

زندگینامه مشاهیر ایران و جهان

۴

مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان

مرکز تحقیقات رایانه ای
قائمیه اصفهان
السلام علیک یا صاحب الزمان
www.Ghaemiyeh.com
www.Ghaemiyeh.org
www.Ghaemiyeh.net
www.Ghaemiyeh.ir

مشخصات کتاب

سرشناسه : مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، ۱۳90
عنوان و نام پدیدآور : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان/ واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان.
مشخصات نشر دیجیتالی: اصفهان: مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان - ۱۳90.
مشخصات ظاهری : [90۱۸] ص.: مصور.
یادداشت : عنوان روی جلد: زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان - شاعران - نویسندگان....
یادداشت : کتابنامه: ص. [90۱۸].
عنوان روی جلد : زندگینامه مشاهیر ایران و جهان : دانشمندان - شاعران - نویسندگان....
موضوع : سرگذشتنامه -- مجموعه‌ها
رده بندی کنگره : ۳ CT۲۰/ ف۲۸ و۶۷ ۱۳۸۵
رده بندی دیویی : ۹۲۰/ ۰۲

حديث

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابطحی شهرت سلسله‌ای از سادات رفیع‌الدرجات است و تیره‌های مختلفی هستند که در اصفهان و کاشان و تهران و قم و خراسان و سایر نقاط ایران و عراق سکونت دارند بعضی از آنها حسینی و بعضی موسوی و برخی رضوی و یا علوی و غیره می‌باشند ولی به این شهرت و صفت هویت خود را معروف ساخته‌اند مثلا اخ‌الزوجه نگارنده جناب حجه‌الاسلام حاج سید حسن ابطحی خانی نسبا موسوی هستند ولی به ابطحی شهرت یافته‌اند.
یکی از این تیره‌ها ابطحی‌های اصفهان و خمینی‌شهرند که در آن سامان و قم و تهران و ری زندگی می‌کنند و تمامی با همبستگی و خویشاوندی دارند و در پشت سوم و چهارم الی دهم یکی می‌شوند و از آنهاست جناب حجه‌الاسلام و محقق فهام و مفسر علام آقای حاج سید محمدباقر ابطحی فرزند آیت‌الله حاج سید مرتضی ابطحی که در تاریخ 1349 قمری در اصفهان متولد و پس از طی مقدمات و متون فقه و اصول در تاریخ 1366 قمری به قم مهاجرت نموده و از محضر زعیم اعظم آیت‌الله بروجردی و آیات دیگر حوزه علمیه چون آیت‌الله آقای خمینی و گلپایگانی و حاج سید احمد خونساری و آقای اراکی و محقق یزدی استفاده کامل نموده و هم علوم عقلیه فلسفه و الهیات شفا را از استاد بزرگوار علامه طباطبائی فراگرفته و ضمنا تدریس فقه و اصول را برای عده‌ای از محصلین می‌نمایند.
آثار علمی معظم‌له عبارت است از: 1- الدور اللامعه فی الاحادیث الجامعه 2- المدخل للتفسیر الموضوعی للقرآن الکریم پنج مجلد که جلد اول آن مطبوع و بقیه آماده برای طبع است.
3- ترتیب اسانید الوسائل و مصادرها و تحقیق رجالها علی اسلوب منهجی دراسی
آیت‌اللّٰه آقای حاج سید محمدباقر موحد ابطحی اولین فرزند حجةالاسلام والمسلمین حاج سید مرتضی موحد ابطحی و سبط مرحوم آیت‌اللّٰه متقی حاج سید محمد تقی فقیه احمدآبادی در سال 1346 قمری در شب دوم ماه مبارک رمضان در بیت علم و تقوا متولد شده و مقدمات و متون فقه و اصول را در حوزه علمیه (مدرسه صدر اصفهان) نزد والد ماجدش و اساتید مشهور اصفهان از جمله آیت‌اللّٰه حاج آقا رحیم ارباب و آیت‌اللّٰه حاج شیخ

محمود مفید فراگرفته و در ربیع‌الاول سال 1365 قمری مهاجرت به قم نموده و در مدرسه حجتیه اقامت و از دراسات و ابحاث مرحوم آیت‌اللَّه حجت و نیز محضر و درس زعیم اعظم آیت‌اللَّه العظمی بروجردی قدس سره حاضر و با اینکه در آن موقع سنش از بیست تجاوز نکرده بود کاملا با ایراد و نقد و صحبت کردن در درس معظم له جلب نظر ایشان را نموده و پاسخ می‌گرفت و کتاب قضاء و شهادات را در محضر آیت‌اللَّه العظمی حاج سید احمد خونساری استفاده نموده و در سال 1370 ق- ه به قصد استفاده از حوزه علمیه نجف مسافرت به آن سامان و از محضر آیات عظام و اساتید بزرگ آمیرزا عبدالهادی شیرازی و آیت‌اللَّه حکیم و آیت‌اللَّه شاهرودی و خوئی مستفیض و بهره‌مند شده لیکن به علت گرمای طاقت‌فرسای نجف مجبور به مراجعت به قم گردیده و پیوسته تحقیق راه و روش تعالیم فقه و اصول و رجال و حدیث و تفسیر را از محضر آیت‌اللَّه العظمی بروجردی و نائب‌الامام آیت‌اللَّه العظمی خمینی و آیت‌اللَّه العظمی گلپایگانی و آقای شریعتمداری و آقای حاج شیخ محمد علی اراکی و مرحوم آقای محقق یزدی و فلسفه و اسفار و شفاء را از فیلسوف بزرگ علامه طباطبائی و قانون بوعلی را از والد ماجدش و علامه حاج میرزا محمد طبیب‌زاده فراگرفته و ضمناً به تدریس سطوح عالیه فقه و اصول پرداخته و اکنون دارای حوزه درسی تحقیقی و استدلالی فقه و اصول که جمعی از فضلا و محصلین با استداد از محضر و بیاشان استفاده می‌کنند. می‌باشند.

دارای تالیفات و آثار علمی چندی می‌باشند که از دیدگاه دانش‌پژوهان می‌گذرانم. 1- کتاب زکوة و خمس و صوم و اعتکاف از کتاب جامع‌الاحادیث آیت‌اللَّه العظمی بروجردی که با شرکت و معاونت چند تن از فضلاء چون حجةالاسلام حاج آقا جواد خندق‌آبادی و حاج آقا جلال گلپایگانی و آقای حاج سید محمدعلی موحد ابطحی (برادر گرامی خود) تالیف نموده و به آن مرحوم تحویل که بعد از رحلتش با تجدید نظر و مقابله با حضرت آیت‌اللَّه العظمی خوئی به‌طبع رسید.

2- الدرر العلامه فی الاحادیث الجامعه للاحکام الفقهیه... که آن مقدمه‌ای است برای کتاب جامع‌الاحادیث که اخبار طولانی در آن تقطیع شده است.

3- المدخل الی (التفسیر الموضوعی) للقرآن الحکیم پنج جلد که جلد اول در دو جزء به چاپ رسیده است.

4- جامع الاثار فی تفسیر القرآن که به اسلوب جدید تمام اخبار مصادر و جوامع احادیث اهلبیت علیهم‌السلام بررسی (به کمک فضلاء لجنه تحقیق).

5- معجم اسناد روایات که از تمام احادیث موجوده در مصادر اولیه و جوامع بزرگ حدیث چون بحارالانوار و عوالم و وسایل اتخاذ و به اسلوب جدولی منظم و با کمک فضلاء لجنه تحقیق در شرف اتمام است.

6- توحیدالروایات که در تمام اخبار مصادر و جوامع حدیث در هر موضوع با استقصاء وحدت روایت از نظر سند و متن (با کمک فضلاء لجنه انجام گرفته).
7- فقه جامع‌الاحادیث که از نظر تفسیر و دلالت بر حدیث و جمع دلالات احادیث و بررسی معارضات و کیفیت علاج و جمع آن (با کمک فضلاء لجنه تحقیق).
اما باقیات الصالحات و آثار تاریخی معظم له.
1- مدرسه الامام‌المهدی در قم 2- مدرسه علمی در شهرستان اقلید 3- مساجد بسیاری در منطقه وسیع اقلید و سرحد چهار دانگه ییلاق تمام عشایر فارس 4- مراکز تبلیغ در شهرستان اقلید و سرحد چهار دانگه 5- درمانگاه ولی عصر (ع) در حومه اقلید 6- بیمارستان ولی عصر (ع) در شهرستان اقلید.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ابن ابی‌ثلج رازی، ابوبکر، ابوعبداللّٰه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 257 ق)، محدث اهل سنت. اصل وی از ری بود. از مصعب بن مقدام و روح بن عباده و عبدالصمد بن عبدالوارث حدیث شنید. مصاحب احمد بن حنبل بود. نوه‌اش، محمد بن احمد بن محمد شیعی، و بخاری، در «صحیح» خود، و ترمذی و ابن‌خزیمه و ابوبکر سجستانی از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (5/ 425- 426)، تهذیب التهذیب (9/ 213- 214)، ری باستان (2/ 285)، ریحانه (7/ 329).

ابن ابی‌ثلج کاتب، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 238 /237- وف 325 -322 ق)، محدث و مورخ امامی. اصل وی از ری بود. در زمان غیبت صغری از محدثان برجسته‌ی مورد اعتماد بود. نزد محمد بن جریر طبری درس خواند، و از جدش، محمد بن عبداللّٰه، حدیث شنید. ابوالحسن دارقطنی و ابوحفص بن شاهین و ابومحمد هارون بن موسی تلعکبری و ابوالمفضل شیبانی از او روایت کرده‌اند. به گفته ابن‌ندیم موافق مذهب عامه و خاصه رفتار می‌کرد اما بیشتر تشیع می‌ورزید. از آثار وی: «اخبار فاطمه والحسن والحسین علیهم‌السلام»؛ «اخبار النساء الممدوحات»؛ «تاریخ الائمة علیهم‌السلام»؛ «تفسیر قرآن»؛ «التنزیل او ما نزل من القرآن فی امیرالمؤمنین علیه‌السلام»؛ «البشری والزلفی فی فضائل الشیعة»؛ «کتاب من قال بالتفضیل من الصحابه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (101 /9)، تاریخ بغداد (338 /1)، الذریعه (240 /4 ،218 /3 ،343 /1)، رجال الطوسی (502)، رجال النجاشی (300 -299 /2)، ریحانه (329 -328 /7)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 244 /4)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (423)، الفهرست للطوسی (273)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن ابی‌ثلج)، معجم رجال الحدیث (314 -313 /14)، معجم المؤلفین (9 /9).

ابن ابی‌حاتم رازی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 327 -240 ق)، متکلم، مفسر، فقیه، رجال‌شناس، حافظ و محدث. در ری متولد شد و در همانجا نشو و نما یافت. وی در محله‌ی درب حنظله‌ی ری ساکن، و خانه و مسجدش در آن محل واقع بود. به همراه پدر به حج رفت و سفرهای بسیاری نیز به شهرهای مختلف اسلامی، همچون شام و مصر و اصفهان داشت. قرآن را نزد فضل بن شاذان آموخت و پس از آن به فراگیری حدیث روی آورد، زیرا پدرش اجازه نداده بود که قبل از قرائت قرآن به حدیث بپردازد. در فراگیری حدیث از محضر استادان بسیاری از جمله پدرش، ابوحاتم رازی، و ابوسعید اشج و یونس بن عبدالاعلی و علی بن مُنذر طریقی و احمد بن سِنان و مسلم بن حجاج و حجّاج بن شاعر و ابراهیم مُزنی و بحر بن نصر و محمد بن عبدالملک بن زَنجویه و ابوزرعه رازی و ابن وارة بهره جست و از آنها حدیث شنید. ابن عدی، حسین بن علی حسینک تمیمی، علی بن عبدالعزیز بن مَردک، حَمد اصفهانی، ابواحمد حاکم، احمد بن محمد بصیر رازی، ابراهیم بن محمد بن یَزداد، احمد بن محمد بن یزداد، ابراهیم بن محمد نصرآبادی، ابوسعید عبدالوهاب رازی و دیگران از وی حدیث نقل کرده‌اند و او را ثقه دانسته‌اند. چون ابن ابی‌حاتم، امیرالمؤمنین علی (ع) را مقدم بر عثمان می‌داند، سلیمانی وی را شیعه به حساب آورده است. پدرش ابوحاتم، عبادت و ورع وی را ستوده ست. از آثار وی: «الجرح والتعدیل». «تقدمة المعرفة للجرح والتعدیل»؛ «التفسیر»؛ «الردعلی الجهمیه»؛ «العلل» یا «علل الحدیث»؛ «المسند»؛ «الفوائد الکبیر»؛ «ثواب الاعمال»؛ «المراسیل»؛ «فوائد الرازیین» یا «فوائد اهل الری»؛ «الکنی»؛ «الزهد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (99 /4)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (32)، تهذیب التهذیب (29 /9)، الجرح والتعدیل (مقدمه/ د- ط)، ریحانه (286 /2)، سیر النبلاء (269 -263 /13)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 147 /4)، کشف الظنون (1840، 1458، 1440، 583 -582، 436)، لسان المیزان (300 -299 /4)، لغت‌نامه (ذیل/ رازی)، معجم المؤلفین (171 -170 /5)، هدیة العارفین (513 /1).

ابن ابی‌حاتم نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 320 ق)، محدث. منسوب به بیل از روستاهای سرخس است. در خراسان، عراق، شام و جزیره از محمد بن اسجاق چغانی، اسحاق بن سیار، محمد بن یحیی ذُهْلی، ابوزُرعه، ابن‌داره، ابوحاتم، عباس دوری، محمد بن عوف و همطبقه آنان حدیث شنید. ابن‌حمشاد، ابوعلی حافظ، محمد بن اسماعیل بن مهران نیشابوری، ابوعلی ثقفی و محمد بن فضل بن خُزیمه از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (348 /1)، سیر النبلاء (61 -60 /15).

ابن ابی‌حماد رازی، ابوالخیر، صالح

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، محدث شیعی. نام وی در فارسی زادویه یا زادبه است. شیخ طوسی وی را از اصحاب امام جواد (ع)، امام هادی (ع) و امام حسن عسکری (ع) می‌شمارد. احمد بن ابی‌عبداللّٰه برقی و سعد بن عبداللّٰه اشعری از وی حدیث شنیدند. از نظر برخی رجال شناسان ابهاماتی در مورد وی وجود دارد و لذا ابن‌داوود او را در قسم دوم از «رجال» خود آورده است. از آثارش: کتاب «خطب امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «النوادر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اختیار معرفة الرجال (145)، الذریعه (332 /24 ،190 -189 /7)، رجال ابن‌داود (قسم 461 /2)، رجال الطوسی (432 ،416 ،402)، رجال النجاشی (442 -441 /1)، ری باستان (312 /2)، الفهرست للطوسی (167)، معجم رجال الحدیث (56 -53 /9).

ابن ابی‌ربیع، عمادالدین، ابوطاهر عبدالسلام

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 661 ق)، محدث و فقیه حنفی. در شیراز متولد شد. برای استماع حدیث به شهرهای گوناگون سفر می‌کرد و آنچه می‌شنید و می‌خواند و نیز اجازه‌هایی که می‌گرفت در کتابی جمع می‌کرد. مدتی در بغداد اقامت کرد. روزگاری مصاحب شهاب‌الدین سهروردی بود. پس از بازگشت به شیراز به تدریس پرداخت. ابوالفتوح عجلی، ابوالمکارم لبان و معمر قرشی از او حدیث شنیده و روایت می‌کردند. بسیاری از طالبان علم در خدمت وی علم و ادب آموختند. در شیراز درگذشت و در جوار شیخ کبیر دفن شد. از آثار وی: کتاب «صنوان الروایة و قنوان الدرایة»، که همه مسموعات و مقروءات و مستجازات خود را در این کتاب ضبط کرده؛ «الاطراف»؛ «الدررالمنثوره فی السنن المأثوره»؛ «ذخیرة العبادلیوم المعاد»؛ «فضل الساجد و شرف المساجد»؛ «المعلی»؛ «الوسائل لنیل الفضائل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی هزار مزار (99 -98)، شیرازنامه (170)، معجم المؤلفین (232 -231 /5).

ابن ابی‌شریح انصاری هروی، ابومحمد، عبدالرحمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(392 -307 ق)، محدث. وی از بغوی روایت می‌کرد. در هرات اقامت داشت و پیشوای اهل حدیث بود. دانشجویان از هر سو به سویش می‌آمدند. وی در هرات درگذشت. از آثارش: «جزء فی الحدیث».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (14/ 447)، معجم المؤلفین (5/ 122).

ابن ابی‌صهبان قمی، محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، محدث شیعی. شیخ طوسی وی را از یاران امام جواد (ع)، امام هادی (ع) و امام عسکری (ع) می‌شمارد و باری دیگر در شمار کسانی که مستقیماً از امام روایت نکرده‌اند یاد کرده است. او از محمد بن سنان و علی بن حکم و صفوان و محمد بن عمر روایت کرده است. شیخ طوسی وی را ثقه توصیف کرده و در «الفهرست» نام وی را محمد بن علی بن عبدالجبار ذکر کرد و گوید که وی دارای روایات است. سعد بن عبداللَّه و ابوعلی اشعری و احمد بن ادریس و عبداللّٰه حمیری و محمد بن یحیی و صفار از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :رجال ابن‌داود (قسم 1/ 287)، رجال البرقی (61)، رجال الطوسی (512، 435، 423، 407)، الفهرست للطوسی (303)، معجم رجال الحدیث (203 -200 /16).

ابن ابی‌طاهر طبری سمرقندی، ابوالحسن، ابوالحسین، علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث شیعی. از مردم سمرقد بود و شیخ طوسی وی را در شمار کسانی که از ائمه طاهرین (ع) مستقیماً روایت نکرده‌اند آورده است. از جعفر بن محمد بن مالک و از ابوجعفر اسدی روایت می‌کرد. رجال‌نویسان شیعه او را با صفتهای ثقه و وکیل یاد کرده‌اند. از آثار وی: «مداواة الجسد لحیاة الابد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :رجال ابن‌داود (قسم 241 /1)، رجال الطوسی (518 ،487)، الفهرست للطوسی (371)، معجم رجال الحدیث (365 -364 /11).

ابن ابی‌هند سرخسی، ابوبکر، ابومحمد داوود

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 141 -1139 ق)، محدث و مفسر شیعی. وی از یاران امام باقر (ع) بود. در خراسان به دنیا آمد. وی از سعید بن مسیب و عکرمه و شعبی و حسن بصری و محمد بن سیرین و بسیاری دیگر حدیث شنید؛ و ثوری و شعبه و ابن‌جریح و یحیی‌القطان و ابن‌عُلیّه و بسیاری دیگر از او نقل حدیث کرده‌اند. او را از حفاظ بصره می‌شناسند. وی در زمان حسن بصری فتوی می‌داد. احمد بن حنبل و ابن‌معین و نسائی و ابوحاتم رازی و عجلی او را ثقه دانسته‌اند. در پنج «صحیح» از صحاح ششگانه به روایات او احتجاج شده است. در سفری که به حج می‌رفت در میانه راه درگذشت. از آثار وی: «تفسیر ابن ابی‌هند».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (370 /6)، تاریخ الاسلام (حوادث 415 -413 /140 -121)، تاریخ الکبیر (232 -231 /3)، تهذیب التهذیب (183 -182 /3)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 412 -411 /2)، الذریعه (240 /4)، ذیل تاریخ الکبیر (90 -89 /2)، رجال الطوسی (120)، سیر النبلاء (379 -376 /6)، طبقات ابن‌سعد (190 -189 /7)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (59)، معجم رجال الحدیث (91 /7).

ابن اَخرم نیشابوری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(344 -250 ق)، حافظ و محدث. در ابتدا به ابن‌کرمانی معروف بود. از علی بن حسن هلالی در دَرابَجِردی و یحیی بن محمد ذُهلی و اسحاق بن عمران اِسفراینی و محمد بن نصر مروزی حدیث شنید. ابوبکر صبغی و ابوعبداللَّه بن مَنده اصفهانی و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی حاکم نیشابوری وی در زمان خودش از سرآمدان اهل حدیث بود. او بر جنازه‌ی محمد بن یحیی ذهلی نماز گزارد. ابن‌اخرم به محدثین نیشابور بسنده کرد و هرگز از نیشابور بیرون نرفت. از آثار وی: «کتاب الرسالة»؛ «المستخرج علی الصحیحین» بخاری و مسلم؛ «المسند الکبیر»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (17 /8)، سیر النبلاء (470 -466 /15)، معجم المؤلفین (120 /12)، هدیة العارفین (41 /2).

ابن اخضر گنابادی، تقی‌الدین، ابومحمد، عبدالعزیز

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 611 -524 ق)، محدث حنبلی. نیاکانش از مردم گناباد خراسان بودند. در بغداد متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. از شش سالگی شروع به استماع حدیث کرد و از مشایخ بسیار حدیث شنید و در این علم تألیفات بسیار کرد. رجال‌نویسان حنبلی وی را محدثی ثقه می‌دانند. از قاضی ابوبکر، ابوالقاسم ابن سمرقندی و عبدالجبار بن توبه و ابوالفضل ارموی و عبدالوهاب انماطی و دیگران حدیث شنید. در مسجد جامع قصر سالهای متوالی حدیث می‌گفت. او محدث عراق در عصر خود بود و حدود 60 سال به حدیث‌گویی مشغول بود. فرزندش، علی، و ابن دُبیثی و ابن‌نجار و احمد بن حسین داری و علی بن میران و دیگران از او روایت کرده‌اند. یاقوت حموی ذیل جُنابذ از او یاد کرده و می‌گوید که ابن‌اخضر از مشایخ او بوده و ادامه می‌ورزید». او از نیکان و ظریفان بغداد شمرده می‌شد. در این شهر وفات کرد و در باب حرب دفن شد. از آثار وی: «الاصابة فی ذکر الصحابة أبناء الصحابة»؛ «تنبیه اللبیب و تلقیح فهم المریب فی تحقیق اوهام الخطیب»؛ «المقصد الارشد فی ذکر من روی عن احمد»، در دو مجلد؛ «معالم العترة النبویة و معارف اهل البیت الفاطمیة»، که علی بن عیسی اربلی در «کشف الغمه» این کتاب را با واسطه تاج‌الدین علی بن انجب از خود مؤلف روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (153 /4)، الذریعه (201 -200 /21)، ریحانه (377 -376 /7)، سیر النبلاء (32 -31 /22)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 90 /7)، کشف الظنون (1726)، الکنی والالقاب (157 /2)، معجم البلدان (192 /2)، معجم المؤلفین (262 /5)، هدیة العارفین (579 /1).

ابن اخوه بغدادی، جمال‌الدین، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 548 ق)، شاعر، ادیب و محدث شیعی. از بزرگان دودمان آل‌اخوه بود. در بغداد متولد شد و در همان شهر نشو و نما یافت. نزد ابوالسعادات هبة اللّٰه بن شجری، ابوشجاع صابر بن حسین، ابوالفوارس زینبی، ابوالخطاب نصر بن احمد، ابوعبداللّٰه نعالی و ابوغانم هروی درس خواند و حدیث شنید. بانوی دانشمند، دختر سید مرتضی، که کتاب «نهج‌البلاغه» را از عمویش سید رضی نقل کرده نیز از مشایخ اوست. وی در طلب حدیث به ایران آمد و در کاشان و خراسان و ری و طبرستان حدیث شنید و چندی در اصفهان مسکن گزید و سالهای واپسین عمر خود را در شیراز گذراند و در همان جا درگذشت. ضیاءالدین راوندی، قطب‌الدین راوندی و عمادالدین راوندی و سدیدالدین طوسی از شاگردان وی بودند. وی به خاطر خط خوبی که داشت حدود یکهزار مجلد کتاب را استنساخ کرد. او شعر را نیز خوب می‌گفت و اشعاری از او باقی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (4/ 65)، اعیان الشیعه (7/ 466- 469)، ریاض العلماء (3/ 107، 5/ 409)، ریحانه (7/ 377).

ابن بابویه ابوالحسن، علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ف. بابویه) 1- ابوالحسن علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی، فقیه معروف شیعی (ف. 239 ه.ق.). در شهر قم علم فقه آموخت و در همین شهر به تجارت اشتغال داشت و در سال 328 به خدمت حسین بن روح رسید. تألیفات متعدد دارد و ابن‌الندیم معتقد است که دویست کتاب در علم فقه تألیف کرده است که از آن جمله کتاب‌الشرائع و کتاب‌الرساله را باید نام برد. مزار او در شهر قم قرار دارد و از دیرباز زیارتگاه شیعیان است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن بابویه ابوجعفر، محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوجعفر محمد بن علی ابن حسین فرزند مهتر ابوالحسن علی بن حسین قمی و ملقب به صدوق (ف. 381. ه.ق.). او از اساتید بسیار از جمله پدر خود و محمد بن حسن ابن‌الولید ادب و فقه را فراگرفت.
وی با سلاطین و اعاظم شیعه زمان خود آمیزش داشت. کتاب من لا یحضره الفقیه خود را که از کتب معتبر شیعه و یکی از کتب اربعه است به نام الولید نوشته است. مدتی نیز در بغداد تدریس می‌کرده در اواخر عمر در ری متوطن شد و وزیر رکن‌الدوله، صاحب بن عباد او را گرامی می‌داشت. ابن بابویه کتاب عیون الاخبار الرضا را به نام صاحب بن عباد نوشت. از کتب دیگر اوست: اکمال‌الدین، امالی، معانی، الاخبار، کتاب التوحید، ثواب الاعمال، علل الشرائع، کتاب الخصال، و کتاب الاعتقاد که همه به طبع رسیده.
محمد بن علی بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی. کنیه وی ابوجعفر و لقبش (صدوق) است و او چنانکه شیخ گوید: به جلالت قدر معروف و به قوه حافظه موصوف در مضمار فقاهت یکه‌سوار و در میدان احادیث و اخبار و بصیرت به احوال رجال علمدار، او را کتابهای بسیار و مصنفات بیشماری است و آنها را در فهرست ذکر کرده‌ایم.
نجاشی و علامه فرموده‌اند: او پیشوای ما شیعه و فقیه ماست. و در خراسان رئیس طایفه بوده.
در سنه‌ی 355 وارد بغداد شد و با حداثت سن شیوخ طائفه بسماع حدیث مستفیض و بهره‌مند شدند و علامه نیز پس از این سخن او را به جلالت قدر و حفظ و بصیرت به احوال رجال و ناقدیت اخبار ستایش کرده و گفته است در قمیین مانند او در قوه حافظه و حفظ حدیث و کثرت علم دیده نشده قریب سیصد کتاب تصنیف کرده و آنها را در کتاب کبیر خود ذکر کرده‌ایم و به موافقت نجاشی گفته وفات وی در ری سنه‌ی 381 بوده.
وحید بهبهانی قدس سره الشریف در تعلیقه از محقق بحرانی نقل کرده که در حاشیه کتاب بلغه که در علم رجال است چنین گفته: مشایخ ما یکی از دیگری از شیخ‌بهائی رحمة‌اللّه‌علیه روایت کرده‌اند که: کسی از وی از حال این شیخ بزرگوار سؤال کرد. پس از تعدیل و توثیق و ثنا و ستایش او فرمود که در قدیم‌الایام کسی از من سؤال کرد که زکریا بن آدم و شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه کدام یک افضل و در مرتبه جلالت اکملند

گفتم زکریا بن آدم، چه اخبار بسیار و احادیث بی‌شمار از ائمه اطهار علیهم صلوات‌اللّه الملک الغفار در مدح او وارد شده. پس از این جواب در خواب خدمت شیخ صدوق (ره) رسیدم آن جناب به من عتاب کرده فرمود، از کجا دانستی که زکریا بن آدم از من افضل است و روی از من برگردانید.
این بزرگوار در السنه اهل علم ملقب به رئیس المحدثین و صدوق مطلق است و گفتیم که او با برادرش (حسین بن بابویه) بدعاء حضرت صاحب‌الامر عجل‌اللّه‌فرجه متولد شده‌اند و مدح ایشان قبل از ولادتش به زبان آن لسان اللّه جاری شده.
بالجمله جلالت او پیدا و آشکار و عدالت او کالشمس فی رابعة النهار است کتب و مصنفات وی بتفصیل در کتاب رجال شیخ و نجاشی (ره) مذکور است و حضرتش را در مجلس رکن‌الدوله دیلمی با علمای مخالفین در اثبات خلافت بلافصل حضرت امیرالمؤمنین و حقانیت مذهب شیعه مناظره‌ایست که قاضی نوراللّه شوشتری نوراللّه مرقده الشریف در (مجالس المؤمنین) آن را نقل کرده از خوف اطناب از درجش اجتناب شد.
قبر شریفش در شهر ری نزدیکی قبر منور حضرت عبدالعظیم حسنی علیه‌السلام در وسط باغ مستوفی با بقعه و قبه عالی زیارتگاه عامه مردم است، این نویسنده ترجمه او را مفصلا با تراجم دانشمندان و رجال علمی که در اطراف مزار او مدفون‌اند در کتاب «تذکرة المقابر» فی «احوال المفاخر» خود نگاشته‌ام من جمله کرامات آن بزرگوار که جماعتی از اعلام در کتب خود ثبت نموده‌اند در زمان فتحعلیشاه خواستند قبر شریفش را تعمیر نمایند ناگزیر به نبش شدند دیدند جسد مطهرش بحال خود باقیست و نپوسیده است و بر نوک ناخن و محاسن او رنگ حنا باقی است.
مرحوم حاج شیخ عبداللّه مامقانی در رجال خود (تنقیح المقال) می‌گوید و از چیزهائی که گواهی به جلالت او می‌دهد اضافه بر آنچه گذشت که برای من نقل کرده‌اند بسند صحیح متجاوز از چهل سال قبل، از عدل ثقه امین سید ابراهیم لواسانی تهرانی (جد سادات لواسانی) قدس سره که در اواخر صده سوم بعد از هزار (1300) سیل قبر او را خراب کرد و جسد شریفش نمودار شد، سید لواسانی از اشخاصی بوده که داخل قبر شده و دیده که جسد شریفش صحیح و سالم است و تغییر نکرده گویا روح او الآن از جسدش مفارقت نموده و رنگ حنا بر محاسن و زردی حنا در پای او موجود است.
نگارنده گوید- این حکایت را شنیدم از سید استادم علامه بزرگوار فقیه و محدث اهل البیت علیهم‌السلام آیة‌اللّه نجفی مرعشی مدظله که فرمودند مرحوم پدرم علامه ورع حاج سید محمود مرعشی در سفر مشهدش در تهران با عده‌ای از علماء مرکز به زیارت بدن شریف مرحوم صدوق موفق شده و دست او را بوسیده که نرم بود و ناخن یک دستش را گرفته و دست

دیگرش را نگرفته بود (گویا دست راست را روز پنجشنبه گرفته و دست چپ را برای روز جمعه گذارده که در شب جمعه وفات نموده).
و این مطلب از متواتراتست و افرادی که به این فیض رسیده‌اند نامبردگان زیراند:
1- سید ابراهیم لواسانی 2- میرزا ابوالحسن جلوه حکیم و فیلسوف آن عصر 3- سید محمود مرعشی 4- حاج آقا محمد آل آقا سبط وحید بهبهانی 5- آخوند ملا محمد اندرمانی و بعضی دیگر.
از تصنیفات و تألیفات آن بزرگوار قدس سره که مطبوع و در کتابخانه نگارنده موجود است نامبرده‌های زیر است: 1- کتاب من لا یحضره الفقیه 2- کتاب علل‌الشرایع 3- کتاب معانی‌الاخبار 4- کتاب الامالی 5- کتاب التوحید 6- کتاب خصال 7- کتاب المقنع 8- کتاب ثواب الاعمال 9- کتاب عقاب الاعمال 10- کتاب عیون اخبارالرضا 11- کتاب الاعتقادات 12- کتاب حقوق الاخوان 13- کتاب صفات الشیعه 14- کتاب اکمال‌الدین و اتمام النعمه که به امر حضرت صاحب‌الامر روحی له الفداء نوشته است و از کتابهای بسیار ارزنده او کتاب مدینةالعلم است که متأسفانه از قرن ششم به بعد مفقود شده و اثری از او نیست و به گفته بعضی از بزرگان اگر مفقود نشده بود ما را از کتب اربعه مستغنی می‌کرد.
این بزرگوار دانشمندی نابغه و متحرک بوده و فکری مواج داشته است. او در روزگار سلطنت رکن‌الدوله دیلمی و وزارت صاحب بن عباد که هر دو شیعی مذهب و شخصیتی ممتاز داشته‌اند به منظور معرفی شیعه، دست به یک سلسله مسافرتهای طولانی زد و همه جا با استقبال شایان اهل فضل و رجال حدیث روبرو شد، این مسافرتها از ری که مقر وی بود شروع و به ری نیز پایان یافت، به طوری که از تألیفات او استفاده می‌شود صدوق در سال 352 هجری در نیشابور بود که آن روز مرکز علمی بزرگ اهل تسنن بود توقف داشت و همانسال به بغداد و از بغداد به کوفه رفته و تا سال 354 در کوفه بوده سپس در 355 به بغداد مراجعت کرده و در 367 به خراسان سفر کرد و تا سال 368 در نیشابور ماند و همان سال عازم ماوراءالنهر و بخارا شد و در سال 372 کتاب با عظمت «من لا یحضره الفقیه» را در قصبه «ایلاف» از توابع شهر تاریخی «بلخ» تألیف کرد.
رجال و دانشمندانی که افتخار مجاورت این بزرگوار را یافته‌اند بسیار و از معاریف و مشاهیر آنان نامبردگان زیر می‌باشند.
1- مرحوم علامه عالیقدر و حکیم ربانی حاج شیخ علی مدرس نوری (ره)
2- مرحوم سید المتالهین فیلسوف و حکیم امامیه علامه بزرگ میرزا ابوالحسن جلوه.
3- مرحوم شیخ الحکماء والفقهاء میرزا طاهر تنکابنی.
4- مرحوم عالم جلیل‌القدر میرزا مسیح طالقانی استاد و مدرس مدرسهِ

مروی که ماده تاریخ فوتش این آیه: (لن یستنکف المسیح ان یکون عبداً للّه) است
5- مرحوم حجةالاسلام و شیخ الاعلام حاج شیخ محمد آملی والد ماجد آیةاللّه آملی معاصر ما.
6- عالم بزرگوار حاج شیخ احمد خندق‌آبادی پدر بزرگوار شیخ المحدثین حاج شیخ جعفر خندق‌آبادی معاصر.
7- دانشمند جلیل‌القدر حاج شیخ محمد خندق‌آبادی فرزند آن مرحوم.
و بسیاری دیگر که ذکر آنها موجب اطناب و طالبین مراجعه به کتاب تذکرةالمقابر نویسنده کنند.
(وف 381 ق)، محدث، مفسر، فقیه، اصولی، حافظ قرآن و رجال‌شناس شیعی. مشهور به شیخ صدوق. وی یکی از برجسته‌ترین فقها و محدثان شیعه است. اهل قم بود و در خانواده‌ای فقیه و دانشور به دنیا آمد. پدرش، ابوالحسن علی بن حسین، شیخ قمی‌ها در زمان خویش، نیز محدث و فقیه والایی بود. در قم از پدرش و محمد بن حسین بن ولید و محمد بن علی ماجیلویه و احمد بن علی بن ابراهیم قمی و دیگران، فقه و حدیث آموخت. استادان شناخته شده‌ی او را در قم و دیگر شهرها متجاوز از دویست نفر می‌دانند. سپس راهی سفری دراز گردید و در ری، نیشابور، مشهد، بلخ، بخارا، مدینه، کوفه، بغداد و همدان، نزد عالمان بزرگ آن عصر به تحصیل علم پرداخت و از سرآمدان شیعه‌ی آن روزگار شد. شیخ مفید و حسین بن عبیداللّه غضائری و حسین بن علی بن بابویه از شاگردان معروف او بودند. دانش، حافظه قوی و استواری او در معارف شیعی، آثارش را به لحاظ اهمیت در صدر قرار می‌دهد. در آخرین سالهای زندگی به درخواست شیعیان ری در آن شهر ساکن شد و در همان جا درگذشت. تألیف حدود سیصد اثر را به وی نسبت می‌دهند و نجاشی از یکصد و هشتاد کتاب او نام می‌برد. مهم‌ترین اثار وی عبارت‌اند از: «من لا یحضره الفقیه»، یکی از کتب چهارگانه‌ی شیعه؛ «الاعتقادات»؛ «مدینة العلم»؛ «عیون اخبار الرضا (ع)»، که به درخواست صاحب بن عباد نوشت؛ «الخصال» «اثبات الخلافة»؛ «فضائل الشیعة»؛.«علل الشرایع»؛ «دعائم الاسلام»؛ «ثواب الاعمال»؛ «کتاب الامالی»، معروف به «مجالس»؛ «معانی الاخبار»؛ «اثبات الوصیة»؛ کتاب «التوحید»؛ «صفات الشیعة»؛ «نصوص الائمة».[1]
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (159 / 7)، اعیان الشیعه (25 -24 / 10)، ایضاح المکنون (584 ،505 ،491 ،490 ،456 ،350 ،342 ،316 ،315 ،297 ،1 / 123، 348، 473، 477، 2 / 103، 196، 261)، تاریخ ادبی ایران (548 -547 / 1)، تاریخ بغداد (89 / 3)، خاتمة مستدرک الوسائل (265 -257 ،240 / 3)، دانشنامه (432 -431 / 3)، دایرة المعارف

فارسى (17 -16 / 1)، الذريعه (179 / 24 ،232 / 22 ،204 / 21 ،260 / 16 ،375، 313، 45 / 15 ،162 / 7 ،482 / 4 ،315، 226 / 2)، رجال الطوسى (495)، رجال النجاشى (316 -311 / 2)، روضات الجنات (135 -123 / 6)، رجال ابن‌داود (قسم 325 -324 / 1)، رياض العلماء (122 -119 / 5)، رى باستان (422 / 2 ،426 -424 / 1)، ريحانه (439 -434 / 3)، سير النبلاء (304 -303 / 16)، الفهرست لابن النديم (363)، الفهرست للطوسى (305 -304)، فوائد الرضويه (564 -560)، كشف الظنون (1174)، الكنى والالقاب (223 -221 / 1)، لغت‌نامه (ذيل/ ابن‌بابويه)، مؤلفين كتب چاپى (617 -612 / 5)، مجالس المؤمنين (463 -454 / 1)، معجم المؤلفين (3 / 11)، معجم رجال الحديث (326 -316 / 16)، هدية الاحباب (50 -49)، هدية العارفين (53 -52 / 2).

ابن خضرشاه اصفهانی، عیسی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1074 -1034 ق)، فقیه و محدث شیعی. پدرش از کارگزاران دربار شاه‌عباس بود. 20 سال از زندگی خود را به فراگیری دانش پرداخت و در مجلس درس استادانی چون میرزا علی اصفهانی، محمدتقی مجلسی، رفیع‌الدین نایینی، علاءالدین محمد گلستانه و محمدصادق کرباسی حاضر شد و در انواع علوم عقلی، نقلی، ادبی، ریاضی و پزشکی مهارت یافت. وی در تقوا و پرهیزکاری و زهد و بی‌اعتنایی به دنیا تا بدان پایه بود که گرچه او را مکلف به منصب قضاوت و شیخ الاسلامی اصفهان کردند اما او نپذیرفت و با اینکه ثروت فراوان داشت به دست خود به استنساخ کتب می‌پرداخت. به گفته‌ی پسرش میرزا عبداللّٰه افندی، مؤلف «ریاض العلماء» کتب بسیاری را استنساخ کرد. ابن خضرشاه خوشنویسی چیره‌دست بود و با وجود سرعت کتابت انواع خط را به زیبایی می‌نوشت. به برکت او بیشتر خویشاوندان و خدمتگزاران و یاران و اهالی محل او موفق به کسب دانش شدند. از آثار وی: «رسالة فی کیفیة تحلیف اهل الذمه و سائر الکفار»؛ «رسالة فی رؤیة الهلال قبل الزوال»؛ «رسالة فی صلاة الجمعة»؛ تعلیقاتی بر «کلام اللّٰه مجید»، و «کتب اربعه» حدیثی، و کتب فقهی و اصولی، و کتب ادبیات عربی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (309 /11)، ریاض العلماء (310 -306 /4)، معجم المؤلفین (32 /8).

ابن شهرآشوب سروی مازندرانی، رشیدالدین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(588 -488 ق)، عالم، متکلم، محدث، فقیه، مفسر، ادیب و شاعر شیعی. در ساری متولد شد. نیای وی شهرآشوب از شاگردان شیخ طوسی بود و ابن شهرآشوب به واسطه‌ی پدر خود از او روایت می‌کرد. در هشت سالگی قرآن را حفظ می‌خواند. از زمخشری و احمد و محمد غزالی و خطیب خوارزمی اجازه‌ی روایت داشت. بنا به دلایل مذهبی به حلب که در آن زمان در پرتو حمایت حمدانیها پیشرفته‌ترین مرکز علمی تشیع و پناهگاه شیعیان بود، رفت. مدتی نیز در بغداد اقامت داشت. به دلیل اینکه بلاغتش در خطبه مورد پسند مقتفی، خلیفه‌ی عباسی، واقع شد و مواعظش در وی مؤثر افتاد، منصب تدریس در بغداد و لقب رشیدالدین گرفت. پدرش شیخ علی بن شهرآشوب، ابومنصور احمد طبرسی، امین‌الدین طبرسی، ابوالفتوح رازی، قطب راوندی، وفتال نیشابوری، از جمله‌ی استادان وی بودند. شاگردان زیادی نزد وی تربیت شدند. محقق حلی خود را به یک واسطه شاگرد او می‌دانسته است. شهرت و مقبولیت وی چندان بود که علی‌رغم اعتقادات شیعی، مورد احترام و قبول اهل تسنن نیز بود و وی را از محدثین ثقه می‌دانند. مقبره‌ی ابن شهرآشوب در جبل‌جوشن نزدیک مشهد حسینی قرار دارد. از آثار وی: «معالم العلما»، که فصلی از آن درباره‌ی شعرای شیعه است؛ «مناقب آل ابی‌طالب»؛ «متشابه القرآن»؛ «بیان التنزیل»؛ «اعلام الطرائق فی الحدود والحقائق»؛ «انساب آل‌ابیطالب»؛ «الاسباب والنزول علی مذهب آل‌رسول (ص)»؛ «الحاوی»؛ «الاوصاف»؛ «المنهاج»؛ «المخزون المکنون فی عیون الفنون».[1]
ساری قدیم‌الایام معدن رجال و دانشمندان بزرگ علمی بوده و بزرگان از قبیل علامه جلیل‌القدر جناب محمد بن علی بن شهرآشوب ساروی مازندرانی منسوب به آن می‌باشد.
این بزرگوار از علماء قرن ششم هجری و صاحب تألیفات عدیده مانند مناقب آل ابیطالب و متشابهات القرآن و معالم‌العلماء و غیره می‌باشد.
علماء علم رجال وی را چنین ستوده‌اند.
محمد بن علی بن آشوب السروی نوراللّه مرقده السنی فخر الشیعه و تاج‌الشریعه محی آثار المناقب والفضائل والبحر المتلاطم الزخار الذی لیس له ساحل قطب المحدثین و شیخ مشایخهم رئیس‌العلماء و فقیههم رشید الملة والدین شمس‌الاسلام والمسلمین فقیه وجیه و محدث مفسر محقق

ادیب اریب شاعر منشی بلیغ جامع فنون فضائل و محاسن عالم ربانی شیخ رشید بن ابن شهر آشوب المازندرانی صاحب 1- مناقب آل ابیطالب 2- والمعالم 3- و مثالب النواصب 4- والمخزون المکنون فی عیون الفنون 5- و اعلام الطرائق فی الحدود 6- والحقایق 7- والاوصاف 8- و مائدة الفایده 9- والمثال فی الامثال والاسباب 10- والنزول علی مذهب آل الرسول 11- والحاوی 12- والانصاف 13- والمنهاج الی غیر ذلک مما ذکره فی رجاله المسمی بمعالم العلماء.
وی در شب جمعه 22 شعبان سنه 588 ق ه وفات یافته و در بیرون حلب در بالای کوه معروف به جبل جوشن در جوار مشهدالسقط (محسن بن حسین الشهید (ع)) و قبر احمد بن منیر و ابن‌زهره.
و ما به خواست خدا عده‌ای از رجال گذشته و معاصر این شهر را به نظر ارباب فضل و دانش می‌آوریم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (7/ 167)، اعیان الشیعه (10/ 17)، ایضاح المکنون (1/ 69، 103، 2/ 421، 427، 452)، خاتمة مستدرک الوسائل (3/ 56 -60)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (5/ 662 -663)، الذریعه (233 154، /23 ،63، 73، 76، 20/ 231، 21/ 98 -99، 201، 22/ 318 -319 2/ 12، 239، 378، 476، 477، 3/ 177- 178، 19/ 10- 11، 62-)، روضات الجنات (6/ 269- 272)، ریاض العلماء (5/ 124- 128)، ریحانه (8/ 58- 60)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 6/ 273- 274)، فوائد الرضویه (568- 571)، قصص العلماء (428- 429)، کشف الظنون (1269، 1584 ،77)، الکنی والالقاب (1/ 332- 333)، لسان المیزان (6/ 395)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن شهرآشوب)، مؤلفین کتب چاپی (5/ 624- 625)، معجم المؤلفین (11/ 16- 17)، نامه‌ی دانشوران (5/ 45- 46)، الوافی بالوفیات (4/ 164)، هدیة الاحباب (69)، هدیة العارفین (2/ 102).

ابن صابونی، کمال الدین عبدالرزاق

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کمال‌الدین عبدالرزاق بن احمد مکنی به ابن فوطی، از مشاهیر علمای حدیثه و تاریخ و صاحب نظر در حکمت (و. 642- ف. 723 ه.ق.) از آثار اوست: مجمع‌الآداب فی معجم‌الاسماء علی معجم‌الالقاب در 50 جلد، در الاصداف فی غرر الاوصاف در 20 جلد، تاریخ عالم از خلقت تا تخریب بغداد، الحوادث‌الجامعة و التجارب النافعة فی الماة السابعة.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن ضُرَیْس رازی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 294 -200 ق)، حافظ و محدث. جدش، یحیی بن ضریس، از یاران سفیان ثوری است. پدرش، ایوب، نیز از محدثان است و لذا ابن‌ضریس را محدث بن محدث لقب داده‌اند. وی خود محدث ری بود. از قعنبی، مسلم بن ابراهیم، ابوالولید طیالسی و محمد بن کثیر عَبدی حدیث شنید. احمد بن اسحاق طیّبی، اسماعیل بن نُجَید، احمد بن عُبَید هَمَدانی، عبداللّٰه بن محمد بن عبدالوهاب رازی و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. ابن‌ضریس را شیخ و مسند خوانده‌اند و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی وی را محدثی ثقه می‌دانست و از او روایت می‌کرد. روز عاشورا در ری درگذشت. از آثار وی: «فضائل القرآن»، در چند مجلد؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر محمد بن ایوب رازی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (270 /6)، ایضاح المکنون (197 /2)، الجرح والتعدیل (ج 3، ق 198 /2)، ری باستان (350 /2)، سیر النبلاء (453 -449 /13)، کشف الظنون (1277، 458)، معجم المؤلفین (84 -83 /9)، الوافی بالوفیات (234 /2)، هدیة العارفین (22 -21 /2).

ابن ماکولا، سعدالملک، ابونصر علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(486 /475 -422 /421 ق)، رجال‌شناس، حافظ، محدث و شاعر. از فرزندزادگان ابودلف عجلی است. اصل وی از گلپایگان بود. در عکبرا، نزدیک بغداد، متولد شد. نزد ابن‌بشران، خرائطی حنبلی، ابوالطیب طبری و قشیری درس خواند و در 447 ق پس از مرگ عمویش، قاضی‌القضات بغداد شد. وی با ابراهیم بن اسحاق حبّال دوستی داشت و با احمد عتیقی و خطیب بغدادی معاشر بود. ابن مأکولا با محافل نیمه حنبلی و نیمه شافعی اطراف ابن‌مسلمه وزیر و قائم، خلیفه عباسی که تلاش در براندازی آل‌بویه، که خاندان ماکولا قدرت و ثروت از آنها داشتند، پیوستگی داشت. ابونصر به شام، مصر، عراق، ماوراءالنهر، جزیره و خراسان سفر کرد و از دانشمندان آن مرز و بوم حدیث شنید و کسانی مثل حسن بن احمد سمرقندی و شجاع بن فارس ذهلی از وی روایت کرده‌اند. او سرانجام به دست غلام ترک خود به قتل رسید. در مکان و سال مرگ وی اختلاف است.
از جمله آثارش: «الاکمال فی المؤتلف والمختلف» در اسماء الرجال و بررسی اسامی متشابه رجال حدیث است؛ «تهذیب مستمر الاوهام علی ذوی التمنی والاحلام»؛ «مفاخر القلم والسیف والدینار»؛ «الوزراء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (183 /5)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (826 -825 /6)، دائرةالمعارف البستانی (674 -673 /1)، سیر النبلاء (578 -569 /18)، کشف الظنون (1758 ،1637)، الکنی والالقاب (399 /1)، المستفاد فی ذیل تاریخ بغداد (203 -201)، معجم الادباء (111 -102 /15)، معجم المؤلفین (257 /7)، وفیات الاعیان (306 -305 /3)، هدیة الاحباب (85)، هدیة العارفین (693 /1)، ریحانه (185 /8).

ابن مردویه‌ی اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(410 -323 ق)، محدث، حافظ، مفسر و مورخ. از ابوسهل بن زیاد قطان، ابن‌اسحاق خراسانی، محمد اسواری، احمد بندار و دیگران حدیث شنید. ابوالقاسم عبدالرحمان بن منده، ابوبکر مستملی عطار و ابن‌شکرویه و برخی دیگر از وی روایت شنیدند. در «معجم البلدان» و «الکنی والالقاب» و «هدیة الاحباب» سال وفات او 352 ق ذکر شده است. از آثار وی: «المستخرج علی صحیح البخاری»؛ «التاریخ»، درباره‌ی تاریخ اصفهان؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر الکبیر»، معروف به «تفسیر ابن‌مردویه»؛ «الامالی»، در سیصد مجلس.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (246 /1)، ریحانه (200 /8)، سیر النبلاء (311 -308 /17)، کشف الظنون (439)، الکنی والالقاب (406 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم البلدان (216 /1)، معجم المؤلفین (190 /2)، الوافی بالوفیات (201 /8)، هدیة الاحباب (87)، هدیة العارفین (72 -71 /1).

ابن مروان فارسی، دهقان کلوذانی، ابوالحسن عباس

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث شیعی. از مشایخ نجاشی بود که از محمد بن یحیی صوفی، ابوافرج اصفهانی و علی بن بابویه، پدر شیخ صدوق، حدیث شنید. او از علی بن بابویه قمی در سفری که در سال 328 ق به بغداد نمود اجازه روایت تمام کتابهایش را گرفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (431 /7)، رجال النجاشی (90 /2 ،272 /1)، ریاض العلماء (57 /3)، معجم رجال الحدیث (236 /9).

ابن نُجَید نیشابوری، ابوعمرو اسماعیل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(366 /365 -272 ق)، محدث. وی از مشایخ و زاهدان و محدثان بنام نیشابور و نیای ابوعبدالرحمان سُلّمی بود و با ابوعثمان حیری و جنید معاصر و هم صحبت بود. در نیشابور از ابراهیم بن ابی‌طالب و ابومسلم کَجّی و محمد بن ابراهیم پوشنجی و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل و علی بن جنید رازی حدیث شنید. نوه‌اش، ابوعبدالرحمان سُلّمی، و ابوعبداللّٰه حاکم و ابونصر صفّار و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. ابن‌جوزی وی را در حدیث مورد اعتماد و ثقه می‌داند. او را مسند خراسان می‌خواندند. وی در مکه درگذشت. از آثارش: «جزء»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (326 /1)، تذکرة الاولیاء (264 -262 /2)، دائرةالمعارف البستانی (620 /3)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (80 -79)، ریحانه (213 /7)، سیر النبلاء (148 -146 /16)، طبقات الصوفیه سلمی (457 -454)، طبقات الصوفیه هروی (507)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم المؤلفین (298 /2)، نامه‌ی دانشوران (429 -427 /4)، نفحات الانس (232 -231).

ابن ورقاء اودنی، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 385 ق)، فقیه و محدث شافعی. از مردم اودنه‌ی بخارا بود و در فقه شافعی آوازه‌ای بلند داشت، و امام شافعیان ماوراءالنهر، در زمان خود بود. از یعقوب یوسف عاصمی و هیثم بن کلیب شاشی و گروهی دیگر روایت می‌کرد. حاکم و ابوعبداللّٰه حلیمی و ابوعبداللّٰه غُنْجار و جعفر بن محمد مستغفری از شاگردان او بودند. ابن ورقاء هرگونه ربا را حرام می‌دانست و فروش کالا را در قبال کالا، مگر متساوی، مجاز نمی‌دانست. پس از زیارت خانه‌ی خدا مدتی در نیشابور مسکن گزید، سپس به بخارا بازگشت و در همان شهر درگذشت و در محله کلاباذ دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (739 /1)، سیر النبلاء (466 -465 /16)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن ورقاء)، معجم البلدان (329 /1)، الوافی بالوفیات (316 /3)، وفیات الاعیان (211 -209 /4).

ابن هزارمرد، ابومحمد عبداللّٰه بن محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(469 -84 ق)، محدث اهل سنت. به گفته‌ی خطیب بغدادی شهرت پدرش، محمد، هزارمرد بود، اما به آورده‌ی یاقوت حموی و ذهبی هزارمرد نام نیای بزرگ اوست. در بغداد متولد شد. از ابوالقاسم بن حبّابه و ابوحفص کتانی و ابوطاهر مخلّص و دیگر مشایخ وقت حدیث شنید. مدتی خطیب صریفین بود. بارها به بغداد رفت و به روایت احادیث شریف پرداخت. خطیب بغدادی از وی روایت کرده و او را به صدوق بودن ستوده است. ابن هزارمرد از مشایخ حُمیدی، ابوالمُفظفّر سمعانی، هبةاللّٰه شیرازی، اسماعیل بن سمرقندی، عبدالوهاب انماطی و محمد بن طاهر و دیگران است. وی راوی کتاب «الجَعدیات» از ابوالقاسم بن حَبابه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (147 -146 /10)، سیر النبلاء (332 -330 / 18)، ریحانه (272 /8)، معجم البلدان (458 /3).

ابن‌اورمه‌ی قمی، ابوجعفر محمد

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، محدث شیعی. از یاران امام هادی (ع) بود و در روزهایی که امام در زندان سامراء بود ابن‌اورمه به دیدار وی می رفت. به گفته‌ی نجاشی مردم قم به وی نسبت غلوّ داده بودند و تمامی روایات او را موثق نمی‌دانستند. اما توقیع منسوب به امام هادی (ع) او را از تهمت غلوّ مبری می‌نماید. وی از ابن‌سنان و احمد بن نضر و زرعة بن محمد و علی بن حسان روایت می‌کرد و حسین بن حسن و سهل بن زیاد و معلی بن محمد از او حدیث شنیدند. از جمله آثارش: «کتاب الاشربة»؛ «الایمان والنذور»؛ «التجارات والاجارات»؛ «التجمل والمروة»؛ «الجنائز»؛ «کتاب الحدود»؛ «حقوق المؤمن و فضه»؛ «کتاب الخمس»؛ «کتاب مانزل فی القرآن فی القرآن فی امیرالمؤمنین (ع)».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (29 /19 ،255 ،46 /7 ،296 /6 ،149/5 ،359 ،347 /3 ،516 ،106/2)، رجال الطوسی (512)، رجال النجاشی (213 -211 /12)، الفهرست للطوسی (278)، معجم رجال الحدیث (119 -115 /15).

ابن‌بابویه، ابوعبداللّٰه حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 378 ق)، فقیه و محدث امامی. برادر شیخ صدوق. در خاندانی از اهل علم نشو و نما کرد. نزد پدرش و برادرش و حسین بن احمد بن ادریس و علویه صفار حدیث آموخت. کثرت محفوظات و قدرت حافظه‌اش حیرت‌آور بود. از او روایات بسیاری نقل شده. شریف مرتضی، شریف محمد بن حمزه مرعشی، خزاز، و ابن‌غضائری از وی روایت کرده‌اند. صاحب بن عباد او را بسیار گرامی می‌داشت و چون به حضور صاحب می‌آمد و او را در صدر می‌نشاند. فرزندش، ثقة‌الدین حسن بن حسین، و فرزندزادگانشان تا زمان شیخ منتجب‌الدین جملگی از بزرگان علما و فقها و محدثین بوده‌اد. از آثارش: کتاب «التوحید و نفی التشبیه»؛ کتاب «الردعلی الواقفة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (117 -116 /6)، الذریعه (235 -234 /10 487، /4)، روضات الجنات (304 -303 /2)، ریاض العلماء (150 -148 /2)، ریحانه (400 /7)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 115 /4)، لسان المیزان (566 /2)، مجالس المؤمنین (429 /1)، معجم رجال الحدیث (45 -44 ،42 /6)، معجم المؤلفین (30 /4).

ابن‌بسطام، حسین

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم و چهارم ق)، عالم امامی و محدث. از رجال بنام روزگار غیبت صغری است که با کلینی (م 329 ق) و ابن قولویه همطبقه و معاصر بود. وی به دستیاری برادرش ابوعتاب عبداللّٰه بن بسطام اخبار و احادیث دایر بر طب را که از حضرت رسول (ص) و اهل‌بیت عصمت (ع) روایت شده بود در کتابی به نام «طب الائمة» گردآوری کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (5/ 460)، بحارالانوار (1/ 11)، الذریعه (15/ 139- 140)، رجال النجاشی (1/ 137، 2/ 15)، روضات الجنات (2/ 301- 303)، ریحانه (2/ 400، 7/ 413)، الکنی والالقاب (1/ 226)، لسان المیزان (2/ 508)، معجم رجال الحدیث (5/ 201- 202).

ابن‌بُطه قمی، ابوجعفر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، ادیب، محدث، نحوی، لغوی و رجال‌شناس امامی. در روزگار غیبت صغری در قم و بغداد می‌زیست. وی معاصر شیخ کلینی بود. محدثان و رجال‌نویسان شیعی وی را محدث دارای مسامحه می‌دانند و می‌گویند که در روایتهایش احادیث سستی یافت می‌شود. وی از احمد بن محمد بن خالد برقی و حسین به حسن قمی و محمد بن حسن صفّار و محمد بن حسین بن ابی‌الخطاب حدیث شنید. علی بن حاتم از وی روایت کرده است. از آثار وی: «تفسیر اسماء اللّٰه تعالی و ما یدعی به»، «کتاب قرب الاسناد»، «فهرست ابن‌بطه». نجاشی در کتاب خود آثار دیگری از وی را آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (2/ 261)، الذریعه (70 /17 ،375 -374 /16)، رجال النجاشی (283 -282 /2)، ریحانه (417 /7)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 254 -253 /4)، الفهرست للطوسی (39)، معجم المؤلفین (148 /9).

ابن‌بُندار قزوینی، ابویوسف عبدالسلام

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(488 -393 ق)، مفسر، متکلم و محدث معتزلی. اصلاً قزوینی است و در آنجا به دنیا آمد. ابتدا در زادگاهش به تحصیل پرداخت. وی از شاگردان برجسته قاضی عبدالجبار همدانی بود و در نزد وی کلام خواند و مذهب اعتزال را از او اخذ کرد. در همدان از ابوطاهر بن سَلمة و در اصفهان از ابونعیم، و نیز از اساتید دیگر بهره گرفت. گرانمایه، خوش محضر و ظریف بود. ابوالقاسم بن سمرقندی ابوغالب بن بنّاء، هبة اللّٰه بن طاووس و اسماعیل بن محمد تیمی و أبوسَعْد بغدادی و دیگران از وی حدیث شنیدند. سالیان بسیاری در مصر به سر برد. چندی هم در طرابلس (شام) سکنی کرد. از دمشق دیدار کرد و آن شهر را بَلَدِالنَّصْب، شهر دشمنان امیرالمؤمنین و خاندانش (ع) نامید. در اواخر عمر مقیم بغداد شد، و در همان جا درگذشت و در گورستان خیزران دفن شد. ابن‌اثیر تاریخ تولد وی را 411 ق ذکر کرده است و در «هدیة العارفین» نیز به تبع آن چنین آمده است. ازآثار وی: «حدائق ذات بهجة»، تفسیر قرآن در سیصد جزء که هفت جزء آن درباره‌ی سوره فاتحه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (131 /4)، سیر النبلاء (620 -616 /18)، الکامل (178 /8)، کشف الظنون (634)، لسان المیزان (362 ،350 -347 /4)، معجم المؤلفین (231 /5)، هدیة العارفین (569 /1).

ابن‌بوذی شیرازی، ابوالقاسم هبة اللَّه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 486 /485 ق)، حافظ، محدث و مورّخ. اهل شیراز بود. به دنبال حدیث به شرق و غرب سفر کرد و در خراسان، عراق، مکه، مدینه، یمن، مصر، شام، جزیره، قومس، فارس، خوزستان، جبال، سرحدات و سواحل، از ابوبکر محمد بن حسن شیرازی و احمد بن فضل باطِرقانی و ابوجعفر بن مُسْلِمة و اقران آنها حدیث شنید. نصر مقدسی و هبة اللَّه بن طاووس و ابونصر یونارتی از وی روایت کرده‌اند. سمعانی گوید از محضر او بهره بسیار می‌بردند. در 350 ق وارد بغداد شد و در اواخر عمر ساکن مرو شد و در همان جا درگذشت. اثر وی: «تاریخ شیراز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (61 /9)، سیر النبلاء (19 -17 /19)، الکامل (166 /8)، کشف الظنون (296)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (248 -246)، معجم المؤلفین (141 /13).

ابن‌تانه خرجانی، ابونصر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 375 ق)، محدث و قاری. از مردم اصفهان بود. در بغداد از ابوعلی بن شاذان و همتایان او و در اصفهان از ابوبکر بن مردویه و همطبقه او حدیث شنید. وی در اصفهان مجلس املای حدیث داشت. سرانجام در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (2/ 412).

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(334 -245 ق)، ادیب، نویسنده، محدث، مفسر و مورخ. از خاندانی ایرانی‌تبار بود. از احمد بن بُدیل قاضی و حسن بن محمد زعفرانی و دیگران حدیث شنید. فرزندش عیسی و ابوالقاسم طبرانی و ابوطاهر ذهلی از او حدیث روایت کرده‌اند. وی وزیر مقتدر و قاهر عباسی بود که امور مالی دولت را سامان داد. مدتی خلیفه او را برکنار کرد و به زندان انداخت و پس از آزادی به ریاست دیوانها منصوب شد. در 311 ق او را به مکه، سپس به صنعا تبعید کرد. در 312 ق بخشوده و ریاست دیوان اشراف مصر و شام به او سپرده شد. پس از آن در 315 ق مجدداً به وزارت رسید، ولی باز بر اثر حسد درباریان خشم خلیفه بر وی نازل شد و او را دستگیر و زندانی کردند. ابن‌جراح از وزرای ایرانی دربار خلفای عباسی بود، که زندگی پر فراز و نشیبی را گذراند، اما در پایان زندگی، در بغداد، محتشم زیست. او را به نیک رفتاری و نیک خلقی ستوده‌اند. هارولدباون خاورشناس انگلیسی کتابی درباره‌ی زندگی وی به نام «زندگی علی بن عیسی و عصر او» به انگلیسی نوشته است. از آثارش: «دیوان رسائل»؛ «معانی القرآن» و تفسیر آن که با همکاری ابوالحسن واسطی و ابن‌مجاهد مقری تألیف شد، «جامع الدعاء»؛ «کتاب الکتّاب و سیاسة المملکة و سیرة الخلفاء».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار الوزراء (131 -126) الاعلام (133 /5)، تاریخ بغداد (16 -14 /12)، روضات الجنات (207 -206 /5)، سیر النبلاء (301 -298 /15)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (212 -211 ،60)، معجم الادباء (73 -68 /14)، معجم المؤلفین (162 -161 /7).

ابن‌جنید رازی، ابوالحسین محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 347 ق)، حافظ، محدث شافعی و مورّخ. در ابتدا معروف به ابن‌رستاقی و یا ابورستاق بود. از مردم ری بود. در خراسان، عراق، شام و مکه حدیث شنید و در دمشق مسکن گزید و به محدث شام معروف شد. اولین استاد وی محمد بن ایوب بن ضُرَیس بود و ابن‌جنید از او و محمد بن حفص مِهْرِقانی و حسن بن سفیان و ابراهیم بن یوسف هِسِنجانی و فِریابی و بسیاری دیگر حدیث شنید. پسرش، تمّام رازی، و عقیل بن عَبدان و ابوالحسن بن جَهْضَم از او روایت کرده‌اند. در دمشق از دنیا رفت. از آثار وی: «مناقب الامام الشافعی»، در احوال و اخبار شافعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (37 /2)، سیر النبلاء (18 -17 /16)، کشف الظنون (1839)، معجم المؤلفین (207 /10)، هدیة العارفین (43 /2).

ابن‌حاتم قزوینی، ابوالحسن علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 350 ق)، محدث و فقیه شیعی. از محمد بن ابی‌عبداللّٰه اسدی حدیث شنید و از وی نیز روایت می‌کرد. شیخ طوسی او را محدثی ثقه می‌داند، و کتب او را مورد اعتماد توصیف کرده است. ابن‌حاتم از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق و تلعکبری از وی اجازه‌ی روایت گرفتند. ابوعبداللّٰه حسین بن علی بن شیبان قزوینی در 350 ق از وی حدیث شنیده است و جعفر بن محمد قولویه و تلعکبری نیز از وی روایت کرده‌اند. ابوعبداللّٰه بن شاذان که از مشایخ نجاشی است از راویان اوست. از آثار وی: حدود سی کتاب به ترتیب کتب فقه، از جمله: کتاب «الوضوء»؛ کتاب «الاذان»؛ کتاب «القبلة»؛ کتاب «الوقت»؛ کتاب «الصلاة»؛ کتاب «الصوم» یا «الصیام»؛ کتاب «الحج» از دیگر آثار وی: کتاب «التوحید والمعرفة»؛ کتاب «العلل»؛ کتاب «الصفوة فی اسماء امیرالمؤمنین (ع)؛ کتاب «صفات الانبیاء»؛ کتاب «الردّ علی القرامطه»؛ کتاب «الردّ علی اهل البدع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (305 ،111 /25 ،92 /21 ،41 /17 ،146 /16 ،312، 102، 58، 47، 44 /15 ،265 /12 ،251 /6 ،487 /4 ،405 /1)، رجال ابن‌داود (قسم 239 /1 و قسم 479 /2)، رجال الطوسی (482)، معجم رجال الحدیث (236 -235 /11)، الفهرست للطوسی (213).

ابن‌حِبّان تَمیمی بُستی، ابوحاتم محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 354 -270 ق)، محدّث، مورخ و فقیه شافعی. در خانواده‌ای عرب‌تبار در بُست، بین سجستان و هرات، متولد شد. در خراسان، عراق، شام، حجاز، و مصر حدیث شنید، و استادان بسیاری دید، ولی از ابن‌خزیمه بیشترین تأثیر را پذیرفت. در بازگشت به زادگاهش با حنبلیان به ستیزه پرداخت و به علت نگرش مخالفی که در توحید و نبوت داشت به زندقه متهم شد؛ لذا به سمرقند رفت و در آنجا به واسطه احاطه به حدیث و فقه، منصب قضاوت را به وی سپردند. در سفر به نیشابور خانقاهی در آنجا ساخت. در 340 ق به زادگاهش بازگشت و تا پایان عمر در آنجا ماند. ابوحاتم خانه و کتابخانه خود را وقف دانش پژوهان کرد. از آثار وی: «المُسند الصحیح»، در حدیث که برخی آن را از «سنن ابن‌ماجه» صحیح‌تر می‌دانند؛ «روضة العقلاء»، در ادبیات؛ کتاب«الانواع والتقاسیم» یا «التقاسیم والانواع»، در حدیث؛ «معرفة المجروحین من المحدثین»؛ «وصف العلوم و انواعها»؛ «علل اوهام اصحاب التواریخ»؛ «تاریخ ابن‌حبان»؛ کتاب «الثقات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (307 -306 /6)، تاریخ اسلام (حوادث 114 -112 380/ -351)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (489 -488 /3)، دائرةالمعارف البستانی (439 /1)، ریحانه (464 -463 /7)، سیر النبلاء (104 -92 /16)، کشف الظنون (277، 463، 521- 522، 1075، 1087، 1400)، لسان المیزان (9 /6)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌حبان)، معجم البلدان (498 -493 /1)، معجم المؤلفین (174 -173 /9)، نامه‌ی دانشوران (375 -371 /2)، الوافی بالوفیات (318 -317 /2)، هدیة العارفین (45 -44 /2).

ابن‌حَمْشاد نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(338 -258 ق)، حافظ و محدث. شیخ نیشابور بود. از حسین بن فضل مُفَسّر و فضل بن محمد شعرانی و ابراهیم بن دَیْزیل و همطبقه آنان حدیث شنید و برای استماع حدیث سفرهای بسیار کرد. احمد بن اسحاق صبغی نیشابوری مدتی ملازم و معاشر وی بود. ابوعبداللّٰه حاکم و ابواحمد حاکم و ابوعبداللّٰه بن مَنده از شاگردان وی می‌باشند. فرزندش، عبداللّٰه بن علی، گوید که یاد ندارم پدرم شبی قیام و نیایش شبانه را ترک کرده باشد. در «سیر اعلام النبلاء» وی را تحت نام علی بن حمشاد آورده. از آثار وی: «المسند الکبیر»، در 400 جزء؛ «الانوار» در 260 جزء؛ «تفسیر القرآن»، 230 جزء در ده مجلد؛ «الاحکام» در 260 جزء.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (5/ 142)، سیر النبلاء (15/ 398- 400)، معجم المؤلفین (7/ 85)، هدیة العارفین (1/ 679).

ابن‌حمّویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(642 -573 /572 -566 ق)، مورخ، ریاضیدان، پزشک، محدث و فقیه شافعی. اصل وی از خراسان بود و در دمشق به دنیا آمد. در 593 ق به مغرب رفت و به منصور یعقوب بن یوسف، سومین فرمانروای موحدی پیوست. و تا 600 ق در آنجا ماند آنگاه از راه مصر به دمشق بازگشت. از ابومحمد بن عبداللّٰه بن سلیمان بن حوط اللّٰه انصاری و ابوالقاسم بن عساکر حدیث شنید منذری و زین‌الدین فارقی از وی روایت کردند. وی در دمشق فوت کرد. از آثار: «المسالک والممالک»؛ «السیاسة الملوکیه»؛ «المونس فی اصول الاشیاء»، در هشت مجلد؛ «الامالی»؛ «رحلة المغربیة» یا «رحلة الی المغرب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (248 /4)، ایضاح المکنون (473 ،102 ،32 /2، 55 /1)، دائرةالمعارف البستانی (449 -448 /1)، سیر النبلاء (97 -96 /23)، معجم المؤلفین (96 /6)، هدیة العارفین (461 /1).

ابن‌حمّویه جوینی، صاحب، فخرالدین، ابوالمظفر یوسف

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(647 -582 ق)، ادیب، شاعر و محدث. اصل وی از جوین نیشابور بود. در دمشق به دنیا آمد و در آنجا و مصر حدیث شنید. از 624 ق به خدمت محمد بن محمد، فرمانروای ایوبی دمشق، درآمد و تا زمان مرگ او با وی همکاری داشت. در 640 ق سلطان نجم‌الدین ایوب او را زندانی کرد. ابن‌حمویه تا 643 ق در زندان به سر برد. سلطان در این سال وی را از بند رها کرد و فرماندهی سپاه خود را به او داد. پس از درگذشت نجم‌الدین، اروپائیان بر «دمیاط» دست یافتند که ابن‌حمویه در جنگ با آنها کشته شد و جنازه‌ی وی به مصر برده شد. از آثارش: «تقویم الندیم و عقبی النعیم المقیم»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (255 /10 ،329 -328 /9)، کشف الظنون (470)، معجم المولفین (331 /13).

ابن‌حیدر قزوینی، ابوالقاسم عبداللّٰه، عبیداللّٰه

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 582 ق)، فقیه و محدث شافعی. در قزوین متولد شد. به خراسان مهاجرت و در محضر پیشگامان فقه شافعی آنجا تلمذ کرد. وی از زاهر شحّامی و فُراوی و یوسف همدانی حدیث شنید. سپس به همدان رفت و در آنجا مسکن گزید و همان جا درگذشت. کتابی به نام «المشیخة»، در شرح زندگی استادانش نوشت. از دیگر آثارش: «اربعون حدیثاً»؛ «تصنیف فی الاصلین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (4/ 214)، لسان المیزان (3/ 764- 765)، معجم المؤلفین (6/ 52)، هدیة العارفین (1/ 457).

ابن‌حَیُّویه نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 366 -276 ق)، محدث و قاضی. در کودکی به مصر رفت و در همان جا ساکن شد. از عمویش، یحیی بن زکریای نیشابوری اعرج، از بکر بن سهل دمیاطی، و نسائی صاحب «سنن» و بسیاری دیگر حدیث شنید. عبدالغنی و علی بن محمد خراسانی و هارون بن یحیی طحّان و دیگران از وی روایت کرده‌اند. ابن‌ماکولا او را ثقه‌ای دانا و بزرگ توصیف کرده است. از آثار وی: رساله‌ای در «من وافقت کنیته کنیة زوجه من الصحابة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 97)، سیر النبلاء (16/ 160)، معجم المؤلفین (10/ 215).

ابن‌خراسانی، ابوالعزّ محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(576 -494 ق)، شاعر، نحوی، عروضی و محدث. وی نزد ابومنصور جوالیقی به تحصیل پرداخت. از ابوالحسین طیوری و ابوسعد بن خشیش حدیث شنید و ابن‌الاخضر و ابوالفتوح بن حصری از وی روایت کرده‌اند. وی علاقه‌ی وافری به علم عروض داشت و در سرودن شعر بسیار توانا و استاد بود. در پایان عرم دچار پریشانی حواس شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، در پنج مجلد؛ «النوادر»؛ «العروض» و چندین اثر دیگر در فنون ادبی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (252 /7)، ایضاح المکنون (100 /2)، ریحانه (497 -496 /7)، سیر النبلاء (83 -82 /21)، کشف الظنون (765)، لسان المیزان (510 /6)، معجم الادباء (47 -46 /19)، معجم المؤلفین (304 /11)، الوافی بالوفیات (150 /1)، هدیة العارفین (98 /2).

ابن‌خِراش خراسانی، ابوجعفر احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 243 /242 ق)، محدث. در بغداد می‌زیست. از عبدالرحمان بن مهدی، وهب بن جریر، شبابة بن سوار، ابوعامر عقدی، عمرو بن عاصم و عبدالصمد بن عبدالوارث حدیث شنید. مسلم بن حجاج نیشابوری، ترمذی، عبید عجلی، عبداللّٰه بن احمد و سراج از وی روایت کرده‌اند. برخی رجال‌نویسان وی را شیعه دانسته‌اند و بر ثقه بودن وی تأکید دارند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (493 /2)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 48 /1)، تاریخ بغداد (80 -78 /4)، تهذیب التهذیب (23 /1)، سیر النبلاء (158 -157 /12).

ابن‌خِراش مروزی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 283 ق)، محدث شیعی. اصل او از مرو است. به گفته خطیب بغدادی او یکی از جویندگان حدیث در آفاق بود که به حفظ و شناخت و فهم صحیح حدیث و رجال موصوف می‌باشد. در طلب حدیث رنج فراوان کشید و شهرهای خراسان، عراق، حجاز، شام و مصر را دید. بکر بن محمد بن حمدان مروزی از وی نقل کرده که گفت: در راه تحصیل حدیث در تنگناهای طرق ارتباطی و کمبود آب پنج بار مجبور شدم تا ادرار خود را بیاشامم. وی از خالد بن یوسف سمتی و عبدالجبار بن علاء مکی و ابوحفص فلاّس و علی بن خَشْرم مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و بسیاری از همطبقه آنان حدیث شنیده است. او از مشایخ ابن‌عُقده و بکر بن محمد صیرفی مروزی و ابوسهل قطان و دیگران است. عبدالملک بن محمد جرجانی گوید که پرحافظه‌تر از ابن‌خراش ندیده است. او در بغداد درگذشت، اما ابوبکر طرسوسی معتقد است که ابن‌خراش در طرسوس در سال 294 ق درگذشته.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 214 -213 /290 -281)، تاریخ بغداد (282 -280 /10)، سیر النبلاء (510 -508 /13)، لسان المیزان (324 -322 /4)، معجم رجال الحدیث (354 /9).

ابن‌خُزَیمه، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(311 -223 ق)، فقیه و محدث شافعی. اهل نیشابور و در آنجا پیشوای دینی بود. به عراق، شام، عربستان و مصر سفر کرد. از اسحاق بن راهویه و محمد بن حمید و عتبه مروزی و علی بن حُجر و اسحاق بن شاهین و دیگران حدیث شنید و استادان بسیاری دید و خود استاد محمد بن اسماعیل بخاری و مسلم بن حجاج نیشابوری و ابوحاتم بُستی و اسحاق نَسوی و ابن‌بالویه و ابواحمد حاکم و ابوالحسن آبری و بسیاری دیگر بود. آثارش را بیش از 140 مجلد دانسته‌اند، از آن جمله: کتاب «صحیح ابن‌خزیمه» یا «مختصر المختصر من المسند الصحیح عن النبی (ص)».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (6/ 253)، تاریخ نیشابور (120 -119)، الجرح والتعدیل (ج 3، ق 196 /2)، دائرةالمعارف البستانی (459 /1)، ریحانه (499 /7)، سیر النبلاء (382 -365 /14)، کشف الظنون (1406، 1075)، الکنی والالقاب (276 /1)، معجم المؤلفین (40 -39 /9)، الوافی بالوفیات (196 /2)، هدیة العارفین (29 /2).

ابن‌خسرو بلخی، ابوعبداللّٰه حسین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 520 ق)، محدث. معروف به سمسار حنفی. از حمیدی و مالک بانیاسی و ابوالحسن انباری و عبدالسلام قزوینی و عبدالواحد بن فهد علّاف و بسیاری دیگر حدیث شنید و ابن‌جوزی و ابن‌عساکر از وی روایت کرده‌اند. ابن ابی‌طی او را در رجال شیعه ذکر کرده و گوید که او کتابی در «مناقب اهل‌بیت (ع)» و نیز در «کلام ائمه (ع)» نوشته است. به وی نسبت اعتزال نیز داده‌اند و صاحب «اعیان الشیعه» گوید که چنین نسبتی ناشی از خلط بین تشیع و اعتزال به خاطر اشتراک پاره‌ای از اصول می‌باشد. از آثارش: جمع‌آوری «مسند ابی‌حنیفه» در دو مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (6/ 154)، سیر النبلاء (19/ 592- 593)، کشف الظنون (1681)، لسان المیزان (2/ 577- 578)، معجم المؤلفین (4/ 50)، الوافی بالوفیات (13/ 38- 39).

ابن‌داوود قمی، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 368 ق)، فقیه امامی و محدث. وی از فقها و مشایخ حدیث امامیه در قم بود. از قم به بغداد رفت و در آنجا به نشر حدیث پرداخت. ابن‌داوود ممدوح نجاشی و علامه و دیگر علمای رجال بود. شیخ مفید و احمد بن عبدون و ابوعبداللَّه غضائری و ابن‌نوح سیرافی از وی روایت کرده‌اند. ابن‌غضائری می‌گوید: «افقه و احفظ از ابن‌داوود و اعرف نسبت به حدیث از او ندیدم». وی در بغداد درگذشت و در مقابر قریش دفن شد. از آثار وی: «کتاب البیان عن حقیقة الصیام»؛ «الحدیثین المختلفین»؛ «الذخائر»؛ کتاب بزرگ «المزار»؛ «الممدوحین والمذمومین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (6/ 202)، اعیان الشیعه (9/ 65)، ایضاح المکنون (1/ 205)، رجال الطوسی (511)، رجال النجاشی (2/ 304- 305)، ریحانه (7/ 514)، الذریعه (3/ 171، 10/ 5، 20/ 320، 22/ 224)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 4/ 236)، فوائد الرضویه (388)، الفهرست للطوسی (270)، الکنی والالقاب (1/ 282- 283)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌داوود)، معجم المؤلفین (8/ 259)، هدیة العارفین (2/ 48).

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، فقیه و محدث امامی. ساکن ری بود. پدرش محدثی ثقه بود و از مشایخ ابن‌رازی محسوب می‌شود. از دیگر استادان او محمد حمیری، سهل دیباجی، محمد بن همام اسکافی و محمد بن مظفر مصری می‌باشند. وی از مشایخ روایت شیخ صدوق است، و به نوبه‌ی خود، تفسیر امام حسن عسکری (ع) را از صدوق روایت کرده است. به گفته‌ی صاحب «روضات»، از کتب ابن‌رازی استفاده می‌شود که نامبرده از صاحب بن عباد روایت می‌کرده و ممکن است پاره‌ای از مقامات علمی را از او بهره‌مند شده باشد. ابن‌داوود او را دانشمندی ثقه می‌داند و شیخ طوسی او را در ردیف کسانی آورده است که مستقیماً از معصوم روایت نکرده‌اند. در «رجال الطوسی» و «رجال ابن‌داود» تحت نام جعفر بن علی بن احمد آورده شده است. محدث نوری معتقد است که شرح حال‌نویسان در مورد ابومحمد جعفر بن احمد قمی اهمال کرده‌اند و در «نَفِس الرحمان» از علمای رجال گذشته و حال تعجب می‌کند که چگونه به شرح حال او نپرداخته و از این مهم غفلت کرده‌اند. او را تصانیف بسیاری است. سید بن طاووس در «الدروع الواقیه» و شیخ ورام در «تنبیه الخواطر» و ابن‌فهد در «التحصین» و «عدة الداعی» از کتب او نقل کرده‌اند، و کراجکی در کتاب «الفهرس» ذکر کرده که وی در قم و ری 220 کتاب تصنیف کرده است. از جمله آثار وی: «ادب الامام والمأموم»؛ «المانعات من دخول الجنة» یا «الاعمال المانعة من دخول الجنة»؛ «جامع الاحادیث النبویة»، مشتمل بر هزار حدیث نبوی به ترتیب حروف هجا؛ «المنبی عن زهد النبی (ص)»؛ «الغایات»؛ «المسلسلات» یا «مسلسلات الاخبار»، شامل کلیه‌ی وقایعی است که در تمام طبقات اسنادش نامعصوم، لفظ خاص تکرار شده؛ «العروس»، در فضل و آداب روز جمعه؛ «نوادر الاثر فی علی (ع) خیرالبشر»، که در آن حدیث نبوی «علیٌّ خَیُر البَشَر» را از، بیش از، 70 طریق آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (83 -82 /4)، الذریعه (21 /21 ،31 -30 /19 ،31 /5 ،386 /1)، رجال ابن‌داود (قسم 86 /1)، رجال الطوسی (457)، روضات الجنات (170 -168 /2)، ریحانه (528 /7)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 69 -68 /4)، فوائد الرضویه (61 -59)، لغت‌نامه (ذیل/

جعفر)، معجم رجال الحديث (83 -82 /4)، معجم المؤلفين (133 -132 /3)، نفس الرحمان (90 -88).

ابن‌راهویه، ابویعقوب اسحاق

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 238 /237 -161 ق)، حافظ، محدث و فقیه شافعی. اهل مرو بود. وجه تسمیه‌ی اسم او بدان سبب است که پدر ابن‌راهویه، ابراهیم، در راه مکه متولد شده بود. وی به عراق، حجاز، یمن و شام سفر کرد. احمد بن حنبل او را ستوده و گفته که برای اسحاق در جهان نظیری نیست. احمد حنبل و یحیی بن معین و صاحبان «صحاح»: بخاری، مسلم، ترمذی، ابوداوود و نسائی از او حدیث نقل کرده‌اند. وی به همراه عده‌ای از محدثان در نیشابور با امام رضا (ع) دیدار کرد و از امام حدیث «سلسلة الذهب» را شنید. در مکه با شافعی مناظره کرد. وی حافظه‌ی شگفت‌انگیزی در حفظ حدیث داشت، چنانکه گویند هفتاد هزار حدیث حفظ بود و درباره‌ی یک صد هزار حدیث مذاکره کرد، لذا ذهبی از او به عنوان «سید الحفّاظ» نام می‌برد. وی در پایان عمر در نیشابور ماندگار شد و در همان جا درگذشت. در تاریخ تولد و وفات او اختلافاتی هست، ابن‌خلکان تاریخ تولد وی را بین 161 تا 163 ق و وفاتش را میان 237 و 238 ق می‌داند؛ در «طبقات الحنابله» تولد وی در 166 و وفاتش در 243 ق ذکر شده است. از آثار او: کتاب «التفسیر»؛ کتاب «المسند»؛ کتاب «السنن»، در فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (284 /1)، تاریخ اسلام (حوادث 90 -80 240/ -231)، تاریخ بغداد (355 -345 /6)، تاریخ الکبیر (380 -379 /1)، تهذیب التهذیب (198 -197 /1)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 210 -209 /1)، حلیه الاولیاء (238 -234 /9)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (573 /4)، دائرةالمعارف البستانی (486 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌راهویه)، روضات الجنات (7 -5 /2)، ریحانه (531 -530 /7)، سیر النبلاء (383 -358 /11)، الفهرست لابن‌الندیم (418)، کشف الظنون (1685 -1678، 442)، الکنی والالقاب (290 /1)، لسان المیزان (205 /8)، معجم المؤلفین (228 /2)، نامه‌ی دانشوران (382 -375 /2)، الوافی بالوفیات (388 - 386 /8)، وفیات الاعیان (201 -199 /1)، هدیة الاحباب (60 -59).

ابن‌رزین رازی اصفهانی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 253 ق)، قاری، نحوی و محدث. اصل وی از اصفهان بود. در ری متولد شد. نزد نُصیر و خلاّدبن خالد قرآن آموخت. در عربیت و قراآت استاد و راوی حدیث بود. از آثار وی: «الجامع»، در قرائت، «رسم القرآن»؛ «العدد»؛ کتابی در «جواز قراءة القرآن علی طریق المخاطبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 213)، ری باستان (2/ 378)، معجم المؤلفین (11/ 103)، الوافی بالوفیات (4/ 294).

ابن‌رفاعه‌ی هاشمی، ابوالخیر زید

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 400 ق)، فیلسوف و محدث. از مردم ری بود و سالیان بسیاری در بصره زیست. او در شهرهای جبال و خراسان از ابن‌درید و ابوبکر بن انباری و دیگران حدیث نقل کرد. ابن‌یزداد قاری از او حدیث روایت کرده است خطیب بغدادی او را مورد اعتماد نمی‌داند. در نگارش «رسائل» اخوال الصفا همکاری داشت. از آثارش: «اربعین حدیثاً»؛ «جوامع اصلاح المنطق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (3/ 98)، تاریخ بغداد (8/ 450- 451)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (20)، دایرةالمعارف فارسی (1/ 69)، الذریعه (384 /5)، لسان المیزان (3/ 196)، لغت‌نامه (ذیل/ زید)، معجم المؤلفین (190 /4).

ابن‌زیاد نیشابوری، ابوبکر عبداللَّه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(324 -238 ق)، فقیه، حافظ و محدث شافعی. در نیشابور به دنیا آمد. مسافرتهای بسیار به مصر و شام و عراق کرد و در بغداد اقامت گزید. نزد مزنی و ربیع و ابن‌عبدالحکم فقه آموخت. از محمد بن یحیی ذُهْلی و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن ازهر نیشابوری، و عبداللّٰه بن هاشم طوسی و ابوزرعه رازی و ابن‌حاتم و ابن‌واره و بسیاری دیگر حدیث شنید. وی پیشوای شافعیان عراق در زمان خود بود. ابن‌عقده، ابوعمر بن حیویه، ابن‌شاهین و دارقطنی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی از او به عنوان افقه‌المشایخ نام می‌برد. در نیشابور درگذشت. از آثار وی: «کتاب الربا»؛ افزوده‌هایی بر «مختصر» مزنی، در فروع فقه شافعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (263 /4)، تاریخ بغداد (122 -120 /10)، سیر النبلاء (68 -65 /15)، کشف الظنون (1636)، معجم المؤلفین (119 /6)، هدیة العارفین (445 /1).

ابن‌ساربان، ابوالحسن علی

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(430 -347 ق)، عالم امامی و محدث شیعی. اصلش از قم بود، در شیراز متولد شد. به بغداد رفت و تا پایان عمر در همان جا اقامت کرد. وی از شاگردان علی بن هارون کرمانشاهی، ابوسعید سیرافی و ابوعبیداللّٰه مرزبانی بود و از ایشان حدیث شنید. ابن‌ساربان از اساتید و مشایخ حدیث خطیب بغدادی است. از متنبی «دیوان» شعرش را شنیده بود و خطیب بغدادی تمام «دیوان» را نزد وی خواند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (11/ 351)، ریحانه (7/ 557)، لسان المیزان (4/ 741- 742).

ابن‌سالبه، ابوالفتح عبدالسلام

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 473 ق)، صوفی و محدث. پدرش ابوالحسین احمد سالبه نیز از مشایخ بزرگ صوفیه در فارس بود. ابن‌سالبه در طلب حدیث به عراق و شام سفر کرد و در مصر از ابوعبداللّٰه بن نظیف و در اصفهان از ابوبکر بن زیده و در بغداد از ابوالقاسم بن بشران و ابوعلی بن شاذان حدیث شنید. وی مدتی ملازم شیخ ابواسحاق کازرونی بود. یحیی بن عبدالوهاب بن منده از جمله کسانی بود که از وی حدیث روایت کرده‌اند. در فارس درگذشت و در تل بیضا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شیرازنامه (149 -148)، الکامل (129 /8)، کشف المحجوب (215)، نامه‌ی دانشوران (228 /7).

ابن‌سُرَیج، ابوالعباس احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(306 /305 -249 ق)، متکلّم، محدث و فقیه شافعی. معروف به باز اشهب. از مردم شیراز و پس از اصحاب خاص شافعی، بزرگ‌ترین عالم فرقه‌ی شافعی بود. در جوانی مدتی در شیراز منصب قضاء داشت. نزد عثمان بن سعید انماطی درس خواند. با محمد بن داوود بن خلف در محضر علی بن عیسی وزیر مناظره و مباحثه داشت. علی بن عیسی خواست که وی را قاضی بغداد کند و او نپذیرفت. مدتی در درسهای جنید حاضر شد، ولی به تصوف گرایشی نشان نداد. در قضیه‌ی منصور حلاج بی‌طرف ماند و از دادن فتوا خودداری کرد. در بغداد تدریس می‌کرد. و همان جا درگذشت. بیش از چهار صد اثر به او نسبت می‌دهند که ظاهراً تعداد کمی از آنها باقی مانده است. از آن جمله: کتاب «الانتصار»؛ کتاب «الزیادات»؛ کتاب «الودایع»، در امانات؛ کتاب «المختصر فی الفقه»؛ کتاب «العین والدین»؛ کتاب «الرد علی محمد بن حسن»؛ کتاب «الرد علی عیسی بن ابان» عالم حنفی، کتاب «جواب کاشانی». در ترجمه‌ی «الفهرست» ابن‌ندیم، و نه در اصل کتاب به عربی، و همچنین در «کشف الظنون» ذیل کتاب «العین والدین» و نیز در متن و پانوشت «فارسنامه» از او به عنوان ابن‌شریح یاد شده است که با توجه به دیگر منابع، ضبط ابن‌سریج صحیح‌تر به نظر می‌آید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (179 -178 /1)، تاریخ بغداد (290 -287 /4)، تاریخ نجوم اسلامی (286)، دائرةالمعارف البستانی (216 -215 /2)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (627 -626 /4)، روضات الجنات (218 -216 /1)، ریحانه (220 /1)، سیر النبلاء (204 -201 /14)، فارسنامه‌ی ناصری (1136)، الفهرست لابن الندیم (300 -299)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (392)، الکنی والالقاب (306 /1)، کشف الظنون (2005، 1444، 1258 -1257، 705)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌سریج)، معجم المؤلفین (32 -31 /2)، نامه‌ی دانشوران (209 -196 /1)، الوافی بالوفیات (261 -260 /7)، وفیات الاعیان (67 -66 /1)، هدیة العارفین (57 /1).

ابن‌سَلْم رازی اصفهانی، ابویحیی عبدالرحمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(291 -211 ق)، عالم، حافظ، محدث و مفسر. در ری متولد شد. وی امام مسجد جامع اصفهان بود. از سهل بن عثمان و عبدالعزیز بن یحیی و حسین بن عیسی زُهری روایت کرده، و قاضی ابواحمد عسّال و ابوالقاسم طَبَرانی و ابوالشیخ بن حَیّان و عبدالرحمان بن سیاه از وی حدیث شنیدند.
از آثارش: «المسند»، در حدیث؛ «التفسیر»، تفسیری بر قرآن.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (4/ 99)، ری باستان (2/ 319)، سیر النبلاء (531 -530 /13)، معجم المؤلفین (5/ 175)، هدیة العارفین (1/ 513).

ابن‌سَلَمه‌ی نیشابوری، ابوالفضل احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 286 ق)، حافظ و محدث. وی مسلم بن حجاج نیشابوری را در سفر بلخ و بصره همراهی کرد. از قُتَیْبَه و اسحاق بن راهوَیه و محمد بن مِهران جَمّال و ابوکُریب و ابن‌حمید رازی و محمد بن اسلم طوسی حدیث شنید. ابن‌واره رازی و ابوزُرعَه رازی و ابوحاتم رازی و علی بن عیسی از وی روایت کرده‌اند. او کتابی به نام «صحیح» در حدیث دارد که به سبک «صحیح مسلم» گردآوری شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (1/ 128)، تاریخ بغداد (4/ 186- 187)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 1/ 54)، سیر النبلاء (13/ 373).

ابن‌سیّار مروزی، ابوالحسن احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(268 -198 ق)، فقیه، محدث شافعی و مورّخ. در مرو متولد شد. برای استماع حدیث بسیار سفر کرد و از اسحاق بن راهویه و عَبدان بن عثمان مروزی و عفان بن مسلم و از همطبقه آنان در خراسان و عراق و حجاز و شام و مصر حدیث شنید. ابن‌سیار در علم و پارسایی بلند آوازه بود و در روزگار خود با ابن‌مبارک مقایسه می‌شد و در میان معاصران خود حرمت و احترام فراوانی داشت. نسایی در «صحیح» خود و نیز محمد بن اسماعیل بخاری و محمد بن نصر مروزی و ابن‌خُزیمه و محمد بن عقیل بلخی و حاجب طوسی و دیگر خراسانیان از وی روایت کرده‌اند. رجال‌شناسان او را ثقه توصیف کرده‌اند. وی یکی از کسانی است که فقه شافعی را در خراسان پراکنده کرد. از آثار وی: کتابی در «اخبار مرو» یا «تاریخ مرو»؛ «فتوح خراسان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الجرح والتعدیل (ج 1، ق 1/ 53)، تاریخ بغداد (189 -187 /4)، تهذیب التهذیب (34 -33 /1)، سیر النبلاء (611 -609 /12)، کشف الظنون (303)، معجم المؤلفین (241 /1).

ابن‌شاذان قمّی، ابوالحسن محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 420 ق)، فقیه و محدث امامی. ابن‌قولویه دایی او یا دایی پدر اوست. وی از راویان ابن‌بابویه صدوق و از مشایخ علامه ابوالفتح کراجکی و نجاشی است. کراجکی در 412 ق در مکه معظمه، در مسجدالحرام، کتاب «مناقب» را بر او خواند. آثار وی: «ایضاح دفائن النواصب»؛ «کتاب المناقب» یا «المأة منقبة» یا «مناقب امیرالمؤمنین (ع)»، حاوی صد منقبت از طریق عامه، معروف به «مناقب ابن‌شاذان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (102 -101 /9)، الذریعه (316 /22 ،3 -2 /19 ،494 /2)، روضات الجنات (177 -167 /6)، ریاض العلماء (27 -26 /5)، ریحانه (42 /8)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 151 -150 /5)، فوائد الرضویه (391 -390)، الکنی والالقاب (323 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌شاذان)، هدیة الاحباب (68).

ابن‌شاذان نیشابوری، ابومحمد فضل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 260 ق)، محدث، کلامی و فقیه شیعی. نیاکانش از قبیله‌ی ازد یمن بودند و پس از فتح خراسان به آنجا آمدند. پدرش نیز از فقهای شیعه و از یاران یونس بن عبدالرحمان بود. خود وی از اصحاب امام جواد، امام هادی و امام حسن عسکری (ع) بود. برخی از محدثین وی را از اصحاب امام رضا (ع) نیز دانسته‌اند. یک بار زمانی که پوشنجی در محضر امام حسن عسکری (ع) در حال خارج شدن بود، یکی از کتابهای فضل بن شاذان را که با خود داشت از دستش بر زمین افتاد. امام وقتی کتاب را مشاهده می‌کند از آن تعریف و نویسنده‌ی آن را دعا می‌کند. عبداللّٰه بن طاهر ذوالیمینین امیر خراسان فضل را به جرم تشیع به بیهق تبعید کرد، اما پس از چندی از او دلجویی کرد. ابن‌داوود و کشّی و نجاشی و طوسی او را از ثقه‌ترین محدثان عصر می‌دانند و ابن‌ندیم از او به عنوان یکی از پیشوایان در قرآن و روایات نام می‌برد. فضل به هنگام حمله‌ی خوارج به بیهق از آنجا بیرون رفت و در راه بیهق به نیشابور درگذشت. آرامگاه وی در یک فرسنگی نیشابور است. علی بن محمد بن قتیبه نیشابوری، محمد بن اسماعیل بندقی نیشابوری، سهل بن بحر فارسی و برادرانش علی و محمد از شاگردان وی بودند. شمار آثار وی را بیش از 180 تصنیف و تألیف دانسته‌اند، و نجاشی چهل و هشت اثر وی را نام برده است. از آن جمله: «اثبات الرجعة»؛ «التوحید»؛ «تبیان اصل الضُلالة» که نجاشی از آن به نام «تبیان اهل الضلالة» یاد کرده؛ «حذو النعل بالنعل»؛ «فرائض الکبیر»؛ «فرائض الاوسط»؛ «فرائض الصغیر»؛ «فضائل امیرالمؤمنین (ع)»؛ «کتاب الاعراض والجوهر»؛ «کتاب الایمان»؛ «ایضاح»، در رد فرق مختلف و یکی از کتب مهم و تقریباً کامل‌ترین اثر به جا مانده از فضل بن شاذان؛ «کتاب الطلاق»؛ «کتاب الملاحم»؛ «کتاب النجاح»؛ «کتاب التفسیر»؛ «کتاب القراآت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (5/ 355)، ایضاح المکنون (675، 513، 474، 445، 342، 336، 334، 325، 321، 315، 313، 312، 303، 292، 284، 282، 277، 269، 197، 185، 184 /2 ،400 ،223 ،23 /1)، الذریعه (290، 288، 285، 145، 64 -63 /24 ،373 ،359 ،356 ،343 ،339، 336، 20/ 67، 19/ 325، 18/ 52، 1، 17/ 147، 78، 16/ 510، 491

-490 /2 ،93 /1)، رجال ابن‌داود (قسم 273 -272 /1)، رجال الطوسى (420، 434)، رجال الكشّى (545 -537)، رجال النجاشى (169 -168 /2)، ريحانه (42 -41 /8)، الفهرست ابن‌نديم، ترجمه (421 -420 ،61 ،45 ،44)، الفهرست للطوسى (255 -254)، لغت‌نامه (ذيل/ ابن‌شاذان)، الملل والنحل (151)، مجالس المؤمنين (404 -400 /1)، معجم المؤلفين (69 /8)، معجم رجال الحديث (301 -289 /3)، مفاخر اسلام (164 -127 /1)، هدية العارفين (818 -817 /1).

ابن‌شاذان، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(383 -298 ق)، محدث. معروف به ابوبکر بزاز. در بغداد متولد شد. نیاکان وی از مردم دورق اهواز بودند. از ابوالقاسم بغوی، ابوبکر بن دُرید، ابوذر بن باغندی، احمد بن سلیمان طوسی و نفطویه نحوی و بسیاری دیگر حدیث شنید. فرزندش، ابوعلی بن شاذان، دارقطنی و تنوخی و جوهری از وی روایت کرده‌اند. او محدث بغداد در زمان خود بود. ابن‌شاذان به مصر و دیگر جای‌ها مسافرت تجاری داشت و تجارت نوعی پارچه به نام بَز می‌کرد و لذا بزاز لقب گرفت. او در این سفرها از شیوخ حدیث شنید و از آنان نوشت. از آثار وی: «مسلسات»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (83 /1)، تاریخ بغداد (20 -18 /4)، سیر النبلاء (430 -429 /16)، معجم المؤلفین (136 /1).

ابن‌شاذکونی اصفهانی، ابوایوب سلیمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 234 ق)، محدث شیعی. در بصره به دنیا آمد. از حفص بن غیاث، سفیان بن عیینه و ابوبصیر و حماد بن عیسی و بسیاری دیگر از شاگردان امام صادق (ع) حدیث شنید. ابن‌سماعه، کُدیمی، علی بن محمد کاشانی، قاسم بن محمد اصفهانی، ابراهیم بن محمد اصفهانی و اسید بن عاصم اصفهانی از شاگردان وی می‌باشند. وی به بغداد رفت وارد شد احمد بن حنبل به عمرو ناقد گفت که با هم به مجلس سلیمان برویم تا نقد الرجال بیاموزیم. او سپس به اصفهان رفت و در آنجا ساکن شد و حدیث گفت. نجاشی و علی بن ابراهیم وی را محدثی ثقه می‌دانند، اما برخی رجال‌نویسان شیعه او را در شمار محدثان ضعیف نام برده‌اند. در اصفهان درگذشت. وی کتابی در حدیث داشته که از میان رفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (298 /7)، تاریخ بغداد (48 -40 /9)، الجرح والتعدیل (ج 2، ق 115 -114 /1)، رجال النجاشی (416 -415 /1)، سیر النبلاء (684 -679 /10)، الکامل (282 /5)، لسان المیزان (375 -369 /3)، معجم رجال الحدیث (291 -290 ،260 -257 ،256 -254 /8).

ابن‌شاذویه، علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث و عالم شیعی. وی از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق در «عیون اخبار الرضا (ع)» از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تنقیح المقال (281 /2)، معجم رجال الحدیث (362 -361 /11).

ابن‌شاهین، ابوجعفر عمر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(385 -297 ق)، محدث، حافظ، واعظ و مفسر. از محدثین ثقه و مورد اعتماد است که در بغداد متولد شد و در شام، عراق، بصره و فارس حدیث شنید. ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی از جمله‌ی محدثانی بودند که وی از آنان حدیث شنید. و ابوبکر برقانی، ابوسعد مالینی و ابوبکر محمد بن اسماعیل وراق از او روایت حدیث کردند. بیش از سیصد تصنیف داشته است از جمله‌ی آنها: «تفسیر قرآن»، حدود سی مجلد با اسناد مفصل؛ «المسند» یا «السنة»، در حدیث؛ «معجم الشیوخ»؛ «کشف الممالک»؛ «ناسخ الحدیث و منسوخه»؛ «تاریخ اسماء الثقات»؛ «الافراد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (196 /5)، تاریخ بغداد (268 -265 /11)، دائرةالمعارف البستانی (540 -539 /1)، سیر النبلاء (435 -431 /16)، کشف الظنون (1920 ،1426 -1425 ،1394)، معجم المؤلفین (274 -273 /7)، هدیة العارفین (781 /1).

ابن‌شرقی نیشابوری، ابوحامد احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(325 -240 ق)، حافظ و محدث. از شاگردان مسلم نیشابوری بود. او از محمد بن یحیی ذُهْلی و عبدالرحمان بن بِشر بن حکم، و احمد بن ازهر، و احمد بن یوسف سلمی و همطبقه ایشان حدیث شنید؛ آنگاه مسافرت آغاز کرد، و در ری از ابوحاتم رازی، در مکمه از ابویحیی بن ابی‌مَسَرّة و در بغداد از محمد بن اسحاق صَغانی و در کوفه از ابوحزم غِفاری حدیث شنید. چندین بار به زیارت خانه‌ی خدا رفت. حافظانی همچون ابوالعباس بن عقدة، قاضی ابواحمد عسّال، ابوعلی نیشابوری، زاهر بن احمد سرخسی، ابوبکر محمد جَوزَقی، سید ابوالحسن علوی و ابواحمد حاکم و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. دارقطنی او را، در حدیث، پیشگامی امین و مورد اعتماد برشمرده و به گفته حاکم نیشابوری، از نظر حافظه و درستی، یگانه زمان خود بود. ابن‌خزیمه گوید که ابوحامد در زندگی خود راه دروغ بستن بر پیامبر (ص) را سد کرد. از آثارش: «الصحیح»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (197 /1)، ایضاح المکنون (65 /2)، تاریخ بغداد (427 -426 /4)، لسان المیزان (464 -463 /1)، معجم المؤلفین (92 /2)، سیر النبلاء (41 -37 /15)، الوافی بالوفیات (379 /7).

ابن‌شیبان قزوینی، ابوعبداللّٰه حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث شیعی. او مردم قزوین بود که به بغداد مهاجرت کرد. شیخ طوسی وی را در شمار کسانی که از امامان مستقیماً روایت نکرده‌اند، نام می‌برد. وی تلعکبری از او حدیث شنیده و اجازه روایت داشته است. امّا ابوعبداللَّه حسین بن علی بن شیبان قزوینی که به فرموده آیت‌اللّه خوئی ظاهراً پسر عموی اوست از راویان علی بن حاتم و از مشایخ شیخ مفید بوده و احمد بن عبدون بدون واسطه از وی نقل حدیث کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (424 -423 /5)، رجال الطوسی (467)، رجال النجاشی (338 /1)، لسان المیزان (491 /2)، معجم رجال الحدیث (5/ 191، 6/ 48).

ابن‌شیرویه‌ی نیشابوری، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 305 ق)، فقیه، محدث و حافظ. از نوادگان رُکامه، صحابی مشهور، بود. از اصحاق بن راهویه و احمد بن مَنیع و عمرو بن زُراره حدیث شنید، و کتاب سفیان بن عیینه را در حجاز از عدنی فراگرفت. ابن‌خزیمه و ابوعبداللّٰه بن اَخْرم و ابوحامد بن شرقی از او روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید «ابن‌شیرویه از بزرگان نیشابور بود. در تصنیفات بسیار او عدالت و استقامتش آشکار است. حفّاظ شهر ما از وی روایت می‌کنند و به این روایات احتجاج می‌نمایند». مصنّفات بسیاری به جای گذاشت که از آن جمله: «محاسن الشرائع والاسلام».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (14/ 166- 168)، معجم المؤلفین (6/ 125)، هدیة العارفین (1/ 443).

ابن‌شیره کاشانی، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، محدث و فقیه شیعی. شیخ طوسی وی را در شمار اصحاب امام هادی (ع) نام می‌برد. محمد بن حسن صفار از وی روایت کرده است.
از آثار وی: «کتاب التأدیب»؛ «کتاب الجامع الکبیر»، در فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (68 /5 ،211 -210 /3)، رجال ابن‌داود (قسم 486 /2)، رجال للطوسی (417)، رجال النجاشی (79 /2)، الفهرست للطوسی (160)، معجم رجال الحدیث (151 -149 /12).

ابن‌صلت اهوازی، ابوالحسن احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(409 -324 ق)، محدث شیعی. از ابوالعباس احمد بن محمد بن سعید، معروف به ابن عُقده، و قاضی ابوعبداللّٰه مَحاملی و دیگران روایت می‌کرد. وی ازمشایخ شیخ طوسی است. خطیب بغدادی و ابوالقاسم بن مَنده و نجاشی از وی حدیث شنیدند. شیخ طوسی به واسطه‌ی وی آثار ابن‌عقده را نیز روایت می‌کرد. خطیب بغدادی او را ستوده و گوید که راستگویی صالح بود. رجال‌نویسان شیعی نیز وی را محدثی ثقه می‌دانند.
از آثار وی: کتاب «نوادر کبیر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (156 /3)، ریاض العلماء (67 /1)، سیر النبلاء (188 -187 /17)، الفهرست للطوسی (48)، لسان المیزان (387 -386 /1)، معجم رجال الحدیث (322 -321 /2).

ابن‌صیرفی، ناصرالدین محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(737 -693 ق)، محدث. نیاکانش از مردم خوارزم بودند، اما وی در دمشق زندگی می‌کرد. از ابوبکر بن عبدالدایم و علی بن ابراهیم مطعّم و بسیاری دیگر حدیث شنید. او در دمشق آوازه‌ای بلند یافت و شاگردان بسیاری تربیت کرد. او را از محدثان قوی نمی‌دانند. سرانجام، در میان سالی، در نزدیکی حماق درگذشت. از آثار وی: «اربعون حدیثاً منتقاة من کتاب الشفا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 44)، معجم المؤلفین (10/ 104)، الوافی بالوفیات (3/ 172).

ابن‌طبری مروزی، ابوحامد احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 377 /376 ق)، قاضی، حافظ، محدث و مورّخ حنفی. اصل پدر وی از همدان بود و خود از مردم طبرستان. در جوانی وارد بغداد شد و نزد ابوالحسن علی کرخی فقه حنفی را فراگرفت. وی از احمد بن خضر مروزی، احمد بن محمد بن عمر منکدری، محمد بن عبدالرحمان دغولی، احمد بن محمد بن حارث عبدالکریم و محمد بن رزام مروزی حدیث شنید. ابوبکر برقانی و قاضی ابوالعلای واسطی و محمد بن حسین بن احمد بن بکیر و محمد بن مؤمل انباری و احمد بن محمد عتیقی از وی روایت کرده‌اند. وی مدتی عهده‌دار منصب قاضی‌القضاتی خراسان بود. او سرانجام در بخارا یا مرو درگذشت. از آثار وی: کتاب «التاریخ» که با صفت بدیع توصیف شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (112 -111 /1)، تاریخ بغداد (108 -107 /4)، معجم المؤلفین (207 /1).

ابن‌عاصم اصفهانی، ابوجعفر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 262 ق)، عابد و محدث. وی برادر بزرگتر اسید بن عاصم است و از سفیان بن عیینه و حسین بن علی جعفی و عَبدَة بن سلیمان حدیث شنید. احمد بن علی بن جارود و محمد بن یحیی بن مَنده و محمد بن عمر گورگیری از او روایت کرده‌اند. از آثار وی: جزوه‌ای معروف به «جزء العالی»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (9/ 207)، الجرح والتعدیل (ج 4، ق 46 /1)، سیر النبلاء (378 -377 /12)، معجم المؤلفین (115 /10)، الوافی بالوفیات (180 /3).

ابن‌عبدوس نیشابوری، عبدالواحد

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث شیعی. از علی بن محمد بن قتیبه‌ی نیشابوری حدیث شنید. وی از مشایخ شیخ صدوق بود و صدوق از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریاض العلماء (3/ 281)، معجم رجال الحدیث (38 -37 /11).

ابن‌عُبَید، ابوعثمان، ابومروان عمرو

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(145 /144 -80 ق)، زاهد قَدَری و متکلم معتزلی. معروف به ابن‌باب. نیای او از موالی ایرانی و اصل وی از کابل بود. در بصره متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. پدرش ابتدا پیشه‌ی بافندگی داشت؛ اما بعد، به فرمان حجاج بن یوسف ثقفی خونخوار، صاحب شرطه‌ی (رییس پلیس)، بصره شد. عمرو از معاصران حسن بصری و از مشهوران به زهد عصر خود بود. با روی کار آمدن عباسیان به آنان پیوست وی به دربار منصور خلیفه‌ی عباسی رفت و آمد می‌کرد و خلیفه را پند می‌داد. وی از ابوعالیه و ابوقلابه و حسن بصری حدیث شنید. حمادان و عبدالوارث و ابن‌عیینه از وی روایت می‌کردند. عمرو از محدثان بود. ابوحاتم رازی او را متروک الحدیث دانسته و نسائی گوید که در حدیث غیرقابل اعتماد است. وی وقتی به معتزله پیوست بسیاری از محدثان قدری مذهب بصره به او پیوستند. او امامت امیرالمؤمنین (ع) را قبول نداشت. مناظره‌ی هشام بن حکم از اصحاب امام صادق (ع) با وی در زمینه امامت و به زانو درآمدن عمرو بسیار مشهور است. وی اصحاب جمل را فاسق می‌دانست، از ابن رو برخی او را از خوارج دانسته‌اند. گروهی از علما و دانشمندان او را از بدعت‌گذاران حساب کرده و یحیی بن معین او را از دهریون به شمار آورده است. عمرو بن عبید در مران، نزدیکی مکه، درگذشت و منصور خلیفه در شعری وی را رثا گفت. از آثار وی: «کتاب التفسیر عن حسن بصری»؛ «الرد علی القدریه»؛ کتابی در «عدل» و «توحید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (252 /5)، تاریخ الاسلام (حوادث 243 -238 /160 -141)، تاریخ بغداد (188 -166 /12)، تهذیب التهذیب (61 -58 /8)، الجرح والتعدیل (ج 3، ق 247 -246 /1)، روضات الجنات (190 /8)، ریحانه (398 /7)، سیر النبلاء (106 -104 /6)، تاریخ فلسفه در جهان اسلامی (126 -125، 115 -114)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (294)، الکنی والالقاب (155 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ عمرو)، مروج الذهب، ترجمه (308 -306 /2)، معجم المؤلفین (9 /8)، الملل والنحل (38 -37)، وفیات الاعیان (462 -460 /3).

ابن‌عَدیّ جرجانی، ابواحمد عبداللّٰه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(365 -277 ق)، حافظ، محدث، رجال‌شناس و فقیه شافعی. مشهور به ابن‌عدی و ابن قَطّان. در گرگان به دنیا آمد. در طلب حدیث از اسکندریه تا سمرقند سفر کرد، و از محمد بن خزیم، عبدالصمد بن عبداللّٰه بن ابی‌زید، عبدان اهوازی، ابومحمد بن صاعد و دیگران که متجاوز از هزار نفرند حدیث شنید. برخی نیز چون ابوالعباس بن عقده، استاد خود وی، و حمزه بن یوسف سهمی و ابوسعد مالینی و دیگران از او حدیث شنیده، و وی را محدثی فقیه و حافظ دانسته‌اند. در گرگان وفات یافت. از آثار او: «الکامل فی الجرح والتعدیل» یا «الکامل فی معرفة الضعفاء و المتروکین من الرواة»، در معرفی ضعیفان اهل حدیث؛ «الانتصار» یا «الابصار»، در نقل حدیث جماعتی از متقدمان؛ «علل الحدیث»، در هشت جزء؛ «معجم»، در اسامی استادانش.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (239 /4)، ایضاح المکنون (274 /2)، تاریخ اسلام (حوادث 341 -339 /380 -351)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (703 /5)، ریحانه (402 -401 /1)، سیر النبلاء (156 -154 /16)، کشف الظنون (1382)، معجم البلدان (142 -141 /2)، معجم المؤلفین (82 /6)، هدیة العارفین (447 /1).

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(854 -791 ق)، مورخ، ادیب، لغوی، فقیه و محدث حنفی. معروف به عربی و گاهی به عجمی. در دمشق متولد شد و همان جا نشو و نما کرد. در لشکرکشی تیمور، در 803 ق به همراه او به سمرقند انتقال یافت و نزد جرجانی، جزری و بسیاری دیگر، به تحصیل علم پرداخت و زبانهای فارسی، ترکی و مغولی را فراگرفت. در مغولستان، نزد شِرامی حدیث آموخت. از سفرهایی به خوارزم، کریمه و ادرنه داشت و در ادرنه معتمد سلطان عثمان محمد اول شد و برای او کتابهای بسیاری به ترکی ترجمه کرد و به عنوان کاتب السر مسؤول نامه‌نگاریهای سلان به زبانهای عربی، ترکی، فارسی و مغولی شد. در 824 ق به حلب و سال بعد به دمشق رفت و نزد دوست خود، ابوعبداللّٰه محمد بخاری به تحصیل حدیث پرداخت. درطی سفر حج در قاهره با ابوالمحاسن ابن‌تغری بردی و دیگران روابط دوستی ایجاد کرد. سرانجام در مصر درگذشت. از آثار وی: «عجائب المقدور فی نوائب (اخبار) تیمور»؛ «فاکهة الخلفاء و مفاکهة الظرفاء» که تقلیدی است از «مرزبان‌نامه»؛ «الترجمان المترجم بمنتهی الارب فی لغة الترک والعجم»؛ «برهان الفارض بقول المعارض»؛ «العقد الفرید فی علم التوحید»؛ «عنقود النصیحة»؛ «غرة السیر فی دول الترک والتتر»؛ ترجمه «جامع الحکایات»؛ «مرآت الادب فی المعانی والبیان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (218 /1)، ایضاح المکنون (228 /2 ،178 /1)، تاریخ ادبیات زبان عربی (635)، دائرةالمعارف اسلامیه (231 -230 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (707 -706 /5)، الذریعه (220 /15)، ریحانه (111 -110 /8)، کشف الظنون (1646 ،1216 ،1198 ،1174 ،1152 ،1128، 714، 397)، الکنی والالقاب (355 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (122 /2)، هدیة العارفین (130 /1).

ابن‌فارس رازی، ابوالحسن، ابوالحسین احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(395 /375 -329 ق)، ادیب، لغوی و محدث. در قزوین به دنیا آمد، سپس به همدان رفت و پس از چندی به ری مهاجرت کرد. در نحو شیوه‌ی کوفیان را اختیار کرد. بدیع الزمان همدانی و صاحب بن عباد از مشهورترین شاگردانش بودند. خطیب تبریزی، صاحب بن عباد و شیخ صدوق از وی روایت کرده‌اند. چندی در ری معلم ابوطالب مجدالدوله‌ی دیلمی بود و همین، سبب نزدیکی بیشتر صاحب بن عباد به وی شد. در مذهب وی اختلاف نظر بسیار است، برخی او را مالکی یا شافعی و برخی دیگر او را شیعی می‌دانند؛ علت این امر را شاید بتوان در گستردگی اندیشه‌اش یافت. برخی از آثار او: «الاتباع والمُزاوجه»؛ «اختلاف النحاة»؛ «اخلاق النبی»؛ «اصول الفقه»؛ «امثلة الاسجاع»؛ «اللامات»؛ «انتصار لثعلب»؛ «تفسیر اسماء النبی»؛ «حلیة الفقهاء»؛ «دارات العرب»؛ «دیوان» شعر؛ «ذخائر الکلمات»؛ «ذم الخطاء فی الشعر»؛ «الصاحبی»؛ کتاب «المجمل»؛ در لغت؛ «النیروز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (184 /1)، اعیان الشیعه (63 -60 /3)، ایضاح المکنون (421 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (754 -751 /5)، الذریعه (435 /24 ،16 -15 /22 ،296 /21،269 /18 ،296 /16 ،9 /5 ،348 -347 /2 ،361 ،81 /1)، روضات الجنات (244 -242 /1)، ریحانه (135 -134 /8)، سیر النبلاء (106 -103 /17)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (67 -65)، معجم الادباء (98 -80 /4)، معجم المؤلفین (41 -40 /2)، نامه‌ی دانشوران (72 -65 /6)، الوافی بالوفیات (280 -278 /7)، وفیات الاعیان (120 -118 /1)، هدیة العارفین (69 -68 /1).

ابن‌فرات رازی، ابومسعود احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 258 ق)، محدث. در دمشق حدیث شنید. به کوفه، بصره، یمن، شام، مصر، جزیره، حجاز و بغداد سفر کرد. در علم حدیث وی را در ردیف ابن ابی‌شیبه دانسته‌اند. چهل و پنج سال در اصفهان مقیم بود و در آنجا به املای حدیث اشتغال داشت. ابن‌فرات مورد احترام احمد بن حنبل بود. احمد گوید که در زیر آسمان از ابن‌فرات پرحافظه‌تر برای اخبار نبوی (ص) نبود. ابوداوود در «سنن» خود از وی روایت کرده است. اثر وی «المسند» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (186 /1)، تاریخ بغداد (344 -343 /4)، تهذیب التهذیب (61 -60 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (760 -759 /5)، الوافی بالوفیات (280 /7)، معجم المؤلفین (45 /2).

ابن‌قَنجویه، ابوعبداللّه حسین

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 414 ق)، محدث. از مردم دینور بود. «سنن» احمد بن شعیب نسایی را از ابوبکر بن سنی روایت می‌کرد. او همچنین از عیسی بن حامد رخّجی و هارون عطّار و ابوالحسین دینوری و بسیاری از دانشمندان همدان و دیگر جاها حدیث شنید. جعفر ابهری و عبدالرحمن بن مَنده و ابوالفضل قومستانی و محمد بن یحیی کرمانی و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. شیرویه در «تاریخ» خود وی را ثقه و خوش‌خط و نویسنده‌ای پرکار توصیف کرده است، و گوید که وی وقتی به همدان رسید فقیر بود اما با دست پر به سوی نیشابور رفت و تا پایان عمر در آنجا با مکنت و حشمت زیست. وی در نیشابور درگذشت و در گورستان حیره‌ی نیشابور دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (17/ 383)، معجم المؤلفین (4/ 49).

ابن‌فورک اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 406 -330 ق)، متکلم، محدث و فقیه شافعی. در اصفهان متولد شد. همراه باقلانی واسفراینی نزد ابوالحسن باهلی کلام خواند. برای تکمیل کلام و شنیدن حدیث به بصره، بغداد، ری و نیشابور سفر کرد. در کنار خانقاه پوشنجی، در نیشابور به تدریس پرداخت. در 406 ق محمود غزنوی او را به غزنین فراخواند تا با کرامیه آن شهر یعنی پیروان ابوعبداللّٰه محمد بن کرام که معتقد به جسمیت و فرق بین صفات و ذات الهی بودند، مناظره کند. وی به آسانی در مناظره پیروز شد، اما گویند که در راه بازگشت وی را به زهر کشتند. ابن‌فورک برای بسط کلام اشعری در خراسان بسیار کوشید. ابوالقاسم قشیری از برجسته‌ترین شاگردان او بود. ابوبکر بیهقی و قشیری از وی روایت کرده‌اند. مدفن وی محله‌ی حیره نیشابور مشهور است. ابن‌عساکر تصنیفات وی را در اصول دین و اصول فقه و معانی قرآن بالغ بر صد اثر می‌داند. از آثار او: «مشکل الحدیث و غریبه»؛ «النظامی»؛ «الحدود»؛ «اسماء الرجال»؛ «التفسیر»؛ «حل آیات المتشابهات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (6/ 313)، ایضاح المکنون (489 /2 ،475 /1)، تاریخ نیشابور (226 -225)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (768 -767 /6)، ریحانه (143 -142 /8)، سیر النبلاء (216 -214 /17)، کشف الظنون (1960 ،1106 ،439 ،200)، الکنی والالقاب (380 /1)، معجم المؤلفین (208 /9)، الوافی بالوفیات (344 /2)، وفیات الاعیان (273 -272 /4)، هدیة الاحباب (81)، هدیة العارفین (60 /2).

ابن‌فوطی، کمال‌الدین، ابوالفضل

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(723 -642 ق)، محدث، مورخ، متکلم، حکیم، شاعر و منجم. نیاکانش از مردم مرورود خراسان بودند. در چهارده سالگی مغولان او را در بند کردند و نزدیک دو سال در بند بود. در زمان آخرین خلیفه‌ی عباسی در بغداد شغل دیوانی داشت. ابن‌فوطی در منطق، حکمت و خوشنویسی استاد بود و به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌سرود. پس از فتح بغداد، به خدمت خواجه نصیرالدین طوسی رفت و در محضر او علوم پایه را آموخت، و در رصدخانه‌ی مراغه مشغول کار شد. در 679 ق به بغداد بازگشت و از علی بن ساعی بغدادی بهره گرفت. گفته‌اند که وی حدود پانصد استاد دید. در ایامی که عطاءالملک جوینی امارت بغداد داشت وارد دربار گردید. او مجدداً به سال 704 ق به آذربایجان سفر کرد و سه سال در آن خطه زیست. او سفرهای دیگری نیز به آذربایجان کرد و سرانجام در اثر سکته و کهولت در بغداد درگذشت. چون نیای مادری او فوطه (لنگ) می‌فروخته، به ابن‌فوطی شهرت یافته است. برخی منابع نیز وی را به واسطه‌ی پیشه‌ی نیای پدرش ابن‌صابونی نام نهاده‌اند. در شیعی یا معتزلی یا شافعی بودن او جای تردید است. از آثارش: «الحوادث الجامعة والتجارب النافعة فی المائة السابعة»، در رویدادهای سده‌ی هفتم قمری در چند مجلد؛ «تاریخ الحوادث من آدم الی خراب بغداد»؛ «تذکرة الرصد»، در تاریخ رصدخانه‌ی مراغه؛ «دررالاصداف فی غرر الاوصاف»، در بیست جلد، در شرح مراحل هستی؛ «مجمع الآداب فی معجم الاسماء والالقاب»؛ «معجم الشیوخ»؛ «الدرر الناصعة فی شعراء المائة السابعة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (124 /4)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (770 -768 6/)، ریحانه (144 -143 /8)، کشف الظنون (1736 ،1597 ،750 ،693 ،573)، لسان المیزان (347 -346 /4)، معجم المؤلفین (216 -215 /5)، هدیة العارفین (567 -566 /1).

ابن‌قتیبه‌ی دینوری، ابومحمد عبداللّه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(276 -213 ق)، فرهنگ‌نویس، زبان‌شناس، نویسنده، محدث و مفسر. از مردم مرو بود. نزد استادانی چون اسحاق بن راهویه، ابوحاتم سهل بن محمد سجستانی و عباس بن فرج ریاشی درس خواند. بیشترین تأثیر را از ابن‌مقفع و ارسطو پذیرفت. آثار جاحظ را خوب می‌شناخت. شکوفایی او با جنبش سنت‌گرایی متوکل همزمان بود. وی توانست با پاره‌ای از نوشته‌های خود از اصلاحات متوکل پشتیبانی کند، و در اندک زمانی سخنگوی این مذهب شود. در 236 ق قاضی دینور شد و بعد از آن همین سمت را در بصره داشت تا زنگیان، شهر را تاراج کردند. ابن‌قتیبه پس از آن تمام همّ خود را بر سر تدریس گذاشت. وی علاوه بر پایگاه بلندی که در میان اهل سنت داشت، پایه‌گذار مکتب زبان‌شناسی بغداد بود که مکتبی آمیخته از مکاتب نحوی کوفه و بصره به شمار می‌رفت. وی سومین نثرنویس بزرگ عرب پس از ابن‌مقفع و جاحظ است. آوازه‌ی او در عرب به خاطر توانایی وی در نگارش آثار ادبی است که گونه‌ای انسان‌گرایی را در جریانهای فکری آن زمان نشان می‌دهد. پسرش، احمد، و قاسم بن اصنع و عبدالرحمان شکری از شاگردان او بودند. آثار او تا مصر نیز رفت. از آثارش: «ادب الکاتب»، کتابی واژگانی است برای دبیران که پیشگفتار پرآوازه‌ی آن بیانیه‌ای فرنگی- سیاسی است؛ «کتاب الانواء» درباره‌ی گاهنامه اخترشناسی با اطلاعاتی درباره‌ی برجهای دوازده‌گانه، کهکشان راه شیری و پیکره‌های آسمانی که تمام متن کتاب باقی مانده است؛ «المعارف»، در شناخت و شرح رجال؛ «الشعر والشعراء» برگزیده‌ی شعر عرب به ترتیب زمان حیات شاعران که پیشگفتار آن بیانیه‌ی مکتب نئوکلاسیک شمرده می‌شود؛ «تفسیر غریب قرآن»، تفسیر واژگانی بر آیه‌های دشوار؛ «تأویل مختلف الحدیث»، بزرگ‌ترین اثر کلامی ابن‌قتیبه که در آن شرح اندیشه‌های دینی و سیاسی و باورهای وی آمده است؛ «تأویل القرآن»، در معانی و بیان و اعجاز قرآن؛ «عیون الاخبار»، مجموعه‌ی بزرگ ادبی؛ «غریب الحدیث»، شرحی لغوی بر حدیث از پیامبر (ص) تا معاویه؛ «اعلام النبوة»؛ «الامامة والسیاسة»؛ «جامع النحو».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (280 /4)، ایضاح المکنون (506 ،146 ،134 /2 ،356 /1)، تاریخ مشاهیر کرد (7 /1)، تاریخ بغداد (170 /10)،

دائرةالمعارف البستانى (1/ 645)، دانشنامه‌ى ايران و اسلام (781 -775/ 6)، روضات الجنات (5/ 100 -103)، ريحانه (8/ 152)، سير النبلاء (297 -296 ،7 /12)، الفهرست ابن‌نديم، ترجمه (130)، كشف الظنون (1724، 1465، 1464، 1415، 1399، 1392، 1204، 1184، 1102، 807، 760، 722، 609، 575، 463، 335، 108، 47، 32)، الكنى والالقاب (387 -383 /1)، لسان الميزان (161 -158 /4)، معجم المؤلفين (402 /13، 150 /6)، وفيات الاعيان (43 -42 /3)، هدية العارفين (442 -441 /1).

ابن‌قولویه قمی، ابوالقاسم جعفر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 369 /368 ق)، فقیه و محدث شیعی. از پدرش، ابن‌قولویه قمی ابوجعفر محمد بن جعفر معروف به مَسلَمه متوفی (301 /299 ق)، و مدفون در قم نزدیک بقعه علی بن بابویه قمی، و نیز از احمد بن حسین زعفرانی، ابوالفضل صابونی، کلینی، ابن‌ولید قمی، ابن‌مهزیار اهوازی، ابن‌بابویه پدر صدوق، ابن‌عُقدَه و احمد بن اصفهبد و گروهی دیگر حدیث شنید. شیخ مفید شاگرد او بود و وی را شیخ‌صدوق توصیف می‌کرد. ابن‌غضائری نیز از شاگردان اوست. همگی وی را محدثی ثقه دانسته‌اند. برادرش ابوالحسین علی بن محمد نیز از محدثان شیعه و از مشایخ اوست. در 339 ق عازم سفر حج شد، اما، در بغداد بیمار شد و نتوانست به حج برود و در همان جا درگذشت و در کاظمین دفن شد. از آثار وی: «کامل الزیارات»؛ «الجمعة والجماعة»؛ «تاریخ الشهور والحدوث»؛ «النوادر»؛ «الصلوة»؛ «الرضاع»؛ «الصداق»؛ «مداواة الجسد لحیاة الابد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (156 -154 /4)، تاریخ الاسلام (حوادث 394 ،393 /380 -351)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (801 -800 /6)، الذریعه (255 /17)، رجال النجاشی (306 -305 /1)، روضات الجنات (168 -167 /2)، ریحانه (162 /8)، الفهرست للطوسی (78 -77)، لسان المیزان (224 -223 /2)، فوائد الرضویه (80 -78)، مفاخر اسلام (152 -132 /3)، معجم المؤلفین (146 /3)، معجم رجال الحدیث (116 /4)، نامه‌ی دانشوران (364 -361 /2)، الوافی بالوفیات (151 /11).

ابن‌کثیر داری، ابومعبد، ابوبکر عبداللَّه

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(120 -45 ق)، قاری و محدث. در مکه‌ی معظمه متولد شد. او از نوادگان ایرانیانی بود که پادشاه ایران آنان را با کشتی به یمن فرستاد. وی از موالی عمرو بن عَلقَمه‌ی کنانی بود. ابن‌کثیر یکی از قراء هفتگانه بود که اصول قرائت را از مجاهد و دِرْباس (مولی ابن‌عباس) از ابن‌عباس از امیرالمؤمنین (ع) اخذ کرد. به احتمالی وی بر عبداللّٰه بن سائب مخزومی نیز قرائت کرده است. او از ابن زبیر و عکرمه و دیگران حدیث شنید. گرچه قلیل الحدیث است اما به گفته ابن‌مدینی و ابن‌سعد و نسائی از راویان موثق به حساب می‌آید. ایوب، ابن‌جُریج، جریر بن حازم، سفیان بن عُیَینه و شبل بن عباد و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی پیشه‌ی عطرفروشی داشت و نسبت دارین او به جهت همین پیشه بود، ولی عده‌ای نوشته‌اند که او منسوب به دار بنی‌لخم است. محمد بن عبدالرحمان مخزومی ملقب به قنبل و ابن ابی بَزّی فارسی، قاری مکه، از شاگردان و راویان قرائت ابن‌کثیر می‌باشند. ابوعمرو بن علاء و معروف بن مُشکان و اسماعیل بن قُسطنطین و بسیاری دیگر بر وی تلاوت کردند. قاضی اهل جماعت مکه بود. و در همان جا از دنیا رفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (255 /4)، تاریخ ادبیات در ایران (68 /1)، تاریخ الاسلام (حوادث 402 -401 /120 -101)، التاریخ الکبیر (181 /5)، تهذیب التهذیب (326 -325 /5)، الجرح والتعدیل (ج 2، ق 144 /2)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (805 -804 /6)، دائرةالمعارف البستانی (660 /1)، ریحانه (167 /8)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (49)، الکنی والالقاب (393 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌کثیر)، وفیات الاعیان (42 -41 /3)، هدیة الاحباب (84 -83).

ابن‌کثیر نهاوندی، عبدالوهاب

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، محدث شیعی. مشهور به ابن‌کثیر و ابوکثیر. شیخ طوسی وی را در شمار اصحاب و یاران امام رضا (ع) نام می‌برد. از زندگانی وی جز این چیزی در دست نیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :رجال الطوسی (380)، معجم رجال الحدیث (11/ 44).

ابن‌لال همدانی، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(398 /392 -308 /307 ق)، محدث و فقیه شافعی. مفتی همدان بود. وی از عبدالرحمان جلّاب و اسماعیل صفار و ابن‌حمدویه مروزی و حفص بن عمر اردبیلی و دیگران حدیث شنید. چندین بار به بغداد سفر کرد و در آنجا به روایت حدیث پرداخت و املای حدیث کرد و افرادی همچون دارقطنی از وی حدیث شنیدند. جعفر ابهری و محمد بن عیسی صوفی و حمید بن مامون نیز از وی روایت کرده‌اند. از آثار او: «کتاب السنن»؛ «مالا یسع المکلف جهله من العبادات»؛ «ماآت القرآن علی ترتیب السور»؛ «معجم الصحابه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (319 -318 /4)، ریحانه (178 /8)، سیر النبلاء (77 -75 /17)، الکامل (242 /7)، کشف الظنون (1736 ،1575)، معجم المؤلفین (318 /1)، الوافی بالوفیات (217 /7)، هدیة العارفین (69 /1).

ابن‌ماجه‌ی قزوینی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(273 -209 ق)، حافظ، محدث، مفسر و مورخ. برخی گفته‌اند که ماجه لقب پدر وی است نه جدش. ابن‌ماجه برای گردآوری حدیث به ری، بصره، دمشق، بغداد، حمص، شام مصر و حجاز سفر کرد. در دمشق از هشام بن عمار و عباس بن ولید خلاّل و در حمص از محمد بن مصفی و در عراق از ابوبکر بن ابی‌شیبه و احمد بن عبده و اسماعیل فزاری و دیگران حدیث شنید. محمد بن عیسی ابهری و ابوطیّب بغدادی و ابوعمرو احمد مدینی و ابوالحسن علی بن قَطّان از شاگردان وی بودند. وی سرانجام در قزوین درگذشت. آوازه‌ی او بیشتر به جهت کتاب «السنن» است که چهار هزار حدیث را در آن گرد آورده و یکی از کتابهای ششگانه «صحیح» در حدیث اهل سنت است. ابن‌ماجه خود گوید: چون کتاب «السنن» را بر ابوزرعه عرضه کردم، گفت: «گمان من آن است که اگر این کتاب در دسترس مردم قرار گیرد دیگر کتابها یا اکثرشان بی‌رونق شوند». از دیگر آثار وی: «تفسیر القرآن»؛ «تاریخ قزوین»، که گویا هر دو از میان رفته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (15 /8)، تهذیب التهذیب (458 -457 /9)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (823 -822 /6)، دائرةالمعارف البستانی (673 /1)، دایرةالمعارف فارسی (22 /1)، ریحانه (183 /8)، سیر النبلاء (281 -277 /13)، کشف الظنون (1405، 1004، 439، 300)، الکامل (62 /6)، الکنی والالقاب (398 /1)، نامه‌ی دانشوران (342 -340 /4)، معجم البلدان (391 /4)، معجم المؤلفین (116 -115 /12)، الوافی بالوفیات (220 /5)، وفیات الاعیان (279 /4).

ابن‌مبارک مروزی، ابوعبدالرحمان عبداللَّه

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(181 -119 /118 ق)، عالم، عارف و محدث. از موالی بنی‌حنظله و مادرش از خوارزمیان بود. بیشتر زندگیش را در سفرهای بازرگانی، حج‌گزاری و جهاد با رومیان گذراند. از بیست سالگی به دنبال علم رفت و از سلیمان اعمش، اوزاعی، شعبه، ابن‌عیینه، ابن‌جُریح، ابوحنیفه کوفی، سفیان ثوری و مالک بن انس فقه و حدیث آموخت. یحیی بن معین، اسحاق بن راهویه، قطّان، احمد بن مردویه، ابواسحاق فزاری، حسن بورانی، فضیل بن عیاض، عبدالرحمن بن مهدی، و ابن‌منیع از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی ابن‌معین، وی دارای مجموعه‌ی احادیثی حدود بیست هزار موضوع بود. خود می‌گفت که چهار هزار حدیث شنیده و از هزار نفر روایت کرده است. ابن‌مبارک بازرگان پارسا و بخشنده بود و گوید هر سال هزار دینار از اموال خود را به تهیدستان می‌بخشید. وی در بازگشت از جنگ با رومیان در عراق درگذشت. از آثار او: «السنن»، در فقه؛ «التفسیر»؛ «التاریخ»؛ «الزهد»؛ «البر والصلة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (256 /4)، تاریخ بغداد (169 -152 /10)، تاریخ الکبیر (212 /5)، تذکرة الاولیاء (188 -179 /1)، تهذیب التهذیب (341 -338 /5)، الجرح والتعدیل (ج 2، ق 180 -179 /2)، حلیة الاولیاء (190 -162 /8)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (829 /6)، ریحانه (191 -189 /8)، سیر النبلاء (421 -378 /8)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (416)، کشف الظنون (1422، 1410، 911، 57)، لغت نامه (ذیل/ ابن‌مبارک)، معجم المؤلفین (106 /6)، وفیات الاعیان (34 -32 /3)، هدیة العارفین (438 /1).

ابن‌مبارک، ابوعثمان سعدان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 220 ق)، ادیب، نحوی و محدث. وی برده و از اسیرانی بود که در طخارستان به دست مسلمانان افتاد. ابن‌مبارک نابینا بود و در نحو از مکتب کوفیان پیروی می‌کرد. از ابوعبید معمر بن مثنی روایت می‌کرده و ابن‌دینا هاشمی نیز از او روایت کرده است. از آثار وی: «خلق الانسان»؛ «کتاب الوحوش»؛ «الارض والمیاه والبحار والجبال»؛ «النقائص والامثال».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (140 /3)، تاریخ بغداد (203 /9)، ریحانه (189 /8)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (119)، معجم الادباء (190 -189 /11)، معجم المؤلفین (214 /4).

ابن‌متویه قزدانی، ابوالحسن، علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث امامی. وی از مشایخ اجازه شیخ اجل ابوجعفر محمد بن حسن بن ولید قمی (م 343 ق) است. از آثارش «نوادر کبیر» است که ابن‌بابویه آن را با واسطه محمد بن حسن بن ولید از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (336 /24)، رجال الطوسی (484)، رجال النجاشی (82 -81 /2)، ریحانه (196 /8)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 204 -203 /4)، الفهرست للطوسی (229)، الکنی والالقاب (403 /1)، هدیة الاحباب (86).

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(690 -601 ق)، مورخ، محدث و کاتب ایرانی‌تبار. از کندی و ابن‌مندویه حدیث شنید. بنا به علت نامعلومی به هند رفت و از آنجا به عدن. سه بار به زبید سفر کرد. در سال 621 ق در مکه بود و از آنجا به جده رفت. در غلافقه، یکی از شهرهای یمن، مدتی مقیم شد. ابن مجاور با جمع‌آوری اطلاعات درباره‌ی شهرها، قبایل غرب و جنوب عربستان کتاب مشهور خود «تاریخ المستبصر/ مستنصر» را نوشت. ارزش این کتاب بیشتر به لحاظ معرفی جغرافیایی و اجتماعی عربستان آن زمان است. راه‌شناسی کتاب نیز بسیار مفید است و مسافتها به فرسنگ نوشته شده. ابن‌مجاور توصیف جغرافیایی خود را از مدینه شروع کرده و اطلاعاتی که وی درباره‌ی قلهات، مسقط و صحار در خلیج عمان به دست می‌دهد از دیگر جغرافیدانان عرب پربارتر است. در این کتاب از خلیج فارس و جزیره‌ی کیش (قیس) نیز سخن رفته است. گزارش او درباره‌ی فرق اسلامی، آداب زناشویی، برده‌داری، لباس، اوزان و مقیاسها، سکه‌ها، کشاورزی، دریانوردی و حقوق گمرکی بسیار دقیق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (341 /9)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (831 -829 /6)، معجم المؤلفین (345 /13).

ابن‌مراغی همدانی، ابوالفتح محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 371 ق)، ادیب، نحوی و محدث شیعی. در بغداد ساکن شد و از ابن‌قتیبه حدیث شنید. آموزگار عزالدوله بویهی بود. ابوالحسین محاملی از وی روایت می‌کرد. حافظه‌ای نیکو داشت و در نحو و لغت زبانزد بغدادیان بود. برخی وی را منسوب به قبیله هَمْدان و گروهی او را همدانی دانسته‌اند. از آثارش: «استدراک لما اغفلة الخلیل»؛ «البهجة»، نظیر کتاب «الکامل للمبرد»؛ «مختار الاخبار»؛ «کتاب الخلیلی فی الامامة»؛ «ذکر المجاز فی القرآن»؛ «اسماء البلدان»، و جلد دوم آن به نام «اخبار البلدان»؛ «کتاب الجزء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (298 /6)، اعیان الشیعه (201 /9)، ایضاح المکنون (293، 447 /2)، تاریخ بغداد (154 -152 /2)، الذریعه (169 /20، 159، /3 ،65 ،23 -22 /2)، رجال النجاشی (319 -318 /2)، ریحانه (199 /8 -279 /5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 258 /4)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (144)، کشف الظنون (87 ،78)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌مراغی)، معجم الادباء (103 -101 /18)، معجم رجال الحدیث (160 -159 /15)، معجم المؤلفین (157 /9)، هدیة العارفین (50 /2).

ابن‌مشهدی حائری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم و هفتم ق)، محدث و فقیه شیعی. از ابن‌بطریق، ورّام بن ابی‌فراس، ابن‌زهره، هبة اللّه بن نما و ابن شاذان بن جبرئیل قمی حدیث شنید و از همگی آنان اجازه‌ی حدیث گرفت. محدث نوری او را در شمار مشایخ نجیب‌الدین بن نما آورده است. از آثارش: «بغیة الطالب و ایضاح المناسک لمن هو راغب فی الحج»؛ «مزار کبیر»، معروف به «مزار محمد بن المشهدی»؛ «المصباح».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (9/ 202)، خاتمة مستدرک الوسائل (20 -19 /3)، الذریعه (325 -324 /20 ،135 -134 /3)، ریاض العلماء (49 /5)، ریحانه (209 -208 /8)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 253 -252 /6)، فوائد الرضویه (449)، الکنی والالقاب (409 /1)، مشاهیر دانشمندان اسلام (337 -336 /2)، معجم المؤلفین (153 /9)، معجم رجال الحدیث (15/ 159، 17/ 259- 260).

ابن‌مظفر شیرازی، بهاءالدین، ابوالمبارک محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 740 ق)، حافظ، صوفی و محدث. نزد شیخ علی دیوانی واسطی درس خواند، و «کتاب شاطبی» و «جامع الاصول» را بر او خواند. وی در قراآت هفتگانه قرآن ماهر بود. در بقعه پدر و جدش و همچنین مسجد سرو با بیانی خوش وعظ می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (218)، تذکره‌ی هزار مزار (249 -248).

ابن‌مظفر شیرازی، زین‌الدین، طاهر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف پس از 700 ق)، عالم، عارف، مفسر و محدث. برای تحصیل علم مسافرت بسیار کرد و صحبت مشایخ را دریافت. به تدریس و تربیت اهل علم علاقه داشت و چندین سال در سیر و سلوک و درس و افاده و وعظ بود. کتاب «جامع الاصول» مجدالدین ابن‌اثیر جزری را از قطب‌الدین محمود شیرازی روایت می‌کرد. او را مجموعه‌ها و اجازات از پدر خود در تفسیر و حدیث و فقه و تصوف و تاریخ است. در پایان زندگی سفری به جزایر خلیج فارس، کیش و هرمز، کرد. در بین راه چون به نماز شب نشست و برخاست می‌کرد، نگهبان قافله، به اشتباه، تیری به پیشانی او زد و به زندگیش خاتمه داد. جنازه‌اش را به شیراز آوردند و در بیرون دروازه فسا دفن کردند. از آثار وی: کتابی در فضیلت علم و شرف دانشمندان به نام «تحفة الحلفاء الی حضرة الخلفاء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (215 -214)، بزرگان نامی پارس (273 -271 /1)، تذکره‌ی هزار مزار (235 -231 ،22 -21)، شیرازنامه (179)، معجم المؤلفین (39 /5).

ابن‌مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمفاخر عمر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 662 -632 ق)، دانشمند، محدث و متکلم. معروف به حکیم. وی در ادبیات، فقه، نجوم، پزشکی، ریاضی و دانشهای دیگر استادی داشت. از شاگردان قاضی سراج‌الدین ابوالعز مکرم بن ابی‌العلاء و معاصر امام فخر رازی بود. وی امام فخر را می‌ستود و کتابهای او را انتشار می‌داد و با او مکاتبه داشت. از شیخ ابوالفتوح منتجب‌الدین محمود بن خلف عجلی و شیخ عبدالرحیم سروستانی و شیخ عبدالوهاب ابن‌سکینه بغدادی و شهاب‌الدین سهروردی، عارف معروف، روایت می‌کرد. با شیخ سهروردی دیدار کرد و با او به سفر حج و از آنجا به بغداد رفت. وی بخشی از کتاب «عوارف المعارف» شیخ شهاب‌الدین را پیش او خواند. شمس‌الدین نویسنده‌ای پرکار بود و از هیجده سالگی به نوشتن روی آورد. به خط خود بسیار حدیث نوشت و اجازه‌ها داد. شمس‌الدین برای اینکه علم را همگانی سازد این علوم را به شعر درآورد تا فراگرفتنش برای دانشجویان آسانتر باشد. وی در عبارت نیز کوشا بود. در شیراز درگذشت و در مقبره باغ نو شیراز در کنار پدر و برادر مدفون است. از آثار وی: کتاب «الاربعین» به نام «دارالسلام فی مدار الاسلام»؛ «المحصل فی شرح المفصل»؛ «الهدایة»؛ «التبیان»؛ «الفرائض»؛ «زبدة الادراک فی هیئة الافلاک»؛ «المدخل فی النجوم»؛ «تلخیص البیان فی تخلیص الابدان»؛ «منهاج الاریب فی احتیاج الی الطبیب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (216)، بزرگان نامی پارس (359 -357 294، 1/)، تذکره‌ی هزار مزار (285 -284 ،20 -19)، شیرازنامه (180 -179)، معجم المؤلفین (4 -3 /8).

ابن‌مظفر شیرازی، شمس‌الدین، ابوالمؤید عمر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 700 ق)، واعظ و محدث. مردی پارسا بود و در اخبار و حدیث استادی داشت. در رباط شیخ ابراهیم کرخی وعظ می‌کرد. منصور راستگو برادر او بود. وی با خط بسیار حدیث نوشت و اجازه‌ها داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی هزارمزار (250 ،24)، شیرازنامه (179).

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 688 /687 /681 ق)، عالم، عارف و محدث. ابتدا نزد پدرش، سعدالدین محمد، درس خواند. عمویش، شمس‌الدین ابوالمفاخر و شمس‌الدین محمد بن صفی، ابوالخیر سیرافی و شهاب‌الدین فضل‌اللّٰه تورپشتی و قاضی مجدالدین فالی و امام الدین بیضاوی از استادان او بودند. وی در فقه و حدیث از سرآمدان بود و در مسجد باغ نو وعظ می‌کرد. اتابک ابوبکر سعد بن زنگی از مریدان وی بود. او با یکی از دختران شیخ بیضاوی ازدواج کرد و هفت فرزندش همگی از علما بودند. حدود شصت کتاب و رساله به زبانهای عرب و فارسی نوشت. از آثار وی: «التلویح»، شرح بر «مصابیح السنة» حسین بن مسعود؛ «غررالمعانی والنکات»، در شرح «المقامات» حریری، «غایةالایجاز فی بیان الحقیقة والمجاز»؛ «توضیح السبیل فی الجرح والتعدیل»؛ «المرموزات العشرین»؛ «منتهی المطالب فی معرفة امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب- کرم اللّٰه وجهه-»؛ «تحفة الاحرار»؛ «حلیة الافاضل و زینة المحافل»؛ «انیس القلوب»؛ «تبصیر الملوک والسلاطین فی التحذیر عن اعوان الشیاطین»؛ «مسائل الخلاف المستخرجة من کتب الاشراف»؛ «منتقد الاخبار و معتقد الاخیار فی شرح احادیث النبی المختار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (213 -211)، بزرگان نامی پارس (295 -293)، تذکره‌ی هزار مزار (242 -237 ،21 -20)، شیرازنامه (179 -178)، کشف الظنون (1791 -1202)، معجم المؤلفین (301 /12).

ابن‌مَعْقِل نسفی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 295 ق)، محدث و مفسر و فقیه حنفی. از مردم روستای سانج در نزدیکی نسف بود. «صحیح» بخاری را از مؤلف آن روایت کرد و از قتیبة بن سعید، ابوکریب، هشام بن عمّار حدیث شنید. فرزندش، سعید بن ابراهیم، و علی طَغامی و خلف بن محمد خَیّام از وی روایت کردند. ابن‌معقل چندی قاضی نسف (نخشب) بود و عالم آن سامان به حساب می‌آمد. از آثار وی: «المسند» در حدیث؛ «التفسیر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (1/ 70)، سیر النبلاء (13/ 493)، کشف الظنون (1685، 436)، معجم المؤلفین (1/ 115)، الوافی بالوفیات (4/ 149).

ابن‌منده اصفهانی، ابراهیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 320 ق)، محدث حنبلی. وی عموی محمد بن اسحاق صاحب تصانیف است. از آثارش: «الشیوخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (13 /15)، معجم المؤلفین (110 /1).

ابن‌منده اصفهانی، ابوالحسن عبداللَّه، عبیداللَّه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 464 /462 ق)، محدث. وی از اعضای خاندان دانشور منده بود. او از پدرش و ابن‌خُرَّشید قُوله و ابوجعفر بن مرزبان و حسن بن یَوَه حدیث شنید و حسین بن عبدالملک الخلّال و گروهی از وی روایت کردند. وی هشتاد سال زیست. در جیرفت درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشنامه‌ی ایران و اسلام (879 /6)، سیر النبلاء (355 / 18).

ابن‌منده اصفهانی، ابوالقاسم عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(470 -383 ق)، مورخ، حافظ و محدث حنبلی. منده نیای بزرگ او بود. در اصفهان به دنیا آمد. نیا و پدرش هر دو عالم دینی بودند. ابوالقاسم از پدرش و ابوبکر بن مردویه و ابوجعفر مرزبان و ابراهیم بن خرشید قوله و محمد بن ابراهیم جرجانی و دیگر محدثین حدیث شنید و از زاهر بن احمد سرخسی اجازه‌ی روایت گرفت. برای استماع بیشتر حدیث بسیار سفر کرد و از مشایخ همدان، دینور، شیراز، بغداد و نیشابور حدیث شنید. ابن‌منده از علمای بزرگ عصر خویش بود، چنانکه وی را با خواجه عبداللّٰه انصاری همسنگ می‌دانستند. او از حسن خط نیز بهره داشت. ابوالقاسم بسیار به شرع پایبند بود و مردم را از منکر نهی می‌کرد. او به مکه سفر کرد و ظاهراً در «تاریخ مکه» تألیفی کرده است. وی در اصفهان درگذشت. پیروان عقاید وی در اصفهان به عبدالرحمانیه موسوم بودند. از آثارش: «تاریخ اصفهان»، با ذکر تاریخ ولادتش در آن؛ «حرمةالدین»؛ «الرد علی الجهمیة»؛ «صیام یوم الشک»؛ «المستخرج من الکتب الناس»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (103 /4)، دائرةالمعارف البستانی (708 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (879 /6)، ریحانه (234 /8)، سیر النبلاء (355 -349 /18)، الکامل (125 /8)، کشف الظنون (1672 -1671)، معجم المؤلفین (171 /5)، نامه‌ی دانشوران (292 -291 /5)، هدیة العارفین (517 /1).

ابن‌منده اصفهانی، ابوالوفاء محمود

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(632 -552 /550 ق)، محدث حنبلی. از افراد خاندان منده بود. از مسعود ثقفی عبدالمنعم سَعدویه، ابوعبداللّٰه رستمی و ابوالخیر باغبان روایت می‌کرد. ضیاء و ابن‌نجّار و شیخ عبدالصمد بن احمد بن ابی الجیش از او حدیث شنیدند. در سال 632 ق که مغولان به اصفهان تاختند وی در کشتار عام مردم اصفهان کشته شد. از آثارش «الایمان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشنامه‌ی ایران و اسلام (880 /6)، دائرةالمعارف البستانی (708 /1)، سیر النبلاء (383 -382 /22).

ابن‌منده اصفهانی، ابوزکریا یحیی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(512 /511 -434 ق)، مورخ و محدث حنبلی. در اصفهان متولد شد. از پدر، عمویش و ابن ریذه ابوبکر اصفهانی دانش فراگرفت. در پژوهشهای علمی با پدرش همراه بود. به سفر حج رفت و سپس راهی بغداد شد و در جامع منصوری درس گفت، و املای حدیث کرد. ابن‌ناصر و عبدالقادر حیلی و ابن‌خشاب نحوی و حافظ سلفی و عبدالوهاب انماطی و علی بن ابی‌تراب خیاط و محمد طرسوسی از وی حدیث نقل می‌کردند، و از شاگردان او به حساب می‌آمدند. شهرت خاندان دانشور ابن‌منده در علم و فضل با نیای بزرگ او، خاندان دانشور ابن‌منده در علم و فضل با نیای بزرگ او، یحیی، آغاز و به وی، یحیی، ختم می‌شود. لذا وی را محدث بن محدث بن محدث بن محدث بن محدث بن محدث گویند. ابن‌منده دارای تصانیف و آثار بسیاری است از آن جمله: «تاریخ اصفهان»، که احتمالاً این کتاب را بر پایه‌ی کتاب جد بزرگش نوشته است؛ «التنبیه علی احوال الجهال والمنافقین»؛ «زندگینامه‌ی مفصلی درباره‌ی طبرانی»؛ «مناقب الامام احمد»، درباره‌ی احمد بن حنبل؛ «معرفة السماء ارداف النبی»؛ «من عاش من الصحابة مائة و عشرین»؛ «مناقب العباس».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (9/ 194)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (880 -879 /6)، دائرةالمعارف البستانی (1/ 708)، ریحانه (8/ 234)، سیر النبلاء (19/ 395- 396)، الکامل (8/ 285)، کشف الظنون (1464، 282)، الکنی والالقاب (1/ 427- 428)، لغت‌نامه (ذیل/ بنومنده)، معجم المؤلفین (211 -210 /13)، نامه‌ی دانشوران (5/ 287)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (256- 257)، وفیات الاعیان (6/ 168- 171)، هدیة العارفین (2/ 520).

ابن‌منده اصفهانی، ابوعمرو عبدالوهاب

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(475 -386 ق)، حافظ و محدث. از برادرش عبدالرحمن بن محمد کوچکتر است. وی در اصفهان به دنیا آمد. از پدرش و ابواسحاق بن خرشید قوله و ابن‌عبدالوهاب سُلّمی و ابوبکر بن مردویه و گروهی دیگر از علمای اصفهان بهره گرفت. او در نیشابور خدمت سعید صیرفی رسید و در شیراز و همدان و مکه و ری نیز اساتیدی دید. او را مُسند و سندشناس حدیث اصفهان می‌دانند. وی در کارهای علمی فرزندش یحیی را به یاری می‌گرفت. فرزندش، یحیی بن عبدالوهاب، و موتمن ساجی و حسن رستمی و مسعود ثقفی و ابوالخیر باغیان و بسیاری دیگر از شاگردان وی به حساب می‌آیند. او با شاگردانش با اخلاقی بسیار نیکو برخورد می‌کرد. سمعانی گوید که در اصفهان جملگی بر مدح و ثنای او بودند. وی در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (1/ 708)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (6/ 879)، سیر النبلاء (18/ 440- 442)، الکامل (8/ 132)، معجم المؤلفین (6/ 228)، وفیات الاعیان (6/ 170- 171).

ابن‌منده اصفهانی، اسحاق

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(341 ق)، محدث حنبلی. وی پدر ابوعبداللّٰه محمد بن اسحاق پرآوازه‌ترین کسی از خاندان منده است. پاره‌ای منابع زندگی و کتابهای پسرش را با وی درآمیخته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشنامه‌ی ایران و اسلام (6/ 878)، سیر النبلاء (441 / 15).

ابن‌منده، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، محدث شیعی. ابن‌منده از استادش حسین بن یعقوب بزاز در 370 ق حدیث مشهور «الطیر المشوی» را که در فضیلت امیرالمؤمنین (ع) است نقل کرده، و شیخ ابوالفتح کراجکی در 436 ق در طرابلس همین حدیث را از وی شنیده و آن را در کتاب خویش «تفضیل امیرالمؤمنین (ع)» آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن 119 /5).

ابن‌مهران، ابومُسلم عبدالرحمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 275 ق)، حافظ و محدث. در بغداد متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت. برای استماع حدیث سفرهای زیادی کرد و در خراسان، ماوراءالنهر، شام و جزیره از کسانی چون ابن ابی‌داوود و محمد بن محمد باغَندی و ابوالقاسم بغوی و ابوعَروبه حدیث شنید. پس از آن به نیشابور و از آنجا به سمرقند رفت و حدود 30 سال در این شهر سکنی گزید. در پایان عمر به حجاز رفت و در مکه زیست. احمد بن محمد کاتب، علی بن محمدمقری، ابوالعلاء واسطی، دارقطنی و حاکم نیشابوری از او حدیث شنیدند. دارقطنی و دیگر بزرگان او را تکریم کرده و حاکم گوید که او در شناخت حدیث از پیشگامان بود. وی در مکه می‌کوشید تا از چشم محدثان و دیگران پنهان بماند. زندگی او به پارسایی گذشت و رجال‌نویسان از او به صفت ثقه یاد کرده‌اند. تصنیفات بسیاری داشت. از جمله‌ی آثار وی: «المسند»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (300 -299 /10)، سیر النبلاء (337 -335 /16)، معجم المؤلفین (182 /5).

ابن‌مهریزد اصفهانی، ابومسلم محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(459 /457 -366 ق)، ادیب، مفسر و محدث معتزلی. معروف به ابومسلم اصفهانی. وی محدث اصفهانی و از بزرگان معتزله‌ی عصر خویش است. ابومسلم آشنای به عربیت و به گفته یحیی بن منده آشنای به نحو بود. او از شاگردان ابوبکر بن مُقْری بود و سعید بن ابی‌رجاء صیرفی و حسین خلّال و محمد بن حَمد کبریتی از وی روایت کرده‌اند. او شیخ و استاد اسماعیل بن علی حمامی است. در اصفهان درگذشت. از آثار وی: «جامع التأویل لمحکم التنزیل» یا «تفسیر قرآن»، تفسیر بزرگی در بیست مجلد؛ «جامع الرسائل»؛ «ناسخ الحدیث و منسوخه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (163 /7)، سیر النبلاء (147 -146 /18)، لسان المیزان (374 -373 /6)، معجم المؤلفین (50 -49 /11)، میزان الاعتدال (655 /3)، الوافی بالوفیات (131 -130 /4)، هدیة العارفین (71 /2).

ابن‌مهزیار اهوازی، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 254 ق)، محدث امامی و فقیه شیعی. وی از یاران امام رضا (ع) و امام محمدتقی (ع) و امام علی‌النقی (ع) بود. در اهواز به دنیا آمد و در همان جا نشو و نما یافت. پدرش از مردم دورق خوزستان بود که نخست آیین مسیحی داشت. به واسطه‌ی حسن بن سعید اهوازی، وی و پسرش، علی، نزد امام رضا (ع) رفتند و به دست امام اسلام آوردند. ابن‌مهزیار از جانب امام محمدتقی (ع) و امام علی‌النقی (ع) وکالت داشت و این دو امام درباره‌ی خوبیهای وی توقیعاتی صادر کرده‌اند. ابن‌مهزیار از محمد بن ابی‌عمیر، علی بن فضال، حسن بن علی بن فضال و ابان بن عثمان و حسن بن محبوب و حسین بن سعید اهوازی و ابراهیم بن محمد همدانی و احمد بن اسحاق ابهری و جمعی دیگر که شمار آنها به 55 تن می‌رسد، روایت کرده است. وی شاگردان بسیاری تربیت کرده است که ابوعبداللّٰه برقی و برادرش، ابراهیم بن مهزیار، و ابراهیم بن هاشم قمی و پسرش، حسن بن علی بن مهزیار، از آن دسته‌اند. بسیاری از رجال‌نویسان شیعه او را محدثی ثقه می‌دانند و حدود 33 کتاب از وی برمی‌شمارند. از آثار وی: «کتاب الوضوء»؛ «کتاب الصلاة»؛ «کتاب الزکاة»؛ «کتاب الصوم»؛ «کتاب الحج»؛ «کتاب الانبیاء»؛ «کتاب المثالب»؛ «کتاب البشارات»؛ «المواریث»؛ «الملاحم»؛ «التقیّه»؛ «الرد علی الغلاة»؛ «تفسیر ابن‌مهزیار»؛ «التجمل والمروءة»؛ «المکاسب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (178 /5)، ایضاح المکنون (349 ،346 ،336 ،328، 321، 319، 301، 293، 289، 283، 280، 278، 273، 198 /2 ،304، /1)، الذریعه (336 /24 ،214 /10 ،249، 248 /4)، رجال الطوسی (417 ،403 ،381)، رجال النجاشی (76 -74 /2)، ریحانه (239 /8)، الفهرست للطوسی (231)، الکنی والالقاب (433 -432 /1)، لغت‌نامه (ذیل / علی اهوازی)، مجالس المؤمنین (423 -421 /1)، معجم المؤلفین (247 /7)، مفاخر اسلام (126 ،107 /1)، هدیة العارفین (674 /1).

ابن‌ولید قمی، ابوجعفر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 343 ق)، فقیه، محدث و رجال‌شناس شیعی. از محمد بن صفار و سعد بن عبداللّٰه اشعری و دیگران علم آموخت. وی به دقت در شنیدن حدیث شهرت داشت. نجاشی او را ثقه خوانده است. شیخ صدوق، تلعکبری، ابوالحسین بن ابی‌جیدوعلی بن حسین بن بابویه از شاگردان وی بودند و از او روایت کرده‌اند. فرزندش، احمد بن محمد استاد شیخ مفید و از مشایخ اجازه اوست. از آثارش: «التفسیر القرآن»؛ «الجامع»؛ و فهرستی در رجال.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :رجال ابن‌داود (قسم 308 /1)، رجال الطوسی (495)، رجال النجاشی (302 -301 /2 ،123 /1)، ریحانه (265 /8)، الفهرست للطوسی (285 -284)، الکنی والالقاب (446 /1)، معجم رجال الحدیث (208 -206 /15).

ابن‌هندویه فارسی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(507 -440 ق)، فقیه، محدث و مصنف. در بغداد به شهرت رسید و همان جا می‌زیست تا درگذشت و در کنار آرامگاه ابن‌سریج به خاک سپرده شد. وی دارای تألیفات و مجموعاتی بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 248)، معجم المؤلفین (11/ 206).

ابن‌هیصم هروی، صدرالاسلام، مجدالدین، علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(زنده قبل از 280 ق)، ادیب، شاعر و محدث. در هرات متولد شد، از آنجا به بغداد رفت و از عثمان بن سعید دارمی (م ح 280 ق)، حدیث شنید. ابواحمد غطریفی گرگانی از او حدیث شنید. ابن‌هیصم در سرودن شعر به زبان عربی توانا بد. از آثار وی: «مفتاح البلاغة»؛ «کتاب البَسملة»؛ «نهج الرشاد»؛ «عقود الجواهر»؛ «لطائف النُکَت»؛ «تصفیة القلوب»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (286 /8)، تاریخ بغداد (5 /12)، ریحانه (363 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ علی)، معجم الادباء (280 -277 /13)، معجم المؤلفین (141 /7)، هدیة العارفین (698 -697 /1).

ابن‌یزداد قمی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 305 ق)، فقیه، محدث و مفسر حنفی. از مردم ری بود. اما مدتی در نیشابور نیز زندگی کرد. از محمد بن شجاع ثَلْجی فقه آموخت و از محمد بن حمید رازی حدیث شنید. ابوبکر احمد بن سعد بن نصر و احمد کاغَدی از او روایت می‌کردند. چندی در نیشابور به املای حدیث می‌پرداخت. ابن‌یزداد در فقه دستی توانا داشت و از مشاهیر فقهای حنفی روزگار خویش بود. با اندیشه‌های شافعی مخالفت می‌ورزید و بر کتابهای او خرده می‌گرفت و بر اصحاب شافعی ردّیه می‌نوشت. از آثار وی: «احکام القرآن»؛ «اثبات القیاس والاجتهاد و خبر الواحد»؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (178 /5)، سیر النبلاء (237 -236 /14)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (384)، کشف الظنون (20)، معجم المؤلفین (251 -250 /7)، هدیة العارفین (675 /1).

ابن‌یعیش، ابواسحاق ابراهیم

قرن:3

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 257 ق)، محدث اهل سنت. ساکن همدان بود. از یزید بن هارون و عبدالوهاب بن عطاء و محمد بن عمر واقدی و دیگران حدیث شنید. وی به همدان منتقل شد و در آنجا سکنی گزید و نزد علمای شهر حدیث آموخت. او را ثقه‌ای فهیم دانسته‌اند. محمد بن جعفر بن خلف قوهستانی از شاگردان او است «مسند»ی در حدیث نوشت و آن را پرداخت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (6 -3 /6)، ریحانه (282 /8)، الکنی والالقاب (453 /1)، معجم المؤلفین (6 /1).

ابواسحاق اصفهانی، ابراهیم بن عیسی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 247 ق)، صوفی و محدث. از مردم اصفهان بود. با معروف کرخی و ابراهیم خوّاص معاشرت داشت. به او کراماتی نسبت داده‌اند. وی از ابوداود الطیالسی و جویریة بن اسماء روایت کرده است. و ابوالعباس احمد بن محمد بزار و نضر بن محمد بن هشام اصفهانی از وی روایت کرده‌اند. ابواسحاق در اصفهان درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الجرح والتعدیل (ج 1، ق 117 /1)، حلیة الاولیاء (393 /10)، لسان المیزان (129 -128 /1)، نفحات الانس (141).

ابوالازهر عبدی نیشابوری، احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 263 /261 ق)، حافظ و محدث. مشهور به شیخ نیشابور و نیز محدث خراسان. به آورده‌ی بستانی وی معروف به ابن‌سمناوی بود. برای استماع حدیث به عراق رفت و تا یمن سفر کرد و از عبداللّٰه بن نُمَیر و ابوضمره انس بن عیاض لیثی و اسباط بن محمد و مالک بن سُعیر و یعقوب بن ابراهیم و وهب بن جریر حدیث شنید. و با سفیان بن عُیینة ملاقات کرد. او شنیده‌های خود از گروه بسیاری از محدثان حجاز، یمن، شام، کوفه، بصره و خراسان را جمع و تصنیف کرد. ابوحامد بن شرقی در جواب این سؤال که چرا در طلب حدیث به عراق نرفتی، گفت: کجا روم که نقادان حدیث، ذُهْلی و ابن‌ازهر در نزد ما، در خراسان، هستند. دو رفیق ابوالازهر، محمد بن رافع و محمد بن یحیی ذهبی، و همچنین استادش، یحیی بن یحیی تمیمی، و نسائی و ابن‌ماجه قزوینی و ابوحاتم و ابوزُرعه رازی و ابن‌خُزَیمه و ابوعوانه اسفراینی و محمد بن جریر طبری از او روایت کرده‌اند. گفته شده که بخاری و مسلم و دارمی نیز از وی روایت کرده‌اند. ابن‌عدی و ابوحاتم بر درستی و راستی او صحّه گذاشته و به گفته ذهبی بی‌شک ثقه‌ای مورد اعتماد است. اما چون در فضیلت امیرالمؤمنین (ع)، حدیث «انت سید فی الدنیا سید فی الاخرة» را نقل کرده، پاره‌ای از محدثان عامه از سر تعصب بر او خرده گرفتند و حدیث او را منکر شدند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (43 -39 /4)، تهذیب التهذیب (12 -11 /1)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 41 /1)، دائرةالمعارف البستانی (571 /2)، سیر النبلاء (369 -363 /12)، لسان المیزان (197 /8)، میزان الاعتدال (82 /1).

ابوالشیخ اصفهانی، ابومحمد عبدالله

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(369 -274 ق)، محدث، مفسر و رجالی. محدث اصفهان بود. وی از کودکی در جستجوی حدیث بود. از جد مادری‌اش، محمود بن فرج زاهد، و محمد بن عبدالله همدانی، رییس اصفهان، و ابراهیم بن رسته، و احمد بن رسته اصفهانی، و ابوالقاسم بغوی و علی بن سعید رازی، و محمد بن یحیی مروزی، و جعفر فریابی حدیث شنید. ابن‌منده و ابن‌مردویه و احمد بن عبدالرحمان شیرازی و سفیان بن حسنکویه و ابونعیم حافظ و محمد بن علی بن بهروز مرد و فضل بن محمد کاشانی و محمد بن علی بن سمویه و احمد بن محمد یزدی از وی حدیث شنیدند. ابن مردویه او را محدثی امین و مورد اعتماد دانسته است. وی شصت سال به تصنیف و تألیف اشتغال داشت. از آثا وی: «التفسیر»؛ «ثواب الاعمال»، در پنج مجلد؛ «السنن»؛ در چند مجلد؛ «السنة»؛ «طبقات المحدثین باصفهان و الواردین علیها»، در دو مجلد؛ «العظمة»، رساله‌ای در تاریخ.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (264 /4)، ریحانه (156 -155 /7)، سیر النبلاء (280 -276 /16)، کشف الظنون (1439 ،1407 ،1406)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالله)، معجم المؤلفین (114 /6)، هدیة العارفین (447 /1).

ابوالفرج اصفهانی، علی بن حسین بن هیثم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(356 -284 ق)، مورخ، محدث، ادیب شاعر و موسیقیدان. در اصفهان متولد شد و در بغداد نشو و نما یافت و نزد ابن درید و ابن‌انباری و محمد بن جریر طبری تحصیل کرد. وی از علی بن عباس بجلی و محمد بن جعفر قتّات و ابوبکر بن درید و نفطویه حدیث شنید. دارقطنی و ابراهیم بن احمد طبری و ابوالفتح بن ابی‌الفوارس از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوالفرج در ادبیات، نحو، لغت، تاریخ، سیر، انساب، طب، نجوم و حدیث متبحر بود و شعر را نیکو می‌گفت. با اینکه نسب اموی داشت، شیعی زیدی بود و این را از عجایب شمرده‌اند. وی در بغداد درگذشت و همان جا دفن شد. مهمترین اثرش که او را جاودانه ساخته، کتاب «الاغانی» است که رجال قرن چهارم، مانند صاحب بن عباد و عضدالدوله‌ی دیلمی به آن توجه بسیار داشتند و گفته‌اند که عضدالدوله این کتاب را از خود در سفر و حضر دور نمی‌داشت. از دیگر آثار وی: «الاماء الشواعر»؛ «الدیارات»؛ «مقاتل الطالبین»؛ «اعیان الفرس»؛ «آداب الفرباء من اهل الفضل و الاداب»؛ «اخبار جحظة البرمکی»، «اخبار الطفیلیین»؛ «اشعار الاماء و الممالیک»؛ «جمهرة النسب»؛ «دعوة التجار»؛ «کتاب التنزیل فی امیرالمؤمنین (ع)»؛ «کتاب الخمارین و الخمارات»؛ «کتاب الغلمان المغنین»؛ «مجرد الاغانی » و « دیوان» شعر.[1]
اصفهانی علی بن حسین (و. 284 ه.ق./ 897 م.- ف. 356 ه.ق./ 967 م.) نویسنده و ادیب قرن چهارم. وی در ادب عرب شاگرد ابن درید و ابن‌الانباری و محمد- ابن جریر طبری بود و کتاب مشهورش الاغانی (اغانی) است، دیگر از آثار او «مقاتل الطالبین»، «الاماء الشواعر» و «الدیارات» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] استادان موسیقی (31)، الاعلام (88 /5)، اعیان الشیعه (201 -198 /8)، تاریخ ادبیات در ایران (642 /1)، تاریخ الاسلام (حوادث 145 -143 /380 -351)، تاریخ برگزیدگان (274 -272)، تاریخ بغداد (400 -398 /11)، تاریخ در ایران (24 -23)، تاریخ هنرهای ملی (736 -735 /2)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (978 -977 /7)، دائرةالمعارف البستانی (304 -303 /2)، دایرةالمعارف فارسی (26 /1)، الذریعه (377 -376 /21 ،742 /9 ،287 /8 ،250 -249 /2)، سرآمدان

فرهنگ (82 -81 /1)، سير النبلاء (203 -201 -16)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 184 -183 /4)، الفهرست ابن نديم، ترجمه (189)، الفهرست للطوسى (379)، فوائد الرضويه (280 -278)، الكامل (25 /7)، كشف الظنون (1951 ،1947 ،1444 ،1256 ،756 ،605 ،419 ،360 ،161 ،128، 129)، الكنى و الالقاب (139 -138 /1)، لسان الميزان (15 -13 /5)، لغت‌نامه (ذيل/ ابوالفرج)، معجم الادباء (136 -94 /13)، معجم المؤلفين (79 -78 /7)، مؤلفين كتب چاپى (213 -212 /4)، نامه‌ى دانشوران (58 -44 /4)، الوافى بالوفيات (26 -20 /21)، وفيات الاعيان (309 -307 /3)، هدية العارفين (681 /1).

ابوالفضل سدیدالدین شاذان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در امل‌الآمل است که وی مرد عالم فاضل فقیه عظیم‌الشأن جلیل‌القدری بوده است او را کتابهائی است که از جمله آنها کتاب «ازاحةالعلة فی معرفة القبله» و کتاب «تحفة المؤلف الناظم و عمدة المکلف الصائم» و کتاب «فضائل» است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابوالفضل محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ حر «ره» در امل‌الآمل گوید وی فاضل و عالم و جلیل و شاعر و ادیب بوده است صاحب بن عباد نزد او قرائت نموده و شیخ طوسی در فهرست گوید وی نزد احمد بن اسماعیل بن سمکه قمی قرائت کرده و او از اهل فضل و ادب و علم است از اصحاب احمد بن ابی‌عبداللّٰه برقی و از افرادی است که نزد او تأدب نموده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(150 -80 ق)، فقیه، محدث، مؤسس مذهب حنفیه و متکلم. مشهور به امام اصحاب رای و امام اعظم. نژاد ایرانی داشت. جدّ وی از موالی تیم بود که از کابل به کوفه آورده شده بود. ابوحنیفه در کوفه متولد شد، و مدتی به تجارت خز مشغول بود. وی از شاگردان امام باقر (ع) و امام صادق (ع) و حّماد بن ابی‌سلیمان و عطاء بن ابی‌رباح بود. ابوحنیفه پس از مرگ حمّاد مرجع عمده‌ی مکتب فقهی کوفه گردید. ابوحنیفه خود کتابی در فقه ننوشته است ولی آراء و بحثهایش از سوی شاگردان وی جمع‌آوری شده و به همین جهت بعضی از تألیفات شاگردان او باید به عنوان منابع اصلی مذهب حنفی تلّقی شود. فقه ابوحنیفه دارای چنان مطالب تازه و صریحی است که قسمت مهمّی از آن را شاگردانش محکوم و مردود شناخته‌اند. آرای فقهی او، در مقایسه با موارد اصولی آرای معاصرانش، مشروح‌تر و دوراندیشانه‌تر است. فقه او به طور کلی از جهت استدلال عالی و غالباً قاطع است و کمتر جنبه‌ی عملی را در نظر می‌آورد. او علاوه بر به کارگیری رأی و قیاس کمتر حاضر است که مانند ارباب مذاهب دیگر از سنّت در برابر احادیث آحاد دست بکشد. ابوحنیفه در کلام نیز دست داشته است. وی مدتی زندانی شد و سرانجام در زندان وفات کرد. مقبره‌ی وی در اعظمیه‌ی بغداد است. او شاگردان زیادی داشت از جمله: زفر بن هذیل، داوود طائی، ابویوسف قاضی، ابومطیع بلخی، محمد بن حسین شیبانی، اسد بن عمرو بجلی، حسن بن زیاد لؤلؤی و پسرش حمّاد بن ابی‌حنیفه و عبداللَّه بن مبارک و جارود نیشابوری و عبدالکریم جرجانی و ابونعیم و وکیع. از آثار او: کتاب «مسند»، در حدیث که جمع‌آوری شاگردان اوست؛ «المخارج»، در فقه که روایت ابویوسف از اوست. برخی به غلط کتابهایی را به او نسبت داده‌اند از جمله: «فقه الاکبر»، که عقاید اصیل ابوحنیفه را نشان می‌دهد؛ «العالم والمتعلّم»؛ «فقه الاَبسَط».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (5 -4 /9)، تاریخ ادبیات در ایران (77 -76 /1)، تاریخ ادبی ایران (402/1)، تاریخ بغداد (454 -323 /13)، التاریخ الکبیر (81/8)، تعلیقات اسرار التوحید (654)، تهذیب التهذیب (403 -401 /10)، الجرح والتعدیل (ج 4، ق 450 -449 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1029 -1027 /8)، دائرةالمعارف الاسلامیه (322 -330 /1)، روضات

الجنات (8/ 153- 162)، سير النبلاء (6/ 390- 403)، الفهرست ابن‌نديم، ترجمه (373- 375)، الكامل (30/5)، كشف الظنون (1680، 1437، 1287)، كشف المحجوب (112)، الكنى والالقاب (1/ 53- 56)، لغت‌نامه (ذيل/ ابوحنيفه)، مجمل فصيحى (ذيل/ سالهاى 80 و 150)، معجم المؤلفين (13/ 104- 105)، وفيات الاعيان (5/ 405- 415)، هدية العارفين (495/2).

ابوطالب اسحاق

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ منتجب‌الدین در فهرستش گوید که وی تمام کتب شیخ صدوق را بر وی قرائت نموده روایات و احادیث و مطولات و مختصراتی در اعتقادات به عربی و فارسی دارد، خبر داد ما را به آنها شیخ والد موفق‌الدین عبیداللّٰه بن الحسن بن الحسین بن بابویه از مؤلف.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ابونصر سراج طوسی، عبداللّٰه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 378 ق)، صوفی و محدث. مشهور به طاووس الفقراء. در طوس متولد شد و مدتی در بغداد زیست. وی از جعفر خلدی و ابوبکر دقّی و جز ایشان روایت کرده است. سرانجام در زادگاهش درگذشت و همان جا دفن شد. کتاب «اللمع فی التصوف» از اوست. این کتاب به اهتمام نیکلسون چاپ شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (2/ 552)، تاریخ ادبیات در ایران (257 /1)، تاریخ گزیده (677)، تذکرة الاولیاء (183 -182 /2)، تعلیقات اسرارالتوحید (682 -681)، تلبیس ابلیس (137)، دایرةالمعارف فارسی (1/ 36)، کشف الظنون (1562)، لغت‌نامه (ذیل/ ابونصر)، معجم المؤلفین (6/ 89)، نفحات الانس (300 -289)، هدیة العارفین (1/ 447).

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(430 -336 /334 ق)، محدث، عارف و مورخ. معروف به حافظ اصفهانی و حافظ دنیا. به گفته صاحب «ریاض العلماء» ابونعیم نیای بزرگ علامه مجلسی است. وی فقه و تصوف را با حدیث توأم ساخت. در خانانی ایرانی نژاد در اصفهان متولد شد. در مذهب او اختلاف است. بعضی او را از اهل سنت می‌دانند ولی یک گمان بر این است که از شدت تقیه حاکم بر زمانش تشیع خود را از مخالفین مذهب کتمان می‌کرده است. ابونعیم در هشت سالگی رسما شروع به استماع حدیث از محدثان معروف اصفهان کرد. و از پدرش و ابوالقاسم طبرانی و ابن‌فارس و ابن‌مقری حدیث شنید. پدرش که از بزرگان علما و محدثان بود برای وی از علمای شهرهای دیگر درخواست اجازه روایت کرد. خیثمة بن سلیمان از شام و ابوالعباس اصم از نیشابور و عبداللّٰه بن عمر از واسط و ابوسهل قطان از بغداد و ابوبکر بن سنی از دینور به او اجازه حدیث دادند. وی از سال 356 ق برای تکمیل تحصیلات به خراسان، خوزستان، عراق و حجاز سفر کرد و استادان بسیار دید و از ابواحمد حاکم و ابن‌حمدان و ابو عبدالرحمان سلمی در نیشابور و از ابوزرعه استرآبادی در استرآباد و از محمد بن احمد غطریفی در گرگان و از محمد بن احمد بن سختویه در شوشتر و دیگران حدیث شنید. در مورد وی گفته‌اند: که بیش از چهار صد و سی عالم حدیث به او اجازه‌ی روایت دادند که برای بعضی از آنان وی تنها راوی شناخته شده است. از جمله آثارش: «منقبة المطهرین و مرتبة الطیبین»؛ «ما نزل من القرآن فی امیرالمؤمنین (ع)»؛ «حلیة الاولیاء و طبقات الاصفیاء»؛ «تاریخ اصفهان» یا «ذکر اخبار اصفهان»، در دو مجلد که در 1931 م در لیدن چاپ شد؛ «المستخرج علی الصحیحین»؛ «دلائل النبوه»، در سیره پیامبر (ص)؛ «معرفة الصحابة»؛ «تاریخ بلد»؛ «فضایل الصحابة»؛ «النفاق»؛ «علوم الحدیث»؛ «طب النبی»؛ «کتاب الطب» یا «الشفا فی الطب»؛ «الاربعین» یا «کتاب المهدی»، در حالات حضرت مهدی (عج)؛ «مختصر الاستیعاب»؛ «ریاضه المتعلم»؛ «معجم الشیوخ»؛ «حرمة المساجد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (150 /1)، اعیان الشیعه (438 /2)، تتمة المنتهی (393)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1120 -1118 /8)، دایرةالمعارف فارسی (36 /1)، الذریعه (143 /15 ،81 /7 ،396 /6 ،232 /3)، روضات

الجنات (285 -282 /1)، ريحانه (286 -285 /7)، سير النبلاء (464 -453 /17)، الكامل (18 /8)، كشف الظنون (1739 ،1735 ،1672 -1671 ،1465 ،1435 ،1433 ،1422 ،1411 ،1279 ،1276 ،1209 ،1095 ،1055 ،938 ،760 ،689 ،282 ،116 ،53)، لسان الميزان (38 /8 ،304 -303 /1)، لغت‌نامه (ذيل/ احمد)، الكنى و الالقاب (168 -165 /1)، مجمل فصيحى (ذيل/ سال 430)، معجم المؤلفين (283 -282 /1)، الوافى بالوفيات (84 -81 /7)، وفيات الاعيان (92 -91 /1)، هدية الاحباب (43 -42)، هدية العارفين (75 -74 /1).

ابویعقوب همدانی، یوسف

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(535 -466 /440 ق)، صوفی، فقیه و محدث. ملقب به شیخ الاسلام. در بوزنجرد نزدیک همدان متولد شد. وی شخصیت برجسته‌ای در تاریخ تصوف ایران و آسیای مرکزی بود. ابویعقوب نخستین کس از خواجگان، یعنی سلسله‌ای از مشایخ ماوراء النهر است، که طریقت نقشبندی و یسوی از میان آنان برخاست. در 18 سالگی به بغداد رفت و در آنجا به تحصیل فقه و حدیث در محضر استادان بزرگی چون ابواسحاق شیرازی پرداخت. از ابوبکر خطیب و ابوجعفر سلمه و ابن‌هزار مرد حدیث شنید و به خدمت جمعی از مشایخ از جمله حسن سمنانی و عبداللّٰه جوینی رسید. در ضمن تحصیلات خود به شهرهای دور دست چون سمرقند سفر کرد. در حدود سی سالگی به تصوف متمایل شد. و مربی اصلی وی ابوعلی فارمدی بود. همدانی در مرو خانقاهی تأسیس کرد که به نام کعبه‌ی خراسان شهرت یافت، وی پیوسته در خانقاه نمی‌ماند، دوبار به هرات سفر کرد و سی و هشت بار به حج رفت و مدتی در بخارا و سمرقند به سر برد، در همین دو شهر بود که برجسته‌ترین پیروان خود که بعدها جانشینان وی شدند به دست آورد. ابویعقوب در هرات وفات یافت و در مرو دفن شد. شرح «منازل السائرین» خواجه عبداللّٰه انصاری از جمله آثار وی است که مفقود شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اوراد الاحباب (74 -72)، تذکرة الشعراء (109)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1131 /9)، رشحات عین الحیاة (مقدمه/ 36 -13 ،43 -40)، سیر النبلاء (69 -66 /20)، مجمل فصیحی (ذیل/ سالهای 466 و 535)، نفحات الانس (380)، وفیات الاعیان (81 -78 /7)، هدیة العارفین (552 /2).

ابهری عماد الدین، عبدالعزیز

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 895 / 843 ق)، محدث و فقیه. در علم حدیث و فقه حنفی و شافعی مهارت داشت. سالها در مدرسه‌ی شاهرخ‌میرزا و مدرسه‌ی سلطانی و خانقا اخلاصیه به تدریس اشتغال داشت. در اواخر عمر به هند رفت و در ولایات سند از دنیا رفت. ابهری محدثی برجسته بود و کتابهایی در موضوعات مختلف نگاشت. او همچنین بر بسیاری از کتب حواشی نوشت. از آثار وی: «منهاج المشکاه»، شرح و تفسیری «مشکاه المصابیح» خطیب تبریزی، در حدیث، که آن را به نام امیر علیشر نوایی تألیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (263 -262)، حبیب السیر (349 / 4)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1142 / 9)، رجال حبیب السیر (199)، کشف الظنون (1700)، هدیه العارفین (582 / 1).

ابهری، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(375 -289 /287 ق)، قاضی، قاری، محدث و فقیه مالکی. در ابهر تولد یافت و ساکن بغداد شد و در آنجا از ابوعمر محمد بن یوسف قاضی و فرزندش ابوالحسین فقه آموخت. و از ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و عبداللّٰه بجلی و ابن تمّام بهرانی و محمد اشنانی و دیگران در عراق و شام و جزیره حدیث شنید. دارقطنی از او حدیث نقل کرده و او را ستوده و گفته که او امام مالکیان در عصر خود بود و از اندلس و مغرب و گوشه و کنار دنیا به سویش می‌شتافتند. از وی آثاری بر جای مانده است که به گفته‌ی قاضی عیاض تصانیف از در شرح مذهب مالکی و ردّ مخالفین است.
از جمله آثار وی : «الاصول»، در فقه؛ «الرد علی المزنی»؛ «شرح کتاب ابن عبدالحکم الصغیر» و «شرح کتاب ابن عبدالحکم الکبیر»؛ «فضل المدینه علی مکة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (98 /7)، تاریخ الاسلام (حوادث 582 -580 /380 -351)، تاریخ بغداد (463 -462 /5)، ریحانه (72 /1)، سیر النبلاء (334 -332 /16)، الفهرست لابن الندیم (283)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 375)، معجم البلدان (106 /1)، معجم المؤلفین (241 /10)، الوافی بالوفیات (308 /3)، هدیة العارفین (50 /2).

ابیوردی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوالمظفّر محمّد بن احمد بن محمّد ادیب شاعر لغوی، در علوم لغت و ادب و حدیث و انساب و اخبار عرب و بسیاری از علوم دیگر، وحید عصر، و فرید دهر خود بوده.
کتب زیر از تألیفات اوست:
1- الانساب 2- تاریخ ابیورد 3- تاریخ نساء 4- تعلة المشتاق 5- الدرة الثمینة 6- طبقات العلوم 7- قبسة العجلان فی نسب آل ابی سفیان 8- المجتبی من المجتبی 9- المختلف و المؤتلف 10- دیوان اشعار مطبوع.
وفات صاحب عنوان در روز 5 شنبه 20 ربیع الاول سال 507، ما بین دو نماز، به مرگ فجأه و یا مسموماً در اصفهان روی داده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ابیوردی کوفنی، ابوالمظفر محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 507 ق)، ادیب، شاعر، نسب شناس و محدث شیعی. در بعضی کتب شهرت او را کوفنی نوشته‌اند. در کوفن، دهی میان ابیورد و نسا، متولد شد. به بغداد رفت و به خدمت مؤید الملک بن نظام الملک درآمد. و به درخواست او عمیدالدوله را هجو کرد و عمیدالدوله شکایت به نزد خلیفه برد که ابیوردی شعر در هجای خلیفه عباسی و مدح خلیفه فاطمی مصر سروده است. خلیفه خون او را مباح کرد. ابیوردی به همدان گریخت و نسبت مجعول منسوب به معاویة بن محمد بن عثمان را برای خود ساخت. وی پس از فرار از بغداد، مدتها در اصفهان به پریشانی زیست، و از رهگذر تعلیم فرزندان زین الملک برسق گذران زندگی می‌کرد، ولی بعد به دربار سلطان محمد سلجوقی راه یافت و سلطان او را مشرف مملکت خود کرد. گویند بعد از قاضی ابویوسف اسفراین متصدی دارالکتب نظامیه‌ی بغداد شد. و در اصفهان مسموم شد و از دنیا رفت. ابیوردی از اسماعیل بن مسعده‌ی جرجانی، عبدالوهاب بن محمد بن الشهید و ابوبکر بن خلف شیرازی حدیث شنید و از ابومحمد حسن بن احمد سمرقندی و عبدالقاهر جرجانی، روایت کرد. محمد بن طاهر مقدسی در کتاب «انساب» خویش از ابیوردی بسیار روایت کرده است. از آثار وی: «قبسة العجلان فی نسب آل ابی‌سفیان»؛ «المجتبی من المجتنی»؛ «المختلف و المؤتلف»؛ «طبقات العلم»؛ «تعلة المشتاق»؛ «کوکب المتأمل»؛ «کتاب فی انساب»؛ «الدرة الثمینة»؛ «تاریخ ابیورد و نسا». وی صاحب «دیوان» شعری است در سه بخش: «عراقیات»، «نجدیات» و «جدیات». او را در مرثیه امام حسین (ع) قصیده‌ای است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (6/ 209)، اعیان الشیعه (9/ 102)، تاریخ ادبیات در ایران (2/ 239)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (9/ 1146)، الذریعه (35 /17، 96 /8، 219 /4)، روضات الجنات (8/ 19)، ریاض العلماء (29 -30 /5)، ریحانه (1/ 72)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 6/ 247)، الکامل (268 -267 /8)، کشف الظنون (1942، 1930، 1637، 1105، 945، 774، 398، 281)، الکنی و الالقاب (2/ 10- 11)، لغت‌نامه (ذیل/ ابیوردی)، معجم الادباء (17/ 234- 266)، معجم المؤلفین (8/ 314)، الوافی

بالوفيات (93 -91 /2)، وفيات الاعيان (449 -444 /4)، هدية العارفين (82 -81 /2).

احمر، ابوعبداللَّه جعفر

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(167 /165 -98 ق)، محدث. از اصحاب امام صادق (ع) و از ثقات نام‌آور حدیث است که از اعمش و بیان بن بشر و منصور بن معتمر و ابواسحاق شیبانی و جمعی دیگر روایت کرد. سفیان بن عیینه و وکیع بن جراح و عبیداللّه بن موسی و ابوغسان نهدی و عبدالرحمن بن مهدی و دیگران از او روایت کرده‌اند. ترمذی در «صحیح» خود و ابوداوود در کتاب «المسائل» و نسایی در کتاب «خصائص علی (ع)» از او نقل حدیث کرده‌اند. وی اظهار تشیع می‌کرد و علمای اهل سنّت همچون ابن‌معین، یعقوب بن سفیان، ابوزرعه، ابوداوود و نسائی ضمن تصریح به شیع او وثاقت او را نیز متذکر شده‌اند. او به خراسان آمد و از رؤسای شیعه خراسان شد. در رابطه با مسائل حکومتی گزارشاتی علیه او به منصور خلیفه رسید، دستور داد تا او را دستگیر و به وضع خفت‌بار و توهین‌آمیزی به بغداد آورده و زندانی کردند. پس از مدتی طولانی آزاد شد. وی در کوفه وفات یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (108 -107 /4)، تاریخ بغداد (152 -150 /7)، تاریخ الکبیر (192 /2)، تهذیب التهذیب (84 -83 /2)، الجرح و التعدیل (ج 1، ق 480 /1)، رجال الطوسی (161)، ریحانه (82 /1)، الکنی و الالقاب (12 -11 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعبداللَّه)، میزان الاعتدال (407 /1).

اخباری نیشابوری اکبرآبادی، جمال‌الدین، ابواحمد محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1178- مقتول 1232 ق)، متکلم، فقیه، محدث و شاعر. مشهور به محدث اخباری و به خاطر پدر نیشابوری‌اش مشهور به محدث نیشابوری است. در اکبرآباد هند به دنیا آمد. در 1198 ق از هند به زیارت خانه خدا رفت و در بازگشت در نجف و کربلا و کاظمین برای تحصیل علوم دینی اقامت گزید و در کلام و الهیات و فقه و دیگر علوم تبحر یافت. در عهد فتحعلی‌شاه برای مدتی به ایران آمد. وی به فارسی و عربی شعر می‌سرود. ملا عبدالحسین و ملافتحعلی‌خان شیرازی، از نوادگان کریم خان زند، مولف «الفوائد الشیرازیه»، و ملا محمد باقر لاری دشتی، شارح رساله‌ی «البرهانیه»، و ملا عبدالصاحب دوانی، مولف «الفوائد الذهبیه»، و سید محمد جواد سیاه پوش از شاگردان وی هستند در علوم عقلی و نقلی دارای هشتاد تألیف است. از جمله آثار وی: «تسلیة القلوب الحزینة»، به سبک و سیاق کشکول در 10 مجلد، «الکتاب المبین»، در اثبات امامت طاهرین؛ «آیینه‌ی عباسی» یا «امالی عباسی»؛ «دوائر العلوم» یا «تحفه الخاقان»؛ «التحفه»، در فقه، از طهارت تا دیات؛ «الدرّ الفرید و معراج التوحید»؛ «البرهان فی التکلیف و البیان» یا «البرهانیه»، در تقویت مسلک اخباری؛ «قلع الاساس»، در نقض «اساس الاصول» سید دلدار علی هندی؛ «الدمدمة الکبری»، در ردّ زنارقه صغری، که به گفته‌ی شاگردش ملافتحعلی در رّد اصولیین است؛ «قبسه العجول فی الاخبار و الاصول» که میرزای قمی کتاب «عین العین» را در رّد آن نوشت و میرزامحمد اخباری در ردّ کتاب میرزای قمی کتاب «انسان العین فی ردّ کتاب عین العین» را نگاشت؛ «مصادر الانوار فی الاجتهاد و الاخبار»؛ «کوثر الاسرار فی شرح معضلات الاخبار»؛ «فصل الخطاب فی نقض مقاله ابن عبدالوهاب»؛ «کلیات الرجال»؛ «ذخیرة الالباب»؛ رساله «الاعتذار»؛ «دیوان» بزرگ شعر فارسی و «دیوان» شعر به عربی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (392 /9)، ایضاح المکنون (663 ،597 ،490 ،430 ،392 ،380 ،327 ،239 ،220 ،191 ،159 ،89 ،72 ،62 ،60 ،55 ،49 /2 ،559 541 ،481 ،447 ،412 ،411 ،403 ،400 ،315 287 -243 (244)، تاریخ ادبیات ایران، براون (1/ 124، 132، 137، 242، 255، 4/)، الذریعه (373/19، 182، 129/ 18، 180/ 17، 344، 229/ 16، 104

53، 8/ 67، 69، 263، 267، 9/ 60- 61، 968، 10/ 14، 14/ 252، /15 1/) روضات الجنات (138 -121 /7)، ريحانه (86 -85 /1)، فرهنگ سخنوران (47)، لغت‌نامه (ذيل/ محمد اخبارى)، مكارم الآثار (944 -925 /3).

ارغیانی اسفنجی نیشابوری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(315 -223 ق)، حافظ و محدث. وی از اسحاق بن شاهین و عبداللَّه بن محمد زهری و اسحاق کوسج و یونس بن عبدالاعلی و محمد بن بشّار و عبدالجبار بن علاء و ابراهیم بن سعید جوهری و دیگران حدیث شنید و به گفته ابوعبداللَّه حاکم نیشابوری در طلب حدیث سفرها کرد و بر اساس صدق و راستی ذخیره‌ها اندوخت. ابن‌خزیمه و ابوحامد شرقی و ابوعلی نیشابوری و زاهر بن احمد سرخسی و ابواحمد حاکم و محمد بن یعقوب بن اخرم و دیگران از او حدیث شنیدند. او در زمینه علم و عمل مبرّز بود و تصانیف بزرگی به وجود آورد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (426 -422 /14)، معجم المؤلفین (22 /12)، معجم طبقات الحفاظ (168)، الوافی بالوفیات (30 /5).

ازهری هروی، ابومنصور محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(371 /370 -282 ق)، ادیب، نحوی، لغوی، فقیه و محدث شافعی. در هرات به دنیا آمد. از شاگردان نفطویه و ابن‌السراج و ربیع بن سلیمان بود و با زجاج و ابن‌الانباری نیز ملاقات کرد و از محمد بن ابی‌جعفر مندری و به یک واسطه از ابوالعباس ثعلب روایت می‌کرد و از شاگردان وی بود. ابن‌درید را درک کرده اما از وی روایت ننموده است. وی در فنون علم حدیث نیز مهارت داشت. مدتی در عراق و جزیرةالعرب به جمع لغت مشغول بود. چندی هم به دست قرامطه بادیه‌نشین اسیر شد، و در آنجا بر اثر معاشرت با اعراب هوازن بسیاری از لغات و اصطلاحات حقیقی زبان عرب را فراگرفت. ابوعبید هروی مولف «غریبین» و ابویعقوب قراب و حسین بن محمد باشانی و دیگران از شاگردان ازهری هستند. ابومنصور در هرات درگذشت. از آثار وی: «تهذیب اللغة» در ده مجلد که ابن‌منظور صاحب کتاب « لسان العرب» در مقدمه‌ی کتاب خود آن را از مهتمرین کتاب لغت شمرده است؛ «الادوات»؛ «تفسیر اصلاح المنطق»؛ «تفسیر الفاظ مختصر» مزنی؛ «تفسیر السبع الطوال»؛ «التقریب فی التفسیر»؛ «تفسیر شعر ابی‌تّمام»؛ «شرح غرائب الفاظ مستعمل فقها» یا «الزاهر فی غرائب الالفاظ»؛ «معرفة الصبح»؛ «کتاب علل القراءات»؛ «تفسیر القرآن»؛ «معانی شواهد غریب الحدیث»؛ «ردّ علی اللیث».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (202 /6)، ایضاح المکنون (608 /1)، تاریخ ادبیات در ایران (354 /1)، روضات الجنات (322 -320 /7)، ریحانه (113 -112 /1)، سرآمدان فرهنگ (138 /1)، سیر النبلاء (317 -315 /16)، کشف الظنون (108، 289، 448، 465، 515، 117، 1207، 1414، 1636، 31)، الکنی و الالقاب (25 -24 /2)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 370، 282)، معجم الادباء (167 -164 /17)، معجم المؤلفین (231 -230 /8)، الوافی بالوفیات (46 -45 /2)، وفیات الاعیان (336 -334 /4)، هدیة العارفین (49 /1).

استرآبادی، محمدامین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1036 -1030 ق)، فقیه و محدث اخباری. در استرآباد متولد شد. به مکه معظمه مهاجرت کرد و در آنجا مقیم شد. ابتدا در سلک اصولیان بود و از صاحب «مدارک» و صاحب «معالم» و میرزا محمد استرآبادی، صاحب «رجال»، اجازه‌ی روایت داشت. وی پس از آن، از طریقه‌ی اصولی به اخباری روی آورد و کتابی هم به نام «فوائد المدینة»، در رد اصولی‌ها نوشت. سرانجام در مکه درگذشت. دیگر آثار وی: «حاشیة علی شرح المدارک»؛ «شرح التهذیب»؛ «شرح الاستبصار»؛ حاشیه بر «انموذج العلوم» جلال‌الدین دوانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (137 /9)، خاتمه مستدرک الوسائل (193 -189 /2)، الذریعه (358 /16 ،181 ،26 /6 ،217 /5)، روضات الجنات (148 -129 /1)، ریحانه (115 -114 /1)، فوائد الرضویه (399 -398)، معجم المؤلفین (79 /9)، هدیة العارفین (274 /2).

اسحاق بن عبداللّٰه

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از ثقات قمیین است از حضرت صادق و حضرت موسی بن جعفر علیهماالسلام روایت کرده و جناب احمد بن اسحق که وکیل حضرت امام حسن عسکری علیه‌السلام است فرزند اوست و مورد وثوق اصحاب بوده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

اسحق

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نجاشی او را از اصحاب حضرت رضا علیه‌السلام شمرده و گفته که از آن حضرت روایت دارد و او برادر جناب زکریا بن آدم است و قبرش در همان مقبره شیخانست.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

اسعر دیه، زینب

قرن:8
جنسیت:زن
ملیت:ایران
705 ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر سلیمان بن احمد و از اهالی اسعر بود. زینب بیش از هشتاد سال زندگی کرد و در قاهره درگذشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، 97 / 1.

اسماعیلی جرجانی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 295 ق)، حافظ و محدث. معروف به اسماعیلی. در طلب و جمع‌آوری حدیث بسیار سفر کرد. از اسحا بن راهویه و هشام بن عمّار و محمد بن بکّار و دیگران حدیث شنید. فرزندش، احمد بن محمد، و دوستش، ابراهیم بن ابی‌طالب، و ابن‌شرقی و ابوالعبّاس سرّاج و احمد بن علی رازی و علی بن حمشاد و دَعْلج سجزی از وی روایت کرده‌اند. به گفته‌ی حاکم نیشابوری اسماعیلی یکی از ارکان حدیث نیشابور و ثقه‌ای مورد اعتماد بود. او «حدیث زهری» و «حدیث مالک» و «حدیث یحیی بن سعید» و «حدیث عبداللّٰه بن دینار» و «حدیث موسی بن عُقبه» را جمع‌آوری کرد. از آثارش: «کتاب الصحابه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (259/6)، تاریخ الاسلام (حوادث 254 /300 -291)، سیر النبلاء (118 -117 /14)، الکامل (120/6)، کشف الظنون (1432)، لسان المیزان (724 -723 /5)، معجم طبقات الحفاظ (152)، معجم المؤلفین (62/9).

اشرف اصفهانی، محمداشرف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1133 ق)، ادیب، محدث و شاعر. از علمای عهد صفویه و از شاگردان علامه‌ی مجلسی و نوه‌ی دختری میرداماد بود. به همین خاطر به وی میرزااشرف میردامادی هم گفته‌اند. در بیشتر علوم عقلی و نقلی مهارت داشت. در قریه‌ی ورنوسفادران از قراء سده‌ی ماربین اصفهان مدفون است. ازآثار وی: «اشرف المناقب»، که آن را در 1102 ق به نام شاه سلیمان صفوی تألیف کرد و بعدها مطالبی بر آن افزود و نام آن را «فضائل السادات» گذاشت و به نام شاه سلطان حسین صفوی کرد. این کتاب حاکی از وسعت اطلاعات سید محمداشرف در انساب و حدیث است؛ حاشیه بر «قبسات»؛ حاشیه بر «شرح مختصر» عضدی؛ شرح «مشیخه تهذیب الحدیث»؛ معروف به «رجال سید محمداشرف»؛ ترجمه‌ی «الفیه» ابن مالک، به نظم؛ «علاقة التجرید»، شرح فارسی بر «تجرید العقاید» خواجه طوسی؛ «المنهاج الصفوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (125/9)، تذکرة القبور (147)، تذکرة المعاصرین (282 -281)، الذریعه (259/16 ،310/15 ،355/3 ،107/2)، ریحانه (381 -380 /3)، فرهنگ سخنوران (65)، فوائد الرضویه (397)، مؤلفین کتب چاپی (621/1)، معجم المؤلفین (64/9).

اشرف الواعظین یزدی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1340 -1278 ش)، محدث و واعظ. وی از حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و شیخ مرتضی آشتیانی و حاج شیخ‌عباس محدث قمی روایت می‌کرد. در سالهای آخر عمر به تهران مهاجرت کرد و در تهران درگذشت. از آثار وی: «جواهر الکلام فی سوانح الایام»؛«جواهر العدیدیه» یا «گنج جواهر دانش»؛ «الدرر السنیه فی المواعظ العددیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (5/ 277، 8/ 126 -127، 18/ 236)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (3/ 111)، مؤلفین کتب چاپی (2/ 628 -629).

اشعری قمی، ابوجعفر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث شیعی. شیخ طوسی را در شمار کسانی که از امامان مستقیما روایت نکرده‌اند آورده است. رجال‌نویسان شیعی وی را محدثی ثقه می‌دانند. اما به مراسیل اعتماد و از محدثان ضعیف روایت کرده است. سعد بن عبدالله اشعری از همطبقه‌های اوست که از وی روایت کرده است. فرزندش احمد و ابن‌بطه و احمد بن ادریس و محمد بن یحیی عطار و محمد بن علی ماجیلویه و محمد بن جعفر رزاز از وی حدیث شنیده‌اند. از آثار وی: «نوادر الحکمه»، که مجموعه‌ای است مشتمل بر بیست و دو کتاب؛ «الجامع»، در حدیث؛ «ما نزل من القرآن فی الحسین بن علی (ع)»؛ «الامامه»؛ «الطب»؛ «مناقب الرجال».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (346 /24، 327- 326 /22، 29 /5، 332 /2)، رجال الطوسی (493)، رجال النجاشی (245 /2)، ریحانه (134 /1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 246 /4)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (406)، الفهرست للطوسی (275 -273)، لغت‌نامه (ذیل/ اشعری)، معجم المؤلفین (28 /9)، هدیه العارفین (20 /2).

اشعری قمی، آدم بن اسحاق

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، محدث. علامه حلّی، نجاشی، شیخ طوسی و ابن‌داوود حلّی در کتب خود او را عادل و ثقه خوانده‌اند. او زاهد و خاشع بود. وی از یونس بن یعقوب روایت می‌کند، و احمد بن محمد برقی صاحب کتاب «محاسن» و محمد بن عبدالجبار و دیگران از وی روایت نموده‌اند. در قبرستان شیخان قم نزدیک قبر زکریا بن آدم مدفون است. اثر وی «کتاب الحدیث» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (2/ 85)، الذریعه (6/ 303)، رجال ابن‌داود (قسم 1/ 9)، رجال النجاشی (1/ 262)، الفهرست للطوسی (5)، گنجینه‌ی دانشمندان (1/ 63)، لسان المیزان (1/ 510)، معجم رجال الحدیث (120 /1)، معجم المؤلفین (2/ 219)، هدیة الاحباب (37).

اشعری قمی، یعقوب

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 174 ق). عالم، محدث و مفسر. ذهبی از او تعبیر به عالم اهل قم کرده است. از برادرانش، عبدالرحمن و عیسی و عمران بن عبدالله، و نیز جعفر بن ابی‌المغیره و اعمش و لیث بن ابی‌سلیم روایت کرده است. ابن‌مهدی، منصور خزاعی، هیثم بن خارجه، ابوربیع زهرانی و عمرو بن رافع قزوینی و محمد بن حمید رازی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. نسائی و ابوالقاسم طبرانی او را موثق دانسته و ابن‌حبان او را در کتاب «الثقات» خود ذکر کرده است. در «سنن» چهارگانه از او نقل حدیث شده است. و بخاری نیز در «صحیح» خود از او بطور تعلیق حدیث نقل کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (340 /11)، الجرح و التعدیل (ج 4، ق 210 -209 /2)، سیر النبلاء (300 -299 /8)، لسان المیزان (322 -321 /9)، میزان الاعتدال (452 /4).

اصفهانی آل محمد، علی‌نقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مترجم، شارح، مجتهد.
تولد: 1284.
درگذشت: 24 اردیبهشت 1364.
سید علی‌نقی اصفهانی آل محمد دیباج معروف به «فیض الاسلام» ناظم و شارح قرآن مجید، نهج‌البلاغه، صحیفه سجادیه. ایشان از آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، ضیاءالدین عراقی، محمد کاظم شیرازی اجازه اجتهاد داشتند و نیز صاحب اجازه روایتی از آیت‌الله علی اکبر نهاوندی و محدث قمی بودند. فیض‌الاسلام برای نخستین بار نهج‌البلاغه را به فارسی زبان‌ها معرفی کردند و به ترجمه و شرح و چاپ این کتاب در شش جلد (جلد اول آن در سال 1325 منتشر شد) همت ورزیدند. اثر دوم ایشان، ترجمه و شرح صحیفه سجادیه است که در جمادی‌الاولی 1375 ق. منتشر شد. وی در ترجمه صحیفه مطالب و نکاتی از علمایی مانند شیخ بهاءالدین میرداماد، سید علی‌خان هندی، سید جزایری و دیگران که در نشرهای خود بیان نموداند و مطالبی از کتاب‌های تاریخ، اخبار، فقه لغت، حکمت و کلام به اختصار و ساده آورده است. ترجمه و خلاصه تفسیرش به نام قرآن عظیم در سه مجلد و به خط میرزا طاهر خوشنویس تبریزی است و پس از چهارده سال تحقیق به چاپ رسید، از آثار دیگر اوست: ترجمه خاتون دو سرا: شرح حال زینب کبری (س) (تهران، 1366) الثقلان فی تفسیر القرآن: سوره مبارکه فاتحة الکتاب (تهران، 1366).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اصفهانی، ابومنصور معمر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 418 /412 ق)، عارف و محدث حنبلی. معروف به شیخ اصفهان. وی در اصفهان زندگی می‌کرده. عالم به علوم ظاهری و باطنی، و یگانه شیخ زمان خود بوده و معاصر عارفانی چون ابونصر سراج طوسی و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوبکر کلاباذی.از ابوعبدالله محمد بن یوسف بنا و علی بن سهل به عنوان امام خود در تصوف یاد می‌کند. شیخ احمد کوفانی وی را دیده بوده است. او صاحب تصانیف بسیار است،از آثار وی: «نهج‌الخاص»؛ «اربعین صوفیان»؛ «غربت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقات الصوفیه هروی (625 -624)، کشف المحجوب (63 -62)، معارف (س 6، ص 80 -3)، نفحات الانس (289).

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حافظ ابونعیم (به تصغیر) احمد بن عبداللَّه بن احمد بن اسحق بن موسی بن مهران اصفهانی، سبط محمّد بن یوسف البنّاء الاصفهانی.
محدّث جلیل القدر و عظیم المنزلة، در رجب سال 330 یا (336) در اصفهان متولّد شده، و جنت اخذ حدیث و تحصیل علم، به شهرهای مختلف مسافرت فرموده، و سرانجام در یکشنبه 21 محرّم سال 430 در اصفهان وفات یافته، در قبرستان آب بخشان مدفون گردید.
شرح حالش در عموم کتب شیعه و سنّی به حلالت قدر و وثاقت، مذکور است.
کتب زیر از اوست:
1- اربعین در حالات حضرت مهدی عجّل اللَّه تعالی فرجه 2- تاریخ اصفهان، در دو مجلد، به طبع رسیده 3- حلیة الاولیاء، معروف‌ترین تألیف او 4- ذکر المهدی علیه السلام 5- ما نزل من القرآن فی امیرالمومنین علیه السلام 6- معرفة الصحابه، و یازده مجلّد کتاب دیگر.
در کتب رجال از او به حافظ اصفهان، و گاهی حافظ دنیا تعبیر می‌کنند.
وی از اجداد و علاّمه ی مجلسی است. برخی او را سنّی و صوفی، و عدّه‌ای شیعه می‌دانند.
از ابی بکر احمد بن علی بن ثابت خطیب نقل شده که او گوید: جمع کرد بین حدیث و فقه و تصوّف، و ندیدم احدی را از مشایخ خود حافظ تر از او.
از شیخ ابو عبداللَّه محمّد بن محمّد اصفهانی نقل شده است که چون سلطان محمود غزنوی بر اصفهان استیلا یافت، از طرف خود، کسی را بر این شهر والی گردانید، مردم بر او بشوریدند و او را کشتند. سلطان محمود مجدّداً به شهر مراجعت نموده و مردم را تأمین داد، و از تقصیر آنان در گذشت. چون روز جمعه شد و مردم جهت نماز جمعه در مسجد حاضر شدند جمعی کثیر از مردم بکشت، و چون مردم شهر قبلاً حافظ ابو نعیم را از ورود به مسجد منع کرده بودند از این مهلکه جان به سلامت برد، و این موضوع را از کرامات حافظ دانستند.
مؤلّف طرایق الحقایق (2: 251) وی را از موّرخین صوفیّه می‌نویسد.
در مذهب حافظ ابو نعیم اختلاف است، لکن قول به تشیّع او از جهاتی برتر از اقوال دیگر است.
در روضات الجنّات (1: 75) گوید: نقل شده است که میر لوحی موسوی

سبزواری ساکن اصفهان از جمله کسانی است که با مجلسی عداوت داشته و از جهت همین عداوت، مردم را تحریک نموده، و قبر حافظ ابو نعیم را خراب کرده، و از این تخریب قصد اذیّت و آزار علاّمه مجلسی را داشته است.

و هم در آنجا از «نظام الاقوال» نقل می‌کند که قبر حافظ ابونعیم در اصفهان است، آن را زیارت کرده‌ام، و بر آن مکتوب است:

قال رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: مکتوب علی ساق العرش: لا اله الاّ اللّٰه وحده لا شریک له محمّد بن عبداللّٰه عبدی و رسولی، و أیّدتُه بعلّی بن أبی طالب علیه السلام. رواه الشیخ الحافظ المؤمن الثقه العدل أبو نعیم أحمد بن محمّد بن عبداللّٰه، سبط احمد بن یوسف البنّاء الاصفهانی.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اصفهانی، حاجی ابو تراب

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از صلحای دهر، و از مصاحبین مولی محمّد باقر مجلسی بوده، و به افاده فقه و حدیث مشغول، و اقوالش در شرعیّات معتمد علیه، و روزگاری به آسایش داشته، در سال 1110 وفات یافته است.
پسرش حاجی ابوطالب نیز از محدّثین بوده و پس از پدر، به چند سال فاصله وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

اصفهانی، حافظ عبدالرحمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حافظ ابوصالح عبدالرحمان بن سعید اصفهانی بغدادی، از بزرگان محدثین به شمار می‌رود، و از عبدالرحمان بن رسته‌ی اصفهانی و ابومسعود رازی اخذ حدیث نموده، در جمادی الآخر سال 324 در بغداد از دنیا رفته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

اصفهانی، زلیخا

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن ششم هجری، ازِزنان محدث. وی دخترِاحمد بن محمد بن احمد بود و از ابومحمد رزق اللَّه تمیمی و ابوعبداللَّه قاسم بن فضل ثقفی و ابوالفوارس طراد زبیبی حدیث شنید. معمرالمفید در سال 545 از او حدیث نوشته و به سمعانی اجازه داده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 36 / 2.

اصفهانی، زینب

قرن:16

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث و پارسا. وی دختر عبیداللَّه بن حسن بود و در نیشابور به دنیا آمد. پدرش او را با خود به اصفهان برد و در آنجا از ابومطیع محمد بن عبدالواحد مصری حدیث شنید و همچنین در نیشابور از ابوعلی نصراللّه احمد خشنانی استماع حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 78 / 2.

اصفهانی، ست آزرمیه

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن حداد بود و از ابراهیم بن محمد بن ابراهیم طبایی حدیث شنیده و سمعانی حدیثی چند از او نوشته است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 150 / 2.

اصفهانی، ست ناز

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
اوایل قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر مفضل بن ابی‌الفوارس بود و از شجاع بن علی صقلی حدیث فراگرفت و سمعانی از او احادیثی شنیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 170 / 2.

اصفهانی، ستالجلیل

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابومحمد بن الحسن بود و در مجلس ابوبکر بن ماجة حاضر می‌شده و سمعانی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 153 / 2.

اصفهانی، ست‌الناس

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر علی بن عباد بود و از ابراهیم طیان حدیث فراگرفت و سمعانی از او استماع حدیث کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 171 / 2.

اصفهانی، ضوء

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث. وی دختر حمد بن محمد بن ابی‌الفتح بود و از سلیمان بن ابراهیم حافظ و ابوبکر بن ماجه الابهری حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث شنیده است.[1]
از زنان محدث، نیکوکار و پارسا. از جده‌اش عایشه و رکانیه دختر حسین حدیث فراگرفت و سمعانی در اصفهان از او حدیث نوشت.[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منبع: اعلام‌النساء، 360 / 2.
[2] منبع: اعلام‌النساء، 360 / 2.

اصفهانی، ظفر باثوبه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 532 ق، از زنان محدث، وی از ابوطالب احمد بن محمد بن جعفر استماع حدیث کرد و برای سمعانی در سال 532 اجازه نوشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 375 / 2.

اصفهانی، عافیه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
532 ق، از زنان محدث، دیندار و پارسا.
وی دختر حسین بن عبدالملک بن عبدالوهاب و اهل اصفهان بود. از احمد بن زیاد و ابوبکر ابن احمد بن ماجه حدیث فراگرفت و سمعانی از او استماع حدیث کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 221 / 3.

اصفهانی، عین‌الشمس

قرن:7

جنسیت:زن

ملیت:ایران

610 ق، از زنان محدث و فقیه. وی دختر احمد بن ابی‌الفرج بود و از جدش مطهر بن عبدالواحد و از اسمعیل بن اخشید حدیث فراگرفت و حافظ ابوالقاسم ابن عساکر اجازة از او حدیث نوشته و سمعانی در اصفهان از او کتابت حدیث کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 382 / 3.

اصفهانی، غالیه

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مکنی به ام‌الوفاء، از زنان محدث. وی دختر محمد بود که از هبةاللّٰه بن جنة روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 4 / 4.

اصفهانی، غنیمه

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مکنی به ام‌سعد، از زنان محدث. وی دختر عبداللّٰه بن احمد بن شیبان بود که از حافظ ابن مردویه روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 12 / 4.

اصفهانی، فخرالنساء

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث. وی دختر اسعد بن ابی‌احمد بود که از ابوسعید رجاء بن عبدالواحد استماع حدیث کرد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 157 / 4.

اصفهانی، کریمه

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مکنی به ام‌الحسن، از زنان محدث. وی دختر احمد بن حسن بود و از محمد ابن ابراهیم جرجانی و حافظ ابوبکر بن مردویه روایت حدیث می‌کرد و ابوبکر محمد بن ابی‌نصر لفتوانی از او روایت حدیث کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 240 / 4.

اصفهانی، معتزه‌ی

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن پنجم هجری، از زنان محدث. وی دختر حصین بود و از عبدالملک بن حسن بن عبد ربه عطار روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 63 / 5.

اصفهانی، شهراز

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
545 -476 ق، از زنان محدث. وی از امام ابومحمد رزق اللّه و ابواحمد منصور و ابن اسکاف حدیث فراگرفت و سمعانی در اصفهان حدیثی چند از او نوشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 315 / 2.

اصیل‌الدین واعظ شیرازی، عبدالله

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 884 /883 ق)، مفسر و محدث. وی در زمان سلطان ابو سعید گورکان از شیراز به هرات رفت و در آنجا اقامت گزید به همین جهت به هروی نیز مشهور بوده است. او به دستور آن پادشاه هفته‌ای یکبار در مدرسه‌ی عالیه گوهرشادآغا، به موعظه و نصیحت می‌پرداخت. وی در هرات درگذشت و نزدیک مدرسه گوهرشادآغا دفن شد. از جمله تألیفات وی: کتاب «درج الدرر
فی میلاد سیدالبشر»؛ رساله‌ی «مزارات هرات» یا «مقصد الاقبال السلطانیه و مرصدالاعمال الخاقانیه»؛ رساله‌ی «مزارات شیراز»؛ «المجتبی فی سیره المصطفی»؛ «المجتنی من کتاب المجتبی فی سیره المصطفی»، خلاصه‌ای از کتاب سابق الذکر است که برای جمال‌الدین ابراهیم معروف به ابی کالیجار وزیر نوشته است؛ کتاب «معراج الاعمال»، در اوراد و عبارات؛ «غرفه الحصن»، ترجمه «مختصر حصن الحصین»، به فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از سعدی تا جامی (607)، تاریخ ادبیات در ایران (1606/5)، تاریخ نظم و نثر (244 -243)، حبیب السیر (334/4)، الذریعه (110/22، 228/21، 326، 1/20، 44/16، 58/8)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 78/9)، کشف‌الظنون (745، 670)، مجالس المومنین (527 -526 1/)، مزارت هرات (مقدمه)، معجم المولفین (68/6)، هدیه العارفین (470 -469 /1)، هفت اقلیم (217 -216 /1).

اطروش، ناصرالحق، ابومحمدحسن

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(304/302 -230/225 ق)، مفسر، متکلم، فقیه، محدث، ادیب و شاعر شیعی. مشهور به ناصر کبیر. جد مادری شریف رضی و شریف مرتضی است. شیخ طوسی او را در شمار اصحاب امام هادی (ع) آورده است. حاکم طبرستان بود و از این رو که بر اثر اصابت شمشیری در نبردگاه کر شده بود به اطروش خوانده می‌شد. وی در فقه و دین علامه بود و در شعر توانا. ابن ابی‌الحدید گوید که او صاحب سیف و قلم و از بزرگان فقهای امامیه و شیخ طالبیین و عالم و زاهد و ادیب و شاعر ایشان بود. او اسلام را در میان ساکنان ساحل دریای خزر نشر داد و در حدود دویست هزار دیلمی و گیلانی به دست وی ایمان آوردند، و او را در شهرهای آنان مساجدی بنا کرد. به گفته‌ی طبری و ابن‌اثیر او حاکمی عادل و نیک سیرت بود و مردم همانند او را در عدل و برپایی حق و حسن روش ندیدند. وی سرانجام در آمل طبرستان درگذشت و مزارش در همان شهر زیارتگاه عموم است. تالیفات و آثار وی بیش از سیصد کتاب بوده است. از جمله آثارش: «اصول الدین»؛ «الامالی»؛ «الامامه الصغیر»؛ «الامامه الکبیر»؛ «امهات الاولاد»؛ «البساط»، در علم کلام؛ «تفسیر الاطروش»، در دو مجلد که در آن به 1000 بیت از 1000 قصیده احتجاج کرده؛ «الفقه الناصریه» که شریف مرتضی علم‌الهدی آن را شرح و تصحیح کرد و «المسائل الناصریات» نامید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (216/2)، اعیان الشیعه (184 -179 /5)، الذریعه (299/16، 261/4، 315، 308 /2)، رجال الطوسی (412)، رجال النجاشی (171 -170 /1)، روضات الجنات (253 -251 /2)، ریحانه (98/6)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 92/4)، الکامل (148/6)، الکنی و الالقاب (232/3)، لغت‌نامه (ذیل/ اطروش)، مروج الذهب، ترجمه (690/2)، معجم المولفین (252/3).

اعمش، ابومحمد سلیمان

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(148 -61 ق)، قاری، حافظ و محدث شیعی. اصل او از نواحی ری بود و در قریه‌ی امه طبرستان، در روز عاشورا، به دنیا آمد. در کودکی او را به کوفه آوردند. شیخ طوسی او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده و ابن شهرآشوب او را از خواص اصحاب امام خوانده است. علمای عامه نیز او را از شاگردان امام صادق (ع) دانسته و برتری او را بر دیگران در قرائت قرآن و علم به فرائض و حفظ حدیث پذیرفته و تجلیل و تعظیم کرده‌اند. ابن ابی‌لیلی، قاضی کوفه، اعمش را سرور و بزرگ کوفه معرفی می‌کرد و یحیی بن قطان گیود که از علامه اسلام بود و عجلی گوید که او در عصر خود محدث کوفه بود و چهار هزار حدیث از او نقل شده، لیکن کتابی از وی در دست نیست. ذهبی از او به عنوان شیخ قاریان و شیخ محدثان نام می‌برد و او را یکی از ائمه ثقات می‌داند. حمزه و زائده بر وی قرائت کرده‌اند و کسائی بر زائده به قرائت اعمش قرائت کرده است. حکم بن عتبه و ابواسحاق سبیعی و ابان بن تغلب و ابوحنیفه و اوزاعی و جریر بن عبدالحمید و حفص بن غیاث و سفیان بن عیینه و سفیان ثوری و یحیی بن سعید قطان و شعبه و ابونعیم و خلق بسیاری از اعمش حدیث شنیدند. بخاری و مسلم و ترمذی و ابوداوود و نسائی و ابن ماجه در «صحاح» ششگانه خود از او حدیث نقل کرده و ابن معین و نسائی و عجلی او را توثیق نموده‌اند. میرداماد در «رواشح السماویه» به شرح حال او پرداخته و شیخ بهائی در «توضیح المقاصد» گوید که او شیعه امامی و از زهاد و فقهای عصر خود بود و از تواریخ چنین برمی‌آید که او شیعه امامی است. به گفته عیسی بن یونس او با این که بسیار فقیر بود اما اغنیا و سلاطین در چشمش بسیار حقیر بوند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اصحاب امام صادق (ع) (247 -231)، اعیان الشیعه (318 -315 /7)، تذکره الحفاظ (ج 1، ط 154/4)، تقریب التهذیب (331/1)، تنقیح المقال (66 -65 /2)، تهذیب التهذیب (204 -201 /4)، رجال الطوسی (206)، سیر النبلاء (248 -226 /6)، الکنی والالقاب (47 -45 /2)، لسان المیزان (378/8)، المعارف (268)، الملل و النحل (150)، میزان الاعتدال (224/2)، النجوم الزاهره (10 -9 /2)، الوافی بالوفیات (431 -429 /15)، وفیات الاعیان (403 -400 /2).

الاشعری، ابراهیم

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
اغلب علماء رجال او را توثیق کرده‌اند. علامه حلی و نجاشی گفته‌اند که او از اصحاب حضرت موسی بن جعفر و حضرت رضا علیه‌السلام بوده و از هر دو آن بزرگواران روایت نموده است.
نجاشی گوید: برادر او فضل بن محمد است که به اشتراک کتابی نوشته‌اند و آن کتاب را حسن بن علی بن فضال از ایشان روایت کرده و شیخ هم در فهرستش آن را بطریقش از ابن‌فضال نقل نموده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، ابوالمحارب حنین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در مجالس المؤمنین می‌نویسد وی از اعاظم حکمای شیعه امامیه است، در ایام دیالمه نشو و نما یافته و پرتو انوار حکمت بر صفحات حال او تافته. در تاریخ الحکماء مسطور است که صاحب اعظم سعید بن العمید که استاد الفضلاء و عمید وزرای روزگار بود به وجود او افتخار می‌نمود و می‌فرمود که اگر از شهر ما همین بیرون آمده باشد ما را کافی است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علامه و نجاشی در رجالشان درباره او گفته‌اند ثقة ثقة و او را توثیقی کامل کرده‌اند و پدر و جد او و هر دو از راویان و اصحاب حضرت رضا علیه‌السلام بوده‌اند. نجاشی گوید او را کتاب نوادر است، و حضرت حجت عجل‌اللّٰه فرجه الشریف هم او را در توقیع شریف توثیق فرموده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، اسحاق

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اصحاب حضرت باقر علیه‌السلام و صاحب کتاب است و شیخ او را در فهرست یاد کرده و ظاهراً او با اسحاق سابق‌الذکر یکی است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

القمی، محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ حر در امل‌الآمل گوید وی مردی فاضل و جلیل بوده و روایت می‌کند از او شاذان بن جبرئیل قمی.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

الماسی، حسین علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا ابوطالب، عالم فاضل محدث، از احفاد مجلسی، در 20 رجب سال 1227 وفات یافته، در صحن تکیه‌ی آقا حسین خوانساری مدفون گردید. مشارالیه برادر زن و راوی از میرزا حیدرعلی مجلسی است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

ام احمد

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نیمه دوم قرن پنجم هجری، از زنان پارسا و محدث. وی دختر عایشه بنت سعید نیشابوری و از اهالی نیشابور بود و از مادرش عایشه دختر سعید نیشابوری روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء 22 / 1.

ام عبدالرحمان

قرن:4
جنسیت:زن
ملیت:ایران
اوایل قرن چهارم هجری، از زنان محدث. وی همسر محمد بن علی بن زهیر بود. سهمی (ز 427 ق) در تاریخ جرجان می‌نویسد که به خط عمویم، ابونصر اسهم، حدیثی دیدم که با چند واسطه از ام عبدالرحمان نقل شده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 504.

ام‌العباس، سکینه

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
407 / 406 ق، از زنان محدث. وی دختر ابوبکر احمد بن ابراهیم اسماعیلی بود و از ابوالعباس محمد بن یعقوب اصم و غیره روایت کرده و ابوالعلاء و ابوالفضل، پسران ابوسعد اسماعیلی، از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 506.

امة الرحمن

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
پس از 479 ق، از زنان محدث. وی دختر عمر بن محمد بن یوسف بن دوست بود و از عمویش ابوعمرو عثمان بن محمد، از جدش محمد بن یوسف روایت دارد و ابن سمرقندی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 85 / 1.

امةالحق

قرن:7
جنسیت:زن
ملیت:ایران
685 ق، از زنان محدث. وی دختر حسن البکری، و اهل سرخس بود و از جد خویش و از ابن طبرزد روایت حدیث کرده و برای جمعی اجازه نوشته است. وی در سن 87 سالگی در شیزر از نواحی سرخس درگذشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء 83 / 1.

امةالرحیم

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث. پسرش ابوالحسن عبدالغفار بن اسماعیل فارسی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 85 / 1.

امةالقاهر

قرن:6

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن عثمان بن محمد بن یوسف بن دوست بود که از جدش عثمان حدیث روایت کرده و ابن سمرقندی از او حدیث فراگرفته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 89 / 1.

ام‌عبداللَّه

قرن:4
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 347 ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالرحمان بن محمد بن زیاد بن معروف عجلی بود. در سال 347 در جرجان حدیث نقل کرده و ابونعیم عبدالملک بن احمد بن نعیم قاضی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 506.

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(1405 -1308 ق)، عالم و مجتهد. آمنه‌بیگم حاجیه نصرت‌خانم، فرزند حاج سید محمدعلی امین‌التجار اصفهانی، در اصفهان متولد شد. دایی‌اش آیت‌اللّٰه شریعت اصفهانی بود. از کودکی به تحصیل پرداخت و پس از فراگیری مقدمات در محضر حاج آخوند زفره‌ای، فقه و اصول و علوم معقول و منقول و حکمت و کلام را نزد آیت‌اللّٰه آقاسید علی مجتهد نجف‌آبادی و آقاسید ابوالقاسم دهکردی تکمیل کرد و به مرتبه‌ی استنباط رسید. پس از امتحانات کتبی به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از آقامیرزا ابراهیم اصطهباناتی شیرازی و حاج شیخ محمدکاظم شیرازی و آیت‌اللّٰه حائری یزدی و آیت‌اللّٰه نجفی مرعشی؛ و اجازه‌ی روایت از آقاشیخ محمدرضا نجفی مسجدشاهی نائل آمد. تمام عمر را به تألیف و تدریس گذراند و مدرسه‌ای به نام مکتب فاطمه (س) تأسیس کرد که در آن زنان و دختران ایرانی به تحصیل و کسب علوم و معارف اسلامی می‌پرداختند. آیت‌اللّٰه میرزاآقای شیرازی در اجازه‌نامه‌اش به وی، او را با این اشعار توصیف کرده است.
فلَوُ کُنّ النّساء بِمثلِ هذی
لَفضّلت النّساءِ عَلیَ الرّجال
فلا التَأنیث لاسم الشمس عار
و لا التّذکیر فخر للهِلال
وی آثار خود را تحت نام «یک بانوی ایرانی» منتشر می‌کرد از جمله آثارش: «الاربعین الهاشمیه»، «شرح چهل حدیث»؛ «اخلاق و راه سعادت بشر»، که ترجمه و اقتباسی است از «طهارة الاعراق فی تصحیل الاخلاق» ابن‌مسکویه؛ «روش خوشبختی و توصیه به خواهران»؛ «سیر و سلوک»، در روش اولیاءِاللّٰه؛ «مخزن العرفان» و «کنز العرفان»، در علوم قرآن؛ «تفسیر قرآن»، در پانزده جلد؛ «معاد یا آخرین سیر بشر»؛ «النفخات الرحمانیة فی الواردات القلبیة»، حاوی کشفیات و مشاهدات معارف؛ «مخزن اللئالی فی فضایل مولی الموالی».[1]
1308 ق- 1362 ش، حاجیه نصرت خانم از زنان دانشمند معاصر. پدرش حاج سید محمدعلی بن حسن حسینی مشهور به امین‌التجار اصفهانی و مادرش دختر حاج سید مهدی جناب و دائی‌اش مرحوم شریعت اصفهانی بود. از اوان کودکی در اصفهان به تحصیل پرداخت و پس از آموزش

مقدمات در محضر حاج آخوند زفره‌ای، سالیانی دراز در فقه و اصول فرائد و فصول و کفایة و خارج صلات و طهارت، و در کلام دو جلد شوارق، و در فلسفه از ابتدا تا الهیات اسفار را در خدمت آقا میر سید علی نجف‌آبادی آموخت و هر چند که در این ضمن به عقد ازدواج پسر عم خویش حاج میرزا آقا معین‌التجار درآمده بود و تعهد وظائف خانه‌داری می‌کرد، کمال سعی در تحصیل مبذول می‌داشت.
بر اثر این گونه استقامت و بذل سعی به مراقب علمی والائی رسید و از پی امتحان کتبی به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از آقا میرزا آقای اصطهباناتی و حاج شیخ محمدکاظم شیرازی و آیت‌اللّه نجفی مرعشی و همچنین اجازه‌ی روایت از آقا شیخ محمدرضا مسجد شاهی نائل آمد. خانم امین عمر خود را یکسره به تالیف و تدریس گذراند. مدرسه‌ای به نام «مکتب فاطمه» تاسیس کرد که زنان و دختران در آن به کسب علوم و معارف اسلامی می‌پرداختند. آثار بسیاری تألیف کرد که از آن جمله‌اند، الاربعین الهاشمیة (1328 ش) که ترجمه و اقتباسی است از اخلاق ابن‌مسکویه؛ روش خوشبختی و اقتباسی است از اخلاق ابن‌مسکویه؛ روش خوشبختی و توصیه به خواهران (1371 ق)؛ سیر و سلوک در روش اولیاء (1323 ش)؛ مخزن‌العرفان (1326 ش به بعد)؛ تفسیر کامل قرآن در 15 جلد؛ معاد یا آخرین سیر بشر (1326 ش)، النفحات الرحمانیة فی الواردات القلبیة (1369 ق) حاوی کشفیات و مشاهدات معارف؛ مخزن‌اللئالی در فضل مولی‌الموالی. خانم امین آثار خود را تحت نام «یک بانوی ایرانی» منتشر می‌کرد.[2]
مجتهد، فقیه، مدرس.
تولد: 1265، اصفهان.
درگذشت: 23 خرداد 1362، اصفهان.
حجت‌الاسلام سیده نصرت بیگم امین (معروف به بانوی ایران) فرزند سید محمدعلی امین‌التجار اصفهانی، در چهار سالگی برای آموزش قرآن و فراگیری خواندن و نوشتن راهی مکتب شد.
بانو امین همچنان به تحصیل ادامه می‌داد تا اینکه در پانزده سالگی با پسر عموی خود حاج میرزا ملقب به معین‌التجار که از بازرگانان سرشناس و معتبر اصفهان بود ازدواج نمود و به خانه‌داری و تربیت فرزندان مشغول شد. اما این امر مانع ادامه تحصیل و مطالعه و تحقیق وی در معارف اسلامی نشد و به تحصیل صرف، نحو، بلاغت، تفسیر، علم حدیث، فقه، اصول، فلسفه و عرفان پرداخت و با وجود مشکلاتی که در فضاری حاکم بر آن ایام برای زنان در امر تحصیل وجود داشت، طلبگی و تحصیل خود را در سطوح عالیه نیز ادامه داد تا اینکه در چهل سالگی مرتبت و تسلط علمی ایشان مورد تأیید مراجع تقلید وقت قرار گرفت و به دریافت

درجه‌ی اجتهاد و روایت نایل شد. بانو امین از چهل سالگی تا پایان عمر به تألیف کتب، تدریس، پاسخگویی به پرسش‌های دینی و ارشاد دختران و زنان پرداخت.
آثار ایشان عبارتند از: اربعین الهاشمیه (به زبان عربی، 1356 ق.)؛ جامع الشتات (زبان عربی) معاد یا آخرین سیر بشر (تهران، 1326، تبریز چاپ دوم، 1334)؛ نفحات الرحمانیة فی الواردات القلبیة (به زبان عربی، اصفهان، 1369)؛ اخلاق (ترجمه کتاب ابن مسکویه)؛ مخزن العرفان (تفسیر قرآن در پانزده جلد)؛ روش خوشبختی و توصیه به خواهران ایمانی (تهران، 1331، این کتاب در تبریز و اصفهان نیز به چاپ رسیده است)؛ مخزن اللئالی در مناقب مولی الموالی امیرالمؤمنین علی (ع)؛ سیر و سلوک؛ در روش اولیاء و طریق سیر سعداء (اصفهان 1323).
حجت‌الاسلام امین در سال 1344 با سرمایه خود مکتبی به نام «فاطمه سلام‌الله علیها» و نیز دبیرستانی دخترانه تأسیس کرد تا فضایی برای ادامه تحصیل بانوان فراهم آید. ایشان همچنین در کانون تبلیغات و تعلیمات دینی بانوان اصفهان به تدریس معارف و تفسیر قرآن می‌پرداخت.
مزار بانو امین در اصفهان قرار دارد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] تذکرة القبور (445)، الذریعه (248/24، 229/20)، علماء معاصرین (325 -311)، گنجینه‌ی دانشمندان (116 -114 /3)، مؤلفین کتب چاپی (559 -557 /6).
[2] منبع: دایرةالمعارف تشیع، 527 /2.

امینی تبریزی، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1390 -1320 ق)، عالم، فقیه و محدث. در تبریز متولد و چون جدّ او ملا نجف علی امین شرع بوده، به امینی شهرت یافته است. ابتدا تحت تربیت پدرش که از علمای بزرگ تبریز بود پرورش یافت و در مدارس تبریز مقدمات و ادبیات را فراگرفت. سپس از محضر حاج سید محمد مولانا و حاج سید مرتضی خسروشاهی صاحب کتاب «اهداء الحقیر در معنی حدیث الغدیر» و آقا شیخ حسین مؤلف کتاب «هدایة الانام» سطوح عالیه را آموخت. بعد به نجف اشرف مهاجرت کرد و در محضر حاج سید ابوتراب خوانساری، آقا سید محمد فیروزآبادی، تلمذ کرد و از آقا سید ابوالحسن اصفهانی، علامه نائینی، حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی، محمدحسین غروی اصفهانی و میرزا علی‌آقا شیرازی و دیگران استفاده نمود و به دریافت اجازه اجتهاد از ایشان نایل گردید. او بعد از فراغت از تحصیل به تبریز بازگشت و در آنجا به وظائف شرعی پرداخت. سرانجام به قصد اقامت دائم به نجف بازگشت. علامه امینی فقیهی بزرگ و مؤلفی پرکار و خطیبی دانشمند بود و از ابتدا بزرگان نجف او را امید اسلام و تشیع پیش‌بینی می‌کردند. وی در تألیف اثر گرانقدرش «الغدیر» کتابخانه‌های ایران و عراق و دیگر کشورهای اسلامی را جستجو کرد. و بیش از چند هزار کتاب را دید. وی با سفر به شهرهای حیدرآباد دکن و علیگره و بمبئی و لکهنو و کانپور و پتنه و رامپور و جلالی هند و نیز بیروت و دمشق و معره و نبل و حلب و مکه و مدینه و شهرهای بسیار دیگر همگام با تهیه مآخذ و مطالعه و استنساخ کتب در ملاقات با استادان و دانش پژوهان و شرکت در محافل عمومی به نشر مفاهیم اصیل و صحیح ولایت می‌پرداخت. کتابخانه‌ی امیرالمؤمنین (ع) در نجف با همت وی تأسیس شده که از نفایس جهان علم و ادب به شمار می‌رود و حدود 40000 کتاب از جمله صدها کتاب خطی در آن گردآوری شده است. وی در تهران درگذشت؛ پیکر او را به نجف بردند و در کتابخانه‌اش دفن کردند. از وی آثاری بر جای مانده است که عبارت‌اند از: «الغدیر فی الکتاب والسنة والادب»، دایرةالمعارف شیعه که در آن احادیث و اشعار مربوط به روز عید غدیر را آورده است؛ «اعلام الانام فی معرفة الملک العلام»؛ «ثمرات الاسفار»، در دو جلد که شرح سفرهای اوست؛ «شهداء الفضیله»؛ «ریاض الانس»، در دو جلد؛ «سیرتنا و سنّتنا سیرة نبیّنا و سنته»؛ «حاشیه بر رسائل شیخ

مرتضی انصاری»؛ «حاشیه بر مکاسب شیخ مرتضی انصاری»؛ «تفسیر سوره‌ی حمد»؛ «تفسیر آیاتی از قرآن»؛ «ادب الزائر»؛ «العترة الطاهرة فی الکتاب».[1]
حاج شیخ عبدالحسین امینی تبریزی ابن عالم الجلیل میرزا احمد بن المولی نجفعلی مشهور به امین الشرع تبریزی از اعاظم علماء و اکابر دانشمندان معاصر و دارای معنویت و مقامات عالیه بودند.
در سال 1320 ق در تبریز متولد شده و در تحت تربیت و رعایت مرحوم والدش که از علماء بزرگ تبریز بودند پرورش یافته و در مدارس تبریز مقدمات و ادبیات را فرا گرفته و از همان اوان صغر آثار نبوغ و کثرت حافظه و سرعت انتقال از وی ظاهر و بارز بوده است. پس از پایان اولیات، سطوح عالیه را از محضر مرحوم آیةاللَّه حاج سید محمد مولانا و آیةاللَّه حاج سید مرتضی خسرو شاهی و آیه اللَّه آقا شیخ حسین مولف کتاب (هدایه الانام) استفاده نموده و به نجف اشرف مهاجرت و از محضر مرحوم آیةاللَّه حاج سید ابوتراب خونساری متوفی 1346 ق و آیةاللَّه آقا سید محمد فیروز آبادی متوفی 1345 ق و مرحوم آیةاللَّه نائینی و آیةاللَّه میرزا علی آقا شیرازی و بعضی دیگر بهره‌مند شده تا بمدارج علم و کمال رسیده و مبادرت بتألیف و تصنیف کتب مفید نموده و از این راه خدمات بسیار ارزنده‌ای بعالم اسلام مخصوصا تشیع نموده است.
نگارنده گوید: مرحوم علامه مجاهد امینی حقا از نوادر علماء معاصر ما بودند که در راه خدمت بدین و ولایت تحمل شدائدی نموده و به کشورهای هند و پاکستان و سوریا و حلب و غیره مسافرتها کرده و کتابخانه‌های مهم آنجا را با دقت مطالعه و بررسی و بیش از چند هزار کتاب را دیده و دائره المعارفی بنام (الغدیر) در موضوع ولایت حضرت امیرالمومنین علی بن ابیطالب علیه‌السلام و مثالب غاصبین حقش از کتب اهل سنت نوشته که در فن خود بی نظیر و موجب استبصار بسیاری از اهل سنت که تقلید کورکورانه ستمکاران به اهل‌بیت علیهم‌السلام می‌نمودند گرویده‌اند.
علامه امینی چندین سال بود که در تهران رحل اقامت افکنده، و در آخر ماه ربیع‌الاول 1390 ق در تهران وفات و پس از تشییع و تجلیل با شکوهی حمل به نجف و در کتابخانه‌اش مدفون گردیده است.
آثار خالده‌ی او که بزرگترین اثر جاودانی او می‌باشد تاسیس کتابخانه وزین امیرالمومنین علیه‌السلام نجف اشرف است که بیش از چهل هزار جلد کتاب مطبوع و محفوظ دارد و از نفایس جهان علم و ادب بشمار می‌رود.
و آثار علمی او از این قرار است:
1- دائره‌المعارف شیعه بنام الغدیر که بیست و دو مجلد است یازده جلد آن مطبوع و بقیه مخطوط است و مطبوع آن مکرر در نجف و بیروت و تهران بطبع رسیده است.

2- شهداء الفضیله که در نجف چاپ شده. 3- کتاب سیرتنا و سنتنا که بچاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] حماسه‌ی غدیر (احوال و آثار علامه امین)، الذریعه (26/16، 259/1482/2)، الغدیر، ترجمه (163 -154 /1)، گنجینه‌ی دانشمندان (379 -377 /4)، مؤلفین کتب چاپی (723 -722 /3)، مستدرکات اعیان (82/1).

انصاری هروی، عبداللّٰه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(481 -396 ق)، عارف، محدث، فقیه و شاعر. معروف به پیر هرات و پیر انصار و شیخ‌الاسلام. وی از اعقاب ابوایوب انصاری صاحب رحل پیغمبر بود، که در قهندز هرات متولد شد. از کودکی زبانی گویا و توانا داشت چنانکه به عربی و فارسی شعر می‌سرود و اشعار عربی بسیار در خاطر داشت. خواجه در تصوف و حدیث و کلام و فقه سرآمد زمان خود بود. او در تصوف از شیخ ابوالحسن خرقانی تعلیم گرفت و جانشین او شد و علاوه بر او از مشاهیر متصوفه‌ی عهد خود مانند شیخ ابوسعید ابوالخیر نیز بهره جست. وی از عبدالجبار جراحی، قاضی ابومنصور ازدی، ابوسعید سرخسی، ابوالفوارس پوشنجی، احمد بن منجویه اصفهانی و محمد بن عبداللّٰه شیرازی و بسیاری دیگر حدیث شنید. و مؤتمن ساجی و عبداللّٰه سمرقندی و عبدالصبور هروی و حنبل بخاری و ابوالوقت، خادمش، و دیگران از وی روایت کرده اند. او در فقه پیرو روش احمد بن حنبل بود. خواجه بیشتر اوقات در هرات به ارشاد و تعلیم مشغول بود. در همان جا درگذشت و در گازرگاه دفن شد. مزار او امروز زیارتگاه است. از آثار وی: «منازل السائرین»، «در عرفان و سلوک»؛ «انوارالتحقیق»؛ «رحل الرسول»؛ «رساله‌ی اربعین»؛ «طبقات الصوفیه»، به گویش هروی در شرح احوال عرفا؛ تفسیری که بر قرآن نوشت و اساس کار میبدی در تألیف «کشف‌الاسرار وعدةالابرار»، معروف به «تفسیر خواجه عبداللّٰه»؛ «زاد العارفین»؛ «کنز السالکین»؛ «قلندرنامه»؛ «محبت‌نامه»؛ «الهی‌نامه»؛ «رساله‌ی واردات»؛ «ذم الکلام».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (741 -739 /2)، الاعلام (267/4)، ایضاح المکنون (118/2، 310/1)، تاریخ ادبیات در ایران (915 -911 /2)، تاریخ نظم و نثر (58 -57)، الذریعه (306/9 و 368/2 و 241 -240 /22)، ریاض العارفین (31 -30)، ریحانه (170 -168 /2)، سیر النبلاء (518 -503 /18)، صبح گلشن (44)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 109/5)، فرهنگ سخنوران (102)، الکامل (148/8)، کشف الظنون (1836، 1828، 828، 420، 56)، الکنی والالقاب (201/2)، لغت‌نامه (ذیل/ انصاری هروی)، مجمع الفصحا (135/1)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 481)، معجم

طبقات الحفّاظ (120)، نفحات الانس (339 -336)، هدية العارفين (453 -452 /1).

اهوازی، ابوعلی حسن

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(446 -362)، متکلم، قاری و محدث. معروف به ابن یزداد. در اهواز به دنیا آمد. و در سال 391 ق به شام رفت و تا آخر عمر آنجا بود. ابوعلی در علم قراآت مشهور بود و قرآن را به روایات بسیار قرائت می‌کرد و سرآمد قاریان شام بود. وی بر علی بن حسین غضائری و برشنبوذی و ابوحفص کتانی قرائت کرده بود و هذّلی و غلام هرّاس و احمد سمرقندی و ابوالحسن مصیّنی و دیگران بروی قرائت کرده‌اند. او همچنین از نصر بن احمد مرجی حدیث شنید و افرادی همچون خطیب بغدادی از وی حدیث روایت کرده‌اند. در دمشق درگذشت. کتاب «الاقناع» را در قراآت شاذ پرداخت. او را کتب دیگری نیز هست مانند: «الایضاح فی القراآت»؛ کتاب «البیان فی شرح عقود اهل الایمان»؛- «الفوائد و العوائد» یا «الفوائد و القلائد»، در نصیحت پادشاهان؛ «قراءة الحسن البصری»؛ «النیر الجلی فی قراءه زید بن علی»؛ «الوجیز فی القراآت الثمانیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (218 /2)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1073 /8)، سیر النبلاء (18 - 13 /18)، کشف الظنون (2004 ،1994 ،1773 ،1323، 1303، 211، 140)، لسان المیزان (442 -439 /2)، معجم الادباء (39 -34 /9)، معجم المؤلفین (248 -247 /3)، الوافی بالوفیات (122 /12)، هدیة العارفین (276 -275 /1).

اهوازی، حسن، ابومحمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، فقیه و محدث امامی. حسن در مکتب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) پرورش یافت و در صف اصحاب آن بزرگان قرار گرفت. وی علی بن مهزیار، اسحاق بن ابراهیم و عبداللّٰه بن محمد را به محضر امام رضا (ع) برد و ایشان را با مقام ولایت و انجام خدمت آشنا ساخت. او با مشارکت برادرش، حسین بن سعید، سی کتاب در بیان احکام اسلام و شرح مسایل حلال و حرام تالیف کرد که البته آن کتابها بیشتر به نام برادرش است، تا وی. از آثار او: «الصلاه»؛ «الطلاق»؛ «النکاح»؛ «الوصایا»؛ «المثالب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (551)، رجال ابن داود (قسم 552 -551 /1)، رجال النجاشی (176 -171 /1)، الفهرست للطوسی (53)، معجم رجال الحدیث (349 -342 /4).

اهوازی، حسین

قرن:3

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 300 ق)، فقیه و محدث امامی. نیای وی از موالی امام سجاد (ع) بود. به قول شیخ طوسی وی و برادرش، حسن، از اصحاب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) و امام هادی (ع) بودند. حسین با برادرش کتابهای سی‌گانه‌ی مشترکی تالیف کردند. به قم رفت و در آنجا در منزل حسن بن ابان سکنی گزید. حسین از امام رضا (ع) و جواد (ع) و هادی (ع) و نیز محدثان بسیاری که شمار آنها را تا صد و یازده تن یاد کرده‌اند، روایت کرده است. ابراهیم بن مهزیار، احمد بن محمد بن خالد برقی، محمد بن جعفر بن بطه‌ی قمی و حسین بن حسن بن ابان قمی و بسیاری دیگر از اهوازی حدیث شنیدند و از او روایت کردند. وی در قم درگذشت. از جمله کتابهای سی‌گانه‌ی حسین و حسن عبارت‌اند از: «الوضوء»؛ «الصلاه»؛ «النکاح»؛ «الطلاق»؛ «الوصایا»؛ «الفرائض»؛ «التجارات»؛ «الاجارات»؛ «الشهادت»؛ «الزهد»؛ «التقیه»؛ «المثال»؛ «الملاحم»؛ «المومن».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (552 -551 ،508)، اعیان الشیعه (27/6)، الذریعه (279 -278 /23 ،73/19)، رجال الطوسی (412 ،399 ،372)، رجال النجاشی (176 -171 /1)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (406)، الفهرست للطوسی (105 -104)، لسان المیزان (525 -542 /2)، مجالس المومنین (423/1)، معجم رجال الحدیث (244 -243 /5)، معجم المولفین (10/4).

ایجی صفوی، معین‌الدین، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(906/905 -832 ق)، مفسر، محدث و عالم شافعی. وی از اهالی ایج از توابع فارس بود. از آثار وی: «جامع البیان» یا «جوامع التبیان فی تفسیر القرآن»، مشهور به «تفسیر صوفی»، یا «تفسیر ایجی»، که در سال 1789 م در لاهور چاپ شده است؛ «بیان المعاد الجسمانی والروح»؛ «شرح اربعین النووی»؛ «شعب الایمان»، در اخبار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (68/7)، ایضاح المکنون (303/1)، تاریخ ادبیات در ایران (87/4)، تاریخ نظم و نثر (272)، ریحانه (211 -210 /1)، کشف الظنون (610، 452، 60)، معجم المؤلفین (153/10).

ایوبی، مونسه

قرن:7
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن هفتم هجری، ملقب به جلیلةالسلطانیه از زنان محدث. وی دختر ملک عادل ابوبکر ایوبی و از زنان نامدار و بلندهمت این خاندان بود. عبداللّٰه بن موسی زواوی، فقیه معروف، از او حدیث نقل کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء 5 / 127؛ تاریخ مشاهیر کرد، 186 / 3؛ خیرات حسان، 89 -88 / 1.

آبری سیستانی، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 363 ق)، مورخ، حافظ و محدث شافعی. وی به خراسان، شام، جزیره و حجاز سفر کرد. از ابن‌خزیمه‌ی نیشابوری، ابوالعبّاس سراج نیشابوری، زکریا بن احمد بلخی، محمد بن یوسف هروی و محمد بن سهل قهستانی و دیگران حدیث شنید. علی بن بُشری لیثی سجستانی، یحیی بن عمّار سجستانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. اثر معروف او: «مناقب الامام الشافعی» است که تذکره‌نویسان آن را در نوع خود کم‌نظیر دانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 56)، تاریخ سیستان (29)، تذکرة الحفاظ (3/ 954- 955)، دائرة المعارف البستانی (1/ 20)، سیر النبلاء (16/ 299- 301، 500، 12/ 10)، کشف الظنون (1839)، مراصد الاطلاع (1/ 1)، معجم البلدان (1/ 67)، معجم المؤلفین (9/ 231- 232)، الوافی بالوفیات (2/ 372)، هدیة العارفین (2/ 48).

آبسکونی، ابوالعلاء احمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، محدث. از مردم آبسکون واقع در سواحل دریای مازندران بود. به صور در ساحل مدیترانه رفت و در آنجا مسکن گزید. ابوالعلاء از محمد بن حمید و ابوزرعه رازی حدیث شنید و بسیار حدیث نقل می‌کرد. عبداللّٰه بن عدی حافظ از او روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (57 -56 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (10 /1)، دائرةالمعارف البستانی (20 /1)، معجم البلدان (68 /1).

آبندونی گرگانی، ابوالقاسم عبداللَّه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(368 -274 ق)، حافظ و محدث. از مردم آبندون گرگان بود. حاکم نیشابوری او را یکی از ارکان حدیث و خطیب بغدادی او را ثقه می‌داند. سمعانی او را پرهیزکار و امین می‌خواند. آبندونی از ابوخلیفه‌ی جمحی و ابوالعباس سراج و همطبقه‌ی آنان روایت می‌کرد. ابوبکر اسماعیلی، دوست آبندونی، ابوبکر بن شاه مروزی و ابونعیم حافظ از او روایت کرده‌اند.
حاکم در تاریخ خود از او یاد کرده است. آبندونی شاگردان کمی را می‌پذیرفت. در سال 350 ق به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد. او دارای کتب و آثار مدونی بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (58 -57 /1)، تاریخ بغداد (408 -407 /9)، سیر النبلاء (263 -261 /1)، معجم المؤلفین (20 -19 /6).

آبی رازی، موفق الدین، حسن

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، فقیه و محدث. مشهور به خواجه آبی. وی در قریه راشدة شنست ری ساکن بود. وی بر فقیه عالیمقام امیرکیا فرزند ابوالجیم مصدری قرائت کرد. خواجه آبی فقیهی صالح و مورد اعتماد بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (2/ 282)، ری باستان (2/ 298)، ریاض العلماء (1/ 338)، شهیدان راه فضیلت (133)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 6/ 66)، فهرست منتجب‌الدین (55 -54).

آبی، ابوعبداللّٰه جریر

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(188 -110 /109 /107 ق)، محدث. در آبه یا آوه، از قراء نزدیک ساوه، متولد شد و در ری سکونت گزید و بدین سبب او را محدث ری نامیدند. جریر دانشی وسیع داشت و مورد وثوق بود، اهل حدیث برای استفاده به او روی می‌آوردند و خود از کسانی چون عبدالملک بن عمیر، سلیمان اعمش و منصور بن المُعْتَمر حدیث شنیده بود و کسانی نیز چون اسحاق بن راهویه، احمد بن حَنْبل، یحیی بن مَعین و عثمان بن ابی شَیْبَة از او حدیث شنیده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (2/ 111)، انساب سمعانی (1/ 59)، تاریخ الکبیر (2/ 214)، تاریخ بغداد (7/ 253- 261)، تقریب التهذیب (1/ 127)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 507 -505 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1/ 12)، ری باستان (2/ 293)، سیر النبلاء (18 -9 /9)، طبقات ابن‌سعد (7/ 267)، مجالس المؤمنین (1/ 88)، معجم البلدان (1/ 69).

آبی، محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، ادیب و محدث. مشهور به ادیب آبی. وی استاد منتجب‌الدین است و منتجب‌الدین در «فهرست» گوید که از محضرش استفاده روایی برده‌ام. از آثارش: «المنتخب»؛ «ندبةالوالد علی المولود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (104 -103 /24 ،366 /22)، ریاض العلماء (87 /5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 260 /6)، فهرست منتجب‌الدین (170).

آجُرّی، ابوحَفص عمر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 344 ق)، محدث. از کسانی چون ابوخلیفه فضل بن حُباب جُمَحی و زکریا بن یحیی ساجی حدیث شنیده است. و به نقل سمعانی، حاکم نیشابوری در تاریخ خود گفته است: ابوحفص با ما از استادان حدیث شنید و چند سالی در نیشابور زندگی کرد، آنگاه به آهنگ عراق از نیشابور خارج شد و... خبر مرگ او را از ری دریافت داشتیم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 59- 60)، دانشامه‌ی ایران و اسلام (1/ 21).

آجِنْگانی، ابوالفضل محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، فقیه و متکلم. در آجنگان، از روستاهای سرخس، متولد شد. از بزرگان اهل مناظره و از استادان فقه و کلام بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (60 /1)، دائرةالمعارف البستانی (40 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (22 /1)، معجم البلدان (130 /1)، نام‌آوران فرهنگ (91).

آخری، ابوالفضل خُزیمة

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 548 ق)، فقیه و متکلم معتزلی، ادیب و لغوی. نامش محمد و به خزیمه معروف بود. اهل آخُر، قصبه‌ای در دهستان، میان گرگان و خوارزم، بود. در ناحیه‌ی دهستان از کسانی چون ابوالفتیان عمر بن عبدالکریم روّاسی و بندار بن عبدالواحد دهستانی و دیگران حدیث شنید. در مرو به روایت حدیث اشتغال داشت و در همان جا نیز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 61)، دانشنامه‌ی ایران اسلام (38 /1)، معجم البلدان (1/ 70، 2/ 559).

آخُری، ابوالفضل عباس

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث. از مردم آخُر، قصبه‌ای در دهستان، میان گرگان و خوارزم بود. وی امام جماعت مسجد عتیق در مرز دهستان بود و از کسانی چون عبدالرحمان بن ابی‌حاتم، ابوبکر شَعرانی، موسی بن العباس آزادواری و دیگران نقل حدیث می‌کرده، و حمزة بن یوسف سهمی از او حدیث روای کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 61)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (38 /1)، معجم البلدان (1/ 70، 2/ 559).

آخری، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، فقیه و محدث. در آخُر، قصبه‌ای در ناحیه دهستان میان گرگان و خوارزم، متولد شد و به مصر سفر کرد. وی از احمد بن بهزاد سیرافی و ابوالفوارس صابونی و دیگران حدیث روایت می‌کرد. ابوالقاسم حمزه بن یوسف سهمی نیز از او روایت کرده و «اصول» او را ستوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 61)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (38 /1)، لسان المیزان (1/ 604 -605، 8/ 67)، معجم البلدان (559 /2 ،70 /1).

آدم بن ابی‌ایاس

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(221 /220 -132 ق)، حافظ و محدث. برای تحصیل حدیث به عراق و شام و مصر و حجاز رفت و از راویانی چون شعبة بن حجاج، مسعودی، مبارک بن فضاله و عبداللّٰه بن مبارک حدیث شنید. در چهار «صحیح» از صحاح ششگانه از جمله «صحیح بخاری» از وی روایت شده است. ابوحاتم رازی، اسماعیل سمّویه، هاشم طبرانی و گروه بسیاری از او حدیث نقل کرده‌اند. احمد بن حنبل او را یکی از ضابطین حدیث می‌داند و ابوحاتم رازی او را ثقه‌ای امین و عابد می‌شمرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (30 -27 /7)، تاریخ الکبیر (39 /2)، تذکرة الحفاظ (409 /1)، تقریب التهذیب (30 /1)، تهذیب التهذیب (177 /1)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 268 /1)، سیرالنبلاء (338 -335 /10)، المعارف (228).

آدم بن عبداللّٰه قمی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، محدث. از اصحاب امام صادق (ع) بود و از آن امام کسب فیض کرد. شیخ طوسی در «رجال» خویش از او یاد کرده و به گفته‌ی ابن‌حجر او را ستوده است. برقی او را با پسوند اشعری توصیف کرده است. وی در قم درگذشت و در حدود مقبره‌ی شیخان دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (2/ 86)، رجال البرقی (27)، رجال الطوسی (143)، گنجینه‌ی دانشمندان (1/ 63)، لسان المیزان (1/ 510)، معجم رجال الحدیث (1/ 121).

آدمی استرآبادی، ابوالقاسم علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، فقیه و محدث. او را آدمی اسدآبادی و همچنین آدمی همدانی نیز نامیده‌اند. او در طلب حخدیث مسافرت کرد و از فاروق خَطّابی و ابوبکر قطیعی و برخی دیگر حدیث شنید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ ح 61)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1/ 45).

آدمی چاچی، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، فقیه و محدث. آدمی در چاچ (ناحیه‌ای در شمال شرقی سیر دریا، ظاهراً مطابق ناحیه‌ی تاشکند) و نواحی اطراف آن زندگی می‌کرد و به روایت حدیث اشتغال داشت. وی به عراق و حجاز سفر کرد و از حبیب بن مغیره چاچی، حامد بن داوود چاچی، عبیداللّٰه بن واصل بخاری، ابوحاتم محمد بن ادریس رازی و محمد بن عبداللّٰه بن یزدی مُقْری و دیگران حدیث شنید. ابوالفضل محمد بن محمد چاچی، و ابوجعفر محمد بن علی غزال و همطبقه ایشان از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (61 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (45 /1).

آدمی خوارزمی، ابوالفضل محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 562 /561 ق)، مفسر، نحوی، لغوی و محدث. ملقب به زین‌المشایخ. او در ادبیات از پیشگامان و در زبان عرب خحجت به حساب می‌آید. لغت و علم اِعراب را از زمخشری آموخت و پس از او بر جایش نشست. او حدیث را نیز از زمخشری و دیگران شنید. در ترسل و نقد شعر دست داشت. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «شرح الاسماء الحُسنی»؛ «مفتاح التنزیل»؛ «تقویم اللسان»، در نحو؛ «الاعجاب فی علم الاعراب»؛ «الهدایه فی المعانی والبیان»؛ «اعجاز القرآن»؛ «اسرار الادب و افتخار العرب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (227 /7)، کشف الظنون (2040 ،1829 ،1760، 595، 488، 469، 400، 132، 120، 91، 84، 51)، معجم الادباء (5 /19)، معجم المؤلفین (138 -137 /11)، الوافی بالوفیات (340 /4)، هدیة العارفین (98 /2).

آدمی رازی، ابوسعید سهل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 255 ق)، محدث شیعه. شیخ طوسی او را از اصحاب سه امام دانسته است: امام جواد، امام هادی و امام عسکری- علیهم‌السلام. نجاشی و ابن‌داوود و شیخ طوسی او را ضعیف‌الروایه شمرده‌اند. احمد بن محمد بن عیسی اشعری او را غالی خواند و از قم بیرون راند. از آن پس وی در ری زیست. از آثار وی: «کتاب التوحید»؛ «کتاب النوادر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (86 /2)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (45 /1)، رجال ابن‌داود (قسم 460 /2)، رجال البرقی (58)، رجال النجاشی (418 -417 /1)، ریحانه (44 /1)، الفهرست لابن الندیم (409)، الفهرست للطوسی (164)، معجم رجال الحدیث (353 -337 /8)، معجم المؤلفین (284 /4).

آذینی اصفهانی، احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم و چهارم ق)، محدث. از مردم اصفهان و ساکن نصیبین بود. ابراهیم بن محمد، حافظ اصفهانی، در سفر خود به نصیبین از او حدیث شنیده و نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 62)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (70 /1).

آذیوخانی، ابوسعد، فضل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 470 ق)، محدث. در آذیوخان، از توابع نهاوند، به دنیا آمد. در علم حدیث بسیار متبحر بود و خطیب بغدادی و دیگر حافظان «اصول» او را به رشته‌ی تحریر درآوردند. وی در بغداد از عبیداللّٰه بن عمر بن احمد بن شاهین واعظ و دیگران حدیث شنیده و در نهاوند عبداللّٰه بن احمد سمرقندی حافظ از او تحصیل حدیث کرد. وی در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (62 /1)، دائرةالمعارف البستانی (61 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (70 /1)، مراصد الاطلاع (3 /1)، معجم البلدان (70 /1).

آزادانی، ابوعبدالرحمان قتیبة

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، استاد قرائت قرآن و محدث. از اهالی آزادان، قریه‌ای در اصفهان بود. وی شاگرد و راوی علی بن حمزه‌ی کسائی در قرائت بود. آزادانی گوید: یک بار قرآن را از ابتدا تا انتها بر کسائی قرائت کردم و کسائی نیز قرآن را از ابتدا تا انتها بر من قرائت کرد. او از لیث بن سعد و شُعبه و دیگران حدیث شنیده و یونس بن حبیب از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (63 /1)، دائرةالمعارف البستانی (69 1/)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (82 /1)، معجم البلدان (72 /1).

آزادواری جوینی نیشابوری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 313 ق)، محدث. در خراسان از ابن‌راهویه، اسحاق بن ابراهیم حنظلی، و محمد بن رافع؛ و در عراق و حجاز از دیگران حدیث شنید. یحیی بن منصور قاضی و ابوعلی حافظ از او روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 63)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (85 /1)، سیر النبلاء (469 -468 /14)، معجم البلدان (199 /1).

آزادواری، ابوموسی ابراهیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، مدث. وی منسوب به آزادوار، قریه‌ای در حوالی جُوَین، از نواحی نیشابور، بود. او از ابوحُذافه‌ی سهمی نقل حدیث می‌کند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (63 /1)، دائرةالمعارف البستانی (69 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (85 /1)، معجم البلدان (72 /1).

آغزونی، ابوعبداللَّه، عبدالواحد

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 200 ق)، محدث. نسبتش به آغزون از قریه‌های بخارا است. از کسانی چون سفیان بن عُیَیْنه و شریک بن عبداللَّه نخعی و محمد بن مسلم طائفی و دیگران حدیث شنیده بود و محمد بن سلام بِیکَندی و کعب بن سعید قاضی و دیگران نیز از او حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (64 /1)، دائرةالمعارف البستانی (111 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (108 /1)، معجم البلدان (74 /1)، نام‌آوران فرهنگ (95).

آفُرانی، ابواحمد، محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 422 ق)، فقیه و محدث. از لیث بن نصر کاجَری نَسفَی حدیث شنید و کتاب «موَّطا» را از او روایت کرد. آفُران قریه‌ای است نزدیک نَسَف و ابواحمد در آنجا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (65 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (109 /1)، معجم البلدان (74 /1).

آفُرانی، ابوالفضل، شعبی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 383 ق)، محدث. ملقب به شاه. از اهالی آفُران، دهی در نزدیکی نسف بود. وی از دانشمندان روزگار خود و در گردآوری حدیث بسیار ساعی بود. از ابویَعلی عبدالمؤمن بن خَلف، محمد بن محمود بن عَتیق و دیگران روایت نقل کرده است. ابوالعباس جعفر بن محمد بن المُعْتز مُسْتغفری و دیگران از او روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (65 /1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (109 /1)، نام‌آوران فرهنگ (96).

آفُرانی، ابوبکر، محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 413 ق)، فقیه و محدث. در بخارا اقامت داشت و از ابوصالح خلف بن محمد خیام و برخی دیگر حدیث شنید. او در سن هشتاد سالگی در بخارا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 65)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1/ 109)، نام‌آوران فرهنگ (95).

آفُرانی، ابومحمد، جبرئیل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، محدث. ابومحمد اهل آفُران، قریه‌ای در یک فرسنگی نَسَف، بود. با محمد بن اسماعیل بخاری دوست بود و عبدالعزیز بن حاتم آفرانی شاگرد او بوده و از او روایت کرده است. ابومحمد، خود، از قُتیبة بن سعید و دیگر محدثان بزرگ روایت نقل می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 65)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1/ 109- 110)، نام‌آوران فرهنگ (87).

آقابزرگ تهرانی، محمدمحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1289 -1293 ق)، کتاب شناس، محقق، فقیه و محدث شیعی. آقا بزرگ تحصیلات مقدماتی خود را در تهران در مدارس دانگی و پامنار و فخریه آغاز کرد و ادبیات و فقه و اصول و منطق آموخت و در 1315 ق عازم نجف شد و نزد حاج میرزا حسین محدث نوری تحصیل علم حدیث کرد. و در حوزه درس آخوند ملا کاظم خراسانی، شریعت اصفهانی، سید محمدکاظم یزدی و میرزا محمدتقی شیرازی به تکمیل فقه و اصول پرداخت. در سال 1329 ق به کاظمین رفت تا مقدمات تدوین بزرگ‌ترین دایرةالمعارف کتاب شناسی شیعه، یعنی«الذریعة الی تصانیف الشیعة» را آماده سازد. این دایرةالمعارف در واقع جوابی به جرجی زیدان، ادیب مسیحی عرب بود که مدعی شده وبد که نقش شیعه در فرهنگ اسلامی بسیار اندک است. آقابزرگ برای تهیه‌ی «فهرست الذریعه» در نجف چاپخانه‌ای به نام مطبعةالسعادة دایر کرد. ولی دولت عراق مانع کار وی شد. وی برای تکمیل «الذریعه» سفرهای بسیار کرد و از بیشتر کتابخانه‌های عمومی عراق و ایران و سوریه و فلسطین و مصر و حجاز و بسیاری از کتابخانه‌های خصوصی بازدید کرد. حاج‌آقا بزرگ از بسیاری از محدثین فرق و مذاهب گوناگون اجازه‌ی نقل حدیث داشت، از جمله: میرزا حسین نوری، سید محمدعلی شاه عبدالعظیمی، شیخ علی خاقانی، شیخ علی کاشف الغطاء، سید حسن صدر، شیخ محمدعلی ازهری مالکی، شیخ عبدالوهاب شافعی، شیخ ابراهیم الاحمدی، شیخ عبدالقادر طرابلسی، شیخ عبدالرحمن حنفی. بسیاری از بزرگان نیز از او اجازه‌ی نقل حدیث گرفته‌اند، مانند: حاج‌آقا حسین بروجردی، سید عبدالحسین شرف‌الدین عاملی، شیخ عبدالحسین امینی، سید عبدالهادی شیرازی، شیخ محمدرضا آل‌یاسین، سید محمدصادق بحرالعلوم، سید شهاب‌الدین مرعشی. وی پس از یک بیماری طولانی در نجف درگذشت و طبق وصیتش، در کتابخانه خود که آن را وقف علما کرده بود به خاک سپرده شد. مهمترین آثار وی عبارت‌اند از: «الذریعة الی تصانیف الشیعة» در 26 جلد؛ «طبقات اعلام الشیعه»، از سده‌ی چهارم تا چهاردهم ق. در یازده جزء که ادامه کتاب «وفیات الاعلام» سید حسن صدر در سه قرن اول بود؛ «مصفی المقال فی مصنفی علم الرجال»؛ «هدیة الرازی الی المجدد شیرازی»؛ «النقد اللطیف فی نفی التحریف عن القرآن الشریف»؛ «توضیح الرشاد فی تاریخ

حصر الاجتهاد»؛ «المشیخة»؛ «ضیاء المفازات فی طریق مشایخ الاجازات»؛ «مستدرک کشف الظنون».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آینده (س 6، ش 4 -3، ص 253 -247 و ش 8 -7، ص 596 -588)، الذریعه (1/ مقدمه و 20/ مقدمه)، ریحانه (54 -52 /1)، سرآمدان فرهنگ (19 -18 /1)، سواد و بیاض (589 -587)، گنجینه‌ی دانشمندان (280 -279 /1)، مؤلفین کتب چاپی (235 -232 /5)، نام‌آوران فرهنگ (353).

آقاجانی، علیرضا

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1016 ق)، فقیه و محدث شیعی. وی از شاگردان میرزا محمد استرآبادی بود که در مکه پس از قرائت کتاب «تهذیب الاحکام» بر او، به دریافت اجازه روایت نایل شد. وی پدر محمد بن علیرضا آقاجانی، حکیم و فیلسوف بزرگ عصر خویش است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن 398 /11).

آقاسی، محمدرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 1134 ق)، محدث و شاعر. مشهور به آقاسی. او خواهرزاده‌ی ابوطالب خان نهاوندی بود. وی از پدرش علامه مجلسی روایت می‌کرد. او در فتنه افغان درگذشت. وی شعر نیز می‌سرود. گزیده‌ای از اشعار او در «تذکره‌ی غنی» آمده است. از آثارش: «ارشاد الحنفاء فی وصف الخلفاء»؛ «معراج النفس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تلامذه العلامة المجلسی (120)، الذریعه (42 /26 ،237 /21 ،363 /9)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 262 /12)، مرآت الاحوال جهان‌نما (125 /1).

آقاکوچک بروجردی، علی‌اکبر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(ح 1279 ق)، عالم، فقیه و محدث. از اهالی قمیشه و در اصفهان ساکن بود. پس از کسب مقدمات سالها در تحصیل نحو و صرف و معانی و بیان و حدیث و رجال و علوم دینی و معارف صرف اوقات کرد تا به درجه‌ی اجتهاد رسید. از آثار وی «رساله در استصحاب» که تحریر تقریرات پدرش بود و به انضمام «قواعد الشریفیه‌ی» پدرش به طبع رسیده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (423 -422 /2)، تذکرة القبور (14)، ریحانه (57 -56 /1)، المآثر والآثار (162).

آل بحرالعلوم، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1377 -1281 ق)، فقیه، اصولی، رجالی و محدث. در نجف به دنیا آمد. در کودکی پدر را از دست داد و تحت سرپرستی جدش، سید علی، قرار گرفت. پس از فراگیری مقدمات علوم سطوح عالی فقه و اصول را نزد سید محمدکاظم یزدی و سید محمد بحرالعلوم و آخوند خراسانی خواند و به دریافت اجازه نایل شد. او در تاریخ و رجال و درایه چیره‌دست بود. از آثار وی: «تقریرات یزدی و خراسانی»، در مباحث فقهی و اصولی؛ «تحفة العالم فی شرح خطبة المعالم»، در دو مجلد، جلد اول در شرح خود خطبه که تواریخ معصومین علیهم‌السلام و مشاهد آنان است و جلد دوم در شرح سی و نه حدیث که در صدر کتاب معالم بعد از خطبه در فضل علم و علما نگاشته شده؛ «تحفة الطالب»؛ «اسرار العارفین»، در شرح دعای کمیل؛ «بغیه الطالب»؛ «حدائق العارفین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (2/ 51، 3/ 448، 451)، علماء معاصرین (276 -271)، مؤلفین کتب چاپی (2/ 298- 299)، معجم المؤلفین (3/ 145).

آل بحرالعلوم، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1306 -1221 ق)، فقیه، اصولی، متکلم، ادیب و شاعر. در نجف‌زاده شد و همان جا نشو و نما یافت و مراحل علمی را پیمود. فقه و اصول و کلام را نزد شیخ حسن فرزند شیخ جعفر کاشف الغطاء و شریف العلماء مازندرانی و شیخ مرتضی انصاری و شیخ محمدحسن نجفی صاحب «جواهر» آموخت. وی از صاحب «جواهر» به دریافت اجازه نایل شد. کتاب ارزشمند «جواهر الکلام» محصول همکاری وی با استادش می‌باشد. عالمانی چون سید میرزا جعفر حایری و سید محمد موسوی ساروی و شیخ فضل‌اللّه مازندرانی و میرزا صادق تبریزی و میرزا محمد همدانی از شاگردان وی هستند. در سفری که برای مداوای چشم به ایران آمد پس از زیارت مشهد حدود دو سال در بروجرد نزد اقوامش ماند. پس از وفات برادرش، سید علی، از سوی خاص و عام به ریاست حوزه‌ی نجف و مرجعیت شیعه برگزیده شد. سید حسین در شعر و ادب نیز شهرت بسزایی دارد، و «دیوان» اشعاری از او باقی مانده که به ترتیب حروف تهجی است و در آن اشعار جدش سید بحرالعلوم را نیز تخمیس کرده است. در فقه و اصول نیز کتابهائی از وی به جا مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (20 -18 /6)، الذریعه (126 /9)، شهیدان راه فضیلت (496)، فوائد الرضویه (156 -155)، معجم المؤلفین (50 /4)، مکارم الآثار (725 -723 /3).

آل بحرالعلوم، محمدرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1253 -1189 ق)، فقیه، اصولی، محدث و رجالی. در نجف به دنیا آمد. مقدمات علوم و ادبیات را نزد پدر خواند. فقه و اصول ر نزد عالمانی چون شیخ جعفر کاشف الغطاء و شیخ محمد سعید دینوری و شیخ محمدتقی ملاکتاب تکمیل کرد و از ایشان به دریافت اجازه نایل شد. او پس از پدر عهده‌دار سرپرستی حوزه‌ی نجف و مرجعیت دینی شد. از آثارش: «اصول الفقه»؛ «شرح الشرایع»؛ «شرح اللمعه»؛ «کشف القناع فی اصحاب الاجماع»؛ «الفقه الاستدلالی»؛ «الفوائد الرجالیة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (7/ 19، 9/ 282)، الذریعه (16/ 286، 338 ،205 -204، 120 /2)، شهیدان راه فضیلت (496 -495)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 13/ 571- 573)، فوائد الرضویه (182)، مکارم الآثار (4/ 1445- 1446).

آل عصفور، احمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1131 -1084 ق)، فقیه، متکلم، محقق و نویسنده. در شاخوره به دنیا آمد و علوم مقدماتی را در آنجا فراگرفت. آنگاه نزد استادان بزرگ آن عصر مراتب عالی فقه و اصول را به پایان رساند و به درجه‌ی اجتهاد نایل آمد. وی از برجسته‌ترین شاگردان شیخ سلیمان ماحوزی بود که فقه و اصول و حکمت را نزد وی آموخت. ریاضیات را نزد شیخ محمد بن یوسف بحرانی فراگرفت. در بسیاری از داشنهای روزگار خود مهارت داشت. علی‌رغم دیگر عالمان آل‌عصفور که اخباری بودند وی به عقل‌گرایی تمایل داشت و کتابهایی در زمینه‌ی علوم عقلی تألیف کرد. همچنین در فصاحت زبان و بلاغت سخن و حاضرجوابی مشهور بود. در آشوب بحرین، و تاخت و تاز اعراب هوله، به قطیف مهاجرت کرد. اما بر اثر شنیدن خبر به تاراج رفتن کتابخانه‌اش بیمار شد و در 47 سالگی در قطیف درگذشت. گفته‌اند که 23 تألیف معتبر داشته است که همگی با کتابخانه‌ی وی، علی‌رغم تلاشهای پسرش شیخ یوسف صاحب «حدائق» که برای حفظ کتابخانه کرد، در فتنه‌ی بحرین از بین رفت. کتاب «اثبات الجزءالذی لایتجزاء» و «الجزءالذی لایتجزی» از جمله کتابهای او است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (464 -463 /2)، الذریعه (104 ،7 /5 ،90 ،88 -87 /1)، ریحانه (230 /1)، شهیدان راه فضیلت (463 -462)، فوائد الرضویه (13).

آل عصفور، خلف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو ح 1280 ق)، عالم، نویسنده، فقیه و محدث. در بوشهر متولد شد و پس از آموزشهای مقدماتی در 1306 ق به نجف مهاجرت کرد و در حوزه‌ی علمیه‌ی آنجا به آموختن سطوح عالی دانشهای متداول روزگار پرداخت. او در درس عالمان و فقیهان بلندپایه چون آخوند ملا محمدکاظم خراسانی شرکت کرد و در 1314 ق به بوشهر بازگشت. پس از درگذشت پدرش، در 1315 ق، به امامت جماعت و دیگر امور شرعی پرداخت. صاحب آثاری در فقه و کلام است، از آن جمله: «الانوار الجعفریه»؛ «قصد السبیل»؛ «منتخب الفوائد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (6/ 328- 329)، الذریعه (419 /22 ،99 /17، 423/ 2)، معجم المؤلفین (104 /4).

آل‌عصفور، حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(شهادت 1216 ق)، فقیه، محدث، متکلم و شاعر. از سوی مادر نوه‌ی شیخ حسین ماحوزی بود. نزد عمویش یوسف آل‌عصفور درس خواند. و از او و عموی دیگرش عبدعلی آل‌عصفور روایت می‌کرد. او در شاخوره اقامت داشت و به تدریس و مرجعیت دینی و تحقیق و تألیف اشتغال یافت. از بزرگ‌ترین فقهای اخباری زمان خود بود، این که برخی او را مجدد دین در آغاز سده‌ی سیزدهم قمری دانسته‌اند گویای موقعیت علمی و فقهی و نقش وی در ترویج دیانت است. بر بیشتر دانشهای متداول روزگار خود احاطه‌ی کافی داشت طالبان علوم دینی از همه جا به ویژه از قطیف و احساء به حوزه‌ی درس او می‌آمدند. از این رو شاگردان بسیاری در این حوزه پرورش یافتند و خود از عالمان بنام دین شدند. شیخ‌احمد احسائی از او روایت می‌کند. او در پارسایی شهره بود و بویژه در عرض اخلاص به امام حسین (ع) و شهیدان کربلا کوشش بسیار داشت و اشعار بسیاری در رثای آن حضرت می‌سرود و دارای «دیوان» است. وی را شهید نیز نامیده‌اند چون توسط یکی از خوارج کشته شد. کتابهای بسیاری در موضوعات مختلف روایی، کلامی و فقهی نوشته است. تألیفات او را بیش از پنجحاه کتاب دانسته‌اند که جز معدودی در دست نیست. از جمله: «اجازة»؛ «الاشراف»؛ «انوار اللوامع»؛ «باهرة العقول»؛ «مصابیح اللوامع»؛ «الحدق الناظرة» یا «عیون الحقائق الناظرة»، در تتمیم «الحدائق الناظرة»؛ «منظومة فی ظن و اخواتها»؛ «منظومة فی الفقه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آینه‌ی دانشوران (358)، الذریعه (127 ،122 /23 ،91 /21 ,379 ,360 /15 ,292 /6 ,404 /4 ,15 /3 ,439 /2 ,102 /2 ,188 /1)، ریحانه (417 -470 /8 ,59 /1)، شهیدان راه فضیلت (461 -456)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 429 -427 /13)، فوائد الرضویه (149 -148)، مؤلفین کتب چاپی (864 /2)، مکارم الآثار (573 -569 /2).

آل‌عصفور، خلف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1208 ق)، فقیه، محدث، متکلم، نویسنده و از عالمان اخباری. در بحرین متولد شد. پس از فراگیری علوم به قطیف مهاجرت کرد و در آنجا ساکن شد. پس از چندی به بوشهر رفت. وی نزد عمویش یوسف آل‌عصفور درس خواند. به پیروی از اندیشه‌های اخباریان، تنها سنت (حدیث) را قابل استناد می‌دانست و معتقد بود که قرآن به دلیل این که فقط معصومان (ع) می‌توانند آن را دریابند، نمی‌تواند مورد استناد باشد. وی در بوشهر درگذشت. اثر وی شرحی مفصل بر «بحارالانوار» است. او حاشیه‌هایی بر جلد چهارم «بحارالانوار» دارد. از او «مجموعه‌ی رسائل» نیز باقی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (330 /6)، شهیدان راه فضیلت (465)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 501 -500 /13).

آل‌عصفور، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1186 -1112 ق)، عالم، فقیه و محدث. پدر شیخ حسین آل‌عصفور و برادر شیخ یوسف آل‌عصفور در ماحوز متولد شد و در بحرین می‌زیست. در علم و تقوا مشهور، و در آن سامان عهده‌دار امور شرعی و فقهی بود. از شیخ حسین ماحوزی اجازه‌ی روایت داشت. وی قبل از برادرش یوسف آل‌عصفور در همان سال وفات وی درگذشت. از جمله آثار وی: «مرآت الاخبار فی احکام الاسفار»؛ «اصول الدین»؛ رساله‌ای در نماز.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (262 -261 /20 ،192 /2)، ریحانه (471 /8 ،232 /1)، شهیدان راه فضیلت (462 -461)، فوائد الرضویه (385).

آل‌عصفور، یوسف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1107- 1186 ق)، فقیه، متکلم، محدث، محقق، نویسنده و رجال شناس. از فرزندان احمد بن ابراهیم از شخصیتهای معروف روحانی و علمی این خاندان بود. وی در شاخوره‌ی بحرین زاده شد و در مکتب خانه و نزد پدر خواندن و نوشتن و مقدمات علوم را آموخت. هنگام فتنه خوارج در بحرین، و مهاجرت پدرش احمد به قطیف، در شاخوره ماند و پس از چندی به آنان پیوست. در آنجا نزد شیخ حسین ماحوزی و شیخ احمد بن عبداللّٰه بلادی و شیخ‌احمد بن علی به آموختن علوم دینی مشغول شد. فوت پدر و سنگینی معیشت خانواده مانع ادامه‌ی تحصیل وی شد. پس به بحرین و سپس به مکه رفت و یکبار دیگر نزد شیخ حسین ماحوزی بازگشت. از آنجا به بحرین، کرمان و شیراز رفت. و چون شیراز دچار خشم و غضب نادرشاه گشت به فسا رفت. در فسا برای تأمین نیازهای زندگی به کشاورزی پرداخت و با فراغت نسبی به کار تدریس و تحقیق مشغول گشت و تألیف مشهورترین اثر فقهی خود «حدائق» را آغاز کرد. اما پس از آشوب خونینی که در فسا رخ داد و میرزا محمدعلی، حاکم وقت فسا، که به وی التفات داشت کشته شد و دارایی و کتابهای خود وی نیز به غارت رفت به اصطهبانات و سپس به عراق رفت و در کربلا اقامت گزید و در این شهر به آرامش و امنیت و رفاه دست یافت و کتاب «حدائق» و چندین کتاب دیگر را تمام کرد. وی تا پایان عمر در آنجا زندگی کرد و حیات خود را صرف تدریس و تعلیم و تحقیق و تألیف کتابای فقهی، روایی و کلامی و عبادی کرد. او استاد سید علی طباطبائی صاحب «ریاض» و از مشایخ روائی علامه بحرالعلوم است. در کربلا بر اثر طاعون درگذشت. بنابر وصیتش استاد وحید بهبهانی بر وی نماز گزارد و در کنار تربت امام حسین (ع) به خاک سپرده شد. از جمله آثار وی: «اعلام القاصدین»؛ «الحدائق الناضرة فی احکام العترة الطاهرة»، در فقه استدلالی؛ «سلاسل الحدید فی تقیید ابن ابی‌الحدید»؛ «الدررالنجفیة من الملتقطات الیوسفیة»؛ «انیس المسافر و جلیس الخواطر»؛ «لؤلؤة البحرین فی الاجازة لقرتی العین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (9/ 286) ایضاح المکنون (1/ 103، 2/ 20)، تاریخ ادبیات ایران، براون (4/ 229)، الذریعه (12/ 210- 211، 18/ 379- 380

140، 8/ 290، 289 -6/ 466، 465 -239، 2/), روضات الجنات (190 -186 8/)، ریحانه، (472 8/)، (361 -360 3/)، (234 1/)، شهیدان راه فضیلت (466)، طرائق الحقائق (186 -180 1/)، فارسنامه‌ی ناصری (1407 -1406 2/)، فوائد الرضویه (716 -713)، گنجینه‌ی دانشمندان (324 6/)، مؤلفین کتب چاپی (879 -876 6/)، مصفی المقال (505)، معجم المؤلفین (269 -268 13/)، هدیة الاحباب (172)، هدیة العارفین (569 2/).

آلوزانی، سورة

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س دوم). محدث. از قریه آلوزان سرخس بود. وی از محمد بن حسن شیبانی (م 198 ق) که از شاگردان ابوحنیفه و ناشر فقه حنفی است، روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دائرةالمعارف البستانی (145 /1)، معجم البلدان (75 /1).

آملی اصفهانی، ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1098 ق)، محدث، فقیه، اصولی، متکلم و شاعر. نزد پدرش، خلیفه سلطان، که از علما و دانشمندان بنام عهد خویش بود تلمذ کرد. وی تعلیقات و حواشی بسیاری بر کتابهای فقهی و کلامی و اصولی نوشت که بهترین آنها حاشیه‌ای بر «شرح لمعه»، تا کتاب طهارت، است. او همچنین حواشی متفرقه‌ای بر کتاب «المدارک» نوشته که از آنها گستره‌ی فکر و اندیشه و دقت‌نظر و حسن سلیقه او پدیدار است. وی با اینکه در سه سالگی بینایی خود را از دست داده بود با پشتکار و جدیت به دنبال دانش رفت و بر بسیاری از صاحبان دیده تفوق یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (136 -135 /2)، ریاض العلماء (53 /2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 2 -1 /11)، معجم المؤلفین (24 /1).

آملی بخاری، ابوصالح، خلف

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 361 ق)، محدث. معروف به ابوصالح خیام. اهل آمل بود که در بخارا زندگی می‌کرد. و چون پیشه او خیمه‌دوزی بود به خیام شهرت یافت. او را بُندار حدیث ماورالنهر می‌گفتند. او از صالح بن محمد جَزَره و نصر کِندی و فرح بن ایوب و دیگر مشایخ دیارش حدیث نقل کرده. حاکم نیشابوری و ابن منده و محمد بن احمد غُنجار از او روایت کرده‌اند. فقط ابوسعد ادریسی ثقه بودن او را کمرنگ جلوه داده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 281 -280 /380 -351)، سیر النبلاء (16/ 70)، لسان المیزان (2/ 771- 772)، معجم البلدان (1/ 78)، الوافی بالوفیات (13/ 362).

آملی طبری، ابوعبداللّه احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 275 ق)، محدث و واعظ. معروف به غلام خلیل. اصل وی از طبرستان است. در بصره متولد شد و در بغداد سکونت داشت و شیخ بغداد بود. از دینار و قُرَّة بن حبیب و سهل بن عثمان و شیبان حدیث شنید، و محمد بن مخلد و عثمان سمّاک و احمد بن کامل و گروهی از او حدیث روایت کرده‌اند. محمد بن محمد کندی از راویان او است. ابن غضائری و نجاشی او را محدثی ضعیف شمرده‌اند. در بغداد درگذشت، در فقدش بازارها بسته شد و زن و مرد و کودک از منازل خارج شدند تا بر وی نماز گزارند. جنازه‌اش به بصره حمل و در آنجا دفن و بنایی بر آن افراشته شد.
از آثارش: کتاب «الوصول الی معرفة الاصول»؛ کتاب «الکشف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (3/ 118)، تاریخ بغداد (5/ 78- 80)، تنقیح المقال (1/ 77)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 1/ 73)، رجال ابن‌داود (قسم 2/ 423)، رجال النجاشی (1/ 243)، سیر النبلاء (13/ 282- 285)، لسان المیزان (1/ 412- 414)، معجم رجال الحدیث (2/ 224)، معجم المؤلفین (2/ 113).

آملی، ابوالحسین احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(421 -333 ق)، فقیه، ادیب، شاعر و محدث. در آمل به دنیا آمد. وی برادر یحیی ملقب به ناطق بالحق و از پیشوایان زیدیه‌ی طبرستان و معاصر صاحب بن عباد بود. و با برادر کوچک‌تر خود به برادران هارونی معروف بودند. پدر وی شیعه‌ی اثنی‌عشری بود و خود او و برادرش نیز نخست دارای این مذهب بودند و بعد از فرقه‌ی زیدیه‌ی پیوستند. آملی در پی کسب دانش به بغداد رفت و نزد دایی خود ابوالعباس احمد بن ابراهیم درس خواند. بعد به همدان رفت و نزد قاضی‌القضاة عبدالجبار همدانی درس خود را به پایان رساند و در فقه و اصول و نحو و لغت عربی و حدیث و درایت تبحر یافت و آراء فقهی او از سوی زیدیان ایران و کوفه و حجاز و یمن پذیرفته شد. وی در فصاحت شهره بود، چنانکه نثر وی را در کتابی که در پاسخ قابوس وشمگیر درباره‌ی فضایل امیرالمؤمنین علی بن ابی‌طالب (ع) نوشت معجزه مانند دانسته‌اند. در دیلمستان با او به خلافت بیعت کردند و مدت حکومتش بیست سال طول کشید. آثار او عبارتند از: «التجرید»، و شرح آن؛ «دیوان» اشعار؛ «سیاسة المریدین»؛ «کتاب الافادة»؛ «کتاب البلغه»؛ «کتاب النصرة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (112 /1)، اعیان الشیعه (570 /2)، تاریخ طبرستان (101، 98)، تاریخ گیلان و دیلمستان (27)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 16 -15 /5)، معجم المؤلفین (209 /1).

آملی، ابوعبدالرحمان، عبداللّٰه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 273 /269 ق)، حافظ و محدث. از قعنبی و ابن‌معین و دیگران حدیث شنیده است. بخاری در خوارزم به خدمت او رسید و کتب او را بررسی کرد. گذشته از بخاری که از او در «صحیح» خود حدیث نقل کرده، قاضی محاملی و ابن‌بُجیر و ابراهیم بن خُزیم نیز از وی روایت کرده‌اند، و او را ثقه دانسته‌اند. آمل (چهار جوی) از نواحی مرو و زیر آمودریا است. در «تاریخ بغداد» نسبت او به جای آملی، ایلی ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (67 /1)، تاریخ بغداد (445 -444 /9)، تقریب التهذیب (410 /1)، تهذیب التهذیب (171 -170 /5)، دائرةالمعارف البستانی (147 /1)، سیر النبلاء (611 /12)، معجم البلدان (78 /1).

آملی، جمال‌الدین، محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، محدث. وی از مردم طبرستان بود که در سلک شاگردان شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی درآمد و از وی روایت کرد. علامه بحرالعلوم در «فوائد الرجالیه» به این نکته اشارت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن 183 -182 /5).

آملی، رکن‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(860 -800 ق)، ریاضیدان، منجم، فقیه و محدث. سید رکن‌الدین در آمل متولد شد. چندی در فارس و کرمان و هند به سر برد. وی گذشته از ریاضی و نجوم در فقه و حدیث نیز دست داشت و چون به خاندان مرعشی مازندران پیوسته بود کتابی در شرح احوال دانشمندان این خاندان نوشت. تألیفات دیگر او عبارت‌اند از: «زیج جامع سعیدی»، در تنقیح «زیج ایلخانی» خواجه نصیرالدین طوسی، به نام سلطان ابوسعید تیموری؛ و «پنجاه باب سلطانی» به اسم بابرخان بهادر در هرات.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (35 /7)، تاریخ ادبیات ایران، براون (108 -107 /4)، تاریخ نظم و نثر (271)، الذریعه (198 /3)، ریحانه (64 /1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 70 -66 /8)، فوائدالرضویه (166 -165)، کارنامه‌ی بزرگان (324)، نام‌آوران فرهنگ (567 -566).

آمنه حسن‌آبادی

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س پنجم و ششم ق)، محدث. وی زنی شایسته و دیندار از اهالی اصفهان بود. از ابوحفص سمسار اصفهانی حدیث استماع می‌کرد و عبدالکریم سمعانی تعدادی حدیث از او نقل کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریاحین الشریعه (3/ 323)، مشاهیر زنان (9).

آوجی، ابوعبداللّٰه، محمد

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، محدث. از پدرش نقل حدیث می‌کرد و ابونصر محمد بن یوسف فقیه از او روایت کرده است. حاکم حدیث او را در امالی خود آورده است. ابوعبداللّٰه از مردم آوج یا آوه قریه‌ای در نزدیکی قزوین بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (1/ 56)، معجم البلدان. (1/ 67).

آوی، ابوالحسین، طاهر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، محدث شیعی. وی شاگرد ابوعبداللَّه احمد بن محمد بن عیاش جوهری صاحب «مقتضب الأثر» بود و کتاب «اخبار ابی‌هاشم جعفری» را بر او خواند. ابوعبداللَّه حسین بن حسن جرجانی از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن 96 /5).

آوی، ابوالفتوح، احمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 705 ق)، فقیه، محدث و کاتب. وی از شاگردان علامه حلی و فرزندش فخرالمحققین بود و از هر دوی آنان اجازه داشت. علامه حلی در اجازه‌نامه‌اش از او تمجید بسیار کرده است. از آثارش استنساخ از نسخه «نهج‌البلاغه» سید ابوالرضا فضل‌اللّه راوندی و نگارش حواشی بر آن است. از دیگر آثارش شرح «قصیدة العینیة السینائیة» است. او مجموعه‌ای از «نهج المسترشدین» و «مبادیء الاصول» حلی را نوشت و نوشته‌ها را بر فخرالمحققین خواند و از او اجازه گرفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :طبقات اعلام الشیعه (قرن 26 /7، قرن 5 /8).

آوی، حسن

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، عالم و محدث شیعی. جدش رضی‌الدین محمد است. وی از خواجه نصیرالدین طوسی و علامه حلی روایت کرده است. و خود از مشایخ تاج‌الدین محمد بن قاسم بن معیه بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریاض العلماء (1/ 303- 304، 325- 326)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 8/ 49- 50).

آوی، داعی

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س پنجم ق)، محدث. او جد سوم رضی‌الدین محمد بن محمد بن محمد آوی است. داعی در مدت طولانی عمر خویش فرصت یافت تا از سید مرتضی و شیخ طوسی و سلار بن عبدالعزیز دیلمی و ابن‌البّراج و تقی حلبی جمیع کتابها و تصانیف آنان را روایت کند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خاتمه مستدرک الوسائل (2/ 335)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 5/ 75).

آیغرترکی

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
539 یا 540 ق، از زنان محدث دیندار و نیکوکردار. وی در ناحیه‌ی دهستان از نواحی مازندران و جرجان می‌زیست و از ابویعقوب بن یوسف بن محمد بن ابراهیم مقری دهستانی استماع حدیث کرد. سمعانی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 19 / 1.

بابویه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ منتجب‌الدین در فهرستش گوید: وی مردی فقیه و صالح و مقری بوده، نزد شیخ بزرگوار ما شمس‌الاسلام حسن بن حسین بن بابویه قرائت نموده او را کتابی است در اصول و فروع که آن را «صراطالمستقیم» نامیده و من آن کتاب را بر او قرائت نمودم.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

بارع زوزنی، ابوالقاسم اسعد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 492 ق)، شاعر و محدث. معروف به بارع. اصل وی از زوزن از نواحی خواف بود و در نیشابور سکونت داشت. ابوالقاسم به عراق رفت و در آنجا شهرتی بسزا یافت. او در نیشابور درگذشت. بارع یگانه‌ی روزگار در خراسان و عراق بود. از ابوعبدالرحمان بن محمد الداوودی و اباجعفر محمد بن اسحاق بحاثی حدیث شنید و ابوالبرکات فراوی و ابومنصور شحامی از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (294/1)، لغت‌نامه (ذیل/ بارع زوزنی)، معجم الادباء (96 -90 /6).

باطرقانی اصفهانی، ابوبکر احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(460 -372 ق)، قاری و محدث. شیخ القراء زمان خود بود. نسبتش به باطرقان از توابع اصفهان می‌رسد. قرآن را با روایات مختلف بر بزرگان قرائت، تلاوت کرد، و از ابوعبدالله بن منده و ابراهیم بن خرشید قوله و ابومسلم بن شهدل و ابوجعفر ابهری و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوعلی حداد و عبدالعزیز نخشبی و ابوعلی وخشی از او روایت کرده‌اند. سالیانی امام مسجد بزرگ شهر بود. سعید بن ابی رجاء و حسین بن عبدالملک ادیب و محمد دقاق و عبدالسلام بن محمد حسن‌آبادی و دیگران از شاگردان وی در قرائت بوده‌اند. از آثار وی: «طبقات القراء» و «الشواذ» در قراآت؛ کتاب «المسند»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (186/1)، ایضاح المکنون (79/2)، سیر النبلاء (183 -182 /18)، معجم الادباء (102 -100 /4)، الوافی بالوفیات (288/7)، هدیة العارفین (73/1).

بافقی یزدی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف قبل از 1244 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و رجالی. از شاگردان علامه وحید بهبهانی و سید علی طباطبایی، صاحب «ریاض»، است. بافقی در جنگ روس و ایران شرکت داشت. از آثارش: «الوجیزة فی الدرایة»، مرتب بر مقدمه و شش فصل است که به گفته‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی از این کتاب مهارت علمی مؤلف در حدیث و رجال و دیگر علوم آشکار می‌شود. وی از تألیف این کتاب در 1237 ق فراغت یافته است. در نسخه‌ای از این کتاب که در 1244 ق کتابت شد به وفات مؤلف قبل از 1244 ق تصریح شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (48/25)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 34/13).

باقولی اصفهانی، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 535 ق)، ادیب، نحوی و مفسر. مشهور به جامع العلوم و معروف به جامع باقولی. در علم نحو و فنون اعراب پیشگام افاضل عصر خود بود. از آثار وی: «شرح الجمل» یا «الجواهر فی شرح جمل عبدالقاهر»، در نحو؛ «المجمل»؛ «الاستدراک» بر ابوعلی فارسی؛ «البیان فی شواهد القرآن»؛ «علل القراآت»؛ کشف المشکلات و ایضاح المعضلات فی علل القرآن»؛ «شرح اللمع»؛ «تفسیر جامع العلوم» یا «تفسیر القرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (90/5)، الذریعه (269 -268 /4)، روضات الجنات (241/5)، ریحانه (382/1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 186 -185 /6)، الکنی و الالقاب (138/2)، کشف الظنون (1493، 1160، 603، 263)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالحسن)، معجم الادباء (167 -164 /13)، معجم المؤلفین (75/7)، هدیة العارفین (697/1).

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1212 -1155 ق)، فقیه، محدث، مفسر و مجتهد. وی در کربلا به دنیا آمد. هنوز به هفت سالگی نرسیده بود که خواندن و نوشتن را فراگرفت و سطوح اولیه را در مدت سه یا چهار سال تمام کرد و هنوز، به دوازده سالگی نرسیده بود که در محضر والدش به تحصیل خارج اصول پرداخت و از محضر وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی نیز استفاده کرد. بحرالعلوم به پانزده سالگی نرسیده بود که به درجه‌ی اجتهاد نائل شد و استادانش به اجتهاد او شهادت دادند. سپس به نجف رفت و در درس علماء نجف حضور یافت و مشهور شد. پس از چندی به بروجرد رفت. در اواخر سال 1193 ق مجددا به نجف اشرف مراجعت کرد. وی چنان بر احکام آن مذاهب تسلط علمی داشت که اهل سنت او را از خود می‌دانستند. درباره‌ی وی گفته‌اند که از کسانی که به آخرین مرحله‌ی ترقی رسیده و در فضایل ادبی و علوم عقلی و نقلی بر همگان فائق آمده است. او در شعر و ادب نیز گوی سبقت را از دیگران ربوده، منظومه‌ی فقهی او شاهد زنده است. برخی از آثار وی: «مصابیح»، در فقه؛ «تحفة الکرام»، در تاریخ مکه و بیت الحرام؛ «رساله در عصیر عنبی»؛ «الفوائد الرجالیه»؛ «شرح باب حقیقة و مجاز»؛ «فوائد اصولیه»؛ «رساله در مناسک حج و عمره»؛ «رساله در قواعد احکام مشکوک»؛ «رساله در انفعال آب قلیل»؛ «الدرة البهیة»، در نظم بعضی مسائل اصولیه؛ «دیوان» شعر، در مدح و رثاء اهل البیت. بحرالعلوم علاوه بر آثار علمیه و تألیفات نفیسه، آثار بنایی و خدمات مذهبی و اجتماعی نیز دارد که برخی از آنها عبارتند از: تعیین مشاعر حج و مواقیت احرام، بنا سور مسجد کوفه، بناء حجرات در اطراف مسجد کوفه، بناء مأذنه‌ی صحن علوی؛ تجدید ساختمان مسجد شیخ طوسی در نجف، تعیین مقام امام زمان (عج) در مسجد سهله و...
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (334/7)، ایضاح المکنون (242 ،206/2 ،461/1)، تاریخ بروجرد (250 -172 /2)، دایرةالمعارف فارسی (390/1)، الذریعه (83 -82 /21 ،127/9 ،463 -462 /3)، ریحانه (235 -234 /1)، شرح حال رجال (6/4)، الکنی و الالقاب (71 -67 /2)، گنجینه‌ی دانشمندان (187/3)، معجم المؤلفین (61/12)، هدیة العارفین (351/2).

بحرانی، ابوالحسن سلیمان

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1121 -1075 ق)، فقیه، محقق، محدث، خطیب و شاعر امامی. معروف به محقق بحرانی. در ماحوز بحرین به دنیا آمد. در هفت سالگی «قرآن» را حفظ کرد. او در محضر درس علمای بحرین حاضر شد. شیخ سلیمان بن علی بن سلیمان بحرانی و شیخ سلیمان بن علی شاخوری و شیخ صالح بن عبدالکریم در تکوین حیات علمی وی نقش بسزایی داشتند. وی از شاگردان علامه مجلسی بود و از او و دیگر علمای معاصرش همچون علامه سید هاشم بحرانی، صاحب «البرهان فی تفسیر القرآن» و شیخ احمد بن محمد بن یوسف بحرانی و سید محمد بن ماجد بحرانی ماحوزی حدیث نقل کرده است. او در حفظ و دقت و سرعت انتقال در جواب و مناظره مشهور، و حوزه‌ی درسش انتقال در جواب و مناظره مشهور، و حوزه‌ی درسش مرجع استفاده‌ی دانشمندان بود. ابوالحسن در روز جمعه نیز بعد از نماز، صحیفه‌ی سجادیه را تدریس می‌کرد. شیخ عبدالله بن حاج صالح سماهیجی و شیخ احمد بحرانی پدر صاحب «حدائق» از شاگردان وی بودند. در دونج، یکی از روستاهای ماحوز درگذشت و در مقبره‌ی شیخ میثم، جد ابن‌میثم، شارح نهج‌البلاغه، دفن شد. وی متجاوز از شصت تألیف دارد که از آن جمله: «بلغة» یا «بلغة المحدثین»، در رجال؛ «جواهر البحرین»، تاریخ علمای بحرین؛ حاشیه «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛ حاشیه «خلاصة الاقوال» علامه حلی؛ حاشیه «مشرق الشمسین» شیخ بهائی؛ «سر المکتوم فی حکمة تعلم علم النجوم»؛ «الشفاء فی الحکمة النظریه»؛ «معراج اهل الکمال الی معرفة الرجال» یا «المعراج»، در شرح «الفهرست» شیخ طوسی؛ «هدایة القاصدین الی عقائدالدین»؛ شرح «الباب الحادی عشر»؛ «النکت البدیعة فی فرق الشیعة»؛ «اربعون حدیثا فی الامامة من طرق العامة»؛ کشکول «ازهار الریاض»، در ادب، در سه جلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (191/3)، اعیان الشیعه (307 -302 /7)، ایضاح المکنون (721 ،676 ،669 ،616 ،191 ،71 ،12 /2 ،159 ،110 ،104 ،66 /1)، تلامذة العلامة المجلسی (29 -28)، الذریعه (33/25 ،466/9 ،182 -181 /5 ،174/4 ،148 ،147 -146 /3)، روضات الجنات (22 -17

4/)، ريحانه (238 -237 /5 ،231/1)، لغت‌نامه (ذيل/ سليمان)، معجم المؤلفين (267/4)، هدية العارفين (405 -404 /1).

بحرانی، احمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1102 ق)، فقیه، محدث، ادیب و شاعر امامی. به جهت انتساب به دو تألیف گرانسنگ خویش «خمائل» و «ریاض الدلائل» او را گاهی فاضل الخمائل و زمانی فاضل الدلائل نیز گفته‌اند. وی در روستای مقابی بحرین به دنیا آمد. او برای پیمودن مدارج عالی اجتهاد به اصفهان رفت، و در سلک شاگردان مجلسی درآمد. مجلسی در اجازه‌ی خود او را بسیار ستوده است. ملا محمد باقر سبزواری صاحب «ذخیره» برای استفاده از مراتب علمی او هفته‌ای دو روز با وی مصاحبت داشته است. شیخ سلیمان بن عبدالله ماحوزی، صاحب «بلغة الرجال»، و ملا ابوالحسن شریف عاملی فتونی از شاگردان او بودند. وی به مرض طاعون درگذشت و در کاظمین به خاک سپرده شد. از آثارش: «الاستقلالیه»؛ رساله «البداء»؛ «الحسن و القبح العقلیان»؛ «الخمائل»، در فقه؛ «ریاض الدلائل و حیاض المسائل»، در فقه؛ «الرموز الخفیة فی المسائل المنطقیة»؛ «المشکاة المضیئة فی العلوم المنطقیة»؛ «عینیة صلاة الجمعة»، اثری فقهی که در آن ثابت کرده نماز جمعه در عصر غیبت واجب عینی است. از دیگر آثارش «دیوان» شعر است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (229/1)، اعیان الشیعه (173 -172 /3)، ایضاح المکنون (488/2، 601، 584 /1)، تلامذة العلامة المجلسی (18 -16) الذریعه (325 -324، 252 /11)، ریحانه (142 -141 /2 ،230 /1)، روضات الجنات (190/8، 97 -95 ،39 /1)، ریاض العلماء (69 -68 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (169/2)، هدیة العارفین (166/1).

بحرانی، جعفر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1091 /1088 ق)، عالم، محدث، مفسر و شاعر امامی. ساکن شیراز و حیدرآباد هند بود. وی با شیخ حر عاملی معاصر بود، و از شیخ علی بن سلیمان بحرانی و سید نورالدین عاملی برادر صاحب «مدارک»، روایت نموده است. سید نعمت الله جزایری، در شیراز، نزد وی تلمذ کرده است. سید علی خان، صاحب «السلافة»، نیز از شاگردان او است. شیخ سلیمان بن علی بن ابی‌ظبیه بحرانی نیز از وی روایت کرده است. بحرانی از دوستان نزدیک شیخ صالح بن عبدالکریم بحرانی بود که هر دو در شیراز ساکن بودند. شیخ صالح در شیراز باقی ماند اما، شیخ جعفر به حیدرآباد هند رفت و مقیم شد و در آنجا مرجعیت عام یافت و عهده‌دار امور دینی مردم شد و همان جا درگذشت. وی تصانیفی در تفسیر و حدیث و علوم عربی دارد که از آن جمله کتاب «اللباب» است. از دیگر آثار وی «دیوان» شعر است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (138 -136 /4)، الذریعه (194/9)، روضات الجنات (188 -187 /2)، ریحانه (231 -230 /1)، الکنی و الالقاب (94 -93 /3)، معجم المؤلفین (143/3).

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1109 /1107 ق)، فقیه، مفسر، محدث و رجالی امامی. معروف به علامة البحرین. در کتکان از توابع بحرین به دنیا آمد. نسب او را به سید مرتضی علم الهدی و از او به امام موسی کاظم (ع) می‌رسانند. او محدثی متتبع بود و در کثرت تتبع او را ثانی مجلسی می‌دانند. دامنه مرجعیت او از بحرین فراتر رفت و در بیشتر شهرهای شیعه‌نشین از وی تقلید می‌کردند. صاحب «جواهر» او و مقدس اردبیلی را، به عنوان نمونه یاد می‌کند و واجد ملکه عدالت می‌داند. سید هاشم بحرانی از کسانی چون شیخ فخرالدین طریحی نجفی و سید عبدالعظیم استرآبادی نقل روایت کرده و علمایی همچون شیخ حر عاملی از وی روایت کرده‌اند. او دارای بیش از هفتاد و پنج تألیف بزرگ و کوچک دارد که صاحب «ریاض العلماء» اکثر این کتابها را در نزد فرزندش، سید محسن دیده است. از جمله آثار وی: «اثبات الوصیة»؛ «ارشاد المسترشدین»؛ «البرهان فی تفسیر القرآن»، در شش مجلد، گردآوری خبرهایی در زمینه تفسیر از کتابهای ناشناخته کهن؛ «معالم الزلفی فی معارف النشأة الاولی و الاخری»؛ «مدینة المعجزات» یا «مدینة المعاجز»؛ ترتیب کتاب «تهذیب» شیخ طوسی؛ «البهجة المرضیة فی اثبات الخلافة و الوصیة»؛ «نزهة الابرار و منار الافکار فی الجنة و النار»؛ «روضة العارفین»؛ «غایة المرام و حجة الخصام فی تعیین الامام من طریق الخاص و العام»؛ «الدر النضید فی فضائل الحسین الشهید»؛ «تنبیه الاریب»، در رجال «تهذیب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (48/9)، اعیان الشیعه (250 -249 /10)، ایضاح المکنون (716 ،689 ،634 ،505 ،456 ،442 ،141 ،125 /2 ،595 ،453 ،421 ،419 ،323 ،279 ،203 ،179 /1)، تاریخ ادبیات در ایران (249/5)، الذریعه (48/7 ،93/3 ،398/2)، روضات الجنات (169 -166 /8)، ریاض العلماء (304 -298 /5)، ریحانه (233/1)، فوائد الرضویه (706 -705)، الکنی و الالقاب (108 -107 /3)، معجم المؤلفین (132/13).

بخاری، ابو عبدالله محمد بن اسماعیل بن ابراهیم بن مغیره بن بردزبه، یزدبه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(256 -194 ق)، حافظ، محدث، فقیه و مورخ. وی ثقه‌ترین محدث اهل سنت است. بردزبه زرتشتیی بود که اسلام آورد. ابو عبدالله در بخارا به دنیا آمد و در طلب حدیث به خراسان و عراق و مصر و شام سفر کرد، و از بسیاری مشایخ چون، ابوعاصم و انصاری و مکی بن ابراهیم و عبیدالله بن موسی و ابوالمغیرة حدیث شنید. او از حدود یک هزار شیخ احادیث بسیاری جمع‌آوری کرد که از آن میان هر چه را به راویان آنها اعتقاد داشت در صحیح خویش ثبت کرد و کتاب خود یعنی اولین کتاب «صحیح» را عرضه کرد که محمد بن یوسف فربری از راویان آن است. بخاری از حافظه‌ای شگرف برخوردار بود. ابوعیسی ترمذی، ابوحاتم رازی، صالح جزره، ابراهیم نسفی، ابن خزیمه، ابو زرعه رازی، و مسلم بن حجاج نیشابوری از جمله راویان و شاگردان وی هستند. وی در آخر عمر به واسطه اختلافات فرقه‌ای مذهبی نتوانست در بخارا بماند لذا، به یکی از قراء سمرقند -خر تنگ- رفت و همان جا درگذشت. از آثار وی: «الادب المفرد»؛ «الاسماء و الکنی»؛ «تاریخ اوسط»، «تاریخ صغیر» و «تاریخ کبیر»؛ «ثلاثیات البخاری»؛ «الجامع الصحیح»؛ مشهور به «صحیح بخاری»؛ «خلق افعال العباد»؛ «السنن»، در فقه؛ «الضعفاء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (258/6)، تاریخ بغداد (34 -4 /2)، تهذیب التهذیب (55 -47 /9)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 191/2)، دایرةالمعارف فارسی (239 -238 /1)، روضات الجنات (269 -264 /7)، ریحانه (238 -237 /1)، سیر النبلاء (471 -391 /12)، الفهرست لابن الندیم (322 -321)، کشف الظنون (1448، 1449، 1453، 1469، 1471، 1581، 1684 ،1420، 1402، 1392، 1087، 722، 571، 564، 541، 522، 287، 238 ،227، 133، 89، 49، 48)، الکنی و الالقاب (71/2) لغت‌نامه (ذیل/ بخاری)، معجم المؤلفین (54 -52 /9)، معجم البلدان (422/1)، الوافی بالوفیات (209 -206 /2)، وفیات الاعیان (191 -188 /4)هدیة العارفین (16/2).

بخاری، صفی‌الدین، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1200 -1154 ق)، محدث. او را در حدیث داناترین مردم شام در عصر خودش می‌دانستند. اصل او از بخارا بود و در نابلس فلسطین مسکن داشت. بخاری از مشایخ بسیاری در بخارا و در مصر و شام و حجاز و یمن اخذ مراتب علمی کرد تا آنکه در معرفت حدیث و سند آن و رجال یگانه دوران شد. شیخ محمد بن عبدالرحمان کزبری شافعی از وی اجازه‌ی روایت داشت. او در همان سامان به مرض طاعون درگذشت و در مقابر نابلس دفن شد. در «مکارم الآثار» از وی تحت عنوان سید صفی‌الدین و سید ابوالفضل محمد بن احمد نام برده شده است. از آثار وی: «القول الجلی»، در شرح حال ابن‌تیمیه؛ «معجم الشیوخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (241/6)، ریحانه (237/1)، لغت‌نامه (ذیل/ بخاری)، معجم المؤلفین (5/9)، مکارم الآثار (116 -151 /1).

بختیاری، یعقوب

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن‌ابراهیم بن جمال‌الدین بن ابراهیم بختیاری حویزی اصفهانی.
از شاگردان سید نعمت‌الله جزائری، و خود عالم فقیه محدث بوده، و در حدود سال 1148 به طوری که سید عبدالله جزائری در تذکره‌ی خود فرماید وفات یافته است.
کتب زیر از او است:
1- الاعتبار فی اختصار الاستبصار 2- شرح شرایع 3- شرح صحیفه‌ی سجادیه 4- صوافی الصافی، در تفسیر؛ در غره‌ی ذی‌قعده‌ی سال 1140 هجری از تألیف آن فراغت یافته است؛ و چندین رساله‌ی دیگر.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

بدرالدین تبریزی، ابوالمعمر اسماعیل

قرن:7

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هفتم ق)، حافظ و محدث. از محدثان ثقه قرن هفتم بود. مشیخه‌ی دارالحدیث اربل بدو تفویض شد. پس از آنکه اربل مسخر تاتار شد. بدرالدین به حلب رفت و تا پایان عمر در آنجا بود و همان جا درگذشت. از آثار وی: «الاربعین بدرالدین»، که در 601 ق املاء شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (241/1)، کشف الظنون (54).

بدیع‌الزمان هرندی قهپایی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم و یازدهم ق)، فقیه و محدث. شیخ الاسلام یزد در عصر شاه عباس صفوی بود. از آثارش: «ریاض العابدین فی شرح صحیفة سید الساجدین»، به فارسی است، شرحی ترجمه‌وار و ترجمه‌ای شرح گونه است که به نام شاه صفی تصنیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (550/3)، الذریعه (348/13 ،329/11)، ریحانه (243/1)، الکنی و الالقاب (76/2).

براوستانی ازدورقانی، ابوالفضل، ابومحمد سلمة

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سوم و چهارم ق)، عالم و محدث امامی. او به براوستان یکی از نواحی قم یا از دورقان از توابع ری منسوب است. از محدثان علمای شیعه بود. مشایخ قم از جمله محمد بن حسن صفار و حمیری و احمد بن ادریس و دیگران از وی روایت کرده‌اند. نجاشی از پانزده کتاب وی نام می‌برد. از آثارش: «ثواب الاعمال»؛ «عقاب الاعمال»؛ «وفات النبی (ص)»؛ «مقتل الحسین (ع)»؛ «ثواب الحج»؛ «المواقیت»؛ «تفسیر سوره یس».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اختیار معرفة الرجال (328)، اعیان الشیعه (289/7)، الذریعه (344/4، 17/5، 231/23، 332/24)، رجال ابن داود (قسم 458/2)، رجال الطوسی (475)، رجال النجاشی (422/1)، ریحانه (245/1)، الفهرست للطوسی (159 -158)، الکنی و الالقاب (77 -76 /2).

بردیجی، ابوبکر احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 301 ق)، حافظ و محدث. اصل او از بردیج، از نواحی آذربایجان است. در بغداد ساکن شد. وی از نصر بن علی جهضمی و بکار بن قتیبه و علی بن اشکاب و محمد بن حمدون کرمانی و سعید بن ایوب واسطی و همطبقه آنان در شام و مکه و مدینه و مصر و عراق و جزیره روایت کرده و جعفر بن احمد القطان و سلیمان طبرانی و ابن عدی و ابوبکر شافعی از او حدیث روایت کرده‌اند. دارقطنی او را در حدیث امین و مورد اعتماد توصیف کرده است. وی را یکی از ارکان حدیث شمرده‌اند. او در بغداد از دنیا رفت. از آثار وی: «الأسماء المفردة»، در اسامی گروهی از صحابه و تابعین و اصحاب الحدیث و همچنین شرحهای آنان و آنانی که از ایشان روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (251/1)، تاریخ بغداد (195 -194 /5)، سیر النبلاء (124 -122 /14)، معجم البلدان (450 -449 /1)، الوافی بالوفیات (223/8).

برزویه اصفهانی، ابوجعفر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 354 ق)، نحوی و محدث. مشهور به غلام نفطویه. ساکن بغداد بود. نحو را از فضل بن حباب و محمد بن عباس یزیدی فراگرفت. برزویه از عمر بن ایوب سقطی و ابوالعباس خزاعی و علی بن رستم و محمد بن یحیی بن منده اصفهانی، روایت کرده و ابوالحسن/ ابوعلی بن شاذان از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (206/3)، تاریخ بغداد (226/5)، روضات الجنات (222/1)، ریحانه (246/1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 60/4)، الکنی و الالقاب (77/2)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (153 -152 /5).

برقانی خوارزمی، ابوبکر احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(425 -336 ق)، فقیه، محدث، قرآن‌پژوه، نحوی. معروف به حافظ کبیر. از اهالی خوارزم بود که در بغداد سکنی گزید. در خوارزم ابوالعباس حیری نیشابوری و در هرات از ابوالفضل بن خمیرویه و در جرجان از ابوبکر اسماعیلی و در بغداد از ابوعلی صواف و محمد بن جعفر بندار و در نیشابور از ابوعمرو بن حمدان و ابواحمد حاکم و در دمشق از ابوبکر بن ابی‌الحدید و در مصر از حافظ عبدالغنی حدیث شنید. ابو عبدالله صوری و ابوبکر بیهقی و ابوبکر خطیب بغدادی و ابواسحاق شیرازی و ابوطاهر احمد کرجی و بسیاری دیگر از شاگردان وی بودند. خطیب بغدادی او را ثقه، پرهیزکار و دانای فقه و حدیث توصیف کرده است. ابوبکر تا زمان مرگ خویش از تألیف و تصنیف باز نایستاد. او در بغداد درگذشت. از آثار وی «مسند» ی است که جامع تمامی احادیث «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم است. او احادیث سفیان ثوری و شعبه و ایوب و دیگران را نیز جمع‌آوری کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (205/1)، تاریخ بغداد (376 -373 /4)، ریحانه (249 -248 /1)، سیر النبلاء (468 -464 /17)، کشف الظنون (1682)، لکنی و الالقاب (78/2)، معجم المؤلفین (74/2)، الوافی بالوفیات (331/7)، هدیة العارفین (74/1).

برقی قمی، ابوعبدالله محمد

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 183 ق)، ادیب، فقیه و محدث امامی. وی منسوب به برق‌رود از نواحی قم بود. ابن‌ندیم او را از اصحاب امام رضا (ع) و امام جواد (ع) شمرده است. شیخ طوسی وی را از اصحاب امام کاظم (ع) و امام رضا (ع) و امام جواد (ع) برشمرده است. او در علوم عربی مشهور و به چیرگی در اخبار معروف بود. وی پدر شیخ اجل احمد بن محمد برقی، صاحب «المحاسن»، است. پسرش، احمد بن محمد، از راویان او است. از آثارش: «البلدان و المساحة»؛ «التأویل و التعبیر»؛ «التبصرة»؛ «التفسیر»؛ «التنزیل»؛ «الرجال»، شامل نام کسانی که از امیرالمؤمنین (ع) روایت کرده‌اند؛ «فضائل القرآن»؛ «العویص»؛ «النوادر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (273/9)، تاریخ ادبیات در ایران (80/1)، الذریعه (315/3، 362/15)، رجال الطوسی (386، 404)، رجال النجاشی (2/ 220- 221)، ریحانه (251/1)، الفهرست لابن الندیم (309)، الفهرست للطوسی (291- 292)، الکنی و الالقاب (78/2)، لغت‌نامه (ذیل/ برقی)، معجم المؤلفین (277/9).

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 280 ق)، دانشمند و محدث شیعی. اصلا از مردم کوفه بود. او در یکی از خانواده‌های ایرانی که به برقی معروف بودند به دنیا آمد، زمانی که نیای بزرگ او توسط حجاج بن یوسف ثقفی زندانی شد و به قتل رسید، جدش، خالد، به همراه پدر خود به برقه از روستاهای قم گریخت. شیخ طوسی او را از اصحاب امام جواد (ع) و امام هادی (ع) می‌داند. وی کاملا ثقه بود اما، از راویان ضعیف بسیار روایت می‌کرد، و به مراسیل اعتماد داشت. وی به تهمت غالی بودن مدتی از قم تبعید شد. افرادی که برقی از آنها روایت کرده عبارت‌اند از: حضرت عبدالعظیم حسنی، آدم بن اسحاق قمی، حسن بن علی بن فضال، حسن و حسین بن سعید اهوازی، علی بن حکیم و غیره. شاگردان وی عبارت‌اند از: سعد بن عبدالله اشعری، سهل بن زیاد آدمی رازی، علی بن ابراهیم قمی، علی بن حسن مودب، علی بن حسین سعدآبادی قمی، محمد بن ابی‌القاسم ماجیلویه، داماد وی و غیره. برقی در حدود یک صد کتاب دارد. از تألیفات وی: «المحاسن»، در فقه و آداب شریعت؛ بزرگترین و معروفترین کتاب او، که مجموعه‌ی نفیسی از جمیع علوم و فنون است و بسیاری از علما و دانشمندان به شیوه‌ی آن کتاب نوشته‌اند؛ «کتاب العویص»؛ «کتاب التبصره»؛ «کتاب الرجال». در کتاب «تاریخ قم» در جاهای متعددی به نقل از برقی در مورد تاریخ به وجود آمدن شهر قم توضیحات مفیدی را ذکر کرده است؛ «اختلاف الحدیث»؛ «الانساب»؛ «الادب النفس»؛ «المنافع»؛ «المعیشه»؛ «المکاسب»؛ «مذام الاخلاق»؛ «المکارم الاخلاق»؛ «علل الحدیث»؛ «النجوم»؛ «السماء»؛ «البلدان و المساحة»؛ «النحو»، «الطب»؛ «الجمل»؛ «الشعر و الشعراء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (195/1)، اعیان الشیعه (107 -105 /3)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1225 -1224 /9)، الذریعه (282/1، 256/2)، رجال الطوسی (410 ،398)، رجال النجاشی (205 -204 /1)، روضات الجنات (54/1)، ریحانه (251 -250 /1)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (405)، الفهرست للطوسی (40 -37)، الکنی و الالقاب (79 -78 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (135 -132 /2)، معجم البلدان (464 -463 /1)، معجم رجال الحدیث (271 -261 ،230 -229 /2)، معجم

المؤلفين (2/ 97- 98)، مفاخر اسلام (1/ 340- 381)، الوافى بالوفيات (7/ 390- 392).

برکلی حنفی، تقی‌الدین محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(981 -929/926 ق)، صوفی، واعظ نحوی، فقیه، مفسر و محدث. وی ایرانی الاصل و از دانشمندان نامی عثمانی بود. ظاهرا چون حنفی مذهب بود، از ترس صفویه به آن سرزمین رفت. از جزئیات احوالش اطلاعی در دست نیست. وی مؤلف کتابهای بسیاری به زبان عربی و فارسی است که در فنون مختلف نوشته شده است و معلوم می‌شود که در همه‌ی علوم زمان دست داشته است. از آثار وی: تعلیقه بر «اصلاح الوقایة فی فروع» ابن کمال پاشا؛ «اظهار الاسرار»، در نحو؛ «انقاذ الهالکین»، که در سال 967 ق تألیف کرده است؛ «ایقاظ النائمین»، که در سال 972 به پایان رسانیده؛ «رسالة فی عدم جواز اخذ الاجرة للقراءة و عدم جواز وقف النقود»؛ «جلاء القلوب»، که در سال 971 ق به پایان رسانیده است؛ «صحاح عجمیه»، به فارسی؛ «فرائض» و شرح آن؛ «کفایة المبتدی»، در صرف؛ شرح «لب الالباب فی علم الاعراب» یا شرح «مختصر الکافیه» بیضاوی، معروف به «امتحان الاذکیاء»؛ حاشیه بر «شرح الوقایة» صدر الشریعه ثانی. «دامغة المبتدعین و کاشفة بطلان الملحدین»؛ «آداب البرکوی»، «الاربعون»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (287 -286 /6)، ایضاح المکنون (442/1) تاریخ نظم و نثر (395)، الذریعه (125/5)، کشف الظنون (2022 -2020 ،1500 ،1246 ،1074 ،592 ،215 -214 ،184 -183 ،117 ،109 ،54)، معجم المؤلفین (124 -123 /9)، هدیة العارفین (252/2).

بروجردی اصفهانی، منیرالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1342 -1269 ق)، محدث و فقیه. اصلا اصفهانی بود و از نوادگان دختری میرزا ابوالقاسم قمی، صاحب «قوانین»، و از شاگردان شیخ محمد باقر مسجد شاهی، فرزند شیخ محمدتقی اصفهانی صاحب «هدایة المسترشدین»، بود و از او اجازه‌ی روایت داشت. بعد از مدتی به عراق و سامرا رفت و مدتی در محضر درس میرزای شیرازی حاضر شد. سپس به اصفهان مراجعت کرد. منیرالدین از استاد خود، شیخ محمد باقر اصفهانی، و از دائی خویش، شیخ حسن کاشف الغطا، صاحب «انوار الفقاهه»، و شیخ زین‌العابدین مازندرانی و دیگران روایت کرده است. شیخ ابوالقاسم بن محمد تقی قمی و میرزا فخرالدین شیخ الاسلام قمی، سبط صاحب «قوانین»، از او روایت کرده‌اند. وی در هفتاد سالگی در اصفهان درگذشت و در تخت پولاد به خاک سپرده شد. از جمله آثار وی: «الفروق بین الفریضة و النافلة»، که در آن بیشتر از دویست فرق ذکر شده؛ «المحاکمات بین صاحبی القوانین و الفصول»؛ «منظومه‌ی اصحاب الاجماع»؛ «منظومه فی تتمیم الدرة البحر العلومیة»؛ «منظومة فی الرجال»؛ و «الالفیه فی تراجم اساتذه و سیرالعماء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (142/10)، تاریخ بروجرد (398 -395 /2)، الذریعه (16/ 177، 20/ 133- 134، 23/ 76، 91، 109)، ریحانه (57/1)، علماء معاصرین (134)، معجم المؤلفین (25/13)، مکارم الآثار (1922 -1921 /6).

بروجردی کاشانی، محمد تقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم دینی، محدث ادیب و شاعر. پس از فراگرفتن علوم متداول خود را به اصفهان رسانید و در حوزه‌های درسی آنجا تحصیل خود را تکمیل کرد. وی از محضر علامه مجلسی فائده‌ها برد و از وی اجازه‌ی روایت گرفت و خود به ملا عبدالله کاشانی در 1103 /1102 ق اجازه روایت داد. او قسمت پایانی عمر را در کاشان گذراند. او را ارادتی تمام به خاندان پیامبر علیهم‌السلام بود، لذا از خود آثاری در مناقب ایشان به جای گذاشت. یکی از این آثار کتاب «عین البکاء»، به فارسی، در تاریخ زندگی و شهادت حضرت سیدالشهداء (ع) است که در آن اشعاری از خود و دیگران آورده است و آن را در 1099 ق در کاشان تألیف کرده و در 1284 ق در لکهنو به چاپ رسیده است. اثر دیگر او «لب عین البکاء» است که خلاصه‌ای از کتاب «عین البکاء» او است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (191/9)، تاریخ بروجرد (111 -110 /2)، الذریعه (287/18، 367/15).

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(359 -272 ق)، عالم دینی و محدث. معروف به ابن‌زیرک بروجردی. ساکن بغداد بود و مورد وثوق. عمیر بن مرداس دورقی و محمد بن ابراهیم بن زیاد رازی از استادان وی در حدیث بودند. ابونعیم اصفهانی و سلامة بن عمر نصیبی و حسن بن عبدالله بن مرزبان ابوسعید سیرافی و عبدالکریم، فرزند مطیع لله خلیفه عباسی، از شاگردان وی بودند. خطیب بغدادی زهد و پارسایی او را ستوده و او را از اهل قرآن به شمار آورده و از ابوالعباس بن فرات نقل کرده که ابن‌زیرک بروجردی جمیل المذهب بوده و تا هنگام مرگ به تلاوت قرآن اشتغال داشته است. در «تاریخ بغداد» نام جد وی دیزک آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 197 /380 -351)، تاریخ بروجرد (18 -14 /2)، تاریخ بغداد (406 -405 /2)، لسان المیزان (445 -444 /6).

بروجردی، ابوالحسن عبیدالله

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، عالم و محدث. معروف به قاضی ابوالحسن بروجردی. ساکن بغداد بود و از علمای حدیث زمان بهره‌ها گرفت. از استادان وی می‌توان عبیدالله بن محمد بن محمد باغندی و حسین بن محمد انصاری و محمد بن عمران دینوری و محمد بن ابراهیم اصفهانی را نام برد. محمد بن جریر طبری نیز از مشایخ او است. در سال 371 ق، در بغداد مجلس املای حدیث داشت. عبدالعزیز بن علی ازجی و عبدالملک بن عمر رزاز و ابومنصور محمد بن عیسی همدانی از شاگردان وی بودند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (34 -26 /2)، تاریخ بغداد (361/10).

بروجردی، ابوالفضل محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم و ششم ق)، حافظ و محدث. معروف به حافظ بروجردی. در زادگاهش مقدمات علوم را فراگرفت و برای تکمیل به شهرهای نهاوند و همدان و اصفهان و بغداد مسافرت کرد و از استادانی همچون محمد بن طاهر مقدسی و ابومحمد عبدالرحمان دونی و یحیی بن عبدالوهاب بن منده استفاده برد. از شاگردان وی می‌توان ابوسعد عبدالکریم سمعانی را نام برد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (68 -65 ،60 -58 /2)، سیر النبلاء (319/20)، معجم البلدان (481 -480 /1)، وفیات الاعیان (169/6).

بروجردی، ابوتمام ابراهیم

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(532 -440 ق)، فقیه، محدث و مدرس. در بروجرد به دنیا آمد. اصل او از صیمره‌ی خوزستان است. پس از فراگیری مقدمات در زادگاهش، برای تکمیل تحصیلات به بغداد و مکه مسافرت کرد. ابوتمام از شاگردان یوسف بن محمد خطیب همدانی و ابواسحاق ابراهیم بن احمد رازی است. وی مدتی در همدان ساکن بود و به همین جهت به همدانی نیز مشهور است. سپس به بروجرد بازگشت و به ریاست ظاهری و باطنی شهر رسید. او در بروجرد به تدریس مشغول شد و شاگردان بسیاری از جمله ابوسعد عبدالکریم سمعانی و ابراهیم بن حسن آدمی را تربیت کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (64 -63 /2)، معجم البلدان (499/3).

بروجردی، ابوحفص عمر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث و قاری. علوم ابتدایی را در زادگاهش، بروجرد، به پایان برد، سپس برای تکمیل به بغداد رفت و در آنجا ساکن شد و در محضر استادان زمان به فراگیری حدیث پرداخت. او به مصر نیز مسافرت کرد و از رجال علمی آنجا نیز بهره گرفت. از جمله استادان وی ابوالحسن محمد بن محمد بن عبدالله باهلی است. حسین بن شیرک یا شریک بن عبدالله آدمی، از علمای قرائت، نیز از استادان بروجردی است. ابوحفص از مشاهیر محدثان زمان خود شد و خواستاران حدیث و قرائت در مجلس درس وی حاضر شدند. از جمله شاگردان وی ابوالعباس احمد بن محمد جرجانی و جعفر بن محمد بن فضل مارستانی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (21 -19 /2)، تاریخ بغداد (254/11).

بروجردی، جمال‌الدین محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1302 ق)، فقیه، محدث و مفسر. مشهور به مجتهد بروجردی. وی نوه‌ی دختری میرزای قمی، صاحب «قوانین»، و خلف حاج ملا اسدالله حجة الاسلام بود که مقام فقاهت و تبحرش در حدیث و تفسیر مسلم بود. وی از پدرش حجة الاسلام اجازه‌ی اجتهاد داشت. جمال‌الدین در اواخر عمر به مشهد مشرف شد و از آنجا به تهران آمد و چندین سال به ترویج شریعت و ارشاد مردم مشغول بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (330 -327 /2)، علماء معاصرین (336 -335)، گنجینه‌ی دانشمندان (192/3)، المآثر و الآثار (143 -142).

بزدوی، ابوطلحه منصور

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 329 ق)، محدث. ابن ماکولا او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده و گوید که: او آخرین محدثی بود که «الجامع الصحیح» را از بخاری مستقیما روایت می‌کرد. جعفر مستغفری در «تاریخ نسف» از او یاد کرده و گوید که: ابوطلحه دهقان بزده بود و محدثان روایت او را چون مسموعات نوجوانی او بوده، قابل اعتماد نمی‌دانستند. همشهریانش از وی نقل حدیث کرده و عده‌ای از دیگر نقاط برای شنیدن حدیث به سوی او آمده بودند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (280 -279 /15)، لسان المیزان (70/7).

بزدوی، فخر الاسلام، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(482 -400 ق)، فقیه اصولی، محدث و مفسر حنفی. مشهور به ابی العسر. نسبتش به بزده، قلعه‌ای در نزدیک نسف، می‌رسد از بزرگان سمرقند و پیشوای اصحاب ماوراءالنهر و خود صاحب طریقه‌ای در مذهب حنفی بود. سمعانی گوید که دوستش ابوالمعالی محمد بن نصر، خطیب سمرقند، تنها راوی اوست. وی در سمرقند به خاک سپرده شد. او را تصانیف بسیاری است، از آن جمله: «کنز الوصول الی معرفة الاصول» یا «اصول بزدوی»، در اصول فقه، که به همراه شرح آن به نام «کشف الاسرار» علاءالدین بخاری چاپ شده است؛ «المبسوط»، یازده مجلد؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی؛ شرح «الجامع الصغیر» شیبانی؛ شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «غناء الفقها»، در فقه؛ «کشف الاستار» یا «تفسیر القرآن»، در یک‌صد و بیست جزء.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (148/5)، ایضاح المکنون (388 ،34 /2)، سیر النبلاء (603 -602 /18)، کشف الظنون (1581 ،1485 ،1016 ،568 ،563 ،553 ،467 ،113- 112)، معجم البلدان (487 -486 /1)، معجم المؤلفین (192/7)، الوافی بالوفیات (430/21)، و هدیة العارفین (693/1).

بسطامی، ضیاءالدین، ابوشجاع عمر

قرن:6

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(570 /562 -475 ق)، مفسر، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. محدث و مسند بلخ و امام مسجد راغوم یا راعوام بود. بسطامی نزد پدرش و سپس نزد ابوالقاسم احمد خلیلی و ابراهیم بن محمد اصفهانی درس خواند، و در محضر ابوجعفر محمد بن حسین سمنجانی فقه آموخت. او حتی در کهن‌سالی نیز بر دانش‌اندوزی حریص بود و از هر کسی چیزی می‌آموخت. کلامش شیرین و در وعظ و خطابه‌ی او نکته‌ها نهفته بود. سمعانی و فرزندش، ابومظفر، و ابوالفرج ابن‌جوزی و ابوروح هروی، و بسیاری دیگر، از شاگردان وی به حساب می‌آیند. وی در بلخ درگذشت. از آثار وی: «ادب المریض و العائد»؛ «لقطات العقول»؛ «مزالیق یا مزالق العزلة» یا «من الف العزلة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (223/5)، سیر النبلاء (454 -452 /20)، کشف الظنون (1659 -1464 ،48)، معجم المؤلفین (313/7)، هدیة العارفین (784/1).

بشر حافی مروزی بغدادی، ابونصر

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(227 -150 ق)، عارف، صوفی و محدث. در قریه بکرد، یکی از قرای مرو، متولد شد و در بغداد سکونت گزید. وی را از طبقه‌ی اولیا می‌دانند. او در جوانی مردی عیاش بود و به روایت علامه‌ی حلی در «منهاج الکرامة» در اثر ارشاد امام موسی بن جعفر (ع) و به دست آن حضرت موفق به توبه شد. روایتهای متفاوتی در باب گرایش او را به راه عرفانی هست. پسر عمش، علی بن خشرم، محدث معروفی بود و ظاهرا او قواعد طریقت را از وی آموخت. وی معاصر احمد حنبل بود. از مالک و شریک بن عبداللّٰه و حماد بن زید و فضیل بن عیاض و ابن مبارک و عبدالرحمان بن زید بن اسلم و بسیاری دیگر حدیث شنید و کسب فیض کرد. از شاگردان وی می‌توان به نعیم بن هیصم و پسرش محمد بن نعیم، نصر بن منصور بزاز، محمد بن مثنی سمسار، سری السقطی و ابراهیم بن هانی نیشابوری را نام برد. مأثورات و منقولات او در همه کتب عرفان و تصوف آمده است. از آثار وی: «کتاب الزهد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (26/2)، اعیان الشیعه (581 -578 /3)، تاریخ بغداد (80 -67 /7)، تاریخ گزیده (639 -638)، تذکرة الاولیاء (114 -106 /1)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (32)، حلیة الاولیاء (360 -336 /8)، روضات الجنات (130 -125 /2)، ریحانه (18 -16 /2)، سرآمدان فرهنگ (226/1)، سیر النبلاء (477 -469 /10)، طبقات صوفیه سلمی (47 -39)، طبقات الصوفیه هروی (86 -85)، الفهرست لابن الندیم (261)، کارنامه‌ی بزرگان (54 -52)، کشف المحجوب (132 -130)، الکنی و الالقاب (170 -167 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ بشر حافی)، معجم المؤلفین (46/3)، نفحات الانس (45)، وفیات الاعیان (277 -274 /1).

بغلانی، ابورجاء قتیبة

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 240 -150 ق)، محدث. در بغلان از شهرهای طخارستان در نواحی بلخ به دنیا آمد. چون جدش از موالیان حجاج بود، ثقفی نامیده می‌شد. به عراق و مدینه و مکه و شام و مصر صفر کرد و از مالک بن انس و لیث بن سعد و حماد بن زید و عبداللّه بن لهیعه و ابوعوانه و سفیان بن عیینه و حفص بن غیاث و جریر بن عبدالحمید و معاویه بن عمار دهنی و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن حنبل و ابوداوود سجستانی و ابوزرعه رازی و ابوحاتم رازی و بخاری و مسلم و همچنین نسائی و ترمذی در کتب خود، از وی حدیث نقل کرده‌اند و او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده‌اند. بخاری در «صحیح» خود 308 حدیث و مسلم نیز در «صحیح» خود 668 حدیث از او آورده‌اند. نسائی مدت یک سال در خدمت او بود و از او بسیار حدیث فراگرفت. عبداللّه بن محمد بغوی گوید که قتیبه بن سعید در سال 240 ق بلخ را به سوی بغلان ترک گفت و پس از اقامتی کوتاه در بغلان از دنیا رفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (27/6)، تاریخ بغداد (470 -464 /12)، تاریخ الکبیر (195/7)، تهذیب التهذیب (313 -311 /8)، الجرح و التعدیل (ج 3، ق 140/2)، سیر النبلاء (24 -13 /11).

بغوی، ابوالطیب محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 319 ق)، محدث اهل سنت. خاله زاده‌ی عبداللَّه بن محمد بغوی است. وی از حماد بن حسن عنبسه و احمد بن عبداللَّه مکتب و محمد بن شداد مسمعی روایت کرده است. قاضی ابوالحسن جراحی و ابن‌شاهین از وی روایت کرده‌اند. خطیب بغداد مورد اعتماد بودن وی را ستوده و گوید که جز خوبی از او نمی‌داند. بغوی به پنج واسطه از جابر بن عبداللَّه از پیامبر (ص) روایت کرده که آن حضرت روز حدیبیه دست امیرالمؤمنین (ع) را گرفت و فرمود: هذا امیر البرره... و آن گاه صدا را بلند کرد و فرمود: انا مدینه العلم و علی بابها....
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (377/2)، رحانه (272/1).

بغوی، ابوالقاسم عبداللّٰه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(317 -214 /213 ق)، عالم و محدث. اصل وی از بغ یا بغشو از شهرهای خراسان است. ابوالقاسم نوه‌ی دختری احمد بن منیع بغوی است، لذا به ابن‌منیع نیز مشهور است. در بغداد به دنیا آمد و همان جا سکنی گزید. در زمان خود محدث و مسند عراق بود. وی از احمد بن حنبل و علی بن المدینی و علی بن الجعد و بسیاری از مشایخ بخاری و مسلم روایت کرده است. ابوعلی نیشابوری و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر شافعی و ابواحمد حسینک نیشابوری و ابواحمد حاکم و ابوالحسن دارقطنی و کتانی و ابن‌شاهین و ابوبکر بن المقری اصفهانی و ابوبکر احمد بن عبدان شیرازی، محدث اهواز، و ابوبکر بن شاذان و ابوبکر بن مهندس مصری و ابوبکر جعابی و طبرانی از شاگردان وی به حساب آمده‌اند. عمر طولانی او را مرجع استفاده دو نسل بلکه سه نسل پشت سر هم قرار داده بود. از آثارش: «الجعدیات» است که در آن احادیث بزرگترین استاد خود علی بن الجعد هاشمی را در 12 جزء جمع‌آوری کرده است. محمد بن احمد لیثی و محمد بن جعفر بغدادی که هر دو از مشایخ صدوق می‌باشند، از راویان این اثرند. از دیگر آثار وی: «معجم الصحابه» یا «معجم کبیر»؛ کتاب «المسند»، در حدیث؛ کتاب «السنن علی مذاهب الفقهاء»، در فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (263/4)، تاریخ بغداد (117 -111 /10)، ریحانه (272/1)، سیرالنبلاء (457 -440 /14)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 157 -156 /4)، الفهرست لابن الندیم (325)، کشف الظنون (1736 -674)، الکنی و الالقاب (88/2)، لسان المیزان (71/8، 124- 120/4)، لغت‌نامه (ذیل/ بغوی)، معجم البلدان (553/1)، معجم المؤلفین (126/6)، الوافی بالوفیات (479/17).

بغوی، ظهیرالدین، ابومحمد حسین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(516/510 -436 ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث و عارف. ملقب به محیی السنه و مشهور به ابن‌فراء، یا فراء. منسوب به بغ یا بغشور، از قریه‌های میان سرخس و هرات در فقه شاگرد قاضی حسین بن محمد مرورودی و در عرفان شاگرد شبلی، ابومحمد مرتعش و عبداللّٰه منازل بود. بغوی چون مجلس درس آراست هیچ‌گاه بی‌طهارت به تدریس آغاز نکرد. از جمله شاگردان وی در حدیث ابوالفتوح محمد بن محمد طایی و ابومنصور محمد عطاری و ابوالمکارم فضل‌اللّٰه بن محمد نوقانی بوده‌اند. او با غزالی معاصر بود. وی در مرورود، درگذشت و در کنار شیخش، قاضی حسین مرورودی در مقبره‌ی طالقان دفن شد. از جمله‌ی آثار وی: «التهذیب»، در فروع فقه شافعی؛ «شرح السنه»، در حدیث؛ «معالم التنزیل»، در تفسیر؛ «مصابیح السنه»؛ «الجمع بین الصحیحین»؛ «شمائل النبی المختار»؛ «الکفایه فی فروغ الشافعیه»، به فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (284/2)، تاریخ ادبیات در ایران (929 -928 ،260 /2)، تاریخ نظم و نثر (126)، حبیب السیر (319/2)، دائره المعارف الاسلامیه (27/4)، روضات الجنات (181 -175 /3)، ریحانه (272 -271 /1)، سرآمدان فرهنگ (179/1)، سیر النبلاء (443 -439 /19)، کشف الظنون (1499)، الکنی و الالقاب (88/2)، لغت‌نامه (ذیل/ بغوی)، معجم البلدان (554 -553 /1)، معجم المؤلفین (61/4)، نامه‌ی دانشوران (259 -257 /7)، الوافی بالوفیات (63/13)، وفیات الاعیان (137 -136 /2)، هدیة العارفین (312/1).

بکرآبادی، سعیده

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز پیش از 427 ق. از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن شعیب بود و از ابونعیم و عبدالملک بن محمد بن عدی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 504.

بلخی، ابواسحاق، ابراهیم

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 162 /161 -112 ق)، عارف و محدث. در خاندانی کوفی در بلخ متولد شد. آنچه درباره‌ی زندگی او می‌گویند بیشتر به افسانه شباهت دارد تا واقعیت؛ از جمله آنکه او را فرزند حاکم بلخ دانسته‌اند که بر اثر انقلابی درونی از زندگی اشرافی دست کشید و به درویشی روی آورد. شاید چون خانواده‌اش عرب‌تبار بودند، از ترس ابومسلم ناگزیر به ترک وطن شد و از خراسان به شام رفت (ح 132 ق) و پس از آن به سفر در سرزمینهای اسلامی پرداخت. گویا در جنگهای مسلمانان با بیزانس شرکت داشت. وی بر خلاف بسیاری از متصوفه با کار در مزارع، دروگری، خوشه‌چینی، خرمنکوبی و باغبانی روزگار می‌گذارنید و در عین زهد متوجه زندگی نیز بود. به روایتی به خدمت امام باقر (ع) نیز رسید و از برکات و انفاس او بهره گرفت. به روایت ابن‌فهد، وی، زمانی که امام صادق (ع) از کوفه عازم مدینه بود با ایشان ملاقت کرد. در تصوف آوازه‌ای بلند داشت. میان زدگی او و افسانه‌ی بودا شباهتهایی یافته‌اند. کتاب عامیانه «سیرةالسلطان ابراهیم بن ادهم»، درباره‌ی زندگی اوست. وی را در شمار محدثین مورد اعتماد نیز آورده‌اند.[1]
ابواسحاق ابراهیم بن ادهم بلخی از بزرگان زهاد نیمه اول قرن دوم هجری (مقت. 160 یا 166 ه.ق.) وی از بلخ به مکه رفت و مجاور گردید. در مکه به صحبت چند تن از اولیا مانند فضیل بن عیاض و سفیان ثوری رسید و سپس به شام رفت و تا پایان عمر بدانجا بود. وی در جنگ دریایی ضد بیزنطیه (بیزانس) به شهادت رسید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (24 /1)، تاریخ اسلام (حوادث 59 -43 /170 -161)، تاریخ تصوف (435 ،295 ،281 ،270 ،164 -162 ،157 ،59)، تذکرة الاولیاء (106 -85 /1)، تهذیب التهذیب (94 -93 /1)، حلیة الاولیاء (395 -367 /7)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (336 -334 /2)، دائرةالمعارف البستانی (211 /1)، روضات الجنات (160 -149 /1)، ریاض العارفین (21)، ریحانه (98 -97 /1)، سیر النبلاء (396 -387 /7)، طبقات الصوفیه هروی (72 -68)، طرائق الحقائق (129 -109 /2)، فضایل بلخی (144 -108)، مجالس المؤمنین (24 /2)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد

(42 -41)، نفحات الانس (38 -37)، الوافى بالوفيات (319 -318 /5)، وفيات الاعيان (32 -31 /1).

بلخی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 319 ق)، صوفی و محدث. اصل او از بلخ است. متعصبان، وی را به سبب مذهبش از بلخ راندند و او نیز آنان را نفرین کرد و به سمرقند رفت و در آنجا قاضی شد در ضمن سفر حج در شهر نیشابور مجلس می‌گفت بعد از زیارت خانه خدا به سمقرند بازگشت و در همان جا درگذشت. شیخ الاسلام، خواجه عبداللّٰه انصاری درباره‌ی وی گفته که: «پس از او از بلخ هیچ صوفی نخاست». از کلام اوست: جاهل را می‌توان با شش خصلت شناسایی کرد: خشم بی‌محل و کلام بی‌ارزش و بخشش بی‌جا و افشاء سر و اعتماد به هر کس و بازنشناختن دوست از دشمن.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (221/7)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (58 -57)، حلیه الاولیاء (233 -232 /10)، طبقات الصوفیه سلمی (216 -212)، طبقات الصوفیه هروی (306 -305)، معجم البلدان (569/1)، نفحات الانس (118 -117).

بلخی، ابوعلی عبداللّٰه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 295 /294 ق)، حافظ و محدث. مشهور به محدث بلخ. وی از قتیبه بن سعید و ابراهیم بن یوسف ماکیانی فقیه و علی بن حجر و هدیة بن عبدالوهاب و محمد بن یحیی ذهلی و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی نیشابوری و محدثان نیشابور و ابن‌قانع و جعابی و ابوبکر شافعی از او حدیث نقل کرده‌اند. خطیب بغدادی او را یکی از پیشگامان حدیث می‌شناسد. وی به دست قرمطیان کشته شد. از آثار وی: کتاب «العلل»؛ کتاب «التاریخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (261/4)، تاریخ بغداد (94 -93 /10)، سیر النبلاء (530 -529 /13).

بلخی، سید اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید اسماعیل بلخی سال 1295 ش . در قریه ((سرپل بلخاب)) در یک خانواده روحانی زاده شد. بلخاب سرزمینی است خوش آب و هوا و کوهستانی که در قسمت جنوبی استان مزار شریف و در مسیر رودخانه ((بلخ آب)) که از ((بامیان)) سرچشمه می گیرد قرار گرفته است . این خطه از دیرباز مرکز تشیع و پایگاه ستارگان علم و ادب در ترکستان زمین بوده و امروز پس از گذشت قرنها نام ستارگانش چشم و چراغ ملت مسلمان به حساب می آیند اینک نیم نگاهی به گذشته این دیار می اندازیم .
فرزانگان بلخاب
بلخاب تا قبل از ورود ((میر سید علی فرزند میر سید جلال الدین بخارایی)) شهرت چندانی نداشته ولی بعد از سال 810 ق . با ورود این عالم زبردست و دانشمند نام و آوازه این دره گمنام از ((سمرقند)) تا ((هرات)) پیچید. بدین مناسبت کاروانهایی از عالمان و دولتمردان به قصد زیارت و دیدار این عارف وارسته وارد بلخاب شدند. تا جایی که ((شاهرخ)) به این شخصیت علاقه مند شد و چندین بار وی را از بلخاب به مرکز حکومت خراسان یعنی ((هرات)) دعوت نمود و دخترش را به عقد او درآورد. و در آخرین سفر میرسیدعلی در حالی که شاهرخ در ((شهر ری)) دار فانی را وداع گفته بود بر طبق وصیتش جنازه او را به هرات حمل نمودند و میرسیدعلی ولی بر او نماز خواند!
بلخاب از دیر زمان با حوزه های بزرگ شیعه در نجف ، مشهد و قم در تماس بوده و در دشوارترین ایام این قافله از حرکت نیفتاد. بر همین اساس است که مدارس و روحانیت بلخاب از سایر مناطق پیشگام است . و نسبت به سایر مناطق شیعه نشین افغانستان بیشترین طلاب از این منطقه بوده اند.
در این بخش بیش از سی هزار نفر شیعه مؤ من و غیرت مند زندگی می کنند و بیش از دهها حسینیه و مسجد وجود دارد و تا قبل از انقلاب بزرگترین پایگاه فرهنگی مردم شمال به حساب می آمد.
برخی از بزرگان بلخاب به قرار ذیل است :

بلقیسه

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
پیش از 427 ق، از زنان محدث. وی دختر محمد بن احمد بود. از زندگی او اطلاع بیشتری در دست نیست.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 505.

بلیانی کازرونی نیشابوری، محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(810 -735 /727 ق)، محدث شافعی. در کازرون به دنیا آمد، در همان جا بالید و تحصیل علم کرد. در لار درگذشت. از آثار وی: شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «الاربعون»، در برتری علم؛ «شعب الاسانید فی روایه الکتب و المسانید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (220/11).

بلیقینی، ابوحفص سراج‌الدین

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 804 ق)، عالم و محدث. از مشاهیر علما و محدثان عامه است که «صحیح بخاری» را شرح کرده است. وی تألیفات دیگری نیز دارد که اکنون در دسترس نیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (7/3).

بنت شعری، زینب

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
524- جمادی‌الاخر 615 ق، ملقب به ام‌الموید از زنان عالم و محدث. وی در نیشابور متولد شد و محضر گروهی از بزرگان علما را درک کرد و از آنان روایت و اجازه دریافت کرد. او از ابومحمد اسماعیل بن ابوالقاسم نیشابوری قارئی، ابوالقاسم زاهر. ابوالمظفر عبدالمنعم بن عبدالکریم بن هوازن قشیری، ابوالفتوح عبدالوهاب بن شاه شادیاخی و ابوالبرکات محمد بن فضل فزاری و دیگران سماع حدیث کرد و حافظ ابوالحسن عبدالغافرین اسماعیل بن عبدالغافر فارسی و علامه ابوالقاسم محمود بن عمر زمحشری (صاحب کشاف) به وی اجازه روایت دادند. همچنین از ابونصر محمد بن منصور حرفی و دیگران از طبقه حفاظ و علما حدیث نقل کرد.
کسان بسیاری نیز نزد او حدیث آموختند و از وی اجازه دریافت داشتند. زینب در سن 91 سالگی در نیشابور درگذشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 77 -75 / 2؛ تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، 370.

بنت‌المنشار

قرن:11
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(ز- 1031 ق)، عالم، فقیه، محدث و مدرس. او همسر شیخ‌بهایی بود. فقه و حدیث و علوم دیگر را به زنان تدریس می‌کرد. چون تنها دختر خانواده بود، چهار هزار جلد کتاب از پدر به وی به ارث رسید. و شیخ‌بهایی تمام کتابهای خود و همسرش را وقف کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (607/3)، تذکرةالقبور (30)، ریاحین الشریعه (225/4)، ریاض‌العلماء (94/5)، ریحانه (366/8)، فوائد الرضویه (510).

بوسنجی، عایشه

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(بوسنج یا پوشنگ، شهرکی در ده فرسنگی هرات بوده است). از زنان محدث. وی دختر عبدالله بود و از عبدالرحمن بن محمد بن مظفر بوسنجی (پوشنگی) روایت کرده است.[1]
460- ز 541 ق، از زنان محدث، پارسا و نیکوکار. وی دختر عبداللّٰه بن علی بن احمد بلخی بود. او در بوشنج (پوشنگ) متولد شد و در همان شهر درگذشت. او از پدرش و از امام عبدالرحمن بن محمد داودی و ابومنصور بن عبدالرحمن بن محمد کلار حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث نوشته است.[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منبع: اعلام‌النساء، 156 / 3.
[2] منبع: اعلام‌النساء، 157 / 3.

بهاری همدانی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1333 -1277 ق)، عارف، فقیه، عالم، محدث و رجالی. در بهار از توابع همدان متولد شد و همان جا نزد پدر خود درس خواند. پس از آن به همدان و بروجرد رفت و به ترتیب نزد محمد اسماعیل همدانی و میرزا محمود طباطبایی بروجردی تلمذ کرد پس از پایان سطوح و قرائت درس خارج به نجف رهسپار شد، و نزد ملا حسینقلی همدانی تحصیلات خود را ادامه داد و از خواص اصحاب او شد. پس از مرگ استادش، ملا حسینقلی همدانی، و بعد از مدت بیست سال توقف در نجف به همدان بازگشت و تا پایان عمر در آنجا زیست و در همان شهر دفن شد. در «اعیان‌الشیعه» چهل و چهار تألیف او نام برده شده است. از آثار وی: «ابهی الدرر فی تکملة عقد الدرر»؛ «البیان فی حقیقه الایمان»؛ «السلاح الحازم لدفع الظالم»، رد ابن‌حجر در منع ذم معاویه»؛ «نثار اللباب»؛ «الدرة الغرویة والتحفة الحسینیه»؛ «تسدید المکارم و تفضیح المظالم»؛ «الطلع النضید فی ابطال المنع عن لعن یزید»؛ «رسالة فی احوال أخطب خوارزم»؛ حاشیه بر «قوانین الاصول»؛ «ایضاح الخطاء»، در نکوهش استبداد؛ رساله‌ای در «عدالت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (538 -537 /3)، الذریعه (51/24 ،179 -178 /15 ،208/12 ،104/8 ،175 -174 /6 ،173/3 ،494/2 ،79/1)، فوائد الرضویه (418)، مؤلفین کتب چاپی (46 -45 /2)، معجم‌المؤلفین (37 -36 /3).

بهبودی، محمدباقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدباقر بهبودی درسال 1308ه.ش دیده به جهان گشود. از سال 1327 تحصیلات مذهبی رابطور تمام وقت شروع کرد. ادامه تحصیل خود را تا سال 1337 کشاند واز محضر اساتید آن دوره کسب فیض نمود. بعد از ترک تحصیل به تهران منتقل شد و به تصحیح و تحقیق کتب خطی پرداخت. وی اخراج چهل و پنج جلد بحار و مقابله، تحقیق و پاورقی و تخریج احادیث آن و مقابله با ماخذ، کاملا به دست ایشان به اتمام رسید. در اثر همین توفیق الهی بود که بیش از سایر همکارانش به نسخة مولف دست یافت و 36 جلد از این چهل و پنج جلد رابا نسخة مولف مقابله کرد. در جلد 110 که آخرین جلد بحارالانوار است، سخنی کوتاه دربارة این کتاب و شیوة مولف در جمع احادیث تحریر کرده اند که توجه علاقمندان را به آن جلب کرد. گروه : علوم انسانی رشته : الهیات و معارف اسلامی تحصیلات رسمی و حرفه ای : محمدباقر بهبودی در ادبیات از محضر استاد ادیب محمدتقی نیشابوری معروف به ادیب دوم، در قسمت سطح مختصری از محضر حجت الاسلام سید احمد یزدی معروف به نهنگ و بیشتر از محضر استاد حجت الاسلام حاج شیخ هاشم قزوینی بهره برد. علاوه بر مقداری سطح در یک رشته از دروس تفسیری محضر حجت الاسلام دامغانی را هم درک کرد که روزهای تعطیل به آن پرداختند. در سال 1333 شمسی به قم آمد و بعد از آنکه یک درس در محضر آیت الله خمینی حاضر شد، بدون توقف به نجف رفت. در نجف یک درس در محضر آیت الله خویی و یک درس در محضر آیت الله حکیم انتخاب کرد و تا دوسال به تحصیل و بیشتر مطالعه و تحقیق شخصی ادامه داد و درسال 1335 ترک تحصیل نمود.استادان و مربیان : استادان محمدباقر بهبودی استاد ادیب محمدتقی نیشابوری، حجت الاسلام سیداحمد یزدی، حجت الاسلام حاج سیدهاشم قزوینی، حجت الاسلام دامغانی، آیت الله خمینی، آیت الله خویی، آیت الله حکیم می توان نام برد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : محمدباقر بهبودی از سال 1337که به تهران منتقل شد ، به تصحیح و تحقیق کتابهای خطی و چاپی پرداخت. اولین کاری که شروع کرد تصحیح تفسیر المیزان – جلد هفتم – بود که تا جلد بیستم آخرین جلد ادامه یافت. درآن هنگام، کارمن چندان مورد توجه و علاقه واعتماد مولف قرار گرفت که رخصت یافت به حک و اصلاح ادبی آن نیز بپردازد. به موازات تفسیر المیزان به تصحیح بحار

الانوار پرداخت و از جلد هفدهم تا آخرین مجلد – غیر از دو جلد 77 و 78 همه مجلدات به تصحیح اینجانب واشراف و نظارت بر متن کتاب و احیانا حک و اصلاح تعلیقة دیگران پایان گرفت.آثار : اسلوب جدید درشناسایی جدید ویژگی اثر : کتابی در تجوید به نام اسلوب جدید در شناسایی تجوید که مقدمة آن در تاریخ علم قرائت و تجوید بسیار جالب تهیه شده است. به سال 1329.2 تحقیق و تصحیح بحارالانوار ویژگی اثر : این کتاب اثر محمدباقر مجلسی است.3 تحقیق و تصحیح کتاب کنزالعرفان ویژگی اثر : این کتاب اثر فاضل مقداد است که تحقیق نسخه و تخریج احادیث و تصحیح اوراق مطبعه به عهده محمدباقر بهبودی بوده است.4 تحقیق و تصحیح کتاب مسالک الافهام فی آیات الاحکام ویژگی اثر : این اثر در دو جلد که قسمت تعلیقات فقهی آن به عهده مرحوم شریف زاده است.5 تحقیق و تصحیح کتاب مناقب ابن المغازلی ، تحقیق و تصحیح و تعلیقات کتاب الصراط المستقیم ویژگی اثر : این اثر تالیف مرحوم بیاضی در دو جلد است که یک مقدمه از مرحوم حاج آقا بزرگ تهرانی و یک مقدمه از آیت الله سید شهاب امیری مرعشی در اول آن اضافه گردیده است.7 تحقیق و تصحیح و تعلیقات کتاب مبسوط ویژگی اثر : کتاب مبسوط از جلد سوم تا جلد هشتم با تحقیق نسخه وتصحیح اوراق مطبعی و تعلیقات نسبتا ناچیز و فهرست کامل فروع در حدود 200 صفحه.8 تحقیق و تصحیح وقایع السنین و الاعوام ویژگی اثر : این اثر تالیف خاتون آبادی با تحقیق نسخه و تصحیح اوراق و مقابله با ماخذ می باشد.9 تعلیقه و تحقیق و تصحیح کتاب زبده البیان ویژگی اثر : این اثر تالیف محقق اردبیلی است.10 صحیح الکافی ، قاطع البرهان فی علم المیزان ویژگی اثر : این اثر اولین اثر چاپی او می باشد که درسال 1328 شمسی به چاپ رسیده است.12 گزیدة کافی، مجلدات ناسخ التواریخ ، معرفه الحدیث ، میثم تمار ویژگی اثر : این کتاب در سال 1333 به چاپ رسیده است.

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی، به کوشش سیدکمال حاج سیدجوادی، سیدمصطفی رخ صفت، روانشاد حسن منتظر قائم، سال سوم، شمارة 7، مهرماه 1365

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1245/1224 ق)، فقیه اصولی، مجتهد و عالم علوم نقلی و عقلی. متولد کربلا و ساکن همدان بود. وی نزد پدر و برادرش، آقا محمدعلی، سیدمهدی شهرستانی و سیدعلی صاحب «ریاض» درس خواند. در قضیه‌ی وهابیون از عراق به ایران آمد و در کرمانشاه ساکن شد، سپس به مشهد رفت و از آنجا راهی همدان شد و بنا به اصرار علمای آن دیار مدتی در آنجا ماند. سپس به اصفهان و مجددا به مشهد و یزد رفت. او سالهای پایان عمر خود را در همدان گذراند و همان جا درگذشت. اثر وی: «حاشیه معالم الاصول» است که مفصل‌ترین حواشی تحقیقاتی بود که تا آن زمان بر «معالم» نوشته شده بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (208 -207 /6)، روضات الجنات (96/2)، ریحانه (399/3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 708 -707 /13)، الکنی والالقاب (110/2)، مرآت‌الاحوال (169 -168).

بهشتی، سیدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1354 ق)، عالم، ادیب، لغوی، مفسر، فقیه و محدث. معروف به مفسر. در کربلا متولد شد و همان جا نشو و نما یافت. وی در تهران ساکن و از اعلام معاصر تهران بود. بهشتی در زهد و تقوی کم‌نظیر بود. او متجاوز از بیست و دو سال پی‌درپی در مسجد جامع تهران تفسیر قرآن می‌گفت. در تهران درگذشت و در امامزاده عبداللّه شهر ری دفن شد. از آثار وی تفسیر «مقتنیات الدرر و ملتقطات الثمر»، به عربی، در دوازده مجلد است که در تهران به طبع رسید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (179 -178 /4)، مقنیات الدرر (ج 1/ مقدمه مؤلف).

بیارجمندی خاخورینی خراسانی، یوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1328 ق)، دانشمند، محدث و فقیه. در کودکی از زادگاه خود به مشهد رفت و در آنجا به تحصیل پرداخت، پس از چندی جهت تکمیل تحصیلات خود به نجف سفر کرد و نزد نایینی به فراگیری اصول و فقه پرداخت. سپس از محضر شیخ محمدحسین غروی و سیدابوالحسن اصفهانی فیض برد و اجازه‌ی اجتهاد یافت. همچنین در کربلا از محضر ایت الله قمی فیض برد. وی از محدث قمی اجازه‌ی حدیث گرفت. چند دوره «رسائل» و «مکاسب» و «کفایه» را تدریس کرد. پس از آن درس خارج را شروع کرد و به تدریس فقه و اصول پرداخت. برخی از آثار وی عبارت اند از: «شرح کفایه»، تقریرات نایینی» در فقه و اصول؛ «تقریرات کمپانی»؛ «حاشیه بر مکاسب»؛ «رساله‌ی عملیه»؛ «زبدةالمسائل»؛ «مدارکالعروة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (136/3)، مؤلفین کتب چاپی (6/ 887- 889).

بیرجندی، نظام‌الدین، عبدالعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 934 ق)، ریاضیدان، منجم و محدث، حنفی. معروف به فاضل بیرجندی. خواندمیر وی را جامع اصناف علوم محسوس و معقول و حاوی انواع مسایل فروع و اصول در علم نجوم و حکمیات می‌داند. وی ریاضی و حکمت را نزد منصور بن معین‌الدین کاشانی و علم حدیث را نزد خواجه حافظ غیاث آموخت، و از استادانی چون کمال‌الدین شیخ حسین القنوی، سیف‌الدین احمد بن سعدالدین مسعود تفتازانی و کمال‌الدین مسعود شروانی بهره برد. تاریخ وفات او «در تاریخ نظم و نثر» و «کشف الظنون» سال 911 ق نوشته شده است. برخی از آثار وی: «شرح الفوائد البهائیه» عمادالدین بغدادی، در حساب؛ «شرح شمسیه فی الحساب»؛ «شرح بیست باب در معرفت اسطرلاب»؛ «رساله تشریح در پرگار»؛ «شرح تحریر مجسطی»؛ «شرح زیج الغبیگ»؛ «شرح زبدة الاصول»؛ «شرح تذکره خواجه نصیرالدین طوسی»، در هیئت؛ «شرح النقایة» مختصر «الوقایة»؛ رساله «الابعاد و الاجرام»؛ «بیست باب»، در معرفت تقویم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (30/8)، بهارستان آیتی (207 -206)، تاریخ ادبیات در ایران (347 -344 /5)، تاریخ نجوم اسلامی (276 ،41)، تاریخ نظم و نثر (807 -806 ،385 -384 ،283)، حبیب السیر (616 ،615 /4)، دایرةالمعارف فارسی (486/1)، الذریعه (256/25 ،216/20 ،55/13 ،27/4 ،188/3 ،71/1)، ریحانه (304/1)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (175 -173)، کشف الظنون (1971 ،1826 ،1296 ،392 ،41)، الکنی و الالقاب (112/2)، لغت‌نامه (ذیل/ بیرجندی)، مؤلفین کتب چاپی (889/3)، معجم المؤلفین (266/5)، هدیة الاحباب (110)، هدیة العارفین (586/1).

بیضاوی فارسی، ابوالخیر، ابوسعید عبدالله

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 696 -680 ق)، عالم، ادیب، محدث، مفسر و مورخ اشعری شافعی. معروف به قاضی بیضاوی. اهل بیضای فارس بود. پدرش در زمان سلطنت اتابک ابوبکر بن سعد زنگی قاضی القضاة فارس بود و بعد از او این منصب به پسرش رسید. وی بعد از مدتها اقامت در شیراز، اواخر عمر را در تبریز سپری کرد. قاضی معاصر با علامه حلی امامی و خواجه نصیرالدین طوسی و صلاح‌الدین صفدی بود. او در گورستان چرنداب تبریز مدفون است. بیضاوی در عربی و فارسی تألیفاتی دارد. از جمله: کتاب تفسیر که به «تفسیر بیضاوی» یا «انوار التنزیل و اسرار التأویل» شهرت دارد و شیخ بهایی بر آن شرح نوشته است. «الایضاح»، در اصول دین؛ «تهذیب الاخلاق» در تصوف؛ «شرح التنبیه»، در فقه؛ «شرح الکافیه»، در نحو؛ «شرح المصابیح»، در فقه؛ «شرح مطالع»، در منطق؛ «منهاج الوصول الی علم الاصول»، در اصول فقه؛ «طوالع الانوار» و «مطالع الانظار»، در توحید و کلام؛ «غایة القصوی فی درایة الفتوی»، در فقه شافعی؛ «شرح منتخب الاصول»، در لغت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (248/4)، بزرگان نامی پارس (281 -274)، تاریخ ادبیات در ایران (1209، 228، 223 -222، 218 /3)، تاریخ گزیده (706)، تاریخ نظم و نثر (140 -139)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (518 -517 /1)، دایرةالمعارف فارسی (490/1)، الذریعه (192/24، 179 -178 /23)، روضات الجنات (130 -127 /5)، ریحانه (306/1)، شیرازنامه (182)، طرائق الحقائق (666 -662 /2)، فارسنامه‌ی ناصری (118/1)، کشف الظنون (1959، 188 -186)، الکنی و الالقاب (113/2)، لغت‌نامه (ذیل/ بیضاوی)، معجم المؤلفین (400/13، 98 -97 /6)، نامه‌ی دانشوران (151 -137 /8)، هدیة الاحباب (111 -110)، هدیة العارفین (463 -462 /1)، یادداشتهای قزوینی (15 -13 /2).

بیضاوی، ابوعبدالله محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 424 ق)، فقیه، محدث، مدرس و قاضی. قاضی بیضاوی ساکن بغداد بود. و در آنجا تدریس فقه می‌کرد و مطابق مذهب شافعی فتوا می‌داد مدتی نیز عهده‌دار منصب قضاوت بود. قاضی بیضاوی از ابوبکر بن مالک قطیعی و حین بن محمد عسکری نقل روایت کرده است. خطیب بغدادی از شاگردان او است و از وی استماع حدیث کرده و مورد اعتماد بودن و راستگویی وی را ستوده است. بیضاوی به مرگ ناگهانی در بغداد از دنیا رفت و در مقبره‌ی باب حرب دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (476/5)، ریحانه (307 -306 /1)، الکنی و الالقاب (113/2).

بیضاوی، امام‌الدین، ابوالقاسم عمر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 673 ق)، محدث و مدرس. در شیراز ساکن بود و عهده‌دار مقام قضاوت. وی از دانشمندان و قضات بنام عصر خویش بود. او علاوه بر آگاهی از علوم دینی در طریقت و تصوف نیز مقامی داشت که به گفته‌ی صاحب «شیرازنامه» خرقه‌ی طریقت از شیخ الشیوخ وقت، ابهری گرفت. وی پدر بیضاوی معروف به صاحب «تفسیر» است. در شیراز درگذشت و در مدرسه‌ی مقربی دفن شد. از آثار وی: «مشیخه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی هزار مزار (339)، ریحانه (406/4)، شیرازنامه (182)، معجم المؤلفین (314/7).

بیکندی بخاری، ابوعبدالله محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 160- 225 ق)، حافظ و محدث. از اهالی ماوراءالنهر بود. او در طلب حدیث سفرها کرد و پنج هزار حدیث حفظ کرد و به محدث ماوراءالنهر مشهور شد. او از ابواسحاق فزاری و جریر بن عبدالحمید و عیسی غنجار و عبدالله بن مبارک و سفیان بن عیینه و دیگران حدیث شنید. پسرش، ابراهیم بن محمد، و بخاری، در «صحیح» خود، و عبدالله دارمی و محمد بن علی مروزی و ابوطاهر اسباط از راویان وی به حساب آمده‌اند. یحیی بن یحیی گوید که دو گنج خراسان یکی نزد اسحاق بن راهویه و دیگری نزد محمد بن سلام است. او در هر باب از علوم حدیث تصنیفی دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (16/7)، تهذیب التهذیب (183 -182 /9)، سیرالنبلاء (630 -628 /10)، معجم البلدان (633/1)، معجم المؤلفین (42/10)، الوافی بالوفیات (115/3).

بیکندی، ابوالفضل احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(412/404 -311 ق)، حافظ و محدث. نسبتش به بیکند، ناحیه‌ای بین بخارا و جیحون، می‌رسد. چون جد مادری‌اش احمد بن سلیمان است به او سلیمانی می‌گفتند. او از حفاظ بزرگ حدیث بود که در طلب آن به عراق و شام و مصر سفر کرده بود. وی از محمد بن حمدویه مروزی و علی بن سختویه و محمد بن صابر بخاری و صالح بن زهیر بخاری و همطبقه آنان روایت کرده است. جعفر بن محمد مستغفری و فرزندش محمد بن جعفر از بیکندی روایت کرده‌اند. وی در حفظ و دقت و درایت حدیث کم‌نظیر بود. او را تصانیف بسیاری است و گویند که متجاوز از 400 تصنیف داشته است. وی از بیکند به بخارا رفت تا تصنیفات خود را برای شاگردان برخواند. از جمله کتابهای او کتابی در «اسماء الرجال» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (165/1)، سیر النبلاء (202 -200 /17)، معجم البلدان (633 -632 /1)، الوافی بالوفیات (217 -216 /7)، هدیة العارفین (71/1).

بیهقی خسروجردی، ابوبکر احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(458 /454 -384 ق)، فقیه شافعی، حافظ، محدث، مفسر و متکلم اصولی. ملقب به فخرالزمان. در خسروجرد بیهق متولد شد، و در همان جا نشو و نما یافت. وی به بغداد و کوفه و مکه سفر کرد و در نیشابور رحل اقامت افکند، در همان جا درگذشت و در بیهق دفن شد. ابوبکر در علوم گوناگون دارای دستی توانا بود. امام الحرمین گوید که: شافعی بر گردن تمام شافعیان حق دارد جز بیهقی، و این بیهقی است که با کثرت تصنیفاتش در حمایت مذهب شافعی بر او منت دارد. ذهبی گوید که اگر بیهقی می‌خواست قادر به تأسیس مذهب جدید بود. بیهقی از شاگردان ابو عبدالله حاکم نیشابوری و ابوالفتح ناصر مروزی و ابن فورک و ابو علی روذباری و عبدالله بن یوسف بن نامویه است. شیخ الاسلام ابو علی انصاری و ابو عبدالله فزاری و ابوالقاسم سحامی و ابوالمعالی محمد فارسی از شاگردان وی بوده‌اند. به خاطر گستردگی دانش و معرفتش به اختلاف، در حدود یکهزار ساله تصنیف کرد. از جمله‌ی آثار او: «السنن کبیر»، ده مجلد و «السنن صغیر»، دو مجلد، در حدیث؛ «دلایل النبوة»، در سه مجلد؛ «الجامع المصنف فی شعب الایمان»؛ «المبسوط فی نصوص الشافعی»، در ده مجلد؛ «الاسماء و الصفات»؛ «المعارف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (113/1)، اعیان الشیعه (569 -568 /2)، تاریخ ادبیات در ایران (274/1)، دائرةالمعارف اسلامیة (430 -429 /4)، روضات الجنات (264 -260 /1)، ریحانه (308/1)، سرآمدان فرهنگ (93/1)، سیرالنبلاء (170 -163 /18)، الکامل (104/8)، کشف الظنون (1393، 1455، 1582، 1621، 1726، 1739، 1836 ،1957، 2051 ،1391، 1047، 1007، 760، 721، 574، 400، 261، 175، 53، 9)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد بن حسین)، معجم البلدان (424/2)، معجم المؤلفین (207 -206 /1)، الوافی بالوفیات (354/6)، وفیات الاعیان (76 -75 /1)، هدیة العارفین (78/1).

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 565 -490 ق)، مورخ، ادیب، محدث، فقیه، متکلم، ریاضیدان و حکیم. مشهور به ابن‌فندق و فرید خراسان. در سبزوار به دنیا آمد، اما آنچنان که خود بیان می‌کند اصلش به خزیمة بن ثابت که از مشاهیر اصحاب پیامبر (ص) بوده، می‌رسد. ابوالحسن ابتدا فقه و ادب آموخت و سپس به فراگیری علوم حکمت و حساب و نجوم پرداخت. بسیاری از استادان بزرگ عهد خود را در بیهق و نیشابور و مرو و سرخس و دیگر بلاد خراسان دیده و از محضر آنان استفاده کرده است، از آن جمله حکیم عمر بن ابراهیم خیام که وی شرحی از ملاقات خود را با وی در کتاب «تتمة صوان الحکمة» آورده است. او از مشایخ ابن شهرآشوب بود. وی کتب بسیاری تألیف کرده و نخستین کسی است که کتاب «نهج‌البلاغه» را شرح کرده است. یاقوت در «معجم الادباء» در ترجمه‌ی حال او از هفتاد و چهار تألیف وی با اسم و رسم نام می‌برد ولی متأسفانه از آثار فارسی او جز «تاریخ بیهق» و کتابی مختصر در احکام نجومی موسوم به «جوامع الاحکام» و از آثار عربی او: شرحی بر «نهج‌البلاغه» موسوم به «معارج النهج»؛ جلد اول از «لباب الانساب» و «تتمة صوان الحکمة»، در تاریخ حکما که ذیلی است بر «صوان الحکمة» سجستانی. مهمترین کتاب فارسی بیهقی «تاریخ بیهق» است؛ این کتاب در تاریخ و جغرافیای ناحیه‌ی بیهق و ذکر رجال علم و ادب، کتاب، سادات و خاندانهای مشهور آن ولایت است و مشحون به فواید تاریخی است.[1]
ابوالحسن علی ابن زید مشهور به ابن فندق و فرید خراسان (ف. 565 ه.ق.)، حکیم و ادیب و ریاضی‌دان معروف قرن ششم از جمله آثار اوست: تاریخ بیهق (ه.م.)، لباب الانساب، تفسیر نهج‌البلاغه، جوامع احکام النجوم (ه.م.)، معرفةالکرة و ذات الحلق و الاصطرلاب، قواعد علوم الطب، مناهج الدرجات فی شرح کتاب النجات، تنبیه العلماء علی تمویه المتشبهین بالحکماء، عرائس النفایس فی اصناف العلوم، امثلة الاعمال النجومیة.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1]الاعلام (101/5)، ایضاح المکنون (714 ،563 ،552 ،503، 486، 469، 450، 430، 398، 303، 234، 222، 184، 144، 115 ،98، 83، 60 /2 ،599، 566، 548، 466، 462، 406، 373، 363، 326 ،300، 250، 232، 192، 180، 154، 130، 125، 123، 107، 97، 92

83، 74، 66، 65، 53، 36، 3 /1)، تاريخ ادبيات در ايران (996 -993 312، -311 /2)، تاريخ بيهق (مقدمه)، تاريخ در ايران (17 -16)، ترجمه‌ى تتمه‌ى صوان الحكمة (مقدمه و 72 -71)، دائرةالمعارف الاسلامية (431/4)، الذريعه (184 /21، 114 -113 /7، 149 /4)، رياض العلماء (38/7)، ريحانه (335 -334 /4)، سبک‌شناسى (366 -364 /2)، سرآمدان فرهنگ (62 -61 /1)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 190 -189 /6)، كارنامه‌ى بزرگان (119 -118)، كشف الظنون (2050، 2011، 2007، 1895، 1686، 1514، 1438، 1361، 1200، 1101، 1100، 821، 747، 634، 609، 289)، لغت‌نامه (ذيل/ على بيهقى)، مؤلفين كتب چاپى (258 -257 /4)، معجم الادباء (240 -219 /13)، معجم المؤلفين (97 -96/7)، هدية العارفين (700 -699).

بیهقی، ابوجعفر احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو ح 470 -544 ق)، محدث، فقیه، مفسر و ادیب. معروف به بوجعفرک. وی اهل نیشابور بود. گروهی از نجبا همصحبت وی بودند و جماعتی نزد وی دانش فراگرفتند. او از ابونصر احمد بن محمد بن صاعد قاضی و ابوالحسن علی بن حسن بن عباس صندلی واعظ و دیگران سماع حدیث داشت. تاج‌الدین محمود بن ابی‌المعالی خواری، در مقدمه‌ی کتاب «ضالة الادیب» می‌آورد که احمد بن علی بیهقی در ادب و قرائت امام بود و کتاب «صحاح» جوهری، در لغت را، پس از قرائت بر ابوالفضل احمد بن محمد میدانی، حفظ کرد. از جمله‌ی تألیفات او: «المحیط»، در لغات قرآن؛ «ینابیع اللغة»؛ «تاج المصادر»، در لغت عرب؛ کتاب «المحیط بعلم القرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (321 -320 /2)، دایرةالمعارف فارسی (497/1)، روضات الجنات (270/1)، سیر النبلاء (208/20)، کشف الظنون (2052 -1619 ،269)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد بن علی)، معجم الادباء (51 -49 /4)، معجم المؤلفین (4/2)، الوافی بالوفیات (215 -214 /7)، هدیة العارفین (84/1).

پوشنگی، ابوعبدالله حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث. وی منسوب به پوشنگ از نواحی هرات است. در «لسان المیزان» به استناد نجاشی او از شیوخ شیعه شمرده شده. نجاشی گوید که پوشنجی مضطرب‌المذهب بود، اما بر آنچه روایت کرده اعتماد است و ابوعبدالله بن المخمری از راویان اوست. در «ریاض‌العلماء» آمده است که شیخ مفید از او روایت کرده و او به نوبه‌ی خود از حیدر بن محمد بن نعیم سمرقندی روایت کرده است. از آثارش: کتاب «عمل‌السلطان» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (450/5)، خاتمه مستدرک الوسائل (241/3)، الذریعه (345/15)، رجال النجاشی (190/1)، ریاض العلماء (30 -29 /2)، لسان المیزان (493/2)، معجم رجال الحدیث (194 -193 /5).

پوشنگی، ابوعبدالله محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(291 -204 ق)، فقیه مالکی، محدث، لغوی و ادیب. از پیشگامان حدیث، در نیشابور، بود. برای کسب علم و دانش سفرها کرد، و ره‌آوردش تصنیف‌ها بود. او در لغت و کلام عرب پیشتاز بود. از یحیی بن عبدالله بن بکیر و روح بن صلاح و احمد بن حنبل و امیه بن بسطام و بسیاری دیگر حدیث شنید. محمد بن اسماعیل بخاری با اینکه از او مسن‌تر بود در «صحیح» خود از وی نقل حدیث کرده است. محمد بن اسحاق صاغانی (چغانی) و ابوحامد بن شرقی و ابن‌خزیمه و یحیی بن محمد عنبری و علی بن حمشاد و خلق بسیاری از او حدیث روایت کرده‌اند. گفته‌اند که در محرم سال 291 ق و یا در آخر ذیحجه 290 ق درگذشت و ابن‌خزیمه بر او نماز گذاشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (184/6)، تهذیب التهذیب (10 -8 /9)، الجرح و التعدیل (ج 3، ق 187/2)، سیرالنبلاء (589 -581 /13)، الوافی بالوفیات (342/1).

تخشبی، ابوتراب عسکر

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 245 ق)، عارف و محدث. از مشایخ بزرگ خراسان و از طبقه اول صوفیان و از مشایخ سلسله طیفوریه بود که با بایزید بسطامی معاصر و با وی ملاقات داشت. با حاتم، اصم، ابوحاتم عطار و احمد بن حنبل هم صحبت و استاد ابوعبداللّٰه الجلاء و ابوعبید بسری بود و از نعیم بن حماد و محمد بن عبداللّٰه بن نمیو حدیث شنید و فتح بن شخرف و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل از او روایت کرده‌اند. در بصره فوت کرد. ابونصر سراج در «اللمع» به کتابی از آثار او اشاره دارد و عبارتی نیز از آن نقل می‌کند، امّا امروزه چیزی از آن کتاب باقی نمانده است. اقوال وی به صورت پراکنده در آثار پیشینیان آمده است و کراماتی چند به او نسبت می‌دهند و ابیاتی در بیان نشانه‌های محبت نیز هم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (26 -25 /5)، تاریخ بغداد (317 -315 /12)، تاریخ گزیده (641)، تذکرة الاولیاء (298 -294 /1)، تذکره‌ی هزار مزار (51 -50)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (46)، حلیة الاولیاء (51 -45 /10)، ریحانه (45 /7)، سیر النبلاء (546 ،545 /11)، طبقات الصوفیه سلمی (148 -146)، طبقات الصوفیه هروی (90)، طرائق الحقائق (151 /2)، کشف المحجوب (151)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوتراب نخشبی و عسکر)، نفحات الانس (49).

ترمذی، ابوعیسی محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 279 -209 ق)، حافظ، محدث و مصنف. اهل بوغ ترمذ، بر کناره‌ی جیحون، بود. به دنبال حدیث به خراسان و عراق و حجاز سفر کرد و از قتیبه بن سعید و اسحاق به راهویه و محمد بن عمرو بلخی و محمد بن حمید رازی و ابراهیم بن عبدالله هروی و سوید مروزی و صالح بن عبدالله ترمذی و محمد بن ابی‌معشر سندی و بسیاری دیگر حدیث شنید. علم حدیث را از بخاری آموخت و در بسیاری از مشایخ با وی مشارکت داشت. احمد بن اسماعیل سمرقندی و ابوحامد احمد مروزی و احمد بن علی حسنویه و احمد بن یوسف نسفی و اسد بن حمدویه نسفی و عبد بن محمد نسفی و علی بن عمر سمرقندی و ابوالعباس محمد بن احمد محبوب و هیثم بن کلیب شاشی و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. ادریسی گوید که ابوعیسی در قدرت حافظه ضرب‌المثل بود و حاکم گوید که بعد از بخاری در خراسان از نظر علم و حفظ، خلف شایسته‌ای چون او نبود. در اواخر عمر نابینا شد و در قریه‌ی بوغ ترمذ درگذشت. وی صاحب یکی از «صحاح» ششگانه است. از آثارش: «الجامع الصحیح» یا «جامع ترمذی»، در حدیث،: در دو مجلد؛ «الشمائل النبویه»، «التاریخ»؛ «العلل»، در حدیث؛ رساله‌ای در «خلاف و جدل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (213 / 7)، الاعلام بوفیات الاعلام (198 / 1)، انساب سمعانی (460 -459 / 1)، تاریخ ادبیات در ایران (74 / 1)، تهذیب التهذیب (336 -335 / 9)، دایره‌المعارف فارسی (633 / 1)، روضات الجنات (195 / 8)، ریحانه (332 / 1)، سیر النبلاء (277 -270 / 13)، شذرات الذهب (175 -174 / 2)، طبقات الحفاظ (282)، العبر (402 / 1، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (423)، الکامل (75 / 6)، کشف الظنون (559، 863، 1059، 1440)، الکنی و الالقاب (119 -118 / 2)، لسان المیزان (134 / 9)، لغت‌نامه (ذیل/ ترمذی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 279)، معجم المؤلفین (105 -104/ 11)، النجوم الزاهره (94 -93 / 3)، الوافی بالوفیات (296 -294 / 4)، وفیات الاعیان (278 / 4)، هدیه الاحباب (112)، هدیه العارفین (19 / 2).

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن الحسین الحسینی التفرشی شیخ حر عاملی در امل‌الامل گوید وی عالمی محقق و فاضلی ثقه است او را کتابی است در علم رجال موسوم به «نقد الرجال» روایت می‌کند از مولی عبداللّٰه شوشتری و از شیخ عبدالعالی عاملی محقق کرکی از پدر خود، خود شیخ عبدالعالی را در رجال خود نام برده است، ولی اشخاصی را که متأخر از شیخ طوسی بوده‌اند جز عده‌ای کمی را نام نبرده.
صاحب روضات الجنات می‌گوید: من تحقیق نکردم تا به حال روایت احدی از علماء را از او و گمان من اینست که صاحب عنوان از بنی‌اعمام سید فیض‌اللّٰه بن سید عبدالقاهر حسینی تفریشی (که ترجمه‌اش گذشت) فقیه متکلم رجالی است بلکه دور نیست که او نیز از جمله مشایخ صاحب عنوان در این فن و غیر آن باشد.
تقدم وی در این صناعت (علم رجال) از امور شایعه‌ایست که احدی انکار نکرده و همچنین کمال وثاقت و عدالت و نهایت ضقط و جلالت او و بس است در اثبات این مراتب اینکه تلمیذ و تربیت شده‌ی مولی عبداللّٰه شوشتری مقدس جلیل و نبیل معروف است.
نگارنده گوید: تا اینجا بود آنچه را که ما به دست آوردیم از محدثین و فقهاء و مجتهدین قم از روز مهاجرت اشعریین کوفه به آن تا زمان مرحوم میرزا قمی و اکنون می‌پردازیم به ذکر جناب میرزا و دانشمندانی که بعد از وی در قم بوده و یا مدفون در آن شده‌اند.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

تفریشی، فیض‌اللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن عبدالقاهر الحسینی التفریشی القمی از معاصرین اوائل دولت صفویه بود است شیخ حر عاملی در کتاب امل‌الامل می‌فرماید: وی مردی فاضل و محدثی جلیل‌القدر بوده است دارای کتبی است که از جمله آنهاست شرح مختلف و کتابی در اصول دارد که دائی پدرم شیخ علی بن محمود عاملی از مصنف آن مرا خبر داد و آنها را نزد وی خوانده بود در نجف و هم از او اجازه گرفته و تعریف می‌کرد فضل و علم و صلاح و عبادت او را و سید مصطفی تفریشی آتی‌الذکر در رجال خود از وی نام برده و گفته است سید ما که طاهر و کثیرالعلم و عظیم‌الحلم و متکلم و فقیه و ثقه و عین است مولدش در تفرش قم و تحصیلش در مشهد رضا بوده و امروز از ساکنین قبه جدش مشهد غریست و حسن الخلق و سهل الخلیقة ولین العریکه است و تمام صفات صلحاء و علماء و اتقیاء در او جمع است او را کتبی است که از آن جمله حاشیه بر مختلف و شرح بر اثنی عشریه است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

تمیمه

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
پیش از 427 ق، از زنان محدث. وی دختر ابوشجاع محمد بن ابراهیم استرآبادی و مادر ابوحاجب محمد بن اسماعیل بن محمد استرآبادی بود. تمیمه از ابوزرعه یمنی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 507.

تمیمی نیشابوری، علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 533 ق)، محدث و فقیه شیعی. فقه و حدیث را از پدرش و پدرش از ابوعلی بن شیخ و ابوالوفاء عبدالجبار و دیگران آموخت. او به مقام عالی اجتهاد نایل آمد و در سلسله‌ی مشایخ حدیث شیعه حلقه‌ی واسطی شد. وی از سلسله‌های علمی مشهور بنی‌تمیمی در نیشابور است. خاندان و اجداد و پدرانش همگی از شیوخ علمای حدیث و فقهای عصر خویش بوده‌اند. از جمله آثار وی: «ذخیره الاخره» در ادعیه و اعمال، در چهار فصل، به فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریاض العلماء (236/4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 204/6)، معجم رجال الحدیث (156/12).

توتی

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان شاعر. به نوشته تذکرةالخواتین وی زنی زیباروی، شیرین زبان و لطیفه‌گو بود. همسرش مردی امردباز بود و با وی بی‌مهری می‌نمود. توتی با گفتن یک رباعی رکیک او را نادم و تائب کرد. تاریخ تولد، زندگی و وفات او معلوم نیست.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تذکرةالخواتین، 76.

ثعلبی، ابواسحاق، احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 437/427/426 ق)، قاری، مفسر، حافظ، مورخ، فقیه، ادیب و محدث. از اهالی نیشابور بود. وی از ابوطاهر بن خزیمه و ابوبکر بن مهران مقری و ابومحمد مخلدی و همطبقه‌ی آنان روایت کرده است. استادان بسیار دیده و احادیث بسیار شنیده است. ابوالحسن واحدی تفسیر را از او روایت کرده است. در علم قرآن او را یگانه‌ی زمان خود می‌دانستند. از آثار وی: «عرایس المجالس فی قصص الانبیاء»؛ «الکشف و البیان فی تفسیر القرآن» معروف به «تفسیر کبیر» یا «تفسیر ثعلبی»؛ «تاج العرایس»؛ «ربیع المذکرین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (206 -205 /1)، دایره‌المعارف فارسی (713/1)، الذریعه (67 -66 /18 ،243 -242 /15)، روضات الجنات (257 -255 /1)، ریحانه (368 -367 /1)، سیرالنبلاء (437 -435 /17)، کشف الظنون (1131، 1496)، الکنی و الالقاب (131/2)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (38 -36 /5)، الوافی بالوفیات (308 -307 /7)، وفیات الاعیان (80 -79 /1)، هدیه العارفین (75/1).

ثواب همدانی

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
وی دختر عبداللَّه و شاعری ظریف و شوخ بود و در همدان می‌زیست.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 185 / 1.

جاپلقی، علی‌اصغر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1313 -1231 ق)، فقیه، مدرس و محدث امامی. در روستای جاپلق به دنیا آمد و چون پدرش از دانشمندان بزرگ دینی حوزه‌ی علمی بروجرد بود، مقدمات علوم را در جاپلق آموخت، سپس به بروجرد رفت و در آن شهر فقه و اصول و حدیث و رجال و تفسیر و منطق و کلام و حکمت و درایه را نزد پدر و حجه‌الاسلام بروجردی و شیخ مرتضی انصاری فراگرفت و از پدر و برادرش اجازه‌ی روایت یافت. سید علی‌اصغر پس از چندی اقامت در بروجرد به شهر قم رفت و به تحقیق و تالیف و تدریس پرداخت و درین شهر درگذشت و در جوار حضرت معصومه (ع) به خاک سپرده شد. از آثار وی: «حج استدلالی»؛ «جامع المقاصد» در اصول فقه استدلالی؛ «طبقات الرواه»، در دو جزء؛ «طرائف المقال»، در علم رجال.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بروجرد (422/2)، الذریعه (73/5)، چهل سال تاریخ ایران (773، 218)،« المآثر و الاثار (162).

جبله خراسانی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، محدث. شیخ طوسی او را در شمار راویان حدیث و از اصحاب امام صادق (ع) یاد کرده و درباره‌اش گفته: «یحیی بن سالم از او حدیث روایت کرده است».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :رجال الطوسی (164)، معجم رجال الحدیث (35/4).

جراذینی رازی، علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، متکلم، فقیه و محدث امامی. وی از مردم خراذین یا جراذین ری بود. از زندگی وی و روزگاری که در آن بوده، چیزی نمی‌دانیم. نجاشی (م 450 ق)، با چهار واسطه از وی روایت می‌کند. بیشتر رجال‌نویسان شیعه وی را به غلو متهم و نکوهش کرده‌اند و احادیثی را که از وی روایت شده ضعیف دانسته‌اند. علامه حلی نام وی را خراذینی آورده و در دیگر کتب رجال تحت عنوان خرادینی نیز آمده. وی در ری مقیم بود و در همان جا درگذشت. از جمله آثار وی: «آداب و المروات»؛ «الرد علی سلمانیه» یا «سلیمانیه» که یکی از فرق غالی شیعه است. این کتاب که ردی بر غلات شیعه است غالی بودن وی را نفی می‌کند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (201/10، 12/1)، رجال ابن داود (قسم 484 /2)، رجال النجاشی (79 -78 /2)، ریحانه (123/2 -399/1)، ری باستان (331/2)، الفهرست للطوسی (223)، لغت‌نامه (ذیل/ جراذینی)، معجم رجال الحدیث (68/12).

جرجانی، اسماعیل، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(371 -277 ق)، فقیه، حافظ و محدث شافعی. یگانه زمان خود و شیخ شافعیان جرجان بود. از دوازده سالگی به دنبال حدیث رفت. از ابراهیم حلوانی و یوسف بن یعقوب قاضی، صاحب «سنن»، و ابن خزیمه و احمد بن محمد بن مسروق و محمد بن یحیی مروزی و جعفر فریابی و عمران سختیانی و سراج و بَغَوی و همطبقه آنان در خراسان و حجاز و عراق و دیگر نقاط حدیث شنید. حاکم و ابوبکر بَرقانی و حسین باشانی و ابوسعید نقاش و ابوالحسن طبری و ابوبکر جَرجَرائی و دیگران از وی حدیث شنیدند. از اسماعیلی تصانیفی به جا مانده که نشانگر تبحر او در فقه و حدیث است. در جرجان درگذشت. از آثار وی: «الصحیح»، منطبق با اصول بخاری، در چهار مجلد؛ «معجم الشیوخ»؛ «مسند عمر»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (83/1)، تاریخ الاسلام (حوادث 492 -489 /380 -351)، سیر النبلاء (296 -292/ 16)، الکامل (111/7)، کشف الظنون (1735)، معجم المؤلفین (135/1)، الوافی بالوفیات (213/6)، هدیة العارفین (66/1).

جرجانی، جمال‌الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 929 ق)، دانشمند، فقیه، متکلم، ادیب و محدث امامی. وی در استرآباد به دنیا آمد و مقدمات علوم را در این شهر فراگرفت، سپس به هرات رفت و نزد ملاحسن حسابی به تحصیل علوم دینی پرداخت و شرح «اللوامع» و کتابهای دیگری را در محضر درس او فراگرفت. وی چندی به وزارت رسید، گویا با امیر غیاث‌الدین منصور دشتکی شیرازی مجادله و درگیری داشت، گویند وی با محقق کرکی مجالست و موانست داشت و از محقق کرکی «شرح قوشچی» را آموخت. از جمله آثار وی، شرح «تهذیب الاصول» علامه می‌باشد که در 929 ق از تالیف آن فراغت یافت. این شرح در میان اصولیان شیعه بسیار معروف است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (166/13)، روضات الجنات (211/2)، فوائد الرضویه (84).

جرجانی، شریف‌الدین، علی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(816 -740 ق)، شاعر، متکلم، حکیم و محدث حنفی. در قریه‌ی طاعون استرآباد تولد یافت. در همان جا به کسب علوم پرداخت و برای تکمیل تحصیلات به شیراز رفت و در آنجا نزد قطب‌الدین رازی و محقق دوانی بود و از استادش قطب‌الدین روایت کرد. پسرش و جلال‌الدین محمد بن عبدالعزیز الشافعی و شیخ منصور بن حسن کازرونی نیز از او روایت کرده‌اند. قاضی نورالله به گواهی شاگردان جرجانی، سید محمد نوربخش و شیخ محمد بن ابی‌جمهور احسایی، او را شیعه می‌داند. شاه شجاع در سال 779 ق او را به شیراز برد و در مدرسه‌ی دارالشفاء به تدریس گماشت. جرجانی بعد از فتح شیراز به دست تیمور گورکانی به سمرقند فرستاده شد و در این شهر با سعدالدین تفتازانی محاورات و مباحثاتی داشت. بعد از مرگ تیمور به شیراز آمد و در همان جا درگذشت. از جمله آثار وی: «الاصول المنطقیه»؛ «المترجمان فی لغات القرآن»؛ «حاشیه بر شرح مطالع»؛ «حاشیه‌ی شرح حکمه العین»؛ «حاشیه آداب البحث»؛ «رساله‌ی القدر»؛ «حاشیه شرح شمسیه»؛ «حاشیه مشکاه المصابیح»؛ «رساله در تقسیم علوم»؛ «رساله در وجود»؛ «شرح التذکره النسیریه»؛ «تعریفات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (160 -159 /5)، تاریخ ادبیات در ایران (92 ،91 ،88 /4 ،292 -291 /3)، تاریخ نظم و نثر (191 -190)، حبیب السیر (547 -546 /2)، رشحات عین الحیات (190 -186 /1)، روضات الجنات (294 -287 /5)، دایره المعارف فارسی (734/1)، الذریعه (185 ،137 ،136 ،133 ،128 ،125 ،76 ،75 ،73 ،72 ،70 /6 ،42/15 ،73/23 ،222/24 ،324 ،308 /19 ،205/5 ،384/22 ،56/25 ،49/17)، ریحانه (217 -213 /3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 90/9)، فرهنگ ادبیات فارسی (162 -161)، کشف الظنون (229)، الکنی والالقاب (360 -358 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ جرجانی)، مجالس المومنین (220 -217 /2)، معجم المولفین (216/7)، هدیه الاحباب (161)، هدیه العارفین (729 -728 /1).

جزایری شوشتری، عبدالصمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1337 -1243 ق)، فقیه اصولی و محدث. از نوادگان سید نعمت‌اللّه جزایری بود. در شوشتر به دنیا آمد. مقدمات علوم را در زادگاهش فراگرفت، سپس به عراق رفت و در نجف به مجلس درس شیخ انصاری و میرزای شیرازی پیوست. از بزرگانی چون میرزا حبیب‌اللّه رشتی و حاج شیخ جعفر شوشتری و حاج ملاعلی میرزا خلیلی اجازه گرفت. پس از چندی به شوشتر بازگشت و عهده‌دار مرجعیت امور مذهبی مردم شد. وی در نجف به خاک سپرده شد. شوشتری در اغلب زمینه‌های علوم اسلامی کتابهایی نوشته است. از جمله آثار وی: «الاجازات»؛ نظم «کافیه‌ی» ابن حاجب، در نحو؛ «التحفة النظامیة»؛ تعلیقه بر «رسائل» شیخ انصاری؛ «فصل الخطاب»، در تفسیر آیه «ان اللّه اشتری...»؛ حاشیه‌ی «الروضة البهیة» در شرح «اللمعة الدمشقیة»؛ «شرح نتیجة الأنظار»، منظومه عبدالرحیم شوشتری؛ «المحاکمات» میان صاحب «قوانین» و صاحب «فصول»؛ «نقد البیان و بناء التبیان»؛ «رسالة المنطق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (17/8)، الذریعه (274 -273 /24 ،133/20 ،229 -228 /16 ،99/14 ،95/6 ،478/3 ،217 ،164 /1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 1133 -1132 /14)، گنجینه‌ی دانشمندان (408 -407 /5)، مکارم الآثار (1206 -1205 /4).

جزایری شوشتری، عبداللّٰه

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1173 ق)، ادیب، محدث، مورخ و فقیه شیعی. یکسر مذهب اخباری داشت و منکر طریقه‌ی اجتهاد بود. وی از مشایخ اجازه‌ی روایت سید نصراللّٰه مدرس بود و خودش نیز از پدرش و سید امیر محمدحسین خاتون آبادی روایت می‌کرد. از آثار وی: «الاجازة الکبیرة»؛ «اجوبة مسائل السید علی نهاوندی»؛ «الانوار الجلیة»؛ «التذکرة فی التاریخ تستر»؛ «تاریخ شوشتر»؛ «حاشیه ریاض السالکین»؛ «حاشیه نقد الرجال»؛ «شرح مفاتیح الحکام»، ملا محسن فیض؛ «شرح نخبه‌ی» فیض؛ «الذخیرة الباقیة»؛ «الحاشیة علی اربعین البهایی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (87/8)، الذریعه (382 -381 /21 254/20، 102/14، 15/10، 842، 694 /9 ،25 ،13/6 ،89/4 ،245 -243 /3 ،424 -423 /2)، روضات الجنات (372 ،253 -249 /4)، ریحانه (115/3)، فرهنگ سخنوران (716 -715)، فوائد الرضویه (257 -256)، الکنی والالقاب (332/2)، لغت‌نامه (ذیل/ جزایری)، معجم المؤلفین (160/6).

جزایری شیرازی، محمد مؤمن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1074 -1130 ق)، عالم، محقق، متکلم، محدث، فقیه و شاعر امامی. وی در شیراز به دنیا آمد و در آن شهر به کسب علم و تحصیل معارف پرداخت، سپس به دیگر شهرها سفر کرد و از محضر بزرگانی چون مولی شاه محمد شیرازی و مولی مسیح‌الزمان فسوی و حکیم محمدهادی بهره گرفت و از علامه مجلسی و شیخ حر عاملی و امثال آنها به دریافت اجازه نایل شد. سید عبدالحیّ در «نزهة الخواطر» استادان وی را در هر رشته به تفصیل آورده است. محمدمحسن شیرازی از شاگردان او است. تألیفات و آثار وی بالغ بر سی و نه کتاب و رساله است که برخی از آنها به چاپ رسیده. از جمله: «مجالس الاخبار و مجالس الاخيار» در هفت جلد؛ «خزانة الخيال المشحونة من طرق المعانی والالفاظ الموزونة بامثال اللال»، در سه مجلد؛ «طیف الخیال فی مناظره بین العلم والمال»، و شرح آن «تعبیر طیف الخیال»؛ «تمیمه لفوائد»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (45/10)، ایضاح المکنون (536 ،429 /2 ،428 ،347 -322 /1)، الذریعه (358 -357 /19 ،196/15 ،156/7 ،435 ،210 -208 /4)، فوائد الرضویه (600 -599)، معجم المؤلفین (69/12)، هدیه العارفین (310/2).

جزائری، نعمت‌اللَّه

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(قس. نعمةاللَّه): جزائری. سید نعمت‌اللَّه بن عبداللَّه جزائری شوشتری (ف. 1112 ه.ق)، از اکابر متأخرین علمای امامیه که در فقه و حدیث و تفسیر و ادب و علوم عربی متبحر و استاد بود. وی از شاگردان علامه‌ی مجلسی و ملامحسن فیض کاشانی است و از تألیفات او: انس‌الوحید، حاشیه‌ی استبصار، حاشیه‌ی شرح جامی، شرح روضه کافی، شرح کبیر، نورالانوار و هدیةالمؤمنین است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

جزری، سلمی

قرن:9
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ثلث اول قرن نهم هجری، از زنان دانشمند و محدث. وی دختر شمس‌الدین محمد ابن الجزری، (834 / 833 ق)، محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر اهل سنت، و خواهر فاطمه جزری و عایشه جزری بود. این بانو در هوش و استعداد و حافظه کم‌نظیر بود.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 255 / 2 تاریخ مشاهیر کرد، 121 / 1؛ ریحانة‌الادب، 410 -408 / 1.

جزری، شمس‌الدین، ابوالخیر محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 834/833 ق)، محدث، متکلم شافعی، قاری و مورخ. معروف به ابن جزری. در دمشق به دنیا آمد و همان جا نشو و نما یافت. وی در زهد و تقوی معروف بود و در سیزده سالگی قرآن را حفظ کرد و بعد از آن اوقات خود را صرف تحصیل حدیث کرد. جزری در نوزده سالگی به قاهره رفت و در سیزده قسم قرائت، مهارتی به دست آورد. از ابوالفدا و ضیاءالدین و شیخ‌السلام بلقینی اجازه‌ی فتوی گرفت. او در دوره‌ی تیموری به سمرقند دعوت شد و تا زمان امیرتیمور در ماوراءالنهر ماند و بعد از مرگ وی به دارالسلطنه هرات شتافت و در آخر عمر به شیراز رفت و متصدی قضاوت شیراز شد و همان جا درگذشت. برخی از آثار وی: «المقدمه الجزریه»، در تجوید؛ «التمهید فی علم التجوید»؛ «النشر فی القرآت العشر»؛ «غایه النهایه فی طبقات القراء»؛ «اسنی المطالب فی مناقب علی بن ابی‌طالب»؛ «الهدایه فی علم الروایه»؛ «المصعد الاحمد فی ختم مسند الامام احمد»، در حدیث؛ «التاریخ»؛ «عقداللألی فی الاحادیث المسلسلة العوالی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (275 -274 /7)، ایضاح المکنون (723 ،544 ،481 ،447 ،227 ،110 /2 ،539 ،315 ،168 ،151 ،81 ،26 ،8 /1)، حبیب السیر (548/3)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (476 -475 /3)، دایرةالمعارف الاسلامیه (120 -118 /1)، روضات الجنات (107 -106 /8)، ریحانه (410 -408 /1)، کشف الظنون (2042 ،2028 ،1952 ،1859 ،1803 ،1799 ،1699 ،1497 ،1323 ،1150 ،1132 ،1118 ،1105 ،743 ،669 ،621 ،520 ،484 ،421 ،389 ،295 ،290 ،277 ،211 ،200 ،152 ،150 ،128 ،114 ،53)، الکنی و الالقاب (146/2)، لغت‌نامه (ذیل/ جزری)، معجم الموفین (292 -291 /11)، هدیه الاحباب (119)، هدیه العارفین (188 -187 /2).

جزری، عایشه

قرن:9
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز اواسط قرن نهم هجری، از زنان فقیه و محدث. وی دختر ابن الجزری، شمس‌الدین محمد (834 / 833) محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر بود و مردان را از پشت پرده درس می‌داد. خواهرانش فاطمه جزری و سلمی خاتون جزری از زنان دانشمند زمان خود بودند.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: تاریخ مشاهیر کرد، 124 / 1؛ خیرات حسان، 168 / 3.

جزری، فاطمه

قرن:9
جنسیت:زن
ملیت:ایران
نیمه دوم قرن نهم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابن الجزری (834 -833 ق)، محدث، مورخ، متکلم و قاری متبحر اهل سنت بود. او قرآن مجید را از حفظ داشت و طلاب مرد و زن را درس می‌داده است. خواهرانش سلمی خاتون جزری و عایشه جزری از زنان دانشمند زمان خود بودند.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: تاریخ مشاهیر کرد، 124 / 1؛ خیرات حسان 18 / 2.

جعفری، ابوالقاسم زید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س ششم ق)، محدث و متکلم امامی. معروف به جعفری. پس از تکمیل مقدمات و فنون ادب نزد افاضل علمای خاندان خود، فقه و حدیث را از حوزه‌ی درس امام شمس‌الاسلام ابومحمد حسن ابن بابویه معروف به حسکا، جدّ شیخ منتجب‌الدین، فراگرفت و به مقام علمی نائل شد. سپس به تألیف و تدریس پرداخت و کرسی فتوی را به دست گرفت و جمعی از علمای امامیه در حوزه‌ی او تربیت یافتند. از جمله آثار وی: «الدعوات عن زین‌العابدین (ع)» که این کتاب غیر از ادعیه‌ی «صحیفه‌ی سجادیه» است؛ «المغازی والسیر».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (291 /21 ،202/8)، فهرست منتجب الدین (80)، معجم رجال الحدیث (335/7).

جمال‌الدین ابوالحجاج یوسف

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 742 ق)، محدث و عالم دینی. وی معاصر با امیر شیخ حسن چوپانی بود. شیخ جزری در وصف او نوشته: «که بعد از او، مثل او دانشمندی دیده نشده است». از آثار وی کتابی است به نام: «تهذیب الکمال»، در اسماء رجال.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :حبیب السیر (232 -231 /3)، کشف الظنون (1509)، هدیة العارفین (557 -556 /2).

جمعه

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن عبید و از اهالی نیشابور بود. و ابوحامد اسفراینی او را می‌ستود و گرامی می‌داشت. به بغداد سفر کرد و در آنجا از ابوعمرو بن حمران و ابواحمد حافظ و عبداللّٰه بن محمد بن عبدالوهاب رازی و بشر بن محمد یاسین و ابوبکر طرازی حدیث روایت کرد. ابومحمد خلال و عیدالعزیز بن علی ازجی و ابوالحسین محمد بن محمد شروطی از او حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء 1 / 205.

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 298 /297 -220 ق)، محدث و صوفی. معروف به سید الطایفه، طاووس العلماء و سلطان المحققین. شهرت قواریری و خزازی وی به جهت اشتغال او به خزفروشی و آبگینه‌فروشی بود. اصل وی از نهاوند و منشاء و مولدش بغداد بود، در همین هر زندگی کرد و در همان جا بدرود حیات گفت و در قبرستان شونیزیه بغداد دفن شد. جنید خواهرزاده سری سقطی بود و در فقه بر مذهب ثوری بود و از معاصران و مصاحبان شبلی، حارث محاسبی و محمد بن علی قصاب بود. او همچنین از مشایخ تازی تصوف علی الاطلاق است. اگر بخواهیم در قرن سوم دو سه نمونه برای تصوف انتخاب کنیم، جنید در صدر آنها قرار می‌گیرد. جنید در میان مشایخ وقت این مزیت را داشت که علم را با حال جمع می‌کرد، چنانکه اگر کسی علم او را می‌دید آنرا بر حال وی ترجیح می‌داد و اگر حالش را می‌دید آنرا بر علمش رجحان می‌نهاد. از جمله آثار وی: «امثال القران المحبة»؛ «المقصد الی اللّٰه تعالی»؛ «معانی الهمم فی الفتاوی الصوفیه»؛ «السرّ فی انفاس الصوفیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (138 -137 /2)، تاریخ بغداد (249 -241 /7)، تاریخ گزیده (646)، تاریخ نظم و نثر (753 ،630)، تذکرة الاولیاء (36 -35 /2)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (51)، تعلیقات اسرار التوحید (693)، جستجو در تصوف (121 -114)، حلیة الاولیاء (287 -255 /10)، دائرةالمعارف الاسلامیه (151/7)، دائرةالمعارف البستانی (576/6)، دایرةالمعارف فارسی (767/1)، روضات الجنات (248 -242 /2)، ریحانه (434 -432 /1)، سیرالنبلاء (70 -66 /14)، صفة الصفوة (16/2)، طبقات الصوفیه سلمی (163 -155)، طبقات الصوفیه هروی (202 -195)، الفهرست لابن الندیم (348)، الکامل (138/6)، کشف الظنون (1806 ،1727)، کشف المحجوب (161)، لغت‌نامه (ذیل/ جنید)، معجم المؤلفین (162/3)، نفحات الانس (79 -82)، وفیات الاعیان (375 -373 /1)، هدیة العارفین (258/1).

جوادی آملی، عبدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد فرزانه و حکیم متأله، حضرت آیت‌اللَّه جوادی آملی در سال 1312 (ه.ش) در خانواده‌ای روحانی در شهرستان آمل متولد شدند. پدر ایشان از علما، وعاظ و زهاد مشهور آمل بودند. پس از گذران تحصیلات دوران ابتدایی در سال 1324 (ه.ش) شوق پدر و فرزند به دروس دینی موجب شد تا ایشان در حوزه‌ی علمیه آمل مشغول تحصیل شوند. وی در مدت پنج سال نزد اساتید مبرز و متقی که بعضاً شاگرد مرحوم آخوند خراسانی بودند تا حدی سطوح عالیه‌ی مقدمات، فقه، اصول و حدیث را فراگرفتند. سپس در سال 1330 (ه.ش) از آمل به تهران هجرت نموده و با راهنمایی پدر بزرگوارشان به حضور آیت‌اللَّه شیخ محمدتقی آملی (ره) که از اعاظم عصر بود، رسیدند و از آن طریق به مدرسی مروی راهنمایی گردیدند و سطوح عالیه و معقول را در آن محضر شریف فراگرفتند. این سیر علمی تا سال 1335 (ه.ش) ادامه یافت و در آن دوره، کتابهای منظومه، اشارات و بعضی از اسفار را نزد اساتید مبرزی همچون آیت‌اللَّه شعرانی (ره) و آیت‌اللَّه الهی قمشه‌ای (ره) فراگرفتند و نیز مقداری از خارج فقه و اصول را نزد استاد والامقام، آیت‌اللَّه شیخ محمدتقی آملی (ره) تلمذ کردند و در سال 1335 (ه.ش) به دلیل جامعیت حوزه‌ی علمیه قم، وارد قم، شهر کریمه‌ی اهل‌بیت، حضرت معصومه (سلام‌اللَّه‌علیها) شدند و در آنجا از محضر آیت‌اللَّه العظمی السید محمدحسین البروجردی بهره بردند و نیز از درس فقه فقیه نامدار، آیت‌اللَّه محقق داماد (ره) به مدت سیزده سال، و از محضر استاد، امام خمینی (ره) یک دوره‌ی اصول به مدت هفت سال را درک کردند. همچنین ایشان به حضور استاد مسلم، علامه طباطبایی (ره) رسیدند و مباحث تکمیلی اسفار، خارج حکمت متعالیه عرفان اسلامی و مباحث عالیه‌ی تفسیر حدیث و قرآن را در جلسات خصوصی از محضر آن استاد گرانقدر فراگرفتند. ایشان از اوان حضور در تهران و نیز پس از هجرت به قم و تاکنون که حدود چهل سال می‌باشد، انواع دروس معقول و منقول را تدریس کرده‌اند؛ به گونه‌ای که اکنون از بزرگترین رهبران فکری جهان اسلام، در ابعاد مختلف اسلامی به شمار می‌آیند و شاگردان فراوانی در علوم مختلف اسلامی برای عالم اسلام تربیت نموده‌اند.
از توفیقات الهی ایشان، مداومت با معارف الهی خصوصاً قرآن مجید است که انواع حقایق دینی را از طریق تفسیر قرآن در جهان اسلام منتشر

کرده‌اند.
آیت الله جوادی آملی و وقف :
واقف بزرگوار، حکیم متأله و اندیشمند گرانقدر استاد آیت‌اللّه جوادی آملی است که نامشان ما را از هرگونه تعریف و توصیفی در ابعاد شخصیتی ایشان بی‌نیاز می‌کند و چهره معنوی و علمی ایشان در قلمرو فرهنگ و معارف اسلامی درخشان‌تر از آن است که این قلم را توان تصویر باشد. دیدگاهها، مقاصد و منویات واقف محترم که در قالب عبارات بلیغ و مشرب عمیق عرفانی در وقف‌نامه مطرح شده است قابل توجه و تعمق است. بویژه توجه دادن خواننده گرامی به این نکته مفید و لازم به نظر می‌رسد که در این وقف‌نامه یکبار دیگر آیین و سنت نیکوی وقف‌نامه‌نویسی که به عنوان یک سند فقهی، حقوقی و تاریخی همواره در گذشته مورد توجه واقع می‌شده است مدّنظر قرار گرفته و علاوه بر آن به ظرایف وقف و اهمیت آن در شریعت نبوی (ص) و نیات واقف و خصوصیات عین موقوفه و تکلیف آینده و سایر موارد فقهی و حقوقی آن به سبکی آموزنده اشاره شده است؛ اموری که متأسفانه در وقف‌نامه‌های جدید یا متروک مانده و یا به صورت ناقص بدان پرداخته می‌شود. در هر صورت اصل وقف‌نامه خود مشکی است عطرافشان و از بیان عطار بی‌نیاز. سردبیر وقف نامه حضرت آیت الله جوادی آملی بسم اللّه الرّحمن الرّحیم و ایّاه نستعین الحمدللّه الّذی یأخذ الصدقات و یُربیها و صَلّی‌اللّهُ علی رسولهِ الّذی یُطهّر نفوسَ المتصدّقین و یُزَکّیها بها، و علی اهل بیته الذین استنّوا بسنته (ص) فیها، واللعن علی اعدائهم الّذین نَبَذوُها وراء ظهورها. بعد از ثنا و تحیّت چنین گوید، عبد محض خدایی که حق مطلق و هستی صرف است: هیچ موجود امکانی مالک چیزی نبوده. ذاتا، وصفا و فعلاً بلکه اثرا، فانی در ذات، صفت، فعل و اثرخداوند می‌باشد، اسناد هر گونه هستی به غیر خداوند مجاز است؛ و اگر اسناد شأنی از شؤون هستی به غیر خدا صحیحا بررسی شود، سبک مجاز از مجاز می‌باشد؛ زیرا وقتی اسناد اصل هستی به غیر خدا، مجاز بود، اسناد شأنی از شؤون آن به غیر خدا، مجاز مضاعف خواهد بود. این مطلب عمیق توحیدی، در دنیا برای موحّدان راستین، چونان رسول گرامی (ص) حلّ شد، قل لااملک لنفسی نفعا ولا ضرّا،... لیس لک من الامر شیءٌ...، و برای دیگران در معاد، روشن می‌گردد، یوم لاتملک نفس لنفسٍ شیئا. زیرا، قیامت، ظرف ظهور چنین حقیقت توحیدی است، نه وعائی برای حدوث آن. البته، در دنیا برای حفظ نظام انسانی، بسیاری از امور، به غیر خدا اسناد مالکانه داده می‌شود، و بر همین اساس، اشخاصی مالک، و اشیائی مملوک، و عقود و ایقاعاتی، ممضی، و عهودی ایفاء می‌گردد. انسان مؤمن که به خداوند هستی ایمان آورد و با او بیعت نمود، یعنی جان، مال و همه شؤون مجازی خود را به خداوند بیع کرد، بعد از آن هرگونه

تصرّفی را در ذات، وصف، فعل و اثر خود، مسبوق به اذن خدا قرار داده و تصرّف در شأنی از شؤون هستی خویش را بدون اذن او غاصبانه می‌داند، و از خود چیزی ندارد، تا آن را مورد معامله قرار دهد، و اگر چنین کرد، حتما به عنوان امتثال فرمان مالک حقیقی خواهد بود. لذا اینجانب عبداللّه واعظ جوادی معروف به جوادی آملی، نه به عنوان مالک و ولیّ، و نه به عنوان خلیفه مالک یا وکیل و نائب او، بلکه به عنوان عبد آبق که به مولای شفیق و رفیق خود برگشت، درباره خانه ملکی و متصرّفی شهر قم، عهد و قراری با مولای غیب و شهودم بستم که ذیلاً بعد از فصول دهگانه، مشروح می‌شود. 1ـ مهم‌ترین هدف بعثت، تزکیه نفوس و تعلیم کتاب آسمانی و حکمت است، نمونه‌های وافری از هر دو رشته علمی و عملی در قرآن مجید بیان شد، یکی از بارزترین مصداق تزکیه همانا تأدیه صدقه می‌باشد، و کاملترین مصداق صدقه، وقف است که اصل آن ثابت و فرع آن با دوام اصل مزبور، جاری خواهد بود، و هیچ صدقه‌ای چون وقف، چنین مزیّت جاودانه را واجد نیست. اطلاق صدقه بر وقف، حبس، سکنی، عمری، رقبی، و نیز بر زکات مال و زکات فطر و نظائر آن برای آن است که امور مزبور، نشانه صداقت ایمان و صدق متصدّق و واقف می‌باشد. 2ـ فضیلت صدقه که وقف مصداق بارز آن است، در این است که خداوند شخصا او را می‌پذیرد، و دریافت می‌نماید چنانکه فرمود: اَلَم یَعلَمُوا اَنّ اللّهَ هُوَ یَقبَلُ التَّوبَةَ عَن عِبادِهِ وَ یَأخُذُ الصَّدَقاتِ، بنابراین دریافت رسول اکرم (ص)، مَظهر اَخذ خدا خواهد بود، و جمع بین آیه مزبور و آیه خُذ مِن اَموالِهِم صَدَقَةً تُطهّرهُم وَ تُزکّیهِم بها، آن خواهد شد که، و ما اَخَذتَ اِذ اَخَذتَ، ولکِنّ اللّهَ اَخَذَ. 3ـ چون صدقه که، وقف، فرد کامل آن می‌باشد، مُطَهّر نَفس از اوساخ، و مُزَکّی روح از ادناس و اقذار است، امید آن خواهد بود که چنین روح طاهر از دَرَن و رَین، توانای ادراک صحیح وحی الهی باشد، زیرا، سروش غیب را جز طاهران طائر باغ ملکوت و طائران طاهر از دَنَس مُلک، مسّ نمی‌کنند،... لایمسّه الا المطهّرون. 4ـ از آن‌جهت که صدقه و وقف، که مصداق بارز آن است، بسیار ظریف و شفّاف می‌باشد، با اندک غبار گردِ منّت و اذیّت، غبارین و متوسخ شده، و شایسته صعود به بارگاهی که جز، کلم طیّب، چیزی به اوج عروج آن بار نمی‌یابد، الیه یصعد الکلم الطیّب، نخواهد بود، لذا ندای قرآن مجید چنین است: یا ایّها الّذین آمنوا لاتبطلوا صَدَقاتِکم بالمنّ و الاَذَی. 5 ـ چون صدقه جاری همانند سنّت ساری از آثار سودمند می‌باشد، و تا برقرار است، روح صاحب آن در دارالقرار قریرالعین خواهد بود، و خداوند، قادم را چون غابر می‌نگارد، نَکتُبُ ماقَدَّموا و آثارَهم، و جزء اَعمال برّ متوفی محسوب می‌گردد، اجر جزیل آن در قرآن و سنّت اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام کاملاً بیان شد،... والمتصدّقین والمتصدّقات... اَعَدّ اللّهُ لَهُم مَغفِرَةً وَ اَجرا عَظیماـ... یُضاعَف

لَهُم و لَهُم اَجرُ کَریم ـ لیس یتبع الرجل بعد موته من الاجر، الاّ ثلاث خصال: صدقة اجراها فی حیاته، فهی تجری بعد موته، و سنّة هدی سنَّها، فهی یعمل بها بعد موته، او ولد صالح یدعو له ـ و چون معیار در ثواب، همان اثر صالح است، ذکر امور سه‌گانه در این حدیث یا امور شش‌گانه در حدیث دیگر، از باب تمثیل است، نه تعیین، لذا علم صائب، فرزند صالح، سنّت صحیح، وقف جاری، سیرت ساری و مانند آن مایه روح و ریحانِ روح رائح الی اللّه خواهد بود. 6 ـ چون اثر نافع صدقه که وقف مصداق روشن آن می‌باشد، همانند دیگر واقعیت‌های دینی، هنگام احتضار ظاهر می‌شود، محرومان از چنین فیض فوزآوری، درخواست ارتجاع به دنیا را بجای تسریع رجوع الی اللّه، و رجعت به وطن اصلی، مطرح می‌کنند، و به شیوه نکوهیده اَتَستَبدِلوُن الَّذی هُوَ اَدنی بِالَّذی هُوَ خَیرُ، انّا للّهِ وَ انّا اِلَیهِ راجِعوُنَ را، به، رَبِّ ارجِعوُنِ...، مبدّل ساخته، و تمنّی کاذب را به جای رجای صادق، در سقیفه خیال و قیاس و گمان و وهم نشانده، آنگاه چنین می‌گویند:... فَاَصَّدَّقَ وَ اَکُن مِنَ الصّالِحینَ ـ و به منظور پرهیز از چنین استبدال ناپسند، صاحب ولایت کبری، حضرت علی بن ابی‌طالب امیرالمؤمنین، علیه افضل صلوات المصلّین فرمود: الصَّدقةُ والحبسُ ذخیرتان فدعوهما لیومهما. 7ـ از آن جهت که اهل بیت طهارت و عصمت صلوات‌اللّه علیهم اجمعین، قرآن ناطق‌اند، و در تمام حسنات، امامت امّت را به عهده دارند، و قبل از دیگران به وحی الهی مؤمن و به حِکَم آن معتقد، و به احکام آن عامل‌اند، لذا رسول گرامی (ص) و اهل بیت معصوم (ع) آن حضرت (ص) اقدام به وقف کرده‌اند، درباره پیامبر گرامی (ص) چنین آمده است: تصدّق رسول‌اللّه (ص) باموالٍ جَعَلَها وقفا، وَ کانَ یُنفِق مِنها عَلی اَضیافِهِ، وَ اَوقَفَها عَلی فاطِمةَ عَلیهَاالسلاٰم... ـ و درباره حضرت امیرالمؤمنین، علیه‌السلام، آمده است: کان عبدا للّه، قد اَوجَبَ اللّهُ له الجنة، عمد الی ماله فَجَعَله صدقةً مبتولةً تجری بعده للفقراء و قال: اللّهم انما جعلت هذا لتَصرِفَ النارَ عن وجهی و لتصرفَ وجهی عن النار، و حضرت صدّیقه کبری، فاطمه زهرا صلوات‌اللّه علیها، اموالی را وقف فرموده و تولیت آن را به حضرت امیرالمؤمنین (ع)، آنگاه به امام مجتبی حسن بن علی علیهماالسلام، سپس به سیّد شهدا حضرت حسین بن علی علیهماالسلام، روحی لمضجعه الشریف الفداء و بعد از آن حضرت به فرزند بزرگ‌تر که علوی و فاطمی باشد، نه علوی محض، سپرد، و همچنین از سائر معصومین علیهم‌السلام رسیده است که مال خود را به عنوان وقف، صدقه جاری قرار داده‌اند، حتی درباره حضرت سید شهدا (ع) رسیده است که نواحی قبر شریف خود را از اهل نینوی و غاضریّه به شصت هزار درهم ابتیاع فرمود، و آن را بر ایشان تصدق نمود. 8 ـ چون اصحاب متعهد اهل بیت طهارت و عصمت، هماره، به آن ذوات مقدّس اتّساء داشته‌اند، لذا هر صحابی متمکن، اقدام

به وقف می‌نمود، چه اینکه از جابر روایت شده لم یکن من الصحابة ذو مقدرةٍ الاّ وقف وقفا. 9 ـ همان‌طوری که وقف، فضیلت فراوان دارد، هدم آن به فروختن، هبه کردن، ارث بردن و مانند آن، رذیلت وافری را به همراه دارد که حضرت امیرالمؤمنین علیه‌السلام درباره وقف چشمه یَنبُع چنین فرمود:... هی صدقة، بتةً بتلاً، فی حجیج بیت‌اللّه و عابری سبیلٍ، لاتُباع و لاتوهب و لاتورث فمن باعها او وهبها فعلیه لعنة اللّه والملائکة والناس اجمعین، لایقبل اللّه منه صرفا و لا عدلاً. 10 ـ شرح صدر، سعه نظر، جامعیت اسلام و همگانی و همیشگی بودن آن، ایجاب می‌نماید که جهانی بیندیشد، و سراسر گیتی را مشمول لطف خود قرار دهد چنانکه رسول گرامیِ چنین دینی، رحمة للعالمین معرفی شد. لذا وقف بر جامعه بشری، اعم از مسلم و کافر، ذمّی و حربی مادامی که اعانت بر عصیان و تعاون بر اثم نباشد، جایز است و آیه مبارک و کریم، لاینهاکم اللّه عن الّذین لم یقاتلوکم فی الدّین و لم یخرجوکم من دیارکم ان تبرّوهم و تقسطوا الیهـم انّ اللّه یحبّ المقسطین، گـواه آن می‌باشد. اکنون که خطوط کلّی صدقه جاری، طی ده فصل بیان شد، به اصل مطلب می‌پردازم، و آن اینکه وقف صحیح شرعی ـ جامع همه شرایط واقف، موقوف‌علیه، موقوف و وقف ـ نمودم خانه ابتیاعی، ملکی و متصرفی خودم را که واقع است در: قم، خیابان ارم (آیةاللّه نجفی مرعشی) پشت مسجد آیةاللّه گلپایگانی، جنب مدرسه علمیه سعادت (جنوب و جنوب شرقی) برای مدرّسان، محقّقان، مؤلّفان، پژوهشگران علوم و معارف الهی مانند تفسیر، فلسفه الهی، کلام، فقه، اصول و سائر دانش‌های دینی، الی ان یرث‌اللّه الارض و من علیها. تولیت آن مادامت‌الحیوة، در اختیارم می‌باشد، و بعد از توّفی و ادراک لقاء اللّه، به فرزندم جناب حاج شیخ مرتضی واعظ جوادی است، چنانکه تولیت مدرسه علمیه سعادت را که در اختیارم است و تعیین متولّی بعد از من نیز به اختیارم می‌باشد، بعد از وفاتم، در اختیار مشارالیه خواهد بود، و تولیت مدرسه و خانه وقفی بعد از عمر طولانی نامبرده، به فرزند روحانی از خاندان اینجانب می‌باشد، و اگر خدای نخواسته، از این خاندان، کسی روحانی نشد، به فرزند بزرگ این خاندان خواهد بود. تمام کتاب‌ها و سائر لوازم کتابخانه و تلفن، در اختیار مرکز تحقیقاتی اسراء است. ایجاب و قبول، اقباض و قبض، حاصل، و صیغه وقف به طور جامع همه مطالب لازم اعم از مرقوم و غیر آن جاری شد، ربّنا تقبل منّا و خذه منّا و طهّرنا به والحمدللّه ربّ العالمین، الّذی یرث الارض و من علیها. منبع:میراث جاویدان

برگرفته از کتاب :موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران

جوزدانی اصفهانی، فاطمه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
524 -430 ق، از زنان دیندار و نیکوکار و محدث. وی در عصر خود تنها محدثی بود که معجم صغیر و معجم کبیر طبرانی را از ابوبکر بن ریذه و نیز کتاب الفتن نعیم بن حماد مروزی را روایت می‌کرد و حافظان حدیث از قبیل محمد بن احمد صیدلانی، محمد بن حامد مضری از او حدیث می‌شنیدند. وی برای سمعانی اجازه نوشته و در اصفهان درگذشته است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 68 / 4.

جوهر

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
530 -460 ق، از زنان پارسا و محدث. وی دختر عبداللّٰه بن عبدالکریم بن طلحة القشیری و از اهالی نیشابور بود. از جدش ابوالقاسم حدیث شنید و سمعانی در نیشابور از او استماع حدیث کرد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 224 / 1.

جوهرناز

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر مضر بن الیاس بن مضر بن محمد تمیمی و اهل هرات بود. زنی نیکو کردار بود و از جدش الیاس بن مضر و از ابواسماعیل عبداللّٰه بن محمد انصاری حدیث شنید و سمعانی در هرات نیز از او حدیث شنیده و نوشته است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 2261.

جوینی، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 438 /437 /434 ق)، نحوی، مفسر، فقیه شافعی. ملقب به رکن الاسلام. وی پدر امام‌الحرمین بود. عبداللّٰه در جوین متولد شد. ادبیات را نزد پدر در زادگاهش آموخت. سه بار به نیشابور رفت و فقه و اصول را نزد سهل بن محمد صُعلوکی فراگرفت، و سپس در مرو از محضر قفّال مروزی استفاده برد. و از ابونهیم اسفراینی نیز بهره گرفت. رکن‌الاسلام در بغداد در محضر ابوحسین بن بشران حاضر شد. وی در سال 407 ق به نیشابور بازگشت و به تدریس و فتوی مشغول شد و در همان جا درگذشت. از آثار وی: «التبصرة»؛ «التذکرة»؛ «التفسیر الکبیر» یا «تفسیر الجوینی» مشتمل بر انواع علوم؛ «الفرق والجمع» یا «الجمع والفرق»؛ «الفروق والسلسلة»؛ «مختصر المختصر» یا «مختصر الجوینی»؛ «موقف الامام والمأموم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (290 -291 /4)، دایرةالمعارف فارسی (776/1)، روضات الجنات (158 -160 /5)، ریحانه (444/1)، سیرالنبلاء (618 -617 /17)، کشف الظنون (1910، 1626، 1621، 1258، 996، 601، 446، 445- 339، 385)، معجم البلدان (224 -223 /2)، معجم المؤلفین (165/6)، وفیات الاعیان (48 -47 /3)، هدیة العارفین (451/1).

حاتمی قزوینی، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم و چهارم ق)، محدث و عالم امامی. وی زمان غیبت صغری را درک کرده و پدرانش از محدثان شیعه بودند. علمای بزرگ رجال حاتمی را ثقه دانسته‌اند. وی از احمد بن ادریس، علی بن سلیمان زراری روایت می‌کرد، شیخ صدوق و تلعکبری و حسین بن احمد شیبان از او حدیث روایت کردند و تلعکبری از وی به دریافت اجازه نایل آمده. وی کتابهای بسیاری در ابواب فقه نگاشته است. از آثار وی: «مصابیح النور»؛ «البیان والایضاح»؛ «العلل»؛ «یوم و لیلة»؛ «الصفوة فی اسماء امیرالمؤمنین (ع)».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (58 ،44 /15)، رجال الطوسی (482)، رجال النجاشی (93 -92 /2)، الفهرست للطوسی (213).

حارثی عاملی، عزالدین حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(984 -918 ق)، فقیه امامی، مفسر، محدث، متکلم و محقق. پدر شیخ بهایی بود. اصلاً از جبل عامل و ساکن اصفهان و قزوین بود. نسبت او به حارث اعور هَمْدانی، از خواص امیرالمؤمنین علی (ع) می‌رسد. حارثی با خانواده خود به دعوت شاه طهماسب صفوی از موطن اصلی به اصفهان آمد و مدتی در آن شهر به تدریس و افادات علمی مشغول شد و بعد به درخواست شاه صفوی در قزوین متوطن شد. عزالدین در پایان عمر به بحرین رفت و در آنجا مسکن اختیار کرد و همان جا درگذشت و در دیه مصلی، از توابع هجر بحرین، دفن شد. وی از شاگردان برتر شهید ثانی و سید حسن بن جعفر کرکی بود و در اکثر علوم اسلامی روزگار خود توانا و یگانه دهر بود. فرزندش شیخ بهایی و شیخ حسن بن شهید ثانی، صاحب «المعالم»، و سید حسن بن علی بن شدقم حسینی و شیخ رشیدالدین اصفهانی و بسیاری دیگر از شاگردان شیخ حسین می‌باشند. از آثار وی: شرح «الفیه» الشهید؛ «مناظرة مع بعض علماء حلب»، در امامت؛ «دیوان» شعر؛ شرح «قواعد الاحکام» علامه، «درایة الحدیث» یا «وصول الاخیار الی اصول الاخبار»؛ «تحفة اهل الایمان»، در قبله؛ کتاب «الاربعین»، در اخلاق؛ رساله‌ی «الوسواسیة»؛ رساله‌ی «الرضاعیة»؛ «الغرر والدرر»؛ «جوابات الاعتراضات العشره»؛ «رساله فی الاعتقادات حقة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (260/2)، اعیان الشیعه (56/6)، ایضاح المکنون (346 /1، 516)، تکمله امل الآمل (186 -182)، الذریعه (38/11، 70/15، 249/9، 163 -162 /6، 175/5، 414/1)، روضات الجنات (336 -392 /2)، ریحانه (130 -126 /4)، فوائد الرضویه (140 -138)، الکنی والالقاب (105 -102 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ حسین)، معجم المؤلفین (17/4)، هدیة العارفین (320/1).

حافظ غیاث

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 879 ق)، عالم و محدث. از پیشوایان علم و عرفان و از محدثان بنام روزگار سلطان میرزا حسین بایقرا بود. حافظ در هرات می‌زیست و سالهای بسیاری در آنجا به افاده مشغول بود و همان جا درگذشت و در مزار شیخ بهاءالدین عمر دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حبیب السیر (337/4)، لغت‌نامه (ذیل/ حافظ غیاث).

حاکم بیهقی، ابوعلی حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 352 ق)، محدث. از مشایخ شیخ صدوق است که از محمد بن یحیی صولی روایت کرده است. شیخ صدوق در مجلس 94 از کتاب «الامالی» و همچنین در کتاب «عیون اخبار الرضا (ع)» بارها از حاکم بیهقی حدیث آورده و گوید که در سال 352 ق به نیشابور در خانه‌اش از وی شنیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (418/5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 105/4)، معجم رجال الحدیث (195 -194 /5).

حاکم حسکانی، ابوالقاسم، عبیداللّٰه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 470 ق)، متکلم، فقیه، محدث و قاضی. مشهور به ابن حداد یا ابن حذاء. او از نوادگان عبداللّٰه بن عامر، فاتح خراسان، بود. برخی وی را حنفی پنداشته‌اند، اما بیشتر رجال‌نویسان شیعی بر تشیع وی حکم کرده‌اند. او معاصر صدوق دوریستی بود و از جد خود و از ابوالحسن علوی و ابوعبداللّٰه حاکم و ابوطاهر بن محمش و ابن فنجویه دینوری و همطبقه‌ی آنان روایت می‌کرد. وی از ملازمان ابوبکر بن حارث اصفهانی نحوی بود و از احمد بن علی بن منجویه نیز بهره گرفت، اما فقه را از قاضی ابوالعلاء صاعد بن محمد آموخت. ابن شهرآشوب در «معالم العلماء» به شرح حال او پرداخته است. از آثار وی: «تصحیح خبر ردالشمس لعلی (ع)»؛ «خصایص علی بن ابی‌طالب (ع) فی القرآن» و «شواهد التنزیل لقواعد التفضیل»؛ «دعاء الهداة الی اداء حق الموالات»، ذکر حدیث غدیر خم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (137 -136 /8)، الذریعه (243 -242 /14 196/8، 166/7، 195 -194 /4)، ریاض العلماء (257 -256 /3)، سیر النبلاء (269 -268 /18)، الغدیر (146/1)، معجم رجال الحدیث (75 -74 /11)، هدیة الاحباب (116).

حاکم نیشابوری، ابواحمد محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 378 -290 ق)، حافظ و محدث. مشهور به محدث خراسان و حاکم کبیر. در نیشابور نشو و نما یافت. پس از بیست سالگی به طلب حدیث برآمد و در خراسان و عراق و شام و جزیره و حجاز و جبال از خلق بسیاری چون احمد ماسرجسی و ابوخزیمه و عبداللّٰه بن زیدان و ابوبکر باغندی و ابوالقاسم بغوی و ابوالعباس سرّاج و عباس بن شاذان رازی و علی بن عبدالحمید غضائری و ابن ابی‌حاتم رازی حدیث شنید. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمن سُلمی و محمد بن علی اصفهانی جصّاص و محمد جارودی و ابوبکر ابن‌منجویه و ابوسعد محمد کنجرودی از شاگردان و راویان وی بودند. در 333 ق عهده‌دار منصب قضاوت شد و در ساس مدتی حکم کرد و مدتی نیز در طوس قضاوت نمود و مدتی نسز در طوس قضاوت نمود. سرانجام در 345 ق به نیشابور بازگشت و ملازم منزل و مسجد شد و خود را آماده تصنیف کرد و در پایان عمر بینایی خود را نیز از دست داد. وی در نیشابور در گذشت. او را تصانیف بسیاری است. از جمله آثار وی: «الاسماء والکنی» یا «الکنی فی المحدثین والوزراء والولاة»، در چند مجلد؛ کتاب «العلل»؛ کتاب «الشروط»؛ «المخرّج علی کتاب المزنی»؛ «الشیوخ والابواب»؛ شرح «جامع الصحیح» بخاری؛ شرح «صحیح» مسلم؛ شرح «جامع» ترمذی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (244/7)، تاریخ الاسلام (حوادث 638 -637 /380 -351)، سیرالنبلاء (377 -370 /16)، طبقات الصفوفیه سلمی (100)، الکامل (136/7)، کشف الظنون (1391)، لسان المیزان (566 -564 /7)، معجم المؤلفین (180/11)، الوافی بالوفیات (115/1).

حاکم نیشابوری، ابوعبداللّه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(405 -321 ق)، حافظ، محدّث، فقیه و عارف. معروف به ابن البیّع و مشهور به شیخ المحدثین. در نیشابور متولد شد. از همان دوران کودکی به تحصیل علم و دانش پرداخت. وی در طلب علوم عصر بویژه دانش حدیث که پرجاذبه‌ترین دانشهای آن روزگار بود به نقاط مختلف عالم اسلامی از نیشابور تا عراق و حجاز و مارواءالنهر و دیگر بلاد خراسان سفر کرد، و در نیشابور و دیگر بلاد از حدود دو هزار تن از مشایخ سماع حدیث داشته است. در شناختن و نقد حدیث در آن روزگار کسی همتای او نبود. یکی از استادان وی حاکم ابواحمد نیشابوری است. ابوعبداللّه در تصوف نیز از محضر ابوالحسن پوشنجی و جعفر بن نصیر و ابوعمر و زجاجی و ابوعثمان مغربی کسب فیض کرد. وی در عصر سامانیان به روزگار وزارت عُتبی در سال 359 ق چندی قضاوت نیشابور را عهده‌دار بود. برخی نویسندگان یادآور شده‌اند که وی نقش میانجی سیاسی میان سامانیان و آل‌بویه را نیز عهده‌ار بوده است. مشهورترین عنوانی که وی بدان شناخته می‌شود «الحاکم» است. بنا به گفته‌ی ابن خلکان، این عنوان به اعتبار مقامی است که در قضاوت داشته است و به گفته‌ی محدث قمی در «الکنی والالقاب»، حاکم در اصطلاح محدثان به کسی اطلاق می‌شود که احاطه به جمیع احادیث داشته باشد. بسیاری از محدثان عامه چون او را متشیع دانسته‌اند، نقل حدیث- غدیر- «من کنت مولاه...» و حدیث «طیر» و نگارش کتاب «فضایل حضرت زهرا (س) را از نقاط ضعف او شمرده‌اند. آنه مسلم است این که وی اگر چه در باطن شیعی مذهب بود، اما در ظاهر مسلمانی سنی و بر مذهب امام شافعی بوده و مانند اغلب شافعیان به اهل‌بیت رسول و امیرالمؤمنین علی (ع) ارادتی خاص داشته است. او بر اثر سکته در نیشابور درگذشت. از آثار او: «تاریخ نیشابور»؛ «المستدرک علی الصحیحین»؛ «معرفة علوم الحدیث»؛ «مُزَکّی الاخبار»؛ «المدخل الی الاکلیل»؛ «فضایل فاطمة الزهرا»؛ «فضایل الشافعی»؛ «المدخل الی الصحیح»؛ «مفاخر الرضا»؛ «فوائد الشیوخ»؛ «الامالی».[1]
عبدالمجید طالقانی. خطاط معروف ایرانی (ف. 1185 ه.ق.). وی از مردم طالقان بود و در آغاز جوانی به اصفهان رفت و چندی در کسوت فقر گذرانید. سپس به مشق خط پرداخت و از نستعلیق شروع کرد. پس از اندک زمانی به خط شکسته مشغول شد و در این هنر استاد مسلم گردید.

خط شکسته را درویش کامل کرد، قواعد این خط را استوار نمود و زیبایی و شیوایی آن را به حد اعلی رسانید. از گرانبهاترین آثار او جز مقطعات و مرقعات متعدد نسخه «کلیات سعدی» است که در کتابخانه سلطنتی ایران موجود است. وی شاعر بود و در شعر «خموش» و «درویش» تخلص می‌کرد و دیوان غزلیاتش موجود است. وی در جوانی (سی و پنج سالگی) درگذشت و از معروفترین شاگردانش میرزا کوچک است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (101/7)، اعیان الشیعه (391/9)، تاریخ بغداد (5/ 473- 474)، تاریخ نیشابور (مقدمه/42- 30)، دایرةالمعارف فارسی (828/1)، الذریعه (199/2)، روضات الجنات (266/7)، ریحانه (427/7)، سیرالنبلاء (17/ 162- 177)، کشف الظنون (144)، الکنی والالقاب (170 -172 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن بیع)، مؤلفین کتب چاپی (583- 582 /5)، معجم المؤلفین (238- 239 /1)، الوافی بالوفیات (321- 320 /3)، وفیات الاعیان (280- 281 /4).

حامد حسین، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1306 -1246 ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، مفسر، محدث، متکلم و ادیب. وی را با نسبتهای موسوی نیشابوری، کنتوری، هندی و کلهنوی نوشته‌اند. حامد حسین در لکهنو به دنیا آمد. وی از ارکان علمای امامیه بوده است. کلام را در محضر پدرش، مفتی سید محمدقلی، و فقه و اصول را نزد سید حسین بن دلدار علی نقوی، و معقول را در خدمت سید مرتضی بن سید محمد و ادب را در حوزه‌ی مفتی سید محمد عباس فراگرفت. او تصنیفات فراوانی دارد با مراجعه به کتاب «عبقات» وی معلوم می‌شود که کسی به پایه او در فن کلام بخصوص در باب امامت بدان منوال کار نکرده است. کتابخانه‌ی ارزشمند میرحامد حسین یکی از خزاین گرانبهای شرقی در دوران اخیر است. این کتابخانه حاوی هزاران جلد کتاب است که برخی از آنها از دستنویسهای قدیمی است. از آثار وی: «عبقات الانوار فی امامة الائمه الاطهار»؛ «اسفار الانوار عن وقایع افضل الاسفار»؛ «استقصاء الافحام و استیفاء الانتقام فی رد المنتهی الکلام»؛ «الشریعة الغراء»، در فقه: «الشعلة الجوالة»؛ «شمع المجالس»، قصاید عربی و فارسی در مراثی؛ مثنوی «شمع و دمع»، به اردو؛ «الظلل الممدود والطلح المنضود»؛ «افحام اهل الیمن فی رد ازالة الغین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (381/4)، ایضاح مکنون (92/2)، الذریعه (215 -214 /15 ،23/10 ،257 ،31 /2)، ریحانه (379 -377 /3)، فوائد الرضویه (92 -91)، لغت‌نامه (ذیل/ حامد حسین)، معجم المؤلفین (717/3).

حبیش ثقفی طوسی بغدادی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 285 ق)، محدث و عالم امامی. علامه حلی در «خلاصه الاقول» او را حبش خوانده اما نجاشی وی را تحت عنوان حبیش بن مبشر، برادر جعفر بن مبشر باکنیت ابوعبداللّه آورده است. حبیش از عامه روایت می‌کرد و احادیث بسیار از آنها می‌آورد. او را کتابی نفیس به نام «اخبار السلف» است. برادر وی از بزرگان معتزله بود. صاحبان «تاریخ بغداد» و «تهذیب التهذیب» در وصف او گویند: فقیهی طوسی الاصل و برادر جعفر بن مبشر متکلم است. او از فرزانگان بغداد بود و از استادان روایت یونس مودب و وهب بن جریر و عده‌ای دیگر. اسحاق بن بنان انماطی و ابوبکر قاضی مروزی و عده‌ای دیگر از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (405/9)، تاریخ بغداد (272/8)، تهذیب التهذیب (180/2)، رجال النجاشی (344/1).

حداد نیشابوری، ابوحفص عمرو

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 270 /267 ق)، زاهد ملامتی و محدث. از مردم روستای کوردآباد نیشابور بود. دکان آهنگری داشت. در نتیجه‌ی تغییر حالتی که به او دست داد، همه کارها را رها کرد. ابوحفص از مشایخ بزرگ تصوف و صاحبان نظریه ملامت در عرفان است. وی از رفقای احمد بن خضرویه، و ابوعثمان حیری و شاه شجاع کرمانی بود. او مردی عامی بود و زبان عربی را نمی‌دانست در پنهان کردن زهد خود و ریاضت نفس کوشا بود. جاذبه سخنان او در باب فتوّت، همه صوفیان بغداد را شیفته‌ی او کرد. ابوحفص از شخصیتهای جنجالی تاریخ تصوف ایران است از حفص بن عبدالرحمان فقیه حدیث شنید و ابوعثمان حیری و حمدون قصار از وی روایت کردند. نام او را عمر بن سالم و عمرو بن سلم و عمرو بن مسلم نیز نوشته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (343/2)، تاریخ بغداد (223 -220 /12)، تاریخ نیشابور (226 ،224)، تذکرة الاولیاء (331 -322 /1)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (46 -45)، تعلیقات اسرار التوحید (653)، جستجو در تصوف (349 -342)، حلیة الاولیاء (230 -229 /10)، خاندان نوبختی (83)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1025 -1024 /7)، ریحانه (63/7)، سیر النبلاء (513 -510 /12)، طبقات الصوفیه سلمی (115)، طبقات الصوفیه هروی (113)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (316)، نفحات الانس (57 -56).

حداد، ابو علی حسن

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن احمد بن حسن بن احمد بن محمّد مهره.
از مشایخ علم قرائت و تجوید و حدیث در اصفهان بوده، در 419 متولّد، و در ذیحجّه 515 وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

حدایق شیرازی، یوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1362 -1291 ق)، عالم و دانشمند. در شیراز متولد شد. پس از پایان تحصیلات مقدماتی در مدرسه‌ی حکیم، به فراگیری فقه و اصول پرداخت و به عراق رفت و در شهرهای سامرا، نجف و کربلا، در حوزه‌ی درس میرزا محمد تقی شیرازی، حاج سید اسماعیل صدر و آخوند خراسانی و میرزا احمد شیرازی حاضر شد و از محضر آنان کسب فیض کرد. علم حدیث را نزد میرزا حسین نوری فراگرفت و از وی اجازه دریافت کرد. پس از آن به شیراز آمد و فلسفه را نزد حکیم کازرونی آموخت و مدرسه‌ی مقیمیه و مسجد عتیق را مرمت کرد و در مدرسه‌ی منصوریه به تدریس پرداخت. وی در شیراز بدرود حیات گفت.[1]
یوسف بن العالم الجلیل شیخ ابوالحسن کازرونی بحرانی از علماء و دانشمندان مشهور معاصر شیراز بودند.
تولد ایشان در 1291 ق در شیراز واقع شده و پس از تحصیل مقدمات در مدرسه حکیم به فقه و اصول پرداخته و پس از تکمیل متون مهاجرت به نجف اشرف نموده و از آنجا به سامرا و در درس مرحوم آیت‌اللّه العظمی مجدد شیرازی حاضر و استفاده نمود.
پس از آن مرحوم در سال 1312 ق به کربلا آمده و از محضر آیت‌اللّه العظمی حاج سید اسماعیل صدر و در نجف از درس و بحث علامه خراسانی و حکمت را از حکیم ربانی میرزا احمد شیرازی بهره‌مند شده و در 1318 به شیراز مراجعت و برای تکمیل معقول به حوزه درس مرحوم حاج سید علی حکیم کازرونی شرکت کرده و علم حدیث و رجال را هم از خاتم‌المحدثین حاج میرزا حسین نوری در نجف فراگرفته و موفق به دریافت اجازه روایتی جامعی از ایشان شده و پس از ورود به شیراز و تکمیل معقول مدرسه مقیمیه را که از مدارس قدیمه شیراز بوده مرمت نموده و در مدرسه منصوریه به تدریس پرداخته و همت به تعمیر مدارس و مساجد قدیمه گماشته و مدرسه حکیم و مسجد عتیق را عمارت و حرم سید علاءالدین حسین را نیز مرمت نمود بمعونه و مساعدت اهل خیر و مردم متدین و نیکوکار شیراز جزاهم اللّه خیر الجزاء.
مرحوم حدائق در ماه شوال 1362 ق در شیراز وفات نمود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (237 -236 /2)،

زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (85/3)، گنجینه‌ی دانشمندان (441 -440 /5).

حسام الواعظین، محمد رضا

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

فرزند حاج میرزا محمد علی علاقبند بن ملا اسماعیل بن علی بن جعفر بن حسن اصفهانی. واعظ جلیل، و فاضل محدث خبیر، ادیب شاعر و خطاط، از خطبای طراز اول اصفهان بلکه ایران به شمار می‌رفت.

در 1301 متولد، و در شب جمعه 13 ربیع الاول سال 1381 وفات یافته، در یکی از اطاق‌های تکیه‌ی سید العراقین مدفون گردید.

در اصفهان خدمت: آقا سید محمود کلیشادی، و ملا محمد حسین کرمانی، و آقا سید محمد باقر درچه‌ای تحصیل نمود. سال‌ها در طهران ساکن، و به وسیله‌ی شمس العرفا در سلسله‌ی فقر [!] وارد شده و به تصفیه‌ی نفس پرداخته، سپس به اصفهان مراجعت نموده و به وعظ و ارشاد پرداخته، الحق واعظی شیرین بیان، و محدثی طلیق اللسان بود. شعر خوب می‌سرود، و خط نستعلیق را در نهایت استادی می‌نوشت.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حسنابادی، قمر ستی

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 531 ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالرزاق بن عبدالکریم بود که از زاهر بن طاهر بن محمد بن محمد شحامی روایت می‌کرد و علی بن احمد بن عبدالواحد مقدسی نیز اجازة از او حدیث روایت می‌نمود.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 221 / 4.

حسن‌آبادی، آمنه

قرن:6

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن پنجم و ششم هجری، از زنان محدث. وی زنی شایسته و دیندار از اهالی اصفهان بود. او از ابوحفص سمسار اصفهانی استماع حدیث کرد و عبدالکریم سمعانی نیز در اصفهان از او کمی حدیث شنید.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، 14 / 1؛ ریاحین‌الشریعه، 323 / 3.

حسنی رازی، ابوتراب، صفی‌الدین مرتضی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، عالم بن قاسم. (س ششم ق)، عالم امامی و محدث. از مشایخ روایت شیخ منتجب‌الدین بود، که ایشان نیز از شیخ طوسی روایت می‌کرد. به نوشته‌ی «قصص العلما» و برخی منابع دیگر، با حجةالاسلام غزالی نیز معاصر بود. از تالیفات وی: «تبصره العوام»، به فارسی در عقاید مذاهب مختلف؛ «فصول تامه در هدایت عامه» به عربی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (177/10)، تاریخ ادبیات در ایران (266 -223 /2)، تاریخ نظم و نثر (130، 72)، الذریعه (320 -318 /3)، روضات الجنات (158 -156 /7)، ریحانه (138/3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 297 ،249 /6)، فهرست منتجب‌الدین (163)، معجم المولفین (216 -215 /12).

حسینک نیشابوری، ابواحمد حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 375 -290 ق)، حافظ و محدث. معروف به حسینک و ابن منیبه. از عمر بن ابی‌غیلان و ابوالقاسم بغوی و باغندی و ابن خزیمه و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. حاکم و برقانی و ابوسعد کنجرودی و بسیاری دیگر از شاگردان وی بودند. حسینک از محدثان ثقه اهل سنت بود و در انجام فرایض کوشا. گویندگان پیوسته هر شب هفت سوره از قرآن را قرائت می‌کرد. در سفر و حضر نماز شب وی ترک نمی‌شد. وی پس از هشتاد و چند سال زندگی از دنیا رفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 572 -571 /380 -351)، تاریخ بغداد (75 -74 /8)، تاریخ نیشابور (160)، ریحانه (45/2)، سیرالنبلاء (16/ 407- 409).

حسینی خلخالی، ملا حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1014 ق)، متکلم و مفسر. از شاگردان بنام میرزاجان شیرازی بود و استاد عبدالکریم بن سلیمان کورانی. تالیفاتی چند به فارسی و عربی از وی به جای مانده، از جمله: حاشیه بر «انوار التنزیل» بیضاوی؛ «رساله فی المبدا الاول و صفاته»؛ حاشیه بر رساله «اثبات الواجب» دوانی؛ حاشیه بر «شرح العقاید العضدیه‌ی» دوانی؛ حاشیه بر «شرح تهذیب المنطق» دوانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (393)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 166 -165 /11)، کشف الظنون (1144، 888، 516، 192)، معجم المولفین (319، 221 /3)، هدیه العارفین (291/1).

حسینی صادقی بحرانی، ابوعلی ماجد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1028 ق)، فقیه، محدث و شاعر امامی. در بحرین متولد شد و همان جا نشو و نما یافت. در شیراز اقامت اختیار کرد و در آنجا به نشر علم حدیث پرداخت. با شیخ بهایی رابطه‌ی دوستی داشت و از او نقل حدیث کرده است. او استاد ملامحسن فیض کاشانی و شیخ سلیمان ماحوزی بود. وی مدتی نیز در بحرین منصب قضا داشت. گویند اول کسی بود که علم حدیث را در شیراز نشر داد. فیض کاشانی برای فراگیری علم حدیث به شیراز رفت و در محضرش حضور یافت. او در شیراز درگذشت و در شاهچراغ دفن شد. از آثار وی: «التعلیقات عی خلاصه الاقوال فی الرجال»؛ «سلاسل الحدید فی تقیید اهل التقلید»؛ «رساله الیوسفیه»، در اصول؛ رساله در «مقدمه الواجب»؛ «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (120/6)، الذریعه (301 -300 /25 ،210/12)، روضات الجنات (87 ،84 ،74 ،72 -67 /6)، ریحانه (374 -373 /3 ،232/1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 483 -482 /11)، معجم المولفین (163/8)، هدیه العارفین (1/2).

حسینی مراغی، عبدالفتاح

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، فقیه، محدث امامی و شاعر، متخلص به اشراق در شعر فارسی و فتاح در شعر ترکی. در مراغه تولد یافت و در نجف اقامت اختیار کرد و نزد شیخ موسی و شیخ علی، فرزندان کاشف الغطاء، تحصیل کمال کرد. پس از آن به مشهد سفر کرد و در آنجا دست ارادت به میرمحمد تقی مشهدی داد و بعد از طی مدارج و مراحل سلوک به مراغه بازگشت و به امر شیخ‌الاسلامی مراغه مشغول شد. میر عبدالفتاح در سرودن شعر به دو زبان فارسی و ترکی با مضامین عارفانه استاد بود. او در نجف درگذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «عناوین الاصول»؛ «قیامت نامه» به ترکی؛ مثنوی «ریاض الفتوح»؛ «دیوان» اشعار؛ «ساقی نامه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (258)، الذریعه (83 -82 /22 ،223/17 ،350/15، 111 -110 /12 ،1046، 807، 77 /9)، ریحانه (379/3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 442 -441 /12)، مکارم الاثار (1366 -1365 /4).

حسینی نایینی اصفهانی، بهاءالدین محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1080- 1133 ق)، متکلم، محدث، فقیه امامی و ادیب. در اصفهان ساکن بود و با فاضل هندی معاصر. او از شیخ حر عاملی اجازه روایت داشت. در اصفهان درگذشت. از آثار وی: «ارتشاف الشافی» و «صفوه الصافی من رغوه الشافی»، تلخیص «الشافی» علم الهدی؛ «اناره الطروس فی شرح عباره الدروس»؛ «تعلیقات اشباه و نظایر سیوطی»؛ «رساله فی صیغ العقود»؛ «تفریج القاصد لتوضیح المقاصد»؛ «تعلیقات شرح صحیفه‌ی سید علی خان»؛ «زواهر الجواهر فی نوادر الزواجر»، نظیر «مقامات» حریری؛ شرح «بدایه الهدایه» شیخ حر عاملی؛ «شرح صمدیه‌ی شیخ بهایی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (615/1)، تذکره القبور (477)، الذریعه (194/24، 362/13، 61/12، 153/4)، روضات الجنات (116 -115 /7)، ریحانه (390/1)، فوائد الرضویه (601)، معجم المولفین (196/11)، هدیه الاحباب (109)، هدیه العارفین (316/2).

حسینی، حسنی نقیب نیشابوری، ابوالمعالی، اسماعیل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، محدث. خاندان او از علویان بزرگ خراسان بودند. پدرش ابومحمد در نیشابور مقام نقابت نقبا را داشت. وی پس از برادرش زید به مقام نقابت نیشابور رسید. او را نسّابه‌ی نیشابور نیز می‌خواندند. ابوالمعالی از معاصرین شیخ طوسی (م 460 ق) بود و محضر او را درک کرد. از تألیفات او: «انساب آل ابی‌طالب» یا «انساب الطالبیة»؛ «زهرة الحکایات»؛ «شجون الاحادیث».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (3/ 318)، الذریعه (2/ 376)، ریحانه (268 /7)، فهرست منتجب الدین (11 -10)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم المؤلفین (265 -264 /2).

حفید تفتازانی، سیف‌الدین، احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 916 ق)، فقیه، محدث، مفسر و متکلم شافعی. معروف به شیخ‌الاسلام. چون از نوادگان محقق تفتازانی بود، به احمد حفید نیز شهرت داشت. وی مدت سی سال در زمان سلطان حسین بایقرا عهده‌دار قضای هرات بود. شاه اسماعیل صفوی، او را با پنج تن از علماء هرات در مرو کشت. وی در بیشتر علوم زمان، بویژه فقه و حدیث و تفسیر یگانه‌ی زمان و فرید عصر بود. از آثار وی: «شرحی بر تهذیب المنطق و الکلام»؛ «تعلیقه بر شرح عقاید نسفیه»؛ «حاشیه بر مختصر»؛ «حاشیه بر مطول»؛ «الفوائد و الفرائد» و «شرح فرائض السراجیه»؛ «حاشیه بر شرح الوقایه لصدر الشریعه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حبیب السیر (349/4)، روضات الجنات (353 -352 /1)، کشف الظنون (475، 516، 1144، 1247، 1480، 2023)، الکنی و الالقاب (122 -121 /2)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم المولفین (206 -205 /2)، هدیه العارفین (138/1).

حکیم ترمذی، ابوعبداللّه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 296 ق)، عارف، صوفی و محدث. در ترمذ خراسان به دنیا آمد و بیشتر عمر خویش را همان جا گذراند. از کودکی شوق عجیبی به یادگیری علم و دانش داشت، تاریخ چنانکه اشتغال به درس و مطالعه، جای بازی ایام کودکی را گرفت. ابوعبداللّه علم حدیث را ابتدا از پدر آموخت؛ به جز او از محضر علی بن حجر، قتیبه‌ی بن سعید و سفیان بن وکیع حدیث روایت کرد و یحیی بن منصور قاضی حسین بن علی و دیگر مشایخ نیشابور نیز از وی حدیث نقل کرده‌اند. وی چندی از مشایخ بلخ علم آموخت و بعد از آن با صوفیه خراسان آشنا شد، به صحبت ابوتراب نخشبی، احمد خضرویه و یحیی معاذ رازی رسید و چندی در عراق به کسب حدیث پرداخت و از آنجا از طریق بصره به مکه رفت، در راه بازگشت به ترمذ به خلوت علاقه پیدا کرد و انزوا اختیار کرد. به سبب اقوال او در «ولایت» از بلخ اخراجش کردند، متهم شده بود که مقام ولایت را برتر از نبوت می‌داند، حال آنکه چنین نبود، چه حتی در دو اثر «نوادر الاصول» و «معرفه الاسرار» به برتری انبیاء بر اولیاء تاکید کرده است. از حیث اعتقاد به اهمیت مقام ولایت و از بعضی جهات دیگر، ترمذی تا حدی پیشرو ابن‌عربی است و ابن به آثار و آراء او توجه تمام داشته است. حکیم بعد از آن از بلخ به نیشابور رفت و این مقارن بود با فعالیت ملامتیه در بلخ، با آنکه با تنی چند از سران این فرقه مراوده داشت با این رویه مخالف بود. او آثار بسیاری از خود بجا گذاشته است، از آن جمله: «نوادر الاصول فی معرفه اخبار الرسول»؛ «ختم الولایه»؛ «رساله‌ی بدوشان ابی‌عبداللّه»؛ «کتاب النهج»؛ «کتاب الرد علی الرافضه»؛ «کتاب العقل و الهوای».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (156/7)، تذکره الاولیاء (99 -91 /3)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (62 -61)، تصوف اسلامی یا رابطه‌ی انسان و خدا (223 -217)، جستجو در تصوف (55 -49)، حلیله الاولیاء (235 -233 /10)، دایرةالمعارف فارسی (633/1)، دایرةالمعارف الاسلامیه (228 -227 /5)، الذریعه (380/24)، ریحانه (331/1)، سیرالنبلاء (442 -439 /13)، صفه الصفوه (353/2)، طبقات الصوفیه سلمی (220 -217)، کشف المحجوب (178 -177)، لسان المیزان (395 -392 /6)، لغت نامه (ذیل/ 178 -177)، لسان المیزان (395 -392 /6)، لغت نامه (ذیل/ ترمذی)، معجم

المولفين (315/9)، نفحات الانس (119 -118)، هديه العارفين (16 -15 /2).

حکیمی - محمد رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد حکیمی در چهاردهم فروردین 1354 (1314 ق) (استاد، تاریخ درگذشت خویش را به اصحاب سرش گفته است (و «سر اهل السر مما لا یباح»)؛ اما امید است که با دعای همان اصحاب سر، آن تاریخ به تأخیر افتد و استاد دیرتر بزید. ان ذلک علی الله یسیر.)، در مشهد زاده شد. پدرش، حاج عبدالوهاب حکیمی (م 1369 ش)، که از یزد به آستان امام رضا - ع - پناه برده بود، از محترمین بازار مشهد و متشرع و اهل مراقبه بود و از شبهات می‌گریخت. حکیمی در سال 1320 به مکتب و سپس به مدرسه رفت. پس از فرا گرفتن قرآن و صد کلمه (از کلمات قصار امیرالمؤمنین علی -ع- با ترجمه‌ی منظوم)، و نیز مقداری از دیوان حافظ، درسهای دوره‌ی ابتدایی را در مدرسه فرا گرفت. درسال 1326 به حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد وارد شد و بیست سال در آنجا به علم اندوزی و خود سازی پرداخت. هشت سال به درسهای مقدمات و سطح و دوازده سال به درس خارج اشتغال داشت و در جنب آن، پانزده سال به تحصیل فلسفه و کلام پرداخت.
ادبیات عرب را نخست در نزد چند تن از طلاب فاضل، و بار دیگر در نزد شیخ محمد تقی ادیب نیشابوری، معروف به ادیب ثانی (م 1355 ش)، فرا گرفت و تقریرات همه‌ی دروس او را نوشت. اصول فقه و فقه را در محضر آیت الله میرزا احمد مدرس یزدی (م 1350 ش)، که خویشاوندش بود، و آیت الله علی نمازی شاهرودی (م 1364 ش)، و دیگر دروس سطح و مقداری از خارج را، از جمله خارج کفایه، در محضر آیت الله شیخ هاشم قزوینی (م 1339 ش)، آموخت. همچنین دوازده سال از افاضات آیت الله شیخ مجتبی قزوینی (م 1346 ش)، بهره برد و جلدین کفایه و خارج فقه و نیز درس معارف اعتقادی و اجتهادی و فلسفه (شرح اشارات و اسفار) و نقد فلسفه را از محضر او فرا گرفت و ضمن تماشای رواق اشراق، همراه مشائیان تمشی کرد. ده سال نیز در درس خارج فقه واصول آیت الله العظمی سید محمد هادی میلانی (م 1354 ش)، حاضر شد و تقریرات درس اصول وی را بتفصیل و تقریرات برخی از دروس فقه را باختصار نوشت.
شرح باب حادی عشر را از بعضی از فضلا، و شرح تجرید را در محضر شیخ عبدالنبی کجوری (م 1419 ق)، و شرح منظومه را از شیخ غلامحسین

محامی بادکوبه‌ای (م 1333 ش)، آموخت، در پی آموختن علوم مرسوم حوزه، در سری هم در علوم دیگر کشید که مبادا چیزی را فروهشته باشد: نجوم و تقویم را در نزد حاج شیخ اسماعیل نجومیان (م 1356 ش)، و اوفاق و رمل را از محضر حاج سید ابوالحسن حافظیان (م 1360 ش)، و حاجی خان مخیری (م ح 1350 ش)، و شیخ مجتبی قزوینی فرا گرفت.
گزافه نیست اگر بگویم از کوچکی آثار بزرگی در مشی حکیمی نمایان بود و: بالای سرش ز هوشمندی می‌تافت ستاره‌ی بلندی. شاهد اینکه در نوزده سالگی، هنگامی که درسهایش در نزد ادیب ثانی پایان یافته بود، قصیده‌ای به عربی، در بیش از چهل بیت، پاس مقام استاد را، سرود و در شب نوروز 1333، به وی پیشکش کرد. آنکه که آن ادیب اریب، آن قصیده‌ی عربی را، از آن طلبه‌ی نوجوان دید، انگشت تعجب به دهان گرفت و او را، علی رؤوس الاشهاد، برکشید و «متنبی جوان» خواند. (شرح این موضوع خواهد آمد.).
نیز گفتنی است که استاد حکیمی دو جلد کفایه را در طی یک سال تحصیلی در نزد شیخ مجتبی قزوینی فرا گرفت. شیخ استاد چندان از ذکاوت وسرعت انتقال وی شگفت زده شده بود که گفت: «تاکنون کسی با این استعداد ندیدم که جلدین کفایه را در یک سال بخواند». (معاد جسمانی در حکمت متعالیه، ص 402.).
این را هم بگوییم چندی پس از آنکه حکیمی شرح منظومه را به صورت اجتهادی و انتقادی، در نزد محامی بادکوبه‌ای فرا گرفت، وی دیگر او را نه «حکیمی»، که «حکیم» می‌خواند و می‌گفت: «یا»ی نسبت را از نام حکیمی بردارید؛ او دیگر نه «حکیمی»، که «حکیم» است.
همچنین روزی آیت الله میلانی، در هنگام درس اصول، پس از اینکه بسمله گفت و خطبه خواند، چشم چرخاند و شاگرد جوانش را، که در گوشه‌ای نشسته بود و در دیدگاه استاد نبود، ندید. سکوت کرد و سکوت مجلس را فرا گرفت که مگر چه شده آقا درس را متوقف کرده است! آنگاه فرمود: آقای حکیمی نیستند. افلاطون تا ارسطو حاضر نمی‌شد درس را شروع نمی‌کرد؛ می‌گفت عقل در مجلس درس حاضر نیست.
آری، آن «متنبی جوان»، در نزد ادیب ثانی، و آن «حکیم»، در نظر محامی بادکوبه‌ای، «ارسطوی دوم» و «عقل مجلس درس»، در نزد آیت الله میلانی بود. و دانستنی است که حکیمی جوانترین فرد در درس میلانی بود و همگان از او پیشنه‌ی علمی و حوزوی دیرینه‌تری داشتند. حتی در آن جمع، فاضلانی بودند که حکیمی برخی از متون مقدمات و سطح را نزد آنان خوانده بود.
این را نیز بگویم که استاد حکیمی قدم در سی سالگی نگذاشته بود که علامه شیخ عبدالحسین امینی (م 1349 ش)، در نامه‌ای که از نجف برایش

نوشت، وی را با عنوان «العلامة الجلیل» مورد خطاب قرار داد. در این نامه، که با عبارت «با هزاران شوق دیدار» آغاز شده، استاد حکیمی به همکاری مطبوعاتی دعوت گردیده و در آن آمده است:
زیاد از حد مایلم که از قلم و قدم شما خدمات شایانی نسبت به مولا بوده باشد و شما شریک این اعمال گردید که تحقیقا موجب توفیق است. لذا این زحمت را به عهده‌ی جناب عالی می‌گذارم؛ والا رفقای زیادی در تهران هست که با جان و دل حاضرند که این خدمات را عهده‌دار شوند. و این تصدیع، رمز محبت حقیر است نسبت به شما. (این نامه‌ی بدون تاریخ در حدود 1341 نوشته شده و تصویری از آن در نزد اینجانب هست.).
در همین سالها بود که شیخ آقا بزرگ تهرانی (م 1348 ش)، در ضمن اجازه‌ی روایی به استاد حکیمی، از وی با القاب «الفاضل الکامل البارع الاریب والاستاد المحقق الماهر الادیب» یاد کرد. (شیخ آقا بزرگ تهرانی، ص 67. تاریخ ابن اجازه رجب 1382، برابر با آذر 1342 است.) و این اجازه کتبی، پس از اجازه‌ی شفاهی‌ای بود که شیخ در حرم مطهر امام رضا -ع- در جمادی الاول 1382 به استاد حکیمی داده بود.
هیچگاه استاد حکیمی از زندگی آموزشی خود حکایت نکرده است؛ فقط در یک - دو جا، آن هم جایی که می‌خواسته است خاطر نشان کند که با علم اصول مخالف نیست، بناچار، از تحصیلاتش، آن هم فقط تحصیلات اصولی خویش، سخن گفته است:
در ایام تحصیل، کفایه و مقداری از درس خارج را نزد آیت الله حاج شیخ مجتبی قزوینی خواندم، و مقداری خارج کفایه را نزد آیت الله حاج شیخ هاشم قزوینی. و هفت سال در درس خارج اصول آیت الله العظمی حاج سید محمد هادی میلانی (1313 ق - 1395 ق)، حاضر می‌شدم و همه‌ی درس را با دقت می‌نوشتم؛ به طوری که هیچیک از شاگردان ایشان در آن دوره به این تفصیل نمی‌نوشتند. سپس مقداری از مطالب را (از باب «اوامر»)، به عربی برگردانم و در صدد تنظیم و تألیف تقریرات اصول ایشان بر آمدم. بخشی از مقدار عربی شده را نزد ایشان بردم، دیدند و پسندیدند و بسیار تشویق و ترغیب کردند که همه، به همان صورت، آماده شود تا به چاپ برسد. و خود اظهار می‌داشتند که اگر این تقریرات تدوین یابد و تعریب گردد و به چاپ برسد، در شمار بهترین و مهمترین کتب علم اصول جای خواهد گرفت...
باری، این امور بود، لیکن اینجانب پس از تأمل در اینکه در علم اصول فقه کتابهای بسیاری نوشته شده است، و اصول آیت الله میلانی نیز مفصل است، و همچنین پس از اینکه استاد دیگر، مرحوم حاج شیخ مجتبی قزوینی، به چاپ کتابهایی در اصول و تقریرات اصولی، افزون بر آنچه هست، رضایت خاطری ندارند، از ترجمه‌ی کامل و چاپ و عرضه‌ی آن

تقریرات منصرف گشتیم. (مکتب تفکیک، ص 369-368. همچنین استاد در همین باره مرقوم داشته‌اند: «کتاب اصولی را که از افاضات مرحوم آیت الله العظمی میلانی (م 1395 ق)، با تحریراتی از خودم، شروع به نوشتن کردم و مقداری را خدمتشان بردم، پس از ملاحظه فرمودند: «اگر این کتاب را تکمیل کنید و چاپ شود کفایه را نسخ می‌کند.» معاد جسمانی در حکمت متعالیه، ص 403.).
استاد حکیمی سالها در لباس روحانیت بود، (حکیمی تا سال 1345، که در حوزه‌ی مشهد بود، کسوت روحانیت داشت، اما لباسش را سنگین نکرده بود. به جای قبا یک پالتوی ساده می‌پوشید و عمامه‌اش به دستار شبیه بود.) اما هرگز روحانیت را حرفه‌ی خود نکرد. زیرا پس از آنکه لباس روحانیت به تن کند، لباس زهد و اعراض به تن کرده بود. سرانجام در سال 1345، با رضایت استادش، شیخ مجتبی قزوینی، از حوزه و لباس روحانیت بیرون آمد، اما همواره نگاهش به حوزه است و مخاطبش، نسلهای جوان.
حکیمی جوان، در حوزه علمیه‌ی خراسان، در محضر استادانی زانو زد که، همه و همه، پروا پیشه بودند و از دنیا رسته و پشت کرده به جاه و مقام. هر یک، جهانی در گوشه‌ای بودند و همنشین خدا (گفته‌اند: «رسد آدمی به جای که بجز خدا نبیند»، اما از این برتر هم در امکان است و می‌توان گفت رسد آدمی به جایی که همنشین خدا شود. این، ادعایی از جانب انسان نیست، بلکه ارتقایی است که خداوند به آدمی ارزانی داشته و فرموده است: انا جلیس من ذکرنی.) و خدازی («خدازی»، از ساخته‌های استاد حکیمی است و آن را معادل کلمه‌ی «متأله» نهاده و در توضیح آن نوشته است: «انسانی که در شناخت خدا و توجه به خدا و عبادت خدا غرق است؛ برای خدا هست و برای خدا زندگی می‌کند...» خورشید مغرب، ص 192. به عبارت دیگر، خدازی کسی است که ترجمه‌ی این آیه باشد: قل ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین. سوره‌ی انعام (6)، آیه‌ی 162.) و به دور از تعلقات دنیوی و مرید بازی و آقا منشی و اشرافیگری علمی. استاد حکیمی، حکایتهایی از مشی و منش ساده و مردمی آنان نقل می‌کند که امروزه افسانه و مثل شده است و مانند آنها را در کتابهای گذشتگان می‌توان یافت. (شرح حال شماری از این استادان در کتاب مکتب تفکیک آمده است.).
از میان آن استادان، آنکه بیش از همه بر حکیمی تأثیر گذاشت و در معماری شخصیت علمیش نقش داشت، شیخ مجتبی قزوینی بود. وی، به گفته‌ی استاد حکیمی، یکی از سه رکن مکتب تفکیک (مکتب تفکیک به نظریه‌ای گفته می‌شود که قائل به تفکیک دین از فلسفه و عرفان است. شرح آن بیاید.) در قرن چهاردهم هجری بود و صاحب کشف و کرامات و مشرف شده به آستان حضرت ولی عصر - عج - و داری اخلاق باطنی و

اهل عبادات و ریاضات و مسغرق در خلسات. (برای تحقیق بیشتر درباره‌ی وی رجوع شود به: محمد علی رحیمیان، متأله قرآنی شیخ مجتبی قزوینی خراسانی، مقدمه‌ی محمد رضا حکیمی (چاپ اول: قم، انتشارات دلیل ما، 1382).) حکیمی دوازده سال از محضر او درس آموخت، اما چهل سال است که به مکارم اخلای او رطب اللسان است و هنوز خود را مرید وی می‌داند.
استاد حکیمی در کتاب خورشید مغرب، از چهار تن از متقدمان و چهار تن از معاصران یاد کرده است که به محضر آن حضرت مشرف شدند. چهار فرد اخیر عبارتند از: سید موسی زر آبادی (م 1353 ق)، میرزا مهدی اصفهانی (م 1365 ق)، شیخ علی اکبر الهیان (م 1380 ق) و شیخ مجتبی قزوینی (م 1386 ق). (ر.ک: خورشید مغرب:، ص 205.) از این چهار تن، دو فرد اخیر، استاد حکیمی بودند و دو فرد نخست، استاد استادان او.
به هر رو، حکیمی در محصر استادانی زانوی ادب زد که، به یافت او، به محضر حضرت ولی عصر - عج - حضور یافته بودند. از این روست که وی، شاهکار خویش را (جلد سوم تا ششم الحیاة (کتاب مزبور، تألیف استاد حکیمی و محمد حکیمی و علی حکیمی، از دانشوران حوزه‌ی علمیه‌ی خراسان، است. این کتاب همواره به استاد نسبت داده می‌شود و ما نیز در کتاب حاضر، برای رعایت اختصار، گاه چنین کرده‌ایم؛ اما به گفته‌ی استاد، الحیاة «تألیف مشترک» است.)، به این چهار چهره تقدیم و از آنان چنین یاد کرده است: «عالمان بزرگ ربانی»، «متألهان سترگ قرآنی»، «سره سازان معارف وحیانی»، «پیرایندگان بنیادهای تعقل قرآنی»، «متعقلان ژرفکاو» و «مربیان تأثیر آفرین». (ر.ک: ترجمه‌ی الحیاة، ج 3، ص 4-3. گفتنی است از آنجا که ترجمه‌ی الحیاة را استاد حکیمی، با دقت بسیار، ویراسته و با متن آن تطبیق داده، در سراسر این کتاب بدان ارجاع داده شده است. به هر حال، ترجمه‌ی الحیاة، اعتبار اصل کتاب را دارد و، مضافا اینکه، گاه مطالبی افزون بر اصل، به خامه‌ی استاد حکیمی، در آن آمده است.).
هنگامی که حکیمی مدارج عالی علمی را در حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد گذراند، دو راه در پیش داشت: یا مانند دیگر همدرسان خود در حوزه بماند و به تدریس فقه و اصول بپردازد و، النهایه، سر از مرجعیت در آورد، و یا اینکه پلی از حوزه به جامعه و جوانان بزند و خوراک فکری برای آنان فراهم آورد و، النهایه، به آنجا برسد که اینک رسیده است.
گذشت که استاد حکیمی، مانند همدرسان خود، در حوزه نماند و پلی از حوزه به جامعه زد و، به عبارت خویش، «هجرت الی التکلیف» کرد. وی در خرداد 1345، هنگامی که از سی سالگی گذشته بود، از حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد به تهران آمد، و در واقع، از همه‌ی القاب و مقامات و مزایا و عناوین

حوزه چشم پوشید.
استاد حکیمی از سال 1345 تا 1357 در چند مؤسسه‌ی فرهنگی انتشاراتی در تهران، از جمله بنیاد فرهنگ ایران، شرکت سهامی انتشار و مؤسسه‌ی انتشارات فرانکلین، اشتغال داشت. (برخی از همکاران حکیمی در انتشارات فرانکلین عبارت بودند از: احمد آرام، احمد سمیعی گیلانی، ابوالحسن نجفی، نجف دریابندری، جهانگیر افکاری، اسماعیل سعادت، عبدالمحمد آیتی، غلامعلی حداد عادل و عبدالحسین آذرنگ. کریم امامی، از مسؤولان این انتشارات، در مصاحبه‌ای گفته است: برخی از کارکنان فرانکلین کسانی بودند که به علت فعالیتهای سیاسی به زندان رفته بودند و در سازمانهای دولتی نمی‌توانستند شاغل شوند. مؤسسه‌ی فرانکلین این افراد را می‌پذیرفت و ساواک هم تقریبا راضی بود که اینها در فرانکلین مشغول به کار شوند. زیرا می‌خواست در جایی کار کنند که آمد و رفت و روابطشان زیر نظر باشد. یکی از کسانی که تحت نظر ساواک بود، آقای محمدرضا حکیمی بود. عبدالحسین آذرنگ و علی دهباشی (به کوشش)، «سلسله گفت و گوها پیرامون نشر ئو فرهنگ»، بخارا (شماره‌ی 22-21، آذر ذ اسفند 1380)، ص 157.) او، بدرستی و از سر اجتهاد، تشخیص داده بود که باید در مؤسسه‌های فرهنگی داخل شد و تا آنجا که می‌توان «تعالی اندیشه‌ی اسلامی را روشن ساخت.» همچنین محض احتیاط و برای اطمینان بیشتر، از دو مرجع تقلید (آیت الله خمینی و آیت الله خوئی)، اجازه گرفت. پس از چند سال فعالیت هم که می‌خواست کناره بگیرد، با استاد مطهری مشورت کرد و او نه تنها کناره‌گیری را صلاح ندانست، بلکه «حرام» شمرد. بدین ترتیب با اطمینان بیشتر به کار مشغول شد و در آن مدت با صتحیح محتوایی شماری آثار و تعلیقه نگاری بر چند کتاب مهم، ضمن کار اداری، «تعالی اندیشه‌ی اسلامی را روشن ساخت.»
همکاران حکیمی در آن مؤسسه‌ها، او را یک روحانی بی عمامه می‌دانستند که بر نمی‌تابد کتابی منتشر شود و کلمه‌ای خلاف دین در آن باشد. به گفته‌ی یکی از همکاران او در انتشارات فرانکلین: «محمدرضا حکیمی همه‌ی دانش و تجربه‌ی خود را معطوف به این می‌کرد که هیچ اصلی از اصول اسلام نقض نشود و نکته‌ای خلاف واقع در نوشته نباشد.»
در خود ذکر است که تدریس استاد حکیمی در دانشگاه تهران، در دوره‌ی دکترای ادبیات، از سال 1355 تا 1357، و بنا به دعوات دکتر عبدالحسین زرین کوب بود. در آغاز در حدود سی نفر در این دوره ثبت نام کردند؛ اما دیری نگذشت که بیش از سیصد نفر در کلاسهای استاد حضور می‌یافتند. وی برای نخستین بار به جای متونی چون تاریخ ابن خلکان، که رایج بود، نهج البلاغه را متن درسی قرار داد. استقبال دانشجویان از این کلاس و مرعوبیت ساواک از این ازدحام، منجر بدان شد که با دخالت پلیس و

ساواک، تعطیل شود.
همچنین گفتنی است که استاد حکیمی، در پی هجرت تکلیفی از حوزه‌ی علمیه‌ی مشهد، به جرم فعالیت علیه رژیم شاه، در سال 1345، چند بار در وی و مرند و سلماس و ارومیه بازداشت و زندانی شد. وی آخرین بار در سال 1357 دستگیر و در کمیته‌ی تهران زندانی گردید.
در آثار حکیمی، تا سال 1357 (پیروزی انقلاب اسلامی ایران)، بیشتر از قیام و پیکار سخن رفته و از موضوعات دیگری هم که سخن گفته شده، قیام و پیکار نتیجه گیری و بدان دعوت شده است. (از جمله رجوع شود به: فریاد روزها، سرود جهشها، بیدارگران اقالیم قبله و امام در عینیت جامعه.) آهنگ و جهت کلی کتابهای او، تا آن تاریخ، «قیام» است و گفته‌ها و نوشته‌های دیگر مقدمه و زمینه و برای آن است. اما از سال 1357 بدین سو، آهنگ و جهت کتابهای حکیمی تغییر کرد و به «قسط» تبدیل شد. (از جمله رجوع شود به: کلام جاودانه، قیام جاودانه، جامعه سازی قرآنی و الحیاة (بویژه جلد سوم تا ششم).) وی از آن هنگام همواره از قسط سخن گفته و سخنهای دیگر را همچون مقدمه‌ی آن قرار داده و، در واقع، قسط را ترجیع بند سخنان خود ساخته است. بنابراین چکیده‌ی همه‌ی نوشته‌های حکیمی و آهنگ و پیام آن، در یک عبارت، عبارت است از: «قیام به قسط».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

حمدان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نجاشی گوید که او را کتابی است که روایت می‌کند آن را از وی محمد بن ابی‌عمیر و در مشترکات هم گفته که راوی از او ابن أبی‌عمیر است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

حمزة

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
او را از اصحاب حضرت صادق و حضرت کاظم شمرده‌اند و در تعلیقه وحید فرموده که راوی وی احمد بن محمد بن ابی‌نصر بزنطی است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

حموی جوینی، ابواسحاق، صدرالدین ابراهیم

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(722 -644 ق)، عالم شافعی و محدث. مشهور به ابن حمویه. در جوین خراسان و در خانواده‌ای اهل فضل و علم به دنیا آمد و در عراق وفات کرد. او در طلب حدیث به عراق و شام و حجاز و تبریز و طبرستان سفر کرد و علاوه بر درک محضر علمای اهل سنت از محقق حلی، یحیی بن سعید، ابن طاووس و خواجه نصیرالدین نیز در حدیث بهره برد و از آنان حدیث روایت کرد. به همین دلیل است که بعضی مورخان وی را شیعه دانسته‌اند، اما ابن‌حجر او را صوفی شافعی می‌داند. گویند غازان‌خان مغول به دست او اسلام آورد. از آثار و: «فرائد السمطین فی فضائل المرتضی والبتول و السبطین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (61/1)، اعیان الشیعه (218/2)، الذریعه (135/16)، روضات الجنات (188 -185 /1)، ریحانه (77 -75 /2)، الکنی و الالقاب (196/2)، لغت نامه (ذیل/ ابن‌حمویه)، معجم المولفین (89/1).

حمیدی، ابوعبدالله محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوعبداللّٰه محمد ابن ابونصر فتوح بن عبداللّٰه اندلسی معروف به حمیدی (ف. 488 ه.ق.) از دانشمندان علم حدیث و صاحب کتاب الجمع بین صحیحی البخاری و مسلم.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

حورا

قرن:6

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر محمد بن محمد بن منصور اصفهانی بود که از ابوطیب حبیب بن محمد بن احمد طبرانی حدیث شنیده و سمعانی نیز از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 305 / 1.

حورستی

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
542 ق، وی دختر ناصر بن احمد بن محمد بن عبداللّٰه و اهل سرخس بود که از پدرش استماع حدیث کرد و سمعانی در سرخس از او حدیث نوشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 305 / 1.

حویزی، خلف

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1074 ق)، متکلم، محدث، ادیب و شاعر امامی. معروف به سید خلف. وی از معاصران شیخ بهایی و میرزا محمد استرآبادی بود و والی حویزه، حویزی مردی زاهدپیشه و در انجام فرائض و نوافل بر خود سخت‌گیر بود. در نجف دفن شد. از آثار وی: «الاثنی عشریه فی الصلوه»؛ «برهان الشیعه»، در امامت؛ «الحق المبین»، در منطق؛ «البلاغ المبین»، در احادیث قدسی؛ «الحجه البالغه»، در کلام؛ «سفینه النجاه»؛ «الموده فی القربی»؛ «النهج القویم»، در کلمات امیرالمومنین علی (ع)، «حق الیقین»، در کلام؛ دو «دیوان» به فارسی و عربی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (334 -330 /6)، الذریعه (168/21 300/9، 40/7، 258/6)، روضات الجنات (704 -699 /3)، ریحانه (89 -78 /2)، فرهنگ سخنوران (280)، معجم المولفین (105/4).

حویزی، عبدالعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1065 ق)، فقیه، محدث، مفسر، ادیب و شاعر امامی. معروف به عبدالعلی عروسی. در حویزه متولد شد و در شیراز ساکن. وی استاد سید نعمت‌اللّه جزایری و معاصر شیخ حر، عاملی و علامه مجلسی است. از آثار وی: شرح «لامیه العجم» طغرایی؛ «نورالثقلین»، تفسیری روایی از قرآن، در چهار مجلد؛ «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (366 -365 /24 ،690/9)، روضات الجنات (27 -25 /5)، ریحانه (124/4 ،89/2)، فوائد الرضویه (237)، معجم المولفین (265/5).

قرن:12
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س دوازدهم و سیزدهم ق)، شاعر و عارف. حیاتی آیین و روش عارفان را از همسرش نورعلیشاه آموخت و دارای طبع موزون و قریحه‌ای توانا بود و در نظم و نثر دستی توانا داشت. سروده‌هایش بیشتر آمیخته به گفته‌ها و راه و روش عارفان است. پس از درگذشت نور علیشاه، با ملا محمد نامی از مردم خراسان ازدواج کرد. شادوران وحیدی در مورد او چنین گفته است: «او بزرگترین شاعره‌ی قرن اخیر است». از آثار او: «دیوان» اشعار در حدود ده هزار بیت، با مقدمه‌ای به نثر بسیار شیوا و فصیح.[1]
1213 ق، بی‌بی جانی از زنان عارف و شاعر. وی از اهالی هرات و خواهر رونق علیشاه و همسر نورعلی شاه از بزرگان صوفیه بود. قواعد و اصطلاحات عرفانی را نزد همسرش فراگرفت. پس از قتل معصوم علیشاه (1212 ق)، نور علیشاه به همراه حیاتی به عثمانی پناهنده شد و بعد از مدتی در شهر موصل درگذشت. چندی پس از مرگ وی همسرش با ملا محمد خراسانی ازدواج کرد. حیاتی طبع شعر داشت و حدود ده هزار بیت شعر گفته که غالبا شامل مضامین و اصطلاحات عرفانی است. دیوان اشعار او مشتمل بر پنجاه الی شصت غزل است که چاپ شده است (1349 ش) از اشعار اوست:
ایا طایر قدس عرش آشیان
مجو دانه از دام این خاکدان
قفش بشکن و بال و پر باز کن
به گلگشت و گلزار پرواز کن
منع دلم از ناله مکن در پی محمل
کز ناله کسی منع نکرده است جرس را[2]
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] از رابعه تا پروین (111 -110)، خیرات حسان (110/1)، ریاحین الشریعه (141/4)، زنان سخنور (175 -173 /1)، ستارگان کرمان (149)، طرائق الحقائق (202/3)، مشاهیر زنان (78)، مصطبه‌ی خراب (45).
[2] منابع: «پرده‌نشینان سخنگوی»، آریانا، سال دهم، شماره نهم، 56؛ از رابعه تا پروین، 111 -110؛ تذکرةالخواتین، 97؛ خیرات حسان، 110 /1؛ دیوان نور علیشاه، ریاحین‌الشریعه، 141 /4؛ زنان سخنور، 175 -173 /1؛

ستارگان کرمان، 149؛ شرح زندگانی وحید بهبهانی، 298 -297؛ طرایق‌الحقایق، 202 /3 فهرست نسخه‌های خطی فارسی، 2303 /3؛ مصطبه‌ی خراب، 45؛ نقل مجلس، گ 36 -33.

خاتون‌آبادی اصفهانی، محمدحسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1151 ق)، فقیه، محدث، مفسر، شاعر و خطاط. وی دخترزاده‌ی علامه مجلسی است و از پدر خود که شاگرد خاص میرعماد بود و نیز از آقاجمال خوانساری کسب علوم کرد. او منشی زبردستی بود، و انواع خطوط را نیکو می‌نوشت. سرانجام در اصفهان درگذشت و جنازه‌اش را به مشهد منتقل کردند. در «تاریخ اصفهان» تالیفات چندی از جمله «نجم الثاقب» بدو نسبت داده شده در حالی که در «الذریعه» این کتاب از جمله کتب پدر وی قلمداد شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (678/3)، الذریعه (69/24).

خاقانی، سلمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ادیب، محقق.
تولد: 1332 ق، سوق الشیوخ (از شهرهای ناصریه عراق).
درگذشت: 24 بهمن 1366، قم.
آیت‌الله شیخ سلمان خاقانی، فرزند شیخ عبدالحسین آل خاقانی، پس از طی دوران کودکی در زادگاه خود در سال 1345 ق. جهت تحصیل به نجف اشرف هجرت نمود و در حوزه‌ی آن شهر تحصیلات خود را شروع کرد. نخست درسهای مقدماتی نظیر صرف و نحو منطق، معانی و بیان و سطوح اصول را نزد برادر بزرگ خود شیخ عبدالمنعم خاقانی فراگرفت. سپس مراحل عالیه‌ی تحصیلات خود را آغاز نمود و از محضر اساتیدی چون آیت‌الله محمدحسین اصفهانی، آیت‌الله محمدجواد بلاغی، آیت‌الله محمدعلی کاظمینی، آیت‌الله باقر زنجانی و آیت‌الله سید ابوالقاسم خویی استفاده نمود.
آیت‌الله خاقانی فعالیت‌های فرهنگی- ادبی خود را از سنین جوانی آغاز کرد. در آغاز این فعالیت‌ها از حرکت‌هایی مانند تأسیس انجمن «منتدی النشر) و انجمن «رابطة الادبیه» و بالاخره «کلیه الفقه» و تأسیس مجله‌های اجتماعی، سیاسی و ادبی مانند «البیان» «النجف» و غیره بود که توسط افرادی مانند سید هبةالدین شهرستانی و شیخ محمدرضا مظفر و دیگر نویسندگان و متفکران آن روز نجف تشکیل شده بود. آیت‌الله خاقانی در بسیاری از این امور شرکت می‌جست.
هنگامی که آیت‌الله امین عاملی حرکت اصلاح طلبانه خود را برای تنزیه عزاداری‌ها و مجالس سوگواری اباعبدالله الحسین (ع) از شوائب وارده و زوائد منافی با شرع و دین اعلان نمود، ایشان به همراه دوستان خود به دفاع از این حرکت پرداخت.
آیت‌الله خاقانی در سال 1375 ق. پس از درگذشت پدرش که از علما و ائمه‌ی جماعت خرمشهر بود در این شهر سکونت گزید و نزدیک به سی سال به ارشاد و هدایت مردم و دستگیری از مستمندان پرداخت. شهرت و آوازه او از ایران به عراق به شیخ‌نشین‌های خلیج فارس رسید و در آنجا نیز مریدانی داشت.
آیت‌الله خاقانی در طرفداری از وحدت اسلامی کوشا بود و فعالیت‌هایی در این زمینه از سخنرانی و پشتیبانی و فعالیت‌هایی در این زمینه از سخنرانی

و پشتیبانی از دارالتقریب بین‌المذاهب الاسلامیه در قاهره انجام داد. لیکن در عین حال از مدافعان تشیع و مذهب اهل‌بیت (ع) بود و همواره با قلم خود از این مکتب دفاع نمود.

کتاب‌هایی که از ایشان بر جای مانده عبارتند از: طریق المعرفة، در اعتقادات که مکررا در عراق و بیروت به چاپ رسیده است، مع الخطوط العریضة لمحب الدین الخطیب؛ بین‌الحق و الباطل؛ السنة و الشیعه فی المیزان کتابی در رد گفته‌های احسان ظهیرالهی؛ دیوان شعر (گفته می‌شود این کتاب در جربان دفاع مقدس از میان رفت).

خانه‌ی وی در این خرمشهر قرار داشت. در روزهایی که این شهر مورد تجاوز عراق قرار گرفت، خانه او پناهگاه آورگان بود. در آن روزها مردم را به مقاومت دعوت می‌نمود لیکن بعدها که خانه‌ی او هدف مستقیم توپ‌ها و خمپاره‌های عراق قرار گرفت مجبور به ترک دیار گشته و چندی در اهواز و سپس در قم مستقر شد. در گیراگیر جنگ نه تنها خانه‌ی او را غارت شد بلکه اموال مسجد او را نیز به تاراج بردند. قسمتی از کتابخانه‌ی نفیس او به یغما رفت و در بصره به حراج گذاشتند و قسمت دیگر آن، مدت‌ها در زیر خاک‌ها مدفون بود و پس از آزادی خرمشهر به قم منتقل گشت. در این جریان قسمتی از دست نوشته‌ی او و از جمله دیوان اشعارش از میان رفت.

آیت‌الله خاقانی به عربی شعر می‌سرود، به ویژه در مدح پیامبر (ص) یا معصومین (ع).

آیت‌الله پس از هفتاد و شش سال زندگی، بالاخره در شب بیست و چهارم بهمن 1366 (برابر با بیست و پنجم رجب 1408 ق.) درگذشت و پس از مراسم تشییع، در یکی از حجره‌های صحن اتابکی حرم حضرت معصومه (س) به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

خالدی نقشبندی، فاطمه

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
1286 -1241 ق، از زنان فقیه، ادیب و شاعر. وی دختر مولانا خالد ذوالجناحین شهر زوری است و در هوش و استعداد کم‌نظیر بوده است. او با ادبیات فارسی، عربی و کردی آشنا و دارای طبع شعر و فن نویسندگی و متمایل به طریقت نقشبندی بود. بسیای از زنان در دمشق از محضر او استفاده شریعت و طریقت کردند. فاطمه در سال 1280 ق به ازدواج یکی از بزرگان دمشق که از مریدان پدرش بود درآمد. در سال 1286 ق به سفر حج رفت و در همان سفر بود که در منی درگذشت جنازه‌اش را به مکه حمل کردند و در معلاه به خاک سپردند.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، 432 / 1.

خدیجه‌ی نیشابوری

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 512 ق، از زنان محدث. وی دختر اسماعیل بن عمر بود. از پدرش و نیز از ابوعثمان سعید بن محمد بن احمد بحیری حدیث شنیده و در سال 512 ه سمعانی را اجازه داده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 324 / 1.

خراسانی، حماد

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم و سوم ق)، محدث امامی. وی از راویان حدیث شیعی مذهب بود که از امام جواد (ع) و امام هادی (ع) روایت کرده و علی بن ابراهیم جعفری از او روایت کرده است. در «رجال نجاشی» نام وی حمدان بن اسحاق ذکر شده است. از آثار وی: «علل الوضوء»؛ «کتاب النوادر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (225/6)، رجال النجاشی (332/1)، معجم رجال الحدیث (248/6).

خزاز قمی، علی بن محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
یکی از دانشوران فرزانه و محدّثان و فقیهان قم، علیّ بن محمد خزّاز قمی است. این دانشمند نامدار، در حدود نیمه دوّم سده چهارم و اوائل سده پنجم هجری می‌زیست. به هنگام تولّد، نامش را علی نهادند. تاریخ دقیق طلوع این ستاره تابناک شیعه، در هاله‌ای از ابهام قرار دارد.امّا با نظر به دوران حیات استادان وی، همانند شیخ صدوق متوفای 381 قمری، و ابن عیّاش جوهری متوفی 401 قمری و ابوالمفضّل شیبانی متوفای 387 قمری، می‌توان گفت که این محدّث فرزانه، تقریباً در نیمه دوم سده چهارم هجری قمری پا به عرصه وجود نهاده است.گروه : علوم انسانی رشته : الهیات و معارف اسلامی اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : یکی از محکمترین باورهای شیعه، در مبحث امامت و رهبری معصومین، بعد از رحلت رسول اکرم (ص) این اندیشه ژرف است که از جانب رسول اکرم (ص)، حضرت امیرالمؤمنین (ع) و یازده فرزند او، به عنوان رهبران و امامان امّت تعیین شدند. پیامبر اکرم (ص) در مکه و مدینه، به دستور خداوند متعال، بارها و بارها مسئله جانشینی علی و فرزندان او را با امّت مطرح فرمود، به ویژه در حادثه شکوهمند غدیرخم، که رسماً در حضور جمعیّت انبوهی علی را به عنوان خلیفه و امام بعد از خود به مردم معرفی کرد ؛ ولی با کمال تأسف این توصیه‌ها و دستورات رسول اکرم، نه تنها مقبول کوردلان ریاست طلب و تشنگان قدرت قرار نگرفت، بلکه آنها به خاندان علی (ع) نیز پشت کردند و زمام خلافت را به نا اهلان سپردند. با گذشت زمان آن دلائل روشنی را که شیعه بر حقانیت رهبری حضرت علی (ع) مطرح می‌کرد، مورد بی مهری قرار دادند.یکی از گروه‌های اهل سنّت بنام معتزله ضمن اینکه به ظاهر بر این باور است که: حضرت علی (ع) از تمام صحابه پیامبر (ص) با فضیلت‌تر است، فضل هیچ یک از آنها به پایه شأن و منزلت حضرت علی (ع) نمی‌رسد ؛ اما دلائل و نصوصی که از رسول‌اللّه (ص) بر خلافت علی (ع) نقل شده بود را نیز پذیرفت و آنها را تفسیر و توجیه کرد که معنای این نصوص این نیست که خلافت و امامت جامعه اسلامی بعد از رسول‌اکرم (ص) مختص علی (ع) و حق مسلم اوست ؛ بلکه به این معنا است که علی بن ابی‌طالب از دیگران برای بر عهده گرفتن رهبری جامعه، شایسته‌تر است .اینان با طرح مسئله «افضل و مفضول» گفتند: آری ما هم قبول داریم علی (ع) افضل و بهتر از تمام

صحابی است؛ ولی برای مصحلتی غیر افضل - ابوبکر - رهبری را به دست گرفت.طرح این مسائل از یک سو و از سوی دیگر چون حکومت‌ها در دست مخالفین شیعه بود، و آنان تبلیغات گسترده‌ای را علیه باورهای شیعه راه انداخته بودند. های و هوی تبلیغات آنها به حدّی شد که جمعی از معتقدان به امامت را که اطلاع درستی از تاریخ اسلام نداشتند، دچار لغزش کرد.در این موقعیّت خزّازقمی به عنوان یک عالم روشن ضمیر، متعهّد و پاسدار مرز عقاید شیعه، دست به سلاح قلم زد و با تألیف کفایة الاثر از باورهای شیعه به دفاع برخاست او در این کتاب به نقل از جمع زیادی از صحابه رسول اللّه، حقانیت حضرت علی و امامان بعد از او را به زیبایی اثبات کرد، و راه را بر توجیه و تفسیرهای خود خواهانه ارباب اعتزال فرو بست.او با این کتاب جلو انحرافات و شبهات مخالفین را سدّ کرد.استادان و مربیان : علی بن محمّد خرازقمی، توفیق زیستن در روزگاری را داشت که در جای جای جهان اسلام، دانشوران برجسته‌ای را در دامن خود پرورده بود، و پایه‌های دین به وجود آنان ثبات و استقرار می‌یافت. عطش حکمت و دانش، دل و جان این بزرگوار را گداخته بود، و او برای این که جان خویش را از جام آن زلال معرفت سیراب کند، در نزد استادان برجسته حدیث و فقه حاضر شد و از خرمن انبوه دانش آنان توشه‌ها برگرفت. آن طور که از بررسی اثر گرانسنگ او به دست می‌آید، وی از استادان زیادی کسب فیض کرده است. در اینجا به شاخص‌ترین و برجسته‌ترین اساتید ایشان اشاره می‌کنیم.1 - مشهورترین استادش، محمّد بن علی بن بابویه قمی، 2 - محمّد بن عبداللّه، معروف به ابوالمفضّل شیبانی،3 - احمد بن محمد بن حسن جوهری، مشهور به «ابن عیّاش» ،4 - محمد بن وهبان بصری،5 - حسین بن محمد بن سعید خزاعی،6 - علی بن حسین بن مندهزمان و علت فوت : علی بن محمّد خزّاز قمی بعد از تلاش مستمر، در راه استوار ساختن باورهای عمیق ولایتی خویش، و به جای نهادن میراث مکتوبی ارزشمند، در نهایت جان به پیک جان آفرین پاک تسلیم کرد و به دیار اولیاء دین بال در کشید.سال رحلت این شخصیّت سترگ، اطلاع دقیقی در دست نیست. شاید بتوان حدس زد که این بزرگوار در نیمه اول سده پنجم هجری قمری چشم از جهان فرو بسته باشد،مبنای این سخن این است که استاد او، ابن عیاش جوهری در سال 401 قمری از دنیا رفت. و نیز علامه تهرانی در اثر ارزشمند خویش، خزّاز قمی را از بزرگان سده پنجم قمری بشمار آورده است، به لحاظ اینکه وی بیشتر حیات علمی خود را در این سده سپری کرد. او در شهر ری وفات یافت و شاید هم در همین شهر سر بر بالین خاک نهاده باشد.شاگردان : با این که علی بن محمد خزاز قمی از نخبگان عالمان شیعه است، و طبعاً باید گروه زیادی از سرچشمه دانش او بهره برده باشند ؛ ولی در کتاب‌های تراجم تنها

به نام اندکی از شاگردان حدیثی وی اشاره شده است: ابوالبرکات علی بن حسین جوزی ؛ محمد بن حسین بن سعید قمی که در شهر بغداد می‌زیست؛ و محمد بن ابی الحسن بن عبدالصمد القمی.آثار : 1 الاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة ویژگی اثر : در مسائل فقهی.گویا این کتاب نیز همانند الایضاح - همچون بسیاری از کتاب‌های دیگری که عالمان شیعه تألیف کردند - در کشاکش مبارزات سیاسی علیه مذهب اهل‌بیت (ع) از بین رفته است و اثری از آنها در دست نیست.2 الایضاح فی اصول الدی ویژگی اثر : البته امروزه ما، از سرنوشت این کتاب اطلاعی در دست نداریم.در دانش استدلالی حکام3 کفایة الاثر فی النص علی ائمة الاثنی عشر ویژگی اثر : کتاب کفایة الاثر از او، کتابی است که مانند آن در زمینه امامت تألیف نشده، و این اثر بهترین نشانه برفضل و کمال و وثاقت و دیانت مؤلف اوست.این اثر از بهترین و مهمترین تألیفات خزاز قمی است، کتابی که به مدرک و مأخذ عمده دو کتاب معروف شیعه تبدیل شده است:بحارالانوار و وسائل الشیعه .(29) پیش از این سخن علامه مجلسی را در این باره آوردیم که: «همانند این کتاب درزمینه امامت تا کنون تألیف نشده است.»(30)وی در این کتاب تلاش می‌کند تا با دلائل روشن و غیر قابل انکار حقانیت امامت امامان شیعه از بعد از رحلت رسول اکرم (ص) را اثبات کند و البته در این هدف والای خویش نیز نردبان توفیق را تا اوج پیموده است. او در مطلع کتابش، راز و رمز این تلاش مقّدس را چنین می‌نگارد: آنچه انگیزه شد تا من در جهت نوشتن این کتاب گام بردارم، این بود که مشاهده کردم گروهی از عوامّ بلکه خواصّ شیعه، در مسئله نصّ و دلیل قطعی بر امامت امامان معصوم، دچار نوعی تحیّرند و شبهه افکنی‌های گروه معتزله از اهل سنّت، آنها را سر در گم کرده است و کار به جائی رسیده که بعضی از علاقه‌مندان به خاندان پیامبر اکرم (ص) می‌گویند از صحابه پیامبر، و حتی از خود امامان (ع) نیز دلیلی بر این باور شیعه نداریم. چون چنین انحراف و کتمان حقیقت را دیدیم، دامن همت به کمر بستم تا حقایق را روشن و شک و شبهه مخالفین را بر طرف کنم. این اقدام را فقط برای خشنودی پروردگار عالم و تقرّب به رسول‌اللّه (ص) و امامان (ع) انجام دادم.در مبحث مهم رهبری معصوم (ع) در جامعه دینی.

منابع زندگینامه :سایت حوزه علمیه قم/ بخش زندگینامه علما www.hawzah.net/ - 1k

خوانساری، جمال، جمال‌الدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1125/1121 ق)، فقیه، اصولی، حکیم، محقق، محدث و متکلم. معروف به جمال المحققین. معاصر ملامیرزا شیروانی و علامه مجلسی بود. به همراه برادرش، آقا رضی، نزد پدرش، محقق خوانساری، و دایی‌اش ملا محمدباقر محقق سبزواری در حوزه‌ی علمیه‌ی اصفهان تحصیل کرد و همانند پدرش صاحب تالیفات بسیاری شد، با این تفاوت که تالیفات وی بیشتر نقلی و تالیفات پدرش بیشتر عقلی است. از پدرش محقق خوانساری و سید ابرهیم بن میر معصوم حسینی قزوینی روایت می‌کرد و از ملا محمدتقی مجلسی اجازه‌ی نقل حدیث داشت. علمای بسیاری از وی اجازه روایت داشتند که از آن جمله: محمد اکمل بهبهانی و محمد رفیع گیلانی. وی صاحب طبعی ظریف و نکته‌سنجی دقیق و باهوش، بخصوص در فهم ظواهر حدیث کم‌نظیر بود. چنانکه تیزهوشی وی را از روی ترجمه‌ی «مفتاح الفلاح» و تعلیقاتی که بر آن نگاشته است و کتاب مزاری که برای شاه سلطان حسین هنگام زیارت امام رضا (ع) و توضیحاتی که برای الفاظ زیارات آورده است، می‌توان فهمید. وی که عالمی متکلم بود، مذاهب چهار گانه‌ی اهل سنت را نقد کرد. او در اصفهان درگذشت و در تخت فولاد اصفهان مدفون گردید. اغلب منابع تاریخ وفات وی را سال 1125 ق نقل کرده‌اند و آقا بزرگ تهرانی با استناد به ماده تاریخ زیر تاریخ وفات وی را سال 1121 ق می‌داند: «فوتش را بفاتح هاتفی از غیب گفت: کرد ایزد با حسین بن علی حشر جمال یعنی 1121». از آثار وی: ترجمه‌ی «قرآن مجید»؛ ترجمه‌ی «صحیفه‌ی سجادیه»؛ شرح فارسی «غرر و درر»؛ شرح فارسی «مفتاح الفلاح»؛ حاشیه بر «شرح عضدی»؛ حاشیه بر «تهذیب الاحکام»؛ حاشیه بر «بر من لا یحضره الفقیه»؛ «شرح اللمعه ش الشرائع»؛ شرح «الشفاء»؛ شرح «اشارات»؛ «شرح حدیث البساط»؛ «النیه»؛ «اختیارات الایام»؛ «اصول‌الدین»، در امامت؛ حاشیه بر «شرح مختصر الاصول»؛ «جبر و اختیار»؛ شرح بر «حدیث الطینه»؛ در جبر؛ «کلثوم ننه» یا «عقائد النساء» که در آن رسوم و پندارهای معمول میان زنان آن روزگار ایران به نقد کشیده. از دیگر آثار او ترجمه «الفصول المختاره من العیون و المحاسن» معروف به «مجالس» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (231/9)، تاریخ ادبیات در ایران (316/5)،

تذکره القبور (238)، الذریعه (440/24، 192/13، 82/14، 53/6، 506، 122، /4 ،367/1)، روضات الجنات (210 -208 /2)، ریاض العلماء (11/7 114/1،)، ریحانه (54/1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 148 -146 /12)، فوائد الرضویه (84 -83)، لغت نامه (ذیل/ جمال)، مولفین کتب چاپی (383 -381 /2)، معجم المولفین (255/9، 154/3)، هدیه الاحباب (120)، هدیه العارفین (321/2).

خوانساری، محمد تقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در یکی از روزهای اردیبهشت سال 1267 ق . که بهار با ماه رمضان تواءمان گشته بود و غنچه های یاد در آن می شکفتند، در خوانسار شهری که جای جایش چشمه ای سر به بیرون آورده و چون نگینی سبز و بلند با دستهایی گشوده سخاوت را به تمام معنا به رخ می کشد، در خانه سید اسدالله ، عالم بزرگ شهر، نورسیده ای پای در حیات نهاد که نام او را محمد تقی گزاردند.
سید محمد تقی جوانه ای بود روییده بر شاخه سار تباری که در عرصه علم و زندگی درخت تناوری را شکل داده بودند و این طلیعه نیکویی برای او به شمار می آمد. سلسله نسب او چنین بود سید محمد تقی خوانساری فرزند علامه سید اسدالله و او فرزند دانشمند محقق سید حسین و او فرزند عالم بزرگوار سید ابوالقاسم ، فرزند دانشمند گرانمایه علامه سید حسین و او فرزند عالم فرزانه حاج میرزاابوالقاسم ، فرزند دانشمند گرانمایه علامه سید حسین و او فرزند عالم فرزانه حاج میرزاابوالقاسم ... .
و در پایان سلسله نیز سرچشمه دانش و عصمت امام موسی بن جعفر علیه السلام قرار داشت .
ایام مکتب آمد، سید محمد تقی در تیزهوشی گوی سبقت از همگنان ربود. او در این سنین کم هم جذبه های معنوی را در خود احساس می کرد. او که در مکتب خط را بخوبی آموخت و قرآنی را به خط خود نشوت و آن را وقف مسجد کرد.
حوزه خوانسار که در آن زمان به برکت پدران سید محمد تقی و دیگر فرزانه های علمی اش رونقی داشت ، دومین جایی بود که سید محمد تقی در دامنش استواری یافت و قامت راست کرد. سرعت فراگیری سید محمد تقی چنان بود که به هفده سالگی نرسیده ، ادبیات عرب و دیگر پایه های مقدماتی علوم اسلامی را فراگرفت . او در همین مدت قسمتهایی هم از فقه و اصول دوره سطح را خواند.
پای درس بزرگان
خوانساری جوان پس از مشورتهایی که با پدر کرد برای تکمیل اندوخته ها رهسپار حوزه دیرپای نجف شد. هجرت به نجف بر شتاب حرکت او افزود .او در نجف پس از تکمیل درسهای ناتمام ، در درس محققان بزرگ این رشته ها حاضر شد تا جوانه های اجتهاد که از توانایی در تحقیق ریشه می

گیرد در او برویند. خوانساری جوان چهار سال در درس فقه و محقق بزرگ اصولی آیة الله آخوند خراسانی شرکت کرد. در کنار این آدرس به درس فقیه برجسته آیة الله سید محمد کاظم طباطبایی یزدی هم حاضر گشت . بعد از ارتحال این دو او از درسهای اصول آیة الله نائینی ، آیة اللله آقا ضیاء عراقی و از درس فقه آیة الله در گرفتن اجتهادنامه خود از اساتیدش کوشش نکرد. اما آقا ضیاء عراقی - که بارها مقام این شاگردش را ارج نهاده و گفته بود ((و حفظ مقام و نگهداری شؤ ونات آقای خوانساری را مانند علمای متاءخر بر خود فرض می دانم)) هنگامی که او بعدها به ایران بازگشته بود، اجتهادنامه وی را از نجف برایش فرستاد. افزون بر این آقای خوانساری از این استاد خود اجازه روایی نیز یافته بود.

بر بلندای حماسه

با شروع جنگ جهانی اول که حکومت عثمانی به نفع آلمان درگیر این جنگ شد و در صف متحدین قرار گرفت ، قمرو عثمانیها در حیطه جنگ واقع گردید. در 28 آبان 1293 ق . بصره و حوالی آن به تصرف قوای انگلیس درآمد. موقعیتی حساس بود، دولت عثمانی از روحانیون کمک طلبید علمای شیعه با آنکه استبداد گسترده از طرف آن دولت بر جامعه اکثریت شیعی عراق روبرو بودند، نتوانستند در چنین هنگامه ای ناظر پایمال شدن سرزمین مقدس عراق شوند. این بود که جمع بسیاری از مراجع فتوای جهاد دادند و چون خود در سنین پیری بودند فرزندانشان را به نیابت خویش رهسپار نبرد کردند و گروه دیگری از مجتهدان نیز خود راهی صحنه جهاد گشتند. در ایام محرم فتواهای شورانگیز جهاد شراره حماسه را بویژه در جان طلایه داران دانش برانگیخت و در این میان آقای خوانساری نیز کرسی درس و تحقیق را رها کرد و در صف رهسپاران جهاد قرار گرفت . او به گروه مجاهدانی که به همراه آیة الله سید مصطفی کاشانی عازم نبرد بودند، پیوست . این گروه سوار بر کشتی در رود دجله و فرات پیش تاختند و خود را به صفوف مقدم جبهه در حوالی بصره رسانیدند.

آقای خوانساری در سنگرهای جلو جبهه همراه با همدرسان خود آقای سید ابوالقاسم کاشانی و آقای بختیاری زاده مستقر گشت . او در نبرد با هزار تیری که داشت و با مهارتی که در تیراندازی یافته بود سینه سپاهیان دشمن را آماج خشم ساخت و آنگاه که دشمن برای درهم شکستن مقاومت جنوب هجومی سخت را آغاز کرد او پر نشاط برود و خنده های بلندش تعجب دوستان را برمی انگیخت و وقتی هم که سایه رخوت بر گروهی از جنگاوران افتاد باز فریاد او که حرام بودن عقب نشینی در برابر دشمن را اعلام می کرد، پرطنین بود، و شگفت تر زمانی بود که با تنگ تر شدن حلقه محاصره دشمن مجاهدان مهیای مرگ می شدند و او شور نماز داشت و همگان را به آن می خواند. گویی نماز عاشورایی حسین علیه

السلام در ذهنش زندگی یافته بود.
قوای دشمن پیروزیهای شایانی در جبهه فرات به دست آورد. ولی شکست در کوت العماره پای رفتن را از آنان گرفت و به ناچار جبهه جنگ از جنوب به شرق تغییر یافت .
با اشغال بغداد که مقارن با پیروزیهای دیگر متفقین بود، پایان جهاد فرارسید. از آن سو اشغالگران در تعقیب نیروهای مقاومت برآمدند. دستگیریهای وسیعی آغاز گشت و سرانجام خوانساری جوان هم که در نبرد از قسمت پا مجروح شده بود، دستگیر شد. مجاهدان عرب تنها با سپردن تعهدی آزاد گشتند اما برخورد با مجاهدان دیگر متفاوت بود. انگلیسی ها از آزادی آنان اجتناب ورزیدند. در این میان وساطتهایی نیز برای آزادی آقای خوانساری صورت گرفت ولی بی ثمر بود. اشغالگران اسرای جنگی را در بندر بصره جمع نموده ، آنجا با کشتی هایی به اسرارتگاههای خود در مستعمراتشان فرستادند و آقای خوانساری و قریب چهارصد تن دیگر از اسراء به جزیره سنگاپور برده شدند. چهار ماه طول کشید تا کشتی آنان در آن سرزمین پهلو گرفت . در سنگاپور، اسرا در زندانی صحرایی قرار داده شدند. در این زندان گروهی از مردمان وحشی جزیره نیز به نام کوکا به چشم می خوردند. آنها به آدمخواری معروف بودند از آن رو هر روز صبح که شیفت زندانبان عوض می شد اسرا سرشماری می شدند. در آن محیط خش آقای خوانساری به تلاش علمی روی آورد. او علاوه بر تدریس منطق و حکمت ، خود نیز به آموختن پرداخت و توانست زبان انگلیسی را از یک راجه هندی بیاموزد. رئیس زندان که متوجه مقام علمی او شده بود با توجه به آشنایی او به زبان انگلیسی از او خواست کتابی گمراه ساز را ترجمه کند. او با آنکه روزهای سختی را پیش روی خود داشت با این درخواست مخالفت نمود. و شاید هم برای انتقام از این سرسختی بود که زندانبانان قصد جان او را کردند. او خود در این باره گفته است :
((روزی همه به بیرون رفته بودند و من تنها بودم . زندانبانان حیوانی وحشی را از آن دم در بر درون زندان ول کردند. حیوان جستی زد و بسرعت به طرف من آمد. خیلی نزدیک شد اما کاری به من نداشت . به دم در رفت و دو مرتبه برگشت . چند دفعه این کار را انجام داد ولی کاری با من نکرد.))
بعدها که راجه هندی آزاد شد در آزادی آقای خوانساری کوشید. در نتیجه آقای خوانساری نیز پس از گذشت چهار سال تحمل رنج اسارت ، آزاد گشت .
مرجعیت
آیة الله خوانساری بعد از رهایی از اسارت به زادگاهش خوانسار بازگشت . پس از آن ، آوازه حوزه نوبنیاد سلطان آباد اراک ، در او شیفتگی نخستین

را زنده ساخت و از همین رو در حوزه سلطان آباد به احترام آیة الله حائری در درسشان شرکت جست و خود نیز جداگانه به تدریس فقه ، اصول و حکمت پرداخت . دیری نگذشت که او توجه آیة الله حائری را به خود برانگیخت . آقای خوانساری در سلک یاران نزدیک و مشاوران برجسته (هیاءت استفتایی) آیة الله حائری قرار گرفت . وی در پی این نزدیکیها نقش برجسته ای در شکل گیری حوزه علمیه قم ایفا کرد و مشوقی در هجرت آیة الله حائری به قم بود. در سال 1315 ش . حوزه قم در ماتم از دست دادن بنیانگذارش به سوگ نشست . در آن موقعیت خطیر آیة الله صدر و آیة الله حجت و همچنین آیة الله خوانساری که سه تن از شاگردان و یاران برجسته آیة الله حائری بودند، برای تصدی مسؤ ولیت حوزه و عهده داری رهبری دینی مردم مورد توجه قرار گرفتند. در این میان آیة الله خوانساری با شایستگی های فراوان اخلاقی و علمی که داشت پیشگام نگشت ، اما شیخ محمد صدوقی و شیخ مجتبی عراقی و تنی چند از دوستانشان در پاگیری مرجعیت ایشان تلاش ورزیدند. درس خارج برای ایشان تدارک گردید و قرار شد ادامه درس استادش حائری را بگوید. رفته رفته این شخصیت برجسته مورد اقبال جامعه ایرانی قرار گرفت و با طرح جواز رجوع در مسائل احتیاطی به ایشان از طرف آیة الله سید ابوالحسن اصفهانی دامنه مرجعیت او گسترش یافت . اما با این همه او آیة الله صدر و آیة الله حجت برای حاکم نمودن وحدت رهبری دینی مردم و زدودن شائبه های تفرقه ، آیة الله بروجردی را به قم خواندند و با اصرار زیاد او را بر این سمند نشاندند.

سالهای طولانی تدریس آیة الله خانساری که از حوزه نجف آغاز گشت ، جمع زیادی از آموختگان فضل او را همراه داشت . در سالهای آخر تدریس هم درس خارج او چنان با عمق و دقت طرح می شد که تنها شایستگانی چند یارای حضور در آن را یافتند. آثار علمی ایشان غیر از آن رساله های فتوایی که نظریات فقهی ایشان را در بر داشت ، تقریرات درسهای خارجی بود که شاگردانش جمع آوری کرده بودند. از آن جمله درس طهارت ایشان بود که به همت شاگرد برجسته اش آیة الله محمد علی اراکی و درس صلوة که از سوی شاگرد فرزانه دیگرشان آقا مجتبی عراقی نگارش یافت .

نماز

نماز آیة الله خوانساری حدیث شگفتی داشت . در او چنان باور خدا تجلی کرده بود که در نماز حجاب برمی کشید و روحش به بهشت یاد درمی آمد. او خود در این باره چنین گفته بود: در نماز که می ایستم مثل این که است که با خدا شفاهی صحبت می کنم و انگار رخ به رخ هستم . در پی نمایاندن این چهره معنوی او بود که با درخواست جمعی از دل باوران ، آیة الله سید

احمد خوانساری ، برقراری نماز جماعت فیضیه را به او واگذاشت . در این نماز پرشکوه حتی مقدسانی که تردیدشان در عدالت امامان جماعت بسیار بود و به هر کس اقتدا نمی کردند، بی هیچ واهمه ای با او به نماز می ایستادند. بعضی از شبها هم که آقای خوانساری نمی آمد آیة الله (امام) خمینی که از اساتید بنام حوزه بود اقامه نماز می کرد. از آن رو که نماز جمعه در نظرگاه فقهی آیة الله خوانساری واجب احتیاطی بود در حوالی سال 1320 بعد از سالیان سال این نماز متروک و مهجور مانده بود، از سوی آن فقیه بزرگ در مدرسه فیضیه بپا شد. بعدها فیضیه هم گنجایش خیل آن همه مشتاقان نداشت . برای همین ، مکان نماز به مسجد امام حسن عسکری علیه السلام انتقال یافت . برگزاری این نماز چنان پرتاءثیر شد که به دنبال آن در بیشتر شهرها نماز جمعه جانی تازه گرفت .
نماز باران
یکی از حوادث مهم که از آثار شهودی آقای خوانساری از نگاه دینی ، نماز بارانی است که او آن را اقامه نمود تا تجلی دعا و نماز را در زندگی به گونه ای ملموس آشکار کند. در شهریور 1320 که متفقین در ایران به طور انبوه حضور یافتند. در آن موقع موجی از قحطی و نابسامانی در کشور به راه افتاد. قسمتی از سپاه متفقین در منطقه خاکفرج قم استقرار یافت و بعد از مدتی کنترل شهر در دست آنان قرار گرفت . اشغال هنوز ادامه داشت که زمینهای مساعد و وسیع شهر قم - که به صورت دیم کشت می شد - با گذشت دو ماه بهاری از سال 1323 هنوز تشنه بودند. با بروز این خشکسالی موقعیت غذایی مردم بحرانی شد. اهالی قم ، چاره در خواندن نماز باران دیدند. آنان به جستجوی امامی برآمدند تا آنها را به ساحل اجابت رساند و با خلوص و صفایش خواستن را معنی بخشید. مردم راهی خانه های آقایان صدر، حجت و خوانساری شدند. آقایان صدر و حجت در پاسخ مردم گفتند اگر شما وظیفه های شرعی خود را بجا آورید، آسمان و زمین دستهایشان بر شما گشوده خواهد بود. اما آقای خوانساری نتوانست جواب نه بگوید و مردم هم گمان بردند او موافق با خواندن نماز باران است . به همین علت اطلاعیه هایی در سطح شهر نصب گردید که آقای خوانساری در روز جمعه نماز استسقا خواهد خواند. گروهی ایشان را از پایان بد کار بیم دادند اما او گفت حالا که چنین شده ، خواندن این نماز بر من تکلیفی است و هر چه صلاح باشد همان واقع خواهد شد. با نزدیک شدن لحظه موعود بهائیان شهر، متفقین را به انگیزه های این حرکت بدبین نمودند تا جایی که این نیروها در پوششی دفاعی رفتند. در روز موعود، جمعیت از گوشه و کنار شهر روانه شدند تا به صحرای خاکفرج که در نیم کیلومتری شهر قرار داشت و مصلای آن محسوب می شد بروند. آیة الله خوانساری هم با طماءنینه و آرامش مخصوص و در حالی که پاها را برهنه

کرده و تحت الحنک انداخته بود با عده ای از همراهان به سمت آن نقطه حرکت نمودند. جمعیت افزون بر بیست هزار نفر بود و 3/2 ساکنان شهر را در بر می گرفت . با عبور آرام مردم از کنار پادگان ، شائبه های تردید زدوده شد و توطئه بهائیان بی اثر ماند. آن روز نماز خوانده شد اما اثری از اجابت دیده نشد. آیة الله خوانساری که بارها عطوفت و مهربانی پایان ناپذیر خدا را با همه وجود خود درک کرده بود، بخوبی می دانست که خواستن را با اصرار معنا بخشد. چه آنکه اگر خواهش باشد اجابت حتمی است . او بعد از پایان درس و بحث از شاگردانش خواست که تا همپای او باز به کوی خواهش روند و نماز بارانی دیگر بخوانند. این بار نماز در باغهای پشت قبرستان نوبپاگشت . غروب یکشنبه فرا رسید و آسمان بی تکه ابری سرخ گونگی خورشید را به نظاره نشست . گزارش هواشناسان غربی که در پادگان خاکفرج بودند گویای این بود که بارشی روی نخواهد داد.
دین ناباوران زبان تمسخر گشودند. استاد رسولی در خاطره خود می گوید: ((آن روز گذشت و ما مطابق معمول به نماز جماعت آیة الله خوانساری در مدرسه فیضیه رفتیم . اکنون یادم نیست که به چه مناسبتی شبها در مدرسه فیضیه بعد از نماز جلسه روضه خوانی و سخنرانی بود. مرحوم حاج محمد تقی اشرافی به منبر رفت و هنوز اوایل سخنرانی ایشان بود که باران شروع شد... آن شب باران مفصلی آمد.))
این باران چنان گسترده و بی امان بود که تا آن وقت چنین بارشی را کسی سراغ نداشت . بی سیم های پادگان خاکفرج به کار افتاد و خبر این حادثه شگفت به جهان مخابره شد و در مدتی کوتاه پس از تاءیید آن از طرف مقامهای رسمی لندن و آمریکا، از طریق رادیو انعکاس جهانی یافت .
حج نمونه
تا شهریور 1328 ش هفت سال می گذشت که ایران از حج محروم بود. در آن سال حضور روحانیان که تشنه تر از همه می نمودند در این حج ، حضوری پرجلوه بود. حضوری آنچنان که حج آن سال را حجة العلما نامیدند. روحانیان بزرگی چون آیة الله میرزا محمد فیض و تنی چند از علمای برجسته در این حرکت به چشم می خوردند. آیة الله خوانساری هم به دعوت یکی از بازاریان تهران به این کاروان پیوست . در همان روزهای نخست ورود ایشان به مکه او وحدت آفرین گشت و با اعلام ثبوت رؤ یت ماه از طرف ایشان اختلاف رخت بربست و وقتی هم که جمعی از شیعیان از او تقاضای برپایی جماعت نمودند، او بی اعتنا به درخواست ایشان ، به نمازجماعت برادران اهل سنت رفت . چه آنکه این حج برای همبستگی بود و دلبستگی و دمیدن روح برادری ، تا در سایه وحدتی ظاهری روحها به وحدت رسند در مدینه نحل اقامت آیة الله خوانساری جای آمد و شد

هیاءت ها و کاروانهای مذاهب مختلف بود. از جمله آنها هیاءت علمای مصر به سرپرستی شیخ حسن البناء، مرشد عام جمعیت اخوان المسلمین بود. گفتگوهای دوستانه اش آغاز گشت و تلاش آیة الله خوانساری در نزدیکی و ایجاد تفاهم هر چه بیشتر بود. در پاسخ به این خبر اخوان وحدت ، خطبای مصری هم با او، همصدا گردیدند.

فتواهای شورآفرین

آیة الله خوانساری همگام با آیة الله حاج آقا حسین قمی ، پیشگام مبارزه علیه کشف حجاب ، در این مبارزه شرکت نمود. او در آن جو پراختناق در فتوای روشنگرانه بر زروری بودن حجاب پای فشرد.

با شروع شکل گیری توطئه اشغال فلسطین ، آیة الله خوانساری با فریاد آیة الله کاشانی همنوا بود. او در فتوایی فداکاری و کمک مسلمانان را در قضیه فلسطین و جنگ صهیونیسم واجب شمرد سرانجام فریادها کارساز شد و هزاران فدایی اسلام آماده عزیمت به فلسطین گردیدند اما با سنگ اندازی های دولت وقت این اعزام چشمگیر انجام نپذیرفت .

همگامی آیة الله خوانساری با آیة الله کاشانی مرزهای فراتری پیموده است . او با فتوایی سرنوشت ساز ملی شدن نفت را اعلام کرد و قطع دست غارتگران را از این سرمایه خداداد خواهان گردید. در هنگام برگزاری انتخابات مجلس هفدهم که پس از پیروزی نهضت ملی انجام گرفت ، ایشان بار دیگر به یاری رهبری نهضت آیة الله کاشانی شتافت و در فتوایی مهم شرکت در انتخابات را ادای وظیفه شرعی دانست و سستی در این راه را عملی مسؤ ولیت آفرین در پیشگاه خدا قلمداد نمود. انتشار این فتوا، تاءثیر بسزایی در انتخابات مزبور گذاشت . و در تهران تاءثیر آن شگفت آورتر بود.

پاییز حزن

سال 1331 ش علما و مردم شهر همدان که از حال نامساعد آیة الله خوانساری با خبر بودند، از او خواستند تابستان را در هوای ییلاقی همدان سپری کند. با قبول این درخواست ، آیة الله خوانساری با همراهانش آیة الله اراکی ، آیة الله آخوند ملاعلی همدانی ، آیة الله خمینی و فرزند بزرگشان سید محمد باقر، مؤ لف محترم آقای مجتبی عراقی راهی آنجا گردید.

آیة الله خوانساری در استقبالی پرشور وارد شهر شد. در پی اغتنام از انفاس قدسی او مردم شهر از وی تقاضای اقامه جماعت در مسجد جامع کردند. در یکی از آن روزها که او برای برپایی نماز به مسجد می رفت ، در بین راه دچار حمله قلبی گشت و سرانجام نزدیکیهای ظهر هفتم ذیحجه 1371 ق به احرام جانان در آمد و لبیک گویان به سرای او شتافت که حج چهره ای از زندگی هر روز است . و چنین شد که رؤ یای آیة الله بروجردی

نیز تعبیر گشت . او در رؤ یای در همان شبهای قبل از وفات آن فقیه نامدار دیده بود که سید مرتضی رحلت کرده و او را به شهر قم می آوردند. قبر او اینک در مسجد بالاسر حرم مطهر حضرت معصومه علیهاالسلام هم آغوش استادش آیة الله حائری قرار دارد.

خویینی قزوینی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1307 -1247 ق)، فقیه، محقق و محدث شیعی. معروف به حاج ملا آقا. وی در خویین متولد شد. پس از تحصیل علوم اولیه به قزوین رفت و چندی در آنجا تحصیل کرد، آنگاه به اصفهان رفت و در نزد مشایخ آن شهر درس خواند سپس به عتبات عالیه رفت و پس از بازگشت در قزوین مسکن گزید و به امر تدریس و فتوی اشتغال یافت. از آثار وی: «الارث»؛ «مرآت المراد»، در رجال؛ «منظومه دیات»؛ «معراج الوصول الی علم الاصول»؛ در دو جلد؛ «اللوامع»، در فقه، در سه مجلد؛ رساله‌ی «الجبر و التفویض»؛ حاشیه بر «تفسیر الصافی»، تا پایان سوره‌ی بقره؛ حاشیه بر «صیغ العقود» زنجانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (175/3)، الذریعه (286 -285/20، 84 -83 /5 ،441/1)، ریحانه (196 -195 ،8 /2)، المآثر و الآثار (143)، معجم المولفین (176/2)، مکارم الآثار (1297 -1296 /4).

خیابانی سبحانی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1392 -1299 ق)، عالم، مجتهد و محدث. محمدحسین در تبریز متولد شد. مادرش شهربانو نوه‌ی فتحعلی‌شاه بود. پس از فراگیری مقدمات، نجوم و حساب استدلالی را نزد میرزا علی منجم و سطوح عالی فقه و اصول را نزد آیت‌اللّٰه انگجی و شرح «اشارات» را نزد شیخ حسین قراچه‌داغی فراگرفت. در سال 1327 ق به نجف رفت و حدود یازده سال از محضر آیت‌اللّٰه سید محمدکاظم یزدی، آیت‌اللّٰه شریعت اصفهانی و آیت‌اللّٰه آقا ضیاءالدین عراقی بهره‌مند شد، و با کسب اجازه‌ی اجتهاد و روایت در سال 1339 ق به تبریز بازگشت و به تدریس علوم دینی پرداخت. پس از فوت در جوار حضرت معصومه (ع) در قم دفن شد. از آثار وی: حاشیه بر «کفایه الاصول»؛ یک دوره «صلاه استدلالی»؛ «خیارات»؛ حایه بر «رسائل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (162/3)، گنجینه‌ی دانشمندان (315 -314 /3).

داركى اصفهانى، ابوجعفر

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 307 ق)، محدث. منسوب به دارک از روستاهای اصفهان. از اصحاب اسماعیل بن عمرو بجلی بود و از سلیمان شاذكونى حديث شنيد. طبرانى و ابوالشیخ بن حیان و ابوبکر بن مقری و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (138 -137 /14).

دارکی اصفهانی، ابوعلی حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 317 ق) مسند و محدث. به دارک اصفهان نسبت دارد. از محمد بن عبدالعزیز بن ابی‌رزمه و محمد بن حمید رازی و محمد بن اسماعیل بخاری حدیث شنید. قاضی ابواحمد عسال و ابوالشیخ و دیگران از وی روایت کرده‌اند. وی جد ابوالقاسم دارکی شیخ شافعیه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (404/16، 486/14).

دارمی سجستانی، ابوسعید عثمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(280 -200 ق)، حافظ و محدث شافعی. ملقب به محدث هرات. در طلب حدیث سفرها کرد از ابویمان و یحیی و حاظی و احمد بن حنبل و یحیی بن معین و علی مدینی و اسحاق بن راهویه و بسیاری دیگر در ایران و عراق و مصر و شام و جزیره و حرمین حدیث شنید. احمد بن محمد حیری و محمد بن صرام و محمد بن یوسف هروی و محمد بن اساق هروی و ابونضر محمد طوسی و احمد عنبری و بسیاری از محدثین هرات و نیشابور از وی روایت کرده‌اند. وی در هرات درگذشت. از آثار وی: «المسند»؛ «الرد علی الجهمیه»؛ «الرد علی بشر المریسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (366/4)، ایضاح المکنون (482/2)، سیر النبلاء (327 -319 /13)، کشف الظنون (838)، لغت نامه (ذیل/ عثمان)، معجم المولفین (254/6)، هدیه العارفین (651/1).

دارمی سرخسی، ابوجعفر احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 253 ق)، محدث و فقیه اهل سنت. در سرخس متولد شد. و در نیشابور نشو و نما یافت. اکثر اوقات زندگی وی در طلب حدیث گذشت. جهت استماع حدیث به بغداد رفت. وی مدتی در سرخس متولی امور قضا بود. پس از چندی به نیشابور بازگشت و در همان جا زیست تا درگذشت. از نضر بن شمیل و علی بن حسین بن واقد و جعفر بن عون و ابوعاصم نبیل حدیث شنید. وی در حدیث ثقه بود و بخاری و مسلم در «صحیح»های خود و عمرو بن علی فلاس و محمد بن المثنی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. احمد حنبل او را زبده‌ترین فقیه خراسانی می‌داند که دیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (169 -166/4)، تهذیب التهذیب (31 -30/1)، ریحانه (205/2)، الکنی و الالقاب (225/2)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، الوافی بالوفیات (390/6).

دارمی سمرقندی، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(255 -181 ق)، مفسر، فقیه و محدث. در سمرقند به دنیا آمد و در همان شهر ساکن بود. به اصرار سلطان، منصب قضاوت سمرقند را پذیرفت، اما پس از اولین مرافعه استعفا داد. در طلب حدیث سفرهای بسیاری کرد و در حجاز و شام و مصر و عراق و خراسان استماع حدیث نمود. از یحیی بن حسان و ابوعلی عبیداللّٰه بن عبدالمجید و یزید بن هارون و یعلی بن عبید و جعفر بن عون و وهب بن جریر و نضر بن شمیل و بشر زهرانی حدیث شنید. مسلم و ابوداود و ترمذی، سه تن از صاحبان «صحاح» ششگانه، و نیز ابوزرعه و ابوحاتم رازی و محمد بن بشار بندار و عیسی بن عمر سمرقندی و دیگران از او استماع حدیث کرده‌اند و همگان به فضل و کمال او اقرار داشتند. در شهر مرو درگذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «مسند»، در حدیث؛ «التفسر»؛ «الجامع الصحیح».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (230/4)، تاریخ بغداد (32 -29/10)، تهذیب التهذیب (262 -261/5)، الجرح و التعدیل (ج 2 ق 99/2)، ریحانه (206/2)، سیر النبلاء (232 -224/12)، الکنی و الالقاب (225/2)، لغت نامه (ذیل/ ابومحمد)، معجم المولفین (71/6).

داعی علوی حسینی، ابوالخیر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم و ششم ق)، محدث و وعظ. وی مولف کتاب «آثار الابرار و انوار الاخیار»، در حدیث است که شیخ منتجب‌الدین آن را به واسطه‌ی استاد خود سید مرتضی بن مجتبی رازی از خود داعی حسینی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (364/6)، الذریعه (5/1)، ریحانه (208/2)، فهرست منتجب‌الدین (71).

دانش تبریزی، نجفعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1309 ق)، عالم، ادیب و روزنامه‌نگار. وی در فقه و اصول و احادیث و اخبار و علوم ادبی اطلاع کامل داشت. دانش معاصر با ناصرالدین شاه قاجار بود و در 1273 ق از آذربایجان به استانبول رفت و با میرزای سنگلاخ همنشین شده و اشعاری را که شعرای آن عهد در مدح سنگلاخ گفته بودند جمع‌آوری و به عنوان «مجمع الاوصاف» چاپ کرد. در آن جا تا 1303 ق کنسول ایران بود. وی در این مدت از 1292 ق اقدام به تاسیس روزنامه‌ی هفتگی «اختر» کرده و مدت بیست و یک سال آن را انتشار داد، تا اینکه پس از کشته شدن ناصرالدین شاه، روزنامه‌ی مزبور از طرف دولت عثمانی توقیف شد. در 1303 ق منصب سرتیپی گرفت و نایب و مترجم اول گردید و یک سال بعد سمت سر کنسولی ایران در مصر را عهده‌دار شد تا این که در 1308 ق به تهران آمد و جزو صاحب منصبان وزارت خارجه گردید و تا پایان عمر در همین سمت باقی ماند تا درگذشت.
آثار وی: «مجمع الاوصاف»؛ «مشکوه الحیات فی تفسیر الایات»، «تفسیر آیه ذوالقرنین»؛ «میزان الموازین فی امر الدین»، در رد «میزان لحق» هانری مارتن.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (144 -143)، الذریعه (328 -315/9، 20/20، 327/23)، شرح حال رجال (330/4)، المآثر الآثار (198 -197)، مؤلفین کتب چاپی (543 -542 /6).

داودی بوشنجی، ابوالحسن عبدالرحمان بن محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(467 -374 ق)، مسند و محدث. در بوشنج به دنیا آمد و همان جا نزد ابومحمد بن حمویه سرخسی به استماع حدیث پرداخت. در هرات از عبدالرحمان بن ابی‌شریح و در نیشابور از ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری و ابن‌یوسف و ابن‌محمش حدیث شنید و در بغداد از ابن‌مهدی فارسی و دیگران بهره برد. وی چندی در بغداد ماند و نزد ابوحامد و صعلوکی و ابوبکر قفال فقه آموخت. او از مشایخ مورد احترام خراسان و هم‌صحبت ابوعلی دقاق و ابوعبدالرحمان سلمی بود. او مجلس وعظ و فتوی و تدریس داشت و صاحب تصانیف بود و در نظم و نثر ماهر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (226 -222 /18).

درب امامی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند سید عبدالعلی موسوی. عالم فاضل، و محدث کامل، از موثقین اهل منبر و محدثین اصفهان به شمار می‌رفت.
در عصر روز 3 شنبه 21 ذی حجة الحرام سال 1372 به سن متجاوز از نود سال وفات یافته، در این اطاق مدفون گردید.
از آثارش کتاب «ثمرات الحیات» در دو مجلد، در مواعظ و اخبار به طبع رسیده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

دربندی بلخی، ابوالولید حسن

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 456 ق)، حافظ، محدث و صوفی. وی از محدثان بنام عامه در سده‌ی پنجم هجری است که برای جمع‌آوری حدیث از بلخ و بخارا تا اسکندریه و قاهره سفر کرد. او در بلخ از علی بن احمد خزاعی و در بخارا از ابوعبداللّٰه محمد بن احمد غنجار و در نیشابور از ابوزکریا مزکی و ابوبکر حیری و در هرات از ابومنصور ازدی و در استرآباد از بندار بن محمد و در عراق از ابوعمر هاشمی و در شام از ابن ابی‌نصر و در مصر از ابوعبداللّٰه بن نطیف حدیث شنید. ابوبکر خطیب بغدادی و ابوعلی حداد و ابوعبداللّٰه فراوی و زاهر بن طاهر شحامی از وی حدیث روایت کرده‌اند. دربندی در سمرقند درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (218 -217 /2)، سیر النبلاء (298 -297 /18)، معجم البلدان (511/2).

دردانه‌ی نیشابوریه

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
10 صفر 530 ق، از زنان نیکوکار و محدث. وی دختر اسماعیل نیشابوری بود و از جدش عبدالکریم بن هوار صیرفی و ابوحامد احمد بن حسن ازهری و غیره اخذ حدیث می‌کرد و سمعانی نیز احادیث او را ضبط می‌کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، 410 / 1، ریاحین‌الشریعه، 243 -242 / 4؛ کارنامه زنان، 58.

دشتکی شیرازی هروی، جمال‌الدین امیر عطاءاللّٰه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 926 -917 ق)، محدث، مورخ و شاعر. ملقب به جمال حسینی و معروف به امیر جمال‌الدین محدث اصیلی به جهت شاگردی امیر اصیل. وی پسر عم امیر غیاث‌الدین منصور و از بزرگان حدیث روزگار خود بود و در دیگر علوم دینی دستی توانا داشت. در مدرسه سلطانیه هرات تدریس می‌کرد، و بر منبر خطبه می‌خواند و آشکارا تبعیت خود را از ائمه اطهار (ع) اعلام می‌داشت. وی چندی در نیشابور زیست. از آثار وی: «احوال اولاد امیرالمومنین (ع)»؛ «الاربعون حدیثا من حادیث سید المرسلین فی مناقب امیرالمومنین (ع)»؛ «تحفه الاحباء»؛ «روضه الاحباب فی سیره النبی و الال و الاصحاب»، که به خواست امیرعلیشیر نگاشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (145/8)، الذریعه (286 -285 /11 124/6، 409/3، 480/2، 421/1)، روضات الجنات (189/5)، ریاض العلماء (316 -315 /3)، ریحانه (369 -367 /3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 140/10)، فارسنا مه‌ی ناصری (1138 ،1057 /2)، فوائد الرضویه (263/1)، الکنی و الالقاب (154/2)، مؤلفین کتب چاپی (74/4)، معجم المؤلفین (285/6)، هدیه الاحباب (120).

دغولی سرخسی، ابوالعباس محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 325 ق)، لغوی، فقیه و محدث. از پیشوایان فقه و لغت و روایت در سرزمین خراسان بود. مدتی در نیشابور اقامت گزید و از محمد بن یحیی ذهلی و عبدالرحمان بن بشر و اقران آنها بهره‌ها برد و در عراق و حجاز از محمد بن اسماعیل احمسی خدیث نوشت و از زعفرانی و سعدان بن نصر و احمد بن سیار و محمد بن عبداللّٰه قهزاد و محمد بن مشکان و محمد بن مهلب سرخسی و عبداللّٰه بن‌هاشم طوسی و ابوزرعه رازی حدیث روایت کرد. ابوحاتم بن حبان و ابواحمد بن عدی و یحیی بن عمرو بستی و ابوبکر جوزقی وابوعلی نیشابوری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌خزیمه گوید که چون ابوالعباس دغولی دانشمندی ندیده است. از آثار وی: کتاب «الاداب»؛ «فضائل الصحابه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (562 -557 /14)، الوافی بالوفیات (226/3).

دقاق اصفهانی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 516 -430 ق)، حافظ و محدث. در محله جروا آن اصفهان به دنیا آمد، و از آنجایی که با ابوعلی دقاق دوستی داشت به دقاق دوستی داشت به دقاق مشهور شد. به شهرهای نیشابور، طوس، سرخس، مرو، هرات، بلخ، گرگان، بخارا، سمرقند و کرمان سفر کرد و از خطیب عبداللَّه بن شبیب ضبی و احمد بن فضل باطرقانی و سعید عیار و ابوالفضل عبدالرحمان رازی و ابوالقاسم ابن‌منده حدیث شنید، و در اصفهان از بیش از هزار شیخ حدیث نگاشت، و در نیشابور و هرات از ششصد نفر استماع حدیث کرد. دقاق «رحله» خود را از متجاوز از هزار شیخ اخذ کرد. او محدثی پرکار بود و در عین حالی که نادار بود متعففی دین‌دار باقی ماند سلفی و ابوسعد صائغ و ابوموسی مدینی و خلیل بن بدر رازانی از شاگردان وی به حساب آمده‌اند. از اثارش «رحله الدقاق» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (550/1)، سیر النبلاء (474/19)، معجم المؤلفین (266 -265 /10)، هدیه العارفین (84/2).

دقاق، ابوالعباس احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 313 ق)، محدث. از ابوبکر بن ابی‌شیبه و ابونعیم حلبی و عبداللّٰه ابن شبویه مروزی و سفیان بن وکیع بن جراح و بسیاری دیگر حدیث شنید. عمر بن محمد سنبک و ابوعمر بن حیویه و قاضی ابوبکر ابهری و دیگران از وی روایت کرده‌اند. خطیب بغدادی او را در حدیث ثقه و مورد اعتماد دانسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (225/4)، سیر النبلاء (463 -462 /14).

دقی دینوری دمشقی، ابوعمر، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 360/359 ق)، عارف، حافظ قرآن، قاری و محدث. اصل وی از دینور بود، و در شام می‌زیست و به شیخ شامی‌ها معروف بود. وی از اقران ابوعلی رودباری و شاگرد زقاق کبیر بود و با جنید بغدادی و ابوبکر مصری صحبت داشته است. و از مشایخ وقت، و در میان همطبقه خود به جلالت موصوف بود. قرآن را نزد ابوبکر بن مجاهد فراگرفت و از سعید بن عبدالعزیز حلبی و ابوبکر خرائطی و ابوبکر دقاق حدیث شنید. عبدالوهاب میدانی از راویان دقی است. در صد و بیست سالگی در گذشت. این شخصیت در «تاریخ بغداد» تحت عنوان زقی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (267 -266 /5)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (79)، ریحانه (223/2)، سیر النبلاء (139 -138 /16)، طبقات الصوفیه سلمی (448)، طبقات صوفیه هروی (507 -505)، نفحات الانس (193 -192)، الوافی بالوفیات (63/3).

دوریستی رازی، ابوعبدالله جعفر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، محدث و عالم امامی. از خانواده علم و فضل بود و نسب وی به حذیفه بن یمان می‌رسید. معاصر شیخ طوسی بود و خواجه نظام‌الملک نیز به او ارادت داشت. از صدوق به واسطه پدرش و از مفید و سید مرتضی و سید رضی روایت کرده و از تلامذه ایشان بود. شاذان بن جبرئیل و محمد بن ادریس حلی و سید مرتضی بن داعی و نوه‌اش، ابوجعفر محمد بن موسی بن جعفر دوریستی، از وی روایت کرده‌اند. از آثار وی: کتاب «الاعتقادات»؛ «الرد علی الزیدیه»؛ «الکفایه فی العبادات»؛ «یوم و لیله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (152 -151 /4)، الذریعه (304/25، 95/18، 225/2)، رجال الطوسی (459)، روضات الجنات (175 -170 /2)، ریاض العلماء (110/1)، ری باستان (546/2)، ریحانه (237/2)، الکنی و الالقاب (235 -233 /2)، لغت نامه (ذیل/ ابوعبداللّه)، معجم المؤلفین (144/3)، هدیه الاحباب (136).

دولابی، ابوبشر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(320/310 -234/224 ق)، حافظ، محدث و مورخ. وی از دولاب ری بود و پیشه وراقی داشت. در زادگاهش به علم‌آموزی پرداخت و در شام و عراق و حجاز حدیث شنید و در مصر مسکن گزید. وی از محمد بن بشار و احمد بن ابی‌سریج رازی و احمد بن عبدالجبار عطاردی و ابواسحاق جوزجانی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوحاتم رازی و ابواحمد بن عدی و ابوالقاسم طبرانی و ابوالحسن بن حیویه و ابوحاتم ابن‌حبان بستی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. دولابی در راه زیارت خانه خدا، بین مکه و مدینه، در عرج، درگذشت. وی تصانیف سودمندی در تاریخ و موالید و وفیات علما از خود به جای گذاشت که از آن جمله کتاب «الکنی و الاسماء» است که در حیدرآباد هند به چاپ رسیده است. از دیگر آثار او: «الذریه الطاهره»؛ «اخبار الخلفاء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (198/6)، ری باستان (347/2)، ریحانه (239/2)، سیر النبلاء (309/14)، کشف الظنون (1419، 827)، الکنی و الالقاب (236/2)، لسان المیزان (652 -651 /5)، لغت نامه (ذیل/ ابوبشر دولابی)، معجم المؤلفین (255/8)، الوافی بالوفیات (36/2)، وفیات الاعیان (353 -352 /4)، هدیه العارفین (31/2).

دولابی، ابوجعفر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 227 -150 ق)، خطاط و محدث. اصلا از هرات بود. در قریه دولاب ری متولد شد. تجارت پیشه بود و شغل بزازی داشت، لذا او را دولابی بزار نیز نامیده‌اند. از شریک بن عبداللّه، اسماعیل بن زکریا، ابن‌مبارک، جریر بن عبدالحمید، سفیان بن عیینه، اسماعیل بن علیه و حفص بن غیاث و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن حنبل و پسرش عبداللّه بن احمد و بخاری و مسلم و ابوداوود (صاحبان صحاح) و ابوحاتم و گروه بسیاری از دولابی حدیث روایت کرده‌اند و او را در حدیث ثقه و حجت دانسته‌اند. ابن‌معین او را امین و احمد بن حنبل و ابوحاتم رازی او را ثقه خوانده‌اند. او در بغداد صاحب نام بود و در کرخ بغداد درگذشت. از آثار وی کتاب «السنن»، در حدیث، است که آن رادر چندین بخش مرتب کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (35/7)، تاریخ بغداد (367 -365/ 5)، التاریخ الکبیر (118/1)، تهذیب التهذیب (198 -197 /9)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 289/2)، ری باستان (368/2)، ریحانه (240 -239 /2)، سیر النبلاء (672 -670 /10)، الکنی و الالقاب (236/2)، معجم البلدان (551/2)، معجم المؤلفین (89/10)، میزان الاعتدال (584/3)، الوافی بالوفیات (158/3)، هدیه العارفین (11/2).

دویری نیشابوری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 307 ق)، محدث. از دویر، روستایی در دو فرسنگی نیشابور بود. از قتیبه بن سعید و اسحاق بن راهویه و محمد بن رافع حدیث شنید. ابن‌شرقی و ابوولید حسان بن محمد و یحیی بن زکریای دویری و ابوعمرو بن حمدان نیشابوری از او حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (255 -254 /14)، معجم البلدان (558 -557 /2).

دیلمی طبرستانی، سلار، سالار، ابویعلی حمزه عبدالعزیز

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 463 ق)، فقیه، اصولی، ادیب و محدث امامی. ملقب به سلار یا سالار. در فقه و ادب پیشگام بود. سیوطی در «طبقات» خود او را از جمله‌ی ادیبان بنام برشمرده است. ساکن بغداد بود و مورد اعتماد و احترام. شیخ مفید و سید مرتضی از مشایخ او می‌باشند. شیخ ابوعلی طوسی، فرزند شیخ الطائفه، و شیخ منتجب‌الدین و ابوالمکرم مبارک بن فاخر نحوی و ابوالفتح عثمان نحوی و ابوالصلاح حلبی و ابوالفتح کراجکی از شاگردان وی بودند. سلار گاهی به جانشینی سید مرتضی درس می‌گفت. وی در قریه خسرو شاه تبریز درگذشت. سیوطی به نقل از صفدی سال مرگ وی را 448 ق می‌داند. از آثارش: «المقنع فی المذهب»؛ «التقریب»، در اصول فقه؛ «المراسم العلویه»، در احکام نبویه، در فقه؛ «الرد علی ابی‌الحسین البصری فی نقض الشافعی»؛ «التذکره فی حقیقه الجوهره»؛ «الابواب و الفصول»، در فقه؛ «المسائل السلاریه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (309/2)، اعیان الشیعه (172 -170 /7)، ایضاح المکنون (553 ،275 /1)، الذریعه (124/22 ،352 ،298/20 ،180 -179 /10 ،365 ،24/4)، ریاض العلماء (444 -438 /2)، ریحانه (51 -50 /3)، فهرست منتجب‌الدین (84)، الکنی و الالقاب (238/2)، لغت نامه (ذیل/ سلار الدیلمی)، معجم المؤلفین (235 ،79 /4)، هدیه العارفین (380/1).

دیلمی طبری، کیکاووس

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(شهادت س ششم ق)، عالم و محدث. استاد علم حدیث شیخ منتجب‌الدین بود که به او اجازه‌ی نقل حدیث داده بود. شیخ منتجب‌الدین از او به به عنوان زاهدی دانشمند نام برده است. نویسندگان «امل الامل» و «ایجاز المقال» و «ریاض العلماء» و همچنین علامه مجلسی و علامه نوری او را تحت عنوان شهید ذکر کرده و ستوده‌اند. از آثار وی «کتاب النجوم» و کتابی در «اوقات الصلوات الخمس» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (78/24، 479/2)، ریاض العلماء (414/4)، ریحانه (45/4)، شهیدان راه فضیلت (88)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 234/6)، فهرست منتجب‌الدین (148)، معجم المؤلفین (415/13).

دیلمی همدانی، ابوشجاع شیرویه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(509 -445 ق)، حافظ، محدث و مورخ. از محمد بن عثمان قومسانی و یوسف بن محمد مستملی، سفیان بن حسن بن منجویه. و ابوالفرج بجلی و احمد دینوری و بسیاری دیگر حدیث شنید. فرزندش شهردار و محمد بن فضل عطار و ابوطاهر سلفی و ابوموسی مدینی و عده‌ای دیگر از او روایت کردند. وی را از طبقه متوسط محدثان شمرده‌اند. از آثار وی: «تاریخ همدان»؛ «فردوس الاخبار»، حاوی ده هزار حدیث، که سیوطی «جامع صغیر» خود را به این روش تالیف داده؛ «ریاض الانس لعقلاء الانس فی معرفه احوال النبی (ص) و تاریخ الخلفاء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (268/3)، ایضاح المکنون (599/1)، بحارالانوار (25/1)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (164 -163 /1)، الذریعه (164/16)، ریحانه (250/2)، سیر النبلاء (295 -294 /19)، کشف الظنون (1254)، الکنی و الالقاب (239 -238 /2)، لغت نامه (ذیل/ شیرویه)، معجم المؤلفین (313/4)، الوافی بالوفیات (218 -217 /16)، هدیه الاحباب (137).

دیلمی همدانی، ابومسلم احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 625 ق)، محدث. از جدش، شهردار، و نصر بن مظفر برمکی و ابوالوقت سجزی و ابوالخیر باغبان و دیگران حدیث شنید. زکی برزالی و ضیاء مقدسی از او روایت کرده‌اند. ابن‌نقطه گوید که او محدثی قابل اعتماد بود و من در همدان از وی حدیث شنیدم. دیلمی در هفتاد و نه سالگی درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (260/22).

دیلمی همدانی، ابومنصور شهردار

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(558 -483 ق)، حافظ و محدث. وی اهل همدان و از نوادگان ضحاک بن فیروز دیلمی صحابی است. از پدرش و ابوالفتح عبدوس و ابن‌سلار و ابومحمد دونی و ابن‌زنجویه، فقیه زنجان، و همچنین در بغداد حدیث شنید. فرزندش ابومسلم احمد و ابوسهل عبدالسلام و ابوسعد سمعانی از او روایت کرده‌اند. وی از حافظان فهیم و ادیب و ظریف حدیث بود. به همراه پدرش به اصفهان سفر کرد و به جمع‌آوری اسناد کتاب «فردوس الاخبار» پدرش، شیرویه دیلمی، پرداخت و از آن جائی که پدرش حذف اسانید کرده بود شهردار دیلمی اسانید آن را در 407 برگ در چند مجلد به نام «مسند الفردوس» عرضه کرد. ابن‌حجر عسقلانی این کتاب را تلخیص کرد و آن را «تسدید القوس فی مختصر مسند الفردوس» نامید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (260/3)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (164/1)، الذریعه (28/21)، سیر النبلاء (378 -375 /20)، کشف الظنون (1684 ،1254)، لغت نامه (ذیل/ شهرداد)، معجم المؤلفین (309/4)، الوافی بالوفیات (194 -193 /16)، هدیه العارفین (419/1).

دیلمی، ابوضحاک فیروز

قرن:1
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س اول ق)، محدث. از ایرانیانی بود که از جانب انوشیروان به یمن فرستاده شده بود. به خاطر اینکه در یمن، در قبیله‌ی حمیر، فرود آمده بود او را حمیری نیز می‌گویند. وی پس از ظهور اسلام، به پیامبر (ص) گروید، و حضرت طی بیانی او را فردی شایسته خواند. فیروز دیلمی احادیث بسیاری از رسول خدا (ص) روایت کرده است. وی در روزگار خلافت عثمان درگذشت. در «الاعلام» به نقل از «الاصابه» آرخین ماموریت وی (تا پایان حیاتش) را امارت صنعاء از طرف معاویه ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (371/5)، ریحانه (250/2)، المعارف (146).

دیلمی، ابومحمد حسن

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 760 ق)، محدث، عالم و عارف امامی. معاصر با شهید اول و فخرالمحققین بن علامه‌ی حل است. ابن‌فهد از او روایت می‌کند. کتاب «ارشاد القلوب» وی مورد اعتماد مجلسی و شیخ حر عاملی بوده و این دو در «بحار» و «وسائل» از این کتاب بسیار نقل کرده‌اند و سید علیخان مدتی شیرازی این کتاب را طی ابیاتی بسیار ستوده است. از آثار وی: «الربعون حدیثا»؛ «ارشاد القلوب الی الصواب المنجی من عمل به من الیم العقاب»، در دو مجلد؛ «الاعلام‌الدین فی صفات المومنین»؛ «تفسیر قرآن»؛ «غرر الاخبار و درر الآثار فی مناقب الاطهار»، که علامه مجلسی در «بحار» از آن نقل کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعلام‌الدین (مقدمه، 97)، اعیان الشیعه (251 -250 /5)، بحارالانوار (33 ،16 /1)، الذریعه (36/16 ،517/1)، روضات الجنات (286 -284 /2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 38/8)، الکنی و الالقاب (239 -237 /2)، لغت نامه (ذیل/ حسن دیلمی)، هدیه العارفین (287/1).

دینوری کرمانشاهی، ابوحفص عمر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 330 ق)، حافظ و محدث. با کنیه ابوحفص و ابوبکر. از پیشگامان حدیث بود که در طلب آن به بغداد و بصره و کوفه و جبل سفر کرد و از ابراهیم بن ابی‌عنبس و حسن بن سلام و عبید بزار و ابوقلابه رقاشی و امثال ایشان حدیث شنید. حافظ ابوالقاسم بن ثابت و صالح بن احمد همدانی و احمد بن ترکان و قاضی ابوبکر ابهری و گروهی از همدانیان از وی حدیث روایت کرده‌اند. خلیلی در «ارشاد» او را ثقه خوانده و گوید که همگان بر این قول‌اند. دینوری از 317 تا 329 ق در همدان بود و سپس به کرمان شاه بازگشت. به او تصانیفی نسبت داده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (339 -337 /15)، لغت نامه (ذیل/ قرمیسینی)، معجم البلدان (376/4)، معجم المؤلفین (285/7)، هدیه العارفین (781/1).

دینوری، ابوالفضل احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(478 -381 ق)، محدث و مسند. مشهور به ابن استاد. در دینور متولد شد به همدان رفت و در آنجا به مسند همدان معروف شد. وی از پدر خویش و ابوبکر بن لال و احمد بن ترکان و ابوعمر بن مهدی فارسی و دیگران حدیث روایت کرد. شیرویه گوید که در همدان و دینور از وی حدیث شنیدم، مرد راستگویی بود. دینوری در دینور درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (585 -584/ 18)، الوافی بالوفیات (272/7).

دینوری، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 333 ق)، قاضی، محدث و فقیه مالکی. ابتدا عهده‌دار منصب قضای قلزم و سپس چندین سال در اسوان مصر اقامت گزید و مدتی مقام قضاوت آنجا را بر عهده گرفت. از کسانی مثل ابوبکر بن ابی الدنیا و ابوقلابه الرقاشی و ابن‌قتیبه دینوری و محمد بن یونس کدیمی و عباس بن محمد دوری و محمد بن عبدالعزیز دینوری روایت کرده است و از راویان کتب ابن قتیبه به شمار می‌آید. قاضی ابوبکر ابهری و ابوبکر ابن‌شاذان و ابوبکر ابن‌مهندس و ابراهیم بن علی تمار مصری و حسن بن اسماعیل ضراب از وی روایت کرده‌اند دارقطنی او را از محدثان مورد اعتماد نمی‌داند و در «غرائب مالک» او را به وضع حدیث متهم کرده است. دینوری در مذهب مالک صاحب نظر بود. کتابی در «مناقب مالک» و کتابی در «رد شافعی» تالیف کرده است. وی همچنین صاحب کتاب «المجالسه» است که بوصیری از آن روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (241/1)، سیر النبلاء (428 -427 /15)، کشف الظنون (1841، 1591)، لسان المیزان (469 -468 /1)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (175 -174 /2).

دینوری، ابوبکر مکی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 468 ق)، حافظ، محدث و فقیه. وی مذهب سفیانی داشت. از عبدالغنی بن سعید و خلف بن محمد واسطی و صدقه بن دلم حدیث شنید. عبدالعزیز کتانی و ابوطاهر حنایی و غیث ارمنازی از او روایت کرده‌اند. گویند به معرفت رجال توجه خاصی داشت و حدیث کم می‌گفت و ابوبکر خطیب در پی آن بود که از وی حدیث بشنود. و دینوری رغبت چندانی نشان نمی‌داد. او مدتی منصب قضاوت دمیره را عهده‌دار بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (413 -412 /18).

ذهبی شیرازی، محمدرضا

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1345 ق)، عارف و نویسنده. ملقب به مجدالاشراف. از اقطاب سلسله ذهبیه و جانشین قدسی بود وی سمت تولیت بقعه شاهچراغ را داشت. ذهبی در شیراز درگذشت و در شاهچراغ دفن است. از آثار وی: «آثار احمدیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (130 -129 /3).

ذهلی نیشابوری، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(258 -172 ق)، حافظ و محدث. معروف به امام اهل حدیث خراسان و عالم اهل مشرق و ملقب به شیخ‌الاسلام. چون حدیث زهری را جمع‌آوری و تنقیح کرد به زهری یا ذهلی مشهور شد و علی بن مدینی او را وارث زهری خطاب می‌کرد. در نیشابور از حفص بن عبداللّٰه و حفص بن عبدالرحمان و همطبقه آنان حدیث شنید، و در ری از یحیی بن ضریس و همطبقه او، و در اصفهان از عبدالرحمان بن مهدی حدیث نوشت و در کوفه و بصره و بغداد و مکه و مدینه و مصر و شام و جزیره از عالم و محدثان بسیاری حدیثها آموخت، تا اینکه به ریاست علمی نیشابور رسید و رفعت مقامش در نیشابور همچون جلالت احمد حنبل در بغداد و مالک در مدینه بود. خلق بسیاری از وی نقل حدیث کرده‌اند که پیشگامان حدیث همچون سعید بن ابی‌مریم، ابوجعفر نفیلی و عبداللّٰه بن صالح و محمد بن اسماعیل بخاری و سعید بن منصور، صاحب «السنن»، و ابوزرعه و ابوحاتم و ابوعیسی ترمذی و با ماجه و نسائی در «سنن» خود و ابن‌خزیمه و محمد بن عبدالرحمان دغولی و ابوبکر زیاد نیشابوری از این دسته‌اند. زنجویه گوید که از مشایخ خود شنیده: حدیثی که مورد تایید محمد بن یحیی نیست قابل اعتنا نمی‌باشد. ابوحاتم رازی و ابن‌خزیمه او را امام اهل زمانه خوانده‌اند. ابن ابی‌داوود وی را امیرالمومنین در حدیث می‌داند. ذهلی به سنت تمسک بسیار داشت و لذا گفتار بخاری در مساله‌ی خلق قرآن را ناپسند دانست و بر او نبخشید و او را از نیشابور راند و بخاری از روی کدورت در سی و چهار حدیثی که از وی نقل کرده، اسم وی را پنهان کرده است. از آثار وی: «الزهریات»، در دو مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (3/8)، تاریخ بغداد (420 -415 /3)، تاریخ نیشابورد (100)، تهذیب التهذیب (444 -441 /9)، الجرح و التعدیل (ج 4 ق 125/1)، سیر النبلاء (285 -273 /12)، الوافی بالوفیات (187 -186 /5).

رابعه‌ی اصفهانی

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
4 محرم 534 ق، از زنان محدث. وی دختر معمر بن احمد بود که از ابوالفضل مطهر بن عبیدالواحد و ابوبکر بن ماجة الابهری حدیث شنیده و سمعانی از او استماع کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 435 / 1.

رازی ابوزرعه، احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، صوفی. اطلاع چندانی از زندگانی وی در دست نیست، در «نفحات الانس» آمده است که از شاگردان شبلی بود و در ری نشو و نما یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (283/2)، ریحانه (118/7)، طرائق الحقائق (496/2)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، نامه‌ی دانشوران (46 -45 /5)، نفحات الانس (324).

رازی ابوزرعه، عبیدالله

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(264 -200 ق)، محدث. معروف به سید الحّفاظ. در ری متولد شد. برای استماع حدیث به مکه، مدینه، عراق، شام، جزیره، مصر و خراسان سفر کرد و سرانجام در ری بدرود حیات گفت. از عبداللّٰه بن صالح عجلی و حسن بن عطیّه و ابونعیم و خلّاد بن یحیی و قبیصة بن عقبه و دیگران استماع حدیث کرد. او با احمد بن حنبل مجالست داشت. ابوحفص فلّاس، حرملة بن یحیی، اسحاق بن موسی خطمی، محمد بن الحسین قطان و جمع کثیری دیگر از وی روایت کرده‌اند. گفته‌اند بیش از صد هزار، حتی تا ششصد هزار، حدیث حفظ بود. و نیز گفته‌اند هر حدیثی که ابوزرعه نشناسد بلااصل است. در باب عظمت و شگرفی ابوزرعه سخن بسیار است و از این میان به قول احمد حنبل در باب او بسنده می‌کنیم که گفته: «از پل شهر بغداد فقیه‌تر از ابن راهویه و حافظتر از ابوزرعه عبور نکرده است». از آثار او «مسند» است در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (350/4)، تاریخ بغداد (337 -326 /10)، تهذیب التهذیب (39 -28 /7)، الجرح والتعدیل (مقدمه/334 -328)، ری باستان (325/2)، سیر النبلاء (85 -65 /13). لغت‌نامه (ذیل/ عبیداللّٰه).

رازی دمشقی، تمام

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(414 -330 ق)، حافظ و محدث. معروف به محدث شام. پدرش از محدثان بنام ری بود که از ری به شام رفت و در آنجا ساکن شد و لذا تمام از محدثان شامی بهره گرفته است. وی از پدرش و خیثمه بن سلیمان و حسن حصائری و محمد بن حمید حورانی و بسیاری دیگر حدیث شنید. او در حدیث و رجال، عالمی برجسته به حساب می‌آمد و در حدیث شامیان دستی قوی داشت. عبدالوهاب کلابی، استاد او بود. ابوحسین میدانی و ابوعلی اهوازی و احمد عتیقی و عبدالعزیز کتانی از شاگردان وی می‌باشند. از آثار وی «فوائد تمام الرازی»، در سی جزء، در حدیث است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (70/2)، ری باستان (293 -292 /2)، سیر النبلاء (292 -289 /17)، کشف الظنون (1296)، الوافی بالوفیات (397/10)، هدیه العارفین (245/1).

رازی رومی، عبداللطیف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1146 ق)، عالم، محدث و قاضی حنفی. وی مدتی منصب قضاوت را در شهر استانبول بر عهده داشت. از آثارش: «الدر المکنون فی فلک المشحون»، در حکایات ترکی و نوادر که آن را به نام وزیر ابراهیم پاشا مقتول تالیف کرد؛ «اصل الخبر من کلام سید البشر»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (1/ 91، 448)، معجم المؤلفین (12/6)، هدیه العارفین (618/1).

رازی کوفی، ابوعلی عبدالرحیم

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 187 ق)، حافظ، محدث و نویسنده شیعی. او را از اصحاب امام صادق (ع) شمرده‌اند. از عاصم احول و سلیمان اعمش و اسماعیل بن ابی‌خالد و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. با حفص بن غیثا همشاگردی بود. ابراهیم بن موسی رازی، ابوبکر بن ابی‌شیبه، ابوکریب، هناد، ابوسعید اشج و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. ابن‌معین و ابوداوود او را ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند. صاحبان «ششگانه» از وی روایت کرده‌اند. ابوحاتم او را صاحب تصنیفهایی معرفی کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (271 -270 /6)، الجرح و التعدیل (ج 2 ق 339/2)، رجال الطوسی (232)، ری باستان (320/2)، سیر النبلاء (358 -357 /8)، معجم رجال الحدیث (9/10)، معجم المؤلفین (205/5)، الوافی بالوفیات (327/18).

رازی نهاوندی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 280 ق)، حافظ و محدث. معروف به محدث نهاوند. وی از محدثان بنام روزگار خود بود. رازی به همدان آمد و در آنجا به روایت حدیث پرداخت و مدتی نیز در بصره ساکن بود. از ابونعیم و عمرو بن مرزوق و عبداللّه بن رحاء و حجاج بن منهال و گروه بسیاری دیگر حدیث روایت کرده است. احمد بن محمد بن اوس و عبدالرحمان بن حمدان و ابوالحسن قطان و علی بن مهرویه از وی حدیث روایت کرده‌اند.از آثارش: «مسند»، در بیش از سی جزء، در حدیث. در «کشف الظنون» و به دنبال آن در «هدیه العارفین» و «ری باستان» سال مرگ وی 385 ق آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (272/2)، سیر النبلاء (356 -355 /13)، کشف الظنون (1685)، معجم المؤلفین (122/1)، هدیه العارفین (7/1).

رازی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(315 -261 ق)، حافظ و حدث. پدرش از محدثان ری بود که به نیشابور مهاجرت کرد و ابوبکر در آنجا به دنیا آمد. به دنبال حدیث سفرها کرده و از ابوحاتم رازی و ابن‌خزیمه و ابوقلابه رقاشی و عثمان دارمی حدیث نقل کرده است. ابوعبداللّٰه محد شیبانی و ابوعلی نیشابوری و ابواحمد حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. ابن‌عقده نیز از راویان است. در طابران یکی از نواحی خراسان از دنیا رفت. به گفته ذهبی او دارای تصانیف بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (246 -245 /15)، معجم المؤلفین (6 -5 /2).

رازی، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 338 ق)، فقیه، شافعی، حافظ، محدث و قاضی. معروف به ابن‌حیکویه. پدرش، حیکویه، محدثی مورد اعتماد بود که از شاگردان یحیی بن عبدک به شمار می‌آمد. قاضی ابوالحسن رازی از سهل بن سعد و علی بن ابی‌طاهر و ابوشعیب حرانی و محمد بن ییحی مروزی و ابوخلیفه و ابویعلی فقه و حدیث آموخت. او تا پایان عمر ملازم ابن‌سریج بود. چهار سال در قزوین و همچنین مدتی در همدان عهده‌دار امور قضاوت بود. به گفته‌ی ذهبی او سنی متعصبی بود. وی دارای تصانیفی در اصول و فروع فقه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (379/15)، معجم المؤلفین (102/12).

رازی، ابوالعباس احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف ح 409 ق)، محدث. معروف به شیخ‌الحرم. وی از علمای حدیث به شمار می‌آید که از محمد بن اسحاق اهوازی و ابوبکر شافعی و ابوالقاسم طبرانی و ابن‌عدی و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. پسرش، امام عبدالرحمان، و ابوالعباس بن خطاب رازی و ابومسعود بجلی و طاهر میدانی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (278/2)، سیر النبلاء (300 -299 /17).

رازی، ابوالفتح سلیم

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 447 ق)، فقیه، اصولی، مفسر، ادیب شافعی و محدث. وی در آغاز فنون ادب را به کمال آموخت و پس از چهل سالگی به تدریس پرداخت. او در فقه شاگرد ابوحامد اسفراینی بود و از احمد بن محمد بن بصیر و احمد بن فارس لغوی و محمد بن جعفر تمیمی و ابی‌حامد اسفراینی و احمد بن محمد بن صلت مجبر و ابواحمد فرضی روایت می‌کرد. وی به بغداد رفت و به فقه پرداخت و به نشر علم در سواحل شام و صور همت گماشت. ابوبکر خطبی و ابومحمد کتانی و سهل بن بشر اسفراینی و فقیه نصر بن ابراهیم مقدسی و ابوالقاسم نسیب از وی روایت کردند. گویند: وقتی که در بغداد بود نامه‌هایی را که برایش می‌آمد باز نمی‌کرد و همه را جمع می‌کرد، تا موقعی که از تحصیل علم فراغ حاصل کرد، سپس همه‌ی نامه‌ها را گشود و خواند و به اخبار دردناک مندرج در آنها- که اگر قبلا خوانده بود از کار علم باز می‌ماند همانند مرگ کسان و خویشان- وقوف یافت. سلیم در سفر مکه پس از انجام اعمال حج در ساحل جده در دریای قلزم غرق شد. از آثارش: «التقریب» در فروع؛ «روح المسائل»، در فروع؛ «ضیاء القلوب»، در تفسیر قرآن؛ «غریب الحدیث»؛ «الکافی»، در فروع؛ «المجرد»، در فروع؛ «الاشاره»، در فروع.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کشف الظنون (1630، 1593، 1378، 1205، 1091، 915، 466، 98)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (128 -127)، معجم المؤلفین (243/4)، الوافی بالوفیات (334/15)، وفیات الاعیان (399 -397 /2)، هدیه العارفین (409/1).

رازی، ابوالقاسم عبداللّٰه

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 387 ق)، محدث و فقیه شافعی. ملقب به دود. در ری از عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی و در دمشق از احمد بن ابراهیم بن عبادل و محمد بن یوسف هروی حدیث شنید. وی در مصر سکنی گزید. عبدالکریم بن عبدالواحد حسن‌آبادی و عبدالوهاب بن محمد مصری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 140/ 400 -381)، الوافی بالوفیات (496/17).

رازی، ابوحاتم محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(277 -195 ق)، حافظ، محدث، مفسر و رجال شناس اهل سنت. معروف به حافظ شرق. چون ساکن محله‌ی درب حنظله‌ی ری بود، او را حنظلی نیز گفته‌اند. از چهارده سالگی به استماع و کتابت حدیث پرداخت و در کسب علم سرگشته‌ی شهرها شد. به عراق و شامات و مصر و حجاز سفر کرد و از علمایی چون عبیداللّه بن موسی و ابونعیم، در کوفه و محمد بن عبداللّه انصاری و اصمعی، در بصره و هوذه بن خلیفه در بغداد، و ابومسهر در دمشق و ابویمان در حمص، و سعید بن ابی‌مریم در مصر و بسیاری دیگر حدیثها شنید و در طلب آن بیش از هزار فرسنگ راه با قدم پیمود. او از کارشناسان بزرگ متن و اسناد حدیث و جرح و تعدیل راویان حدیث بود، لذا به او شیخ‌المحدثین نیز گفته‌اند. وی از اقران بخاری، مسلم، ابوزرعه رازی و ابوزرعه دمشقی بود و این دو از راویان ابوحاتم هستند. ابوداوود و نسائی، صاحبان «سنن»، به نقل حدیث از او پرداخته‌اند و نسائی از وی تعبیر به «ثقه» کرده است. از شاگردان بنام او فرزندش، عبدالرحمان بن ابی‌حاتم است. ابن ابی‌حاتم در مقدمه‌ی کتاب «الجرح و التعدیل» شرح حال زیبای برای پدر نگاشته و به نکاتی که حاکی از عظمت قدر و وسعت حفظش می‌باشد، اشاره کرده است. عبداللّه بن جعفر حمیری شیعی و سعد بن عبداللّه اشعری قمی نیز از راویان او هستند. او در هشتاد و دو سالگی در ری درگذشت. از آثر وی: «تفسیر القرآن»؛ «الجامع فی الفقه»؛ «الزینه»، در حدود چهارصد برگ؛ «طبقات التابعین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (250/6)، تاریخ بغداد (77 -73 /2)، تهذیب التهذیب (29 -27 /9)، الجرح و التعدیل (مقدمه/ 368 -349، ق 2 ج 204/3)، دایرةالمعارف فارسی (29/1)، رجال ابن‌داود (قسم 498/2)، رجال الطوسی (512)، رجال النجاشی (401/1)، ری باستان (349 -348 /2)، ریحانه (286/2)، سیر النبلاء (263 -247 /13)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (354)، الفهرست الطوسی (276)، الکنی و الالقاب (44/1)، لغت نامه (ذیل/ رازی، ابوحاتم رازی)، معجم المؤلفین (35/9)، الوافی بالوفیات (183/2)، هدیه العارفین (19/2).

رازی، ابوسعید عبداللّه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 382 ق)، صوفی، مسند و محدث. در ری از ابن ابی‌حاتم و در بغداد از یحیی بن صاعد و در دمشق از ابن جوصاء و محمد بن عبدالاعلی حدیث شنید. حاکم نیشابوری و ابونعیم و شیخ‌الاسلام صابونی و محمد بن عبدالعزیز مروزی و ابوسعد کنجرودی از وی حدیث شنیدند. او به مصر و شام رفت و حج گزارد و مدتی ساکن نیشابور و مصاحب ابوعلی ثقفی زاهد بود. او را از راویان محمد بن ایوب رازی و یوسف بن عصام نیز شمرده‌اند. در اواخر عمر به مرو رفت و از آنجا به بخارا سفر نمود و تا پایان عمر در آنجا حدیث می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 53 -52 /400 -381)، ری باستان (324/2)، سیر النبلاء (428 -427 /16).

رازی، ابوسهل موسی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 188 ق)، فقیه و محدث حنفی. وی از اصحاب محمد بن حسن شیبانی و از راویان جریر بن عبدالحمید رازی (م 188 ق) است. او را از عقلای اهل ری از محدثان مورد اعتماد شمرده‌اند. ذهبی در «تاریخ الاسلام» و ابن‌حجر در «لسان المیزان» سال مرگ وی را پس از 260 ق ذکر کرده‌اند. از آثارش: «کتاب الشفعه»؛ «کتاب المخارج»؛ «کتاب الخراج»؛ «مختصر»ی در فروع.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (395/2)، کشف الظنون (1430، 1456)، لسان المیزان (137/7)، معجم المؤلفین (49/13)، هدیه العارفین (477/2).

رازی، ابومعین حسین

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 272 ق)، حافظ و محدث. از سعید بن ابی‌مریم و ابوسلمه موسی بن اسماعیل و ابوتوبه و یحیی بن معین و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید و «الموطاء» را از یحیی بن عبداللّٰه بن بکیر فراگرفت. ابن ابی‌حاتم و ابن‌عدی و محمد بن فضل محمدآبادی و یوسف بن ابراهیم همدانی و حفض بن عمر اردبیلی و دیگران وی بوده‌اند. حاکم نیشابوری او را از حافظان و محدثان بزرگ می‌شمارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الجرح و التعدیل (ج 1 ق 50/2)، سیر النبلاء (155 -154 /13).

رازی، ابویعقوب یوسف

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 304/303 ق)، عارف، صوفی و محدث. از بزرگان و مشایخ روزگار خود بود که به انواع علوم ظاهری و باطنی آراسته و شیخ ری و امام جبال بوده. گویند طریقه ملامیته داشته و در بیان معارف و اسرار سخت گویا بوده است، و لذا مردم ری او را طرد کردند و کلماتی نازیبا درباره‌اش گفتند. یوسف رازی به بغداد و مصر سفر کرده و با ذوالنون مصری و ابوتراب نخشبی و یحیی بن معاذ رازی و قاسم جوعی و ابن ابی‌الجواری صحبت داشته و با جنید بغدادی مکاتباتی داشته، و از احمد بن حنبل و دحیم روایت کرده است. ابواحمد عسال و ابوبکر نقاش و محمد ابن‌شاذان و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حلیه الاولیاء (243 -238 /10)، ری باستان (406 -405 /2)، سیر النبلاء (251 -248 /14)، شرح شطحیات (200 -192)، طبقات الصوفیه سلمی (509)، طبقات الصوفیه هروی (269 -266).

رازی، ابویعلی معلی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 211 ق)، حافظ، محدث و فقیه حنفی. وی در بغداد ساکن بود و در آنجا از مالک بن انس ولیث بن سعد و ابویوسف قاضی و دیگران حدیث روایت می‌کرد. علی بن مدینی و ابوبکر بن ابی‌شبیه و ابوخیثمه و احمد رمادی و عباس دوری و محمد جوهری و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند او از اصحاب ابویوسف قاضی و محمد بن حسن شیبانی، دو شاگرد ابوحنیفه، به شمار می‌رفت و از فقهای اصحاب رای شمرده می‌شد. چند بار از او خواستند که عهده‌دار امور قضاوت شود اما نپذیرفت. ابن‌حبان او را از محدثان مورد اعتماد می‌داند. او از کسانی بود که مجموعه‌هایی از شنیده‌هایی خود تصنیف کرد. از آثارش: «کتاب الصلاه»؛ «النوادر»؛ «الامالی»، در فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (189/8)، تاریخ بغداد (188/13)، ری باستان (392/2)، کشف الظنون (1433)، معجم المؤلفین (309/12)، هدیه العارفین (466/2).

رازی، ضیاءالدین، ابوالقاسم عمر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 559 ق)، عالم، متکلم، خطیب، ادیب و محدث شافعی اشعری. ساکن و خطیب ری بود. وی پدر فخرالدین رازی (وف 606 ق) است. علم کلام را از ابوالقاسم انصاری، شاگرد امام الحرمین، فراگرفت. نثر نوشته‌هایش آنقدر زیباست که حریری در «مقامات» خود از آنها بسیار نقل می‌کند. از آثارش: «غایه المرام فی علم الکلام»، در دو مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (337 -336 /2)، ریحانه (149 -148 /2)، معجم المؤلفین (282/7)، هدیه العارفین (784/1).

راضیه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
549 -484 ق، از زنان محدث و پارسا. وی دختر سعداللَّه میهنی بود. پدرش او را با خود به عراق برد و آنجا وی را به مجلس حدیث مهرصانی و ابوعبداللّٰه محمد بن احمد کاغی بود. سمعانی از او حدیث نوشته است. وی در مهینه (خراسان) وفات یافت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 436 / 1.

راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 502 ق)، ادیب، لغوی، شاعر، مفسر، محدث، متکلم، حکیم و فقیه شافعی/ معتزلی. اهل اصفهان و ساکن بغداد بود. وی را همتا و قرین امام محمد غزالی می‌دانند. به گفته‌ی کاتب چلبی، غزالی کتاب «الذریعه» او را از خود جدا نمی‌کرد و آن را به خاطر نفاستش می‌ستود. بعضی از علما به استناد اینکه او از اهل‌بیت (ع) بسیار روایت کرده و از امیرالمومنین علی بن ابیطالب (ع) فقط با عبارت امیرالمومنین (ع) تعبیر می‌کند، او را شیعه خوانده‌اند، ولی فخر رازی در «تاسیس التقدیس» او را از ائمه اهل سنت می‌شمارد. صاحب «روضات الجنات» به نقل از «تاریخ اخبار البشر» سال وفات وی را 565 ق ذکر کرده است. از آثار وی: «تحقیق البیان فی تاویل القرآن»؛ «تفسیر القرآن»، معروف به «جامع التفاسیر» یا «جامع التفسیر» که بیضاوی تفسیر خویش را از آن اخذ کرده؛ «الذریعه الی مکارم الشریعه»، در علوم اخلاق و پندهای نیکو؛ «المفردات فی غریب القرآن» یا «مفردات الفاظ القرآن»؛ «افانین البلاغه»؛ «اخلاق الراغب»؛ «رساله فی فوائد القرآن»؛ «المعانی الاکبر»؛ «الایمان و الکفر»؛ «تفصیل النشأتین و تحصیل السعادتین»، در معرفت نفس؛ «درة التاویل فی متشابه التنزیل»؛ «محاضرات الادباء و محاورات الشعراء و البلغاء» در نوادر حکم و حکایات که محمدصالح قزوینی آن را با عنوان «النوادر» به فارسی ترجمه کرده است.[1]
(بخش 1) اصفهانی، ابوالقاسم حسین بن محمد (ف. 502 ه.ق.) از ادبا و علمای بزرگ اصفهان و او را است: مفردات الفاظ القرآن، محاضرات الادباء، تفصیل التشأتین، الذریعة الی مکارم الشریعة (ه.م.)، تفسیر القرآن، حل متشابهات القرآن.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (279/2)، اعیان الشیعه (162 -160 /6)، تاریخ ادبیات در ایران (266/2)، تاریخ گزیده (693)، دایرةالمعارف فارسی (1061/1)، الذریعه (364/21- 128/20، 28/10، 46 -45 /5)، روضات الجنات (216 -186 /3)، ریاض العلماء (172/2، 101/7)، ریحانه (293 -292 /2)، سرآمدان فرهنگ (371 -370 /1)، سیر النبلاء (121 -120 /18)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 82 -81 /6)، فرهنگ سخنوران (363)، کشف الظنون (1773، 1729، 1609، 881، 827، 739، 462

447، 377، 131، 36)، الكنى و الالقاب (269 -268 /2)، لغت نامه (ذيل/ راغب اصفهانى)، مؤلفين كتب چاپى (862/2)، معجم المؤلفين (59/4)، هديه الاحباب (140 -139)، هديه العارفين (311/1).

رافعی

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوالقاسم عبدالکریم بن محمد قزوینی شافعی فقیه و محدث و مورخ اسلامی (ف. قزوین 623 ه.ق./ 1226 م.). از مؤلفات او «فتح العزیز فی شرح الوجیز» تألیف غزالی در فقه، «التدوین فی علماء قزوین»، «شرح مسند الشافعی»، «الامالی اشارحة لمفردات الفاتحة» و «المحرر» در فقه است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رافعی قزوینی، امام‌الدین، ابوالقاسم عبدالکریم

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 557 -555 وف ح 623 ق)، عالم، شاعر، محدث و فقیه شافعی. وی از شاگردان شیخ منتجب‌الدین قمی بود. در جامع قزوین حزوه تفسیر و حدیث داشت. او از حامد بن محمد خطیب رازی و ابوالخیر طالقانی و ابوالکرم همدانی و علی بن عبیداللّٰه رازی و ابوسلیمان حسنویه و عبدالعزیز خلیلی روایت کرده است. حافظ عبدالعظیم از وی روایت کرده و ابوالثنا محمود طاووسی از وی اجازه روایت گرفته است. ابن‌صلاح گوید که در بلاد عجم ذوفنونی یگانه بود و او را از علمای عاملین شمرده‌اند. رافعی قریحه‌ی شعری نیز داشت و اشعاری از او بر جای مانده است. در قزوین درگذشت و در همان جا دفن شد. صاحب «ریاض العارفین» وی را تحت عنوان رافعی قزوینی آورده و سال مرگش را 633 ق ذکر کرده است. از آثار وی: شرحی وسیع بر کتاب «الوجیز» غزالی، به نام «الفتح العزیز»، در فروع، در 16 مجلد، و جزئی از آن به نام «التذنیب»، که فوائدی بر «الوجیز» است؛ «المحرور»، در فروع فقه شافعی؛ «شرح مسند شافعی»، در دو جلد؛ «التدوین فی ذکر اخبار قزوین» یا «فی ترجمه علماء قزوین»؛ «الامالی الشارحه علی مفردات الفاتحه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1169 -1167 /3)، الاعلام (179/4)، تاریخ ادبیات در ایران (225/3)، دایرةالمعارف فارسی (234/1)، الذریعه (350/9)، روضات الجنات (305/4)، ریاض العارفین (195 ،78)، ریحانه (295/2)، سیر النبلاء (255 -252 /22)، فرهنگ سخنوران (365 -364)، کشف الظنون (2002 ،1683 ،1613 ،1612 ،930 ،394 ،383 ،382 ،164 ،205)، الکنی و الالقاب (269/2)، لغت نامه (ذیل/ عبدالکریم)، مجمع الفصحا (654/2)، معجم المؤلفین (3/6)، مینودر (183 -182 /2)، هدیه الاحباب (140)، هدیه العارفین (610 -609 /1).

رامشی نیشابوری، ابونصر محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(490/489 -404 ق)، لغوی، نحوی، شاعر، قاری و محدث، ادبیات را از ابوالعلاء معری آموخت و به طلب قراآت و حدیث سفرها کرد و از اصحاب اصم و دیگران حدیث شنید. او در قراآت و علوم حدیث مبرز شد و در لغت و فنون عربیت حظی وافر یافت. وی در نیشابور املای حدیث می‌کرد و بسیاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. شعر را نیکو می‌سرود، نمونه‌ای از اشعار وی در «معجم الادباء» آمده است. از اوست:
و اذا لقیت صعوبه فی حاجه
فاحمل صعوبتها علی الدینار
و ابعثه فی ما تشتهیه فانه
حجر یلین سائر الاحجار
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (297 -296 /2)، لغت نامه (ذیل/ محمد)، معجم الادباء (45/19)، الوافی بالوفیات (125 -124 /1).

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 360 ق)، حافظ، محدث، قاضی، ادیب و شاعر. معروف به ابن‌خلاد رامهرمزی. وی سبک جاحظ را دنبال می‌کرد. از پدرش محمد حضرمی و محمد مازنی و حسن عنبری و جعفر فریانی و عبدان اهوازی و ابوالقاسم بغوی حدیث شنید. و به آورده‌ی «تاریخ فارس» از جماعتی از بزرگان شیراز استفاده کرد و جزوه‌ها نگاشت. ابوالحسین صیداوی و حسن شیرازی و محمد بن موسی بن مردویه و قاضی احمد نهاوندی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را از پیشگامان علم اصول الحدیث می‌دانند، که در این زمینه در کتاب معروف خود «الحمدث الفاصل بین الراوی و الواعی» ابواب بسیاری را مطرح کرد. شریف ابومحمد حسن محمدی که از مشایخ طوسی و نجاشی است از شاگردان وی به حساب می‌آید. سالیانی در شهرهای خوزستان عهده‌دار منصب قضاوت بود. او تا سال 360 ق در رامهرمز باقی ماند و در همان جا درگذشت. از آثارش: کتاب «الریحانتین الحسن والحسین (ع)»؛ «امام التنزیل فی علم القرآن»؛ «النوادر و الشوادر»؛ «ادب الناطق»؛ «رساله السفر»؛ «الرثاء یا المراثی و التعازی»؛ «الفلک فی مختار الاخبار و الاشعار»؛ «ربیع المتیم فی اخبار العشاق»؛ «کتاب امثال النبی (ص)»؛ «المناهل و الاعطان والحنین الی الاوطان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (133 -129 /5)، ایضاح المکنون (565 ،442، 297، 307، 315، 347، 2/ 564، 548، 125، 124)، سیر النبلاء (75 -73 /16)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 88/4)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (255)، کشف الظنون (1612، 1122)، معجم الادباء (17 -5 /9)، معجم المؤلفین (235/3)، مقدمه ابن‌الصلاح (4)، الوافی بالوفیات (65 -64 /12)، هدیه العارفین (271 -270 /1).

رامیثنی، علی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 721 ق)، شاعر و عارف. معروف به خواجه‌ی عزیزان. از مردم قصبه‌ی رامیثن در دو فرسنگی بخارا بود و از بزرگان مشایخ طریقه‌ی نقشبندی به شمار می‌رفت. وی در زادگاهش به بافندگی روزگار می‌گذراند و در پایان عمر به خوارزم رفت و در آنجا وفات یافت. خواجه با شیخ رکن‌الدین علاءالدوله سمنانی و شیخ بدرالدین میدانی معاصر بود و شعر فارسی را نیکو می‌سرود. از آثار وی: «رباعیات عارفانه»؛ «رساله‌ای در تصوف» و «محبوب العارفین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (220)، رشحات عین‌الحیاه (1/ 62- 72)، نفحات الانفس (385).

راوندی کاشانی، ضیاءالدین، ابوالرضا فضل‌اللّه

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 570 ق)، عالم، محدث، ادیب و شاعر. دارای علو نسب بود و کمال فضل و حسب را نیز به دست آورد. وی شاگرد ابوالمحاسن رویانی و ابوالبرکات حسینی مشهدی و ابوعلی، فرزند شیخ طوسی و ابوالصمصام ذوالفقار بن محمد حسنی است و به واسطه‌ی این دو نفر اخیر از شیخ طوسی روایت می‌کند. شیخ منتجب‌الدین و ابن شهر آشوب و پدر خواجه نصیر، شیخ محمد طوسی، از شاگردان وی بوده‌اند و از او روایت کرده‌اند. سمعانی در «الانساب» گوید: «به کاشان که رسیدم به عزم زیارت سید ابوالرضا ضیاءالدین راوندی به خانه‌اش رفتم، بر سر در خانه‌ی او «آیه‌ی تطهیر» را با گچ نوشته بودند، بعد از ملاقات بیش از آنچه شنیده بودم دیدم و احادیث بسیاری از خودش شنیده و نوشتم و چند قطعه از اشعارش را نگاشتم و چند بیتی خودش برایم نوشت». فرزندان و نوادگان او و همگی از اهل علم بودند. از آثار وی: «ضوء الشهاب»، شرحی بر «شهاب» قاضی قضاعی؛ «ادعیه السر»؛ «کتاب النوادر»؛ «مقاربه الطیه الی مقارفه النیه»؛ «قصص الانبیاء»؛ «تفسیر الراوندی» به نام «الکافی»، در تفسیر قرآن مجید؛ «ترجمه العلوی للطب الرضوی»، در شرح «طب الرضا (ع)»؛ «الاربعین»، در احادیث؛ «الحماسه»؛ شرح «النهج‌البلاغه»؛ «الموجز الکافی فی علم العروض و القوافی»؛ «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (410 -408 /8)، ایضاح المکون (659 ،531 ،346 ،259 ،74 /2 ،305 ،281 ،53 ،52 /1)، الذریعه (337/24 ،378/21 ،247 ،245 /17 ،121 -120 /15 ،143/14 ،352/9 ،423/1)، روضات الجنات (352 -350 /5)، ریاض العلماء (374 -363 /4)، ریحانه (11 -9 /4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 218 -217 /6)، فوائد الرضویه (355 -354)، فهرست منتجب‌الدین (144 -143)، الکنی و الالقاب (436 -435 /2)، لغت نامه (ذیل/ ابوالرضا)، معجم المؤلفین (75/8)، هدیه الاحباب (141 -140)، هدیه العارفین (821/1).

راوندی، قطب‌الدین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
متوفی 573 هجری
و اوست شیخ و امام فاضل متبحر و فقیه محدث شاعر ادیب جامع الفضائل والمناقب قطب‌الدین ابوالحسین سعید بن هبةاللّٰه بن الحسن بن عیسی الراوندی ره که قبر شریفش در صحن بزرگ فاطمیه در محل نماز تابستان آیةاللّٰه نجفی مرعشی مدظله سنگ بزرگی دارد و مورد توجه عموم و بالاخص دانشمندان و اهل معرفت است.
ترجمه او را علماء رجال در کتب خویش ذکر کرده و وی را به تمام معنی ستوده و تمجید کرده‌اند، شیخ منتجب‌الدین در تاریخ گوید: وی فاضلی در جمیع علوم بوده مصنفات بسیاری در هر نوع دارد و بر مذهب شیعه هم بوده است.
سید بن طاوس در ص 20 کشف‌المحجة گوید: الشیخ العالم فی علوم کثیره قطب‌الدین الراوندی و اسمه سعید بن هبةاللّٰه- رحمه‌اللّٰه.
سماهیجی در اجازه‌اش گفته عالمی فاضل و متبحر و کامل و فقیهی محدث و ثقه‌ای معین و علامه و بعض افاضل گفته‌اند که او از بزرگترین محدثین شیعه بوده است.
و شیخ اسداللّٰه کاظمی در مقابس ص 14 گفته وی فقیهی محدث و فاضلی متبحر و علامه‌ای کامل و کم‌نظیر بوده است.
و ابن شهر آشوب هم در معالم العلماء او را بسیار تعظیم و تمجید و تعریف نموده و شیخ منتجب‌الدین در فهرست و صاحب لسان‌المیزان در ج 3 ص 48 و میرزا عبداللّٰه در ریاض العلماء و شیخ یوسف در لؤلؤة البحرین و محدث نوری در ج 3 مستدرک الوسائل ص 489 و صاحب روضات در ص 300 روضات و مامقانی در ج 2 ص 22 تنقیح‌المقال و هم ص 148 منتهی‌المقال ذکر کرده است صاحب کرامت بوده و از کرامات وی که کرارا از سید استادم علامه نجفی مرعشی شنیدم می‌فرمود از چند نفر از پیرمردهای موثق شنیدم که می‌گفتند در موقع ساختن صحن شریف قبر مطهرش خراب و بدن شریفش نمایان شد که بعد از هفتصد سال تازه کمترین عیبی نکرده که گویا الان در اینجا خوابیده است.
تالیفات راوندی
تالیفات و تصنیفات ارزنده آن بزرگوار به قرار زیر است.
1- الخرائج والجرائح مطبوع 2- قصص الانبیاء 3- فقه القرآن 4- منهاج

البراعه فی شرح نهج‌البلاغه در دو جلد 5- اللباب 6- اسباب النزول 7- المغنی فی شرح النهایه ده مجلد 8- سلوة الحزین 9- المعارج فی شرح خطبه من نهج‌البلاغه 10- احکام الاحکام 11- خلاصه التقاسیر ده جلد 12- المستقصی شرح الذریعة سید مرتضی در سه جلد 13- ضیاء الشهاب فی شرح الشهاب 14- حل العقود فی الجمل والعقود 15- الانجاز فی شرح الایجاز 16- نهیة النهایه 17- بیان الانفرادات 18- التغریب فی التعریب 19- الاغراب فی الاعراب 20- زهر المباحثه 21- تهافت الفلاسفه 22- جواهر الکلام فی شرح مقدمه الکلام 23- رسالة الفقهاء و غیر اینها که موجب اطناب است اساتید و مشایخ اجازه و شاگردان بزرگوار وی بسیاراند که از ذکر آنان خودداری نمودم وفاتش در روز چهارشنبه چهاردهم شوال المکرم 573 قمری اتفاق افتاده و در مکان مذکور مدفون گردید علامه معاصر ما آیةاللّٰه مرعشی سنگ و لوح قبر شریفش را تجدید و مرمت نموده است.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

ربابه

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
حدود 1297 ق، از زنان فاضل، سخنور، محدث و متکلم. وی دختر ملا محمدصالح برغانی (1275 / 1270 ق) و آمنه خانم قزوینی و خواهر فاطمه ملقب به قرةالعین بود. او از خاندان علم و دانش بود که بسیاری از مردان و زنان آن از علما و فضلای مبرز زمان خود به شمار می‌رفتند.
وی مقدمات زبان عربی و ادبیات را نزد مردان خانواده و خواهرش قرةالعین فراگرفت و فقه و اصول و تفسیر و حدیث را از پدرش و عمویش ملا محمدتقی برغانی (1264 ق)، معروف به شهید ثالث، آموخت. یک دوره حکمت و فلسفه را نزد آخوند شیخ ملا آغا حکمی گذراند و در عرفان نزد عمویش ملا علی برغانی و برادرش میرزا عبدالوهاب برغانی قزوینی تلمذ کرد. هنگامی که به سن رشد رسید با میرزا هبةاللّٰه رفیعی قزوینی ازدواج نمود.
او در جایگاه درس و وعظ و ارشاد قرار گرفت و به استنباط احکام شرعی می‌پرداخت و با علما مباحثه و مجادله می‌کرد و در مسائل فقهی و علمی فتوا می‌داد و به نظر و احکامش عمل می‌کرد، تا جائی که امید و پناهگاه مستمندان و درماندگان بود. در سخنرانیها و مجالسش فراوان از ناصرالدین شاه قاجار (1313 -1264 ق) و درباریان و نزدیکانش انتقاد و بدگویی می‌کرد و هیچگاه ناصرالدین شاه متعرض او نگردید.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، 105 -104 / 4.

رشتی نجفی کاظمی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1348 ق)، فقیه، اصولی، متکم و محدث. او در نجف نزد علامه طباطبائی یزدی فقه، و در نزد محقق خراسانی اصول فراگرفت و بعد از استادان خود مدرس بزرگی شد. به خاطر مشکلات، نجف را به قصد کاظمین ترک کرد و در آنجا مجلس درس تشکیل داد و در کنار آن به انجام دیگر وظائف شرعی می‌پرداخت تا اینکه در همان جا درگذشت و در صحن دفن شد. سید محمدمهدی خوانساری اصفهانی کاظمی صاحب «احسن الودیعه»، در فقه و اصول، از شاگردان او بود. از آثار وی: «خلاصه الفقه» که کتاب بزرگی در فقه استدلالی است؛ حاشیه بر «الکفایه»؛ حواشی فتواییه بر بسیاری از رساله‌های عملیه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (231/7)، علماء معاصرین (146 -145)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 599 -598 /14).

رشتی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1232 ق)، محدث. از آثارش «مجموعه الاحادیث» است که در سال 1232 ق بخشهایی آن را به پایان رسانیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (282/9)، الذریعه (61/20)، معجم المؤلفین (314/9).

رضوی سمرقندی، ابوعبداللّٰه محمدصالح

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1263 ق)، رضوی، مسند، محدث، و طبیب. وی در سمرقند به دنیا آمد و در مدینه از دنیا رفت. او تالیفاتی در تصوف و علوم اسرار و اسناد و مسلسلات دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (83/10).

رضوی قمی، ابراهیم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1168 ق)، شاعر، عالم، حکیم، مفسر، محدث و فقیه اصولی. اصل وی از قم است، ولی در همدان متولد شد.
در همان جا نشو و نما یافت. او برادر صدرالدین رضوی قمی، شارح «الوافیه»، است ک از وی روایت کرده است. سید ابراهیم بعد از وفات برادرش به کرمانشاه رفت. وی یکی از مشایخ دوازده‌گانه سید شبر حویزی است. حاج محمدجعفر مجذوب (مجذوب علیشاه) نیز از شاگردان وی به حساب می‌آید. سال درگذشت و محل دفنش نامعلوم است. او خطی نیکو داشت. از آثار وی: «شرح مفاتیح الشرایع»؛ «شرح الوافی» فیض کاشانی.[1]
سید صدرالدین بن سید محمدباقر الرضوی القمی مجاور نجف اشرف از علماء اواخر دولت صفویه به بعد و از بزرگان محققین این طایفه علیه می‌باشد صاحب روضات در کتابش گوید: در مرحله فضیلت و تدقیق وجودت تصرف و تحقیق فردیست بلاثانی و تلمذش در بدو امر نزد آقا جمال‌الدین خونساری و شیخ جعفر قاضی و مدقق شیروانی و سایر علماء اصفهان بود و پس از فراغ از تحصیل بوطن مألوف معاودت نموده و در آن ارض شریف مشغول تدریس و ارشاد عباد گردیده.
تا زمانی که در آن جایگاه فتنه افاغنه رخ نمود بناچار به موطن برادر خود سید ابراهیم رضوی به همدان هجرت فرمود و از آنجا به نجف اشرف علی مشرفها آلاف التحیة والثناء رفت و در آن ارض مقدس نیز نزد شریف ابوالحسن عاملی و شیخ احمد جزایری مشغول تحصیل شد تا فارغ‌التحصیل گردید سپس در آنجا مشغول تدریس شد.
و از شاگردان اوست سید عبداللّٰه بن سید نورالدین بن سید نعمت‌اللّٰه جزایری صاحب اجازه کبیره و از جمله چیزی که سید مذکور در آن اجازه در حق استادش گفته اینست که او اعلم علمائی است که من آنها را در عراق عرب دیده‌ام و اجمع آنها در معقول و منقول نزد اهل عراق و عظیم‌القدر بوده و زوار از هر ناحیه به ملاقات او می‌آمدند و به زیارتش تبرک می‌جستند و از وی استفاده می‌نمودند و از جمله تلامذه اوست وحید بهبهانی آقا باقر معروف رحمةاللّٰه علیه دارای تألیفاتی می‌باشد که از آنهاست «کتاب طهارت» و کتاب «شرح وافیه ملا عبداللّٰه تونی» در سال 1160 وفات نموده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] اعیان الشیعه (204/2)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (86/2)، الذریعه (165 ،74 /14 ،144- 143 /11 ،229/6)، ریاض العارفین (302)، ریحانه (431/3)، الکنی و الالقاب (415/2)، طرائق الحقائق (258/3)، معجم المؤلفین (87/1)، مکارم الآثار (642/3).

رضوی قمی، صدرالدین محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1160 ق)، عالم، محدث، فقیه اصولی و مرجع تقلید. اصل وی از قم است و نسبش به امام محمدتقی (ع) می‌رسد. در اصفهان نزد آقا جمال خوانساری و شیخ جعفر قاضی و محقق شیروانی تلمذ کرد. سپس به قم رفت و به تدریس و ارشاد مشغول شد. در فتنه‌ی افغان به موطن برادرش، همدان و از آنجا به نجف رفت و مراتب علمی خود را به کمال رساند و از ملا شریف ابوالحسن عاملی و شیخ احمد جزائری بهره گرفت استاد اکبر، محقق بهبهانی، شاگرد اوست و در نوشته‌هایش از رضوی قمی به سید سند استاد تعبیر می‌کند. سید عبداللّٰه جزائری نیز از وی روایت کرده است. از آثار وی: شرح «الوافیه» ملا عبداللّٰه تونی، در اصول فقه، در پانزده هزار سطر؛ «کتاب الطهاره»؛ حاشیه بر «المختلف» علامه حلی؛ «المعراج»؛ رساله‌ای در «حدیث ثقلین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (406/9، 386/7)، الذریعه (226/21 ،185/15، 166/14، 121/13، 194/6، 325/4)، روضات الجنات (122 -119 /4)، ریحانه (430/3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 384 -382 /12)، فوائد الرضویه (213)، الکنی و الالقاب (415 -414 /2)، لغت نامه (ذیل/ صدرالدین)، معجم المؤلفین (197 -196 /11 ،87/9، 18/5)، مکارم الآثار (642/3)، هدیه الاحباب (187).

رودباری، ابوعبداللّٰه احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 369/367 ق)، صوفی، محدث و قاری. وی خواهرزاده ابوعلی رودباری است. در رودبار به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما یافت. مدتی در بغداد زندگی کرد و سپس به صور منتقل شد و تا پایان عمر در شامات زیست. او از اعاظم مشایخ صوفیه و عارفان شام به حساب می‌آید. وی عالم به شریعت و حقیقت بود و معاصر ابوعبداللّٰه باکو و شیخ ابوالقاسم بوسلمه باوردی. وی از دایی خود، ابوعلی رودباری، و بغوی و قاضی محاملی و یوسف بن یعقوب بن اسحاق حدیث روایت کرد ابن‌باکویه و علی بن عیاض و محمد بن علی صوری از او حدیث شنیدند. او در حومه عکا از دنیا رفت. پیکرش به صور انتقال داده شد و در آنجا دفن گردید. رودباری صاحب کتابی در «آداب فقر» بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (337 -336 /4)، تاریخ گزیده (656)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (86 -84)، حلیه الاولیاء (384 -383 /10)، ریحانه (188/7)، سیر النبلاء (228 -227 /16)، طبقات الصوفیه سلمی (500 -497)، طبقات الصوفیه هروی (554 -553)، کشف المحجوب (410)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم البلدان (88/3)، نفحات الانس (272 -271).

رویانی، ابوبکر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 307 ق)، حافظ، محدث، مسند و فقیه. از ابی‌ربیع زهرانی و اسحاق بن شاهین و محمد بن حمید رازی و ابوزرعه رازی و ابن‌واره رازی و ابوکریب محمد بن علاء و عمرو بن علی فلاس و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرد. ابوبکر اسماعیلی و ابراهیم بن احمد قرمیسینی (کرمانشاهی) و جعفر بن عبداللّٰه بن فناکی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی تصانیفی در فقه است. از دیگر آثارش «السمند»، در حدیث است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (482/2)، سیر النبلاء (510 -507 /14)، کشف الظنون (1683)، معجم المؤلفین (85/12)، الوافی بالوفیات (148/5)، هدیه العارفین (25/2).

زاغولی مروزی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(559 -472 ق)، حافظ، محدث، مفسر، لغوی و فقیه شافعی. منتسب به زاغول از قرای پنج ده مرو رود بود در انجا به دنیا آمد و در مرو سکنی گزید و اشتهار یافت. نزد ابوبکر محمد سمعانی و موفق بن عبدالکریم هروی فقه آموخت و از ابوالفتح نصر بن ابراهیم حنفی و ابومحمد بغوی و عیسی بن شعیب سجزی حدیث شنید. وی تمام عمر خویش را در طلب و گردآوری حدیث و تالیف و تصنیف به سر آورد. او در لغت صاحب نظر بود. سفری به هرات کرد و در آنجا شاگردانی تربیت کرد. ابوسعد عبدالکریم سمعانی و پسرش ابوالمظفر عبدالرحیم سمعانی از شاگردان وی می‌باشند. زاغولی بیش از چهارصد مجلد مشتمل بر تفسیر و حدیث و فقه و لغت را گردآورد و آن را «قید الاوابد» نامید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (333/6)، سیر النبلاء (493 -492 /20)، کشف الظنون (1367)، معجم المؤلفین (254/9)، الوافی بالوفیات (373/2)، هدیه العارفین (94/2).

زاهدی، ابوالفضل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1309 ق)، محدث، مفسر، فقیه و مدرس. وی در قم به دنیا آمد. پس از گذراندن مقدمات و سطوح نزد میرزا سید محمد برقعی حدود ده سال از محضر حاج شیخ ابوالقاسم کبیر استفاده نمود. مدت دو سال در اراک اقامت داشت، سپس به قم مراجعت کرد و در درس فقه و اصول آیت‌اللّٰه حایری، موسس حوزه‌ی علمیه‌ی قم، حاضر شد. علم حکمت و فلسفه را نزد میرزا علی‌اکبر حکمی یزدی فراگرفت. پس از فوت آیت‌اللّٰه حایری دو سال در تهران در مسجد جامع به گفتن تفسیر و احادیث و مواعظ پرداخت. در 1368 ق به قم بازگشت و به گفتن تفسیر قرآن در مدرسه‌ی فیضیه و تدریس فقه و اصول مشغول شد. از آثار عام‌المنفعه وی، بناء و تعمیر قسمت غربی مسجد امام که در دو طبقه که به بهترین اسلوب ساخته شده است. از آثار علمی‌اش: «رساله الشرط و آثاره»؛ «رساله الضرر»؛ «افعل و ما افعل»؛ «منطق الحسین (ع)»؛ «مقصد الحسین (ع)»؛ «تسهیل الامر فی بحث الامر»؛ «اثبات المعلوم فی نفی المفهوم»؛ «ارغام الکفره فی سوره البقره»، ناتمام؛ «اقسام‌الدین»، ناتمام؛ حواشی بر «جواهر». [1]
آقای حاج میرزا ابوالفضل بن العلامه الناطق حاج ملا محمود الواعظ از آیات عظام و علماء اعلام و حجج اسلام شهرستان قم و حوزه علمیه عالمی عامل و فاضلی کامل و محدثی خبیر و مفسری بصیر است و ایشان از طرف مادر منسوب به سادات رضوی و سبط مرحوم حاج سید عبدالباقی رضوی که از خدام ذوی الاحترام حضرت معصومه علیهاالسلام بوده می‌باشد.
تولدش در 16 شعبان 1309 قمری در بلده طیبه قم واقع شده و پس از بلوغ و رشد مقدمات و سطوح را خدمت مرحوم علامه میرزا سید محمد برقعی بن العلامه حاج سید عبدالله قمی خوانده و حدود ده سال از محضر مرحوم آیت‌الله حاج شیخ ابوالقاسم کبیر استفاده نموده و دوبار در سال 1336 و 1339 به اراک مسافرت کرده و دو سالی در آنجا توقف و در سال 1340 قمری مراجعت به قم و حاضر به درس فقه و اصول مرحوم آیت‌الله موسس حایری گردیده و علم حکمت و فلسفه را نزد مرحوم میرزا علی‌اکبر یزدی خوانده و پس از فوت مرحوم حایری چند سال در تهران توقف نموده و به گفتن تفسیر و احادیث و مواعظ در منبر مسجد

جامع ترویج دین نموده و هم در آنجا اقامه جماعت کرده تا سال 1368 قمری که مراجعت به قم و به گفتن تفسیر قرآن در مدرسه فیضیه و درس فقه و اصول برای طلاب و فضلاء حوزه اشتغال و از تاریخ مزبور تاکنون در مسجد امام علیه‌السلام قم اقامه جماعت دارند و شبها برای مردم تفسیر گفته و از این طریق خدمت به شرع انور می‌نمایند. آثار علمی و باقیات الصالحات معظم‌له از این قرار است:
1- بناء و تعمیر قسمت غربی مسجد امام دو طبقه که به بهترین اسلوب ساخته و تکمیل نموده و برای این منظور در مقابل نادانان و حسودان ابناء نوع استقامتی عجیب کرده و در راه حق از ملامت ملامت‌کننده نهراسیده تا به مقصود که احیاء مسجد باشد رسیده است.
و اما آثار علمی از این قرار است:
1- رساله الشرط و آثاره 2- رساله الضرر 3- افعل و ما افعل 4- منطق الحسین علیه‌السلام 5- مقصد الحسین علیه‌السلام 6- تسهیل الامر فی بحث الامر 7- اثبات المعلوم فی نفی المفهوم 8- ارغام الکفره فی سوره البقره ناتمام 9- اقسام الدین ناتمام 10- بعضی حواشی بر جواهر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] گنجینه‌ی دانشمندان (166 -165 /2).

زبحی جرجانی، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(468 -390 ق)، حافظ و محدث. اصلش از زبح، از توابع جرجان بود. وی دایی حافظ عبداللّٰه بن یوسف جرجانی بود و در هرات سکونت داشت. زبحی از علی بن محمد مودب و عبدالواحد بن محمد منیری و قاضی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوالقاسم حمزه سهمی و عبداللّٰه بن عبدالرحمان بنانی حرضی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. اسماعیل بن ابوصالح موذن و صاعد بن سیار و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. در «معجم البلدان» سال وفات وی 408 ق در هرات ذکر شده است. از آثارش: «تاریخ جرجان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (365 -364 /18)، کشف الظنون (290)، لغت نامه (ذیل/ زبحی)، معجم البلدان (146/3)، هدیه العارفین (692/1).

زبیده‌ی اصفهانی

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث، دین‌دار و نیکوکار. وی از ابوالحسن احمد بن عبدالرحمن ذکوانی و ابوعبداللّٰه قاسم بن الفضل و ابوحفص عمر بن احمد سمسار حدیث شنید و سمعانی از او احادیثی چند نوشته است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 30 / 2.

زجاجی طبری، ابوعلی حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 400 ق)، محدث و فقیه شافعی. وی متولی قضاوت بود. از آثارش «التهذیب»، در فروع فقه شافعی که مختصری مشتمل بر «فروع زائده علی المفتاح» است که به همین مناسبت به نام «زوائد المفتاح» نامیده شده است. از دیگر آثارش تصنیف کتابی در «علل الحدیث» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کشف الظنون (517، 1160، 1769)، معجم المؤلفین (284/3).

زجاجی گرگانی، ابوالقاسم یوسف

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(415 -352 ق)، ادیب، لغوی، نحوی و محدث. اصل وی از همدان و ساکن گرگان و استرآباد بود. به واسطه‌ی پیشه‌ی آبگینه‌سازی و فروش آن به زجاجی معروف شد. از ابواحمد غطریفی و ابواسحاق بصری و دیگران حدیث استماع کرد. از آثار وی: شرح «الفصیح» ثعلب کوفی، در لغت؛ «عمده الکتاب»، در فقه؛ «عمده البیان»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ کتاب «خلق الفرس»، که گروهی آن را تصنیف کرده و زجاجی نیز از آن جمله است؛ کتاب «اشتقاق الاسماء»؛ «الریاحین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (316/9)، روضات الجنات (171/1)، ریحانه (370/2)، کشف الظنون (1391 ،1272 ،1171 ،723 ،722)، لغت نامه (ذیل/ زجاجی)، معجم الادباء (61/20)، معجم المؤلفین (312/13)، هدیه العارفین (550/2).

زرندی، شمس‌الدین، جمال‌الدین محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(693- ح 750 ق)، حافظ، محدث، قاضی و فقیه حنفی. وی در مدینه نبوی به دنیا آمد. پس از پدرش منصب تدریس در آن شهر را بر عهده داشت و محدث آنجا بود. بعد از 742 ق به شیراز رفت و به نشر حدیث و تدریس پرداخت. زرندی منصب قضاوت را در آن شهر تا پایان عمر عهده‌دار بود. او در شیراز از دنیا رفت. از آثارش: «درر السمطین فی مناقب السبطین (ع)» یا «درر السمطین فی فضائل المصطفی و البتول و السبطین (ع)» یا «فی فضائل المصطفی و المرتضی و السبطین»؛ «بغیه المرتاح»، شامل «چهل حدیث» با شروح و اسانید؛ «مولد النبی (ص)»؛ «معارج الوصول الی معرفه آل الرسول (ع)».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (27 -26 /8)، ریحانه (375/2)، کشف الظنون (250، 747)، الکنی و الالقاب (297/2)، معجم المؤلفین (125 -124 /12)، هدیه العارفین (157/2).

زعفرانی اصفهانی، ابوالعباس فضل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 319 ق)، محدث. وی برای کسب حدیث بسیار سفر می‌کرد و محدثی صدوق بود و از مشاهیر اصفهانیان. از ابن مقری و حسن بن محمد زعفرانی و احمد بن فرات و محمد بن وزیر واسطی و نضر بن سلمه و همطبقه آنها حدیث روایت کرد. عبداللّٰه بن احمد، پدر ابونعیم اصفهانی، قاضی ابواحمد عسال و ابوبکر بن مقری و حسن بن عبداللّٰه بن سعید و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (552 -551 /14).

زعفرانی اصفهانی، ابوسعید حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 369 ق)، حافظ، محدث، اصولی و مفسر. وی از ابوالقاسم بغوی و ابومحمد بن صاعد و حسین بن علی بن زید و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوبکر بن ابی علی و ابونعیم اصفهانی و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.ابونعیم اصفهانی گوید که زعفرانی به لحاظ شناخت استوار و دانش فراگیرش بندار اصول و حدیث شهر ما بود. او دارای تصنیفات بسیار بود. از آثارش: «السمند» یا «مسند زعفرانی»، در حدیث؛ «التفسیر زعفرانی» یا «تفسیر القرآن»؛ «الشیوخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (277/2)، ایضاح المکنون (482 ،305 /1)، سیر النبلاء (518 -517 /16)، معجم المؤلفین (55/4)، الوافی بالوفیات (46 -45 /13)، هدیه العارفین (305/1).

زفره‌ای، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معروف به حاجی آخوند، فرزند ملاّ علی.
عالم فاضل زاهد متّقی، از مدّرسین سطوح در اصفهان، و محدّثین و واعظین بود. اغلب فضلای معاصر اصفهان از شاگردان ایشانند.
کتب زیر از تألیفات ایشان است:
1- رساله در اصول دین، که به طبع رسیده 2- کتابی در قاعده دایره هندی 3- کتابی در علوم غریبه 4- کتابی در مکروهات موجب فقر.
صاحب عنوان در علوم غریبه و جفر و اعداد طلسمات نیز زحماتی کشیده و در این موارد، کارهایی بدو نسبت می‌دهند.
در روز دوشنبه 28 رمضان المبارک 1352 به سنّ قریب به نود سال در اصفهان وفات یافته. در بقعه ی تکیه ی بروجردی مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

زکرویه مروزی، ابویحیی زکریا

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 270 ق)، محدث. ساکن بغداد بود. به آورده‌ی ابوالفتح ازدی در کتاب «الضعفاء» او ملقب به جوذابه بوده است. وی از سفیان بن عیینه و معروف کرخی و ابومعاویه ضریر حدیث روایت کرد. زکرویه راوی یک «جزء» از سفیان بن عیینه است. قاضی محاملی و محمد بن مخلد و اسماعیل صفار و ابوالعباس اصم نیشابوری و ابوعوانه و ابوالحسین احمد بن منادی و محمد بن احمد حکیمی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت می‌کنند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (461 -460 /8)، سیر النبلاء (348 -347 /12)، لسان المیزان (149/3).

زکی نیشابوری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(392 -317 ق)، محدث و ادیب. وی از ابن بلال و محمد بن حسین قطان و ابن قوهیار و عبداللَّه بن یعقوب کرمانی و ابوطاهر محمدآبادی و دیگران حدیث شنید. ابوعبداللَّه حاکم نیشابوری و احمد بن عبدالرحیم اسماعیلی از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (53 -52 /17).

زمخشری، ابوالقاسم محمود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(538 -467 ق)، مفسر، محدث، نحوی، متکلم، لغوی و شاعر حنفی معتزلی. ملقب به جاراللّه. نسبت وی به زمخشر، از آبادیهای خوارزم است در زمخشر به دنیا آمد. او در ادب و لغت عرب و فقه و حدیث و تفسیر استاد و متکلم معتزلی بود و شعر را بسیار نیکو می‌سرود. در ضمن مسافرتهای خود مدت مدیدی در مکه اقامت کرد و به همین مناسبت به جاراللّه (همسایه‌ی خدا) معروف شد. به بغداد نیز سفر کرد و در آنجا از نصر بن بطر و دیگران حدیث شنید. ادب را از ابومضر محمود بن جریر ضبی اصفهانی و ابوالحسن علی بن مظفر نیشابوری فراگرفت و از ابومنصور نصر حارثی و ابوسعد شقانی حدیث روایت کرد است. ابوطاهر سلفی و زینب دختر شعری از زمخشری با اجازه روایت کرده‌اند اسماعیل بن عبداللّه خوارزمی و ابوسعد احمد بن محمود و دیگران از وی اشعارش را نقل کرده‌اند. سرانجام در جرجانیه‌ی خوارزم درگذشت. از آثار متعددش: «الکشاف عن حقایق التنزیل»، در تفسیر قرآن؛ «الامالی»، در نحو؛ «الانموذج»، در نحو؛ «مقدمه الادب»، در لغت؛ «اساس البلاغه»، در لغت؛ «اعجب العجب فی شرح لامیه العرب»؛ «اطواق الذهب»، در مواعظ و خطب؛ «الجبال و الامکنه و المیاه»؛ «دیوان» خطب؛ «دیوان» شعر؛ «دیوان» رسائل؛ «دیوان» تمثیل؛ «الرائض فی علم الفرائض»؛ «روس المسائل»، در فقه؛ «ربیع الابرار»، در ادبیات؛ «سوائر الامثال»؛ شرح «ابیات الکتاب» سیبویه؛ شرح مشکلات «المفصل»؛ «ضاله الناشد»؛ «القسطاس»، در عروض؛ «المجاز و الاستعاره»؛ «متشابه اسامی الرواه»؛ «المستقصی»، در امثال عرب؛ «معجم الحدود»؛ «المفرد و الموتلف»، در نحو؛ «المقامات»، در اخلاق؛ «المنهاج»، در اصول؛ «النصائح الکبار یا کبری»؛ «النصائح الصغار»؛ «الکلم النوابغ»، در مواعظ؛ «الاحاجی النحویه»؛ «المفصل»، در نحو؛ «الفائق فی غریب الحدیث».[1] برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (55/8)، ایضاح المکنون (67/1، 86/2)، تاریخ ادبیات در ایران (320/2)، تاریخ نظم و نثر (197 ،102 ،92)، التفسیر و المفسرون (482 -429 /1)، دایرةالمعارف فارسی (2222 -2221 /2 1180، /1)، روضات الجنات (118/8)، ریحانه (382 -379 /2)، سفرنامه ابن‌بطوطه (571 ،436 /1)، سیر النبلاء (156 -151 /20)، الکامل (8/9)،

کشف الظنون (1978، 1955، 1890، 1877، 1837، 1798، 1791، 1774، 1734، 1675، 1674، 1607، 1584، 1539، 1475، 1427، 1407، 1396، 1326، 1217، 1206، 1085، 1082، 1056، 1022، 1009، 915، 895، 832، 831، 791، 781، 616، 185، 164، 117)، الکنی و الالقاب (2/ 298- 300)، لسان المیزان (6/ 651- 653)، لغت نامه (ذیل/ زمخشری)، مؤلفین کتب چاپی (6/ 66- 67)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 538)، معجم الادباء (19/ 126- 135)، معجم البلدان (3/ 165- 166)، معجم المؤلفین (12/ 186- 187)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (228- 229)، وفیات الاعیان (5/ 168- 174)، هدیه الاحباب (145- 146)، هدیه العارفین (2/ 402- 403).

زنجانی، ابوالقاسم سعد

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو ح 471 -380)، حافظ، محدث، صوفی و شاعر. از ابوعبداللّٰه بن نظیف و حسین صدفی در مصر و محمد بن ابی‌عبید در زنجان و عبدالرحمان بن یاسر و عبدالرحمان بن طبیز حلبی در دمشق حدیث شنید. خطیب بغدادی و ابومظفر منصور سمعانی و عبدالمنعم بن قشیری و مختار اهوازی و عده‌ای دیگر از شاگردان وی در حدیث می‌باشند. او را در حدیث ثقه‌ای پرهیزکار شمرده‌اند و عده‌ای او را صاحب کرامات دانسته‌اند. از آنجایی که او در مکه املای حدیث می‌کرد، او را شیخ‌الحرم می‌گفتند. قسمتهایی از «قصاید» او در «سیر اعلام النبلاء» آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (389 -385 /18).

زنجانی، ابوالمناقب محمود

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 656 ق)، فقیه، اصولی، مفسر، محدث و لغوی شافعی. وی در بغداد متوطن بود. مدتی نیز نیابت قاضی القضاتی را بر عهده داشت تا عزل شد. در نظامیه به تحصیل و تدریس پرداخت. وی درایام فتح بغداد به دست هلاکو کشته شد. از آثارش: «السحر الحلال فی غرائب المقال»، در فروع فقه شافعی؛ «ترویح الارواح فی تهذیب الصحاح» جوهری، در لغت؛ «تفسیر القرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کشف الظنون (1073، 981)، معجم المؤلفین (149 -148 /12)، هدیه العارفین (405/2).

زنجانی، عزیزالدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1330 -1255 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، رجالی، ادیب و شاعر. در زنجان به دنیا آمد. پس از تحصیل مقدمات در زادگاهش به قزوین رفت و در آنجا به تحصیل ادامه داد. در 1278 ق به عراق رتف و در نجف اشرف نزد شیخ انصاری و علامه سید حسین ترک کوه‌کمری و میرزای شیرازی تحصیلات خود را تکمیل کرد. در 1288 ق به زنجان بازگشت و پس از وفات پدرش مرجع ریاست شرعی شد و منصب قضا و افتاء بدو رسید. وی دارای تصانیف بسیاری است که از جمله آثارش: «لطائف الکلام فی الاوانی الذهب و الفضه من الاحکام»؛ «مفتاح الظفر»، در نماز سفر؛ «التحیه المبارکه»، در احکام سلام؛ شرح «دعاء کمیل»؛ «جواب السوال عن آیات بدء الخلق و آیه رد الشمس لسلیمان»؛ «الصبح الصادق»، به فارسی، در مسائل اجتماعی و وظائف سلطان؛ «معارج الرضوان فی مصائب الامام العطشان»؛ تعلیقات بر «الرسائل»؛ حواشی بر «الریاض»؛ «رساله فی حرمه الخمر»؛ وی قصایدی به عربی و فارسی نیز داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (63/9)، الذریعه (321/18)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 81 -80 /14)، علماء معاصرین (340 -339)، المآثر و الآثار (149)، مکارم الآثار (1503 -1502 /5).

زوزنی، ابوالقاسم اسعد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 492 ق)، ادیب، شاعر، منشی، محدث، معروف به بارع. اصل وی از قریه‌ی زوزن ناحیه‌ای بین نیشابور و هرات بود. مدتی در عراق و بعد در نیشابور ساکن بود و از بزرگان خراسان و عراق به شمار می‌رفت. وی در نیشابور درگذشت. در «ریحانه» سال وفات وی 402 ق آورده شده. از جمله آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (294/1)، ریحانه (394/2)، لغت نامه (ذیل/ اسعد)، معجم الادباء (96 - 90 /6).

زوزنی، ابوحنیفه عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 455)، خطاط، محدث و دانشمند. وی در اکثر علوم متداوله‌ی زمان خود استاد بود، خصوصا در سرعت قلم و خوبی خط نسخ، ید بیضا داشت. چنان که در اوقات زندگی خود چهارصد قرآن هر یکی به اجرت پنجاه دینار با خط خودش به یادگار گذاشت. زوزنی در هنگام سفر حج درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :پیدایش خط و خطاطان (95 -94)، ریحانه (395 -394 /2).

زوزنی، ابوسعد احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(536 -449 ق)، مسند، محدث و صوفی. اصل وی از زوزن خراسان بود در بغداد نشو و نما یافت. از ابویعلی و ابوجعفر بن مسلمه و ابوالحسین بن غریق و ابن‌هزار مرد و ابوبکر خطیب حدیث شنید. ابن‌عساکر و سمعانی و ابن‌جوزی و ابن‌طبرزد و ابواحمد بن سکینه و یوسف بن کامل و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (59 -57 /20).

زهری اصفهانی، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(252 -187 ق)، محدث و قاضی. وی اهل اصفهان بود. منصب قضاوت کرج، ناحیه‌ای بین همدان و اصفهان، را عهده‌دار بود که در همان شهر نیز از دنیا رفت. وی دارای تصانیفی می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (247/4).

زیادی هروی، ابوالمحاسن اسعد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 544 ق)، محدث و مسند حنفی. ساکن قریه مالین، در دو فرسنگی هرات، بود. از داوودی «صحیح بخاری» را روایت کرد و از دارمی و عبدبن حمید حدیث شنید. سمعانی و ابن‌عساکر و محمد بن عبدالرحمان فامی و عبدالجامع بن علی خخه و ابوروح و جمعی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی به قول سمعانی «ثقه‌ای صالح و عابد بود و دائم الذکر، که در اوقات مستغرق بود و بسیار روزها را با روزه می‌گذرانید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (212/20).

زین‌الدین امیرة

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
منتجب‌الدین در فهرستش گوید که وی از ثقات و قاضی قم بوده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

زینی بخاری، ابوالفضل عبیدالله

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 277/272 ق)، حافظ و محدث. معروف به ابن‌زین. وی محدث بخارا در زمان خود بود. پدرش از علمای بزرگ حدیث بود. به دنبال حدیث سفرها کرد و بزرگانی را ملاقات نمود. او از حسن بن سوار بغوی و عبدان بن عثمان مروزی و ابوالولید طیالسی و عبدالسلام بن مطهر و مسدد بن مسرهد و همطبقه آنان حدیث روایت کرده است. محمد بن اسماعیل بخاري، در خارج از کتاب «الصحیح»، و صالح بن محمد جزره و اهل بخارا و عبداللّٰه بن محمد بن یعقوب بخاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. محمد بن اسماعیل بخاری به وی مباهات می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (239 -238 /13).

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 1038 ق)، عالم امامی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، رجالی و ریاضیدان. اهل ساوه و از شاگردان شیخ‌بهائی بود، پس از مرگ پدرش تحت نظر شیخ‌بهائی تربیت یافت. پس از درگذشت استادش، در دربار صفویه زندگی کرد. در 1033 ق سفری به عتبات عالیات نمود. ساوجی به امر شاه عباس صفوی کتاب «جامع عباسی» استادش شیخ‌بهائی را، که تا باب حج تألیف شده بود، تکمیل کرد و «تحفه‌ی عباسی»، در فضائل و مناقب را در تتمیم «جامع عباسی» نگاشت. او پس از عزل ملا خلیل قزوینی، از مدرسی حضرت عبدالعظیم (ع)، عهده‌دار تدریس در بقعه‌ی عبدالعظیم حسنی شد و اندکی پس از درگذشت شاه عباس (1038 ق)، در شهر ری درگذشت. از دیگر آثارش: «زینة‌المجالس»، به شیوه‌ی «کشکول» استادش شیخ‌بهائی، «نظام الاقوال»، در شناخت رجال، «الصحیح العباسی»؛ رساله‌ای در «وجوب نماز جمعه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (253 -252/ 9)، الذریعه (191/ 24 ،15/ 15 ،95/ 12 ،452 ،340/ 3)، ریاض‌العلماء (243 -242/ 5)، ریحانه (204 -203/ 6)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 618/ 11)، الکنی والالقاب (257/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ نظام‌الدین ساوجی)، معجم‌المؤلفین (250/ 9)، هدیة‌الاحباب (257).

سبذمونی بخاری، ابومحمد عبداللّه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(340 -258 ق)، فقیه حنفی، مورخ و محدث. در روستای سبذمون بخارا متولد شد. در جستجوی حدیث به خراسان و عراق و حجاز سفر کرد. ابن‌اثیر او را از محدثان غیر ثقه به حساب آورده است. از آثارش: کتاب «مسند ابی‌حنیفه»؛ و کتاب «کشف الآثار» در مناقب ابی‌حنیفه که آن را بر چهارصد نویسنده املا کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (264 -263 /4)، ریحانه (113 /1)، کشف الظنون (1837 ،1485)، معجم المؤلفین (145 /6)، هدیة العارفین (445 /1).

سبط الشیخ، موسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1327 ق)، عالم دینی، فقیه و نویسنده. چون مادرش دخترزاده‌ی شیخ انصاری است به سبط الشیخ معروف بود. او از سادات آقا میری است چون جد بزرگش سید حسین مشهور به آقا میر بوده است. در نجف متولد شد. پس از فراغت از مقدمات، سطوح را در کربلا نزد آیت‌اللّٰه شیخ یوسف بیارجمندی و آیت‌اللّٰه شیخ محمد بایگی تربتی فراگرفت. آنگاه به تهران آمد و تا پایان عمر در تهران زیست. او به فضل و ادب و کمالات نفسانی متصف بود. وی در کنار فقه، اصول، در زبان انگلیسی نیز تسلط کامل داشت و زبان‌دانی ماهر به حساب می‌آمد. از آثار وی کتاب «شیعه در اسلام» است، در مبحث امامت، به فارسی، در دو جلد به چاپ رسیده. از دیگر آثارش: کتاب «الرضا من آل محمد فی حیاه الامام الرضا (ع)» است که در 1377 ق از تالیف آن فارغ شده است؛ پاورقی بر ترجمه «شرح نهج‌البلاغه».[1]
سید موسی بن العالم العلام حاج سید محمد نبی ابن العالم العامل حاج سید موسی آقا میری دزفولی از علماء ابرار تهران و برادر ارجمند مترجم فوق‌الذکر ما می‌باشند. در سال 1327 قمری در نجف اشرف تولد یافته و پس از فراغت از اولیات سطوح را در کربلا نزد آیت‌اللّٰه حاج شیخ یوسف بیارجمندی و آیت‌اللّٰه آقا شیخ محمد بایگی تربتی فراگرفته و به ایران مهاجرت و در تهران اقامت و بتألیف و تصنیف پرداخته تا بدرود حیات گفته و برادر گرامی و دوستان خود را برای همیشه داغدار نموده است.
آثار ارزنده وی از این قرار است 1- شیعه در اسلام در دو بخش که بچاپ رسیده
2- الرضا من آل‌محمد در شرح حالات حضرت امام رضا علیه‌السلام.
3- پاورقی بر ترجمه شرح نهج‌البلاغه.
شرح احوال نیاکان این دو برادر در کتاب زندگانی شیخ انصاری و کتب تراجم و رجال دیگر مسطور و مذکور است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد چهارم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (272/14)، گنجینه‌ی دانشمندان (477 -476 /4)، مؤلفین کتب چاپی (338/6).

ستالقضاة

قرن:8
جنسیت:زن
ملیت:ایران
718 ق، از زنان محدث. وی دختر محمد بن احمد شیرازی بود که در کتاب بغیةالملتمس فی تساعیات حدیث مالک بن انس، احادیثی از او نقل شده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلامالنساء، 165 / 2.

ستکا

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن فضل دیلمی اصفهانی بود و از عمر بن احمد بن عمر سجستانی حدیث شنیده و سمعانی از او حدیث استماع کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء؛ 175 / 2.

ستیته

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث. وی دختر اسماعیل بن محمد بن فضل اصفهانی بود و از ظفر بن داعی بن مهد عمری علوی حدیث روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 175 / 2.

ستیک نیشابوری

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
477 ق-، از زنان محدث، دیندار و نیکوکار. وی دختر عبدالغافرین احمد فارسی بود و در نیشابور به دنیا آمد. از جدش اسماعیل بن عبدالغافر فارسی و ابوبکر شیرازی و ابوسعید بستی حدیث فراگرفت و سمعانی در نیشابور از او استماع حدیث کرد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 177 / 2.

سجزی بغدادی، ابومحمد دعلج

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 351 -259 ق)، فقیه و محدث. اصل او از سیستان است. محدث بغداد در زمان خود بود. به شهرهای خراسان و ری و حلوان و بغداد و بصره و کوفه و مکه سفر کرد و حدیثها شنید. از محمد بن عمرو قشمرد نیشابوری و عبداللّه بن محمد شیرویه و جعفر بن محمد ترک و علی بن محمد حکانی قزوینی و هشام بن علی سیرافی و عبداللّه بن احمد بن حنبل و محمد بن ابراهیم بوشنجی و محمد بن ایوب رازی و علی بن حسین بن جنید رازی و عثمان بن سعید دارمی و ابومسلم کجی و امام الائمه ابن‌خزیمه و دیگران حدیث روایت کرد. دارقطنی و ابوعلی بن شاذان و احمد بن ابی‌عمران هروی و استاد ابواسحاق اسفراینی و ابن‌رزقویه و ابن جمیع غسانی و ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را در روایت به دریا تشبیه کرده‌اند. مدت زمانی مجاور مکه شد؛ سپس به بغداد رفت و در آنجا ساکن گردید. از آنجایی که تاجر پیشه و دارای اموال بسیار بود، صدقات جاریه و وقفهای بسیاری بر اهل حدیث سیستان و بغداد و مکه نمود و حاکم گوید که گشاده دست‌تر از وی نبود. از آثارش: «مسند» یا «المسند الکبیر»، در «الاعلام»، «مسند المقلین» نیز به وی نسبت داده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (18/3)، تاریخ بغداد (392 -387 /8)، سیر النبلاء (35 -30 /16)، معجم المؤلفین (145/4)، وفیات الاعیان (272 -271 /2).

سجستانی، ابوبکر عبداللّٰه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(316 -230 ق)، محدث و زاهد. معروف به ابن ابی‌داوود. در سیستان به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما یافت. پدرش وی را در سفرهای خود همراه ساخت و به محضر علما و محدثان وقت در خراسان و اصفهان و فارس و بصره و بغداد و کوفه و مدینه و مکه و شام و مصر و جزیره برد. اول شیخی که ابوبکر از او حدیث شنید محمد بن اسلم طوسی بود. او همچنین از پدرش و عمویش و از علی بن خشرم مروزی و ابوداوود سلیمان سنجی و محمد بن یحیی ذهلی و احمد بن ازهر نیشابوری و محمد بن بشار بندار و عباد بن یعقوب رواجنی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن‌حبان و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابن‌شاهین و دارقطنی و ابوعمر بن حیویه و عیسی بن علی وزیر و ابوالقاسم بن حبابه و ابومسلم محمد بن احمد کاتب و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی را در عداد ابن‌خزیمه و ابن ابی‌حاتم رازی دانسته‌اند. سرانجام در بغداد اقامت گزید و شیخ بغداد لقب گرفت و به روایت حدیث پرداخت. وی در بغداد درگذشت و حدود سیصد هزار نمازگزار بر او نماز گزاردند و در مقبره‌ی باب البستان به خاک سپردندش.
از آثار وی: «المصاحف»؛ «المسند»؛ «السنن»؛ «التفسیر»؛ «القراآت»؛ «الناسخ و المنسوخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (224/4)، تاریخ بغداد (468 -464 /9)، روضات الجنات (78/4)، ریحانه (445 -444 /2)، سیر النبلاء (237 -221 /13)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (288)، الکامل (199/6)، الکنی و الالقاب (309/2)، لسان المیزان (37 -31 /4)، لغت نامه (ذیل/ ابن ابی‌داود)، معجم المؤلفین (60/6)، الوافی بالوفیات (201 -200 /17)، وفیات الاعیان (405/2).

سجستانی، ابوحاتم سهل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 255 -248)، نحوی، لغوی، قاری، محدث و شاعر. وی شاگرد ابوزید انصاری و ابوعبیده بن مثنی و اصمعی و ابوعامر عقدی و دیگران بود. او قرآن را از یعقوب حضرمی فراگرفت. «کتاب» سیبویه را دو مرتبه بر اخفش خواند. در زمره‌ی شاگردانش از ابن‌درید و ابوالعباس مبرد یاد شده است. رشته‌ی اصلیش آثار شاعران قدیم و اصطلاحات و عروض و لغت و غرائب و علوم قرآنی بود. محدثینی چون ابوداوود و نسایی در «سنن» خود و ابوبکر بزاز در «مسند» خود و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند بطوری که هر روز دیناری به تصدق می‌داد و هر هفته قرآنی ختم می‌کرد. وی شعر را نیکو می‌سرود. دارای سی و هفت کتاب است که از آن جمله: «اعراب القران»؛ «اختلاف المصاحف»؛ «الاضداد»، کتاب «المعمرین من العرب»؛ «ما یلحن فیه العامه»؛ «المقصور و الممدود»؛ «المقاطع و المبادی»؛ «القراآت»؛ «الفصاحه»؛ کتاب «خلق الانسان»؛ «المذکر و المونث»؛ کتاب «الطیر»؛ «الوحوش»؛ «الحشرات»؛ «النبات»؛ «النخله»؛ «الشوق الی الوطن».[1]
(ع. سیستانی) ابوحاتم سهل بن محمد بن عثمان بن یزید جشمی، عالم لغوی، نحوی و مقری (ف. 255 ه.ق./ 864 م.). او در بصره میزیست و از علوم قرآنی و عروض اطلاع وافی داشت. الکتاب سیبویه را نزد اخفش آموخت و از اصمعی و ابویزید انصاری و ابوعبیده معمر بن مثنی روایات بسیار در لغت و اقسام ادب دارد. ابن درید و مبرد شاگرد اویند. او راست: کتاب الشمس و القمر، کتاب فی النحو، کتاب الشوق الی الوطن، کتاب الوصایا، کتاب مایلحن فیه العامة، کتاب الطیر، کتاب المذکر و المؤنث. (سهل)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (210/3)، ایضاح المکنون (351 ،350 ،342 ،322 ،307 ،292 ،290 ،289 ،285 ،262 /2)، تاریخ ادبیات در ایران (124/1)، تهذیب التهذیب (234 -233 /4)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 204/1)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1022/8)، روضات الجنات (90 -88 /4)، ریحانه (444 -443 /2)، سرآمدان فرهنگ (103 -102 /1)، سیر النبلاء (270 -268 /12)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (100)، کشف الظنون (1781 ،1577 ،1469 ،1466 ،1462 ،1457 ،1454 ،1452 ،1452

1449، 1446، 1439، 1436، 1429، 1423، 1388، 1387، 1383، 1189، 123، 115، 33)، الكنى و الالقاب (45 -44 /1)، لغت نامه (ذيل/ ابوحاتم)، معجم الادباء (265 -263/11)، معجم المؤلفين (286 -285 /4)، وفيات الاعيان (433 -430 /2).

سجستانی، ابوداوود سلیمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(275 -202 ق)، حافظ، محدث و فقیه اهل سنت. اصل وی از سیستان بود. به دنبال حدیث به گرد شهرها گشت و از خراسانیان و عراقیان و شامیان و جزریان و مصریان و دیگران پانصد هزار حدیث نوشت و از آن میان چهار هزار و هشتصد حدیث را انتخاب کرد و این مجموعه را کتاب «السنن»، که یکی از «صحاح» ششگانه‌ی اهل سنت است، نام نهاد. وی از سلیمان بن عبدالرحمان دمشقی و احمد بن صالح و ابوالولید طیالسی و اسحاق بن راهویه و احمد بن حنبل و قتیبه بن سعید بلخی و علی بن مدینی و عبدالرحمان بن مبارک و محمد بن صباح دولابی و علی بن جعد و یحیی بن معین و بسیاری دیگر حدیث شنید. ترمذی و سنایی، صاحبان «صحاح»، و ابوحامد احمد اشعری اصفهانی و احمد بن محمد هروی و حرب بن اسماعیل کرمانی و حسین بن ادریس هروی و عبداللّٰه بن احمد اهوازی و عبدالرحمان بن خلاد رامهرمزی و ابوبشر دولابی و محمد بن جعفر فریابی و محمد بن خلف بن مرزبان و ابوعوانه یعقوب اسفراینی و عبداللّٰه بن محمد رازی و بسیاری دیگر از روی روایت کرده‌اند. او در بصره ساکن شد و چندین بار به بغداد رفت و کتاب «السنن» خود را روایت می‌کرد و یک بار آن را بر احمد حنبل عرضه کرد و به تایید وی رساند. ابوداوود در بصره درگذشت. از آثارش: «السنن» یا «سنن ابی‌داود»، در دو جزء؛ «المراسیل»، در حدیث؛ «البعث»؛ «تسمیه الاخوه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (182/3)، تاریخ بغداد (59 -55 /9)، تهذیب التهذیب (156 -153 /4)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 102 -101 /1)، روضات الجنات (78 -77 /4)، ریحانه (95 -94 /7)، سیر النبلاء (221 -203 /13)، طبقات الحفاظ (266 -265)، کشف الظنون (1739 ،1462، 1458، 1423، 1418، 1405، 1402، 1387، 1004، 760)، الکنی و الالقاب (65 -64 /1)، معجم المؤلفین (256 -255 /4)، الوافی بالوفیات (354 -353 /15)، وفیات الاعیان (405 -404 /2)، هدیه الاحباب (15).

سدیدالدین، ابومحمد

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابومحمد بن الحسن بن داود القمی بنابر نقل شیخ منتجب‌الدین در ص 16 فهرست مردی فاضل و قاضی بوده ولی ضبط آن چنین است ابومحمد الحسن بن قادر (ما) مادار.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

سراج ثقفی نیشابوری، ابوالعباس محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(313 -216 ق)، حافظ و محدث. او شیخ‌الاسلام و محدث خراسان بود. از دانشمندان بسیاری حدیث شنید که از آن جمله اسحاق بن راهویه و قتبیه بن سعید و محمد بن حمید رازی و محمد بن ابان بلخی و احمد بن سعید دارمی و محمد بن اسماعیل ترمذی و بسیاری دیگر از اهل خراسان و بغداد و کوفه و بصره و حجاز می‌باشند. او هفتاد هزار سماله از مالک نقل کرده و در جزوه‌هایی نگاشته بود. محمد بن اسماعیل بخاری و مسلم بن حجاج نیشابوری و ابوحاتم رازی و ابوعلی نیشابوری و ابوحاتم بستی و ابراهیم بن عبداللّٰه اصفهانی و ابواحمد حاکم نیشابوری و حسینک بن علی تمیمی و خلیل سجزی و سهل بن شارزویه و احمد بن محمد بن بالویه و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کردند. خطیب بغدادی او را محدثی ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده است. از آثار وی: «المسند»، در چهارده جزء؛ «التاریخ»؛ «کتاب الاخبار» و «کتاب الاشعار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (253/6)، تاریخ بغداد (252 -248 /1)، الجرح و التعدیل (ج 3، ق 196/2)، سیر النبلاء (398 -388 /14)، طبقات الحفاظ (314)، الفهرست لابن الندیم (220)، الوفای بالوفیات (188 -187 /2).

سراج ثقفی نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 293/286 ق)، محدث. وی برادر شیخ‌الاسلام، محدث خراسان محمد بن اسحاق، است. او و برادرش مدتی ساکن بغداد بودند. اسماعیل از یحیی بن یحیی و احمد بن حنبل و عده‌ای دیگر روایت کرده است. وی ملازم احمد بن حنبل بود. دعلج و ابن‌قانع و ابوبکر صبغی و اسحاق و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی او را موثق و مورد اعتماد توصیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (490/13).

سرخسی، شرف‌الدین یوسف

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(721 -639 ق)، نساخ و محدث. در سرخس برآمد و ساکن دمشق شد. او از علمای حدیث بود. برزالی و ذهبی و ابن‌رافع از شاگردان وی می‌باشند. سرخسی در دمشق دیوانهای شعری لطیف همچون شعر ابن المشد و الشواء را نسخه‌نویسی می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (331/9).

سردار کابلی کرمانشاهی، حیدرقلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1293- 1372 ق)، عالم دینی، فیلسوف، فقیه اصولی، محدث، متکلم، رجالی، مورخ و ریاضیدان. از علمای بزرگ شیعه در قرن چهاردهم قمری بود. اصلش از ایران و از قزلباشان است. پدرش ساکن افغانستان بود و سردار در کابل به دنیا آمد. در هشت سالگی به خواندن و نوشتن پرداخت. چون دارای استعداد فوق‌العاده‌ای بود به زودی ریاضیات و زبان انگلیسی را فراگرفت. در 1304 ق پدرش خانواده خود را به عراق برد و در کاظمین ساکن کرد. معلم وی در ریاضیات و انگلیسی نیز به همراه آنان مهاجرت کرد و شش سال نیز در عراق به وی آموزش داد و او در حساب و هندسه و هیئت و جغرافی و علوم غریبه صاحب نظر شد. وی همچنین در لغات و ادبیات عربی و فارسی و سانسکریت و هندی و عربی و لاتین دستی توانا داشت. سردار کابلی در این مدت علاوه بر آموزش علوم جدیده به تصحیل علوم قدیمه نیز پرداخت و سپس به نجف رفت و فقه و اصول را در محضر علامه میرزا محمدعلی رشتی چهاردهی و شیخ علی‌اصغر تبریزی و دیگران فراگرفت و فلسفه را نزد استادان بزرگ آن آموخت. در 1310 ق در خدمت پدر عازم ایران شد و در کرمانشاه با شیخ عبدالرحمان شافعی مکی ملاقات کرد و مجذوب کمالات وی گشت و در همان جا ماندگار شد. او از شیخ خود، چهاردهی، و سید حسن صدر و سید عباس لاری و محدث قمی و سید آقا یحی تهرانی و سید محسین امین و شیخ آقا بزرگ تهرانی دارای اجازه بود. شیخ مرتضی گیلانی نجفی از شاگردان وی می‌باشد. سردار کابلی استاد ریاضی و هندسه آیت‌اللّه حجت بود. پدرش قبل از مرگ سرپرستی خانواده‌ی خود را به وی سپرد و او را ملقب به سردار کرد. سردار کابلی در کرمانشاه به نشر احکام و تالیف و تصنیف مشغول شد. او به شهرهای بسیاری سفر کرد و با علمای هر شهر مصاحبت نمود. سرانجام در کرمانشاه درگذشت و جنازه‌اش به نجف انتقال یافت و در کنار پدرش در وادی‌السلام دفن شد. از آثار وی: «الاربعون حدیثا»، در فضایل امیرالمومنین (ع) از طرق اهل سنت؛ «تبصره الحر فی تحقیق الکر»، در بیان انطباق تحقیقی بین وزن و مساحت و حجم؛ «تحفه الاحباب»، در بیان آیات قرآن؛ «تحفه الاجله»، در شناخت قبله، که برای فهم کتاب به دانش جبر و مثلثات و هیئت و جغرافی نیاز است؛ «العلم الشاخص فی اسرار ظل الشاخص»، در اعمال فلکی؛ کتابی در «المساحه»، ترجمه از

انگلیسی؛ ترجمه «انجیل برنابا»، از انگلیسی به فارسی؛ «غایه التعدیل فی معرفه حقیقه الاوزان و المکاییل»؛ «کشف القناع فی تحقیق المیل و الذراع»؛ «مناهج الوفاق»، در اعداد؛ شرح حدیث امیرالمومنین (ع) در بیان قطر و محیط خورشید و ماه و اختلاف افق خورشید؛ «دیوان ابوطالب (ع)» و شرح «لامیه‌ی» آن؛ شرح «تهذیب المنطق»؛ شرح «خطبه‌ی حضرت زینب (ع)»؛ «مصباح القواعد»، در قواعد علوم ریاضی؛ «مثنوی» در نظم «الباب الحادی عشر»؛ «الدرر النثیره»، شبیه به «کشکول»، در سه مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار الحجه (340/2، 200 -197 /1)، اعیان الشیعه (274 -273 /6)، الذریعه (283/22، 116/21، 46، 17، 11/16، 139، 80 -79 /8، 410، 317 /3، 366/2، 493، 415 /1)، ریحانه (7 -5 /5، 15 -13 /3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 699 -693 /14)، علماء معاصرین (296 -292)، گنجینه‌ی دانشمندان (227 -225 /6).

سعدی قمی، ابوعبداللّٰه حسین

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، محدث امامی. وی را از اصحاب امام علی النقی (ع) شمرده‌اند. گویند که در میان شیعیان به غالی مذهبی متهم بوده و هنگامی که غالی مذهبان را از قم اخراج کردند، او را نیز بیرون کردند. نجاشی ضمن ذکر اتهام وی گوید: «او مصنفاتی دارد که احادیث آنها صحیح است و تعداد آنها را حدود صد کتاب نوشته است. علی بن حاتم از شاگردان و راویان کتابهای او است». از آثارش: «الامامه »؛ «الایمان»؛ «التوحید»؛ «المتعه»؛ «المومن و المسلم»؛ «المقت و التوبیخ»؛ «المزار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (512)، اعیان الشیعه (88 -86 /6)، الذریعه (279/23، 478/4، 324/2)، رجال ابن داود (قسم 445 -444 /2)، رجال الطوسی (471)، رجال النجاشی (146 -143 /1)، ریحانه (32/3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 114/4)، الفهرست للطوسی (106)، الکنی و الالقاب (314/2)، لغت نامه (ذیل/ حسین)، هدیه الاحباب (149).

سکری مروزی، ابوحمزه محمد

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 167 ق)، حافظ و محدث. وی شیخ خراسان در زمان خود بود و یکی از محدثان مورد اعتماد به حساب می‌آمد. او بسیار خوش محضر و شیرین کلام بود، لذا به شکری ملقب شد. وی از زیاد بن علاقه و ابواسحاق سبیعی و منصور بن معتمر و عاصم بن بهدله و جابر جعفی و سلیمان اعمش و بسیاری دیگر حدیث شنید. عبداللّٰه بن مبارک و فضل سینایی و فضل بن خالد بلخی و عبدان بن عثمان و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. در «صحاح» ششگانه از وی نقل حدیث شده است. عده‌ای او را مستجاب‌الدعوه، مهربان به همسایگان و دستگیر ضعفاء توصیف کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (343/7)، تاریخ بغداد (269 -266 /3)، تهذیب التهذیب (420 -419 /9)، الجرح و التعدیل (ج 4 ق 80/1)، سیر النبلاء (387 -385 /7)، طبقات ابن سعد (262/7)، طبقات الحفاظ (104 -103).

سلطان‌آبادی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1314 ق)، محدث و فقیه اصولی. اصل وی از کره رود، از توابع سلطان‌آباد بود. او داماد علامه اخلاق ملا فتحعلی سلطان‌آبادی است. وی در نجف اشرف در بهره بردن از مدرسین و عالمان مواظب و کوشا بود. به سامراء سفر کرد و نزد میرزای شیراز به تحصیل پرداخت و تا پایان عمر استادش ملازم وی بود. پس از درگذشت استاد به کاظمین رفت و دو سال بعد در آنجا درگذشت و در یکی از حجره‌های شرقی صحن شریف به خاک سپرده شد. از آثارش: «اجوبه الاجوبه»؛ «الاشارات اللطیفه الحسان»، در احوال ابوحنیفه؛ «اشرف الوسائل»، در فهم «الرسائل»؛ «البحر المحیط»؛ «البیت المعمور»؛ «توضیح الدلائل علی ترجیح مسائل الرسائل»؛ «جامع‌الدین و الدنیا»؛ «حل المعقاد عن وجوه الفرائد» که حاشیه مبسوطی بر «فرائد الاصول» یا «رسائل» شیخ انصاری است؛ «فلک الشمحون»، کشکول مانند، در چهار مجلد که چون در نجف نگارش یافته به نام «الجاع الغروی» نیز نامیده شد، و مجلد پنجمی در سامراء به نام «الجامع العسگری» بر آن افزوده شده است؛ رساله‌ای در «فقه»؛ رساله‌ای در «کیمیا»؛ «سواء الطریق»؛ «الشهاب الثاقب»؛ «الصراط السوی و البرهان الجلی فی تعیین خلافه علی بعد النبی (ص)»؛ «الصوامع»؛ «منتهی الوصول الی علم الاصول»؛ «نخبه الادعیه»؛ «هدایه المجاهدین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (254/9)، الذریعه (313 -312 /16 ،95 ،33 /15 ،76 -75 /7 ،64 ،63 ،53 /5 ،493 /4 ،185 ،45 /3 ،107 ،98 /2 ،276 /1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 661 -659 /14)، معجم المؤلفین (258/9).

سلفه اصفهانی، احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حافظ صدر الدین ابو طاهر احمد بن محمّد بن احمد بن ابراهیم سلفه اصفهانی. از مشاهیر محدثین و فقهاء شافعی در اصفهان بوده و در حدود سال 487 در اصفهان متولد شده و در 576 در اسکندریه ی مصر وفات یافته است. سلفه معرب (سه لبه) است چون جدش باصطلاح اهل اصفهان لب شکری بوده او را سه لبه گفته‌اند. از تألیفاتش شرح کتاب مختصر مزنی است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(576 -478 ق)، حافظ، محدث، فقیه، نحوی و لغوی شافعی. شهرت وی به سلفی به خاطر نام نیای بزرگش سلفه- معرب سه لبه- می‌باشد. در اصفهان به دنیا آمد. در طلب حدیث به شهرهای بسیاری سفر کرد و اکثر مشایخ حدیث را ملاقات کرد. لغت را از خطیب تبریزی فراگرفت و چون به بغداد رفت فقه را نز الکیا هراسی آموخت. وی از ابومطیع صحاف و ابوطالب احمد کندلانی و احمد بن محمد بن ابی‌بکر بن مردویه و احمد بن محمد بن بشرویه و احمد بن محمد بن قولویه حدیث روایت کرده است. او همچنین از زنان بسیاری در اصفهان حدیث شنید. از وی حافظ محمد مقدسی و محدث سعدالخیر و ابوالعز محمد ملقابادی و علی بن ابراهیم سرقسطی و طیب مروزی و ابوسعد سمعانی و قاضی عیاض و عمر میانشی و حماد حرانی و محمد بن عبدالغفار همدانی و جعفر بن علی همدانی و محمد بن ابراهیم فارسی و حسان مهدوی و بسیاری دیگر حدیث روایت کردند. ابوالحسن علی بن سلار وزیر ملوک فاطمیه در مصر مدرسه‌ای در اسکندریه برای او تاسیس کرد و وی را عهده‌دار تدریس در آن مدرسه نمود. علماء از دور و نزدیک به محضرش شتافتند و از وی بهره بردند. او در سرحد اسکندریه درگذشت. از آثارش: «الاربعین البلدانیه»، در حدیث؛ «السداسیات»، در حدیث؛ «المشیخه البغدادیه» یا «معجم شیوخ بغداد»؛ «معجم مشیخه اصفهان»؛ «السلفیات من اجزاء الاحادیث» یا «اجزاء السلفیات»، انتخابهایی از «اصول» ابن شرف انماطی و «اصول» ابن الطیوری؛ «السلماسیات» یا «مجالس پنج گانه» از املاهای ابوطاهر سلی؛ «شرط القراءه علی الشیوخ»؛ «معجم السفر»؛ «الفضائل الباهره فی محاسن مصر و القاهره».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (209/1)، ایضاح المکنون (508/2)، تذکره القبور (125 -124)، روضات الجنات (276/1)، ریحانه (65 -64 /3)، سیر النبلاء (39 -5 /21)، الکامل (152/9)، کشف الظنون (1696 ،1044 ،997، 996، 982، 587، 54)، الکنی و الالقاب (321 -320 /2)، لسان المیزان (451 -450 /1)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (76 -75 /2)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (72 -68 /19)، الوافی بالوفیات (356 -351 /7)، وفیات الاعیان (107 -105 /1)، هدیه العارفین (87/1).

سلمویه مروزی، ابوصالح سلیمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وفات قبل از 210 ق)، محدث. از اصحاب ابن مبارک بود و ابن مبارک بطور خصوصی برایش حدود هشتصد حدیث گفت، احادیثی که از ابن‌مبارک در هیچ کتابی نیامده است. او از علی بن مجاهد و فضیل بن عیاض و اوس بن عبداللّٰه بن بریده نیز حدیث روایت کرده است. ابن‌راهویه و احمد بن شبویه و ابوعلی محمد بن علی بن حمزه مروزی از سلمویه حدیث روایت کرده‌اند. شیرازی در «الالقاب» وی را نحوی نیز دانسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (20/4)، تهذیب التهذیب (180/4)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 124 -123 /1)، سیر النبلاء (434 -433 /9).

سلمی نیشابوری، ابوعبدالرحمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(412 -325/330 ق)، صوفی، محدث، حافظ، مفسر و مورخ. در نیشابور متولد شد و در آنجا به تعلیم و حفظ قرآن و روایت اشعار و تحصیل زبان عربی و سپس به درس حدیث و علم باطن پرداخت. معاصر با القادر باللّٰه خلیفه عباسی بود. به عراق وی و همدان و مرو و حجاز سفر کرد و شاگرد استادانی چون ابوالحسن دارقطنی، ابونصر سراج، ابوالقاسم نصرآبادی و اسماعیل بن نجید بود. وی مرید شیخ ابوالقاسم نصرآبادی و خرقه‌ی ارشاد از دست ایشان دریافت کرد و ابوسعید ابوالخیر بعد از وفات پیر ابوالفضل از سلمی خرقه گرفته است. وی شاگردانی چون ابوبکر احمد بن حسین بیهقی، احمد بن علی توزی، ابومحمد جوینی، ابوالقاسم قشیری و ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری داست. وی در آخر عمر خانقاهی برای صوفیه در نیشابور بنا کرد که محل سکونت صوفیه و از مراکز تربیت کسانی بود که در علم باطن استعداد داشتند. وی کتاب «طبقات الصوفیه» را به زبان تازی تالیف کرد و آن را بر بیان احوال و اقوال پنج طبقه از مشایخ وقف نمود. او در نیشابور درگذشت. از آثار وی: «آداب الصوفیه»؛ «ادب الصحبه»؛ «الاربعین»؛ «امثال القرآن»؛ «تاریخ اهل الصفوه»؛ «الحقایق التفسیر»؛ «زلل الفقراء»؛ «سنن الصوفیه»؛ «طبقات الصوفیه»؛ و در حدود بیست مجلد کتاب و رساله‌ی دیگر.[1]
محمدبن حسین بن محمد بن موسی ازدی مکنی به ابوعبدالرحمن از متصوفه بزرگ (و. 330 ه.ق./ 942 م.- ف. 412 ه.ق./ 1021 م.). او کتابی به نام «طبقات الصوفیه» تألیف کرده که اصل آن از میان رفته، و خواجه عبداللّٰه انصاری مضامین آن را در هرات به هنگام وعظ املاء کرده و آن به نام «طبقات انصاری» معروفست و در افغانستان به طبع رسیده. از سلمی کتاب دیگری به نام «حقائق التفسیر» در تفسیر قرآن باقی مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] اسرار التوحید (تعلیقات 661 -660 /2)، الاعلام (331 -330 /6)، تاریخ ادبیات در ایران (913 -912 /2)، تاریخ بغداد (249 -248 /2)، التفسیر و المفسرون (385 -384 /2)، جستجو در تصوف (71 -70)، حلیه الاولیاء (42 -41 /10)، سیر النبلاء (255 -247 /17)، طبقات الصوفیه سلمی (مقدمه)، الکامل (311 -310 /7)، کشف

الظنون (1104، 1006، 955، 673، 286، 168، 53، 46، 42)، لسان الميزان (63 -62 /6)، مجموعه آثار عبدالرحمن سلمى، معجم المؤلفين (259 -258 /9)، نامه‌ى دانشوران (164 -73 /6)، هديه العارفين (61/2).

سمرقندی، ابواللیث نصر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 375/373 ق)، محدث، متکلم و فقیه حنفی. معروف به امام الهدی. وی از محدثان بنام خراسان بود که در رشته‌های مختلف علوم اسلامی تالیفات داشت و کتابهای او از مراکش تا اندونزی رایج بود. در برخی منابع او را با حافظ سمرقندی که معاصر وی بود و مانند او نام ابوللیث نصر داشت اشتباه کرده‌اند. ابواللیث از محمد بن فضل بخاری و یگران روایت کرد و ابوبکر محمد بن فضل بخاری و دیگران روایت کرد و ابوبکر محمد بن عبدالرحمان ترمذی از وی روایت کرده است. آثار عمده‌ی وی عبارتند از: «تفسیر» که به وسیله ابن عربشاه به ترکی عثمانی ترجمه شده؛ «خزانه الفقه»، در فقه حنفی؛ «مختلف الروایه»، درباره اختلاف تعلیمات علمای قدیم حنفی؛ «المقدمه فی الصلاه»، در آداب نماز؛ «تنبیه الغافلین» و «البستان» یا «بستان العارفین»، هر دو در اخلاق و زهد؛ «صحائف الالهیات»؛ «مختصر مقدمات الصلوات»؛ «النوازل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (349 -348 /8)، ایضاح المکنون (474/1)، تاریخ ادبیات در ایران (276/1)، تاریخ نظم و نثر (330)، دانشنامه ایران و اسلام (991/7)، ریحانه (73/3)، سیر النبلاء (323 -322 /16)، کشف الظنون (1981، 1980، 1795، 1636، 1634، 1580، 120، 1187، 703، 668، 568، 563، 487، 441، 334، 243)، الکنی و الالقاب (150/1)، لغت نامه (ذیل/ ابولیث)، معجم المؤلفین (91/13)، هدیه العارفین (490/2).

سمرقندی، کمال

قرن:6

جنسیت:زن

ملیت:ایران

558 ق، از زنان محدث. وی دختر عبداللَّه بن احمد بود و از ابوعبداللَّه حسین بن احمد بن طلحة و طراد بن محمد اویسی روایت حدیث کرده و جماعتی نیز از او روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 262 / 4.

سمرقندی، ناصرالدین، ابوالقاسم محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 556 ق)، فقیه حنفی، مفسر، محدث و واعظ. اهل سمرقند بود. در 542 ق به مکه رفت و در بازگشت مدتی در بغداد ماند. در سمرقند از دنیا رفت. از آثار وی: «الجامع الکبیر» یا «جامع الفتاوی»؛ «الفقه النافع»؛ «بلوغ الارب من تحقیق استعارات العرب»؛ «ریاضه الاخلاق»؛ «مصابیح السبل»، در دو مجلد، در فروع فقه حنفی؛ «الملتقط فی الفتاوی الحنفیه» به نام «مال الفتاوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (23 -22 /8)، ایضاح المکنون (168/2)، کشف الظنون (1921 ،1813 ،1697 ،1580 ،717 ،571 ،565)، معجم المؤلفین (137/12).

سمعانی مروزی، ابوالمظفر عبدالرحیم

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(537- ح 617 ق)، محدث، فقیه و ادیب شافعی. از کودکی تحت تربیت پدر قرار گرفت. پدرش او را در پاره‌ای از سفرها همراه کرد و تا آنجا که توانست برای او حدیث خواند و او را به فراگیری فقه و حدیث و ادب واداشت تا اینکه از هر خرمن خوشه‌ای برچید. او «صحیح بخاری» و «سنن ابی‌داود» و «جامع ابی‌عیسی» و «مسند ابی‌عوانه» و «تاریخ فسوی» و «الحلیه» و «مسند الهیثم» و «صحیح مسلم» را سماعی روایت می‌کند. او از رییس اسعد مهروی و ابوالبرکات عبداللّٰه فراوی و ابوسعد عبدالوهاب کرمانی و وجیه شحامی و ابوالفتوح خرکوشی و جنید قاینی و ابوالوقت سجزی و ابوالاسعد ابن القشیری و محمد بن عبداللّٰه شیرازی و حسن بن محمد سنگبستی و سعید بن علی شجاعی و عبدالسلام هروی و بسیاری دیگر در بخارا و سمرقند و هرات و نیشابور و مرو شهرهای دیگر حدیث شنید. ابوبکر محمد حازمی و برزالی و ابن الصلاح و ابن النجار و ابن هلاله و شرف مرسی و احمد غرافی و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. او سرانجام شیخ مرو شد و به مقام پیشگامی شافعیان آن شهر رسید. پدرش «عوالی» را در دو مجلد برای او گفت و «معجم» را در هیجده جزء برایش پرداخت. این کتابها به نام «العوالی من مسموعات الفراوی» و «معجم الشیوخ» گردآوری شده است.[1]
فخرالدین ابوالمظفر عبدالرحیم بن عبدالکریم فقیه و عالم بزرگ خراسان و از خاندان سمعانی (و. 537- ف. 614 یا 616 ه.ق.)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] سرآمدان فرهنگ (483 -482 /1)، سیر النبلاء (109 -107 /22)، کشف الظنون (1179)، لسان المیزان (339 -338 /4)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (158 -157 /19)، معجم المؤلفین (207 -206 /5)، الوافی بالوفیات (331/18)، هدیه العارفین (560/1).

سمعانی مروزی، ابوالمظفر منصور

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(489 -426 ق)، مفسر، محدث و واعظ. در مرو به دنیا آمد. در ابتدا نزد پدرش، که از پیشگامان مذهب حنفی بود، فقه آموخت تا این که فقیهی برجسته شد و از ارکان مذهب حنفی به شمار آمد. او از شاگردان ابوغانم کراعی و ابوبکر ترابی و عبدالصمد بن مامون و ابوصالح موذن و ابوعلی شافعی و ابوالقاسم زنجانی بود. پس از سی سال در سفر حج به مذهب شافعی گرایش پیدا کرد و ازین رو پس از مراجعت به وطن مورد طعن و آزار مردم مرو قرار گرفت و کار به کارزار کشید. اما وی بر مذهب شافعی پای فشرد و امام شافعیان گشت و موافق آن مذهب تدریس کرد و فتوی داد و تالیفات بسیاری در فقه شافعی از خود بجای گذاشت. فرزندانش و عمر بن محمد سرخسی و ابونصر محمد کاشانی و محمد سنجی و ابونصر غازی و ابوسعد بن بغدادی از شاگردان وی می‌باشند. و از وی روایت کرده‌اند. او در تفسیر، فقیه و اصول و حدیث آثاری دارد که از آن جمله‌اند: «الاصطلام»، که شهرتی عالمگیر داشت؛ «القواطع»، در اصول فقه؛ «الانتصار»، در حدیث، در رد مخالفین؛ «المنهاج اهل/ لاهل السنه»، در رد قدریه؛ «تفسیر القرآن» یا «تفسیر السمعانی»؛ «الف حدیث عن مائه شیخ»؛ «الرهان»، حاوی هزار مساله از مسائل خلافیه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (244 -243 /8)، ریحانه (76/3)، سیر النبلاء (119 -114 /19)، کشف الظنون (1870 ،1357 ،449 ،202 ،173 ،151 ،107)، لغت نامه (ذیل/ منصور)، معجم المؤلفین (20/13)، هدیه العارفین (473/2)، وفیات الاعیان (211/3).

سمعانی مروزی، تاج الاسلام، ابوبکر محمد بن مصنور

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 510 -466 ق)، عالم، فقیه، محدث و واعظ شافعی. در مرو به دنیا آمد. در نیشابور و اصفهان و همدان و کوفه و حجاز و بغداد حدیث شنید. او در مدرسه‌ی نظامیه بغداد وعظ گفت. سرانجام در مرو اقامت گزید. وی بسیار املای حدیث می‌کرد و صد و چهل مجلس املا در جامع مرو داشت و همراه مواعظ احادیثی که از اساتید خود چون پدرش و ابوالخیر صفار و ابوالقاسم زاهری و عبداللّٰه طاهری و ابوالفتح هاشمی و نصراللّٰه بن احمد خوشنامی و عبدالواحد قشیری و ثابت بن بندار و محمد بن عبدالسلام انصاری و ابوغالب عدل و ابوبکر، نوه‌ی ابن‌مردویه، و ابوالفتح حداد شنیده بود، بیان می‌کرد. سلفی و ابوالفتوح طائی و ابوطاهر سنجی از شاگردان وی می‌باشند. او رئیس شافعیان در مرو بود. پیش از وفات اشعار خود را تماما شست و محو کرد. سرانجام در مرو درگذشت او دارای آثاری در زمینه‌ی حدیث و وعظ می‌باشد که از آن جمه کتاب «الامالی» «امال».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (332/7)، ریحانه (76/3)، سیر النبلاء (373 -371 /19)، الکامل (277/8)، الکنی و الالقاب (323/2)، معجم المؤلفین (53 -52 /12)، الوافی بالوفیات (75/5)، وفیات الاعیان (311 -310 /3).

سمعانی مروزی، قوام‌الدین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(562 -506 ق)، مورخ، حافظ، محدث، فقیه، نسابه و مفسر شافعی. در مرو متولد شد. در چهار سالگی پدرش او را در محضر عبدالغفار شیرویی و عبید قشیری و سهل سبعی حاضر کرد. او به اشاره‌ی پدرش از ابومنصور محمد کراعی و محمد دقاق حدیث شنید. هنوز کودک بود که پدر را از دست داد و عمو و دیگر خویشان کفالت او را بر عهده گرفتند و او را از همان نوجوانی علاقه‌مند به علم و دانش نمودند. در 530 ق به نیشابور سفر کرد و برای طلب علم و استماع حدیث به شرق و غرب و شمال و جنوب عالم سفر کرد و با علما و محدثین بسیاری ملاقات نمود. شمار مشایخ او را بالغ بر چهار هزار تن دانسته‌اند که در «سیر النبلاء» و دیگر کتب رجال نام شهرهایی که وی بدان سفر کرده و مشایخ معروفی که ملاقات کرده، آمده است. از وی تصانیف نیکوی بسیاری بجای ماند که از آن جمله‌اند: «تذییل تاریخ بغداد»، در پانزده مجلد؛ «تاریخ مرو» یا «تاریخ المراوزه»، متجاوز از بیست مجلد؛ «الانساب» حدود هشت مجلد؛ «طراز الذهب فی ادب الطلب»؛ «معجم البلدان»؛ «الاسفار عن الاسفار»؛ «الاملاء و الاستملاء»؛ «التذکره و التبصره»؛ «الدعوات»؛ «سلوه الاحباب و رحمه الاصحاب»؛ «التحبیر فی المعجم الکبیر»؛ «الامالی»؛ «وفیات المتاخرین» یا «تاریخ الوفاه، للمتاخرین من الرواه»؛ «الادب و استعمال الحسب»؛ «المناسک»؛ «فضل یس»؛ «الرسائل و الوسائل»؛ «تبین معادن المعانی»، در لطائف قرآن کریم.[1]
(ع. منسوب به سمعان، بطنی از تمیم) ابوسعید عبدالکریم بن محمد بن منصور تمیمی مروزی شافعی فقیه و مورخ و حافظ حدیث (و. 562 ه.ق./ 1113 م.- ف. 562 ه.ق./ 1167 م.). وی به شهرهای دور سفر و با علما و محدثان ملاقات کرد و از آنان علم آموخت و گروهی نیز از او کسب علم کردند. از اوست: کتاب الانساب، کتاب تذییل تاریخ بغداد، تاریخ مرو، فضائل الصحابة معجم المشایخ، تاریخ الاوفاة للمتأخرین من الرواة الامالی، التحبیر فی المعجم الکبیر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (179/4)، ایضاح المکنون (30/2)، ذیل تاریخ بغداد (16/ مقدمه)، روضات الجنات (96 -95 /5)، ریحانه (7/3)، سیر النبلاء (465 -456 /20)، کشف الظنون (1737 ،1735 ،1123 ،1108

999، 998، 902، 756، 729، 374، 370، 303، 288، 179، 169، 162، 161، 131، 86، 49، 35)، الکنی و الالقاب (322/2)، لغت نامه (ذیل/ ابوسعد)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (173 -172 /19)، معجم المؤلفین (5 -4 /6)، وفیات الاعیان (379 -378 /1)، هدیه العارفین (609 -608 /1).

سمنانی، ابوالحسین عبداللَّه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 303 ق)، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. از اسحاق بن راهویه و عیسی بن زغبه و محمد بن حمید رازی و ابوکریب و عمرو بن علی فلاس و محمد بن هاشم بعلبکی و همطبقه آنان حدیث شنید و او در این راه سفرهای بسیار کرد. علی بن حمشاد و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن صالح بن هانی و ابوعمرو بن حمدان و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او دارای تصانیف بسیار نیکویی بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (195 -194 /14)، طبقات الحفاظ (312).

سمویه اصفهانی، ابوبشر اسماعیل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 267 -190 ق)، فقیه و محدث. از ابونعیم ملایی در کوفه، و از ابومسهر غسانی در دمشق، و از علی بن عیاش در حمص، و از حمیدی در مکه، و از عبداللّه بن یوسف و سعید بن ابی‌مریم در مصر، و از بکر بن بکار و حسین بن حفص در اصفهان حدیث شنید. محمد بن یحیی منده و ابوبکر بن ابی‌داوود و عبداللّه بن جعفر بن فارس و ابن ابی‌حاتم از وی حدیث شنیدند. ابن ابی‌حاتم او را محدثی راستگو و مورد اعتماد توصیف کرده است و ابونعیم اصفهانی او را از فقها و حفاظ می‌داند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الجرح و التعدیل (ج 1، ق 182/1)، سیر النبلاء (12 -10 /13)، طبقات الحفاظ (247).

سنجی، ابوداوود سلیمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 257 ق)، حافظ، محدث، مورخ، نحوی، ادیب، و شاعر. نسبتش به سنج، یکی از توابع مرو، می‌رسد. وی در لغت و فنون مهارت بسزایی داشت. تمامی آن علوم را از اصمعی و دیگر اساتید وقت فراگرفت. به عراق و حجاز و یمن و مصر کرد و به بغداد رفت و با حافظان حدیث آنجا به مذاکره پرداخت. او از نضر بن شمیل و عبدالرزاق بن همام و حسین بن حفص اصفهانی و عثمان بن عمر بن فارس و عمرو بن عاصم و بسیاری دیگر حدیث شنید. مسلم و ترمذی و نسائی، صاحبان سه «صحیح»، و همچنین ابوحاتم رازی و ابن‌خراش و محمد بن عقیل بلخی و ابن ابی‌داوود از وی حدیث روایت کرده‌اند. پاره‌ای از رجال‌شناسان او را ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند. از آثار وی کتابی در «تاریخ» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (52 -51 /9)، تهذیب التهذیب (199/4)، الجرح و التعدیل (ج 2 ق 147/1)، ریحانه (91/3)، معجم المؤلفین (276/4).

سوسی، احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 263 ق)، محدث. نسبت وی به سوس، معرب شوش، از شهرهای خوزستان می‌رسد. (در کوفه برآمد و ساکن سامراء بود و در آنجا حدیث می‌گفت. عده‌ای از محدثین معروف چون ابوحاتم رازی از شاگردان وی بوده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الکنی و الالقاب (325/2).

سهروردی، شهاب‌الدین، ابوحفص عمر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(632 -539 ق)، حکیم، صوفی، فقیه شافعی و محدث. ملقب به شیخ‌الاسلام. در سهرورد زنجان به دنیا آمد. نسبش به ابوبکر صدیق می‌رسد. وی نزد عمویش ابونجیب سهروردی فقه و وعظ و تصوف آموخت. و در بصره با شیخ ابومحمد بن عبد مصاحب بود. وی به بغداد مسافرت کرد و در آنجا سر سلسله‌ی عرفا شد. به صحبت عبدالقادر گیلانی رسید. وی پیشوا و موسس سلسله‌ی عرفانی سهروردیه بود. کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی و سعدی شیرازی از ارادتمندان وی بودند. وی از کسانی مثل هبه‌اللّٰه بن احمد شبلی، ابن بطی، ابوزرعه مقدسی، معمر بن فاخر و یحیی بن ثابت حدیث شنید. و ابن‌نقطه، ابن‌نجار، ظهیرالدین محمود زنجانی و ابواسحاق ابن‌واسطی از وی روایت نقل کرده‌اند. وی هر سال به سفر مکه و مدینه می‌رفت و بیشتر عمرش را به وعظ اشتغال داشت. شهاب‌الدین با ابن‌فارض وابن‌عربی و نجم‌الدین دایه ملاقات داشته است. وی در بغداد درگذشت و در وردیه این شهر به خاک سپرده شد. از آثارش: «عوارف المعارف» که در سفر مکه نوشته و اسماعیل بن عبد مومن و ظهیرالدین بزغش آن را به فارسی ترجمه کرده‌اند؛ «رشف النصایح الایمانیه و کشف الفایح الیونانیه؛ رساله‌ی «السیر و الطیر»؛ «بهجه الاسرار فی مناقب الغوثیه»؛ «نغبه البیان فی تفسیر القرآن»؛ «جذب القلوب الی مواصله المحبوب»؛ رساله‌ی «اعلام الهدی و عقیده ارباب التقی»؛ «دیوان» اشعار.[1]
ابوحفص عمر، برادرزاده ابوالنجیب عبدالقاهر سهرودی عارف معروف که نسبت تعلیم او به احمد غزالی می‌رسد (ف. 632 ه.ق.) از تألیفات او کتاب «عوارف» «رشف النصائح» «اعلام التقی» و «اعلام الهدی» است. وی مؤسس فرقه سهرودیه و مرشد سعدی و اوحدالدین کرمانی است (سهروردیه).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (1192 -1189 /3)، آثار عجم (71 -70)، الاعلام (223/5)، تاریخ ادبیات در ایران (221/2)، تاریخ نظم و نثر (142 -141)، تذکره‌ی روز روشن (443 -442)، جستجو در تصوف (178 -172)، دایرةالمعارف فارسی (1384/1)، الذریعه (555 -554 ،478 /9)، ریاض العارفین (96 -95)، ریحانه (100 -98 /3)، سیر النبلاء (378 -373

22/)، طرائق الحقائق (531 ،530 ،490 ،405 ،304 ،291 /2)، فرهنگ سخنوران (518)، كشف الظنون (1965 ،1832 ،1792 ،1723 ،1697 ،1673 ،1517 ،1492 ،1177 ،1161 ،1157 ،905 ،877 ،872 ،451 ،126 ،90 ،50)، الكنى و الالقاب (326 -325 /2)، لغت نامه (ذيل/ سهروردى)، مؤلفين كتب چاپى (635 -634 /4)، مجالس المومنين (72 -70 /2)، مجمل فصيحى (ذيل/ سال 632)، مجمع الفصحا (819/2)، معجم المؤلفين (313/7)، معجم البلدان (329/3)، نحفات الانس (474 -473)، وفيات الاعيان (448 -446 /3)، هديه العارفين (786 -785 /1)، هفت اقليم (201 -199 /3)، يادداشتهاى قزوينى (572/3).

سهروردی، ضیاءالدین، ابوالنجیب عبدالقاهر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(563 -490 ق)، فقیه شافعی، صوفی، محدث و مورخ. در سهرورد زنجان به دنیا آمد. در جوانی به بغداد رفت و از علوم رسمی بهره‌ی بسیار یافت فقه شافعی را از اسعد میهنی آموخت و کتاب «غریب الحدیث» را از ابوعلی بن نبهان شنید همچنین از ظاهر شحامی و ابوبکر انصاری نیز حدیث شیند. چندی متولی تدریس در نظامیه شد، اما از آن کار نیز منصرف شد و به عزلت و تصوف گرائید. در این امر هم از شیخ احمد غزالی ارشاد یافت. در مدت عزلت و مجاهدت از کسب دست خویش می‌خورد و چندی نیز سقائی کرد. پس از آن به و عظ پرداخت و شهرت و قبول فوق‌العاده یافت. مدرسه و رباطی بنا کرد که وجود او را ملجاء فقراء و درماندگان ساخت و مجالس او را محل توجه عام و خاص. در اواخر عمر به قصد زیارت بیت‌المقدس به شام رفت، اما به سبب غلبه و تهدید صلیبیها موق به زیارت نشد، با این همه نورالدین زنگی مقدمش را گرامی داشت و او یک چند در دمشق ماند و مجلس وعظ هم برپا کرد. پایان عمرش در بغداد رسید. از جمله آثارش: «آداب المریدین» که شروح بسیاری بر آن نوشته شده؛ «شرح اسماء الحسنی»؛ «غریب المصابیح». صاحب «الکامل» نسبت وی را شهرزوری آورده.[1]
(منسوب به سهرورد) ابوالنجیب ضیاءالدین عبدالقاهر بن عبداللّٰه عارف معروف (و. حدود 409- ف. 563 ه.ق.) از مریدان احمد غزالی (ه.م.) است و مصنفات بسیار بدو نسبت داده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (174/4)، تاریخ ادبیات در ایران (220/2)، تاریخ نظم و نثر (725)، جستجو در تصوف (172 -171)، دایرةالمعارف فارسی (1385 -1384 /1)، الذریعه (29 -28 /1)، ریحانه (283 -282 /7)، سیر النبلاء (478 -475 /20)، الکامل (98/9)، کشف الظنون (1101 ،43)، لغت نامه (ذیل/ ابونجیب)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 563)، معجم البلدان (329/3)، معجم المؤلفین (311/5)، نحفات الانس (421 -420)، وفیات الاعیان (205 -204 /3)، هدیه العارفین (607 -606 /1).

سهمی قرشی جرجانی، ابوالقاسم حمزه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(428/427/426 -340 ق)، مورخ و محدث. در گرگان متولد شد و به اصفهان و ری و غزنه و خراسان و عراق و شام و مصر و اهواز سفر کرد. از پدر و ابی‌بکر محمد بن احمد بن اسماعیل صرام و ابن احمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی حدیث شنید و همچنین از ابومحمد بن ماسی و ابوحفص زیات و ابوبکر بن عبدان شیرازی و ابوالحسن دارقطنی و دیگران روایت کرد. ابوبکر بیهقی و ابوالقاسم قشیری و ابوصالح موذن و ابراهیم بن عثمان جرجانی و ابوبکر احمد بن علی بن خلف شیرازی از وی حدیث روایت کرده‌اند. سرانجام در نیشابور وفات یافت. از آثار وی: «تاریخ جرجان» مشهور به «معرفه علماء اهل جرجان»؛ «معجم شیوخه»؛ کتاب «الاربعین فی فضایل العباس». صاب «کشف الظنون» در کنار «تاریخ جرجان»، «تاریخ استرآباد» را نیز به وی نسبت داده است و سال مرگ وی را 670 ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (314/2)، ریحانه (401/1)، سیر النبلاء (471 -469 /17)، الکامل (10/8)، کشف الظنون (1843 ،290 ،281 ،57)، لغت نامه (ذیل/ جرجانی)، معجم البلدان (143 -141 /2)، معجم المؤلفین (82/4)، الوافی بالوفیات (176/13)، هدیه العارفین (336/1)، یادداشتهای قزوینی (165 -164 /3 ،14/2).

سیاری اصفهانی، ابوعبداللّٰه احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، محدث و کاتب. در دستگاه آل‌طاهر، در زمان امام حسن عسگری (ع)، کاتب و دبیر بود. محمد بن یحیی و علی بن محمد حنانی از وی حدیث شنیدند. برخی از رجال‌نویسان وی را محدثی ضعیف و غیر قابل اعتماد و کتبش را اکثرا مراسیل می‌دانند. از آثارش: «الغارات»؛ «النوادر»؛ «ثواب القرآن»؛ «الطب»؛ «کتاب القراآت» یا «التنزیل و التحریف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اختیار معرفه الرجال (606)، الاعلام (202/1)، اعیان الشیعه (117 -116 /3)، الذریعه (321/24، 52/17، 136/15، 19/5، 454/4،)، رجال ابن‌داود (قسم 423 -422 /2)، رجال برقی (61)، رجال الطوسی (427، 411)، رجال النجاشی (211/1)، ریحانه (103/3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 48 -47 /4)، الفهرست طوسی (44)، الکنی و الالقاب (327/2)، لسان المیزان (382 -381 /1)، معجم رجال الحدیث (284 -282 /2)، معجم المؤلفین (109/2)، هدیه الاحباب (153).

سیاری، ابوالعباس قاسم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 343/342/340 ق)، عالم، عارف، فقیه، و محدث. در مرو متولد شد. به جهت انتساب به جد مادری خود احمد بن سیار، سیاری خوانده می‌شد. وی در علوم شریعت و فنون طریقت بصیر و نخستین کسی است که در مرو سخن از حقیقت گفته است. گویند که پدرش بسیار مالدار بود، بعد از وفات او قاسم آن همه را به بهای یک تار گیسوی عنبر بوی حضرت رسالت می‌داد، سپس به برکت آن موی مبارک موفق به توبه گردید و فرقه سیاریه از فرق صوفیه نیز منتسب به او می‌باشد که به وسیله خواهرزاده‌اش عبدالواحد بن علی نشر یافت، اساس طریقه وی مبنی بر مساله جمع و تفرقه که مراد از جمع مشاهده و مراد از تفرقه مجاهدت بوده. سیاری از ابوالموجه و احمد بن عباد حدیث شنید و ابوعبداللّٰه الحاکم از وی روایت کرده است. وی در مرو درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره الاولیاء (306 -304 /2)، جستجو در تصوف (56 -55)، حلیه الاولیاء (381 -380 /10)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (79 -78)، ریحانه (104 -103 /3)، سیر النبلاء (501 -500 /15)، شرح شحطیات (40)، طبقات الصوفیه سلمی (447 -440)، طبقات الصوفیه هروی (365 -364)، کشف المحجوب (199 -198)، لغت نامه (ذیل/ ابوالعباس)، نفحات الانس (148 -147).

شبلی خراسانی، ابوبکر دلف

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(334 -247)، صوفی، فقیه و محدث. اصل وی از شبلیه‌ی اسروشنه ماوراءالنهر بود. در سامراء به دنیا آمد و در بغداد نشو و نما کرد. پدرش از پرده‌داران خلیفه بود. شبلی صحبت جنید و حلاج و خیرالنساج را درک کرد و یکی از مشایخ بزرگ صوفیه گشت. او فقیه عارفی در مذهب مالک بود، گرچه عده‌ای او را امامی دانسته‌اند. وی از محدثین حدیث روایت و کتابت می‌کرد. شعر می‌سرود و الفاظ و حکم و نوادر و حکایات بسیار از او نقل شده است. از او پرسید که نشانه‌ی عارف چیست؟ گفته: سینه‌ای مشروح، قلبی مجروح و جسمی مطروح. نسبت به تعظیم شرع مطهر سعی بسیار می‌نمود. محمد بن عبداللّه رازی و محمد بن حسن بغدادی و منصور بن عبداللّه هروی از شاگردان وی می‌باشند. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی خیزران دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (21 -20 /3)، تاریخ بغداد (397 -389 /14)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (349 -348)، ترجمه‌ی رساله قشیریه (72 -71)، تذکره الاولیاء (182 -160 /2)، تعلیقات اسرار التوحید (703)، جستجو در تصوف (158 -151)، حلیه الاولیاء (375 -366 /10)، دائرةالمعارف الاسلامیه (167 -165 /13)، دائرةالمعارف البستانی (411 -409 /10)، دایرةالمعارف فارسی (1452 -1451 /2)، روضات الجنات (229 -225 /2)، ریحانه (182 -180 /3)، سیر النبلاء (369 -367 /15)، طبقات الصوفیه هروی (449 -448)، کارنامه‌ی بزرگان (60 -59)، الکامل (322/6)، کشف المحجوب (صفخات متعدد)، الکنی و الالقاب (354 -353 /2)، لغت نامه (ذیل/ ابوبکر)، مبانی عرفان و احوال عارفان (334 -326)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 334)، نفحات الانس (187 -183)، وفیات الاعیان (276 -273 /2)، هدیه الاحباب (160).

شبیری، موسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید موسی شبیری زنجانی فرزند مرحوم آیت‌اللّٰه آقای حاج سید احمد زنجانی مدفون در صحن مطهر حضرت معصومه (س) از افاضل مدرسین و متتبعین و محققین حوزه علمیه قم می‌باشند که در تاریخ هشتم ماه مبارک رمضان 1326 قمری در قم چندماه بعد از مهاجرت مرحوم آیت‌اللّٰه والدشان در این شهر مقدس متولد شده.
این بیت را والدشان برای تعیین تاریخ ولادت حقیر سروده‌اند:
سال تاریخ ولادت عجب الهامم شد
از مبارک رمضان هشت کم هنگام سحور
مبارک رمضان که با 1354 مطابق است بعد از کم کردن هشت با 1346 قمری که سال تاریخ ولادت است موافق خواهد شد ضمنا در این بیت به ماه و روز و ساعتند نیز اشاره شده است مانند «هنگام زوال رابع شهر صفر» که برای تاریخ ولادت خودشان سروده‌اند.
باری ایشان بعد از گذراندن دروس ابتدائی در مدارس جدیده در سال 1359 قمری به مقدمات علومی دینی اشتغال پیدا کردم و چون دروس مقدماتی چندان جاذبیت نداشت و از طرفی در آن زمان رغبت عمومی به ورود در مدارس دینی نبود و هم بحثی نداشتم حدود یکسال به طور غیر جدی به درسها اشتغال داشتم بعد از یکسال در اثر یافتن بعضی از هم بحثی‌ها که از مستعدین درجه اول بودند و جاذبیت دروس غیر ابتدائی با جدیت تمام در مدت نسبتا کوتاهی دروس مقدماتی و سطوح را به پایان برده و در سال 1363 قمری در درس خارج اصول مرحوم آیت‌اللّٰه صدر حاضر شده و مقداری از بحث خبر واحد را نوشته سپس بعد از ورود مرحوم آیت‌اللّٰه بروجردی به قم در محرم 1364 در درس خارج فقه و اصول ایشان شرکت کرده و همچنین مدتی در درس خارج اصول مرحوم آیت‌اللّٰه حجت و مختصری در بحث خارج فقه ایشان حاضر گردیدم و مقداری از تقریرات اصول از اوائل درس را نوشته استاد عمده ایشان مرحوم آیت‌اللّٰه داماد بوده که حدود بیست سال از بحث فقه و قریب یکدوره از درس اصول آن مرحوم بهره‌مند گردیده و کتاب طهارت و خمس و زکاه و صوم و حج را به استثناء مقداری از بحث طهارت که به مناسبت سفر عراق تعطیل شده از محضرشان استفاده کرده و مقدار بسیار کمی نیز از بحث دوره اول کتاب صلاه را مستفیض شده است.

در سال 1374 قمری به عتبات عالیات مشرف شده و در درس فقه آیت‌اللَّه حاج سید عبدالهادی شیرازی و آیت‌اللَّه حکیم قدس سرهما و درس اصول آیت‌اللَّه خوئی مدظله شرکت کرده بعد از حدود هفتاد روز به ایران مراجعت کرده و در سال 1375 بار دیگر به عتبات مشرف شده حدود 6 ماه در دروس آیات مزبور حاضر گشته و در رمضان آن سال مقداری از مبحث رضاع را از بحث تعطیلی آیت‌اللَّه خوئی استفاده کرده ضمنا مختصری در قم از منظومه سبزواری را پیش مرحوم علامه طباطبائی خوانده و کمی هم مباحثه کرده ولی چون به این علم مانوس نبوده درس و بحث در مدت کوتاهی تعطیل شده همچنین مقداری جبر و هندسه را با یکی از اعاظم دوستان خود بحث کرده است.

اما اساتید ایشان قبل از ورود به درس خارج زیادند برای نمونه نام مبارک چند تن از آنان را متذکر می‌شویم.

1- مرحوم آیت‌اللَّه والدشان که اولین استاد و آخرین اساتید سطوح عالیه ایشان بودند قسمتی از مقدمات و کمی از کفایه را پیش ایشان خوانده.

2- محقق بزرگوار آقای سید مرتضی علوی اصفهانی داماد آیت‌اللَّه گلپایگانی مدظله که استاد مطول ایشان بودند و از نظر تعمق و حسن تقریر نظیر ایشان را در موضوع مزبور ندیده‌اند.

3- رهبر فقید انقلاب مرحوم آیت‌اللَّه خمینی که قسمت عمده مبحث برائت شیخ انصاری را نزد ایشان خوانده و گاهی به بحثهای خارج از کتاب نیز می‌پرداختند.

4- مرحوم آیت‌اللَّه حاج شیخ مرتضی حائری که قسمتی از بیع مکاسب شیخ و مقدار کمی از بحث ظن و استصحاب فرائد و مختصری از کفایه را پیش ایشان خوانده درس اگرچه اسماً درس سطح حساب می‌شد ولی واقعا درس خارج بوده است.

تألیفات معظم‌له

ایشان با اینکه صفحات زیادی را در فقه و اصول و حدیث و تراجم و رجال و انساب و غیره نوشته است و تقریرات درس عده‌ای از اساتید را نگاشته ولی در اثر کثرت تشکیک و تجدیدنظر که آفت بزرگی است برای حفظ مواریث علمی این آثار مدون نشده فقط مقدار کمی به عنوان مقاله چاپ شده و متاسفانه قسمت زیادی در اثر عدم اهتمام مفقود گردیده و مقدار موجود هم اغلب مسوده است. از خداوند متعال توفیق تبییض و تکمیل آنها را مسئلت می‌نمایم.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

شرف‌الاسلام شیرازی، ابوالقاسم عبدالوهاب

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 536 ق)، واعظ، فقیه اصولی، متکلم و محدث حنبلی. معروف به ابن حنبلی واعظ. اصل وی از شیراز است. از پدر فقه آموخت و از ابوطالب بن یوسف، حدیث. وی را شیخ حنبلیان دمشق گویند. از آثارش وقف مدرسه‌ی بزرگ شریفیه در کنار جامع دمشق است. از آثار علمی‌اش: «البرهان»، دراصول دین؛ «رساله فی رد الاشعریه»؛ «المفردات»؛ «المنتخب»، در اصول فقه حنابله.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (2/ 529، 568)، سیر النبلاء (104 -103 /20)، معجم المؤلفین (224/6).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1286 ق)، عالم دینی، استاد، محقق، مفسر و نویسنده. در مزینان متولد شد و تا هفده سالگی در زادگاهش، و در مدرسه‌ی مزینان، نزد پدر و عمویش به تحصیل پرداخت. سپس برای ادامه‌ی تحصیل به مشهد رفت و در مدرسه فاضل خان سکنی گزید. نخستین استادش در این مدرسه ادیب نیشابوری اول بود که دنباله‌ی مقدماتی را که نزد پدر و عمویش آموخته بود، در محضر ایشان فراگرفت. بعد از فوت ایشان در خدمت ادیب ثانی رسید و در محضر این دو استاد توانست مقدمات و ادبیات را به پایان برساند. فقه، اصول و فلسفه را نیز نزد اساتید معروف مشهد مانند: آقا شیخ هاشم قزوینی ارتضا، میرزا ابوالقاسم الهی، حاج شیخ محمود حلبی فراگرفت. شریعتی قوانین را نزد حاج شیخ کاظم دامغانی و «شرح لمعه» را نزد ارتضا و حاج میرزا احمد مدرس یزدی معروف به حاج میرزا احمد نهنگ فراگرفت. از دیگر استادان وی آیت‌اللّٰه میرزا مهدی اصفهانی بود که فضلای مشهد همه به محضر درس وی می‌رفتند. از حدود 1310 ش فعالیت خود را در دبیرستان در سمتهای مختلف آغاز کرد و تا آخرین دم از تدریس و ارشاد دانش‌آموز و دانشجو باز نایستاد... از آثار وی: «فایده و لزوم دین»؛ «تفسیر نوین»؛ «وحی و نبوت در پرتو قرآن»؛ «خلافت و ولایت»؛ «امامت در نهج‌البلاغه»؛ «اصول عقاید و اخلاق شریعتی»؛ «تاثیر هنرهای مسلمین بویژه ایرانیان در اروپا»؛ «عباسه خواهر هارون‌الرشید». [1]
محقق، استاد.
تولد: 1286، قریه مزینان.
درگذشت: 31 فروردین 1366.
استاد محمدتقی شریعتی مزینانی، فرزند محمود روحانی، دوران طفولیت و نوجوانی را در روستای خود گذرانید و در همان جا فراگیری منطق، فلسفه و فقه و اصول پرداخت.
در مدرسه‌ی فاضل‌خان، هم حجره‌ی برادرش شیخ قربانعلی شریعتی بود و به تحصیل علوم اسلامی مشغول شد. از جمله اساتید وی باید به آیت‌الله هاشم قزوینی و آیت‌الله محمدتقی ادیب ثانی اشاره کرد که نزد ادیب ثانی دوره مطول و مغنی را به پایان رساند، قوانین را نزد حاج شیخ کاظم دامغانی، شرح لمعه را نزد ارتضا و حاج میرزا احمد مدرس خواند، از

اساتید دیگر آن زمان وی میرزای اصفهانی بود.
از سال 1311 به تدریس در مدارس جدید مشهد پرداخت. معلمی را از مدرسه‌ی ملی شرافت آغاز کرد و تا سال 1313 ادامه داشت. بر طبق مقررات اداری، صلاحیت علمی و شایستگی تدریس ایشان از سوی اداره فرهنگ تأیید می‌شود و از این پس (1314) در دبیرستان ابن یمین، به تعلیم می‌پردازد. چون فعالیت‌های ثمر بخش داشت، نظامت دبیرستان نیز به عهداش محول میشود و کلاسهای جدید دبیرستان را تأسیس می‌کند. طبیعی است در آن زمان یک دبیر یا مسئول دبیرستان که پای‌بند موازین شرعی بود، نمی‌توانست بعضی برنامه‌های خاص دولتی را اجرا کند و با دشواریهایی مواجه می‌شد. در همین زمان شروع به ترجمه کتاب از عربی به فارسی نمود.
پس از شهریور سال 1320 که فعالیت‌های سیاسی آزاد شده بود و حزب توده تبلیغاتی را در ترویج کمونیسم بین جوانان آغاز کرده بود، وی نیز مبارزه با آنها را از کلاس درس (در دبیرستان شاهرضا و سپس فردوسی) شروع کرد و حتی ساعاتی بدون دریافت اضافه کار به تدریس ادبیات فارسی و عربی و شرعیات می‌پرداخت. در همان سال‌ها بود که به تدریس در دانشسرا- که مرکز فعالیت آن حزب شده بود- نیز مشغول گشت.
از دیگر مراکز آموزشی دولتی که استاد شریعتی در آنجا به تدریس پرداخت، دانشکده‌ی الهیات و معارف اسلامی مشهد است که از سال 1327 تأسیس شد، و بنا به دعوتی که از وی به عمل آمد، تفسیر سوره قرآن و نهج‌البلاغه را تدریس می‌کرد و تا سه سال ادامه داشت.
سرانجام بنابر حکم اداره‌ی آموزش و پرورش خراسان، استاد محمدتقی شریعتی مزینانی در تاریخ بیست و دوم آبان 1341 پس از سی سال تدریس در دبیرستان‌های مشهد بازنشسته شد.
از دیگر فعالیت‌های ایشان مبارزه با اندیشه‌های سید احمد کسروی بود. استاد مجالسی را برگزار می‌نمود. (سخنرانی‌ها، جلسات تفسیر قرآن) ولی با افزایش برنامه‌ها، به پیشنهاد او و با توجه به نیاز موجود از سال 1323 منزلی در کوچه چهارباغ مشهد برای تشکیل جلسات اجاره کردند. با نصب تابلوی «کانون نشر حقایق اسلامی» بر سر در آن، این مرکز تبلیغی رسمیت و تمرکز یافت و برنامه آن منتشر شد. (کارنامه‌ی کانون در اسفند 1326 منتشر شد). در سال 1327 سخنرانی‌های فرهنگی در رادیو مشهد داشت که درباره‌ی «فایده و لزوم دین» بود که بعدها با همین نام منتشر شد. در سال 1330 با «جمعیت‌های مؤتلفه‌ی اسلامی مشهد» همکاری داشت و در این مسیر در انتخاب وکلایی برای دوره هفدهم مجلس شورای ملی تلاش خود را نمود. در سال 1336 به اتهام همکاری با نهضت مقاومت ملی به مدت یک ماه و اندی دستگیر و بازداشت شد. به این ترتیب جلسات

کانون تشکیل شد. پس از آزادی جلسات تفسیر و سخنرانی وی در منزل آیت‌الله العظمی سید محمدهادی میلانی (1337 الی 1339) تشکیل می‌شد. از سال 1337 الی 1340 در دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد و نیز در مؤسسه وعظی و تبلیغ به تدریس تفسیر قرآن و نهج‌البلاغه می‌پرداخت. در سال 1339 کانون نشر حقایق اسلامی دوباره شروع به فعالیت نمود.
در عاشورای 1381- برابر با سوم تیر 1340- برای عده‌ای از عزاداران، استاد سخنرانی نمود و اهداف قیام حسین (ع) را شرح داد. ولی سال بعد، پس از رسیدن دسته راه پیمایان به صحن عتیق، از سخنرانی استاد ممانعت به عمل آمد. و در سال 1342 قبل از محرم 1383 از شهربانی به وی تلفن زدند که سازمان امنیت با این برنامه موافق نیست. به این ترتیب کانون تعطیل شد. در سال 1342 نامه‌ای از طرف هیئت مدیره‌ی حسینیه‌ی ارشاد و مکتوب به خط استاد مرتضی مطهری فرستاده شد (و با واسطه قرار دادن آیت‌الله میلانی) که وی برای سخنرانی به تهران روند. این دعوت چنان بود که چند شب سخنرانی تبدیل به چهار سال و اندی شد.
علاوه بر حسینیه ارشاد، دو سه سال- هنگام حبس آیت‌الله سید محمود طالقانی- در ماه رمضان اداره مجلس وعظ و تفسیر مسجد هدایت به عهده وی بود و به اصرار جمعیتی به نام احباب الحسین (ع) به گفتن تفسیر قرآن و ارشاد آنان پرداخت. کتاب خلافت و ولایت از نظر قرآن و سنت که شامل بحث‌های تحقیقی است، ثمره سخنرانی‌های هفتگی ایشان است که طی بیست و سه جلد در حسینیه‌ی ارشاد ایراد کرده است (در این کتاب آقایان استاد مرتضی مطهری، محمدتقی شریعتمداری نیز مطالبی دارند، 1339). تجدید طبع تفسیر نوین، وحی و نبوت در قرآن و آثار قلمی دیگر نیز از ثمرات دوران اقامت در تهران است.
استاد محمدتقی شریعتی در ادبیات عرب و فارسی تبحر داشت و در گفتارش نکات فراوانی وجود داشت.
آخرین سخنرانی استاد شریعتی در حسینیه ارشاد در هفده آبان 1351 (عید فطر 1392) بود که پس از آن حسینیه توسط سازمان امنیت تعطیل شد. استاد در سال 1352 دستگیر شد و یک سال و اندی در حبس بود. فرزند وی دکتر علی شریعتی در بیست و نه خرداد 1356 در لندن درگذشت. پس از پیروزی انقلاب اسلامی برای اولین بار در شانزده فروردین 1358 در حسینیه‌ی ارشاد سخنرانی نمود. بین سال‌های 1358 الی 1360 به مناسبت‌های خاص سخنرانی‌های وی از رادیو پخش می‌شد.
از آثار اوست: آغاز وحی با تفسیر سوره علق (تاریخ مقدمه 1340)؛ اصول عقاید و اخلاق شریعتی (چاپ اول 1321، چاپ هفدهم 1333) امانت در نهج‌البلاغه (1357)؛ تأثیر هنرهای مسلمین به ویژه ایرانیان در اروپا (زکی

محمدحسین، ترجمه)، تعلیمات دینی (قسمت اول، مخصوص کلاس اول دبیرستان، 1325)؛ تفسیر نوین؛ جز سی‌ام قرآن (1346)؛ چرا حسین قیام کرد؟ (نشریه کانون نشر حقایق اسلامی، 1341)؛ ز نیرو بود مرد را راستی (نشریه کمیته دبیران تعلمیات دینی مشهد، به مناسبت اولین سمینار دبیران تعلمیات دینی در مشهد، مرداد 1349؛ استاد در نشریه مقاله‌ای دارند)؛ عباسه، خواهر هارون الرشید یا خواری برمکیان (تألیف جرجی زیدان ترجمه استاد، بی. تا)؛ فایده و لزوم دین (نشریه دوم کانون نشر حقایق اسلامی مشهد، آذر 1329)؛ مبانی اقتصادی در اسلام (عبدالحمید جودةالتجار؛ ترجمه استاد، ششمین نشریه کانون نشر حقایق اسلامی مشهد، 1325)؛ مقدمه‌ی کتاب نیایش (دکتر آلکسیس کارل، ترجمه دکتر علی شریعتی، 1339)؛ وحی و نبوت در پرتو قرآن (1349)؛ متن دو سخنرانی استاد به نام‌های «مهدی موعود امم» و «علی شاهد رسالت» در دومین نشریه انجمن اسلامی دانشجویان مشهد در دی 1339 به چاپ رسیده است.
استاد محمدتقی شریعتی مزینانی عصر دوشنبه سی و یک فروردین 1366- برابر با بیست و یک شعبان 1407 ق. درگذشت. پیکرش در جوار امن الهی در مشهد حرم امام رضا (ع) درون غرفه‌ای از صحن آزادی به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] شریعتی در نگاه مطبوعات (75 -73)، کیهان فرهنگی (س 1، ش 11، ص 9 -5)، مؤلفین کتب چاپی (223/2).

شریفه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر احمد بن علی فارابی بود که از محمد بن عبدالرحمن حدیث روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 295 / 2.

شریفی حسینی، ابوالفتح

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 976 ق)، متکلم، محدث، فقیه و مفسر امامی. معروف به امیر ابوالفتح شرقه. از خانواده‌ای شیرازالاصل و سنی مذهب در ماوراءالنهر متولد شد. وی نزد عصام‌الدین ابراهیم اسفراینی و جامی تلمذ کرد. امیر ابوالفتح چون به مذهب شیعه گروید به اردبیل رفت و در آنجا به تحقیق در فقه شیعه پرداخت و تا پایان عمر در این کار بود. از آثار وی: «آیات الاحکام» به نام «تفسیر شاهی»؛ «اصول الفقه»؛ «تاریخ الصوفیه»؛ «تحقیق معنی الاقوال الشارحه فی المنطق»؛ «حاشیه الکبری»؛ حشایه‌ی «شرح المطالع»؛ «صفوه الصفاء». استاد نفیسی در «تاریخ نظم و نثر» و دکتر صفا در «تاریخ ادبیات در ایران» وی را از شاگردان موسی بن محمد قاضی‌زاده‌ی رومی دانسته و تاریخ وفاتش را 950 ذکر کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (394/2)، تاریخ ادبیات در ایران (252/5)، تاریخ نظم و نثر (374 -373)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (972/7)، الذریعه (346 -345 ،314 /21 ،49/15 ،133 ،59/6 ،277/4 ،261/3 ،202/2 ،41/1)، ریحانه (220/3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 176/10).

شریفی شیرازی، مرتضی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 974/972/964 ق)، دانشمند، محدث و حکیم، متخلص به شریف. در آغاز از شیراز به مکه مسافرت کرد و علم حدیث را در ملازمت شیخ ابن‌حجر عسقلانی اخذ کرده و از وی اجازه‌ی تدریس گرفت. از آنجا به دکن مسافرت کرد و از دکن به اگره آمد و بر اکثر علماء و فضلاء آنجا برتری یافت و به تدریس علوم و حکم پرداخت. وی در هند درگذشته و بعد پیکرش را به مشهد برده‌اند. از آثار وی: «منظومه‌ی الکافیه»، در نحو «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (682/2)، تذکره‌ی روز روشن (421)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (262/3)، الذریعه (525/9)، فرهنگ سخنوران (504)، کاروان هند (635 -633 /1)، هفت اقلیم (233/1).

شفتی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
السید محمدباقر مشهور (به حجةالاسلام شفتی) صاحب (مسجد سید) اصفهان بن سید محمدتقی بن سید محمد زکی بن محمدتقی بن شاه قاسم بن امیر اشرف بن شاه قاسم بن شاه هدایت بن امیر هاشم ابن سلطان سید علی قاضی بن سید علی بن محمد بن علی بن محمد بن موسی بن جعفر بن اسماعیل بن احمد بن محمد بن احمد بن محمد بن ابی‌القاسم بن حمزة بن الامام موسی الکاظم (ع) از فحول علماء امامیه در قرن دوازدهم هجری بوده است.
تولد آن بزرگوار در سال 1175 قمری در نواحی طارم علیاء زنجان در قریه‌ای که به آن (چرزه) می‌گویند در ده فرسخی شفت واقع شده و در سن هفت سالگی منتقل به شفت شده.
و پس از ده سال در سن 17 سالگی و سال 1192 ق مهاجرت به نجف اشرف نموده و در کربلا به درس وحید علی‌الاطلاق و استاد اکبر علامه محمدباقر بهبهانی و پس از آن علامه سید علی صاحب ریاض استفاده کرده.
و بعد به نجف مشرف و از محضر علامه بزرگ سید مهدی بحرالعلوم و علامه شیخ جعفر کاشف‌الغطاء بهره‌مند شده و مسافرتی به کاظمین نموده و از حضرت علامه سید محسن اعرجی مستفیض گردیده و پس از هشت سال توقف در عراق در سال 1200 ه به ایران برگشته و در قم از محضر مدقق بزرگوار میرزا ابوالقاسم قمی صاحب (قوانین‌الاصول) استفاده نموده.
و از آنجا به کاشان عزیمت و از محضر و دروس اخلاقی ملا مهدی نراقی صاحب (جامع‌السعادات) کامیاب شده و در سال 1206 ه به اصفهان وارد و رحل اقامت افکنده و افاضل طلاب و علماء در گردش جمع و از درس و بحثش استفاده نموده و شهرت عالمی پیدا و به ریاست عامه و مرجعیت تامه رسیده و بسط یدش تا اجراء حدود الهی رسیده و شمشیری که با آن ده‌ها حد الهی را جاری کرده است.
اکنون در بیت آن بزرگوار در دست حفیدش حجةالاسلام والمسلمین حاج سید رضا شفتی باقی و موجود است و تاریخ روحانیت شیعه یاد ندارد که این موقعیت برای احدی از علماء و مراجع شیعه غیر آنجناب پیدا شده باشد و این نبود مگر حسن باطن و سلامت نفسش (اللّٰه اعلم حیث یجعل

رسالته).
از خصایص آن بزرگوار سخاوت وجودش بود که هیچ صاحب حاجتی به ایشان مراجعه نمی‌کرد مگر اینکه فوراً حاجتش را روا می‌ساخت و هیچ مستحقی نزد او نمی‌رفت مگر اینکه او را مستغنی و مستطیع و توانگر می‌کرد حکایاتی از کرم و عطاء او شنیده‌ام که اینجا مجال ذکر آن نیست.
از اقران و اصدقاء خالص او عالم ربانی و آیت سبحانی علامه بزرگ حاج ملا محمدابراهیم کلباسی بود که با آن همه عظمت سید را بر خود مقدم می‌داشت و حتی حکم او را بدون وضو نمی‌گرفت.
آن بزرگوار در یکشنبه دوم ربیع‌الثانی 1260 هجری از دنیا رفت و در مقبره خودش در زاویه مسجدش (مسجد سید اصفهان) در محله بیدآباد مدفون گردید.
آثار خالده سید
1- مسجد عظیم و زیبای او در در محله بیدآباد خیابان مذکور که از مساجد مهمه و معروفه اصفهان و بلکه ایرانست.
2- کتاب (مطالع‌الانوار) در شرح شرایع که پنج جلد آن بیرون آمده
3- جوابات المسائل در دو مجلد.
4- تحفة‌الابرار رساله عملیه فارسی
5- قضاء و شهادات.
6- زهرة‌الباهره در اصول فقه و ده‌ها رساله و تعلیقات دیگر.
دارای 6 فرزند بزرگوار بودند که تمامی از علماء بزرگ عصر خود بوده‌اند.
1- حجة‌الإسلام ثانی علامه جلیل‌القدر آیت‌اللَّه العظمی حاج سید اسداللَّه.
2- آیت‌اللَّه آسید ابوالقاسم شفتی
3- آیت‌اللَّه آسید محمدعلی
4- آیت‌اللَّه میرزا زین‌العابدین
5- آیت‌اللَّه آسید جعفر
6- آیت‌اللَّه آسید مؤمن.
در حال حاضر دو نفر از احفاد آن بزرگوار در قید حیاتند و در مسجد او (مسجد سید) بجای نیاکان خود اقامه جماعت می‌نمایند.
(1260 -1175 ق)، علام امامی، فقیه اصولی، ادیب نحوی و رجالی. معروف به حجة‌الاسلام. در قریه‌ای از قرای رشت از نواحی طارم علیا به دنیا آمد و در هفت سالگی به شفت منتقل شد. وی در اصفهان سکنی کرد. از شاگردان بهبهانی، بحرالعلوم، صاحب «ریاض»، کاشف الغطاء، ملا مهدی نراقی و میرزای قمی است. شفتی از بزرگان علمای امامیه بود که در فقه، اصول، ادبیات، رجال، حدیث، درایه، ریاضی و هیئت تبحر داشت و در اخلاقیات از نوادر بود. پس از سفر علمی طولانی به شهرهای مختلف در اصفهان مقیم شد و اهل علم و دانش‌پژوهان گردش جمع شدند و ریاست

و زعامت به طور کامل به وی منتقل شد. حاج محمد ابراهیم اصفهانی قزوینی و میرزا محمد رضوی و ملا محمدعلی محلاتی و سید فضل‌اللّه استرآبادی و شیخ علی نخجوانی و سید محمدتقی زنجانی و ملا محمد رفیع گیلانی و حاج عبدالباقی کاشانی و سید محمدعلی ابرقویی از شاگردان و راویان وی بودند. وی در اصفهان درگذشت و در مسجدی که خودش در کوی بیدآباد اصفهان بنا نهاده و به مسجد سید مشهور است، و دارای مدارس و حجره‌هایی برای طلاب می‌باشد، دفن شد. از آثارش: کتاب «السوال و الجواب»؛ «مطالع الانوار»، در فقه که شرح «شرایع» محقق است؛ «تحفه الابرار»، به فارسی، در احکام شرعیه؛ رساله‌ای در «مناسک حج»؛ رسائلی در «فقه» و «رجال» که بطور تحقیقی نگاشته شده است؛ «الزهره البارقه فی احوال المجاز و الحقیقه»؛ «قضاء و شهادات استدلالی»؛ «وجوب اقامه‌ی حدود در زمان غیبت بر فقها و مجتهدین»؛ «اصحاب الاجماع»؛ «تمییز مشترکات الرجال»؛ «الاجازات»؛ «آداب الصلاه اللیل و فضلها».[1]

شفتی، سید محمدباقر بن تقی موسوی شفتی از بزرگان علمای امامیه (ف. اصفهان 1260 ه.ق.). وی فقیه اصولی، ادیب نحوی، رجالی و ریاضی و شاگرد بهبهانی و بحرالعلوم سید مهدی و کاشف الغطاء شیخ جعفر و ملا مهدی نراقی و میرزای قمی و غیره بود. آثار عمده او عبارتند از: آداب صلوة الیل و فضلها، الاجازات، الاستقبال فی شرح مبحث القبلة من التحفة، اصحاب الاجماع، اصحاب العدة للکینی، تحفة الابرار در احکام شرعی (فارسی)، تمییز مشترکات الرجال و رساله‌های بسیار در تحقیق حال رجال حدیث امامی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] اعیان الشیعه (188/ 9)، الذریعه (149/ 11 ،12/ 2 ،81/ 1)، روضات الجنات (102 -96/ 2)، ریحانه (26/ 2)، شرح حال رجال (305 -304/ 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 196 -192/ 13)، الکنی و الالقاب (174 -173/ 2)، لغت نامه (ذیل/ حجةالاسلام)، معجم المؤلفین (96/ 9)، مکارم الآثار (1614/ 5).

شقیق بلخی، ابوعلی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 194/190 ق)، عارف و محدث. اصل وی از بلخ بود و اولین کسی بود که علم طریقت و اصول تصوف را در خراسان نشر داد. نز قاضی ابویوسف فقه آموخت و مرید و مصاحب ابراهیم ادهم بود و استاد حاتم اصم. از کثیر بن عبداللّٰه ابلی و اسرائیل بن یونس و عباد بن کثیر روایت کرد و عبدالصمد بن یزید مردویه و محمد بن ابان مستملی و حاتم اصم از وی روایت کردند. گویند ابتدا بازرگان بود و از تجارت توبه کرد و به تصوف روی آورد. در جنگ با ترکان در «کولان» یا «واسجرد» به شهادت رسید. [1]
ابوعلی بن ابراهیم بلخی عارف معروف (مقت. 194 ه.ق.). وی نزد قاضی ابویوسف فقه آموخت و از طریق ابوهاشم ذهلی و انس روایت حدیث کرده و بیست سال در فهم معانی آیات قرآنی کوشیده. وی توبه کرد و به ریاضت پرداخت و پیاده به زیارت کعبه رفت. در طریقت مصاحب ابراهیم ابن ادهم و استاد حاتم اصم بود. او در جنگ با ترکان در «کولان» یا «واسجرد» (ماوراءالنهر) به قتل رسیده. از اقوال او در کتب صوفیه بسیار نقل شده.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (44 -43 /2)، الاعلام (249/3)، تاریخ نظم و نثر (19)، تذکره الاولیاء (202 -196 /1)، الجرح و التعدیل (ج 2/ ق 373/1)، حلیه الاولیاء (73 -58 /8)، الذریعه (534/9)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (38 -36)، روضات الجنات (229/3)، سیر النبلاء (316 -313 /9)، طبقات الصوفیه سلمی (66 -61)، طبقات الصوفیه هروی (87 -86)، طبقات الکبری (65/1)، فرهنگ سخنوران (508)، فضایل بلخ (142 -129)، فردوس المرشدیه (24)، کشف المحجوب (138)، لغت نامه (ذیل/ شقیق، ابوعلی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 190)، نفحات الانس (671 135، 63، 54، 47 -46)، وفیات الاعیان (476 -475 /2)، هفت اقلیم (44 -43 /2).

شوشتری، نوراللَّه

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
قاضی نوراللَّه بن سید شریف‌الدین شوشتری مرعشی که نسب شریفش با بیست و یک واسطه به سید علی مرعشی موصول و با بیست و شش واسطه به حضرت سیدالساجدین زین‌العابدین (ع) می‌رسد.
از مفاخر عالم تشیع و افتخارات دارالمؤمنین شوشتر و معاصر با عهد صفویه شاه عباس کبیر فقیهی اصولی و محدثی رجالی و ادیبی ریاضی و متکلمی محقق و شاعری ماهر و با کمالات صوری و معنوی و نفسانی و روحانی معروف بوده است.
در زمان اکبرشاه هندی برای تبلیغ اسلام و ارشاد عوام کالانعام هندوستان به هند مسافرت نمود و در لاهور به منصب قضاوت و داوری بین مردم رسید و مرجع خودی و بیگانه گردید و اهتمام تمام در انجام وظائف و امر به معروف و نهی از منکر و تبلیغات دینیه نمود.
و ضمناً تألیفات نافعه متنوعه بسیاری در فنون مختلفه که حاکی از تبحر و نبوغ و جامع معقول و منقول بودنش بوده به یادگار گذاشت و جان شریفش را در راه خدمت به مذهب حقه اثنا عشریه تقدیم نمود و در راه این هدف به دست سنیان متعصب به وضع فجیعی شهید و رغما لانفهم قبرش در آگره هند (اکبرآباد) مزار موافق و مخالف گردید.
و چندین سالست که در نیمه ماه شعبان صدها هزار نفر از شیعه و سنی هند و پاکستان و نقاط دیگر به زیارت قبرش شتافته و مراسمی را انجام می‌دهند.
کیفیت شهادت
اما چگونگی شهادت او چنانچه در شهداء الفضیله علامه امینی و ریحانةالادب خیابانی و مقدمه شرح احقاق‌الحق علامه نسابه آیت‌اللَّه العظمی مرعشی نجفی مدظله است.
از این قرار است که علماء نواصب اهل سنت بر موقعیت وی حسد بردند و از کتاب احقاق‌الحق او سعایت کردند نزد سلطان اکبرشاه که این سید رافضی است و دلیل بر رفض او اینست که در کتابهایش بر علی کرم اللَّه وجهه صلوات می‌فرستد و صلوات‌اللَّه‌علیه می‌گوید.
و این خلاف سنت کرده و مرتکب بدعتی شده است و همگی فتوای قتل او را دادند.
پس شاه گفت همه بنویسند پس نوشتند و امضا کردند و شاه چون امضاها

را خواند گفت:
پس چرا فلان عالم امضا نکرده او باید حتماً امضا کند پس نزد آن عالم رفتند که از او امضا بگیرند او گفت این شخص چرا واجب‌القتل باشد گفتند چون برای علی صلوات‌اللّٰه‌علیه می‌نویسد و صلوات مخصوص به پیغمبر است.
در جواب نوشت حدیث نبوی (یا علی لحمک لحمی و دمک دمی... مسلم اهل قبله است و چون علی لحم و دم پیغمبر است پس همچنانکه برای پیغمبر صلی اللّٰه علیه می‌گوئیم برای علی هم باید (صلوات‌اللّٰه‌علیه) بگوئیم بنابراین سید مرتکب بدعت نشده و این شعر را به هندی نوشت.
گر لحمک لحمی بحدیث نبوی هی
بی صلی علی نام علی بی‌ادبی هی
پس اکبرشاه اجازه قتل او را نداد تا بعد از او در زمان پسر جوان ساده و مستش شده عالم‌گیر در سال 1019 هجری علماء حسود ناصبی آن بزرگوار را در راه گرفته و چندان سیم خاردار بر بدن او زدند تا اعضایش را پاره پاره نمودند و وی را شهید راه حق کردند. از اشعار اوست این ابیات:
عشق تو نهالیست که خواری ثمر اوست
من خاری از آن بادیه‌ام کاین شجر اوست
بر مائده عشق اگر روزه گشائی
هش دار که صد گونه بلا ما حضر اوست
وه کاین شب هجران تو بر ما چه دراز است
گوئی که مگر صبح قیامت سحر اوست
فرهاد صفت این همه جان کندن (نوری)
در کوه ملامت بهوای کمر اوست
تخلص آن بزرگوار نوری می‌باشد و وقتی در هندجان خود را در مخاطره دید با خویش گفت.
خوش پریشان شده‌ای با تو نگفتم نوری
آفتی این سر و سامان تو در پی دارد
صاحب عبقات‌الانوار علامه میر حامد حسین هندی زحمات بسیاری برای مزار آن بزرگوار کشید و به فرزندش علامه سید ناصر حسین وصیت کرد که در احیاء مزار شهید کوشش و تکمیل نماید و او به فرزندش ناصر سعید سفارش کرد خلاصه به همت و جدیت بیت جلیل صاحب عبقات مزار کثیرالبرکاتش بنا و همه ساله در ماه شعبان و غیر آن مردم از دور و نزدیک به زیارتش می‌روند.
در سال 1390 هجری که مزار و کتابخانه شهید را افتتاح نمودند از تمام مراجع بزرگ و آیات عظام عراق و ایران و بلاد دیگر رسماً دعوت کردند و

نگارنده هم دعوت داشتم لکن موفق نشدم و نمایندگان مراجع آیت‌اللّه العظمی میلانی و آیت‌اللَّه العظمی مرعشی و آیت‌اللَّه العظمی شاهرودی و شریعتمداری و دیگران با شرکت صدها هزار نفر آنجا را افتتاح و مراسمی را انجام و پیام آیات عظام را به مردم مسلمان هند رسانیدند.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(574 -485/482 ق)، فقیه، محدث و خطاط. ملقب به فخرالنساء بانویی عالم و هنرمند از ابیورد خراسان و همسر ثقةالدوله ابن انباری، از خاصان دربار المقتفی عباسی بود که در بغداد متولد شد و در فصاحت بیان مقامی بلند داشت. وی از محدثان زیادی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی ابوعبداللّٰه حسین بن احمد طلحه نعالی و طراد بن محمد زینبی و فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی سماع حدیث کرد و همچنین کسانی مانند ابن‌جوزی و علی بن هبه‌اللّٰه شافعی و عبداللّٰه بن عمر ابن ابی‌بکر مقدسی و عبدالرحمان بن عبدالوهاب حنبلی از او روایت و سماع حدیث کردند. او را جزو استادن خطوط سبعه، بخصوص ثلث و نسخ نیز آورده‌اند. زینب شهده قطعات و مرقعات نیکو می‌نگاشته و در بغداد چشم از جهان فروبسته است. اینکه وی را استاد یاقوت مستعصمی دانسته‌اند، به هیچ وجه روا نیست. شهده را به جهت حسن خط و انشاء شهده الکاتبه نیز گفته‌اند. او از صوتی زیبا نیز برخوردار بود.[1]
13 محرم 574 ق، زینب دختر احمد بن فرج بن عمر ابری دینوری (یا ابیوردی خراسانی) ملقب به فخرالنساء از زنان دانشمند. وی در بغداد متولد شد و از محدثان بزرگی مانند ابوالخطاب نصر بن احمد بطروانی، ابوعبداللّٰه حسین بن احمد طلحه نعالی، طلحة بن محمد زینبی، ابوالحسن علی بن حسین بن ایوب، ابوالحسین احمد بن عبدالقادر بن یوسف، فخرالاسلام ابوبکر محمد بن شاشی، طراد بن محمد زینبی و ثابت بن بندار روایت و سماع حدیث کرد. همچنین کسانی مانند ابن جوزی، علی بن هبةاللّٰه شافعی، عبداللّٰه بن عمر بن ابی‌بکر مقدسی، حسن بن عمر بن نصر، عبدالرحمن بن عبدالوهاب حنبلی و... از او روایت و سماع حدیث کردند.
علاوه بر این وی دارای فضایل و کمالات گوناگون بود. حلاوت بیان و فصاحت لسان داشت و بدیهه‌گو بود و قطعات و مرقعات را نیز نیکو می‌نوشت. برخی او را استاد خط یاقوت مستعصمی دانسته‌اند که با توجه به تاریخ وفات یاقوت (697 -677 ق)، این قول درست به نظر نمی‌رسد. وی در هشتاد سالگی درگذشت.[2]
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] احوال و آثار خوشنویسان (1227/4)، الاعلام

(259/3)، پیدایش خط و خطاطان (110)، تاریخ مشاهیر کرد (49 -48 1/)، خوشنویسان و هنرمندان (23 -22)، ریحانه (270/3)، لغت نامه (ذیل/ شهده الکاتبه)، مشاهیر زنان (137)، وفیات الاعیان (478 -477 /2).
[2] منابع: احوال و آثار خوشنویسان، 1227؛ اعلام‌النساء، 312 -309 /2؛ پیدایش خط و خطاطان، 158؛ تاریخ مشاهیر کرد، 49 -48 /1؛ قاموس الاعلام، 2887 /142.

شیخ‌الاسلام تبریزی، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1240- 1310 ق)، فقیه، اصولی، مفسر، محدث و ادیب امامی. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری کتب مقدماتی، عربی و فارسی، برای تکمیل تحصیلات خود به نجف رفت و در آنجا در نزد شیخ انصاری و حاج شیخ مهدی آل‌کاشف الغطاء و فاضل ایروانی و شیخ محسن خنفر و شیخ مشکور و دیگران درس خواند. پس از نیل به مدارج عالی به زادگاهش بازگشت و مورد توجه خاص و عام گردید. در 1282 ق پس از وفات برادرش میرزا شفیع به منصب شیخ‌الاسلامی رسید. شیخ‌الاسلام علاوه بر مراتب علمی قریحه‌ی شعری نیکویی داشت و اشعار لطیفی از خود بجای گذاشت. وی سفری از تبریز به نجف و از آنجا به مکه کرد و در حال حج‌گزاری از دنیا رفت و در قبرستان ابوطالب (ع) دفن شد. از آثار وی: «درایه الحدیث»؛ «دکه القضاء»، در شهادت و قضاء؛ «رساله‌ی مشتقات»؛ «حقایق القوانین» که حاشیه‌ی «قوانین الاصول» است؛ «تمییز الصحیح من الجریح»، در تعادل و تراجیح؛ حواشی بر «مجمع البحرین» طریحی؛ «کاشفه الکشاف»، حاشیه بر «کشاف» زمخشری؛ «مفتاح البسمله»؛ «منتهی المقاصد»، در علم نحو؛ «مواقع النجوم فی مشکلات العلوم» یا «غایه الاملین»، در حل مشکلات آیات؛ «المنهل الصافی»، حاشیه بر «تفسیر صافی»؛ رساله‌ای در «عدم حجیت اصول مثبته»؛ «عجب العاجب»، در مساله اجرت بر واجب؛ «ابداء البداء»، در حقیقت قدر و قضا.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (55/8)، اعیان الشیعه (107/10)، دانشمندان آذربایجان (268)، الذریعه (230/23 ،41/21 ،6/16 ،220/5 ،64/1)، ریحانه (298- 296 /3)، علماء معاصرین (44- 40)، معجم المؤلفین (181/12)، مکارم الآثار (1125- 1123 /4).

شیخ‌بهائی، بهاءالدین، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1031/1030 -953 ق)، عالم، فقیه، مفسر، محدث، متکلم، ریاضیدان، ادیب و شاعر امامی، متخلص به بهایی. معروف به شیخ‌الاسلام والمسلمین و مجدد دین در رأس قرن یازدهم. در بعلبک به دنیا آمد. در کودکی به همراه پدر، در عهد شاه طهماسب، به ایران وارد شد. وی در محضر پدر خود، شیخ حسین، شاگرد شیهد ثانی، و عبداللّٰه بن شهاب‌الدین یزدی و محمدباقر یزدی و ملا علی مذهب و ملا افضل و اعتمادالدین محمود کچایی به فراگیری علم مشغول شد، تا اینکه در تفسیر، فقه، اصول، ادبیات، رجال، تاریخ، حکمت، کلام، طب، ریاضیات و سایر علوم سرآمد شد. عهده‌دار منصب شیخ‌الاسلامی گشت و امور شرعی یکسره به او محول شد. سپس او از این شغل کناره گرفت و سالیانی به سیاحت شهرها پرداخت، و به هرات و اران و آذربایجان و تبریز و مصر و شام و دمشق و عراق و حلب و فلسطین و بیت‌المقدس و سرندیب و حجاز و مکه و مدینه و دیگر شهرها مسافرتها کرد، و در اثناء این سفرها گاه به مباحثات علمی-مذهبی نیز می‌پرداخت. سرانجام به ایران بازگشت و همراه شاه عباس پیاده از اصفهان به مشهد رضوی رفت. شیخ‌بهایی احادیث شیعه را از پدرش و میرداماد روایت کرده و «صحیح باری» را از استادش، محمد بن محمد بن محمد مقدسی، روایت نموده است، که مقدسی نیز به واسطه‌ی دوازده تن محدث محمد نام، پی در پی از محمد بن اسماعیل بخاری نقل کرده است. شیخ‌بهایی آنی از تعلیم و تربیت فروگذار نبود و در حوزه درس خویش شاگردانی همچون، شیخ فاضل جواد بن سعداللّٰه، ملا حسنعلی شوشتری، سید حسین کرکی، ملا خلیل قزوینی، محمد خلیل قاینی، میرزا رفیع‌الدین نایینی، شیخ زین‌الدین بن محمد سبط شهید ثانی، ابن ابی‌جامع، شیخ علی بحرانی، سید ماجد بحرانی، ملا محسن فیض کاشانی، ملاصدرا، محمد بن حسین ساوجی، میرزا رفیع‌الدین طباطبایی، ملا شریف‌الدین محمد رویدشتی، شیخ محمود جزایری، ابن‌خاتون، محقق سبزواری، مجلسی اول، ملا محدصالح مازندرانی تربیت کرده است. وی کتابخانه‌ی بزرگی گرد آورد که از جمله چهار هزار کتابی بود که شیخ علی منشار، پدر همسرش، از شهرهای هند به ایران آورده بود و پس از او به دخترش همسر شیخ‌بهائی، منتقل شده بود. شیخ‌بهایی در اصفهان درگذشت. جنازه او به مشهد رضوی منتقل کردند و در جوار حرم مطهر دفن کردند. در

«ریحانه الادب» نود و سه اثر وی با شرح مختصر ذکر شده است. از آثار وی: «حبل المتین فی احکام احکام‌الدین»؛ «مشرق الشمسین و اکسیر السعادتین»، در فقه استدلالی؛ «الاربعین» یا «الاربعون حدیثا»؛ «جامع عباسی»، به فارسی، در فقه؛ «الکشکول»؛ «المخلاه»؛ «زیده الاصول» یا «الزبده»، در اصول فقه؛ «فوائد الصمدیه»، در نحو؛ «مفتاح الفلاح فی عمل الیوم و اللیله»؛ رساله «الهلالیه»؛ «اثبات الانوار الالهیه»؛ «الاثنی عشریات»؛ «اسرار البلاغه»؛ «تهذیب البیان» یا «التهذیب»، در نحو؛ حاشیه‌ی «من لا یحضره الفقیه»؛ حاشیه‌ی «خلاصه الاقوال» علامه حلی؛ حاشیه «کشاف» زمخشری؛ حاشیه «تفسیر» بیضاوی؛ «خلاصه الحساب»، در ریاضیات؛ «تشریح الافلاک»، در علم هیئت؛ «الاسطرلاب»؛ «بحر الحساب»؛ «الوجیزه»، در درایه، به نام «درایه الحدیث»؛ مثنوی‌های: «زنان و پنیر»، «شیر و شکر»، «طوطی نامه»، «نان و حلوا» یا «سوانح الحجاز»، «الزاهره».[1]
(شیخ) محمد بن حسین عاملی (منسوب به جبل عاملی) معروف به شیخ بهائی، دانشمند بنام عهد شاه عباس بزرگ (و. بعلبک 953 ه.ق./ 1546 م.- ف. اصفهان 1031 ه.ق./ 1622 م.) پدرش عزالدین حسین در سال 966 به ایران مهاجرت کدر و بهاءالدین در ایران نشأت یافت و تألیفاتی به فارسی و عربی پرداخته که مجموع آنها به 88 کتاب و رساله بالغ می‌شود، از آن جمله است:
دو مثنوی فارسی «نان و حلوا» و «شیر و شکر»، جامع عباسی (فقه)، خلاصة‌الحساب، تشریح الافلاک کتاب اربعین (بعربی)، کشکول که مجوعه‌ایست از نوادر حکایات و علوم و اخبار و امثله واشعار عربی و فارسی. وی به فارسی و عربی شعر می‌سروده. جنازه او را به مشهد انتقال و در مسجد گوهرشاد دفن کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (927 -926 /3)، الاعلام (334/6)، اعیان الشیعه (234/9)، تاریخ ادبیات ایران، براون (279 -277 /4)، تاریخ ادبیات در ایران (1047 -1039 /5)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (515 -502)، تذکره‌ی روز روشن (122 -121)، تذکره‌ی نصرآبادی (151 -150)، چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی‌گوی (506 -495)، دایرةالمعارف فارسی (1522/2)، دنباله جستجو در تصوف (259)، الذریعه (77/18 ،983 ،143 ،88 ،103 ،168 ،173 ،195 ،203 ،211 ،224- 225 ،6/ 240- 241 ،/9 ،39 ،425 ،4/ 185- 186 ،200 ،498 ،509 ،5/ 62- 63 ،301 -302 ،6/ ،36 -35 /3 ،42/2 ،115 ،117 -118 ،85 /1)، روضات الجنات (80 -54 /7)، ریاض العارفین (49 -45)، ریاض العلماء (97 -88 /5)، ریحانه (320 -301 /3)، زندگینامه ریاضیدانان (172 -170)، سرآمدان فرهنگ

(232/1)، سیری در شعر فارسی (384 -383)، شخصیتهای نامی (273 -270)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 88 -85 /11)، عالم آرای عباسی (157 -155 /1)، فرهنگ ادبیات فارسی (311 -310)، فرهنگ سخنوران (147)، فقهای نامدار شیعه (228 -209)، فوائد الرضویه (521 -502)، فلاسفه‌ی شیعه (429 -415)، کارنامه بزرگان (325 -324)، الکنی و الالقاب (100/2)، مؤلفین کتب چاپی (432 -421 /5)، مجمع الخواص (41 -40)، مجمع الفصحا (15 -12 /4)، مطلع الشمس (388 -386 /2)، معجم المؤلفین (242/9)، منظومه‌های فارسی (356 -353)، نتایج الافکار (105 -103)، یغما (س 13، ص 146 -143).

شیرازی، فیروزه

قرن:8
جنسیت:زن
ملیت:ایران
740 ق، از زنان فاضل، عالم و محدث. وی دختر مظفر شیرازی و صاحب کرامت بود. کتاب‌الاربعین، روایةالصالحات عن‌الصالحین، در حدیث تألیف اوست.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: دانشمندان و سخن‌سرایان فارس، 163 / 4؛ شدالازار، 209.

صابونی نیشابوری، ابویعلی اسحاق

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 456 / 445 -375 ق)، مسند، محدث و عالم. وی برادر شیخ الاسلام ابوعثمان صابونی نیشابوری است. همانند برادرش از ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و ابوطاهر بن خزیمه و حسن بن احمد مخلدی و احمد بن محمد قنطری خفاف و ابومعاذ شاه و ابوطاهر مخلص و عبدالرحمان بی ابی‌شریح هروی و دیگران در نیشابور و هرات و بغداد حدیث شنید. ابویعلی گاه به نیابت برادرش مجلس وعظ برقرار می‌کرد. زاهر بن طاره و ابوعبدالله فراوی و هبه‌الله سیدی و عبیدالله بن محمد بیهقی از وی حدیث روایت کرده‌اند. عبدالغافر فارسی گوید که ابویعلی شیخی مورد اعتماد، و بر طریقه صوفیه بود. کتاب «الاجزاء الفرائد العشره» یا «الاجزاء الفوائد العشره» از آثار اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بالوفیات الاعلام (302 / 1)، انساب سمعانی (507 / 3)، سیر النبلاء (76 -75 / 18)، شذرات الذهب (296 / 3)، العبر (304 / 2)، الوافی بالوفیات (417 / 8).
ی

صابونی نیشابوری، شیخ الاسلام، ابوعثمان اسماعیل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(449 -373 ق)، محدث، مفسر، فقیه، اصولی، خطیب و واعظ. در بوشنج به دنیا آمد.نه ساله بود که به دنبال قتل پدرش، که از وعاظ بزرگ نیشابور بود، اولین مجلس وعظ را برقرار کرد. از ابوسعید عبدالله بن محمد رازی و ابوبکر بن مهران و ابومحمد مخلدی و زاهر بن احمد فقیه سرخسی و ابوحسین خفاف و ابوالعباس تابوتی و ابوسعید سمسار و ابوبکر احمد بن ابراهیم بن فرات و دیگران حدیث روایت کرد. او در نیشابور و هرات و سرخس و حجاز و شام و جبال حدیث شنید و در خراسان و هند و گرگان و شام و حجاز و فلسطین حدیث گفت. صابونی در معره‌ی نعمان با ابوالعلاء معری ملاقات کرد. کتانی و علی صصری و بیهقی و محمد فراوی از وی روایت کرده‌اند. ابوبکر بیهقی او را امام مسلمین تعریف می کند و دیگران قدرت او در تفسیر و حافظه‌ی سرشارش را تحسین کرده‌اند. به قول عبدالغافر، در «السیاق» هفتاد سال وعظ گفت و بزرگان زمان همچون ابوطیب صعلوکی و استاد ابواسحاق اسفراینی و استاد ابوبکر بن فورک در مجلس وعظ او حاضر می‌شدند. او بیست سال در جامع شهر خطبه خواند و اقامه‌ی نماز کرد.سرانجام در نیشابور درگذشت. وی تصانیف بسیاری از خود بجای گذاشته است. از آثارش: «عقیده السلف»، «الفصول فی الاصول»، «الاربعین»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اسرار التوحید، تعلیقات (688)، الاعلام (198 / 7)، الاعلام بوفیات الاعلام (299 / 1)، انساب سمعانی (506 / 3)، ریحانه (198 / 7)، سیر النبلاء (44 -40 / 18)، شذرات الذهب (283 -282 / 3)، العبر (294 / 2)، الکامل (81 / 8)، کشف الظنون (53)، لغت نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم الادباء (19 -16 / 7)، معجم المؤلفین (276 -275 / 2)، النجوم الزاهره (63 / 5)، الوافی بالوفیات (144 -143 / 9)، هدیه العارفین (210 / 1).

صاعدی فراوی نیشابوری، ابوعبدالله محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(530 -441 ق)، مسند، محدث، واعظ و فقیه شافعی. در نیشابور به دنیا آمد. «صحیح» مسلم را از ابوحسین عبدالغفار بن محمد فارسی و «جزء» ابن نجید را از عمر بن مسرور زاهد استماع کرد و از ابوعثمان صاوبنی و از ابوسعد کنجرودی و حافظ ابوبکر بیهقی و محمد بن علی خبازی و ابویعلی اسحاق صابونی و احمد بن منصور مغربی و عبدالله بن محمد طوسی و ابوالقاسم قشیری و ابوسیعد محمد خشاب و محمد به عبدالله عدوی هروی و نصر بن علی طوسی حاکم و علی بن یوسف جوینی و اسماعیل بن مسعده بن اسماعیلی و ابوالولید حسن بن محمد بلخی و قاضی محمد بن عبدالرحمان نسوی و امیر مظفر بن محمد میکالی و دیگران حدیث شنید. مدتی ملازم امام الحرمین بود و از وی فقه آموخت. خود نیز مدتی در حرمین شریفین اقامت گزید و به فقیه حرم مشهور گردید. ابوسعد سمعانی و یوسف بن آدم و ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساکر و ابوالخیر قزوینی و منصور بن عبدالمنعم فراوی و ابوالفتوح محمد فاطمی و موید بن محمد طوسی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور از دنیا رفت. از آثارش: «المجالس فی الوعظ و التذکیر»، که به آورده‌ی ذهبی بیش از هزار مجلس املاء است؛ «اربعون حدیثا»، کتابی در «فروع الفقه» شافعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (429 / 2)، سیر النبلاء (619 -615 / 19)، شذرات الذهب (96 / 4)، العبر (439 -438 / 2)، الکامل (356 / 8)، معجم البلدان (245 / 4)، معجم المؤلفین (127 / 11)، الوافی بالوفیات (323/ 4)، وفیات الاعیان (291 -290 / 4)،هدیه العارفین (87 / 2).

صاعدی نیشابوری، ابوالعلاء صاعد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 506 ق)، خطیب، فقیه، قاضی و محدث. خطیب نیشابور و قاضی خوارزم بود. از برجستگان خاندان صاعدی است. وی از پدر و جد و سایر نزدیکانش حدیث شنید. او گرچه بسیار حدیث شنیده، اما احادیث کمی را روایت کرده است. او و اعظی شیرین‌بیان بود. نام وی در «هدیه العارفین» تحت عنوان نیشابوری کرمانی آمده است. گفته‌اند که کتابی در مناقب ابوحنیفه و احادیث وی نوشته است. از دیگر آثارش «الاجناس»، در فروع است که دستجردی، در بغداد، پاره‌ای از آن را روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کشف الظنون (11)، النجوم الزاهره (201 / 5). هدیه العارفین (421 / 1).

صاعدی نیشابوری، ابوالفتح، ابوالقاسم منصور

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 608 -522 ق)، محدث و مسند پدرش، ابوالمعالی عبدالمنعم فراوی، مسند خراسان در زمان خود بود. جدش، ابوالبرکات عبدالله، محدث و جد پدرش، ابوعبدالله محمد، فقیه حرم است. او از پدرش و جدش و جد پدرش و عبدالجبار بن محمد خواری و محمد بن اسماعیل فارسی و وجیه شحامی و دیگران حدیث شنید.این نقطه و زکی برزالی و ابوعمرو بن صلاح و شرف مرسی و رضی ابراهیم بن برهان و عبدالعزیز بن هلاله و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. وی از راویان «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم و «غریب الحدیث» خطابی و «تفسیر» ثعلبی و «السنن الکبیر» بیهقی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (496 -494 / 21)، شذرات الذهب (34 / 5)، العبر (149 / 3)، معجم البلدان (279 -278 / 4)، النجوم الزاهره (181 / 6).

صاعدی نیشابوری، ابوالمعالی عبدالمنعم

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(587 -497 ق)، معروف به ابن‌فراوی. اهل نیشابور و از خاندان علم و حدیث بود. از جدش، ابوعبدالله محمد فراوی فقیه حرم، و عبدالغفار بن محمد شیرویی و ابونصر عبدالرحیم بن عبدالکریم قشیری و عباس بن احمد شقانی و ظریف بن محمد حیری و گروهی دیگر حدیث شنید. در نیشابور حدیث گفت. در 580 به بغداد وارد شد و از آن جا به حج رفت. ابوالمعالی در بغداد و در حرمین شریفین حدیث روایت کرد. مکرم بن مسعود و فقیه احمد بن عبدالواحد بخاری و تقی بن باسویه و ابوعبدالله محمد قرطبی و ابوبکر محمد حازمی و ابوالعباس بن بندنیجی و ابومحمد غزال و ابوطالب اخقیقی از او حدیث شنیده و روایت کرده‌اند. از آثار وی: «اربعون حدیثا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ذیل تاریخ بغداد (157 -156 / 16)، سیر النبلاء (180 -179 / 21)، العبر (94 / 3)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (176 -175 / 19)، النجوم الزاهره (105 / 6).

صاعدی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(527 -444 ق)، فقیه، قاضی و محدث. قاضی نیشابور و رهبر مذهبی آنجا بود و شهرت شیخ‌الاسلام داشت. او از پدرش، قاضی ابونصر صاعدی، و عمویش، یحیی صاعدی،و عمر بن مسرور و ابوعثمان صابونی و عبدالغافر بن محمد حدیث آموخت و گروه بسیاری از وی حدیث آموختند. در بغداد حدیث گفت و ابن‌ناصر و ابن‌سمعانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (591 / 19)، شذرات الذهب (82 / 4)، العبر (431 / 2)، النجوم الزاهره (245 / 5).

صاعدی نیشابوری، ابونصر احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(482 -410 ق)، قاضی و محدث. او را قاضی القضات و رییس نیشابور می خواندند و به شیخ الاسلام مشهور و به ابونصر استوایی معروف بود. از کودکی در دامان جدش، قاضی صاعد، پرورش یافت. حدیث را از جدش، قاضی صاعد، و پدرش، قاضی ابوسعید، و عمویش، قاضی ابوالحسن صاعدی، و قاضی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوزکریا مزکی و ابوالحسن بن عبدان فرا گرفت. او مجالس املای حدیث داشت و زاهر شحامی و وجیه شحامی و عبدالله بن فراوی خوارزمی و عبدالخالق بن زاهر از شاگردان وی بودند. وی در زمان سلجوقیان به صورت بزرگترین رهبر دینی شهر خویش درآمد. ابونصر صاعدی پس از یک بیماری سخت و کوتاه درگذشت و در نیشابور به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (8 -7 / 19)، شذرات الذهب (366 / 3)، العبر (344 / 2)، الکامل (152/ 8)، النجوم الزاهره (127 / 5).

صاعدی نیشابوری، صفی‌الدین، ابوالبرکات عبدالله

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(و ف 549 ق)، فقیه و محدث. معروف به ابن فراوی و منسوب به فراوه شهری از توابع نسا. از جد مادریش، طاهر شحامی، و نیز از محمد بن عبیدالله صرام و ابونصر سراج و ابوبکر بن خلف شیرازی و فاطمه بنت دقاق و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن عساکر و سمعانی و مؤید طوسی و منصور بن عبدالمنعم بن عبدالله، نوه‌اش، از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی راوی «مسند» ابی‌عوانه است. سمعانی او را پیشگامی دانشمند و مورد اعتماد و متدین و دارای حسن اخلاق معرفی کرده است. او در فتنه‌ی غز از گرسنگی و سرما در هفتاد و پنج سالگی در نیشابور درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (369 / 2)، سیر النبلاء (228 -227 / 20)، شذرات الذهب (153 / 4)، العبر (10 / 3)، النجوم الزاهره (305 / 5).

صاعقه‌ی فارسی بغدادی، ابویحیی محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(255 -185 ق)، حافظ و محدث. معروف به ابن عبدالرحیم و حافظ صاعقه. از آنجایی که دارای حافظه‌ای قوی بود، صاعقه نام گرفت. وی از غلامان عبدالوهاب بن عطاء خفاف و معلی بن منصور رازی و روح بن عباده و حسین مروزی و سیعد بن سلیمان سعدویه و ابواحمد زبیری و یزید بن هارون و شبابه بن سوار و همطبقه آنها حدیث شنید. صاحبان چهار «صحیح»: بخاری و ابوداوود سجستانی و ترمذی و نسائی، و همچنین محمد بن یحیی ذهلی و عبدالله بن احمد بن حنبل و قاضی محاملی و ابوبکر بن ابوداوود و عبدالرحمان بن یوسف بن خراش و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. نسائی و خطیب بغدادی وی را محدثی ثقه و مورد اعتماد دانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (181 / 1)، تاریخ بغداد (364 -363 / 2)، تذکره الحفاظ (554 -553 / 2)، تهذیب التهذیب (269 -268 / 9)، الجرح و التعدیل (ج 4، ق 9 / 1)، سیر النبلاء (296 -295 / 12)، شذرات الذهب (131 -130 / 2)، طبقات الحفاظ (251)، العبر (366 / 1)، النجوم الزاهره (31 / 3)، الوافی بالوفیات (245 / 3).

صالح اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(530 -438 ق)، مسند و محدث. معروف به ابن ابی‌ذر. وی از محله‌ی صالحان اصفهان و مسند وقت اصفهان بود. آخرین نفری است که از ابوطاهر بن عبدالرحیم کاتب، حدیث روایت کرده است. ابوموسی مدینی و خلف بن احمد و سعید بن روح صالحانی و عبیدالله بن ابونصر لفتوانی و محمد بن عاصم بن زینه و زاهر بن احمد ثقفی و ادریس بن محمد عطار و محمود بن احمد مضری و عین الشمس، دختر احمد ثقفیه، و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (510 / 3)، سیر النبلاء (585 / 19)، شذرات الذهب (96 / 4)، العبر (438 / 2).

صائغ اصفهانى، ابوسعد محمد

قرن:6
جنسيت:مرد
مليت:ايران
(497 -581 ق)، حافظ، مسند و محدث. از غانم برجى و ابوعلى حداد و حمزه بن عباس علوى و جعفر بن عبدالواحد ثقفى و محمد بن عبدالواحد دقاق و اسماعيل حافظ حديث شنيد. او همچنين در همدان از ابوجعفر محمد بن ابوعلى حافظ و همطبقه‌اش و نيز در شيراز ابومنصور عبدالرحيم بن محمد خطيب و هبه الله بن حسن و در اهواز از عبدالعزيز بن حسين حديث استماع كرد. سمعانى و عبدالغنى مقدسى و ابونزار ربيعه يمنى و ديگران از وى روايت كرده‌اند.
برگرفته از كتاب :اثرآفرينان (جلد اول-ششم)
منابع زندگينامه :الاعلام بوفيات الاعلام (393 / 2)، سير النبلاء (130 -129 / 21)، شذرات الذهب (273 / 4)، العبر (83 / 3)، النجوم الزاهره (92 / 6).

صائغ، احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بخش 1) احمد ابن محمد بن عبداللّٰه نیشابوری. مکنی به ابوحامد، محدث (ف. بخارا 374 ه.ق.). وی در خراسان و عراق حدیث بسیار شنید و در نیشابور حدیث می‌گفتند.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

صباغ اصفهانی، ابونصر محمود

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 512 ق)، حافظ و محدث. از عبدالرحمان بن منده و برادرش، عبدالوهاب بن منده، و ابوالفضل بزانی و ابوبکر بن ماجه و عایشه، دختر حسن و رکانیه، و در بغداد از رزق‌الله تمیمی و طراد زینبی و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابن‌ناصر و سلفی و ابوالفتح محمد بن علی بن عبدالسلام و مبارک بن کامل و دیگران از وی روایت کرده‌اند. شیرویه دیلمی گوید که وی در 502 ق به همدان آمد. او حافظ و ثقه بود و بسیار خوش‌سیرت و آگاه به اسامی و انساب و برای دانشجویان بسیار سودمند. او در بغداد در سنین شصت سالگی درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (375 -374 / 19).

صبغی نیشابوری، ابوالعباس محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 354 -250 ق)، محدث. او برادر شیخ‌الاسلام احمد بن اسحاق صبغی نیشابوری بود. وی از یحیی بن محمد ذهلی و حسن بن علی سری و سهل بن عمار و ابراهیم بن عبدالله سعدی و محمد بن ایوب رازی حدیث شنید و مجالس املای حدیث برقرار کرد.ابوالقاسم سراج و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده‌اند. وی تا پایان عمر ملازم اهل فتوت بود، در حالی که برادرش وی را از این کار نهی می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (522 -521 / 3)، تاریخ نیشابور (179)، سیر النبلاء (489 / 15).

صبغی نیشابوری، شیخ‌الاسلام ابوبکر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(342 -258 ق)، مفتی، محدث، عالم و فقیه شافعی. پدرش، اسحاق بن ایوب، از علمای نیشابور بود. احمد از نیشابور به ری، بصره، بغداد و حجاز سفر کرد. او یحیی بن محمد ذهلی و ابوحاتم رازی را درک کرد و از فضل بن محمد شعرانی و اسمعیل بن قتیبه و یوسف بن یعقوب یا یعقوب بن یوسف قزوینی و حارث بن ابی‌اسامه و هشام بن علی سیرافی و علی بن عبدالعزیز بغوی و محمد بن ایوب بجلی و اسماعیل قاضی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید و آن گاه به جمع‌آوری و تصنیف پرداخت. صبغی در فقه و شناخت حدیث سرآمد بود. در 283 ق به حج رفت. او رئیس شافعیه نیشابور شد و متجاوز از پنجاه سال متصدی منصب افتاء بود و به عقل و رای ضرب‌المثل. حاکم گوید که صبغی به احدی اجازه نمی‌داد که در مجلسش غیبت کند. حمزه بن محمد زیدی و ابوعلی حافظ نیشابوری و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و بسیاری دیگر از او حدیث روایت کرده‌اند. از وی آثار مبسوطی، در فقه و حدیث، به جای مانده است که از آن جمله‌اند: «الطهاره»؛ «الصلاه»؛ «الزکاه»؛ «المبسوط»؛ «الاسماء و الصفات»؛ کتاب «الایمان»؛ «القدر»؛ کتاب «فضائل الخلفاء الاربعه»؛ کتاب «الرؤیه»؛ کتاب «الاحکام»؛ «الامامه».
در «الوافی بالوفیات» کتاب «الایمان» وی تحت عنوان «الایماء» و سه کتاب «الرؤیه» و «الاحکام» و «الامامه» تحت یک عنوان «الرؤیه و الاحکام و الامامه»آورده شده است. در «شذرات الذهب» و «العبر»، صاحب عنوان به نام ضبعی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (91 / 1)، الاعلام بوفیات الاعلام (234 / 1)، انساب سمعانی (521 / 3)، تاریخ نیشابور (179)، سیر النبلاء (489 -483 / 15)، شذرات الذهب (361 / 2)، العبر (63 / 2)، الکامل (345 / 6)، کشف الظنون (1275)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (160 / 1)، النجوم الزاهره (353 / 3)، الوافی بالوفیات (239 / 6)، هدیه العارفین (62 / 1).

صدر بکری نیشابوری، صدرالدین، ابوعلی حسن

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(656 -574 ق)، حافظ، محدث و مسند. نیای بزرگش عمروک بن محمد اهل مدینه‌ی نبوی بود و از آنجا به نیشابور آمد و در آن ساکن شد. صدرالدین در دشمق به دنیا آمد. در مکه از جدش و از ابوحفص میانشی و در دمشق از حنبل و ابن‌طبرزد و در هرات از ابی‌روح هروی و در نیشابور از مؤید طوسی و در اصفهان از ابوالفتوح محمد بن محمد بن جنید و عین الشمس ثقفیه و در مرو از ابوالمظفر ابن‌سمعانی و در بغداد از ابن‌اخضر و همچنین در موصل و اربل و حلب و مصر حدیث شنید و شنیده‌های خویش را تحت عنوان «اربعین البلدان» یا «اربعین البلدیه»، شامل چهل حدیث از چهل شهر بزرگ از چهل صحابی گردآوری کرد. دمیاطی و قطب قسطلانی و ابوالمعالی ابن‌بالسی و بدر بن توزی و ابوبکر بن یوسف حریری و تاج احمد بن مزیز و ابوعبدالله بن زراد و محمد بن محب و علاء کندی و عبدالحمید بن سلیمان مغربی و جمال علی ابن شاطبی و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند.
صدرالدین از راویان کتب ابن‌حبان و «صحیح» ابی‌عوانه «صحیح» مسلم است. از آن جایی که وی عهده‌دار امور حسبه و به تبع نزدیک به امراء بود عده‌ای او را از نظر حدیث تضعیف کرده‌اند. او در اواخر عمر فلج شد و سپس به مصر رفت و در اندک زمانی درگذشت. وی دارای تصانیف و مجموعه‌هایی است و بر «تاریخ دشمق» یا «تاریخ ابن عساکر» ذیلی نگاشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (232 / 2)، سیر النبلاء (328 -326 / 23)، العبر (279 / 3)، معجم المؤلفین (289 / 3)، الوافی بالوفیات (252 -251 / 12).

صدر عاملی کاظمی، ابومحمد حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1354 -1272 ق)، فقیه، اصولی، متکلم، محدث، رجالی و مورخ. در کاظمین، در خانواده‌ای که اصلش از جبل‌عامل و سکونتش در اصفهان و مهاجرتش به عراق بود، به دنیا آمد. وی برادرزاده‌ی آیت‌الله سید صدرالدین عاملی کاظمی بود. در چهارده سالگی صرف و نحو معانی و بیان و بدیع و منطق را فرا گرفت و تحصیل فقه را آغاز کرد در هیجده سالگی به نجف رفت و کلام و حکمت را از محمد تقی گلپایگانی آموخت، فقه خارج استدلالی را از شاگردان صاحب «جواهر» و اصول استدلالی را از شاگردان شیخ انصاری و علم حدیث و رجال و ریاضیات را از بزرگان وقت فراگرفت و قسمتی از علوم غریبه را نزد شیخ عبدالحسین هندی خواند.در 1297 ق از نجف به سامراء رفت و در حوزه‌ی درس میرزای شرازی به تکمیل تحصیلات خود پرداخت. در پایان 1314 ق به کاظمین بازگشت و به تألیف و تدریس پرداخت. سید صدر از مشایخ اجازه در زمان خود بود و جمع کثیری از بزرگان همچون علامه سید محمد مرتضی جنفوری هندی و شیخ مهدی بن شیخ محمد علی ثقه‌الاسلام اصفهانی و آیت‌الله سید صدرالدین صدر و آقا شیخ آقا بزرگ تهرانی و محدث قمی از وی دارای اجازه بودند. کتابخانه شخصی او یکی از ارزشمندترین کتابخانه‌های عراق بود. سید حسن صدر بیش از صد اثر از خود به جای گذاشت و کتاب «تأسیس الشیعه» خویش را مبتکرانه نگاشت و در این کتاب بر اساس تواریخ و سیر مورد اعتماد، ثابت و روشن نمود که علمای شیعه در تأسیس و تألیف نحو و صرف و عروض و لغت و علوم بلاغت و کلام و فقه و اصول و تفسیر و اخلاق پیشگام بوده و پیش از دیگران به تألیف و تصنیف پرداخته‌اند. مختصر این کتاب «الشیعه و فنون الاسلام» است. از دیگر آثار وی: «نهایه الدرایه»، شرح و «جیزه‌ی» شیخ بهائی، در درایه الحدیث؛ «ذکری المحسنین»؛ «نزهه اهل الحرمین»؛ «وفیات الاعلام من الشیعه الکرام»؛ رساله‌ای در «رد وهابیت»؛ «سبیل الرشاد»، در شرح «نجاه العباد»، در سلوک و بیان طریق عبودیت؛ «سبیل النجاه»، در فقه معاملات؛«تکمله امل الآمل»؛ «جامع اخبار الغیبه»؛ «تبیین الاباحه للمصلین»؛ «تحصیل الفروع الدینیه فی فقه الامامیه»؛ «حدائق الوصول الی علم الاصول»؛ «مجالس المومنین»، در وفیات ائمه معصومین (ع)؛ «مختلف الرجال»؛ «مناقب آل الرسول من طریق الجمهور»؛ «خلاصه

النحو»؛ «آداب الحج واسراره»؛ «انتخاب القريب من التقريب»، گردآوری نام محدثانی که ابن‌حجر آنان را شیعه ذکر کرده است؛ «الدرر الموسویه فی شرح العقائد الجعفریه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار الحجه (209 / 1)، الاعلام (240 -239 / 2)، اعیان الشیعه (330 -325 / 5)، تأسیس الشیعه (مقدمه 35 -1)، الذریعه (114 / 24، 320 / 22، 137 / 3، 359 / 2، 16 / 1)، ریحانه (425 -424 / 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 449 -445 / 14)، علماء معاصرین (175 -170)، لغت‌نامه (ذیل/ صدر)، معجم المؤلفین (300 -299 / 3)، مکارم الآثار (2019 -2015 / 6).

صدرالشریعه بخاری، جمال الدین عبیدالله

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 747 ق)، فقیه حنفی، محدث اصولی مفسر حکیم طبیعیدان، نحوی، لغوی و ادیب. مشهور به صدرالشریعه اصغر یا صدرالشریعه ثانی. در خانواده‌ای دانشور به دنیا آمد. علوم متداول و مجد و بزرگی را از جدش تاج الشریعه و او نیز از پدر خود صدرالشریعه‌ی اول فرا گرفت. او در حکمت و طبیعیات و اصول فقه و علوم دینی از علمای عصر خویش به حساب می‌آمد. در بخارا درگذشت. وی آثار نفیس جدش، تاج‌الشریعه، را تنقیح کرد. ازآثار اوست: «تعدیل العلوم»؛ «تنقیح الاصول»، در اصول فقه، و شرح آن «التوضیح فی حل غوامض التنقیح»؛ «شرح الوقایه»، شرح کتاب جد خود «وقایه الراویه فی مسائل الهدایه»، در فقه حنفی؛ مختصر «الوقایه»، به نام «النقایه فی مختصر الوقایه»، به نام «النقایه فی مختصر الوقایه»؛ «الوشاح»، در علم معانی و بیان؛ شرح «فصول الخمسین»، در نخو.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (354 / 4)، ریحانه (434 -433 / 3)، کشف الظنون (2021، 2011،1270، 1047، 496، 419)، الکنی و الالقاب (415 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ عبیدالله)، معجم المؤلفین (246 / 6)، هدیه العارفین (650 -649 / 1).

صدرایی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محقق، نویسنده.
تولد: 1281، تبریز.
درگذشت: 1362، تبریز.
ابوالقاسم صدرایی در مدرسه‌های اتحادیه نوبر، فیوضات تمدن و محمدیه تحصیل نمود. در سال 1300 وارد خدمت وزارت فرهنگ شد و در کلاس‌های متوسطه تبریز به اشتغال داشت. تا سال 1316 در دارالمعلمین تبریز و دبیرستان فردوسی و دارالمعلمات تبریز و سپس به دبیری دانشسرای ایران دخت و شاهدخت انجام وظیفه نمود. در سال 1325، به ریاست دانشسرای دختران تبریز منتقل و سه سال بعد به ریاست دایره‌ی تبلیغات و انطباعات اداره‌ی فرهنگ تبریز انتقال یافت و ضمنا در دانشسرای پسران و دبیرستان فردوسی نیز معلم بود. وی مدت پانزده سال سردبیری و مدیریت و کفالت روزنامه‌ی «تبریز» را به عهده داشت و همچنین در این بین سردبیری روزنامه‌ی «آریا» و سردبیری و مدیریت روزنامه‌ی صدای آذربایجان را دارا بود. طبع شعری هم داشت و اشعاری هم می‌سرود. از آثار وی است املاء فارسی نو (تبریز، 1315)؛ انگشتر الماس (دو جلد)؛ تاریخ ایران (تبریز، 1347 ق.)؛ تاریخ فرهنگ آذربایجان (دو جلد تبریز، 1334 -1332)؛ ترش و شیرین (تبریز، 1319)؛ تفریحات علمی (دو جلد)؛ جغرافیا (دوره‌ی اول، 1343)؛ دختران سپهر (چهار جلد تبریز)؛ دستور نگارش؛ املاء (تبریز، 1319)؛ دستور نویسندگی (تبریز، برای کلاس پنجم و ششم، 1333)؛ شهر کامرانی (تبریز)؛ نوای دل (مجموعه‌ی شعر، تبریز، 1323)؛ نوشتن (مجموعه بیست داستان ادبی، با مشارکت مهدی روشن ضمیر، عبدالعلی کارنگ، تبریز 1336).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

صدقة

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
کنیه او ابوسهل است شیخ نجاشی در رجال و علامه در خلاصه وی را به قدمت سماع حدیث وصف کرده‌اند و علامه گوید که او از ثقات اخیار و نیکو حال و درست حدیث بوده است وفاتش در سال 301 بوده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

صرام نیشابوری، ابوالفضل محمد

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 479 ق)، محدث، مسند و زاهد. پدرش از بزرگان شهر بود. از ابوالحسن علوی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید و «مسند» ابی‌عوانه را از ابونعیم اسفراینی استماع کرد. وجیه شحامی و اسماعیل بن ابوصالح موذدن و محمد بن جامع صواف و عبدالله بن محمد فراوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او بر عبادت و تلاوت استمرار داشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (317 / 1)، سیر النبلاء (484 -483 / 18)، شذرات الذهب (363 / 3)، العبر (341 / 2).

صرام هروی، ابوالفضل احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 399 ق)، حافظ، محدث و فقیه. معروف به ابن ابی‌عمران. وی شیخ‌الحرم و مجاور مکه بود. از کسانی همچون خیثمه بن سلیمان اطرابلسی و محمد بن احمد محبوبی مروزی و احمد بن بندار و دعجل سچزی و ابوالقاسم طبرانی و دیگران حدیث شنید. او حدیث بسیاری در مکه روایت کرد. ابویعقوب قراب و ابونعیم اصفهانی و علی بن محمد حنائی و ابوعلی اهوازی و ابوالفضل بن بندار رازی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. بسیاری از مردم مغرب زمین که بدنبال حدیث بودند از او اخذ حدیث کرده‌اند. وی با محمد بن داوود دقی مصاحبت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (112 -111 / 17)، شذرات الذهب (153 / 3)، العبر (195 -194 / 2).

صعلوکی نیشابوری، ابوطیب احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 337 ق)، حافظ، محدث، فقیه و لغوی. پدرانش حنفی و خود شافعی و مذهب بود و از بزرگان آنها. از یحیی بن محمد ذهلی و علی بن حسن دارابجردی و محمد بن عبدالوهاب فراء و محمد بن ایوب رازی و عبدالله بن احمد بن حنبل و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او در نیشابور به تدریس فقه و حدیث مشغول بود. برادرزاده‌اش،ابوسهل صعلوکی، و ابوعبدالله اخرم از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید که از وی حدیثی شنیدم. او رد فقه و لغت از پیشگامان بود و در حدیث صاحب تصنیف.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات اعلام (231 / 1)، انساب سمعانی (541 -540/ 3)، سیر النبلاء (391 / 15)، معجم المؤلفین (108 / 2)، الوافی بالوفیات (396 / 7).

صعلوکی نیشابوری، ابوطیب سهل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 404 / 387 ق)، محدث، فقیه، متکلم و ادیب شافعی. مفتی نیشابور بود و پدرش نیز قبل از او این سمت را داشت. علم و فضل و دیانت او را ستوده‌اند و گفته‌اند که مرجع فقهای نیشابور بود. فقه را از پدرش، ابوسهل محمد بن سلیمان،و حدیث را از ابوالعباس اصم و ابوعلی رفاء آموخت. سپس مجلس درس آراست. در مجلس او افزون بر پانصد دوات برای نگارش بیانات او فراهم می‌کردند. حاکم نیشابوری و ابوبکر بیهقی و ابونصر محمد شادیاخی از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «الفوائد» که گردآوری مسموعات اوست؛ «المذهب فی ذکر شیوخ المذهب»، که همان طبقات شافعیه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (210 / 3)، الاعلام بوفیات الاعلام (273 / 1)، انساب سمعانی (540 / 3)،روضات الجنات (94 / 4)، ریحانه (445 / 3)، سیر النبلاء (209 -207 / 17، شذرات الذهب (173 -172 / 3)، طبقات الصوفیه هروی (585)، العبر (208 / 2)، کشف الظنون (1645)، الکنی و الالقاب (417 -416 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ سهل)، معجم المؤلفین (284 / 4)، نفخات الانس (318)، الوافی بالوفیات (13 -12 / 16)، وفیات الاعیان (436 -435 / 2)، هدیه العارفین (412 / 1).

صغانی، رضی‌الدین، ابوالفضائل حسن

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(650 -577 ق)، فقیه حنفی، محدث، نحوی و لغوی. اصل وی از صغان یا چغان مرو از ولایات ماوراءالنهر است که در لاهور به دنیا آمد و در غزنه نشوونما یافت.به بغداد رفت و سفری به یمن نمود و سرانجام تا پایان عمر در بغداد ماندگار شد. او در مکه از ابوالفتوح نصر بن صحری و در یمن از قاضی خلف حسن‌آبادی و در بغداد از سعید بن محمد بن رزاز حدیث شنید. او در زبان عربی سرآمد همعصران خود بود، و از مشاهیر فقها و محدثین به شمار می‌رفت. در اکثر علوم ریاست علمی داشت. حوزه‌ی درس او مرجع استفاده‌ی افاضل زمان بود. صغانی از مشایخ اجازه‌ی روایتی سید احمد بن طاووس و فرزندش سید عبدالکریم بن طاووس و علامه‌ی حلی است. از آثار وی: «مجمع البحرین»، در لغت، در چندین مجلد؛ «العباب»، معجمی در لغت که برای ابن‌علقمی، وزیر مستعصم نگارش کرده است؛ «الشوارد»، درلغت؛ «الاضداد»؛ «مشارق الانوار»، در حدیث، که برای مستنصر عباسی تألیف کرده است، شرح «صحیح» بخاری بطور مختصر؛ «التکمله علی الصحاح» یا تکمله الصحاح»؛ «در السحابه فی مواضع وفیات الصحابه»؛ «بیان الاحادیث الموضوعه» یا «الدررالملتقطه فی بیان الاحادیث الموضوعه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (232 / 2)، ایضاح المکنون (433 / 2)، روضات الجنات (91 -89 / 3)، ریحانه (409 -407 / 3)، سیر النبلاء (284 -282 / 23)، شذرات الذهب (250 / 5)، العبر (265 / 3)، کشف الظنون (1980 1424، 1438، 1461، 1599، 1688، 1705، 1776، 1808، ،1832 553، 731، 1065، 1067 1087،1072، 1121، 1250، 1392، ،1394 87، 116، 251، ،395)، الکنی و الالقاب (318 -417 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن)، معجم الادباء (191 -189 / 9)، معجم المؤلفین (279 / 3)، النجوم الزاهره (27 -26 / 7)، الوافی بالوفیات (243 -240 / 12).

صفار اصفهانی خراسانی، ابوعبدالله محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 339 ق)، محدث و زاهد. معروف به محدث خراسان و صفار زاهد. در اصفهان از احمد بن عصام و اسید بن عاصم و احمد بن مهدی و عبید غزال و در فارس از احمد بن مهران بن خالد و در بغداد از محمد بن فرج ازرق و احمد بن عبیدالله نرسی و ابن ابی‌اسامه در مکه از علی بن عبدالعزیز حدیث شنید. او از ابوبکر بن ابی‌دنیا تصانیفی را استماع کرد و شنیده‌ها را جمع و در «زهریات» تصنیف کرد. بعد از 300 ق به نیشابور رفت و در آنجا «مسند کبیر» را از عبدالله بن احمد بن حنبل شنید و از اسماعیل قاضی تصانیفش را نوشت. آن‌گاه مصاحب زهاد و عباد شد و تصنیفی در «زهد» نگاشت. پس به سوی حسن بن سفیان رفت و «مسند» و همچنین کتب ابوبکر بن ابی‌شیبه را از وی فرا گرفت. ابوعلی حافظ نیشابوری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابوالحسین حجاجی و ابن‌منده و ابوسعید صیرفی و محمد بن ابراهیم جرجانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری وی را محدث عصر و متسجاب الدعوه توصیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (546 / 3)، تاریخ نیشابور (183)، سیر النبلاء (438 -437 / 15)، شذرات الذهب (349 / 2)، العبر (57 / 2)، النجوم الزاهره (347 / 3)، الوافی بالوفیات (316 / 3).

صفار اصفهانی، ابوسعد عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 436 ق)، محدث. وی برادر فقیه بزرگ ابوسهل صفار است. از احمد بن بندار شعار و ابوالقاسم طبرانی حدیث روایت کرده است. گروهی از شیوخ سلفی از جمله محمد بن حسن علوی رسی و ابوعلی حداد از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (586 -585 / 17).

صفار خشاب نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(456 -381 ق)، محدث. از ابومحمد مخلدی و ابوالحسین خفاف و حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابن محمش و بسیاری دیگر حدیث شیند. عبدالغافر در «سیاق تاریخ نیشابور» گوید که صفار از خواص ابوعبدالرحمان سلمی، و محدثی پراستفاده و صاحب تصانیف و جمع‌کننده و بندار کتب حدیث نیشابور بود. آخرین کسی که از وی حدیث روایت کرده است زاهر شحامی است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (303 / 1)، انساب سمعانی (366 / 2)، سیر النبلاء (152 -150 / 18)، شذرات الذهب (301 / 3)، العبر (307 / 2)، الوافی بالوفیات (136 / 4).

صفار قمی، ابوجعفر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 290 ق)، فقیه، محدث و عالم امامی. وی از بزرگان علماء و ثقات محدثین امامیه قم و از مشایخ روایت صدوق، ابن‌بابویه قمی، بود. حضور حضرت امام حسن عسکری (ع) را درک کرده و از آن حضرت روایت نموده است. گفته‌اند که او بسیار جلیل‌القدر و دارای کمترین لغزش در نقل روایات بوده است. راوی جمیع کتب و روایات او شاگردش، محمد بن حسن بن ولید، است. وی در قم درگذشت. از آثارش: «الاشربه»؛ «الایمان والنذور و الکفارات»؛ «بصائر الدرجات»؛ «الجنائز»؛ «الحدود»؛ «الصلوه»؛ «الوضوء»؛ «فضل القرآن»؛ «الجهاد»؛ «المثالب»؛ «الملاحم»؛ کتاب «المومن»؛ کتاب «الرد علی الغلاه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (341 ،337 ،336 ،328 ،309 ،287، 268، 199/ 2 ،185 / 1) الذریعه (149 / 5 ،124 / 3 ،516 / 2)، رجال الطوسی (436)، رجال النجاشی (253 -252 / 2)، ریحانه (453 / 3)، الفهرست للطوسی (289 -288)، الکنی و الالقاب (418 / 2)، معجم المؤلفین (208 / 9)، هدیه العارفین (24 / 2).

صفار مروزی، ابوالخیر محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 471 ق)، مسند و محدث. معروف به ابوالخیر صفار. وی راوی «صحیح» بخاری در عصر خود بود. ابوبکر محمد بن منصور سمعانی و پدرش و ابوبکر محمد بن اسماعیل مروزی و ابوجعفر محمد بن ابوعلی همدانی و ابوالفتح محمد بن عبدالرحمان کشمیهنی مروزی خطیب و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوسعد سمعانی او را صالح توصیف کرده است و گوید که «صحیح» و مقداری از «جامع» ابوعیسی ترمذی را حدیث کرد و عمری طولانی- متجاوز از نود سال- یافت و شیخ زمان خویش گشت. در «شذرات الذهب» نام صاحب عنوان صغار مرندی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (312 / 1)، سیر النبلاء (384 -382 / 18)، شذرات الذهب (341 / 3)، العبر (330 / 2)، لسان المیزان (571 -570 / 6)، الوافی بالوفیات (87/ 5).

صفار نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 468 ق)، محدث و فقیه شافعی. وی مفتی نیشابور بود. از ابونعیم اسفراینی مهارجانی و ابوالحسن علوی و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید. به گفته ابوسعد سمعانی، نزد ابومحمد جوینی فقه آموخت و چون جوینی به حج رفت در حلقه درس جانشین او گشت. ابوعاصم عبادی دقت‌نظر صفار را در فتوا ستوده است. زاهر شحامی و وجیه شحامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (438 -437 / 18)، شذرات الذهب (331 / 3)، العبر (325 / 2)، الکامل (123 / 8).

صفار نیشابوری، مجدالدین، ابوسعد عبدالله

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(508- 600 ق)، اصولی، فقیه و محدث شافعی. از جد مادریش، ابونصر ابن قشیری، و پدرش، علامه عمر بن احمد، و عمه‌اش، عائشه، و جده‌اش، دردانه خواهر عبدالغافر، و هبه‌الله سیدی و سهل بن ابراهیم مسجدی حدیث شنید. وی «صحیح» مسلم را از فراوی و «سنن» دارقطنی را از فضل بن حمد ابیوردی و «سنن کبیر» را از زاهر بن طاهر و «سنن» ابی‌داوود را از عبدالغافر و «سنن» و «الآثار» را از عبدالجبار خواری استماع کرد. پسرش، قاسم بن ابی‌سعد صفار، و بدل تبریزی و نجم‌الدین خیوقی و ابورشید غزال و اسماعیل بن ظفر و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. عبدالرحمان بن ابی‌عمر و ابن‌بخاری از وی اجازه‌ی روایت داشتند. او را از پیشگامان فقه و حدیث و عالم به اصول به شمار آورده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (404 / 2)، سیر النبلاء (404 -403 / 21)، العبر (129 / 3)، النجوم الزاهره (166 / 6).

صفاری بخاری، قوام‌الدین، ابومحامد حماد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 576 ق)، محدث حنفی. از پدرش و اسماعیل بن بیهقی حدیث شنید. اسماعیل بن محمد بیلقی و ابراهیم بن سالار خوارزمی و عبیدالله بن ابراهیم محبوبی و حسین بن عمر ترمذی اذیب و برهان الاسلام عمر بن مازه و تاج الاسلام محمد بن طاهر خدابادی از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (92 -91 / 21).

صفایی ملایری، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1296 / 1292 ش)، مورخ، روزنامه‌نگار، نویسنده و شاعر. وی در ملایر به دنیا آمد و تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود و دوره‌ی متوسطه را در مدرسه‌ی آمریکایی همدان به پایان رسانید. وی پس از اتمام دوره‌ی دبیرستان به فراگرفتن علوم مقدماتی عرب همت گماشت و رموز فن شعر را از آزاد همدانی و وحید دستگردی در تهران آموخت و از آن پس به اتسخدام وزارت فرهنگ درآمد. وی در 1315 ش در اهواز با روزنامه «خوزستان» همکاری داشت. سپس به تهران آمد و به نشر هتفه نامه‌ی «عسس» پرداخت. از آثارش: «اسناد سیاسی دوران قاجار»؛ «اسناد مشروطه»؛ «اسناد نویافته»؛ «برگ‌های تاریخ»؛ «دادگری و دادرسی در ایران»؛ «رهبران مشروطه»؛ «نکته‌های برگزیده تاریخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (417 -416 / 2)، الذریعه (612 / 9)، سخنوران نامی معاصر (232 -2316 / 4)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2543 ،1801 -1797 / 2)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (229 -228)، مؤلفین کتب چاپی (71 -69 / 1).

صکوکی نسفی، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 344 ق)، حافظ و محدث. از محدث بن نصر مروزی و صالح بن محمد جزره و محمد بن ابراهیم بوشنجی و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. جعفر مستغفری در «تاریخ نسف» گوید: وی حافظ و مؤلف ابواب بود و به حدیث همشهریانش آگاه: دیگران نیز او را صاحب تصانیف دانسته‌اند. سیوطی وی را تحت عنوان صعلوکی آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (223 / 16)، شذرات الذهب (369 / 2)، طبقات الحفاظ (377).

صندوقی نیشابوری، ابوالعباس احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 380 -296 ق)، محدث. پدرش از عدول نیشابور بود. ابوالعباس از محمد بن شادل و ابن‌خزیمه و محمد بن مسیب و ابوالعباس محمد بن اسحاق سراج ثقفی حدیث شنید و به گفته حاکم، در روایت، از بیش از ده نفر از مشایخ متفرد است. حاکم و ابوسعد کنجرودی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (555 / 3)، تاریخ نیشابور (152)، سیر النبلاء (395 / 16)، شذرات الذهب (96 / 3)، العبر (156 / 2).

صوفی شیرازی، ابومزاحم احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 345 ق)، محدث و صوفی. وی معاصر هارون الرشید و تا روزگار متوکل عباسی در قید حیات بود. با جنید بغدادی و شبلی مجادله و مناقره داشت و عقاید آنها را نمی‌پسندید. وی مدتی در شیراز از کتاب دیوان بود. و در روزگار خود مشهور به حکیم بود. روزبهان او را از شیوخ شطّاح دانسته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (118)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (175 ،174 /1)، شرح شطحیات (43)، نامه‌یدانشوران (392 -391 /4)، نفحات الانس (58)، الوافی بالوفیات (188 /8).

صوفی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 342 ق)، حافظ، محدث، صوفی و زاهد. معروف به ابن‌داوود و زاهد نیشابوری. یکی از پیشگامان حدیث و تصوف در قرن چهارم هجری بود. به دنبال حدیث به شهرهای هرات و مرو و ری و گرگان و عراق و حجاز و مصر و شام و جزیره سفر کرد.قبل از 300 ق به بغداد رفت در آنجا اقامت گزید. او در نیشابور از محمد بن عمرو قشمرد و ابوعبدالله بوشنجی و در بصره از ابوخلیفه‌ی جمحی و در بغداد از جعفر فریابی و در ری از محمد بن ایوب بجلی و در هرات از حسین بن ادریس و در گرگان از ابن مجاشع و در اهواز از عبدان و در نساء از حسن بن سفیان و در کوفه از محمد بن جعفر قتات و در موصل از ابویعلی و در مصر از ابوعبدالرحمان نسایی و در شام از فضل انطاکی و در مکه از مفضل جندی حدیث شنید. وی شنیده‌های خو را گردآوری نمود و مجلس املاء برپا ساخت. ابوبکر بن ابی‌داوود و ابن‌صاعد، که از مشایخش نیز بودند، و ابن عقده و ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری و ابن‌منده و ابن‌جمیع و دیگران از وی حدیث شنیدند. او را محدثی فاضل و مورد اعتماد توصیف کرده‌اند. در آخر عمر به نیشابور بازگشت و در آنجا از دنیا رفت. وی اخبار صوفیه را نیز جمع‌آوری نمود. از آثارش کتاب «الابواب» و کتاب «الشیوخ» و کتاب «الزهدیات» می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (355 / 6)، تاریخ بغداد (266 -265 / 5)، سیر النبلاء (420 / 15)، شذرات الذهب (365 / 2)، طبقات الحفاظ (369)، العبر (65 / 2)، معجم المؤلفین (296 / 9)، النجوم ا لزاهره (354 / 3)، الوافی بالوفیات (63 / 3).

صیدلانی اصفهانی، ابوالمطهر قاسم

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 567 -470 ق)، عالم، محدث و مسند. وی مسند اصفهان بود. از رزق‌الله تمیمی و رییس ابوعبدالله قاسم بن فضل ثقفی و مکی بن منصور کرجی و سلیمان بن ابراهیم حافظ و جد مادریش، محمد بن علی بن عبدالرزاق، و بسیاری دیگر حدیث شنید. احمد بن محمد جنزی اصفهانی «مسند» شافعی را از وی استماع کرد. حافظ عبدالقادر رهاوی و ابونزار ربیعه بن حسن یمنی و محمد بن مسعود مدینی و محمد بن ابوسعید بن طاهر، و از قدما، ابوسعد سمعانی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. شیخ موفق‌الدین مقدسی و کریمه و عجیبه باقداریه از وی، با اجازه روایت، حدیث نقل کرده‌اند. سمعانی گوید: ملیح الخط و در طلب حدیث سیری‌ناپذیر و در اجتماع شاخص بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (383 / 2)، سیر النبلاء (529 -528 / 20)، شذرات الذهب (223 / 4)، العبر (51 / 3)، النجوم الزاهره (61 / 6).

صیدلانی اصفهانی، شیخ ابوالقاسم عبدالواحد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(605 -514 ق)، مسند و محدث. در اصفهان به دنیا آمد. از پدرش و جعفر بن عبدالواحد ثقفی و فاطمه جوزدانیه و اسماعیل اخشید و ابن‌ابی‌ذر صالحانی حدیث شنید و نیز در محضر عبدالواحد دشنج حدیث استماع کرد. دو حافظ: شیخ ضیاء و ابن‌خلیل، و بسیاری دیگر از وی حدیث شنیدند. شیخ شمس‌الدین عبدالرحمان و کمال عبدالرحیم و احمد بن ابی‌لخیر و احمد بن شیبان و فخرالدین ابن البخاری از او اجازه‌ی روایت داشتند. وی در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (436 -435 / 21)، شذرات الذهب (17 -16 / 5)، العبر (139 / 3).

صیرفی اصفهانی سمسار، ابوالفرج سعید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 532 -440 ق)، عالم و محدث. چون شغلش واسطگی و دلالی در آب و زمین بود به سمسار عقار معروف شد. او خواهرزاده محمد بن احمد خلال محدث است. از احمد بن محمد بن نعمان صائغ «مسند» عدنی و از عبدالواحد بن احمد معلم «مسند» احمد بن منیع و از سبط بحرویه «مسند» ابی‌یعلی را استماع کرد. او از ابن‌نعمان و منصور بن حسین تانی و احمد بن فضل باطرقانی و ابونصر ابراهیم بن محمد کسائی و احمد بن محمد بن هاموشه و ابومسلم محمد بن علی بن مهربزد و سعید عیار و بنی‌منده و دیگران حدیث شنید. سلفی و ابن‌عساکر و ابوموسی و سمعانی و محمود بن احمد ثقفی و محفوظ بن احمد ثقفی و ابوالمجد زاهر بن احمد و عائشه بنت معمر و عین‌الشمس بنت سلیم و زلیخا بنت ابوحفص غضائری و دیگران از وی حدیث شنديند. سمعانی از و به عنوان شیخی صالح و سیری‌ناپذیر در اخذ روایت یاد کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (354 / 1)، سر النبلاء (623 - 622 / 19)، شذرات الذهب (99 / 4)، العبر (442 / 2).

صیرفی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 421 ق)، محدث. معروف به ابن ابی‌عمرو نیشابوری. از پدرش و ابوعبدالله محمد بن یعقوب شیبانی و یحیی بن منصور قاضی و ابوحامد احمد بن محمد بن شعیب و دیگران حدیث شنید، اما عمده استفاده‌ی وی از پدرش ابوعمرو بود. ابوعمرو تا فرزندش محمد در محضر حاضر نمی‌شد حدیث نمی‌گفت و اگر قسمتی را در غیبت او بیان کرده بود اعاده می‌کرد. ابوبکر بیهقی و خطیب و ابوصالح موذن و ابواسماعیل عبدالله بن محمد هروی و طاهر بن محمد شحامی و ابوالقاسم بن منده و قاسم بن فضل ثقفی و مکی بن علان کرجی و احمد بن سهل سراج و ابن‌شیرویه و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (284 / 1) سیر النبلاء (350 / 17)، شذرات الذهب (220/ 3)، العبر (245 / 2).

صیرفی نیشابوری، شیخ الرئیس، ابوبکر یعقوب

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 466 ق)، مسند و محدث. از ابومحمد مخلدی و ابوحسین خفاف و ابونعیم احمد بن محمد بن ابراهیم ازهری و ابوعبدالله حاکم نیشابوری حدیث شنید. محمد بن فضل فراوی و زاهر بن طاهر و برادرش، وجیه بن طاهر شحامی، و اسماعیل بن ابی‌صالح موذن و هبه الحرمان ابن قشیری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (309 / 1)، سیر النبلاء (246 -245 / 18)، شذرات الذهب (325 / 3)، العبر (321 / 2).

صیمری، ابوعبدالله حسین

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(436 -351 ق)، محدث، قاضی و فقیه حنفی. اصلش از صیمر خوزستان و شیخ حنفیه در بغداد بود. مدتی قضاوت مدائن و در پایان قضاوت کرخ را بر عهده داشت. از ابن‌شاهین و هلال بن محمد و ابوبکر مفید جرجرائی و ابوالفضل زهری و ابوبکر بن شاذان و ابوحفص کتانی و ابوعبیدالله مرزبانی و عیسی بن علی بن عیسی وزیر حدیث روایت کرده است. خطیب بغدادی و عبدالعزیز کتانی و قاضی ابوعبدالله دامغانی و بسیاری دیگر از وی روایات کرده‌اند. صیمری در بغداد درگذشت و در منزلش در درب زرادین به خاک سپرده شد. از آثارش: «اخبار ابی‌حنیفه و اصحابه»،که کتابی حجیم است؛ شرح «مختصر الطحاوی»، در فروع حنفیه، در چندین مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (267 / 2)، انساب سمعانی (576 / 3)، تاریخ بغداد (7 -78 / 8)، سیر النبلاء (616 -615 / 17)، شذرات الذهب (256 / 3)، العبر (272 / 2)، الکامل (41/ 8)، کشف الظنون (1837 ،1618)، معجم البلدان (499 / 3)، معجم المؤلفین (35 / 4)، النجوم الزاهره (40 / 5)، هدیه العارفین (309 / 1).

صیمری، نصیرالدین حسین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 933 ق)، عالم امامی، محدث، فقیه و زاهد. اخلاقی پسندیده داشت و بسیار اهل عبادت بود و بر مستحبات مواظبت می‌نمود بطوری که او را مستجاب الدعوه می‌دانستند. نزد پدرش فقه آموخت و از محقق کرکی با اجازه حدیث روایت می‌کرد. شیخ یونس مفتی اصفهان و شیخ یحی بن حسین از شاگردان وی می‌باشند. در سنی متجاوز از هشتاد در قریه سلماباد درگذشت و ر همان جا دفن شد. از آثارش: «الایقاظات فی العقود و الایقاعات »؛ «محاسن الکلمات فی معرفه النیات»؛ «المنسک الکبیر» یا «النسک الکبیر» یا «مناسک کبیر» یا «مناسک الحج» که شامل فواید بسیاری است؛ «الاسئله الصیمریه»، مسائلی که برای محقق کرکی فرستاده و جواب گرفته است؛ «جواز الحکومه الشرعیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (175 -174 / 6)، ایضاح المکنون (440 141، / 2)، الذریعه (128 -127/ 20 ،243، 204، 5 / 508، 89 / 2)، روضات الجنات (161 / 7)، ریاض العلماء (180 -178/ 2)، ریحانه (483 / 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 66 / 10)، فوائد الرضویه (161)، لغت‌نامه (ذیل/ حسین)، معجم المؤلفین (63 / 4).

ضحاک شیبانی، ابوبکر احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(287 -206 ق)، حافظ، محدث، فقیه و قاضی. معروف به ابن ابی‌عاصم. ظاهری مذهب بود و قیاس به کار نمی‌برد. وی از مشاهیر محدثین بود که به دنبال حدیث در کوفه و بصره و بغداد و دمشق و مصر حجاز از محدثین بسیاری چون جد مادری‌اش، موسی بن اسماعیل، و ابوولید طیالسی و ابوعمر حوضی و شیبان بن فرخ و ابراهیم بن محمد شافعی و دیگران حدیث شنید. دخترش ام‌ضحاک عاتکه و قاضی ابواحمد عسال و عبدالرحمان بن محمد بن سیاه و احمد بن محمد بن عاصم و احمد بن بندار و ابوعبدالله محمد کسائی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن ابی‌عاصم پس از وفات صالح بن احمد بن حنبل به مدت شانزده سال، از 282 -269 ق، در اصفهان قضاوت می‌کرد. حدود سیصد تصنیف او، در فتنه‌ی صاحب الزنج، در بصره به یغما رفت و او از حفظ، پنجاه هزار حدیث را بازنوشت. آثار به جا مانده از او: «الدیات»، که در قاهره چاپ شده؛ «المسند الکبیر»، شامل پنجاه هزار حدیث؛ «الآحاد و المثانی»، شامل بیست هزار حدیث؛ «السنه»؛ «الاوائل».[1]
(ع. بخش 1) ابوبکر احمد بن محمد بن عمر شیبانی (ف. 287 ه.ق.). وی 16 سال منصب قضای اصفهان داشت و کتب او در فتنه زنج به بصره از میان رفت، ولی مقدار 50000 حدیث از حافظه خود نوشت. ضحاک مذهب ظاهری داشت و قیاس را منکر بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (182 -18 / 1)، انساب سمعانی (486 / 3)، تذکره القبوره (392 -391)، الجرح و التعدیل (ج 1 ق 67 / 1)، ریحانه (7 / 4)، سیر النبلاء (439 -430/ 13)، شذرات الذهب (196 -195 / 2)، العبر (414 -413 / 1)، الکنی و الالقاب (435 / 2)،لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (36 / 2)، النجوم الزاهره (137 / 3)، الوافی بالوفیات (270 -269 / 7).

طالقانی، ابوالخیر، احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(590 -512 ق)، قاری، محدث، واعظ و فقیه شافعی. در قزوین متولد شد. در هفت سالگی قرآن را حفظ کرد. از ملکداد عمرکی و محمد بن یحیی نیشابوری و ابوعبداللّٰه فراوی و عبدالغافر فارسی و عبدالجبار خواری و زاهر شحامی و ابن‌قشیری و ابن‌بطی در قزوین و نیشابور و بغداد فقه و حدیث آموخت. مدتی ساکن بغداد بود و در نظامیه و جامع قصر تدریس می‌کرد. موفق‌الدین عبداللطیف و ابن‌القرشی و رافعی از شاگردان وی بودند. با ابن‌جوزی واعظ مشهور، به نوبت، هر کدام یک روز، مجلس وعظ منعقد می‌نمودند. خلیفه وقت در مجلس موعظه حاضر و پس پرده می‌نشست و جمع زیادی از مردم در مجلسش ازدحام می‌کردند. روز عاشورایی بر منبر بود، مردم از وی خواستند که بر یزید لعن کند و او امتناع ورزید، لذا مطرود آنان گشت و به قزوین بازگشت و در همان جا درگذشت. وی تصنیفات مختصر و مفصل بسیاری در تفسیر و حدیث و فقه دارد. از آثار وی: «التبیان فی مسائل القران»، ردی بر حلولیه و جهمیه؛ «خصائص السواک»، که در «معجم المؤلفین» «خصائص السوال» آمده است؛ «حظائر القدس».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (93/1)، ریحانه (93/7)، سیر النبلاء (193 -190 /21)، کشف الظنون (705، 341)، لغت نامه (ذیل/ احمد)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (48 -46 /19)، معجم المؤلفین (168 -167 /1)، نامه‌ی دانشوران (303 -287 /8)، هدیه العارفین (88/1).

طالقانی، نظر علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1306 -1240 ق)، فقیه اصولی، متکلم، حکیم، حافظ، محدث و واعظ. او از شاگردان صاحب «جواهر» و شیخ انصاری بود. پس از تکمیل مبانی علمی در نجف به تهران آمد و در مدرسه‌ی مروی مقیم گشت و به تدریس و تألیف پرداخت و به مواعظ منبری اشتغال ورزید. او در کلام و فروع و اصول ماهر و در معقول و منقول صاحب نظر بود. در مشهد رضوی درگذشت و در جوار امام رضا (ع) دفن شد. از وی آثار سودمندی به عربی و فارسی باقی است که از آن جمله: «کاشف الاسرار»؛ حاشیه بر «رسائل» شیخ انصاری؛ «مناط الاحکام»، مشتمل بر دو فن: فنی در فروع و ظواهر و فنی در بواطن و سرائر؛ رساله در «حجیت خبر واحد»؛ رساله در «اشتراط الحس فی قبول الشهاده»؛ «اجتماع الامر و النهی»؛ «طراز المصائب»، در مقتل؛ رساله‌ای در «فنا».[1]
ملا نظرعلی طالقانی عالمی فاضل و فقیهی کامل و حکیمی متکلم و اصولی متبحر و محققی مدقق و عابدی زاهد و واعظی ناصح و حافظ قرآن. مقیم تهران در عصر ناصرالدین شاه قاجار و مدرس مدرسه مروی و مایه فخر اسلامیان و حاوی فروع و اصول و جامع معقول و منقول از اکابر علماء امامیه و از تلامذه صاحب جواهر و بعد از وی از شاگردان شیخنا الانصاری قدس اللّه اسرارهم بوده است.
وی بعد از تکمیلات مبانی علمی به تهران آمده و در مدرسه مروی اقامت و به تدریس و تألیف کتب مفید پرداخته تا در سال 1306 ق که در مشهد رضوی از دنیا رفته و در جوار حضرت رضا علیه الصلوة والسلام مدفون گردیده است.
از تألیفات ارزنده ایشان کتب زیر است 1- اجتماع الامر والنهی 2- اشتراط الحس فی قبول الشهاده 3- حاشیه بر رسائل شیخ انصاری 4- حجیة الخبر الواحد 5- رساله‌ای در فنا 6- کاشف الاسرار که مکرر بطبع رسیده است 7- مناط الاحکام.
مرحوم آیةاللّه حاج میرزا هادی خراسانی که از علماء مجاورین کربلاء معلی بوده در کتاب (کرامات و معجزات) خود می‌نویسد که مرحوم حاج ملانظر علی طالقانی در هنگامی که در مدرسه خان مروی اقامت و اشتغال به تدریس داشتند وقتی چنان در مضیقه مالی قرار می‌گیرد که حتی چند روزی گرسنه مانده و چیزی که سد جوع و گرسنگی او را نماید به

وی نمی‌رسد.
پس شبی با خود فکر می‌کند که صبر کردن با این فقر و پریشانی و عسرت کاری بس مشکل و به حدیث نبوی (کاد ان یکون کفرا) چه کنم نامه‌ئی به آیة‌اللّه حاج ملا علی کنی مجتهد بزرگ و زعیم اعظم روحانیت تهران بنویسم و از حال خود اطلاع دهم مناعت طبع او وی را منع نموده و می‌گوید او هم‌نوع تو است نباید آبرو را نزد هم نوع خود ریخت.
نامه‌ای به شاه وقت بنویسم باز عقل و تقوای او نهی نموده و می‌گوید تو که آخوند درباری نیستی می‌خواهی حیثیت و ارزش روحانی خود را از دست بدهی و خود را در اختیار دولت و حکومت بگذاری نامه‌ای برای حضرت علی (ع) بنویسم باز با خود می‌گوید از حضرت علی (ع) باید علم و معرفت و تقوا و سعادت خواست نه دنیا زیرا خود آن بزرگوار دنیا را سه طلاقه نمود و وقتی برادرش حضرت عقیل چیزی زیادتر از جیره و حق خود طلبید دستش را با آهن گرم داغ کرد.
بالاخره پس از مدتی فکر می‌گوید هیچ بهتر از این نیست که نامه‌ای برای خدا بنویسم که همه جا حاضر و شاهد و قادر برای رفع حوائج بدون منت می‌باشد. پس نامه‌ای به این مضمون می‌نویسد از بنده گنهکار نظر علی طالقانی به پیشگاه حضرت باری تعالی جلت عظمته.
نامه‌ی طالقانی به خدا
بسم اللّه الرحمن الرحیم
پس از تقدیم حمد و سپاس و درود فراوان بر حضرت رسالت و خاندان طاهرین او معروض می‌گردد این بنده مبتلا به فقر و پریشانی گشته و در کمال مضیقه قرار گرفته‌ام و حوائج و نیازمندیهای ضروریم از این قرار است.
1- منزل شخصی آبرومند اعیانی با تمام لوازم و مایحتاج آن.
2- همسر جوان زیبا و قشنگی که در تهران کم‌نظیر باشد.
3- یک نوکر زرنگ و یک کلفت و آشپز خوب و امین.
4- یک کالسکه عالی و راننده آن برای رفت و آمدم.
5- یک ده شش دانگی که تامین مخارج و معاشم را نماید.
6- یک باغ زیبا در شمیران که در فصل تابستان در آنجا بسر برم.
7- فلان مقدار پول نقد که قروض خود را ادا و آبروی خویش را حفظ نمایم
آدرس- مدرسه خان مروی دست چپ حیاط کوچک طبقه فوقانی.
حجره دوم نظرعلی طالقانی
پس نامه را در هنگام سحر برداشته و می‌برد لای درب مسجد شاه که در نزدیکی مدرسه مروی می‌باشد می‌گذارد.
و متوکلا علی اللّه برگشته و بعد از انجام وظائف دینی خود در حجره به روی خود بسته و می‌خوابد اتفاقا همان روز ناصرالدین شاه به عزم شکار

از تهران خارج شده و به سوی شکارگاه سلطنتی که در قسمت شرقی تهران و بالای قریه (مسگرآباد) واقع است می‌رود که ناگاه باد تندی وزیده و طوفانی برخاسته و مانع حرکت کالسکه شاه می‌شود پس شاه دستور توقف می‌دهد تا باد ساکت و گرد و غبار نشسته و بتواند به مسیر خود ادامه دهد که گرده‌بادی رسیده به کالسکه شاه می‌خورد پس شاه چشم خود را بسته که خاک در او نرود احساس می‌کند چیزی روی دامان او گذارده شده فوراً دست فرابرده آن را می‌گیرد و می‌بیند که نامه‌ای می‌باشد.
پس باد ایستاده و گرد و غبار نشسته شاه نامه را مطالعه می‌کند و می‌بیند که کسی برای خدا نوشته است فوراً شکر خدا نموده و فرمان برگشت به شهر داده و یکسره به منزل رئیس‌الوزراء وقت آمده و دستور احضار وزرا را می‌دهد.
وزرا در حالی که همگی ناراحت از انصراف شاه از شکار رفتن بودند به سرعت شرفیاب شده و تعجب می‌کردند که چرا شاه از رفتن شکار منصرف و به شهر برگشته‌اند پس چون همگی حاضر شدند شاه گفت بحمداللّه به شکارگاه نرسیده به صید خود رسیدیم و به بهتر از آنچه می‌خواستیم از شکار عایدمان گردد به فضل پروردگار بزرگ نائل شدیم.
پس نامه را از جیب بغل خود درآورده و جریان وزیدن باد تند و آوردن نامه را توضیح می‌دهد و می‌گوید ندانم بچه زبان و بیانی شکر و حمد خدا را بجا آوردم که بنده شرمنده خود ناصر را لایق دید و نامه بنده محتاج خود را به او رسانید تا رفع حوائج و نیازمندیهای او را بنماید.
پس (آجودان) و پیشکار مخصوص خود را با کالسکه سلطنتی به آدرس مزبور به در مدرسه مروی فرستاده و آقای حاج ملا نظر علی طالقانی را می‌طلبد.
تمام طلبه‌ها تعجب نموده و خود شیخ به وحشت افتاده که شاه مرا برای چه می‌خواهد آیا کسی از طلبکاران شکایت مرا بشاه نموده است وقتی این تشریفات مخصوص را می‌بیند قدری تسکین او می‌شود تا بحضور شاه رسیده و در کنار مبل شاه جائی قبلا آماده شده بود به امر شاه می‌نشیند.
پس شاه می‌گوید اسم شما چیست می‌گوید.
- نظر علی.
- اهل کجائی.
- طالقان.
آیا نامه‌ای برای کسی و جائی نوشته‌ای بعد از مدتی می‌گوید آری برای خدا دیشب نامه‌ای نوشتم نامه‌ات را کجا گذاردی می‌گوید سحرگاه لای درب مسجد شاه گذارده‌ام.
پس شاه‌نامه را درآورده می‌گوید آیا این است نامه تو می‌گوید آری پس

باز شکر خدا نموده و به وزرا می‌گوید کیست که در رفع حوائج ایشان شرکت نماید.
پس یک یک از حوائج مرقومه در نامه را می‌خواند.
1- منزل شخصی خود شاه دستور می‌دهد یکی از منازل سلطنتی را با لوازم و آنچه در آنست بنام وی ثبت و مقرر نمایند.
2- همسر جوان زیبا- یکی از وزراء عرض می‌کند قبله‌گاها با کسب اجازه از حضور اعلیحضرت این بنده دختری با این صفات دارم به ایشان تزویج نمودم.
3- یک نوکر و یک کلفت یکی دیگر از وزراء معروض می‌دارم این دو را هم من تقبل نمودم.
4- یک کالسکه... سومی می‌گوید این را هم من تقبل نمودم.
5- یک ده شش دانگی... نخست‌وزیر می‌گوید اعلیحضرتا فلان قریه را که در شهریار دارم تقدیم شیخ نمودم.
6- یک باغ زیبا... یکی از وزراء بعرض می‌رساند باغی در شمیران دارم اهداء نمودم.
7- فلان مقدار پول نقد... خود شاه فوراً پرداخته و خلاصه آشیخ را که تا یک ساعت قبل فاقد همه‌چی بود دارای همه چیز می‌کند و مستقیماً از آنجا به منزل عالی سلطنتی می‌برند و دختر آن وزیر را هم ازدواج می‌کند و غیر از او چند عیال دیگر اختیار می‌نماید ولکن از هیچ کدام فرزندی نصیبش نمی‌شود تا در سال 1306 ق در مشهد رضوی از دنیا می‌رود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (278 / 22 ،234 / 17 ،159 / 15 ،62 / 16 269، / 1)، علماء معاصرین (28 -27)، گنجینه‌ی دانشمندان (17 -13 / 6)، المآثر و الآثار (174)، مکارم الآثار (1129 / 4).

طامذی اصفهانی، ابومحمد عبدالله

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 563 ق)، محدث و زاهد. وی اهل طامذ اصفهان بود. از ابونصر عبدالرحمان بن محمد سمسار حدیث شنید، آن‌گاه در طلب حدیث به مسافرت پرداخت و در بصره از جعفر بن محمد بن فضل عبادانی و در بغداد از طراد بن محمد زینبی و ابن‌طلحه نعالی و دیگران استماع حدیث کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (475 -473 / 20)، شذرات الذهب (208 / 4)، العبر (40 / 3)، النجوم الزاهره (360 / 5).

طاووس یمانی، ابوعبدالرحمان طاووس

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(106 -33 ق)، مفسر، قاری، فقیه، محدث، زاهد و صوفی. اصلش ایرانی است، در یمن به دنیا آمد. ابن‌جوزی اسم او را ذکوان و لقب او را طاووس آورده و گوید از آنجا که او طاووس القراء بود به طاووس مشهور شد. او از بزرگان تابعین و از راویان ابن‌عباس و ابوهریره و فقیهی گرانمایه به شمار می‌آید. مجاهد و عمرو بن دینار از وی حدیث روایت کرده‌اند. در و عظ خلفا و سلاطین بسیار بی‌باک بود. ابن‌عیینه گوید: سه تن، از سلاطین به دور بودند: ابوذر، طاووس و ثوری. گفته‌اند که او چهل مرتبه حج کرد و چهل سال نماز صبح را با وضوی نماز عشاء خواند. شیخ طوسی او را از جمله اصحاب امام سجاد (ع) ذکر کرده، زیرا که وی راوی بعضی از ادعیه آن حضرت است. ابن‌قتیبه در «المعارف» به تشیع وی تصریح کرده و صاحب «روضات الجنات» او را در عداد فقهای شیعه شمرده، اما محدث نوری در «مستدرک الوسائل» آن را رد کرده و گوید که از هیچ یک از علما مطلبی دال بر شیعه بودن وی نقل نشده است. طاووس در مراسم حج، روز ترویه، درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (322 / 3)، اعیان الشیعه (396 -395 / 7)، التاریخ الکبیر (ج 2 ق 365 / 2)، تهذیب التهذیب (10 -9 / 5)، الجرح و التعدیل (ج 2 ق 501 -500 / 1)، حلیه الاولیاء (23 -3 / 4)، رجال طوسی (94)، روضات الجنات (139 -136 / 4)، ریحانه (23 -21 / 4)، سیر النبلاء (49 -38 / 5)، شذرات الذهب (134 -133 / 1)، طبقات ابن‌سعد (70 -66 / 6)، العبر (99 / 1)، الکنی و الالقاب (441 -439 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ طاووس)، المعارف (268)، النجوم الزاهره (331 / 1)، وفیات الاعیان (511 -509 / 2).

طاووسی قزوینی، رکن‌الدین، ابوالفضل عراقی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 600 ق)، متکلم. در جدل و مناظره دستی توانا داشت. وی صاحب طریقه‌ای مشهور در جدل می‌باشد. در علم خلاف ماهر بود و آن را از استادش شیخ رضی‌الدین نیشابوری حنفی، صاحب طریقه‌ای در خلاف، فراگرفت و سه کتاب «مبسوط» و «متوسط» و «مختصر» در این علم دارد. دانش‌پژوهان از دور و نزدیک بر گردش، در همدان، جمع شدند. حاجب جمال‌الدین، در همدان، مدرسه‌ای به نام حاجبیه برای وی بنا کرد تا شاگردان وی در آن به تصحیل بپردازند. قاضی نجم‌الدین ابن‌راجح از شاگردان بنام وی است. او در همدان درگذشت. ابن‌خلکان گوید که در قزوین گروهی به نام طاووسی وجود دارد که خودشان را از نسل طاووس بن کیسان می‌دانند، و احتمال دارد که رکن‌الدین ابوالفضل عراقی نیز از آنان باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (405 / 2)، سیر النبلاء (353 / 21)، شذرات الذهب (347 -346 / 4)، العبر (130 -129 / 3)، وفیات الاعیان (259 -258 / 3).

طائی همدانی، ابوالفتوح محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(475 -555 ق)، حافظ، محدث و واعظ. در همدان به دنیا آمد. در خراسان و عراق و جبال از فید بن عبدالرحمان شعرانی و عبدالرحمان بن حمد دونی و ظریف بن محمد نیشابوری و ادیب محمد بن ابی‌العباس ابیوردی و اسماعیل بن حسن سنجبستی فرائضی و عبدالغافرین بن محمد شیروی و علامه ابوالمحاسن رویانی و ابوالقاسم بن بیان رزاز و شیرویه دیلمی و ابن‌طاهر مقدسی و ابومحمد حسین بن مسعود بغوی و تاج‌الاسلام ابوبکر سمعانی حدیث شنید و نزد محیی السنه بغوی و تاج‌الاسلام سمعانی فقه آموخت. محمد بن عبدالله بن بناء صوفی و ابوعبدالله حسین بن زبیدی و برادرش، حسن، و گروهی در بغداد از وی حدیث شنیدند. وی در همدان درگذشت. اثر وی کتاب معروف «الاربعون حدیثا» یا «الاربعین فی ارشاد السائرین الی منازل الیقین» یا «الاربعین الطائیه». که چهل حدیث از چهل شیخ و استاد و هر یک از احادیث از یکی از صحابه پیامبر (ص) است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (374 / 2). سیر النبلاء (362 -360 / 20). شذرات الذهب (175 / 4). العبر (25 / 3). کشف الظنون (56). معجم المؤلفین (251 .18 / 11). النجوم الزاهره (318 / 5). الوافی بالوفیات (144 / 1). هدیه العارفین (93 / 2).

طباطبا

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
لقب جناب ابراهیم بن اسماعیل بن ابراهیم عمربن حسن بن حسن بن علی بن ابیطالب علیهم‌السلام است.
وی از بزرگان سادات و محدثین می‌باشد. در علت شهرت او به طباطبا مطالبی گفته است که مقام گنجایش ذکر آن را ندارد. وی جد سادات طباطبائی می‌باشد که از سلاسل معروف سادات، و به کثرت نسل مشورند.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در روزهای پایانی صفر 1292 ق . خانه حجة الاسلام حاج سید علی بن سید احمد طباطبایی با تولد نوزادی که ((حسین)) نام گرفت. غرق درذکر و سپاس پروردگار شد.
سید حسین اندک اندک بالید، جامع المقدمات ، سیوطی ، منطق و گلستان سعدی را در مکتب آموخت و سپس در مدرسه نوربخش به تکمیل اندوخته ها و تهذیب نفس پرداخت . نحو، صرف ، بدیع ، عروض ، منطق ، فقه و اصول بخشی از دستاورد سالهای مدرسه نور بخش شمرده می شد. سالهایی که سید حسین سخت کوشید و در پناه عنایتهای ویژه الهی به پیشرفتی چشمگیر دست یافت .
آنگاه عزم اصفهان سپاهان کرد و پس از جلب رضایت پدر سمت آن سرزمین دانش خیز به راه افتاد. آقا نوح الدین ، پسر عمو سید حسین ، در مدرسه صدر روزگار می گذراند؛ دانشجوی سخت کوش بروجرد یکسره نزد پسر عمویش شتافت و در حجره او اقامت گزید. رابطه پسر عموهای بروجردی بسیار نیک بود. آقا نوح الدین در روزهای آغازین به سید حسین گفت : اگر می خواهی در دانش اندوزی و تدریس کامروا شوی باید در محافل علمی سخن بگویی و در درس اشکال کنی و گرنه تا پایان عمر چون من گمنام می مانی .
زیر باران
سید حسین نخست در درس استاد گرانقدر آقا سید محمد باقر درچه ای شرکت جست .
دانشور درچه ای ، که نورالهی در دیدگان داشت ، بزودی گوهر یگانه بروجرد را باز شناخت ، او را به خود نزدیک کرد و از عنایات ویژه خویش برخوردار ساخت . حضرت آیة الله ملا محمد کاشی ، مجتهد وارسته میزار ابوالمعانی کلباسی ، دانشور گرانمایه سید محمد تقی مدرس و حکیم برجسته میرزا جهانگیر قشقایی از دیگر استادان ستاره تابناک بروجرد شمرده می شدند.
استادان گرانپایه ای که هر یک به گونه ای سید حسین را از عنایت خویش بهره مند ساختند و در شکل گیری شخصیت گوهر گرانبهای خاندان طباطبائی دخالت داشتند. سید دانش پژوهان بروجردی در بامداد یکی از روزهای ربیع الاول 1314 سرمست از باده دانش و حکمتی که استادان

نامور حوزه سپاهان در کام روانش می ریختند، در برابر حجره اش نشسته بود که پیکی نامه پدر را به وی سپرد.
هر چند نامه پدر سید حسین را در شادی فرو برد ولی این سرور دیری نپایید زیرا پدر او را به وطن فرا خوانده بود. ستاره بروجرد با این اندیشه که شاید پدر می خواهد او را به نجف گسیل دارد رنج سفر و بریدن از درس را به جان خرید و به زادگاهش برگشت ولی پدر اندیشه ای دیگر در سر داشت . او با پای فشاری بر خواسته خویش مقدمات ازدواج فرزند را فراهم آرد. بدین ترتیب دانشجوی جوان بروجردی در 22 سالگی ازدواج کرد. دو یا سه ماه در زادگاهش ماند و سپس با خانواده سمت اصفهان رهسپار شد.
نامه سرنوشت
1319 ق . برای گوهر یگانه بروجرد سال تحول بود. نامه پدر به دستش رسید و او را آماده سفر ساخت . پدر چنان نوشته بود که می خواهد وی را به نجف گسیل دارد. بنابراین پس از نه سال زندگی سراسر تلاش و پژوهش در اصفهان به زادگاهش بازگشت . اندکی در آن سامان توقف کرد و سپس همراه برادر کوچکش ، سید اسماعیل ، رهسپار نجف شد.
برادران بروجردی در 1320 به حریم پاک امیر مومنان علیه السلام گام نهادند. سید حسین ، که 28 سال داشت و مجتهدی جوان شمرده می شد، به درس حضرت آیة الله العظمی محمد کاظم خراسانی شتافت و خود را در برابر تابش مستقیم آفتاب دانش آن مرجع وارسته جای داد. بزودی نظرهای بجا و قابل تاءمل دانشو تازه وارد توجه استاد بزرگ حوزه نجف را جلب کرد و میان آنها پیوندی ناگسستنی پدید آورد. به گونه ای که اگر پس از درس آخوند خراسانی ، سخنی بر زبان نمی آورد، استاد وی را مخاطب قرار می داد و می فرمود: آقا نظری ندارید؟
اندک اندک ارج سید حسین بر شاگردان محفل آخوند نیز آشکار شد. آنها از او خواستند تا پس از خروج استاد از محفل ، درس وی را با شرح و توضیح فزونتر بازگو کند. بدین ترتیب یکی از برنامه های مجتهد بروجردی تقریر درس استاد شد.
آن بزرگمرد هشت سال در حریم حضرت علی علیه السلام اقامت گزید. علاوه بر آخوند خراسانی از بزرگانی چون حضرات آیات شیخ الشریعه اصفهانی و سید محمد کاظم یزدی بهره کافی برد، گروهی از دانشجویان را از درس فصول (در علم اصول) خویش کامروا ساخت ، سر انجام در اواخر 1328 به اصرار پدر راه بروجرد پیش گرفت و در 1329 با استقبال پرشور مردم به زادگاهش گام نهاد.
او بر آن بود که پس از اقامتی کوتاه در وطن دیگر بار سمت نجف بال گشاید و به آستان مقدس علوی پناهنده شود. ولی بیماری و مرگ پدر

سفرش را به تاءخیر انداخت . در این سوگ نامه صاحب کفایة الاصول سبب تسلای خاطرش شد. آخوند خراسانی ضمن تسلیت وفات حاج سید علی از اشتیاق وافر خویش برای دیدار مجتهد بروجرد پرده برداشته بود.
این نامه مهرآمیز سید دانشوران بروجرد را بر آن داشت که امور خانواده را سامان دهد و به نجف شتابد. چند ماه بعد همه چیز برای سفر آماده بود که خبر رحلت استاد گرانقدرش وی را در اندوه فرو برد. آن بزرگمرد پیوسته می گفت : مرگ دو پدر در مدت کوتاه کمتر از 6 ماه بسیار بر من سنگین و ناگوار بود.
خبر مرگ استاد اشتیاق سفر را در وجودش میراند. زندگی در نجف بی حضور استاد خراسانی برایش دشوار بود. پس اندیشه هجرت از سر بردن کرد و در بروجرد بساط تدریس و ارشاد مردم گسترد. اندک اندک مؤ منان شهر ارج ستاره خاندان طباطبایی دانستند و زمام امور معنوی خود را به وی سپردند. ارادت حضرت آیة الله حاج محمد رضا دزفولی به سید مجتهدان بروجرد بر شهرت و اعتبارش افزود. پس از رحلت فقیه دزفولی انبوه مقلدانش به آن مجتهد وارسته رجوع کردند و مرجعیت آن بزرگمرد در منطقه گسترش یافت .
در برابر شب
در این سالها تبلیغ بهایی گری از سوی برخی از مسؤ ولان شهر و اهانت آشکار آنها مقدمات دینی مردم سرور مجتهدان بروجرد را در نگرانی فرو برد. او با تهران تماس گرفت ، وضعیت نامطلوب برخی از ادارات را با پایتخت نشینان در میان نهاده ، خواستار برکناری مسؤ ولان دین ستیز شد و چون بی اعتنایی سران دولت را مشاهده کرد معترضانه شهر را ترک گفت .
پیروان پاکدل آن مرجع روشن بین در مسجاها گرد آمدند، سخنرانان بر منبرها جای گرفتند و همه یکصدا به حمایت از مرجع دلاور بروجرد پرداختند. مسؤ ولان شهر که توان رویارویی با مردم را در خویش نمی دیدند خواسته فقیه طباطبایی را اجابت کردند و آن راهبر توانا در میان ابراز احساسات پرشور مؤ منان به شهر بازگشت .
سفر سبز
از رخدادهای مهم دیگر این سالها وفات دخت گرانقدر مرجع پارسای بروجرد بود. استاد پس از این حادثه ناگوار راه خراسان پیش گرفت تا در پناه آفتاب توس دمی از رنج هستی بیاساید.
چون توقف آن فقیه فرزانه در مشهد به درازا کشید نمایندگان مردم بروجرد نزدش شتافتند و او را بدان دیار خواندند. دانشمند فروتن طباطبایی خواسته آنها را اجابت کرد، پس از سیزده ماه رهسپار زادگاهش شد و پس از توقفی کوتاه در قم و تهران در میان استقبال پر شور مؤ

منان به بروجرد گام نهاد.
او سپس راه عراق پیش گرفت ، مدتی در نجف ماند و با بزرگانی که به استقبالش شتافته بودند، دیدار کرد. آنگاه رهسپار حجاز شد، پس از به جای آوردن مراسم حج به عراق بازگشت ، چندی در حریم امیرمؤ منان توقف کرد و سپس روانه ایران شد.
در بند دژخیم
همزمان با اوج گیری اعتراضهای مؤ منان علیه رضا خان و هجرت اعتراض آمیز روحانیان کشور به قم ، سرور فقیهان بروجرد به مرز ایران گام نهاد. مزدوران دربار، که از پیوستن او به مهاجران و رساندن پیام مراجع نجف به معترضان می هراسیدند در مرز قصر شیرین وی را دستگیر کردند و به پایتخت بردند.
در تهران رضاخان به دیدارش شتافت . او که در پی یافتن فردی برای رویارویی با شیخ عبدالکریم حائری بود با سید مهربانی کرده ، گفت : چیزی از من بخواه .
فقیه بروجردی اظهار بی نیازی کرد ولی در برابر پافشاری شاه ناگریز لب گشاده ، فرمود: وقتی در ارکان حرب بودم مقدار جیره غذایی سربازان را ناکافی دیدم ، اگر می خواهید کاری کنید فرمان دهید جیره آنها فزونی یابد. آنگاه در پاسخ رضا خان ، که مساءله نادیده گرفتن جایگاه آیة الله العظمی حائری و پیروی دولتیان از مجتهد بروجردی را مطرح کرد، فرمود: خیر، شما با ایشان تماس بگیرید، من هم اگر کاری داشتم از طریق آن جناب با شما در میان می نهم .
آنگاه وی را به همراهی با روحانیت و عمل به دستورات الهی فرا خوانده ، چون می دانست اجازه سفر به قم و بروجرد به او نمی دهند، فرمود برآنم به مشهد سفر کنم .
اندکی پس از خروج رضا خان تیمورتاش پنجاه هزار تومان نزد آن مرجع وارسته آورد. فقیه بروجردی از پذیرش هدیه درباره خودداری کرد و بامداد روز بعد راه خراسان پیش گرفت .
دیدار بزرگان
مدتی پس از بازگشت سید به زادگاهش ، ورود حاج آقا حسین قمی به تهران و پیشنهادهای وی به دولت بار دیگر آن رادمرد را به عرصه تلاشهای سیاسی آشکار کشاند. او که چون آیة الله العظمی قمی به لزوم پیروی از دستورات الهی می اندیشید بر آن شد سمت تهران رهسپار شود ولی بستگان ، وی را از این کار باز داشتند. فقیه روشن بین از رؤ سای عشایر خواست با تهران تماس گرفته ، حمایت عشایر از پیشنهادهای حاج آقا حسین قمی را به پایتخت گزارش دهند. البته آن بزرگوار خود نیز به تهران تلگراف زد که ، اگر دولت سخن آیة الله قمی را نپذیرد به پایتخت خواهد

رفت و مسؤ ولیت فرجام چنین اقدامی تنها به عهده دولت است .
در سایه تلاشهای آن راهبر سخت کوش سرانجام دربار خواستهای حاج آقا حسین را پذیرفت و آن بزرگوار سمت عراق رهسپار شد. فقیه بروجردی در ملایر به دیدار آن دانشور برجسته شتافت و یک ساعت با وی گفتگو کرد.
هجرت
بیماری استاد فقیهان بروجرد را باید در شمار دیگر رخدادهای مهم سالهای زندگی آن مرجع وارسته در زادگاهش به شمار آورد. بیماری دشواری که سرانجام با عمل جراحی و استراحت هفتاد روزه در بیمارستان فیروزآبادی تهران مهار شد.
چون او از بند بیماری رهایی یافت ، با دو پیشنهاد روبرو شد: از یک سو نمایندگان بروجردیان برای بازگرداندنش پیاپی به تهران می شتافتند و از سوی دیگر دانشوران ساکن قم او را به زندگی در حریم حضرت معصومه علیه السلام فرا می خواندند. استاد برای اقامت در قم با قرآن به رایزنی پرداخت . آیة سوره مؤ منون چراغ سبز الهی به این نیت پاک بود. پس همراه دانشمندان قم راه آن دیار پیش گرفت و در میان استقبال مردم و بزرگان حوزه بدان سرزمین آسمانی گام نهاد.
بدین ترتیب آفتاب رخشان فقاهت در چهاردهم محرم 1364 ق .از افق قم بر آمد و جهان را از نور دانش گرمای معنویت خود سرشار ساخت .
در تابش آفتاب توس
مدتی پس از اقامت در قم ستاره تابناک مرجعیت رهسپار توس شد تا در پناه خورشید ولایت جام وجودش را از امدادهای سبز پیشوای هشتم شیعه آکنده سازد. در این سفر دانشور وارسته حضرت آیة الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی جایگاه نماز خویش در مسجد گوهرشاد را به وی سپرد و از آن بزرگمرد خواست ، ماه مبارک رمضان در آن مکان نورانی اقامه جماعت کند.
استاد بزرگ حوزه پس از ماه مبارک رمضان به قم شتافت و دیگر بار به وظایف سنگین خویش روی آورد.
مرجع موید
با رحلت مرجع بزرگوار حضرت آیة الله العظمی سید الوالحسن اصفهانی مرجعیت گوهر یگانه بروجرد فراگیر شد و مؤ منان از هر سو به آن فقیه وارسته مراجعه کردند.
ناگفته پیداست که عنایات و تاءییدات الهی در رویکرد عمومی به آن فقیه وارسته نقشی سبز داشت . خاطره ها و سخنان بر جای مانده از دانشوران آن روزگار نشان می دهد که آفتاب رخشان سلسله طباطبایی زیر باران پیوسته امدادها و عنایتهای فرامادی قرار داشت . برای مثال

حضرت آیة الله حاج شیخ علی اکبر نهاوندی ، که خود از بزرگان روحانیت شیعه بشمار می آمد، پس از وا نهادن مجراب خویش به مرجع بروجردی به نجف شتافت .
مرجع شیعیان جهان ، حضرت آیة الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی ، که از بیماری رنج می برد، جناب نهاوندی را ماءمور اقامه جماعت کرد.
شیخ نهاوندی دنباله این ماجرا را چنین بیان کرده است :
شب اولی که به جای ایشان برای خواندن نماز جماعت رفتم ، وقتی بر سجاده قرار گرفتم ، آوایی شنیدم که گفت ((عظمت ولدی عظمتک)) - فرزندم را بزرگ داشتی من نیز تو را بزرگ داشتم - برگشتم ، به همه سو نگاه کردم ، مردم در صفهای جماعت نشسته بودند، کسی جز من پیام غیبی را در نیافته بود.
علاوه بر گفتار دانشمند گرانمایه حضرت شیخ علی اکبر نهاوندی کردار آن مرجع وارسته بویژه در سالهای زندگی قم دلیل روشنی بر معنویت و همراهی پیوسته تایید الهی با فقیه فروتن بروجردی است . کرداری که شاگردانش از آن پرده برداشتند و برای همیشه در سینه تاریخ به یادگار نهادند:
1- همسر یکی از دانشجویان باردار بود. هنگام زایمان او را نزد پزشکی به نام اسماعیل موسوی برد. پس از زایمان ، پزشک به پدر نوزاد گفت : این پسرت را من نجات دادم ، اگر من نبودم می مرد، دوست دارم نامش را اسماعیل بگذاری .
دانشجوی جوان نیز نام کودک را اسماعیل نهاد ولی دریغ که نوزاد از نخستین روز تولد در بیماری و درد فرو رفت . تلاشهای شبانه روزی پدر و مادر و مراجعه به پزشکان گوناگون سودمند واقع نشد و کودک میان دنیا و برزخ سرگردان ماند. دانشجو، که دستش از همه جا کوتاه می نمود، نزد استاد وارسته حوزه حضرت آیة الله العظمی بروجردی سفره دل گشاد و گفت : آقا، خداوند نوزادی به من داده که از نخستین روز تولد تا کنون پیوسته بیمار است ، نمی دانم چه کنم :
استاد مهربان فرمود: نامش را عوش کنید خوب می شود.
دانشجو، که هرگز داستان سفارش پزشک و نامگذاری نوزاد را برای استاد نگفته بود، شگفت زده به خانه رفت ، نام کودک را ((امیر)) نهاد و او را برای همیشه از بیماری و رنج رهایی بخشید.
2- دانشجویی دیگر داستان دلدادگی اش به استاد را چنین باز گفته است :
وقتی تازه به قم آمده بودم ، آقا برایم شهریه فرستاد. من نپذیرفتم و گفتم : زمینی در شمال دارم که در آمدش مراکافی است .
پس از چندی خشک سالی شمال را در بر گرفت . من برای گذران زندگی به قرص روی آوردم . چون میزان بدهی ها زیاد شد، ناگزیر فرشهای خانه

را جمع کردم و یکی از بازاریان را به خانه بردم تا آن را بخرد. مرد بازار بهایی اندک برای فرش بر زبان آورده ، بهایی که برای پرداخت بدهی هایم کافی نبود. بازاری دیگری را به خانه بردم ، اما او بهایی کمتر از اولی پیشنهاد کرد.
من سرگردان و مردد بودم که ناگهان صدای در مرا به خود آورد، شتابان سمت در دویدم ؛ حاج احمد، خادم استاد، پشت در بود. او پاکتی به من سپرد و گفت : این را آقا برای شما فرستاده .
به پاکت نگریستم ، اثری از پول در آن نبود. چون گشودم چکی در آن یافتم . چکی که مبلغ آن درست به اندازه بدهی ام بود. شگفتی وجودام را فراگرفت زیرا جز من و خداوند هیچ کس از میزان کامل بدهی ام خبر نداشت .
سالهای درخشان
حضور فقیهی با چنین معنویت و تاءیید الهی حوزه مقدس قم را که ، زیر ضربات پیوسته عوامل رضاخان ناتوان شده بود، جانی تازه بخشید. اینک همه چیز برای گسترش حوزه و مستحکم ساختن بنیادهای علمی و اقتصادی آن آماده بود. پیروان مؤ من فقیه بروجردی انبوه وجوه شرعی و هدایای خویش را نزد مرجع وارسته شان گسیل می کردند و دانشجویان از گوشه و کنار کشور برای بهره گیری از دریای دانش آن بزرگمرد به قم می شتافتند.
مرجع پاکدلان با روشن بینی خاص خویش آستین همت بالا زد و در کنار تدریس روزانه به اصلاحات اساسی دست یازید.
سامان دادن به وضعیت درسی حوزه .
رسیدگی به مسایل مالی دانش پژوهان ، بر قرار ساختن ارتباط با دارالتقریب بین المذاهب الاسلامیه و محافل رسمی برادران اهل سنت برای ایجاد وحدت میان گروههای مسلمان ،گسیل کردن نمایندگانی به اروپا و امریکابرای شناساندن اسلام واقعی به مردم آن مناطق بخشی از اقدامات آن آفتاب فروزان به شمار می رود.
ناگفته پیداست که فقیه فرزانه ای چون وی هرگز نمی توانست در برابر رویدادهای داخلی بی تفاوت باشد. او چنان می اندیشید که ((اگر مردم عالم شوند و دین هم بطور صحیح و معقول به آنها تعلیم گردد، هم دانا خواهند شد و هم متدین)) پس در کنار رسیدگی به وضع دانشجویان علوم دینی و حوزه ها دبستانها و دبیرستانهای دولتی را نیز از کمکهای نقدی خویش بهره مند ساخت و در رونق آنها کوشید.
او پیوسته مراقب بود تا بیگناهی به زندان اتهام نیفتد و مؤ منی ناخواسته در دام اهریمنان جای نگیرد. بنابراین چون از مساءله متهم شدن یک مسلمان بی گناه به قتل فردی بهایی آگاه شد در نگرانی فرو رفت .

چند بهایی یکی از همکیشان خود را کشته ، با نیرنگ جوانان مؤ من را به قانون سپردند. یکی از این جوانان به اعدام محکوم شد و حکم باید درروز نیمه شعبان به اجرا در می آمد. این خبر مرجع پارسای قم را در نگرانی فرو برد. بی درنگ نامه هایی خطاب به شاه ، نخست وزیر و آیة الله بهبهانی نوشته ، به تهران گسیل داشت ، سپس به هر که سودمند می دانست تلفن زده ، قضیه را دنبال کرد تا سرانجام نیمه شب خبر لغو حکم اعدام را به وی رساندند. با شنیدن این خبر اشک از دیدگانش روان شد و پروردگار را بسیار سپاس گفت : در این لحظه یکی از نزدیکان به اتاقش آمد و پرسید: شما هنوز بیدارید؟
مرجع بزرگ شیعه پاسخ داد: خیلی مهم بود ولی به خیر گذشت . هر وقت فکر می کردم خون مسلمان بی گناهی ریخته می شود، همه بدنم می لرزید و متحیر می ماندم که فردای قیامت جواب خداوند عالم را چه بگویم .
آنچه گذشت در کنار خدمات رفاهی فقیه بروجردی به مسلمانان سراسر جهان ، که تاءسیس بیش از هزار مسجد، مدرسه ، بیمارستان ، کتابخانه ، گرمابه و دبستان در ایران ، عراق ، لبنان ، آفریقا و اروپا، نمونه کوچکی از آن شمرده می شود، مرجع شیعیان را از محدوده مرزهای کشور فراتر برد و به شخصیتی جهانی تبدیل کرد. شخصیتی که شاعران و نویسندگان اهل سنت در شعرها و مقاله های خویش وی را می ستودند. شاهان شیعه و سنی برایش هدیه فرستادند. برای مثال زمانی ملک سعود، پادشاه حجاز، یک چمدان بزرگ حاوی پانزده نسخه قرآن کریم ، قطعاتی از پرده خانه خدا و چیزهای گرانبهای دیگر نزد آن دانشمند وارسته گسیل داشت .
سرور فقیهان شیعه تنها قرآنها و پرده کعبه را پذیرفت و باقی را همراه نامه ای به ملک سعود بازگرداند و گفت چون هدیه نمی پذیرم . این را نیز نمی توانم قبول کنم ولی ناگزیر قرآن و پرده کعبه را می پذیرم و باقی را به رسم هدیه به شما باز می گردانم تا هنگام دعا به یادم باشید.
دانشور جامع
یکی از نکات مهم و قابل توجه در شخصیت آیة الله العظمی بروجردی جامعیت علمی آن بزرگوار بود. استاد فقیهان شیعه را نمی توان تنها یک فقیه به شمار آورد. او از علوم دیگر روزگار به اندازه ای آگاهی داشت که موجب شگفتی صاحبنظران می شد. دو خاطره ای که تاریخ در این باره ثبت کرده است می تواند دلیل روشنی بر درستی این سخن باشد:
1. وزیر فرهنگ وقت همراه مسعودی ، رئیس روزنامه اطلاعات ، نزد ایشان شتافت . کسی که آنها را خدمت آقا برده بود دست مبارکش را بوسید، در پی او وزیر فرهنگ نیز چنین کرد ولی مسعودی از این کار سرباز زد. پس از معرفی ، آقا درباره تاریخچه روزنامه ، نگاری ، اهداف آن ،

اولین روزنامه نگار و... سخن گفت .
آنگاه پرسشی جغرافیایی مطرح کرد و چون وزیر فرهنگ از پاسخ باز ماند خود به تبیین پاسخ و توضیح آن پرداخت .
هنگام خداحافظی مسعودی پیش از همه دست آقا را بوسید و پس از بیرون آمدن گفت : آقا چنان پیرامون روزنامه نگاری صحبت کرد که گویا یک روزنامه نگار است .
2. روزی دیگر سرتیپ رزم آرا خدمت گوهر یگانه دریای فقاهت شتافت تا قبله نمای اختراعی خویش را به وی بنمایاند. آقا درباره نجوم و ریاضی مطالبی بیان کرد. سرتیپ پس از خروج گفت : من خیال می کردم آقا تنها در فقه و اصول مجتهد است ولی معلوم می شود در هر فنی تخصص دارد چون مطالبی که امروز اظهار داشت از مسایل دقیقی است که حتی بسیاری از استادان از آن آگاهی ندارند.
میراث ماندگار
مرجع روشن بین شعیه در کنار تدریس و کارهای روزانه به تحقیق نیز می پرداخت و نتایج پژوهشهای خویش را ثبت می کرد. آن بزرگوار در پاسخ علاقه مندانی که در پی بهره گیری از نگاشته هایش بودند فرمود: زیاد چیز نوشته ام ... بعضی از آنها بر اثر نقل و انتقال از بروجرد به قم مفقود شده است .
ذکر نام بخشی از آثار علمی آن دانشور وارسته می تواند نشانه تلاش فراوان وی در این راه باشد:
1. تجرید اسانید الکافی
2. تجرید اسانید التهذیب
3. اسانید کتاب من لایحضره الفقیه
4. اسانید رجال کشی
5. اسانید استبصار
6. اسانید کتاب خصال شیخ صدوق
7. اسانید کتاب امالی
8. اسانید کتاب علل الشرایع شیخ صدوق
9. تجرید فهرست شیخ طوسی
10. تجرید رجال نجاشی
11. حاشیه بر کفایه الاصول
12. حاشیه بر نهایه شیخ طوسی
13. حاشیه بر عروة الوثقی
14. حواشی و مستدرکات فهرست شیخ منتجب الدین رازی
15. حواشی کتاب مبسوط
16. رساله ای درباره سند صحیفه سجادیه

17. اصلاح و مستدرک رجال طوسی
18. بیوت الشیعه
19. جامع احادیث الشیعه

آن بزرگوار از سالهای زندگی در بروجرد همواره در اندیشه نگارش مجموعه ای بود که فقیهان را در استنباط احکام یاری دهد و آنها را از مراجعه به کتابهای روایی متعدد بی نیاز سازد. چون به قم گام نهاد. و شاگردانی خبره تربیت کرد این اندیشه را با آنها در میان گذاشت و به یاری گروهی از آنان در مدت هشت سال اثر بیست جلدی ((جامع احادیث الشیعه)) را آماده چاپ ساخت .

فقیه یگانه جهان اسلام در کنار تلاشهای علمی و اجتماعی فراوان به پاسداری از میراث دانشوران پیشین نیز ارج می نهاد در فرصتهای گوناگون آثار علمی مخطوط و کمیاب را به چاپ می رساند. کتابخانه های کوچک و بزرگ بنیاد می نهاد و آثار دانشمندان را از این راه در اختیار جویندگان دانش می گذاشت . کتابخانه بزرگ آن فقیه نستوه در کنار مسجد اعظم قم نشانه توجه مرجع شیعه به این امر خداپسندانه است . دربار و مرجعیت

دربار از مشکلات پیوسته فقیه پاکراءی بروجرد به شمار می آمد. تبلیغات پر حجم وزنامه ها و مجلات وابسته در راه دین زدایی و دور ساختن مردم از فرهنگ اصیل اسلامی مرجع بیدار شیعه را رنج می داد. بنابراین گاه بر می آشفت و خشمگینانه به شاه هشدار می داد. روزی به اقبال ، نخست وزیر وقت ، گفت : پدرش (رضا خان) بی سواد بود ولی یک مقدار شعور داشت . اما این شعور هم ندارد و چیزی ملتفت نمی شود.

گاهی از پذیرش او خودداری می کرد و می فرمود: حتما می خواهد همانطور که چند تا عکس با زنش در این مسافرت گرفته است بیاید با من هم عکس بگیرد.

و زمانی به شدیدترین وجه ممکن در برابر نقشه های او می ایستاد. برای مثال وقتی شاه مساءله تغییر خط ایران از فارسی به لاتین را مطرح کرد. در این راه تبلیغات فراوان انجام داد، مرجع دلاور شیعه چون سدی آهنین در برابر دربار ایستاد و گفت :... من تا زنده ام اجازه نمی دهم این کار را عملی کنند به هر جا که می خواهد منتهی شود.

منابع موجود نشان می دهد که آن پیرفرزانه در کنار کمک به انقلابیون مؤ من سیاسی بسیار دقیق داشت . او چنان می اندیشید که مردم برای تحمل دشواریها آمادگی ندارند و اگر با فشار نیروهای دولتی روبرو شوند مرجعیت را تنها می نهند. بنابراین زمان را برای رویارویی مستقیم با دربار مناسب نمی دید. از سوی دیگر رها کردن شاه و راندن کامل وی را موجب فرو غلتیدن فزونتر او در دامان بیگانگان می دانست پس گاه با وی مدارا

می کرد تا آن جوان مغرور جای پای خود را سست نبیند و برای حفظ خویش به بیگانگان پناه نبرد.

فصل سوگ

اندک اندک شوال 1380 ق . فراسید و بیماری بر پیکر مرجع نود و سه ساله جهان اسلام پنجه افکند. بیماری دشواری که با دیگر رنجوریهای استاد فقیهان تفاوت داشت . در چنین روزهایی گروهی از ارادتمندان به عیادتش شتافتند.استاد، که بسیار اندوهگین می نمود، سربلند کرد و گفت : خلاصه عمر ما گذشت ما رفتیم و نتوانستیم چیزی برای خود از پیش بفرستیم و عمل با ارزشی انجام دهیم . یکی از حاضران گفت : آقا، شما دیگر چرا؟ بحمدالله این همه آثار نیک از خود بر جای نهاده اید شاگردان پرهیزگار تربیت کرده اید، کتابهای پرارزش به رشته نگارش کشیده اید. مسجدها و کتابخانه ها ساخته اید. ما باید چنین سخنی بر زبان رانیم .

فقیه پارسای شیعه فرمود: خلص العمل فان الناقد بصیر بصیر. (باید کردارت را خالصانه برای خدا انجام دهی زیرا او به همه چیز بیناست و از انگیزه های بشر آگاه است .)

این سخن حاضران را بسیار تحت تاءثیر قرار داد.

چند روز پس از این گفتگو پیکر استاد رنجورتر شد و سرانجام در سیزدهم شوال 1380 ه ق برابر با دهم فروردین 1340 ه ش ، برای همیشه چشم از جهان فروبست و در مسجد اعظم قم ، که خود بنیاد نهاده بود، به خاک سپرده شد.

طباطبایی علوی، آمنه

قرن:6

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(س پنجم و ششم ق)، محدث و مدرس شیعی. وی دختر عباد بن علی بن حمزه‌ی طباطبایی علوی بود و در اصفهان سکونت داشت. و از امام ابومحمد رزق اللّه تمیمی استماع حدیث کرد. در شهر اصفهان حوزه‌ی درس داشت و جمعی از فضلا در محضر وی حاضر می‌شدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریاحین الشریعه (323 /3)، مشاهیر زنان (10).

طباطبایی، آقابیگم

قرن:13
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(وف 1323 ق)، فقیه و محدث. از زنان عابد و زاهد و صالح و با تقوی. وی همسر سید علی طباطبایی بروجردی و مادر آیت‌اللّٰه حاج‌آقا حسین بروجردی بود و در مسائل فقهی تبحر داشت. او فقیه، محدث، عالم و از زنان سخنور عصر خویش بود. وی در بروجرد درگذشت، پیکرش را به نجف اشرف منتقل و در وادی السلام دفن کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :خاندان آیت‌اللّٰه بروجردی (132)، مشاهیر زنان پارسی‌گوی (5).

طباطبائی ابرقوئی، زین العابدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم زاهد فاضل متقی، و محدث خبیر، ادیب شاعر، از اجله‌ی شاگردان آقا سید محمد باقر درچه‌ای، و آخوند کاشی، و آقا شیخ محمد رضا مسجد شاهی، و جمعی دیگر از فحول دانشمندان بود.
مردی خلیق و مهربان، و از جمله کسانی بود که عملا درس دین و اخلاق به مردم می‌آموخت، مستحبی را از مستحبات ترک نمی‌کرد، و مکروهات را عملا جزو محرمات می‌دانست.
در هشتم ماه صفر سال 1372 به سن متجاوز از هفتاد سال وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.
کتب و رسائل عدیده نوشته، از آن جمله: 1- تریاق اعظم 2- ولایة المتقین، در تقوی و فضائل امیرالمؤمنین علیه‌السلام به طبع رسیده.
از اشعار اوست:
جز صبر از هجوم بلا نیست چاره‌ای
غیر از رضا به سر قضا نیست چاره‌ای
خواهی اگر نجات ز امواج حادثات
جز التجا به آل عبا نیست چاره‌ای
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبرانی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ ابوالقاسم سلیمان بن احمدبن ایوب بن مطیر لخمی طبرانی.
از مشاهیر محدثین و حفاظ عامه است. مدت سی و سه سال جهت تحصیل علم در اطراف شهرها و ممالک به سیاحت پرداخته، و از هزار تن از مشایخ استماع حدیث نموده.
گویند: مدت سی سال بر روی حصیر خوابیده، و برای خویش رختخواب نگسترده، و به جمع احادیث و حفظ اخبار پرداخته.
تألیفاتی دارد از آن جمله است:
معاجم ثلاثه: معجم الکبیر، معجم الاوسط، معجم الصغیر.
در سال 260 در طبریه‌ی شام متولد شده، و در شنبه 28 ذی قعده‌ی 360 در اصفهان وفات یافت، در جنب قبر حممة بن ابی حممة مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبرسی، ابومنصور احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، عالم امامی، فقیه، متکلم، محدث و مورخ. از اهالی ساری مازندران و از ثقات محدثین و علمای بزرگ امامیه بود. او معاصر ابوالفتوح رازی و امین الاسلام طبرسی است. وی از مهدی بن ابی‌حرب حسینی مرعشی، از دوریستی، از شیخ الطایفه، شیخ طوسی، روایت کرده است. شیخ منتجب‌الدین (م 585 ق) و ابن‌شهر آشوب (م 588 ق) از شاگردان وی بودند. شهید اول در «غایه المراد» فتاوا و نظرات وی را بسیار نقل کرده است. وی در مازندران درگذشت و در روستایی نزدیک علی‌آباد (امام شهر فعلی) که امروز نام آن شیخ طبرسی است، دفن شد. از آثار وی: «الاحتجاج عی اهل اللجاج»، معروف به «احتجاج طبرسی» که سید ابن طاووس بر این کتاب و بر مؤلفش درود فرستاده و اکثر متأخرین از آن اخذ کرده و بارها به چاپ رسیده و از آن ترجمه‌هایی مربوط به قرن دهم باقی است؛ «الکافی»،در فقه؛ «فضائل الزهراء (س)»؛ «مفاخر الطالبیه»؛ «تاریخ الائمه».[1]
احمد ابن علی بن ابی‌طالب از ثقات محدثان و علمای شیعه در قر. 6 ه. وی با ابوالفتح رازی و فضل بن حسن طبرسی معاصر بود. شهید اول غایةالمراد، فتاوی و اقوال او را بسیار نقل می‌کند. اوراست: الکافی در فقه، الاحتجاج (شامل احتجاجاتی که پیامبر ص و ائمه 4 و یارانشان با مخالفان خود کرده‌اند)، مفاخرالطالبیة، تاریخ الائمة، فضائل الزهراء و غیره. بعض متأخران وی را به ساری منسوب دانسته، شاید منشأ این شبهه آن باشد که وی چندی در آن شهر زیسته است. سال وفاتش معلوم نیست (دکتر حسین کریمان).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (169 / 1)، اعیان الشیعه (30 -29 / 3)، ایضاح المکنون (259 ،196/ 2 ،213 ،31 / 1)، بحارالانوار (9 / 1)، تاریخ نظم و نثر (371)، دایره‌المعارف فارسی (1614 / 2)، الذریعه (311 -310 / 21 ،248 -247 / 17 ،258 / 16 ،236 / 14 ،213 / 3 ،282 -28 / 1)، روضات الجنات (74 -72 / 1)، ریاض العلماء (49 -48 / 1)، ریحانه (35 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 12 -11 / 6)، الکنی و الالقاب (445 -444/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (10 / 2)، هدیه الاحباب (194)، هدیه العارفین (91 / 1).

طبرسی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حاج سید اسماعیل نوری طبرسی صاحب کتاب کفایةالموحدین در اصول دین محدث قمی در فوائد الرضویه ص 44- گوید اسماعیل بن احمد العلوی العقیلی الطبرسی النوری سید جلیل فقیه و محدث کامل بی‌بدیل صاحب کفایةالموحدین در چند جلد و شرح کبیری بر نجات العباد که از ملاحظه این دو معلوم می‌شود کثرت اطلاع و تبحر آنجناب ساکن در نجف اشرف بود در غره ماه شعبان 1321 ق در بلده شریفه کاظمین فات کرد جنازه‌اش را حمل به نجف اشرف کردند و در صحن مطهر در پائین ایوان مبارک دفن نمودند.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 548 ق)، فقیه، محدث، مفسر، محقق و لغوی امامی. معروف به شیخ طبرسی و صاحب «مجمع البیان». او از برجسته‌ترین پیشوایان مذهب شیعه در قرن ششم هجری است. خودش و پسرش، حسن بن فضل، صاحب «مکارم الاخلاق»، و نوه‌اش، علی بن حسن، صاحب «مشکاه الانوار» و دیگر نزدیکان او همگی از بزرگان علما می‌باشند. وی از شیخ ابوعلی، فرزند شیخ طوسی، و شیخ عبدالجبار قاری رازی، فقیه بزرگ شیعه در ری، روایت کرده و «صحیفه الرضا (ع)» از جمله مرویات اوست. طبرسی از مشایخ روایت پسرش، رضی‌الدین ابونصر حسن بن فضل، و ابن‌شهر آشوب مازندرانی و شیخ منتجب‌الدین و قطب راوندی و شاذان بن جبرییل قمی و شیخ عبدالله دوریستی و برخی دیگر از بزرگان علمای شیعه است. در 523 ق از مشهد رضوی به سبزوار رفت و تا پایان عمر در سبزوار ماند. صاحبان «ریاض العلماء» و «روضات الجنات» و نیز محدث نوری در «مستدرک» گفته‌اند که وی شهید گشته است. جنازه‌اش را به مشهد انتقال دادند و در محل غسل امام رضا (ع)، مشهور به قتلگاه، دفن کردند. از آثارش: «اعلام الوری باعلام الهدی»، در فضایل ائمه (ع)؛ «الوسیط»، در تفسیر؛ «الوجیز» یا «الکافی الشافی» یا «الکاف الشاف من کتاب الکشاف»، ملخص «کشاف» زمخشری درتفسیر؛ «الوافی»، در تفسیر؛ «تاج الموالید»؛ «الآداب الدینیه»؛ «مجمع البیان لعلوم القرآن»، که شیخ شهید (ره) درباره‌اش گفته که این تفسیری است که مثلش نوشته نشده؛ «جوامع الجامع»، در تفسیر، که آن را بعد از «مجمع البیان» تألیف کرده و در آن لطایف «کشاف» و فواید «مجمع» را جمع نموده است، دکتر گرجی نسخه‌ی آن را تصحیح و بر آن تعلیقاتی نگاشته است؛ «معارج السؤل»؛ «نثر اللئالی»، به سبک «غرر و درر» آمدی؛ «غنیه العابد و منیه الزاهد»؛ «عده السفر و عمده الحضر»؛ «العمده»، در اصول دین و فرائض و نوافل؛ «النور المبین»؛ «الجواهر»، در نحو.[1]
(ع. معر. تفرشی) 1- ابوعلی فضل ابن حسن طبرسی ملقب به امین‌الدین و امین‌الاسلام، مفسر و دانشمند معروف شیعه (و. بین 480 -468 ه.ق.- ف. 548 ه. ق.). شهرتش به تصریح علی بن زید بیهقی دانشمند معاصر و هموطن وی در تاریخ بیهق «طبرسی» (به فتح اول و سکون ثانی و کسر ثالث) منسوب به طبرس معرب تفرش است، بنا به نقل افندی شاگرد

مجلسی در ریاض‌العلماء علامه مجلسی و نیز عده‌ای دیگر از علمای همزمان وی طبرسی را به احتمال قوی اهل تفرش میدانستند. منسوب دانستن وی به طبرستان نه سند قدیمی دارد و نه با قانون می‌سازد. باری طبرسی تا سال 523 ه.ق. در مشهد مقدس اقامت داشت و در این سال به سبزوار رفت و تا پایان عمر آنجا متوطن بود. مدفنش در مشهد مقدس است. وی از فقه و تفسیر و نحو و لغت و شعر و حساب و جبر و مقابله مشارالیه بود. در فقه فتاوای مخصوص دارد. مشاره تألیفاتش بر بیست بالغ می‌شود. از آن جمله است: مجمع‌البیان (ه. م.) در تفسیر، جوامع الجامع (ه.م.) در تفسیر، الآداب الدینیة للخزانة المعینیة در حکمت عملی، اعلام الوری به اعلام الهدی در تاریخ ائمه، تاج المواليد در تاریخ و انساب، العمدة در اصول دین و فرائض و نوافل، نثر اللآلی در کلمات قصار علی 4 و غیره. 2- رضی‌الدین ابونصر حسن بن فضل، فرزند ابوعلی فضل از علمای بزرگ قر. 6 ه. در فضایل و کمالات مرتبه‌ای بلند داشت و نزد پدرش تلمذ کرد، اوراست: جامع الاخبار (که بعضی آن را منسوب به محمد بن محمد شعیری و دسته‌ای منسوب به جعفر بن محمد دوریستی و عده‌ای از تألیفات ابوالحسن علی حناط دانسته‌اند)، مکار الاخلاق که در مصر و ایران به طبع رسیده. اسرارالامامة (درباره مؤلف این کتاب هم قول بسیار است. سال فوتش به دست نیامده) (دکتر حسین کریمان).
الفضل بن الحسن بن الفضل الطبرسی ره که دشمنان و دوستان وی اعتراف به فضل او دارند.
اوست مفسر جلیل و عالم کامل نبیل و ثقه بزرگوار و فقیه عظیم‌الشأن صاحب تألیفات کثیره و تصنیفات عدیده مانند 1- مجمع‌البیان در تفسیر قرآن 2- الوسیط (تفسیر متوسط) 3- الوجیز (تفسیر مختصر) 4- جوامع الجامع 5- الاداب الدینیه للخزانة المعنیه 6- غنیة العابد 7- منیة الزاهد 8- تاج المواليد 9- کنوز النجاح 10- عدة السفر 11- عمدة الحضر 12- النور المبین 13- الفائق 14- اعلام الوری باعلام الهدی و کتب دیگری که در روضات نسبت به او داده است.
بالجمله این بزرگوار پدر ابونصر حسن بن فضل صاحب مکارم‌الاخلاق و جد ابوالفضل علی بن حسن صاحب مشکوةالانوار در ادعیه است.
بیت او از علماء بزرگ بوده‌اند در سال 523 قمری از مشهد رضوی به سبزوار منتقل شد و در سال 548 قمری از دنیا رفت.
جنازه او را به مشهد مقدس حمل کردند و در قبرستان معروف به قتلگاه که اکنون در خیابان طبرسی که بنام او شهرت گرفته مدفون نمودند.
و آنجا را از این رو قتلگاه گفته‌اند که در اواخر دولت صفویه در آنجا به دستور عبداللّه خان ازبک افغانی قتل عام کردند
صاحب روضات گوید از صاحب ریاض‌العلماء منقولست که میان همه

طبقات معروف شده که شیخ طبرسی سکته کرد مردم به گمان اینکه او رحلت نموده او را دفن کردند و چون در قبر بهوش آمد راه بیرون شدن را بر خود مسدود دید در آن حال نذر کرد که اگر حق تعالی او را خلاص بفرماید از آن بلیه کتابی در تفسیر قرآن تالیف نماید پس اتفاق افتاد که یکی از گورکنان بقصد دزدیدن کفن شیخ قبر او را نبش کرد و چون خواست کفن از تنش بیرون کند که ناگاه شیخ دست او را گرفت.
نباش را ترس شدیدی عارض شد شیخ شروع کرد با او تکلم کردن وحشت او زیادتر شد شیخ گفت مترس من زنده‌ام و سکته کرده بودم الحال بهوش آمدم و چون از کثرت ضعف نیروی راه رفتن ندارم مرا بدوش بگیر به خانه ببر.
پس نباش او را به خانه برد شیخ او را خلعت پوشانید و مال فراوانی داد و نباش توبه کرد بدست شیخ طبرسی و آن کار زشت را ترک نمود به برکت شیخ علیه‌الرحمه
پس آنجناب شروع کرد به تألیف مجمع‌البیان بجهت وفاء به نذر خویش و خداوند او را توفیق اتمام داد
فوائد الرضویه ص 352
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (353 -352 / 5)، ایضاح المکنون (433 / 2)، اعیان الشیعه (401 -398 / 8)، تأسیس الشیعه (340)، تاریخ ادبیات در ایران (259 / 2)، الذریعه (24 / 20 ،249 -248 / 5 ،242 ،240/ 2 ،18 / 1)، روضات الجنات (349 -342 / 5)، ریحانه (36 / 4)، شهیدان راه فضیلت (91 -89)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 217 -216 / 6)، فوائد الرضویه (352 -350)، کشف الظنون (1602 ،126)، الکنی و الالقاب (444 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ طبرسی)، معجم المؤلفین (67 -66 / 8)، هدیه الاحباب (194-193)، هدیه العارفین (820 / 1)، یادداشتهای قزوینی (280 -277 / 5).

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
میرزا حسن بن العالم العلام والحجةالاسلام حاج میرزا محمدتقی مازندرانی قدس اللَّه سره.
فاضل مراغه‌ای در (المآثر والاثار) ص 155 گوید: حاج میرزا حسین طبرسی از عظماء علماء می‌باشد به جلالت قدر و علو شأن از اقران ممتاز است.
ترویج اصول مذهب جعفری و تشیید بنیان طریقه اثنی عشری و نشر اخبار و آثار اهل‌بیت عصمت علیهم‌السلام را از معاصرین کمتر بقدر او موفق شده‌اند.
در علم حدیث و تفسیر و معرفت احوال رواة و طبقات رجال اسناد و تراجم علماء اسلام همانا امروز نخستین دانای ایرانیان است.
پدر جلیل‌الشأنش میرزا محمدتقی مازندرانی از فحول مجتهدین و مشاهیر رؤساء عهد خاقان مبرور فتحعلیشاه رحمه‌اللّه بود تعرفه نام و اظهار مقام او تحصیل حاصل است مقام تقوی و ورع و عبادت و تقدس این فرزند هنرمندش مسلم مسلمین می‌باشد.
و هم از تبحر نام و تتبع علم در مصنفات علماء اسلام با علی مقام رسیده وصیت فضل و وثاقت و درجه استعداد و لیاقتش برای هرگونه تعظیم و اکرام و توقیر و احترام تا همه جا کشیده است.
تصنیفات سودمند دارد.
منها 1- نفس الرحمن فی ترجمه سلمان 2- دارالسلام فیما یتعلق بالمنام 3- النجم الثاقب فی احوال الامام الغالب 4- الکلمة الطیبه 5- رساله میزان السماء 6- الصحیفة الرابعه 7- جنةالمأوی 8- مستدرک الوسائل در سه مجلد تا آنجا که گوید این عالم عامل و فقیه فاضل و محدث کامل در حضرت حجةالاسلام ثقة الانام مجدد الاحکام نائب الامام (ع) حاج میرزا محمدحسن بسیار موثق و معتمد و مؤتمن است.
نگارنده گوید: مرحوم حجةالاسلام حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی صاحب الذریعه که از شاگردان آن مرحوم بوده در قسم دوم از جزء اول طبقات از ص 543 تا ص 555 حدود 12 صفحه ترجمه آن بزرگوار نوشته و وفات او را در شب چهارشنبه 28 جمادی الثانیه 1320 ق ذکر نموده است.
(حاج) میرزا حسین بن محمد تقی نوری از ثقات علمای شیعه در اوایل قر. 14 ه. (ف. 1320 ه.ق.). وی را ثالث مجلسین دانسته‌اند، و از شاگردان

شیخ مرتضی انصاری و حاج ملا علی کنی و حاج میرزا محمد حسن شیرازی است. تألیفاتش بسیار است، از آن جمله: مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل در احادیث و اخبار، فصل‌الخطاب فی تحریف کتاب رب الارباب، حاشیه منتهی المقال ابوعلی در علم رجال، النجم الثاقب و غیره (دکتر حسین کریمان).

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

طبرسی، رضی‌الدین، ابونصر حسن

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س ششم ق)، عالم، فقیه و محدث. از علمای بزرگ قرن ششم هجری بود که در مکتب پدرش امین الاسلام طبرسی، صاحب «مجمع البیان»، تربیت یافت. ابونصر طبرسی از راویان پدرش می‌باشد و شیخ مهذب‌الدین حسنی بن ابی‌الفرج نیلی از ابونصر روایت کرده است. وی صاحب کتاب مشهور «مکارم الاخلاق» است. او در این کتاب بااستفاده از کتاب پدرش «الآداب الدینیه» و طرح پاره‌ای ازاداب به سبک محدثین شیعه ان را در دوازده باب مرتب ساخت. این کتاب در ایران و مصر و لبنان چاپ شده است. از دیرباز از این کتاب ترجمه‌هایی به فارسی انجام شده و باقی مانده است. پسرش شیخ ابوالفضل علی بن حسن طبرسی در ابتدای کتاب «مشکاه الانوار» خود گوید: چون پدرم کتاب «مکارم الاخلاق» را نگاشت، مورد تحسین اهل آفاق شد، پس تصنیف کتاب دیگری که در برگیرنده‌ی «سایر اقوال و محاسن احوال» باشد آغاز کرد، گرچه به اتمام آن موفق نشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (223 / 5)، بحارالانوار (9 / 1)، تاریخ نظم و نثر (371)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (420 / 2)، دایره‌المعارف فارسی (1614 / 2)، الذریعه (149 -146 / 22 ،41 / 2)، ریحانه (400 / 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 65 / 6)، الکنی و الالقاب (444 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ طبرسی)، معجم المؤلفین (269 / 3)، هدیه الاحباب (194).

طبری آملی، ابوالقاسم علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س پنجم ق)، عالم امامی، محدث و فقیه. در کتب رجالیه او را ثقه‌ای جلیل‌القدر و محدث و فقیهی بزرگ توصیف کرده‌اند. فرزندش، شیخ عمادالدین ابوجعفر طبری، در کتاب ارزشمند «بشاره المصطفی» از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :خاتمه مستدرک الوسائل (15 / 3)، الذریعه (117 / 3)، روضات الجنات (232 / 6)، فوائد الرضویه (582).

طبری بصری، ابوعمرو عثمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 282 / 281 ق)، حافظ، محدث و فقیه. وی ساکن انطاکیه بود و عالم آن شهر. از عفان بن مسلم و قره بن حبیب و عمرو بن مرزوق و ابوولید طیالسی و سعید بن عفیر و یحیی بن بکیر و یحیی حمانی و ابراهیم بن حجاج سامی و احمد بن جناب احمد بن یونس و امیه بن بسطام و بکار بن محمد سیرینی و حکم بن موسی و سهل بن بکار و شیبان بن فروخ و سلیمان بن نبت شرحبیل و ابی‌معمر مقعد و عبیدالله بن عائشه و عمرو بن عون واسطی و محمد بن سنان عوقی و مسدد حدیث شنید. وی شنیده‌های خویش را جمع‌آوری و تصنیف و تألیف کرد. نسایی و ابوحاتم رازی و ابوعوانه در «صحیح» خود و محمد بن منذر هروی و حاجب ارکین و احمد بن جابر رملی و ابوالحسن بن جوصا و علی بن حسن بن عبد بصری و ابوبکر محمد بن احمد بن محمویه اهوازی و محمد بن اسماعیل فارسی و هشام بن محمد بن جعفر کندی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوالقاسم طبرانی از او اجازه‌ی روایت داشت. ابن ابی‌حاتم رازی گوید که عثمان بن خرزاد رفیق پدرم در کتابت حدیث در جزیره و شام بود. ابن‌محمویه اهوازی گوید که عثمان بن خرزاد پرحافظه‌ترین فردی است که دیده‌ام. همچنین حاکم او را ستوده و مورد اعتماد توصیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تهذیب التهذیب (117 -116 / 7)، (سیر النبلاء (381 -378 / 13)، شذرات الذهب (177/ 2)، طبقات الحفاظ (269)، العبر (404 / 1).

طبری، ابوطیب طاهر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(450 -348 ق)، قاضی، محدث، فقیه، اصولی، ادیب و شاعر شافعی. در آمل به دنیا آمد. چهارده ساله بود که فقه آموخت. در آمل از ابوعلی زجاجی و در گرگان از ابواحمد بن غطریف و در نیشابور از ابوالحسن ماسرجسی و در بغداد از دارقطنی و علی سکری و شیخ ابوحامد اسفراینی حدیث شنید. ساکن بغداد شد و در آنجا به تدریس و افتاء و قضاوت مشغول گردید. ابواسحاق شیرازی که از شاگردان اوست گوید که در تحقیق و اجتهاد و فکر و نظر بالاتر از ابوطیب ندیده است و خطیب بغدادی گوید که استاد ما ابوطیب شخصی پرهیزگار، عارف به اصول و فروع، محقق و خوش‌برخورد بود. گویند که او و برادرش فقط یکدست لباس داشتند و هرگاه یکی از آن دو از منزل خارج می‌شد دیگری مجبور می‌شد در منزل بماند. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی باب حرب دفن شد. اغلب اشعارش به طریقه‌ی فقه و مسائل فقهی می‌باشد. وی در اصول و مذهب و علم خلاف و جدل کتابهای بسیاری تألیف کرد.از آثارش: شرح «مختصر» المزنی، در یازده جزء، در فقه شافعی؛ شرح «فروع» ابن‌حداد مصری؛ کتابی‌در «طبقات الشافعیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (321 / 3)، انساب سمعانی (47 / 4)، تاریخ بعداد (360 -358 / 9)، دایره‌المعارف فارسی (1615 / 2)، روضات الجنات (146 -145 / 4)، ریحانه (46 -45 / 4)، سیر النبلاء (671 -668 / 17)، العبر (296 / 2)، الکامل (87 / 8)، کشف الظنون (1638، 1635، 1257، 1100، 424) ، لغت‌نامه (ذیل/ طاهر)، معجم المؤلفین (37 / 5)، النجوم الزاهره (65 / 5)، الوافی بالوفیات (404 -401 / 16)،وفیات الاعیان (515 -512 / 2)، هدیه العارفین (429 / 1).

طبری، ابوعبدالله حسین

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(498 -418 ق)، مفتی، محدث و فقیه شافعی. مفتی و محدث مکه بود. در آمل به دنیا آمد. در 439 ق «صحیح» مسلم را از ابوالحسین فارسی شنید، و «صحیح» بخاری را از عبدالغافر بن محمد روایت کرد. از ابوحفص بن مسرور و ابوعثمان صابونی و نیز از کریمه مروزی حدیث شنید، و از ناصر بن حسین عمری مروزی فقه آوخت. مدتی ملازم شیخ ابواسحاق شیرازی بود تا از بزرگان اصحاب وی گشت. قبل از غزالی در نظامیه بغداد درس گفت. اسماعیل تیمی و رزین عبدری و قاضی ابوبکر بن عربی و وجیه شحامی و احمد بن محمد عباسی و ابوطاهر سلفی و دیگران از وی حدیث شنیدند. وی از بزرگان شافعیه بود و او را امام الحرمین می‌خواندند، زیرا که در حدود سی سال مجاور مکه بود و در آنجا به تدریس و فتوا اشتغال داشت. عده‌ای در مکه نزد وی فقه آموختند. طبری فقیه در مکه درگذشت. از آثارش: «العده»، در پنج جزء ضخیم؛ شرح «الابانه» عبدالرحمان فورانی مروزی، در فروع فقه شافعی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (204 -203 / 19)، شذرات الذهب (408 / 3)، العبر (377 / 2)، کشف الظنون (1)، معجم المؤلفین (29 / 4)، الوافی بالوفیات (16 / 13).

طبری، حافظ ابوعبدالله

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اکابر فقها و محدثین عامه است. در سال 495 در اصفهان وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبری، ظریفه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
548 ق، از زنان محدث، فاضل، دیندار و نیکوکار. وی دختر ابوالحسن بن ابی‌القاسم مأمونی طبری و اهل بلخ بود و از عبدالواحد اسمعیل طبری استماع حدیث کرد و سمعانی از او حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 374 / 2.

طبری، عمادالدین، عماد الاسلام حسن

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 698 ق)، عالم امامی، محدث، فقیه، اصولی و متکلم. معروف به عماد طبرسی یا عماد طبری. از علمای بزرگ امامیه در قرن هفتم و از معاصرین محقق حلی و خواجه نصیرالدین طوسی (م 672 ق) است. در فقه و حدیث و تحقیق حقایق اصول مذهب و دیگر فنون تصنیفات سودمندی دارد. فتاوای وی در کتب فقهی متأخرین نقل شده است. در 670 ق مناظره‌ای- در تنزیه خداوند از تشبیه- با اهل بروجرد کرد. در 672 ق به دستور وزیر خواجه بهاءالدین محمد از قم به اصفهان رفت و هفت ماه در اصفهان اقامت گزید و علمای اصفهان و شیراز و ابرقو و یزد و شهرهای آذربایجان بر گردش جمع شدند و علوم دینی را نزد وی تکمیل کردند. از آثار وی:«الاربعون حدیثا فی فضائیل امیرالمومنین (ع) و اثبات امامته» یا «اربعین بهائی »؛ «کامل السقیفه» یا «کامل بهائی»، که در 675 ق تألیف شده و دوازده سال جمع‌آوری آن به درازا کشیده است. چون این دو کتابه به خواهش و نام وزیر بهاءالدین محمد بن وزیر شمس‌الدین محمد جوینی معروف به صاحب دیوان تألیف شده بهائی نام گرفته است. از دیگر آثارش: «اسرار الائمه» یا «اسرار الامامه» یا «الاسرار فی امامه الاطهار»، که در 698 ق تألیف شده؛ «جوامع الدلائل»؛ «الکافیه فی الامامه»؛ «تحفه الابرار»؛ «العمده»، در اصول دین و فروع آن؛ «المنهج»، در فقه عبادات و ادعیه؛ «معارف الحقائق»؛ «نهج الفرقان الی هدایه الایمان »؛ «نقض معالم التنزیل» فخر رازی؛ «عیون المحاسن»؛ «بضاعه الفردوس».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (214 -212 / 5)، تاریخ نظم و نثر (734 ،153)، الذریعه (253 -252 / 17 ،333 / 15 ،405 / 3 ،41 -،40 / 2 ،414 / 1)، روضات الجنات (260 -256 / 2)، ریاض العلماء (274 -268 / 1)، ریحانه (199 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 41 / 7)، فوائد الرضویه (117 -111)، الکنی و الالقاب (443 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن و حسین طبری)، معجم المؤلفین (262 -261 / 3)، هدیه العارفین (282 / 1).

طبری، فاطمه

قرن:8

جنسیت:زن

ملیت:ایران

ذیحجه 783 ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن رضی طبری بود. فاطمه نزد جد خود و سایر محدثان حدیث شنید و احادیثی نیز نقل کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، 27 / 4؛ خیرات حسان، 9 / 3.

طبسی، ابوالفضل محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 482 ق)، محدث، عارف و صوفی. وی محدثی بزرگ و شیخ صوفیه بود. از حافظ ابوعبدالله حاکم و ابوطاهر بن محمش و عبدالله بن یوسف بن بامویه و سلمی و ابوبکر حیری و نظیر آنان حدیث شنید. جنید بن محمد قاینی وجیه شحامی و ابواسعد بن قیری و عبدالغافر بن اسماعیل و دیگران از وی حدیث روایت کرده و او را شیخی ثقه و صوفیی زاهد توصیف کرده‌اند. مدتی در نظامیه املاء نمود سپس به طبس بازگشت و در همان شهر درگذشت. طبسی تصانیف بسیاری داشت و کتب زیادی نگاشت. از آثارش، کتاب «بستان العارفین»، در تصوف و اخلاق است. از دیگر آثارش «الشامل فی بحر الکامل» یا «الشامل من البحر الکامل»، در عزائم است که در ابتدا این کتاب را به نام «نزهه الآفاق یوم اجتماع الاخوه و التلاق» نوشت، اماچون مورد توجه مردم، بویژه شیخ ابوالبرکات عبدالله صاعدی فراوی، قرار گرفت مورد تجدید نظر قرار داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (318 / 1)، انساب سمعانی (48 / 4)، ایضاح المکنون (181 / 1)،تذکره الحفاظ (1195 / 3)، سیر النبلاء (588 / 18)، شذرات الذهب (367 / 3)،العبر (345 / 2)، کشف الظنون (1024)، معجم المؤلفین (247 / 8)، الوافی بالوفیات (88 / 2)، هدیه العارفین (75 / 2).

طبسی، ابوحسین، ابوالحسن احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 358 ق)، فقیه و محدث. وی شیخ شافعیه و شاگرد امام ابواسحاق مروزی بود. در نیشابور از ابن‌خزیمه و در عراق از ابومحمد یحیی بن صاعت و دیگران روایت کرده و حاکم نیشابوری از وی روایت کرده است. از آثارش «تعلیقه» بزرگی است در مذهب که حدود هزار جزء دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (50 -94 / 4)، سیر النبلاء (112 / 16).

طرازی بغدادی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 422 ق)، مسند، محدث، فقیه و ادیب حنبلی. مسند خراسان و از بزرگان نیشابور بود. از ابوالعباس اصم و ابوحامد احمد بن علی بن حسنویه و ابوبکر محمد بن مؤمل و ابوعمر و بن مطر و دیگران حدیث شنید. ابوبکر خطیب بغدادی و صاعد بن سیار و ابوسعد علی بن عبدالله بن ابی‌صادق و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابونعیم حافظ از او اجازه روایت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (284 / 1)، سیر النبلاء (410 -409 / 17)، شذرات الذهب (225 / 3)، العبر (248 / 2).

طرائفی عنزی نیشابوری، ابوالحسن احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 347 / 346 ق)، مسند و محدث. نسبت وی به طرائقی به جهت فروش طرائف یا اشیاء طرفه و نادری است که از چوب و تخته می‌سازند. وی از محمد بن اشرس و سری بن خزیمه حدیث شنید، آن‌گاه به سوی عثمان بن سعید دارمی رفت و بیشترین حدیث را از وی شنید.ابوعلی حافظ و ابوالسحین حجاجی و حاکم و ابن‌محمش و سلمی و یحیی بن مزکی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید که وی محدثی صدوق بود. گویا مدتی، برای تجارت، نه برای استماع حدیث، در بغداد اقامت داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (57 / 4)، سیر النبلاء (520 -519 / 15)، شذرات الذهب (372 / 2)، العبر (72 / 2)، النجوم الزاهره (362 / 3)، الوافی بالوفیات (45 / 8).

طرسوسی اصفهانی، ابوجعفر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(595 -502 ق)، مسند، محدث و فقیه حنبلی. وی از ابوعلی حداد و یحیی بن منده و محمد بن طاهر و محمد بن عبدالواحد دقاق و محمود بن اسماعیل اشقر و ابی‌نهشل عبدالصمد عنبری حدیث شنید. ابوموسی عبدالله بن عبدالغنی و یوسف بن خلیل و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او به احمد بن ابی‌الخیر اجازه روایت داد. در «العبر»، صاحب عنوان تحت نام طرطوسی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (246 -245 / 21)، شذرات الذهب (321 -320 / 4)، العبر (112 / 3)، النجوم الزاهراه (138 / 6).

طرقی اصفهانی، ابوالعباس احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 521 ق)، فقیه، اصولی، حافظ و محدث. وی از اهالی طرق از روستاهای اصفهان است. در فقه و اصول و ادب و نویسندگی مهارت داشت. وی در اصفهان از عبدالوهاب بن منده و مطهر بن عبدالواحد بزانی و عثمان بن محمد محمی و در هرات از ابواسماعیل انصاری و در بغداد از ابوالقاسم بن بسري و در بصره از ابوعلی تستری و در اهواز ابوسعید اهوازی و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوالعلاء احمد بن محمد اصفهانی و ابوالفرج عبدالخالق بن احمد از وی حدیث شنیدند. او را تصانیف نیکوئی بوده است. سمعانی گوید گه وی در «قدم ورح» تصنیفی داشته است. این‌النجار کتاب «اللوامع فی اطراف الصحیحین» را از جمله کتابهای زیبای وی ذکر کرده است. ابن‌حجر کتاب «اطراف الکتب الخمسه» را از جمله تصنیفات وی می‌داند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (63 / 4)، سیر النبلاء (529 -528 / 19)، لسان المیزان (214 -213 / 1)، معجم المؤلفین (181 / 1)، الوافی بالوفیات (282 / 6).

طسوجی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1232 / 1229- شهادت 1258 ق)، عالم دینی، مفسر، محدث، ادیب و شاعر. نسبتش به طسوج آذربایجان می‌رسد. در کربلا به دنیا آمد. مادرش دختر علی مرادخان زن بود. نیای بزرگش ملا عبدالنبی طسوجی از نوابغ علما در دولت زندیه بود. در کربلا نشوونما یافت و مقدمات علوم را فراگرفت. در 1254 ق برای تحصیل، سفری به اصفهان کرد و در 1257 ق به نجف بازگشت و در محضر بحث و درس شیخ انصاری حاضر شد. وی از دانشمندان بزرگ از شاگردان بنام شیخ مرتضی انصاری بود. او در قضیه‌ی نجیب شاپا در کربلا شهید شد. در شهادتش مرثیه سروده شد و ماده تاریخش «شد شهید اشقیا افسوس وی» بود.از آثار وی: کتاب «کشکول»؛ حواشی متفرقه بر «ریاض»؛ «تفسیر»، ناتمام؛ حاشیه بر «تفسیر» بیضاوی؛ «الرحله الی الحجاز» یا «سفرنامه‌ی حجاز»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشعیه (39 / 3)، ریحانه (56 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 97 / 13)، مکارم الآثار (859 / 3).

طفال نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(448 -359 ق)، قاری، مسند و محدث. معروف به ابن‌طفال. اصل وی از نیشابور است.پدرش در مصر سکونت گزید و او در مصر به دنیا آمد. طفال فرشنده‌ی نوعی گل است.او از قاضی ابوطاهر احمد ذهلی و ابوالحسن بن حیویه نیشابوری و ابومحمد حسن بن رشیق و احمد بن محمد بن سلمه خیاش و عبدالواحد بن احمد بن ابی‌محمد بن قتیبه و احمد بن محمد بن هارون اسوانی و ابوطیب عباس بن احمد هاشمی حدیث روایت کرده است. سهل بن بشر اسفرانیی و ابوصادق مرشد بن یحیی مدینی و ابوعبدالله محمد بن احمد رازی و ابومحمد عبدالعزیز نخشبی و خفره، دختر مبشر بن فاتک، از وی حدیث روایت کرده‌اند. سلفی گوید که وی در مصر از مشاهر راویان ثقات تایید شده بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (68 / 4)، سیر النبلاء (665 -664 / 17)، شذرات الذهب (278 / 3)، العبر (293 -292 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ طفال).

طلقی، فاطمه

قرن:4
جنسیت:زن
ملیت:ایران
پیش از 427 ق،از زنان محدث. وی دختر محمد بن عبدالرحمان ابوعبداللّٰه طلقی و مادر ابونجیب و ابونجح و ابومجد (فرزندان عبدالملک) است. او از احمد بن عدی روایت کرده است. پدرش او را به نزد ابواحمد بن عدی برد تا حدیث بشنود. سهمی (ز 427 ق)، مؤلف تاریخ جرجان، نیز او را دیده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 507.

طنافسی، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 233 ق)، حافظ و محدث. ساکن ری و قزوین و محدث قزوین بود. وی از دایی‌هایش محمد بن عبید طنافسی و یعلی بن عبید طنافسی و همچنین از ابوبکر بن عیاش و سفیان بن عیینه و ابومعاویه و ابن‌وهب و حفص بن غیاث و محمد بن فضیل و عبدالرحمان محابی و وکیع و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. ابن‌ماجه قزوینی و زیاد بن ایوب طوسی و ابوزرعه و ابوحاتم و ابن‌واره و علی بن حسین بن جنید رازی و محمد بن ایوب رازی و علی بن سعید بن بشسیر رازی و حسین بن علی قاضی قزوین، فرزندش، و یحیی بن عبدل از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابویعلی خلیلی گوید که علی بن محمد طنافسی و برادرش در قزوین مقیم بودند و بزرگان علم و دانش به نزد آنها می‌رفتند و آن دو جایگاه ویژه‌ای داشتند. ابوحاتم رازی او را ثقه‌ای راستگو توصیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (295 / 6)، تهذیب التهذیب (320 -319 / 7)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 202 / 1)، سیر النبلاء (461 -459 / 11)، شذرات الذهب (69 -68 / 2)، طبقات الحفاظ (197).

طوسی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوجعفر محمد بن حسن ملقب به شیخ‌الطائفه، از بزرگترین علمای دینی شیعه (و. طوس 385- ف. نجف 460 ه.ق.). وی در 408 ه.ق. از طوس به بغداد رفت و چهل سال بعد به نجف شد. تحقیقات او در حدیث و تفسیر و فقه و رجال و کلام و ادب مرجع علمای شیعه میباشد. او صاحب تألیفات مهم در مسایل مذهبی شیعه است که از جمله آنهاست: کتاب تبیان (ه.م.)، استبصار (ه.م.)، تهذیب الاحکام، العدة فی اصول الفقه، کتاب الرجال، کتاب الغیبة، فهرست کتب الشیعة و اسماء المصنفین، النهایة، کتاب الخلاف، کتاب الجمل والعقود، کتاب یوم دلیلة، تلخیص شافی، المفصح در امامت، مناسک الحج، مقتل الحسین، اخبار مختار و غیره.
(460 -385 ق)، فقیه، عالم، مولف دو کتاب از کتب اربعه شیعه و بنیانگذار حوزه‌ی علمیه‌ی نجف. معروف به شیخ‌الطائفه و امام الفرقه بعد الائمه (ع). در 408 ق در بیست و سه سالگی از خراسان وارد عراق شد. پس از چهل سال از بغداد به علت ترس از فتنه‌ای که در آن زمان (448 ق) در بغداد درگرفته بود و کتابهای شیخ و خانه‌ی او را طعمه‌ی آتش خویش کرده بود، به نجف اشرف مهاجرت کرد. او بر کرسی کلام می‌نشست و جوابگوی خاص و عام در تمامی مسائل حتی در امامت بود. آن کرسی از جانب خلفاء به او عرضه شده بود و مخصوص یگانه‌ی دوران بود. شیخ طوسی بینان‌گذار حوزه‌ی علمیه‌ی نجف است که بیش از هزار سال از عمر آن می‌گذرد. وی شاگرد شیخ مفید و ابن‌غضائری و ابن‌عبدون و ابن ابی‌جید قمی و سید مرتضی و علی بن شبل بن راشد و حسین بن قاسم علوی و احمد بن ابراهیم قزوینی و هلال بن محمد حفار و احمد بن محمد اهوازی و جعفر بن حسین قمی و ابوعلی بن شاذان و بسیای دیگر از اساطین علم و دین است. شاگردان دانشمند و مجتهد وی متجاوز بر سیصد تن از شعیه و بی‌شماری از عامه بودند. فرزندش شیخ ابوعلی حسن بن شیخ، صاحب کتاب «المجالس»، از شاگردان و راویان او است. در میان شاگردان او آدم بن یونس نسفی، ابوصلاح حلبی، شیخ‌الاسلام حسن بن بابویه قمی، محی‌الدین حسن همدانی، ابومحمد حسن جبهانی، حسین بن فتح واعظ جرجانی، ابوصمصام حسینی، سلمان بن حسن صهرشتی، ابوالصلت محمد بن عبدالقادر، سعدالدین ابن‌براج، شیخ علی سبزواری، شیخ عبیداللّٰه بن بابویه قمی، غازی بن احمد سامانی، کردی بن

عکبری فارسی، ابوالحسن دیباجی، محمد وراق، شیخ ابوجعفر حلبی، ابوسعد منصور آبی، جمال‌الدین محمد طبری، ناصرالدین رضی حسینی، محمد بن حسن فتال و بسیاری دیگر را می‌توان نام برد. در هفتاد و پنج سالگی در نجف درگذشت و در منزل خویش که اکنون مزار معروفی است به خاک سپرده شد. خانه‌اش و مسجدش که یکی از معروفترین مساجد نجف است و همچنین آثار باقی مانده از او، تاکنون برجاست. از آثار علمی وی: در تفسیر: «التبیان»؛ «الجامع لعلوم القرآن»؛ در حدیث: «تهذیب الاحکام» یا «التهذیب»؛ «الاستبصار»؛ در فقه: «المبسوط»؛ «الخلاف»؛ «الایجاز»، در فرائض؛ «الجمل و العقود»، در عبادات؛ «الاقتصاد»، در عقاید و عبادات؛ «النهایه»؛ در علم اصول و رجال: «العده» که ملا خلیل آن را شرح کرده است؛ «الفهرست» که در آن «اصول» و نگارشهای اصحاب و تصانیف آنها آورده شده «و شیخ سلیمان ماحوزی آن را مرتب و شرح کرده و «معراج الکمال الی معرفه الرجال» نامیده است؛ «الابواب» که به نام «رجال شیخ» یا «رجال الطوسی» معروف است؛ «اختیار رجال الکشی» یا «اختیار معرفه الرجال». از دیگر آثار او: «التلخیص للشافی» و «المفصح»، هر دو در کلام و امامت؛ «هدایه المسترشد و بصیره المتعبد»؛ «کتاب الغیبه»؛ «مناسک حج»؛ «المجالس»، در اخبار که «امالی» اوست؛ مقتل الحسین (ع)»؛ «اخبار مختار»؛ «مصباح المتهجد»، در اعمال سال. [1]

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

منابع زندگینامه :[1] الاعلام (315/ 6)، اعیان الشیعه (167 -159/ 9)، ایضاح المکنون (722، 573، 454، 424، 335، 286، 276، 266، 212، 95،/ 2 ،604، 314، 318، 223/ 1)، تاریخ ادبیات در ایران (258/ 2)، تاریخ برگزیدگان (26 -25)، تاسیس شیعه (313)، تاریخ علم کلام در ایران و جمان اسلام (259 -256)، خدمات متقابل اسلام و ایران (485 -483)، دایرةالمعارف الاسلامیه (378 -376/ 15)، دایرةالمعارف فارسی (1634/ 2)، الذریعه (235/ 7 ،145/ 5 ،331 -328/ 3 ،486، 269، 14/ 2 /365، 1)، رجال ابن‌داود (قسم 306/ 1)، رجال النجاشی (333 -332/ 2)، روضات الجنات (231 -201/ 6)، ریحانه (328 -325/ 3)، سیر النبلاء (335 -334/ 18)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 162 -161/ 5)، طبقات خلفاء و اصحاب ائمه و علماء و شعرا (394)، فرهنگ ادبیات فارسی (329)، فقهای نامدار شیعه (79 -67)، فوائد الرضویه (473 -470)، الفهرست للطوسی (161 -159)، قرآن پژوهی (175 -173)، قصص العلماء (416 -414)، الکامل (106/ 8)، کارنامه‌ی بزرگان (122 -121)، کشف الظنون (1973 ،1581 ،452)، الکنی و الالقاب (397 -394/ 2)، لسان المیزان (52/ 6)، لغت نامه (ذیل/ ابوجعفر طوسی)، مؤلفین کتب

چاپی (406 -402/ 5)، مجالس المومنین (482 -480/ 1)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 460)، معجم المؤلفین (202/ 9)، معجم رجال الحدیث (247 -243/ 15)، منتخب التواریخ (190 -189)، الوافی بالوفیات (394/ 2)، وقایع السنین و الاعوام (268)، هدیه الاحباب (9)، هدیه العارفین (72/ 2).

طوسی بغدادی، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 563 ق)، محدث، زاهد و صوفی. معروف به ابن‌تاج القراء. وی از ابوعبدالله مالک بن احمد بانیاسی و یحیی بن احمد سیبی و ابوبکر طریثیثی حدیث شنید. او راوی «جزء» بانیاسی است. رشید بن مسلمه با اجازه و همچنین عبدالغنی حافظ و شیخ موفق‌الدین و ابراهیم بن عثمان کاشغری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که وی صوفی و خادم مشایخ و متخلق به اخلاق ایشان بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعلام بوفیات الاعلام (380 / 2)، سیر النبلاء (480 -478 / 20)، شذرات الذهب (209 / 4)، العبر (40 / 3)، النجوم الزاهره (360 / 5).

طوسی، ابوابراهیم اسحاق

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(655 -564 ق)، قاری، محدث، ادیب و دانشمند. در مراکش ادب آموخت. قسمتی از «صحیح» مسلم را از دایی مادرش، ابوعبدالله بن زرقون، استماع کرد و قراآت هفت‌گانه را نزد علی بن هشام جذامی آموخت. او از ابومحمد بن عبیدالله حدیث شنید و از ابوعبدالله بن خلیل قیسی، آخرین شاگرد ابوعلی غسانی، اجازه روایت داشت. ابوجعفر بن زبیر از شاگردان وی بود. طوسی هر روز قرآنی ختم می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (301 -300 / 23)، الوافی بالوفیات (398 / 8).

طوسی، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 253 ق)، محدث و مسند. او را مسند عراق می‌گفتند. وی از جریر بن عبدالحمید رازی و یوسف بن یعقوب ماجشون و هشیم بن بشیر و عبدالله بن مبارک و یحیی بن ابی‌زائده و عبدالرحمان بن زید بن اسلم و ابویوسف قاضی و بسیاری دیگر حدیث شنید، و مسموعات خویش را جمع‌آوری و تألیف کرد. ساکن بغداد شد و در آنجا حدیث گفت. بخاری و ابوداوود سجستانی و نسائی و یحیی بن معین و ابوبکر اثرم و ابن ابی‌دنیا و عبدالله بن احمد و ابومحمد بن صاعد و قاضی محاملی و حسین بن عیاش قطان و دیگران از وی حدیث شنیدند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (109 -108 / 12)، تهذیب التهذیب (323 / 7)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 203 / 1)، سیر النبلاء (526 -525 / 11)، النجوم الزاهره (407 / 2).

طوسی، ابوالفضل نصر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 383 -310 ق)، حافظ و محدث. در طلب حدیث سفرهای بسیار کرد و از ابومحمد بن شرقی و ابوحامد بن بلال و ابوعبدالله محاملی و ابن‌مخلد عطار و ابن‌عقده و محمد بن حسین قطان و ابن‌اعرابی و محمد بن وردان عامری و احمد بن زبان کندی و ابن‌حبیب حصائری و خیثمه و ربیع بن سلامه رملی و هم‌طبقه‌ی آنان حدیث شنید. او دارای تصانیف نیکویی بود. حاکم و سلمی و ابونعیم و ابوسعد کنجرودی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم گوید که او یکی از ارکان حدیث خراسان و در علوم صوفیه و اخبار آنان سرآمد اقران بود. مدتی با شبلی، در بغداد، و چند تن دیگر از صوفیان مصاحبت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (8 -6 / 17)، شذرات الذهب (106 / 3)، طبقات الحفاظ (402)، النجوم الزاهره (168 / 4).

طوسی، ابوبکر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 570)، محدث و فقیه شافعی. وی از علی بن احمد بن اخرم و نصرالله خشنامی و فضل بن عبدالواحد تاجر حدیث شنید. او «چهل حدیث» دارد که علی بن عمر طوسی آن را تخریج کرده است. عثمان بن ابوبکر خبوشانی و محمد بن ابی‌طاهر عطاری و ابوحامد محمد بن محمد سمنانی و حسن بن عبیدالله قشیری و حره ناز زینب شعریه و دو فرزند این خانم، مؤید و بی‌بی، و همچنین عبدالقادر رهاوی و چند تن دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (65 / 21)، النجوم الزاهره (69 / 6).

طوسی، ابوجعفر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 254 ق)، حافظ، محدث و عابد. ساکن بغداد بود. از سفیان بن عیینه و معاذ بن معاذ و اسماعیل بن علیه و یعقوب بن ابراهیم زهری و یحیی بن سعید قطان و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوداوود سجستانی و نسایی در «سنن»هایشان و ابوحاتم و ابوجعفر مطین و ابن‌صاعد و محمد بن هارون حضرمی و ابوعبدالله محاملی و عبدالرحمان بن یوسف بن خراش و عبدالله بن محمد بغوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حافظ ابوسعید نقاش در کتاب «طبقات الصوفیه» گوید: ابن‌منصور طوسی استاد ابوسعید خراز و ابوالعباس بن مسروق، احادیث بسیاری را نوشت و روایت کرد. از گفته‌های اوست: جاهل را به چهار چیز می‌شناسند، اول به غضب بی‌مورد، دوم افشاء راز، سوم اعتماد به هر کس، چهارم به نصیحت بی‌جا.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (250 -247 / 3)، تهذیب التهذیب (473 -472 / 9)، الجرح و التعدیل (ج 4 ق 94 / 1)، سیر النبلاء (214 -212 / 12)، طبقات الصوفیه هروی (129 -126)، النجوم الزاهره (410 / 2)، الوافی بالوفیات (70 / 5).

طوسی، ابوعلی حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 312 ق)، حافظ و محدث. معروف به کردوش. در خراسان و عراق و حجاز از محدثانی چون محمد بن رافع و محمد بن اسلم طوسی و عبدالله بن هاشم و اسحاق بن منصور و ابن‌شاهین و بندار و زید بن اخرم و احمد بن منیع و فضل بن عبدالله بن خرم هروی و همطبقه آنان حدیث شنید. در هرات و قزوین حدیث گفت. عبدالله بن محمد بن مسلم اسفراینی و احمد بن علی رازی و احمد بن محمد بن عبدوس و ابوسهل صعلوکی و محمد بن جعفر بستی و ابواحمد حاکم نیشابوری از وی حدیث روایت کرده‌اند. شیخ و استادش ابوحاتم رازی نیز از وی حکایاتی روایت کرده است. ابویعلی خلیلی گوید که من اشکرد ده تن از شاگردان طوسی بودم. او را تصانیفی است که حاکی از علم و معرفت اوست. ابونعیم در «تاریخ» خود گوید که طوسی صاحب تصانیف بوده و از جمله آنها کتابی است در زمینه‌ی احکام که آن را «الاحکام» نامیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (113)، سیر النبلاء (8 -6 / 15 ،288 -287 / 14)، شذرات الذهب (264 / 2)، طبقات الحفاظ (332)، لسان المیزان (432 -430 / 2)، معجم المؤلفین (264 / 3).

طوسی، ابومحمد احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 339 ق)، حافظ، محدث و واعظ. معروف به بلاذری صغیر. او از محمد بن ایوب بن ضریس و تمیم بن محمد حافظ و عبدالله بن محمد بن شیرویه و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوعبدالله حاکم گوید که او یگانه‌ی دوران خویش در حفظ و وعظ بود و مشایخ بزرگ همچون حافظ ابوعلی در محضرش حاضر می‌شدند و از حدیث‌خوانی او فرحناک می‌شدند و هیچ‌گاه درباره‌ی اسناد یا اسمی و یا حدیثی بر او خرده نگرفتند. او در طابران طوس از دنیا رفت. از آثارش تخریج «صحیحی» به سبک «صحیح» مسلم است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (36 / 16)، شذرات الذهب (349 / 2)، طبقات الحفاظ (366 -365)، العبر (56 / 2).

طوسی، ابومحمد حاجب

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 336 ق)، محدث و مسند. از محمد بن رافع و ذهلی و محمد بن حماد ابیوردی و عبدالرحمان بن منیب مروزی و عبدالله بن هاشم طوسی و دیگران حدیث شنید. منصور بن عبدالله خالدی و ابن‌منده و احمد بن محمد بصیر و علی بن ابراهیم مزکی و محمد بن ابراهیم جرجانی و قاضی ابوبکر حیری و ابوطاهر بن محمش از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌منده وی را فردی مورد وثوق توصیف کرده است. حاکم نیشابوری سه جزوه وی را از او شنیده، اما گوید که این کتابهای عموی او بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (81 / 4)، سیر النبلاء (337 -336 / 15)، لسان المیزان (146 / 2)، النجوم الزاهره (340 / 3).

طوسی، ابونضر، ابونصر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 344 -250 ق)، زاهد، عابد، حافظ، محدث و فقیه شافعی. مفتی خراسان. در طلب حدیث به عراق و شام و مصر و حجاز سفر کرد و از عثمان بن سعید دارمی و حارث بن ابی‌اسامه و اسماعیل قاضی و علی بن عبدالعزیز بغوی و فضل بن عبدالله بن خرم یشکری هروی و احمد بن موسی کوفی حمار و محمد بن عمرو قشمرد حرشی و محمد بن ایوب بن ضریس و احمد بن سلمه حافظ و حسین بن محمد قبانی و تمیم بن محمد حافظ و محمد بن نصر مروزی فقیه و دیگران حدیث شنید. بیشتر ملازم محمد بن نصر مروزی بود و اکثر شنیده‌هایش از اوست. طوسی شنیده‌هایش را جمع‌آوری و تألیف کرد و کتبی به سبک مسلم نگاشت. وی شب را به سه قسمت تقسیم کرده بود: جزئی برای تصنیف، جزئی برای خواب و جزئی برای تلاوت قرآن. او حدود هفتاد سال مرجع امور دینی مردم بود و فتوی می‌داد. بیشتر ایام سال را روزه‌دار بود و آنچه زیاده بر قوت روزانه‌اش بود صدقه می‌داد از امر به معروف و نهی از منکر غفلت نداشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (80 / 4)، تاریخ نیشابور (186)، سیر النبلاء (492 -490 / 15)، شذرات الذهب (368 / 2)، طبقات الحفاظ (336)، العبر (68 / 2)، النجوم الزاهراه (358 -357 / 3)، الوافی بالوفیات (210 / 1).

طوسی، رضی‌الدین، ابوالحسن مؤید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(617 -524 ق)، قاری، مسند و محدث. «صحیح» مسلم را از فراوی و «صحیح» بخاری را از وجیه و ابوالمعالی فارسی و عبدالوهاب بن شاه و «الموطأ» را از هبه‌الله سیدی و «تفسیر ثعلبی» را از عباسه عصاری و «الوسیط» واحدی را از عبدالجبار خواری و «الغایه» ابن‌مهران را از زاهر بن طاهر و «الاربعین» حسن بن سفیان را از فاطمه دختر زعبل و همچنین «جزء» ابن‌نجید را استماع کرد. او را ثقه‌ای نیکوکار و قاری درست‌کرداری توصیف کرده‌اند. گروه بسیاری از دانش‌پژوهان به سویش آمدند. علامه جمال‌الدین محمود ابن حصیری و ابن‌صلاح و قاضی خویی و ابن‌نقطه و برزالی و ابن‌نجار و ضیاء و مرسی و صریفینی و مجد اسفراینی و علی بن یوسف صوری و شمس‌الدین زکی بیلقانی و مفضل قرشی و احمد بن عمر باذبینی و کمال بن طلحه و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. تاج‌الدین عصروی و ابن‌عساکر و عبدالواسع ابهری و زینب کندیه از وی اجازه روایت داشتند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (107 -104 / 22)، العبر (176 / 3)، النجوم الزاهره (222 / 6)، وفیات الاعیان (346 -345 / 5).

طوسی، شهاب‌الدین، ابوالفتح محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(596 -522 ق)، محدث، فقیه و عالم اشعری شافعی. معروف به شهاب طوسی. از ابوالوقت سجزی حدیث روایت کرده است. سفری به بغداد کرد و مورد احترام بسیاری قرار گرفت و داماد قاضی القضاه ابوالبرکات ابن‌الثقفی شد. آن‌گاه حج به جا آورد در 572 ق به مصر رفت و ابتدا در خانقاه سعید السعداء در قاهره منزل کرد. وی در جامع مصر وعظ گفت و مذهب اشعری را آشکار کرد. او در منازل العز درس می‌گفت، فقهاء و محدثین بر گردش جمع شدند و از محضرش بهره جستند. تقی‌الدین عمر بن شاهنشاه برایش مدرسه‌ای در منازل العز بنا کرد او در نزد عام و خاص عزیز و محترم بود. گویند که وی مدار فتوی در مذهب شافعی در زمان خود بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (389 -387 / 21)، شذرات الذهب (7 /328 -327 / 4) العبر (117 -116 / 3)، النجوم الزاهره (142 / 6)، الوافی بالوفیات (9 / 5).

طوسی، شیخ الاسلام، ابوالحسن محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 242 - 180 ق)، حافظ و محدث. ذهبی او را به شیخ المشرق ملقب کرده است. از یزید بن هارون و یعلی بن عبید و محمد بن عبید و جعفر بن عون و ابوعبدالرحمان مقری و حسین بن ولید نیشابوری و ابونعیم و نضر بن شمیل و برخی دیگر حدیث شنید. ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌خزیمه و ابوبکر بن ابی‌داوود و محمد بن وکیع طوسی و محمد بن احمد طوسی و زنجویه و حسن بن علی طوسی و گروه بسیای از وی حدیث روایت کرده‌اند. بسیاری از علمای رجال شخصیت محمد بن اسلم را در حد عالی ستوده‌اند. ابن‌خزیمه از او به ربانی امت تعبیر می‌کند و گوید که چشمش مثل او را ندیده است. شیخ طوسی او را در شمار راویان و اصحاب امام رضا (ع) آورده است. او راوی حدیث سلسله الذهب از امام رضا (ع) است که اربلی در «کشف الغمه» آن را از «تاریخ نشابور» نقل کرده است. محمد بن اسلم در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی شادیاخ در کنار اسحاق بن راهویه دفن شد. از آثارش: «السمند»؛ «الرد علی الجهمیه»؛ «الایمان و الاعمال»، در رد کرامیه؛ «الاربعون حدیثا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (258 -257 / 6)، تاریخ نیشابور (94)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 201 / 2)، حلیه الاولیاء (254 -238 / 9)، رجال الطوسی (390)، سیر النبلاء (207 -195 / 12)، شذرات الذهب (101 -100 / 2)، طبقات الحفاظ (238)، العبر (344 / 1)، الوافی بالوفیات (204 / 2).

طوسی، محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
والد ماجد محقق علامه خواجه نصیرالدین اصلا از جهرود قم و مردی جلیل‌القدر است روایت می‌کند از او فرزند ارجمندش خواجه نصیرالدین طوسی.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

طهرانی رازی، ابوعبدالله محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 271 ق)، حافظ و محدث. بدنبال حدیث به شهرهای بسیاری سفر کرد. از عبدالرزاق بن همام و عبیدالله بن موسی و ابوعاصم نبیل و عبیدالله بن عبدالمجید حنفی و ابونعیم و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابن‌ماجه قزوینی و ابواسحاق بن ابی‌ثابت و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم و عبدالله بن علی خطیب یافا از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن ابی‌حاتم او را ثقه و مورد اعتماد توصیف کرده و گوید که در ری و بغداد و اسکندریه از وی احادیثی نوشته است. طهرانی در عسقلان شامان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (86 / 4)، تاریخ بغداد (272 -271 / 2)، تهذیب التهذیب (107 -106 / 9)، الجرح و التعدیل (ج 3، ق 240 / 2)، ری باستان (353 -352 / 2)، سیر النبلاء (629 -628 / 12)، شذرات الذهب (161 / 2)، العبر (392 / 1)، لسان المیزان (96 / 9)، معجم البلدان (59 / 4)، الوافی بالوفیات (24 / 3).

طهرانی عسکری، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1371 -1281 ق)، فقیه اصولی و محدث. در تهران به دنیا آمد. بعدها مقیم سامرا گشت و تحت نظر میرزا محمد حسن شیرازی تربیت یافت. وی اجازه‌ی اجتهاد خود را از میرزا محمد تقی شیرازی دریافت کرد و بیش از شصت سال در سامراء به تحصیل و تدرس و تألیف مشغول بود. ابتدا کتاب «مصابیح الانوار» را، در فهرست ابواب مجلدات «بجارالانوار»، نگاشت. سپس به تصنیف «مستدرک بحارالانوار» پرداخت و در بسیاری از ابواب به استدراکاتی دست یافت و تصنیفات خود را در این زمینه به چنیدن مجلد بزرگ رسانید. از دیگر آثار وی «الصحیفه المهدویه»، حدود شصت دعاء، از ادعیه حضرت حجت (عج)، که از انشاآت آن حضرت می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (86 ،4 / 21 ،24 / 15)، علماء معاصرین (283 -277).

طهمانی مروزی، ابوالعباس عیسی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 293 / 292 ق)، محدث، ادیب، کاتب و لغوی. پیشگام اهل لغت و از بزرگان مرو بود.از اسحاق بن راهویه و علی بن حجر و گروهی دیگر حدیث شنید. به بغداد رفت و از عمر بن محمد بخاری و راهویه و علی بن حجر و گروهی دیگر حدیث شنید. به بغداد رفت و از عمر بن محمد بخاری و احمد بن بکر تغلبی و یعقوب بن جراح حدیث روایت کرد. محمدبن مخلد و عبدالباقی بن قانع و احمد بن خضر و یحیی بن محمد عنبری و عمر بن علک از وی حدیث شنیدند.
ابوسعید ابن الاعرابی گوید که در بازار یحیی از طهمانی حدیث شنیده است. خطیب بغدادی او را فردی مورد اعتماد توصیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (88 / 4)، تاریخ بغداد (171 -170 / 11)، سیر النبلاء (572 -571 / 13)، شذرات الذهب (211 -210 / 2)، العبر (424 / 1)، النجوم الزاهره (177 / 3).

طیالسی رازی، ابوعبدالله محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 313 ق)، محدث. ساکن کرمانشاه بود. به دنبال حدیث سفرها کرد از یحیی بن معین و ابراهیم بن موسی فراء و ابومصعب زهری و قواریری و علی بن حکیم اودی و محمد بن حمید رازی و احمد بن حنبل و عبدالکریم دهقان و هارون حمال و دیگران حدیث شنید. طیالسی در بغداد و مصر طرسوس حدیث گفت و ابوبکر جعابی و احمد بن محمد همدانی مقری و جعفر خلدی و احمد بن اسحاق حلبی و ابواحمد حاکم و یحیی بن محمد بن صاعد و حسن بن محمد بن شعبه و مکرم بن احمد قاضی از وی حدیث شنیدند. دارقطنی و ابواحمد حاکم وی را، در حدیث، از ضعفا شمرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (93 -92 / 4)، تاریخ بغداد (407 -404 / 1)، ری باستان (345 / 2)، سیر النبلاء (460 -458 / 14)، شذرات الذهب (268 / 2)، لسان المیزان (617 -616 / 5).

طیالسی فارسی، ابوداوود سلیمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(204 -133 ق)، حافظ، محدث. اصلش ایرانی است، اما ساکن بصره بود و در آنجا هم از دنیا رفت. وی از ایمن بن نابل و سفیان ثوری و معروف بن خربوذ و هشام دستوایی و طلحه بن عمرو و شعبه بن حجاج و بسطام بن مسلم و ابوعامر خزار و داوود به ابی‌فرات و جریر بن حازم و فلیح بن سلیمان و مسعوید و حرب بن شداد و اسرائیل و همام بن یحیی و محمد بن ابی‌حمید و بسیاری دیگر حدیث شنید. جریر بن عبدالحمید و احمد بن حنبل و عمرو بن علی فلاس و علی بن مدینی و محمد بن بشار و یعقوب دورقی و محمد بن سعد کاتب و عباس دوری و احمد بن ابراهیم دورقی و احمد بن فرات و کدیمی و هارون بن سلیمان و ابومسعود رازی و یونس بن حبیب اصفهانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. فلاس گوید که احدی را پرحافظه‌تر از ابوداود ندیدم. گفته شده که او از حفظ، سی هزار حدیث را با رعایت سیاق و اسلوب روایت می‌کرد. در اصفهان چهل هزار حدیث از او یادداشت کرده‌اند در حالی که کتابی به همراه نداشت. ازآثارش: «المسند» که بعضی از حفاظ خراسانی آن را جمع‌آوری کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (134 / 1)، انساب سمعانی (92 -91 / 4)، التاریخ الکبیر (10/ 4)، تاریخ بغداد (29 -24 / 9)، تهذیب التهذیب (168 -165 / 4)، الجرح و التعدیل (ج 2 ق 113 -111 / 1)، سیر النبلاء (384 -378 / 9)، شذرات الذهب (12 / 2)، طبقات الحفاظ (153)، العبر (271 -270 / 1).

ظاهری اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(297 -255 ق)، فقیه، محدث، ادیب و شاعر. مذهب ظاهری بدو و به پدرش منسوب است. پدرش پیشوای دینی بود. اصلش از اصفهان است اما در بغداد به دنیا آمد و در آنجا نشوونما یافت. چون نحیف و رنگ‌پریده بود به او گنجک لندوک می‌گفتند. ابن‌حزم گوید که در هفت سالگی قرآن را از بر کرد و در ده سالی قادر به مذاکره‌ی شعر و ادب بود. با ابوالعباس بن سریج در محضر علی بن عیسی وزیر مناظره و مشاعره داشت. بعد از پدر متصدی کرسی فتوا شد گر چه عده‌ای او را برای این مقام جوان می‌دانستند اما او شایستگی خو را اثبات کرد. در مجلس درس او چهارصد قلمدان مشاهده می‌شد. او از پدرش و عباس دوری و ابوقلابه رقاشی و احمد بن ابی‌خیثمه و محمد بن عیسی مدائنی حدیث روایت می‌کرد. نفطویه و قاضی ابوعمر محمد بن یوسف از شاگردان وی می‌باشند. از آثار وی: «الزهره»، در ادبیات و غرائب و نوادر، که آن را زیر نظر پدرش نگاشت؛ «الانذار»؛ «الاعذار»؛ «التقصی»، در فقه؛ «الوصول الی معرفه الاصول»؛ «الایجاز»؛ «اختلاف مصاحف الصحابه» یا «اختلاف مسائل الصحابه»؛ «الفرائض»؛ «المناسک»؛ «الانتصار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (355 / 6)، انساب سمعانی (100 / 4)، ایضاح المکنون (620 / 1)، تاریخ بغداد (263 -256 / 5)، تذکره القبور (317)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (559 -557 / 3)، ریحانه (71 / 4)، سیر النبلاء (116 -109 / 13)، شذرات الذهب (226 / 2)، العبر (433 / 1)، الفهرست لابن الندیم (305، الکامل (137 / 6)، کشف الظنون (2014 ،1423، 1399، 1394، 962، 173)، الکنی و الالقاب (454 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌داوود)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 297)، مروج الذهب (689 / 2)، معجم المؤلفین (297 -296 / 9)، النجوم الزاهره (190 / 3)، الوافی بالوفیات (61 -58 / 3)، وفیات الاعیان (261 -259 / 4).

ظاهری اصفهانی، ابوسلیمان داوود

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 270 -201 ق)، فقیه و محدث. ملقب به ظاهری. پیشوای اهل ظاهر بود و فرقه ظاهریه بدو منسوب است. این گروه چون ظاهر کتاب و سنت را اتخاذ و از هر گونه تأویل و رأی و قیاس پرهیز می‌کردند به ظاهری معروف شدند، و داوود بن علی اولین کسی بود که این فکر را علنی کرد. اصل وی از اصفهان بود و اهل کاشان. در کوفه به دنیا آمد و در بغداد ساکن شد. در ابتدا فقه شافعی آموخت و شدیدا نسبت به شافعی تعصب داشت، و دو کتاب در «مناقب» او نوشت، اما ترک مذهب شافعی گفت و خود رد فقه، بر اساس بینش خویش، کتابی نگاشت. او از سلیمان بن حرب و ابوثرو فقیه و عمرو بن مرزوق و قعنبی و محمد بن کثیر عبدی و مسدد حدیث شنید، آن‌گاه از بغداد به نیشابور رفت و در محضر اسحاق بن راهویه «المسند» و «التفسیر» را استماع کرد. سپس به بغداد بازگشت. ریاست علمی بغداد به او منتهی می‌گشت گفته‌اند که در مجلس او چهارصد قاضی و خطیب ردای سبزپوش حضور داتشند. فرزندش، محمد، و زکریا ساجی و یوسف بن یعقوب داوودی و عباس بن احمد مذکر از شاگردان وی بودند. ظاهری گردآوریهای خویش را در قالب کتابهای بسیاری عرضه کرد. ابن‌ندیم در «فهرست» خویش حدود دو صفحه به اسم کتابهای وی اختصاص داده است. از جمله‌ی آثار وی: «الایضاح»؛ «الافصاح»؛ «الدعوی و البینات»؛ «الاصول»؛ «الحیض»؛ «الطهاره»؛ «الزکوه»؛ «الصیام الفرض»؛ «المناسک»؛ «النکاح»؛ «البیوع»؛ «الجهاد»؛ «الوصایا»؛ «القضاء»؛ «الدعاء»؛ «المسائل الاصفهانیات»؛ «المسائل الخوارزمیات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (8 / 3)، الاعلام بوفیات الاعلام (192 / 1)، انساب سمعانی (100 -99 / 4)، تاریخ بغداد (375 -369 / 8)، الجرح و التعدیل (ج 1 ق 411 -410 / 2)، روضات الجنات (291 -289 / 3)، ریحانه (71 -70 / 4)، سیر النبلاء (108 -97 / 13)، شذرات الذهب (159 -158 / 2)، طبقات الحفاظ (258 -257) العبر (390 -389 / 1)، الفهرست لابن الندیم (305 -303)، الکامل (57 / 6)، کشف الظنون (1839 / 2)، الکنی و الالقاب (454 -453 / 2)، لسان المیزان (27 -23 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ داوود)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 270)، معجم المؤلفین (139 / 4)،

النجوم الزاهره (60 / 3)، الوافى بالوفيات (477 -473 / 13)، وفيات الاعيان (257 -255 / 2)، هزار مزار (144)، هديه العارفين (359 / 1).

ظهیر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بخش 1) حسن بن ظئر مکنی به ابوعلی فارسی، فقیه و لغوی و نحوی (ف. قاهره 598 ه.ق). مولد اودهی به نام نعمانیه بود و از آنجا به شیراز رفت و به فارسی شهرت یافت. وی در فنون علوم و قراات عشره و تفسیر قرآن عالم و در فقه و حدیث و کلام و منطق و حساب و هیئت و طب مبرز و در لغت و نحو و عروض و قوافی و روایت اشعار عرب چیره‌دست بود و در هر فنی از این فنون کتابی را از برداشت. اوراست: کتابی در شرح الصحیحین، اختلاف الصحابة و التابعین و فقهاء الانصار که به پایان نرسیده.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ظهیر همدانی، میرزا سید ابراهیم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1026 ق)، عالم امامی، متکلم، حکیم متأله، ادیب و شاعر. پدرش میرزا قوام‌الدین حسین در عهد شاه طهماسب در همدان عهده‌دار منصب قضاوت و متصدی امور شرع بود، بدین جهت میرزا ابراهیم به قاضی‌زاده نیز مشهور است. وی به همراه پدرش مدتی در قزوین بود لذا توانست در محضر میر فخرالدین سماکی تلمذ کند و علوم عقلی را فراگیرد. چون به همراه پدر به اصفهان رفت، شاگرد میرزا مخدوم اصفهانی شد. وی تحصیلات را در فقه و ادب و حکمت و کلام و بلاغت ادامه داد تا سرآمد شد. مراتب علمی او با زهد و تقوی توأم بود. حدیث را از شیخ بهائی فراگرفت و از او اجازه‌ی روایت دریافت کرد. در سفری که به مکه رفت با شیخ محمد بن احمد دریافت کرد. در سفری که به مکه رفت با شیخ محمد بن احمد بن نعمت‌الله عاملی ملاقات کرد و از او نیز اجازه‌ی روایت دریافت کرد. او بعد از وفات پدر قاضی همدان شد، لیکن اکثر اوقات خود را در درس و مطالعه و مباحثه می‌گذراند. شیخ بهایی او را بر میرداماد ترجیح می‌داد و مکاتباتی بین آن دو جریان داشت. ظهیر همدانی از دانشمندان بزرگ عصر خود بود و جمع کثیری از علمای زمان از محضر وی استفاده کردند. مجلسی اول، علامه ملا محمد تقی، از وی اجازه‌ی روایت گرفت. او تألیفات و تصنیفات بسیار دارد که از آن جمله است : رساله‌ی «اثبات الواجب»؛ حاشیه بر «اثبات الواجب» جلال‌الدین دوانی؛ حاشیه بر «الهیات شفا»؛ «انموذجه الابراهیمیه»، تلعیقات بر دو کتاب «شفا» و «نجاه» ابن‌سینا؛ حاشیه بر «شرح اشارات» خواجه نصیر؛ حاشیه بر «شرح جدید تجرید»؛ حاشیه بر «کشاف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (29 / 1)، اعیان الشیعه (129 -128 / 2)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (213 -209 / 1)، تاریخ نظم و نثر (504)، الذریعه (113 ،110 ،11 / 6 ،409 / 2)، روضات الجنات (43 -42 / 1)، ریاض العلماء (13 -9 / 1)، ریحانه (74 -73 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 14 -12 / 11)، فوائد الرضویه (5)، الکنی و الالقاب (51 -50 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ ابراهیم)، معجم المؤلفین (23 / 1)، هدیه العارفین (29 / 1).

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن پنجم و ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر محمد بن فضل دیلمی اصفهانی بود و از ابوحفص عمر بن احمد سمسار حدیث فراگرفت و سمعانی حدیثی چند از او استماع کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 220 / 3.

عامر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
وحید بهبهانی در تعلیقه فرموده روایت شیخ صدوق از ابن ابی‌عمیر از وی شهادت به وثاقت او می‌دهد و حماد بن عثمان که از اصحاب اجماع است نیز از او روایت نموده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

عاملی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع. منسوب به جبل عاملی) ابوجعفر محمد بن جبل عاملی مشهور به شیخ حر عاملی و معروف به صاحب رسائل، فقیه و محدث مشهور شیعی (و. مشعر) از قرای جبل عامل (1033- ف./ مشهد 1114 ه.ق.). وی نزد عم خود شیخ محمد حر و جد مادرش شیخ عبدالسلام و نیز نزد شیخ زین‌الدین نوازه شهید ثانی و گروهی دیگر تحصیل کرد و پس از 40 سالگی به مشهد رفت و مجاور گردید و چند بار نیز به زیارت کعبه شتافت. مدفن وی در مشهد در صحن عتیق قرب مدرسه میرزا جعفر است. اوراست: رسائل (که در آن اخبار کتب اربعه شیعه را گردآورده)، اثبات الهدایة، هدایة الامة، جواهر السنیة (احادیث شیعه)، نزهة السماع (در حکم اجماع)، بدایة الهدایة، فصول المهمة، (در اصول ائمه)، رساله (رد بر صوفیه)، رساله (در تواتر قرآن)، رساله (در رجال)، رساله (در احوال صحابه)، الآمل (ترجمه احوال علمای جبل عامل). دیوان شعر.
محمد ابن علی بن حسن بن علی بن حسن مشغری (و. مشغر جبل‌عامل 1033 ه.ق.- ف. مشهد 1104 ه.ق.). وی تا سن چهل سالگی در سوریه و جبل‌عامل نزد استادان شیعی تعلیم یافت و دو بار به حج رفت و سپس به عراق و خراسان رهسپار گردید و به منصب شیخ‌الاسلامی و قاضی‌القضاتی مشهد منصوب شد و دوبار نیز از آنجا به حج رفت. آثار او عبارتند از: اثبات الهداة بالنصوص و المعجزات، الاثنا عشریة فی رد الصوفیه، الاجازات، احوال الصحابة، اربعین حدیث، ارجوزة در زکات، ارجوزة در هندسه. پس از وفات او را در صحن آستانه قدس نزدیک در مدرسه میرزا جعفر دفن کردند.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عبادانی، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(345 / 344 -248 ق)، محدث. وی در بغداد از حسن بن محمد زعفرانی و علی بن حرب و محمد بن عبدالملک دقیقی و عباس ترقفی و احمد بن مصنور رمادی و دیگران حدیث روایت نمود. ابن‌رزقویه و ابوعلی بن شاذان و حسین بن عمر بن برهان و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (236 / 1)، انساب سمعانی (122 / 4)، تاریخ بغداد (179 -178 / 4)، سیر النبلاء (480 -479 / 15)، شذرات الذهب (369 / 2)، العبر (69 / 2)، لسان الیمزان (276 -275 / 1)، النجوم الزاهره (360 / 3).

عبادی مروزی، قطب‌الدین، ابومنصور مظفر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(547 -491 ق)، واعظ، فقیه و محدث. ملقب به امیر و معروف به امیر قطب‌الدین یا قطب عبادی. در روستای سنج عباد، از قراء مرو، به دنیا آمد و بدین جهت به عبادی مشهور شد. وی از نصرالله خشنامی و عبدالغفار شیروی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. او از طرف سلطان سنجر به بغداد رفت و مدت سه سال در جامع قصر و در دارالسلطنه به وعظ پرداخت و مردم بر گردش ازدحام می‌نمودند. او در جامع قصر املای حدیث می‌کرد. ابن‌اخضر و حمزه بن قبیطی و محمد بن مکرم از وی حدیث روایت کرده‌اند. نیکویی و حسن وعظ وی ضرب‌المثل بود. ابن‌جوزی گوید که او زیبا کلام بود و از مواعظ او مجلداتی گردآوری کرده‌اند. ابوسعد سمعانی گوید که از او رساله‌ای در «شرب الخمر» دیده است. عبادی در عسکر خوزستان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (124 -123 / 4)، ریحانه (93 / 4)، سیر النبلاء (232 -231 / 20)، لغت‌نامه (ذیل/ ابومنصور)، معجم المؤلفین (298 -297 / 12)، النجوم الزاهراه (291 / 5)، هدیه العارفین (463 / 2).

عبادی هروی، ابوعاصم محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(458 -375 ق)، محدث، فقیه و قاضی شافعی. در هرات به دنیا آمد. وی از احمد بن محمد بن سهل قراب و دیگران حدیث شنید. از قاضی ابومنصور محمد بن محمد ازدی در هرات و از ابوعمر بسطامی در نیشابور فقه آموخت، تا این که در فقه پیشگامی صاحب نظر شد. سپس در شهرهای بسیاری گشت و خلق کثیری از اساتید و مشایخ را ملاقات کرد و از هر یک بهره‌ای گرفت. قاضی ابوسعد هروی از وی فقه آموخت و اسماعیل بن ابی‌صالح مؤذن از وی حدیث شنید. پسرش ابوالحسن عبادی نیز در مکتب پدر پرورش یافت. از آثارش: «ادب القضاء» یا «ادب القاضی»؛ «المبسوط»، در فروع فقه شافعی، در حدود سی مجلد؛ «الهادی الی مذهب العلماء»؛ «طبقات الشافعیین» یا «طبقات الفقهاء»؛ کتاب «المیاه»؛ کتاب «الاطعمه»؛ کتاب «الزیادات»، در فروع؛ «زیادات الزیادات»؛ «الزیادات علی زیادت الزیادات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (206 / 6)، انساب سمعانی (123 / 4)، ایضاح المکنون (269 / 2)، سیر النبلاء (181 -180 / 18)، شذرات الذهب (306 / 3)، العبر (309 -308 / 2)، کشف الظنون (2026، 1582 -1581، 1100، 964، 47)، معجم المؤلفین (10 / 9)، الوافی بالوفیات (83 -82 / 2)، وفیات الاعیان (214 / 4)، هدیه العارفین (72 -71 / 2).

عبدالصمد

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از حنان از حضرت صادق علیه‌السلام روایت می‌نماید و ممکن است با عبدالصمد سابق‌الذکر یکی باشد.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

عبدان مروزی، ابومحمد عبدان، عبدالله

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(293 -220 ق)، حافظ، محدث، عالم و زاهد شافعی. اهل جنوجرد مرو بود و لذا به عبدان جنوجردی نیز مشهور است. او از قتیبه بن سعید و اسحاق بن راهویه و علی بن حجر و عمار ابن حسن رازی و محمد بن بشار و بسیاری دیگر از طبقه ایشان روایت کرده است. ابوالقاسم طبرانی و ابوحامد بن شرقی و ابوالعباس دغولی و علی بن حمشاد و ابواحمد عسال و یحیی بن محمد عنبری از وی حدیث روایت کرده‌اند. خطیب وی را مردی مورد اعتماد در حدیث و عابد و زاهد توصیف کرده است. وی مفتی مرو بود. مدت کوتاهی در مصر مقیم شد اما دوباره به مرو بازگشت.عده‌ای او را اول کسی دانسته‌اند که در خراسان مذهب شافعی را اظهار کرد. وی در شب عرفه به دنیا آمد و در شب عرفه نیز، در مرو، از دنیا رفت. از آثارش: «المعرفه»، در صد جزء؛ «الموطأ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (261 / 4)، انساب سمعانی (130 -129 / 4)، تاریخ بغداد (136 -135 / 11)،سیر النبلاء (15 -13 / 14)، شذرات الذهب (215 / 2)، طبقات الحفاظ (320)، العبر (424 / 1).

عبدویی نیشابوری، ابوالحسن احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 385 ق)، محدث، فقیه و زاهد. پدر ابوحازم عبدویی است. وی از ابوالعباس سراج و ابن‌خزیمه و حاتم بن محبوب و دیگران حدیث شنید. پسرش ابوحازم و حاکم نیشابوری و ابوسعد کنجرودی و دیگران از وی حدیث روایت می‌کنند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (134 / 4)، تاریخ الاسلام (حوادث 91 / 400 -381)، سیر النبلاء (504 / 16).

عبدویی نیشابوری، ابوحازم عمر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 417 ق)، حافظ و محدث. ملقب به شرف المحدثین. پدرش ابوالحسن عبدویی محدث بود. او از اسماعیل بن نجید و ابوبکر اسماعیلی و محمد بن عبدالله سلیطی و ابوعمرو بن مطر و ابوالفضل بن خمیرویه هروی و ابواحمد غطریفی و ابوعمرو بن حمدان و ابوسعید بن عبدالوهاب و ابواحمد حاکم و همطبقه‌ی آنان در نیشابور و هرات و شهرهای دیگر حدیث شنید و شنیده‌های خویش از ده شیخ خود را در ده هزار جزء با خط خود نوشت. به آورده‌ی ذهبی حدیث عالی و نازل را نگاشت و تمام آنها را گردآوری و سپس تخریج کرد و در علم حدیث قوه‌ی تمیز اعمال نمود. ابوالفتح بن ابوالفوارس و ابوالقاسم علی بن محسن و احمد بن عبدالواحد وکیل و ابوبکر خطیب و ابوصالح مؤذن و محمد بن یحیی مزکی و ابوعبدالله ثقفی رییس و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. خطیب بغدادی او را مورد اعتماد، راستگو و عارف حافظ توصیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (134 / 4)، تاریخ بغداد (273 -272 / 11)، سیر النبلاء (337-333 / 17)، شذرات الذهب (208 / 3)، طبقات الحفاظ (418)، العبر (233 / 2)، معجم المؤلفین (272 / 7)، النجوم الزاهره (266 / 4).

عبدی لنبانی اصفهانی، ابوالحسن احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 332 ق)، محدث. وی از بن ابی‌الدنیا حدیث فراوانی شنید و همچنین تمامی «مسند» را از فرزند احمد حنبل استماع کرد. حسن بن محمد بن اریوه و ابوعبدالله بن منده و عبدالوهاب سلمی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (312 -311 / 15).

عبدی نیشابوری، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 260 ق)، حافظ و محدث. پدرش، ابوعبدالرحمان بشر بن حکم، فقیه و محدثی زاهد بود. ابومحمد از سفیان بن عیینه و یحیی بن سعید قطان و وکیع بن جراح و عبدالرزاق بن همام و عبدالله بن ولید عدنی و حسین بن ولید نیشابوری و علی بن حسین بن واقد و حفص بن عبدالله و حفص بن عبدالرحمان و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. بخاری و مسلم و ابوداوود و ابن‌ماجه، صاحبان چهار «صحیح» از «صحاح» ششگانه، و ابوبکر بن ابی‌داوود و ابن‌خزیمه و ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌صاعد و ابوعوانه اسفراینی و مکی بن عبدان و ابوحامد ابن بلال و ابومحمد جارودی و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت می‌کنند. وی به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت، و ابراهیم حربی و ابوبکر بن ابی‌الدنیا و عبدالله بن محمد بن ناجیه و عبدالله طیالسی و علی ابن الجنید و احمد بن سلمه نیشابوری از وی روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (272 -271 / 10)، تهذیب التهذیب (132 -131 / 6)، الجرح و التعدیل (ج 2 ق 215 / 2)، سیر النبلاء (344 -340 / 12).

عبشمی‌اصفهانی، ابواحمد معمر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(564 -494 ق)، حافظ، محدث و واعظ. معروف به ابن فاخر. اهل اصفهان بود و مورد احترام مردم. وی از ابوالفتح احمد حداد و ابوالمحاسن رویانی و ابوعلی احمد بن محمد بن فضل بن شهریار و ابوزکریا بن منده و عبدالواحد دشتج و بسیاری دیگر در اصفهان، و هبه‌الله بن حصین و ابوغالب بن بناء و احمد بن رضوان و عده‌ای دیگر در بغداد حدیث شنید. هفت بار به بغداد مسافرت کرد. او از ابوالحسین بن علاف و اسماعیل بن حسن سنجبستی اجازه‌ی روایت داشت. بزرگانی چون ابوسعد سمعانی و ابن‌عساکر و ابن جوزی و ابوحفص سهروردی از وی روایت کرده‌اند. سمعانی وی را از چهره‌های درخشان اصفهان با اخلاقی نیکو و دستی گشاده و قلبی تپنده برای یاری همنوعان معرفی می‌کند و ابن‌جوزی حدیث‌شناسی وی را می‌ستاید. به آورده‌ی ذهبی وی کتب بسیاری در حدیث و تاریخ و فرهنگ لغت تصنیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (191 -190 / 8)، الاعلام بوفیات الاعلام (381 / 2)، سیر النبلاء (487 -485 / 20)، شذرات الذهب (214 / 4)، العبر (45 / 3)، الکامل (105 / 9)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (232 -231 / 19)، النجوم الزاهراه (362 / 5).

عبشمی‌اصفهانی، مخلص‌الدین، ابوعبدالله محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(603 -520 ق)، فقیه، محدث، نحوی و ادیب. معروف به ابن‌فاخر. پدرش او را به مضحر فامطه جوزدانیه برد تا از او حدیث استماع کند. او همچنان از جعفر بن عبدالواحد ثقفی و اسماعیل اخشید و ابن ابی‌ذر صالحانی و اسماعیل مؤذن و زاهر شحامی حدیث شنید. او به مذهب شافعی کاملا آگاه بود و در نحو و حدیث دستی قوی داشت و محتشم و مورد احترام مردم بود. به بغداد رفت و در آنجا املای حدیث کرد. ابن‌خلیل و ضیاء و ابوموسی ابن‌حافظ و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌درجی و ابن‌بخاری از وی دارای اجازه بودند. در شیراز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (406 / 2)، سیر النبلاء (429 -428 / 21)، شذرات الذهب (11 / 5)، العبر (135 / 3)، النجوم الزاهره (171 / 6).

عبشمیه قرشیه اصفهانیه، ام‌حبیبه عائشه

قرن:7

جنسیت:زن

ملیت:ایران

(وف 607 ق)، مسند و محدث. وی حضورا از فاطمه جوزدانیه حدیث شنید و سماعی از زاهر بن طهر و سعی بن ابی‌رجاء ویگران حدیث شنید. ابن‌نقطه و شیخ ضیاء و تقی بن عز و دیگران از وی حدیث روایت کرداند. ابن‌نقطه گوید که «مسند» ابی‌یعلی موصلی را از وی شنیدم و او از سعید صیرفی استماع کرده بود.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (500 -499 / 21)، شذرات الذهب (25 / 5)، العبر (145 / 3)، النجوم الزاهره (179 / 6).

عتکی نیشابوری، ابومنصور محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 346 ق)، محدث. چون رنگ‌فروش بود به صبغی نیز مشهور است. وی از سری بن خزیمه و محمد بن اشرس و حسین بن فضل و اسماعیل بن قتیبه و احمد بن سلمه و همطبقه آنان حدیث شنید. حاکم نیشابوری بیش از دیگران از وی روایت کرده و استادش را چنین ستوده است: «وی شیخی بیداردل، فهیم و صدوق و نیکو قرائت و صحیح‌الاصول بود».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (238 / 1)، سیر النبلاء (529 / 15)، النجوم الزاهره (362 / 3).

عتکی نیشابوری، ابویحیی سهل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 267 ق)، قاضی، محدث و فقیه حنفی. شیخ اهل رأی در خراسان و قاضی هرات بود، و مدتی نیز قاضی طرسوس. در طلب حدیث سفرها نمود و از یزید بن‌هارون و شبابه بن سوار و جعفر بن عون و عبدالرحمان بن قیس و واقدی و عبیدالله بن موسی و عده‌ای دیگر بن محمد بن سفیان فقیه و محمد بن سلیمان بن فارس و احمد بن شعیب فقیه و محمد بن علی بن عمر مذکر و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.حاکم نیشابوری گوید که عدالت او برای عده‌ای زیر سوال بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (33 -32 / 13)، لسان المیزان (441 -440 / 3).

عجلی مروزی، ابوسعد عثمان

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(526 -435 ق)، محدث و فقیه شافعی. چون پدران وی سازنده‌ی گاری بودند به عجلی مشهور شده است. وی ملازم قاضی حسین بود. در فقه تبحر یافت و از ابومسعود احمد بجلی و سعید بن ابی‌سعید عیار و قاضی حسین حدیث شنید. ابوسعد سمعانی وی را به زهد و تقوی ستوده است و گوید که در محضر او احدی قادر به غیبت و پشت سر دیگران صحبت کردن نبود. وی در پنج ده مرورود خراسان درگذشت. از آثار وی «تعلیقات» بر «الحاوی» ماوردی، در فروع. در «معجم البلدان» کنیه وی ابوسعید و نام جدش شرف ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (373 -372 / 4)، انساب سمعانی (160 / 4)، سیر النبلاء (633 -632 / 19)،معجم البلدان (124 / 5)، هدیه العارفین (653 / 1).

عجلیه، زینب

قرن:4
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 347 ق، وی دختر عبدالرحمن بود و از زنانی بود که در گرگان حدیث می‌گفت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 77 / 2.

عجیبه

قرن:7
جنسیت:زن
ملیت:ایران
647 ق، ضوءالصباح از زنان محدث. وی دختر محمد باغداری بود و از عبدالحق و عبداللّٰه پسران منصور موصلی حدیث فراگرفت و احادیث و کتب متعددی را از حافظ محمد بن ابی‌بکر اصفهانی، و رستمی روایت کرده و تعداد زیادی از راویان از جمله محمد بن ناصر بن احمد و سراج‌الدین عمر قزوینی از او حدیث و کتاب روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 258 / 3.

عدوی مروزی، ابواحمد محمود

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 249 / 239 ق)، حافظ و محدث. محدث مرو بود. وی از سفیان بن عیینه و فضل بن موسی سینایی و ولید بن مسلم و ابومعاویه و وکیع و یحی بن سلیم طائفی و عبدالرزاق و نضر بن شمیل و ابوداوود طیالسی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. او کثیرالحدیث بود و آنها را به نیکویی روایت می‌کرد. بخاری و مسلم و ترمذی و نسایی و ابن‌ماجه قزوینی و محمد بن یحیی ذهلی و ابوزرعه و ابوحاتم و مطین و حسن بن سفیان و ابراهیم بن ابی‌طالب و ابوالعباس سراج و جعفر بن احمد بن نصر و محمد بن شاذان و ابن‌خزیمه و دیگران از وی حدیث شنیدند. در بازگشت از حج به بغداد رفت و در آن جا حدیث گفت. اسحاق بن حسن حربی و محمد بن هیثم قاضی و حسن بن علی معمری و هیثم بن خلف دوری و ابوالقاسم بغوی و محمد بن هارون بن مجدر، در آنجا، از وی استماع حدیث کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (90 -89 / 13)، تهذیب التهذیب (58 / 10)، الجرح و التعدیل (ج 4 ق 291 / 1)، سیر النبلاء (224 -223 / 12)، شذرات الذهب (92 / 2)، طبقات الحفاظ (210 -209)، العبر (338 / 1)، النجوم الزاهره (361 / 2).

عروس الزهاد اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 184 ق)، محدث و زاهد. ابن‌مبارک او را عروس الزهاد نامید. یحی بن سعید قطان و ابن‌مهدی او را ستوده‌اند. وی از اجداد پدری ابونعیم حافظ می‌باشد. از یونس بن عبید و اعمش و ابان حدیث روایت کرد. ابن‌المهدی و قطان و ابن‌مبارک و شاذکونی و زهیر بن عباد و صالح بن مهران و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.نقل کرده‌اند که وی فقط از یک نانوا و یک بقال خرید نمی‌کرد و می‌گفت: «می‌ترسم که مرا بشناسند و با من دوستی گیرند و در آن صورت من از دسته‌ی آنانی باشم که از رهگذر دین زندگی کنند».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الجرح و التعدیل (ج 4، ق 121 / 1)، حیله الاولیاء (237 -225 / 8)، سیر النبلاء (126 -125 / 9)، صفوه الصفوه (293 -292 / 2)، النجوم الزاهره (149 / 2).

عسال اصفهانی، ابواحمد محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(349 -269 ق)، قاضی، حافظ، محدث، قاری، مفسر، فقیه و مورخ. از شیوخ خود: پدرش و ابومسلم کجی و محمد بن ایوب بن ضریس رازی و ابوبکر بن ابی‌عاصم و محمد بن اسد مدینی و حسن سری و ابراهیم حلوانی و بکر بن سهل دمیاطی و همچنین از شیوخ شهرهای اصفهان و همدان و بغداد و کوفه و بصره و حرمین و واسط و ری و خوزستان حدیث شنید. قرآن را بر استاد ابوعبدالله محمد بن علی اصفهانی تلاوت کرد. پسرش ابوعامر عبدالوهاب که از بزرگان اصفهان بود بر پدر خود ابواحمد عسال تلاوت نمود. عسال سفری به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. فرزندان محدثش به نامهای: ابوجعفر احمد و ابواسحاق ابراهیم و ابوالحسین عامر و ابوبکر عبدالله از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌عدی و ابن‌مردویه و ابن‌منده و ابن‌مقری نیز از راویان او هستند. او را یکی از پیشگامان حدیث توصیف کرده‌اند. خودش گفته که در قراآت قرآن پنچاه هزار حدیث در حفظ داشته است. گفته‌اند که او «تفسیر» بزرگی را از حفظ املا کرد، و همچنین در اردستان چهل هزار حدیث را از حفظ املا کرد و چون به شهر خویش بازگشت و مقابله کرد املای خویش را صحیح یافت. ابن‌منده گوید که دوبار دور دنیا را گشته اما مانند عسال ندیده است. او مدتی عهده‌دار منصب قضای اصفهان بود. از آثارش: «تفسیر القرآن»؛ «التاریخ»؛ «المعرفه فی السنه»؛ «الامثال»؛ «مسند الابواب»؛ «الابواب»، در «غریب الحدیث»؛ «احادیث مالک»؛ «الرقائق»؛ «کرامات الاولیاء»؛«معجم الشیوخ»؛ «غسل الجمعه»؛ «القراآت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (201 / 6)، انساب سمعانی (190 -189 / 4)، تاریخ بغداد (270 / 1)، سیر النبلاء (15 -6 / 16)، شذرات الذهب (381 -380 / 2)، طبقات الحفاظ (363 -362)، العبر (82 / 2)، معجم المؤلفین (226 / 8)، الوافی بالوفیات (41 / 2)، هدیه العارفین (43 / 2).

عسقلانی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع.) ابن حجر ابوالفضل شهاب‌الدین احمد بن علی عسقلانی (و. 773 ه.ق/ 1372 م.- ف. 852 ه.ق/ 1449 م.). محدث و فقیه و مورخ مصری شافعی. پدرش از علما و دانشمندان عهد خود بود. ابن حجر در سال 827 منصب قاضی القضاتی یافت و با این حال پیوسته به تدریس و وعظ اشتغال داشت. بیش از یک صد و پنجاه تألیف داشته و از آن جمله است: الاصابة فی تمییز الصحابة، فتح الباری فی شرح البخاری.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

عسکری حسنی سمنانی، محمد حسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، عالم، فقیه و محدث. معروف به میرزا عسکری. از علمای نیک و نیکان صالح بود. در پی دریگری با حاکم سمنان و اخراجش از شهر، و خوابی که فتحعلی‌شاه در این زمینه دید، دستور شاه مسجدی بزرگ، مشهور به مسجد شاه سمنان، به جهت تکریم او ساختند، و تولیت آن را به او و فرزندانش واگذار کردند. وی دارای تألیفات چندی است که از جمله آنها: «منهاج العارفین و معراج العابدین»، در اعدیه، که آن را در 1248 ق به اسم شاهزاده بهمن میرزای قاجار، فرزند فتحعلی‌شاه، تألیف کرده است؛ «منیر القلوب و کاشف الکروب»، در اصول دین و مذهب و فضائل الائمه (ع)، که در 1249 ق آن را به خواست بهمن‌میرزا و به اسم فتحعلی‌شاه تألیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (173 / 9)، الذریعه (212 ،167 / 23)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 333 / 13)، مؤلفین کتب چاپی (634 / 2).

عسکری، ابوالحسن علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 313 / 305 / 300 ق)، حافظ و محدث. نسبتش به عسکر سامراء می‌رسد. در 298 ق به اصفهان رفت و از آنجا به نیشابور. وی از عمرو بن علی صیرفی و محمد بن مثنی و یعقوب دورقی و زبیر بن بکار و همبطقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. او از محدثین بنام زمان خود بود و حافظان بزرگ زمانش همچون ابوالشیخ و ابوبکر قباب و ابوعمرو بن حمدن و ابوعمرو بن مطر و دیگران از وی روایت کرده‌اند. عسکی در ری سکنی گزید و همان جا درگذشت. به آورده‌ی «العلام» از «اخبار اصفهان» محل وفات وی نیشابور است. از آثارش: «الشیوخ»؛ «المسند»؛ کتاب «السرائر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (102 / 5)، انساب سمعانی (195 / 4)، ایضاح المکنون (302 / 2)، تاریخ نیشابور (118)، سیر النبلاء (463 / 14)، طبقات الحفاظ (318)، العبر (438 / 1)، معجم المؤلفین (99 / 7)، النجوم الزاهره (201 / 3)، هدیه العارفین (675 / 1).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، عالم دینی و نویسنده. مشهور به علامه‌ی عسکری. در سامراء نشوونما یافت و ازین جهت به عسکری مشهور شد. از مضحر بزرگان سامراء و نجف کسب فیض کرد. سالها به امر آیت‌الله حکیم در بغداد اقامت و وکالت مطلقه از وی داشت و به انور دینی، اقامه جمعت و تألیف مشغول بود. چندین بار مورد حمله و اعتراض دولت بعثی عراق واقع شد، تا در 1391 ق اجبار به ایران مهاجرت کرد و در تهران سکونت گزید و به تصنیف و تألیف و همچنین نقد و انتقاد کتب عامه اشتغال ورزید. از آثارش: «عبدالله بن سبا»، دو جلد؛ «احادیث عایشه» به عربی؛ «خمسون و مائه صحابی مختلق» یا «150 صحابی ساختگی»، دو مجلد.[1]
سید مرتضی عسکری بن آیت‌اللّٰه حاج سید محمد شیخ الاسلام ساوجی از علماء مبرز و نویسندگان متبحر و ممتاز معاصر شمیران است.
وی در سامرا نشو و نما یافته و از این جهت به عسکری شهرت یافته و از محضر آیات عظام سامرا و نجف اشرف استفاده نموده و سالها بامر آیت‌اللّٰه العظمی حکیم در بغداد اقامت و وکالت مطلقه از معظم له داشته و بخدمات دینی از قبیل اقامه جماعت و تألیف کتب مفیده و ارشاد مردم شیعی بغداد نموده و کرارا مورد حمله و اعتراض دولت شوم بعثی عراق واقع شده تا سال 1391 ق که مجبورا به ایران مهاجرت و در شمال تهران (نزدیک تجریش) سکونت و بتألیف و نقد و انتقاد کتب عامه اشتغال دارند.
از آثار ارزنده آن جناب که بطبع رسیده کتب زیر است:
1- عبداللّٰه بن سبا ج 1- این کتاب در نجف و قاهره و بیروت و تهران و هند و پاکستان طبع شده.
2- عبداللّٰه بن سبا ج 2- این کتاب به (عربی) در تهران چاپ گردیده است.
3- احادیث عایشه ج 1- این کتاب بعربی در تهران و به (اردو) در پاکستان چاپ شده.
ترجمه فارسی کتاب مزبور، بقلم محمد صادق نجمی و هاشم هریسی در قم و تهران چاپ شده.
4- خمسون و مائه صحابی مختلق ج 1- این کتاب به (عربی) در بیروت و بغداد چاپ شده.
5- خمسون و مائه صحابی مختلق ج 2- آماده برای طبع میباشد.
نگارنده گوید: علامه شهیر آقای حاج سید مرتضی عسکری شهرت خدمات

و آثارش در عراق و ایران باندازه ایست که دوست و دشمن را بتقدیر و تحسین واداشته و شروع خدمات ایشان بیک کتاب یا رساله مستقلی نیازمند است.
نوشته‌ها و تألیفات معظم له مورد توجه دانشمندان بزرگ مصری و غیره میباشد از جمله علامه بزرگ مصری استاد محقق شیخ محمود ابوریه تقریظ مبسوطی بکتاب احادیث عایشه ایشان نوشته که شایان اهمیت است و ترجمه آن در مقدمه کتاب عایشه در دوران (علی علیه‌السلام) بطبع رسیده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد چهارم)
منابع زندگینامه :[1] گنجینه‌ی دانشمندان (660 -659 / 4).

عصاری طابرانی طوسی، ابومحمد عباس

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 549 ق)، عالم دینی، واعظ و محدث. وی «کشف البیان» ثعلبی را از طریق محمد بن سعید فرخرادی، از مؤلفش، روایت کرده است. از ابوالحسن بن اخرم حدیث شنید. مؤید طوسی و عبدالرحیم سمعانی و ابوسعد صفار از وی حدیث شنیدند. وی در فتنه غز در نیشابور کشته شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (289 -288 / 20).

عطاء خراسانی، ابوایوب، عطاء

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(135 -50 ق)، مفسر، محدث و واعظ. اصل وی از خراسان بود، اما در دمشق و بیت‌المقدس زندگی می‌کرد. از صحابیانی چون ابن‌عباس و ابوهریره و ابودرداء و انس و معاذ بن جبل به طریق ارسال روایت کرده است. او از ابن‌بریده و بسیاری از تابعین چون سعید بن مسیب و سعید بن جبیر و عروه و عطاء بن ابی‌رباح و نافع و عکرمه حدیث شنید. معمر و شعبه و سفیان و مالک و حماد بن سلمه و حتی شیخش، عطاء بن ابی‌رباح، نیز از وی روایت کرده‌اند. گفته‌اند که وی در حدیث مردی مورد اعتماد بود و معروف به فتوا و جهاد. اما بخاری و عقیلی و ابن‌حبان او را از جمله ضعفاء محدثین ذکر کرده‌اند. در اریحا درگذشت و در بیت‌المقدس دفن شد. از آثار وی: «الناسخ و المنسوخ» که بخشی از آن باقی مانده است؛ «التفسیر»، که تنها چند برگ از آن بر جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (475 -474 / 6)، تهذیب التهذیب (186 -184 / 7)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 335 -334 / 1)، سیر النبلاء (143 -140 / 6)، شذرات الذهب (193 -192 / 1)، طبقات ابن‌سعد (261 / 7)، العبر (140 / 1)، کشف الظنون (453)، معجم المؤلفین (283 / 6).

عطار اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 466 ق)، حافظ، محدث و رجالی. وی نویسنده‌ی ابونعیم حافظ بود. در طلب حدیث سفرها نمود و از ابوعمر هاشمی و علی بن قاسم نجاد در بصره، و از ابوالقاسم حرفی و ابوعلی بن شاذان در بغداد، و از ابوبکر بن مردویه و ابوسعید محمد بن علی بن عمرو نقاش و همطبقه آنها در اصفهان حیدث شنید. سعید بن ابی‌رجاء و حسین خلال و فاطمه بنت محمد بن بغدادی و اسماعیل بن علی حمامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که او حافظ حدیث و در نزد اهل شهرش عظیم‌الشأن بود و مجالس املای حدیث چندی برقرار کرد. دقاق گوید: «او از حفاظی بود که از حفظ املا می‌کرد.»
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (417 / 1)، سیر النبلاء (339 -338 / 18)، شذرات الذهب (325 / 3)، العبر (320 / 2)، النجوم الزاهره (98 / 5)، الوافی بالوفیات (355 / 1).

عطار همدانی، ابوالکرم علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 585 ق)، محدث و مسند. مسند همدان بود. وی در 585 ق در همدان از ابوغالب احمد بن محمد عدل و از فید بن عبدالرحمان شعرانی و گروهی دیگر حدیث روایت کرد. علی بن اسفهسالار (برابر با سپهسالار) رازی و شمس‌الدین احمد بن عبدالواحد مقدسی بخاری و حافظ عبدالقادر رهاوی و جماعتی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (110 / 21).

عطار همدانی، حسن

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(569 -488 ق)، حافظ، محدث و ادیب شیعی. وی به مقام برجسته‌ای از علم و فضیلت دست یافت و شهره‌ی آفاق بود. از محضر علما و راویان بسیاری چون حافظ ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و محمد بن الفضل عزاوی و دیگران بهره گرفت و عده‌ی زیادی از او سود جستند و حدیث شنیدند، چون: شیخ منتجب‌الدین ابن بابویه و ابن شهر آشوب و موفق به احمد خطیب خوارزم و ابوسعد سمعانی. از آثار وی: «الهادی فی معرفه المقاطع و المبادی و الوقف و الابتداء و الانتصار فی معرفه قراء المدن و الامصار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست منتجب‌الدین (65)، معجم رجال الحدیث (291/4).

عفیفه

قرن:7
جنسیت:زن
ملیت:ایران
606 ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن عبدالقادر فارفانی اصفهانی بود. او از فاطمه جوزدانی حدیث شنید و آخرین کسی است که از عبدالواحد صاحب ابی‌نعیم روایت کرده، ابوعلی حداد و گروهی دیگر از محدثان به او اجازه روایت دادند. حافظ ضیاءالدین مقدسی از او حدیث شنید و علی بن احد بن عبدالواحد مقدسی از او اجازه روایت دریافت کرد. محمد بن عبدالغنی حنبلی معروف به ابن نقطه، از وی هنگامی که در اصفهان بوده خبر داده است. او در سن نود و شش سالگی درگذشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء 300 -299 / 3؛ لغت‌نامه دهخدا، ش 344 / 153.

علاءالدین گلستانه، محمد

قرن:11

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 1100 ق)، عالم دینی، محدث و زاهد. معروف به میرزا علاءالدین گلستانه. وی بزرگ سادات گلستانه اصفهان بود و نسب به اما حسن مجتبی (ع) میرساند. گفته‌اند که او عالمی عابد و محققی جلیل‌القدر و از ثقات محدثین بود. وی تمام عمر را در عبادت به سر برد و دارای اخلاق و خصال نیکو و جامع علوم عقلی و نقلی بود. دو مرتبه به او صدارت را پیشنهاد و تکلیف نمودند، لیکن از کثرت عقل و زهد قبول ننمود. تصنیفات او در اثبات تبحر علمی او در زمینه‌های گوناگون کافی است. از آثارش: «حدائق الحقائق فی شرح کلمات کلام الله الناطق » و «بهجه الحدائق»، در شرح «نهج‌البلاغه»؛ «منهج الیقین» شرحی بر «رساله‌ی» وصیت حضرت صادق (ع) که آن حضرت برای اصحاب خویش نگاشته و آنان را در نمازخانه منزلشان قرار داده بودند و چون از نماز فارغ می‌شدند در آن نگریستند، این رساله در کتاب «بحارالانوار» ج 75 آمده است؛ «روضه الشهداء»؛ «روضه العرفاء» یا «کاشف الاسماء»، در شرح «الاسماء الحسنی»؛ «ترتیب مشیخه من لا یحضره الفقیه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (61 / 9)، بحارالانوار (224 -210 / 75)، الذریعه (427 / 24 ،201- 200 / 23 ،170 ،145 / 14 ،226 -225 ،214 ،89 / 13 ،300- 299 ،295 / 11 ،285 -284 / 6 ،69-70 / 4 ،161 / 3)، ریحانه (165- 163 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 488- 486/ 12)، الکنی و الالقاب (477 / 2)، مواد التواریخ (208)، هدیه الاحباب (201).

علم الهدی شیرازی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند حاج سید علی اکبر واعظ طباطبائی یزدی است که در 13 رجب 1297 متولد گردید، و در شب 5 شنبه 17 جمادی الثانیه‌ی این سال وفات یافته، جنازه به شیراز منتقل گردیده، در شاه چراغ مدفون گردید.
عالم جلیل، و فقیه محدث، و ادیب جامع، و شاعر کامل بود، و سال‌ها در اصفهان ساکن، و محضرش مجمع افاضل و اماثل بوده، در اخلاق و ملکات نفسانی و قدرت حفظ، عدیم النظیر بود.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علوی اصفهانی، ابومحمد حمزه

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 517 ق)، محدث و صوفی. شیخ صوفیه اصفهان بود. بیشترین حدیث را از ابوطاهر بن عبدالرحیم شنید. سلفی و ابوسعد صائغ و ابوموسی مدینی و محمد بن عبدالخالق بن ابی‌شکر جوهری و عفیفه فارفانیه از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی، علوی را در شمار استادان خود که از آنان اجازه داشته، یاد کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (459 -458 / 19)، شذرات الذهب (55 / 4)، العبر (409 / 2).

علوی حسنی نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 401 ق)، مسند، محدث و فقیه. وی رییس‌السادات و شیخ‌الاشراف و مسند خراسان زمان خود و سیدی بزرگوار و نیکوکار بود. او برادر بزرگتر ابوعلی محمد بن حسین علوی حسنی نیشابوری است. از محمد بن اسماعیل بن اسحاق مروزی و ابوحامد بن شرقی و برادرش عبدالله بن محمد و همچنین محمد بن عمر بن جمیل و ابونصر محمد بن حمدویه غازی و ابوبکر بن دلویه دقاق و محمد بن حسین قطان و عبیدالله بن ابراهیم بن بالویه و دیگران حدیث شنید. حاکم و ابوبکر بیهقی و محمد بن قاسم صفار و ابوعبید صخر بن محمد و ابوالقاسم اسماعیل بن زاهر و محمد بن عبیدالله صرام و عثمان بن محمد محمی و عمر بن شاه مقری و شبیب بن احمد بستیغی و احمد بن محمد بن مکرم صیدلانی و موسی بن عمران انصاری و ابوصالح احمد بن عبدالملک مؤذن و فاطمه دختر ابوعلی دقاق و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید: وی صاحب همتی عالی بود و ظاهری نورانی داشت. پیوسته از او خواسته می‌شد تا حدیث گوید اما نمی‌گفت. دست آخر من مجلس املائی برپا ساختم و هزار حدیث برایش برگزیدم. در آن مجلس هزار قلمدان شمارش شد و او سه سال املای حدیث کرد. ابوالحسن علوی به سکته درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (271 / 1)، سیر النبلاء (99 -98 / 17)، شذرات الذهب (162 / 3)، العبر (199 / 2)، الوافی بالوفیات (373 / 2).

علوی حسنی نیشابوری، ابوعلی محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 393 ق)، محدث. وی برادر کوچک ابوالحسن علوی حسنی نیشابوری است. از ابن‌بلال و ابوبکر قطان حدیث شنید و حاکم نیشابوری نیز از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (99 / 17).

علوی حسینی نیشابوری، ابومنصور ظفر

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 410 ق)، مسند و محدث. گفته‌اند که وی بزرگ مسندان و آقای مجاهدان بود. از عمویش، ابوعلی بن زباره، و ابوالعباس اصم و محمد بن علی بن دحیم شیبانی و ابوبکر نجاد و علی بن عیسی بن ماتی و خلف بن محمد بخاری خیام و ابوزکریا عنبری و دیگران حدیث شنید. ابوبکر بیهقی و ابوصالح مؤذن و ابوبکر بن خلف ادیب و عمر بن ابی‌عمر بسطامی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در روستای خود درگذشت و در همان جا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (263 / 17).

علوی سبزواری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1353 / 1352 -1268 ق)، فقیه، محدث، حکیم، متکلم و شاعر. در هفده سالگی با اجازه حاج ملا هادی سبزواری در مجلس درس آن حکیم حاضر شد و کتاب «اسفار» را نزد آن استاد تحصیل نمود. آن‌گاه به عراق رفت و در محضر درس فاضل اردکانی و میرزای شیرازی حضور یافت. بعد از وفات جلوه چند ماهی در مدرسه‌ی سپهسالار (شهید مطهری فعلی) به تدریس ریاضی و حکمت پرداخت. پس از آن به سبزوار بازگشت و در آن شهر مرجعیت و ریاستی تمام یافت. به او در قبال حاج میرزاحسین سبزواری، میرزا حسین کبیر لقب دادند. آیت‌الله نجفی مرعشی از وی دارای اجازه بود. سید عبدالله برهان المحققین سبزواری و حاج میرزا علی‌اکبر نوقانی از شاگردان وی بودند. در سبزوار درگذشت و در مقبره‌ی استادش دفن شد. از آثار وی:«الارجوزه فی الفلسفه العالیه»؛ حاشیه بر «فرائد» شیخ انصاری؛ «کتاب الطهاره»؛ «کتاب الصوم»؛ «کتاب النذر»؛ «مشکاه الضیاء»، در بداء؛ تفسیر «آیه الخلافه»: (انی جاعل فی لارض خلیفه...).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (156 / 6 ،491 / 1)، ریحانه (191 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 570 -569 / 14)، المآثر و الآثار (172)، مکارم الآثار (1897 -1896 / 6).

علوی عریضی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید محمدمهدی بن ابراهیم بن معصوم بن ابراهیم بن معصوم العلوی العریضی.
نسب ایشان به ظاهر منتهی می‌شود به جناب علی عریضی فرزند مکرم حضرت صادق علیه الصلوة والسلام و جد دوم یا سوم ایشان از درود آمدند به کیذقان که یکی از قراء کوه‌میش و از بلوک سبزوار است و سپس جد مترجم به سبزوار منتقل شده و جد مزبور مختصر تحصیلی نموده بودند ولی از محترمین شایسته و اهل ثروت و کسب بوده و در سال 1315 ق در سبزوار فوت شدند و والد ایشان از علماء و نیز از اهل عبادت و تهجد و سالهای متمادی در کاظمین و نجف و کربلا اقامت داشته و در 1341 ق به سبزوار برگشته و در سال 1366 در آنجا فوت شدند و در امامزاده یحیی مدفون گردیدند.
مترجم محترم در 18 شعبان 1326 ق در سبزوار متولد و مادر ایشان صبیه حاج سید عبدالجواد قوچانی که از تجار مشهور سبزوار بوده‌اند می‌باشد.
در سال 1327 ق والد ایشان که در بین به سبزوار آمده بودند مجددا مراجعت به عراق و مترجم را نیز با خود بردند و تا 1340 ق در کاظمین مشرف و تحصیلات معموله را نموده سپس به کربلا مشرف و به درس مرحوم حاج شیخ علی شاهرودی و آقا شیخ محمدحسین قفقازی لنکرانی حاضر چنانکه در خلال هفته در بغداد رفته و از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه سید هبة‌الدین شهرستانی راجع به شرح احادیث مشکله استفاده نموده و در سال 1344 ق به دستور والدش به سبزوار مراجعت و از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه حاج میرزا حسین مجتهد (بزرگ) استفاضه نموده تا در شب 18 ماه رمضان 1350 ق در جوانی فوت نموده و در قبرستان سبزیر در مقبره مدفون شده‌اند و از ایشان تألیفاتی به نامهای زیر مانده است.
1- خیر التحف فی جواز السجود علی الاجر والخزف
2- رساله مختصری که بطبع رسیده
3- مقاله‌ای درباره ابن العلقمی بما هو بری منا
4- علم‌العقود مختصر که در مجله غرب‌العرب بطبع رسیده
5- تاریخ طوس او المشهد الرضوی
6- نابغة العراق او هبة‌الدین شهرستانی با اجازه روایتی از آن مرحوم بطبع

رسیده
7- مؤلفوا علماء العصر یا حدیقةالزهر در تراجم مؤلفین از علماء عصر
8- انیس الاعلام و جلیس الادباء در کشکول و مطالب متفرقه
9- محکم‌البرهان فی اعجازالقران.
آن مرحوم اجازه روایتی از علماء اعلام مانند مرحوم آیت‌اللَّه حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و آیت‌اللّٰه حاج میرزا هادی خراسانی و محدث قمی و حاج سید عبداللّٰه بوشهری و میرزا علی اردوباری و آقا میرزا محمود شریعتمدار تهرانی و حاج سید عبداللّٰه برهان و والد مکرم خود داشته‌اند.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

علوی، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سید محمدحسن بن العالم الجلیل السید محمدمهدی بن سید ابراهیم علوی عریضی فرزند منحصر مترجم قبلی ولادتش در سبزوار صبح سه‌شنبه بیست و هشتم رمضان 1349 ق و مادرش که متوفی 14 شوال همان سال است صبیه مرحوم آقای حاج میرزا حسین پیشنمازی که از علماء اعلام سبزوار بودند و در یک هزار و سیصد و شصت و هشت در هفتاد و دو سالگی فوت شدند و در امام‌زاده یحیی دفن شدند.
و نسب جد مزبورش برحسب نقل به امامزاده گرامی جناب حسین اصغر فرزند معظم حضرت زین‌العابدین علیه الصلوة والسلام از جانب پدر می‌رسد و از طرف مادر آنچه که به ظاهر مرحوم آقای فاضل هاشمی که عموزاده ایشان و نیز از اجله فخام سبزوار و مراحل فضل و فلسفه و تدریس و جامع عده‌ای از علوم بودند.
می‌فرمودند که از اولاد برامکه و برخی از پادشاهان سربداریه که مقر سلطنت آنها این حدود بوده می‌باشند.
مترجم تحصیلاتش نزد حضرت آقای فاضل مزبور مقداری از ریاض و کشف‌المراد و مرحوم حاج سید عبداللّٰه برهان المحققین مقداری از اصول کافی و فقیه و نزد حضرت آقای حاج شیخ محمدتقی عندلیبی مقیم مشهد مطول و مقداری از لمعه و مکاسب و رسائل و قدری از کفایه و مرحوم آیت‌اللّٰه حاج میرزا حسن سیادتی مختصری از رسائل و کفایه انجام یافت.
و در سال 1377 ق به قم مشرف و مجددا بعضی از آنچه را که در سبزوار استفاده از درس علماء اعلام که به ایشان اشاره شد خوانده و مکاسب را از آقای میرزا علی مشکینی اردبیلی و جلد اول کفایه را از مرحوم آقای میرزا محمد مجاهدی تبریزی و جلد دوم را خدمت آقای سید محمدباقر سلطانی بروجردی مدظله استفاده نموده و خارج از فقه و اصول را از محضر فقهاء فخام و مراجع عظام آیت‌اللّٰه العظمی موسوی و نیز آیت‌اللّٰه العظمی آقای حاج سید محمدرضا گلپایگانی و چون آیت‌اللّٰه العظمی شریعتمداری و مرحوم آیت‌اللّٰه محقق داماد و آیت‌اللّٰه آقای حاج شیخ مرتضی حایری و آیت‌اللّٰه آقا میرزا هاشم آملی استفاده نموده.
و در سال 1387 ق به سبزوار مراجعت و مشغول به انجام وظیفه می‌باشد و از عده بسیاری از مراجع کبار و علماء اعلام اجازه روایتی دارد.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

علیاری تبریزی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1236 -1327 ق)، عالم، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، حکیم، ریاضیدان، ستاره‌شناس، ادیب و شاعر. وی در روستای سردرود تبریز به دنیا آمد. پس از فراگرفتن علوم و فنون معموله و متداوله در نزد استادانی چون میرزااحمد آقا مجتهد شبستری و حاج میرزا لطفعلی و میرزا محمد آقای مجتهد به نجف رفت و در آن جا در نزد پنج تن از مشایخ وقت چون: شیخ مرتضی انصاری و میرزای بزرگ شیرازی و حاج سید حسین کوه‌کمری و شیخ راضی و شیخ مهدی تلمذ نمود و به اجازه‌ی اجتهاد و روایت از هریک از ایشان نایل آمد. وی پس از فراگیری علوم به تبریز بازگشت و بی وقفه به تدریس و تألیف و تصنیف مشغول شد. او ریاضیات و «قانون» ابوعلی سینا را علاوه بر درسهای جاری تدریس می‌کرد. شاگردش شیخ محمد حسن سردرودی رساله‌ای در شرح حال استاد خود در 1333 ق نگاشته است. از آثار وی: «بهجه الآمال فی علم الرجال»، که شرحی است بر «زبده‌ی المقال» و «منتهی الآمال»، در علم رجال، در پنج مجلد؛ «ایضاح الغوامض فی تقسیم الفرائض»؛ «مشکاه الوصول فی علم الاصول»، در شش مجلد؛ «مناهج الاحکام فی اصول الفقه»، شرح مزجی بر «معالم»، در پنج مجلد؛ «منهاج المله فی تعیین الوقت و القبله»؛ «دلائل الاحکام فی شرح شرایع الاسلام»، در پنج مجلد؛ «ریاض المقاصد»، در شرح قصیده‌ی حسن بن راشد حلی، در مدح صاحب الزمان (عج)؛
شرح «دعای سمات»؛ «نهج الاعلان فیما یثبت به دخول رمضان»؛ «الوافیه»، در شرح «لغز الکافیه» شیخ بهایی؛ «هدایه الطالبین»، رساله‌ی عملیه؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (282 / 8)، الذریعه (17 / 25 ،410 / 24 ،64 / 21 ،250 / 13 ،760 / 9 ،159 -160 / 3 ،496 / 2)، ریحانه (193 -192 / 4)، سخنوران آذربایجان (122 -120)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 1479 -1476 / 14)، علماء معاصرین (97 -96)، لغت‌نامه (ذیل/ علی علیاری)، معجم المؤلفین (140 / 7).

علیک رازی، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 299 ق)، حافظ و محدث وی از عبدالاعلی بن حماد نرسی و جباره بن مغلس و بشر بن معاذ عقدی و نوح بن عمرو سکسکی و محمد بن هاشم بعلی و عبدالرحمان بن خالد بن نجیح و نصر بن علی جهضمی و هیثم بن مروان و دیگران حدیث شنید. احمد بن حسن بن عتبه رازی و عبدالله بن جعفر بن ورد و محمد ابن احمد بن خروف و ابوالقاسم طبرانی و حسن بن رشیق و ابومنصور محمد بن سعید ابیوردی و دیگران از وی حدیث شنیدند. دارقطنی او را در حدیث ثقه، آن گونه که باید باشد، نمی‌داند و گوید که او احادیث بدون پشتوانه روایت کرده است. وی در مصر ساکن و والی قریه‌ای در آنجا بود و طلب خراج می‌کرد، و در همان جا نیز درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ اسلام (حوادث 210 / 300 -291)، تذکره الحفاظ (750 / 2)، ری باستان (330 / 2)، سیر النبلاء (146 -145 / 14)، شذرات الذهب (232 / 2)، طبقات الحفاظ (318)، لسان المیزان (35 -34 / 5)، الوافی بالوفیات (134 / 21).

عماد جوینی، شیخ الشیوخ، ابوالفتح عمر

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(636 -581 ق)، محدث، فقیه و مدرس. در دمشق به دنیا آمد و در مصر نشوونما یافت. وی از اثیر ابن بنان و شهاب غزنوی حدیث شنید. وی بعد از پدرش عهده‌دار تدریس در قبه شافعی و مشهد الحسین و مشیخه السعدیه یا مشیخه الشیوخ مصر شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (99 -97 / 23)، شذرات الذهب (181 / 5)، العبر (228 / 3)، النجوم الزاهره (278 / 6).

عمادزاده‌ی اصفهانی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1369 -1284 ش)،مورخ، مدرس و نویسنده. در اصفهان به دنیا آمد. از همان طفولیت با علم و علما آشنا شد و در حوزه‌ی اصفهان به کسب علم و تلمذ از علمای بزگوار آن روز، چون آیات عظام سیدعلی نجف‌آبادی، شیخ محمود مفید، میرزا علی شیرازی، شیخ محمد حکیم خراسانی، سید صدرالدین کوهپایه‌ای و حاج‌میرزا رضا کلباسی پرداخته و به کسب اجازات روایتی از علمای بزرگ آن زمان همچون آیات عظام آقا سید ابوالحسن اصفهانی، سید محمد حجت کوه‌کمری، شیخ محمدرضا مظفر، سید یونس اردبیلی و نیز شیخ آقا بزرگ تهرانی و شخصیتهای علمی دیگر نایل آمد. عمادزاده به تدریس در محیطهای آموزشی و دانشگاه رغبت فراوان نشان می‌داد او از ابتدای تحصیلات خود علاقه فراوانی به تألیف و تحقیق و نشر فرهنگ و معارف اسلامی و خدمت به اهل‌بیت (ع) داشت و همواره به دنبال هدف خویش بود. ثمر و حاصل تلاش وی بیش از صد و بیست تألیف درباره‌ی موضوعات مختلف است. از آن جمله: ترجمه و تفسیر قرآن کریم؛ «صحیفه‌ی کامله‌ی سجادیه، زبور آل محمد»؛ «تاریخ انبیاء از آدم تا خاتم»؛ «زندگانی حضرت رسول (ص) پیشوای اسلام»؛ «تاریخ مفصل اسلام»؛ «معراج»؛ «زندگانی علی بن ابی‌طالب (ع)»؛ «فاطمه الزاهراء (ع)»؛ «شرح خطبه‌ی غدیر»؛ «شرح زندگانی هر یک از حجج معصومین (ع)» یا «مجموعه‌ی زندگانی چهارده معصوم (ع)»؛ «زندگانی حضرت مجتبی (ع)»؛ «زندگانی حضرت خامس آل‌عبا ابی‌عبدالله سیدالشهداء (ع)»؛ «تاریخ عاشورا، عاشورا چه روزیست»؛ «زندگانی حضرت ابوالفضل، قمر بنی‌هاشم (ع)»؛ «زندگانی حضرت علی‌اکبر و علی‌اصغر »؛ «زندگانی زینب کبری»، ترجمه؛ «تاریخ جغرافیایی مکه»؛ «تاریخ جغرافیایی کربلا»؛ «بستان الادب»؛ «جهان اسلام، اسلام در جهان»؛ «مکتب اسلام»؛ «زندگانی علی بن موسی الرضا (ع)»؛ «منتقم حقیقی، مهدی قائم صاحب العصر و الزمان (عج)»؛ مقالات متعدد در روزنامه‌ها و مجلات.[1]
مؤلف، محقق.
تولد: 1284 (8 ذی الحجه 1325 ق.)؛ اصفهان.
درگذشت: 12 فروردین 1369، تهران.
حسین عمادزاده‌ی اصفهانی، فرزند حجت‌الاسلام احمد عمادالواعظین، در حوزه‌ی اصفهان از علمای آن روز چون آیات عظام سید علی نجف‌آبادی،

محمود مفید، علی واعظ شیرازی، محمد حکیم خراسانی، سید صدرالدین کوهپایه‌ای، محمدرضا کلباسی کسب فیض کرد. وی دارای اجازه‌ی روایتی از علمای آن زمان همچون آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، شیخ آقا بزرگ تهرانی، سید محمد بهجت کوه‌کمره‌ای، محمدرضا مظفر، سید یونس اردبیلی بود.
حسین عمادزاده‌ی اصفهانی دارای آثار بسیاری است که برخی از آنها به شرح زیر است: بستان الاداب (برای سال پنجم و ششم متوسط، 1309)؛ جهان اسلام و اسلام در جهان، ترجمه و تفسیر قرآن کریم؛ تاریخ انبیاء از آدم تا خاتم (1334)؛ تاریخ مفصل اسلام (جلد اول، 1337)؛ شرح خطبه‌ی غدیر؛ زندگانی حضرت رسول (ص) پیشوای اسلام (1328)؛ تاریخ عاشورا، عاشورا چه روزی است (زندگانی حضرت سیدالشهداء، 1321)؛ زندگانی حضرت ابوالفضل العباس (ع)؛ قمر بنی‌هاشم (1321)؛ زندگانی حضرت علی‌اکبر و علی‌اصغر (1356 ق.)؛ زندگانی زینب کبری (شیخ جعفر نقدی، ترجمه، 1323)؛ زندگانی حضرت خامس آل عبا ابی‌عبدالله- سیدالشهداء (1374 ق.)؛ زندگی حضرت سجاد (1338)؛ زندگانی علی بن ابی‌طالب (1331)؛ زندگانی حضرت مجتبی (1337)؛ زندگانی حضرت علی بن موسی‌الرضا (1335)؛ رجال اسلام (شامل شرح حال قریب بیست هزار نفر از رجال علمی و ادبی اسلام)؛ تاریخ جغرافیایی کربلا (1326)؛ راهنمای حاج، تاریخ جغرافیایی مکه (1327)؛ صحیفه‌ی کامله‌ی سجادیه زبور آل محمد (1334)؛ فاطمةالزهراء (1336)؛ مجموعه‌ی زندگانی چهارده معصوم (دو جلد، 1331 -1330) دوره‌های مجله‌ی «خرد».
وی علاوه بر تحقیق و تألیف و نیز تدریس در دانشگاه مقالاتی نیز برای روزنامه‌ها و مجله‌ها می‌نوشت.
وی در سال 1315 در تهران ساکن شد و در پنجم ماه رمضان (دوازدهم فروردین سال 1369) درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (252)، کیهان فرهنگی (س 7، ش 3، ص 50)، مؤلفین کتب چاپی (831 -829 / 2).

عمرکی بوفکی نیشابوری، ابومحمد، عمران

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، عالم و محدث. در بوفک یکی از روستاهای نیشابور به دنیا آمد. او از ثقات اصحاب حضرت امام حسن عسکری (ع) و از کبار مشایخ حدیث بود و بسیاری از مشایخ چون عبدالله بن جعفر حمیری از وی روایت می‌کنند. ابن‌داوود حلی در « رجالش»، از سید جمال‌الدین نقل کرده، که نام صاحب عنوان علی بن بوفکی است. از وی آثاری به جا مانده که از آن جمله کتاب «الملاحم» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (189 / 22)، رجال‌ابن داود (قسم 264 -263 / 1)، رجال الطوسی (433 -432)، رجال النجاشی (161 / 2)، ریحانه (206 / 4)، معجم رجال الحدیث (157 -155 / 13).

عمیری هروی، ابوعبدالله محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(489 -398 ق)، فقیه، محدث و زاهد. فقه آموخت و در آن پیشگام بود. سماع حدیث را از 407 ق آغاز کرد. وی از پدرش، از عباس بن فضل نضروی، و علی بن ابی‌طالب خوارزمی و علی بن جعفر قهندزی و عبدالرحمان بن محمد دیناری و ضمام بن محمد شعرانی و عده‌ای دیگر در هرات و از قاضی ابوبکر حیری در نیشابور و از ابوعلی بن شاذان و اقرانش در بغداد و از محمد بن حسین صنعانی در مکه حدیث شنید. عمیری حج گزارد و به یمن نیز مسافرت کرد. او روایات بسیاری نقل می‌کرد. ابن‌طاهره و مؤتمن و محمد بن ابی‌علی همدانی و ابوالوقت و علی بن حمزه و ابونضر فامی و جنید قاینی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او را به عنوان پیشوایی زاهد و مورد اعتماد در حدیث ستوده‌اند. ابوعبدالله دقاق گوید که برای عمیری در خراسان نظیری نبود تا چه رسد به هرات.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (242 / 4)، سیر النبلاء (71 -69 / 19)، شذرات الذهب (394 / 3)، العبر (361 / 2)، الوافی بالوفیات (141 / 4).

عنبری اصفهانی، ابونهشل عبدالصمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(517 -427 ق)، فقیه و محدث. پدرش از فضلای ادبا بود. ابوالحسین بن فاذشاه به وی اجازه داد و عنبری از او «جزء الزهد» اسد بن موسی و از ابن ریذه «معجم» بزرگ و کوچک طبرانی و ازهارون بن محمد «فضایل القرآن» عبدالرزاق و همچنین «بر الوالدین» ابوالشیخ را شیند. سلفی و ابوموسی مدینی و ابوجعفر محمد بن اسماعیل طرسوسی و مسعود بن ابی‌مصنور جمال و مسعود بن محمود عجلی و عبدالواحد بن ابی‌مطهر صیدلانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابوسعد سمعانی گوید که عنبری به وی اجازه روایت داده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (485 -483 / 19).

عنبری طوسی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 290 ق)، حافظ، محدث و مسند. محدث طوس در زمان خویش بود. از خواص شاگردان محمد بن اسلم طوسی بود و زاهدترین آنها. در پی حدیث سفرها کرد و به دمشق و حجاز و عراق و مصر رفت، و از یحیی بن یحیی تیمیمی و ابن‌راهویه و علی بن حجر و ابن‌حمید و حسین بن حریث و عبیدالله قواریری و ابراهیم بن یسوف فقیه حیدث شنید. ابونضر فقیه و ابوالحسین بن زهیر و محمد بن صالح بن هانی و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی در «عبر» او را از درگذشتگان سال 282 ق ذکر کرده است. از آثارش «المسند» یا «مسند العنبری»، که متجاوز از دویست جزء است. شاگردش ابونضر فقیه گوید که با خط خود «مسند» عنبری را در دویست و نود جزء نوشته است. عنبری پس از تصنیف «مسند» برای استحکام آورده‌های خویش کوشید و آنها را متقن کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (377 / 13)، شذرات الذهب (205 / 2)، طبقات الحفاظ (299)، کشف الظنون (1684)، معجم المؤلفین (14 / 1).

عنبری نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 344 ق)، محدث، مفسر، فقیه، لغوی و ادیب. اهل نیشابور بود از ابوعبدالله محمد بن ابراهیم بوشنجی و محمد بن عمرو قشمرد و حسین بن محمد قبانی و ابراهیم بن ابی‌طالب و ابن‌خزیمه و بسیاری دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن عبدش/ عبدوس مفسر و ابوعلی حسین بن علی حافظ و ابوحسین حجاجی و حاکم و ابن‌منده و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابوعلی حافظ قدرت حافظه وی و وسعت آن را ستوده و حاکم گوید که ابوزکریا متجاوز از ده سال گوشه‌گیری کرد، او می‌گفت: عالم برگزیننده باید که به بهترین حالت خویش بازگشت نماید، پاکیزه و حلال بخورد. علم را وسیله‌ای برای مال‌اندوزی قرار ندهد و علم برایش زیبایی آورد. مال خود را فضل‌الهی محسوب کند و سپاسگزار خداوندگار خویش باشد. در «معجم الادباء» سال وفات وی 444 ق ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (534 -533 / 15)، شذرات الذهب (369 / 2)، العبر (69 / 2)، معجم الادباء (34 / 20)، النجوم الزاهره (358 / 3).

عیار نیشابوری، ابوعثمان سعید

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 457 ق)، محدث، فقیه، زاهد، و صوفی. چون در ابتدا به مسلک عیاران سلوک می‌کرد، معروف به عیار شد. در 378 ق برای کسب حدیث سفر نمود و «صحیح» بخاری را در مرو، از محمد بن عمر بن شبویه استماع کرد.
او همچنین در نیشابور از ابومحمد مخلدی و ابوطاهر بن خزیمه و ابوالفضل عبیدالله بن محمد فامی و ابوالحسن خفاف و دیگران حدیث شنید، و در دمشق و اصفهان و نیشابور و هرات و غزنه حدیث گفت. بزرگانی چون محمد بن فضل فراوی و زاهر شحامی و ابوالمعالی محمد بن فضل فراوی و زاهر شحامی و ابوالمعالی محمد بن اسماعیل فارسی و، در اصفهان، غانم بن احمد جلودی و فاطمه بنت محمد بغدادی و حسین بن طلحه صالحانی و عتیق بن حسین رویدشتی و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. عیار در غزنه درگذشت. ابوبکر احمد بن حسین بیهقی «فوائد»ی، در بیست جزء، برگرفته و برگزیده از «اصول» وی نگاشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (303 / 1)، سیر النبلاء (89 -86 / 18)، شذرات الذهب (304 / 3)، العبر (308 -307 / 2)، لسان المیزان (267 -266 ،251 -250 / 3)، الوافی بالوفیات (198 -197 / 15).

عیاشی سمرقندی، ابوالنضر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 320 ق)، مفسر، محدث، ادیب و فقیه امامی. وی اهل سمرقند از فقهای بزرگ فرقه‌ی اثنی‌عشری در زمان کلینی می‌باشد که در ابتدا مذهب عامه داشت و احادیث آنا را استماع می‌کرد ولی بعد به مذهب شیعه گروید. او از شاگردان شیخ کلینی بود. او از علی بن حسن بن علی بن فضال و عبدالله بن محمد خالد طیالسی و جماعتی از شیوخ کوفه و بغداد حدیث شنید. شیخ کشی صاحب «رجال» از شاگردان عیاشی است. از دیگر شاگردان عیاشی پسرش جعفر بن محمد است که خود از مشایخ ابومفضل شیبانی است. شاگرد دیگر او حیدر بن محمد بن نعیم سمرقندی است که راوی جمیع مصنفات عیاشی است. گفته‌اند که وی محدثی مورد اعتماد و یگانه‌ی زمان خویش بود و از نظر علمی و ادبی و اندیشه و ذکاوت در مشرق نظیر نداشت. او مجلسی برای خواص و مجلسی برای عامه مردم برپا می‌کرد. خانه‌اش همانند مسجد،مملو از افرادی چون قاری و کاتب و نیز محدثین و علما بود که در آن عده‌ای به تألیف و مقابله و گروهی به استنساخ و گروهی نیز به تعلیقه و حاشیه‌نویسی مشغول بودند. در طب و نجوم و رویا تبحر داشت و در زمینه‌ی ابواب فقهی و متجاوز از دویست کتاب تألیف کرد که در نواحی خراسان به اشتهار کامل رسید. در فهرست ابن‌الندیم صد و پنجاه و هفت جلد از آثار او ذکر شده است. از آثار وی: «تفسیر علی بن ابراهیم» است؛ «التوحید الصفه»؛ «الصلاه»؛ «الزکوه»؛ «الصوم»؛ «المناسک»؛ «العالم و المتعلم»؛ «الطب»؛ «التجاره و الکسب»؛ «الضقاء و آداب الحکم»؛ «الملاهی»؛ «الجزیه و الخراج»؛ «الطاعه»؛ «حقوق الاخوان»؛ «محاسن الاخلاق»؛ «دلائل الائمه»؛ «الملاحم»؛ «القول بین القولین»؛ «فضائل القرآن»؛ «الانبیاء الائمه»؛ «النجوم»؛ «الرؤیا»؛ «معاریض الشعر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (316 / 7)، اعیان الشیعه (56 / 10)، الذریعه (77 / 60، 133، 139، 207، 17 / 140، 209، 20 / 125، 21 / 195، 24 / 3 / 348، 4 / 5،295 / 105، 7 / 42، 8 / 239، 11 / 307، 12 / 44، 15 356، / 2)، رجال الطوسی (497)، رجال النجاشی (250 -247 / 2)، روضات الجنات (123 -121 / 6)، ریحانه (221 -220 / 4)، سفینه البحار (301 / 2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 306 -305 / 4)، فوائد الرضویه

(642)، الفهرست ابن‌نديم، ترجمه (263 -361)، الفهرست للطوسى (371 ،320 -317 ،309 ،120)، الكنى و الالقاب (491 -490 / 2)، لغت‌نامه (ذيل/ ابوالنضر)، معجم المؤلفين (20 / 12)، هديه الاحباب (205 -204)، هديه العارفين (33 -32 / 2).

غازی اصفهانی، ابونصر احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(532 -448 ق)، حافظ، مسند و محدث. در اصفهان به دنیا آمد. در طلب حدیث سفرهای بسیار کرد. وی در بغداد از ابوحسین بن نقور و عبدالباقی بن محمد عطار و ابوالقاسم بن بسری و عده‌ای دیگر، و در بصره از ابوعلی تستری، و در سرخس از محمد بن عبدالملک مظفری، و در اصفهان از عبدالرحمان بن منده و برادرش ابوعمرو و ابن‌شکرویه و بسیاری دیگر، و در نیشابور از فضل بن عبدالله بن محب و همطبقه‌ی وی، و در هرات از ابوعامر ازدی و ابواسماعیل انصاری و هطمبقه‌ی آنها حدیث شنید. سلفی و سمعانی و ابوموسی مدینی و ابن‌عساکر و مؤید بن اخوه و محمود بن احمد مضری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که او ثقه‌ای دیندار بود. روایات بسیاری را شنیده و کتبی را جمع‌آوری و استنساخ کرده و نوشته‌های بسیاری را از خود باقی گذاشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (354 / 1)، سیر النبلاء (9 -8 / 20)، شذرات الذهب (98 / 4)، طبقات الحفاظ (463 -462)، العبر (441 / 2)، الوافی بالوفیات (263 -262 / 7).

غازی جرجانی، ابوالحسین محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف ح 311 ق)، حافظ و محدث. محدث جرجان بود. به دنبال حدیث سفرها کرد. وی از محمد بن عبدالملک بن ابی‌شوارب و عمرو بن علی فلاس و محمد بن حمید رازی و محمد بن عبدالملک بن زنجویه و محمد بن یحیی ذهلی و بخاری و ابوزرعه رازی حدیث شنید. ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد حاکم از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (407 / 14)، شذرات الذهب (262 / 2)، طبقات الحفاظ (322).

غانمی هروی، ابوالمحاسن مسعود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(553 -464 / 424 ق)، فقیه، ادیب، محدث، عابد و شاعر. در طوس به دنیا آمد و در نیشابور نشوونما یافت. و نیز گفته شده که در نیشابور به دنیا آمد و در طوس نشوونما یافت. وی از جانب دو صاحب نام: ابوالقاسم قشیری و ابوصالح مؤذن صاحب اجازه بود. از ابواسحاق ابراهیم بن محمد اصفهانی و گروهی دیگر حدیث شنید و «مسند» هیثم شاشی را از ابوالقاسم احمد بن محمد خلیلی استماع کرد. ابن‌عساکر و سمعانی و تاج مسعودی و عبدالرحیم بن سمعانی از او حدیث شنیدند. ابن‌سمعانی همچنین «مسند» شاشی و «رساله‌ی» قشری را از او استماع کرد. ابوسعد سمعانی گوی که او بسایر عابد و زاهد و پرهیزکار بود. بطوری که از سفره‌ی پدرش چون با حاکمان اختلاط داشت پرهیز می‌کرد. غانمی شاعری چیره‌دست بود و اشعار بدیعی می‌سرود. از آثار وی نظم ابیاتی است به نام «السحریه»، یعنی آنچه که مربوط به وقت سحر است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (279 -278 / 4)، سیر النبلاء (360 -359 / 20).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم علوم دینی.
تولد: 12 رمضان 1319 ق.
درگذشت: 1 اردیبهشت 1367، تبریز.
آیت‌الله العظمی علی غروی علیاری تبریزی، فرزند آیت‌الله میرزا محسن از شاگردان آخوند خراسانی و صاحب رساله‌های متعدد اصولی و فقهی بود. ایشان پس از پشت سر نهادن دوران کودکی و فراگیری خواندن و نوشتن، به تحصیل علوم دینی روی آورد و نزد جدش آیت‌الله شیخ محمدحسن به فراگیری مقدمات و ادبیات و سطوح فقه و اصول و عقاید و کلام پرداخت. پس از تکمیل سطوح عالیه، در بیست و دو سالگی عازم حوزه‌ی علمیه‌ی نجف اشرف شد و در مدرسه بخارایی سکونت ورزید و سالیان بسیار در محضر آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، آقا ضیاءالدین عراقی، میرزای نایینی، شیخ اسدالله زنجانی، آقا سید ابراهیم اصطهباناتی، سید محمد حجت، سید ابوتراب خوانساری، حاج میرزا علی ایروانی، شیخ ابوالحسن مشکینی، میرزا احمد آشتیانی و جمال السالکین آقا سید علی قاضی به تحصیل فنون، اخلاق، فقه، اصول، کلام، رجال، عرفان، حکمت و فلسفه تا سال 1350 ق. پرداخت. وی در جوانی به دریافت اجازات متعدد روایی و اجتهادی از اساتید معظمش نایل آمد. ایشان در سال 1350 ق. به درخواست جدش آیت‌الله شیخ محمد حسن علیاری به تبریز بازگشت و به تحقیق، تدریس، تألیف، اقامه‌ی جماعت و پرورش شاگردان اشتغال ورزید.
از آیت‌الله العظمی غرویی علیاری تبریزی نوشتارهای فراوانی به جای مانده است که عبارتند از: چهارده جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی آقا ضیاءالدین عراقی در منجزات مریض (چاپ شده)، رهن، وصیت، وقف، رضاع، نکاح، صلح، خیارات، اجاره، قضاء، شروط، مسقطات خیار، غضب، زکات؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی میرزای نایینی در صلات، بیع، خیارات؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله العظمی سید ابوالحسن اصفهانی در طهارت و صلات؛ دو جلد تقریرات درس آیت‌الله سید محمد حجت کوه‌کمره‌ای در صلات و بیع؛ تقریرات درس فقه آیت‌الله میرزا علی ایروانی؛ دو جلد تقریرات درس فقه آیت‌الله شیخ اسدالله زنجانی در خلل صلاة و منجزات مریض؛ توضیح المسائل؛ شرتح

عروة الوثقی (از طهارت تا وصیت) در پنج جلد؛ شرح استدلالی ملحقات عروةالوثقی؛ ده جلد رساله‌های فقهی در صلح، عدم شرطیت رجوع در مسافر؛ محاذاةالرجل و المرأة فی الصلاة، جواز نقل المیت بعد الدفن، ربا، نماز جمعه، منجسیة المتنجس، لباس مشکوک، حرمان زوجه از عقار، الفروع السنیة، فروع تقلید؛ شرح وسیلة النجاة (سه جلد)؛ کتاب الطهارة؛ کتاب الصوم؛ کتاب الحج؛ مناسک حج (دو جلد)؛ شرح تبصرد المتعلمین؛ شرح مبسوط مکاسب؛ علل الشرایع و الاحکام؛ شرح فوائد الاصول؛ شرح کفایة الاصول؛ رساله در ترتب رساله در وضع؛ رساله در ملازمه حکم عقل و شرع؛ قاعده من ملک (و قواعد دیگر)؛ هفت جلد کتاب تقریرات درس اصول آیات عظام: میرزای نائینی (مباحث الفاظ)، آقا ضیاءالدین عراقی (دوره کامل و قاعده لاضرر)، سید ابوالحسن اصفهانی، سید محمد حجت کوه‌کمره‌ای (مباحث عقیله و تعادل و تراجیح)؛ شیخ اسدالله زنجانی میرزا علی ایروانی (اجتماع امر و نهی)؛ اصول عقاید؛ رسالة فی الرجعة؛ تفسیر قرآن (دوازده جلد)؛ مفردات قرآن؛ شرح دعای صباح؛ شرح دعای کمیل؛ شرح دعای سمات؛ شرح دعای افتتاح؛ شرح دعای ابوحمزه ثمالی؛ شرح دعای زیارت جامعه کبیره؛ حل مشکلات الاخبار؛ شرح اربعین حدیث؛ شرح احادیث پیامبر اکرم (ص)؛ شرح احادیث امیرالمومنین در نهج‌البلاغه؛ منهاج الرشاد؛ المواعظ؛ النهجة فی احوال الحجة (ع)؛ الکواکب الحسینیة؛ تقریرات درس آیت‌الله سید ابوتراب خوانساری؛ حاشیه بر رجال وحید بهبهانی.
آیت‌الله العظمی غروی علیاری تبریزی در تاریخ دوشنبه اول اردیبهشت 1367(13 ذیحجة 1417 ق.) در نود و هشت سالگی بدرود حیات گفت و پیکرش پس از تشییع در تبریز، به قم انتقال داده شد و پس از تشییع مجدد و نماز حضرت آیت‌الله بهجت بر آن، در صحن حضرت فاطمه معصومه (س) (بقعه آیت‌الله داماد) به خاک سپرده شد.
علی بن العلامه الحجه المیرزا محسن بن العلامه الکبری الحاج میرزا محمد حسن بن العلامه الکبری الحاج میرزا محمد حسن بن العلامه الکبیر آیه الله العظمی الحاج ملا علی علیاری صاحب کتاب مستطاب (بهجه المقال فی تنقیح الرجال) الغروی العلی یاری از علماء اعلام و مؤلفین کرام معاصر شهرستان تبریز است. وی در صبح جمعه 12 ماه مبارک رمضان سال 1319 قمری هجری در تبریز متولد شده و پس از فراغت از مبادی علوم در خدمت جد امجدش مرحوم آیه الله میرزا محمد حسن سطوح را خوانده و بعد از تکمیل آن مهاجرت به نجف اشرف نموده و از محاضر آیات عظام چون زعیم الشیعه آیه الله العظمی اصفهانی و مرحوم آیه الله نائینی و آیه الله آقا ضیاءالدین عراقی و آیه الله آقا شیخ اسدالله رشتی و آیه الله آقا شیخ اسدالله رشتی و آیه الله آقا سید ابوتراب خونساری و آیه الله میرزا

ابوالحسن مشگینی و آیه الله حاج میرزا علی آقا ایروانی و آیه الله اصطهباناتی استفاده کامل نموده و دروس عقلی را از محضر آیه الله حاج میرزا احمد آشتیانی فراگرفته و از آنان به دریافت اجازات اجتهادی و روایتی نائل شده آنگاه به تبریز مراجعت و تا حال حاضر به انجام وظائف دینی از اقامه جماعت و غیره اشتغال دارند.
دارای تألیفات ارزنده عدیده‌ای می‌باشند که بشرح آنها می‌پردازم:
1- دوره اصول و نصف تقریر بحث آیه الله محقق عراقی
2- دوره اصول آیه الله میرزا حسین نائینی
3- اغلب ابواب فقه از تقریرات آیه الله عراقی
4- تقریرات ابحاث آیه الله العظمی اصفهانی
5- تقریرات ابحاث آیه الله العظمی حجت کوه کمری
6- تقریرات ابحاث آیه الله ایروانی (قده)
7- تقریرات ابحاث آیه الله مشگینی (قده)
8- شرح دعاء سمات 9- شرح دعاء صباح 10- شرح اربعین حدیث 11- اصول دین مبسوط فارسی 12- رسائل متفرقه در اصول و فقه 13- رساله در ملازمت 14- رساله در جریان استصحاب در اعدام ازلیه 15- رساله در غیبه 16- رساله در خلل، تقریر بحث آیه الله محقق زنجانی 17- رساله در بعض فروع عروه الوثقی 18- رساله در مواکب الحسینیه 19- رساله در رضاع 20- رساله در منجزات مریض 21- رساله در قاعده من ملک و در قواعد دیگر 22- رساله در قاعده لا ضرر 23- رساله در نجاسه متنجس 24- رساله‌ای در لباس مشکوک و چندین رسائل دیگر.
از باقیات الصالحات دیگر معظم له فرزند ارجمند ایشان جناب حجه الاسلام آقا شیخ محمد جواد غروی علی یاری است که اکنون از علماء و دانشمندان مقیم تهران است. وی در نجف متولد شده و پس از خواندن مقدمات و سطوح و استفاده از محاضر آیات عظام خوئی و حکیم و دیگران به مشهد رضوی مسافرت و چندین سال اقامت و از محضر آیه الله العظمی میلانی مدظله استفاده نموده آنگاه به قم منتقل و چند سالی از ابحاث و محاضر آیات عظام نجفی مرعشی و شریعتمداری و گلپایگانی استفاده نموده و دو سالی بنابر دعوت عده‌ای از مؤمنین به تهران عزیمت و رحل اقامت افکنده و در مسجد امام زاده زید بازار و مسجد دیگر به اقامه جماعت و انجام وظائف دینی اشتغال دارند. آن جناب ترجمه مفصلی از اسره و خاندان علیاری مرقوم داشته‌اند ولی چون در کتب رجالی دیگر مانند علماء معاصر و غیره مذکور بود از ذکر آن خودداری نمودم.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

غزال زعفرانی اصفهانی، ابوعبدالله محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 369 ق)، حافظ، محدث، قاری و نویسنده. از مقلب به شیخ القراء. وی از محمد بن علی فرقدی و عبدان اهوازی و محمد بن زبان و علی بن احمد علان قاسم بن عصار دمشقی و دیگران حدیث شنید. ابوسعد مالینی و ابونعیم حافظ و ابوبکر احمد بن محمد بن حارث ادیب و عبدالعزیز بن احمد بن فاذویه از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که او صاحب تصانیف در قراآت و حدیث بوده است. از آثارش کتاب «الوقف و الابتداء» است. در «شذرات الذهب» وفات وی را در 363 ق ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (965 -964 / 3)، سیر النبلاء (217 / 16)، شذرات الذهب (47 / 3)، طبقات الحفاظ (386 -385)، معجم المؤلفین (142 / 10)، هدیه العارفین (49 / 2).

غزالی طوسی، مجدالدین، ابوالفتوح احمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 520 / 517 ق)، عارف، واعظ و شاعر. وی که برادر کهتر امام محمد غزالی طوسی است، در طوس دیده به جهان گشود و در اوان کودکی پدر خویش را از دست داد و در نهایت فقر درویشی زندگی را سپری کرد. احمد اگر چه فقه را فراگرفت اما به زهد و تصوف گرایش داشت. در طریقت، شیخ او ابوبکر نساج بود و از برجسته‌ترین شاگردان غزالی، باید از عین القضات همدانی، سنائی غزنوی و ابوالنجیب سهروردی نام برد. وی پس از کناره‌گیری برادرش امام محمد غزالی از تدریس در نظامیه، یک چند به جای او تدریس کرد. غزالی علاو بر این در تصوف نام‌آور بود و صاحب آثار. در وعظ و خطابه نیز استاد بود، مواعظ او در هشتاد و سه مجلس توسط صاعد بن فارس لبانی جمع‌آوری شده است. احمد غزالی به دو زبان فارسی و عربی شعر می‌سروده است. در قزوین درگذشت. از آثار وی: «سوانح العشاق»؛ «احیاء الاحیاء» یا «لباب الاحیاء»، در تلخیص «احیاء العلوم» برادرش؛ «الذخیره فی علیم البصیره»؛ «بحر المحبه فی اسرار الموده»؛ تفسیر سوره‌ی یوسف؛«تازیانه‌ی سلوک» یا «رساله‌ی عینیه».[1]
(ع.) احمد بن محمد بن محمد بن احمد طوسی، فقیه و عارف ایرانی (ف. قزوین 520 ه.ق) وی مانند برادر بزرگش محمد غزالی (2- غزالی) پس از فوت تحت تعهد و نگاهداشت احمد رادکانی قرار گرفت و مقدمات تحصیل علوم دینی را در نزد او آموخت. احمد از جمله‌ی فقهای شافعی بود و به وعظ علاقه داشت و مدت 10 سال (از 488 تا 498 ه.ق) بجای برادر به تدریس در نظامیه‌ی بغداد اشتغال داشت. در طریقت پیرو ابوبکر نساج بود. ذهبیه او را از کبار سلسله‌ی خود می‌دانند. او راست: لباب‌الاحیاء که اختصار احیاء علوم‌الدین است، الذخیرة فی علم البصیرة- بحرالحقیقة، رساله‌ی عشقیه، سوانح العشاق، مکاتیب، کتاب مجالس شیخ احمد، کتاب الحق والحقیقة.
ضح.- بعضی او و برادرش را غزالی منسوب به غزال یا غزاله قریه‌ای از قرای طوس دانند (2- غزالی).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (208 / 1)، ایضاح المکنون (455 ،9 / 2 ،566، 440، 197 / 1)، تاریخ ادبیات در ایران (935 -932 / 2)، تاریخ عرفان و

عارفان ایرانی (425 -423)، تاریخ گزیده (665 -664)، تاریخ نظم و نثر (69)، تصوف اسلامی و رابطه انسان و خدا (193 ،190 ،189 ،184 -183)، دایره‌المعارف فارسی (1806 / 2)، روضات الجنات (288 -285 / 1)، شذرات الذهب (64 ،60 / 4)، العبر (413 -412 / 2)، فرهنگ سخنوران (1590 ،1413 ،1009 ،985 ،901 ،825)، الکنی و الالقاب (495 / 2)، لسان المیزان (442 ،440 / 1)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، مبانی عرفان و احوال عارفان (418 -415)، مجالس النفائس (318)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (81 -80 / 19)، معجم المؤلفین (147 / 2)، مؤلفین کتب چاپی (430 -429 / 1)، النجوم الزاهره (224 / 5)، نفحات الانس (380 -379)، وفیات الاعیان (98 -97 / 1).

غزالی، عبدالباقی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع.) عبدالباقی بن محمد بن عبدالواحد مکنی به ابومنصور محدث دانشمند (ف. 513 ه.ق). وی معاصر امام غزالی (2- غزالی) و شاگرد کیای هراسی بود و ابوطاهر سلفی از او روایت می‌کند.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

غزی سمرقندی، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(441 -365 ق)، محدث و فقیه حنفی. معروف به ابن‌سختام. در بغداد و شام از پدرش و محمد بن مت اشتیخنی و ابراهیم بن عبدالله رازی بخاری و ابوسعد عبدالرحمان بن محمد ادریسی و منصور بن نصر کاغدی و محمد بن یحیی غیاثی و دیگران حدیث شنید. ابوعلی اهوازی و ابوبکر خطیب و منصور بن عبدالجبار سمعانی و فقیه نصر مقدسی و فید بن عبدالرحمان همدانی و ابوطاهر حنایی و دیگران از وی حدیث شنیدند. گویند که او دارای «ثلاثه اجزاء» در حدیث بوده است. در راه بازگشت از بغداد به سوی خراسان درگذشت. در «شذرات الذهب» او را تحت عنوان غزنی و در «تاریخ بغداد» عربی ذکر کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (342 / 11)، سیر النبلاء (605 -604 / 17)، شذرات الذهب (266 / 3)، العبر (279 / 2).

غطریفی جرجانی، ابواحمد محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 377 ق)، حافظ، مسند و محدث. پدرش نیشابوری بود و در مرز دهستان سکونت داشت و از مرزداران بود. ابواحمد در همان جا به دنیا آمد و در جرجان نشوونما یافت. غطریفی از ابوخلیفه جمحی و حسن بن سفیان و ابراهیم بن یوسف هسنجانی و عبدالله بن ناجیه و هیثم بن خلف و احمد بن حسن صوفی و ابوالعباس بن سریج، شیخ شافعیان، و ابوبکر بن خزیمه و عبدوس بن احمد همدانی و احمد بن محمد وزان و محمد بن محمد بن سلیمان باغندی و عمر بن محمد کاغذی و همطبقه آنان در جرجان و ری و بصره و نیشابور و بغداد و همدان حدیث شنید. رفیقش ابوبکر اسماعیلی، در تألیفاتش، متجاوز از صد حدیث از وی روایت کرده است. ابونعیم حافظ و حمزه سهمی و رضی بن اسحاق نصری و ابوالعلاء سری و قاضی ابوطیب طبری و نیز دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. از آثار وی نگارش «الصحیح» یا «الصحیح علی المسانید» به سبک «صحیح بخاری» است، که به نام «المسند الصحیح علی صحیح البخاری» نیز ضبط شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (301 / 4)، ایضاح المکنون (64 / 2)، سیر النبلاء (356 -354 / 16)، طبقات الحفاظ (388 -387)، لسان المیزان (639 -638 / 5)، معجم المؤلفین (254 / 8 ،68 / 2)، الوافی بالوفیات (84 / 2)، هدیه العارفین (50 / 2).

غفاری مروزی، ابومحمد رجاء

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 249 ق)، حافظ، محدث و مصنف. در سمرقند و سپس در بغدد ساکن بود. از نضر بن شمیل و ابونعیم و ابوصالح کاتب و محمد بن مجیب و علی بن حسن بن شقیق حدیث شنید. ابوداوود و ابن‌ماجه قزوینی و ابوحاتم رازی و محاملی و ابوالعباس سراج و ابن ابی‌الدنیا و ابوحامد حضرمی و یحیی بن صاعد و بسیاری دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در بغداد درگذشت. خطیب او را در علم حدیث پیشگام و ثقه‌ای مورد اعتماد کامل می‌داند. ابن‌حبان گوید که غفاری شنیده‌های خویش را جمع‌آوری و بر اساس آن تصانیفی از خود به جای گذاشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (411 -410 / 8)، تذکره الحفاظ (543 -542 / 2)، تهذیب التهذیب (241 -240 / 3)، الجرح و التعدیل (ج 1 ق 503 / 2)، سیر النبلاء (100 -98 / 12)، شذرات الذهب (120 / 2)، طبقات الحفاظ (243 -242)، العبر (357 / 1)، معجم المؤلفین (152 / 4).

غلام محسن اصفهانی، ابوعلی احمد بن ابراهیم

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 418 ق)، محدث. از ابومحمد بن فارس و ابواحمد عسال حدیث شنید. ابوحفص عمر بن احمد معلم و ابوبکر احمد بن محمد بن حافظ ابن‌مردویه و گروهی از مشایخ حافظ سلفی از وی حدیث روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (388 / 17).

غنجار بحاری، ابوعبدالله محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(412 -337 ق)، حافظ، محدث و مورخ. اهل بخارا بود و محدث آنجا. از خلف بن محمد خیام و سهل بن عثمان سلمی و ابوعبید احمد کرمینی و ابراهیم ملاحمی و بسیاری دیگر از علماء و محدثین دیارش حدیث شنید. هناد نسفی و گروهی دیگر از شاگردان وی بودند. غنجار در بخارا درگذشت و در مقبره‌ی حوض فدام دفن شد. از آثارش: «تاریخ بخارا»؛ «فضائل الصحابه»، تصنیفی در «فضائل الاربعه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (205 / 6)، انساب سمعانی (312 -311 / 4)، سیر النبلاء (305 -304 / 17)،شذرات الذهب (196 / 3)، طبقات الحفاظ (413)، العبر (221 / 2)، کشف الظنون (1276 ،286)، معجم الادباء (214 -213 / 17)، معجم المؤلفین (105 ،7 / 9)، الوافی بالوفیات (60 / 2)، هدیه العارفین (61 / 2).

غنجار بخاری ازرق، ابواحمد عیسی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 186 ق)، محدث. معروف به محدث بخارا و ماوراءالنهر و مشهور به عیسی غنجار. چون سرخ‌روی بود به غنجار ملقب شد. او از سفیان ثوری و عیسی بن عبید کندی و ورقاء بن عمر و ابوحمزه سکری و دیگران حدیث روایت کرد. بجیر بن نضر و محمد بن سلام بیکندی و اسحاق بن حمزه بخاری و محمد بن امیه ساوی و محمد بن فضل و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. حاکم گوید که غنجار پیشوای عصرش بود، او در بزرگسالی به طلب حدیث پرداخت و خودش فردی راستگو بود، گرچه از صد شیخ و استادی که معروف نیستند حدیث روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 322 -321 / 190 -181)، التاریخ الکبیر (394 / 6)، تهذیب التهذیب (202 -201 / 8)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 286 -285 / 1)، سیر النبلاء (488 -487 / 8)، شذرات الذهب (310 / 1)، العبر (227 / 1)، لسان المیزان (390 / 5)، النجوم الزاهره (153 / 2).

غندجانی اهوازی، ابواحمد عبدالوهاب

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(366- 447 ق)، محدث. در اهواز به دنیا آمد. «تاریخ» بخاری را از حافظ احمد بن عبدان شیرازی در اهواز شنید. او از ابوطاهر ملخص و ابوالقاسم بن صیدلانی در بغداد حدیث شنید. غندجانی ساکن بغداد گشت و در آنجا حدیث گفت. خطیب بغدادی از روایان احادیث اوست. ابوالفضل بن خیرون و مبارک بن طیوری و ابوغنائم نرسی نیز از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (4 / 313)، تاریخ بغداد (11 / 33- 34)، سیر النبلاء (17 / 661- 662)، شذرات الذهب (3 / 276)، العبر (2 / 291).

غندر رازی، ابوالحسین محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 330 ق)، محدث. در طبرستان از ابوحاتم رازی و محمد بن ضریس حدیث روایت کرد. محمد بن جعفر بن حمویه که وی را در 330 ق ملاقات کرده، احادیثی از او روایت می‌کند. ذهبی گوید که حدیثش را در کتاب «الالقاب» شیرازی یافتم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (217 / 16).

غورجی هروی، ابوبکر احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 481 ق)، محدث. او راوی «جامع» ترمذی از ابومحمد عبدالجبار جراحی است. مؤتمن ساجی و ابوالفتح کروخی و دیگران از او روایت کرده‌اند. حسین بن محمد کتبی محدث او را در حدیث مورد اعتماد دانسته است. وی در حدود نود سالگی در هرات درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (7 / 19)، شذرات الذهب (365 / 3)، العبر (343 / 2)، الکامل (148 / 8).

فارسی نیشابوری، ابوالحسن عبدالغافر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(529 -451 ق)، حافظ، محدث، لغوی، ادیب، مورخ و فقیه شافعی. از طرف پدر نوه‌ی شیخ بزرگ ابوحسین فارسی نیشابوری و از طرف مادر نوه‌ی شیخ ابوالقاسم قشیری است. او در نیشابور به دنیا آمد. نزد امام الحرمین جوینی اصول علم حدیث و فقه آموخت و از پدرش، اسماعیل، و مادرش، ام‌رحیم، دختر قشیری و جدش ابوالقاسم عبدالکریم قشیری و جده‌اش، فاطمه دختر ابوعلی دقاق، و دو دایی‌اش ابوسعد و ابوسعید، فرزندان قشیری، و احمد بن منصور مغربی و احمد بن عبدالرحیم اسماعیلی و احمد بن حسن ازهری و خلقی کثیر، احادیث بسیار استماع کرد، و در علوم مذهبی سرآمد گشت و به غزنه و هند و خوارزم مسافرت کرد و بزرگان را دیدار نمود و از ابومحمد جوهری و ابوسعد کنجرودی و ابوبکر محمد طبری اجازه دریافت کرد. ابوسعد عبدالله بن عمر صفار آخرین کسی است که از وی حدیث روایت کرده است. او را فقیهی محقق و فصیحی خوش‌زبان و ادیبی کامل توصیف کرده‌اند. وی خطیب نیشابور گشت و سرانجام در نیشابور درگذشت. از آثارش: «مجمع الغرائب فی غریب الحدیث»؛ «السیاق»، در تاریخ نیشابور که تکمله‌ای بر کتاب «تاریخ نیشابور» حاکم نیشابوری است؛ «المفهم»، شرح «غرایب صحیح مسلم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (157 / 4)، روضات الجنات (22 / 8)، ریحانه (273 -272 / 4)، سیر النبلاء (18 -16 / 20)، شذرات الذهب (93 / 4)، العبر (436 -435 / 2)، کشف الظنون (1602، 1011، 558، 308)، الکنی و الالقاب (67 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالحسن)، معجم المؤلفین (267 / 5)، وفیات الاعیان (225 / 3)، هدیه العارفین (587 / 1).

فارسی نیشابوری، ابوالحسین عبدالغافر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 448 -350 ق)، محدث و فقیه. وی از ابواحمد محمد بن عیسی بن عمرویه جلودی در 365 ق «صحیح» مسلم و از ابوسلیمان خطابی «غریب الحدیث» را استماع کرد و از بشر بن احمد اسفرایینی و چند تن دیگر حدیث شنید و خود حدود پنجاه سال حدیث گفت. نصر بن حسن تنکتی شاشی و ابوعبدالله حسین بن علی طبری و عبیدالله بن ابوالقاسم قشیری و عبدالرحمان بن ابوعثمان صابونی و محمد بن فضل صاعدی فراوی و اسماعیل بن ابوبکر قاری و فاطمه بنت زعبل و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. «صحیح» مسلم را حسن بن احمد سمرقندی حدود سی مرتبه و ابوسعد بحیری حدود بیست مرتبه بر او قرائت کرده‌اند. نوه‌اش عبدالغافر بن اسماعیل فارسی نیشابوری جد خود را مردی مورد اعتماد، صالح و دیندار معرفی کرده است. شیخ ابوالحسین فارسی در نیشابور درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (298 / 2)، سیر النبلاء (21 -19 / 18)، شذرات الذهب (278 -277 / 3)، العبر (292 / 2).

فارسی، فاطمه

قرن:4
جنسیت:زن
ملیت:ایران
پیش از 427 ق، از زنان محدث. وی از ابواحمد بن عدی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 507.

فارفانیه‌ی اصفهانیه، عفیفه

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(606 -516 ق)، محدث و مسند. وی مسنده‌ی اصفهان بود و در فقه و حدیث شهره‌ی شهر. از عبدالواحد بن محمد دشتج و حمزه بن عباس علوی و اسحاق بن احمد اشنانی و جعفر بن عبدالواحد ثقفی حدیث شنید و از فاطمه جوزدانیه «المعجم الکبیر» و «المعجم الصغیر» طبرانی و «الفتن» نعیم بن حماد را شنید و از ابوعلی حداد اجازه‌ی روایت گرفت. ابوعلی بن مهدی و ابوغنائم بن مهتدی بالله و ابوسعد ابن‌طیوری و ابوطالب یوسفی برای وی اجازه ارسال داشتند. گویند که مشایخ وی بیش از پانصد نفر بودند. ابوموسی بن عبدالغنی و شیخ ضیاء و رفیع اسحاق ابرقوهی و ابوبکر ابن نقطه از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (35 / 5)، سیر النبلاء (483 -481 / 21)، النجوم الزاهره (177 / 6).

فارمدی طوسی خراسانی، ابوعلی فضل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(477 -407 / 405 ق)، محدث، زاهد، صوفی و واعظ. در فارمد طوس به دنیا آمد. از مشایخ بزرگ صوفیه خراسان، و به گفته‌ی سمعانی زبان گویای خراسان و شیخ آنجا بود. او از شاگردان امام محمد غزالی و استاد حجه‌الاسلام ابوحامد غزالی است. از ابوعثمان صابونی و دیگران فقه آموخت و از ابوعبدالله بن باکویه و ابومنصور عبدالقاهر بغدادی و ابوحسان مزکی حدیث شنید. عبدالغافر بن اسماعیل و عبدالله بن علی خرکوشی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. فارمدی به نیشابور رفت و مدتی از نزدیکان و مریدان خاص امام ابوالقاسم قشیری شد. سپس در پی تحولات روحی به طوس بازگشت و در آنجا با ابوالقاسم کرگانی آشنا شد و مرید او گردید و سپس داماد او شد. از دیگر استادان وی در تصوف ابوالحسن خرقانی را نیز می‌توان نام برد. فارمدی معاصر شیخ ابوسعید ابوالخیر بود و در مجلس درس وی نیز حاضر می‌شد. مجالس ذکر و موعظه‌ی فارمدی شهرت فراگیر داشت، به این دلیل او را لسان‌الوقت می‌خوانده‌اند. عبدالغافر از او تعبیر به شیخ الشیوخ کرده، گوید که طریقه او در وعظ ممتاز بود و آنچنان نیکو ادا می‌شد که در دلها می‌نشست. او بیشتر دارایی خویش را بر صوفیه انفاق کرد. وی در طوس درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اسرار التوحید (669 -668 / 2)، انساب سمعانی (335 / 4)، سیر النبلاء (566-565 / 18)، شذرات الذهب (356 -355 / 3)، العبر (337 / 2)، کشف المحجوب (211)، کیمیای سعادت (156 ،35 -34 / 2)، معجم البلدان (259 / 4)، نفحات الانس (375 -373).

فاضل بسطامی، نوروز علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1309 ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و واعظ. در بسطام به دنیا آمد. در کودکی به مشهد مهاجرت کرد و در خدمت علمای بزرگ آن زمان تحصیل فقه و اصول نمود تا به درجات بالائی از فضل و کمال رسید. از آثارش: «التحفه الحسینیه»، در بیان حالات حضرت سیدالشهداء (ع) و اهل‌بیت او، در دو مجلد؛ «التحفه الرضویه»، در ذکر حالات و معجزات حضرت ثامن‌الائمه (ع)؛ «سرور العارفین»، در احوال مختار؛ «نجاه لخافقین فی ثواب زیاره الحسین (ع)»؛ کتاب «ذخیره المعاد»، در اخلاق و موعظه و ارشاد؛ کتاب «سراج المتهجدین»، منتخبی از «تحفه الابرار» شیخ حسین اصفهانی؛ کتاب «لولوه البحرین فی ذکر مناقب الحسین (ع)». [1]
نوروزعلی معروف به (فاضل بسطامی) متوفی 1309 ق عالمی با عمل و فاضلی بی‌بدل از روات اخبار و ناقلین آثار ائمه‌اطهار علیهم سلام‌اللّٰه الملک الغفار بوده وی در بسطام متولد و از کودکی مهاجرت به مشهد نموده و در خدمت علماء بزرگ آن زمان تحصیل فقه و اصول نموده تا به درجات سامیه فضل و کمال رسیده و چندین کتب تألیف کرده که از آن جمله (تحفه الحسینیه) در دو مجلد در بیان حالات و مراثی حضرت سیدالشهداء و اهل‌بیت طیبات آن جناب و دیگر کتاب تحفه الرضویه در ذکر حالات و معجزات حضرت ثامن‌الائمه (ع) و کتاب سرورالعارفین در احوال مختار و نجات الخافقین در فضیلت زیارت حضرت سید الشهداء و کتاب ذخیره المعاد و کتاب (سراج‌المتهجدین) و کتاب (لؤلؤة البحرین) و غیره.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (3 / 430، 436، 10 / 21، 12 / 160- 161، 175، 18 / 378، 24 / 57- 58)، گنجینه‌ی دانشمندان (7 / 151- 152).

فاضل قندهاری، عبدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1313 / 1312 / 1311 -1227 ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، محدث، ریاضیدان، مدرس و شاعر، متخلص به وصال. اصلش از قندهار و سکونتش در مشهد بود. نزد پدرش ملا نجم‌الدین که از علمای معروف افغانستان و از مراجع آن دیار بود، مشغول به تحصیل گردید و علوم گوناگون از قبیل تفسیر، حدیث، اصول، فقه، کلام، حکمت و اخبار را در نزد وی آموخت، تا به دریافت اجازه‌ی اجتهاد از وی نایل شد. سپس در محضر حاج سید محمد باقر اصفهانی شفتی معروف به حجه‌الاسلام حاضر شد. پس از آن به نجف رفت و در سلک شاگردان شیخ انصاری درآمد. در بازگشت به ایران در مشهد ساکن شد. او در 1257 ق پس از اشغال قندهار توسط نیروهای انگلیس به کابل رفت و توانست اتحادی بین فرقه‌های شیعه و سنی ساکن آنجا پدید آورد و بر ضد انگلیسی‌ها قیامی تدارک کند. در 1271 ق به مشهد بازگشت و تا آخر عمر در آنجا زیست و به عنوان مرجعی بزرگ و مدرسی توانا کرسی تدریس فقه و اصول و حدیث و تفسیر و کلام و عقاید و حکمت و تاریخ و ادبیات را اداره و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. نامبرده علاوه بر این که جامع معقول و منقول بوده، طبع شعر نیز داشته است. در اوایل مهجور تخلص می‌کرد و در اواخر وصال را برای تخلص خویش برگزید. در ده سال آخر عمر زمین‌گیر شد. او در دارالضیافه آستان رضوی مدفون است. از آثار وی: «حل العقال فی خلق الاعمال»؛ «الفرائد البهیه»،در شرح «العقاید» شیخ بهائی؛ «محل الطرف فی علم الصرف»؛ «الهدایه فی تفسیر آیه الولایه»؛ شرح «مشکاه الانوار»؛ «البرهان فی قطع شبه الشیطان» یا رساله‌ی «برهانیه»، در کلام؛ ترجمه‌ی «تفسیر العسکری (ع)»؛ «تحریر الاصول»، در اصول فقه؛ «تذکره العلماء»؛ «دلاله السالکین فی قواعد العارفین»؛ «کشف الغطاء عن مسئله البداء»؛ «خوان الوان»، در متفرقات، به سبک کشکول.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (87 / 8)، الذریعه (187 / 25 ،45 / 18 ،285 / 17 ،134 -133 / 16 ،255/ 8 ،275 -274 ،71 / 7 ،90 -89 / 4 ،379 ،90 / 3)، ریحانه (321 -320 / 6)، شرح حال رجال (146 / 6)،

طبقات اعلام الشيعه (قرن 1219 -1218 / 14)، مکارم الآثار (850 -846 / 3).

فاضل هندی، بهاءالدین محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1137 / 1135 -1062 ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و مفسر. معروف به بها و تاج الفقها و فاضل اصفهانی. گاهی به جهت تألیف کتاب «کشف اللثام» به او کاشف اللثام گفته‌اند. با این که اصفهانی است، اما چون در اوایل زندگانی با پدرش، ملا تاج‌الدین حسن، به هندوستان رفت و مدتی در آنجا اقامت کرد، بعد از مراجعت به اصفهان به فاضل هندی مشهور شد. در دوازده سالگی از فراگیری علوم عقلی فارغ شد. او از شاگردان ملا محمدباقر مجلسی است. وی به واسطه‌ی پدرش، ملا تاجا، از ملا حسنعلی بن ملا عبدالله از مشایخ علامه‌ی مجلسی است، روایت حدیث کرد. شیخ احمد حلی و محمدعلی کشمیری از شاگران او هستند که از وی دارای اجازه بودند. به هنگام فتنه‌ی افغان در اصفهان درگذشت و در تخت پولاد دفن شد. بعدها حاج ملا محمد نایینی در کنارش به خاک سپرده شد و قبور این دو تن به فاضلان مشهور گشت. از آثار وی: «تفسیر قرآن»؛ «تلخیص الشفا»، در حکمت که ملخص «شفا»ی ابن‌سینا است؛ «کشف اللثام و الابهام عن قواعد الاحکام»، در فقه، که شرح «قواعد» علامه حلی و از مهمترین تألیفات فاضل هندی است که صاحب «جواهر» و صاحب «ریاض» به آن اعتماد بسیار داشتند و از مدارک کتب ایشان است؛«المناهج السویه النبویه»، در شرح «روضه البهیه»؛ «مناسک الحج»؛ «کلید بهشت»، به فارسی، در اصول دین؛ «النجاه»؛ «احاله النظر»، در قضاء و قدر؛ «التمحیص» یا «ملخص التلخیص»، خلاصه‌ای از «تلخیص المفتاح» خطیب قزوینی دمشقی،در علم بلاغت؛ «چهار آئینه»، به فارسی، در اثبات امور چهارگانه که آن را به نام شاه سلطان حسین صفوی تألیف کرده است؛ «جوابات المسائل الفقهیه»، که بیشتر آن در عبادات است؛ حاشیه بر «شرح المواقف» سید شریف جرجانی؛ حاشیه بر شرح «الهدایه الاثیریه» میبدی؛ شرح؛ العقائد النفسیه»؛ «رساله فی الاحتیاطات اللازمه العمل»، که شاگردش شیخ عبدالحسین بن عبدالرحمان بغدادی آن را از املائات او نوشته است؛ «اللالی العبقریه فی شرح العینیه الحمیریه»؛«الخور البریعه فی اصول الشریعه» و شرح آن؛ «الزبده»، در اصول دین.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (138 / 9)، ایضاح المکنون (596 ،564، 366، 2 / 583، 440، 309 / 1)، تذکره القبور (457 -456)، الذریعه (57

18 / 56- 57، 132، 259- 260، 22 / 204، 272، 345، 361، 24 / 277، 10 / 257، 11 /34- 35، 168، 13 / 370، 15 /361، 17 / ،233 4 / 265، 296، 423، 431، 5 / 229، 311، 6 / 137، 139، 7 / 276- 280، / 1)،روضات الجنات (112 -106 / 7)، ريحانه (285 -284 / 4)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 577 -575 / 12)، فوائد الرضويه (482 -477)، الكنى و الالقاب (11 / 3)، لغت‌نامه (ذيل/ فاضل هندى)، معجم المؤلفين (212 / 9)، هديه العارفين (318 / 2).

فالی خوزستانی، ابوالحسن، ابوالحسین مؤدب علی

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 448 ق)، محدث، نحوی، ادیب و شاعر. او به فاله از توابع ایذج (ایذه) خوزستان منسوب است. وی در بصره مدتی زیست و در آنجا از ابوعمر هاشمی و ابن‌خربان نهاوندی و ابوالحسین بن نجار/ نجاد و دیگر شیوخ آن زمان حدیث شنید.سپس به بغداد آمد و در آنجا ساکن شد. خطیب در «تاریخ بغداد» و ابوالحسین ابن طیوری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او نظم نیکویی داشت. فالی در مقبره‌ی جامع المنصور مدفون است. از آثارش: «کتاب الاستقامه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (342 / 4)، ایضاح المکنون (266 / 2)، تاریخ بغداد (334 / 11)، ریحانه (290 -289 / 4)، سیر النبلاء (55 -54 / 18)، شذرات الذهب (278 / 3)، الکامل (79 / 8)، کشف الظنون (1389)، الکنی و الالقاب (12 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ علی فالی)، معجم الادباء (230 -226 / 12)، معجم البلدان (264 / 4)، معجم المؤلفین (21 -20 / 7)، النجوم الزاهره (61 / 5)، هدیه العارفین (688 / 1).

فامی قزوینی، ابوداوود سلیمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 339 ق)، عالم و محدث. در مسافرتی همسفر ابوالحسن قطان بود. از ابوحاتم رازی و منسجر بن صلت و ابوعبدالله بن ماجه و اسحاق بن ابراهیم دبری و همطبقه آنان حدیث شنید. سلیمان بن احمد نساج و ابوالحسین احمد بن فارس لغوی و حسن بن عبدالرزاق و محمد بن احمد بن عثمان بن طلحه زبیری قزوینی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (406 -405 / 15).

فامی هروی، ابوصابر عبدالصبور

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(552 -470)، محدث و فقیه. او تاجری نیکوکار بود که امین نامیده می‌شد. وی «الجامع» ترمذی را از ابی‌عامر ازدی، در بغداد، استماع کرد و از شیخ‌الاسلام و نجیب واسطی و الیاس بن مضر حدیث شنید. در همدان و بغدد در 539 ق حدیث گفت. سمعانی و فرزندش عبدالرحیم و ابوالحسن بن نجای واعظ و احمد بن حسن عاقولی از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (372 / 2)، سیر النبلاء (329 -328 / 20)، شذرات الذهب (162 / 4)، النجوم الزاهره (313 / 5).

فامی هروی، ابومحمد عبدالجلیل

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(562 -470 ق)، محدث و مسند. وی مسند هرات بود. آخرین کسی است که از بی‌بی بنت عبدالصمد هرثمیه و عبدالرحمان بن محمد کلار بوشنجی حدیث شنید. او همچنین از شیخ‌الاسلام خواجه عبدالله بن محمد انصاری حدیث روایت کرد. وی آخرین کسی است که به اسنادی عالی حدیث ابوالقاسم بغوی را نقل کرده است. سمعانی و فرزندش، ابوالمظفر، و عبدالباقی بن عبدالواسع ازدی و حافظ عبدالقادر رهاوی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. او بزرگترین استاد حفاظ عبدالقادر رهاوی است. سمعانی او را ستوده و وی را اهل نیکی و راستی قلمداد کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (378 / 2)، سیر النبلاء (451 / 20)، شذرات الذهب (205 / 4)، العبر (37 / 3).

فامی هروی، ثقه‌الدین ابونضر، ابونصر عبدالرحمان

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(546 -472 ق)، حافظ، محدث، ادیب و مورخ. اهل هرات بود و محدث آنجا. از ابواسماعیل خواجه عبدالله انصاری و محمد بن علی عمیری و نجیب بن میمون واسطی و قاضی و ابوعامر ازدی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. در کهولت به حج رفت و از هبه‌الله بن علی بخاری و ابوالقاسم بن حصین حدیث شنید. ابن‌عساکر و سمعانی و ابوروح عبدالمعز بزاز و گروهی دیگر از وی حدیث شنیدند. سمعانی گوید که او دارای شناخت کافی در حدیث و ادب بود و اخلاقی نیکو داشت. از آثارش کتاب «تاریخ هرات» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (343 / 4)، سیر النبلاء (299 -297 / 20)، شذرات الذهب (140 / 4)، طبقات الحفاظ (471)، معجم المؤلفین (143 / 5)، النجوم الزاهره (290 / 5)، هدیه العارفین (518 / 1).

فامی‌شیرازی، ابومحمد عبدالوهاب بن محمد بن عبدالوهاب

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(500 -414 ق)، فقیه، محدث، مدرس و مفتی معتزلی شافعی. از استان فارس و اهل شیراز بود. از طرف خواجه نظام‌الملک، در 483 ق، برای تدریس در نظامیه به همراهی ابوعبدالله حسین بن محمد طبری به بغداد رفت، پس هر یک از آنها یک روز در میان درس می‌گفتند، ولی بعد از سالی عزل شدند. فامی از ابوبکر احمد بن حسن بن لیث و عبدالواحد بن یوسف قزاز و لعی بن بندار حنفی و ابوزرعه احمد بن یحیی خطیب شیرازی و حسن بن محمد بن عثمان بن کرامه شیرازی حدیث نوشت. وی در جامع قصر املای حدیث می‌کرد. عبدالوهاب انماطی و ابن‌ناصر از وی حدیث روایت کرده‌اند. فامی در شیراز درگذشت. او از بزرگان فرقه شافعی بود که حدود هفتاد اثر در هیجده شاخه علمی از خود بجای گذاشته است. از آثارش: «تفسیر»ی بزرگ، مضتمن صد هزار بیت؛ «تاریخ الفقهاء»؛ کتاب «الآحاد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (336 / 4)، ذیل تاریخ بغداد (399 -390 / 16)، سیر النبلاء (252 -248 / 19)، شذرات الذهب (413 / 3)، الکامل (245 / 8)، کشف الظنون (1100، 451)، لسان المیزان (512 -509 / 4)، مدارس نظامیه (142)، معجم المؤلفین (229 / 6)، هدیه العارفین (637 / 1).

فتال نیشابوری، ابوعلی، ابوجعفر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، فقیه، حافظ، مفسر، محدث و واعظ. معروف به فتال و فارسی و ابن‌الفارسی. نام و نسب او را گاهی به جهت انتساب به پدرش، محمد بن حسن، و گاهی به مناسبت جدش، محمد بن علی، و گاهی به ملاحظه‌ی جد عالی‌اش، محمد بن احمد، ذکر کرده‌اند. او از مشایخ ابن شهرآشوب است. فتال از شیخ طوسی و به واسطه‌ی پدرش از سید مرتضی حدیث روایت کرده است. با زمخشری صاحب «کشاف» از علمای عامه و ابوالفتوح رازی و فضل بن حسن طبرسی از مفسران خاصه معاصر و هم طبقه بود. در فقه و حدیث استادی توانا بود. دانش و زهد و پارسایی را با هم داشت. سخنرانی با منطق رسا و کوبنده بود و واعظی که با سخن و عمل پند می‌داد. گویش زیبای او باعث شد که به او فتال یا بلبل گویند. ابن‌داوود در کتاب «رجال» گوید که: فتال عقیده‌شناسی جلیل‌القدر و فقیهی دانشمند و زاهدی پارسا بود، که عاقبت به دست عبدالرزاق ملقب به شهاب الاسلام، رئیس نیشابور به جرم شیعه بودند شهید شد. از آثارش: «روضه الواعظین و بصیره المتعظین»؛ «التنویر فی معانی التفسیر». ابن شهرآشوب راوی هر دو می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (305 / 11 ،470 -469 ،297 -296 / 4)، رجال ابن‌داود (قسم 295 / 1)، روضات الجحنات (243 -234 / 6)، ریحانه (294 -291 / 4)، شهیدان راه فضیلت (79 -78)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 275 / 6)، فوائد الرضویه (469)، فهرست منتجب‌الدین (191 ،166)، الکنی و الالقاب (13 -12 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعلی، فتال)، معجم المؤلفین (200 / 9).

فخر فارسی، فخرالدین ابوعبدالله محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 622 -528 ق)، محدث، زاهد، صفوی و متفلسف شافعی. اصلش شیرازی و ساکن مصر بود. احادیث بسیاری از سلفی شنید و آنها را به رشته تحریر درآورد و در دمشق نیز ابن‌عساکر حدیث شنید. برزالی و منذری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.ذهبی نیز از طریق ابوالمعالی ابرقوهی و ابوالحسن ابن قیم نیز از وی حدیث روایت کرده است. در خانقاه ذوالنون مصری زوایه داشت و پس از مرگ در همان جان دفن شد. او در نظم و نثر توانا بود و صاحب تصنیفاتی در زمینه‌ی تصوف و کلام است، که برخی از آنها به سبک فلاسفه صوفیه است. از آثار وی: کتاب «مطیه النقل و عطیه العقل»، در اصول و کلام؛ «الاسرار و سر الاذکار/ الاسکار»، که در آن بین حقیقت و شریعت جمع کرده است؛ « برق النقا و شمس اللقا»؛ «جمحه النهی عن لمحه المها»؛ «الفرق بین الصوفی و الفقیر»؛ «تذکره مناهج السالکین»؛ «بلغه الفاصل و عروه الواصل».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (187 / 6)، ایضاح المکنون (502 -501 ،188 / 2 ،365، 176، 76 / 1)، سیر النبلاء (181 -179 / 22)، شذرات الذهب (101 / 5)، العبر (188 / 3)، لسان المیزان (631 -629 / 5)، معجم المؤلفین (192 -191 / 8)، النجوم الزاهره (234 / 6)، الوافی بالوفیات (9 / 2)، هدیه العارفین (112 -111 / 2).

فراء همدانی، ابوعمران موسی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، فقیه و محدث. وی از محمد بن اسماعیل صائغ و بشیر بن موسی و یحیی بن عبدالله کرابیسی و ابن‌ضریس و عبدالله بن احمد و محمد بن صالح اشج و همطبقه آنان حدیث شنید. در بغداد حدیث گفت. صالح بن احمد و عبدالله بن ابی‌زرعه قزوینی و ابوبکر بن مقری اصفهانی و ابوالقاسم بن ثلاج (387 -307 ق) و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (59 / 13)، سیر النبلاء (306 -305 / 15).

فراهانی کمره‌ای، علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1100 ق)، متکلم و فقیه شیعی. معروف به آقاشیخ. شاگرد آقاحسین خوانساری بود و از مجلسی حدیث فراگرفت. وی در کاشان سکنی گزید و در همان جا از دنیا رفت. از آثارش: رساله‌ای در «اثبات الحدوث الزمانی للعالم»، که در آن هشتصد حدیث از اخبار معصومین (ع) دال بر حدوث آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (1/ 89)، ریاض العلماء (175 -174 /4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 549 /12)، معجم المؤلفین (165 /7).

فریابی، ابوبکر جعفر

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(301 -207 ق)، قاضی و محدث. اهل فریاب بلخ و ساکن بغداد بود. برای کسب حدیث سفرهای زیادی کرد و در خراسان و ماوراءالنهر و عراق و حجاز و مصر و شام و جزیره بزرگان و محدثین را ملاقات کرد و از آنان حدیث شنید. چون به بغداد رسید، مورد استقبال قرار گرفت. وی در بغداد سکنی گزید و مجلس درس آراست. در مجلس او گاه در حدود سی هزار نفر شرکت می‌کردند. که در میان آنها سیصد و شانزده نویسنده‌ی حدیث بودند. او در آن جا از هدبه بن خالد و علی بن مدینی و محمد بن بندار و هیثم بن ایوب طالقانی و ابوقدامه‌ی سرخسی و قتیبه بن سعید بلخی و اسحاق بن راهویه و محمد بن حمید رازی و احمد بن فرات رازی و یونس بن حبیب اصفهانی و عبدالرحیم بن حبیب فریانی و محمد ابن زنجویه و فرزندان ابراهیم دورقی و بسیاری دیگر حدیث روایت کرد. محمد بن مخلد دوری و ابوالحسین بن منادی و ابوبکر شافعی و ابوالقاسم طبرانی و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و ابوبکر جعابی و ابوبکر آجری و ابوالحسین محمد رازی و حسن بن عبدالرحمان رامهرمزی و خلق بسیاری از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در مصر و بغداد روایت حدیث کرد. خطیب بغدادی او را ثقه‌ای مورد اعتماد توصیف کرده است. فریابی مدتی قاضی دینور بود. او را یکی از بزرگان معرفت و فهم و علم خوانده‌اند. وی در بغداد درگذشت و در مقابر باب الانبار دفن شد. از آثار باقی‌مانده از وی: رساله‌ی «صفه النفاق و ذم المنافقین»؛ رساله‌ی «دلائل النبوه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (123 / 2)، انساب سمعانی (376 / 4)، تاریخ بغداد (202 -199 / 7)، سیر النبلاء (111 -96 / 14)، شذرات الذهب (235 / 2)، طبقات الحفاظ (305)، الکامل (147 / 6)، معجم البلدان (294 / 4).

فزاری مروزی، ابوالموجه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 290 / 282 ق)، لغوی، حافظ و محدث. وی محدث مرو بود. از عبدان بن عثمان و علی بن جعد و سعدویه واسطی و سعید بن منصور و صدقه بن فضل و سعید بن هبیره و دیگران حدیث شنید. حسن بن محمد بن حلیم و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم و علی بن محمد حبیبی مروزی و ابوبکر بن ابی‌نصر مروزی و عده‌ای دیگر از وی حدیث شنیده‌اند. گفته‌اند که او محدثی بزرگ و ادیبی کثیرالحدیث بود. ابوالموجه در مرو درگذشت. وی «السنن» و «الاحکام»، را تصنیف کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الجرح و التعدیل (ج 4 ق 35 / 1)، سیر النبلاء (348 -347 / 13)، طبقات الحفاظ (274)، الوافی بالوفیات (290 / 4).

فسوی فارسی، ابوالحسن علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 319 ق)، محدث. وی از اسحاق بن راهویه و ابوعمار حسین بن حریث حدیث شنید.ابوعلی حسن بن احمد فارسی و ابوبکر محمد بن احمد اصفهانی سمسار و محمد بن قاسم بن بشر فارسی از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (520 / 14).

فسوی فارسی، ابویوسف یعقوب

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 277 -190 ق)، مورخ، حافظ و محدث. اهل فسا و محدث اقلیم فارس بود. به شهرهای مختلف مسافرت کرد و از مشایخ فلسطین و دمشق بهره گرفت و خود گوید که از هزار شیخ حدیث نوشته، که همگی آنان مورد وثوق بوده‌اند. وی از ابوعصام بنیل و فضل بن دکین و ابوولید طیالسی و آدم بن ابی‌ایاس و اصمعی و عبیدالله بن موسی و محمد انصاری و مکی بن ابراهیم و ابوعبدالرحمان مقری و ابونعیم و سعید بن ابی مریم و ابومسهر غسانی و حجاج بن منهال و حبان بن هلال و عبدالحمید بن بکار بیروتی و صفوان بن صالح و همطبقه آنان حدیث شنید. ابوعیسی ترمذی و ابوعبدالرحمان نسایی، صاحبان دو «صحیح» از «صحاح» ششگانه، و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان فسوی و عبدالرحمان بن خراش و ابوبکر بن ابی‌داوود و ابوبکر بن خزیمه و محمد بن حمزه بن عماره اصفهانی و ابوعوانه اسفراینی و عبدالله بن جعفر بن درستویه نحوی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در فساء درگذشت. از آثارش: کتاب «التاریخ» یا «تاریخ الفسوی» یا «تاریخ یعقوب بن سفیان الفسوی»، در سه مجلد؛ «المشیخه»، در یک مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (197 / 1)، تهذیب التهذیب (337 -335 / 11)، الجرح و التعدیل (ج 4 ق 208 / 2)، سیر النبلاء (184 -180 / 13)، شذرات الذهب (171 / 2)،طبقات الحفاظ (263 -262)، کشف الظنون (310 ،299)، لسان المیزان (503 / 7)، معجم المؤلفین (249 / 13)، النجوم الزهراه (89 / 3)، هدیه العارفین (537 / 2).

فضلک صائغ رازی، ابوبکر فضل

قرن:3

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 270 ق)، حافظ، محدث و محقق. وی از عیسی بن میناقالون و شیبان بن فروخ و اسحاق بن راهویه و ابوربیع زهرانی و عبدالعزیز بن عبدالله اویسی و قتیبه بن سعید و هدبه بن خالد و احمد بن عبده و همطبقه‌ی آنان حدیث روایت کرده است. ابوعوانه اسفراینی و صالح بن ابی‌مقاتل و ابوبکر خرائطی و محمد بن مخلد عطار و محمدبن جعفر مطیری و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی صاحب تصانیفی چند می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (368 -367 / 12)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 66 / 2)، ری باستان (340 / 2)، سیر النبلاء (631 -630 / 12)، شذرات الذهب (160 / 2)، طبقات الحفاظ (272 -271)، معجم المؤلفین (69 / 8)، هدیه العارفین (818 / 1).

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 105 -101 وف 187 ق)، محدث صوفی، عارف و زاهد. در خراسان به دنیا آمد. روزگار جوانی فضیل در نزدیکی ابیورد و میان ابیورد و مرو سپری گردید. وی در جوانی مدتی راهزنی می‌کرد. سپس توبه کرد و در کوفه به فراگیری حدیث و علم پرداخت و یکی از پیشگامان تصوف گردید. از استادان وی: امام جعفر صادق (ع)، اعمش، ابن ابی‌لیلی، حمید طویل، یحیی بن سعید انصاری و بسیاری دیگر بودند. او مدتی در کوفه تحت تربیت سفیان ثوری نیز قرار گرفت. یکبار در مکه به هارون‌الرشید، خلیفه مقتدر عباسی، اندرز داد و این کار باعث شد که در بغداد نزد صوفیه و زهاد محبوب شود و حتی مورد احترام امام احمد حنبل نیز قرار گرفت. ابن‌مبارک، یحیی بن سعید قطان، ابن‌مهدی، ابن‌عیینه، اصمعی، شافعی، بشر حافی، عبدالصمد ابن مردویه، عبدوه مروزی و حسین بن داوود بلخی و بسیاری دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. بخاری، مسلم، ابن‌داوود، نسائی و ترمذی در «صحاح» خود به نقل حدیث از وی پرداخته‌اند. فضیل در مکه وفات یافت. از سخنان اوست: به عزت پروردگار سوگند که اگر در آتشم کند امیدم به وی از دست نرود؛ بیم برتر از امید است مادام که انسان از صحت و سلامت برخوردار است و چون به کام مرگ افتد امید برتر خواهد بود.[1]
ابن عیاض (و. سمرقند بین 101 تا 105- ف. مکه 187 ه.ق) ولادت وی در سمرقند اتفاق افتاده و از سلیمان تیمی و محمد ابن اسحاق و امام جعفر صادق علیه‌السلام و سفیان ثوری و چند تن دیگر حدیث شنیده است. فضیل بیشتر عمر خود را در مجاورت خانه‌ی خدا بسر برده و بیش از هشتاد سال عمر کرده و در محرم سال 187 هجری در شهر مکه درگذشته و همانجا مدفون گردیده است. مأثورات او بیشتر در کتب صوفیه چون حلیةالاولیاء ابونعیم اصفهانی و تذکرةالاولیاء شیخ عطار آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (288 -273)، تذکره الاولیاء (85 -74 / 1)، تهذیب التهذیب (258 -256 / 8)، الجرح و التعدیل (ج 3 ق 73 / 2)، جستجو در تصوف (112)، حلیه الاولیاء (140 -84 / 8)، ترجمه‌ی رساله قشیریه (28 -27)، سیر النبلاء (422 -421 / 8)، شذرات الذهب (318 -316 / 1)، صفه الصفوه (481-476 / 1)، طبقات الصوفیه

سلمی (14 -6)، کارنامه‌ی بزرگان (20 -18)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 187)، النجوم الزاهره (156 -155 / 2)، نفحات الانفس (34 -33)، وفیات الاعیان (50 -47 / 4).

فضیلی هروی، ابوالضل محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 537 / 534 ق)، مسند و محدث. وی از محلم بن اسماعیل ضبی و ابوعمر عبدالواحد بن احمد ملیحی و سعید بن ابوسعید عیار حدیث شنید. از جمله مرویات او «صحیح» بخاری است، که آن را از ملیحی استماع کرده بود. سمعانی و ابن‌عساکر و ابوروح عبدالمعز و گروهی دیگر از وی روایت کرده‌اند. سمعانی در «تحبیر» خود آورده: او مدتی در جامع هرات مجلس املای حدیث برقرار کرد و به من اجازه روایت داد. وی در مرو درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (66 -64 / 20)، شذرات الذهب (105 / 4).

فضیلی هروی، ابوعاصم فضیل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(471 -383 ق)، فقیه، مسند و محدث. وی از عبدالرحمان بن ابی‌شریح انصاری و ابوعلی منصور بن عبدالله خالدی و ابوالحسین بن بشران معدل و عده‌ای دیگر حدیث روایت کرده است. عبدالسلام بکبره و محمد بن حسین علوی و عبدالاول سجزی و گروهی دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. او مسند هرات بود، و به گفته‌ی ابوسعد سمعانی فقیهی وارسته و راستگویی مورد اعتماد که در طول عمر خود احادیث بسیاری را به آیندگان سپرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (312 / 1)، سیر النبلاء (398 -397 / 18)، شذرات الذهب (341 / 3).

فلسفی، محمد تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1419 -1327 ق)، عالم دینی، خطیب، واعظ، متکلم، مفسر و محدث. در تهران به دنیا آمد. مقدمات و ادبیات و سطوح را نزد اساتیدی همچون پدرش، آیت‌الله تنکابنی، و آقا شیخ یونس قزوینی و آقا شیخ علی رشتی، و معقول و فلسفه را از میرزا طاهر تنکابنی و آقا میرزا محمود قمی و میرزا مهدی آشتیانی فراگرفت. وی حدود دو سال در زمان آیت‌الله حایری یزدی در قم اقامت داشت و از محضر اساتید حوزه‌ی علمیه بهره‌مند شد.سپس به تهران آمد و به ادامه تحصیل و مطالعه‌ی کتب مختلف و متنوع پرداخت. وی در منبر و خطبه روش نوینی را پایه‌گذاری کرد و تحول عمیقی در فن سخنوری بوجود آورد و شاگردان بسیاری را تربیت کرد. خدمات دینی و اجتماعی او بسیار و مسافرتهای تبلیغی او به کشورهای عربستان، عراق، پاکستان و همچنین به شهرهای مختلف ایران قابل توجه است. در تهران، در پایان جلسه درس، درگذشت و در جوار حضرت عبدالعظیم حسین در کنار عمو و پدر همسرش، آیت‌الله حاج شیخ محمد حسین تنکابنی، دفن شد. آثار علمی و قلمی او منشوری آموزنده با نثری جذاب است. عمده آثار وی که تحت عنوان کلی «گفتار فلسفی» انتشار یافته عبارتند از: «کودک»، از نظر وراثت و تربیت، دو مجلد؛ «جوان»، از نظرعقل و احساسات، دو مجلد؛ «بزرگسال و جوان» از نظر افکار و تمایلات، دو مجلد؛ «آیه‌الکرسی»، پیام آسمانی توحید؛ «اخلاق»،از نظر همزیستی و ارزشهای انسانی، دو مجلد؛ «معاد»، از نظر روح و جسم، سه مجلد؛ «سخن و سخنوری»، از نظر بیان و فن خطابه؛ «شرح و تفسیر دعای مکارم الاخلاق»، از صحیفه‌ی سجادیه، سه مجلد.[1]
حاج شیخ محمدتقی فلسفی بن العلامه العلام و الفقیه القمقام حجه‌المسلمین والاسلام المرحوم آیت‌الله حاج شیخ محمدرضا تنکابنی تهران اعرف خطباء عصر و اشهر وعاظ زمان مایند که خود چندی افتخار توقف حوزه علمیه را داشته و حوزه علمیه هم فخر بر این ثمره مفید و اثر ارزنده خود می‌کند.
این رادمرد بزرگ و این نابغ سترک که صیت و صوتش عالم‌گیر شده و شهرت و ملاحت سخن‌وری و سخنرانیش مستغنی از تعریف ما و جهانی گردیده بخصوص در تحقیقات علمی و دخول و خروجش به مطالب و از مطالب و اداء سخن و حق مطلب دادنش در این زمان بی‌قرین و در قرون

گذشته کم‌نظیر بوده و مبالغه نیست اگر بگویم.
انصاف می‌دهم که دلیران و دلیران
بسیار دیده‌ام نه بدین حسن و دلبری
عالمی است محقق و ناطقیست مدقق مفسریست خبیر و محدثیست بصیر متکلمی است فاضل و واعظی است کامل جامع معقول و منقول حاوی فروع و اصول بسیار خوش محاوره و خوش مجلس منزلش مهبط اهل فضل و محفلش مجمع اهل کمال سینه‌اش باز و دستانش گشاده در قضاء حوائج مومنین و بالاخص روحانیین ساعی و در امور خیر مساعی جمیله دارد و از خدمات دینی و اجتماعی فرونمی‌گذارد.
در سال 1327 قمری هجری در تهران متولد شده و در خاندان علم و فضیلت و مجد و شرافت تربیت یافته و مقدمات و ادبیات و سطوح را نزد اساتید بزرگ چون والد معظم خود و آشیخ یونس قزوینی و آشیخ علی رشتی و معقول و فلسفه را از مرحوم میرزا طاهر تنکابنی و آقا میرزا محمود قمی و میرزا مهدی آشتیانی استفاده نموده و حدود دو سال هم در زمان مرحوم آیت‌الله حایری یزدی در قم توقف و از محضر اساتید حوزه علمیه بهره‌مند شده و بعد به تهران مراجعت و به ادامه تحصیل و مطالعه کتب مختلفه و متنوعه عصری و قدماء گردیده و از هر خرمنی خوشه‌ها چیده و از هر گلستانی گلها به دست آورده و با آن فکر سرشار و ذوق فراوان و استعدادی که تنها موهبت خداوندیست (و ذلک فضل‌الله یوتیه من یشاء) خریت ادب و تحریر سخنوری گردیده و خاص و عام و جاهل متقدم و متجدد را مجذوب بیان سحرآمیز خود به مضمون (و ان من البیان السحر) نموده است.
من نمی‌گویم که آن شمع جهان
هست پیغمبر ولی دارد بیان
حدود 6 سال در ماه رمضان و ده شب اول محرم از مسجد سلطانی با دنیای امروز از اسلام و غیره صحبت کرده و حقایق اسلام را با بیانی بس رسا و ملیح خود به زبان عصری به وسیله دستگاه فرستنده به مردم جهان رسانیده و این به خدا فخر اسلام و مسلمین و به ویژه شیعیان اثنی‌عشر روی زمین است.
چندین سال متمادی ظهرهای ماه رمضان در مسجد حاج سید عزیزالله تهران صحبت می‌کردند ده‌ها هزار نفر از طبقات مختلف، روحانیین و اساتید دانشگاه و دبیران و آموزگاران و محصلین جدید و قدیم و تجار و اصناف برای استماع سخنرانیهای معظم‌له حاضر می‌شدند و چون صحن مسجد و شبستانها و ایوانها و راهروهای مسجد گنجایش آن همه جمعیت را نداشت.
قسمت مهمی از مستمعین در بازار و سراهای اطراف مسجد اجتماع

می‌کردند و متجاوز از سی بلندگو که در نقاط مختلف نصب می‌شد صدا را به همه آنها می‌رسانید.
خاطرات آن مجلس باشکوه فراموش نشدنی است بسیاری از مشکلات دینی در آن مجلس مورد بحث قرار می‌گرفت و حل می‌شد و بسیاری از افراد منحرف با استماع آن سخنان نافذ به راه می‌آمدند و از سقوط و تباهی رهائی می‌افتند.
علامه فلسفی روش نوینی را در منبر پایه‌گذاری کرد و تحول عمیقی را در فن سخنرانی به وجود آورد روایات حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه طاهرین علیه‌السلام را که گوهرهای گرانقدر اسلامی است با منطق علمی روز تشریح و توضیح نموده و در نسل تحصیل کرده اثر بسیار عمیق گذارده و کتابهای ایشان نمونه‌ای از این روش نوین است.
در زمان حیات مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی قدس سره سالهای متمادی به دعوت آن مرجع بزرگ و عالیقدر در دهه آخر صفر به قم می‌رفتند صبح‌ها در منزل معظم‌له و شبها در صحن بزرگ قم به دعوت تولیت آستانه برای جمعیت زیادی که در صحن بزرگ و صحن کوچک و صحن موزه و خیابان مجاور صحن و شیخان گرد آمده بودند سخنرانی می‌کردند سخنان ایشان علاوه بر آثار مفیدی که در افکار تمام مردم می‌گذارد برای فضلاء طلاب حوزه علمیه که به منبر علاقه داشتند آموزنده و سرمشق بود و از روش ایشان استفاده بسیار می‌کردند، کلیه مراجع بزرگ تقلید نجف اشرف و قم و مشهد مقدس از گذشته و معاصر عنایت مخصوص و توجه خاصی به معظم‌له داشته و دارند.
خلاصه استاد و علامه فلسفی از نوابغ زمان و از افرادی است که می‌توان درباره شخصیت علمی و اخلاقی او و مسافرتهایش به کشورهای اسلامی حجاز و اعتاب عالیات و پاکستان و شهرهای مهم ایران که برای تبلیغ رفته و منبرهای مهیج و منابر معجزه‌آسا و خدمات دینی و اجتماعی و مبارزاتش با منحرفین و گروه‌های ضد اسلامی کتاب مستقلی نوشت.
از آثار علمی و قلمی این استاد که به طبع رسیده و جهانی را به خود متوجه نموده کتب زیر است که برای تربیت کودکان و راهنمائی نسل جوان بهترین کتاب و آموزنده‌ترین منشوریست که منتشر شده است.
1- گفتار فلسفی راجع به کودک از نظر وراثت و تربیت در دو جلد که هر جلدی بیش از پانصد صفحه است.
2- گفتار فلسفی راجع به جوان از نظر عقل و احساسات در دو جلد که هر جلدی بیش از پانصد صفحه است.
3- گفتار فلسفی آیه‌الکرسی یا پیام آسمانی توحید در چهارصد صفحه.
یکی از شعراء معاصر درباره معظم‌له سروده است
او ستاد اوستادان بلاغت (فلسفی)

آنکه نامش زی فلک از عرشه منبر گذشت
ابن‌جوزی گرچه در یک آیه سالی حرف زد
بودی از امروز گفتی وی زمن برتر گذشت
(فلسفی) تنها نه در نطق و بیان باشد فرید
کلک وی از تیغ مردان دلاور در گذشت
در کتاب کودکش بنگر که خودپیرانه گفت
از یونسکو خود کتاب وی مهین دفتر گذشت
ویژه از بهر جوانان این کتاب تازه‌اش
انقلابی کرده خوش برپا که از اختر گذشت
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آینه دانشوران (65 -64)، بزرگان رامسر (178)، گنجینه‌ی دانشمندان (390 -387 / 2).

فلکی نیشابوری خوارزمی، ابوالمظفر سعید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 560 / 478 ق)، محدث و صوفی. اصلش از نیشابور بود. وی از نصرالله بن احمد خشنامی و ابن‌اخرم ابوالحسن علی بن احمد بن محمد مدینی حدیث شنید. او مدتی در خوارزم ساکن بود و وزارت خوارزمشاه را بر عهده داشت، لذا به سعید بن سهل وزیر مشهور شد. وی بارها به بغداد رفت و در آن‌جا حدیث روایت کرد. ابن‌عساکر و فرزندش، بهاءالدین، و ابوالمواهب بن صصری و برادرش، حسین، و محمد بن حسین مجاور و ابوالبرکات و محمد بن غسان و مکرم بن ابی صقر و دیگران «جزء» منسوب به او را از وی شنیدند. از بیم پادشاه به مکه رفت و حج گزارد و اموالش را به مستمندان بخشید، سپس به شام رفت تا قدس را زیارت کند. پس از آن به دمشق رفت و از آنجا خواست که به وطن بازگردد، لیکن نورالدین او را در آنجا نگهداشت و در خاقناه سمیساطیه/ شمیشاطیه ساکن کرد و او را شیخ آنجا قرار داد و او تا پایان عمر در آن خانقاه ماند و در آن تعمیراتی انجام داد. او را دارای هیبت و شهامت وجود و سخاوت و تواضع و فروتنی توصیف کرده‌اند. او در مقابر صوفیه مدفون است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (377 / 2)، سیر النبلاء (423 -422 / 20)، شذرات الذهب (188 / 4)، العبر (32 / 3)، النجوم الزاهره (351 / 5)، الوافی بالوفیات (224 / 15).

فلکی همدانی، ابوالفضل علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 427 / 407 ق)، حافظ، محدث، صوفی، رجالی، مصنف و فقیه شافعی. جدش در علم نجوم و حساب سرآمد بود، بدین جهت به فلکی مشهور شد و ابوالفضل علی را گاه ابن‌فلکی نیز گفته‌اند. وی برای جمع‌آوری حدیث سفرها کرد و از ابن‌رزقویه و ابولحسین بن بشران و قاضی ابوبکر حیری و به قول شیرویه از تمام مشایخ همدان و عراق و خراسان حدیث شنید. خواجه عبدالله انصاری گوید که بشری را پرحافظه‌تر از فلکی ندیدم. حسنی و میدانی از وی حدیث روایت کرده‌اند. او در نیشابور درگذشت. فلکی کتابهایی تصنیف کرد که از آن جمله طبقاتی است به نام «المنتهفی فی الکمال فی معرفه الرجال» یا «منتهی الکمال فی معرفه الرجال»، در هزار جزء از دیگر آثارش: کتاب «الالقاب» یا «معرفه القاب المحدثین» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (504 -502 / 17)، شذرات الذهب (231 185، / 3)، طبقات الحفاظ (431-430)، کشف الظنون (1858 ،1739 1397،)، معجم المؤلفین (72 -71 / 7)، الوافی بالوفیات (34 -33 / 21)، هدیه العارفین (687 / 1).

فناکی رازی، ابوالقاسم جعفری

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 383 ق)، محدث. وی «مسند» محمد بن هارون رویانی را از خود وی روایت کرد، و از عبدالرحمان بن ابی‌حاتم حدیث شنید. خلیلی گوید: وی به عدالت و حسن دیانت موصوف بود. هبه الله لالکایی و ابوالفضل عبدالرحمان بن بندار رازی از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ری باستان (293 / 2)، سیر النبلاء (431 -430 / 16 ،508 / 14)، شذرات الذهب (104 / 3)، النجوم الزاهره (167 / 4)، الوافی بالوفیات (111 / 11).

فورانی مروزی، ابوالقاسم عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(463 / 461 -388 ق)، محدث، فقیه شافعی، اصولی و مصنف. در مرو به دنیا آمد. وی در فقه شاگرد ابوبکر قفال شاشی بود و از او و از علی بن عبدالله تیسفونی حدیث شنید. عبدالرحمان بن عمر مروزی و عبدالمنعم بن ابی‌القاسم قشیری و زاهر بن طاهر و محیی‌السنه بغوی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او پیشوای فقهای مرو و شیخ شافعیان بود. وی استاد ابوسعد/ ابوسعید متولی صاحب «التتمه» (یعنی تتمه کتاب «الابانه» که شرح گونه‌ای است بر کتاب استادش) بود. امام الحرمین جوینی در کتاب «النهایه» خویش در باب اذان جمله‌ای در تخفیف فورانی گفته که تمامی علما این مطلب را بر امام الحرمین عیب گرفته‌اند، زیرا که فورانی از ستونهای مذهب به شمار می‌آمده است. او در مرو درگذشت. فورانی دارای مصنفات بزرگ و بسیاری در اصول و خلاف و جدل و ملل و نحل می‌باشد. از آثار وی: «الابانه»، در فقه شافعی؛ «العمده»، در فقه؛ «اسرار الفقه»؛ «کتاب العمل»؛ شرح «الفروع» ابن‌حداد، در مذهب شافعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (102 / 4)، انساب سمعانی (405 / 4)، سیر النبلاء (265 -264 / 18)، شذرات الذهب (309 / 3)، الکامل 1108)، کشف الظنون (1441، 1257، 84، 1)، لسان المیزان (303 -302 / 4)، معجم المؤلفین (92 / 8، 169 / 5)، وفیات الاعیان (132 / 3)، هدیه العارفین (517 / 1).

فورجه اصفهانی، ابوالقاسم محمود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 565 ق)، محدث. «جزء لوین» را از ابوبکر محمد بن احمد بن ماجه استماع کرد و از سلیمان بن ابراهیم حافظ و رییس ابوعبدالله ثقفی و محمد بن محمد بن عبدالواهاب مدینی و از جد خود، علی بن محمد، حدیث شنید. سمعانی و یوسف بن احمد شیرازی و یوسف عاقولی و علی بن نصر و عبدالسلام بن عبدالرحمان بن سکینه و ثابت بن مشرف و علی بن بورند و عبدالقادر بن عبدالله رهاوی و محمد بن محمد بن محمد بن غانم و محمد بن محمود رویدشتی و محمود بن محمد لباد و عده‌ای دیگر از وی حدیث روایت کرده‌اند. گروهی نیز همچون ابن‌اللتی و علی بن صابونی و کریمه قرشیه و دخترش، صفیه، از وی اجازه روایت حدیث داشته‌اند. فورجه در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (502 -501 / 20)، شذرات الذهب (216 / 4)، النجوم الزاهره (364 / 5).

فیض کاشانی، محسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1091 -1007 ق)، عالم، عارف، محقق، فقیه، محدث، مفسر، حکیم متأله، متکلم، ادیب و شاعر. فیض و پدرش، ملا شاه مرتضی، و فرزندش، محمد علم‌الهدی، و برادرش، ملا عبدالغفور بن شاه مرتضی، و فرزند برادرش، ملا محمد مومن بن عبدالغفور، و برادر دیگرش، نورالدین کاشانی، و فرزند برادرش، ملا محمدهادی یک خانواده علمی جلیل را تشکیل داده‌اند. فیض در قم نشوونما یافت. آن‌گاه به شیراز رفت و در محضر سید ماجد بحرانی علوم شرعی را آموخت و از فلیسوف بزرگ ملاصدرا، صدرالمتألهین، علوم عقلی را فراگرفت و با دختر وی ازدواج کرد. فیض از دو استادش و همچنین از شیخ بهائی و ملا محمد صالح مازندرانی و ملا محمد طاهر قمی و ملا خلیل قزوینی و شیخ محمد فرزند صاحب «معالم» حدیث روایت کرده است. علامه مجلسی و سید نعمت‌الله جزایری از وی اجازه‌ی حدیث گرفتند. گستردگی و احاطه‌ی علمی او تا بدانجاست که عده‌ای نسبت به وی، له و علیه، تعصب ورزیدند و مدح و ذمش نمودند. گرچه عده‌ای از مخالفان آن‌گاه که بر حقیقت مطلع شدند به سویش رفتند و در مقام اعتذار خطاب به او (یا محسن! قد اتاک المسیء) گفتند. فیض در تمام فنون شعری مهارت داشت و اشعار زیبایی از خود به جای گذاشت. او در کاشان درگذشت و قبر و قبه او در آنجا مشهور است. فیض در حدود یکصد و بیست اثر در فنون مختلف دارد، که از آن جملفه: «الصافی»، تفسیر قرآن کریم با احادیث، و ملخص آن به نام «الصفی»، و خلاصه‌ی «الاصفی» به نام «المصفی»؛ «الوافی»، در حمع و ترتیب احادیث کتب اربعه، با توضیح و بیان مشلکات آنها؛ «الشافی»، که خلاصه و لباب «وافی» است؛ «مفاتیح الشرایع»، تمامی مهمات احکام و مسائل دوره‌ی فقه؛ «عم الیقین فی اصول‌الدین»، و ملخص آن «المعارف»؛ «عین الیقین فی اصول الدین»؛ «الحق الیقین»؛ «خلاصه الاذکار»؛ «بشاره الشیعه»؛ «المحجه البیضاء فی احیاء الاحیاء»، در علم اخلاق، که در آن «احیاء العلوم» غزالی را مهذب کرد و مطالب حقی آن را با اخبار و احادیث معصومین (ع) تایید نمود؛ «الحقائق»، که لباب و ملخص «محجه» است؛ «نقد الاصول»؛ «نوادر الاخبار»؛ «سفینه النجاه»؛ شرح مختصر «صحیفه سجادیه»؛ «من لا یحضره التقویم»؛ «تشریح العالم»، در هئیت؛ «دیوان» شعر؛ «مثنویات»؛ «گلزار قدس»، در مراثی و قصائد و رباعیات و غزلیات.

[1]
(فیض) ملا محسن محمد بن شاه ملقب به محسن و معروف به ملا محسن فیض کاشانی از اجله‌ی علمای امامیه‌ی قرن یازدهم هجری قمری و عهد شاه عباس دوم صفوی است که در فقه و حدیث و تفسیر و حکمت و ادب و علوم عقلی و نقلی متبحر و استاد بوده است. وی در قم اقامت داشت لیکن برای تحصیل به شیراز مسافرت نموده علوم شرعی را از سید ماجد و علوم عقلی را از ملاصدرا و میرداماد دریافته و با دختر ملاصدرا نیز ازدواج کرد. آثارش متجاوز از 120 می‌باشد و از میان آنها میتوان: مثنوی آب زلال، ابواب‌الجنان، الاستقلالیه، اصول‌العقاید، اصول‌المعارف، الامالی، انوارالحکمه، الشافی، حاشیه‌ی صحیفه‌ی سجادیه، شراب طهور، من لا یحضره التقویم، الوافی، نقدالاصول الفقهیه، نوادرالاخبار، والصافی را نام برد. وفاتش در سال 1091 ه.ق در کاشان اتفاق افتاد و همانجا مدفون است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] ایضاح المکنون (701 ،679 ،674 ،613 ،589 ،521 ،508، 456، 442، 400، 398، 379، 378، 226،225، 212، 148، 132 ،119، 75، 63، 60، 39، 19 / 2 ،606، 559، 543، 433، 408،410 ،363، 335، 290، 287، 183، 143، 93، 91، 90، 54، 32 / 1)، بحارالانوار (124 / 107)، تاریخ ادبیات ایران، براون (260 / 4)، تاریخ ادبیات در ایران (336 -328 / 5)، تاریخ برگزیدگان(38 -37)، تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (201 -198)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (555 -551)، تاریخ کاشان (278 -277)، تذکره‌ی روز روشن (641)، تذکره‌ی نصرآبادی (155)، خاتمه مستدرک الوسایل (236 -235 / 2)، دایره‌المعارف فارسی (1971 / 2)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (258 -254)، دویست سخنور (313 -311)، الذریعه (205 ،99 -98 ،74 ،14 -13 / 25 ،348 ،344، 273، 103، 98 -97 / 24 ،317 -316 / 23 ،431، 418، 406 ،376، 322، 232231 / 22 ،303، 280 -279 ،210، 187 / 130 ،68 -67 / 21 ،260 -259 ،146 -145 / 20 ،210، 143 / 19 ،286، 282 -281 ،257، 218، 120 -119 ،119، 116 / 18 ،75 / 17 ،393، 385 ،66 -65 / 16 ،374، 326، 127، 5 / 15 ،252، 247 / 14 ،359، 45 ،44 ،10 -9 / 13 ،203 -202 ،124، 3 -2 / 12 ،245 / 11 ،854 -853 ،699 / 9 ،282 / 8 ،211، 38، 28 / 7 ،146، 90 / 6 ،193، 172 ،126،125 ،85، 82، 17 -16 / 5 ،481، 471، 459، 403 -400 ،234 ،201 ،189 -188، 182، 117، 115، 114، 110 -109 ،106، 96 / 4 ،116 -115 / 3 ،485 -484 ،425، 403، 398، 349، 312، 293، 261 ،244، 223، 212 -211 ،198، 179 -178 ،124، 33 / 2 ،424، 406

284، 77، 53، 24، 2 / 1)، روضات الجنات (97 -73 / 6)، ریاض العارفین (226 -225)، ریاض العلماء (182 -180 / 5)، ریحانه (379 -369 / 4)، شخصیت‌های نامی (383 -382)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (404 -400)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 492 -491 / 11)، فرهنگ ادبیات فارسی (386 -385)، فرهنگ سخنوران (724)، فلاسفه‌ی شیعه (560 -556)، فوائد الرضویه (642 -633)، الکنی و الالقاب (42 -39 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ فیض)، مجمع الفصحا (49 -48 / 4)، مراقد المعارف (405 -404 / 1)، مستدرک اعیان (309 -308 / 2)، مؤلفین کتب چاپی (808 -799 / 5)، نتایج الافکار (541)، وقایع السنین و الاعوام (536 -535)، هدیه الاحباب (233).

قاری اصفهانی، طاهر

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حافظ ابوالحسن فخرالدین طاهرب عرب بن ابراهیم بن احمد اصفهانی. عالم فاضل محدث قاری بصیر محقق، از اساتید فن تجوید و قرائت در اصفهان بوده، کتب عدیده در فن تجوید تألیف نموده، و عده‌ای کثیر شاگرد تربیت نموده، و جهت برخی از آنها اجازه نوشته.
خود از شاگردان محمدبن محمدبن الحرزی، متوفی به سال 833 بوده، و جهت نجم‌الدین محمد السعدی الحموی یزدی به سال 857 به خط خویش اجازه نگاشته است.
کتب زیر از اوست:
1 - تجوید قرآن، فارسی 2 - التجرید فی التجوید 3 - الدر الفرید، در تجوید 4 - شرح شاطبیه، ممکن است از تألیفات او باشد 5 - طبقات القراء 6 - القراءة المفردة، از ابی عمرو 7 - قرائت مفرده، از ابن عامر 8 - قرائت مفرده، از حمزه 9 - قرائت مفرده از نافع 10 - منتخب در الفرید، و آن را در 892 تألیف نموده 11 - منهل العطشان؛ و غیره.
در قرن یازدهم هجری نیز دانشمندی به نام: حافظ طاهر قاری در اصفهان می‌زیسته، و کتابی در شرح «شاطبیه» تألیف نموده است، و تا اوایل قرن دوازدهم یعنی تا سال 1117 زنده بوده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

قاری رمجاری نیشابوری، ابومحمد اسماعیل

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(531 -439 ق)، مسند، محدث و قاری. نسبتش به رمجار از توابع نیشابور می‌رسد. او از ابوالحسین عبدالغافر فارسی «صحیح» مسلم و احادیث یحیی بن یحیی تمیمی را شنید و همچنین از ابوحفص بن مسرور صوفی، از خدمتگزاران ابوالقاسم قشیری، چند جزئی را شنید. ابوالعلاء عطار و ابوالقاسم بن عساکر و ابوسعد سمعانی و حسن بن محمد قشیری و زینب شعریه و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. ابن‌نقطه گوید که ابوسعد حسن بن محمد بن محسن قشیری از وی «صحیح» را روایت کرده است ذهبی گوید که: ابوالقاسم بن حرستانی از وی اجازه‌ی روایت داشته است. سمعانی گوید که وی شیخی صالح و عفیف و صوفیی پاک بود که خدمت استاد ابوالقاسم قشیری را نمود. قاری در نیشابور درگذشت. در «شذرات الذهب» به جای قاری، غازی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (353 / 1)، سیر النبلاء (20 -19 / 20)، شذرات الذهب (97 / 4)، العبر (440 -439 / 2)، معجم البلدان (78 / 3).

قاسمی کوخمیثنی سمرقندی، ابومحمد حسن

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(491 / 490 -409 ق)، حافظ و محدث. پیشوای حدیث در عصر خویش بود. وی ساکن نیشابور بود. از عبدالصمد عاصمی و ابوحفص بن مسرور و حمزه بن محمد جعفری و ابوسعد کنجرودی و ابوعثمان صابونی و دیگران حدیث شیند. بزرگترین استادش منصور کاغذی بود. وی با جعفر بن محمد مستغفری حافظ مصاحب بود و بیشتر شنیده‌هایش از متسغفری است و به احادیث او استناد می‌کرد. اسماعیل بن محمد تیمی و وجیه شحامی و جنید قاینی و ابواسعد بن قشیری و محمد بن جامع خیاط و دیگران از وی روایت کرده‌اند. سمعانی گوید که وی شنیده‌های خود را گردآوری کرد و تصنیفاتی به وجود آورد. عمر بن محمد نسفی در کتاب «القند» گوید که وی حافظ و قوام‌السنه بود که در زمانش چون او، در فن او، در شرق و غرب، وجود نداشت. از آثار وی: «بحر الأسانید فی صحاح المسانید»، در هشتصد جزء، که در آن صد هزار حدیث را گردآوری، مرتب و تهذیب کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (194 / 2)، تذکره‌الحفاظ (1232 -1230 / 4)، سیر النبلاء (206 -205 / 19)، شذرات الذهب (395 -394 / 3).

قاضی اصفهانی، ابوطالب محمود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 585 ق)، مدرس، خطیب، محدث و فقیه شافعی. نزد محیی‌الدین محمد بن یحیی شهید فقه آموخت، و در خلاف نامی شد، و در این طریقه «تعلیقه»ای نگاشت که گویای فضل و برتری وی بر بسیاری از همگنان اوست. او بین فقه و تحقیق جمع کرد. در تدریس یکی از اعجوبه‌ها به شمار می‌آمد. او مدتی در اصفهان تدریس کرد.در وعظ و خطابه نیز چیره‌دست بود. از آثارش «تعلیقه» و «طریقه»، در خلاف است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (299 / 1)، سیر النبلاء (227 / 21)، شذرات الذهب (284 / 4)، معجم المؤلفین (182 / 12)، وفایت الاعیان (174 / 5)، هدیه العارفین (404 / 2).

قاضی جرجانی، ابونعیم فضل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 293 ق)، حافظ، محدث و قاضی. از قتیبه بن سعید و همطبقه‌ی آنان در خراسان،و عیسی بن حماد و ابوطاهر بن سرح در مصر، و محمد بن مصفی و هشام بن خالد در شام حدیث شنید. ابوجعفر عقیلی و زبیر بن عبدالواحد و ابواحمد بن عدی و ابوبکر اسماعیلی و دیگران از وی حدیث شنیدند. حمزه سهمی در کتاب «تاریخ جرجان» وی را جزء علمای گرگان شمرده و شرح حالش را آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (574 -573 / 13).

قاضی رئیس نسوی، ابوعمرو، ابوعمر محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(478 -378 ق)، قاضی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، مفتی، ادیب و شاعر. در نسای خراسان به دنیا آمد و در آنجا نشوونما یافت، و از قاضی حسن دامانی نسوی فقه آموخت. سپس به عراق و مصر و شام و مکه مسافرت کرد و تحصیل علم نمود و از ابو بکر حیری و ابواسحاق اسفراینی در نیشابور و ابوذر هروی در مکه و ابن‌نظیف در مصر و ابوالحسن علی بن موسی سمسار در دمشق و ابومعمر اسماعیلی در گرکان حدیث شنید.او مجالس املای حدیث برپا کرد و درباره‌ی احادیث سخن گفت.ابوعبدالله فراوی و عبدالمنعم قشیری و دیگران از وی روایت کردند. وی مورد اعتماد سلجوقیان بود و در رسالت‌های مهم از وی استفاده می‌کردند. امیر طغرل بیگ او را به دارالخلافه‌ی بغداد فرستاد و وی از جانب ملک‌شاه سلجوقی مأموریت یافت تا دختر خلیفه را خواستگاری کند. القائم بامرالله او را عهده‌دار امر قضاوت خوارزم کرد و به وی لقب أقضی القضات بخشید. اهل خوارزم از وی حدیث روایت کرده‌اند. او دارای آثاری در زمینه‌ی «فقه» و «تفسیر» بود. وی در ادبیات نیز مهارت داشت و شعر می‌گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (64 / 7)، سیر النبلاء (478 -477 / 18)، طبقات المفسرین الداوودی (181 -178 / 2).

قاضی سعید، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1103 -1049 ق)، حکیم، ادیب، عارف، مفسر، محدث، محقق، قاضی و عالم امامی. معروف به قاضی سعید و ملا سعید قمی و ملقب به حکیم کوچک. از دانشمندان بزرگ شیعه و از مفاخر حدیث و حکمت و عرفان و ادبیات بود. وی از شاگردان ملا محسن فیض کاشانی و ملا عبدالرزاق لاهیجی و ملا رجبعلی تبریزی بود. او بسیار مورد توجه و تجلیل شاه‌عباس دوم و درباریانش بود. مدتی عهده‌دار منصب قضاوت قم بود و این خود حاکی از تبحر وی در شرعیات می‌باشد. در قم درگذشت. از آثار وی: شرحی بر کتاب «توحید» صدوق، در چند مجلد؛ «اسرار الصنایع»، در صناعات خمسه‌ی قیاسیه منطقیه: شعر، خطابه، برهان، جدل و مغالطه که از «صناعیه» میرفندرسکی الهام گرفته است؛ «شرح حدیث بساط»، که در 1099 ق، در اصفهان، از تألیف آن فراغت یافت؛ رساله‌ی «کلید بهشت» در اشتراک لفظی اسماءالله، به فارسی؛ حاشیه بر «اثولوجیا»ی ارسطو؛ حاشیه «شرح اشارات خواجه»؛ «الاربعون حدیثا»، شرح چهل حدیث در معارف که سراسر تحقیقات علمی است؛ رساله‌ی «الاربعونیات لکشف الأنوار القدسیات»، چهل رساله، در چهل باب از معارف که هر یک از آنها را به اسمی خاص نامیده است، رساله اول «روح الصلاه»، که آن را به استادش ملا محسن فیض کاشانی اهداء نموده و دیگری «حقیقه الصلاه» و دیگری «فوائد رضویه» و دیگری «الحدیقه الوردیه و السوانح المعراجیه» و...
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (344 / 9)، تاریخ ادبیات در ایران (340 -336 / 5)، الذریعه (132 / 18 ،340- 341، 16 / 153 -154، 13 / 49، 7 / 1 / 417- 418، 436- 437، 2 / 51، 4 / 479، 6 / 12، 111، 391، 7 (1 / 417- 418، 436- 437، 2 / 51، 4 / 479، 6 / 12، 111، 391، 7)، روضات الجنات (12 -10 / 4)، ریاض العلماء (285 -284 / 2)، ریحانه (413 -412 / 4 ،59 / 2)، الکنی و الالقاب (52 / 3)، معجم المؤلفین (38 / 10).

قاضی صاعد استوایی نیشابوری، ابوالعلاء صاعد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(432 / 431 -343 ق)، قاضی، فقیه حنفی، محدث و شاعر. ملقب به عمادالاسلام. در استوا، یکی از روستاهای نیشابور، به دنیا آمد. شیخ حنفیان و رئیس آنان و قاضی نیشابور بود و ریاست اصحاب رأی خراسان به وی منتهی می‌شد. چون چهره‌ای زیبا داشت به ماه نیشابور ملقب شد. علوم ادبی را در نزد پدر آموخت، سپس از محضر ابوبکر خوارزمی استفاده نمود. فقه و حدیث را از ابوعمرو اسماعیل بن نجید نیشابوری و بشر بن احمد اسفراینی و عبدالله بن محمد بن علی زیاد نیشابوری شنید. در جوانی حج گزارد و به عراق رفت و در کوفه از علی بن عبدالرحمان بکائی حدیث شنید. خطیب بغدادی و قاضی صاعد بن سیار و ابوالحسن علی بن محمد شعری از وی حدیث شنیدند. قاضی صاعد مقام فقاهتی و قضایی والایی داشت و در حوزه‌ی درس او اغلب علمای عصر شرکت می‌کردند. او افزون بر فقه و حدیث در شعر و ادب نیز تبحر داشت و در این رشته جانشین ابوبکر محمد عباسی خوارزمی بود. به آورده‌ی بیهقی وی استاد مسعود و محمد غزنونی است و بعدها پس از به حکومت رسیدن مسعود بسیار مورد توجه او قرار گرفت. در نیشابور درگذشت. از آثار وی کتاب «الاعتقاد» است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اسرار التوحید، تعلیقات (706 -705)، الاعلام (272 / 3)، انساب سمعانی (135 -134 / 1)، تاریخ بغداد (345 -344 / 9)، سیر النبلاء (508 -507 / 17)، شذرات الذهب (248 / 3)، العبر (264 / 2)، کشف الظنون (1393)، معجم المؤلفین (319-318 / 4)، هدیه العارفین (421 / 1).

قاینی، ابوالحسن محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم و ششم ق)، عالم امامی، فقیه، محدث و متکلم. از دانشمندان قرن پنجم و ششم هجری است. او در رجال و حدیث مردی مورد اطمینان و وثوق می‌باشد و کتاب وی به نام «السابقین فی اعتقاد اهل البیت الطاهرین» مورد قبول علمای شیعه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (500)، الذریعه (99 / 12)، ریاض العلماء (156 / 5)، ریحانه (428 / 4)، فهرست منتجب‌الدین (191).

قاینی، ابوالقاسم جنید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(547 -466 ق)، محدث، فقیه و صوفی. پدرش محمد بن علی قاینی از بزرگان علم و دانش و یکی از معدود محدثانی است که به خوبی و دانش زیاد شهرت داشته است. وی شیخ صوفیه بود. ایام تحصیل را در اصفهان به سر برد، سپس ساکن هرات شد. در طلب حدیث سفرهای بسیار نمود. از حسن بن اسحاق تونی، در قاین، و از ابوبکر بن ماجه و سلیمان حافظ، در اصفهان، و از ابوالفضل محمد بن احمد عارف و دیگران، در طبس، و از محمد بن علی عمیری و نجیب بن میمون، در هرات، و از ابوالمظفر منصور بن محمد سمعانی، در مرو، حدیث شنید و از وی فقه آموخت. پدر جنید، محمد بن علی، بر محمد بن منصور سمعانی سمت استادی داشت، و ابوسعد عبدالکریم بن محمد بن منصور سمعانی از شاگردان جنید بود. وی همچین از سعد مهینی فقه آموخت. ابن‌ناصر و ابن‌عساکر و ابوالمعمر مبارک بن احمد انصاری و ابوبکر مبارک بن کامل خفاف و سعید بن موفق نیشابوری و حافظ ابوالقاسم علی بن حسن بن هبه‌الله و به گفته‌ی ذهبی، زنکی مروزی و ابوروح هروی و عبدالرحیم سمعانی از وی حدیث شنیدند. در هرات درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (437 / 4)، بزرگان قائن (110)، سیر النبلاء (273 -272 / 20)، الوافی بالوفیات (204 -203 / 11).

قاینی، ابوشریف محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1139 ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مفسر، مدرس، متکلم، فیلسوف و خوشنویس.چون در مناظرات علمی کسی را یارای سخن گفتن با او نبود به سلطان‌العلماء مشهور شد. در چهارده سالگی به تحصیل روی آورد. دوران تحصیلات عالیه خود را در اصفهان به پایان رساند. در حوزه‌ی علمیه‌ی قاین، به تدریس فقه و فلسفه می‌پرداخت و گاه به نقاط دیگر جهت مباحثات علمی سفر می‌کرد، که سفر 1115 ق او به هرات و مباحثه او با علمای اهل سنت از آن جمله است. سرانجام در ماه رمضان درگذشت و (بماه رمضان) ماده تاریخش گشت. سلطان محمد پدر قطب‌الدین قاینی عالم ریاضی است. از آثارش: «تهذیب الامه»، تفسیر مفصلی بر قرآن؛ «تطهیر الائمه (ع)»؛ «الامامه»؛ «رساله فی الوجود»، شامل مباحث و فوائد فلسفی درباره‌ی وجود؛ «ام الوسائل فی ام المسائل»، تفسیر سوره‌ی حمد و برگرفته از تفسیر مفصل، به زبان عربی؛ حاشیه بر «الشرح الجدید للتجرید»؛ کتابت «ضیاء القلوب»، در حدیث، به خط نستعلیق.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزگان قائن (537 -531)، الذریعه (36 / 25 ،116 -115 / 6 ،327 -326 / 2)، ریحانه (60 -59 / 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 12 / 316- 317).

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 838 ق)، عالم دینی، فقیه، واعظ، محدث و مدرس. وی از احفاد نجم‌الدین عمر نسفی است. به گفته‌ی مؤلف «بزرگان قائن» نامش را به اشتباه جلال‌الدین محمد بن ابن عبدالله قاینی، محمد بن محمد قاینی، جلال‌الدین ابومحمد بن نجم‌الدین محمد قاینی، جلال‌الدین محمد بن عبدالله قاینی و غیره ذکر نموده‌اند. در قاین به دنیا آمد. به بخارا رفت و در آنجا مدتی به تحصیل پرداخت. وی شاگرد شمس‌الدین ابوالخیر محمد بن محمد جزری و محمد بن جلال عبدی و خواجه عبدالله سمرقندی بود و از آنها اجازه‌ی روایت داشت. پس از گذراندن دوران تحصیل به هرات رفت و در دانشگاه و در مقصوره‌ی جامع آنجا به تدریس پرداخت. فصیح‌الدین محمد بن محمد قاینی و محمد بن شیخ محمد جامی، صاحب «ریاض الناصحین»، و جلال‌الدین یوسف اهل، مورخ و محدث سده‌ی نهم هجری، و حسین ابن جمال قهستانی، صاحب «شرح قصیده‌ی ابن‌سینا»، از شاگردان او بودند. وی علاوه بر وعظ و تدریس مدتی نیز منصب احتساب شهر هرات را عهده‌دار بود. در هرات به بیماری طاعون درگذشت و در مدرسه‌ی جغرتان به خاک سپرده شد. از آثار وی: مدرسه‌ی علمیه‌ی جغرتان، که امروزه به صورت مسجد درآمده، و به جامع جغرتان معروف است؛ کتابخانه‌ی بزرگ. از آثار علمی وی: «تبیان الکبائر»؛ «اربعین»، مشتمل بر چهل حدیث؛ «مفتاح الفرائض»؛ «شعب الایمان»، در ادیان و جامعه‌شناسی دینی؛ شرح «نصاب»؛ «اجازات»؛ «نصایح شاهرخ شاهی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (120 -113)، بهارستان آیتی (194)، تاریخ نظم و نثر (785)، حبیب السیر (13 / 4)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 838)، مزارات هرات (90 -89).

قاینی، زین‌العابدین

قرن:12

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 1231 ق)، عالم امامی، فقیه، محدث، مدرس، زاهد و نویسنده. وی از مراجع تقلید شهر قاین و از مدرسان مشهور حوزه‌ی علمیه‌ی آنجا بود. وی از محضر سید علی طباطبایی، صاحب «ریاض»، استفاده نمود. محمد حسن قائنی از شاگردان او بود. وی با میر سید محمد قاینی از علمای قاین همعصر و با وی مراوده داشت. در روستای درخش درگذشت و در همان جا دفن شد. از آثار وی: «مصباح النجاه» یا «اصول‌الدین»، به فارسی که نگارنده در آن وعده کرده که بخش دوم را در فروع دین بنگارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :بزرگان قائن (195 -194)، الذریعه (188 / 2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 594 / 13).

قاینی، ضیاءالدین، ابومحمد فضل

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، فقیه و محدث. وی معاصر بهرام‌شاه غزنوی (547 -511 ق) بود. پدرش، محمد بن ابراهیم، نیز از بزرگان حدیث بود و کتابی درباره‌ی «خاندان عصمت و طهارت (ع)» به نامن «السابقین» نوشته است. پدر و پسر معاصر حسن بن منصور قاینی وزیر سلطان بهرام‌شاه و از چهره‌های درخشان علمی خراسان بودند. در سلسله‌ی اجازات محدثین بزرگ از فضل بن محمد قاینی تعبیر به شیخ امام اجل ضیاءالدین ابومحمد شده است و اجازات و روایاتش در حدود 547 ق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (288)، بهارستان آیتی (151 -150)، الذریعه (99 / 12)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 219 -218 / 6).

قاینی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، محدث، فقیه، محقق، نویسنده و خطاط. از شاگردان ملا احمد نراقی و شیخ موسی بن جعفر نجفی، شریف العلماء، و سید محمد مجاهد بود. وی علاوه بر اینکه خود نویسنده و محقق بود، آثار نویسندگان دیگر را نیز به خط خود کتابت می‌نمود. از آثارش: «شرح المعالم الاصول»؛ کتابی در دانش «اصول»؛ کتابی در «تاریخ»؛ «الاسئله و الاجوبه» که فقه استدلالی و رساله‌ی عملیه است.از آثار کتابتی او: «محزن الادویه» و تذکره‌ی «اولی النهی» محمد حسین عقیلی به قلم نسخ در 1246 ق که جلد کتاب دارای گل و بوته و مذهب می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (259 -258)، الذریعه (71 / 14 ،248 / 12).

قبانی نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 289 ق)، حافظ، محدث و مصنف. یکی از ارکان حدیث در نیشابور و شیخ محدثین در خراسان بود. وی در طلب حدیث سفرهای بسیار نمود. از اسحاق بن راهویه و سهل بن عثمان و مصور بن ابی‌مزاحم و عمرو بن زراره و ابومصعف و حسین بن ضخاک و سریج بن یونس و ابوبکر بن ابی‌شیبه و ابراهیم بن منذر حزامی و محمد بن عباد مکی و عبیدالله بن عمر قواریری و ابراهیم بن محمد شافعی و همطبقه‌ی آنان در خراسان و حرمین و عراق حدیث شنید. استادش محمد بن اسماعیل بخاری و زکریا بن محمد بن بکار و احمد بن محمد بن عبیده و ابوحامد بن شرقی و ابوالفضل محمد بن ابراهیم هاشمی و یحیی بن محمد عنبری و محمد بن یعقوب شیبانی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. اهل حدیث در نیشابور پس از مسلم بن حجاج در نزد او اجتماع می‌کردند. بعد از درگذشت، ابوعبدالله پوشنجی بر جسد وی نماز گزارد. از آثارش: «المسند»؛ «الأبواب»؛ «التاریخ»؛ «الکنی»؛ «اتباع الاتباع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (277 / 2)، انساب سمعانی (441 -440 / 4)، تهذیب التهذیب (332 -331 / 2)، سیر النبلاء (502 -499 / 13)، شذرات الذهب (201 / 2)، طبقات الحفاظ (300)، العبر (416 / 1).

قراب سرخسی هروی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بعد از 414 -330 ق)، حافظ، محدث، فقیه، زاهد، مقری و ادیب. وی برادر ابویعقوب اسحاق قراب است. از منصور بن عباس و ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد بن غطریفی و ابوعمر بن حمدان و ابواحمد حاکم و مخلد بن جعفر باقرحی و بشر بن احمد اسفراینی و علی بن عیسی عاصمی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. در بغداد نزد امام عبدالعزیز دارکی فقه آموخت. ابوعطا عبدالاعلی بن عبدالواحد ملیحی و شیخ‌الاسلام عبدالله بن محمد انصاری و دیگران از وی حدیث شنیده‌اند. وی در بسیاری از علوم همچون قرائت و حدیث و فقه و معانی قرآن و ادب پیشرو و سردسته زاهدان و متألهان بود. از آثارش: «درجات التائبین و مقامات الصدیقین»؛ «الکافی فی علم القرآن»، در قراآت سبع، در چندین مجلد؛ «الجمع بین الصحیحین»، جمع بین «صحیح» بخاری و «صحیح» مسلم؛ کتابی در «مناقب الامام الشافعی»؛ «الشافی» در قراآت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (381 -379 / 17)، کشف الظنون (1839، 1379، 1023، 745، 599)، معجم المؤلفین (256 / 2)، هدیه العارفین (209 / 1).

قراب سرخسی هروی، ابویعقوب اسحاق

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(429 -352 ق)، حافظ، محدث، مورخ، فقیه، زاهد و مصنف. محدث هرات بود. ابونضر فامی گوید که وی بیش از هزار و دویست استاد داشته است. وی از عباس بن فضل نضرویی و جد مادری‌اش، محمد بن عمر بن حفصویه، و ابوالفضل محمد بن عبدالله سیاری و عبدالله بن احمدن بن حمویه سرخسی و زاهر بن احمد سرخسی فقیه و خلیل بن احمد سجزی و حسین شماخی صفار و ابومنصور محمد بن عبدالله بزاز حدیث شنید.شیخ الاسلام عبدالله انصاری هروی و ابوالفضل احمد بن ابی‌عاصم صیدلانی و حسین بن محمد بن مت و اهل هرات از وی حدیث روایت کردند. خواجه عبدالله انصاری در «جرح و تعدیل» به او احتجاج کرده است. از آثارش: «الوفیات» یا «تاریخ السنین» در «وفیات العلماء» از قرن اول تا 429 ق، در دو مجلد؛ «نسیم المهج»؛ کتاب «الأنس و السلوه»؛ «شمائل العباد»؛ «الرمی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (285 / 1)، الاعلام بوفیات الاعلام (288 / 1). انساب سمعانی (638 / 4)،ایضاح المکنون (53 / 2)، تذکره الحفاظ (1102 -1100 / 3)، سیر النبلاء (572 -570 / 17)، شذرات الذهب (244 / 3)، طبقات الحفاظ (424)، العبر (261 / 2)، کشف الظنون (1059)، العبر (261 / 2)، معجم المؤلفین (228 / 2)، الوافی بالوفیات (394 / 8)، هدیه العارفین (200 / 1).

قرشی هروی، ابوعثمان سعید

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 433 / 432 ق)، مسند و محدث. اهل هرات بود. از عباس بن فضل نضروی و ابوحاتم محمد بن یعقوب هروی و ابوسعید محمد بن علاء نیشابوری و ابوعمرو محمد بن احمد بن حمدان مقری و ابوسعید عبدالله بن محمد بن عبدالوهاب رازی و ابومنصور محمد بن احمد ازهری و عبدالله بن احمد بن حمویه سرخسی و ابوعبدالله شماخی و ابوعلی حامد بن محمد رفاء و ابوحامد بن حسنویه و ابوالفضل بن خمیرویه و منصور بن عباس بوشنجی و دیگران حدیث شنید. در 413 ق در بازگشت از حج به بغداد رفت و در آن جا حدیث روایت کرد. سپس به هرات بازگشت. وی در حدیث یگانه بود. ابوبکر خطیب و ابواسماعیل عبدالله بن محمد انصاری و محمد بن عمیری و دیگران از او حدیث روایت کرده‌اند. قرشی در هرات درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (470 / 4)، تاریخ بغداد (114 -113 / 9)، سیر النبلاء (553 -552 / 17)، شذرات الذهب (250 / 3)، العبر (267 / 2)، النجوم الزاهره (37 / 5).

قزوینی آملی، ابوالفرج محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 501 ق)، فقیه و محدث. از پدرش و منصور بن اسحاق و سهل بن ربیعه حدیث شنید. ابن‌ناصر و شهده و ابن‌الخل از وی روایت کرده‌اند. وی در مدینه بر سلفی املای حدیث کرد. ابوالفرح قزوینی در آمل درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (218 -217 / 19)، شذرات الذهب (3 / 4)، العبر (382 / 2).

قزوینی، بهاءالدین، ابومحمد طاهر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 575 ق)، محدث، نحوی. او به واسطه جماعتی از ثقات از ادیب فاضل مجمع بن محمد بن احمد مسکنی حدیث نقل کرده و کتابهای وی، «شرح الفصیح» و «شرح الالفاظ» و «دیوان النظم» و «دیوان النثر»، را روایت نموده است. رافعی در کتاب «التقریب» وی را ستوده و او را صاحب تصانیف ذکر کرده است. شیخ منتجب‌الدین از شاگردان و راویان شیخ بهاءالدین است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (104 / 13 ،1171 / 9)، روضات الجنات (139 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 147 / 5)، فهرست منتجب‌الدین (170)، لغت‌نامه (ذیل/ طاهر).

قزوینی، تاج‌الدین، ابوالحسن علی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 745 ق)، قاضی، محدث، فقیه شافعی، مدرس، ادیب و لغوی. اصل وی از قزوین و در بغداد ساکن بود و در مدرسه‌ی نظامیه بغداد تا پایان عمر تدریس می‌نمود. از آثارش: شرح «مصابیح السنه» بغوی؛ «المحیط بفتاوی اقطار البسیط»؛ «الرغاب»، در تصریف؛ «العجاب»، در نحو، و شرح آن؛ «اللطائف»؛ شرح «المقامات الحریری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (157 / 5)، معجم المؤلفین (181 / 7)، هدیه العارفین (719 / 1).

قزوینی، خلیل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1001- 1089 ق)، عالم امامی، محدث، فقیه، متکلم و نحوی. اصل وی از قزوین بود. در قزوین به دنیا آمد. وی از شاگردان شیخ بهایی و میرداماد است. او شریک درس خلیفه سلطان وزیر در درس حاج محمود رنانی و ملا حسین یزدی بود. وی از معاصران شیخ حر عاملی و ملا محسن فیض کاشانی است. ملا خلیل قزوینی استاد علامه مجلسی و آقا رضی‌الدین قزوینی بود. پیش از سی سالگی عهده‌دار تولیت حضرت عبدالعظیم و تدریس در آنجا بود. پس از چندی به مکه رفت و مجاورت آنجا را برگزید. سپس به قزوین بازگشت و شروع به تصنیف و تألیف نمود. در قزوین درگذشت و در مدرسه‌اش دفن شد. از آثار وی: حاشیه بر «مجمع البیان» طبرسی؛ «رموز التفاسیر الواقعه فی الکافی و الروضه»؛ «الصافی فی شرح الکافی»، به فارسی؛ «الشافی فی شرح الکافی»، به عربی؛ «المجمل»، در نحو؛ «الرساله النجفیه»؛ «الرساله القمیه»؛ شرح «عده الاصول» شیخ طوسی یا حاشیه بر «العده»، در اصول فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (368- 369 / 2)، اعیان الشیعه (355- 356 / 6)، الذریعه (47- 48 / 20 ،5 -4 / 15 ،368 ،6 -5 / 13 ،251 / 11 ،191 ،148 / 6 ،142 / 5 ،82 / 2)، روضات الجنات (257- 262 / 3)، ریاض العلماء (261- 266 / 2)، ریحانه (450- 452 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 203- 204 / 11)، لغت‌نامه (ذیل/ خلیل)، معجم المؤلفین (125 / 4)، مینو در (173 / 2)، هدیه العارفین (354 / 1).

قزوینی، سراج‌الدین، تاج‌الدین، ابوحفص عمر

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(683- 750 ق)، حافظ و محدث. در قزوین به دنیا آمد و در واسط نشوونما یافت. وی در زمان خود محدث عراق بود. او در بغداد درگذشت.
از آثارش: «الفهرست».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (218 / 5)، معجم المؤلفین (300 / 7).

قزوینی، شمس‌الدین، ابوالرضا، ابوالمظفر حامد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(636 -548 / 546 ق)، مفتی، محدث و فقیه شافعی. در قزوین به دنیا آمد. مصاحب و ملازم قطب نیشابوری بود و خلاف را نزد وی آموخت و به همراه او به دمشق رفت. وی از شهده‌ی کاتبه، دختر احمد بن فرج دینوری، و خطیب موصل و یحیی ثقفی حدیث شنید. شهاب‌الدین عبدالحلیم بن تیمیه و محدالدین ابن عدیم و پدرش از وی روایت کردند. قاضی تقی‌الدین سلیمان حنبلی و ابونصر محمد ابن شیرازی از وی اجازه روایت داشتند. وی شیخ شافعیه و عهده‌دار منصب قضاوت در حمص بود، مدتی نیز در حلب درس و فتوا می‌داد. وی پدر عمادالدین قزوینی است که از مدرسین زمان خود بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (64 -63 / 23)، الوافی بالوفیات (280 / 11).

قزوینی، عمادالدین، ابوعبدالله زکریا

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(683 / 682 -605 / 600 ق)، عالم، ادیب، قاضی، فقیه، محدث، مورخ، جغرافیدان و خطاط. معروف به عماد قزوینی. نسبش به مالک بن انس انصاری خادم پیامبر (ص) می‌رسد. در قزوین به دنیا آمد. در جوانی به شام رفت و پس از تحصیلات به عراق مسافرت کرد. او شاگرد اثیرالدین ابهری حکیم بزرگ ایرانی بود. ابن‌طاووس، سید غیاث‌الدین عبدالکریم بن احمد بن طاووس، مجلس او را درک نموده است. وی در 650 ق قاضی حله و در 652 ق قاضی واسط شد و تا آخر عمر عهده‌دار آن منصب بود.در واسط درگذشت و پیکرش به بغداد نقل و در مقبره‌ی شونیزیه دفن شد. از آثار وی: «آثار البلاد و اخابر العباد»، در جغرافی، که ظاهرا در «کشف الظنون» به نام «عجائب البلدان» نیز آمده است؛ «عجائب المخلوقات و غرائب الموجودات»، به عربی، در وصف کائنات، در دو مقاله: مقاله نخست در علویات و مقاله دوم در سفلیات به نام سلطان معزالدین شاپور. این دو کتاب گرچه هر کدام کتابی مستقل است اما در حقیقت حکم دائره‌المعارف واحدی درباره عالم و موجودات و مخلوقات و بلاد و آثار آن دارد و این کتاب به فارسی و آلمانی و ترکی ترجمه شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (80 / 3)، تاریخ ادبیات در ایران (281 -279 / 3)، تاریخ نظم و نثر (146)، الذریعه (219 / 15 ،7 / 1)، روضات الجنات (373 / 3)، ریحانه (453 / 4)، کشف الظنون (1128 -1127 ،1126 ،9)، الکنی و الالقاب (62 -61 / 3)، معجم المؤلفین (183 / 4)، مینودر (837 ،5 -3 / 2)، هدیه الاحباب (216)، هدیه العارفین (373 / 1).

قزوینی، محمد معصوم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1099 / 1091 ق)، عالم امامی، حکیم، ریاضیدان، محدث و مصنف. او ریاضیات را در محضر ملا محمد باقر یزدی، صاحب «عیون الحساب»، تلمذ کرد. امیر محمد معصوم در فلسفه و کلام شاگرد میرزا رفیعا امیر رفیع‌الدین نایینی بود. «اصول کافی» را بر استادش قرائت کرد و از او به دریافت اجازه نایل آمد. وی همچنین حاشیه‌ی استادش بر «اصول کافی» را، در زمان حیات استاد، تدوین کرد. او معاصر آقا حسین خوانساری و ملا محسن فیض کاشی و ملا محمد تقی مجلسی بود. در حدیث، ریاضیات، حکمت و علوم عربی مهارت کامل داشت. از آثار وی: منتخب «الملل و النحل» شهرستانی؛ حاشیه بر «شرح الاشارات» خواجه نصیر طوسی؛ حاشیه بر «الشفاء» ابن‌سینا؛ حاشیه بر «حاشیه‌ی خفری بر شرح تجرید قوشچی»؛ حواشی بر «تعلیقات» میرزا رفیع نایینی؛ رساله‌ای در «ریاضیات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (438 / 22 ،184 ،143 ،112 / 6)، ریحانه (450 / 4)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 574 -573 / 11).

قشیری نیشابوری، ابوالقاسم، زین الاسلام، عبدالکریم

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(465 -386 ق)، صوفی، فقیه، محدث و مفسر. مشهور به امام و استاد امام. از نظر اصول اشعری و از نظر فروع شافعی بود. نسبت وی از جانب پدر به قبیله قشیرین کعب می‌رسید، و از طرف مادر به سلمی منسوب بود. در ناحیه استواء نیشابور (قوچان کنونی) متولد شد. خاندان او از بزرگان دهقانان این ناحیه بودند. خود او نیز از محدثان بنام اهل تصوف بود. در کودکی پدر خود را از دست داد و در محضر درس ابوالقاسم یمانی، پرورش یافت و مقدمات ادب فارسی و عربی را نزد او فراگرفت، بعدها در نیشابور ساکن شد و از ابوحسین خفّاف و ابونعیم اسفراینی و حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمن سلمی و دیگر ارباب حدیث و بزرگان صوفیه حدیث شنید و فقه را از ابوبکر محمد بن بکر طسی و علم کلام را از استاد ابوبکر بن فورک فراگرفت و تصوف را از ابوعلی دقاق نیشابوری آموخت و پس از وفات وی با ابوعبدالرحمن سلمی معاشرت کرد و عاقبت استاد خراسان گردید. از شاگردان وی می‌توان به احمد بن اسماعیل جوهری که «رساله‌ی قشیریه» را بر قشیری خوانده و سمعانی از وی اجازه گرفته، و سید اسماعیل جرجانی صاحب «ذخیره‌ی خوارزمشاهی» و ابوعبداللّه حسین بن احمد بیهقی، ابوالقاسم فضل بن محمد عطار ابیوردی، ابوالمظفر محمد بن احمد هروی و شعیب بن نوح رازی صوفی اشاره کرد. قشیری از معاصرین و منکران ابوسعید ابوالخیر بود که در نهایت به او گروید. آثار بسیاری از خود به جای گذاشته و در سرودن شعر به زبان عربی دست داشته است. طریقه‌ی او در تصوف به واسطه‌ی ابوعلی دقاق به جنید و معروف کرخی می‌رسد. وی در نیشابور درگذشت و همان جا دفن شد. از آثار وی: «الرسالة القشیریه»، درعلم تصوف و بیان روؤس مسائل علم باطن که مورد مراجعه و استناد بزرگان صوفیه و اهل ذوق است؛ «لطائف الاشارات»؛ «التحبیر فی علم التذکیر»؛ «آداب الصوفیه»؛ «عیون الاجوبة فی فنون الاسئلة»؛ «الاربعین»؛ «فصل الخطاب فی فضل النطق المستطاب»؛ «حیاة الارواح و الدلیل الی طریق الصلاح».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (4/ 180)، ایضاح المکنون (194 /2 ،424 ،194 1/)، تاریخ ادبیات در ایران (2/ 218، 257)، تاریخ بغداد (11/ 83)، تاریخ گزیده (659)، تاریخ نیشابور (226، 225)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه

(مقدمه)، جستجو در تصوف (67 -64)، روضات الجنات (94 -89 /5)، ریحانه (461 -460 /4)، سیر النبلاء (232 -230 /18)، الکامل (118 /8)، کشف الظنون (1935، 1920، 1858، 1640، 1551، 1460، 1260، 1183، 882، 520، 457، 354، 58)، کشف المحجوب (209)، الکنی و الالقاب (67 -65 /3)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالکریم)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 465)، معجم المؤلفین (6 /6)، نفحات الانس (138)، وفیات الاعیان (208 -205 /3)، هدیة الاحباب (217)، هدیة العارفین (608 -607 /1).

قشیری نیشابوری، ابوحسین مسلم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(204- 261 ق)، حافظ و محدث. وی دومین محدث اهل سنت و یکی از ارکان حدیث بود. در نیشابور به دنیا آمد. به دنبال حدیث به عراق و حجاز و شام و مصر سفر کرد و از دویست و بیست نفر از جمله: عبداللّٰه بن مسلمه قعنبی و یحیی بن یحیی نیشابوری و اسحاق بن راهویه و احمد بن حنبل و احمد بن سعید دارمی و احمد بن عیسی تستری و محمد بن اسماعیل بخاری و اسحاق بن منصور مروزی و بشر بن حکم و حسن بن عیسی بن ماسرجس و حسین بن عیسی بسطامی و علی بن جعد و عبیداللّٰه قواریری و ابوربیع زهرانی و عمر بن حفص بن غیاث و اسماعیل بن ابی‌اویس و عبداللّٰه بن محمد زهری و عمرو بن زراره و محمد بن اسحاق صاغانی و بندار و محمد بن صباح دولابی و محمد بن قدامه بخاری و محمد بن یحیی مروزی و موسی بن قریش بخاری و هیثم بن خارجه و یحیی بن محمد لؤلؤی و یحیی بن معین و یوسف بن عیسی مروزی و ابوالاحوص بغوی و یوسف بن یعقوب صفار و ابوزرعه رازی و ابوقدامه سرخسی حدیث شنید. شیخ و استادش، محمد بن عبدالوهاب فراء، و علی بن حسن هلالی و ابوبکر جارودی و علی بن حسین رازی و صالح بن محمد جزره و ابوعیسی ترمذی و احمد بن مبارک مستملی و عبداللّٰه بن یحیی سرخسی و ابوسعید حاتم بن احمد کندی بخاری و ابراهیم بن اسحاق صیرفی و ابراهیم بن محمد، راوی «الصحیح»، و ابوعمرو خفاف و زکریا خفاف و عبداللّٰه خفاف و ابوعلی حافظ بلخی و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی و علی بن اسماعیل صفار و ابوحامد اعمشی و ابوحامد احمد شرقی و ابومحمد عبداللّٰه شرقی و فضل بن محمد بلخی و ابن خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوعوانه حافظ و ابوحامد احمد بن علی بن حسنویه و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. محمد بن بشار گوید: حفاظ دنیا چهار تن هستند: ابوزرعه در ری، مسلم در نیشابور، عبداللّٰه دارمی در سمرقند و محمد بن اسماعیل در بخارا. در نیشابور درگذشت. از آثارش: «الجامع الصحیح» یا «صحیح مسلم» دومین کتاب حدیث اهل سنت، که در آن دوازده هزار حدیث را در مدت پانزده سال نوشته است و بسیاری آن را شرح کرده‌اند؛ «المسند الکبیر علی الرجال»؛ «الجامع الکبیر علی الابواب»؛ «الاسماء و الکنی» یا «الکنی و الاسماء»، در چهار مجلد؛ «السؤالات عن احمد بن حنبل»؛ «الاقران»؛ «الأفراد»؛

«الوحدان»؛ کتاب «من لیس له الا راو واحد»؛ «اوهام المحدثین»؛ کتاب « التمییز فی الحدیث»؛ «العلل» یا «علل الحدیث»؛ «الطبقات».[1]
مکنی به ابی‌اسحاق از مردم خراسان و از محدثین بزرگ و مشهور قرن سوم هجری است؛ کتاب «صحیح» وی در علم حدیث بسیار معروف و یکی از معتبرترین کتب حدیث است و از جمله کتب سته در این علم است (ف. 261 ه.ق)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (118 -117/ 8)، انساب سمعانی (503/ 4)، تاریخ بغداد (104 -100/ 13)، تاریخ نیشابور (101 -100)، تذکرة الحفاظ (590 -588/ 2)، تهذیب التهذیب (116 -114/ 10)، تهذیب الکمال (73 -68/ 18)، الجرح و التعدیل (ج 4، ق 183 -182/ 1)، سیر النبلاء (580 -557/ 12)، شذرات الذهب (145 -144/ 2)، طبقات الحفاظ (284 -283)، العبر (375/ 1)، الفهرست ابن‌الندیم، ترجمه (421 -420)، الکامل (7/ 6)، کشف الظنون (1469، 1464، 1453، 1405، 1399، 1387، 1160- ،1159، 1099، 555، 485، 202، 175)، معجم المؤلفین (233 -232/ 12)، المنتظم (137 -136/ 7)، النجوم الزاهرة (43 -42/ 3)، وفیات الاعیان (196 -194/ 5)، هدیة العارفین (432 -431/ 2).

قطان قزوینی، ابوالحسن علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(254 -345 ق)، حافظ، محدث، فقیه و ادیب. محدث و شیخ قزوین بود. به طلب حدیث مسافرتهایی به عراق و یمن نمود و به نقل شاگردش، ابن‌فارس قزوینی، از وی حاصل این سفرها حفظ یکصد هزار حدیث بوده است. او «سنن» ابن‌ماجه قزوینی را از خود وی استماع کرد و همچنین از محمد بن فرج ازرق و ابوحاتم رازی و ابراهیم بن دیزیل و حارث بن ابی‌اسامه و قاسم بن محمد دلال و یحیی بن عبدک قزوینی و اسحاق بن ابراهیم دبری و حسن بن عبدالاعلی بوسی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. وی بر حسن بن علی ازرق- به حرف کسائی- قرائت نمود و احمد بن نصر شذائی قاری بر قطان قرائت کرد. زبیر بن عبدالواحد حافظ و ابوالحسن نحوی و ابوالحسین احمد بن فارس لغوی و احمد بن علی بن لال و ابوسعید عبدالرحمان بن محمد قزوینی و قاسم بن ابی‌منذر خطیب از وی حدیث شنیده‌اند. ابویعلی خلیلی گوید که وی شیخی عالم به جمیع علوم و تفسیر و فقه و نحو و لغت بود. جماعتی از شیوخ قزوین گفتند که قطان مانند خود در زهد و فضل ندیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (856 -857 / 3)، سیر النبلاء (463- 465 / 15)، شذرات الذهب (370 / 2)، طبقات الحفاظ (354- 355)، العبر (70 / 2)، معجم الادباء (218- 221 / 12)، النجوم الزاهره (359- 360 / 3).

قطان نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 332 ق)، محدث و مسند. وی شیخی صالح و مسند خراسان بود. از احمد بن ازهر و محمد بن یحیی و احمد بن یوسف سلمی و ابوزرعه رازی و احمد بن منصور زاج و عبدالرحمان بن بشر یا بشیر بن حکم و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوبکر بن اسحاق صبغی و ابوعلی حسین بن علی حافظ و ابوعبدالله بن منه و محمد بن حسین علوی و محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوطاهر بن محمش و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (520 -519 / 4)، سیر النبلاء (319 -318 / 15)، شذرات الذهب (332 / 2)، العبر (43 / 2)، الوافی بالوفیات (372 / 2).

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 573 ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، متکلم، محدث، مفسر و شاعر. خانواده‌ی وی از جد و پدر و برادر و دو فرزندش عمادالدین علی بن سعید و ظهیرالدین محمد بن سعید همه از علمای بزرگ شیعه بودند. وی از شیخ ابوعلی طبرسی، صاحب «مجمع البیان»، و عمادالدین طبری و سید مرتضی رازی و برادرش، سید مجتبی رازی،و ابن‌الشجری بغدادی و الآمدی و سید ناصح‌الدین ابوالبرکات مشهدی و پدر خواجه نصیر طوسی و گروهی دیگر روایت کرده است. او از طریق شیخ عبدالرحیم بغدادی، معرف به ابن الاخوه، از دختر سید مرتضی علم‌الهدی از عموی او سید رضی روایت می‌کند. ابن شهرآشوب و شیخ منتجب‌الدین رازی از شاگردان وی بودند. در قم وفات یافت و در صحن مطهر حضرت معصومه (س) دفن شد و قبرش امروزه مزاری معروف است. از آثار وی: «آیات الاحکام» یا «فقه القرآن»، اولین اثر در شرح و تفسیر آیات لااحکام؛ «احکام الاحام»؛ «اسباب النزول»؛ «الاعراب/ الاغراب فی الاعراب»؛ «الانجاز فی شرح الایجاز»، در شرح «الایجاز» شیخ طوسی؛ «بیان الانفرادات»؛ «تحفه العلیل»، در ادعیه، احراز و آداب؛ «تفسیر القرآن»، معروف به «تفسیر قطب»؛ «الدعوات» یا «دعوات راوندی» یا «سلوه الحزین»؛ «تهافت الفلاسفه»؛ «جواهر الکلام فی شرح مقدمه الکلام»؛ «الخرایج و الجرایح»،در معجزات معصومین (ع)؛ «خلاصه التفاسیر»، در ده مجلد؛ «ضیاء الشهاب»، در شرح «شهاب الاخبار»؛ «المغنی»، در شرح «النهایه» شیخ طوسی، در ده مجلد؛ «منهاج البراعه فی شرح نهج‌البلاغه»؛ «الرایع فی الشرایع»؛ «المستقصی»، در شرح «الذریعه»؛ «قصص الانبیاء»؛ «لب اللباب».[1]
راوندی، سعید بن هبة‌اللّه بن حسن مکنی به ابومحسن یا ابوالحسین، محدث و مفسر معروف شیعه (ف. قم. 573 ه.ق). وی از شیخ طبرسی و عمادالدین طبری و سید مرتضی سید مجتبی رازی و پدر نصیرالدین طوسی و جمعی دیگر روایت کرده و خود از مشایخ ابن شهرآشوب و شیخ منتخب‌الدین است. او راست: آیات‌الاحکام، احکام‌الاحکام، الاختلافات الواقعة بین الشیخ المفید والسید المرتضی فی بعض المسائل الکلامیة، اسباب النزول، ام‌القرآن، الانجاز فی شرح الایجاز، تفسیر القرآن معروف به تفسیر قطب، خلاصة التفاسیر، المغنی فی شرح النهایة، منهاج‌البراعة

فی شرح نهج‌البلاغة و غیره.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] خاتمه مستدرک الوسائل (90 -79 / 3)، الذریعه (431 ،244 ،14 / 24 ،158 -157 / 23 ،296 ،66 ،13 / 289،21 ،280 / 18 ،105 / 17 ،295 / 16 ،124 -123 / 15 ،126 ،110 ،41 / 14 ،372 ،344 ،277 ،116 ،56 -55 / 13 ،223 ،72 -71 / 12 ،66 / 10 ،201 / 8 ،220 ،146 -145 / 7 ،277 / 5 ،502 ،302 -301 ،228 / 4 ،456 ،176 ،29 / 3 ،364 ،303 ،251 ،234 ،12 / 2 ،362 -361 ،291 ،42 / 1)، روضات الجنات (10 -7 / 4)، ریحانه (469 -467 / 4)، فوائد الرضویه (202 -200)، الکنی و الالقاب (73-72 / 3)، هدیه الاحباب (219 -218).

قطب‌الدین طریثیثی نیشابوری، ابوالمعالی مسعود

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(578 -505 ق)، محدث، مدرس، مفسر، ادیب، واعظ و فقیه شافعی. اصل وی از طریثیث نیشابور است. وی یگانه پیشوای شافعیان زمان خود بود. نزد پدرش و محمد بن یحیی، شاگرد غزالی، و عمر بن علی، معروف به سلطان، و در مرو نزد ابواسحاق ابراهیم بن محمد فقه آموخت و از هبه‌الله بن سهل سیدی و عبدالجبار خواری حدیث شیند. قطب‌الدین از پدرش ادبیات را نیز فراگرفت و برآمد و در روزگار اساتیدش وعظ گفت و فتوا داد. وی مدتی نیز در نظامیه‌ی نیشابور به نیابت از جوینی تدریس کرد. در 538 ق به بغداد رفت و وعظ گفت و مورد توجه قرار گرفت. وی برای سلطان صلاح‌الدین ایوبی کتاب «عقیده» را تألیف کرد و در آن جمیع مسائل دینی مورد نیاز را گردآوری نمود. سپس در دمشق ساکن شد و با ابونصر قشیری ملاقات کرد. در روزگار فقیه ابوالفتح مصیصی در دشمق مورد توجه قرار گرفت و در مجاهدیه درس گفت و پس از مرگ ابوالفتح تدریس در غزالیه را عهده‌دار شد، سپس راهی حلب شد و در آن جا در دو مدرسه‌ای که نورالدین و اسدالدین بنا نهاده بودند درس گفت. سپس به همدان رفت. مدتی در آنجا تدریس کرد. سرانجام به دمشق بازگشت و درس در غزالیه را از سر گرفت و به شاگردانش فقه آموخت. او هچنین در جاروخیه‌ی دمشق درس گفت، سپس به نمایندگی به بغداد رفت و داماد ابوالفتوح اسفرانیی شد. حافظ ضیاء از وی اجازه حدیث داشت. ابوالمواهب ابن صصری و برادرش حسین و تاج ابن حمویه و دیگران از وی روایت کردند. در دمشق درگذشت. در مقبره‌ای در نزدیکی مقبره‌ی صوفیه‌ی غربی دفن شد. از دیگر آثار وی کتاب «الهادی» در فقه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (115 / 8)، سیر النبلاء (109 -106 / 21)، شذرات الذهب (263 / 4)، النجوم الزاهره (86 / 6)، وفیات الاعیان (197 -196 / 5).

قلانسی بلخی، آدم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، محدث. اهل بلخ. شهرت قلانسی او از آن روست که مدتی به فروش قَلَنسُوَة (نوعی کلاه) اشتغال داشت. وی به اعتقاد به تفویض متهم بود و از احمد بن یونس نَسَوی، علی بن حسن دقّاق نیشابوری، علی بن محمد قمی و محمد بن شاذان نقل حدیث کرده است. مشهورترین محدثی که از او حدیث شنیده، محمد بن مسعود عیاشی بوده و کَشّی برخی روایات او را آورده، اما طوسی این روایت را ضعیف شمرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اختیار معرفة الرجال (533، 496، 18)، اعیان الشیعه (86 /2)، رجال ابن‌داود (قسم 414 /2)، رجال الطوسی (438)، لسان المیزان (511 /1)، معجم رجال الحدیث (124 -123 /1).

قمی ابواسحاق، ابراهیم

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابواسحق قمی اصلا کوفی بوده منتقل به قم شده است شاگرد جناب یونس بن عبدالرحمن است و او اول کسی است که احادیث کوفیین را در قم نشر داده و این مطلب را کراراً از سید استادم علامه نجفی مرعشی مدظله در بحث فقهش شنیدم، شیخ کشی او را از اصحاب حضرت رضا علیه‌السلام شمرده است در بزرگواری و وثاقت او بسکه ثقةالاسلام کلینی اصول و فروع کافی خود را از احادیث و طریق او تدوین نموده است، از تصانیف اوست کتاب نوادر و کتاب قضایای امیرالمؤمنین علیه‌السلام. محل قبر او معین نیست ولی مقبره‌ی فرزندش جناب علی بن ابراهیم صاحب تفسیر در قسمت شمالی باغ ملی جنب شهرداری فعلی زیارتگاه است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1107 ق)، فقیه، مفسر، محدث، ادیب و عالم. وی با علامه محقق سبزواری و علامه مجلسی صاحب «بحارالانوار» و فیض کاشانی معاصر بود او از شاگردان علامه مجلسی و از ایشان، در 1107 ق، به دریافت اجازه نایل آمد. شیخ حر عاملی در «امل الامل» او را از فضلای معاصر خود می‌شمارد. از آثار وی: «کنز الدقائق و بحر الغرائب» یا «کنز الحقائق و بحر الدقائق»، در تفسیر قرآن که در حدود یکصد و بیست هزار بیت است و استادش علامه مجلسی در پشت این تفسیر تقریظی، در 1102 ق، نگاشته و در آن او را ستوده است؛ «شرح المنظومه» موسوم به «نجاح المطالب» یا «ارجوزه»، منظومه‌ای در صد بیت، در معانی و بیان، و شرح آن موسوم به «انجاح المطالب فی الفوز بالمارب»؛ رساله در «احکام صید و ذباحه»، به عربی؛ «التحفه الحسینیه»، در ادعیه؛ «سلم درجات الجنه»؛ «شرح الزیاره الرجبیه»؛ «شرح الصحیفه السجادیه»؛ «شرح الترصیف فی علم التصریف»، به نظم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تلامذه العلامه المجلسی (72 -71)، الذریعه (64/ 24 154، -153، 152 -151 / 18 ،92 / 14 ،356 ،307 -306 ،145 / 13 220، / 12 ،430 -429 / 3 ،364 -363 / 2 ،496 / 1)، روضات الجنات (106 -105 / 7)، فوائد الرضویه (618 ،534)، گنجینه‌ی دانشمندان (117 / 1).

قمی، سعید

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علامه خونساری در باب سین ص 301 روضات الجنات گوید، القاضی سعید بن محمد مفید القمی اوست مولا و فاضل حکیم بارع عارف متشرع ادیب کامل محقق صمدانی که در بعضی از نوشته‌هایش از خود تعبیر به بنده ملتجی به درب صاحبان توحید محمد معروف به سعید نموده است.
دست بازی در مراتب ولایت و عرفان و روش عالی بر طریقه اهل معرفت و وجدان دارد. وی از بزرگان فضلاء حکمت و ادب و حدیث و تأویل و مؤید به روح‌القدس در استنباط نکات و دقایق خفیه و اطلاع بر اسرار و ضمایر و مکاشفات بوده است.
در عصر شاه صفی صفوی ریاست روحانیت و علمیت شهرستان قم با وی بوده و در بین مردم قضاوت و داوری می‌نموده و در شرعیات نهایت تسلط را داشته است.
بیشتر و عمده تلمذ و شاگردیش در محضر محدث بزرگوار مولانا محمد محسن فیض کاشانی بوده شباهت تامی در مشرب و روش به خواهرزاده‌اش شیخ نورالدین که به منزله پیراهن تن او و زبان وی در ظاهر و باطن بوده داشته است.
تألیفات و آثار ارزنده بسیاری دارد در حدیث و اخلاق که بعضی از آن را اشاره می‌نمایم:
1- شرح کبیری بر کتاب توحید صدوق در چندین مجلد، 2- کتاب اربعینیات که در او چهل رساله جمع کرده که از هر کدام چهل باب از بابهای معارف و تحقیقات باز می‌شود و آن از بهترین تصنیفات شیعه است.
قبر شریف این بزرگوار در نزدیک قبر جناب شیخ ابوالحسن علی بن بابویه در کنار خیابان ارم مقابل پارک فعلی شهرداری شهرستان قم می‌باشد.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قمی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ عباس قمی در سال 1294 هجری قمری در شهر مقدس قم چشم به جهان گشود . وی تحصیل علوم اسلامی را در زادگاه خود شروع کرد و در سال 1316 ه .ق راهی نجف اشرف شد و در آنجا به تحصیل و تکمیل علوم و معارف اسلامی پرداخت ؛ او اندوخته های علمی خود را در اختیار فضلا و طلاب دیگر نیز قرار داد و توانست شاگردان زیادی را تربیت نماید . محدث قمی سرانجام در سال 1359 ه. ق دار فانی را وداع گفت .گروه : علوم انسانیرشته : الهیات و معارف اسلامیتحصیلات رسمی و حرفه ای : شیخ عباس قمی تحصیل علوم اسلامی را نزد علمای سرشناس قم آغاز کرد سپس در سال 1316 ه.ق راهی نجف اشرف شد و در جوار با عظمت و پرشکوه مولا ی متقیان امیرمومنان حضرت علی به تحصیل و تکمیل علوم و معارف اسلامی پرداخت.استادان و مربیان : شیخ عباس قمی به خاطر علاقه بسیار زیادی که با احادیث و اخبار اهل بیت داشت،همساز محدث نوری شد و رابطه این دو بزرگوار از استاد و شاگردی گذشت و به مرید و مرادی تبدیل شد و لذا این دوتن بسیاری از کتابهای محدث نوری را با هم استنساخ و مقابله و تصحیح می کر دند.وقایع میانسالی : شیخ عباس قمی در سال 1341 ق ، به درخواست جمعی از فضلا و طلاب شهر مشهد، در مدرسة میرزا جعفر شروع به تدریس نمود . اما حوادث خونین مسجد گوهر شا د که توسط رضا خان پهلوی صورت گرفت ، او را وادار نمود مجددا به نجف مهاجرت نماید . محدث قمی انسانی زاهدو پارسا بو د ساده زیست لباس وی عبارت بود از یک قبای کرباس بسیار نظیف و تمییز و فرش خانه اش نیز گلیم و غذایش هم بسیار ساده .او از سهم امام استفاده نمی کرد ، مردی از بازرگانان خیر تهران تا آخر عمر تبرعا وجه مختصری به ایشان می داد و وی در کمال قناعت زندگی می کرد : « روزی در نجف اشرف دو زن محترم که در بمبئی سکونت داشتند و از بستگان آقا کوچک - از محترمان نجف بودند، به حضور آن مرحوم رسیدند و تقاضا کردند هرماه مبلغ 75 روپیه برایشان تقدیم کنند ، تا از لحاظ زندگی در رفاه باشد حاج شیخ عباس از پذیرفتن آن خودداری می کند . میرزا محسن محدث زاده فرزند کوچک آن مرحوم اصرار نمود تا قبول نماید ، ولی ایشان نپذیرفت تا اینکه زنان محترم نا امیدشد ، او را ترک کردند . پس از رفتن آنها فرزند به پدر گرفت من هم دیگر از کسبه بازار برای

مخارج روزانه قرض نمی کنم .حاج شیخ عباس میگوید ساکت باش این همین مقدار هم که الان خرج می کنم ،نمیدانم فردای قیامت چگونه جواب خدا وامام زمان (عج) را بدهم در جواب این مقدار معطل هستم . و نیز در اواخر عمرش شخصی همدانی به دیدن او درنجف می زود و از و ضع داخلی ایشان جویا میشود ،مرحوم محدث قمی هر چه اصرار کرد ایشا ن نپذیرفت پس از رفتن فرد مذکور فرزند بزرگش پرسید ،پدر چرا نپذیرفتند. جواب می دهد :نازک و بدنم ضعیف است طاقت جواب خدا را در قیامت ندارم و سپس داستان امیرالمومنین در شب نوزدهم ماه مبارک رمضان را نقل می کرد . آنگاه می گرید و به موعظه اهل خانه می پرداخت . در یکی از سالها مرد نیکوکاری از محدث قمی خواهش می کند که در مجلس او سخنرانی و موعظه بنماید و او را متعهدکرد که مبلغ پنجاه دینار و عراقی به ایشان بدهد اما محدث قمی گفت : من برای امام حسین به منبر می روم نه برای دیگری و ومبلغ را نگرفت .زمان و علت فوت : شیخ عباس قمی در مدت اقامت در عراق همواره به کشورها ی خوش آب و هوا سفرمیکرد لیکن در سال 1359 ه.ق به خاطر تیرگی روابط عراق و سوریه نتوانست به سوریه و لبنان مسافرت کند و در نتیجه در همان هوای بسیار گرم نجف بسر برد ، لذا این امر موجب شدت بیماری و کسالت دائمی وی شد تا ینکه نهایتا در سن 65 سالگی شب سه شنبه 23 ذی الحجه الحرام سال 1359 ه.ق فوت کرد.فعالیتهای آموزشی : شیخ عباس قمی در سال 1341 ه.ق بنا به درخواست عده ای از فضلا و طلاب حوزه علمیه مشهد ، آموزش درس اخلاقی را درشبهای پنج شنبه وجمعه در مدرسة میرزا جعفر شروع کرد .می گویند :قریب هزار نفر از طلاب و علمای در شهر مجالس درس وی حاضر می شد ند .سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : حاج شیخ آقا بزرگ تهرانی ، از دوستان و همنشینان شیخ عباس قمی ، از وی چنین یا د می کند :محدث قمی پیوسته سرگرم کار بود ،عشقی شدید به نوشتن و تالیف و بحث و تحقیق داشت ،هیچ امری اور ا از این شوق و عشق منصرف نمی کرد ،و مانعی در این راه نمی شناخت . محدث قمی در زمان ا قامت درعراق تابستانها برای زیارت و تجدیدقوا به کشورهای خوش آب و هوای لبنان و سوریه سفرکرد.آثار : الدار النظیم فی لغات القرآن العظیم ویژگی اثر : کتاب در عین حالی که لغات قرآن را کاملا شرح داده و معانی آنها را روشن ساخته مختصر و موجز است لذا استفاده از آن بسیار آسان است در مورد همین ویژگی مولف چنین نگاشته است .هذا مختصر منیف و سفر لطیف ،عملیه فی توضیح لغات القرآن الشریف فی غایه الایجاز و الاختصار ،لیسهل علی الطا لبین تحصیله و لا تفسیر علیهم مصاحبه و تحویله این کتاب مختصر است و لطیف و بسیار نیکو ،آن را در شرح و توضیح لغات قرآن شریف در نهایت ایجاز و اختصار نگاشتن با اینکه استفاده از آن

برای خوانندگان آسان باشد وهمراه بردن و نقل و انتقالش مشکل نباشد ب:منابع و ماخذ کتاب آثار کهن و گران سنج و در نتیجه مورد اطمینان است لذا کتاب از اعتبار خاصی برخوردار است . ج:مولف صرفا بشرح لغات بسنده نکرده بلکه به مسائل صرف ونحو نیز پرداخته و میتوا ن گفت کتاب سرشار از بحثهای ادبی است . د:در لابلای مطالب به منا سبتهای گوناگون،روایات جالب وروشنگرمطلب وارد شده است .که این امرراهگشای بسیاری ازمسا یل است.[کیهان فرهنگی ، شماره 5 ، مرداد1366 ،ص 37و 38]

منابع زندگینامه :کیهان فرهنگی ، شماره 5 ، مرداد1366 ،ص 36

قمی، محمد طاهر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 1100 / 1098 ق)، عالم امامی، فقیه، محقق، متکلم و محدث. وی شیخ الاسلام و امام جمعه‌ی رسمی قم و استاد شیخ حر عاملی و علامه‌ی مجلسی بود و این دو از وی روایت کرده‌اند. در قم درگذشت و در پشت مرقد زکریا بن آدم دفن شد. از آثار وی: «الاربعون حدیثا دلیلا»، در امامت ائمه (ع)، که در کنار چهل حدیث، چهل دلیل در اثبات امامت امیرالمومنین (ع) ذکر کرده و عقاید عامه را در اصول و فروع به نقد کشیده و آن را «الاربعین فی فضائل امیرالمؤمنین و امامه الائمه الطاهرین (ع)» نامیده است؛ «بهجه الدارین»، در جبر و تفویض و امر بین الآمرین؛ «حجه‌الاسلام»، در شرح «تهذیب الاحکام»؛ «فرحه الدارین»، در تحقیق معنی عدالت بر مذهب امامیه؛ «حکمه العارفین فی رد شبه المخالفین من المتصوفین و المتفلسفین»؛ «مونس الابرار»، قصیده‌ای به فارسی در مدح امیرالمومنین (ع) و شرح آن به نام «تحفه الابرار» یا «تحفه الاخیار»؛ رساله «الجمعه»؛ رساله «الفوائد الدینیه»؛ رساله در معنی نماز به فارسی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (205 / 2 ،414 ،392 ،200 ،55 / 1)، الذریعه (281 -280 ،272 / 23 ،158 / 16 ،278 ،73 -72 / 15 ،157 / 13 ،58 ،41 -40 / 7 ،257 / 6 ،498 / 4 ،417 ،162 / 3 ،419 ،200 / 1)، ریاض العلماء (111 / 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 303 -302 / 11)، فوائد الرضویه (548)، معجم المؤلفین (101 / 10)، هدیه العارفین (301 / 2).

قمی، محمدطاهر

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن محمد حسین الشیرازی ثم النجفی، در کتاب امل‌الامل است که وی از اعیان فضلاء معاصرین و مردی عالم و محقق و مدقق و بسیار ثقه و فقیه و متکلم و محدث و جلیل‌القدر و عظیم‌الشأنست.
او را کتبی است که از آنهاست «شرح تهذیب الحدیث» و کتاب «حکمة العارفین» در رد شبه مخالفین و کتاب «اربعین» در فضائل امیرالمؤمنین و امامت ائمه‌ی طاهرین و «رساله جمعه» و رساله «فوائد دینیه» در رد حکماء و صوفیه و کتاب «حجةالاسلام» و غیر اینها از کتب و رسائل که ما آنها را از او روایت می‌کنیم.
نگارنده گوید: این بزرگوار که معاصر با محقق فیض کاشانی و دولت صفویه است در زمان خود شیخ‌الاسلام قم و امام جمعه بوده در سفری که به اصفهان نموده علامه مجلسی صاحب بحارالانوار از وی اجازه گرفته که در کتاب اجازات بحار آن را ذکر کرده است و در کاشان نیز دانشمند عظیم‌الشأن مرحوم ملا محسن فیض به ملاقاتش رفت و از اینجا میزان شخصیت و موفقیت ممتاز این عالم جلیل‌القدر معلوم می‌گردد.
کتاب دیگری به نام «تحفةالاخیار» که به فارسی بسیار سلیس و متین در رد صوفیه نوشته است که مرحوم عاملی آن را ذکر نکرده و این از بهترین کتب رد صوفیه است و این کتاب مطبوع می‌باشد قبر شریف این بزرگوار در شیخان قم در بقعه جناب زکریا بن آدم است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قوام السنه اصفهانی، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(535 -457 ق)، مفسر، حافظ، محدث و لغوی شافعی. معروف به جوزی و قوام‌السنه جوزی. از ابوعمرو عبدالوهاب بن منده و عائشه بنت حسن و ابراهیم بن طیان و قاضی ابومنصور شکرویه و محمد بن احمد سمسار و احمد ذکوانی و رئیس ابوعبدالله ثقفی و عاصم بن حسن و محمد زینبی و ابوبکر بن خلف شیرازی و ابونصر سراج و عبدالرحمان واحدی در اصفهان و بغداد و نیشابور حدیث شنید. او همچنین سالی را در مجاورت مکه گذرانید و املاء و تصنیف نمود. ابوسعد سمعانی و ابوالعلاء همدانی و ابوطاهر سلفی و ابوالقاسم بن عساکر و ابوموسی مدینی و ابوسعد صائغ و عبدالله بن محمد خباز و ابوالمجد زاهر بن احمد ثقفی و محمود عبدکوی از شاگردان وی در حدیث می‌باشند. ابوموسی مدینی او را پیشگام و استاد علمای زمانش می‌داند. یحیی بن منده گوید که در عصر او مثل او نبود. او در تفسیر، معانی، اعراب و فقه سرآمد اقران بود. فتاوای او در شهر و روستا شهرت داشت. وی کتاب بسیاری به عربی و فارسی نگاشت. از آثارش: «الجامع»، در تفسیر،سی مجلد؛ «المعتمد»، تفسیری در ده مجلد؛ «الایضاح»، در تفسیر، در چهار مجلد ؛ «الموضح»، تفسیری به فارسی در چندین مجلد؛ «دلائل النبوه»؛ «التذکره»، حدود سی جزء؛ «سیر السلف»، در شرح حال صحابه و تابعین؛ «الترغیب و الترهیب»؛«شرح الصحیحین»؛ «المغازی»؛ «اعراب القرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (323 -322 / 1)، الاعلام بوفیات الاعلام (356 / 1)، سیر النبلاء (88 -80 / 20)، شذرات الذهب (106 -105 / 4)، طبقات الحفاظ (464 -463)، العبر (447 -446 / 2)، الکامل (369 / 8)، کشف الظنون (1904، 1732، 1404، 760، 631، 575، 571، 558، 554، 442، 400، 211، 123)، النجوم الزاهره (261 / 5)، الوافی بالوفیات (211 / 9)، هدیه العارفین (211 / 1).

قومسانی همدانی، ابوالفضل محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(471 -399 ق)، محدث، فقیه و ادیب. معروف به ابن‌زیرک. نسب وی به قومسان همدان می‌رسد. شیخ همدان در روزگار خود در فنون علمی یگانه دورانش بود. او از پدرش، ابوالقاسم عثمان، و عمویش، ابومنصور محمد، و دائیش، ابوسعد عبدالغفار و ابن‌خلنجان و علی بن احمد بن عبدان و یوسف بن کج الفقیه و حسین بن فنجویه و دیگران و همچنین با اجازه از ابوالحسن بن رزقویه و ابوعبدالرحمان سلمی حدیث روایت کرده است. اکثر مشایخ بغداد با اجازه از وی روایت کرده‌اند همچون ابوبکر شادان و ابوالحسن رزقویه و دیگران. شیرویه گوید که وی محدثی صدوق و ثقه و دارای شأن و حشمت بود و در تفسیر ید طولانی داشت. او فقیه و ادیبی متعبد بود و دارای حسن خط و عبارت. عمده مشایخ بغداد از وی روایت کرداند. پس از مرگ در رأس کهر دفن شد و قبرش مزار گردید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره الحفاظ (1177 / 3)، سیر النبلاء (435 -433 / 18)، شذرات الذهب (341 / 3)،العبر (330 / 2)، معجم البلدان (470 / 4)، الوافی بالوفیات (84 / 4).

قومسانی همدانی، ابومنصور محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 423 ق)، عالم و محدث. اصل پدرانش به نهاوند و نسبت وی به قومسان همدان می‌رسد. در روستای فارسجین همدان ساکن بود. وی از پدرش، ابوعلی احمد بن محمد قومسانی، و عبدالرحمان جلاب و عبدالرحمان بن عبید و عمرو بن حسین صرام و اوس بن احمد و ابی علی رفاء و ابوجعفر بن برزه و فضل بن فضل کندی حدیث روایت کرد. فرزندش، طاهر، و نوه‌اش، ابوعلی احمد بن طاهر، و برادرزاده‌اش، ابوالفضل محمد بن عثمان، و ابوطاهر احمد بن عبدالرحمان رودباری و ابوالحسین بن حمید و حمید بن مأمون و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (442 / 17)، معجم البلدان (470 / 4).

قهپایی، زکی‌الدین، عنایت‌الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س دهم و یازدهم ق)، عالم امامی، رجالی، محدث، محقق و مورخ. معروف به زکی نجفی. اصل او از قهپایه اصفهان بود. در نجف به تحصیل پرداخت و همان جا ساکن شد. وی شاگرد محقق اردبیلی و شیخ بهایی و ملا عبدالله تستری و معاصر با سید امیر مصطفی تفرشی بود. در تمامی علوم دینی متداول بویژه رجال و درایه توانا بود. از آثار وی: «مجمع الرجال»، که در 1016 ق آن را تألیف نموده بود. از آثار وی: «مجمع الرجال»، که در 1016 ق آن را تألیف نموده و جزوه بهترین کتب رجالیه است؛ «ترتیب اختیار کتاب رجال الکشی»؛ «ترتیب رجال النجاشی»، و حواشی بر آن؛ «ترتیب رجال شیخ الطائفه»؛ «ترتیب فهرست شیخ الطائفه»؛ حاشیه بر «نقد الرجال» میر مصطفی تفریشی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (381 / 8)، الذریعه (29 / 20 ،228 ،226 / 6 ،71 -70 ،66 ،65 / 4)، روضات الجنات (394 -393 / 4)، ریحانه (498 -497 / 4)، الفوائد الرضویه (342)، الکنی و الالقاب (97 -96 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ قهپایی)، معجم المؤلفین (14 / 8).

قهپایی، قاسم

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، عالم و محدث. به اصفهان رفت و در محضر شیخ بهائی تلمذ کرد. او از استاد خود شیخ بهائی و ملا ابوالقاسم جرفادقانی حدیث روایت کرده است. وی از مشایخ روایت علامه ملا محمد باقر مجلسی و ملا محمد تنکابنی معروف به سراب است. او در علم رجال صاحب تحقیقاتی بود. ملا محمد علی بن احمد استرآبادی، صاحب «مشترکات الرجال»، و دیگر علمای زمان، علم رجال را از وی فرا گرفتند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (446 -445 / 8)، روضات الجنات (394 / 4)، ریحانه (498 / 4)، الکنی و الالقاب (97 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ قهپایی).

قهستانی الاصم، ابوقریش محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 313 ق)، محدث، فقیه، حافظ و مصنف. وی در پی حدیث سفرهای بسیار نمود. از ابومسلم قهستانی و محمد بن حمید رازی و احمد بن منیع بغوی و محمد بن زنبور مکی و اباکریب محمد بن علاء همدانی و یحیی بن حکیم مقوم و محمد بن مثنی عنزی و سلم بن جناده و محمد بن سهل بن عسکر و عبدالجبار بن علاء عطار و سعید بن عبدالرحمان مخزومی و همطبقه‌ی آنها در ری و کوفه و بصره و حجاز حدیث شنید. حدیثش در خراسان انتشار یافت، به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. ابوبکر شافعی و ابوبکر بن علی رازی و ابوالحسین بن یعقوب حجاجی و ابوسهل صعلوکی و ابوعلی نیشابوری و ابوحامد احمد بن سهل انصاری و ابوعمرو بن حمدان و ابوحامد بن شرقی و ابوعبدالله بن یعقوب اخرم از وی حدیث شنیدند. در قهستان درگذشت. در «تاریخ حبیب السیر» نام پدر وی جعفر ذکر شده است. از آثارش: «المسند»، مرتب به ترتیب ابواب، و مرتب به ترتیب رجال؛ «حدیث مالک و سفیان ثوری و شعبه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (301 / 6)، انساب سمعانی (562 / 4)، بزرگان قائن (517 -514)، تاریخ بغداد (170 -169 / 2)، تاریخ نیشابور (122)، حبیب السیر (293 / 2)، سیر النبلاء (306 -304 / 14)، شذرات الذهب (268 / 2)، طبقات الحفاظ (324)، العبر (468 / 1)، الغدیر (147 / 1)، الوافی بالوفیات (310 -309 / 2).

قهستانی، ابوجعفر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم و چهارم ق)، محدث اهل تسنن. از قهستان به بغداد رفت و از ابوالعباس محمد بن اسحاق سراج نیشابوری و ابوقریش محمد بن جمعه قهستانی حدیث روایت کرد. ابوبکر احمد بن عبدالله دوری وراق و احمد بن فرج بن حجاج از وی روایت کرده‌اند. وی از راویان حدیث غدیر و فضائل امیرالمؤمنین علی (ع) می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (562 / 4)، بزرگان قائن (501)، تاریخ بغداد (412 -411 / 1)، الغدیر (47 / 1).

قهستانی، ابوسلیمان زافر

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، محدث، مدرس و قاضی. معروف به ابوسلیمان ایادی. وی از طبقه‌ی اتباع‌التابعین و از دومین گروه راویان و ناقلان احادیث نبوی (ص) است. در کوفه به دنیا آمد.در کوفه، بغداد، سیستان، ری، قهستان، گرگان و دیگر شهرها به تحصیل و تدریس حدیث پرداخت. مدتی قاضی سیستان شد. سپس به ری مهاجرت کرد و در آنجا ساکن شد. وی در سفرهای بین ایران و عراق مایحتاج عمومی را از قهستان به عراق انتقال می‌داد و به امر تجارت مشغول بود. وی از شعبه بن حجاج و مالک بن انس و اسرائیل و سفیان ثوری و عبدالملک بن جریح و عبدالعزیز بن ابی رواد و رقاه ء بن عمر و عبیدالله و صاف و ابوسنان شیبانی و ابوبکر هذلی و جعفر احمر حدیث شنید و از آنها اجازه‌ی روایت گرفت. یعلی بن عبدالله/ عبید و حسین بن علی جعفی و ابونضر هاشم بن قاسم و حسن بن عرفه و یحیی بن معین و محمد بن بکار بن ریان و خلف بن تمیم و محمد بن مقاتل مروزی و محمد بن سعید اصفهانی و عبیدالله بن موسی نیز از وی حدیث روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (565 / 4)، بزرگان قائن (199 -196)، تاریخ بغداد (495 -494 / 8)،تاریخ الکبیر (ج 2، ق 451 / 1)، تاریخ نیشابور (76)، تهذیب التهذیب (271 -270 / 3)، الجرح و التعدیل (ج 1، ق 625 -624 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ زافر).

قهستانی، ابوعبدالله حسین

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(مقتول 451 ق)، دانشمند و محدث. نسبت وی به ون، از روستاهای قهستان، می‌رسد. وی در حساب و ریاضیات از سرآمدان روزگار بود. او همچنین از محدثان مورد اعتماد بود که از ابوعلی صفار و دیگران حدیث شنید و از آنها اجازه‌ی روایت داشت. ابوحکیم عبدالله بن ابراهیم خبری، صاحب «التخلیص»، در حساب، و خطیب تبریزی و دیگران از وی حدیث شنیدند. او همچنین استاد ابوحکیم عبدالله خبری، در علم حساب و فرائض، بود. قهستانی تألیفات بسیاری داشته که جمع کثیری از رجال علم آن زمان از آن اثار استفاده می‌نموده‌اند. وی در فتنه‌ی بساسیری در شهر بغداد کشته شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (166)، وفیات الاعیان (138 / 2).

قهندزی، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 364 ق)، محدث و مسند هرات. وی از عثمان بن سعید دارمی و ابومسلم کجی و یوسف قاضی حدیث شنید. ابواحمد معلم و ابومنصور دیباجی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (153 / 16).

قیسی طوسی، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 317 ق)، حافظ، محدث و مصنف. وی از عبدالله بن هاشم طوسی و اسحاق بن منصور کوسج و عبدالرحمان بن بشر و محمد بن یحیی ذهلی و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوالولید حسان بن محمد فقیه و حافظ ابوعلی نیشابوری و احمد بن منصور حافظ و ابواسحاق مزکی و زاهر بن احمد سرخسی و دیگران از وی حدیث شنیدند. در نوقان طوس درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (494 -493 / 14)، شذرات الذهب (276 / 2)، العبر (476 / 1)، الوافی بالوفیات (36 / 2).

قیسی نیشابوری، ابوبکر عبدالصمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 284 ق)، محدث. مشهور به قاتل قتیبه. اهل نیشابور و در مسافرت به نقاط مختلف پیشرو بود. در خراسان از قتیبه بن سعید و اسحاق بن ابراهیم حنظلی، در عراق از احمد بن حنبل و علی بن مدینی و در حجاز از ابومصعب زهری و محمد بن یحیی بن ابی عمرو و در شام از هشام بن عمار و دیگران حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی و مؤمل بن حسین بن عیسی و محمد بن صالح بن هانی و احمد بن اسحاق صیدلانی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (577 / 4)، سیر النبلاء (20 / 14).

کابلی اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، محدث. اصلش از کابل بود. از ابوالقاسم علی بن عبدالرحمان بن علیک نیشابوری حدیث شنید. ابوسعد عبدالکریم سمعانی (م 562 ق)، صاحب «انساب»، از وی، در اصفهان، حدیث شنیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (5/ 5).

کابلی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 277 ق)، محدث. ساکن بغداد بود. از عبدالعزیز بن عبداللّٰه اویسی و عاصم بن علی و ابراهیم بن موسی فراء حدیث شنید. یحیی بن محمد بن صاعد و محمد بن مخلد و ابوعمرو بن سماک و احمد بن کامل شجری از او روایت کرده‌اند. دار قطنی او را ثقه دانسته و ابوحسین بن منادی از او نام برده است. در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (6 -5 / 5).

کاتب بلخی، ازهر

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، محدث. اهل بلخ و کاتب ابن الرماح بود. از ابراهیم بن طهمان، ابوسعید خراسانی (م 163 ق) و مسلم بن خالد زنجی روایت کرد. مردم بلخ از او روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (6/ 5)، الثقات (132/ 8)، لسان المیزان (515/ 1)، میزان الاعتدال (196/ 1).

کاجری، ابواحمد محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 411 ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب می‌رسد. از ابوسهل هارون بن احمد استرآبادی و ابوجعفر محمد بن عبداللّٰه فقیه هندوانی و ابوالفوارس احمد بن محمد بن جمعه نسفی و دیگران حدیث شنید. ابوالعباس مستغفری از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (9/ 5).

کاجری، ابوسلمه احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 410 ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب، می‌رسد. از لیث بن نصر کاجری حدیث شنید. ابوتراب اسماعیل بن طاهر نسفی از او روایت کرده، و غیر او کسی از ابوسلمه حدیث نشنیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

کاجری، ابومحمد عبدالرحمان

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث. نسبتش به کاجر، از قرای نخشب، می‌رسد. از پدرش، لیث بن نصر کاجری، و محمد بن طالب بن زکریا نسفی و عبدالمؤمن بن خلف نسفی (م 346 ق)، روایت کرد. ابوجعفر عبدالملک بن عبداللّٰه خزاعی هروی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (9/ 5).

کازرونی فارسی، ابوعمر عبدالواحد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(410 -318 ق)، فقیه و محدث. مشهور به ابن‌مهدی، مسند زمان خود بود. از قاضی ابوعبداللّٰه حسین محاملی و ابوالعباس بن عقده و محمد بن احمد بن یعقوب بن شیبه و محمد بن مخلد عطار و حسین بن یحیی بن عیاش قطان و محمد بن اسماعیل فارسی و اسماعیل بن محمد صفار و محمد بن عمرو رزاز و ابوعمر بن سماک حدیث شنید. خطیب بغدادی و هبة اللّٰه بن حسین بزاز و یوسف بن محمد مهروانی و خطیب انباری و ابوالحسن داوودی و عبدالرحمان بن ابوبکر طبری و بزرگ معتزلیان ابویوسف عبدالسلام بن محمد قزوینی مفسر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی قسمت‌های عمده‌ای از «المحاملیات» قاضی محاملی را به دست آورده بود که از ابوعمر کازرونی که از آخرین اصحاب محاملی است نقل شده بود. در بغداد درگذشت و در گورستان باب الحرب آنجا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (14 -13/ 11)، سیر النبلاء (222 -221/ 17)، شذرات الذهب (192/ 3)، العبر (218/ 2)، النجوم الزاهرة (246 -245/ 4).

کازرونی مکی، جمال‌الدین محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(777 -712 ق)، محدث. اصل وی از کازرون است که در مکه به دنیا آمد. از رضی طبری حدیث شنید و از او روایت کرد. از آثارش: «ارجوزة فی المیقات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (227/ 10).

کازرونی، ابوبکر محمد

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم و پنجم ق)، حافظ و محدث. معروف به ده زور. اهل کازرون بود. به عراق و مکه رفت. در مکه از ابوالحسن احمد بن ابراهیم بن فراس عبقسی و در بصره از ابوبکر احمد بن یعقوب طائی و دیگران حدیث شنید. وی شیخی ثقه و مورد اعتماد بود. ابومحمد عبدالعزیز بن محمد بن محمد نخشبی (م 457 ق) از وی روایت کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (14/ 5).

کازرونی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 455 ق)، فقیه شافعی، محدث و مقری. وی شیخ شافعیه و ساکن آمد و فقیه آنجا بود. او از احمد بن حسین بن صیاح بلدی و قاضی ابوعمر هاشمی و ابن‌رزقویه و ابوالفتح بن ابی الفوارس بغدادی حدیث شنید. قرآن را نزد ابوالحسن علی بن احمد بن عمر بغدادی حمامی خواند. فقیه نصر مقدسی به نزد وی رفت و در محضرش فقه آموخت و فقیه ابوعلی فارقی قرآن را بر او قرائت کرد. کازرونی در دمشق، پیش از تشرف به حج، حدیث گفت و ابوغانم عبدالرزاق معری و عبداللّه بن حسن نحاس و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند. از آثارش: «الابانة»، در فقه شافعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (172 -171/ 18)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (180/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (123 -122/ 4)، کشف الظنون (1)، معجم المؤلفین (57/ 10 ،120/ 9)، هدیة العارفین (71/ 2).

کازرونی، ابوعمر عبدالملک

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 358 ق)، محدث. او را از ابدال و مستجاب الدعوه‌ها دانسته‌اند. در طلب حدیث سفر نمود و از ابومسلم ابراهیم بن عبداللّٰه کجی بصری و جماعتی از اهل عراق حدیث نوشت. او را محدثی مورد اعتماد و زاهد ذکر کرده‌اند. جماعتی از اهل فضل شیراز به نزد وی شتافتند. ابوالقاسم دهان و ابوبکر احمد بن محمد بن عبدوس نسوی و ابواسحاق ابراهیم بن ابوبکر رازی و دیگران از وی حدیث روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (14/ 5)، توضیح المشتبه (267/ 7).

کازرونی، تاج‌الدین، ابوالبرکات محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(843 -757 ق)، محدث و فقیه شافعی. معروف به حاج هراس کازرونی. اصلش از کازرون بود و در مدینه به دنیا آمد. در زادگاهش فقه آموخت و فنون حدیث را از عراقی و نحو را از جمال محمد بن شهاب شامی و تج عبدالواحد بن عمر انصاری فراگرفت و از جلال خجندی حنفی بهره برد. او به مصر و شام رفت و در محضر بهاء
ابی البقاء سبکی فقه و عربیت را تکمیل کرد و ملازم وی و سراج بلقینی شد و آن دو به او اجازه دادند تا مقام افتاء و تدریس را احراز کند. سپس فقیه مدینه گشت و قضاوت آنجا را عهده‌دار و نیز متصدی منصب افتاء و تحدیث شد. او در مدینه درگذشت. از آثارش: مختصر «المغنی» بارزی، در فروع؛ شرح «التنبیه» ابواسحاق؛ شرح «مختصر التنبیه» عیسی بجلی، در سه سفر؛ شرح بر «شرح التنبیه»؛ «تفسیر قرآن»؛ «بحر السعادة»، در اخلاق و ادب، به فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الضوء اللامع (97 -96/ 7)، کشف الظنون (225 -224)، معجم المؤلفین (17/ 9)، هدیة العارفین (194/ 2).

کازرونی، عفیف‌الدین سعید

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 785 ق)، محدث. معروف به شارح کازرونی. در شیراز ساکن بود. از آثار وی: شرح «الجامع الصحیح» بخاری که آن را در 766 ق در شیراز تصنیف کرد؛ «المطالع المصطفویة»، در شرح «مشارق الانوار النبویة من صحاح الاخبار المصطفویة»؛ «شفاء الصدور»، در چهار بخش، مشتمل بر احادیثی در فضائل اعمال؛ شرح «النجم من کلام سید العرب و العجم» ابوالعباس اقلیشی. در «معجم المؤلفین» به تبع «کشف الظنون» سال وفات وی 758 ق ذکر شده، در صورتی که کاتب چلبی در ذیل شرح «صحیح» بخاری سال اتمام آن را 766 ق آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کشف الظنون (553، 1050، 1689، 1930)، معجم المؤلفین (231/ 4)، هدیة العارفین (392 -391/ 1).

کازرونی، منصور

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 860 ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث و متکلم. در 858 ق مجاور مکه شد و در همان جا تا پایان عمر در حال گوشه‌گیری از مردم باقی ماند. او در مکه درگذشت. تصانیف وی را در حدود صد اثر ذکر کرده‌اند که از آن جمله: «لطائف الالطاف فی تحقیق التفسیر و نقد الکشاف»؛ شرح «الجامع الصحیح» بخاری؛ «حجة السفرة البررة علی المبتدعة الفجرة»، در نقد «الفصوص» ابن عربی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (236/ 8)، ایضاح المکنون (403/ 2)، شذرات الذهب (297/ 7)، معجم المؤلفین (12 -11 / 13).

کازقی، ابوسهل احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 460 ق)، محدث. نسبتش به کازه، از قرای فرنباد مرو می‌رسد. در بخارا از ابونصر حسن بن عبدالواحد شیرازی حدیث شنید. ابوالفتح طاهر بن سعید بن ابوسعید بن ابوالخیر صوفی از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (15 -14/ 5).

کاسکانی، ابومحمد عبداللّه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم و پنجم ق)، محدث و صوفی. نسبتش به کاسکان، از قرای کازرون فارس می‌رسد. از ابومحمد حسین بن علی بن احمد بن بشار نیشابوری، مصاحب مادرائی وزیر، روایت کرده است. ابوالقاسم هبة اللّه بن عبدالوارث شیرازی (م 486) از وی حدیث شنیده و در «معجم الشیوخ» خود یک حدیث از او آورده و ذکر کرده که در کاسکان آن را شنیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (15/ 5)، لغت نامه (ذیل/ کاسکانی).

کاشانی، حبیب الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ملا) حبیب‌اللّٰه بن علی مدد بن رمضان، از علمای امامیه‌ی قرن 14 ه. (و. 1340 ه.ق). وی عابد و زاهد و متقی و عرفان مسلک و دارای اخلاق نیکو بود و علاوه بر علوم دینی متداول از بعض علوم غریبه آگاه و دارای قریحه‌ی شعر بود. او در 14 سالگی از نحو و صرف عربی و مقدمات متداول فارغ شد و نزد حاج سید حسین و بعض دیگر به تحصیل فقه پرداخت و مقداری از فصول را نزد شیخ محمد اصفهانی خواهرزاده‌ی خود صاحب فصول و قسمت عمده از رسائل شیخ مرتضی انصاری را نزد حاج میرزا ابوالقاسم کلانتری تهرانی خواند و مقداری از حکمت را نزد شاگردان ملا هادی سبزواری آموخت و در 16 سالگی به تحصیل اجازه‌ی روایت و در 18 سالگی به اجازه‌ی اجتهاد از طرف استاد خود حاج سید حسین مذکور نایل آمد و همه‌ی عمر را به انزوا گذرانید و عزت را در عزلت دید و اوقات خود را به تألیف و تدریس مصروف داشت. او راست: اسرارالعارفین فی الاخلاق والمعارف، اصطلاحات الصوفیة، اصطلاح علم الجفر، الانوار السانحة فی تفسیر الفاتحة، ایضاح‌الریاض (حاشیه بر ریاض‌المسائل)، تذکرةالشهداء، تفسیر بعض سور و غیره (ریحانةالادب، لغ.)
حبیب‌اللّٰه الشریف بن ملا علی مدد بن رمضان ساوجی کاشانی عالمی فقیه و رئیسی جلیل و مؤلفی مروج و مکثر در تألیف بوده است. وی در حدود 1262 متولد شده و در سال 1340 ق وفات نموده است. مرحوم آخوند ملا حبیب‌اللّٰه یکی از مفاخر دانشمندان کاشان و صاحب تألیفات عدیده مانند (لباب‌الالقاب) و (توضیح‌البیان) و (منتقدالمنافع) در شرح مختصر النافع در 12 جلد و (ریاض‌الحکایات) و (عقاید الایمان) و (گلزار) و (شکایت‌نامه) و (منیةالاصول) و (درةالجمان) و تذکرةالشهداء و ده‌ها کتاب دیگر که جمعاً بیش از یکصد و بیست کتاب و رساله می‌شود. بوده است.
آن مرحوم دارای چندین فرزند عالم و فاضل بوده‌اند. 1- مرحوم حجةالاسلام آقا حسین شریف 2- ثقةالاسلام آقا احمد شریف 3- ثقةالاسلام آقا محمدشریف که در قید حیات و از محترمین کاشان می‌باشند.
دامادهای ارجمندی داشته‌اند که از علماء بزرگ کاشانند 1- مرحوم آیت‌اللّٰه حاج سید فخرالدین امامت 2- مرحوم آیت‌اللّٰه آخوند ملا عبدالرسول مدنی والد آیت‌اللّٰه حاج آقا رضا مدنی معاصر که مذکور خواهد شد.

و مخفی نباشد که مرحوم آخوند ملا حبیب‌اللّه چون در سنین کودکی والدش را از دست داد در تحت تربیت و پرورش مرحوم آیت‌اللّه آقا سید حسین حسینی کاشانی (جد مرحوم آیت‌اللّه مجاهد حاج سید ابوالقاسم کاشانی معاصر) قرار گرفت و در کاشان از وی و در تهران از شیخ محمد اندرمانی و شیخ محمد (خواهرزاده صاحب فصول) و میرزا ابوالقاسم کلانتر صاحب (تقریرات شیخ انصاری) و شیخ هادی مدرس تهرانی و در کربلا از فاضل اردکانی استفاده نموده و از غالب آنان اجازه داشته است.
در کاشان ریاست علمی و دینی و در عین حال صاحب کرامت و مقامات معنوی بوده است.
(ح 1340 -1262 ق)، عالم دینی، عابد، عارف و شاعر، متخلص به سالک. اصل وی از ساوه است و پدرش از علمای آنجا بود که مدتی در قزوین سکنی گزید و سپس به کاشان منتقل گردید. ملا حبیب در کاشان به دنیا آمد. در دوران کودکی تحت تربیت و پرورش آیت‌اللّه آقا سید حسین حسینی کاشانی قرار گرفت و صرف
و نحو و مقدمات را از ایشان آموخت. در شانزده سالگی به دریافت اجازه‌ی روایتی و در حدود نوزده سالگی به دریافت اجازه اجتهاد از استادش سید حسین کاشانی نایل شد. سپس به تهران آمد و قسمتی از «فصول» را نزد شیخ محمد اصفهانی، خواهرزاده صاحب «فصول»، خواند و از محضر شیخ محمد اندرمانی استفاده نمود. او آن‌گاه قسمت عمده‌ی «رسائل» شیخ انصاری را نزد میرزا ابوالقاسم کلانتر، صاحب «تقریرات»، شیخ مرتضی انصاری و حکمت را نزد شیخ هادی مدرس تهرانی، از شاگردان برجسته‌ی حاج ملا هادی سبزواری، فراگرفت. سپس به عراق رفت و در کربلا از محضر فاضل اردکانی استفاده نمود. او از اغلب اساتید خویش صاحب اجازه بود. سپس به کاشان بازگشت و ریاست علمی و دینی آنجا را عهده‌دار شد. وی صاحب کرامات و مقامات معنوی بود. از آثارش: «ایضاح الریاض»، حواشی «ریاض المسائل»؛ «منتقد المنافع»، در شرح «المختصر النافع»؛ «الانوار السانحة فی تفسیر الفاتحة»؛ تفسیر هر یک از سوره‌های: «جمعه»، «دهر»، «فتح» و «ملک»؛ «توضیح السبل»، در بیان ادیان؛ «اسرار العارفین»، در اخلاق و معارف؛ شرح هر یک از دعاهای: «کمیل»، «جوشن»، «سحر»، «صباح»، «عدیله» و «زیارت عاشورا»؛ «لباب الالباب فی القاب الاطیاب»؛ «نخبة التبیان»، در معانی و بیان؛ «توضیح البیان»، در تسهیل اوزان؛ «ریاض الحکایات»، در قصص و امثال. کاشانی منظومه‌های بسیاری در فقه، اصول، عقاید، بیان، بدایع و درایه، به عربی و فارسی، دارد که «منیة الاصول»، در درایه از منظومه‌های عربی و «نصیحت نامه» و «شکایت نامه» و «گلزار اسرار» از منظومه‌های فارسی اوست.[1]

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)
منابع زندگینامه :[1] اعیان الشیعه (559/ 4)، الذریعه (4/ 23 ،277 ،215/ 18 ،282/ 15 ،214/ 14 ،324 -323 ،67/ 11 ،231/ 9 ،98/ 8 ،271/ 7 ،492 -491 ،182/ 4)، ریحانه (20 -18/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 361 -360/ 14)، گنجینه‌ی دانشمندان (252 -250/ 6)، لغت‌نامه (ذیل/ حبیب‌اللّه)، معجم المؤلفین (187/ 3).

کاشانی، علم الهدی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1107 ق)، فقیه، محدث، مفسر و ریاضیدان. از نوادگان صاحب «معالم» بود که در کاشان می‌زیست. از آثارش کتابی در «فقه استدلالی» است که در 1107 ق از تألیف آن فراغت یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (149 / 8)، الذریعه (288 / 16)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 488 / 12)، معجم المؤلفین (294 / 6).

کاشانی، فاطمه

قرن:11
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ذوالقعده 20 -1088 جمادی‌الثانی 1114 ق، مکنی به ام‌سلمه از زنان عالم، فاضل، محدث، ادیب و شاعر. وی دختر شیخ محمد علم‌الهدی (1123 / 1112 -1039 ق) و نوه ملا محسن فیض کاشانی (1091 -1007 ق) بود. مقدمات علوم اسلامی را نزد خواهرانش و فقه و اصول را از عموهایش ابوحامد محمد مشهور به نورالهدی و معین‌الدین احمد فراگرفت و به تکمیل علوم نزد پدرش پرداخت. فاطمه از پدر و دو عمویش اجازه روایت داشت و از آنان روایت می‌کرد. در سال 1112 ق با زین‌الدین علی، از بستگان خود ازدواج کرد. وی در کاشان درگذشت و در مقبره خانوادگی که پدر و پدربزرگش مدفون بودند در کنارپای پدرش دفن شد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: اعیان‌الشیعه (مستدرکات)، 159 / 3؛ دایرةالمعارف تشیع، 503 / 2، معادن‌الحکمه (مقدمه)، کج.

كاشانى، فتح‌اللّه

قرن:10
جنسيت:مرد
مليت:ايران
(وف 988 ق)، عالم دينى، فقيه، متكلم، محقق، مفسر، محدث و مورخ. از علماى بزرگ اواخر قرن دهم قمرى و از شاگردان مفسر بزرگ، ابوالحسن على بن حسن زوارى، بود كه به واسطه‌ى او از محقق كركى روايت كرده است. او همچنين از ضياءالدين محمد بن محمود، از مقدس اردبيلى، روايت مى‌كند. در «مشيخه» سيد حسين كركى سال وفاتش 997 ق ذكر شده اما ماده تاريخ وفات وى (ملاذ الفقهاء) برابر با 988 ق مى‌باشد. از آثار وى: ترجمه قرآن به فارسى؛ «منهج الصادقين فى تفسير القرآن المبين و الزام المخالفين»، به فارسى، در يكصد و هفتاد هزار سطر؛ «خلاصة المنهج»، به فارسى، كه ملخص «تفسير منهج» است، در سه مجلد؛ «زبدة التفاسير»، تفسيرى به عربى، در حدود هشتاد هزار سطر؛ شرح «نهج‌البلاغه»، به نام «تنبيه الغافلين و تذكرة العارفين»، به فارسى؛ «كشف الاحتجاج»، در ترجمه‌ى «احتجاج» طبرسى، به فارسى، كه آن را براى شاه طهماسب صفوى تأليف كرده است.[1]
(ملا) فتح‌اللّه بن شكراللّه، فقيه و محقق و متكلم و مفسر امامى (ف. 988 ه.ق). وى شاگرد على بن حسن زوارى بود و به واسطه‌ى او از محقق كركى روايت دارد. او در همه‌ى علوم دينى متداول متبحر بود خصوصاً در تفسير، وى راست: ترجمه‌ى احتجاج طبرسى كه به نام كشف‌الاحتجاج مذكور است، ترجمه‌ى قرآن به فارسى (و آن غير از سه فقره تفسير قرآن مذكور در ذيل است)، تنبيه الغافلين و تذكرةالعارفين (شرح فارسى نهج‌البلاغه)، خلاصةالنهج (ملخص تفسير منهج‌الصادقين مذكور در ذيل)، زبدةالتفاسير (تفسير قرآن به عربى)، كشف‌الاحتجاج (ترجمه‌ى فارسى احتجاج طبرسى كه براى شاه طهماسب تأليف شده)، منهج‌الصادقين فى الزام المخالفين (تفسير بزرگ به فارسى) (ريحانةالادب، لغ.)
برگرفته از كتاب :فرهنگ فارسى معين (جلد ششم)
منابع زندگينامه :[1] اعيان الشيعه (392/ 8)، ايضاح المكنون (592/ 2)، تاريخ كاشان (280 -279)، الذريعه (194 -193/ 23 ،8 -7 / 18 ،23/ 12 234، -233/ 7 ،447/ 4)، روضات الجنات (331 -330/ 5)، رياض العلماء (319 -318/ 4)، ريحانه (20/ 5)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 178 -177/

10)، فوائد الرضويه (346 -345)، لغت‌نامه (ذيل/ كاشانى)، معجم المؤلفين (51/ 8)، هدية العارفين (815/ 1).

کاشفی سبزواری هروی، معین‌الدین، حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 910 ق)، فقیه، محدث، حافظ، مفسر، واعظ، صوفی، ادیب و شاعر. مشهور به ملا حسین کاشفی یا ملاحسین واعظ. در سبزوار به دنیا آمد. دوره‌ی جوانی را در آن شهر گذراند و در آنجا و نیشابور و هرات نشو و نما یافت. در زمان سلطان حسین میرزای بایقرا در هرات و نیشابور به وعظ و ارشاد می‌پرداخت و با صوتی خوش آیات قرآن و احادیث نبوی را با عبارات و اشارات مناسب بیان می‌کرد. وی از ملازمان امیر علی شیرنوایی بود. پس از ملاقات مولانا جامی و معاشرت با وی طریقت نقشبندیه را پذیرفت. درباره‌ی‌ی مذهب وی اختلاف است، وی را به جهت گرایش به تصوف ملازمت با امیر علیشیر نوایی و نسبت خانوادگی نزدیک به ملا عبدالرحمان جامی سنی مذهب و به جهت نگارش کتاب «روضة الشهداء» و محل رشد و تربیتش سبزوار که از شهرهای اهل تشیع بوده، شیعه مذهب دانسته‌اند. به هر حال وی در هرات به شیعه بودن و در سبزوار به تسنن اشتهار داشت. کاشفی در هرات درگذشت. از آثار وی: «جواهر التفسیر لتحفة الامیر»، به نام امیر علیشیر نوایی؛ «مختصر الجواهر»، تفسیری دیگر در حدود بیست هزار سطر؛ «جامع الستین»، در تفسیر «سوره‌ی یوسف»؛ «المواهب العلیة»، معروف به «تفسیر حسینی»، به نام سلطان حسین بایقرا؛ «روضة الشهداء»، در مقاتل و ذکر مصیبت اهل‌بیت (ع) و واقعه‌ی کربلا، که چون اهل منبر از روی این کتاب می‌خواندند به روضه‌خوان مشهور شدند؛ «الاربعین»، در احادیث موعظه؛ «المرصد الاسنی»، در شرح اسماء اللّٰه الحسنی؛ «اخلاق محسنی»؛ «مخزن الانشاء»، در فن ترسل که برای سلطان حسین بایقرا و امیر علیشیر نوایی، در 907 ق، تألیف نموده؛ «انوار سهیلی»، در تدابیر حکم و آداب از زبان حیوانات، بازنویسی از «کلیله و دمنه» نصراللّٰه منشی، که آن را برای امیر شیخ احمد سهیلی از امرای عهد سلطان حسین بایقرا نوشت؛ «اسرار قاسمی»، در سحر و طلسمات و کیمیا؛ «بدایع الافکار فی صنایع الاشعار»، در ذکر صناعات ادبی؛ شرح «مثنوی» مولوی؛ «لب المثنوی»؛ «لب اللب مثنوی»؛ «اختیارات النجوم»، به نام «الواح القمر»؛ «السبعة الکاشفیة»، شامل هفت وسیله در علم نجوم.[1]
(بخش 1: کاشف) حسین بن علی بیهقی سبزواری واعظ ملقب به کمال‌الدین، دانشمند و واعظ معروف (ف. 906 یا 910 ه.ق) وی در علوم

دینی و معارف الهی و فنون غریبه و ریاضیات و نجوم دست داشت. او در زمان سلطان حسین بایقرا در هرات و نیشابور به وعظ و ارشاد مشغول بود و با صوتی خوش و آهنگی دلکش آیات قرآنی و احادیث نبوی را با عبارات و اشارات مناسب ایراد می‌کرد. او راست: آیینه‌ی اسکندری به فارسی (در استخراج مطلوب و حاوی 8 جدول و 20 دایره) و آن را جام جم نیز گویند، الاختیارات یا اختیارات النجوم (حاوی یک مقدمه و یک خاتمه و دو مقاله)، اخلاق محسنی (ذیل فرهنگ حاضر)، الاربعون حدیثاً در مواعظ بنام الرسالة العلیة فی الاحادیث النبویة (این کتاب به فارسی و حاول 40 حدیث است)، اسرار قاسمی (ذیل فرهنگ حاضر)، انوار سهیلی (ذیل فرهنگ حاضر)، بدائع‌الافکار فی صناعة‌الاشعار، تحفة‌الصلوات (به پارسی)، جامع الستین (تفسیر فارسی عرفانی و ادبی و اخلاقی و تاریخی سوره‌ی یوسف)، روضة‌الشهداء (ه.م) سبعه‌ی کاشفیه (7 رساله در علم نجوم)، شرح مثنوی، جواهرالتفسیر لتحفة‌الامیر یا عروس (عروس)، اللباب المعنوی فی انتخاب المثنوی، مختصر الجواهر (مختصر جواهر التفسیر یا عروس مذکور)، مخزن‌الانشاء به پارسی، المرصد الاسنی فی شرح اسماءاللّٰه الحسنی، مطلع‌الانوار، المواهب العلیة (مواهب العیله) (لغ.).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] از سعدی تا جامی (681 ،647 ،646 ،645 ،644 -643 ،641 -639 ،636 ،628 ،329)، اعیان الشیعه (124 -121/ 6)، ایضاح المکنون (674 ،416/ 2 ،76/ 1)، تاریخ ادبیات در ایران (526 -523/ 4)، تاریخ نظم و نثر (248 -245)، حبیب السیر (346 -345/ 4)، الذریعه (194 -193/ 20 ،291 -190/ 18 ،1252 ،899/ 9 ،58 -57/ 5 ،455/ 3 ،430/ 2 ،50/ 1)، روضات الجنات (223 -217/ 3)، ریاض العارفین (231 -230)، ریحانه (32 -29/ 5)، طرائق الحقائق (114/ 3)، کشف الظنون (1916 ،1896 ،1648 ،1574 ،1305 ،398)، الکنی و الالقاب (105/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ کاشفی)، مجالس المؤمنین (548 -547/ 1)، مجالس النفائس (93)، معجم المؤلفین (35 -34/ 4)، مؤلفین کتب چاپی (816 -810/ 2).

کاشی، حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم فاضل محدث، در سال 1190 وفات یافته، قبرش در صحن تکیه‌ی جعفریه مقابل امام‌زاده اسماعیل.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

کاشی، عمادالدین یحیی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 745 ق)، محدث، ریاضیدان و ادیب. یکی از شاگردان محقق کرکی او را در رساله «مشایخ الشیعة» و شیخ یحیی مفتی بحرانی وی را در «تذکرة المجتهدین» ذکر کرده‌اند. او گذشته از ادبیات و حدیث در علم حساب نیز دانشمندای برجسته بود. در 745 ق در یزد می‌زیست و سرانجام در اصفهان درگذشت. شیخ آقا بزرگ تهرانی شرح حال یحیی کاشی را در ذیل علمای قرن دهم آورده است. از آثارش: شرح «مفتاح العلوم» سکاکی؛ «لباب الحساب» یا «اللباب فی علم الحساب»؛ حاشیه بر شرح رساله‌ی «آداب البحث» فاضل سمرقندی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (162/ 9)، الذریعه (82 -81/ 14 ،109/ 6)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 275/ 10)، کشف الظنون (1542 ،39)، معجم المؤلفین (184/ 13).

کاغدی اصفهانی، ابوالفضائل عبدالرحیم

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(594 -501 ق)، محدث، قاضی و خطیب. از ابوعلی حداد و محمد بن عبدالواحد دقاق و اسماعیل اخشید و فاطمه جوزدانیه حدیث شنید. یوسف بن خلیل از وی حدیث روایت کرد و احمد بن سلامة از وی اجازه حدیث داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعلام بوفیات الاعلام (400/ 2)، سیر النبلاء (246/ 21)، شذرات الذهب (317/ 4)، العبر (109/ 3).

کاغذی سمرقندی، ابوالفضل منصور

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 423 ق)، مسند و محدث. مسند سمرقند و ماوراءالنهر بود. کاغذ منصوری که در شهرهای خراسان مشهور بوده منسوب به اوست. وی از ابوسعید هیثم بن کلیب شاشی و ابوجعفر محمد بن محمد جمال حدیث شنید. ابوالحسن علی بن محمد خدام بخاری و ابواسحاق اصفهانی و ابوبکر حسن بن حسین بخاری و فقیه ابوبکر شاشی و بسیاری دیگر از اهل ماوراءالنهر از وی حدیث روایت کرده‌اند. وی در سمرقند درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (19/ 5)، توضیح المشتبه (256/ 2)، سیر النبلاء (368/ 17)، شذرات الذهب (226/ 3).

کاغذی سمرقندی، ابوتوبه سعید

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 259 ق)، محدث. اهل سمرقند بود. وی از ابونعیم و عمرو بن عاصم کلابی و قبیصة بن عقبه و ابوولید طیالسی و دیگران روایت کرد. ابن‌حبان در کتاب «الثقات» خود به شرح حال وی پرداخته و گوید: از طریق محمد بن صالح و اهل سمرقند حدیث از وی روایت می‌کنم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (19 -18/ 5)، الثقات (272/ 8).

کاغذی نیشابوری، ابواحمد حامد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 356 ق)، محدث. از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس محمد بن اسحاق ثقفی حدیث شنید. حاکم نیشابوری ابوعبداللّٰه حافظ از وی حدیث شنیده و در «تاریخ نیشابور» به او اشاره کرده است. ابواحمد کاغذی در 353 ق به سیستان رفت و خطیب آن ناحیه شد و در همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (19/ 5)، تاریخ نیشابور (161).

کاغذی نیشابوری، ابوعمرو محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 370 ق)، محدث. اهل نیشابور و از طرف پدر و مادر به بیت علم و دانش وابسته بود. پدر و جدش محدث بودند و جد مادری‌اش، ابوبکر بن زکریا، از محدثین بنام بود. اسم پدرش را ذهبی حسنام ضبط کرده است. محمد کاغذی از جعفر بن احمد بن نصر حافظ و عبداللّٰه بن شیرویه و ابوقریش محمد بن جمعه و اقران آنها حدیث شنید. حاکم ابوعبداللّٰه حافظ نیشابوری از شاگردان وی می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (19/ 5)، تاریخ الاسلام (447/ 380 -351)، تاریخ نیشابور (182).

کافوری اصفهانی، ابوالعباس احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 345 ق)، محدث. از کسانی بود که در طلب حدیث به سفرهای بسیاری مبادرت کرد. در اصفهان از ولید بن ابان و در عراق از ابوبکر بن باغندی و ابوالقاسم بغوی حدیث شنید. در ایام ابوبکر محمد بن اسحاق وارد نیشابور گشت و مدتی در آنجا زیست. سپس به مرو رفت و تا پایان عمر در آنجا باقی ماند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (20/ 5).

کافی الکفاة طالقانی، اسماعیل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جناب اسماعیل بن عباد بن عباس طالقانی معروف به صاحب بن عباد منسوب به این ناحیه است و اگر نداشت طالقان کسی را جز این یک نفر برای او کافی بود که به اکثر مناطق و اماکن فخر و مباهات کند.
محدث قمی در فوائد الرضویه ص 45- گوید: پا به فضل و کمال و معالی و افضال آن قدوه ارباب جلال از آن گذشته است که زبان بتواند ثنای او گوید چه ظاهرست که چون جمال بغایت رسد دست مشاطه بیکار ماند و چون بزرگی و جلال بحد کمال رسد بازار وصافان شکسته گردد.
آنجناب از وزراء آل‌بویه و ملجاء عوام و خواص و مرجع ملت و دولت و از خانواده شرف و عزت بوده و سالها وزارت فخرالدوله و مجدالدوله دیلمی را داشته و خدمات بسیاری به دین و مذهب نموده است.
ورث الوزراة کابراً عن کابر
موصولة الاسناد بالاسناد
یروی عن العباس عباد و زا
رته و اسماعیل عن عباد
و یگانه عصر خویش در فضل و کمال و علم و ادبیت بود، علویین و سادات و علماء و فضلا نزد او محلی منیع و منزلتی رفیع داشتند. و از علماء ترویج می‌کرد و ایشان را به تصنیف و تألیف تشویق می‌نمود.
بجهت خاطر او شیخ فاضل خبیر ماهر حسن بن محمد قمی تاریخ قم را تألیف کرده و در اول آن برخی از فضائل جناب صاحب را ذکر کرده.
و نیز شیخ صدوق برای او عیون اخبارالرضا (ع) را تألیف نموده و اول آن را به ذکر دو قصیده‌ای از او در اهداء اسلام به سوی مولانا الرضا (ع) مزین ساخته.
و هم ابن‌فارس کتاب (الصاحبی) را که در لغت است به اسم او معنون کرده است و نیز شیخ اجل حسین بن علی بن بابویه برادر شیخ صدوق کتابی به اسم او نوشته و ثعالبی کتاب (یتیمة الدهر) را در احوال شعراء برای او تصنیف نمود.
عده‌ای از علماء اهل سنت هم به مدح و ستایش او کتابهای خود را زینت داده‌اند.
ثعالبی در وصف آن جناب گوید. لیست تحضرنی عبارة ارضاها للافصاح عن علو محله فی العلم والادب و جلالة شانه فی الجنود والکرم وتفرده

بالغایات فی المحاسن و جمعه اشتات المفاخر لان همة قولی تخفض عن بلوغ ادنی فضایله و معالیه و جهد وصفی یقصر عن ایسر فواضله و معالیه...
خلاصه وی اعجوبه زمان و ناده دوران و در تشیع و حب اهل‌بیت علیهم‌السلام یکتای عصر بود حتی مردم اصفهان آن روز مذهب تشیع را نسبت به او می‌دادند و می‌گفتند فلانی بر دین ابن‌عباد است.
آن بزرگوار تألیفات بسیار دارد از جمله کتاب محیط در لغت که هفت جلد است و کتاب الکافی در وسائل و کتاب اعیاد. و فضائل نوروز و رساله‌ای در احوال حضرت عبدالعظیم (ع) و نیز کتاب تذکره و کتاب الوزراء و کتاب الانوار و کتاب جوهرة الجمهره و کتاب الشواهد و کتاب القضاء والقدر و کتاب الامامه که در آن ذکر کرده تفضیل امیرالمؤمنین (ع) و تثبیت امامت آن حضرت را و غیر اینها.
اشعار بسیاری در مدح ائمه علیهم‌السلام و تبری از دشمنان آنان گفته که برخی از آن را می‌نگارم.
ابیات جناب صاحب
حب علی بن ابیطالب
هو الذی یهدی الی الجنة
ان کان تفضیلی له بدعة
فلعنة اللّٰه علی السنة
و نیز گوید
لو شق عن قلبی یری وسطه
سطران قد خطا بلا کاتب
العدل والتوحید فی جانب
و حب اهل البیت فی جانب
و نیز فرموده
قالت تحب معاویه قلت اسکت یازانیه
قالت اسأت جوابیه فاعدت قولی ثانیه
یا زانیه یا زانیه یا بنت الهی زانیه
احب من شتم الوصی علانیه
فعلی یزید لعنة و علی ابیه ثمانیه
آن بزرگوار در سال 326 در طالقان متولد و در 24 صفر 385 در ری وفات و جنازه‌اش حمل به اصفهان و در خانه خودش او را دفن نمودند صاحب روضات گوید قبر صاحب در اصفهان در محله‌ای معروف به باب طوقچی در میدان کهنه است و قبه‌ای دارد و در زمان ما چون منهدم گردید شیخ علامه حاج ملا محمد ابراهیم کرباسی امر به تجدید عمارت آن نمود و به زیارت او مداومتی داشت و عامه مردم تجربه کرده‌اند که

هرکس به زیارت او رود یک هفته نمی‌گذرد که خیری عاجل نصیب او می‌شود.
ابوالحسن جوهری در مدح او گوید.
هلم للخبر المأثور مسنده
فی الطالقان فغرت عین ناقله
فذلک الکنز عباد و قد وضحت
عنه الامامة فی اولی مخایله
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

کاکویی، ابوعمرو فضل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(506 -439 ق)، محدث. چون احمد بن متویه معروف به کاکو احمد، به معنای برادر احمد، بود فرزندش مشهور به کاکویی شد. گرچه سمعانی این دو را تحت عنوان متویی نیز آورده است. از ابوحسین عبدالغافر بن محمد فارسی و ابوسعد محمد بن عبدالرحمان گنجرودی و ابونصر زهیر بن حسن بن علی جذامی و ابوحفص عمر بن احمد بن مسرور زاهد و ابوعثمان اسماعیل بن عبدالرحمان صابونی و ابوعثمان سعید بن محمد بحیری حدیث شنید. سمعانی گوید: پدرم از او بسیار حدیث شنید، و فرزندان ابوعمرو، ابوطیب مطهر و فاطمه و عائشه برای من از او روایت کردند و من از ابوعمرو صاحب اجازه هستم. ابوعمرو در قریه لاکملان مرو ساکن بود و در همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (194 ،21/ 5)، لب اللباب (199).

کامجری مروزی، ابویعقوب اسحاق

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(246 / 245 -150 ق)، حافظ و محدث. اصل وی از خراسان و ساکن بغداد بود. از عبدالقدوس بن حبیب شامی و حماد بن زید و محمد بن جابر یمامی و عبدالوارث بن سعید و هشام بن یوسف صنعانی و کثیر بن عبداللّٰه ابلی، از راویان انس بن مالک، و جعفر بن سلیمان و سفیان بن عیینه و عبدالواحد بن زید و عبدالرحمان بن ابی‌زناد حدیث شنید. وی زائدة بن قدامه را ملاقات کرد. ابوداوود و، به واسطه‌ای، نسایی و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل و یعقوب بن شیبه و محمد بن اسماعیل بخاری، در کتاب «الادب»، و ابوبکر احمد بن علی مروزی و عبداللّٰه بن محمد بن ناجیه و ابویحیی صاعقه و فضل بن سهل اعرج و ابوالقاسم بغوی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (22/ 5)، تاریخ بغداد (362 -356/ 6)، التاریخ الکبیر (380/ 1)، تذکرة الحفاظ (486 -484/ 2)، تهذیب التهذیب (203 -202/ 1)، سیر النبلاء (478 -476/ 11)، طبقات ابن‌سعد (252/ 7)، العبر (349/ 1)، میزان الاعتدال (207 -206/ 1).

کامخی ساوی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 496 / 495 ق)، محدث. اهل ساوه بود. در طلب حدیث سفرها کرد. در نیشابور از قاضی ابوبکر حیری و از ابوسعید محمد بن موسی صیرفی و ابوبکر برقانی و هبة اللّٰه لالکایی و دیگران حدیث شنید. در ری «مسند» شافعی را درس گفت. اسماعیل بن محمد تیمی حافظ و سعید بن سعداللّٰه میهنی و هبةاللّٰه میهنی و راضیه میهنی، و ابوزرعه مقدسی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (206/ 3)، سیر النبلاء (185 -184/ 19)، شذرات الذهب (403/ 3)، العبر (371/ 2)، لسان المیزان (691 -690/ 5)، میزان الاعتدال (452 -451/ 3).

کاملی، ابویعلی حمزة

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 414 ق)، محدث. چون کنیه نیای بزرگش سلیمان، ابوکامل بود به کاملی مشهور گشت. او اهل نسف بود. در کهنسالی حدیث نوشت. مستغفری در «تاریخ نسف» گوید که ابویعلی کاملی در پیری از من و از جعفر بن محمد توبنی فقیه و ابوجعفر محمد بن علی و ابومروان عبدالملک بن سعید و ابوالحسن محمد بن مکی و ابومحمد عبداللّٰه بن احمد جوبقی حدیث نوشت. کاملی در هنگام مرگ حدود هفتاد و شش سال داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (23 -22/ 5).

کاودانی آملی، ابوعبیداللّٰه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 398 ق)، محدث. در 398 ق به همراه گروهی از مشایخ به خدمت امیر شمس المعالی قابوس بن وشمگیر رسید. او سفری به مصر داشت و رفیق سفر ابوجعفر بن دلان بود. از ابوالعباس احمد بن حسن رازی مصری و ابوبکر احمد بن محمد سنی حافظ حدیث شنید. رئیس ابوالمحاسن سعد بن محمد جولکی و ابوبکر محمد بن حسن جاجرمی و دو فرزند ابوسعد اسماعیلی: ابوالفضل و ابوالحسن از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (23/ 5)، معجم البلدان (491/ 4).

کجی بصری، ابومسلم ابراهیم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(292 -200 ق)، حافظ، محدث و مفسر. معروف به کجی و کشی. نسبتش به کج خوزستان می‌رسد. مسند زمان خود و ساکن بغداد بود. از محمد بن عبداللّٰه انصاری و عبدالرحمان بن حماد و ابوعاصم نبیل و عبدالملک بن قریب اصمعی و عبداللّٰه بن رجاء و سلیمان بن حرب و ابوولید طیالسی و عبداللّٰه بن مسلم قعنبی و عمرو بن مرزوق و سعید بن سلام عطار و سعید بن اوس انصاری و حجاج بن منهال انماطی و عثمان بن هیثم موذن و مسلم بن ابراهیم و عفان بن مسلم و عمرو بن حکام و محمد بن کثیر عبدی و جماعتی دیگر حدیث شنید. او در بغداد در رحبه‌ی غسان املای حدیث می‌کرد. در مجلس او حدود چهل هزار نفر دوات به دست برای ثبت حدیث شرکت می‌کردند و هفت نفر مستملی به ترتیب سخن او را به مستمعین دوردست می‌رساندند. ابوالقاسم بغوی و ابوالقاسم طبرانی و اسماعیل بن محمد صفار و ابوبکر نجاد و ابوبکر شافعی و حبیب قزاز و ابوبکر قطیعی و قاضی ابواحمد عسال اصفهانی و احمد بن طاهر میانجی و ابوبکر آجری و ابوسهل بن زیاد و محمد بن جعفر آدمی و عبدالباقی بن قانع و ابومحمد بن ماسی و دیگران از وی روایت کردند. در بغداد درگذشت و پیکرش به بصره منتقل و در همان جا به خاک سپرده شد. از آثارش: کتاب «السنن»؛ کتاب «المسند»؛ «ناسخ القرآن و منسوخه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (42/ 1)، انساب سمعانی (36/ 5)، تاریخ بغداد (124 -120/ 6)، تذکرة الحفاظ (621 -620/ 2)، سیر النبلاء (425 -423/ 13)، شذرات الذهب (210/ 2)، طبقات الحفاظ (296 -295)، طبقات المفسرین داودی (11/ 1)، العبر (422/ 1)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (422)، معجم البلدان (497/ 4)، المنتظم (363 -362/ 7)، الوافی بالوفیات (30 -29/ 6).

کرامی سجستانی نیشابوری، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 255 ق)، محدث، متکلم، عابد و زاهد. شیخ و پیشوای کرامیه بود. اصل او از زرنج، از نواحی سجستان، است. در سجستان نشو و نما یافت. سپس به شهرهای خراسان رفت. در بلخ از ابراهیم بن یوسف ماکیانی، در مرو از علی بن حجر، در هرات از مالک بن سلیمان و عبداللّٰه بن مالک بن سلیمان و در نیشابور از احمد بن حرب حدیث شنید. وی در نیشابور سکنی گزید. او با احمد بن عبداللّٰه بن خالد جویباری معاشرت و مجالست نمود و از وی و محمد بن تمیم سعدی که هر دو از حدیث‌سازان مشهورند، احادیث بسیاری فراگرفت. محمد بن اسماعیل بن اسحاق و عبداللّٰه بن محمد قیراطی و ابراهیم بن محمد بن سفیان و ابراهیم بن حجاج و احمد بن محمد بن یحیی دهان از او روایت کرده‌اند. کرامی مدت پنج سال در مکه مجاور بود. وی از جمله متکلمینی است که به سبب اظهار مطالبی در باب توصیف، تشبیه و حتی تجسیم خداوند مذهب خاصی را پدید آورده است. او به علت اظهار عقاید کفرآمیزش مدت هشت سال در نیشابور زندانی گشت و چون آزاد شد به بیت‌المقدس رفت و در آن دیار درگذشت و در قبرستان باب اریحا دفن شد. شاگردانش مدتی بر قبر وی معتکف بودند. کرامیه، که طایفه‌ای از مشبهه هستند، منسوب به وی می‌باشند. از آثارش «عذاب القبر» است که در آن به پاره‌ای از عقاید خود اشاره کرده است. در «الوافی بالوفیات»، سال وفات وی 256 ق و در حواشی «تاریخ بیهقی»، کتاب «السر» نیز از جمله تألیفات وی ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (236/ 7)، انساب سمعانی (44 -43/ 5)، تاریخ مذاهب اسلام (169 -156)، تذکرة الحفاظ (536/ 2)، تلبیس ابلیس (69)، حواشی تاریخ بیهقی (968 -915/ 2)، سیر النبلاء (524 -523/ 11)، شذرات الذهب (131/ 2)، العبر (366/ 1)، الکامل (351/ 5)، لسان المیزان (482 -478/ 6)، لغت‌نامه (ذیل/ کرامیه)، معجم المؤلفین (162 -161/ 11)، میزان الاعتدال (20 -19/ 4)، النجوم الزاهرة (31/ 3)، الوافی بالوفیات (377 -375/ 4).

کربکندی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند ملا یوسف بن علی. واعظ صالح، و فاضل ادیب محدث، از فضلای اهل منبر بوده، و به عماد الواعظین شهرت داشته.
در خدمت فضلای اصفهان تحصیل نموده، در 9 صفر سال 1323 وفات یافته، در بقعه‌ی حاج آباده‌ای مدفون گردید.
از آثارش چندین مجلد کتاب و بیاض در مواعظ منبری و اخبار به صورت مجلس است که در نزد اولادش موجود است.
پدرش: مرحوم ملا یوسف نیز واعظ و صالح بوده، و در 1298 وفات یافته، در بقعه‌ی حاج آباده‌ای مدفون شد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

كرمانى، ركن‌الدين، ابوالفضل عبدالرحمان

قرن:6
جنسيت:مرد
مليت:ايران
(544 / 543 -457 ق)، فقيه و محدث حنفى. وى مفتى خراسان و شيخ حنفيه بود. در كرمان به دنيا آمد و در آنجا نزد پدرش و در مرو نزد قاضى محمد بن حسين ارسابندى و به قولى اردستانى فقه آموخت و برآمد. او از پدرش و استادش، قاضى محمد بن حسين ارسابندى، و نيز ابوالفتح عبداللّٰه بن اردشير هشامى حديث شنيد. سمعانى از وى حديث شنيده و او را بسيار ستوده و گفته است كه دانشجويان بسيارى بر گردش جمع شدند و فقهاى زيادى نزدش آمدند و تصانيفش در خراسان و عراق شهرت يافت و علما آن را درس مى‌گفتند. ابوالفتح محمد بن يوسف بن احمد قنطرى سمرقندى در محضر وى فقه آموخت. در مرو از دنيا رفت. از آثارش: «التجريد»، در فقه؛ «الايضاح»، در شرح «التجريد»، در سه مجلد؛ «نكت الجامع الكبير» يا «اشارات الجامع الكبير» يا «اشارات الاسرار»، در شرح «الجامع الكبير» شيبانى، در فروغ؛ «الفتاوى».
برگرفته از كتاب :اثرآفرينان (جلد اول-ششم)
منابع زندگينامه :الاعلام (103/ 4)، انساب سمعانى (57/ 5)، سير النبلاء (206/ 20)، طبقات المفسرين داودى (282 -281/ 1)، الكامل (23/ 9)، كشف الظنون (1414، 1220، 569، 345، 211، 96)، معجم المؤلفين (111/ 6، 172/ 5)، هدية العارفين (519/ 1).

کرمانی، رکن‌الدین، ابوبکر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 565 ق)، فقیه حنفی و محدث. از آثارش: «زهرة الانوار»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (619/ 1)، معجم المؤلفین (166/ 10).

کرمانی، شمس‌الدین، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(786 -717 ق)، فقیه شافعی، اصولی، محدث، مفسر، متکلم و نحوی. اصل وی از کرمان است. مدت سی سال در بغداد به نشر دانش مشغول بود و در آنجا صاحب نام و آوازه گشت. مدتی نیز در مکه اقامت کرد. در راه بازگشت از مکه به بغداد درگذشت. جنازه‌اش به بغداد منتقل و در آنجا دفن شد. از آثار وی: «الکواکب الدراری»، در شرح «الجامع الصحیح» بخاری، بیست و پنج مجلد کوچک و یا چهار مجلد بزرگ؛ «ضمائر القرآن»، و مختصر آن؛ «النقود و الردود فی الاصول»؛ شرح «مختصر» ابن‌حاجب، به نام «السبعة السیارة»، که در آن هفت شرح جمع‌آوری شده است؛ شرح «اخلاق» قاضی عضدالدین ایجی؛ در معانی و بیان، که آن را «تحقیق الفوائد» نامید؛ شرح «المواقف» قاضی عضدالدین ایجی، در علم کلام؛ حاشیه بر «انوار التنزیل» بیضاوی، در تفسیر، در چهار مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (28 -27/ 8)، کشف الظنون (1891 ،1662 ،1299 ،546 ،189 ،37)، معجم المؤلفین (130 -129/ 12)، هدیة العارفین (172/ 2).

کرمانی، محمد کریم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1225- 1288 ق)، عالم دینی، متکلم، محدث و شاعر. از علمای فرقه‌ی شیخیه بود. در کرمان به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات به کربلا رفت و در محضر سید کاظم رشتی، رئیس فرقه‌ی شیخیه، تلمذ نمود و از وی به دریافت اجازه نایل شد. به دستور سید کاظم رشتی در کرمان به تبلیغ آن فرقه پرداخت و پس از درگذشت سید جانشین او گردید. وی یکی از بزرگترین مخالفان فرقه‌ی بابیه در ایران بود. زمانی که عازم مکه بود درگذشت و پیکرش به عتبات انتقال یافت. از آثارش: «فصل الخطاب فی الاخبار»، در حدیث؛ «علم الیقین»، در رد فرقه‌ی بابیه؛ «ارشاد العوام»، در عقائد؛ «ازهاق الباطل»؛ «اسرار الحج»؛ رساله‌ی «ایقاظ الغافل»؛ «الجامع لاحکام الشرایع»؛ تفسیر «سوره‌ی حجرات»؛ «حقایق الطب» و جلد دوم آن «دقایق العلاج»، در طب؛ «رجوم الشیاطین»، در رد بابیه؛ «طریق النجاة»؛ «دیوان» شعر عربی، در مراثی؛ «مثنوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (44/ 10)، ایضاح المکنون (190 ،119/ 2 ،61/ 1)، الذریعه (229/ 16 ،170/ 15 ،165 -164/ 10 ،235/ 8 ،34/ 7 ،515/ 1)، شرح حال رجال (5 -1 / 4)، گنجینه‌ی دانشمندان (340/ 6)، المآثر و الآثار (147)، معجم المؤلفین (162/ 11)، مؤلفین کتب چاپی (61 -57/ 5)، هدیة العارفین (380 -379/ 2).

کروخی هروی، ابوالفتح عبدالملک

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(548 -462 ق)، محدث. وی در کروخ هرات به دنیا آمد. «جامع» ابی‌عیسی ترمذی را از قاضی ابی‌عامر ازدی و احمد بن عبدالصمد غورجی و عبدالعزیز بن محمد ابی‌نصر تریاقی، و ابومظفر عبید اللّٰه بن علی بن یاسین دهان حدیث کرد. او همچنین از ابواسماعیل انصاری و محمد بن علی عمیری و حکیم بن احمد اسفراینی و ابوعطاء ملیحی حدیث شنید. در 509 ق وارد بغداد شد و مدتی در آنجا ماند و حدیث گفت. خلق کثیری از وی روایت کرده‌اند، از جلمه: سمعانی و ابن‌عساکر و ابن‌جوزی و خطیب دمشق عبدالملک بن یاسین دولعی و زاهر بن رستم و ابواحمد بن سکینه و ابن‌اخضر و ابن‌طبرزد و احمد بن علی غزنوی و علی بن ابوالکرم مکی بناء و ابوالیمین کندی و عبدالسلام بن ابی مکی قیاری و احمد بن یحیی بن دبیقی و مبارک بن صدقه باخرزی و فقیه محمد بن معالی حلاوی و ثابت بن مشرف بناء. سمعانی او را شیخی صالح، زاهد و دین‌دار با اخلاقی نیکو توصیف کرده که از راه اتنساخ کتاب روزگار می‌گذرانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (61 -60/ 5)، تذکرة الحفاظ (1313/ 4)، ذیل تاریخ بغداد (85 -81/ 16)، الکامل (43/ 9)، العبر (6/ 3)، سیر النبلاء (275 -273/ 20)، شذرات الذهب (148/ 4)، معجم البلدان (520/ 4)، المنتظم (401/ 10).

کریمه مروزیه، ام‌الکرام

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(463 -365 ق)، مسند و محدث. اصلش از مرو شاه جهان و اهل کشمیهن مرو بود، گرچه زرکلی در «الاعلام» اصل وی را از مرورود دانسته و نامش را مروذیه ذکر کرده است. او از ابوهیثم کشمیهنی، «صحیح» بخاری را روایت کرد و گفته‌اند که عالی‌ترین اسناد «صحیح» به وی منتهی می‌شود. او از زاهر بن احمد سرخسی و عبداللّٰه بن یوسف بن بامویه اصفهانی حدیث شنید. خطیب و ابوالغنائم نرسی و ابوطالب حسین بن محمد زینبی و محمد بن برکات سعیدی و علی بن حسین فراء و عبداللّٰه ابن غزال و ابوالقاسم علی بن ابراهیم نسیب و ابومظفر منصور سمعانی و دیگران از وی حدیث شنیدند. کریمه مدت‌ها مجاور مکه بود و در همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (79 -78/ 6)، سیر النبلاء (235 -233/ 18)، شذرات الذهب (314/ 3)، العبر (316 -315/ 2)، الکامل (111 -110/ 8)، المنتظم (497/ 9).

کسایی همدانی، ابوالحسن علی بن عبید اللَّه بن محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 445 ق)، محدث، فقیه و صوفی. وی ساکن مصر بود. از احمد بن عبدان شیرازی در اهواز و از نصر بن احمد مرجی در موصل و از عبدالوهاب کلابی در دمشق و از ابوالفتح محمد بن احمد نحوی در رمله و از منیر بن عطیة در قیساریه و از ضراب در مصر حدیث شنید. عبدالمحسن شیحی و سهل بن بشر اسفرایینی و ابوعبداللّٰه رازی، صاحب «سداسیات» از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (653 -652/ 17).

کشانی سمرقندی، ابوعلی اسماعیل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 392 / 391 ق)، مسند و محدث. نسبتش به کشان از نواحی سمرقند می‌رسد، و چون از نوادگان حاجب بن نعمان دهقان است به حاجبی نیز مشهور است. وی «صحیح» بخاری را از ابوعبداللّٰه محمد بن یوسف فربری روایت کرده است. زمانی که هیچ کس دیگری از راویان صحیح، از فربری، زنده نبود. مردم از دور و نزدیک نزد وی می‌آمدند تا از او استماع حدیث کنند. کشانی همچنین از ابونعیم عبدالملک استرآبادی حدیث شنید. ابوالعباس مستغفری و ابوعبداللّٰه حسین بن محمد خلال و ابوسهل احمد بن علی ابیوردی و ابوطاهر محمد بن علی شجاعی و ابوعبداللّٰه غنجار و عمر بن احمد بن شاهین سمرقندی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (73 /5 ،150- 149/ 2)، سیر النبلاء (481 /16)، شذرات الذهب (139 /3)، العبر (182 /2)، معجم البلدان (524 /4).

کشفی دارابی بروجردی، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1267 -1189 ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، محدث، مفسر، متکلم، نحوی، عارف، ادیب و شاعر. نسب وی با سی و چهار واسطه به حضرت موسی بن جعفر (ع) می‌رسد. چون اهل عرفان و ریاضت‌های شاق و کشف و شهود بود به سید کشفی معروف شد. اصل وی از داراب شیراز بود. تحصیلات مقدماتی را در اصطهبانات گذراند. در 1208 ق به نجف رفت و از محضر اساتید وقت استفاده نمود و در فقه و حدیث برآمد. به تدریس و تصنیف پرداخت و مدت‌ها از مدرسین حوزه‌ی نجف بود. وی به اصرار محمد تقی میرزا حسام‌السلطنه، پسر فتحعلی شاه، حاکم بروجرد به بروجرد رفت و در آنجا به تدریس پرداخت. وی همچنین در شهرهای اصفهان، یزد و اصطهبانات نیز چند سالی تدریس کرده است. او با صاحب «جواهر» و سید محمد باقر حجت الاسلام شفتی معاصر بود. سید حسین بروجردی، صاحب «نخبة المقال» و حاج میرزا صالح لرستانی و اورنگ زیب میرزا، فرزند حسام السلطنه محمد تقی میرزا حاکم بروجرد، و ملا عبداللّٰه بروجردی از شاگردان وی بودند. در بروجرد درگذشت. از آثار وی: «اجابة المضطرین»، در اصول دین، حاوی تحقیقات عرفانی؛ «البلد الامین»، منظومه‌ای به عربی، در علم کلام و اصول دین؛ «تحفة الملوک»، در سیر و سلوک و عقل و جهل و تعدیل قوا؛ «جمع الشتات»؛ «الرطب الیابس»؛ «الرق المنشور»؛ «الشریفیة»، در منطق؛ «الشموس و العکوس»؛ «صید البحر»؛ «کفایة الایتام»، در فقه، در سه جلد؛ «میزان الملوک»، در عدالت سلطان؛ «نخبة العقول فی علم الاصول»؛ «سنابرق فی شرح البارق من الشرق»، در شرح دعای رجب؛ «برق و شرق» که به آن «شرق و غرب» نیز گفته‌اند، در شرح بعضی از احادیث عرفانی؛ «دیوان» شعر.[1]
مرحوم سیّد جعفر کشفی دارابی از اعاظم علماء قرن 13 سیزدهم (1191-1267 هجری قمری) و دارای تألیفات متعدد و بسیار مشهور است که یکی از آنها کتاب معروف «میزان الملوک و الطوایف و صراط المستقیم فی سلوک الخلایف» در اندیشه سیاسی اسلام و از نشریات مرکز تحقیقات و مطالعات اسلامی قم در سال 1357 می‌باشد. که یکی از آثار بی بدیل در روند تحولات اندیشه سیاسی در حوزه تفکر اسلامی‌بوده و از میراث گرانبهای سیاسی دانشوران سلف و به عنوان گنجینه‌ای پر ارج از دانشوران دوره قاجار تلقی می‌گردد.

باید دانست که مرحوم علامه سیّد جعفر کشفی تحصیلات مقدماتی را نزد مادر فاضل خویش آموخته و مدتی در یزد به تحصیل مقدمات مشغول و بعداً رهسپار نجف اشرف و در آنجا از محضر اساتیدی نظیر مرحوم سیّد محمّدمهدی بحرالعلوم استفاده کرده و رفته رفته به عنوان فقیه اصولی و عارفی سالک و حکیمی آگاه به زمان، شهره آفاق گردید. از علمای جامعین مابین علم و ایقان و ذوق و عرفان شناخته شده و در اجتهاد و فتاوی شهیر و در علم تفسیر و حدیث بی‌نظیر و در ردیف اعاظم علمای امامیه در قرن 13 هجری محسوب می‌گردد و تا آنجا که آقا بزرگ تهرانی در اعلام الشیعه او را «هو من اعاجیب الزمان و اغالیط الدهر» خوانده است.
در اواسط سلطنت فتحعلی شاه قاجار در بروجرد مقیم بوده و در سال 1267 در همان جا وفات و مدفون گردیده است. از سایر بزرگان این سلسله سیّد علی عارف کشفی و سیّد موسی نجل مرحوم سیّد جعفر کشفی و حجت الاسلام و المسلمین سیّد حجت کشفی از فقیهان حوزه علمیه قم و استاد خط ثلث در قید حیات می‌باشند. از بزرگان دیگر این خانواده، مرحوم محمّد صالح کشفی خوشنویس قرن 11 هجری که در صفحه 71 کتاب خوشنویسان اصفهان به قلم مرحوم منوچهر قدسی از او نام برده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (103)، اعیان الشیعه (85/ 4)، ایضاح المکنون (631، 58، 48/ 2، 259/ 1)، تاریخ بروجرد (306 -303، 296، 280- 273، 272- 2/ 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (90 -88/ 2)، الذریعه (97/ 24، 327 -326، 49/ 23، 225/ 21، 89 -88/ 18، 105/ 121، 3 /87، 471، 9 /911، 10 /176- 177، 12 /232، 14 /259، 15 -120/ 1)، ریحانه (61 -60/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 242 -241/ 13)، طرائق الحقائق (455/ 3)، فارسنامه (1260/ 2)، لغت‌نامه (ذیل/ دارابی)، المآثر و الآثار (156)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (1079 -1078/ 3)، مکارم الآثار (1858 -1855/ 5)، مؤلفین کتب چاپی (333 -332/ 2)، هدیة العارفین (256/ 1).

کشمیهنی مروزی، ابوالهیثم محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 389 ق)، فقیه، محدث، ادیب و زاهد. اصل وی از کشمیهن مرو است به عراق و حجاز سفر کرد و درک محضر شیوخ بسیاری نمود. وی «صحیح» بخاری را در فربر به کرات از ابوعبداللّه فربری شنید و آخرین کسی است که آن را به عالی‌ترین اسناد روایت کرد، لذا در شرق و غرب شهرت یافت.
او در مرو از عمر بن احمد جوهری و در سرخس از ابوالعباس محمد بن عبدالرحمان دغولی و در نیشابور از ابوالعباس محمد بن یعقوب اصم و در ری از ابوحاتم و سقندی و در بغداد از ابومحمد جعفر بن محمد خلدی و در کوفه از ابوالحسن علی بن محمد شیبانی و در مکه از ابوسعید احمد بن محمد اعرابی و جماعتی دیگر چون (عبداللّه بن) محمد بن ابراهیم مروزی داعونی و محمد بن احمد بن عاصم و اسماعیل بن محمد صفار حدیث شنید. ابوذر هروی و ابوعثمان سعید بن محمد بحیری و ابوالخیر محمد بن ابی‌عمران صفار و ابوسهل محمد بن احمد حفصی و کریمه مروزیه و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (76/ 5)، تاریخ الاسلام (حوادث 189/ 381-400)، سیر النبلاء (492 -491/ 16)، شذرات الذهب (132/ 3)، العبر (178 -177/ 2).

کشی جرجانی، ابوزرعه محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 390 ق)، حافظ، محدث و نسابه. اصل وی از کش جرجان است. از ابوالعباس دغولی و مکی بن عبدان نیشابوری و ابونعیم عبدالملک بن محمد بن عدی جرجانی و محمد بن عبدک شعرانی و عبدالرحمان بن ابوحاتم رازی و موسی بن عباس آزاد یاری و همطبقه‌ی آنها در خراسان و عراق و حجاز حدیث شنید. قاضی ابوالعلاء واسطی و ابوالقاسم ازهری و عبدالعزیز ازجی و حمزة بن یوسف سهمی از وی حدیث شنیدند. کشی در مسجد جامع بصره املای حدیث می‌کرد. در پایان عمر در مکه مجاور شد و سالها در آنجا حدیث گفت و در همان جا درگذشت. از او گردآوریها و مصنفاتی در «ابواب» و «مشایخ» به جا ماند. صاحب «کشف الظنون» به نقل از ابن‌عبدالبر در «الاستیعاب»، کتاب «الموثق فی الانساب» را به او نسبت می‌دهد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (78 -77/ 5)، تاریخ بغداد (409 -408/ 3)، تذکرة الحفاظ (998-997/ 3)، توضیح المشتبه (336/ 7)، سیر النبلاء (45 -44/ 17)، شذرات الذهب (134/ 3)، طبقات الحفاظ (413)، العبر (180 -179/ 2)، معجم البلدان (525/ 4)، معجم المؤلفین (124/ 12)، المنتظم (66/ 9)، هدیة العارفین (56/ 2).

کعبی نیشابوری، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 349 ق)، محدث. حاکم نیشابوری از او به عنوان محدثی کثیر السفر و صحیح السماع نام می‌برد. وی از محمد بن ایوب رازی و علی بن عبدالعزیز و فضل بن محمد شعرانی و اسماعیل بن قتیبه و یسع بن زید مکی- دوست و مصاحب سفیان بن عیینه- و دیگران حدیث شنید. حاکم و ابونصر بن قتاده و ابوعبدالرحمان سلمی و محمد بن محمد بن ابوصادق و دیگران از وی حدیث شنیدند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (80/ 5)، تاریخ نیشابور (165)، سیر النبلاء (531 -530/ 15).

كعبى همدانى، ابوطاهر حسين

قرن:5
جنسيت:مرد
مليت:ايران
(416 -340 ق)، محدث. شيخ همدان بود. از فضل بن فضل كندى و ابوبكر بن سنى و ابوبكر اسماعيلى و ابوبكر قطيعى و ابواحمد عبداللّٰه بن عدى و ابوبحر بربهارى و ابواسحاق مزكى و ابوعمرو بن حمدان حديث شنيد. ابوالقاسم بن منده و محمد بن عيسى و محمد بن حسين صوفى و ابوعلى احمد بن طاهر قومسانى و ثابت بن عبدالرحمان صائغ و ابوطالب بن هشيم صيرفى و عده اى ديگر از وى حديث شنيدند.
برگرفته از كتاب :اثرآفرينان (جلد اول-ششم)
منابع زندگينامه :سير النبلاء (435/ 17).

کلابادی بخاری، تاج الاسلام، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 3840/ 380 ق)، فقیه حنفی، محدث و صوفی. نسبتش به کلاباد بخارا می‌رسد، ولی اهل بخارا بود. از آثارش: «بحرالفوائد»، مشهور به «معانی الاخبار»، که در آن پانصد و نود و دو حدیث جمع کرده است؛ «الاربعین»، در حدیث؛ «الاشفاع و الاوتار»؛ «امالی»، در حدیث؛ «التعرف لمذهب التصوف»، که در «الاعلام» به صورت «التعرف لمذهب اهل التصوف» آمده است؛ «حسن التصرف» در شرح «التعرف» خودش؛ «فصل الخطاب»؛ «معدل الصلاة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (184/ 6)، تاریخ ادبیات در ایران (628، 257/ 1)، جستجو در تصوف (70 -68)، سرآمدان فرهنگ (94/ 1)، کشف الظنون (420 -419، 225، 163، 105، 53)، معجم المؤلفین (222، 213 -212/ 8)، هدیة العارفین (54/ 2).

کلابادی بخاری، شمس‌الدین، ابوالعلاء محمود

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(700 -644 ق)، فقیه حنفی، حافظ و محدث. نسبت وی به کلاباد بخارا می‌رسد. در خراسان و بغداد و شام و مصر به فراگیری علم و دانش پرداخت، تا از عالمان دین و از مفتیان آگاه به حدیث شد و تصانیفی در فرائض نگاشت و حلقه درس و اشتغال برقرار کرد. او در ماردین، شمال عراق، درگذشت. از آثار وی: «ضوء السراج» در شرح «الفرائض السراجیة»، و مختصر آن «المنهاج المنتخب من ضوء السراج»؛ کتابی در «مشتبه النسبة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (42/ 8)، شذرات الذهب (458 -457/ 5)، کشف الظنون (1249).

کلابادی، ابونصر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(398 / 378 -323 ق)، فقیه حنفی، حافظ و محدث. از کلاباد بخارا بود. از هیثم بن کلیب شاشی و عبدالمؤمن بن خلف نسفی و ابوجعفر محمد بن محمد بغدادی الجمال و عبداللّٰه بن محمد بن یعقوب استاد و علی بن محتاج کشانی و محمد بن محمود بن عنبر نسفی و محمد بن احمد بن خنب و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. ابوالحسن دار قطنی در کتاب خود «المدبج» و حاکم نیشابوری و جعفر بن محمد مستغفری و دیگران از وی روایت کرده‌اند. دار قطنی وی را در حدیث ثقه دانسته است و حاکم او را دارای فهم و شناخت عالی معرفی کرده و مستغفری گوید که او پرحافظه‌ترین فرد زمان خود در ماوراء النهر بوده است. ابوسعید خلیل بن احمد سجزی نیز از وی حدیثی روایت کرده است. کلابادی در بخارا درگذشت. از آثار وی: تصنیفی در شناخت رجال «صحیح» بخاری به نام «الارشاد فی معرفة رجال البخاری» یا «الهدایة و الارشاد فی معرفة اهل الثقة و السداد» یا «اسماء رجال صحیح بخاری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (114/ 5)، ایضاح المکنون (724/ 2)، تاریخ بغداد (435 -434/ 4)، تاریخ نیشابور (152)، تذکرة الحفاظ (1027/ 3)، سیر النبلاء (96 -94/ 17)، شذرات الذهب (151/ 3)، طبقات الحفاظ (423)، العبر (193/ 2)، کشف الظنون (555 ،88)، معجم المؤلفین (95/ 2)، وفیات الاعیان (211 -210/ 4)، هدیة العارفین (69/ 1).

کلابی نیشابوری، ابومحمد عمرو

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 238 ق)، فقیه، محدث و قاری. نزد علی بن حمزه کسائی تلاوت آموخت و از هشیم بن بشیر و عبدالوارث ثقفی و ابوبکر بن عیاش و ابوعبیده حداد و قاسم بن مالک مزنی و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و عبدالعزیز بن ابی‌حازم و سفیان بن عیینه و زیاد بن عبداللّٰه بکائی و ابن علیه و معاذ عنبری و همطبقه آنان حدیث شنید. نسائی او را مورد اعتماد دانسته و ابن‌حبان می‌گوید که شیوخ نیشابوری ما از وی تمجید می‌کردند. بخاری و مسلم و نسایی و محمد بن یحیی ذهلی و ابومحمد دارمی و ابراهیم بن ابی‌طالب و حسن بن سفیان و ابوالعباس سراج و مسدد بن قطن قشیری نیشابوری و ابوعمار حسین بن حریث مروزی و احمد بن سیار مروزی و احمد بن سلمه نیشابوری و جعفر بن محمد بن حسین نیشابوری معروف به ترک و داوود بن حسین بیهقی و دیگران از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب (117/ 5)، التاریخ الکبیر (332/ 6)، تهذیب التهذیب (31 -30/ 8)، تهذیب الکمال (226 -225/ 14)، الثقات (487/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 233/ 3)، سیر النبلاء (407 -406/ 11)، شذرات الذهب (90/ 2)، العبر (336/ 1).

کلار پوشنجی هروی، ابومنصور عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 477 ق)، مسند، محدث و فقیه. معروف به کلار و کلاری. وی از عبدالرحمان بن ابی‌شریح حدیث شنید. ابن‌طاهر و وجیه شحامی و زهیر بن علی سرخسی و حسن بن محمد بن محمد سنجبستی و فضیل بن اسماعیل و ابوالوقت سجزی و عبدالجلیل بن ابوسعد و محمد بن اسماعیل فضیلی و منصور بن علی حجری و دیگران از وی حدیث شنیدند. کلار از کبار شیوخ ابی‌الوقت بود. او در پوشنج درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (315/ 1)، توضیح المشتبه (348/ 7)، سیر النبلاء (443 -442/ 18)، العبر (337 -336/ 2).

کلوتاتی، شهاب‌الدین، ابوالفتح احمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(762 -835 ق)، فقیه حنفی و محدث. اصلش از کرمان بود. عز بن جماعة به او اجازه نقل فهرست مرویاتش را داده و صلاح بن ابی‌عمرو ابن امیلة و دیگران به وی اجازه‌ی روایت داده‌اند. مناوی و ابن‌حسان و تغری برمش الفقیه از وی روایت کرده‌اند. در قاهره درگذشت و در جوار زین العراقی دفن شد. از آثارش: مختصر «الناسخ و المنسوخ» حازمی؛ مختصری در «علوم الحدیث»؛ مختصر «تهذیب الکمال»؛ «ثبت»، در دو مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الضوء اللامع (380 -378 /1)، معجم المؤلفین (311 /1).

کله عبدی اصفهانی معلم، ابواحمد عبدالواحد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 453 ق)، محدث و مسند. در «سیر النبلاء» به جای معلم، بقال ذکر شده است. وی از خویشان حافظ ابوعبداللّٰه بن منده بود. او راوی «مسند» احمد بن منیع از طریق عبیداللّٰه بن جمیل است. از ابوبکر محمد بن احمد بن جشنس و محمد بن احمد بن شهریار و عبداللّٰه بن عمر بن هیثم و ابوعبداللّٰه بن منده و دیگران حدیث شنید. ابوعلی حداد و سعید بن ابی‌الرجاء صیرفی از وی حدیث شنیدند و صیرفی بعد از 450 ق «مسند» ابن‌منیع را از وی شنید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (96 -95/ 18)، شذرات الذهب (291/ 3)، العبر (300/ 2).

كلينى رازى، ابوجعفر محمد

قرن:4
جنسيت:مرد
مليت:ايران
(وف 329/ 328 ق)، رئيس المحدثين اماميه، فقيه، مفتى و مرجع. ملقب به ثقة الاسلام، معروف به سلسلى. نسبت وى به روستاى كلين، از قراى فشافويه رى، مى‌رسد. وى از علماى بزرگ زمان غيبت صغرى و شيخ مشايخ شيعه بود. چون شيعه و سنى در فتاوا بدو مراجعه مى‌كردند به ثقة الاسلام شهرت يافت و او اولين كسى است كه بدين لقب ناميده شد. كلينى نخستين از محمدهاى ثلاثه، صاحب «كافى» اولين از كتب اربعه مى‌باشد. ابن‌اثير در «جامع الاصول» از كلينى به عنوان مجدد مذهب اثنى عشرى در آغاز قرن سوم قمرى نام مى‌برد. وى از ابوعلى و حسين بن محمد اشعرى و حميد بن زياد نينوائى و عبداللّٰه بن جعفر حميرى و على بن ابراهيم قمى و از دايى‌اش، علان كلينى، و ابوعبداللّٰه احمد بن محمد عاصمى و احمد بن مهران و بسيارى ديگر روايت كرد. شيخ ابوالقاسم جعفر بن محمد بن قولويه و ابوغالب احمد بن محمد زرارى و ابومحمد هارون بن موسى تلعكبرى و ابوالفضل محمد بن عبداللّٰه بن مطلب شيبانى و ابوعبداللّٰه احمد بن ابراهيم صيمرى، معروف به ابن ابى‌رافع، و ديگران از وى روايت كرده‌اند. او در سال تناثر نجوم و اول غيبت كبرى، در بغداد درگذشت و در باب الكوفه‌ى بغداد در بازار نزديک جسر دفن شد. از آثار وى: «الكافى»، در سه قسمت: «اصول كافى»، «فروع كافى» و «روضه‌ى كافى»، شامل شانزده هزار و صد و نود و نه حديث، كه در مدت بيست سال آن را به رشته‌ى تحرير درآورده؛ «تعبير الرؤيا»؛ «الرد على القرامطة»؛ «رسائل الائمة (ع)»؛ كتاب «الرجال»؛ «ما قيل فى الائمة من الشعر»؛ «فضائل القرآن»؛ «العقل»؛ «العلم»؛ «التوحيد»؛ كتاب «الاشربة»؛ كتاب «الدواجن و الرواجن».[1]
محمد بن يعقوب، ثقةالاسلام، عالم و فقيه معروف شيعى (ف. 329 ه.ق)
او راست: «الكافى فى علم‌الدين»: كافى.
برگرفته از كتاب :فرهنگ فارسى معين (جلد ششم)
منابع زندگينامه :[1] الاعلام (17/ 8)، اعيان الشيعه (99/ 10)، ايضاح المكنون (295، 268، 197/ 2)، دايرة المعارف فارسى (2259/ 2)، الذريعه (246 -245/ 17)، رجال الطوسى (496 -495)، رجال النجاشى (292 -290/ 2)، روضات الجنات (112 -101/ 6)، رياض العلماء (200 -199/ 5)، رى باستان (385 -383/ 2)، ريحانه (82 -79/ 5)، سير النبلاء

(280/ 15)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 314/ 4)، فوائد الرضويه (659 -657)، الفهرست للطوسى (327 -326)، كارنامه‌ى بزرگان (54)، الكامل (274/ 6)، الكنى و الالقاب (121 -120/ 3)، لسان الميزان (637 -636/ 6)، لغت‌نامه (ذيل/ كلينى)، معجم رجال الحديث (66 -50/ 18)، معجم المؤلفين (117 -116/ 12)، الوافى بالوفيات (226/ 5)، هدية الاحباب (228 -227)، هدية العارفين (35/ 2).

کمالا فد شکویی فارسی شیرازی، کمال‌الدین محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1110 ق)، عالم دینی، مفسر و ادیب. معروف به میرزا کمالا و میرزا کمال‌الدین. نسبت وی به فدشکوی فسا می‌رسد. او داماد ملا محمد تقی مجلسی اول بود. از آثار وی: «بیاض الکمالی»، در مباحث متفرقه که بیشتر آن فواید رجالی و تاریخی است؛ شرح «شواهد مطول»؛ شرح منظوم «قصیده‌ی تائیه» دعبل خزاعی، که در 1103 ق تألیف یافت؛ «القیود الوافیة»، در «شرح الشافیة» ابن‌حاجب، در علم صرف.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (202)، الذریعه (227/ 17 ،12/ 14 170،/ 3)، روضات الجنات (365 -364/ 5)، ریحانه (64 -63/ 6)، فارسنامه‌ی ناصری (1394/ 2)، فوائد الرضویه (366)، الکنی و الالقاب (227/ 3)، گنجینه‌ی دانشمندان (103 -102/ 6).

کمره‌ای فراهانی، عزالدین، زین‌الدین علینقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1060 ق)، عالم امامی، فقیه، متکلم و محدث. از محضر سید ماجد بحرانی و عده‌ای از فضلای شیراز استفاده نمود. در عهد شاه صفی مدتی در شیراز عهده‌دار نصب قضاوت بود. لذا به شیرازی نیز معروف است. سپس در دوران شاه عباس دوم شیخ الاسلام اصفهان گردید و به اصفهانی نیز شهرت یافت. وی معاصر با میرداماد و شیخ بهائی و ملا محسن فیض کاشانی بود. در فقه و اصول و تفسیر و ادب تبحر داشت. در اصفهان درگذشت و در تکیه‌ی آقا رضی شیرازی دفن شد. از آثار وی: «مسار الشیعة»، در امامت، در رد نوح افندی حنفی، مفتی روم، که حکم به کفر شیعه کرده و جان و مال و ناموس ایشان را حلال و قتل و اسیر کردن و کنیز و بنده نمودن زنان و فرزندان ایشان را مباح دانسته بود؛ «المقاصد العالیة فی الحکمة الیمانیة»، در کلام و حکمت، در چند مقصد که نهمین آن به صورت مستقل و به نام «حدوث العالم» تصنیف یافت؛ «مناسک حج»؛ «همم الثواقب»؛ «حرمت دخانیات»، رساله‌ای در تحریم توتون؛ «نماز جمعه در زمان غیبت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (182/ 5)، ایضاح المکنون (532/ 2)، تاریخ ادبیات در ایران (1020 -1019/ 5)، تاریخ نظم و نثر (509)، تذکرة القبور (443)، الذریعه (243/ 25 ،381/ 21 ،376/ 20 ،1223 -1222 ،922/ 9 ،295 -294/ 6)، روضات الجنات (374 -366/ 4)، ریاض العلماء (276 -271/ 4)، ریحانه (235 -234/ 6)، لغت‌نامه (ذیل/ علینقی شیرازی)، معجم المؤلفین (255/ 7)، هدیة العارفین (757/ 1).

کمره‌ای، خلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1317- 1405 ق)، فقیه، اصولی و استاد. در کمره، از توابع خمین، به دنیا آمد. پس از کسب علوم مقدماتی در جاپلق، به خوانسار رفت و در محضر آخوند ملا محمد بیدهندی و سید علی اکبر بید هندی و آقا سید احمد جاده‌ای تلمذ کرد. در 1337 ق به سلطان‌آباد (اراک) رفت و از شاگردان نخست آیت‌اللّٰه حایری گشت و علم فقه و اصول را در خدمت حاج شیخ عبدالغنی و حاج شیخ عباس ادریس‌آبادی آموخت، و نزد سایر اساتید علوم عقلی و ریاضی و اخلاق را فراگرفت. در 1340 ق ساکن قم شد. و به افاده و استفاده مشغول گشت، و از درس میرزا علی اکبر حکمی یزدی بهره گرفت و «اسفار» را نزد آیت‌اللّٰه رفیعی قزوینی و حدیث را از محدث قمی و شیخ آقا بزرگ تهرانی و آیت‌اللّٰه شیخ محمد رضا مسجد شاهی اصفهانی و آیت‌اللّٰه سید محسن جبل عاملی و اخلاق و عرفان را نزد آیت‌اللّٰه حاج میرزا جواد آقا ملکی تبریزی تکمیل کرد و اجازه‌ی اجتهاد و نقل حدیث از استادان خود گرفت. از این زمان به حاج میرزا خلیل مجتهد معرف شد و خود به تدریس «کفایه» و «مکاسب» و اصول فقه و معقول و هیئت و هندسه پرداخت. او از مدرسین معقول و منقول حوزه و دانشگاه بود و مدت‌ها به تدریس «تفسیر» ی که بر قرآن نوشته بود اشتغال داشت. دکتر خزائلی، آیت‌اللّٰه طالقانی، آیت‌اللّٰه کاظم گلپایگانی، حجةالاسلام انصاری قمی و حجه‌الاسلام تربتی از شاگردان وی بودند. در 1354 ق در رابطه با مسأله کشف حجاب دستگیر و زندانی و پس از یک ماه آزاد شد. آیت‌اللّٰه کمره‌ای در 1371 ق، به همراه آیت‌اللّٰه سید محمود طالقانی و آیت‌اللّٰه سید رضا زنجانی و سید صدرالدین بلاغی به پاکستان دعوت و در کراچی، به ریاست مؤتمر عالم اسلامی انتخاب شد. در 1379 ق با همین سمت به بیت‌المقدس رفت و به دستور آیت‌اللّٰه بروجردی با شیخ محمد شلتوت، رئیس دانشگاه الازهر، درباره‌ی اتحاد اسلامی دیدار و گفتگو کرد. در 1395 ق، پاپ پل ششم، پیشوای کاتولیکهای جهان، توسط سفارت واتیکان در تهران، دوازده مشکل کلامی را از وی استعلام نمود و پاسخ ایشان به فرانسه ترجمه و ارسال شد. از آیت‌اللّٰه کمره‌ای در حدود هفتاد اثر به جای مانده است از جمله: شرح «نهج‌البلاغه»، در بیست و سه جلد؛ «عنصر شجاعت»، در هفت مجلد؛ «افق وحی»؛ «افق اعلی»؛ «ملکه اسلام»؛ «علی و الزهراء»؛ «قبله اسلام»؛ تفسیر «سوره‌ی نور»؛ «آثار

مقدس، احادیث و اخبار اسلام»؛ «علم الحدیث و طبقة الکبری»؛ «اسرار حج»؛ «بیت‌المقدس و تحول قبله»؛ «مادر، وظائف زن در اسلام».[1]
حاج میرزا خلیل کمره‌ای دامت برکاته از علماء و حکماء و دانشمندان و نویسندگان طراز اول تهرانست که در خیابان زرین نعل ساکن و در مسجد معروف فخرالدوله واقع در دروازه شمیران اقامه جماعت و ترویج دین و تفسیر قرآن مبین نموده و تنویر افکار و قلوب ارادتمندان و دانش جویان و حقیقت طلبان را می‌نمایند.
در سال 1317 قمری برابر 1276 شمسی در جنوب جلگه کمره که بسیار حاصلخیز و پر برکت و از قدیم مسکن شیعیان خالص بوده در بلد کوهستانی و سرچشمه رودخانه‌ها چشم بجهان باز کرده و پس از پرورش در آن هوای آزاد و تحصیل علوم ابتدائی و مقدماتی برای کسب علوم عالیتر مجبور به هجرت از وطن شده و برای ادامه تحصیلات خونسار را که یکی از زیباترین مناطق کوهساری بشمار می‌رود انتخاب نموده و در آنجا از محضر یکی از اوتاد زمان بنام آخوند ملا محمد بید هندی علاوه بر تحصیل مقدمات و فنون علم و قرائت قرآن از پارسائی و وارستگی محضر آن مرد روحانی بیش از پیش استفاده نموده و در سال 1337 قمری با فوت مرحوم آخوند بید هندی برای ادامه تحصیلات نزد مجتهد بزرگوار حاج سید علی اکبر بیدهندی و آسید احمد جاده‌ای رهسپار شده و از محضر آن دو عالم ربانی استفاده شایان نموده و در نوروز همان سال بکمره برگشته و در سن بیست سالگی تأهل اختیار کرده و برای تحصیلات بیشتری به شهرستان اراک که مرکز علم و دانش بوده آمده و مشغول ادامه تحصیل شده و سه سال تمام در اراک علوم فقه و اصول را در خدمت حاج شیخ عبدالغنی و حاج شیخ عباس ادریس‌آبادی و مقداری حکمت و فلسفه را نزد آقای سید محمد بروجردی و هم چنین درس خارج را در سال 1340 قمری از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه العظمی حاج شیخ عبدالکریم یزدی تلمذ نموده و در نوروز آنسال که آن مرحوم به قم مهاجرت و تشکیل حوزه دادند بنا بر دعوت آن مرحوم با قافله‌ای از طلاب کاروانی تشکیل و با وسائل آن روز به قم رهسپار شده و اقامت نمودند.
در آن موقع استاد فسلفه و حکمت قم مرحوم حاج میرزا علی اکبر یزدی مدرس و همدرس مرحوم فیلسوف شهیر میرزا جهانگیر خان قشقائی که در عصر خود بی نظیر بوده، دوره فلسفه و حکمت حاجی سبزواری و فلسفه عالی صدر المتألهین و دوره ریاضیات را نزد حکیم مزبور فراگرفته و نیز دو دوره درس اصول و یکدوره درس خارج فقه را در حوزه مرحوم آیت‌اللّٰه حایری یزدی تلمذ نموده و این دروس بالغ بر چهارده سال که در قم اقامت داشتند ادامه داشت و طرز اصول اصحاب سامرا را بوسیله آیت‌اللّٰه حایری و اصول اصحاب نجف را بوسیله دیگران مانند آیت‌اللّٰه

میرزا سید علی یثربی کاشانی فراگرفته و از مقایسه بین دو طرز اصول و تکمیل فلسفه و معقول و غور در مباحث عقلی که پیش آمده بود لذت وافری می‌بردند.
متعاقب آن بتدریس کفایه و مکاسب و اصول فقه و معقول و همچنین بتدریس هیئت و هندسه مشغول بودند.
در سال 1354 ق که غائله تغییر لباس پیش آمد ایشان تبعید به تهران شده و حدود یک ماه زندانی شده آنگاه بقید توقف در تهران آزاد گردیده و تاکنون چهل سال است که در عاصمه تشیع بخدمات دینی و روحی اشتغال دارند.
در سال 1367 ق بمکه معظمه مشرف شده و در سال 1371 ق بدعوت شعوب المسلمین پاکستان بکراچی رفته و در آن حفله و کنفرانس بزرگ اسلامی بیاناتی ایراد نموده که موجب اعجاب همگی گردیده و نیز سفری به بیت المقدس نموده و در مؤتمره اسلامی آنجا شرکت کرده و هم در کنگره اسلامی حجاز و مکه معظه دعوت شده در تمام این مراحل نداء شیعه را که مغز و لب و حقیقت اسلام است ظاهر نموده و اثرات عمیقی در روح دانشمندان مسلمین گذارده است.
نگارنده گوید: علامه کمره‌ای از دانشمندان بزرگواریست که بسهم خود خدمات بسیار ارزنده از راه بیان و قلم بعالم اسلام نموده است. تألیفات و تصنیفات آموزنده‌ای شاهد این گفتار و گواه این مدعا است و فهرست آن در رساله‌ی جداگانه‌ای بطبع رسیده با شرحی از کتب مفیده آنجناب که اسامی آنها را می‌نگارم:
1- کتاب افق وحی 2- کتاب افق اعلی نگاهی بچهره محمد و علی علیهماالسلام 3- علی و الزهراء- سرچمشه آب حیات 4- ملکه اسلام فاطمه زهراء علیهاسلام 5- ترجمه قصیده النبی محمد صلی اللَّه علیه و آله و سلم 6- نهج‌البلاغه السماء و العالم آسمان و جهان 7- نهج‌البلاغه و جنگ 8- پیام میلاد امیرالمومنین علیه‌السلام بسلاطین اهل قبله 9- کتابی بقلم امیرالمؤمنین علیه‌السلام 10- نامه کودک در مسجد 11- محنت اسلام 12- عنصر شجاعت یا هفتاد و دو تن و یک تن جلد اول 13- جلد دوم عنصر شجاعت 14- جلد سوم عنصر شجاعت 15- جلد چهارم عنصر شجاعت (مسلم بن عقیل) 16- چند مرحله از زندگانی امام حسین 17- تاج مأمون‌الرشید 18- مجلس مباحثه امام رضا علیه‌السلام با عمران صابی 19- فلسفه غیبت امام زمان عجل اللَّه فرجه 20- امامزاده عبداللَّه علیه‌السلام در ری 21- شرح حال محمد بن ابی‌بکر 22- پیام ایران بنجد و حجاز و مصر 23- امناء الهی در کتاب سلمان فارسی و ابوذر غفاری 24- خواب دیدن ائمه اطهار علیهم‌السلام 25- قبله اسلام کعبه یا مسجدالحرام 26 - بیت المقدس و تحول قپله 27- آفاق کعبه 28- پنج رساله در حج و

قبله 29- نهیب پیغمبر صلی اللّه علیه و آله بملوک و امراء و فقهاء علماء از خیف منی 30- کلید امن جهان 31- کلید امن دنیا 32- رساله مناسک و مسائل حج و عمره 33- ندائی از سرزمین بیت المقدس 34- اجتماع پیرامون خانه تقدیس 35- اسرار حج 36- تفسیر سوره نور 37- ندای اذان و ثواب آن بفارسی 38- دروس متون احادیث 39- الحدیث عند الشیعه تا تاریخ تدوین حدیث 40- تصحیح تفسیر دانشگاه (بفارسی) 41- غروب آفتاب در اندلس 42- کتاب مادر 43- مقدمه مواقع النجوم 44- تحشیه رساله لقاء اللّٰه 45- تصحیح و تحشیه مراقبات السنه 46- من روح الفرج بعد الشده (بعربی) 47- مقاله در سالنامه نور دانش سال 1326 تحت عنوان اسرار موت و حیات 48- آثار مقدس احادیث و اخبار اسلام 49- علی علیه السلام و آل‌محمد صلی اللّٰه علیه و آله 50- آل رسول‌اللّٰه 51- رابطه عالم اسلامی بزبان فارسی در جواب علماء کردستان 52- رابطه عالم اسلامی قبس من ولاء علی علیه‌السلام بزبان عربی 53- آراء ائمه الشعیه الامامیه فی الغلاه.
آثاری که آماده طبع است
1- جلد پنجم عنصر شجاعت 2- جلد دوم قبله اسلام 3- جلد دوم افق اعلی 4- تفسیر تعدادی از سور قرآن 5- جلد دوم سرچشمه آب حیات 6- جلد دوم افق وحی 7- جلد دوم دروس متون احادیث 8- پیام بلال حبشی مولای رسول خدا صلی اللّٰه علیه و آله و سلم از با کعبه بسیاهان جهان 9- ترجمه کتاب الاسلام علی مفترق الطرق.
معظم له دارای فرزندان برومندی می‌باشند که در میان آنان دانشمند معظم و فاضل برومند جناب آقای حاج میرزا محمدحسن ناصر آقای کمره‌ای بفضل و تقوا و اطلاعات عمیقی موصوف و بیشتر امور والد ماجدش بدست با کفایت و نظر صائب او انجام می‌گیرد.
علم ربانی.
تولد: 1317(1276 ق.)، کمره از توابع اراک.
درگذشت: 19 مهر 1363، تهران.
آیت‌الله خلیل کمره‌ای بعد از تحصیل علوم ابتدایی و مقدماتی برای کسب علوم عالی‌تر به خوانسار رفت و نزد آخوند ملا محمد بیدهندی مقدمات و متون علم قرائت قرآن را فراگرفت. با فوت ملا محمد بیدهندی به نزد سید علی‌اکبر بیدهندی و سید احمد جاده‌ای رفت و به تحصیل علوم پرداخت شد.
در سال 1337 ق. به حوزه‌ی علمیه‌ی اراک (مدرسه‌ی سپهدار) که توسط آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی تأسیس گردیده بود ملحق شد و جزو اولین شاگردان حوزه‌ی علمیه‌ی وی بود. سه سال تمام فقه و اصول را نزد شیخ عبدالغنی و شیخ عباس ادریس‌آبادی و مقداری حکمت و فلسفه را نزد

سید محمد بروجردی و درس خارج را در سال 1340 ق. نزد آیت‌الله حائری یزدی تلمذ نمود.
در سال 1339 ق. از حوزه‌ی علمیه‌ی اراک به همراه آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی مؤسس حوزه‌ی علمیه‌ی قم، به قم منتقل شد و در آنجا ساکن شد و به تحصیل سطوح و فقه و اصول پرداخت در درس خارج آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی نیز حاضر می‌شد و معقول را نیز نزد آقا میرزا علی‌اکبر یزدی معروف به «حکیم» تلمذ می نمود پس از وفات آقا میرزا علی‌اکبر حکیم الهیات به معنی اخص اسفار را با حضرت امام خمینی (ره) مذاکره‌ی بینابین داشتند و همچنین مقداری خارج فقه جواهر را با حضرت امام (ره) و آیت‌الله میرزا عبدالله تبریزی مذاکره می نمود.
اساتید دیگر وی عبارتند از: آیت‌الله ملکی تبریزی و آیت‌الله اصفهانی و آیت‌الله محدث قمی و علامه عاملی. آیت‌الله کمره‌ای سپس در قم به تدریس سطوح و تفسیر و فسلفه پرداخت.
آیت‌الله کمره‌ای در سال 1341 ق.، به سبب مخالفت با کشف حجاب، به دستور رضاشاه دستگیر و زندانی شد و سپس در تهران نفی بلد گردید. در سال 1371 ق. در کراچی به ریاست مؤتمر اسلامی انتخاب گردید و بار دیگر در سال 1379 ق. در مؤتمر اسلامی اردن شرکت کرد. در پایان مؤتمر به اشاره‌ی آیت‌الله سید حسین بروجردی همراه آیت‌الله مرتضی طالقانی برای تشکر از شیخ محمود شلتوت، مفتی اهل سنت و رییس جامع‌الازهر، درباره‌ی فتوای ایشان در به رسمیت شناختن مذهب تششیع، به قاهره رفت و با شیخ شلتوت دیدار و گفتگو کرد. در سال 1385 ق. در مکه در مؤتمر عالم اسلامی شرکت کرد و به ریاست مؤتمر برگزیده شد.
آیت‌الله کمره‌ای در سال 1349 در هزاره‌ی شیخ طوسی درباره مقام علمی شیخ طوسی ایراد کرد.
آیت‌الله کمره‌ای در شروع انقلاب اسلامی همگام با مردم حرکت نمود و در راهپیمایی تاسوعای 1375 به اتفاق آیت‌الله طالقانی شرکت جست. پس از حمله عراق به ایران با نوشتن مقاله «عرب این ننگ را به کجا می بری؟»، در روزنامه‌ی، «اطلاعات» به حمایت از موضع به حق ایران برخاست.
آیت‌الله کمره‌ای در دوره‌ی دکترای دانشکده الهیات دانشگاه تهران تدریس می‌نمود.
از آثار وی می توان به این عنوان‌ها اشاره کرد: تفسیر سوره‌ی نور (در دو مجلد)؛ عنصر شجاعت یا هفتاد و دو تن و یک تن (در تراجم شهدای کربلا، چهار جلد)؛ شرح نهج‌البلاغه؛ نهج‌البلاغه السماء و العالم آسمان و جهان؛ نهج‌البلاغه و جنگ؛ ملکه اسلام فاطمه زهرا؛ نوید اسلام؛ ندای اذان و احادیث استحباب آن؛ مادر و وظیفه زن در اسلام؛ فتح مکه غروب آفتاب

در اندلس؛ اسرار حج؛ قبله اسلام کعبه یا مسجدالحرام؛ یک دوره کامل تفسیر قرآن؛ افق وحی؛ افق اعلی؛ نگاهی به چهره محمد (ص) و علی (ع)؛ علی و الزهزاء سرچشمه‌ی آب حیات؛ ترجمه قصیدةالنبی (ص) پیام امیرالمؤمنین به سلطان اهل قبله؛ کتابی به قلم امیرالمومنین (ع) نامه‌ی کودک در مسجد، محنت اسلام؛ چند مرحله اسلام؛ چند مرحله از زندگانی امام حسین (ع)؛ تاج مأمون‌الرشید؛ مجلس مباحثه‌ی امام رضا (ع) با عمران صایی؛ فلسفه غیبت امام زمان (ع) (عج) امامزاده عبدالله (ع) در ری؛ شرح حال محمد بن بکر؛ پیام ایران به نجد و حجاز و مصر؛ امناءالهی در کتاب سلمان فارسی و ابوذر غفاری؛ خواب دیدن ائمه اطهار (ع)؛ بیت‌المقدس و تحول قبله؛ پنج رساله در حج و قبله؛ کلید امن جهان؛ کلید امن دنیا؛ رساله مناسک و مسائل و حج و عمره؛ ندایی از سرزمین بیت‌المقدس؛ اجتماع پیرامون خانه مقدس دروس متون احادیث؛ الحدیث؛ تصحیح تفسیر دانشگاه (به فارسی)؛ کتاب مادر؛ مقدمه مواقع النجوم؛ تحشیه رساله لقاءالله؛ تصحیح و تحشیه مراقبات السنه، من روح الفرج بعد الشدة (به عربی)؛ آثار مقدس احادیث و اخبار اسلام؛ علی (ع) و آل محمد؛ آل محمد رسول‌الله؛ رابطه اسلامی (به زبان فارسی)؛ در جواب علمای کردستان؛ رابطه‌ی عالم اسلامی قبس من ولاء علی (ع) به زبان عربی؛ آراء ائمه الشیعه فی الغلاة نهیب پیغمبر (ص) به ملوک و امراء و فقهاء از خیف منی. آثاری که آماده طبع است: جلد پنجم عنصر شجاع؛ جلد دوم قبله اسلام؛ جلد دوم افق اعلی؛ تفسیر تعدادی از سوره‌های قرآن؛ جلد دوم سرچشمه آب حیات؛ جلد دوم افق وحی جلد دوم دروس متون احادیث؛ پیام بلال حبشی مولای رسول خدا (ص) از بام کعبه به سیاهان جهان؛ ترجمه کتاب علی مفترق‌الطرق.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] آینه دانشوران (493 -491، 188 -187)، الذریعه (219 /22 ،44 /17 ،352 /15 ،126 -125 /14)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 705 -704 /13)، عنصر تلاش و کوشش، گلزار معانی (582 -566)، گنجینه‌ی دانشمندان (43 /5 ،540 -535 /4)، مؤلفین کتب چاپی (35 -32 /3).

كنانی هروی، جمال الاسلام، ابوالعلاء صاعد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 495 / 494 ق)، فقیه، مفتی، محدث و قاضی. قاضی القضاة هرات بود. از ابوسعید محمد بن موسی صیرفی و علی بن محمد طرازی و نیز از جدش، قاضی ابونصر یحیی بن محمد، و قاضی ابوالعلاء صاعد بن محمد حنفی و ابوبشر حسن بن احمد مزکی و سعید بن عباس قرشی و دیگران حدیث شنید. محمد بن طاهر و نصر بن سیار بن صاعد، نوه‌اش، از وی حدیث نقل کرده‌اند. از راویان او می‌توان از نوه‌اش، شهاب بن سیار، و علی بن سهل شاشی، و عبدالواسع بن عطاء، و محمد بن فضل دهان و مسرور بن عبداللّٰه حنفی نیز نام برد. در «شذرات الذهب»، نام کنانی تحت عنوان کتانی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (183 -182/ 19)، شذرات الذهب (402/ 3)، العبر (371/ 2)، النجوم الزاهرة (167/ 5).

کنتوری، اعجاز حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1286 -1240 ق)، محدث، فقیه امامی، اصولی، مورخ و متکلم. وی یکی از سه فرزند عالم و فضال سید محمدقلی بن محمدحسین و برادر علامه میرحامد حسین صاحب «عبقات الانوار» است. وی علوم مختلف را از پدر و برادر خود فراگرفت. او در تمام علوم متداول زمان آگاه و از بزرگان علمای شیعه بود. از آثار وی: «شذور العقیان فی تراجم الاعیان»، در چند مجلد؛ «کشف الحجب و الاستار عن وجه الکتب و الاسفار»، فهرست مصنفات شیعه؛ «القول السدید».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (338/1)، اعیان الشیعه (467/3)، الذریعه (28 -27 /18 ،43/13)، ریحانه (356/5)، فوائد الرضویه (596 -595)، لغت‌نامه (ذیل/ اعجاز)، معجم المولفین (303/2).

کوتاه اصفهانی، ابوحامد محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 583 ق)، حافظ و محدث. از حفاظ حدیث بود که به شناخت آن شهرت داشت. در نوجوانی و جوانی احادیث بسیار شنید و تمای آنها را به خط خویش نگاشت. از آثار وی کتاب «اسباب الحدیث» به سبک «اسباب النزول» واحدی است. او همچنین کتابی بزرگ در «تاریخ اصفهان» جمع‌آوری کرد که موفق به تدوین آن نگشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (56/ 7)، الوافی بالوفیات (218/ 3).

کوتاه جویباری اصفهانی، ابومسعود عبدالجلیل

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(553 -476 ق)، حافظ و محدث. از رزق اللّٰه تمیمی و ابوبکر بن ماجه ابهری و قاسم بن فضل ثقفی و احمد بن عبدالرحمان ذکوانی و ابن‌اشته و عده‌ای از یاران ابوسعید نقاش و ابونعیم و ابوطاهر بن عبدالرحیم حدیث شنید. او در علم و اخلاق یگانه دورانش بود و در حدیث از شناخت کافی برخوردار بود. مدتی که در اصفهان بود با پدر سمعانی مصاحبت داشت. کوتاه سفری به نیشابور نمود و از عبدالغفار شیروی حدیث شنید. ابوالقاسم بن عساکر و یوسف بن احمد شیرازی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعان (107/ 2)، تذکرة الحفاظ (1315 -1314/ 4)، سیر النبلاء (331 -329/ 20)، شذرات الذهب (167/ 4)، طبقات الحفاظ (473 -472)، العبر (20/ 3)، معجم البلدان (204/ 2)، المنتظم (182/ 10)، النجوم الزاهرة (314/ 5).

کوسج اصفهانی، ابوالمظفر محمود

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 473 ق)، محدث. از عموی پدرش، حسین بن احمد، و حسین بن علی بن بغدادی حدیث شنید. اسماعیل بن محمد حافظ از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء 450 -449/ 18.

کوسج مروزی، ابویعقوب اسحاق

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 251 ق)، حافظ، محدث و فقیه حنبلی. در مرو به دنیا آمد و در نیشابور نشو و نما یافت. برای فراگیری فقه و حدیث به عراق و حجاز و شام سفر کرد و از سفیان بن عیینه و یحیی بن سعید قطان و عبدالرحمان بن مهدی و وکیع بن جراح و محمد بن یوسف فریابی و ابواسامه و نضر بن شمیل و ابویمان حکم بن نافع حدیث شنید. او از احمد بن حنبل و اسحاق بن راهویه و یحیی بن معین مسائل فقهی آموخت و آموخته‌های خود را مدون ساخت و در خراسان آنها را روایت کرد و چون در آن مسائل تشکیک کردند به بغداد رفت و صحت آنها را از احمد اعتراف گرفت. اسحاق بن منصور در بغداد حدیث گفت. بخاری و مسلم و نسائی و ترمذی و ابن‌ماجه قزوینی و ابوزرعه رازی و ابوبکر بن خزیمه و ابوالعباس سراج و مؤمل بن حسن ماسرجسی و احمد بن حمدون اعمشی و محمد بن احمد بن زهیر و ابراهیم بن اسحاق حربی و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. سرانجام در نیشابور سکنی گزید و همان جا از دنیا رفت و در کنار اسحاق بن راهویه و محمد بن رافع به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (364 -362/ 6)، التاریخ الکبیر (404/ 1)، تذکرة الحفاظ (525 -524/ 2)، تهذیب التهذیب (227 -226/ 1)، تهذیب الکمال (77 -74/ 2)، الثقات (118/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 1 ق 234/ 1)، سیر النبلاء (260 -258/ 12)، شذرات الذهب (123/ 2)، طبقات الحنابله (115 -113/ 1)، طبقات الحفاظ (253)، العبر (360/ 1)، الکامل (330/ 5)، معجم المؤلفین (239/ 2)، النجوم الزاهرة (398/ 2)، الوافی بالوفیات (426/ 8).

کوفی، ابوعصیده ابوجعفر احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 273 ق)، نحوی، ادیب و محدث. معروف به ابن بلنجر. اصل وی از مردم دیلم و از موالی بنی‌هاشم بود. از واقدی و اصمعی و ابوداوود طیالسی و زید/ یزید بن هارون حدیث نقل می‌کرد. معلم فرزندان متوکل عباسی بود و در سامره ساکن. قاسم بن محمد انباری، احمد بن حسن بن شهیر و محمد بن جعفر آدمی از او روایت می‌کردند. ابوداوود در «سنن» خود از وی حدیث نقل کرده است. از آثار وی، کتاب «المقصور و الممدود»؛ کتاب «المذکر و المؤنث»؛ کتاب «الزّیادات» در «معانی الشعر» ابن سکیت؛ کتاب «عیون الاخبار و الاشعار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (159 /1)، ایضاح المکنون (301 /2)، تاریخ بغداد (260 -258 /4)، تهذیب التهذیب (55 /1)، روضات الجنات (210 -209 /1)، ریحانه (116 /8)، الذریعه (376 / 15)، سیر النبلاء (194 -193 /13)، الفهرست ابن ندیم، ترجمه (123 -122)، کشف الظنون (1461 ،1458، 1184)، الکنی و الالقاب (124 -123 /1)، لسان المیزان (199 /8)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم الادباء (232 -228 /3)، معجم المؤلفین (308 /1)، الوافی بالوفیات (167 -166 /7)، هدیة العارفین (51 /1).

کوملادی همدانی، ابوالفضل صالح

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(384 -303 ق)، حافظ، محدث و عارف. او از دانشمندان و محدثان مشهور همدان بود. از پدرش و ابوالعباس فضل بن سهل بن سری قزوینی و محمد ابن حمویه و علی بن حسن بن سعد بزاز و احمد بن حسن بن عزون و قاسم بن ابراهیم و محمد بن عبداللّٰه بن نبیل و قاسم بن ابوصالح و عبدالرحمان بن ابوحاتم رازی و محمد بن قارن رازی و علی بن محمد بن مهرویه قزوینی و عبدالسلام بن عبدیل و احمد بن محمد بن اویس و جماعتی دیگر حدیث شنید. طاهر بن عبداللّٰه بن ماهله و حمد زجاج و احمد بن زنجویه عمری و طاهر بن احمد امام و ابوالفتح بن ابی‌الفوارس و احمد بن حسین بن زنبیل نهاوندی و دیگران از وی حدیث شنیدند. در «انساب» سمعانی و «سیر النبلاء» صاحب عنوان تحت نام کوملابادی ذکر شده است. از آثارش: «سنن الحدیث» یا «سنن التحدیث»؛ «طبقات العلماء لاهل همذان» یا «طبقات الهمذانیین»، که در برخی از مآخذ به جای آن، کتاب «تاریخ همدان» برای وی ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (112/ 5)، ایضاح المکنون (28/ 2 ،219/ 1)، تاریخ بغداد (331/ 9)، تذکرة الحفاظ (986 -985/ 3)، طبقات الحفاظ (409)، سیر النبلاء (519 -518/ 16)، شذرات الذهب (110/ 3)، العبر (164/ 2)، کشف الظنون (310)، معجم البلدان (563 -562/ 4)، معجم المؤلفین (320/ 4)، الوافی بالوفیات (247/ 16)، هدیة العارفین (422/ 1).

کوه کمری، محمد حجت

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1372 -1310 ق)، فقیه، اصولی، محدث، رجالی، مجتهد و مرجع تقلید. پدرش آقا سید علی کوه کمری از علمای بزرگ تبریز و از شاگردان حاج میرزا حبیب‌اللّٰه رشتی و فاضل ایروانی و فاضل شرابیانی بود. اصل وی از کوه کمر تبریز بود. نسبش به سید محمد مصری ملقب به حجازی از اولاد علی اصغر بن امام سجاد (ع) می‌رسد. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری ادبیات و مقدمات، از درس فقه و اصول و ریاضیات و معقول و طب قدیم و جدید و فیزیک و شیمی از اساتید وقت استفاده نمود. او قسمت عمده‌ی تحصیلات فقهی و اصولی خود را در خدمت پدرش فراگرفت. سپس در 1330 ق به نجف مهاجرت نمود و فقه را در محضر آیت‌اللّٰه سید محمد کاظم یزدی و رجال و حدیث را در محضر آقا سید ابوتراب خوانساری فراگرفت . وی همچنین از محضر آیت‌اللّٰه شریعت اصفهانی و حاج شیخ علی قوچانی و حاج شیخ علی گنابادی و آیت‌اللّٰه میرزا حسین نایینی و آیت‌اللّٰه سید محمد فیروزآبادی و آیت‌اللّٰه شیخ ضیاءالدین عراقی و دیگر بزرگان استفاده نمود. تا آنکه در نجف مریض شد و به خواست پدرش به تبریز بازگشت و پس از درگذشت آیت‌اللّٰه سید محمد کاظم یزدی و آیت‌اللّٰه شریعت اصفهانی به نجف مراجعت کرد و سالها از محضر اساتید آنجا استفاده نمود تا آنکه خود به تدریس در مسجد شیخ مرتضی انصاری و مقبره‌ی میرزای شیرازی و تصنیف مشغول شد. در 1349 ق به ایران آمد و در قم سکنی گزید و به تدریس خارج فقه و اصول استدلالی پرداخت و پس از درگذشت شیخ عبدالکریم حایری، بر حسب سفارش ایشان به انجام امور مذهبی و اقامه حوزه‌ی علمیه مشغول گردید. آقا شیخ عبداللّٰه مامقانی، شریعت اصفهانی، سید حسن صدر کاظمی، سید ابوتراب خوانساری، شیخ محمد باقر بیرجندی و پدرش، سید علی کوه کمری، از مشایخ روایت وی و حاج میرزا حسین نایینی، سید محمد فیروزآبادی، آقا ضیاءالدین عراقی، حاج شیخ عبدالکریم حایری و شریعت اصفهانی از مشایخ اجتهاد و روایت او بودند. در قم درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. از آثار وی بنای مسجد و مدرسه‌ی حجتیه است و از آثار علمی وی: «الاستصحاب»؛ «کتاب البیع»؛ «تنقیح المطالب المبهمة فی حکم عمل الصور المجسمة»؛ «جامع الاحادیث و الاصول»؛ حاشیه بر «الکفایة»؛ «الصلوة»؛ «الوقف»؛ «لوامع الانوار الغرویة فی

مرسلات الآثار النبویة»؛ «مستدرک المستدرک فی استدراک مافات عن صاحب المستدرک».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الذریعه (465/ 4 ،193/ 3 ،25/ 2)، ریحانه (25 -23/ 2)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (82 -81/ 3)، علماء معاصرین (216 -214 ،187)، گنجینه‌ی دانشمندان (320 -309 ،306 -305/ 1)، لغت‌نامه (ذیل/ حجت کوه کمری)، معجم المؤلفین (177/ 9).

کیاهراسی طبری، شمس الاسلام عمادالدین، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(504 -450 ق)، فقیه شافعی، محدث، مفسر و مدرس. مشهور به عماد طبری یا عمادالدین طبری یا عمادکیا یا عمادالدین کیا و معروف به کیاهراسی. اهل طبرستان بود و در آنجا به دنیا آمد. وی را تالی و ثانی ابوحامد غزالی بلکه شایسته‌تر از وی می‌دانند. در نیشابور از امام الحرمین، ابوالمعالی جوینی، فقه آموخت و در مذهب و اصول برآمد. او در نظامیه نیشابور پس از اتمام درس توسط استاد، درس او را برای شاگردان حوزه تقریر و اعاده می‌نمود. سپس در بیهق به تدریس اشتغال یافت. آن گاه به بغداد رفت و تا پایان عمر در نظامیه تدریس کرد. وی شیخ الشافعیه بغداد بود. او از زید بن صالح آملی و جماعتی دیگر حدیث روایت کرد. سعد الخیر و عبداللّٰه بن محمد بن غالب و ابوطاهر سلفی از وی روایت کرده‌اند. او لعن به یزید بن معاویه را به صراحت جایز می‌دانست. ابن‌اثیر گوید که جهال به او اتهام عقیده و مذهب باطنی (اسماعیلیه) بستند و سلطان محمد او را دستگیر و زندانی کرد و آن گاه که جمعی از علما بر برائتش گواهی دادند آزاد شد. در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی باب ابرز در کنار ابواسحاق شیرازی به خاک سپرده شد. از او آثار نیکویی بجا ماند. از آثارش: «احکام القرآن»، در چهار مجلد؛ «شفاء المسترشدین فی مباحث المجتهدین»، در خلافیات؛ «لوامع الدلائل فی زوایا المسائل»؛ «تعلیق فی اصول الفقه»؛ نقض و ردی بر «مفردات الامم احمد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (149/ 5)، التفسیر و المفسرون (447 -444/ 2)، ریحانه (359/ 6 -107 -106/ 5)، سیر النبلاء (352 -350/ 19)، شذرات الذهب (10 -8 / 4)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (294 -292/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی ابن‌قاضی شهبه (288/ 1)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (234 -231/ 7)، العبر (386/ 2)، الکامل (262/ 8)، کشف الظنون (1569 ،1056، 423، 20)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (197/ 19)، معجم المؤلفین (220/ 7)، المنتظم (111 -110/ 10)، النجوم الزاهرة (199 -198/ 5)، الوافی بالوفیات (84 -82/ 22)، وفیات الاعیان (290 -286/ 3)، هدیة العارفین (694/ 1).

گرگانی، ابوالمحاسن علی

قرن:8

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س هشتم ق)، عالم، فقیه و محدث. از علمای بزرگ شیعه و معاصر علامه حلی بود. او مؤلف کتاب «تکملة السعادات فی کیفیّه العبادات المسنونات»، به فارسی است، که در سال 702 ق از تألیف آن فراغت یافت. صاحب «ریاض العلماء» یک نسخه از این کتاب را که به خط مولی ابوسعید حسن شیعی سبزواری است دیده که تاریخ 747 ق دارد، لذا احتمال داده که ابوسعید از شاگردان ابوالمحاسن باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (422 /2)، الذریعه (415 -414 /4)، ریاض العلماء (509 /5 ،176 /1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 174 /8).

گناباد نیشابوری، ابویعقوب اسحاق

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 316 ق)، محدث. از محمد بن یحیی ذهلی و ابوالازهر و نعیم بن رزین و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. حسین بن علی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (89/ 2)، تاریخ نیشابور (134)، معجم البلدان (191/ 2).

گنابادی نیشابوری، ابوبکر عبدالغفار

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(510 -414 ق)، مسند و محدث. مسند نیشابور بلکه مسند خراسان بود. پدرش ابوالحسن محمد بن حسین از علمای گناباد بود از ابوطاهر مخلص استماع حدیث کرده بود. عبدالغفار شش ساله بود که استماع علوم اسلامی را شروع کرد و از قاضی ابی‌بکر محمد خیری یا حیری و ابوسعید محمد صیرفی و ابومنصور عبدالقاهر اصولی بغدادی و محمد مزکی و فضل‌اللّٰه میهنی و ابوبکر بن ریذه در نیشابور و اصفهان حدیث شنید. ابوبکر سمعانی و ابوسعد سمعانی و ابوالفتوح طائی و عبدالرحیم حاجی و عبدالمنعم فراوی از وی حدیث روایت کرده‌اند. سمعانی در «انساب» او را ستوده است. مردم از اطراف برای استفاده از وی به نزدش می‌رفتند. او تا پایان عمر نزدیک به صد ساله‌اش از نعمت‌های چشم و گوش و عقل بهره‌مند بود و به تدریس و املای حدیث ادامه می‌داد. از آثارش: «الاجزاء» و «الفوائد»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (89/ 2)، سیر النبلاء (248 -246/ 19)، شذرات الذهب (27/ 4)، العبر (395/ 2)، معجم البلدان (192 -191/ 2)، معجم المؤلفین (269 -268/ 5)، النجوم الزاهرة (208/ 5)، هدیة العارفین (587/ 1).

گنابادی نیشابوری، ابوعلی حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 315 ق)، محدث. قاضی و زاهد. به دنبال حدیث مسافرت کرد و احادیث بسیاری از علی بن حسن هلالی و محمد بن عبدالوهاب و ابوحاتم رازی و ابوقلابه رقاشی شنید. حافظ ابوعلی حسین بن علی نیشابوری از وی حدیث روایت کرده است. او تا پایان عمر عهده‌دار منصب قضای نیشابور بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (89/ 2)، تاریخ نیشابور (135).

گنجی، ابوالقاسم یحیی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، محدث. ابومحمد هارون بن موسی تلعکبری از وی روایت کرده و استماع او در 318 ق بوده است. گنجی در این ملاقات بیش از یکصد و بیست سال عمر داشته. او همچنین امام عسکری (ع) را ملاقات نموده است. اما مستقیما روایتی از ایشان نقل نکرده است. در بعضی از نسخ نام او را کتنجی ذکر کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :رجال الطوسی (517 -516)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 4 /331)، الکنی و الالقاب (3 /123)، معجم رجال الحدیث (20 /50).

گنجی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 658 ق)، حافظ، عالم، محدث شافعی و شاعر. معروف به فخر گنجی. ساکن دمشق بود. به دنبال حدیث بسیار سفر کرد و دستاورد نیکویی داشت. او که از محدثان پیشگام بود، گرایشی به مکتب شیعه داشت و کتبی در زمینه تشیع گردآوری کرد. از آثارش: «کفایة الطالب فی مناقب علی بن ابی‌طالب (ع)»؛ «البیان فی اخبار صاحب الزمان (ع)»، که در تبریز به چاپ رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (117 -116/ 5)، کشف الظنون (1844 ،1497 ،263)، الکنی و الالقاب (123/ 3)، معجم المؤلفین (134/ 12)، الوافی بالوفیات (254/ 5).

گیلانی، شیخ الاسلام، محیی‌الدین ابومحمد عبدالقادر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(562 / 561 / 560 -491 / 490 / 471 / 470 ق)، عارف، صوفی، محدث شافعی یا حنبلی و شاعر، متخلص به محیی. ملقب به غوث، غوث اعظم، غوث الثقلین، باز اشهب، باز اللّٰه و جنگی دوست که این آخری، نام یا لقب یکی از اجداد اوست. اهل گیلان بود. نسبش به نوشته‌ی بعضی از مآخذ به امام حسن مجتبی (ع) می‌رسد، گرچه در «فوات الوفیات» این نسبت به امام حسین (ع) رسانده شده است. او دخترزاده‌ی ابوعبداللّٰه صومعه‌ای، از بزرگان مشایخ گیلان، است. در گیلان به دنیا آمد. در جوانی به بغداد رفت و در آنجا نشو و نما یافت. وی مؤسس سلسله‌ی قادریه (منتسب به عبدالقادر) در تصوف بود. علوم ادبی را از ابوزکریای تبریزی فراگرفت. از ابوسعد مخرمی و دیگران فقه آموخت. از ابوغالب باقلانی و احمد بن مظفر بن سوسن تمار و ابوالقاسم بن بیان و جعفر بن احمد سراج و ابوسعد بن خشیش و ابوطالب یوسفی و دیگران حدیث شنید. ابوسعد سمعانی و عمر بن علی قرشی و حافظ عبدالغنی و شیخ موفق‌الدین ابن‌قدامه و شیخ علی بن ادریس و احمد بن مطیع باجسرائی و محمد بن لیث وسطانی و اکمل بن مسعود هاشمی و دیگران از وی حدیث شنیدند. رشید احمد بن مسلمه با اجازه از او روایت کرده است. وی با شیخ احمد یا حماد دباس مصاحب بود و از او فنون طریقت را آموخت. در مدرسه‌ای که ابوسعد مخرمی در باب ازج بغداد بنا کرده بود، سکونت داشت و مجلس وعظ و خطابه در آنجا برپا می‌کرد و مطابق هر دو مذهب شافعی و حنبلی فتوا می‌داد و در سیزده شاخه از علوم دینی تدریس می‌نمود. او در بغداد درگذشت و در مدرسه‌اش در باب ازج دفن شد. در اصول و فروع فقه و تصوف تألیفاتی به او منسوب است. از آثار وی: «بشائر الخیرات»؛ «الغنیة لطالبی طریق الحق» یا «غنیة الطالبین لطریق الحق»، در تصوف؛ «الفتح الربانی و الفیض الرحمانی»، در تصوف، «جلاء الخاطر فی الباطن و الظاهر» «الکبریت الاحمر»، در صلوات بر پیامبر (ص)»؛ «فتوح الغیب»، در تصوف؛ «ملفوظات قادریه»؛ «الفیوضات الربانیه فی الاوراد القادریه»؛ «ملفوظات گیلانی»؛ «سر الاسرار و مظهر الانوار فیما یحتاج الیه الابرار»؛ «آداب السلوک و التوصل الی منازل الملوک»؛ «تحفة المتقین و سبیل العارفین»؛ «حزب الرجاء و الانتهاء»؛ «یواقیت الحکم»؛ «معراج لطیف المعانی»؛ «دیوان» شعر که به «دیوان

غوث اعظم» معروف است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (172 -171/ 4)، انساب سمعانی (146/ 2)، ایضاح المکنون (260 ،163/ 2 ،376 ،257/ 1)، تاریخ نظم و نثر (132 -131)، الذریعه (1016/ 9)، روضات الجنات (85 -81/ 5)، ریحانه (254 -252/ 5)، سیر النبلاء (451 -439/ 20)، شذرات الذهب (202 -198/ 4)، صبح گلشن (390 -389)، العبر (36/ 3)، فرهنگ سخنوران (824)، فوات الوفیات (374 -373/ 2)، الکامل (94/ 9)، کشف الظنون (2053 ،1738 ،1240، 879، 662)، لسان المیزان (471/ 1)، معجم المؤلفین (308 -307/ 5)، المنتظم (479 -478/ 10)، نامها و نامدارهای گیلان (332 -331)، النجوم الزاهرة (353 -352/ 5)، نفحات الانس (510 -507)، هدیة العارفین (596/ 1).

لالکائی، ابوالقاسم هبة اللَّه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 418 ق)، فقیه شافعی، محدث، مفتی و حافظ. اصل وی از طبرستان بود. به بغداد رفت و از شیخ ابوحامد اسفراینی فقه آموخت. از ابوالقاسم عیسی بن علی وزیر و ابوطاهر مخلص و ابوالحسن بن جندی و جعفر بن عبداللّه فناکی رازی و علی بن محمد قصار و علاء بن محمد رویانی و ابواحمد فرضی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. ابوبکر خطیب و پسر او محمد بن هبة اللَّه و ابوبکر احمد بن علی طریثیثی و مکی کرجی سلار و دیگران از وی روایت کردند. در دینور درگذشت. از وی تصنیفاتی بر جای مانده است، از جمله: «السنن»، شرح اصول اعتقادی اهل تسنن بر اساس کتاب (قرآن)، سنت و اجماع صحابه؛ شرح «السنة» بغوی؛ «معرفة اسماء من فی الصحیحین» یا «رجال الصحیحین» یا «اسماء رجال الصحیحین» بخاری و مسلم؛ «المسائل المنثورة»، در نحو و تفسیر و غیره؛ «کرامات اولیاء اللَّه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (57/ 9)، انساب سمعانی (669/ 5)، تاریخ بغداد (71 -70/ 14)، تذکرة الحفاظ (1085 -1083/ 3)، سیر النبلاء (420 -419/ 17)، شذرات الذهب (211/ 3)، طبقات الحفاظ (438)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (191/ 2)، العبر (236/ 2)، الکامل (330/ 7)، کشف الظنون (1040، 835، 88)، معجم المولفین (136/ 13)، المنتظم (214/ 9)، هدیة العارفین (504/ 2).

لباد اصفهانی، ابوالحسین علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 560 ق)، مسند و محدث. از ابوبکر محمد بن احمد بن ماجه و رزق اللّٰه تمیمی و رجاء بن قولویه و رئیس ثقفی و ابونصر سمسار حدیث شنید. وی از ابوبکر بن خلف ادیب صاحب اجازه بود. محمد بن مکی و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابن‌اللتی و کریمه و دیگران از وی اجازه روایت داشتند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (351/ 20)، شذرات الذهب (189/ 4)، العبر (33/ 3)، النجوم الزاهرة (351/ 5).

لباد نیشابوری، ابومحمد زنجویه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 318 ق)، محدث، زاهد و عابد. اهل نیشابور بود. از محمد بن رافع و محمد بن اسلم طوسی و اسحاق بن منصور و حسین بن عیسی بسطامی و حمید بن ربیع خزاز و احمد بن منصور رمادی حدیث شنید. ابوعلی حافظ و ابوالفضل بن ابراهیم و حسن بن احمد مخلدی و دیگران از وی حدیث شنیدند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (125 -124/ 5)، سیر النبلاء (522/ 14).

لفتوانی اصفهانی، ابوبکر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(533 -467 ق)، محدث. نسبت وی به لفتوان از قرای اصفهان می‌رسد. از ابوعمرو عبدالوهاب بن منده عبدی و ابوالحسن سهل بن عبداللّٰه غازی و ابوبکر ابن ماجه ابهری و ابوسعود سلیمان بن ابراهیم ثقفی و ابومنصور محمد بن احمد بن شکرویه قاضی و محمود کوسج و ابوالخیر بن ررا و رزق اللّٰه تمیمی و ابوحسین احمد بن عبدالرحمان ذکوانی و ابوالفوارس طراد بن محمد زینبی و ابن‌البطر و دیگران حدیث شنید. ابوموسی مدینی و ابن‌عساکر و ابوسعد سمعانی و فرزندش، عبید اللّٰه بن محمد سمعانی، و ابوالفتح عبدالوهاب صابونی و فرزندش، عبدالخالق، و ابوالمعمر انصاری و ابوالفضل بن ناصر و دیگران از وی حدیث شنیدند. سمعانی او را نیکو سیرت، عابد و نیکوکار و عارف به حدیث معرفی می‌کند. او کتاب‌هایی در حدیث تصنیف کرد. در «الکامل» سال ولادت وی 496 ق ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (138/ 5)، سیر النبلاء (75 -74/ 20)، الکامل (366 -365/ 8)، معجم البلدان (24 -23/ 5)، معجم المؤلفین (64/ 10)، المنتظم (317/ 10)، الوافی بالوفیات (148/ 3).

لؤلؤی بخلی، یحیی زکریا

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 232/ 230 ق)، فقیه، محدث و حافظ. از ابومطیع حکم بن عبداللّٰه بلخی، مفتی بلخ، و عبداللّٰه بن نمیر و وکیع و حکم بن مبارک و ابواسامه و قاسم بن حکم عرنی و همطبقه‌ی آنها روایت کرد. بخاری و ترمذی و ابوسعد یحیی بن منصور هروی زاهد و جعفر فریابی و احمد بن سیار مروزی و اسماعیل بن محمد بن ابی‌کثیر قاضی و عبدالصمد بن سلیمان بلخی از وی روایت کردند. از آثارش کتاب «الایمان» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (277/ 2)، تذکرة الحفاظ (518 -517/ 2)، تهذیب التهذیب (298 -297/ 3)، تهذیب الکمال (321 -320/ 6)، الثقات (254/ 8)، معجم المؤلفین (184/ 4).

لؤلؤی سهمی بلخی، ابوعبداللَّه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 230 ق)، حافظ، محدث و ادیب. معروف به ابن ابی‌یعقوب. اهل بلخ بود. در 222 ق وارد بغداد شد و با حفاظ نشست و برخاست نمود و با ایشان مذاکره‌ی حدیث کرد. او قبل از 230 ق به کوفه رفت و با ابوبکر بن ابی‌شیبه مجلسی داشت. وی از مالک بن انس و خارجة بن مصعب و بشر بن سری و یحیی بن یمان و خالد بن عبدالرحمان مخزومی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن ابی‌دنیا و فضل بن محمد زیدی و ابوعبداللَّه حسین بن ابی‌احوص ثقفی و عبید اللَّه بن احمد بن منصور کسائی رازی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (147 -146/ 5)، تاریخ بغداد (236 -234/ 1)، تذکرة الحفاظ (426/ 2)، سیر النبلاء (449/ 11)، لسان المیزان (696 -695/ 5)، المنتظم (520/ 6)، میزان الاعتدال (459/ 3)، الوافی بالوفیات (190 -189/ 2).

لیثی جیراخشتی بخاری، ابومسلم عمر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 468/ 466 ق)، محدث و حافظ. اصل وی از جیراخشت از قرای بخارا است. به دنبال حدیث در شهرهایی چون سمرقند و کش گرگان و بلخ و غزنه و هرات و بوشنج و مرو و نیشابور و همدان و اصفهان و عراق از بزرگانی چون ابوسهل عبدالکریم بن عبدالرحمان کلابادی و علی بن احمد بن خنباج تمیمی و یوسف بن منصور سیاری حافظ و عبدالملک بن علی امام و محمد بن محمد بن حاضر هراس و مطهر بن محمد خاقانی و محمد بن جعفر طبسی و عبدالعزیز بن احمد حلوایی فقیه و ابوعمر محمد بن احمد مستملی و مظفر بن حسین و علی بن محمد لبان دینوری و سعید عیار و عطاء بن احمد و منصور بن عباس تمیمی و ابوعمرو محمد بن عبدالعزیز قنطری و ابوغانم کراعی و ابوعثمان صابونی و ابوحفص بن مسرور و عبدالغافر فارسی و عبدالصمد بن مأمون و همطبقه‌ی ایشان حدیث شنید. مدتی در اصفهان سکنی گزید. ابوحسین بن طیوری و هبة اللّه بن مجلی و ابوغالب بن بناء و دیگران از وی حدیث شنیدند. ابوعبداللّه حسین بن عبدالملک خلال و ابونصر مؤذن از وی روایت کرده‌اند. لیثی در خوزستان (اهواز) درگذشت. از آثارش: «مسند الصحیحین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (215/ 5)، انساب سمعانی (151/ 5)، تذکرة الحفاظ (1236 -1235/ 4)، سیر النبلاء (409 -407/ 18)، طبقات الحفاظ (472 -471)، لسان المیزان (215 -214/ 5)، معجم البلدان (229/ 2)، معجم المؤلفین (297/ 7)، هدیة العارفین (782/ 1).

لیثی خراسانی، ابوالنضر هاشم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(207 -134 ق)، حافظ و محدث. ملقب به قیصر. اصلش خراسانی و از بنی لیث بن کنانه است. ساکن بغداد بود. او از شعبة بن حجاج (چهار هزار حدیث) و ابن ابی‌ذئب و شیبان بن عبدالرحمان نحوی و سلیمان بن مغیره و عبدالرحمان مسعودی و ابومالک نخعی و ابوجعفر رازی و لیث بن سعد و زهیر بن معاویه و عبید اللّٰه اشجعی و عکرمة بن عمار و مبارک بن فضاله و ورقاء بن عمر و عبدالعزیز بن ماجشون و عبدالرحمان بن عبداللّٰه بن دینار و عبدالرحمان بن ثابت بن ثوبان و ولید بن جمیل و عبدالصمد بن حبیب و بکر بن خنیس حدیث شنید. احمد بن حنبل و یحیی بن معین و ابوخثیمه و اسحاق بن راهویه و علی بن المدینی و ابومسعود رازی و محمد بن اسحاق صاغانی و عباس دوری و محمد بن عبید اللّٰه منادی و یعقوب بن شیبه و حسن بن مکرم و احمد بن خلیل برجلانی و حارث بن ابی‌اسامه و خلف بن سالم و فضل بن سهل و عبدبن حمید کشی و محمود بن غیلان و حامد بن یحیی بلخی از وی حدیث شنیدند. احمد حنبل و ابن‌معین و ابوحاتم رازی او را ستوده‌اند و عجلی گوید که او مایه مباهات اهل بغداد بود. در دوران خلافت مأمون در بغداد درگذشت و در مقابر عبداللّٰه بن مالک به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (66 -63/ 14)، التاریخ الکبیر (235/ 8)، تذکرة الحافظ (359/ 1)، تهذیب التهذیب (19 -18/ 11)، تهذیب الکمال (217 -214/ 19)، الجرح و التعدیل (106 -105/ 9)، سیر النبلاء (549 -545/ 9)، شذرات الذهب (19/ 2)، طبقات ابن‌سعد (242 -241/ 7)، طبقات الحفاظ (171)، العبر (277/ 1)، میزان الاعتدال (265/ 4).

لیثی رازی، ابوحاتم احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 322 ق)، ادیب، لغوی و محدث اسماعیلی. در ناحیه‌ی پشاپویه در جنوب ری متولد شد. وی از دعوت کنندگان اسماعیلیه بود و احمد بن علی حاکم ری را به مذهب خود گرواند. پس از فتح ری، توسط سامانیان، ترک شهر کرد و به دیلم گریخت. پس از پیروی مرداویج بر اسفار، در حضور مرداویج با رازی فیلسوف مناظره کرد و آنگاه که نادرستی اظهاراتش معلوم شد، مغضوب و ناچار به فرار شد. در حین فرار، و یا در تبعید، در آذربایجان درگذشت. آثار وی: «اعلام النبوة»؛ «الجامع»، در فقه؛ «الزینة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ و عقاید اسماعیلیه (197 -193 ،143 -142)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1021 -1020 /8)، ری باستان (280 ،58 /2)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (354)، لسان المیزان (247 /1).

ماجشون، ابوعبداللَّه، ابوالاصبغ عبدالعزیز

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 164 ق)، فقیه و محدث. ماجشون را معرب ماه‌گون دانسته‌اند. اصل وی از اصفهان و اهل مدینه‌ی نبوی و از فقهای آنجا بود و مدتی نیز در بغداد سکنی گزید. از زهری و محمد بن منکدر و عبداللَّه بن دینار و سلمة بن دینار و سعد بن ابراهیم و محمد بن ابی‌بکر ثقفی و حمید طویل و عمرو بن یحیی و صالح بن کیسان و وهب بن کیسان و هشام بن عروه و عبداللَّه بن فضل هاشمی و عبید اللَّه بن عمر و عبدالرحمان بن قاسم حدیث شنید. فرزندش، عبدالملک بن عبدالعزیز، و لیث بن سعد و ابراهیم بن طهمان و زهیر بن معاویه و ابن‌مهدی و وکیع بن جراح و هاشم بن قاسم و حجین بن مثنی و عبدالعزیز اویسی و موسی بن داوود ضبی و عبدالرحمان بن مهدی و سریج بن نعمان و ابوولید طیالسی و علی بن جعد و بشر بن ولید کندی و حجاج بن منهال و صالح بن مالک خوارزمی و غسان بن ربیع و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. در بغداد در دوران خلافت مهدی عباسی درگذشت و در قبرستان قریش دفن شد. در «الثقات» سال وفات وی 166 ق ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (146 -145/ 4)، الاعلام بوفیات الاعلام (104/ 1)، انساب سمعانی (157/ 5)، تاریخ بغداد (439 -436/ 10)، التاریخ الکبیر (13/ 6)، تذکرة الحفاظ (223 -222/ 1)، تهذیب التهذیب (302 -301/ 6)، تهذیب الکمال (507 -504/ 11)، الثقات (111 -110/ 7)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 386/ 2)، ریحانه (143 -142/ 5)، سیر النبلاء (312 -309/ 7)، شذرات الذهب (259/ 1)، طبقات ابن‌سعد (234/ 7)، طبقات الحفاظ (110 -109)، طبقات المحدثین باصبهان (412/ 1)، العبر (187/ 1)، معجم المؤلفین (251/ 5).

ماسرجسی نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 384 ق)، فقیه شافعی و محدث. دخترزاده‌ی محدث حسن بن عیسی بن ماسرجس بود. نزد ابواسحاق مروزی فقه آموخت و تا مصر مصاحب او بود. او در نیشابور درس می‌گفت. قاضی ابوالطیب طبری و جماعتی دیگر از وی فقه آموختند. او از دایی‌اش، مؤمل بن حسن، و ابوحامد بن شرقی و ابوسعید بن اعرابی و مکی بن عبدان و اسماعیل صفار و ابوطاهر مدینی و ابوالحسن بن حذلم و جماعتی دیگر حدیث نقل کرد. حاکم نیشابوری و ابونعیم و ابوطالب یحیی بن علی دسکری و ابوعثمان صابونی و ابوسعد کنجرودی و دیگران از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (447 -446/ 16)، شذرات الذهب (111 -110/ 3)، العبر (165/ 2)، الکنی و الالقاب (133/ 3)، الوافی بالوفیات (116 -115/ 4)، وفیات الاعیان (202/ 4).

ماسرجسی نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(365 -298/ 297 ق)، حافظ و محدث. نیای بزرگ او، ماسرجس، نصرانیی بود که اسلام آورد. خاندان او خاندان علم و روایت و حفظ و درایت بودند. پدرش از اصحاب محمد بن یحیی ذهلی و خود از ارکان حدیث نیشابور بود. از جدش، احمد بن محمد ماسرجسی و پدرش، محمد بن احمد، و ابوبکر بن خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوحامد بن شرقی و ابوبکر بن زیاد نیشابوری و فرزندان محاملی و عده‌ای دیگر در عراق حدیث شنید. در شام بر اصحاب هشام بن عمار و در مصر بر اصحاب یونس بن عبدالاعلی و مزنی ملحق شد. او در طول اقامتش در مصر کتبی در فقه و حدیث نگاشت. وی حدیث زهری را جمع‌آوری نمود. حاکم و سلمی از او روایت کردند. ابن‌جوزی گوید که از نزدیکان و فرزندان وی نوزده نفر محدث بودند. از آثارش: «المسند الکبیر»، در هزار و سیصد فصل، بزرگترین کتابی که در این موضوع تألیف شده است؛ «المغازی و القبائل»؛ استخراجی بر اساس «صحیح بخاری» و استخراجی بر اساس «صحیح مسلم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (277/ 2)، تذکرة الحفاظ (956 -955/ 3)، سیر النبلاء (289 -287/ 16)، شذرات الذهب (50/ 3)، طبقات الحفاظ (401 -400)، العبر (121 -120/ 2)، معجم المؤلفین (45/ 4)، المنتظم (402/ 8)، النجوم الزاهرة (115 -114/ 4)، الوافی بالوفیات (31/ 13).

مالکی رازی، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 291 ق)، حافظ و محدث. چون احادیث امام مالک را جمع‌آوری نمود، به مالکی معروف گردید. از ابوجعفر نفیلی و معافی بن سلیمان و صفوان بن صالح و هشام بن عمار و ابومصعب زهری و محمد بن عبدالله بن نمیر و قاسم بن عثمان جوعی و ولید بن عتبه و احمد بن صالح مصری و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابن‌ابی‌حاتم رازی و ابوحامد بن شرقی و احمد بن اسحاق صبغی و احمد بن حسن بن ماجه و دعلج سجزی و ابواحمد عسال و ابوجعفر عقیلی و اسماعیل بن نجید و دیگران از وی روایت کردند. در ری درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (672 -671/ 2)، الجرح و التعدیل (ج 179/ 3)، ری باستان (330 -329/ 2)، سیر النبلاء (17 -16/ 14)، شذرات الذهب (208/ 2)، طبقات الحفاظ (314)، العبر (420/ 1)، معجم المؤلفین (72/ 7).

مامایی اصفهانی، ابوحامد احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 437/ 436/ 435 ق)، حافظ و محدث. اصلش از اصفهان و تا پایان عمر ساکن بخارا بود. از ابومحمد عبدالرحمان بن ابی‌شریح هروی و ابوعلی اسماعیل بن محمد بن حاجب کشانی و ابونصر محمد بن احمد ملا حمی و ابوعبدالله حلیمی و ابوحامد احمد بن محمد مقری و ابوبکر عبدة بن محمد بزاز هروی و ابونصر اسامة بن ولی هروی و ابوالفضل احمد بن علی سلیمانی و ابوالحسن محمد بن علی عامری و ابوبکر محمد بن ابی‌عیسی بغدادی و ابواسحاق ابراهیم بن ابوبکر رازی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوبکر حسن بن حسین بخاری و جماعتی از وی روایت کردند. در بخارا درگذشت. در «الوافی بالوفیات» صاحب عنوان تحت نام مامای و در «معجم المؤلفین» تحت عنوان مامانی آمده است. از آثارش: ذیلی بر کتاب «تاریخ بخارا» غنجار؛ «المختلف و المؤتلف فی الاسماء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (181/ 5)، تذکرة الحفاظ (1118-1117/ 3)، سیر النبلاء (580/ 17)، شذرات الذهب (259/ 3)، طبقات الحفاظ (446)، معجم المؤلفین (79/ 2)، الوافی بالوفیات (361/ 7)، هدیة العارفین (74/ 1).

مامقانی، عبدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1290 -1351 ق)، عالم امامی، فقیه اصولی، مرجع تقلید، رجالی، محدث و ادیب. معروف به علامه مامقانی و فاضل مامقانی. از بزرگان علمای امامیه و حاوی فروع و اصول بود. اصلش از مامقان آذربایجان است. در نجف به دنیا آمد. در پنج سالگی شروع به فراگیری قرآن کرد. صرف و نحو و مقدمات و سطوح فقه و اصول را در محضر پدرش و شیخ هاشم ارونقی ملکی و شیخ غلامحسین دربندی و شیخ حسن میرزا (م 1313 ق) فراگرفت تا در فقه و اصول سرآمد شد. در 1308 ق به حوزه‌ی درس اصول استدلالی و در 1309 ق به حوزه‌ی درس فقه استدلالی پدر بزرگوارش راه یافت و «تقریرات» هر دو درس خارج را نگاشت. قوه‌ی استنباط و اجتهاد وی بارها از طرف پدرش تأیید شد و او را به دریافت اجازه مفتخر کرد. آن گاه وی خود به تدریس و تحقیق و تألیف پرداخت و شاگردان بسیاری بر گردش جمع شدند. او از پدرش روایت کرده و شیخ محمد حرز نیز از وی روایت کرده است. او مرجع تقلید بسیاری از مردم آذربایجان بود. در نجف درگذشت و در کنار پدرش، در مقبره‌ی خانوادگی در منزلشان، دفن گردید. از آثارش: «اجابة السئوال»؛ «ارشاد المستبصرین»؛ «ازاحة الوسوسة»؛ «تحفة الصفوة»؛ «تحفة الخیرة»؛ «تنقیح المقال فی علم الرجال»، در سه مجلد بزرگ، که مشهورترین و مهم‌ترین تألیف اوست؛ جوابات «المسائل البصریة»؛ جوابات «المسائل البغدادیة»؛ حاشیه بر «العروة الوثقی»؛ «الدر المنضود فی صیغ الایقاعات و العقود»؛ «مرآة الکمال فی الآداب و السنن» و ترجمه‌ی فارسی آن؛ «سراج الشیعة فی آداب الشریعة»؛ «الفوائد الطبیة»؛ «کشف الاستار فی تکلیف الکفار بالفروغ»؛ «هدایة الانام فی حکم مال الامام»؛ «مجمع الدرر» معروف به «اثنی عشریه»؛ «مناهج الیقین»؛ «منتهی مقاصد الانام فی نکت شرایع الاسلام»؛ «مقباس الهدایة فی علم الدرایة»؛ «مطارح الافهام فی مبانی الاحکام».[1]
عبداللّه بن العلامة الکبری حاج شیخ محمدحسن از اکابر و فحول علماء امامیه و عالمی عامل و فقیهی کامل محدثی رجالی و ادیبی اریب حاوی فروع و اصول و دارای کمالات نفسانیه و اخلاق فاضله و مرجع تقلید جمعی وافر از شیعه بوده و گوی سبقت از افاضل وقت ربوده و در بعضی از علوم غریبه نیز حظی داشته است.

آن جناب در ربیع‌الاول 1290 قمری در نجف متولد و در 16 شوال 1351 قمری در جوار علی (ع) به رحمت حق پیوسته در مقبره والدش که دارای گنبد و قبه عالی است مدفون گردیده است.
تالیفات و آثار علمی معظم‌له از اینقرار است.
1- ارشاد المستبصرین 2- تحفة الخیره 3- تحفة الصفوة فی الحیوة 4- تنقیح المقال فی احوال الرجال 5- الدر المنضود فی صیغ الایقاعات و العقود 6- سراج‌الشیعه 7- السیف البتار 8- مرآت الرشاد 9- مرآت الکمال 10- مطارح الافهام 11- مقباس الهدایه 12- مناهج المتقین 13- منتهی مقاصد الانام 14- نتایج التنقیح 15- نهایة المقال و کتب دیگر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (173/ 25 ،159/ 23 ،349 ،18/ 22 ،339 ،338 ،336 ،284 -283 ،272 ،230 ،229 ،27/ 20 ،36 ،12 -11 / 18 ،161/ 17 ،346 ،22 ،13/ 16 ،286 ،157/ 12 ،137 ،78 -77/ 8 ،149/ 6 ،216 ،215/ 5 ،467 -466/ 4 ،447 ،432/ 3 ،528 ،520 ،120 ،118/ 1)، ریحانه (159 -157/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 1199 -1196/ 14)، علماء معاصرین (159 -158)، الکنی و الالقاب (134/ 3)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (1146 -1145/ 3)، معجم المؤلفین (116/ 6).

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مآثر و آثار گوید: وی خلف حاج مولی اسدالله مشهور بحجه‌الاسلام مقام فقاهت و تبحرش در حدیث و تفسیر و درجه فضل و تتبعش در جمیع علوم شرعیه و فنون اسلامیه مسلم بود و در اواخر بمشهد رضوی مشرف شد و از آنجا بدارالخلافه آمد و چندین سال بترویج شریعت و ارشاد عباد اشتغال داشت نظیر لسان او را در منبر کمتر نشان داده‌اند و سرعت قبول عامه که برای او در تهران افتاد در حق کسی شنیده نشده است فوتش در سال 1312 ق بوقوع پیوست چنانکه در جریده ایران نگاشته‌ایم و تمام مناصب و مراتب وی حسب‌الارث والاستحقاق بفرزند دانشمندش شریعتمدار زین‌الائمه نجم‌الدین آقا علی اکبر انتقال یافت و اختصاص یافت.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

مجلسی، آمنه‌بیگم

قرن:12
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س یازدهم و دوازدهم ق)، عالم، محدث و فقیه. وی بزرگ‌ترین دختر از چهار دختر ملا محمدتقی مجلسی و خواهر ملا محمدباقر مجلسی بود. آمنه بیگم هم صاحب جمال بود و هم نمونه کمال. از آنجا که در خانواده‌ای عالم و فاضل پرورش یافته بود و مدارج ترقی را تا درجه‌ی اجتهاد به سرعت پیمود. با ملا محمدصالح مازندرانی وصلت کرد. میرزا عبداللّٰه افندی در «ریاض العلماء» نقل می‌کند که شنیده‌ایم همسرش با همه‌ی فضل و دانشی که دارد از او استفسار می‌کند». از آن جمله در حل مشکلات «قواعد الاحکام» علامه حلی با شوهرش همکاری داشت. در «ریاحین الشریعه» به استناد یک نسخه‌ی خطی «ریاض العلماء» دو اثر به آمنه‌بیگم نسبت می‌دهد: «شرح الفیه‌ی ابن‌مالک» و «شرح شواهد سیوطی» که در ریحانه نیز به این دو کتاب اشاره شده است. مؤلف «ریاض الجنه» نیز می‌نویسد که وی کتابی بسیار خوب در فقه، تا باب عبادت، تألیف کرده است؛ علاوه بر این در گردآوری اخبار بعضی از مجلدات «بحارالانوار» به برادرش نیز کمک می‌کرده است. وی مادر فرزندان عالمی است که از خاندان آنها تاکنون دهها مجتهد مرجع تقلید و دانشمند بلند آوازه‌ی دینی برخاسته است. تاریخ فوت آمنه‌بیگم مشخص نیست. به نوشته‌ی مؤلف «ریحانه» مرقد وی در تخت‌فولاد اصفهان است، ولی برخی احتمال می‌دهند که یکی از قبرهای واقع در بقعه‌ی علامه مجلسی که اشعاری هم بر روی آن نوشته شده متعلق به آمنه‌بیگم است. در برخی منابع نام او آمنه‌خاتون آمده.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (607 /3 ،95 /2)، تذکرة القبور (28 -27)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (187 -186 /1)، ریاحین الشریعه (329 /3)، ریاض العلماء (407 /5)، ریحانه (366 -365 /8 ،148 /5)، فوائد الرضویه (544 -543)، قصص العلماء (228)، مرآت الاحوال جهان‌نما (129 -128 /1)، مستدرکات الاعیان (8 /4)، مشاهیر زان (9 -8).

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1111/ 1110 -1038/ 1037 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم و شاعر، متخلص به مشتاق. مشهور به علامه مجلسی. شیخ‌الاسلام اصفهان بود. وی از دانشمندان بزرگ اواخر خکومت صفوی است که با پشتکار فوق‌العاده و تصنیف و تألیف کتب و تدریس علوم اسلامی و تربیت شاگردان بسیار، بزرگترین خدمات را به جامعه اسلامی عرضه نمود. ملا محمدباقر در آخرین سال سلطنت شاه عباس و در عصر مرجعیت میر داماد در اصفهان به دنیا آمد. او دروه‌ی چهار تن از سلاطین صفوی: شاه صفی، شاه عباس دوم، شاه سلیمان و شاه سلطان حسین را درک نموده است. نسبش از جانب پدر به حافظ ابونعیم اصفهانی می‌رسد و جد مادریش کمال‌الدین درویش محمد عاملی اصفهانی است. او بیشتر تحصیلاتش را در حوزه‌ی پدرش، علامه مجلسی اول، گذراند و بارها از وی اجازه گرفت و در علوم معقول و منقول از محضر استادانی چون ملا حسنعلی شوشتری و آقا حسین محقق خوانساری و میرزا رفیع‌الدین محمد طباطبایی نایینی و ملا محمد شریف رویدشتی اصفهانی و شیخ عبداللّٰه بن جابر عاملی و شیخ علی بن شیخ محمد بن حسن بن شهید ثانی و میر محمد قاسم طباطبایی قهپایی و ملا محسن فیض کاشانی و ملا محمدصالح مازندرانی و میر شرف‌الدین علی شولستانی و سید محمد مشهور به سید میرزا جزایری و میر فیض‌اللّٰه طباطبایی قهپایی و میر محمد مؤمن استرآبادی و ملا محمدمحسن استرآبادی و سید نورالدین علی عاملی و ملا محمدطاهر قمی و ملا خلیل قزوینی و سید علی خان شیرازی و شیخ حر عاملی استفاده نمود و از جانب آنها به دریافت اجازه نایل شد. او جامع معقول و منقول و در فقه و تفسیر و حدیث و درایه و رجال و اصول فقه و کلام و دیگر علوم دینی متبحر بود. میرزا عبداللّٰه اصفهانی، صاحب «ریاض العلماء» و سید نعمت‌اللّٰه جزایری و میر محمدصالح خاتون‌آبادی و ملا ابوالحسن شریف عاملی فتونی و ملا محمد بن علی اردبیلی و ملا محمد سراب تنکابنی و میر محمدحسین خاتون‌آبادی و ملا رفیعا گیلانی و سید ابوالقاسم خوانساری و میرزا علاءالدین محمد گلستانه و مولانا جمشید گسکری و ملا محمدقاسم بن محمدرضا هزار جریبی و سلطان محمود طبسی و میر ابوطالب فندرسکی و شیخ احمد بن محمد بن یوسف بحرانی و ملا ابراهیم گیلانی و ملا محمد فاضل مشهدی و بسیاری دیگر از بزرگان

در محضرش تلمذ نمودند و از حوزه‌ی درسش بهره بردند. شاگردان مسلم او را متجاوز از دویست نفر می‌دانند. صاحب «ریاض العلماء» آنها را در حدود یکهزار نفر و سید نعمت‌اللّه جزایری آنان را بیش از هزار نفر می‌داند. او در اصفهان درگذشت و در جنب جامع عتیق، در بقعه‌ی پدرش، ملا محمدتقی مجلسی، به خاک سپرده شد. گفته شده که آثار او تنها به فارسی در حدود پنجاه تألیف و تصنیف است. از آثارش: «بحارالانوار»، جامع‌ترین کتاب حدیث، در یکصد و ده مجلد؛ «مرآة العقول»، در شرح اخبار آل رسول (ع)، شرح «اصول، فروع و روضه‌ی کافی»؛ «ملاذ الاخیار فی شرح التهذیب الاخبار»، حاشیه بر «تهذیب الاحکام» شیخ طوسی؛ «الفوائد الطریفة فی شرح الصحیفة»؛ «الوجیزة»، در رجال؛ «زاد المعاد»؛ «تحفة الزائر»؛ «حق الیقین»؛ «عین الحیاة»، در شرح وصایا و مواعظ پیامبر (ص) به ابوذر و مختصر آن، در سه هزار سطر؛ «مشکاة الانوار»، در فضیلت قرائت قرآن؛ «اختیارات الایام و الساعات»؛ «مفاتیح الغیب فی الاستخارة»؛ «حیات القلوب»؛ رساله‌ی «الاعتقادات»؛ «آداب الحج»؛ «الاربعون حدیثا»؛ «الاجازات»؛ «جلاء العیون»؛ «تفسیر آیة النور»؛ «میزان المقادیر»؛ حاشیه بر «امل الآمل»؛ «حلیة المتقین»؛ شرح «دعاء جوشن کبیر»؛ ترجمه‌ی «الزیارة الجامعة»؛ «صراط النجاة»؛ شرح «الاسماء الحسنی»؛ «مقیاس المصابیح».[1]

ملا محمدباقر، فرزند ملا محمدتقی مجلسی (ه.م) از اجله‌ی علمای شیعه‌ی عهد صفویه است که به سال 1037 هجری قمری (یک سال قبل از مرگ شاه عباس کبیر) متولد و در روز بیست و هفت رمضان سال 1110 و یا 1111 هجری قمری وفات یافته است. و در جامع عتیق اصفهان مدفون است. تعداد تألیفات وی از شصت مجلد متجاوز است و بحارالانوار فی اخبارالائمة الاطهار از همه معروفتر است. این کتاب به زبان عربی نوشته شده و شامل 26 جلد می‌باشد و متضمن اخبار و احادیث متنوع می‌باشد. عین‌الحیات (مشتمل بر مواعظ راجع به ترک دنیا)- مشکوةالانوار- حلیةالمتقین (در اخلاق و اعمال)- حیوةالقلوب- تحفةالزائر- جلاءالعیون- مقیاس‌المصابیح در تعقیبات نمازهای یومیه- ربیع‌الاسابیع- زادالمعاد- حق‌الیقین را به زبان فارسی تحریر کرد و به علاوه رسالات کوچک بسیار از او باقی است؛ مجلسی دوم، مجلسی پسر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] الاعلام (273/ 6)، اعیان الشیعه (184 -182/ 9)، ایضاح المکنون (521 ،460 ،284 ،207/ 2 ،607 ،548 ،421 ،410 ،399 ،374 ،363 ،249 ،163/ 1)، بحارالانوار (67 -37/ 0)، تاریخ ادبیات ایران، براون (263 ،258 -257/ 4)، تاریخ ادبیات در ایران (173/ 5)، تذکرة العلماء (164 -159)، تذکرة القبور (164 -162)، تذکرة المعاصرین

(321)، تلامذة العلامة المجلسی، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (58 ،51 49،/ 2)، خدمات متقابل اسلام و ایران (474 ،473)، الذریعه (47/ 25 320، -318/ 23 ،192 -191/ 22 ،304 ،54/ 21 ،280 -279/ 20 ،347 176،/ 16 ،370 ،95 ،38 ،37/ 15 ،247 ،156 ،90/ 13 ،11/ 12 ،75/ 10 ،193/ 8 ،122 -121 ،83 ،40/ 7 ،181 ،51 ،25/ 6 ،287 ،202 187، ،125 -124/ 5 ،505 ،477 ،358 ،83/ 4 ،438 ،27 -16/ 3 ،480 -479 ،224/ 2 ،412 ،411 ،367 ،124 ،88 ،19 ،16 -15 ،14/ 1)، روضات الجنات (91 -76/ 2)، ریاض العلماء (450 -39/ 5)، ریحانه (197 -191/ 5)، سبک شناسی (304 -303/ 3)، صبح گلشن (413 -412)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 95/ 12)، فرهنگ سخنوران (844 ،802 117،)، فوائد الرضویه (418 -410)، قصص العلماء (228 -204)، الکنی و الالقاب (150 -147/ 3)، لغت نامه (ذیل/ مجلسی)، معجم المؤلفین (91/ 9)، مفاخر اسلام (جلد هشتم)، منتخب التواریخ (672 -670)، مؤلفین کتب چاپی (42 -23/ 2)، وقایع السنین و الاعوام (551 ،508)، هدیة العارفین (307 -306/ 2).

مجلسی، محمدتقی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1070 -1004/ 1003 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، رجالی، عابد و زاهد. نسبش به حافظ ابونعیم اصفهانی، صاحب «حلیة الاولیاء» می‌رسد. اصلش به آورده‌ی «روضة الصفا» از دارالمرز رشت، و به گفته‌ی معلم حبیب‌آبادی در «مکارم الآثار» از قریه مجلس از روستاهای جبل عامل است و از آنجا که تخلص شعری پدرش، مقصود علی، مجلسی بوده این سلسله به مجلسی معروف گشته‌اند. ملا محمدتقی در اصفهان به دنیا آمد. مادرش دختر درویش محمد نطنزی اصفهانی می‌باشد. وی در فقه و تفسیر و حدیث و رجال متبحر و در عبادات و عرفان پیرو استاد خود ملا عبداللّٰه شوشتری بود. او نخستین کسی است که بعد از ظهور دولت صفویه به نشر احادیث شیعه پرداخت. در محضر شیخ بهائی و ملا عبداللّٰه شوشتری و پسرش ملا حسنعلی شوشتری و میر شرف‌الدین علی شولستانی نجفی تلمذ نمود و به دریافت اجازه نایل شد. ملا محمدتقی از محقق کرکی، مشهور به محقق ثانی، و ملا عبداللّٰه شوشتری و شیخ بهائی روایت کرده است. میر فندرسکی و قاضی معزالدین محمد اصفهانی و شیخ یونس جزایری و قاضی ابوالشرف و شیخ عبداللّٰه بن شیخ ابوالبرکات و ملا محمدقاسم، دایی‌اش، به آورده‌ی «تذکرة القبور»، از دیگر مشایخ وی می‌باشند. فرزندش، ملا محمدباقر مجلسی، و آقا حسین محقق خوانساری و میر عبدالحسین خاتون‌آبادی اصفهانی از شاگردان وی بودند. شیخ عبداللّٰه بن جابر عاملی از او روایت می‌کند. در اصفهان درگذشت و در جنب جامع عتیق دفن شد. مقبره‌ی وی به سر قبر آخوند معروف است. از آثار وی: «روضة المتقین»، در شرح «من لا یحضره الفقیه»، که آن را به امر شاه عباس به فارسی شرح کرد و «اللوامع القدسیة» یا «لوامع صاحبقرانی» نامید؛ «حدیقة المتقین فی معرفة احکام الدین لارتقاء معارج الیقین»؛ «احیاء الاحادیث فی شرح تهذیب الحدیث»، که همان شرح «تهذیب» شیخ طوسی است؛ «تفسیر» فارسی؛ «مناسک الحج»؛ «الاربعون حدیثا»، که در آن به ذکر مشایخ خود پرداخته است؛ شرح بر «صحیفه‌ی سجادیه»، به عربی و فارسی؛ حاشیه بر «نقد الرجال»؛ «طبقات الرواة»؛ شرح «خطبه همام»؛ حاشیه بر «اصول کافی».[1]
ملا محمدتقی، فرزند مقصود علی اصفهانی (ف. 1070 ه.ق) از متبحران علمای شیعه‌ی اثنی عشری است که احادیث و اخبار شیعه‌ی امامیه را

جمع‌آوری کرده است. وی از شاگردان شیخ‌بهائی (ه.م) است. و در جامع عتیق اصفهان مدفون است. ملا محمدتقی در زمان شاه عباس کبیر می‌زیسته و پدر ملا محمدباقر مجلسی (ه.م) می‌باشد. تعداد تألیفاتش متجاوز از 10 مجلد، مجلسی اول، مجلسی پدر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] اعیان الشیعه (193 -192/ 9)، تذکرة العلماء (167 -164)، تذکرة القبور (221 -219)، خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (217 -212/ 2)، الذریعه (258/ 22 ،370 -369 ،368/ 18 ،149 -148/ 15 ،67 -66/ 14 ،348 ،305 ،226/ 13 ،303 -302 ،190/ 11 ،227 ،145/ 6 ،389 ،413 ،307/ 1)، روضات الجنات (119 -114/ 2)، روضة الصفا (585/ 8)، ریاض العلماء (47/ 5)، ریحانه (201 -198/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 102 -101/ 11)، فوائد الرضویه (446 -439)، قصص العلماء (228 -214)، الکنی و الالقاب (152 -150/ 3)، مفاخر اسلام (44 -28/ 8)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (1153 -1152/ 3)، معجم المؤلفین (137/ 9)، هدیة الاحباب (233 -232).

محقق اصطهباناتی، ابوالحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1338 -1255 ق)، عالم امامی، مفسر، ریاضیدان، متکلم و عارف. ملقب به محقق العلماء. نسبتش به اصطهبانات فارس می‌رسد. وی دخترزاده‌ی سید جعفر کشفی بود. در اصطهبانات به دنیا آمد. مدتی در یزد و مشهد و اصفهان در محضر آقا محمدجعفر کرمانی، شاگرد شیخ انصاری، و میرزا محمدرضا یزدی، شاگرد صاحب «جواهر»، و دیگران تلمذ نمود. او از حکمای زمان خود و عالم معقول و منقول بود که در ادب و ریاضی نیز دستی توانا داشت. در اصطهبانات درگذشت و در کنار قبر مغربی تبریزی، به خاک سپرده شد. از آثارش: حاشیه‌ی «تحریر اقلیدس» خواجه نصیر طوسی؛ شرح «تشریح الافلاک» شیخ بهائی؛ «السلسبیل»، در عرفان؛ «دعاء کمیل»، که در حاشیه «زاد المعاد» به چاپ رسیده؛ «الحصن الحصین»، در شرح «البلد الامین»، در توحید؛ «مطالع الانوار»؛ «لمعات النور»، در تفسیر آیه‌ی نور؛ رساله‌ای در «هیئت»؛ رساله‌ای در «قبله»، که آن را به خواست میرزا ابراهیم مجتهد محلاتی در رد بر میرزا محمدباقر اصطهباناتی نگاشت.[1]
الشیخ میرزا ابوالحسن بن اسماعیل اصطهباناتی لاری معروف بمحقق عالمی جلیل و فاضلی مصنّف است.
وی از صبیّه فاضله آیه‌الله حاج سید جعفر کشفی متولد شده و جماعتی از بزرگان مانند میرزا محمد رضا یزدی و آقا محمد جعفر کرمانی از وی استفاده نموده‌اند. تألیفاتی دارد مانند (السلسبیل) و شرح دعاء کمیل و زادالمعاد والحصن الحصین و مطالع الانوار و لمعات النور و شرح تشریح الافلاک و حاشیه تحریر اقلیدس در ماه ذی‌الحجه 1338 ق از دنیا رفته است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)
منابع زندگینامه :[1] اعیان الشیعه (336 ،323/ 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (91 -90/ 1)، الذریعه (258 ،146/ 13 ،142/ 21 ،347/ 18 ،214/ 12 ،14/ 7 ،33/ 6)، ریحانه (236/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 277 ،35/ 14)، معجم المؤلفین (206/ 3)، مکارم الآثار (1501 -1500/ 5).

محقق خوانساری، حسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1099/ 1098 -1016 ق)، عالم امامی، فقیه، اصولی، رجالی، محدث، متکلم، مدرس، محقق و شاعر. وی جامع معقول و منقول بود و به جهت تدریس در هر یک از این علوم به استاد الکل فی الکل معروف شد. چون پدر و پسرش هر دو جمال‌الدین نام داشتند ملقب به ذوالجمالین شد. اصلش از خوانسار است. در نوجوانی برای کسب علوم به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی خواجه ملک نزدیک مدرسه‌ی شیخ لطف‌اللّٰه مشغول تحصیل شد. او علوم معقول و منقول را از میرفندرسکی و ملا محمدتقی مجلسی و خلیفةالسلطان و محقق سبزواری و دیگر علما فراگرفت و به مقام علمی بالایی رسید. او به تیزهوشی و سرعت انتقال معروف بود و مشکلات علمی را با اندک تأملی حل می‌نمود. فرزندانش، آقا جمال خوانساری و آقا رضی خوانساری، و سید نعمت‌اللّٰه جزایری و شیخ جعفر قاضی و ملا میرزا شیروانی و ملا محمد سراب تنکابنی و عده‌ای دیگر از شاگردان او بودند. ریاست علمی و مذهبی زمانش بدو منتهی می‌شد و وی پناه‌گاه فقرا و مساکین بود. در شعر طبعی روان داشت و شعر و نثرش به عربی و فارسی مشهور است. در اصفهان درگذشت و در قبرستان تخت فولاد نزدیک مقبره‌ی بابا رکن‌الدین دفن شد. شاه سلیمان صفوی مقبره‌ای برایش بنا کرد که پس از دفن شدن فرزندانش در کنارش، به تکیه‌ی خوانساریها معروف گردید. از آثارش: ترجمه‌ی قرآن؛ فسیر «سورة الفاتحة»؛ ترجمه‌ی «صحیفة السجادیة»؛ «مشارق الشموس»، در شرح «الدروس» شهید اول؛ «تواریخ وفیات العلماء»؛ «الجبر و الاختیار»؛ حاشیه بر «شرح جدید التجرید» قوشچی؛ حاشیه بر «شرح الاشارات» خواجه نصیر طوسی؛ حاشیه بر «شرح لمعه»؛ حاشیه بر «محاکمات» قطب‌الدین رازی؛ حاشیه بر «معالم الاصول»؛ شرح «کافیه» ابن حاجب؛ شرح «هیئت» قوشچی؛ رساله در «مقدمة الواجب»؛ رساله‌هایی در شبهات متفرقه، از جمله: «شبهة الایمان و الکفر»، «شبهة الطفرة» و «شبهة الاستلزام»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (150 -148/ 6)، ایضاح المکنون (485/ 2)، تاریخ ادبیات در ایران (316 -314/ 5)، تذکره‌ی شعرای خوانسار (26 -23)، تذکرة القبور (298 -297)، تذکره‌ی نصرآبادی (153 -152)،

خاتمه‌ى مستدرک الوسائل (173 ،51/ 2)، الذريعه (106/ 22 ،36/ 21 133، -132/ 20 ،244، 91، 25/ 13 ،247/ 9 ،19/ 7 ،206، 192، 111 ،68/ 6 ،81/ 5 ،339، 126 ،112/ 4)، روضات الجنات (347 -339/ 2)، رياض العارفين (187)، رياض العلماء (60 -57/ 2)، ريحانه (242 -239/ 5)، شرح حال رجال و مشاهير نامى (408 -407)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 167 -166/ 11)، فقهاى نامدار شيعه (238 -234)، فوائد الرضويه (155 -153)، الكنى و الالقاب (159 -158/ 3)، لغت نامه (ذيل/ حسين خوانسارى)، معجم المؤلفين (48/ 4)، مواد التواريخ (174 -173)، هدية الاحباب (235 -234)، هدية العارفين (324/ 1).

محمدکریم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1288 -1225 ق)، فقیه، محدث و خطاط. وی علاوه بر تحصیل عربی و ادبی، هنر خطاطی را نیز نزد میرزا محمدعلی اصفهانی فراگرفت. در کار نقاشی نیز پیشرفتی تمام کرد. حاج محمدکریم همچنین در علوم دینی شاگرد آقا سید زین‌العابدین مجتهد بود و مراحل تکمیلی آن را در محضر حاج سید کاظم رشتی گذراند و موفق به کسب اجازه از وی شد. او سرانجام هنگام عزیمت به بصره در بین راه درگذشت و در کربلا دفن شد. آثار بسیاری به زبان فارسی و عربی در موضوعات: حکمت طبیعی، اخبار فقه، فلسفه، ریاضیات، صرف و نحو، ادبیات و علوم متفرقه، از او به جای مانده است، برخی از آنها: «حقایق الطب»، «دقایق العلاج»؛ «فصل الخطاب کبیر»؛ «فصل الخطاب صغیر»؛ «جامع الاحکام»؛ «مرآة الحکمه»؛ «اسرار النقاط».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1588 -1579 /3)، الذریعه (229/16 ،34/7، 235/8)، شرح حال رجال (4 -1 /4)، طرائق الحقائق (468 -467 /3)، المآثر والآثار (201)، مکارم الآثار (790 -789 /3)، یادگار (س 5، ش 4 و 5، ص 118 -106).

محمی مزکی نیشابوری، ابوعمرو عثمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 481 ق)، مسند و محدث. نسبش به محم، خاندانی بزرگ در نیشابور می‌رسد. از ابونعیم اسفراینی و عبدالرحمان بن ابراهیم مزکی و ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری و جماعتی دیگر حدیث شنید. محمد بن طاهر و عبدالغفار بن اسماعیل و عبداللّٰه بن محمد فراوی و عبدالخالق بن زاهر و ابوالاسعد قشیری و محمد بن جامع صواف و عبدالکریم بن حسن کاتب و حسین بن علی شحامی و عبدالرحمان بن یحیی ناصحی و جماعتی از وی روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (580 -579/ 18)، شذرات الذهب (366/ 3)، العبر (343/ 2)، النجوم الزاهرة (126/ 5).

مخلدی نیشابوری، ابومحمد حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 389 ق)، مسند و محدث. محدث عصر خود بود. از ابوالعباس سراج و مومل بن حسن و ابونعیم بن عدی و زنجویه لباد و موسی جوینی و احمد بن محمد ذهبی و ابوحامد اعمشی و محمد بن حمدون نیشابوری و عبداللّٰه اسفرایینی و ابن شرقی و مکی بن عبدان و جد مادری‌اش، محمد بن احمد بن محمد، و محمد بن اسماعیل مروزی و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری و ابوعثمان سعید بحیری و یعقوب بن احمد صیرفی و ابوسعید خشاب و ابوحامد ازهری و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم نیشابوری او را ستوده و گوید که کتاب حدیث او صحیح و روایات او متقن است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (158)، سیر النبلاء (541 -539/ 16)، شذرات الذهب (131/ 3)، العبر (176/ 2).

مدرس خاتون‌آبادی، ابوالقاسم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1203 ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، مفسر، فیلسوف و مدرس. نسبش به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد. او از مدرسین مشهور اصفهان و از خانواده‌ی میر محمدحسین خاتون‌آبادی، سبط مجلسی بود. فلسفه را از ملا اسماعیل خواجویی و شیخ آقا محمد بیدآبادی و فقه و اصول را از سید بحرالعلوم فراگرفت. پس از رسیدن به درجات علمی بالا در مدرسه‌ی شاه اصفهانی به تدریس حکمت نظری پرداخت. او تا پایان عمر در مدرسه‌ی چهار باغ مدرس معقول و منقول از فقه و اصول بود. سید ابوالقاسم جعفر بن حسین خوانساری، جد مؤلف «روضات الجنات»، و آقا میرعبدالباقی امام جمعه و آخوند ملا علی نوری از شاگردان او بودند. سید بحرالعلوم که خود از اساتید فقه و اصول او بود در حکمت و کلام از شاگردان وی به حساب می‌آید. در اصفهان درگذشت و پیکرش به نجف منتقل و نزدیک قبر امیرالمؤمنین (ع) دفن شد. از آثارش: «تفسیر قرآن»، به فارسی؛ شرح «نهج‌البلاغة»؛ حاشیه بر «تفسیر کاشی»؛ حاشیه بر «کافی»؛ حاشیه بر «من لا یحضر الفقیه»؛ حاشیه بر «التهذیب»؛ حاشیه بر «الاستبصار».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (405/ 2)، تذکرة القبور (90)، ریحانه (267 -266/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 51 -50/ 13)، معجم المؤلفین (114/ 8)، مکارم الآثار (133 -129/ 1).

مدیر شانه‌چی، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1306، مرتبه علمی: استاد، رشته: فقه و مبانی اسلامی، دانشکده: الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه: فردوسی مشهد
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
گذراندن تحصیلات حوزوی نزد اساتید عظام مشهد حاج شیخ هاشم مدرس قزوینی، حاج میرزا احمد خراسانی، حاج سید محمدهادی میلانی و اخذ درجه اجتهاد در سال 1336.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد از سال 1337 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعات و پژوهشهای فقهی و مذهبی، تألیف کتاب >مسندالنبی< شامل هزاران حدیث نبویه فقهی در پاسخ به اهل سنت که احادیث امامیه را فتاوای شخصی ائمه تلقی می‌کنند. تألیف کتاب تاریخ فقه شیعه و فقهای بزرگ آن مذهب، عضویت در مجمع تقریب بین‌المذاهب و بنیاد نهج‌البلاغه، سفرهای تحقیقاتی به کشورهای اسلامی، حضور در بیش از 20 سمینار و کنگره داخلی و خارجی و ارائه مقالات در زمینه علوم اسلامی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 34 پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 25
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: 4
زمینه علمی تألیفات:
علم‌الحدیث، فقه و مبانی اسلامی، کتابشناسی، تاریخ اسلام.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 42، تعداد مقالات بزبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
تاریخ مشاهیر اسلام، کتابخانه‌های اسلامی، کلام و اعتقادات، مزارات خراسان، مبانی حقوق اسلامی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد سوم)

مدینی اصفهانی، ابومحمد عبداللّه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 353 ق)، محدث. از اسید بن عاصم ثقفی و احمد بن مهدی و محمد بن اسماعیل صائغ حدیث شنید. عبداللّٰه بن عمر سکری و علی بن عبد کویه و ابوبکر بن ابوعلی ذکوانی و ابونعیم و دیگران از وی حدیث شنیدند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (44/ 16)، شذرات الذهب (13/ 3)، العبر (92/ 2)، النجوم الزاهرة (388/ 3).

مدینی اصفهانی، ابوموسی محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(581 -501 ق)، حافظ و محدث. چون نسبتش به مدینه اصفهان می‌رسد، مدینی نام گرفته است. در اصفهان به دنیا آمد و در همان جا برآمد. در طلب حدیث سفرها کرد و سپس به اصفهان بازگشت. او از ابوسعد محمد بن محمد مطرز و از ابومنصور محمد بن عبداللّٰه بن مندویه و غانم بن ابونصر برجی و ابوعلی حداد و از ابوالفضل محمد بن طاهر مقدسی و هبةاللّٰه بن حسن ابرقوهی و یحیی بن منده و محمد بن ابراهیم صالحانی و ابوغالب احمد بن عباس و عبدالواحد بن محمد صباغ دشتی و ابوالفتح اسماعیل بن فضل سراج و ابوالقاسم اسماعیل بن محمد تیمی و ابوطاهر اسحاق بن احمد راشتینانی و هبةاللّٰه بن حصین بغدادی و ابوطیب حبیب بن ابومسلم تهرانی و ابوبکر عبدالجبار ابن فورویه و ابوالفتح رجاء بن ابراهیم خباز و ابوالقاسم طاهر بن احمد بزاز و ابوالخیر عبداللّٰه بن مرزوق هروی و خجسته، بنت علی بن ابوذر صالحانیه، و ام لیث دعجاء، بنت ابوسهل فضل بن محمد، و فاطمه، بنت عبداللّٰه جوزدانیه، روایت کرد. او برای خود معجمی نوشت که در آن از بیش از سیصد استادش روایت کرده است. وی کتاب «علوم الحدیث» حاکم نیشابوری را حفظ نمود و آن را بر استادش حافظ ابوالقاسم اسماعیل تیمی عرضه کرد و صحت آن را به تأیید رساند. ابوسعد سمعانی و ابوبکر محمد بن موسی حازمی و ابومحمد عبدالغنی مقدسی و ابومحمد عبدالقادر رهاوی و محمد بن مکی اصفهانی و ابونجیح محمد بن معاویه و ناصح عبدالرحمان ابن حنبلی از او حدیث شنیدند. عبداللّٰه بن برکات خشوعی و جماعتی از وی اجازه روایت داشته‌اند. در اصفهان درگذشت و در مصلا دفن شد. او در حدیث و علوم آن تألیفات سودمندی دارد. از آثارش: «المغیث» یا «تتمة الغریبین»، در تتمه و تکمله «الغریبین» هروی؛ «الزیادات»، که ذیلی بر کتاب «انساب المحدثین» استادش ابوالفضل مقدسی است؛ «تضییع العمر فی اصطناع المعروف الی اللئام»؛ «القنوت»؛ «الطوالات»؛
«الوظائف» و «اللطائف»؛ «عوالی التابعین»؛ تتمه «معرفة الصحابة» ابونعیم اصفهانی که بیانگر تبحر اوست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (1337 -1334/ 4)، سیر النبلاء (159 -152/ 21)، شذرات الذهب (273/ 4)، طبقات الحفاظ (500)، طبقات

الشافعيه‌ى سبكى (241 -240/ 2)، طبقات الشافعيه‌ى سبكى (163 -160/ 6)، العبر (84/ 3)، كشف الظنون (2015، 1739، 1209، 1178، 1116، 415، 180)، النجوم الزاهرة (92/ 6)، الوافى بالوفيات (247 -246/ 4)، وفيات الاعيان (286/ 4).

مدینی، ابوموسی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حافظ ابوموسی محمد بن ابی‌بکر عمر بن احمد بن عمر اصفهانی.
در حافظه و معرفت حدیث، وحید زمان خود بوده، و تألیفات بسیاری در حدیث دارد، از آن جمله است:
1- الانساب 2- الزیادات 3- المغیث، معروف‌ترین تألیفات او؛ و غیره.
جهت تحصیل علم و دانش به اطراف بلاد مهاجرت کرده، و پس از تکمیل به اصفهان مراجعت نموده.
در شب چهارشنبه 9 جمادی‌الاولی سال 581 به سن هشتاد سالگی وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مرتضوی کرونی، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند سید محمد حسین بن سید عبدالله.
عالم جلیل، و محدث بی‌بدیل، فقیه ادیب مفسر متکلم، از مفاخر علمی عصر حاضر. در اصفهان و طهران و نجف اشرف تحصیل نموده، به اصفهان مهاجرت کرده، و پس از سال‌ها به طهران منتقل شده، و تا آخر عمر در آن شهر به وعظ و ارشاد و تفسیر پرداخته، جلسه‌ی تفسیر قرآن ایشان از هر حیث ممتاز بوده، و عده‌ای زیاد از فضلا از آن مستفید می‌شدند.
در ذی قعده‌ی سال 1367 به سن متجاوز از هفتاد و پنج سالگی در طهران وفات یافته، در قم مدفون شد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

مردویه، ابوالعباس احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 238 ق)، محدث. گاهی او را به جدش نسبت داده و احمد بن موسی خوانده‌اند. مردویه از ابن مبارک احادیث بسیاری نقل کرد. او همچنین از جریر بن عبدالحمید و اسحاق بن یوسف ازرق و گروهی دیگر حدیث شنید. بخاری و ترمذی و نسائی و محمد بن عمر ذهلی و عبداللّٰه بن محمود مروزی از وی حدیث روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (6/ 2)، تهذیب التهذیب (70 -69/ 1)، الثقات (29/ 8)، سیر النبلاء (9 -8 / 11)، الوافی بالوفیات (130/ 8).

مرزبان

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
نجاشی گوید که او از حضرت رضا علیه‌السلام روایت می‌کند و صاحب کتاب می‌باشد علامه در خلاصه از شیخ کشی (ره) به اسنادش از مرزبان بن عمران اشعری قمی روایت نموده که گفت به حضرت رضا علیه‌السلام عرضه داشتم از چیزی که اهم امور است نزد من سؤال می‌کنم آیا من از شیعیان شمایم فرمود: بلی: عرض کردم: نام من نزد شما مضبوط و مکتوبست فرمود بلی.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(384/ 378/ 371 -297/ 296/ 287 ق)، محدث، اخباری، مورخ و ادیب معتزلی. معروف به کاتب مرزبانی. اصلش از خراسان است و در بغداد به دنیا آمد. او را جاحظ زمانش خوانده‌اند. در حدیث ثقه بود و معتزلی، اما گفته‌اند که به تشیع نیز گرایش داشت و نیز گفته‌اند که او اولین کسی است که «دیوان» یزید بن معاویة بن ابی‌سفیان را جمع‌آوری و تدوین نمود. از ابوالقاسم عبداللّٰه بن محمد بغوی و ابوحامد محمد بن هارون حضروی و احمد بن سلیمان طوسی و ابوبکر بن درید و ابوعبداللّٰه نفطویه و ابوبکر محمد بن قاسم انباری و ابوبکر ابن ابی‌داوود سجستانی و از همطبقه آنها حدیث شنید. ابوعبداللّٰه صیمری و ابوالقاسم تنوخی و علی بن ایوب قمی و ابومحمد حسن بن علی جوهری و محمد بن مظفر دقاق و عتیقی و دیگران از وی حدیث شنیدند. به گفته‌ی ابوعلی فارسی نحوی مرزبانی از محاسن دنیا بود و عضدالدوله با تمام عظمتش بر در خانه او می‌ایستاد تا او از منزل خارج شود. خانه او مجمع فضلا و ادیبان بود. گفته‌اند که او اولین واضع علم بیان بوده است و نیز گفته شده که او از مشایخ شیخ مفید است. در بغداد درگذشت. ابوبکر خوارزمی فقیه بر او نماز گزارد و در منزلش، در قسمت شرقی، در محله عمر رومی دفن شد. او در فنون مختلف علوم اسلامی تصنیفات و تألیفات بسیاری نگاشت. از آثارش: «اخبار الشعراء»، که عده‌ای آن را با «اخبار الشعراء المحدثین» یکی دانسته‌اند؛ «معجم الشعراء»، شامل پنج هزار اسم، در هزار برگ؛ «اخبار المعتزلة»؛ «تلقیح العقول»؛ «الریاض»؛ «الازمنة»، در هزار برگ؛ «الاوائل»، در حدود هزار برگ؛ «الدعاء»؛ «المعلی فی فضائل القرآن»؛ «ذم الدنیا»؛ «الشباب و الشیب»؛ «کتاب الشعر»؛ «اشعار النساء»؛ «اشعار الخلفاء»؛ «الزهد و اخبار الزهاد»؛ «الفرج»؛ «العبادة»؛ «اخبار المحتضرین»؛ «المراثی»؛ «المغازی»؛ «الهدایا»؛ «نسخ العهود الی القضاة»؛ «المدیح فی الولائم و الدعوات»؛ «اخبار النحاة»؛ «اخبارالمتکلمین»؛ «شعراء الشیعه»؛ کتاب «ما نزل من القرآن فی علی (ع)»؛ کتاب «المفصل»، در علم بیان.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (210/ 7)، اعیان الشیعه (33/ 10)، انساب سمعانی (257 -256/ 5)، ایضاح الکمنون (80/ 2)، تاریخ الاسلام (حوادث

87 -86/ 400 -381)، تاريخ بغداد (136 -135/ 3)، تأسيس الشيعه (95 -94)، الذريعه (162/ 25 ،147/ 24 ،290، 218 -217/ 21 ،250/ 20 ،192/ 14 ،23/ 13 ،314/ 11 ،429/ 4 ،472 -471/ 2 ،531، 336 -335/ 1)، روضات الجنات (323 -322/ 7)، ريحانه (283 -282/ 5)، سير النبلاء (449 -447/ 16)، شذرات الذهب (112 -111/ 3)، العبر (166 -165/ 2)، فوائد الرضوية (588)، الفهرست لابن النديم (193 -190)، الكامل (167 -166/ 7)، كشف الظنون (1734 ،1106)، الكنى و الالقاب (179 -177/ 3)، لسان الميزان (427 -426/ 6)، معجم الادباء (272 -268/ 18 ،47/ 1)، معجم المؤلفين (98 -97/ 11)، المنتظم (26/ 9)، الاعتدال (641 -640/ 3)، النجوم الزاهرة (170/ 4)، الوافى بالوفيات (237 -235/ 4)، وفيات الاعيان (356 -354/ 4)، هدية الاحباب (238)، هدية العارفين (54/ 2).

مرعشی خراسانی، ابوالفضل احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1235 ق)، عالم دینی، متکلم، مفسر، محدث و حکیم. وی از شاگردان وحید بهبهانی بود و از او و شیخ یوسف بحرانی، صاحب «الحدائق الناظرة»، روایت کرده است. او در سفر و حضر با فتحعلی‌شاه قاجار بود. گفته‌اند وی را با خوراندن سم شهید کردند. بر پاره‌ای از آثار وی اجازات و تقاریضی از استادان و علمای معاصرش وجود دارد. از آثارش: «اغاثة اللهفان من ورطات النیران»، در مواعظ؛ «التهذیب»، در اخلاق؛ شرح «الفوائد الجدیدة» بهبهانی؛ شرح «کفایه» سبزواری؛ «غنیة المصلی»، در تعقیبات؛ «منهج السداد»، در شرح «الارشاد».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (220/ 3)، ریحانه (288/ 5)، معجم المؤلفین (136/ 2).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1411 -1318/ 1315 ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، مرجع تقلید، محدث، نسابه، رجالی، مدرس، مورخ و ریاضیدان. نسبش به امام سجاد (ع) می‌رسد. در نجف به دنیا آمد. مقدمات و علوم ادبی را از پدرش و شیخ مرتضی طالقانی و علم تجوید را از شیخ نورالدین شافعی بکتاشی و علم انساب آل‌رسول را از پدرش و سید محمدرضا صائغ بحرانی و علم تفسیر را از پدرش و شیخ محمدحسین شیرازی عسکری و متون فقه و اصول را از شیخ محمدحسین شیرازی عسکری و میرزا محمدعلی چهاردهی رشتی و فقه و اصول استدلالی را از آقا ضیاءالدین عراقی و شیخ مهدی مازندرانی و سید حسن صدر و شیخ مهدی خالص و علم کلام را از شیخ محمدجواد بلاغی و شیخ محمداسماعیل محلاتی و ریاضیات را از شیخ یاسین علیشاه هندی و میرزا محمود اهری فراگرفت. در 1342 ق به تهران آمد و در عرفان و علوم عقلی از محضر میرزا مهدی آشتیانی و میرزا طاهر تنکابنی و در ریاضیات از محضر میرزا حیدرعلی نایینی استفاده نمود. سپس به قم رفت و در محضر آیت‌اللّٰه حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی تلمذ نمود و از او و آقا سید ابوالحسن اصفهانی و آقا ضیاءالدین عراقی اجازه‌ی اجتهاد داشت. او از علمای عامه و علمای زیدیه و علمای اسماعیلیه و بسیاری از علمای امامیه اجازه روایت داشت. پس از درگذشت آیت‌اللّٰه حایری وی عهده‌دار اداره حوزه‌ی علمیه، تدریس، مرجعیت و امامت جماعت و ایجاد بناهای خیریه و انتشار کتب گردید. در قم درگذشت و در کتابخانه‌ی خود دفن شد. از آثارش: بنای مدارس: علمیه، مهدیه و مؤمنیه در قم؛ تأسیس حسینیه‌ی مرکز تبلیغی قم؛ کوی آیت‌اللّٰه مرعشی نجفی، بالغ بر یکصد و چهل خانه، برای سکونت طلاب و فضلاء؛ کتابخانه‌ی آیت‌اللّٰه مرعشی نجفی در قم، که بیش از سی و پنج هزار کتاب آن از کتب شخصی ایشان و بقیه اهدایی مردم است و متجاوز از پانزده هزار کتاب خطی نفیس دارد و از این رو از کتابخانه‌های کم‌نظیر ایران به حساب می‌آید. از آثار علمی وی: «اجوبة المسائل»؛ «اعیان المرعشیین»، در شرح احوال خاندان مرعشی؛ «انس الوحید»؛ «التجوید»؛ «روض الریاحین»؛ «طبقات النسابین»، از صدر اسلام تا عصر حاضر؛ «الفروق»؛ «القبلة»، مشتمل بر مباحث هیئت؛ «المسلسلات الی مشایخ الاجازات»؛ «مشجرات آل الرسول (ص)»، در انساب آل‌محمد (ص)؛

«مصباح الهدایة فی شوارع الکفایة»، که حاشیه مختصر بر «کفایة الاصول» آخوند خراسانی است؛ «المعول فی امر المطول»؛ «مقدمة التفسیر»؛ «مناسک الحج»؛ «الهدایة»، در شرح «الکفایة»؛ «مسارح الافکار فی حل مطارح الانظار»؛ «مزارات علویین» در ایران و غیره؛ «الصناعات الفقهیة»، در شرح الفاظ مصطلح فقهاء؛ «جذب القلوب الی دیار المحبوب»؛ حاشیه بر «تفسیر بیضاوی»؛ حاشیه بر «معالم»؛ حاشیه بر «مکاسب» شیخ انصاری؛ «الرد علی مدعی التحریف».[1]

یکی از مفاخر امروز عالم تشیع است که حق عظیمی بر حوزه علمیه قم و اسلام و مسلمین دارد و یکی از افتخارات بزرگ شیعه است و در میان عموم مسلمین شهرت بسزائی دارد و بسیار مورد تجلیل و تکریم علماء اهل سنت مصر و سوریا و یمن و حجاز و پاکستان و هندوستان و افغانستان و جاوه و سودان و اندونزی و غیره است و از وی به امام اعظم و علامه اکبر و نسابه بحاثه و مجاهد بزرگ تعبیر می‌کنند.

اسم شریفش سید شهاب‌الدین و کنیه‌اش ابوالمعالی و شهرتش مرعشی نجفی است.

در صبح روز پنجشنبه بیستم ماه صفر 1318 قمری در نجف اشرف متولد و جامع شرافت حسب و فضیلت نسب می‌باشد زیرا از طرف پدر به سید فقیه نبیه عارف عابد زاهد محدث علامه سید قوام‌الدین مرعشی مشهور به میربزرگ موصول می‌باشد که از بزرگترین خانواده‌های علویین و اشرف و اجمل و انبل ایشان بوده و در هر طبقه متحلی بحلیه مزایای دینی و دنیوی و نوعا عالم ربانی و یا متمکن به اریکه جهانبانی و یا طبیب حاذق و یا نقیب بصیر و یا وزیر روشن ضمیر و مانند اینها بوده‌اند و جده پدری ایشان شریفه طباطبائیه و جده مادری ششمی وی که مدفون در رواق مطهر حضرت رضا علیه‌السلام است دختر شاه‌عباس صفوی می‌باشد.

شرف تتابع کابر عن کابر
کالرمح انبوب علی انبوب

نسب شریفش چنانچه مشروحا ذکر شد بسی وسه واسطه به امام چهارم حضرت علی بن الحسین زین‌العابدین علیهماالسلام منتهی می‌شود و والده ماجده ایشان علویه صالحه فاضله بنت مرحوم آیت‌الله آقاسید ابوالقاسم خوئی فرزند مرحوم آقا سید مهدی خوئی است که از بنی اعمام مرحوم آیت‌الله العظمی آقای حاج سیدحسین کوه کمری عم بزرگوار مرحوم آیت‌الله آقای سیدمحمد حجت می‌باشد.

ترجمه این بزرگوار زینت کتب رجالی مانند اعیان الشیعه و ریحانه الادب جلد چهارم صفحه 11 و علماء معاصرین صفحه 217 و آثارالحجه جلد 2 صفحه 46 و معارف الرجال جلد دوم صفحه 268 و مشاهیر دانشمندان اسلام جلد چهارم صفحه 108 طبقات الشیعه جزء دوم از قسم اول صفحه

847 و ده‌ها کتاب دیگر مانند زندگانی پیشوای اسلام عمادزاده اصفهانی و مقامات معنوی آقای معلم و غیره می‌باشد.
علماء معاصرین گوید: صاحب ترجمه از اکابر و اجلاء عصر حاضر ما که علامه فهامه نسابه فقیه اصولی محدث رجالی ادیب اریب فاضل کامل مورخ ریاضی حاوی الفروع و الاصول جامع المعقول و المنقول و بکثرت مشایخ نسبت به اهل عصر خود ممتاز و در اخلاق فاضله دارای امتیاز و مرجع سوالات متنوعه بسیاری از دیگر فرق مسلمین بلکه از علماء نصاری می‌باشد که پرسشهای گوناگون از بلاد دور و دراز به حضرتش فرستاده و به پاسخ متین و متقن نائل می‌گردند. که از آنهاست سوالات شیخ عبدالسلام کردی شافعی و سوالات فاضل متبحر عیسی اسکندر معروف لبنانی است که در عصر ما از مشاهیر نویسندگان علماء نصاری است و صاحب ترجمه علاوه بر مراتب علمی مساعی جمیله عملی در ترویج دین مقدس اسلامی و اعلاء کلمه حق به کار برده جمعی از یهود و نصاری در اثر تبلیغات حقایق سمات وی مشرف به اسلام شدند و نیز گروهی از بابیه و صوفیه و دیگر منحرفین از اسلام و ایمان باذعان عقاید حقه جعفریه مستبصر گردیده‌اند و در ادوار زندگانی خود با فحول رجال و متخصصین هر فنی ملاقات و از هر باغی گلی چیده و از هر بلبلی نوائی شنیده و مرجع افاده و استفاده افاضل وقت خود بوده و می‌باشند.
و از کثرت زهد و ورع پیرامون زخارف دنیویه نگردیده و علاقه قلبی را بالمره از آنها قطع و فقط به جمع کتب متنوعه علمیه که آن هم محض آخرت و آخرت محض است و ربطی به زخارف دنیویه ندارد میل مفرطی داشته و دارند و کتابخانه ایشان مانند نگارخانه ارتنک حاوی گلهای رنگارنگ می‌باشد که هر یک از فقیه و اصولی و حکیم و متکلم و منطقی و رجالی و ریاضی و ادیب و طبیب و متخصصین علوم غریبه و صنایع عجیبه می‌توانند از آن گلزار محمدی و بوستان علوی موافق دلخواه خود گلی چیده و یا عطری مناسب مشام خود استشمام نماید.
در سخاوت و بذل و کرم و سعه صدر نادره زمان و وحید دورانست. مراجع و زعماء مبسوط الید بسیاری دیده‌ام ولی به این صفات و خصایص کمتر یافته‌ام.
انصاف می‌دهم که دلیران و دلبران
بسیار دیده‌ام ولی نه به این حسن دلبری
بالاخص در اعطاء کتب و انفاق انگشتر که اقتداء به جد کرام خود امیرالمومنین علیه‌السلام نموده و هزاران نفر از دانشمندان و علماء اعلام و خطباء عظام و اصناف دیگر انام را به بذل انگشتر عقیق و فیروزه و غیره مسرور و مفتخر نموده است.
اساتید و مشایخ اجازه معظم له

آن جناب مقدمات را از مرحوم شیخ زاهد عابد شیخ مرتضی طالقانی و والد معظم خود و دیگر مشایخ وقت اخذ نموده و علم تجوید را از شیخ نورالدین شافعی بکتاشی که در تلاوت قرآن عاصم زمان خود بوده اخذ و علم انساب آل رسول صلی الله علیه و آله را از والد معظم خود و از استاد عماد سید محمدرضا صائغ بحرانی و دیگر اساتید فن تلمذ نموده و علم تفسیر را از والد مکرم و عالم زاهد صاحب کرامات شیخ محمدحسین بن محمدخلیل شیرازی عسکری و متون فقه و اصول را از شیخ محمدحسین مذکور و هم میرزا محمدعلی رشتی صاحب کتاب شرح القبله و آقا میرزا محمود شیرازی و آقا شیخ محمدحسین قاجاری تهرانی نجفی و دیگر اجلاء وقت تلمذ نموده و در فقه و اصول استدلالی حاضر حوزه مرحوم آیت‌الله آقا ضیاءالدین عراقی و آیت‌الله شیخ مهدی نوائی مازندرانی و دیگر اجلاء و سه سال در سامره و کاظمین در فقه و حدیث و رجال و درایة حاضر حوزه مرحوم آیت‌الله آقا سید حسن صدر و در اصول از بحث مرحوم آیت‌الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت‌الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت‌الله شیخ مهدی خالصی استفاده کرده آنگاه به نجف مراجعت و علم کلام و تفسیر را از آیت‌الله شیخ محمدجواد بلاغی و آیت‌الله شیخ محمداسمعیل محلاتی فراگرفته و در سال 1342 ق به تهران وارد و در آنجا حدود یکسال توقف نموده و عرفان و علوم عقلیه و ریاضیات و بعض فنون دیگر را از افاضل تهران مانند آیت‌الله آقا حسین نجم‌آبادی و آیت‌الله حاج شیخ عبدالنبی نوری و دیگران استفاده کرده تا آنکه حاوی مراتب علمیه و عملیه عقلیه و نقلیه گردیده و در سال 1343 قمری مهاجرت به قم نموده و تا این تاریخ که سال 1393 هجریست پنجاه سال در این بلده طیبه مشغول به تدریس و تالیف کتب متنوعه و اقامه جماعت و مرجعیت و سرپرستی حوزه مقدسه علمیه قم می‌باشند و با این همه مشاغل و گرفتاریهائی که شب و روز وی را مستغرق نموده است کمتر مستحب و نافله است که از وی فوت شود.

مشایخ اجازه آن جناب که تمامی از مراجع تقلید و علماء اعلام و فقهاء عظام فریقین امامیه و عامه و زیدیه و اسماعیلیه‌اند از دویست نفر متجاوز است که برای تبرک چند نفر آنان را ذکر می‌نمایم.

1- السید حسن صدر کاظمین 2- السید نجم‌الحسن الهتدی موسس مدرسه الواعظین در لکنهو هندوستان 3- السید ناصر حسین ابن آیت‌الله السید حامد حسین صاحب عبقات الانوار 4- السید محسن الامین الشامی 5- السید ابوالقاسم الدهکردی 6- السید عبدالحسین بروجردی آل کمونه 8- الشیخ علی بن محمد الرضا آل کاشف الغطاء 8- الشیخ هادی آل کاشف

الغطاء 9- الشیخ مرتضی آل کاشف الغطاء 10- الشیخ محمدجواد البلاغی 11- الشیخ محمداسماعیل محلاتی 12- السید جعفر آل بحرالعلوم 13- الشیخ فتح‌الله شریعت اصفهانی 14- المیرزا محمد العسکری التهرانی 15- آیت‌الله السید ابوالحسن اصفهانی 16- آیت‌الله السید محمد فیروزآبادی 17- آیت‌الله المیرزا حسین نائینی 18- آیت‌الله الحاج الشیخ عبدالکریم الحایری 19- آیت‌الله الحاج آقاحسین قمی 20- آیت‌الله حاج آقاحسین بروجردی و آیت‌الله آخوند ملامحمدحسین فشارکی و آیت‌الله آقاسید محمد نجف‌آبادی و آیت‌الله آقاسید علی نجف‌آبادی و آیت‌الله آقا شیخ عبدالنبی نوری و آقای امام جمعه خوئی و آقای شیخ مهدی حکمی قمی و آقای شیخ محمدعلی آیت‌الله شاه‌آبادی و آقا میرزا ابوالهدی کرباسی و آقای حاج شیخ علی‌اکبر نهاوندی مشهدی و آقا سید محسن اراکی و آقای حاج شیخ محمدباقر بیرجندی و آقای حاج شیخ عباس محدث قمی و آقای حاج شیخ محمدحسین اصفهانی کمپانی و آقا میرزا ابوالحسن مشکینی صاحب حاشیه کفایه و آقا شیخ عبدالحسین رشتی صاحب حاشیه کفایه و آقاسید مهدی بحرانی نسابه نجفی و آقامیرزا محمدعلی اردوبادی و آقا سیدمحمدباقر کشمیری و آقاسید راحت حسین رضوی کوپال پوری و آقا سید عبدالباقی شیرازی ملاباشی و صدها نفر دیگر و اجازات اجتهاد ایشان از آقا ضیاءالدین عراقی و آقای فشارکی و آقای یثربی کاشانی و آقا شیخ محمدحسن اصفهانی و آقا شیخ عبدالکریم یزدی.

آثار علمی و قمی معظم‌له که به طبع رسیده و یا مخلوط مانده است بسیار است از آن جمله:

1- تعلیقات بر احقاق الحق قاضی نورالله شهید در بیست و شش مجلد که یازده مجلد آن به طبع رسیده و باقی آماده برای طبع می‌باشد و این تعلیقات خود شرح مبسوط و کتاب مستقلی در ولایت امیرالمومنین علی علیه‌السلام و خاندان عصمت و طهارت و امامت ائمه معصومین علیهم‌السلام و فضائل آن خاندان است از هزاران کتب اهل سنت انتخاب شده بنحو استدلال با رعایت اختصار.

2- غایه القصوی لمن رام التمسک بالعروه الوثقی حواشی بر عروه الوثقی علامه یزدی در دو مجلد بزرگ.

3- توضیح‌المسائل که بکرات به طبع رسیده 4- حاشیه بر فصول المهمه شیخ حر عاملی 5- کتاب الهدایه حاشیه بر کفایه.

6- دفع الغاشیه عن وجه الحاشیه (حاشیه بر حاشیه ملاعبدالله یزدی در منطق) 7- المعول فی امر المطول.

8- جذب القلوب الی دیار المحبوب در سوانح و وقایع ایام عمر 9- مسارح الافکار فی حل مطارح الانظار حاشیه بر تقریرات اصول شیخنا الانصاری.

10- مشجرات آل الرسول که از بزرگترین تصنیفات شیعه و گرانبهاترین

کتب در انساب است در چند مجلد.
11- الرساله الافطسیه در نسب گروهی از سادات طفرود که در تهران چاپ شده.
12- الرحله الشیرازیه که در مسافرت به شیراز نوشته‌اند 13- الرحله الاصفهانیه در مسافرت به اصفهان تالیف نموده‌اند.
14- مزارات علویین در ایران و خارج ایران.
15- کتاب المسلسلات فی مشایخ الاجازات در سه مجلد به شرح زیر 1- در اجازات علماء امامیه از اثناعشریه که به معظم‌له داده‌اند 2- اجازاتی که علماء عامه از حنفی‌ها و مالکیها و شافعیها و حنبلیها و زیدیه و غیر آنان که برای آن جناب نوشته‌اند 3- اجازاتیکه ایشان به دیگران داده‌اند.
مرجع تقلید، محقق، عالم دینی.
تولد: 1276(20 صفر 1315 ق.)، نجف اشرف.
درگذشت: 7 شهریور 1369(7 صفر 1412 ق.) قم.
آیت‌الله العظمی سید شهاب‌الدین مرعشی نجفی، فرزند سید شمس‌الدین، آموزش‌های اولیه خود را نزد پدر و جده‌اش آغار کرد. پس از این در حوزه‌های درس اساتید شرکت کرد. در وس مقدماتی را نزد پدر، شیخ مرتضی طالقانی، شیخ محمدحسن سدهی اصفهانی نجفی، شیخ شمس‌الدین شکوئی قفقازی، سید محمدکاظم خرم‌آبادی نجفی، میرزا محمود معلم و نیز جده خود بی‌بی شمس شرف بیگم طباطبایی فراگرفت. وی تجوید و قرائت قرآن را از میرزا ابوالحسن مشکینی نجفی، پدرش سید شمس‌الدین مرعشی نجفی، سید آقا شوشتری، شیخ عبدالسلام کردستانی شافعی و شیخ نورالدین بکتاشی شافعی آموخت. علم انساب را از پدر خود از سید محمدرضا موسوی بحرانی و سید محمد مهدی غریقی صائغ و تفسیر قرآن را از پدر و از شیخ محمد حسین شیرازی، سید هبةالدین شهرستانی و سید ابراهیم رفاعی شافعی بغدادی و فقه و اصول را از پدر خود و از شیخ مرتضی طالقانی، سید محمدرضا مرعشی نجفی رفسنجانی شیخ غلامعلی قمی، ابوالحسن مشکینی نجفی، سید آقا شوشتری، میرزا حبیب‌الله اشتهاردی، میرزا محمد تهرانی، میرزا محمدعلی کاظمینی، شیخ عبدالحسین رشتی، میرزا آقا سید ابراهیم اصطهباناتی، شیخ موسی کرمانشاهی، شیخ نعمت‌الله لاریجانی، سید علی طباطبائی یزدی، شیخ محمدحسین شیرازی، میرزا محمود شیرازی، سید جعفر بحرالعلوم، سید محمدکاظم خرم آبادی و عباس خلیلی و علوم ریاضی و هیئت را از شیخ عبدالکریم بوشهری، سید ابوالقاسم موسوی خوانساری، دکتر عندلیب‌زاده، میرزا محمود اهری، محمد محلاتی، شیخ عبدالحمید رشتی، احمد منجم، سید محمدکاظم عصار، جمال‌الدین کرباسی و علم طب را از پدر و از محمدعلی‌خان مؤید الطباء و علم رجال و درایه و

حدیث را از پدر و از سید ابوتراب خوانساری، شیخ عبدالله مامقانی، شیخ محمد حرزالدین نجفی، میرزا علی حسینی مرعشی شهرستانی و میرزا ابوالهدی کرباسی، فقه و اصول استدلالی را از آیت‌الله ضیاءالدین عراقی، آیت‌الله سید احمد بهبهانی، شیخ احمد کاشف الغطاء، شیخ علی‌اصغر ختیایی تبریزی، شیخ محمدحسین کاشف الغطاء، شیخ علی بن باقر نجفی، شیخ محمداسماعیل محلاتی، شیخ عبدالنبی نوری، سید ابراهیم اصطهباناتی، حسین نجم‌آبادی، آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی، سید علی یثربی کاشانی و محمدرضا مسجدشاهی فراگرفت. آنگاه در شهرهای سامرا و کاظمین مدت سه سال فقه و حدیث و رجال را از آیت‌الله سید حسن صدر و اصول را نزد آیت‌الله شیخ مهدی خالصی آموخت و بعد از مراجعت به نجف اشرف علم کلام را نزد آیت‌الله شیخ محمد جواد بلاغی، شیخ محمد اسماعیل محلاتی، سید هبةالدین شهرستانی، علی‌اکبر یزدی، پدر خود و دیگران آموخت.

آیت‌الله مرعشی موفق به دریافت بیش از چهارصد اجازه‌ی روایتی و تعدادی اجازات اجتهاد و اجازات نفسی از مشایخ دیگر گردید که اجازات کتبی وی در کتاب المسلسلات فی الاجازات آمده است.

آیت‌الله مرعشی نجفی در بیست و یکم محرم 1342 از نجف به ایران آمد و پس از سفری به مشهد و تهران و شهر ری، به قم سفر کرد و به سبب درخواست آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی در قم ساکن شد و مدتی هم در جلسات درس ایشان و حوزه‌های دررس آیت‌الله حاج شیخ مهدی حکمی قمی، آیت‌الله سید علی یثربی کاشانی و علی‌اکبر مدرس یزدی، معروف به حکیم الهی و دیگر علما شرکت کرد.

آیت‌الله مرعشی نجفی از زمان ورود به قم، در کنار آیت‌الله عبدالکریم حائری یزدی به تحکیم پایه‌های حوزه‌ی نوپای قم پرداخت. ورود وی به ایران و قم مصادف بود با آغاز زمامداری رضاشاه بود که با مظاهر اسلام و تشیع به مبارزه برخاسته بود. او در مقابل فشارها و ضربات رضاشاه علیه حوزه و روحانیت مردانه ایستاد و جلسات درس او منظم بین شش تا هفت جلسه درس در مدرسه فیضیه، صحن و حرم حضرت معصومه (س) برقرار می‌شد. به این ترتیب وی را می‌توان یکی از مؤسسان حوزه‌ی علمیه‌ی قم به شمار آورد که تا هنگام رحلت آیت‌الله حائری یزدی، همگام با ایشان فعالیت کرد. پس از رحلت آیت‌الله حائری یزدی نیز در جهت حفظ و بقای حوزه کوشش کرد. در آن زمان حلقه‌های دروس خارج فقه و اصول خود را تشکیل داد.

آیت‌الله مرعشی پس از رحلت آیت‌الله بروجردی در 1380 ق. جزو معدود مجتهدانی بود که به عنوان مرجعیت شیعه انتخاب گردید و از آن پس به عنوان یکی از ارکان اصلی حوزه و جهان تشیع درآمد و به سهم خویش در

اداره‌ی حوزه‌ی علمیه‌ی قم شرکت نمود. وی بیشتر از هفتاد سال به تدریس در حوزه‌ی علمیه‌ی قم مشغول بود.
آثار و تألیفات وی به این شرح است: تعلیقات احقاق الحق قاضی نورالله مرعشی شوشتری شهید که بیست و هفت جلد آن منتشر شده و تا پنجاه جلد می‌رسد، مشجرات آل رسول‌الله الاکرام (ص)، شرح و حاشیه بر عمدة المطالب (در چند مجلد)، طبقات النسابین، الهدایة فی معاضل الکفایة، حواشی رسائل شیخ مرتضی انصاری، المسلسلات فی الاجازات، مسارح الافکار فی مطارح الانظار (حاشیه بر تقریرات شیخ انصاری)، المعول فی امر المطول، الوقت و القبلة الرد علی مدعی التحریف، مصطلحات فقهیه، الغایة القوی، سلوة الحزین و مونس الکئیب، المشاهد و المزارات، القصاص علی صوء القرآن و سنته (به قلم عادل علوی، 1374).
از خدمات فرهنگی آیت‌الله مرعشی نجفی می‌توان به این موارد اشاره کرد: ساختن مدارس علوم دینی و تعمیر آنها در قم مدارس مهدیه در خیابان باجک، مؤمنیه در خیابان چهارمردان، شهابیه در خیابان امام خمینی، مرعشیه در خیابان آیت‌الله مرعشی (ارم سابق قم)، ساخت و تعمیر و بازسازی مساجد در ایران و جهان، ساخت و تعمیر بیمارستان‌ها از جمله بیمارستان کامکار در قم، درمانگاهی در بیمارستان نکویی قم، آسایشگاه معلولین در قم، ساختمان بخش قلب بیمارستان نکویی، مرکز توانبخشی بهزیستی واقع در میدان امام خمینی قم که دارالشفای آل محمد (ص) نیز نامیده می‌شود، تأسیس کتابخانه با خرید قطعه زمین به مساحت 1500 متر مربع مقابل مدرسه مرعشیه در خیابان آیت‌الله مرعشی (ارم سابق) کتابخانه‌ای با زیربنای 3500 متر در پنج طبقه ساخته شد که در نیمه‌ی شعبان 1349 با حدود 16000 جلد کتاب چاپی و خطی افتتاح گردید. بعدها طبق حکم حضرت امام (ره) دولت قطعه زمینی در کنار کتابخانه با مساحت 2400 متر مربع فراهم و در اختیار تولیت کتابخانه قرار داد. در توسعه‌ی جدید 16000 متر مربع زیربنا در هفت طبقه با ظرفیت سه میلیون جلد کتاب چاپی و بیش از 120000 جلد کتاب خطی ملحوظ شده است.
این کتابخانه (تا سال 1374) نزدیک به 500000 جلد کتاب چاپی، 35000 مجلد با 50000 عنوان نسخه خطی، بیش از 20000 جلد کتاب چاپی به زبان‌های لاتین، نزدیک به 5000 جلد نسخه عکسی، حدود 8000 میکروفیلم و بیش از هزار عنوان روزنامه و نشریه دارد. همچنین مجهز به دستگاه‌های مدرن آتش‌نشانی، مبارزه با آفات طبیعی، دستگاه‌های قرنطینه و آفت‌زدایی است.
آیت‌الله مرعشی نجفی پیش از فوت چند بار در بیمارستان‌های قم و تهران بستری شد و دوبار هم برای درمان به خارج از کشور یعنی اسپانیا و

انگلستان مسافرت نمود. اما سرانجام در شامگاه روز چهارشنبه هفتم ماه صفر 1412 برابر با هفتم شهریور ماه 1369 در سن نود و شش سالگی، پس از اقامه‌ی آخرین نماز جماعت در صحن حضرت فاطمه معصومه (س) و بازگشت به منزل گرفتار حمله و سکته قلبی شد و درگذشت. پیکر وی در کتابخانه عمومی خود ایشان دفن گردید.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر
منابع زندگینامه :[1] آینه‌ی دانشوران (181 -177)، الذریعه (204/ 23 ,276/ 21 ،376/ 20 ،355 ،264/ 18 ،186/ 16 ،88/ 15 ،215 ،140/ 12 ،378/ 6 ،260/ 2)، ریحانه (134 -129/ 3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 848 -847/ 14)، علماء معاصرین (219 -217)، گلزار معانی (702 -695)، گنجینه‌ی دانشمندان (52 -37/ 2 ،215 -211 ،56 -51/ 1)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (1190 -1189/ 3).

مرغینانی، برهان‌الدین، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(617/ 593 -530 ق)، فقیه حنفی، محدث و مفسر. مشهور به شیخ‌الاسلام. نسبتش به مرغینان، از توابع فرغانه می‌رسد. او جامع تمام علوم متداول زمان خود و از مشاهیر علمای عامه بود. به آورده‌ی «ریحانة الادب»، به هنگام فتنه‌ی چنگیزی ساکن مرغینان بود و از طرف اهالی به عنوان سفیر صلح انتخاب و برای مذاکرات و عقد مصالحه به سوی چنگیزخان فرستاده شد. اما عاقبت چون با مفاد پیمان مخالفت کرد، شهر مورد تهاجم و قتل عام قرار گرفت و مرغینانی در آن غائله از میان رفت، در این صورت وفات وی در 617 ق صحیح‌تر به نظر می‌رسد. از آثارش: «بدایة المبتدی»، در فقه حنیفی؛ «الهدایة فی شرح البدایة»؛ «کفایة المنتهی»؛ «التجنیس و المزید»؛ «الفرائض»؛ «مختارات مجموع النوازل»؛ «نشر المذاهب»؛ شرح «الجامع الکبیر» شیبانی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (73/ 5)، تاریخ ادبیات در ایران (263/ 2)، ریحانه (293/ 5 ،256/ 1)، سیر النبلاء (232/ 21)، کشف الظنون (2032 -352 353، 569، 1250- 1251، 1501، 1624، 1852، 1953، 2031- 228، -227)، معجم المؤلفین (46 -45/ 7)، هدیة العارفین (702/ 1).

مروج‌الاسلام، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1271.
درگذشت: 1358.
از آثار اوست: نفائح العلام فی سوانح الایام (1373).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

مرورودی، ابواحمد، ابویحیی هیثم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 227 ق)، حافظ و محدث. اصلش از مرورود خراسان و ساکن بغداد بود. از مالک بن انس و لیث بن سعد و یعقوب قمی و حفص بن میسره و ابراهیم بن ادهم و جراح بن ملیح بهرانی و اسماعیل بن عیاش و معافی بن عمران و محمد بن ایوب بن میسره و یحیی بن حمزه و صدقة بن خالد و خالد بن یزید و جماعتی حدیث شنید. احمد بن حنبل و فرزندش، عبداللّٰه بن احمد حنبل، و بخاری و ابوزرعه رازی و ابوبکر احمد بن علی مروزی و احمد بن حسن صوفی و محمد بن ابراهیم پوشنجی و ابوحاتم رازی و ابویعلی موصلی و ابوبکر صغانی و سعید بن سعد بخاری و عباس بن محمد دوری و موسی بن هارون حافظ و ابوزرعه دمشقی از وی حدیث شنیدند. گفته‌اند که احمد حنبل او را ستوده است. در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (59 -58/ 14)، التاریخ الکبیر (216/ 8)، تذکرة الحفاظ (470 -469/ 2)، تهذیب التهذیب (83 -82/ 11)، تهذیب الکمال (342 -340/ 19)، الثقات (236/ 9)، الجرح و التعدیل (ج 4، ق 86/ 2)، سیر النبلاء (479 -477/ 10)، طبقات ابن‌سعد (246/ 7)، طبقات الحفاظ (227)، العبر (314/ 1).

مرورودی، ابوالحارث سریج

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 235 ق)، حافظ، محدث، مفسر، فقیه و عابد. او ساکن بغداد بود. از سفیان بن عیینه و هشیم بن بشیر و عباد بن عباد مهلبی و عبداللّٰه بن ادریس و حمید بن عبدالرحمان رؤاسی و اسماعیل بن علیه و یوسف بن یعقوب ماجشون و اسماعیل بن مجالد و ابواسماعیل ابراهیم بن سلیمان مودب و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و مروان بن شجاع و سلم بن سالم بلخی و خالد بن نافع اشعری و اسماعیل بن جعفر و ابراهیم بن خثیم بن عراک حدیث شنید. مسلم بن حجاج نیشابوری و بقی بن مخلد اندلسی و ابوزرعه‌ی رازی و موسی بن هارون و ابوالقاسم بغوی و احمد بن حسن صوفی و ابوحاتم محمد بن ادریس رازی و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل و ابوبکر احمد بن علی مروزی و حامد بن محمد بن شعیب بلخی و محمد بن عبداللّٰه حضرمی و عبداللّٰه بن محمد بن ابی‌دنیا از وی روایت کرده‌اند. بخاری و نسایی نیز به واسطه‌ی ابویحیی محمد بن عبدالرحیم صاعقه از او روایت نموده‌اند. از آثارش: «التفسیر»؛ «التاریخ»؛ «الناسخ و المنسوخ»؛ «القراآت»؛ «السنن»، در فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (221 -219/ 9)، التاریخ الکبیر (205/ 4)، تهذیب التهذیب (400 -399/ 3)، تهذیب الکمال (62 -59/ 7)، الثقات (307/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 305/ 1)، سیر النبلاء (147 -146/ 11)، شذرات الذهب (85 -84/ 2)، العبر (331/ 1)، الفهرست ابن‌الندیم، ترجمه (420)، معجم المؤلفین (209/ 4)، النجوم الزاهرة (338/ 2).

مروزی، ابوبکر احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 292 ق)، حافظ، محدث و قاضی. نسایی او را در حدیث ثقه می‌داند. اصلش از مرو و قاضی حمص و دمشق بود. از علی بن جعد و ابونصر تمار و کامل بن طلحه و ابراهیم بن حجاج سامی و یحیی بن معین و احمد بن حنبل و صالح بن مالک خوارزمی و زهیر بن حرب و ابوربیع زهرانی و حکم بن موسی و عبیداللّٰه قواریری و منصور بن ابی‌مزاحم و سوید بن سعید حدیث روایت کرد. ابوعبدالرحمان نسایی و ابوالقاسم طبرانی و ابوعبداللّٰه بن مروان و ابواحمد بن ناصح و ابوعلی ابن معروف و محمد بن احمد عسکری و احمد بن عبید حمصی و ابوعوانه و ابوجوصا از او روایت کردند. در دمشق درگذشت. از وی تصانیف سودمند و مسانید برجا ماند. از آثارش: کتاب «العلم»؛ کتاب «الجمعة»؛ «مسند عائشة»؛ «مسند ابی‌بکر الصدیق»؛ «مسند عثمان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (164/ 1)، تاریخ بغداد (305 -304/ 4)، تذکرة الحفاظ (664 -663/ 2)، تهذیب التهذیب (57 -56/ 1)، سیر النبلاء (528 -527/ 13)، طبقات الحفاظ (311)، معجم المؤلفین (8/ 2).

مروزی، ابوبکر محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 298 ق)، محدث. از عاصم بن علی و علی بن جعد و خلف بن هشام بزار و بشر بن ولید و عثمان بن ابی‌شیبه و ابوعبید قاسم بن سلام و سعید بن سلیمان واسطی حدیث شنید. احمد بن سلمان نجاد و ابوبکر شافعی و مخلد باقرحی دقاق و طبرانی و حسین بن محمد بن عبید عسکری و ابوبکر اسماعیلی و حبیب بن حسن قزاز و محمد بن احمد بزاز و دیگران از وی روایت کردند. در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (423 -422/ 3)، سیر النبلاء (49 -48/ 14)، شذرات الذهب (231/ 2)، العبر (436/ 1).

مروزی، ابوزید محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(371 -301 ق)، فقیه شافعی و محدث. شیخ شافعیان بود. نسبت وی به فاشان، از قرای مرو می‌رسد. فقه را از ابواسحاق مروزی آموخت. از ابوبکر احمد بن محمد منکدری و ابوالعباس محمد بن عبدالرحمان دغولی و عمر بن علک و محمد بن عبداللّٰه سعدی و جماعتی حدیث شنید. وی به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سپس در مکه مجاور گردید و در آنجا «صحیح بخاری» را از محمد بن یوسف فربری روایت کرد. ابوزید مروزی موثق‌ترین کسی است که این کتاب را از فربری روایت کرده است. ابوبکر قفال مروزی و دیگر فقهای مرو از او فقه آموختند. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوالحسن دارقطنی و عبدالوهاب میدانی و هیثم بن احمد دمشقی صباغ و ابوالحسن بن سمسار و ابوبکر برقانی و محمد بن احمد محاملی و ابومحمد عبداللّٰه بن ابراهیم اصیلی و دیگران از او حدیث شنیدند. در مرو درگذشت. در «هدیة العارفین» و به تبع آن در «معجم المؤلفین» کتابهای «الاقناع»، در حدیث و «تفسیر المسعودی» به وی نسبت داده شده است. اما در «کشف الظنون»، «الاقناع» از آن قاضی ابوالفضل محمد بن احمد بن لیث مروزی و «تفسیر المسعودی» از آن ابوعبداللّٰه محمد بن احمد مروزی (شاگرد قفال مروزی) دانسته شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (339 -338/ 4)، تاریخ بغداد (314/ 1)، تاریخ نیشابور (174)، سیر النبلاء (315 -313/ 16)، شذرات الذهب (76/ 3)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (201 -200/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (77 -71/ 3)، العبر (138/ 2)، کشف الظنون (140، 458)، معجم البلدان (262/ 4)، معجم المؤلفین (283/ 8)، المنتظم (437/ 8)، الوافی بالوفیات (72 -71/ 2)، وفیات الاعیان (209 -208/ 4)، هدیة العارفین (50/ 2).

مروزی، ابوسهل عبداللَّه

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 115 -16 ق)، حافظ، محدث و قاضی. شیخ و قاضی مرو بود. از پدرش و عمران بن حصین و عبداللَّه بن مغفل مزنی و ابوموسی اشعری و عایشه و ام‌سلیمه و سمرة بن جندب و مغیرة بن شعبه و عبداللَّه بن عباس و عبداللَّه بن مسعود و بشیر بن کعب و حمید بن عبدالرحمان حمیری و ابوالاسود دؤلی و حنظلة بن علی اسلمی و انس بن مالک و سعید بن مسیب و عبداللَّه بن عمر و ابوهریره روایت کرد. فرزندانش، سهل و صخر، و بشیر بن مهاجر و ثواب بن عتبه و حجیر بن عبداللَّه و حسین بن ذکوان معلم و حسین بن واقد مروزی و داوود بن ابی‌فرات و سعید جریری و عبداللَّه بن مسلم مروزی و عطاء خراسانی و عبیداللَّه بن عبداللَّه عتکی و عثمان بن غیاث و کهمس بن حسن و مطر وراق و ابوربیعه ایادی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در جاورسه در سه فرسنگی مرو درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (51/ 5)، تذکرة الحفاظ (107 -102/ 1)، تهذیب التهذیب (141 -140/ 5)، تهذیب الکمال (38 -36/ 10)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 13/ 2)، سیر النبلاء (52 -50/ 5)، شذرات الذهب (151/ 1)، طبقات الحفاظ (91)، العبر (110/ 1)، معجم البلدان (112/ 2).

مروزی، ابوصمصام سید عماد الدین ذوالفقار

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(536 -455 ق)، متکلم، محدث و فقیه امامی. ملقب به حمیدان. وی علاوه بر کنیه‌ی ابوصمصام به ابوالوضّاح هم مکنّی بود. او همان ابن معبد حسنی است. زادگاه او شهر مرو بود، و سفرهای متعددی به سرزمینهای مختلف اسلامی داشت؛ زمانی را در بغداد سپری کرد و مدتی نیز در اصفهان بود و در آن شهر از نظام الملک طوسی، وزیر آلب ارسلان و ملکشاه سلجوقی، حدیث شنید. او از شیخ طوسی، سید مرتضی، شیخ نجاشی، شیخ محمد حلوانی و سلاّر بن عبدالعزیز دیلمی روایت می‌کرد. شاگردان و راویان ابوصمصام را شخصیتهایی سرشناس مانند قطب الدین راوندی، سید فضل الله راوندی، ابن شهر آشوب، ابوسعد سمعانی، ابوالقاسم ابن عساکر تشکیل می‌دهند. او ظاهری نیکو و بیانی شیرین داشت. ابوصمصام از حلقه‌های مهم در سلسله‌ی اسانید امامیه به شمار می‌رود و می‌توان وی را به عنوان یکی از ناقلان عمده‌ی مصنفات پیشینیان امامی به حساب آورد. سید عمادالدین همچنین، در انتقال مصنفات و روایات غیر شیعی نیز دست داشت، مثلا، او یکی از راویان اصلی «تفسیر ثعلبی» بود. روایات پراکنده‌ی او نیز در کتب محخدثان فراوان یافت می‌شود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (434 -432 /6)، ریاض العلماء (280 -277 /2)، ریحانه (163 /7)، فوائد الرضویه (178)، فهرست منتجب الدین (74 -73)، الکنی و الالقاب (106 -103 /1)، لسان المیزان (55 /3)، هدیة الاحباب (24 -23).

مروزی، ابوطالب عزیزالدین اسماعیل

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(572- وف بعد از 614 ق)، محدث، فقیه، اصولی، نحوی، لغوی، شاعر، منجم و نسب شناس. نسب او به محمد دیباج، فرزند امام صادق (ع)، می‌رسد. جد سوم وی از قم به مرو سفر کرد و در آنجا سکنی گزید. در مرو متولد شد و تحصیلات خود را در زادگاه خود مرو آغاز کرد و نزد کسانی چون قاضی محمد بن سلیمان فقیهی دانش آموخت. در جوانی به قصد زیارت خانه خدا از مرو خارج شد. در 592 ق به بغداد که رسید از ادامه سفر منصرف شد و مدتی همان جا ماند. ابوطالب از شهرهای خوارزم، هرات، نیشابور، گرگان، ری، یزد، شیراز، رامهرمز و همدان نیز دیدن کرد و از مشایخ و دانشمندان این شهرها بهره جست. در میان مشایخ او باید از فخر رازی، عبدالسید خوارزمی، بلغاری، محمد دیباجی، محمد ماهروی، اسماعیل کاشانی و ابن سمعانی نام برد. تاریخ بازگشت وی به مرو روشن نیست. زمانی که در مرو بود با فخر رازی دیدار کرد و در همان زمان بود که کتاب «الفخری» را برای وی تألیف کرد. در مرو در منزل خود مجالس درس برگزار می‌کرد و در آن طالبان علوم حضور می‌یافتند. یاقوت حموی که از شاگردان وی می‌باشد پس از توصیر صفات زیبای استادش در «معجم الادباء» چند بیت از اشعار او را آورده است. تنها اثر بازمانده از وی «الفخری فی انساب الطالبین» است که در قم به چاپ رسیده؛ اثر دیگر وی «حظیرة القدس»، در حدود 60 مجلد، در خصوص انساب طالبیان بود و تلخیص آن «بستان الشرف» در حدود 20 مجلد؛ و کتابی نیز درباره‌ی نسب شافعی تألیف کرد.از آثار دیگر او: «زبدة الطالبیه»؛ «غنیة الطالب فی نسب آل ابی‌طالب»؛ «المثلث» و «الموجز» در نسب.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (308 /1)، اعیان الشیعه (320 -319 /3)، الذریعه (252 /23 ،79 /19 ،67 /16 ،29 /12 ،26/7 ،107 -106 /3)، ریحانه (112 /3)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم الادباء (150 -142 /6)، معجم المؤلفین (266 /2)، هدیة العارفین (211 /1).

مروزی، ابوعبدالرحمان علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(215/ 212/ 211 -137 ق)، حافظ و محدث. محدث مرو بود که به بغداد رفت. از ابراهیم بن طهمان و ابوحمزه سکری و حسین بن واقد و حماد بن زید و شریک بن عبداللّٰه و ابراهیم بن سعد و عبداللّٰه بن مبارک و ابوبکر بن عیاش و عبدالوارث بن سعید حدیث شنید. احمد بن حنبل و بخاری و یحیی بن معین و محمود بن غیلان و عباس دوری و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن منصور زاج و محمد بن عبداللّٰه بن کهزاد مروزی و ابوبکر بن ابی‌شیبه و عبداللّٰه بن منیر و عبداللّٰه بن محمد ضعیف و احمد بن سیار مروزی از وی روایت کردند. گفته‌اند که مدتی مذهب ارجاء داشت، سپس توبه کرد و بازگشت. او با اهل کتاب مجادله می‌کرد و کتابهای «تورات» و «انجیل» را نوشت و بیست و چهار کتاب از کتابهای ابن مبارک را کتابت کرد. در مرو درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الاسلام (حوادث 309 -307/ 220 -211)، تاریخ بغداد (372 -370/ 11)، التاریخ الکبیر (269 -268/ 6)، تهذیب التهذیب (255 -254/ 7)، تهذیب الکمال (233 -230/ 13)، الجرح و التعدیل (180/ 3)، سیر النبلاء (352 -349/ 10)، شذرات الذهب (35/ 2)، طبقات ابن سعد (264/ 7)، طبقات الحفاظ (178 -177)، العبر (290/ 1)، النجوم الزاهرة (262/ 2).

مروزی، ابوعبداللَّه نعیم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 229/ 228 ق)، فقیه، حافظ و محدث. در مرو شاهجان به دنیا آمد. ساکن مصر بود. بعدها به بغداد و از آنجا به سامرا رفت. وی حسین بن واقد مروزی را ملاقات کرد. از ابوحمزه سکری و هشیم و ابوبکر بن عیاش و ابراهیم بن طهمان و فضل بن موسی سینانی و فضیل بن عیاض و عبداللَّه بن مبارک و عیسی بن عبید و سفیان بن عیینه و حفص بن غیاث و عبدالعزیز دراوردی و معتمر بن سلیمان و ابوداوود طیالسی و جریر بن عبدالحمید و ابراهیم بن سعد حدیث شنید. بخاری و یحیی بن معین و ابوحاتم رازی و احمد بن منصور رمادی و عبید بن شریک بزاز و ابواسماعیل ترمذی و یعقوب فسوی و احمد بن یوسف سلمی و اسماعیل بن سمویه و بکر بن سهل دمیاطی و حمزة بن محمد بن عیسی کاتب و جماعتی از وی روایت کردند. در سامرا در زندان معتصم درگذشت. او اول کسی است که «مسند» در حدیث را گردآوری کرده است. از آثارش «الفتن و الملاحم» است. در «هدیة العارفین» به نقل از صاحب «عیون التواریخ» از ابن حنبل آمده است که نعیم بن حماد سیزده کتاب در رد جهمیه و کتابی در رد ابوحنیفه و محمد بن حسن شیبانی داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (14/ 9)، تاریخ بغداد (314 -306/ 13)، التاریخ الکبیر (100/ 8)، تذکرة الحفاظ (420 -418/ 2)، تهذیب التهذیب (413 -409/ 10)، تهذیب الکمال (138 -129/ 19)، الثقات (219/ 9)، الجرح و التعدیل (ج 4، ق 464 -463/ 1)، سیر النبلاء (612 -595/ 10)، شذرات الذهب (67/ 2)، طبقات ابن سعد (359/ 7)، طبقات الحفاظ (203)، العبر (318/ 1)، کشف الظنون (1445)، معجم المؤلفین (113/ 13)، میزان الاعتدال (248 -246/ 4)، النجوم الزاهرة (308/ 2)، هدیة العارفین (498 -497/ 2).

مروزی، ابوعثمان سعید

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 227 ق)، حافظ، مفسر و محدث. به وی طالقانی نیز گفته‌اند. در جوزجان به دنیا آمد و در بلخ نشو و نما یافت و در مکه مجاور گردید. در خراسان و حجاز و عراق و مصر و شام و جزیره و سایر نقاط از مالک بن انس و حماد بن زید و ابی‌قدامه حارث بن عبید ایادی و داوود بن عبدالرحمان عطار و مهدی بن میمون و ابوعوانه وضاح بن عبداللّه و حسان بن ابراهیم کرمانی و اسماعیل بن عیاش و لیث بن سعد و فضیل بن عیاض و جریر بن عبدالحمید و اسماعیل بن زکریا و دیگران حدیث شنید. احمد بن حنبل و مسلم و ابوداوود و احمد بن سهل اهوازی و احمد بن نجده هروی و اسماعیل بن عبداللّه سمویه اصفهانی و حرب بن اسماعیل کرمانی و حسن بن محمد زعفرانی و حسین بن اسحاق شوشتری و ابوزرعه‌ی رازی و عمرو بن منصور نسایی و ابوحاتم رازی و محمد بن ایوب رازی و یحیی بن موسی بلخی و یحیی بن یونس شیرازی و یعقوب بن سفیان فارسی و ابوالموجه محمد بن عمرو مروزی و جماعتی از وی روایت کردند. در مکه درگذشت. سال وفات وی به اختلاف از 226 تا 229 ق ذکر شده است. از آثارش: «السنن»، در حدیث، که در « طبقات الحفاظ» تحت عنوان «السنن و الزهد» آمده است؛ «تفسیر قرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (516/ 3)، تذکرة الحفاظ (417 -416/ 2)، تهذیب التهذیب (80 -79/ 4)، تهذیب الکمال (308 -305/ 7)، الثقات (269 -268/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 68/ 1)، سیر النبلاء (590 -586/ 10)، شذرات الذهب (62/ 2)، کشف الظنون (1007 -449)، طبقات ابن سعد (44/ 6)، طبقات الحفاظ (201)، العبر (314/ 1)، معجم المؤلفین (232/ 4)، میزان الاعتدال (127/ 2)، الوافی بالوفیات (263/ 15)، هدیة العارفین (388/ 1).

مروزی، ابوعلی هارون

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(231 -157 ق)، حافظ و محدث. معروف به ابوعلی خزاز. ساکن بغداد بود. از عبدالعزیز بن محمد دراوردی و حاتم بن اسماعیل بن سفیان بن عیینه و معتمر بن سلیمان و هشیم بن بشیر و مخلد بن یزید حرانی و مروان بن شجاع جزری و عبداللّٰه بن وهب مصری و یحیی بن زکریا بن ابی‌زائده و ولید بن مسلم و دیگران روایت کرد. احمد بن حنبل و عبداللّٰه بن احمد بن حنبل و مسلم و ابوداوود و ابوحاتم رازی و ابوزرعه‌ی رازی و موسی بن هارون و ابوالقاسم بغوی و ابن ابی‌الدنیا و محمد بن یحیی ذهلی و محمد بن عبداللّٰه مخرمی و احمد بن ابی‌خیثمه و حنبل بن اسحاق و ادریس بن عبدالکریم حداد مقری و جماعتی از وی روایت کردند. او در پایان عمر نابینا گشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (15 -14/ 14)، التاریخ الکبیر (226/ 8)، تهذیب التهذیب (12/ 11)، تهذیب الکمال (204 -203/ 19)، الجرح و التعدیل (ج 4، ق 96/ 2)، سیر النبلاء (130 -129/ 11)، شذرات الذهب (71/ 2)، طبقات الحافظ (238 -237)، العبر (323/ 1)، معجم المؤلفین (130/ 13).

مروزی، ابومعاذ فضل

قرن:3

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 211 ق)، محدث، نحوی و مقری. از عبداللّٰه بن مبارک و داوود بن ابی‌هند و عبید بن سلیم/ سلیمان روایت کرد. اهل مرو و محمد بن علی بن حسن بن شقیق از وی روایت کرده‌اند. ابومنصور ازهری در کتاب «تهذیب اللغة» خود از وی بسیار روایت کرده است. از آثارش کتاب «القراآت»، در قرآن است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (77)، الثقات (5/ 9)، طبقات المفسرین داودی (29 -28/ 2)، کشف الظنون (1449)، معجم الادباء (214/ 16)، معجم المؤلفین (67/ 8).

مروزی، شیخ‌الاسلام، ابوالفضل صدقة

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 226/ 223 -150 ق)، حافظ و محدث. از ابوحمزه محمد بن میمون سکری و سفیان بن عیینه و عبد اللّٰه بن وهب و وکیع بن جراح و حفص بن غیاث و ابوهمام محمد بن زبرقان اهوازی و یزید بن هارون و یحیی بن سعید قطان و عبدالرحمان بن مهدی و عبداللّٰه بن رجاء مکی و معاذ بن معاذ عنبری و ولید بن مسلم و معتمر بن سلیمان روایت کرد. بخاری و ابومحمد دارمی و یعقوب فسوی و احمد بن منصور زاج مروزی و عبیداللّٰه بن واصل بخاری و محمد بن نصر مروزی و ابوالموجه محمد بن عمرو فزاری و عبدالرحیم بن منیب مروزی و عبیداللّٰه بن سعید سرخسی و یحیی بن زکریا مروزی و محمود بن آدم مروزی از وی روایت کردند. جایگاه او در مرو چنان بود که امام احمد حنبل در بغداد. عباس عنبری گوید که او را چون احمد حنبل حجت بین خود و خدا قرار دادم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :التاریخ الکبیر (298/ 4)، تذکرة الحفاظ (498/ 2)، تهذیب التهذیب (382/ 4)، تهذیب الکمال (86 -84/ 9)، الثقات (321/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 434/ 1)، سیر النبلاء (490 -489/ 10)، شذرات الذهب (51/ 2)، طبقات الحفاظ (241)، العبر (304/ 1).

مروزی، شیخ‌الاسلام، ابوعبداللَّه محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(294 -202 ق)، فقیه شافعی، حافظ، محدث و عابد. اصلش مروزی بود. وی در بغداد به دنیا آمد و در نیشابور نشو و نما یافت و در سمرقند ساکن گردید. در مصر نزد اصحاب شافعی از جمله محمد بن عبداللَّه بن عبدالحکم مصری فقه آموخت. در طلب حدیث به نقاط مختلف سفر کرد و در خراسان، ری، بغداد، بصره، کوفه، مدینه و شام حدیث شنید. از عبدان بن عثمان مروزی و صدقة بن فضل مروزی و یحیی بن یحیی نیشابوری و اسحاق بن راهویه و هدبة بن خالد و محمد بن عبدالملک بن ابی شوارب و ابوکامل جحدری و ابراهیم بن منذر حزامی روایت کرد. فرزندش، اسماعیل، و عبداللَّه بن محمد بلخی و محمد بن اسحاق رشادی سمرقندی و عثمان بن جعفر لبان و محمد بن یعقوب بن اخرم نیشابوری و ابوالعباس سراج و جماعتی از وی روایت کردند. حاکم نیشابوری گوید که پیشوایی او در حدیث در عصر خود برای همگان مسلم بود. به گفته‌ی خطیب بغدادی و ذهبی او داناترین فرد به اختلاف آرای علمای دین اعم از صحابه و تابعین بود. وی در سمرقند درگذشت. از آثارش: «القسامة»؛ «الایمان»؛ «تعظیم قدر الصلاة»؛ «رفع الیدین»؛ «الورع»؛ «قیام اللیل»؛ «الوتر»؛ «الصیام».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (346/ 7)، ایضاح المکنون (322 ،310/ 2)، تاریخ بغداد (318 -315/ 3)، تاریخ نیشابور (128)، تذکرة الحفاظ (653 -650/ 2)، تهذیب التهذیب (422 -421/ 9)، سیر النبلاء (40 -33/ 14)، شذرات الذهب (217 -216/ 2)، طبقات الحفاظ (307 -306)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (85 -84/ 1)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (196 -195/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (255 -246/ 2)، العبر (427 -426/ 1)، الکامل (117/ 6)، کشف الظنون (1469 -1468 ،1451 ،1433 ،1367)، معجم المؤلفین (78/ 12)، المنتظم (378 -376/ 7)، النجوم الزاهرة (179/ 3)، الوافی بالوفیات (111/ 5)، هدیة العارفین (21/ 2).

مروزی، کریمه

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
463 ق از زنان فاضل، آگاه هوشمند و محدث. وی دختر احمد بن محمد اهل کشمهین مرو بود و از ابوهیثم محمد بن کلی کشمهینی روایت کرده و ابن اهدل او را از حافظان حدیث شمرده است. ابوالحسن علی بن حسین بن عمر موصلی و محمد بن برکات نحوی از او نقل حدیث کرده‌اند. وی در سن نزدیک به یکصد سالگی در کله وفات یافت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 240 / 4.

مزکی نیشابوری، ابواسحاق ابراهیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(362 -295 ق)، محدث و عابد. در روزگار خود شیخ و محدث نیشابور بود. در نیشابور، سرخس، ری، بغداد و حجاز از ابن‌خزیمه و محمد بن اسحاق سراج و ابوالعباس ماسرجسی و محمد بن مسیب ارغیانی و ابوالعباس دغولی و ابوحامد محمد بن هارون حضرمی و موسی بن عباس جوینی و ابوحامد اعمشی و احمد ازهری و زنجویه لباد و عبدالرحمان بن ابی‌حاتم رازی و دیگران حدیث شنید. وی در بغداد مصنفات ابوالعباس سراج و «التاریخ الکبیر» بخاری و تعدادی از کتابهای مسلم بن حجاج نیشابوری را روایت کرد. حاکم نیشابوری و ابوالحسن بن رزقویه و ابوالفتح محمد بن ابوالفوارس و علی بن احمد رزاز و ابوعلی بن شاذان و مکی بن علی جریری و احمد بن عبداللّٰه محاملی و ابوطالب بن غیلان و ابوبکر برقانی و ابونعیم اصفهانی و نیز دو فرزند مزکی، ابوزکریا یحیی بن ابراهیم مزکی و محمد بن ابراهیم مزکی، و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. حاکم نیشابوری گوید که او سالها املای حدیث می‌کرد و در مجلس او محدثینی چون ابوالعباس اصم و محمد بن یعقوب بن اخرم حاضر بودند. به آورده‌ی «تاریخ بغداد» در سوسنقین، مابین همدان و ساوه، درگذشت و پیکرش به نیشابور منتقل و در منزلش در باغک دفن شد. از آثارش: «الامالی»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (276 -275/ 5)، تاریخ بغداد (169 -168/ 6)، سیر النبلاء (165 -163/ 16)، شذرات الذهب (41 -40/ 3)، العبر (113/ 2)، معجم المؤلفین (110/ 1)، المنتظم (375/ 8)، النجوم الزاهرة (73/ 4)، الوافی بالوفیات (123/ 6).

مزکی نیشابوری، ابوالحسن مسدد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف ح 301 ق)، محدث و عابد. از یحیی بن یحیی نیشابوری و جد مادری‌اش، بشر بن حکم، و اسحاق بن راهویه و داوود بن رشید و صلت بن مسعود جحدری و ابومصعب زهری و همطبقه آنها حدیث شنید. ابوحامد بن شرقی و محمد بن صالح بن هانی و عبداللّٰه بن سعد و دعلج سجزی و علی بن عیسی و ابوولید حسان بن محمد فقیه و ابوالعباس سراج و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (120 -119/ 14)، شذرات الذهب (237 -236/ 2)، النجوم الزاهرة (201/ 3).

مزکی نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 414 ق)، محدث و فقیه شافعی. مسند نیشابور بود و در فقه شافعی بصیرت داشت. او فقه را از ابوولید حسان بن محمد نیشابوری آموخت. از ابوالعباس اصم و ابوعبداللّٰه بن اخرم و حسن بن یعقوب بخاری و احمد ابن عبدوس و ابوسهل بن زیاد و عبداللّٰه بن اسحاق خراسانی و محمد بن علی بن دحیم و جماعتی از نیشابوریها حدیث شنید. فرزندش، ابوبکر محمد بن یحیی، و ابوبرک بیهقی و ابوصالح موذن و عثمان بن محمد محمی و هبةاللّٰه بن ابی‌الصهباء و قاسم بن فضل ثقفی و علی بن احمد بن اخرم و دیگران از وی روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (1058/ 3)، سیر النبلاء (296 -295/ 17)، شذرات الذهب (202/ 3)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (211/ 2)، العبر (228/ 2)، معجم المؤلفین (181/ 13).

مستغفری نسفی، ابوالعباس جعفر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بعد از 432 -350 ق)، فقیه، حافظ، محدث، خطیب و مصنف. محدث ماوراءالنهر در زمان خود بود. عده‌ای او را حنفی و بعضی شافعی و برخی شیعی دانسته‌اند و هر کدام برای اثبات نظر خویش دلایلی ذکر کرده‌اند. او از زاهر بن احمد سرخسی و ابراهیم بن لقمان و ابوسعید عبداللّٰه بن محمد رازی و علی بن محمد سرخسی و جعفر بن محمد بخاری و ابوسهل هارون بن احمد استرآبادی و ابوعبداللّٰه محمد بن احمد غنجار و دیگران حدیث شنید. ابوعلی حسن بن عبدالملک نسفی قاضی و ابونصر احمد بن جعفر کاسنی و حسن بن احمد سمرقندی حافظ و اسماعیل بن محمد نوحی خطیب و ابومنصور سمعانی و جماعتی کثیر از وی حدیث شنیدند. در نسف درگذشت. از آثارش: «معرفة الصحابة»؛ «الدعوات»؛ «دلائل النبوة»؛ «فضائل القرآن»؛ «الشمائل» یا «شمایل النبی»؛ «خطیب النبی (ص)» یا «خطب النبویة»؛ «تاریخ نسف» و «تاریخ کش»؛ «الطب» یا «طب النبی» یا «طب النبوی»، که خواجه نصیر طوسی در «آداب المتعلمین» همگان را امر به آموختن این کتاب نموده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (183/ 4)، انساب سمعانی (286/ 5)، بحارالانوار (42/ 1)، تذکرة الحفاظ (1103 -1102/ 3)، دمیة القصر (664/ 1)، الذریعه (144/ 15 ،253/ 8 ،291/ 3)، ریاض العلماء (473 -472/ 5)، سیر النبلاء (565 -564/ 17)، شذرات الذهب (250 -249/ 3)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (215/ 2)، طبقات المفسرین داودی (126 -125/ 1)، العبر (266/ 2)، کشف الظنون (1739 ،1277، 1095، 760، 715، 308)، النجوم الزاهرة (35/ 5)، الوافی بالوفیات (150 -149/ 11)، هدیة العارفین (253/ 1).

مستملی بلخی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 376 ق)، محدث. اصلش از بخارا و ساکن بلخ بود. سفرها کرد و احادیث بسیار شنید. لذا او را بندار حدیث می‌خواندند. او راوی «صحیح» بخاری از ابوعبداللّه فربری بود. ابوذر هروی و ابوعبداللّه غنجار و احمد بن محمد بلخی حافظ و عبدالرحمان بن عبداللّه همدانی، در اندلس، از وی روایت کردند. در بلخ درگذشت. از آثارش: «معجم الشیوخ». در «معجم المؤلفین» از «معجم المصنفین» نقل شده که وی را کتابی است به نام «طبقات اهل بلخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (23/ 1)، انساب سمعانی (287/ 5)، سیر النبلاء (492/ 16)، شذرات الذهب (86/ 3)، العبر (147/ 2)، لغت نامه (ذیل/ مستملی)، معجم المؤلفین (3/ 1)، النجوم الزاهرة (153/ 4)، هدیة العارفین (7 -6 / 1).

مستملی نیشابوری، ابوعمرو احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 284 ق)، حافظ، محدث، عابد و زاهد. معروف به حکمویه. محدث نیشابور و مستجاب الدعوه بود. از قتیبة بن سعید و یزید بن صالح فراء و احمد بن حنبل و سهل بن عثمان عسکری و عبیداللّٰه قواریری و اسحاق بن راهویه و ابومصعب و سریج بن یونس و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. ابوعمرو خفاف و جعفر بن محمد بن سوار و ابوعثمان حیری و ابوحامد ابن شرقی و زنجویة بن محمد و محمد بن صالح و محمد ابن اخرم و ابوالطیب بن مبارک و محمد بن داوود زاهد و دیگران از وی حدیث شنیدند. حاکم نیشابوری و دیگران وی را ستوده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (644/ 2)، سیر النبلاء (375 -373/ 13)، شذرات الذهب (186/ 2)، طبقات الحفاظ (304)، المنتظم (302/ 7)، الوافی بالوفیات (302/ 7).

مسروق طوسی ابوالعباس، احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 299 / 289 -287 ق)، صوفی و محدث. از بزرگان و اقطاب بود. در شهر طوس متولد شد، و در بغداد زندگی می‌کرد، و در همان جا دار فانی را وداع گفت. وی از استادان ابوعلی رودباری و شاگرد حارث محاسبی، سری سقطی و محمد بن منصور، محمد بن الحسین البرجلانی بود. از خلف بزاز و ابن‌مداینی حدیث شنید. از آثار وی: «جزء القناعة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (361)، تاریخ الاسلام (حوادث 74 /300 -291)، تاریخ بغداد (100/5)، تاریخ نیشابور (229)، تذکرة الاولیاء (115 /2)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (64 -63)، حلیة الاولیاء (213 /10)، ریحانه (180 ،179 /7)، سیر النبلاء (326 /11)، طبقات الصوفیه سلمی (241 -237)، طبقات الصوفیه هروی (245)، طرائق الحقائق (425 /2)، کشف المحجوب (185)، لسان المیزان (439 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالعباس)، مجمل فصیحی (ذیل / سال 290)، مروج الذهب، ترجمه (689 /2)، معجم المؤلفین (175 /2)، نامه‌ی دانشوران (276 /5)، نفحات الانس (89)، هفت اقلیم (193 /2).

مسعودی پنج دهی مروزی، تاج‌الدین، ابوعبداللّه محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(584 -522/ 521 ق)، فقیه، محدث، لغوی و صوفی. نسبتش به پنج ده، از قرای مرورود، می‌رسد. چون نیای بزرگش مسعود بود به مسعودی مشهور شد. او ساکن خانقاه سمیساطیه دمشق بود. در مرو و هرات و سجستان و بلخ و سرخس و نیشابور و کرمان و اصفهان و همدان و تبریز و بغداد و موصل و مصر از پدرش و عبدالسلام بن احمد بکبره و مسعود بن محمد غانمی و ابونضر فامی و ابوالمظفر تریکی بغدادی و ابوالوقت عبدالاول و عبداللّه بن عمر سجزی و عمر بن محمد بسطامی و ابوبکر محمد بن علی طوسی و ابوالمعالی مقری و عبدالرحمان بن احمد طوسی و ابن‌رفاعه سعدی و مسعود ثقفی و عبدالصبور بن عبدالسلام و سلفی حافظ و جماعتی دیگر حدیث شنید. در 575 ق در مصر مجالس املای حدیث برپا کرد. او معلم ملک افضل فرزند سلطان صلاح‌الدین بود. ابن‌مفضل و ابوالقاسم بن عساکر و ابواحمد بن تاجر و ابواحمد بن سکینه و دیگران از وی روایت کردند. او شرحی کامل بر «مقامات» حریری نگاشت که به گفته‌ی ابن‌خلکان نظیر نداشت و در پنج مجلد بزرگ بود و بدین علت به مسعودی شارح «مقامات» معروف شد. او در دمشق درگذشت و در دامنه‌ی کوه قاسیون دفن شد. از آثارش: «مغانی المقامات فی معانی المقامات»، که همان شرح «مقامات حریری»، است؛ «الایضاح فی جمع المغرب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (65 -64/ 7)، الاعلام بوفیات الاعلام (395/ 2)، سیر النبلاء (175 -173/ 21)، شذرات الذهب (281 -280/ 4)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (253/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (37/ 2)، العبر (88/ 3)، کشف الظنون (1790 -1789)، لسان المیزان (292 -291/ 6)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (23 -21/ 19)، معجم الادباء (216 -215/ 18)، معجم البلدان (591/ 1)، معجم المؤلفین (155/ 10)، میزان الاعتدال (600/ 3)، الوافی بالوفیات (233/ 3)، وفیات الاعیان (392 -390/ 4)، هدیة العارفین (101/ 2).

مسنده اصفهان، فاطمه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(ح 524 -425 ق)، محدث و مسند. کنیه وی را ام‌ابراهیم، ام‌الغیث و ام‌الخیر گفته‌اند. او در قریه جوزدان اصفهان به دنیا آمد. بیشترین روایتش از استادش ابن‌ریذه بود که فاطمه در 535 ق شاگردی وی را آغاز کرد و آخرین راوی ابن‌ریذه بود. فاطمه «معجم الکبیر» و «معجم الصغیر» طبرانی و کتاب «الفتن» نعیم نیشابوری را از ابن‌ریذه استماع کرد. او در اصفهان مقامی رفیع یافت تا حدی که ذهبی او را به صفت مسنده اصفهان وصف کرد. عالمان بسیاری از وی حدیث آموخته‌اند. ابوالعلاء عطار و ابوموسی مدینی و ابوجعفر صیدلانی و عفیفة بنت احمد و ابوسعید ارجانی و داوود بن نظام الملک و شعیب سمرقندی و بسیاری دیگر از او روایت کرده‌اند. در «الاعلام» سال ولادت مسنده 434 ق ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (328/ 5)، سیر النبلاء (505 -504/ 19)، شذرات الذهب (70 -69/ 4)، العبر (420/ 2).

مسندی بخاری، ابوجعفر عبداللَّه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 229 ق)، حافظ و محدث. اصلش از بخارا است. چون به احادیث مسند توجهی بسیار داشت به مسندی معروف شد. در طلب حدیث سفرها کرد و از سفیان بن عیینه و اسحاق ازرق و فضیل بن عیاض و عبدالرزاق بن همام و یحیی بن آدم و ولید بن مسلم و یحیی بن معین و وکیع بن جراح و ابوهمام اهوازی و حسین بن محمد مروزی و هشام بن یوسف و ابونضر هاشم بن قاسم و ابوعامر عقدی و عبداللَّه بن نمیر و ابوعاصم نبیل حدیث شنید. بخاری در «صحیح»، خود و ابوزرعه رازی و ابوحاتم رازی و فقیه محمد بن نصر مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و احمد بن سیار مروزی و عبیداللَّه بن واصل بخاری و حمدون بن عماره‌ی بزاز و جماعتی دیگر از وی روایت کردند. حاکم گوید که او یکی از پیشگامان حدیث در ماوراءالنهر بود. او به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سرانجام به بخارا بازگشت و در همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (65 -64/ 10)، التاریخ الکبیر (189/ 5)، تذکرة الحفاظ (493 -492/ 2)، تهذیب التهذیب (11/ 6)، تهذیب الکمال (499 -497/ 10)، الثقات (354/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 2، ق 162/ 2)، سیر النبلاء (660 -658/ 10)، شذرات الذهب (67/ 2)، طبقات الحفاظ (238)، العبر (318/ 1).

مشهدی حایری، ابوعبداللَّه محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 594 -510 ق)، عالم امامی‌و محدث. معروف به محمد بن مشهدی و ابن المشهدی. سید حمزه ابن‌زهره و یحیی بن حسن بن بطریق و ورام بن ابی‌فراس و محمد بن هارون و شاذان بن جبرئیل قمی و هبةاللَّه بن نما و شرفشاه بن محمد بن زیاده و جعفر بن فضل و شیخ ابی‌عبداللَّه حسین ابن‌رطبة و عبداللَّه بن جعفر دوریستی و شیخ ابوالفتح قیم جامع کوفه و ابن الاخت بزاز کوفی و عمادالدین طبری و ابن شهر آشوب مازندرانی از مشایخ وی بودند و او از ایشان روایت کرده است. وی «ازاحة العلة» و «المقنعة» را از شاذان بن جبرئیل قمی روایت کرد. ابن‌مشهدی به دو طریق «المقنعة» را از مصنفش شیخ مفید نقل کرده که بدین ترتیب سندی عالی دارد. از پدرش، جعفر بن علی، و ابوالقاسم بن زکی و صالح بن قبادویه نیز روایت کرد. از آثارش: کتاب «مزار»، معروف به «مزار کبیر» یا «مزار محمد بن المشهدی»؛ «بغیة الطالب»؛ «ایضاح المناسک»؛ «المصباح».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (202/ 9)، الذریعه (325 -324/ 20 ،135 -134/ 3)، ریحانه (209 -208/ 8)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 252/ 6)، فوائد الرضویه (449)، الکنی و الالقاب (409/ 1)، معجم المؤلفین (153/ 9).

مشهدی، ابوالبرکات ناصح‌الدین محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 532 ق)، فقیه و محدث. در محضر امام محیی‌الدین حسین بن مظفر حمدانی تلمذ نمود. او از مفید ابوالوفاء عبدالجبار، شاگرد شیخ طوسی، و جعفر بن محمد دوریستی و ابوالحسن علی بن عبدالصمد تمیمی و حسین بن مظفر حمدانی روایت کرد. شیخ منتجب‌الدین و علی بن محمد تمیمی، صاحب «منیة الداعی»، و طب راوندی از وی روایت کرده‌اند. امام ضیاءالدین فضل‌اللّٰه راوندی و فرزندانش، احمد بن فضل و علی بن فضل، در 532 ق از او اجازه‌ی روایت گرفتند و فضل‌اللّٰه راوندی این نکته را در ظهر «امالی» صدوق نگاشته است. صاحب «مکارم الاخلاق»، حسن بن فضل طبرسی، کتاب «المسموعات» را به وی نسبت داده است و صاحب «مشکاة الانوار»، علی بن حسن بن فضل طبرسی، کتاب «المجموع» را نیز منتسب به وی می‌داند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بحارالانوار (35/ 1)، الذریعه (25/ 21، 53/ 20)، ریاض العلماء (35 -34/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 251 -250، 199، 14 -13/ 6)، فوائد الرضویه (201، 355، 394)، فهرست منتجب‌الدین (163)، معجم المؤلفین (59/ 9).

مطرز اصفهانی، ابوسعد محمد

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(503 -411 ق)، مسند و محدث. معروف به ابن‌سنده مطرز. وی مسند اصفهان بود. از ابوعلی غلام محسن و علی بن عبدکویه و حسین بن ابراهیم جمال و محمد بن عبداللّٰه عطار و ابونعیم حافظ و جماعتی دیگر حدیث شنید. او «مسند» طیالسی را از حسین بن ابراهیم جمال و ابونعیم و «مسند» حمیدی را از ابونعیم روایت کرده است. ابوطاهر محمد بن محمد سنجی و ابوطاهر سلفی و ابوموسی مدینی و دیگران از وی حدیث شنیدند. سلفی «مسند» حمیدی را از او شنیده است. ابن‌تغری بردی در «النجوم الزاهرة» ابوسعد را ابوسعید و جدش را به جای احمد، محمد ذکر کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (255 -254/ 19)، شذرات الذهب (7/ 4)، العبر (385/ 2)، النجوم الزاهرة (196/ 5)، الوافی بالوفیات (121/ 1).

مطهری مازندرانی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 458 -360 ق)، فقیه و محدث، قاضی و زاهد. شیخ شافعیان در زمان خود بود. نسبتش به مطهر از قرای ساری مازندران می‌رسد. در ساری به دنیا آمد. در شهر خود نزد ابومحمد بن ابی‌یحیی فقه آموخت. در حدود سی سالگی به بغداد رفت و از ابوحامد اسفراینی فقه و از ابوالحسن لبان فرائض آموخت. وی همچنین از ابوحفص کتانی و ابوطاهر مخلص در بغداد و از ابوالعباس نسوی در مکه و از ابونصر محمد بن ابی‌بکر اسماعیلی در جرجان حدیث شنید. آنگاه به ساری بازگشت و منصب تدریس و افتاء را عهده‌دار شد. او همچنین مدت هفده سال تا پایان عمر قضاوت آنجا را بر عهده گرفت. برای او تصانیف بسیاری در «اصول» و «فروع» و «خلاف» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (328/ 5)، سیر النبلاء (148 -147/ 18)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (263/ 4)، معجم البلدان (176/ 5)، الوافی بالوفیات (122/ 6).

مظفر، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1215 ق)، حکیم، طبیب، صوفی و شاعر، متخلص به مظفر. ملقب به مظفر علیشاه. برخی از تذکره‌ها تخلص وی را طریقتی ذکر کرده‌اند. در کرمان به دنیا آمد. در ابتدای جوانی تحصیل علوم عقلی و نقلی کرد. در کربلا نزد شریف العلماء فقه و اصول خواند. در حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی و عربی مرتبه‌ای عالی یافت. در نظم و نثر تحقیقات جامعی کرد. وی از مریدان و شیفتگان مشتاق علیشاه بود که پس از کشته شدن مراد، «دیوان» شعری به نام وی سرود، به همین دلیل مظفرعلیشاه را مولوی ثانی یا مولوی کرمانی خوانده‌اند، چرا که همچون ملای رومی در فراق مراد خود دیوانی سروده است. به قول صاحب «عرفای کرمان» وی پس از مشتاق علیشاه به خدمت نورعلیشاه و رونق علیشاه رسید و به دستور نور علیشاه از رونق علیشاه ارشاد و تلقین گرفت تا اجازه‌ی ارشاد یافت و از خلفای او شد. وی سرانجام در کرمانشاه درگذشت. در چگونگی مرگ او نیز اقوال متفاوتی وجود دارد. از آثار وی: «بحر الاسرار»، شعر؛ « مجمع البحار» یا «جامع البحار»، تفسیر «سوره‌ی فاتحه»، در شرح «بحر الاسرار»؛ «دیوان مشتاقیه»، شعر؛ «کبریت احمر»؛ «خلاصة العلوم».[1]
محمدتقی بن محمدکاظم از عارفان بنام سلسله نعمةاللهیه (ف. کرمانشاه 1315 ه.ق). وی در علوم طبیعی، ریاضی و علوم نقلی از اصول و فروع بهره کافی داشت و گروهی از محضر درس او استفاده می‌کردند. در آغاز مجذوب مشتاق علیشاه کرمانی شد و به خدمت نور علیشاه رسید و از نور علیشاه تلقین ذکر یافت. پس از قتل مشتاق‌علی شاه، مظفرعلی به انشاء غزلیات و قصاید و قطعات و ترجیعات و رباعیات دیوان مشتاقیه پرداخت. فتحعلی‌شاه به اصرار آقا محمدعلی کرمانشاهی او را به تهران احضار کرد و به صوابدید حاجی ابراهیم‌خان او را به کرمانشاه فرستاد و در همان شهر درگذشت. از اوست تفسیر منظوم به نام بحرالاسرار، تفسیر منثور بنام مجمع‌البحار، رساله کبریت احمر (مشتمل بر اوراد و اذکار طریقت نعمت‌اللهیه)، دیوان مشتاقیه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (233)، تذکره‌ی مشاعران کرمان (477 -471)، حدیقة الشعراء (1681 -1671/ 3)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (322)، الذریعه (21/ 20 ،260/ 17 ،1061/ 9

230،/ 7 ،29/ 3)، رياض العارفين (302 -281)، ستارگان كرمان (361 -353)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 225/ 13)، طرائق الحقائق (208 -207/ 3)، عرفاى كرمان (108 -107)، فرهنگ سخنوران (854)، لغت نامه (ذيل/ مظفر كرمانى)، مجمع الفصحا (943 -934/ 5)، معجم المؤلفين (81/ 12)، مكارم الآثار (560 -556/ 2)، مؤلفين كتب چاپى (239 -238/ 2)، يادگار (س 3، ش 4، ص 54).

معین‌الواعظین، عباس علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
معروف به معین الحسینی، فرزند ملا علی محمد گورتانی.
عالم فاضل محدث، و واعظ زاهد ادیب شاعر متخلص به «ذاکر». در اصفهان و نجف نزد فضلای این دو شهر تحصیل نموده. جهت ارشاد و هدایت مردم منبر رفته، کتب چندی تألیف نموده که از آن جمله است:
1 - تسلیة الفقراء 2 - دیوان اشعار 3 - زادالعاصین 4 - علائم الظهور 5 - فوائد الصلوات 6 - مجازاة النسوان 7 - وقایع الظهور، در دو مجلد، مطبوع 8 - هدایة الوالدین، جلد دوم علائم الظهور؛ و غیره.
در 1287 متولد، و در شب سوم ربیع الثانی 1360 وفات یافته، در تخت فولاد [تکیه‌ی سید العراقین] مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مفسر نیشابوری، ابونصر منصور

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(422 -337 ق)، مفسر و محدث. از خاندان علم و فضیلت بود. از ابوالعباس اصم و ابوالحسن فارسی و ابوعلی نیشابوری حافظ حدیث شنید. شیخ‌الاسلام ابواسماعیل خواجه عبداللّٰه انصاری و عبدالواحد قشیری و گروهی دیگر از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :سیر النبلاء (442 -441/ 17)، طبقات المفسرین داودی (338/ 2)، العبر (249/ 2).

مفید نیشابوری، ابومحمد، عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 510/ 445 ق)، حافظ، محدث امامی و واعظ. ملقب به مفید. اصل وی از نیشابور و ساکن ری بود. وی شیخ و مرجع علمای امامیه ری و عموی پدر شیخ ابوالفتوح رازی بود. از هناد نسفی و ابن مهتدی و ابن النقور حدیث شنید. او مسافرتهای بسیاری نمود و احادیث بسیار شنید. او نزد سید مرتضی و سید رضی و شیخ طوسی و سلار یا سالار بن عبدالعزیز و ابن البراج و کراجکی تلمذ نمود. شیخ ابوالفتوح رازی و سید مرتضی و سید مجتبی، فرزندان داعی حسینی، و عمر بن ابراهیم زیدی و احمد بن عبدالوهاب صیرفی و دیگران از وی روایت نمودند. از آثارش: «سفینة النجاة فی مناقب اهل البیت (ع)» و «العلویات» و «الرضویات»؛ «الامالی»؛ «عیون الاخبار»؛ «مختصرات فی الزواجر و المواعظ»، که ابوالفتوح رازی از وی نقل کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (464/ 7)، الذریعه (375 ،328 -327/ 15 ،199/ 12 ،240/ 11 ،311/ 2)، ریحانه (361 -360/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (104/ 5)، فهرست منتجب‌الدین (108)، الکنی و الالقاب (200 -199/ 3)، لسان المیزان (246 -245/ 4)، لغت نامه (ذیل/ مفید)، معجم المؤلفین (117/ 5)، هدیة الاحباب (245 -244)، هدیة العارفین (518/ 1).

مقدس تهرانی، محمدتقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1358 -1281 ق)، فقیه، اصولی، محدث و عالم دینی. به جهت تقوا و پرهیزکاری شدید به مقدس ملقب گردید. اصلش از همدان بود. در تهران به دنیا آمد و نشو و نما یافت و از محضر میرزا محمدحسن آشتیانی استفاده نمود. سپس به نجف رفت و در آنجا سکونت گزید. در محضر میرزا حسین خلیلی و ملا محمدکاظم خراسانی و شیخ آقا رضا همدانی تلمذ نمود. وی مصاحب شاگردان درس اخلاق ملا حسینقلی همدانی بود. او از شیخ علی‌اکبر نهاوندی و محدث قمی و شیخ مرتضی آشتیانی و عده‌ای دیگر از علما اجازه داشت. در حدود 1326 ق به درخواست شیعیان بمبئی به همراه سید محمدتقی جزایری به آنجا رفت و مدت سی سال اقامت گزید و در مسجد ایرانیان مقیم بمبئی به امامت جماعت و وعظ و ارشاد پرداخت. در 1355 ق سکته‌ی ناقص کرد. سپس به نجف بازگشت و تا پایان عمر خانه‌نشین شد. او در نجف درگذشت و در صحن مرقد هود و صالح، در وادی‌السلام، دفن شد. از وی تصانیف بسیاری در فقه و اصول به صورت خطی باقی مانده است. از دیگر آثارش: «الاربعون حدیثا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (413/ 1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 269/ 14)، معجم المؤلفین (137/ 9).

مقدسی رازی همدانی، ابوزرعه طاهر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(566 -481 ق)، محدث و مسند. در ری به دنیا آمد. از ابومنصور محمد مقومی در ری و عبدالرحمان دونی در دون دینور و محمد بن احمد کامخی در ساوه و عبدوس بن عبداللّٰه بن عبدوس در همدان و ابوالقاسم بن بیان در بغداد حدیث شنید و همچنین «سنن» نسائی را از عبدالرحمان دونی روایت کرد. سمعانی و ابن‌جوزی و احمد بن صالح جیلی و عبدالغنی حافظ و احمد بن براج و ابوحفص سهروردی و انجب حمامی و ابوبکر بن بهروز و عبداللطیف قبیطی و ابوبکر محمد ابن‌خازن و دیگران از وی حدیث شنیدند. در همدان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیر النبلاء (504 -503/ 20)، شذرات الذهب (217/ 4)، العبر (47/ 3).

ملاحمی بخاری، ابونصر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(395 -312 ق)، محدث. اهل بخارا بود. در نیشابور و بغداد کتاب «رفع الیدین» و «القرائة خلف الامام» بخاری را از محمود بن اسحاق روایت کرد. او همچنین از سهل بن سری و هیثم بن کلیب شاشی و علی ابن قریش و عبداللّه بن محمد بخاری و حاتم بن عقیل بخاری روایت کرد. ابوالحسن دارقطنی از وی حدیث شنید. ابوعبداللّه حاکم نیشابوری و قاضی ابوالعلاء واسطی و محمد بن احمد نرسی و عبدالصمد ابن مأمون هاشمی‌و عبدالکریم ابن مأمون هاشمی از او روایت کرده‌اند. در بخارا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (422/ 5)، تاریخ نیشابور (175)، سیر النبلاء (87 -86/ 17)، شذرات الذهب (145/ 3)، العبر (187/ 2)، الکامل (227/ 7)، المنتظم (90/ 9).

ملبوبی، محمدباقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حجه‌الاسلام و محدث خبیر آقای حاج شیخ محمدباقر بن العالم العلام حاج شیخ محمدتقی ملبوبی متوفی 1324 شمسی از فضلاء دانشمندان و افاضل نویسندگان اراکی حوزه علمیه است که در تیرماه سال 1308 شمسی متولد شده و پس از خواندن دروس جدید دبستانی وارد رشته روحانیت گردیده و در مدرسه سپهدار و مدرسه حاج محمد ابراهیم و مدرسه آقاضیاء مقدمات و ادبیات را نزد آقا شیخ قنبر رفیعی و حاج سید اسمعیل و آقای محمدی آموخته و در سال 1326 شمسی مهاجرت به قم نموده و شروع به خواندن سطوح وسطی لمعه و قوانین و پس از آن سطوح عالی در خدمت اساتید حوزه چون آیت‌الله صدوقی و آقای بدلاء و آقای حاج شیخ اسدالله اصفهانی و مرحوم آقای نحوی و حاج شیخ عبدالجواد اصفهانی و مرحوم مجاهدی و آیت‌الله کرمانی و آقا سید محمدصادق شریعتمداری و آیت‌الله العظمی مرعشی نجفی خوانده و پس از تکمیل سطوح به درس آیت‌الله العظمی بروجردی شرکت کرده و با مناعت طبع و قناعت و تعفف تحصیل نموده و در سختی‌ها و فشارها و امتحانهای الهی استقامت ورزیده تا به مدارج علم و کمال رسیده و مورد توجه و تشویق مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی قرار گرفته است.
اما آثار علمی ایشان از این قرار است 1- تقریرات و دراسات آیت‌الله العظمی بروجردی بدین شرح- مکان مصلی- لباس مصلی- قواطع صلوه- فروع علم اجمالی- صلوه جماعت- قضاء 2- شرح دعاء کمیل 3- الوقایع والحوادث ج 1- صیام ج 2 و 3 و 4- محرم‌الحرام 5- دهه اول صفر.
4- حقیقت جاودان شرح خطبه حضرت زهرا علیهاسلام ج 1 مطبوع و ج 3 در شرف طبع.
5- زندگانی آیت‌الله بروجردی- و آثار دیگری که بدان اشتغال دارد.
تولد: 1308.
درگذشت: 1373.
از آثار اوست: الوقایع و الحوادث (قم، 1369)؛ حدیث حدیث، چهل حدیث (تهیه و تنظیم کامران ملبوبی؛ قم، 1369).
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ملکی تبریزی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

عالمی عامل و عارفی کامل عابدی یگانه و سالکی فرزانه از شاگردان مرحوم جمال السالکین و قطب العارفین صاحب نفس قدسیه آخوند ملا حسینقلی همدانی رحمة اللّٰه علیهما بود. آن مرحوم دارای علوم و معارف و معنویات کامله بود ولادش در تبریز واقع شد و پس از دیدن مقدمات و سطوح به عتبات عالیات و نجف اشرف عزیمت نمود وفقه را از مرحوم حاج آقا رضای همدانی صاحب مصباح‌الفقیه در سامری فراگرفت و اصول را از مرحوم آخوند خراسانی و علم حدیث و درایه را از خاتم المحدثین مرحوم حاجی نوری و در همان اوقات ملازمت و مصاحبت مرحوم جمال الصالحین صاحب النفس الزکیة والاخلاق الملکوتیه مولینا آخوند ملا حسین قلی همدانی را که شهرت و فضائلش نزد ارباب علم و دانش و عرفان و بینش بسیار و مستغنی از توصیف نالایق ماست و در رساله التقوا اشاره‌ای به مقام ایشان و شاگردانش نمودم اختیار کرده و نفس خود را مهذب و مکمل نموده و در حدود سال 1321 به ایران مراجعت و اولا در تبریز سکنی نمود و در قضیه انقلاب مشروطه سال 1329 هجری از آنها به حرم اهل‌بیت عصمت علیهم‌السلام شهرستان قم مهاجرت و مشغول به تدریس (فقه که عنوانش مفاتیح مرحوم فیض بود) و تربیت شاگردان مکتب جعفر بن محمد علیهماالسلام شدند و سه ماه رجب و شعبان و رمضان را متوالیاً روزه گرفته و در مدرسه فیضیه درس اخلاق عمومی می‌گفتند و اکنون نزدیک پنجاه سال است از فوت آن عالم ربانی می‌گذرد در و دیوار مدارس و فضاء مدرسه صدای حزین و گریان و ناله‌های پرشوق و سوزان او را که می‌گوید اللهم ارزقنا التجافی عن دارالغرور والانابة الی دارالخلود والاستعداد للموت قبل حلول الفوت به گوش ارباب هوش می‌رساند فضائل و کرامات آن مرحوم بیشتر از آنست که در این کتاب توان آورد درباره اخلاق و زهد و تقوا و عشق و عرفان او شاگردان او که از علماء معروف حاضرند داستانهائی گفته و او را از بکائین این زمان آورده‌اند نماز جماعتش در مسجد بالاسر و گاهی در مدرسه فیضیه و درس گفتنش شاهد این مدعاست

ارتباط و مراوده‌اش با حضرت ولی عصر ارواحنا له الفداء بسیار ملازمتش به تقوا و ورع بی‌اندازه و مراقبتش به نوافل و حضور و توجه دائمی، آنی غافل نبود و لحظه‌ای از یاد خدا بیرون نمی‌رفت.

حکایت کرد برای این نگارنده جناب آیت‌اللّه حاج سید جعفر شاهرودی که از شاگردان خاص آن مرحوم و علماء مبرز فعلی تهرانست مکاشفه مفصلی را که مجمل آن اینست فرمود که شبی در شاهرود خواب دیدم که در صحرائی حضرت صاحب‌الامر عجل‌اللّه فرجه الشریف با جماعتی تشریف داشتند و گویا به نماز جماعت ایستاده‌اند نزدیک رفتم که جمالش را زیارت کنم و دست مبارکش را ببوسم شیخ بزرگواری را دیدم که متصل به آن حضرت و آثار جمال و وقار و بزرگواری از سیمایش پیداست چون بیدار شدم در اطراف آن شیخ فکر کردم که کیست که تا این حد نزدیک و مربوط به مولای ما امام زمان علیه‌السلام است از برای یافتن او به مشهد مشرف شدم وی را ندیدم در تهران آمدم نیافتم به قم مسافرت کردم او را در حجره‌ای از حجرات مدرسه فیضیه مشغول تدریس دیدم پرسیدم این آقا کیست گفتند آقای حاج میرزا جواد آقای تبریزی است.
خدمتش رسیدم تفقد زیادی کردند و فرمودند کی آمدی گویا مرا دیده و شناخته و از قضیه آگاهند پس ملازمتش را اختیار نموده و چنان یافتم که او را دیده بودم و می‌خواستم تا شب یازدهم ذی‌الحجه 1343 که نزدیک سحر در بین خواب و بیداری دیدم درهای آسمان به روی من گشوده و حجابها مرتفع گشته تا زیر عرش الهی را مشاهده کردم و دیدم که آن مرحوم را که ایستاده و دست به قنوت گرفته و مشغول تضرع و مناجات و گریه است و من از مقام و قرب او به حق تعالی تعجب می‌کردم که صدای کوبه در خانه را شنیدم فوراً برخاستم و درب را باز کردم دیدم یکی از دوستان است گفت فلانی بیا منزل آقا گفتم چه خبر است؟ گفت تسلیت می‌گویم شما را آقا از دنیا رفت
پس تشییع عجیبی از آن مرحوم شد و در مقبره شیخان و در نزدیکی قبر مرحوم میرزا ابوالقاسم قمی صاحب قوانین مدفون گردید ماده تاریخ آن بر سنگ قبرش به عربی چنین است (رفع العلم و ذهب الحلم) و در قصیده‌ای که به فارسی در مرثیه ایشان گفته شده این بیت (از جهان جان رفت و از ملت پناه) 1343 قمری هجری.
تألیفات آن مرحوم متعدد است از جمله اسرار الصلوة که در سال 1328 به طبع رسیده و دیگر مراقبات السنه که در چند سال قبل در تهران منتشر شد و دیگر کتاب سیر و سلوک که نسخه خطی آن نزد مرحوم مغفور رسید الزاهدین و سندالسالکین آقای حاج آقا حسین فاطمی قمی که از خواص شاگردان و ملازمین دائمی ایشان بود و نیز حضرت آیت‌اللّه آقای حاج سید ابوالقاسم خوئی مدظله و بعضی از تلامذه دیگر ایشان است.
شاگردان مبرزی در اخلاق سیر و سلوک و معارف الهی دارد که بعضی از دنیا رفته و بعضی در قید حیات و از مراجع بزرگ عصر حاضرند.
(وف 1344/ 1343 ق)، فقیه اصولی، عالم دینی و مدرس. به جهت

انتساب به خانواده‌ی ملک‌التجار تبریزی به ملکی معروف شد. در تبریز به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات علوم به نجف رفت و در محضر شیخ آقا رضا همدانی، صاحب «مصباح الفقیه»، فقه و آخوند ملا محمدکاظم خراسانی اصول، و محدث نوری علم حدیث و درایه را فراگرفت و از آخوند ملا حسینقلی همدانی تهذیب نفس آموخت. پس از رسیدن به درجات علمی بالا در 1321 ق، به ایران بازگشت و در تبریز سکنی گزید و عهده‌دار تدریس فقه و اصول و اخلاق و تفسیر گردید. در جریان نهضت مشروطه از تبریز به قم مهاجرت نمود و در آنجا سالها به تدریس پرداخت و در مدرسه‌ی فیضیه درس اخلاق عمومی گفت. حاج آقا حسین فاطمی قمی، آیت‌اللَّه خویی، امام خمینی و آیت‌اللَّه مرعشی نجفی و آقا سید محمود یزدی از جمله شاگردان وی بودند. وی در قم درگذشت و در قبرستان شیخان به خاک سپرده شد. از آثارش: «اسرار الصلاة»؛ «المراقبات السنه»؛ رساله «لقاءاللَّه» یا «رساله‌ی لقائیه»، در سیر و سلوک، به فارسی.[1]

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منابع زندگینامه :[1] آینه‌ی دانشوران (144 -141)، اعیان الشیعه (254/ 4)، تاریخ قم (256)، الذریعه (338 -337/ 18 ،47/ 2)، ریحانه (397/ 5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 330 -329/ 14)، علماء معاصرین (137)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (1243 -1242/ 3)، معجم المؤلفین (166/ 3).

ملکی، باقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حجه‌الاسلام والمسلمین حاج میرزا باقر ترکی ملکی میانجی عالمی عامل و فاضلی کامل و مفسری بصیر و محدثی خبیر و از اوتاد و اخیار علماء حوزه علمیه قم است تولدش در میانه واقع شده و به مشهد مقدس مهاجرت نموده و سالها در حوزه علمیه خراسان به تحصیل و تکمیل مبانی علوم پرداخته آنگاه در حیات مرحوم زعیم اعظم آیت‌الله العظمی بروجردی طاب ثراه به قم آمده و رحل اقامت افکنده و چندین سال از محضر آن علامه بزرگوار و بعد آیت‌الله العظمی شریعتمداری ایده‌الله استفاده نموده و به تدریس فقه و تفسیر پرداخته و عده‌ای از فضلاء و محصلین قم را از بیانات دقیقه و اخلاق حمیده بهره‌مند می‌سازد.
از باقیات الصالحات ایشان است فرزند برومندشان جناب ثقه‌الاسلام و مصباح الظلام آقای آقا میرزا صادق ملکی داماد آیت‌الله حاج شیخ راضی نجفی تبریزی از فضلاء آراسته موصوف به فضل و تقوا است سالها در مشهد و قم از محضر بزرگان و آیات عظام استفاده کرده و برای تبلیغ به خارج کشور بحرین و قطر و غیره مسافرت و انجام وظیفه نموده و اکنون رحل اقامت به تهران افکنده و به اقامه جماعت و خدمات دینی اشتغال دارد.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

ملنجی اصفهانی، ابومسعود سلیمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(397- ح 486 ق)، حافظ و محدث. نسبتش به ملنجه، از قرای اصفهان می‌رسد. پدرش از فضلای حدیث و ادب بود. ابومسعود در طلب حدیث به فارس و بصره و جبال و بغداد سفر کرد و از محمد بن ابراهیم جرجانی و ابوبکر بن مردویه و ابن جوله بهری و ابوسعد مالینی و ابوسعید نقاش و ابونعیم حافظ و ابوعلی بن شاذان و ابوبکر برقانی و ابوالقاسم بن بشران و ابوالقاسم حرفی حدیث شنید. استادش، ابونعیم حافظ، و ابوبکر خطیب بغدادی و اسماعیل تیمی و احمد بن عمر غازی و محمد بن طاهر طوسی و ابوجعفر صیدلانی و مسعود بن حسن ثقفی و شرف بن عبدالمطلب حسینی و ابوسعد بغدادی و هبةاللّٰه بن طاووس مقری و ابوسهل اصفهانی و بسیاری دیگر در شام و عراق و خراسان از وی حدیث شنیدند. سمعانی گوید که او حدیث شناسی ماهر بود و توانست تصانیفی در زمینه‌ی شنیده‌هایش گردآورد. وی همچنین بر اساس دو «صحیح» بخاری و مسلم استخراجاتی دارد. در اصفهان درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (321/ 1)، انساب سمعان (382/ 5)، تذکرة الحفاظ (1200 -1197/ 3)، سیر النبلاء (25 -21/ 19)، شذرات الذهب (378 -377/ 3)، طبقات الحفاظ (463 -462)، العبر (352 -351/ 2)، لسان المیزان (357 -355/ 3)، المنتظم (659/ 9)، میزان الاعتدال (154/ 2).

ملولی اصفهانی، اسداللّه

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 969/ 968/ 966 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم، عابد، زاهد و شاعر، متخلص به ملولی. مشهور به شاهمیر. اصلش از سادات مازندران است که چند نسل در اصفهان زیسته‌اند. وی از علمای عهد شاه طهماسب صفوی (984 -930 ق) و جد خلیفه سلطان است. او عهده‌دار تولیت آستان قدس رضوی بود. در مقبره‌ی ستی فاطمه‌ی اصفهان مدفون است.
از آثارش: حاشیه بر «شرح تجرید»؛ حاشیه بر «شرایع»؛ حاشیه بر «شرح چغمینی»، در هیئت؛ حاشیه بر «کافی»؛ حاشیه بر «قواعد» علامه حلی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1009 -1008/ 3)، اعیان الشیعه (285/ 3)، تاریخ نظم و نثر (826 ،448 -447)، تذکرة القبور (127 -126)، الذریعه (1101/ 9)، ریحانه (289 -288/ 5)، صبح گلشن (448)، فرهنگ سخنوران (876).

ملیحی هروی، ابوعمر عبدالواحد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 463 ق)، محدث، مسند و ادیب. مسند هرات بود. اصلش از ملیح از قرای هرات است. از ابومحمد مخلدی و ابوحسین خفاف و عبدالرحمان بن ابوشریح و محمد بن محمد بن سمعان نیشابوری و ابوحامد احمد بن عبداللّٰه نعیمی و جماعتی دیگر حدیث شنید. او «صحیح» بخاری را زا ابوحامد نیمی روایت کرده‌اند. ابومحمد بغوی و خلف بن عطاء ماوردی و اسماعیل بن منصور مقری و محمد بن اسماعیل فضیلی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در «شذرات الذهب» نام او به اشتباه ملیجی، منتسب به ملیج مصر، ذکر شده است. از آثارش: «الرد علی ابی‌عبید فی غریب القرآن»؛ «الروضة»، شامل هزار حدیث صحیح، هزار حدیث غریب، هزار حکایت و هزار بیت شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (323/ 4)، انساب سمعانی (383/ 5)، تذکرة الحفاظ (1131/ 3)، روضات الجنات (162 -161/ 5)، ریحانه (363 -362/ 6)، سیر النبلاء (256 -255/ 18)، شذرات الذهب (314/ 3)، العبر (315/ 2)، کشف الظنون (1204، 931)، معجم البلدان (227/ 5)، معجم المؤلفین (205/ 6)، هدیة العارفین (634/ 1).

منتجب‌الدین رازی، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(504- بعد از 585 ق)، عالم امامی، فقیه، حافظ و محدث. معروف به شیخ منتجب‌الدین. نسبش به علی بن حسین بن موسی بن بابویه قمی می‌رسد. لذا به ابن‌بابویه رازی نیز مشهور است. در خانواده‌ی علم و تقوا نشو و نما یافت. ابتدا در شهر ری نزد استادان آنجا و هر استادی که از ری می‌گذشت به طلب حدیث پرداخت. در مقدمه «الفهرست» برای او یکصد و چهل و شش استاد ذکر شده است. او از معاصران ابن شهر آشوب و ابن ادریس حلی می‌باشد. پدرش، شیخ ابوالقاسم عبیداللّه، و شیخ ابوالفتوح رازی و سید مرتضی رازی و سید فضل‌اللّه راوندی و شیخ ابوعلی طبرسی و سید ذوالفقار بن محمد حسینی مروزی از مشایخ روایت او بودند. وی به واسطه‌ی استادش، سید ذوالفقار حسینی مروزی، از شیخ طوسی و سید مرتضی علم‌الهدی و نیز به واسطه‌ی پدرش، از اجداد خود، از جد عالی خود علی ابن‌بابویه روایت نموده است. امام‌الدین عبدالکریم رافعی قزوینی، صاحب «التدوین»، از علمای بزرگ عامه، و شیخ برهان‌الدین محمد حمدانی قزوینی و مجدالدین ابوالمجد محمد بن حسین قزوینی و ابوموسی مدینی محمد بن عمر اصفهانی از شاگردان وی بودند و از وی روایت کرده‌اند. خواجه نصیر طوسی از طریق شیخ برهان‌الدین محمد حمدانی قزوینی و مجدالدین ابوالمجد محمد بن حسین قزوینی و ابوموسی مدینی محمد بن عمر اصفهانی از او روایت کرده است. رافعی سال وفات وی را پس از 585 ق ذکر کرده است. از آثارش: «الفهرس» یا «فهرست اسماء علماء الشیعة و مصنفیهم»، که به «فهرست منتجب‌الدین» معروف است، و در ذکر علمای امامیه از زمان شیخ طوسی تا روزگار مؤلف می‌باشد؛ کتاب «الاربعین عن الاربعین من الاربعین فی فضائل امیرالمؤمنین (ع)»، که در «الذریعه» به صورت «الاربعون حدیثا من الاربعین عن الاربعین» آمده؛ «تاریخ الری»؛ رساله «العصرة»، در احکام صلاة و قضا که نسبت این کتاب به وی محقق نیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (125/ 5)، اعیان الشیعه (287 -286/ 8)، التدوین (224 -219/ 3)، الذریعه (396 -395/ 16 ،367/ 3 ،434 -433/ 1)، روضات الجنات (309 -304/ 4)، ریاض العلماء (149 -140/ 4)، ریحانه (11 -9 / 6 ،395/ 2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 196/ 6)، فوائد

الرضويه (313 -309)، فهرست منتجب‌الدين (49 -5)، الكنى و الالقاب (210 -209/ 3)، لغت نامه (ذيل/ على قمى)، معجم رجال الحديث (87/ 12)، معجم المؤلفين (144/ 7).

منتجب‌الدين علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ حر عاملی در کتاب امل‌الآمل گوید: وی مردی فاضل و عالم و ثقة و صدوق و محدث و حافظ بوده و روایت بسیار نموده و علامه است کتاب فهرست که در مقدمه اجازاة بحارالانوار بطبع رسیده و نگارنده هم تعلیقاتی بر آن نوشته‌ام از تألیفات ارزنده اوست و نیز در کتاب «فضائل امیرالمؤمنین» علیه‌السلام و غیر از این تألیفات.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

منشار عاملی

قرن:11
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن یازدهم هجری، از زنان فقیه و محدث شیعه. پدرش در زمان سلطنت شاه طهماسب اول صفوی (984 -930 ق)، شیخ‌الاسلام اصفهان بود. وی تنها فرزند خانواده بود. نزد پدرش فقه و حدیث فراگرفت و با شیخ‌بهایی (1031 / 1030 -953 ق) ازدواج کرد روزی که به خانه همسرش رفت تعداد زیادی کتاب در علوم و فنون مختلف به همراه جهازش با خود برد.
صاحب ریاض به نقل از علما و فضلای سالخورده و معتمد که وی را درک کرده بودند می‌نویسد که او در کودکی فقه و حدیث و علوم دیگر تدریس می‌کرد و زنان نزد او درس می‌خواندند. به گفته برخی از فضلای آن زمان، وی دانش فراوان و فضل زیادی داشت. زمانی که پدرش درگذشت همه اموال و املاک، از جمله کتابهای او که چهار هزار جلد می‌شد به دخترش به ارث رسید. بسیاری از این کتابها را منشار از هند با خود به همراه آورده بود. وی مدتی پس از مرگ همسرش زنده بوده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منابع: اعلام‌النساء، 333 -332 / 3؛ اعیان‌الشیعه، 607 / 2؛ 275، تذکرةالقبور، 30؛ تکمله امل‌الامل، 448 -447؛ دایرةالمعارف تشیع، 423 / 3؛ ریاحین‌الشریعه، 225 / 4؛ ریاض‌العلماء، 407 / 5؛ ریحانةالادب، 366 / 8؛ فرهنگ بزرگان اسلام و ایران، 115؛ النساءالمومنات، 268.

منهاج سراج

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوعمر منهاج‌الدین عثمان بن سراج‌الدین جوزجانی مشهور به «منهاج سراج» مؤلف تاریخ طبقات ناصری (و. ف. 660 ه.ق) وی مردی فاضل و در علوم دین، حدیث، ادب متبحر بوده و در خدمت ملوک غور و غرجستان می‌زیسته. در سال 624 ه.ق به سغد و مولتان رفت و به دربار ناصرالدین قباجه از التتمش به دربار التتمش پیوست و مدتها در خدمت او و پسرش ناصرالدین محمود شاه می‌زیست. مهمترین اثر او کتاب طبقات ناصری است در تاریخ عمومی که در 23 بخش به نام «طبقه» تدوین یافته و از این رو به «طبقات» معروف است. این کتاب در 658 -657 ه.ق نوشته شده است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد، محقق.
تولد: 1314، حسین‌آباد میامی از توابع شاهرود.
شهادت: 7 تیر 1360، تهران.
سید کاظم موسوی، فرزند میرزا موسی، از شش سالگی به مکتب رفت. در حالی که قرآن را می‌آموخت سعی می‌کرد سوره‌های کوچک را نیز حفظ نماید. در همان دوران خواندن و نوشتن و بخشی از مقدمات درس‌های حوزه‌ای را نیز فراگرفت. در سیزده سالگی برای ادامه‌ی تحصیل به مشهد رفت. جلدین شرح لمعه را نزد حاج میرزا محمود مدرس، رسائل و مطالب و کفایتین را نیز در خدمت آیت‌الله شیخ هاشم قزوینی خواند. درس خارج را ابتدا در محضر آیت‌الله شیخ آقا بزرگ جواد تهرانی فراگرفت. و بعد از آن آیت‌الله سید محمد ادی میلانی در حلقه‌ی درس خارج نیز شرکت نمود و سپس اجاره را در حضورشان خواند. خلاصه‌ی درس را پس از خروج از محضر استاد به عربی می‌نوشت و با توجه به شیوه کتابتش به عنوان مقرر آیت‌الله میلانی پذیرفته شدند.
در اوایل رمضان سال 1336 اولین فرصت شغلی برایش پیش آمد و از وی به منظور همکاری با انتشارات کتب اسلامی دعوت شد. متعاقبا به تصحیح مجلد اول تا چهاردهم، و تحشیه و تصحیح و تخریج و مجلدات 35 تا 42 کتاب بحارالانوار مشغول شد. در کنار این وظیفه، تحصیح کتب دیگری از جمله ارشاد شیخ مفید، تفسیر مقتنینات الدور، ادب النفس، شواهد و مجمع البیان را عهده‌دار شد.
در سال 1340 با استاد رضا روزبه آشنا شد و دو سال بعد از طرف دبیرستان علوی دعوت به همکاری شد. این سال آغاز همکاری فرهنگی وی با رضا روزبه که تا سال 1352 یعنی تاریخ وفات استاد ادامه داشت. یکی از نتایج این همکاری تألیف مجلدات اول و دوم عربی آسان بود. جلدهای سوم چهارم و پنجم بعدها تهیه شد.
به موازات فعالیت‌های فرهنگی به تحصیلات دانشگاهی هم پرداخت و با طی مدارج لیسانس و فوق لیسانس در سالهای 1345 تا 1350 در رشته‌ی زبان و ادبیات عرب فارغ‌التحصیل شد.
در سال 1349 مسئولیت اداره‌ی انجمن اسلام‌شناسی بانوان را که به وسیله‌ی سید حسن شاهچراغی بنیانگذاری شده بود از طرف روزبه

پذیرفت. در سال 1350 مدرسه راهنمایی دخترانه‌ی روشنگر و پس از آن دبیرستان روشنگر را تأسیس کرد. علاوه بر فعالیت‌های یاد شده در سایر انجمن‌ها و کانون‌ها فعالیت علمی و اجتماعی داشته و دانشجویان را در بررسی و تتبع در بهره‌گیری از متون اسلامی و نیز در تهیه و تنظیم پایان‌نامه‌ها و رساله‌هایشان یاری می‌نمود.

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به عنوان نماینده‌ی امام در وزارت آموزش و پرورش منصوب شدند. در زمان وزارت آقای محمدعلی رجایی مشاور عالی وزارتخانه بودند و همزمان با کار مشاوره عضویت دادگاه تجدید نظر اداری، شورای انتخاب نشریه‌ی وزارت ارشاد اسلامی، شورای سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی و شورای سازمان نوسازی توسعه و تجهیز مداس را نیز دارا بودند. آخرین سمت اداری ایشان معاونت پژوهشی وزارت آموزش و پروش بود.

سید کاظم موسوی در جریان بمب‌گذاری و انفجار دفتر حزب جمهوری اسلامی در تهران در سال 1360 به شهادت رسید.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

موسوی، محمد خلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند محمد حسین. عالم فاضل جلیل، و محدث خبیر، آشنا به علوم حدیث و اخبار بوده، و در موقع چاپ «بحارالانوار» از طرف حاج محمد حسن امین الضرب اصفهانی متصدی تصحیح و مقابله‌ی آنها شده، و از این راه خدمتی شایان به علم و دین نموده. در سال 1314 وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

موفق‌الدین ابوالقاسم عبیداللّٰه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ساکن ری بوده منتجب‌الدین در فهرست گوید از ثقات اصحاب ما می‌باشد.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد اول)

مونسه

قرن:8
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(دختر امیر علی بن فارسی)، 732 ق، از زنان محدث. وی از ابن علاق سماع حدیث کرد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 128 / 5.

مهرانی نیشابوری، ابوبکر احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(381 -295 ق)، محدث، مقری، زاهد و عابد. معروف به ابن‌مهران. اصلش از اصفهان و ساکن نیشابور و شیخ‌الاسلام آنجا بود. ابوعبداللّٰه حاکم نیشابوری گوید که وی امام عصرش در قراآت بود. در طلب اسانید قراآت به عراق و شام مسافرت نمود. در عراق قرآن را بر زید بن ابی‌بلال و ابوحسین بن بویان یا ثوبان و ابوبکر نقاش و ابوعیسی بکار و ابن مقسم و در دمشق بر ابوالحسن محمد بن نضر خرم تلاوت نمود. مهدی بن طراره و جماعتی بر او قرآن را تلاوت نمودند. در نیشابور از ابوبکر محمد بن اسحاق بن خزیمه و ابوالعباس سراج ثقفی و ابوالعباس ماسرجسی و مکی بن عبدان و جماعتی دیگر حدیث شنید. حاکم ابوعبداللّٰه حافظ و ابن‌مسرور و ابوسعد کنجرودی و عبدالرحمان بن علیک و ابوسعد احمد بن ابراهیم مقری از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «الغایة فی القراءات»؛ «الشامل فی القراءات»؛ «سجود القرآن»؛ «غرائب القرآن»؛ «الاتفاق و الانفراد»؛ «اختلاف عدد السور»؛ «الوقف و الابتداء»؛ «وقوف القرآن»؛ «رؤوس الآیات»؛ «آیات القرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (112/ 1)، انساب سمعانی (413 -412/ 5)، تذکرة الحفاظ (975/ 3)، سیر النبلاء (407 -406/ 16)، شذرات الذهب (98/ 3)، العبر (158 -157/ 2)، کشف الظنون (1424، 1025)، معجم الادباء (15 -12 / 3)، النجوم الزاهرة (163/ 4)، هدیة العارفین (67/ 1).

مهروانی همدانی، ابوالقاسم یوسف

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(468 -380 ق)، محدث، عابد و زاهد. از صوفیان رباط زوزنی بغداد بود. نسبتش به مهروان، از قرای همدان، می‌رسد. از ابواحمد فرضی و ابوالحسن بن صلت و ابوعمر بن مهدی و ابومحمد بن بیع و علی بن محمد بن بشران و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. یوسف بن ایوب همدانی و ابوالقاسم اسماعیل سمرقندی و ابوبکر قاضی مارستان (بیمارستان بغداد) و عبدالرحمان بن محمد قزار و ابوالمظفر عبدالمنعم قشیری و یحیی بن طراح و ابوالفضل اموی و ابومنصور طاهری و ابوبکر انصاری و دیگران از وی روایت کردند. ابوبکر خطیب بغدادی «مشیخه»ای در پنج جزء برای وی استخراج کرده است. در رباط زوزنی بغداد درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (416 -415/ 5)، سیر النبلاء (348 -346/ 18)، شذرات الذهب (331/ 3)، العبر (325/ 2)، معجم البلدان (270/ 5)، المنتظم (534/ 9).

مهلبی نیشابوری، ابویعلی، حمزة

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 406 ق)، محدث و طبیب. شیخ‌الاطباء و مسند نیشابور بود. نسبش به امیر خراسان، مهلب بن ابی‌صفره ازدی، می‌رسد. از محمد بن احمد بن دلویه و محمد بن حسین قطان نیشابوری و ابوحامد بن بلال و ابوجعفر محمد بن حسن اصفهانی و جماعتی دیگر حدیث شنید. به گفته‌ی حاکم نیشابوری، او پس از فراگیری حدیث در طلب علم طب کوشید. ابوعبداللّٰه حاکم و ابونصر عبیداللّٰه بن سعید سجزی و ابوالقاسم عبداللّٰه بن علی طوسی و ابوبکر بیهقی و محمد بن اسماعیل تفلیسی و ابوبکر بن خلف و دیگران از وی روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (1064/ 3)، سیر النبلاء (264/ 17)، شذرات الذهب (181/ 3)، العبر (212/ 2).

مؤدب مروروذی، ابواحمد، حسین

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 214/ 213 ق)، حافظ و محدث. اصلش از مرورود و ساکن بغداد بود. از شیبان بن عبدالرحمان نحوی و ابوغسان محمد بن مطرف مدنی و ابن ابی‌ذئب و اسرائیل بن یونس و یزید بن عطاء واسطی و مبارک بن فضاله و جریر بن حازم و ابواویس عبداللّٰه مدنی و ایوب بن عتبه یمامی و جماعتی حدیث روایت کرد. احمد بن حنبل و احمد بن منیع بغوی و یحیی بن معین و ابراهیم بن سعید جوهری و ابوخیثمه و محمد بن یحیی ذهلی و عباس دوری و حنبل بن اسحاق و اسحاق بن ابراهیم بغوی و اسحاق حربی و حسین بن منصور نیشابوری و محمد بن ابی‌شیبه و محمد بن رافع نیشابوری و موسی بن هارون طوسی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در اواخر خلافت مأمون در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (90 -88/ 8)، التاریخ الکبیر (390/ 2)، تهذیب التهذیب (331 -330/ 2)، تهذیب الکمال (522 -521/ 4)، الثقات (185/ 8)، الجرح و التعدیل (ج 1، ق 64/ 2)، سیر النبلاء (217 -216/ 10)، طبقات ابن‌سعد (243/ 7)، طبقات الحفاظ (181 -180)، العبر (288/ 1)، میزان الاعتدال (539/ 1).

مؤذن نیشابوری، ابوصالح احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(470 -388 ق)، فقیه، حافظ، محدث، مسند، زاهد و صوفی. چون سالها مؤذن مدرسه بیهقیه بود به مؤذن مشهور شد. او در روزگار خود محدث خراسان و رییس مدرسه‌ی بیهقیه و عهده‌دار موقوفات و مسئول رساندن صدقات به مستحقین بود. از ابونعیم عبدالملک اسفراینی و ابوالحسن علوی و ابویعلی حمزه مهلبی و ابوطاهر بن محمش و ابوعبداللّٰه حاکم و عبداللّٰه بن یوسف اصفهانی در نیشابور و از حمزة بن یوسف سهمی در جرجان و ابوالقاسم بن بشران و همطبقه‌ی او در بغداد و از ابونعیم حافظ و همردیفان او در اصفهان و ابوذر هروی در مکه حدیث شنید. او با ابوعلی دقاق و احمد بن نصر طالقانی مصاحب بود. او فراگرفته‌های خود را جمع‌آوری کرد و بر اساس آن تصنیفاتی به وجود آورد و یادداشتهایی درباره‌ی «تاریخ مرو» تنظیم کرد. فرزندش، اسماعیل بن احمد، و ابوالقاسم زاهر شحامی و ابوبکر وجیه شحامی و عبدالکریم بسطامی و ابوعبداللّٰه فراوی و عبدالمنعم قشیری و جماعتی از وی روایت کردند. ابوالقاسم زاهر شحامی گوید: ابوصالح هزار حدیث از هزار استادش روایت کرده است، در «ایضاح المکنون»، «الف حدیث عن الف شیخ» از جمله آثار وی ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (157/ 1)، ایضاح المکنون (119/ 1)، تاریخ بغداد (268 -267/ 4)، تذکرة الحفاظ (1165 -1162/ 3)، سیر النبلاء (423 -419/ 18)، شذرات الذهب (335/ 3)، طبقات الحفاظ (458 -457)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (218/ 2)، العبر (327/ 2)، الکامل (125/ 8)، معجم الادباء (226 -224/ 3)، معجم المؤلفین (303/ 1)، المنتظم (548/ 9)، النجوم الزاهرة (106/ 5).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم علوم دینی.
تولد: ذی‌القعده 1319، روستای محمدآباد اصفهان.
درگذشت: 25 آذر 1371(21 جمادی‌الثانی 1413)، اصفهان.
آیت‌الله سید محمدحسن میرجهانی طباطبایی اصفهانی پنج ساله بود که به مکتب رفت و تا هفت سالگی، قرآن، خواندن و نوشتن و برخی از کتابهای فارسی را فراگرفت و پس از آن به آموختن ادبیات عرب پرداخت و سپس برای ادامه تحصیل به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی صدر نزد معلم حبیب‌آبادی (صاحب مکارم الاثار) و اساتید دیگر چون آیت‌الله سید ابوالقاسم دهکردی و آیت‌الله حاج شیخ محمدعلی فتحی دزفولی، به تکمیل معلومات خود پرداخت و با اتمام سطوح عالی به محضر حضرت آیت‌الله حاج شیخ محمد مسجدشاهی (صاحب نقد فلسفه داروین) و آخوند ملا محمدحسین شتافت و مبانی فقهی و اصولی را فراگرفت.
آیت‌الله میرجهانی طباطبایی در سال 1346 به نجف اشرف رفت. در آنجا به استفاده از محضر حضرات آیات عظام، آقا ضیاء عراقی سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ عبدالله مامقانی پرداخت و در سلک خاص اصحاب آیت‌الله اصفهانی درآمد. پس از سالی چند، برای ترویج دین به ایران بازگشت، به اصفهان و پس از فوت پدرش به مشهد رفت و چندی پس از آن به تهران آمد و به اقامه‌ی جماعت، تألیف و تصنیف و وعظ و ارشاد اشتغال ورزید.
برخی از آثارش عبارتند از: مصباح البلاغه (مستدرک نهج‌البلاغه؛ در دو جلد)؛ کنوز الحکم و فنون الکلم (خطبه‌ها وسخنان امام مجتبی (ع))؛ روایح النسمات (شرح دعای سمات)؛ نوائب الدهور (در علایم ظهور درچهار جلد)؛ ولایت کلیه (در دو جلد)؛ الوامع التور فی علایم الظهور(به عربی)؛ دیوان اشعار؛ گنجینه سرور؛ گنج رایگان (در علوم غریبه)؛ سعادت ابدی؛ الدر المکنون (در تاریخ ائمه اطهار به عربی)؛ احکام رضاع؛ رساله در نجوم و فلکیات؛ شهاب ثاقب؛ الجنة العاصمة (زندگانی حضرت فاطمه س)؛ مقامات الکبریه (زندگانی حضرت علی‌اکبر)؛ مقلاد الجنان (ادعیه و زیارات)؛ ذخیرة المعاد (ادعیه و آداب ساعات)؛ انساب سادات؛ تفسیر بعضی از سوره‌های قرآن؛ البکاء علی الحسین؛ سبیکة الذهب.
آیت‌الله محمدحسن میرجهانی طباطبایی پس از نود و چهار سال زندگی سرانجام در روز چهارشنبه بیست و پنجم آذر 1371 (بیست و یکم

جمادی‌الثانی 1413 ق.) بدرود حیات گفت و در مسجد جامع اصفهان، در جوار مقبره‌ی علامه‌ی مجلسی، به خاک خفت.
(1413 -1319 ق)، عالم دینی، مجتهد، محدث، خطیب و شاعر. در قریه‌ی محمدآباد جرقویه اصفهان به دنیا آمد. پس از فراگیری صرف و نحو و قسمتی از «سیوطی» به اصفهان رفت و در مدرسه‌ی صدر ساکن گردید. سطوح اولیه را در محضر شیخ محمدعلی معلم حبیب‌آبادی و شیخ علی یزدی و سطوح وسطی و عالیه را در محضر سید محمد رضا رضوی خراسانی و میرزا احمد اصفهانی و شیخ محمدعلی فتحی دزفولی و سید ابوالقاسم دهکردی فراگرفت. وی در درس خارج از شاگردان میرزا محمدرضا مسجد شاهی اصفهانی بود و از درس ملا حسین فشارکی نیز استفاده نمود. در 1346 ق به نجف رفت و از محضر شیخ عبدالّله مامقانی و آقا ضیاءالدین عراقی و آقا سید ابوالحسن اصفهانی و شیخ محمدحسین نایینی استفاده نمود. پس از رسیدن به درجات علمی بالا به اصرار پدرش به اصفهان بازگشت و به امور دینی پرداخت. پس از درگذشت پدرش به مشهد مهاجرت نمود و بعدها در تهران ساکن گردید و به تبلیغ و خطابه و تألیف کتب عربی و فارسی مشغول شد. وی در علوم غریبه اطلاعی عمیق داشت. طبع روانش او را قادر ساخته بود تا به عربی و فارسی در مدح معصومین (ع) به نیکویی شعر بسراید. او در 1402 ق به دلیل مسائل سیاسی به اصفهان رفت. در آنجا درگذشت و در جوار مقبره‌ی علامه مجلسی به خاک سپرده شد. از آثارش: «مقلاد الجنان»، در ادعیه و زیارات؛ «ذخیرة المعاد»؛ «روائح النسمات»، در شرح دعای «سمات»؛ «مصباح البلاغة»، در مستدرک «نهج‌البلاغة»، در چهار جزء در دو مجلد؛ «نوائب الدهور»، در علائم ظهور؛ « الدر المکنون» یا «الدرر المکنونة»، در امامت؛ «ولایت کلیه»؛ جزواتی در تفسیر قرآن؛ مختصر «ابصار المستبصرین»، در کلام؛ «الجنة العاصمة»، در تاریخ حضرت فاطمه زهرا (س)؛ «گنج رایگان»؛ «کنوز الحکم و فنون الکلم»، در خطب و کلمات امام حسن مجتبی (ع)؛ «دیوان» شعر.[1]
سید الخطباء والمحدثین حجه‌الاسلام والمسلمین علامه الورع حاج میرزا محمدحسن میرجهانی طباطبائی ابن السید الجلیل و العالم النبیل میر سید علی محمدآبادی جرقویه‌ای اصفهانی از علماء و خطباء معاصر تهرانست. تولدش در روز دوشنبه 22 ماه ذی‌القعده الحرام سال 1319 قمری در قریه محمدآباد جرقویه سفلی از توابع اصفهان واقع شده و در مهد علم و فضیلت پرورش یافته و در سن پنج‌سالگی به مکتب رفته و در هفت سالگی تمام قرآن و بعضی از کتب فارسی را تعلیم گرفته و به مقدمات عربی از صرف و نحو نزدیکی از اهل فضل ساکن محمدآباد مشغول شده و پس از تکمیل صرف و نحو تا قسمتی از سیوطی برای ادامه تحصیل به اصفهان

آمده و در مدرسه صدر ساکن و بقیه سیوطی را نزدیکی از فضلاء مدرسه مزبور خوانده و بقیه سطوح اولیه را نزد عالم جلیل آقا شیخ محمدعلی حبیب‌آبادی و آقا شیخ علی یزدی فراگرفته و سطوح وسطی و عالیه را در خدمت مرحوم حجه‌الاسلام حاج سید محمد رضای رضوی خونساری و مرحوم میرزا احمد اصفهانی و مرحوم آیت‌الله شیخ محمدعلی فتحی دزفولی و آیت‌الله زاهد ورع حاج سید ابوالقاسم دهکردی به پایان رسانیده و در درس خارج (نجاه العباد) آیت‌الله حاج میرزا محمدرضا مسجد شاهی اصفهانی حاضر شده و هم از محضر درس آیت‌الله الفقیه آخوند ملا حسین فشارکی در مدرسه صدر استفاده نموده تا سال 1346 قمری که به اجازه مرحوم والدش مهاجرت به نجف اشرف و چندی از محضر مرحوم آیت‌الله رجالی حاج شیخ عبدالله مامقانی صاحب رجال و آیت‌الله آقا ضیاءالدین عراقی بهره‌مند شده و از خواص اصحاب فقیه اهل‌البیت فی عصره و المرجع الاعلی آیت‌الله العظمی آقای آقاسید ابوالحسن اصفهانی گردیده و در مسجد شیخ طوسی از محضر آن بزرگوار استفاده کامل نموده و بعد به اصرار مرحوم والدش به اصفهان مراجعت و به نشر معارف اسلامی و فضائل اهل‌بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام پرداخته و پس از فوت مرحوم والدش مدت هفت سال مجاورت ارض اقدس رضوی را اختیار و پس از آن به واسطه نامساعد بودن هوای مشهد با مزاج ایشان منتقل به تهران گردیده و تاکنون در مرکز و حومه آن به انجام وظائف دینی و روحی و بالاخص تبلیغ از طریق منبر و تالیف کتب اشتغال دارد.

نگارنده گوید: علامه میرجهانی از نوادر دانشمندانی است که با او برخورد کرده‌ام عالمی ادیب و فاضلی اریب و محدثی حسیب می‌باشد دارای ملکات فاضله و محاسن اخلاق و محامد آداب مجامع معقول و منقول حاوی فروع و اصول و صاحب علوم و فنون مخصوص در علوم غریبه و عجیبه (جفر و رمل و اسطرلاب و ریاضیات) ید طولا و اطلاعی عمیق دارد و در فن منبر و بیان احادیث و فضائل و ولایت حضرات ائمه علیهم‌السلام بصارت کامل و از اساتید منبر محسوب می‌گردد طبعی روان و ذوقی فراوان دارد در مدح حضرت رسول صلی الله علیه و آله و امامان معصوم و بالاخص حضرت بقیه‌الله فرجه‌الشریف اشعار بسیاری به عربی و فارسی سروده‌اند.

آثار علمی مطبوع ایشان از این قرار است:

1- مقلاد الجنان که مشتمل است بر برخی از ادعیه و زیارات معتبره که در اصفهان به طبع رسیده است.

2- ذخیره المعاد راجع به ادعیه و آداب ساعات که در تهران چاپ شده است.

3- رساله سعادت ابدی در آداب تشکیل مجالس مذهبی نیز در اصفهان

طبع شده است.
4- روایح النسمات در شرح دعاء سمات در مشهد تالیف و طبع شده است.
5- مستدرک نهج‌البلاغه موسوم به مصباح‌البلاغه چهار جزو در دو جلد در تهران به طبع رسیده.
6- نوائب الدهور در علائم ظهور چهار جلد که یک جلد آن به طبع رسیده است.
7- الدر المکنون دو هزار بیت عربی در امامت و صفات جامعه امام و تواریخ ائمه علیهم‌السلام که به طبع رسیده است.
8- ولایت کلیه در دو جلد که جزو اول آن طبع شده است.
9- رساله‌ای در احکام رضاع استدلالی فارسی بالغ بر یکهزار و کسری فرع.
10- رساله‌ای در اخبار راجعه به نجوم و کواکب و فلکیات.
11- گنج رایگان کشکول مانند مشتمل بر بعضی از علوم غریبه و اخبار و آثار ولایتی.
12- جنه‌الفاطمه در تاریخ حالات حضرت فاطمه سلام‌الله علیها.
13- کتاب مقامات اکبریه مربوط به تاریخ حضرت علی‌اکبر شهید علیه‌السلام.
14- جزواتی در تفسیر قرآن.
15- جزواتی در انساب سادات عالی درجات.
16- جزواتی در اشعار فارسی از قصیده و غزل و مثنویات و مقطعات و رباعیات.
17- مختصر ابصار المستبصرین در بیان محاجه شیعه و سنی در مشهد مقدس تالیف در تهران به طبع رسیده است.
18- شهاب ثاقب در رد طایفه ضاله مضله و طریقه محاجه با آنها.
19- لوامع النور در علائم الظهور عربی.
20- گنجینه سرور نیز به عربی و فارسی ملفق.
21- کنوز الحکم و فنون الکلم در خطب و کلمات حضرت مجتبی علیه‌السلام نظیر نهج‌البلاغه.
ناگفته نماند که علامه میرجهانی تا زمان حضرت آیت‌الله العظمی بروجردی قدس الله سره بزی غیر سادات بودند (عمامه سفید داشتند) با اینکه از سادات رفیع‌الدرجات طباطبائی و نسبش با مرحوم آیت‌الله العظمی بروجردی و آیت‌الله العظمی حاج سید محسن حکیم و آیت‌الله مرعشی نجفی مدظله نسابه عصر حکم فرمودند که معظم‌له بزی سادات و شرفاء درآیند و خود آیت‌الله بروجردی عمامه سفید را از سر ایشان برداشته و عمامه سیاه که امروز مظهر سیادت است در میان شیعه بر سر ایشان گذارده و جشن مفصلی در مدرسه فیضیه قم گرفتند.

آقای میرجهانی رساله‌ای در نسب خویش که تمام مراجع نجف و اران تائید کردند نوشته و شرح کیفیت و علت اخفاء نسب سلسله میرجهانی را تا آن روز داده و به طبع رسانیدند.

خاطرات عجیب معظم‌له

علامه میرجهانی قضایا و نوادر غریب و خاطرات عجیب آموزنده و ارزنده دارند و ما دو قضیه آن را می‌نگاریم:

اول می‌فرمودند در عصر ریاست مرحوم آیت‌الله العظمی اصفهانی (ره) که بسیار مورد وثوق و توجه آن مرحوم بودم به امر ایشان پول زیادی به سامراء برده و بین طلاب سامراء و خدام عسکریین تقسیم کردم و خدام امامین همامین عسکریین که دینشان پول است مرا زیاد احترام می‌نمودند مخصوص کلیددار که از وی خواستم اجازه دهد من شبها در حرم شریف بیتوته کنم پس موافقت نموده ده شب تا به صبح در کنار قبر آن دو امام معصوم علیهماالسلام احیاء نموده و تضرع کردم روز دهم که جمعه بود اول فجر که درب حرم را گشودند با شوقی وافر به سرداب مقدس مشرف شدم وقتی از پله‌ها پائین رفتم با اینکه آن موقع هنوز برق نیامده بود دیدم فضاء سرداب روشن مانند مهتابست و سیدی نشسته و مشغول به ذکر و عبادتست .

از مقابل او گذشته و درب صفه ایستاده و زیارت حضرت ولی‌عصر عجل‌الله فرجه‌الشریف را خوانده و آمدم در جلوی آن آقا مشغول نماز شدم و بعد از نماز شروع کردم به خواندن دعاء ندبه و رسیدم به این جمله (و عرجت بروحه الی سمائک) آن آقا فرمودند این جمله از ما نرسیده (و عرجت به الی سمائک) و چرا رعایت وظیفه را نمی‌کنید و جلوتر از امام نماز می‌خوانید.

من غفلت از این دو آیت بزرگ نموده و دعاء را تمام و به سجده رفتم و در سجده متوجه شدم که آن آقا کیست که فرمود این جمله از ما نرسیده و چرا جلوی امام ایستادی بسیار مرعوب شده و سر از سجده برداشتم که دامن مطلوب را بگیرم دیدم سرداب تاریک و کسی نیست فهمیدم به چه دولتی رسیدم و به رایگان از دست دادم.

مولف گوید: آری.

باید که دمی غافل از آن شاه نباشی

شاید که نظر افکند آگاه نباشی

خاطره دوم

معظم‌له مبتلا به کسالت نقرس و سیاتیک که آن را (عرق النساء) هم گویند شده و چندین سال در اصفهان و تهران و خراسان معالجه قدیمی و جدید نموده و ابدا افاقه‌ای حاصل نشد تا اینکه فرمود بعضی از دوستان آمدند مرا به شیروان برده و در مراجعت در قوچان توقف و روزی به زیارت

امامزاده‌ای که در خارج شهر قوچان فعلی و معروف به امامزاده ابراهیم است رفته و چون هوای لطیف و منظره جالبی داشت رفقا گفتند نهار را در اینجا بمانیم جای خوبیست گفتم عیبی ندارد پس آنها مشغول تهیه غذا شدند و من گفتم برای تطهیر به رودخانه می‌روم گفتند راه قدری دور است و برای درد پای شما مشکل گفتم آهسته آهسته می‌روم و رفتم تا برود خانه رسیده و تجدید وضو نمودم و در کنار رودخانه نشسته و نگاه به مناظر طبیعی می‌کردم که دیدم شخصی که لباس نمدی چوپانی در برداشت آمد و سلام کرد و گفت آقای میرجهانی شما با اینکه اهل دعا و دوا هستی هنوز پای خود را معالجه نکرده‌اید گفتم تاکنون که نشده گفت آیا دوست داری (یا مایل هستی) من درد پایت را علاج کنم گفتم البته پس آمد کنار من نشست و از جیب خود چاقوی کوچکی درآورد و اسم مادر مرا پرسید (یا برد) و سر چاقو را بر اول درد گذارد و به پائین کشید تا به پشت پا آورد و فشاری داد که بسیار متالم شده آخ گفتم پس چاقو را برداشت و گفت برخیز خوب شدی خواستم مانند همیشه با کمک عصا برخیزم عصا را از دست من گرفت و به آن طرف رودخانه انداخت. پس دیدم پایم سالم است برخاستم ایستادم و دیگر ابدا پایم درد نداشت.

پس به او گفتم شما کجا هستید. گفت من در همین قلعه‌ها هستم و دست خود را به اطراف گردانید.

گفتم پس من کجا خدمت شما برسم. فرمود تو آدرس مرا نخواهی دانست ولی من منزل شما را می‌دانم کجاست و آدرس مرا گفت: و فرمود هر وقت مقتضی باشد خودم نزد تو خواهم آمد و رفت و در همین موقع رفقا رسیدند و گفتند آقا عصا کو من گفتم آقای نمدی را دریابید پس هر چه تفحص کردند اثری از او نیافتند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] الذریعه (119/ 22 ،104/ 21 ،255/ 11)، گنجینه‌ی دانشمندان (417 -410/ 2)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (1255/ 3)، مؤلفین کتب چاپی (609 -608/ 2).

میکالی، ابوالعباس اسماعیل

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(362 -270 ق)، محدث و ادیب. شیخ خراسان و مورد احترام همگان بود. نسبش به یزدگرد به بهرام گور می‌رسد. پدرش در روزگار مقتدر عباسی حکومت اهواز را داشت. او در نیشابور به دنیا آمد. وی کاتب بود و عهده‌دار مسئولیت کتابتهای دیوانی. در نیشابور از ابن‌خزیمه و ابوالعباس سراج و ابوالعباس ماسرجسی و در اهواز از عبدان اهوازی و حسین بن بهار و علی بن سعید عسکری حدیث شنید. از عبدان اهوازی کتابی را روایت کرده و او تنها کسی است که این کتاب را روایت کرد. ابوعلی نیشابوری حافظ و ابوحسین حجاجی و ابوعبداللّٰه حاکم و عبدالغافر فارسی از او حدیث شنیدند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (315 -314/ 1)، سیر النبلاء (157 -156/ 16)، شذرات الذهب (41/ 3)، العبر (114 -113/ 2)، معجم الادباء (12 -5 / 7).

ناصحی نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 485/ 484 ق)، فقیه حنفی، محدث، متکلم و قاضی. وی قاضی‌القضاة ری بود و به اعتزال گرایش داشت. از قاشی ابوبکر حیری و ابوسعید صیرفی و ابوابراهیم اسماعیل نصرآبادی و جماعتی دیگر حدیث شنید. در بغداد و خراسان حدیث گفت. محمد بن عبدالواحد دقاق و عبدالوهاب انماطی و ابوالقاسم سمرقندی و ابوبکر بن زاغولی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. عبدالغافر در «تاریخ» خود گوید که وی فرزند امام الاسلام ابومحمد ناصحی بود. او برترین حنفی زمان خود و سرآمد در مناظره و همچنین در طب، ادب و شعر متبحر بود. وی در زمان پدرش در مدرسه‌ی سلطان تدریس می‌کرد و در عهد آلب ارسلان سلجوقی عهده‌دار قضاوت نیشابور شد و مدت ده سال در آنجا باقی ماند. پیرامون مسائلی با امام‌الحرمین گفتگو کرد و مورد ستایش وی قرار گرفت. ناصحی مدتی عهده‌دار منصب قضاوت وی شد. او در بازگشت از حج، در نزدیکی اصفهان، درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (103/ 7)، ری باستان (371 -370/ 2)، سیرالنبلاء (20 -19/ 19)، شذرات الذهب (372/ 3)، العبر (348/ 2)، الکامل (160/ 8)، المنتظم (639/ 9)، الوافی بالوفیات (338/ 3).

ناصر حسین، حامد حسین

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(1361 -1284 ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، رجالی و شاعر. ملقب به شمس‌العلماء. تحصیلات خود را در نجف گذراند و از محضر پدرش و مفتی سید محمد عباس استفاده نمود. او از سید محمد عباس روایت کرده و جماعتی از وی روایت کرده‌اند. آنگاه به لکنهو هند رفت و در آنجا اقامت گزید. وی از علمای امامی بزرگ هندوستان و مفتی و مرجع تقلید مردم آنجا بود. زعیم بزرگ هند، ابوالکلام آزاد، از شاگردان او بود و دو سال «نهج‌البلاغه» را نزد وی قرائت کرد و از اینجا بود که آزاد با روح اصول تشیع آشنا گشت. در لکنهو درگذشت. از آثارش: «اثبات رد الشمس لامیرالمؤمنین (ع) و دفع ما اورد علیه من الشبهات»؛ تتمیم «عبقات الانوار» پدرش؛ «المواعظ»؛ «نفحات الازهار»، در فضایل ائمه اطهار (ع)؛ «نفحات الانس فی وجوب السورة»؛ «مسند فاطمة بنت الحسین (ع)»؛ «اسباغ النائل بتحقیق المسائل»، در نه مجلد؛ «کتاب الانشاء»؛ «دیوان الخطب»؛ «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (201 -200/ 10)، الذریعه (246/ 24 1154،/ 9)، ریحانه (98 -97/ 6)، فوائدالرضویه (92)، هدیةالاحباب (177).

نجار شوشتری، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 1141/ 1140 ق)، عالم دینی، محدث، مفسر، واعظ و خطیب. بنا به آورده‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی از «تذکره‌ی عبداللّٰه جزایری» او از شاگردان جد صاحب تذکره، سید نعمةاللّٰه جزایری است و از وی روایت نموده است. نجار در طلب علم به اصفهان و مشهد مسافرت کرد و نزد ملا عبدالرحیم جامی و دیگران تلمذ نمود. و آثارش: «مجمع التفاسیر»، مشهور به «تفسیر ابن النجار» که از تفاسیر بزرگ قرآن است، رساله‌ای در «سیرالملوک»، به فارسی؛ جمع بین متن «الاستبصار» و شرح محدث جزایری بر آن به نام «کشف‌الاسرار»، و همچنین جمع بین متن «التهذیب» و شرح محدث جزایری بر آن به نام «غایةالمرام»؛ تدوین «عقود المرجان فی حواشی القرآن» استادش، سید نعمت‌اللّٰه جزایری، در سه مجلد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (9/ 10)، الذریعه (24/ 20، 17/ 18، 19، 18/ 16، 305/ 15، 249/ 4)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 707 -706/ 12)، معجم‌المؤلفین (67 -66/ 11).

نجم‌آبادی، هادی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1321/ 1320 -1250 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، متکلم، مجتهد، مدرس و نیکوکار. اصل وی از ساوجبلاغ تهران است. در تهران به دنیا آمد. در 1262 ق برای تحصیل علوم به نجف رفت و پس از فراگیری مقدمات در 1270 ق به تهران بازگشت و پس از مدتی برای ادامه‌ی تحصیل به نجف مراجعت نمود. وی از شاگردان پدرش، ملا مهدی، و پسر عمویش، شیخ حسن نجم‌آبادی، و شیخ راضی نجفی بود. در 1280 ق پس از درگذشت پدرش، به تهران آمد و عهده‌دار امور دینی گشت. او در فقه، اصول، حدیث، تفسیر و رجال متبحر بود و در زمان خود از مجتهدین بزرگ تهران و مرجع حل و فصل مشکلات مردم به شمار می‌آمد. او بعد از ظهر هر روز جلو درگاه خانه خویش می‌نشست و مردم را از هر گروه و آیین می‌پذیرفت و با همه‌ی آنها در کمال آزادی پیرامون مسائل گوناگون بحث می‌نمود. او عالمی آزادمنش و روشنفکر بود و خدمات بسیاری به جنبش آزادی ایران کرد و بسیاری از بزرگان مشروطه را از مریدان او به شمار آورده‌اند. فرزندانش، شیخ محمدتقی مجتهد نجم‌آبادی و حاج شیخ مهدی نجم‌آبادی، و علامه محمد قزوینی و علامه علی‌اکبر دهخدا و ناظم‌الاسلام کرمانی و میرزا جهانگیر خان شیرازی (صور اسرافیل) و رفیع بامداد و میرزا سید محمد طباطبایی از شاگردان او بودند. در تهران درگذشت و در مدرسه‌ی خود به خاک سپرده شد. از آثارش: بنای مریضخانه‌ی وزیری (میرزا عیسی وزیر) که به نام خود وی نیز مشهور است، به انضمام یک باب حمام در کنار مریضخانه، در محله‌ی حسن‌آباد تهران، هدایت و تشویق میرزا عبدالکریم خان منتظم‌الدوله فیروزکوهی به بنای مدرسه‌ی خیریه دارالایتام حسن‌آباد، دایر کردن قنات در اشتهارد کرج و آباد کردن اراضی موات و احداث صحت‌آباد، در جهت پشتیبانی مالی بنای مریضخانه. از آثار علمی وی: «تحریر العقلاء»؛ رساله‌ی «رد فرقه‌ی بهاییه»؛ «جداول، طبقات وارث».[1]
سال تولد: 1250 ق.
فوت: 1320 ق.
آثار: تحریرالعقلا
رساله رد فرقه بهائیت (تهران، 1312 ق. سربی، رقعی، باهتمام شیخ مرتضی نجم‌آبادی)

جداول، طبقات وارث (تهران، 1308 ق. سنگی، خط میرزا حسن تهرانی)
هادی نجم‌آبادی تهرانی متولد سال 1250 ق. پسر حاج ملا مهدی و از علمای معروف تهران بود که در روستای نجم‌آباد در خانواده‌ای صنعتگر به دنیا آمد. در دوازده سالگی به همراه مادرش به نجف اشرف رفت و به تحصیل علوم فقهی و مذهبی پرداخت در سال 1280 ق. به تهران آمد و امامت و حکومت شرعیه موقوفات خانوادگی را به عهده گرفت.
وی مطلقا مردی فسادناپذیر بود و هیچ‌گاه دیناری از کسی قبول نمی‌نمود وی مردی آزاداندیش بود و یکی از زمینه‌سازان فکری جنبش مشروطه محسوب می‌گردد، اکثر روشنفکران دوره ناصری تربیت یافتگان دبستان این روحانی بودند. وی به تأسیس مدرسه، دارالایتام، بیمارستان، داروخانه و مسجد علاقه مفرطی داشت و از جمله ساخت مدرسه خیریه، مدرسه سادات، مدرسه رشدیه و بیمارستان وزیری با حمایت و تشویق وی صورت پذیرفت. سرانجام وی در سال 1320 ق. جان به جان آفرین تسلیم نمود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] اعیان‌الشیعه (236 -235/ 10)، تحریرالعقلاء (مقدمه)، الذریعه (387/ 3)، زندگینامه‌ی آیت‌اللّه حاج شیخ هادی نجم‌آبادی، شرح حال رجال (410 -408/ 4)، علماء معاصرین (337)، المآثر والآثار (149)، مکارم‌الآثار (1377 -1376/ 4)، مؤلفین کتب چاپی (732 -730/ 6).

نراقی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1245/ 1244 -1186/ 1185 ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، رجالی، منجم، ریاضیدان، مدرس، ادیب و شاعر، متخلص به صفایی. جامع معقول و منقول بود. در نراق، از توابع کاشان، به دنیا آمد. مقدمات را در نزد پدرش و شاگردان پدرش فراگرفت. سپس به همراه پدر به عراق رفت و در نجف از محضر سید مهدی بحرالعلوم و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و در کربلا از محضر میرزا مهدی شهرستانی و آقا محمدباقر بهبهانی استفاده نمود تا به مرتبه‌ی اجتهاد رسید و خود به بحث و تدریس پرداخت. سپس به نراق کاشان بازگشت و عهده‌دار ریاست و مرجعیت دینی شد. وی از پدرش و سید بحرالعلوم و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و به واسطه‌ی پدرش از ملا محمدباقر مجلسی روایت نموده است. شیخ مرتضی انصاری و سید محمد شفیع جاپلقی و بسیاری دیگر از بزرگان از شاگردان وی بودند. در نراق به بیماری و با درگذشت، پیکرش به نجف منتقل و در صحن علوی به خاک سپرده شد. از آثارش: «مناهج الوصول الی علم الاصول» یا «مناهج الاحکام»، «مساند الشیعة فی احکام الشریعة»، در فقه؛ «وسیلة النجاة»؛ «مفتاح الاصول و مصباح الوصول»؛ «معراج السعادة»، در اخلاق به فارسی، «مفتاح الاحکام»، در اصول فقه، «تنقیح الفصول»، در شرح «تجرید الاصول» پدرش، ملا مهدی نراقی؛ «اساس الاحکام»؛ «اسرار الحج»؛ «عوائد الایام»، در قواعد اصولی و فقهی، به فارسی؛ «الخزائن»، به سبک «کشکول»، در تتمیم کتاب «مشکلات العلوم» پدرش، به فارسی، «سیف الامة و برهان الملة»، در رد پادری نصرانی، به فارسی، رساله‌ی «منجزات المریض»؛ مثنوی «طاقدیس»؛ «دیوان» شعر.[1]
حاجی ملا احمد ابن حاج ملا مهدی معروف به نراقی (ف. 1245 ه.ق) از فقهای بزرگ قرن سیزدهم هجری است. علاوه بر مقام فقاهت اشعار عرفانی فراوان سروده است و در شعر صفاتی تخلص می‌کرد. او را تألیفات متعددی است از آن جمله: 1- اجتماع الامر والنهی. 2- اساس الاحکام در اصول فقه. 3- اسرارالحج. 4- حجیة المظنة. 5- خزائن. 6- دیوان شعر فارسی. 7- سیف‌الامة 8- شرح تجریدالاصول. 9- طاقدیس شامل مثنویات او. 10- عین‌الاصول. 11- معراج‌السعاده. 12- مفتاح‌الاحکام. 13- مناهج‌الوصول. وی در وبای عام در قریه‌ی نراق درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] الاعلام (245/ 1)، اعیان‌الشیعه (184 -183/ 3)، ایضاح المکنون (563، 523، 478، 130، 35/ 2 ،331/ 1) حدیقة‌الشعراء (1031 -1027/ 2) الذریعه (178 -177 ،85/ 25 ،16/ 23 ،350 ،341 -340/ 22 ،317 ،315 ،230 -229 ،15 -14/ 21 ،140/ 17 ،367 ،354 134،/ 15 ،195 ،138/ 13 ،286/ 12 ،12/ 11 ،1181 ،610/ 9 ،152/ 7 ،43 ،4/ 2 ،267/ 1)، روضات الجنات (107 -103/ 1)، ریحانه (163 -160/ 6)، سفینة‌المحمود (423 -419/ 2)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 117 -116/ 13)، فرهنگ سخنوران (560)، فوائد الرضویه (41)، قصص العلماء (132 -129)، مجمع‌الفصحا (705 -700/ 5)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (1288 -1287/ 3)، معجم‌المؤلفین (163 -162/ 2)، مکارم‌الآثار (1242 -1235/ 4)، مؤلفین کتب چاپی (484 -481/ 1)، نگارستان دارا (106 -104)، هدیة‌الاحباب (180)، هدیة‌العارفین (186 -185/ 1).

نراقی، مهدی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1209 -1128 ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، حکیم و ریاضیدان. موصوف به خاتم المجتهدین. جامع علوم معقول و منقول و در حساب، هندسه، ریاضی، هیئت و علوم ادبی متبحر بود. در نراق کاشان به دنیا آمد. سپس برای تحصیل به اصفهان رفت و از محضر ملا اسماعیل خواجویی و ملا محمدمهدی هرندی و شیخ محمد کاشانی و میرزا نصیر استفاده نمود و آنگاه برای ادامه تحصیل رهسپار عتبات گشت و در کربلا و نجف نزد بزرگان فقه و اصول و علوم نقلی از قبیل: وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی و شیخ مهدی فتونی عاملی به تکمیل معلومات خویش پرداخت و از وحید بهبهانی و شیخ یوسف بحرانی و سید مهدی بحرالعلوم و سید محمدمهدی شهرستانی و شیخ جعفر کاشف‌الغطاء و ملا محمد اسماعیل مازندرانی روایت نمود. پس از فراغت از تحصیل به ایران مراجعت کرد و در کاشان سکنی گزید. با حضور او در کاشان علم و دانش در این شهر رونقی تازه پیدا کرد. فرزندش، ملا احمد نراقی، و حاج محمد ابراهیم کرباسی و محمد طاهرآبادی و سید محمدباقر حجت‌الاسلام شفتی اصفهانی و مجذوب علیشاه و میرزا بابا حبیب‌اللّه حسینی نطنزی از شاگردان او بودند. در اواخر عمر به نجف رفت و در آنجا به تدریس و بحث و تألیف مشغول شد و در همان جا درگذشت و در حرم مطهر به خاک سپرده شد. از آثارش: «کنزالرموز»، «انیس الموحدین»؛ «انیس المجتهدین»؛ «توضیح الاشکال»، در شرح «تحریر اقلیدس»؛ «معتمد الشیعة فی احکام الشریعة»؛ «لوامع الاحکام فی فقه شریعة الاسلام»؛ «التحفة الرضویة فی المسائل الدینیة»؛ «التجرید» یا «تجرید الاصول»، در اصول فقه؛ «انیس التجار» یا «انیس التاجرین»، در مسائل تجارت؛ «نخبة البیان»، در استعاره و تشبیه؛ «مشکلات العلوم» یا «تفصیل المشکلات من العلوم» به سبک «کشکول»؛ «جامع السعادات فی موجبات النجاة»، در اخلاق؛ رساله‌ای در «عبادات»؛ «مناسک الحج»؛ «کتاب الحساب»؛ «جامع الافکار و ناقد الانظار»، در اثبات واجب‌الوجود و صفات سلبیه و ثبوتیه؛ «محرق القلوب»، در مصائب اهل‌بیت (ع).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (257/ 8)، اعیان‌الشیعه (167 ،143/ 10)، ایضاح المکنون (508 ،443 ،413/ 2 ،353 ،311 ،249 ،227 ،148/ 1)،

خاتمه‌ی مستدرک الوسائل (106/ 2)، الذریعه (94 -93/ 24 ،274/ 22 ،213، 67 -66/ 21 ،149/ 20 ،359 -358 ،349 ،345 ،157 ،121/ 18 ،75 -74/ 17 ،302/ 15 ،335/ 13 ،103 ،32/ 11 ،7/ 7 ،436 ،351 ،350/ 3 ،59 -58 ،42 -41/ 5 ،467 -466 ،465 -464 ،453/ 2)، روضات‌الجنات (192 -189/ 7)، ریحانه (165 -164/ 6)، شرح حال رجال و مشاهیر نامی (413 -409)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 116/ 13)، طرائق‌الحقائق (258 ،254/ 3)، قصص العلماء (133/ 132)، المآثر والآثار (166)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (1287 -1286/ 3)، معجم‌المؤلفین (57/ 12)، مکارم‌الآثار (364 -360/ 2)، مؤلفین کتاب چاپی (363 -360/ 6)، هدیة‌الاحباب (181 -180)، هدیة‌العارفین (352/ 2).

نریزی مراغی، ابوتراب عبدالباقی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(492/ 491 -403/ 401 ق)، فقیه شافعی، محدث، مدرس و زاهد. اصل وی از نریز از قرای آذربایجان بود. ساکن نیشابور و عهده‌دار تدریس و امامت جماعت در مسجد عقیل آنجا بود. در بغداد نزد قاضی ابوطیب طبری فقه آموخت و از ابوطیب طبری و ابوعلی بن شاذان ابوالقاسم عبدالملک بن بشران عبدی و ابوطاهر بن عبدالرحیم اصفهانی و ابوعبداللّٰه محاملی و ابومحمد جوهری و ابوبکر بن بشران و جماعتی دیگر حدیث شنید. عمر بن علی دامغانی و ابوالبرکات ابن فراوی و ابوعثمان عصایدی و زاهر بن طاهر شحامی و فرزندش، عبدالخالق بن زاهر، و دیگران از وی روایت کرده‌اند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (481 -480/ 5)، سیرالنبلاء (171 -170/ 19)، شذرات الذهب (398/ 3)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (223/ 2)، الشافعیه‌ی سبکی (96/ 5) العبر (366/ 2)، الکامل (192/ 8)، المنتظم (42 -41/ 10)، النجوم الزاهرة (162/ 5).

نسائی، ابوالعباس احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 396 ق)، محدث و صوفی. اصل وی از نساء خراسان و دارای مذهب شافعی بود. در راه سفر به مصر با شیخ عباس فقیر هروی و در مسافرت به مکه با شیخ عمو، معروف به عمو سالار، ملاقات داشت. افرادی چون ابن‌عدی، احمد بن عطاء رودباری و ابوبکر ربعی از او حدیث شنیدند. وی در بین مصر و مکه درگذشت. از آثار وی «تاریخ الصوفیه» است که در بعضی از کتابها به نام «تاریخ الصوفیه و سیر الصالحین والزهاد» آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (9/ 5) طبقات الشافعیه‌ی سبکی (43 -42/ 3)، طبقات الصوفیه هروی (369)، نفحات الانس (151).

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(303 -215/ 214 ق)، رجالی، حافظ، محدث، فقیه و قاضی. ملقب به شیخ‌الاسلام و معروف به حافظ نسائی. در نسای خراسان به دنیا آمد. در «وفیات الاعیان» نام پدر وی علی و نام جدش شعیب ذکر شده است. در طلب علم به خراسان، حجاز، عراق، جزیره، شام و مصر سفر کرد و سرانجام در مصر ساکن گردید. وی نزد یونس بن عبدالاعلی، دوست و مصاحب شافعی، تلمذ نمود. او قرائت را از احمد بن نصر نیشابوری مقری و ابوشعیب صالح بن زیاد سوسی فراگرفت. از قتیبة بن سعید و اسحاق بن راهویه و هشام بن عمار و سوید بن نصر و احمد بن منیع و بشر بن معاذ عقدی و حسین بن منصور سلمی نیشابوری و بشر صواف و زیاد بن ایوب و سوار بن عبداللّٰه عنبری و عباس بن عبدالعظیم عنبری و عبدالجبار عطار و عتبه مروزی و عمران بن موسی قزاز و عمرو بن زراره کلابی و عیسی بن محمد رملی و محمد بن ابان بلخی و محمد بن بشار و محمد بن نصر مروزی و محمد مخرمی و محمد بن عبید محارمی و محمد بن هاشم بعلبکی و محمود بن غیلان و هیثم بن ایوب طالقانی و یوسف بن عیسی زهری و یوسف بن واضح مودّب و جماعتی دیگر حدیث شنید. فرزندش، عبدالکریم نسائی، و حسن بن رشیق عسکری و ابوبشر دولابی و ابوجعفر طحاوی و ابوعلی نیشابوری و حمزه‌ی کنانی و ابوجعفر احمد نحوی و ابوبکر شافعی و محمد بن قاسم اندلسی و ابوالقاسم طبرانی و محمد بن عبداللّٰه نیشابوری و محمد بن موسی مأمونی و ابن السنی و ابیض بن محمد بن ابیض و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. در رمله‌ی فلسطین درگذشت و پیکرش به مکه منتقل و ما بین صفا و مروه به خاک سپرده شد و به روایتی در مکه درگذشت. از آثارش: «السنن الکبیر»، در حدیث، «المجتبی» یا «السنن الصغیر»؛ «الضعفاء والمتروکین»، در رجال حدیث؛ «الخصائص» یا «خصائص امیرالمؤمنین (ع)»، در فضیلت حضرت علی (ع)؛ «مسند علی (ع)»؛ «مسند مالک»؛ «اغراب شعبة علی سفیان و سفیان علی شعبة»؛ «مناسک النسائی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (164/ 1)، اعیان‌الشیعه (603 -601/ 2)، انساب سمعانی (484/ 5)، تاریخ نیشابور (110)، تذکرة الحفاظ (701 -698/ 2)، تهذیب‌التهذیب (170 ،163/ 1) روضات‌الجنات (220 -219/ 1)، ریحانه

(168 -167/ 6)، سيرالنبلاء (135 -125/ 14)، شذرات الذهب (241 -239/ 2)، طبقات اعلام‌الشيعه (قرن 35 -34/ 4)، طبقات الشافعيه‌ى ابن قاضى شهبه (88/ 1)، طبقات الشافعيه اسنوى (269 -268/ 2)، طبقات الشافعيه‌ى سبكى (16 -14/ 3)، العبر (444/ 1)، الكامل (152/ 6)، كشف‌الظنون (130، 706، 1006، 1087، 1684، 1685، 1833)، الكنى والالقاب (249 -247/ 3)، معجم‌المؤلفين (245 -244/ 1)، المنتظم (450/ 7)، النجوم الزاهرة (210 -209/ 3)، الوافى بالوفيات (417 -416/ 6)، وفيات الاعيان (78 -77/ 1)، هدية‌العارفين (56/ 1).

نسفی، ابومطیع مکحول

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 308 ق)، فقیه، حافظ و محدث. از داوود ظاهری و ابوعیسی ترمذی و عبداللّه بن احمد بن حنبل و محمد بن ایوب بن ضریس و مطین و جماعتی دیگر روایت کرد. ابوبکر احمد بن محمد بن اسماعیل که استاد جعفر مستغفری است، از وی روایت نموده است. به آورده‌ی ذهبی مستغفری در «تاریخ نسف» نام وی را محمد بن فضل و لقبش را مکحول ذکر کرده است. ذهبی گوید که او نیکو شعر می‌سرود. از آثارش: «اللؤلئیّات»، در زهد و آداب؛ «کتاب‌الشعاع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (33/ 15)، کشف‌الظنون (1571، 1430)، معجم‌المؤلفین (319/ 12).

نسفی، برهان‌الدین، ابوالفضایل

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 600- وف 688 -684/ 679 ق)، فقیه حنفی، مفسر، اصولی، محدث، متکلم، حکیم و شاعر. معروف به برهان. وی از علمای بزرگ حنفی بود. در علم تفسیر و اصول فقه و علم کلام صاحب تألیف می‌باشد. ساکن بغداد بود. در همان جا درگذشت و جنب مقبره‌ی ابوحنیفه دفن شد. «العقائد النسفیة» که ملا سعد تفتازانی آن را شرح کرده، به وی نسبت داده شده است. در «کشف‌الظنون» فقط یک عنوان کتاب تحت نام «عقائدالنسفی» مربوط به نجم‌الدین عمر بن حمد نسفی ذکر شده است. از دیگر آثارش: «المقدمة فی علم الخلاف» یا «المقدمة البرهانیة» یا «فصول النسفی فی علم الجدل» یا «مقدمة فی الجدل والخلاف والنظر»؛ «منشأ النظر»، در علم خلاف و شرح آن؛ «الواضح»، که مختصر «تفسیر کبیر» فخر رازی است؛ رساله‌ای در «دور و تسلسل»؛ شرح «الاسماء الحسنی»؛ شرح «الاشارات والتنبیهات» ابن‌سینا؛ شرح «الرسالة القدسیة» غزالی؛ «مطلع السعادة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (194/ 2)، ریحانه (174 -173/ 6)، شذرات الذهب (385/ 5)، کشف‌الظنون (1861، 1803، 1799 -1798 1756، 1720، 1296، 1272، 1032، 882، 865، 95)، معجم‌المؤلفین (297/ 11)، هدیةالعارفین (136 -135/ 2).

نسفی، حافظ الدین، ابوالبرکات عبداللّه

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 710/ 701 ق)، فقیه حنفی، محدث، اصولی، مفسر و متکلم. اصل وی از نسف و اهل ایذه‌ی اصفهان بود. او از مشاهیر فقها و اصولیین و محدثین حنفی و در علم کلام متبحر و بر معاصرین خود مقدم بود. به آورده‌ی بعضی از مآخذ وی در ایذه درگذشت. اما در «ریحانةالادب» مکان وفات وی بغداد ذکر شده است. از آثارش: «الوافی»، در فقه و شرح آن به نام «الکافی»؛ «کنزالدقائق»، در تلخیص «الوافی»؛ «عمدة العقائد» یا «عمدة عقیدة اهل السنة والجماعة»، در کلام و شرح آن به نام «اعتماد الاعتقاد»؛ «منار الانوار» و شرح آن به نام «کشف‌الاسرار»؛ «مدارک التنزیل و حقائق التأویل»، در تفسیر که به «تفسیر نسفی» معروف می‌باشد؛ «المستصفی»، در شرح کتاب «نافع» شیخ ابوالقاسم محمد حسینی (م 656 ق).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (192/ 4)، ایضاح المکنون (98/ 1)، ریحانه (171/ 6)، کشف‌الظنون (2034 ،1997 ،1922 ،1867 ،1849 ،1823 ،1675 ،1641 ،1640- ،1515 ،1274 ،1168 ،119)، معجم‌المؤلفین (32/ 6)، هدیةالعارفین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 537 -461 ق)، فقیه حنفی، اصولی، حافظ، محدث، مفسر، متکلم، ادیب و شاعر. معروف به مفتی‌الثقلین، به جهت اینکه گویند جن و انس از محضرش تعلیم می‌گرفته‌اند. اهل سمرقند بود و در نسف به دنیا آمد. او در زمینه‌ی فقه، حدیث، تفسیر، تاریخ و فنون شعری متبحر بود. در بغداد از ابوالقاسم بن بیان حدیث شنید و از اسماعیل بن محمد نوحی و حسن بن عبدالملک قاضی و مهدی بن محمد علوی و عبداللّٰه بن علی نسفی و ابوالیسر محمد نسفی و حسین کاشغری و ابومحمد حسن بن احمد سمرقندی و علی بن حسن ماتریدی روایت کرد. فرزندش، ابواللیث احمد بن عمر، و محمد بن ابراهیم تورپشتی از وی روایت کرده‌اند. حدود صد اثر را به وی نسبت می‌دهند. کتاب «العقائد» یا «عقاید النسفی» که بر آن شروح بسیاری، از جمله شرح سعدالدین تفتازانی نگاشته شده، به وی منسوب است. البته در صحت انتساب این کتاب به وی تردید می‌باشد، چنان که بعضی آن را به برهان‌الدین محمد بن محمد نسفی منسوب کرده‌اند. در سمرقند درگذشت. از دیگر آثارش: «الاکمل الاطول»، در تفسیر؛ «التیسیر فی التفسیر»؛ «قید الاوابد»؛ «تاریخ بخارا»؛ «القند فی تاریخ علماء سمرقند»؛ «یواقیت المواقیت»؛ «طلبة الطلبة»؛ «تطویل الاسفار لتحصیل الاخبار»؛ «مشارع الشارع»؛ «منهاج الدرایة»، در فروع؛ «النجاح فی شرح اخبار کتاب الصحاح»؛ «الخصائل فی الفروع»؛ «دعوات المستغفرین»؛ «الاشعار بالمختار من الاشعار» یا «المختار من الاشعار»، در بیست مجلد؛ «منظومة الخلافیات» یا «منظومة فی الخلاف»؛ نظم «الجامع الصغیر» امام محمد شیبانی، در فروع.[1]
عمر بن محمد ابن احمد نسفی سمرقندی حنفی (461 ه.ق- ف. 537 ه.ق) ملقب به نجم‌الدین و مکنی به ابی‌حفص عالمی متکلم، اصولی، فقیه، مفسر و محدث بود. قریب یکصد رساله در مباحث فقهی و جز آن تصنیف کرده است. از اوست: «اکمل الاطول» (ه.م) «والتیسیر فی التفسیر» و «العقائد النسفیه» و «طلبة الطلبه» و «تاریخ سمرقند» و جز آن.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (222/ 5)، ایضاح‌المکنون (117 ،25/ 1)، ریحانه (173 -172/ 6)، سیرالنبلاء (127 -126/ 20)، شذرات الذهب (115/ 4)، طبقات المفسرین داودی (7 -5 / 2)، العبر (453 -452/ 2)،

كشفالظنون (2054 ،2048 ،1929 ،1871 ،1867 ،1731 ،1686 ،1602، 1356 ،1230 ،1145 ،1125 ،1114 ،756 ،706 ،668 ،602 ،564، 553 ،519 ،418 ،415 ،296 ،247)، لسانالميزان (230 -229/ 5)، معجمالادباء (71 -70/ 16)، معجمالمؤلفين (306 -305/ 7)، هديةالاحباب (255)، هديةالعارفين (783/ 1).

نسوی مروزی، ابوسعید احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 357 ق)، حافظ و محدث. اصلش از نساء خراسان بود و در شرمقان اسفراین به دنیا آمد. در مرو نشو و نما یافت. در خراسان و دیگر بلاد علم آموخت. در طلب علم و حدیث مسافرت‌های طولانی نمود و در شهر صعده، از بلاد یمن، مدت زیادی اقامت گزید، سپس در حدود 350 ق به بغداد وارد شد. از محمد بن اسحاق بن خزیمه و عبداللّٰه بن محمد بن شیرویه نیشابوری و ابوخلیفه جمحی و عمر بن ابی‌غیلان و ابن زیدان بجلی و عبداللّٰه بن محمود مروزی و ابوالعباس سراج و محمد بن حسن بن قتیبه و محمد بن فضل سمرقندی و عمر بن محمد همدانی و ابراهیم بن یوسف هسنجانی و محمد بن عقیل بلخی و عبدان اهوازی و احمد بن جعفر عقیلی و ابونصر احمد بن محمد صعدی و از محمد بن یعقوب عسکری و عبدالعزیز بن اسحاق و عبدالعزیز بن یحیی تیمی و احمد بن ابراهیم عجلی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. ابوالحسن دارقطنی و ابوحفص بن شاهین و ابوالحسن رزقویه و عبدالرحمان بن محمد سراج نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و حاکم نیشابوری و ابوعلی بن دوما و ابوحسین محمد بن ابراهیم فارسی عزائمی، از مشایخ صدوق، و دیگران از وی روایت کرده‌اند. سپس به نیشابور رفت و پس از سه سال توقف در آنجا مجدداً به بغداد بازگشت و مدت مدیدی در این شهر بود. وی پس از سفر به مکه و انجام فریضه حج، در جحفه درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. او را صاحب تألیفاتی در علم حدیث ذکر کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (201/ 1)، تاریخ بغداد (8 -6 / 5)، تاریخ نیشابور (153)، تذکرة الحفاظ (931 -930/ 3)، سیرالنبلاء (171 -169/ 16)، شذرات‌الذهب (22/ 3)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 46 -45/ 4)، طبقات الحفاظ (394)، العبر (100/ 2)، لسان‌المیزان (396 -395/ 1)، معجم‌المؤلفین (102/ 2)، میزان الاعتدال (163/ 1) النجوم الزاهرة (21/ 4)، الوافی بالوفیات (400/ 7)، هدیةالعارفین (65/ 1).

نصرآبادی نیشابوری، ابوالقاسم ابراهیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 376/ 372 ق)، محدث، واعظ، صوفی و زاهد. اهل نیشابور بود و نسبتش به نصرآباد، محله‌ای در نیشابور می‌رسد. از بزرگان تصوف و عرفان و در انواع علوم متبحر بود. وی مرید شبلی و شاگرد ابوعلی رودباری و ابراهیم شیبان بود و با مرتعش و بوبکر طاهر ابهری و شبلی مصاحبت داشته است. از ابوالعباس سراج و ابن‌خزیمه و احمد بن عبدالوارث عسال و یحیی بن صاعد و محمد بن عبداللّٰه مکحول بیروتی و ابن‌جوضاء و جماعتی دیگر در خراسان و شام و عراق و حجاز و مصر حدیث شنید. حاکم نیشابوری و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوحازم عبدوی و ابوالعلاء محمد بن علی واسطی و ابوعلی دقاق و جماعتی از وی روایت نموده‌اند. در 366 ق به مکه رفت و مجاور شد و همان جا درگذشت و در جوار فضیل بن عیاض به خاک سپرده شد. به آورده‌ی «ریحانةالادب» وی در قریه‌ی نصرآباد اصفهان، خانقاهی داشته که به تکیه‌ی میان ده نصرآباد معروف است و ظاهراً مدفنش نیز در همان جا می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (170 -169/ 6)، تذکرةالاولیاء (319 -311/ 2)، تذکره‌ی نصرآبادی (مقدمه/ ه)، ترجمه‌ی رساله‌ی قشیریه (صفحات متعدد)، ریحانه (177/ 6)، سیرالنبلاء (267 -263/ 16)، شذرات‌الذهب (59 -58/ 3)، طبقات الصوفیه سلمی (488 -484)، طبقات الصوفیه هروی (525 -524)، طرائق‌الحقائق (541/ 2)، العبر (125/ 2)، کشف المحجوب (200)، لغت‌نامه (ذیل/ نصرآبادی)، المنتظم (412/ 8)، النجوم الزاهرة (133/ 4)، نفحات‌الانس (235 -234)، الوافی الوفیات (118 -117/ 6).

نظام الدوله، علی محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در 1222 در ایران متولّد، و در اصفهان و طهران تحصیل علوم نموده، در سال 1247 به اتفّاق پدر به نجف اشرف مهاجرت نموده، و به تکمیل علوم و تهذیب نفس و تألیف و تصنیف پرداخته، در فقه و اصول و حدیث و رجال و علوم ادبی و ریاضیّات مهارت داشته، قریب 18 مجلّد کتاب تألیف نموده که از آن جمله است: 1- البرهان 2- تقریرات 3- دیوان شعر، به عربی و فارسی 4- رسال در اصول فقه 5- رسال در شبهه محصوره و آب مضاف، به طبع رسیده 6- رساله در امامت 7- سلافة الوزراء، در معنی ولایت به طریق اهل تصوّف و عرفان، به نظم و نثر، مطبوع ضمن فوائد البهائیّة 8- شهاب الثاقب، در ردّ صواعق ابن حجر 9- کشف الابهام، در فقه. 10 و 11 - دو کتاب در رجال 12- کتابی در نحو و صرف 13- کتابی در ترجمه 19 نفر از بزرگان اهل سنّت، و ردّ بر آنها از کتب اهل سنّت 14- معارج القدس، در حکمت و کلام و توحید و عدل 15- نور الابصار؛ و غیره.
مشارالیه نزد صاحب جواهر، و ملاّ مقصود علی غروی، و میرزا حسن بن ملاّعلی نوری و جمعی دیگر از بزرگان تحصیل علوم و دانش نموده، و از حاج ملاّ احمد نراقی اجازه روایت و اجتهاد داشته است
(تاریخ اجازه مربوط به زمانی است که حاکم کاشان بوده است)
سرانجام در 8 ذی حجّه سال 1276 در نجف وفات یافته، در مدرسه صدر مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

نعیمی جرجانی، ابومنصور، احمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 415 ق)، حافظ، محدث و مورخ. اهل جرجان بود. از ابوبکر اسماعیلی و ابواحمد غطریفی و ابواحمد بن عدی و ابواحمد نیشابوری حافظ و ابوعمرو حیری و نصر بن عبدالملک اندلسی و دیگران روایت کرد. از آثارش «اخبار الجبل» است. این کتاب در «الانساب» سمعانی تحت نام «اخبار الجیل» و در «الاعلام» زرکلی به نام «اخبار الحیل» آمده است. از دیگر آثارش: «المجتبی»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (186/ 1)، انساب سمعانی (512/ 5)، سیرالنبلاء (340/ 17)، معجم‌المؤلفین (46/ 2).

نقاش اصفهانی، ابوسعید محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 414 ق)، حافظ، محدث و فقیه حنبلی. در طلب حدیث به جاهای مختلف سفر کرد و در اصفهان از جد مادرش‌اش، احمد بن حسن بن ایوب تمیمی، و عبداللّٰه بن عیسی خشاب و عبداللّٰه بن جعفر بن فارس اصفهانی و احمد سمسار اصفهانی و ابواحمد عسال اصفهانی و همطبقه‌ی آنها و در بغداد از ابوبکر شافعی و ابن‌مقسم و ابوعلی بن صواف و در بصره از ابواسحاق هجیمی و فاروق خطایی و حبیب قزاز و در کوفه از قاضی نذیر محاربی و صباح بن محمد نهدی و در مرو از حاضر بن محمد فقیه و در جرجان از ابوبکر اسماعیلی و در هرات از ابوحامد حسنویه و ابومنصور ازهری و در دینور از ابن السنی و از جماعتی دیگر در حرمین و نیشابور و همدان و نهاوند حدیث شنید و شنیده‌های خود را جمع‌آوری کرد و تصنیفاتی به وجود آورد. او همچنین املای حدیث نمود. فضل بن علی حنفی و ابوالعباس ابن اشته و ابومطیع صحاف و سلیمان حافظ و ابوالفتح سوذرجانی اصفهانی از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: کتاب «القضاء» یا «القضاة والشهود»؛ کتاب «طبقات الصوفية»؛ «مالی»، در حدیث.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (161 -160/ 7)، تذکرة الحفاظ (1061 -1059/ 3)، سیرالنبلاء (308 -307/ 17)، شذرات الذهب (201/ 3)، طبقات الحفاظ (431)، العبر (228/ 2)، کشف‌الظنون (1104)، الوافی بالوفیات (119/ 4)، هدیةالعارفین (62/ 2).

نقوی، محمدتقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

سید محمدتقی فرزند حاج سید باقر نقوی از افاضل دانشمندان و گویندگان معاصر تهران است. وی در سال 1348 قمری در شهر قائن به دنیا آمده و در بیت سیادت پرورش یافته و مقدمات را در قائن خوانده، سپس در سن 16 سالگی در سال 1364 قمری به مشهد عزیمت نموده و در مدرسه ابدال خان اقامت و ادبیات را نزد مرحوم ادیب نیشابوری با تمام رسانیده و سطوح وسطی و نهائی را در خدمت مرحوم حاج سید احمد مدرس یزدی و کفایه و مکاسب را از مرحوم حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج میرزا حسین فقیه سبزواری آموخته و رسائل را از مرحوم حاج شیخ کاظم دامغانی فراگرفته و پس از آن به قم آمده و مدت یکسال اقامت و از محضر آیات استفاده نموده و در سال 1368 قمری مهاجرت به نجف اشرف نموده و مدت هشت سال اقامت و از محضر آیات عظام مرحوم حاج سید محمود شاهرودی و حاج میرزا باقر زنجانی استفاده نموده و عمده فقه را از مرحوم آیت‌اللّٰه العظمی حکیم استفاده نموده و عمده اصول را از آیت‌اللّٰه العظمی خوئی مدظله آموخته و در سال 1376 قمری به ایران مراجعت و به زادگان خود قائنات رفته و مدت دوازده سال در آن سامان به خدمات دینی اشتغال داشته و در سال 1388 قمری مهاجرت به تهران نموده و به خدمات دینی و تبلیغ اسلام و ترویج مذهب و نشر معارف اسلامی از طریق منبر و جلسات مذهبی پرداخته است دارای تألیفات و آثار ارزشمندی هستند که از نظر عزیزان می‌گذرانم.

1- شرح نهج‌البلاغه در 25 جلد که هفت جلد آن مطبوع و بقیه مخطوط می‌باشد.

2- شرح دعاء کمیل فارسی مطبوع.

3- شرح خطبه فدک مخطوط.

4- شرح دعاء عرفه فارسی.

5- شرح خطبه غدیریه فارسی مخطوط.

6- تفسیر قرآن که در دست تألیف دارند.

برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)

نکبونی، ابوزکریا یحیی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 243 ق)، حافظ، محدث و مفسر. اصلش از بیند ماوراءالنهر و ساکن قریه نکبون، از قرای بخارا بود. در طلب حدیث به عراق و حجاز سفر کرد. از فرزندش، حسین بن یحیی بیکندی، و اسحاق بن سلیمان رازی و عبدالرزاق بن همام و محمد بن عبداللّٰه انصاری و مروان بن معاویه فزاری و معاذ بن هشام دستوایی و یزید بن هارون و سفیان بن عیینه و محمد بن فضیل بن غزوان و وکیع بن جراح و ابومعاویه محمد بن حازم ضریر و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. فرزندش، حسین بن یحیی بیکندی، و محمد بن اسماعیل بخاری و عبیداللّٰه بن واصل و خلف بن عامر و ابوجعفر احمد بن یونس بن جنید و ابومعشر حمدویه مستملی بخاری و سریج بن موسی مؤذن و سهل بن بشر کندی و سهیل بن سهل مؤذن و عبداللّٰه شیبانی و عبیداللّٰه بن واصل بیکندی و علی بن حسن نجاد و ابوجعفر بن ابی‌حاتم وراق بخاری و محمد بن عبداللّٰه سعدی از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «تفسیر القرآن». سمعانی در «الانساب» تصنیفاتی، در «صوم» و «صلاة»، و «مناسک» و «معاملات»، برای وی ذکر کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (522/ 5)، تذکرة الحفاظ (487/ 2)، تهذیب التهذیب (170/ 11)، تهذیب الکمال (49 -48/ 20)، الثقات (268/ 9)، سیرالنبلاء (101 -100/ 12)، طبقات الحفاظ (235)، هدیةالعارفین (515/ 2).

نمازی شاهرودی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علی نمازی شاهرودی فرزند عالم ربانی و زاهد سبحانی حاج شیخ محمد نمازی شاهرودی از علماء مبرز و متقی و دانشمندان متتبع و نویسندگان متبحر حوزه علمیه مشهد مقدس بوده‌اند.
در سال 1332 قمری در شهرستان شاهرود متولد شده و در بیت علم و تقوا پرورش یافته و مقدمات و سطوح را در زادگاه خود نزد والدشان و سایر اساتید فراگرفته و آنگاه برای تکمیل مبانی فقه و اصول مهاجرت به مشهد مقدس نموده و و از محضر آیات عظام و فقهاء کرام آن سامان به ویژه مرحوم آیت‌اللّٰه حاج میرزا مهدی غروی اصفهانی که در معارف اهل‌بیت عصمت و طهارت نادره زمان واغلوطه اوان بوده و شاگردان مکتبش چون حاج شیخ مجتبی و حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج شیخ کاظم دامغانی و میرزا جواد آقای تهرانی و صدها نفر دیگر امثالهم از آیات بزرگ و دانشمندان بنام معاصر بودند استفاده فقه و معارف الهی نموده و به نجف اشرف مشرف و چندی هم در آنجا اقامت و از مبانی مدرسین و مجتهدین حوزه نجف مطلع و استفاده نموده و به مشهد مراجعت و به تألیف کتب مفیده و تدریس پرداخته و مهارتی عجیب در مناظره با پیروان ادیان دیگر و مذاهب باطله داشت و نیز در احتجاج و مباحثه با اهل سنت و جماعتی و در سفرهای عدیده‌اش به حجاز و کشور سعودی مباحثاتی با حضرات داشته که موجب استبصار عده‌ای از مردم پاکستان و هندوستان شده است.
آن مرحوم در علوم غریبه و علم طلب قدیم و گیاه‌شناسی و ریاضی هم اطلاع عمیق داشته و با زبان فرانسه هم آشنائی داشته حدود سه دوره بحارالانوار را از اول تا آخر مطالعه و در اثر این مطالعات موفق به تألیف مستدرک البحار در ده مجلد شده که پنج جلد آن در زمان حیات خودش به طبع رسیده و پنج مجلد آن پس از رحلتش فرزند یاد شده‌اش اقدام به طبع و نشر آن نموده و حافظ تمام قرآن و یا اکثر آن بوده زیرا از هر آیه که می‌پرسیدند فورا آدرس درس آن را می‌داد و به گفته برخی از مرحوم آیت‌اللّٰه مرعشی نجفی قدس‌اللّٰه سره از ایشان پرسیده بودند فرموده بود که آقای نمازی مجلسی زمان ما بوده است.
نگارنده این کتاب چون مدتی در مدرسه نواب مشهد با ایشان همسایه و مرواده داشتم ایشان را از جهاتی کم‌نظیر یافتم. تألیفات بسیاری دارد که

از دیدگان عزیزان می‌گذرانم.
1- اثبات ولایت که 6 مرتبه به چاپ رسیده.
2- ابواب رحمت 2 مرتبه چاپ شده.
3- تاریخ فلسفه و تصوف 2 مرتبه چاپ شده.
4- مقام قرآن و عترت 3 مرتبه چاپ شده.
5- ارکان دین 2 مرتبه چاپ شده در خداشناسی و پیغمبر و امام‌شناسی و فروع دین و نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت. و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری و رجعت و قیامت کبری تدوین شده است.
6- الهدی الی صراط مستقیم.
7- دوره مستدرک سفینه‌البحار در ده جلد به طبع رسیده.
8- رساله تفویض
9- تاریخ مجالس روضه‌خوانی
10- زندگانی حبیب بن مظاهر
11- اصول دین
12- الاسلام الهادیه فی الاعتبار الکتب الاربعه
13- رساله نور الابصار
14- مناسک حج- مشتمل بر وجوب حج و مذمت تارک آن و خلقت کعبه و حجرالاسود و حرم و قضایای آن.
تألیفات طبع نشده علامه نمازی
1- روضات النظرات، دوره فقه استدلالی ده جلد.
2- مستدرکات علم رجال، ده جلد.
3- مستطرفات المعالی در احوال راویان احادیث.
4- دوره معارف القرآن مشتمل بر چهل و سه جزو.
5- رساله‌ای در طب.
6- معرفه‌الاشیاء- گیاه‌ها- درختها حیوانات و جمادات.
7- مباحث اصول.
متاسفانه این دانشمند متتبع و محدث متبحر و مؤلف مکثر در شب دوشنبه دوم ماه ذیحجه سال 1405 هجری قمری برابر 28 مرداد ماه 1364 شمسی از دنیا رفته و در جوار سلطان سریر ارتضا حضرت علی بن موسی‌الرضا علیه الصلوه والسلام مدفون گردید عاش سعیدا و مات سعیدا حشره اللّٰه مع الشهداء والسعداء آمین یااللّٰه.
محقق، عالم دینی.
تولد: 1294 ق.، شاهرود.
درگذشت: 28 مرداد 1364، (دوم ذیحجه سال 1405 ق.).
آیت‌الله علی نمازی شاهرودی، فرزند آیت‌الله محمد نمازی شاهرودی، مقدمات و سطوح عالی را در شاهرود نزد پدر و دیگر اساتید فراگرفت.

سپس رهپسار مشهد شد . در آنجا مدارج عالیه فقه و اصول را یکی پس از دیگری پشت سر گذاشت به گونه‌ای که در بیست و دو سالگی شروع به تقریر فقه استدلالی نمود.

مدتی نیز به حوزه‌ی نجف اشرف رفت و در آنجا به تحصیل فقه و مبانی اصول پرداخت. سپس به ایران بازگشت و در مشهد مقیم شد. ایشان همچنین به علم ریاضی و تاریخ و نیز خطاطی آشنایی داشت و به ویژه کتاب‌هایش را به خط خودش می‌نوشت. آیت‌الله نمازی به زبان عربی مسلط بود و با زبان فرانسوی هم آشنایی داشت. وی طب سنتی و گیاه‌شناسی و علوم غریبه را خوب می‌دانست، ضمنا به روش‌های مباحثه و مناظره نیز مسلط بود. فعالیت عمده و اساسی ایشان پیرامون احادیث و رجال حدیث بحارالانوار اختصاص داشت.

آثار ایشان عبارتند از: مستدرک سفینه البحار (در ده جلد)؛ الاحتجاج بالتاج علی اصحاب اللجاج (الهادی)؛ الاعلام الهادیه فی اعتبار الکتب الاربعه؛ ابواب رحمت (جلد اول، مشهد، 1337، ق.، قم، 1362)؛ تاریخ فلسفه و تصوف (یا مناظره دکتر با سیاح پیاده، جلد اول، 1377 ق.)؛ مناسک حج؛ رساله تفویض؛ رساله علم غیب (ع)؛ اصول دین؛ رساله نورالانوار؛ ارکان دین؛ زندگانی حبیب بن مظاهر اسدی؛ تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی و عزاداری سید مظلومان (ع) قرآن و عترت در اسلام.

آثار علمی خطی چاپ نشده وی به این شرح هستند: مستطرفات المعالی؛ مستدرکات علم رجال (پانزده جلد)؛ روضات النظرات؛ مجموعه نفیسه در طب؛ معرفة الاشیاء (گیاه‌شناسی)؛ مطرف الهیه؛ حواشی بر بعضی کتب مانند: حاشیه بر تفسیر برهان، حاشیه بر رجال ممقانی، حاشیه بر رجال آیت‌الله خویی؛ حاشیه بر رجال شیخ طوسی و تصحیح آن، حاشیه بر کتاب جواهر در فقه تألیف محمدحسن نجفی، حاشیه بر کتاب وقایع المشهور، حاشیه بر کتاب بحارالانوار آیت‌الله غروری، حاشیه بر رساله‌ی شریف رجبیه محدث بیرجندی و حواشی دیگر.

(تو ح 1332 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و متکلم. در شاهرود به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات و استفاده از محضر پدرش، به مشهد مهاجرت نمود و سطوح را نزد مدرسین بزرگ حوزه‌ی مشهد به پایان رسانید. آنگاه از بحثهای معارف و اخلاق آیت‌اللّٰه آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی بهره‌مند گشت. او علاوه بر امامت جماعت یکی از مساجد مشهد به کار تألیف و تصنیف کتب دینی و تحقیقات در این زمینه اشتغال داشت و تألیفات بسیاری از خود باقی گذاشت. از آثارش: «مستدرک سفینةالبحار»؛ «ابواب رحمت»؛ «تاریخ فلسفه و تصوف»؛ «ارکان دین»؛ «مقام قرآن و عترت در اسلام»؛ فهرست «منتقی الجمان»؛ کتاب «اثبات ولایت»؛ تذییلات کتاب «مجموعة الاخبار»؛ «شرح زندگانی حبیب بن مظاهر»؛ «تاریخچه‌ی مجالس

روضه‌خوانی»؛ «مناسک حج و وجوب و فضیلت آن»؛ «نورالانوار»، به فارسی و عربی؛ رساله‌ای در «علم غیب امام (ع)».[1]
علی ابن العالم الکامل و العابد الزاهد آیت‌اللّٰه حاج شیخ محمد معروف به (نمازی) شاهرودی از علماء و ائمه جماعت معاصر مشهد مقدسند.
وی در حدود سال 1332 قمری متولد شده و در بیت علم و ورع و تحت تربیت پدر دانشمند و زاهدش پرورش یافته و پس از خواندن مقدمات و قسمتی از سطوح را از مدرسین بزرگ حوزه مشهدبه پایان رسانیده سپس از محضر مرحوم عالم ربانی و آیت‌اللَّه سبحانی مربی نفوس و مهذب اخلاق آیت‌اللّٰه الملک العلام آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی سالهای متمادی استفاده نموده و با هم از محضر آیات دیگر مشهد بهره‌مند گردیده و در مسجدی از مساجد بالا خیابان به اقامه جماعت و تبلیغ احکام تا حال تحریر اشتغال دارند
نگارنده گوید از سال 1364 ق که در مشهد اقامت داشتم و در مدرسه نواب از محضر مرحوم آیت‌اللَّه میرزا مهدی اصفهانی خارج مبحث حج را استفاده مینمودم با معظم‌له آشنا شده و بعد از درس مذاکره بحث را می نمودیم وی را دانشمندی متقی و پارسا و مشغول به مطالعه و تألیف شناخته‌ام خداوند امثال ایشان را همواره موفق بدارد.
تألیفات مطبوع ایشان از اینقرار است.
1- ابواب رحمت دو مرتبه به طبع رسیده 2- تاریخ فلسفه تصوف 3- متدرسک سفینه البحار ج 1 و 2 بطبع رسیده 4- کتاب ارکان دین در آن شرح اصول دین (خداشناسی و فروع دین نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری (رجعت) و قیامت کبری) 5- مقام قرآن و عترت در اسلام 6- فهرست منتقی‌الجمان 7- تذییلات کتاب مجموعه الاخیار 8- شرح زندگانی حبیب ابن مظاهر 9- تاریخچه مجالس روضه‌خوانی 10- مناسک حج و وجوب و فضیلت آن 11- کتاب اثبات ولایت 13 -12- نورالانوار فارسی و عربی 14- رساله‌ای در علم غیب امام (ع)
تألیفات مخلوط ایشان
1- تتمه مستدرک سفینه‌البحار ده جلد 11- مستدرکات علم رجال شیخ 5 جلد 16- کتاب اصول دین 17- کتاب مستطرفات المعالی در احوال رجال و راویان اخبار 18- روضات النضرات در فقه استدلالی ده مجلد 19- معارف الهیه 20- مجموعه نفیسه در طب 21- معرفه الاشیاء و غیره
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)
منابع زندگینامه :[1] گنجینه‌ی دانشمندان (184 -183/ 7 ،374/ 5)، مؤلفین کتب چاپی (437/ 4).

نوبختی، ابوالقاسم حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 326 ق) عالم امامی و محدث. نایب سوم از نواب خاص حضرت امام زمان (عج) می‌باشد. وی از بستگان نزدیک ابوعبداللّٰه حسین بن علی نوبختی، وزیر ابن رائق بود. اصل وی از نوبخت از توابع فارس است. در ابتدا وکیل ابی‌جعفر محمد بن عثمان عمری، دومین نایب آن حضرت، بود. در کتاب «غیبت» شیخ طوسی آمده است که محمد بن عثمان قبل از وفاتش شیوخ و بزرگان شیعه را نزد خود فراخواند و به ایشان گفت: چنانچه مرگ برای من مقدر شد، این امر به حسین بن روح واگذار خواهد بود و من از جانب امام زمان (عج) مأمور هستم که او را به جانشینی خود معرفی نمایم، پس در امورتان به وی مراجعه و در کارهای خود به او اعتماد نمائید. حسین بن روح نوبختی حتی در ایام امامت امام یازدهم، حضرت عسکری (ع)، از صحابه‌ی خاص به شمار می‌رفت و نماینده آن حضرت بود. او را به امانتداری و بزرگ‌منشی ستوده‌اند. وی از 305 ق به مدت بیست و یک سال منصب نیابت خاص حضرت امام زمان (عج) را عهده‌دار بود. همچنین مدت پنج سال (317 -312 ق) در زندان مقتدر عباسی محبوس بود و در این مدت ابوجعفر محمد بن علی شلمغانی ادعای بابیت نمود که از ناحیه‌ی امام زمان (عج)، به واسطه‌ی حسین بن روح توقیعی در لعن وی صادر گردید. حسین بن روح در بغداد درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. مدفن او زیارتگاه و مورد توجه می‌باشد. از آثارش: «التأدیب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (22 -21/ 6)، تاریخ الغیبة الصغری (412 -406)، تحفه قدسی در علائم ظهور مهدی موعود (295 -289)، خاندان نوبختی (238 -212)، الذریعه (210/ 3)، سیرالنبلاء (224 -222/ 15)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 113/ 4)، کلمة الامام المهدی (143 -141/ 1)، لسان‌المیزان (523/ 2)، معجم رجال الحدیث (236/ 5)، معجم‌المؤلفین (8/ 4)، نوائب‌الدهور (8/ 1)، الوافی بالوفیات (367 -366/ 12).

نوری طبرسی، اسماعیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1321 ق)، عالم دینی، فقیه، اصولی، محدث، متکلم، مدرس و زاهد. از علمای مقیم نجف بود. در محضر شیخ مرتضی انصاری و میرزا حبیب‌اللّٰه رشتی و میرزای شیرازی تلمذ نمود. پس از رسیدن به مقامات علمی به بحث و تدریس فقه و اصول پرداخت. او در کاظمین درگذشت. پیکرش به نجف منتقل و در صحن شریف علوی به خاک سپرده شد. از آثار او: «کفایة الموحدین»، در سه مجلد به فارسی که یک مجلد آن تحت نام «عصمة الولایة»، در مبحث امامت است، «وسیلة المعاد فی شرح نجاة العباد»؛ کتاب «اصول الفقه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (312/ 3)، الذریعه (84/ 25 ،100/ 18 ،275/ 15 ،203/ 2)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 151/ 14)، فوائد الرضویه (44)، المآثر والآثار (158)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (1307/ 3)، معجم‌المؤلفین (260/ 2)، میرزای شیرازی (114).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم دینی.
تولد: 1305، مشهد.
درگذشت: 15 آبان 1371، مشهد.
آیت‌الله مهدی نوغانی، فرزند میرزا علی‌اکبر نوغانی مؤلف «سه مقاله‌ی نوغانی» و «دو مقاله‌ی نوغانی»، پس از تحصیل دوره‌ی ابتدایی، به حوزه‌ی علمیه‌ی خراسان پیوست و در مدرسه نواب به تحصیل اشتغال یافت. استادان آیت‌الله نوغانی به شرح زیر بودند: آیت‌الله علی‌اکبر نوغانی، آیت‌الله عبدالجواد ادیب نیشابوری (ادیب اول)، آیت‌الله محمدتقی ادیب ثانی، آیت‌الله احمد مدرس، آیت‌الله هاشم قزوینی، آیت‌الله مهدی اصفهانی خراسانی، آیت‌الله سید محمدهادی میلانی.
در تابستان سال 1333 آیت‌الله میلانی به مشهد رفت و ابتدا حدود یک سال در منزل آیت‌الله مهدی نوغانی اقامت گزید و از ایشان مدت چهارده سال از دروس آیت‌الله میلانی بهره برد و مراتب علمی‌اش مورد تأیید آیت‌الله میلانی قرار گرفت. همچنین به دستور وی امامت جماعت مسجد فاضل را پذیرفت. آیت‌الله نوغانی خود نیز به تدریس و تربیت طلاب اشغال ورزید و کتاب‌های المعالم الاصول و مکاسب شیخ مرتضی انصاری را درس می‌داد و در کار تدریس جدیت داشت. وی مدت بیست و دو سال تفسیر تدریس می‌کرد و در این مدت یک بار تفسیر تمام قرآن تدریس شد و بار دوم تا آیه‌ی دهم از سوره «انبیاء» تفسیر شد، از جمله فعالیت‌های دیگر ایشان تدریس نهج‌البلاغه، اقامه‌ی مجالس عزاداری و ذکر مصیبت و قرائت دعای کمیل، تصدی مدیریت چند مدرسه علمیه و از جمله مدرسه‌ی باقریه، ایجاد صندوق قرض‌الحسنه «جاوید» و مشارکت در تأسیس مؤسسه‌ی خیریه‌ی حضرت ولی‌عصر (ع) (انصار الحجة) بود. آیت‌الله نوغانی در مبارزات علیه نظام پهلوی نیز مشارکت فعال داشت و اعلامیه‌هایی که صادر می‌شد، امضاء می‌کرد. از نهضت پانزده خرداد 1342 وارد این مبارزات شد و در حرکت انقلاب خراسان سهم مؤثری داشت. وی همچنین سفرهایی به کشورهای خارجی (و از جمله کویت) برای تبلیغ اسلام داشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

نوقاتی سجستانی، ابوعمر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 382 ق)، حافظ، محدث، ادیب و شاعر. اصل وی از نوقات، از توابع سیستان است. در طلب حدیث به خراسان مسافرت کرد و در هرات، مرو، بلخ و ماوراءالنهر حدیث شنید. وی از ابوعبداللّٰه محمد بن اسحاق قرشی و حاکم ابوعبداللّٰه نیشابوری و ابوحاتم ابن حبان بستی و ابویعلی عبدالمؤمن بن خلف نسفی و محمد بن خیو بن حامد ترمذی و ابی‌حامد احمد بن محمد بن حسین بوشنجی و عبدالرحمان بن محمد بن علویه ابهری و ابوسلیمان خطابی و دیگران حدیث شنید. دو فرزندش، عمر و عثمان، و نیز علی بن بشری لیثی و علی بن طاهر شروطی و حسین بن محمد کرابیسی و قاسم بن عباس صلحی و احمد بن سعید تونی و جماعتی دیگر از وی روایت نموده‌اند. از آثارش: «آداب المسافرین»؛ «العتاب» یا «العتاب و الاعتاب»؛ کتاب «التعظة»؛ کتاب «الشیب»؛ کتاب «صون المشیب»؛ «الریاحین» یا «فضل الریاحین»؛ کتاب «العلم» یا «العلم والعلماء»؛ «محنة الظراف فی اخبار العشاق»؛ «معاشرةالاهلین»؛ المسلسلات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (145 -144/ 17)، لغت‌نامه (ذیل/ نوقاتی)، معجم‌الادباء (208 -205/ 17)، معجم‌البلدان (360/ 5)، معجم‌المؤلفین (7/ 9 ،266 -265/ 8)، الوافی بالوفیات (91 -90/ 2)، هدیةالعارفین (53/ 2).

نوقانی نیشابوری، ابوالقاسم اسماعیل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(479 -397 ق)، فقیه شافعی، مسند و محدث. اصلش از نوقان نیشابور است. وی فقه را در نزد ابوبکر طوسی آموخت. از ابوالحسن علوی و ابوطیب صعلوکی و عبداللّٰه بن یوسف بن باموِیه و ابوطاهر بن محمش و عده‌ای در نیشابور و از ابوحسین بن بشران و همطبقه‌اش در بغداد و از جناح بن نذیر محاربی در کوفه و ابوعبداللّٰه بن نظیف در مکه حدیث شنید. زاهر به طاهر و ابونصر غازی و اسماعیل بن عبدالرحمان قاری و عبدالکریم دامغانی و سعید بن علی شجاعی و عایشه بنت احمد صفار و ابوالفتوح خرگوشی و عبدالکریم علوی و عبدالملک بن عبدالواحد و محمد بن جامع خیاط از وی روایت کرده‌اند. کتاب «تاریخ» یعقوب فسوی را، از ابن‌فضل قطان، از ابن‌درستویه، از فسوی، استماع کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :توضیح المشتبه (459/ 1)، سیرالنبلاء (447 -446/ 18)، شذرات‌الذهب (363/ 3)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (271 -270/ 4)، العبر (341/ 2)، المنتظم (604/ 9).

نهاوندی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(1369 -1280/ 1278 ق)، عالم دینی، فقیه، متکلم، محدث، مدرس و مرجع تقلید. اصلش از نهاوند بود، مقدمات را در بروجرد فراگرفت و نزد شیخ جعفر بروجردی و آقا حسین شیخ‌الاسلام تلمذ کرد. سپس مدتی در تهران در درس میرزا حسن آشتیانی و میرزا عبدالرحیم نهاوندی و میرزا ابوالحسن جلوه و میرزا محمدرضا قمشه‌ای شرکت نمود. آنگاه برای تکمیل تحصیلات به عراق رفت و در محضر میرزای شیرازی و حاج میرزا حبیب‌اللّٰه رشتی و شیخ‌الشریعه اصفهانی و سید محمدکاظم یزدی و شیخ محمدکاظم خراسانی و شیخ محمد طه نجف تلمذ نمود. وی از حاج میرزا حبیب‌اللّٰه رشتی و شیخ‌الشریعه اصفهانی و حاج میرزا حسین نوری اجازه‌ی روایت داشت. میرزا محمدعلی اردوبادی از وی روایت نموده است. در 1319 ق به ایران بازگشت و در 1328 ق عازم مشهد شد و در آنجا اقامت گزید و عهده‌دار مرجعیت گردید. در مشهد درگذشت. از آثارش: «لمعات الانوار»، در شرح مشکلات آیات و اخبار؛ «البنیان الرفیع فی احوال خواجه ربیع»؛ «جنتان مدهامتان»؛ «الجنة العالیة والجعبة الغالیة» یا «الجعبة الغالیة والجنة العالیة»؛ «جواهر الکلمات فی النوادر والمتفرقات»؛ «خزینة الجواهر فی زینة المنابر»، در اصول و فروع و اخلاق؛ «راحة الروح»، در شرح حدیث «مثل اهل‌بیتی کمثل سفینة نوح»؛ «طور سینا»، در شرح «حدیث کساء»؛ «عناوین الجمعات»، در شرح «دعاء سمات»؛ «النفحات العنبریة»؛ «العبقری الحسان»؛ رساله‌ای در «صلاة المسافر»؛ «الیاقوت الاحمر فی من رای الحجة المنتظر (عج)»؛ «الکوکب الدری»؛ «لمعات الانوار»؛ «الید البیضاء»، در مناقب حضرت امیر و زهرا (ع)؛ حاشیه بر «فرائد الاصول».[1]

علی‌اکبر بن شیخ حسین نهاوندی متولد 1278 و متوفی 1369 ق عالمی محدث و فقیهی پارسا صاحب تألیفات و تصنیفات از علماء معاصرین مشهد بوده و آثار و تألیفات ایشان از این قرار است:

1- البنیان الرفیع فی احوال الخواجه ربیع 2- الیاقوت الاحمر فی من رای الحجه المنتظر 3- وسیله النجاه فی شرح دعاء سمات 4- خزینه الجواهر فی زینه المنابر 5- رسائل العبیدالی مراحل التوحید 6- الفوائد الکوفیه فی رد الصوفیه 7- لمعات الانوار فی حل مشکلات الایات و الاخبار 8- انوار المواهب فی اسرار المناقب 9- انهار النوائب فی اسرار المصائب 10-

طور سیناء فی شرح حدیث الکساء 11- راحه الروح فی شرح حدیث اهل بیتی کمثل سفینه نوح 12- حاشیه بر اصل برائت از رسائل شیخ 13- صلوه المسافر 14- المواریث از تقریرات سید یزدی 15- الجنه العالیه (کشکول) 16- جنتان مدهامتان 17- الکوکب الدری فی مناقب النبی (ص) 18- الید البیضاء فی مناقب الامیر و الزهراء 19- العبقری الحسان 20- رساله فی الحقیقه و المجاز.

در همین سال بود که مرحوم حجةالاسلام والمسلمین حاج شیخ علی‌اکبر نهاوندی مشهدی که از مشایخ اجازه عصر ما و از علماء بزرگوار و عالیقدر اسلام و صاحب تصانیف کثیره بودند به قم مشرف شده و مورد تجلیل واقع گردیدند.

وی از شاگردان مولی لطف‌اللَّه مازندرانی و میرزای رشتی و شریعت اصفهانی و مرحوم مامقانی و مرحوم حاجی نوری صاحب مستدرک بوده‌اند به کثرت قدس و تقوا معروف و به زهد و ورع موصوف و از نوادر عصر بودند و بسیاری از علماء و مبلغین کنونی از آن جناب اجازه روایتی دارند و برای این نگارنده هم در سال 1364 قمری مرقوم نموده و ارسال فرمودند.

در مسافرت مرحوم آیت‌اللَّه بروجردی به مشهد جای نماز خودش را به معظم له واگذار و در شبستان بزرگ مسجد گوهرشاد خود با هزارها نفر مردم متدین و دانشمندان به آن مرحوم اقتدا می‌کردند.

نمازش با اینکه از همه نمازها طولانی‌تر بود جمعیتش از جماعات دیگر بیشتر بود و جدا از حیث کم و کیف اول نماز جماعت خراسان بود حالات عبادی و خضوع و خشوع مخصوصی داشت در سال 1368 رحلت نموده و در پائین پای حضرت رضا علیه‌السلام درب حرم مدفون گردید.

از آثار و باقیات الصالحات آن مرحوم فرزند زاده‌ی ایشان مرحوم دانشمند برومند آقای حاج شیخ محمد فرید نهاوندی صاحب کتاب رموز نماز مطبوع بود و دارای فضل و صاحب ذوق و طبع سرشار و تألیفات دیگر و از شاگردان درس مرحوم آیت‌اللَّه بروجردی بودند که در سال 1389 در تهران وفات نموده و جنازه‌اش را حمل به مشهد و در جوار حضرت رضا علیه‌السلام به خاک سپردند تألیفات مرحوم نهاوندی که اغلب مطبوع می‌باشد به قرار زیر است: 1- خزینة الجواهر 2- گلزار اکبری 3- وسائل العبید 4- راحة الروح 5- جواهر الکلمات 6- انوارالمواهب 7- انهارالنوائب 8- الفوائد الکوفیه 9- رشحة الندی 10- الیاقوت الاحمر 11- طور سیناء 12- عناوین اللمعات 13- لمعات الانوار 14- مفرح القلوب 15- البنیان الرفیع 16- الجنة العالیه 17- جنتان مدهامتان- و تألیفات دیگر.

علی‌اکبر نهاوندی متولد 1280 و متوفی 19 ربیع‌الثانی 1369 ق از علماء ممتاز و معروف معاصر مشهد بودند.

وی در معقول از شاگردان میرزا ابوالحسن جلوه و در فقه و اصول از شاگردان مرحوم آشتیانی بزرگ و میرزاء حبیب‌اللّٰه رشتی و سایر اعلام نجف بوده است آقای مروج در تاریخ رحلتش سروده‌اند.

آمده‌اند و سرافکنده و پی تاریخ گفت

(شد نهاوندی مقیم اندر سلطان طوس)

در ربیع‌الاول 1366 ق که مرحوم آیت‌اللّٰه العظمی حاج‌آقا حسین قمی از دنیا رفتند در قم و تهران و سایر شهرستانها برای ایشان اقامه شد و در قم در خدمت آیت‌اللّٰه العظمی مرعشی نجفی مدظله برای شرکت در مراسم شب هفت مرحوم آیت‌اللّٰه العظمی قمی می‌رفتم که دیدم هیئتهای مذهبی آمده و می‌خواندند.

هفته آقای قمی شد عیان

شد نهاوندی سوی جنت روان

پس تلگرافات تسلیت برای علماء بزرگ مشهد و خاندان آن مرحوم مخابره و حال آنکه ایشان در کمال صحت و سلامتی در مجالس فواتح مرحوم قمی شرکت می‌نمودند و بعد از سه سال دیگر به رحمت حق پیوستند.

فرزندزاده ایشان مرحوم حجه‌السلام حاج شیخ محمد (فرید) نهاوندی از فضلاء معاصر خراسان بودند که تحصیلات خود را در مشهد و قم به پایان رسانیده و سالها از محضرمرحوم آیت‌اللّٰه العظمی بروجردی و دیگران استفاده نموده آنگاه به مشهد مراجعت و به خدمات دینی از اقامه جماعت و درس تفسیر و تألیف پرداخته تا در حدود 1388 قمری که در تهران به سکته مغزی از دنیا رفته و جنازه‌اش حمل به مشهد مقدس و در آستانه مدفون شده است از آثار مطبوع ایشان کتابی بنام اسرار نماز می‌باشد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] الذریعه (272/ 25 -277 ،248/ 24 ،360/ 21 ،344 216215، ،186/ 18 ،351 ،263 ،216 -215 ،181/ 15 ،130/ 12 ،56/ 10 ،158/ 7 ،159/ 6 ،279 ،164 ،159 ،109/ 5 ،152/ 3)، ریحانه (270 -269/ 6)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 1600 -1599/ 14)، علماء معاصرین (221 -219)، گنجینه‌ی دانشمندان (190 -189/ 7)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (1314 -1313/ 3)، مکارم‌الآثار (2209 -2207/ 6)، میرزای شیرازی (172).

نیریزی، ارشدالدین، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 604 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث، مفسر و ادیب. در «مجمل فصیحی» و «فارسنامه‌ی ناصری» نام وی محمد بن علی ذکر شده است. او جامع علوم شرعیه و در علم تفسیر و حدیث متبحر بود. مدتها در مسجد جامع عتیق شیراز امامت نمود و نوشته‌اند که به مدت هفتاد سال عهده‌دار منصب افتاء بود. او را عالمی خیرخواه و دارای اخلاق نیکو و اوصاف مرضیه دانسته‌اند. در طلب علم به حجاز و عراق مسافرت نمود و مشایخ و علمای بزرگی چون: شیخ توران کبیر، زاهد ابومنصور، ابوالوفا احمد بن ابراهیم فیروزآبادی، ابومقاتل مناور بن فرکوه دیلمی را درک نمود. شیخ روزبهان بقلی شیرازی و سراج‌الدین مکرم قاضی‌القضاة فارس و عارف معروف عزالدین مودود زرکوب و فرزندش، عمادالدین ابوالفضل محمد بن مودود زرکوب، و ملک معین‌الدین ابوذر کتکی مفتی از شاگردان او بودند. در شیراز درگذشت و در رباطی که خود در نزدیکی مصلای شیراز بنا کرده بود، دفن شد. از آثارش: «مجمع‌البحرین»، در تفسیر و تأویل، در ده مجلد؛ «تنویر المصابیح»، در شرح «المصابیح»، در حدیث؛ «باکورة الطلب لاهل الادب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شد الازار (376 -372)، شیرازنامه (170 -169)، فارسنامه ناصری (1567/ 2)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 604)، معجم‌المؤلفین (224/ 7).

نیشابوری اسفراینی، ابوعوانه، یعقوب

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 316 /313 ق)، حافظ و محدث شافعی. در اصل نیشابوری است. پس از 230 ق در اسفراین متولد شد.
در طلب حدیث به شام، مصر، بصره، کوفه، واسط، حجاز، جزیره، یمن، اصفهان، فارس، ری و خراسان سفر کرد و از یونس بن عبدالاعلی و محمد بن یحیی ذهلی و زکریای مروزی و عیسی بلخی و محمد بن عقیل نیشابوری و احمد دارمی و بسیاری دیگر حدیث شنید. پسرش محمد و ابوعلی نیشابوری و احمد بن علی رازی و سلیمان طبرانی و ابواحمد بن عدی و گروه بسیاری از وی روایت کرده‌اند. در پایان عمر در زادگاهش مسکن گزید و به ترویج مذهب شافعی پرداخت. گفته‌اند که او اول کسی است که مذهب شافعی را به اسفراین آورده است. در اسفراین درگذشت و در نزدیکی قبر ابواسحاق اسفراینی دفن شد. از آثار وی: «المسند الصحیح المخرج علی صحیح مسلم»، در حدیث، که به نام «مسند ابی‌عوانه» و یا «صحیح ابی‌عوانه» نیز معروف است و یکی از مسانید معروفه اهل سنت می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (256 /9)، ریحانه (217 /7)، سیر النبلاء (422 -417 /14)، کشف الظنون (1685 ،1679 ،1671 ،1075 ،556)، الکنی و الالقاب (128 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعوانه)، معجم المؤلفین (242 /13)، وفیات الاعیان (394 -393 /6).

نیشابوری، ابوابراهیم جعفر

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(448 -386 ق)، محدث امامی. نسبش به امام علی بن ابی‌طالب (ع) می‌رسد. او را از اکابر فضلای نیشابور دانسته‌اند. در 440 ق به بغداد رفت و در آنجا به نقل حدیث از جدش، مظفر بن محمد علوی، و احمد بن محمد بن عمر خفاف و یحیی بن اسماعیل حربی و محمد بن احمد بن عبدوس مزکی و عبداللّٰه بن احمد ابن رومی و حاکم ابوعبداللّٰه بن بیع و ابوعبدالرحمان سلمی نیشابوری و دیگر مشایخ وقت پرداخت. خطیب بغدادی از وی روایت کرده است. محدثین شیعه او را در حدیث ثقه می‌دانند. وی در نیشابور درگذشت.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (182 -181/ 4)، تاریخ بغداد (236/ 7)، ریحانه (278/ 6)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 44/ 5)، فهرست منتجب‌الدین (40 -39)، لسان‌المیزان (223/ 2).

نیشابوری، ابوالحسن محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 355 ق)، حافظ و محدث. از محمد بن ایوب بجلی رازی و محمد بن ابراهیم بوشنجی و یوسف بن یعقوب قاضی و ابوعمر قتات و محمد بن عمرو قشمرد و همطبقه‌ی آنها در خراسان و جبال و عراق حدیث شنید. عبداللّٰه بن سعد حافظ گوید بیش از هزار حدیث از ابوالحسن نیشابوری نوشتم. پدرش و عمویش، عبدوس بن حسین، از وی روایت کرده‌اند. در اواخر عمر بینایی خود را از دست داد و در نیشابور درگذشت. از آثارش: کتاب «الحدیث»، که آن را به شیوه‌ی ابن‌خزیمه تألیف نموده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (886 -885/ 3)، سیرالنبلاء (67 -66/ 16)، شذرات‌الذهب (17/ 3)، طبقات الحفاظ (379)، معجم‌المؤلفین (188/ 9)، هدیةالعارفین (46/ 2).

نیشابوری، ابوالفتح ناصر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(552 -489 ق)، فقیه شافعی، محدث و متکلم. در نیشابور به دنیا آمد. از پدرش و ابوالحسن مدینی مؤذن و فضل بن عبدالواحد تاجر و دیگران حدیث شنید. ابوسعد بن سمعانی و فرزندش، عبدالرحیم بن ابی‌سعد، از وی روایت کرده‌اند. او را از بزرگان علم کلام دانسته و در این علم او را برتر از اقرانش شمرده‌اند. وی صاحب کتابی در این زمینه می‌باشد. در مرو درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (311 /8)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (43 /1)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (317 /7)، هدیةالعارفین (488 /2).

نیشابوری، ابوالفضل احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 280 ق)، حافظ و محدث. حاکم نیشابوری گوید که وی یکی از ارکان حدیث بود. از هدبة بن خالد و شیبان بن فروخ و سهل بن عثمان عسکری و ابامصعب زهری و اسحاق بن راهویه و عبیداللّٰه بن معاذ عنبری و عمرو بن زراره نیشابوری و احمد بن یحیی بلخی و حسن بن عمر بلخی و سلیمان بن داوود زهرانی و محمد بن رافع قشیری و محمد بن مهران رازی و جماعتی دیگر حدیث شنید. بخاری در «صحیح» خود و ابوحامد بن شرقی و ابن‌اخرم ابوعبداللّٰه شیبانی و احمد بن اسحاق صیدلانی و محمد بن صالح بن هانی و ابوالفضل محمد بن ابراهیم هاشمی و علی بن عیسی حیری و ابوزکریا یحیی بن محمد عنبری از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (112)، تذکرة الحفاظ (646 -645/ 2)، تهذیب التهذیب (80 -79/ 1)، تهذیب الکمال (288 -287/ 1)، سیرالنبلاء (565 -564/ 13)، شذرات‌الذهب (205/ 2)، طبقات الحفاظ (304)، معجم‌المؤلفین (196/ 2).

نیشابوری، ابوالقاسم زاهر

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(533 -446 ق)، مسند و محدث. مسند و مستملی خراسان بود. در نیشابور به دنیا آمد. پنج ساله بود که از پدرش حدیث شنید و ابتدا از او اجازه‌ی روایت گرفت. سپس ابوحسین عبدالغافر فارسی و ابوحفص بن مسرور و ابومحمد جوهری، مسند بغداد، به وی اجازه‌ی روایت دادند. او نزدیک به هزار مجلس حدیث در جامع نیشابور برپا کرد. از ابوعثمان سعید بن محمد نجیری و ابوسعد کنجرودی و ابویعلی بن صابونی و محمد بن علی خشاب و سعید بن منصور قشیری و ابوبکر محمد بن حسن مقری و ابوولید حسن دربندی و احمد بن منصور مغربی و سعید عیار و ابوالقاسم عبدالکریم قشیری و ابوبکر بیهقی و جماعت دیگری حدیث شنید. ابوموسی مدینی و سمعانی و ابن‌عساکر و صاعد بن رجاء و منصور بن ابوالحسن طبری و علی بن قاسم ثقفی و ابوالمجد زاهر ثقفی و عبداللطیف خوارزمی و مودود بن محمد هروی و عبدالمعز هروی و عبدالباقی بن عثمان همدانی و مؤید بن محمد طوسی و دیگران از وی روایت کرده‌اند. در سنین کهولت به حجاز، بغداد، اصفهان، همدان، ری، هرات و نیشابور سفر کرد و احادیث بسیاری را روایت نمود و از میان آنها «السباعیات» را برای خودش تنقیح کرد و «التاریخ» را تخریج نمود. وی در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی یحیی بن یحیی دفن شد. از دیگر آثارش: «السداسیات والخماسیات»؛ «تحفة عیدالفطر» که در «سیر اعلام النبلاء» تحت عنوان «تحفتی العیدین» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (71 -70/ 3)، سیرالنبلاء (13 -9 / 20)، شذرات‌الذهب (102/ 4)، العبر (445/ 2)، الکامل (365/ 8)، کشف‌الظنون (370)، لسان‌المیزان (122 -121/ 3)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (120 -118/ 19)، معجم‌المؤلفین (179/ 4)، المنتظم (312/ 10)، میزان الاعتدال (52/ 2)، هدیة‌العارفین (372/ 1).

نیشابوری، ابوالقاسم فضل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 473 ق)، مسند، محدث و واعظ. از ابوحسین خفاف و ابوحسین علوی و عبداللّٰه بن یوسف اصفهانی و ابن‌محمش و جماعتی دیگر حدیث شنید. ابن‌طاهر و زاهر شحامی و محمد بن اسماعیل شاماتی و ابوطالب محمد بن عبدالرحمان کنجرودی و سعید بن حسین جوهری و حسین بن علی شحامی و محمد بن اسماعیل بن احمد مقری و ابواسعد بن قشیری و ملیکه بنت ابی‌الحسن فندورجی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. ذهبی گوید وی صاحب کتابی در وعظ می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (380 -378/ 18)، شذرات‌الذهب (343/ 3)، العبر (233 -331/ 2)، معجم‌المؤلفین (70/ 8).

نیشابوری، ابوبکر محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(319/ 318 -242 ق)، فقیه شافعی، محدث، حافظ، مجتهد و مفسر. اصلش از نیشابور و ساکن مکه و شیخ‌الحرم و شیخ‌الاسلام شافعیه بود. از محمد بن عبداللّه بن عبدالحکم مصری و ربیع بن سلیمان مرادی و محمد بن اسماعیل صائغ و محمد بن میمون و علی بن عبدالعزیز روایت کرد. ابوبکر بن مقری و محمد بن یحیی بن عمار دمیاطی و حسن بن علی بن شعبان و برادرش، حسین بن علی بن شعبان و ابوطاهر محمد بن ابراهیم اصفهانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی در علم خلاف متبحر بود. در مکه درگذشت. در بعضی از مآخذ سال وفات وی 309 یا 310 ق ذکر شده است. اما ذهبی گوید که این تاریخ درست نیست چرا که ابن‌عمار دمیاطی در 316 ق او را ملاقات کرده است. از آثار او: «المبسوط»، در اختلاف آرای فقهی علمای مذاهب؛ «الاشراف فی معرفة الخلاف» یا «الاشراف فی اختلاف العلماء»؛ «الاوسط» که در واقع اصل کتاب «الاشراف» است؛ «التفسیر» یا «تفسیر القرآن»، در چندین مجلد؛ «جامع الاذکار»؛ کتاب «الاجماع»؛ «الاقناع»؛ کتاب «السنن والاجماع والاختلاف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (184/ 6)، ایضاح‌المکنون (350 -349/ 1)، تذکرة الحفاظ (783 -782/ 3)، سیرالنبلاء (492 -490/ 14)، شذرات الذهب (280/ 2)، طبقات الحفاظ (347)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (99 -98/ 1)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (108 -102/ 3)، طبقات المفسرین داودی (51 -50/ 2)، کشف‌الظنون (1385، 460، 440، 202، 201 -103)، لسان‌المیزان (628 -626/ 5)، معجم‌المؤلفین (220/ 8 115،/ 1)، میزان الاعتدال (436/ 3)، الوافی بالوفیات (336/ 1)، وفیات الاعیان (207/ 4)، هدیةالعارفین (31/ 2).

نیشابوری، ابوزکریا یحیی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(226 -142 ق)، فقیه، حافظ و محدث. شیخ‌الاسلام و عالم خراسان بود. اصل وی از مرو است. محدثین اهل سنت مراتب فضل و کمال زهد و ورع او را ستوده‌اند و از قول احمد بن حنبل نقل شده که از خراسان، پس از ابن‌مبارک، کسی همانند یحیی بن یحیی برنخاسته است. در خراسان، حجاز، عراق، شام و مصر به طلب حدیث پرداخت. او از تابعین، کثیر بن سلیم را ملاقات کرد و از او حدیث آموخت. همچنین از عبداللّٰه بن جعفر مخرمی و یزید بن مقدام و مالک و سلیمان بن بلال و شریک قاضی و لیث بن سعد و ابراهیم بن سعد و داوود بن عبدالرحمان عطار و مسلم بن خالد و اسماعیل بن علیه و جعفر بن سلیمان ضبعی و حماد بن سلمه و حمید بن عبدالرحمان رواسی و ابن الاحوص وابوقدامه حارث بن عبید ایادی و جریر بن عبدالحمید و اسماعیل بن جعفر مدنی و اسماعیل بن عیاش و حفص بن غیاث نخعی و معاویة بن عمار دهنی و معاویة بن سلام حبشی و محمد بن مسلم طائفی و یوسف بن یعقوب ماجشون و عبدالرحمان بن ابی‌الزناد و ابن‌فضیل و سفیان بن عیینه و عبداللّٰه بن مبارک و عبدالعزیز بن محمد دراوردی و محمد بن ثابت عبدی و معتمر بن سلیمان و مغیرة بن عبدالرحمان حزامی و هیثم بن بشیر و وکیع بن جراح و یزید بن هارون و ابوبکر بن عیاش و جماعتی دیگر روایت کرد. مسلم و بخاری و ترمذی و نسایی و حمید بن زنجویه و محمد بن نصر مروزی و محمد بن یحیی ذهلی و فرزندش، یحیی بن محمد بن یحیی ذهلی، و ابوازهر احمد بن ازهر و اسحاق بن راهویه و عبداللّٰه بن عبدالرحمان دارمی و احمد بن یوسف سلمی و احمد بن سلمه نیشابوری و فضل بن یعقوب رخامی و محمد بن اسلم طوسی و ابواحمد فراء و یعقوب بن سفیان فارسی و احمد بن سیار و عثمان بن سعید دارمی و زکریا بن داوود خفاف و ابراهیم بن علی ذهلی و داوود بن حسین بیهقی و علی بن حسین صفار و محمد بن عبدالسلام بن بشار وراق و حسین بن منصور سلمی و عبیداللّٰه بن فضاله نسائی و عصمة بن ابراهیم نیشابوری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در نیشابور درگذشت و در این شهر به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (223/ 9)، التاریخ الکبیر (301/ 8)، تذکرة الحفاظ (416 -416/ 2)، تهذیب التهذیب (260 -257/ 11)، تهذیب الکمال (257

-253/ 20)، الجرح والتعديل (ج 4، ق 197/ 2)، سيرالنبلاء (519 -512/ 10)، شذرات الذهب (59/ 2)، طبقات الحفاظ (201 -200)، العبر (312/ 1)، الكامل (264/ 5)، المنتظم (350 -348/ 6)، النجوم الزاهرة (302/ 2).

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 407/ 406 ق)، فقیه شافعی، محدث، مفسر، وعظ و زاهد. معروف به ابوسعد یا ابوسعید خرگوشی. نزد ابوالحسن ماسرجسی فقه آموخت. در طلب حدیث به عراق سفر کرد. پس از آن به سوی حجاز رهسپار گشت. و در مکه مجاور شد. سپس به خراسان مراجعت نمود و طریق زهد و خدمت به خلق پیشه کرد. وی از حامد بن محمد رفاء و یحیی بن منصور قاضی و اسماعیل بن نجید و محمد بن حسن سراج و ابواحمد شیبانی نیشابوری و محمد بن عبدالملک نسوی و بشر بن احمد اسفرایینی و علی بن بندار صوفی و ابواسحاق مزکی و ابوعمرو بن مطر و ابوسهل صعلوکی روایت کرد. حاکم نیشابوری و حسن بن محمد خلال و ابوالقاسم تنوخی و علی بن محمد حنایی و ابوعلی اهوازی و حافظ ابوبکر بیهقی و عبدالعزیز ازجی و ابوالقاسم قشیری و ابوصالح مؤذن و ابوبکر ابن خلف شیرازی و ابوالقاسم ازهری و جمعی دیگر از وی روایت نموده‌اند. مرتبه‌ی وی را در فقاهت و زهد ستوده‌اند. و او را از دانشمندانی دانسته‌اند که علاوه بر مقام علمی و زهد به حوائج عامه مردم و فقرا رسیدگی می‌کرده و ابنیه‌ی خیریه‌ای تأسیس می‌نموده است. از جمله بنای بیمارستانی را به وی نسبت می‌دهند. او در نیشابور درگذشت و در خرکوش نیشابور دفن شد. از آثارش: «تهذیب الاسرار فی طبقات الاخیار»؛ «شرف المصطفی (ص)»، در هشت مجلد؛ اللوامع»؛ «سیر العباد والزهاد»؛ «شعائر الصالحین» یا «شعار الصالحین»؛ «دلائل النبوة»؛ کتاب «التفسیر»؛ کتاب «الزهد»؛ «البشارة والنذارة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (351 -350/ 2)، تاریخ بغداد (432/ 10)، تاریخ نیشابور (169)، تذکرة الحفاظ (1067 -1066/ 3)، سیرالنبلاء (257 -256/ 17)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (229 -228/ 1)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (223 -222/ 5)، العبر (214/ 2)، کشف‌الظنون (1569 ،1047 ،1045 ،514 ،245)، لب‌اللباب (281/ 1)، معجم‌البلدان (413 -412/ 2)، معجم‌المؤلفین (189 -188 ،108/ 6)، المنتظم (146/ 9)، هدیةالعارفین (625/ 1).

نیشابوری، ابوسعید احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 353 -288 ق)، حافظ و محدث. وی از مرزداران بلاد اسلامی در سرحدات روم بود. در خراسان، عراق و جبال از ابوعمرو خفاف و عبداللّٰه بن شیرویه و حسن بن سفیان و هیثم بن خلف دوری و حامد بن شعیب و قاسم بن فضل رازی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. حاکم نیشابوری از او روایت کرده است. وی در طرسوس به شهادت رسید. از آثارش: «التفسیر الکبیر» یا «تفسیر النیشابوری القدیم»؛ «الصحیح المخرج علی کتاب مسلم»؛ «الابواب» یا «الابواب والشیوخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (920/ 3)، سیرالنبلاء (258/ 15)، شذرات الذهب (12/ 3)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (271 -270/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (43/ 3)، کشف‌الظنون (460)، معجم‌المؤلفین (105/ 2)، هدیةالعارفین (64/ 1).

نیشابوری، ابوسعید حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 348 ق)، محدث، فقیه حنفی، اصولی و قاضی. اصل وی از نیشابور بود، در طلب حدیث به مصر و حلب و ری و کوفه مسافرت کرد و در مصر از نسائی و طحاوی حدیث شنید. او چهل سال منصب قضاوت معرةالنعمان را عهده‌دار بود. از آثارش: «الرد علی الشافعی فیما یخالف فیه القرآن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کشف‌الظنون (1420)، معجم‌المؤلفین (206 -205/ 3)، هدیةالعارفین (269/ 1).

نیشابوری، ابوعبدالرحمان عبداللّه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 236 ق)، محدث، نحوی و ادیب. اهل نیشابور بود. علم نحو را از اخفش فراگرفت. خطیب بغدادی او را در این فن صاحب بصیرت می‌داند. وی همچنین در ادبیات متبحر بود. از محمد بن جعفر غندر و محمد بن ابی‌عدی و عبدالاعلی بن عبدالاعلی و یوسف بن عطیه صفار و معلی بن سلیمان و یحیی بن سعید قطان و عبدالعزیز عطار و عبدالوهاب ثقفی و عده‌ای دیگر حدیث شنید. ابوبکر بن ابی الدنیا و عبداللّٰه بن محمد بن ناجیه از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «نوادر العرب و غریب الفاظها» یا «نوادر العرب و غرائب الفاظها والمعانی والامثال».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح‌المکنون (681/ 2)، تاریخ بغداد (73 -72/ 10)، الثقات (364/ 8)، الجرح والتعدیل (ج 2، ق 195/ 2)، لسان‌المیزان (183 -182/ 4)، معجم‌المؤلفین (143/ 6)، هدیةالعارفین (440/ 1).

نیشابوری، ابوعبداللّٰه احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 234 ق)، فقیه، محدث، عابد و زاهد. شیخ نیشابور بود. در طلب حدیث سفر کرد و مدتی در کوفه، بغداد و بصره اقامت گزید. وی از سفیان بن عیینه و ابن ابی‌فدیک و عبدالوهاب بن عطاء و حفص بن عبدالرحمان و ابی‌اسامه و ابوداوود طیالسی و ابی‌عامر عقدی و محمد بن عبید طنافسی و عبداللّٰه بن ولید عدنی و عامر بن خداش و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. احمد بن ازهر و سهل بن عمار و عباس بن حمزه و محمد بن ازهر و سهل بن عمار و عباس بن حمزه و محمد بن شاذان نیشابوری و جعفر بن محمد نیشابوری و ابراهیم بن محمد بن سفیان فقیه و احمد بن نصر خفاف و اسماعیل بن قتیبه و زکریا بن دلّویه از وی روایت کرده‌اند. صاحب عنوان را به زهد و پارسایی و کثرت عبادت ستوده‌اند. از آثارش: کتاب «الاربعین»؛ کتاب «عیال اللّٰه»؛ کتاب «الزهد»؛ کتاب «الدعاء»؛ کتاب «الحکمة»؛ کتاب «المناسک»؛ کتاب «التکسب». در «کشف‌الظنون» و «هدیةالعارفین» و «معجم‌المؤلفین» نام کتاب اخیر وی «الکسب» ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (119 -118/ 4)، سیرالنبلاء (35 -32/ 11)، شذرات الذهب (80/ 2)، العبر (327/ 1)، کشف‌الظنون (1830 ،1452، 1423، -1422، 1417، 1413، 54)، لسان‌المیزان (225/ 1)، معجم‌المؤلفین 188/ 10)، میزان الاعتدال (116/ 1)، هدیةالعارفین (47/ 1).

نیشابوری، ابوعلی حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(349 -277 ق)، حافظ، محدث و فقیه. در نیشابور به دنیا آمد. او از مشایخ حاکم نیشابوری است. در نیشابور از ابراهیم بن ابی‌طالب و علی بن حسن صفار و عبداللّه بن شیرویه و ابن‌خزیمه و احمد بن محمد ماسرجسی و جعفر بن احمد حافظ و در هرات از حسین بن ادریس و محمد بن عبدالرحمان سامی و در نسا از حسن بن سفیان و در جرجان از عمران بن موسی بن مجاشع و در مرو از عبداللّه بن محمود و در ری از ابراهیم بن یوسف هسنجانی و در بغداد از عبداللّه بن ناجیه و محمد بن حبان و قاسم مطرز و در کوفه از محمد بن جعفر قتات و در بصره از ابوخلیفه جمحی و زکریا ساجی و در واسط از جعفر بن احمد بن سنان و در اهواز از عبدان اهوازی و در اصفهان از محمد بن نصیر و در موصل از ابویعلی بن مثنی و در مصر از ابوعبدالرحمان نسائی و در غزه از حسن بن فرج عزی و در مکه از مفضل جندی و در شام از اصحاب ابراهیم بن علا و معافی بن سلیمان حدیث شنید. ابوبکر احمد بن اسحاق صبغی و ابوولید فقیه و ابن‌منده و حاکم و ابوعبدالرحمان سلمی و ابوطاهر بن محمش و دیگران از وی روایت کرده‌اند. صاحب عنوان را به قوت حافظه و کثرت احادیثی که از حفظ داشته است ستوده‌اند. به ویژه شاگردش حاکم نیشابوری او را یگانه عصر خود در حفظ حدیث، زهد و ورع می‌داند. او در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ی باب معمر دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (266/ 2)، تاریخ بغداد (72 -71/ 8)، تاریخ نیشابور (224 ،160)، تذکرة الحفاظ (905 -902/ 3)، سیرالنبلاء (59 -51/ 16)، شذرات‌الذهب (380/ 2)، طبقات الحفاظ (385 -384)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (128/ 1)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (270/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (280 -276/ 3)، العبر (81/ 2)، معجم‌البلدان (384 -383/ 5)، المنتظم (300/ 8)، النجوم الزاهرة (370/ 3).

نیشابوری، ابوعمرو محمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 396 ق)، حافظ و محدث. او را از حفاظ حدیث و ثقه دانسته‌اند. در طلب علم به عراق و حجاز سفر کرد. از پدرش و یحیى بن منصور قاضى و عبداللّه بن محمد کعبى و محمد بن مومل بن حسن و ابابکر قطیعى و همطبقه‌ى آنها حدیث شنید. فرزندش، ابوعثمان سعید بن محمد بحیرى، و ابوعبداللّه حاکم نیشابورى و ابوالعلاء واسطى و محمد بن شعیب رویانى از وى روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت و در مقبره‌ى ملقاباد دفن گردید.
از آثارش: «الاربعون المرویة» یا «اربعون حدیثاً».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانى (291/ 1)، ایضاح‌المکنون (53/ 1)، تاریخ نیشابور (175)، تذکرة الحفاظ (1083 -1082/ 3)، سیرالنبلاء (90/ 17)، شذرات‌الذهب (148/ 3)، طبقات الحفاظ (438)، معجم‌المؤلفین (3/ 9)، المنتظم (92/ 9)، هدیةالعارفین (57/ 2).

نیشابوری، جمال‌الدین محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 784 ق)، محدث، فقیه شافعی و خطیب. اصل وی از نیشابور است. در 721 ق وارد مصر شد و از حجار حدیث شنید. او در نزد قطب سنباطی و ابن القماح و ابن‌عدلان و دیگران فقه آموخت. وی در مصر منصب تدریس و فتوا داشت. صاحب «شذرات‌الذهب» او را به سلامت نفس و رعایت جانب حق می‌ستاید. در سنین کهولت شنوایی خود را از دست داد و به همین علت به او اطروش می‌گفتند. از آثارش: شرح «التعجیز» یا «تصحیح التعجیز»، در فقه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شذرات‌الذهب (285/ 6)، کشف‌الظنون (418)، معجم‌المؤلفین (253/ 11).

نیشابوری، جوهرناز

قرن:6

جنسیت:زن

ملیت:ایران

قرن ششم هجری، از زنان محدث. وی دختر زاهد بن طاهر شحامی و از اهالی نیشابور بود و از ابوالحسن علی بن احمد المدینی مؤذن و ابوالعباس فضل بن عبدالواحد و ابوعلی نصراللّٰه بن احمد خوشنامی حدیث شنید. سمعانی نیز از او استماع حدیث کرده است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 226 / 1.

نیشابوری، سعیده

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث، پارسا و نیکوکار. وی دختر زاهد بن طاهر بود و در نیشابور تولد یافت و از جدش ابوعبدالرحمن طاهر و ابوبکر شیرازی حدیث فراگرفت و به نقل احادیث صحیح شناخته می‌شد. سمعانی در نیشابور از او حدیث‌هایی نوشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 199 / 2.

نیشابوری، شریفه

قرن:6
جنسیت:زن
ملیت:ایران
536 -470 ق، از زنان نیکوکار و پارسا و محدث. وی از ابوسعید عبدالرحمن بن منصور بن رامش و ابوبکر احمد شیرازی حدیث فراگرفت و سمعانی از او حدیث نوشته است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 296 / 2.

نیشابوری، قطب‌الدین، ابوجعفر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، محدث، مقری و نحوی. از علمای امامیه در قرن ششم قمری است. او از شیخ ابوعلی بن شیخ طوسی روایت کرده است. کتاب «المجالس»، در حدیث از اوست و ابن شهرآشوب در «مناقب» خود از آن بسیار نقل کرده است. وی از مشایخ روایی سید ضیاءالدین ابوالرضا فضل‌اللّٰه بن علی راوندی و امام قطب‌الدین راوندی (م 573 ق) بود. قطب‌الدین نیشابوری «الندبة» امام زین‌العابدین (ع) را از حاکم حسکانی از صدوق ابن‌بابویه روایت کرده و علامه حلی در «اجازه‌ی» کبیره خود به این مطلب اشاره کرده است. از دیگر آثارش: «التعلیق»؛ «الحدود»؛ «الموجز فی النحو».[1]
محمد بن علی بن حسن مقری نیشابوری ملقب به (قطب‌الدین) مکنی به ابوجعفر عالمی موثق و استاد سید ابی‌الرضا فضل‌اللّٰه راوندی و شیخ ابی‌الحسن قطب راوندی و صاحب تعلیق الحدود الموجز در نحو بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (251 /23 ،356 /19 ،221 /4)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 6 /272)، فهرست منتجب‌الدین (158 -157)، فوائد الرضویه (559)، معجم‌المؤلفین (318 -317 /10).

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(476 -548 ق)، فقیه شافعی، عالم و محدث. شیخ‌الشافعیه نیشابور بود. در طریثیث نیشابور به دنیا آمد و نزد امام محمد غزالی و ابی‌المظفر خوافی فقه آموخت. او را در فقه و خلاف از سرآمدان شافعیه به شمار آورده‌اند. از ابی‌حامد احمد بن علی بن عبدوس و اسماعیل بحیری و ابوالفتیان رواسی و نصراللّٰه خشنامی و عبدالغفار شیروی و جماعتی دیگر حدیث شنید. سمعانی و منصور بن ابوالحسن طبری و یحیی بن ربیع واسطی فقیه و دیگران از وی روایت کرده‌اند. او در نظامیه‌ی نیشابور و نظامیه‌ی هرات تدریس می‌کرد. ابومنصور هروی که یکی از بزرگان فقهای شافعیه است، از شاگردان وی می‌باشد. عمده شهرت وی بواسطه تألیف کتاب «المحیط» در شرح کتاب «الوسیط» استادش، امام محمد غزالی، است. وی در جریان فتنه‌ی غزان و سقوط نیشابور به قتل رسید. از دیگر آثارش: «الانتصاف فی مسائل الخلاف»، در «طبقات الشافعیه» سبکی این کتاب با عنوان «الانصاف فی مسائل الخلاف» ذکر شده است؛ «تعلیقة فی الخلافیات».[1]
ابوسعید محمد بن یحیی ملقب به محی‌الدین، از فضلا و فقهای معروف ایران (و. 476 ه.ق مفت. 550 ه.ق) «المحیط فی شرح الوسیط» و کتاب «الانتصاف فی مسائل الخلاف». هنگامی که غزان نیشابور را گرفتند چون امام جنگ آنان را واجب دانسته بود دهان او را پر خاک کردند تا بمرد. خاقانی را در رثای او دو قصیده است یکی با ردیف خاک است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] روضات‌الجنات (8 /22)، ریحانه (5 /260)، سیرالنبلاء (20 /312- 315)، شذرات‌الذهب (4 /151)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (2 /316)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (7 /25- 28)، العبر (3 / 7- 8)، کشف‌الظنون (2008، 174)، النجوم الزاهره (5 /293)، الوافی بالوفیات (5 /197)، وفیات الاعیان (4 /223- 224)، هدیةالاحباب (237- 238)، هدیةالعارفین (2 /91).

نیشابوری، ملیله

قرن:16
جنسیت:زن
ملیت:ایران
از زنان محدث. وی دختر ابوالحسن بود که از فضل بن محب روایت کرده و عبدالرحمان بن السمعانی از او روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 109 / 5.

واحدی نیشابوری، ابوالحسن علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 468 ق)، فقیه شافعی، مفسر، محدث، نحوی، لغوی و مدرس. اصل وی از ساوه بود. در نیشابور به دنیا آمد و برخلاف پیشه‌ی اجدادش که تجارت بود، او و برادرش عبدالرحمان، به کسب علم پرداختند و در سلک محدثین و علما درآمدند. وی را از نویسندگان بزرگ و امام و استاد بی‌نظیر عصر خود در ادبیات، تفسیر، حدیث، فقه و نحو دانسته‌اند. او نزد خواجه نظام‌الملک، وزیر مقتدر سلجوقیان، تقربی تمام داشت. ادبیات و لغت را نزد ابوالفضل عروضی ادیب و نحو را نزد ابوالحسن ضریر قهندزی و ابوعمران مغربی مالکی فراگرفت و برای تکمیل معلومات خویش به مسافرت پرداخت. وی در علم تفسیر از محضر ابواسحاق احمد بن محمد بن ابراهیم ثعلبی استفاده نمود. از ابوطاهر بن محمش و قاضی ابوبکر حیری و ابوابراهیم اسماعیل بن ابراهیم واعظ و محمد بن ابراهیم مزکی و عبدالرحمان بن حمدان نصروی و احمد بن ابراهیم نجار و دیگران حدیث شنید. احمد بن عمر ارغیانی و عبدالجبار بن محمد خواری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. در نیشابور درگذشت. در «النجوم الزاهرة» سال وفات وی 469 ق ذکر شده است. از آثارش: تفاسیر سه‌گانه: «البسیط»، «الوسیط» و «الوجیز» که به «الحاوی لجمیع المعانی» موسوم و به «تفسیر واحدی» معروف است؛ «اسباب النزول» یا «اسباب التنزیل»؛ «الدعوات والمحصول»؛ «المغازی»؛ شرح «دیوان» متنبی؛ «الاغراب فی الاعراب» یا «الاعراب فی علم الاعراب»، در نحو؛ «تفسیر النبی (ص)»؛ «نفی التحریف عن القرآن الشریف»؛ «التحبیر فی شرح الاسماء الحسنی» یا «التنجیز فی شرح اسماء اللّٰه الحسنی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (60 -59/ 5)، ایضاح‌المکنون (674 -673/ 2)، تاریخ ادبیات در ایران (260/ 2)، دمیة القصر (1020 -1017/ 2)، الذریعه (42/ 25 ،188/ 20 ،319/ 4)، روضات‌الجنات (236 -234/ 5)، ریحانه (286 -285/ 6)، سیرالنبلاء (342 -339/ 18)، شذرات‌الذهب (330/ 3)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 118/ 5)، طبقات الشافعیه‌ی ابن قاضی شهبه (258 -256/ 1)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (243 -240/ 5)، طبقات المفسرین داودی (390 -387/ 1)، العبر (324/ 2)، الکامل (123/ 8)، کشف‌الظنون (2002 ،1747 ،1460 ،1417 ،1277 ،809 ،355 ،245

125، 76)، الكنى والالقاب (277/ 3)، معجم‌الادباء (270 -257/ 12)، معجم‌المؤلفين (27 -26/ 7)، النجوم الزاهرة (105/ 5)، وفيات الاعيان (304 -303/ 3)، هدية‌الاحباب (260)، هدية‌العارفين (692/ 1).

واعظ اصفهانی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 579 ق)، ادیب، واعظ و محدث. او واعظ و ادیبی فاضل، از دانشمندان و بزرگان حنابله در عصر خود بود. از ابوسعد احمد بن محمد بغدادی و ابوالقاسم اسماعیل بن علی حمامی و ابورشید احمد بن محمد بن احمد خرقی و ابوالقاسم ابراهیم بن محمد دواتی و جمع کثیری حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا نقل حدیث کرد. محمد بن حامد بن عبدالواحد بقال از او روایت کرده است. از آثارش گردآوری کتابی به نام «معجم» از مشایخ خود بوده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (169/ 22)، معجم‌المؤلفین (315/ 11)، الوافی بالوفیات (393 -392/ 4).

واعظ شیرازی، عبداللّٰه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عبداللّٰه واعظ شیرازی خطیبی معروف و ادیبی بارع و اهل فضل و کمال بوده و در حدود 1308 ق وفات نموده فاضل مراغه‌ای در (الماثر والاثار) او را یاد نموده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

واعظه بکرآبادی، ام‌کلثوم

قرن:4
جنسیت:زن
ملیت:ایران
پیش از 427 ق، از زنان محدث. وی دختر ابراهیم بن محمد بن بکرآبادی بود و از ابونعیم استرآبادی، جعفر بن حیان و غیره روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 506 -505.

وخشی بلخی، ابوعلی حسن

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(471 -385 ق)، حافظ، محدث، زاهد و ادیب. اصل وی از وخش، قریه‌ای در حوالی بلخ است. در طلب حدیث به عراق، جبال، شام و مصر سفرهای طولانی نمود و در بلخ، نشابور، بغداد، اصفهان، دمشق، بصره، مصر، عسقلان، تنیس، رمله، قدس، عکا، حلب و همدان از ابوالقاسم خزاعی و ابوسعید صیرفی و یحیی بن ابراهیم مزکی و ابوعمر بن مهدی فارسی و ابونعیم حافظ و ابوحسین بن بشران و ابومحمد نحاس و تمام بن محمد رازی و محمد بن احمد بن محمد بن مزدین و ابوسعید بن حسنویه و ابوالحسن علی بن قاسم نجاد و عقیل بن عبدان و قاضی ابوبکر حیری و عبدالواحد بن محمد بن مهدی و محمد بن حسین بن فضل قطان و محمد بن احمد بن ابوالفوارس و از جماعتی دیگر حدیث شنید. خطیب بغدادی و عمر بن محمد سرخسی و عمر بن علی محمودی و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. خواجه نظام‌الملک در بلخ از وی حدیث شنید. در بغداد خلیفه عباسی به اتهام قدری بودن دستور به غرق کردن او داد. پس به مصر گریخت و بعد از چندی دوباره مخفیانه به بغداد آمد و از آنجا به بلخ بازگشت، در بلخ به امر خواجه نظام‌الملک برای وی مدرسه‌ای بنا نمودند تا در آن حدیث گوید. او در بلخ درگذشت. وی برگزیده‌ای از احادیثی را که از ابونعیم حافظ شنیده بود، در پنج جزء تحت نام «وخشیات» نگاشت. در «کشف‌الظنون» و به تبع آن در «هدیةالعارفین»، «الامالی»، در حدیث و کتاب «التوقیر» از آثار وی شمرده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام بوفیات الاعلام (312/ 1)، انساب سمعانی (579/ 5)، ایضاح‌المکنون (340/ 1)، تذکرةالحفاظ (1174 -1171/ 3)، توضیح المشتبه (176/ 9)، سیرالنبلاء (367 -365/ 18)، شذرات‌الذهب (339/ 3)، طبقات الحفاظ (459)، العبر (329/ 2)، کشف‌الظنون (508 ،163)، لسان‌المیزان (446 -445/ 2)، المستفاد من ذیل تاریخ بغداد (103 -102/ 19)، معجم‌البلدان (419/ 5)، معجم‌المؤلفین (260/ 3)، الوافی بالوفیات (163/ 12)، هدیةالعارفین (277/ 1).

ورثینی نسفی، ابوالحارث اسد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 315 ق)، عالم و محدث. اصل وی از ورثین از قرای نسف و دانشمندی متفنن در علوم مختلف بود. از طفیل بن زید تمیمی و مثنی بن ابراهیم غوبدینی و ابوعیسی ترمذی و ابویعقوب اسحاق بن ابراهیم دبری و ابوالعباس محمد بن یونس کدیمی و حسن بن عبدالاعلی بوسی و عبیداللّٰه بن محمد کشوری و ابویحیی مکی و جماعتی دیگر حدیث شنید. از آثارش: «البستان»، در اخبار نسف؛ «العجائب»؛ «اخبار الحسن والحسین (ع)»؛ «المقتل»؛ کتاب «مفاخرة اهل کش و نسف».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (588/ 5)، معجم‌البلدان (427 -426/ 5)، معجم‌المؤلفین (240/ 2)، هدیة‌العارفین (203/ 1).

وزان، فاطمه

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
پیش از 427 ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن محمد بن عبدالکریم وزان بود و از پدرش احمد روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 505.

وزدولی عصار جرجانی، ابویعقوب اسحاق

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 259 ق)، حافظ و محدث. وی از عبیداللّٰه بن موسی و آدم بن ابی‌ایاس و مسلم بن ابراهیم و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. عبدالرحمان بن عبدالمؤمن جرجانی و ابراهیم بن موسی جرجانی و محمد بن جعفر بصری و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در زندان نیشابور درگذشت. در «تذکرةالحفاظ» و «هدیةالعارفین» وفات وی 295 ق ذکر شده است. او آثاری در «سیر» و «سنن» تصنیف نمود. در کتب رجالی از «مسند» وی در حدیث به وضوح یاد شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :انساب سمعانی (598/ 5)، تذکرةالحفاظ (562/ 2)، سیرالنبلاء (508 -507/ 12)، شذرات‌الذهب (140/ 2)، طبقات‌الحفاظ (266)، معجم‌المؤلفین (229/ 2)، هدیةالعارفین (198/ 1).

وهب

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(34- مقول 116/ 114/ 113/ 110 ق)، حافظ، محدث، مورخ، اخباری، زاهد و عابد. اصل او از هرات بود. پدرش، منبه، در دوره‌ی پادشاهی کسری انوشیروان از هرات خارج شد و به جزیرةالعرب رفت، سپس در زمان پیامبر (ص) اسلام آورد و در یمن سکنی گزید. وهب در زمان خلافت عثمان در یمن به دنیا آمد. اصحاب تراجم مراتب علم، زهد و جهد او را در عبادت ستوده‌اند. در زمان عمر بن عبدالعزیز وی عهده‌دار منصب قضاوت صنعا در یمن بود. روایات سنددار (مسند) کمی را نقل کرده، عمده‌ی دانش وی درباره‌ی اسرائیلیات و صحائف اهل کتاب بوده است. به آورده‌ی صاحب «کشف‌الظنون» وی اولین کسی است که در موضوع قصص انبیاء کتاب نوشته است. احمد بن حنبل گوید که او قدری بود، سپس از این عقیده بازگشت. از برادرش، همام بن منبه، و ابن‌عباس و ابوهریره و ابوسعید و نعمان بن بشیر و جابر بن عبداللّٰه و عبداللّٰه بن عمرو بن عاص و عبداللّٰه بن عمر خطاب و طاووس بن کیسان و انس بن مالک و عمرو بن شعیب و فنج یمانی حدیث شنید. فرزندانش، عبداللّٰه و عبدالرحمان، و برادرزاده‌هایش عقیل بن معقل و عبدالصمد بن معقل، و نواده‌اش، ادریس بن سنان، و عمرو بن دینار و سماک بن فضل و عوف اعرابی و عاصم بن رجاء و یزید بن مسلم و یزید بن یزید بن جابر و عبداللّٰه بن عثمان بن خثیم و اسرائیل ابوموسی و همام بن نافع و عیسی بن سنان و مغیرة بن حکیم و منذر بن نعمان و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در پایان عمر توسط یوسف بن عمر ثقفی حاکم یمن محبوس و توسط عمال وی به قتل رسید. از آثار او: «تفسیر القرآن»؛ کتابی در «ذکر الملوک المتوجه من حمیر و اخبارهم و قصصهم و قبورهم و اشعارهم»؛ «قصص الانبیاء»؛ «قصص الاخیار»؛ «فتوح البلاد»؛ «الاسرائیلیات»؛ کتاب «القدر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (150/ 9)، تاریخ الاسلام (حوادث 500 -497/ 120 -101)، تذکرة الحفاظ (101 -100/ 1)، تهذیب‌التهذیب (148 -147/ 11)، تهذیب الکمال (502 -487/ 19)، الثقات (488 -487/ 5)، الجرح والتعدیل (ج 4، ق 24/ 2)، حلیةالاولیاء (81 -23/ 4)، سیرالنبلاء (557 -544/ 4)، شذرات‌الذهب (150/ 1)، طبقات ابن‌سعد (71 -70/ 6)، طبقات الحفاظ (52)، العبر (109/ 1)، کشف‌الظنون (1328)، معجم‌الادباء

(260 -259/ 19)، معجمالمؤلفين (174/ 13)، ميزان الاعتدال (324 -323/ 4)، وفيات الاعيان (36 -35/ 6)، هديةالعارفين (501/ 2).

هبةالعزیز، ام‌الفضل

قرن:4
جنسیت:زن
ملیت:ایران
ز 317 ق، از زنان محدث. وی دختر احمد بن عبدالرحمن بن عبدالمؤمن مهبلی بود که از علی بن محمد بن حاتم قومسی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ جرجان، 505.

هروی بغدادی، ابوعبید قاسم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(224/ 223/ 222 -157 ق)، حافظ، محدث، فقیه، مجتهد، ادیب و لغوی. در هرات به دنیا آمد. پدرش از غلامان رومی و در خدمت مردی از اهل هرات بود. ادبیات و فقه را از اساتید بزرگ آن زمان فراگرفت. قرآن و لغت را نزد ابوالحسن کسایی و اسماعیل بن جعفر و شجاع بن ابونصر بلخی و ابوعمرو شیبانی و فراء و ابوزیاد کلابی و ابوعبیده و اصمعی و یزیدی و ابوزید انصاری و عده‌ای دیگر آموخت. وی در قراآت، فقه، لغت و شعر متبحر بود. از اسحاق بن سلیمان رازی و اسماعیل بن جعفر و شریک بن عبداللّٰه و اسماعیل بن عیاش و هشیم بن بشیر و سفیان بن عیینه و اسماعیل بن علیه و یزید بن هارون و یحیی بن سعید قطان و حجاج بن محمد و ابومعاویه ضریر و صفوان بن عیسی و عبدالرحمان بن مهدی و حماد بن مسعده و مروان بن معاویه و ابوبکر بن عیاش و محمد بن جعفر غندر و سعید بن عبدالرحمان جمحی و عبیداللّٰه اشجعی و وکیع بن جراح و عبداللّٰه بن ادریس و جریر بن عبدالحمید و عباد بن عباد مهلبی و معاذ بن معاذ عنبری و عمر بن یونس و عبداللّٰه بن مبارک و اسحاق ازرق و دیگران حدیث شنید. استادش، سعید بن ابومریم مصری، و نصر بن داوود بن طوق صاغانی و محمد بن اسحاق صاغانی و حسن بن مکرم و احمد بن یوسف تغلبی و ابوبکر بن ابی الدنیا و حارث بن ابی‌اسامه و محمد بن یحیی مروزی و علی بن عبدالعزیز بغوی و عبداللّٰه بن عبدالرحمان دارمی و عباس دوری و محمد بن حفص دوری و احمد بن یحیی بلاذری و عبدالمجید بوشنجی و ابوالحسن علی بن عبداللّٰه طوسی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی مدتی در بغداد اقامت گزید. سپس در زمان امیر ثابت بن نصر بن مالک خزاعی به منصب قضاوت شهر طرسوس گمارده شد. در اواخر عمر به مکه رفت و همان جا درگذشت. از آثارش: «الغریب» یا «غریب الحدیث»؛ «غریب القرآن»؛ «الغریب المصنف فی علم اللسان»؛ «فضائل القرآن»؛ «ادب القاضی»؛ «الاموال»؛ «الشعراء»؛ «الناسخ والمنسوخ»؛ «المواعظ»؛ «القراآت»؛ «النسب»؛ «معانی القرآن»؛ «المجاز فی القرآن»؛ «عدد آی القرآن»؛ «الامثال السائرة»؛ «المقصور والممدود»؛ «الطهارة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (10/ 6)، تاریخ بغداد (416 -403/ 12)، التاریخ

الكبير (172/ 7)، تذكرةالحفاظ (418 -417/ 1)، تهذيب‌التهذيب (276 -274/ 8)، تهذيب‌الكمال (154 -145/ 15)، الجرح والتعديل (ج 3، ق 111/ 2)، سيرالنبلاء (509 -490/ 10)، شذرات الذهب (55 -54/ 2)، صفة الصفوة (328 -327/ 2)، طبقات ابن‌سعد (254 -253/ 7)، طبقات الشافعيه‌ى سبكى (160 -153/ 2)، طبقات الفقهاء الحنابله (364 -360/ 1)، طبقات المفسرين داودى (37 -32/ 2)، العبر (308/ 1)، الفهرست ابن النديم، ترجمه (121 -120)، الكامل (259/ 5)، معجم‌الادباء (261 -254/ 16)، المنتظم (336 -334/ 6)، ميزان‌الاعتدال (359/ 3)، النجوم الزاهرة (294/ 2)، وفيات الاعيان (63 -60/ 4).

هروی، ابواسحاق احمد

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 334 ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به ابن یاسین حداد. وی از عثمان بن سعید دارمی و موسی بن احمد فریابی و عبید بن محمد وراق حافظ و معاذ بن مثنی و فضل بن عبداللّٰه یشکری و همطبقه آنها حدیث شنید. ابوعبداللّٰه بن ابی‌ذهل و منصور بن عبداللّٰه خالدی و خلیل بن احمد قاضی و محمد بن علی بن محمد باشانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در فن تاریخ‌نویسی دست داشت و کتابی با عنوان «تاریخ هرات» تصنیف نمود. در «میزان‌الاعتدال» سال درگذشت وی 234 ق ذکر شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکرةالحفاظ (878 -877/ 3)، سیرالنبلاء (340 -339/ 15)، شذرات‌الذهب (335/ 2)، طبقات الحفاظ (375)، لسان‌المیزان (437/ 1)، معجم‌المؤلفین (168/ 2)، میزان‌الاعتدال (175/ 1)، هدیةالعارفین (47/ 1).

هروی، ابوالفتح نصر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(511/ 510 -419 ق)، محدث، مسند، زاهد و عابد. وی در هرات به دنیا آمد. از پدرش و جدش ابراهیم و جد مادری‌اش، ابی‌المظفر منصور بن اسماعیل هروی، و ابویعقوب قراب حافظ و ابوالحسن دباس و اباعثمان سعید بن عباس قرشی و عبدالوهاب بن محمد بن عیسی و محمد بن فضیل و جماعتی دیگر حدیث شنید. شماری از مشایخ سمعانی از وی روایت کرده‌اند از آثارش: «المسند»، در حدیث که شیخ‌الاسلام ابواسماعیل خواجه عبداللّٰه انصاری آن را در سه مجلد تخریج کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرةالحفاظ (1262/ 4)، سیرالنبلاء (391/ 19)، معجم‌المؤلفین (88 -87/ 13)، هدیةالعارفین (491/ 2).

هروی، ابوالولید ابی‌الرجاء، احمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 232 ق)، عارف و محدث. از قریه آزادان هرات و عالم به علوم ظاهر و باطن بود. وی از شاگردان امام احمد حنبل بود. بخاری در کتاب «صحیح» خود از وی حدیث روایت کرده است. در اوایل مال بسیار داشت و همه را در طلب حدیث و حج صرف کرد. از هرات سفر می‌کرد، و هرگاه مال به آخر می‌رسید به هرات مراجعت می‌کرد. و بعضی از املاک خود را می‌فروخت و باز به سفر می‌رفت و به این طریق همه‌ی مال خود را نفقه کرد. قبر وی در قریه‌ی آزادان است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مجمل فصیحی (ذیل/ سال 202)، مزارات هرات، تعلیقات (130)، نامه‌ی دانشوران (5/ 48- 50)، نفحات الانس (335)، هفت اقلیم (2/ 138).

هروی، ابوذر عبد، عبداللّه

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(434 -356/ 355 ق)، فقیه مالکی، حافظ، محدث و صوفی. معروف به ابن‌سماک. اصل او از هرات و از علمای بزرگ مالکی و شیخ‌الحرم زمانش بود. در طلب علم و حدیث به مسافرت‌های طولانی پرداخت. علم کلام را از ابن باقلانی فرارگرفت. وی در هرات از ابوالفضل بن خمیرویه و بشر بن محمد مزنی و عده‌ای دیگر و در سرخس از ابومحمد بن حمویه و زاهر بن احمد فقیه و در بلخ از ابواسحاق مستملی و در مرو از ابوهیثم کشمیهنی و در بصره از ابوبکر هلال بن محمد بن محمد و شیبان بن محمد ضبعی و در بغداد از ابوالفضل زهری و ابوالحسن دارقطنی و ابوعمر بن حیویه و در دمشق از عبدالوهاب بن حسن کلابی و در مصر از ابومسلم کاتب و در مکه از ابواسحاق ابراهیم بن محمد دینوری و عده‌ای دیگر حدیث شنید. وی راوی «صحیح» بخاری از مستملی و حموی و کشمیهنی بود. فرزندش عیسی و علی بن محمد بن ابوالهول و موسی بن عیسی صقلی و عبداللّه بن حسن تنیسی و ابوصالح نیشابوری موذن و علی بن بکار صوری و احمد بن محمد قزوینی و ابوطاهر اسماعیل بن سعید نحوی و ابوحسین بن مهتدی باللّه و ابوولید باجی و عبداللّه بن سعید شنتجالی و عبدالحق بن هارون سهمی و ابوبکر احمد بن علی طریثیثی و ابوشاکر احمد بن علی عثمانی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. ابوبکر خطیب بغدادی و ابوعمر بن عبدالبر و احمد بن عبدالقادر یوسفی و ابوعبداللّه احمد بن محمد بن غلبون خولانی از او اجازه‌ی روایت داشته‌اند. او را حافظی کثیرالشیوخ دانسته‌اند. وی مدتی در مکه مجاور گشت و در آنجا به تصنیف کتب و گردآوری «معجم» مشایخ خود پرداخت. بعدها در ناحیه سروات، در حوالی مکه، سکنی گزید. او هر سال در موسم حج به مکه می‌رفت و سرانجام نیز در مکه درگذشت. از دیگر آثارش: تفسیر قرآن؛ « السنة والصفات»؛ «الجامع»؛ «الدعاء»؛ «فضائل القرآن»؛ «دلائل النبوة»؛ «المستدرک علی الصحیحین»؛ «الصحیح المسند المخرج علی الصحیحین» یا «المسند الصحیح المجرد علی البخاری و مسلم»؛ «شهادة الزور»؛ «فضائل ملک بن انس»؛ «العیدین» یا «فضائل العیدین»؛ «مسانید الموطات»؛ «فضل یوم عاشوراء»؛ «المناسک»؛ «الربا» و «الیمین الفاجرة»؛ «کرامات الاولیاء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگينامه :تاريخ بغداد (141/ 11)، تذكرةالحفاظ (1108 -1103/ 3)، سيرالنبلاء (563 -554/ 17)، شذرات‌الذهب (254/ 3)، طبقات الحفاظ (443)، طبقات المفسرين داودى (368 -366/ 1)، العبر (269/ 2)، الكامل (36/ 8)، كشف‌الظنون (1830، 1673، 1672 -441)، معجم‌المؤلفين (66 -65/ 5)، المنتظم (311/ 9)، النجوم الزاهرة (38/ 5)، هديةالعارفين (438 -437/ 1).

هروی، ابوسعد آدم

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 536 ق)، ادیب، لغوی و محدث. اصلاً از هرات بود و ساکن بلخ. در 520 ق پس از سفر حج به بغداد وارد شد و در همان جا درگذشت. استاد رشید وطواط بود و میان او و شیخ ابومنصور جوالیقی مناظراتی واقع شد. در حدیث و فنون ادب یکی از مراجع عصر خویش بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (240 /2)، روضات الجنات (59 /2)، ریحانه (125 /7)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوسعد)، معجم الادباء (107 -101 /1).

هروی، ابوسعید ابراهیم

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 168/ 163 ق)، حافظ، فقیه و محدث. در اواخر روزگار صحابه‌ی صغار (آنان که در زمان رحلت پیامبر (ص) کم سن و سال بودند) در هرات به دنیا آمد. اصلش از قریه‌ی باشان هرات بود. در نیشابور نشو و نما یافت. در طلب علم به مسافرت پرداخت و عده‌ای از تابعین را ملاقات نمود و از آنها حدیث شنید.از جمله از عبداللَّه بن دینار و ثابت بنانی و ابوحازم اعرج و ابواسحاق سبیعی و ساک بن حرب و موسی بن عقبه و ابوزبیر محمد بن مسلم قرشی و محمد بن زیاد جمحی قرشی و یحیی بن سعید انصاری. همچنین از منصور بن معتمر و ابی‌جمره ضبعی و عاصم بن بهدله و عاصم بن سلیمان و حسین معلم و آدم بن علی و عبدالعزیز بن رفیع و ابوحصین عثمان اسدی و حمید طویل و حجاج بن حجاج باهل و عطاء بن ابی‌مسلم خراسانی و عبدالعزیز بن صهیب و مطر وراق و دیگران حدیث شنید. به بغداد رفت و در آنجا حدیث گفت. سپس به مکه رفت و در آنجا مجاور شد. فرزندش، عبدالخالق بن ابراهیم، و استادش، صفوان بن سلیم، و ابوحنیفه نعمان بن ثابت و محمد بن جعفر بن ابی‌کثیر و عبداللّه بن مبارک و حفص بن عبداللَّه سلمی نیشابوری و ابوعامر عقدی و سفیان بن عیینه و خالد بن نزار و وکیع بن جراح و حسین بن ولید نیشابوری و عبدالرحمان بن عبداللَّه دشتکی رازی و غسان بن سلیمان هروی و برادرش، مالک بن سلیمان هروی، و عمر بن عبداللَّه بن رزین و عبدالرحمان بن مهدی و محمد بن سابق و معن قزاز و یحیی بن ابوبکر کرمانی و یحیی بن ضریس بجلی رازی و ابوحذیفه نهدی و عبدالرحمان بن سلام جمحی و محمد بن سنان عوقی و جماعتی دیگر از او روایت کرده‌اند. در مکه درگذشت. از آثارش: «السنن»، در فقه؛ «المناقب»؛ کتاب «العیدین»؛ کتاب «التفسیر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (168/ 2)، تاریخ بغداد (111 -105/ 6)، التاریخ الکبیر (294/ 1)، تذکرةالحفاظ (213/ 1)، تهذیب‌التهذیب (118 -117/ 1)، تهذیب‌الکمال (368 -364/ 1)، الثقات (27/ 6)، سیرالنبلاء (385 -378/ 7)، شذرات‌الذهب (257/ 1)، طبقات الحفاظ (106 -105)، طبقات المفسرین داودی (11 -10 / 1)، العبر (185/ 1)، الفهرست ابن الندیم، ترجمه (416)، الکامل (64/ 5)، لسان‌المیزان (191/ 8)،

معجمالبلدان (383/ 1)، معجمالمؤلفين (41/ 1)، ميزانالاعتدال (63/ 1)، الوافى بالوفيات (24 -23/ 6).

هروی، ابوصلت، عبدالسلام

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(236 -160 ق)، محدث شیعی. اهل خراسان و محب خاندان حضرت رسالت (ص) بود. ابوالصلت به روایتی در مدینه زاده شد. در نیشابور اقامت گزید. در طلب علم به نقاط مختلفی، چون عراق، حجاز، یمن سفر کرد، و از کسانی چون حماد بن زید، شریک، ابن عیینه، مالک، فضیل بن عیاض، و عبداللّه بن مبارک استماع حدیث کرد. وی چندی در بغداد به روایت حدیث پرداخت و مدتی نیز محضر امام رضا (ع) را درک کرد و خادم آن حضرت بود و از آن حضرت روایت کرد، چنانکه در نیشابور در خدمت آن امام حاضر بود و در سرخس نیز به دیدار وی رسید. او زاهدی متعبد بود آن گونه که مأمون را به شگفتی واداشت. ابوصلت متکلمی چیره دست بود و در مناظرات با جهمیه و مرجئه و قدریه در حضور مأمون توانمندی خود را به ثبوت رساند و همواره در مناظره پیروز بود. فرزندش محمد و ابن ابی‌داوود و عباس دوری و محمد بن رافع نیشابوری و احمد بن سیار مروزی و حسین اسحاق تستری و احمد بن ابی خیثمه و عبداللّه بن احمد بن حنبل از شاگردان وی بودند. ابن ماجه قزوینی در «صحیح» خود از وی روایت کرده است. هم اکنون آرامگاهی منسوب به وی با نام خواجه اباصلت در سمت شرقی شهر مشهد وجود دارد. در قم و سمنان نیز مزارهای منسوب به وی هست. عدّه‌ای او را جزء علمای عامه دانسته و در مقابل، گروهی دیگر او را رافضی و شیعه‌ی غالی شمرده‌اند. وی کتابی در باب وفات امام رضا (ع) به نام «وفات الرضا» تألیف کرد، که نجاشی از آن نام می‌برد و ابن بابویه از آن در «عیون اخبار الرضا» استفاده کرده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (2/ 363)، تاریخ الاسلام (حوادث 251 -249 / 240 -231)، تاریخ بغداد (11/ 46- 51)، تاریخ نیشابور (90)، تهذیب التهذیب (6/ 281- 283)، الجرح و التعدیل (ج 3، ق 1/ 48)، الذریعه (25/ 119)، رجال الطوسی (380)، رجال النجاشی (2/ 60- 61)، ریحانه (7/ 162- 163)، سیر النبلاء (11/ 446- 448)، الکنی و الالقاب (1/ 100- 103)، لسان المیزان (9/ 396)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالصلت)، هدیة الاحباب (23).

هروی، ابوعبدالرحمان، ابوجعفر محمد

قرن:3

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 303/ 302 ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به شکر. وی از محمد بن رافع قشیری و علی بن خشرم و علی بن حرب و احمد بن عیسی مصری و عمر بن شبه و احمد بن منصور و رمادی و هم‌طبقه‌ی آنها حدیث شنید. حاکم نیشابوری گوید که وی در مرو، طوس، سرخس، مرورود، بخارا و نیشابور نقل حدیث کرد. ابوولید حسان بن محمد و محمد بن جعفر بن مطر و ابوبکر احمد بن علی رازی و ابوحامد بن شرقی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. او در هرات درگذشت. از آثارش: کتاب «تاریخ هرات»؛ کتاب «الجواهر»؛ «العجائب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نیشابور (127)، تذکرةالحفاظ (749 -748/ 2)، سیرالنبلاء (222 -221/ 14)، شذرات‌الذهب (242/ 2)، طبقات الحفاظ (336 -335)، العبر (446/ 1)، کشف‌الظنون (1437)، معجم‌المؤلفین (51 -50/ 12)، الوافی بالوفیات (67/ 5).

هروی، ابوعبداللّه، محمد

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 302/ 301 ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هرات بود. از احمد بن یونس یربوعی و همطبقه‌ی او در کوفه و اسماعیل بن ابی‌اویس و عده‌ای دیگر در مدینه و احمد بن حنبل و همطبقه‌ی او در بغداد و ابراهیم بن محمد شافعی در مکه و محمد بن معاویه نیشابوری و محمد بن مقاتل مروزی حدیث شنید. سامی از مشایخ ابوحاتم بن حبان بستی است و ابن‌حبان در «صحیح» خود و نیز عباس بن فضل نضروری و بشر بن محمد مزنی و دیگر علمای هرات از وی روایت کرده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرةالحفاظ (698 -697/ 2)، سیرالنبلاء (115 -114/ 14)، شذرات‌الذهب (235/ 2)، طبقات الحفاظ (324)، العبر (442/ 1)، معجم‌المؤلفین (157/ 10)، الوافی بالوفیات (226/ 3).

هروی، ابوعبید احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 401 ق)، محدث، ادیب و لغوی. معروف به صاحب «الغریبین». اصلش از فاشان، از قرای هرات است. از بزرگان علما و ادبا و لغویون و از شاگردان نفطویه و ابن‌سراج و ابومنصور ازهری بود. وی از احمد بن محمد بن یاسین و ابواسحاق احمد بن محمد بن یونس بزاز حافظ روایت کرده است. شیخ‌الاسلام ابوعثمان اسماعیل بن عبدالرحمان صابونی و ابوعمر عبدالواحد بن احمد ملیحی و ابوبکر اردستانی از وی روایت کرده‌اند. او را پیشوای اهل ادب در زمان خود می‌دانستند. وی به سرزمینهای مختلف سفر کرد و مدتی نیز اسیر قرامطه شد. در «ریحانةالادب» و «روضات‌الجنات» کنیه‌ی وی ابوعبداللّٰه یا ابوالقاسم ذکر شده است. از آثارش: «الغریبین»، که جمعی است بین تفسیر «غریب القرآن» و «غریب الحدیث»؛ «ولاة هرات» یا «تفصیل ولاة هرات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (203/ 1)، روضات‌الجنات (252 -251/ 1)، ریحانه (361/ 6)، سیرالنبلاء (147 -146/ 17)، شذرات‌الذهب (161/ 3)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (292 -291/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (85 -84/ 4)، العبر (199/ 2)، الکامل (256/ 7)، کشف‌الظنون (1209، 1206)، معجم‌الادباء (261 -260/ 4)، معجم‌المؤلفین (150/ 2)، النجوم الزاهره (229/ 4)، الوافی بالوفیات (115 -114/ 8)، وفیات الاعیان (96 -95/ 1)، هدیةالاحباب (262)، هدیةالعارفین (70/ 1).

هروی، ابوعلی حسین

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(301 -207 ق)، حافظ، محدث و مورخ. معروف به ابن‌خرم. وی از سعید بن منصور و خالد بن هیاّج و داوود بن رشید و هشام بن عمار و سوید بن سعید و محمد بن عبداللّٰه به عمار و عثمان بن ابی‌شیبه و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. بشر بن محمد مزنی و منصور بن عباس و ابوحاتم بن حبان و ابوبکر نقاش مفسر و محمد بن عبداللّٰه بن خمیرویه و اهل هرات از وی روایت کرده‌اند. دارقطنی او را در حدیث ثقه می‌داند. از آثار وی کتابی در تاریخ است که بر اساس سنوات مرتب نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (251/ 2)، انساب سمعانی (637/ 5)، تذکرةالحفاظ (695 -696/ 2)، توضیح المشتبه (219 -218/ 3)، الثقات (193/ 8)، الجرح والتعدیل (ج 1، ق 47/ 2)، سیرالنبلاء (114 -113/ 14)، شذرات‌الذهب (235/ 2)، طبقات الحفاظ (322)، العبر (441/ 1)، لسان‌المیزان (503 -502/ 2)، معجم‌المؤلفین (205/ 3)، میزان‌الاعتدال (524/ 1)، النجوم الزاهرة (204/ 3)، الوافی بالوفیات (340/ 12).

هروی، ابومحمد عبداللَّه

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 311 ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هرات بود. از ابوسعید اشج و زعفرانی و محمد بن ولید بسری و حسن بن عرفه و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. محمد بن احمد بن ازهری لغوی و محمد بن عبداللّه سیاری و ابومنصور محمد بن عبداللّه بزاز هروی و اهل هرات از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: کتاب «الاقضیة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح‌المکنون (270/ 2)، تذکرةالحفاظ (787 -786/ 3)، سیرالنبلاء (294/ 14)، شذرات‌الذهب (262/ 2)، طبقات الحفاظ (349)، العبر (462/ 1)، معجم‌المؤلفین (83 -82/ 6)، هدیةالعارفین (443/ 1).

هرویه

قرن:5
جنسیت:زن
ملیت:ایران
477 ق، از زنان محدث. وی دختر عبدالصمد بن علی است. رساله‌ای در حدیث دارد که آن را از عبدالرحمان بن ابی‌شریح روایت کرده و عبدالاول هروی صوفی رساله‌ی او را نقل کرده است. او 90 سال عمر کرد.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 160 / 1.

هسنجانی رازی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 301 ق)، حافظ و محدث. اصل وی از هسنجان، از قرای ری بود. در طلب حدیث به عراق، شام و مصر سفر کرد و از طالوت بن عباد و عبدالاعلی بن حماد نرسی و هشام بن عمار و عبدالواحد بن غیاث و محمد بن عبید بن حساب و احمد بن ابی الحواری و همطبقه‌ی آنان حدیث شنید. ابوجعفر محمد بن عمرو عقیلی و ابوعمرو بن مطر مقری و ابوبکر اسماعیلی و ابوحسین محمد بن عبداللّٰه رازی و عبداللّٰه بن عدی و ابوعلی حسین بن علی و ابوجعفر بن مردویه اصفهانی و احمد بن علی دیلمی و عباس بن حسین صفار و دیگران از وی روایت کرده‌اند. هسنجانی دارای «مسند» ی در حدیث بوده است، با بیش از صد جزء، که میسرة بن علی قزوینی آن را از وی روایت کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (76/ 1)، انساب سمعانی (642/ 5)، تذکرةالحفاظ (692/ 2)، ری باستان (639 ،272/ 2)، سیرالنبلاء (117 -115/ 14)، شذرات‌الذهب (235/ 2)، طبقات الحفاظ (321)، العبر (441/ 1)، کشف‌الظنون (1685)، معجم‌البلدان (467/ 5)، معجم‌المؤلفین (131/ 1)، الوافی بالوفیات (172/ 6).

هکاری، اسماء

قرن:8
جنسیت:زن
ملیت:ایران
770 -715 ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر احمد بن احمد بن حسین هکاری و خواهر جویریه خاتون هکاری بود.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، 108 / 1.

هکاری، جویریه

قرن:8
جنسیت:زن
ملیت:ایران
783 -693 ق، از زنان فاضل و محدث. وی دختر احمد بن احمد بن حسین هکاری و خواهر اسماء خاتون هکاری بود. این بانو با محدثان جلسات بحث و گفتگو داشت.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، 108 / 1.

هکاری، فاطمه

قرن:8

جنسیت:زن

ملیت:ایران

757 -683 ق، از زنان فقیه و محدث. وی دختر ابراهیم بن داود بن نصر بود و افراد بسیاری از دانش او بهره بردند.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: تاریخ مشاهیر کرد، 106 / 1.

هلالی خراسانی، ابومحمد، ابوالقاسم ضحاک

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 106/ 105/ 102 ق)، محدث، مفسر و مدرس. اصلش از بلخ و مدتی در بلخ و سمرقند و نیشابور ساکن بود. او در تفسیر و قصص تبحر داشت. علم تفسیر را از سعید بن جبیر در ری آموخت. از ابن‌عباس و ابوسعید خدری و عبداللّٰه بن عمر و انس بن مالک و اسود بن زید نخعی و سعید بن جبیر و عطاء بن ابی‌رباح و طاووس بن کیسان و طائفه‌ای دیگر حدیث شنید. ابن‌حبان ملاقات وی را با صحابه و حدیث شنیدنش از آنها صحیح نمی‌داند و احادیث وی را منسوب به تابعین می‌کند. عمارة بن ابی‌حفصه و ابوسعد سعید بن مرزبان بقال و جویبر بن سعید و مقاتل بن حیان نبطی و علی بن حکم و ابوروق عطیة بن حارث کوفی و ابوجناب یحیی بن ابی‌حیه کلبی و ابوسنان سعید بن سنان شیبانی اصغر و ابوسنان ضرار بن مره شیبانی اکبر و ابوعیسی سلیمان بن کیسان خراسانی و عبدالرحمان بن عوسجه و ابوالحارث عبید بن سلیمان باهلی خراسانی و مالک بن سعید بلخی و محمد بن سلیم خراسانی و ابوعبداللّٰه میمون وراق خراسانی و نهشل بن سعید و عمر ابن رماح و عبدالعزیز بن ابی‌رواد و قرة بن خالد سدوسی و جماعتی دیگر از وی روایت کرده‌اند. وی معلم کودکان بود و نوشته‌اند که هزاران دانش‌آموز در مکتب وی به کسب علم می‌پرداختند و او برای تعلیم و تدریس اجرت و مزدی دریافت نمی‌کرد. وی در خراسان درگذشت. از آثارش: «التفسیر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (310/ 3)، تاریخ الاسلام (حوادث 114 -112 ،8/ 120 -101)، تهذیب‌التهذیب (418 -417/ 4)، تهذیب‌الکمال (177 -173/ 9)، الثقات (482 -480/ 6)، سیرالنبلاء (600 -598/ 4)، شذرات‌الذهب (125 -124/ 1)، طبقات ابن‌سعد (261/ 7)، طبقات المفسرین داودی (216/ 1)، العبر (94/ 1)، معجم‌المؤلفین (27/ 5)، میزان‌الاعتدال (250/ 2)، النجوم الزاهرة (317/ 1).

همام

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 132/ 131 ق)، محدث. اصل وی از هرات و برادر وهب بن منبه بود که هر دو از محدثین بودند. پدرشان در زمان خسرو انوشیروان به جزیرةالعرب کوچ کرده و در یمن سکنی گزیده بود. از ابوهریره و معاویة بن ابی‌سفیان و ابن‌عباس و عبداللّه بن عمر بن خطاب و عبداللّه بن زبیر روایت کرد. برادرش، وهب بن منبه، و برادرزاده‌اش، عقیل بن معقل بن منبه، و علی بن حسن بن اتش و معمر بن راشد از وی روایت کرده‌اند. او را صاحب قدیم‌ترین کتابی که در حدیث نوشته شده است می‌دانند. این کتاب مشتمل بر صد و چهل حدیث بوده که آنها را از ابوهریره نقل نموده است. در صنعاء درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (98/ 9)، تاریخ الاسلام (حوادث 556 -555، 330/ 140 -121)، تهذیب‌التهذیب (59/ 11)، تهذیب‌الکمال (230 -299/ 19)، الثقات (510/ 5)، الجرح والتعدیل (ج 4، ق 107/ 2)، سیرالنبلاء (313 -311/ 5)، شذرات‌الذهب (182/ 1).

همدانی، ابواسحاق ابراهیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 321 ق)، فقیه و محدث. او از مشایخ ابوالحسن علی بن بابویه پدر شیخ صدوق و محدث همدان بود. مطابق اسانید بعضی از روایات کتاب «امالی» صدوق، علی بن بابویه در همدان آن روایات را از صاحب عنوان شنیده است. ابراهیم بن عمروس نیز به نوبه‌ی خود از ابی علی حسن بن اسماعیل قحطبی روایت کرده است. او همچنین از ابوعمار مروزی و عبدالرحمان بن بشیر و عباس بن یزید بحرانی و عبدالحمید بن عصام و حمید بن زنجویه و بخاری و بسیاری دیگر حدیث روایت کرده است. وفات وی در «طبقات اعلام‌الشیعه»، 329 ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (550 /14)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 4/ 4).

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(569 -488/ 483 ق)، مقری، حافظ، محدث، مفسر، ادیب، نحوی، لغوی و زاهد. شیخ همدان و امام العراقین در قراآت بود. در همدان به دنیا آمد. در طلب علم مسافرت‌های بسیاری نمود. علم قرائت را نزد ابوعلی حداد اصفهانی و ابوالعز قلانسی و ابوعبداللّٰه بارع حسین دباس و ابوبکر مزرفی فراگرفت و در همدان از عبدالرحمان بن حمد دونی و در اصفهان از محمود اشقر و ابوعلی حداد اصفهانی و در بغداد از ابوالقاسم بن بیان و ابن‌حصین و ابوعلی ابن مهدی و ابوعلی بن نبهان و در خراسان از ابوعبداللّٰه فراوی حدیث شنید. آنگاه به همدان بازگشت و تا پایان عمر در این شهر زندگی نمود. او در علم تفسیر، حدیث، انساب و تاریخ متبحر بود. ابواحمد بن سکینه و ابوالحسن ابن دباس و محمد بن محمد بن کیال علم قرائت را در نزد وی فراگرفتند. شیخ منتجب‌الدین، صاحب «الفهرست»، نیز از شاگردان وی بود و کتاب «الهادی» را نزد او خواند. منتجب‌الدین استادش ابوالعلاء را صدرالحفاظ و در علم حدیث و قرائت علامه معرفی کرده است. فرزندانش، احمد و عبدالبر و فاطمه، و نوادگانش، قاضی علی و محمد و عبدالحمید پسران عبدالرشید بن علی بن بنیمان، و ابوالمواهب ابن صصری و عبدالقادر حافظ و یوسف بن احمد شیرازی حافظ و محمد بن محمود حمامی و عتیق بن بدل مکی و جماعتی دیگر از وی حدیث شنیدند. ابوالحسن ابن المقیر از وی اجازه‌ی روایت داشت و شیخ هاشم بن محمد در «مصباح‌الانوار» خویش از وی روایت کرده است. در «معجم‌الادباء» وفات وی 599 ق آمده است. از آثارش: «زاد المسافر»، در پنجاه مجلد؛ «غایةالاختصار»، در قراآت دهگانه؛ «الهادی الی معرفة المقاطع والمبادی»، در وقوف قرآن؛ «الانتصار فی معرفة قراء المدن والامصار» که «طبقات القراء» است؛ «مفردات القراء»؛ «مولد امیرالمؤمنین (ع)»؛ کتاب «الادب فی حسان الحدیث».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (195/ 2)، اعیان‌الشیعه (634/ 4)، ایضاح‌المکنون (715/ 2 ،606/ 1)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (128 -126/ 1)، تذکرةالحفاظ (1328 -1324/ 4)، الذریعه (151 -150/ 25 ،8/ 12)، روضات‌الجنات (87 -86/ 3)، ریحانه (206/ 7)، سیرالنبلاء (47 -40/ 21 ،304/ 19)، شذرات‌الذهب (232 -231/ 4)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن

54 -53/ 6)، طبقات الحفاظ (498 -497)، طبقات المفسرين داودى (131 -128/ 1)، العبر (56/ 3)، فهرست منتجب الدين (66 -65)، الكامل (129/ 9)، كشف الظنون (2026، 1773، 1387، 1189، 1106، 946، 114)، معجم الادباء (52 -5 / 8)، معجم رجال الحديث (284 -283/ 4)، معجم المؤلفين (198 -197/ 3)، المنتظم (518/ 10)، هدية العارفين (280/ 1).

همدانی، ابوتراب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1274.
درگذشت: 1373.
از آثار اوست: اسلام و نظام (1368)؛ چرا گناه می‌کنیم: درباره‌ی سرگذشت اثر گناه در این دنیا (مشهد، 1364)؛ راه سعادت (برگزیده‌ی اشعار) (شعر مذهبی، مشهد، 1374)؛ شرح دعای کمیل (تهران، 1363 1344،)؛ کتاب و عترت: شرحی درباره‌ی حدیث ثقلین (مشهد، 1365)؛ نجوم لامعه: شرح زیارت جامعه (1366).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

همدانی، ابوجعفر محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(بعد از 531 -440 ق)، حافظ، محدث و زاهد. در طلب حدیث به مسافرت پرداخت. در بغداد از ابن نقور و ابوالقاسم بن بسری و ابونصر زینبی و در نیشابور از فضل بن محب و ابوصالح مؤذن و در مکه از ابوعلی شافعی و سعد زنجانی و در جرجان از اسماعیل بن مسعده و در مرو از ابوالخیر محمد بن ابوعمران و در هرات از ابواسماعیل انصاری و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «الجامع» ابوعیسی ترمذی را از ابوعامر ازدی و محمد بن محمد بن علاء و ثابت بن سهلک قاضی به نقل از جراحی روایت کرد. این طاهر مقدسی و ابوالعلاء عطار و عبدالرحمان بن عبدالوهاب بن معزم و عده‌ای دیگر از وی روایت کرده‌اند. از آثارش: «البدایة والنهایة فی الموعظة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سیرالنبلاء (102 -101/ 20)، شذرات‌الذهب (97/ 4)، طبقات الحفاظ (470)، العبر (440/ 2)، کشف‌الظنون (228)، معجم‌المؤلفین (69/ 11)، النجوم الزاهرة (253/ 5).

همدانی، احمد

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم ق)، محدث امامی. از علی بن ابراهیم و عمر بن سهل بن اسماعیل دینوری و جعفر بن احمد علوی روایت کرد. ابوعبداللّٰه احمد بن محمد بن عیاش جوهری در «مقتضب الاثر» خود و شیخ صدوق از وی روایت کرده‌اند. به آورده‌ی شیخ آقا بزرگ تهرانی نام صاحب عنوان در بعضی از اساید «امالی» شیخ صدوق به صورت احمد بن محمد بن زیاد و در بعضی دیگر احمد بن جعفر همدانی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان‌الشیعه (589/ 2)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 28 -27/ 4).

همدانی، زینب

قرن:6

جنسیت:زن

ملیت:ایران

حدود 530 ق. از زنان محدث. وی دختر شیرون بود و از پدرش و از ابوالفتح عبدوس بن عبداللّٰه حدیث شنیده و برای سمعانی اجازه نوشته است.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 71 / 2.

همدانی، ضوءالنهار

قرن:16

جنسیت:زن

ملیت:ایران

از زنان محدث. وی دختر محمد بن طاهر مقدسی بود که در همدان از عبدوس بن عبداللّه و ابوبکر اسماعیل بن علی حدیث فراگرفت و سمعانی در همدان احادیثی چند از او استماع کرد.

برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی

منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 361 / 2.

همدانی، عبدالرزاق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1383 -1291 ق)، عالم دینی، فقیه اصولی، محدث، مجتهد، متکلم و واعظ. اصل او از قزوین بود. پدرش مقیم اصفهان گردید و وی در آنجا به دنیا آمد. در حدود 1300 ق به همراه پدرش به کربلا مهاجرت نمود. او در کربلا مقدمات علوم را فراگرفت و در 1313 ق به همراه مادرش به همدان رفت و در آنجا به تکمیل دروس و وعظ و خطابه و تألیف اشتغال یافت. چند بار برای زیارت به نجف رفت. او در همدان درگذشت. از آثارش: «ذریعةالمعاد»، در شرح «نجاةالعباد»؛ «السیف القاطع فی ابطال الرکن الرابع»؛ «هدایة الطالبین»، در اصول دین؛ «الخلافیة»، در رد شیخیه؛ «السؤال والجواب الدینی»، در رد شیخیه؛ «الهدایة»، در رد صوفیه؛ «المقالة الاسلامیة»، در رد نصارا؛ «الکشکول»؛ «المواعظ المنبریة»؛ «الاسلام و الخلافة»؛ «مواکب حسینیه».[1]
شیخ عبدالرزاق بن علی‌رضا بن عبدالحسین ابن ابی‌طالب بن عبدالکریم مؤلف (نظم الغرر) ابن محمد مؤلف (ترجمان اللغه) ابن محمد شفیع متمم کتاب والده (ابواب الجنان) ابن رفیع‌الدین محمد بن فتح‌اللّٰه (قزوینی) اصفهانی همدانی عالمی فاضل و واعظی کبیر بوده است.
جد ایشان از اهل قزوین بوده و پدرش مقیم اصفهان گردیده و وی در آنجا در سال 1291 ق متولد شده و والدش در حدود 1300 ق مهاجرت به کربلا نموده و او در خدمت آن مرحوم در کربلا به مقدمات علوم پرداخته و در سال 1313 ق مادر علویه‌اش وی را به همدان آورده و در آنجا به تکمیل دروس و وعظ و خطابه و تألیف اشتغال یافته تا بعد از 1381 قمری که به رحمت حق پیوسته است.
تألیفات وی از این قرار است.
ذریعه‌المعاد فی شرح نجاه العباد در طهاره 2- السیف القاطع فی ایطال الرکن الرابع در رد شیخیه 3- هدایه الطالبین در اصول الدین 4- الخلافیه 5- السوال و الجواب الدینی رد شیخیه 6- الهدایه. در رد صوفیه 7- المقاله الاسلامیه در رد نصاری 8- الجواب عن سوال زید و زینب 9- مختصر المقاله الجوابیه 10- بدایه المنطقیه 11- الوجیزه الرجالیه 12- الکشکول 13- مناظرات و مقالات 14- المواعظ المنبریه 15- رساله جواز نقل الموتی 16- رساله فروع‌الدین 17- الفیصل 18- الغدیریه 19- رساله اصول‌الدین 20- الاسلام والخلافه.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (182 -181 ،166 /25 ،232 /23 ،395 /21 ،59 /17 ،384 /16 ،288 ،245 ،210 /12 ،32 -31 /10)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 114 -113 /14)، گنجینه‌ی دانشمندان (379 -378 /7)، معجم رجال الفکر والادب فی النجف (1341 /3)، مؤلفین کتب چاپی (844 -843 /3).

همدانی، عبدالصمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(شهادت 1216ق)، فقیه، متکلم، عارف و شاعر. نزد آقا محمدباقر بهبهانی و سید بحرالعلوم درس خواند و به اجتهاد رسید و سپس به طریق عرفان قدم گذاشت و در سلک پیروان معصوم علیشاه، نورعلیشاه و حسین علیشاه اصفهانی درآمد. وی با اغلب فقهای متشرع اختلاف نظر داشت. در روز عید غدیرخم در کربلا به دست وهابیان شهید شد. وی شعر نیز می‌گفت و در شعر صمد تخلص می‌کرد و «دیوان» شعر دارد. مهم‌ترین آثار او عبارت‌اند از: «بحرالمعارف»؛ «شرح المختصر النافع»؛ «المواسعة والمضایقة»، کتاب بزرگی به ترتیب ابواب فقه؛ و کتاب بزرگ دیگری در لغت که ناتمام است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (17 /8)، بزرگان و سخن‌سرایان همدان (76 -75 /2)، الذریعه (14 /15 ،59 /14 ،618 /9 ،47 /3)، روضات الجنات (195 -194 /4)، ریاض العارفین (267)، ریحانه (378 -377 /6)، شرح حال رجال (141 /6)، شهیدان راه فضیلت (455 -432)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 738 -737 /13)، طرائق الحقائق (281 /3)، فوائد الرضویه (232)، لغت‌نامه (ذیل/ عبدالصمد)، معجم المؤلفین (238 /5)، مکارم الآثار (610 -600 /2)، هدیة العارفین (575 /1).

همدانی، فاخته

قرن:7
جنسیت:زن
ملیت:ایران
قرن هفتم هجری، از زنان محدث. وی دختر ابوالعلاء بود و از محمد بن احمد معروف به باغبان روایت دارد و علی بن احمد مقدسی از او نقل حدیث کرده است.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :منبع: اعلام‌النساء، 17 / 4.

یزدی، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(551 -474/ 473 ق)، فقیه شافعی، مقری و محدث. معروف به ابن‌محمویه. در یزد به دنیا آمد و ساکن بغداد بود. قرآن را در اصفهان بر ابوالفتح حداد و ابوسعد مطرز تلاوت نمود و حمزة بن قبیطی و عبدالعزیز بن ناقد و علی بن دباس بر وی تلاوت نمودند. او در بغداد، شهر دون، همدان، اصفهان، بصره، کوفه و مکه از حسین بن حسن بن جوانشیر و ابوالمکارم محمد بن علی بن حسن فسوی مقری و محمد بن حسین بن بلوک صوفی و غیاث بن ابومضر اصفهانی و محمد بن محمود ثقفی و ابن‌طیوری و ابن‌خشیش و ابوالحسن بن علاف و ابوالقاسم ربعی و ناصر بن مهدی و احمد بن محمد بن مردویه و جماعتی دیگر حدیث شنید. وی «سنن» نسائی را از عبدالرحمان بن حمد استماع نمود. ابواحمد بن سکینه و ابن‌اخضر از وی روایت کرده‌اند. فقه را در واسط از ابوعلی فارقی و در بغداد از ابوبکر شاشی فراگرفت. وی صاحب تصانیفی در زمینه فقه و حدیث می‌باشد و در زهد نیز صاحب اثر است. در «طبقات الشافعیه» اسنوی تحت نام علی بن حسین بن احمد یزدی و در «شذرات‌الذهب» تحت عنوان بزدی آمده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (690/ 5)، سیرالنبلاء (336 -334/ 20)، شذرات‌الذهب (159/ 4)، طبقات الشافعیه‌ی اسنوی (319/ 2)، طبقات الشافعیه‌ی سبکی (211/ 7)، العبر (15 -14/ 3)، معجم‌المؤلفین (14/ 7)، النجوم الزاهرة (310/ 5)، هدیةالعارفین (698/ 1).

یزدی، ابوالقاسم، علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(474 -386 ق)، محدث و فقیه حنفی. مشهور به بندار. اصل وی از یزد بود، در بغداد ساکن گشت. از ابوطاهر مخلص و ابواحمد فرضی و ابوالحسن بن صلت حدیث شنید. همچنین از ابن‌بطه اجازه روایت حدیث دریافت کرد. ابوالفرج جوزی در «المنتظم» گوید عده‌ای از وی روایت کرده‌اند. او در بغداد درگذشت و در مقبره‌ی جامع المدینة دفن شد. در «المنتظم» تولد وی 380 ق ذکر شده است. از آثار او: شرح «الجامع الصغیر» شیبانی، در فروع فقه حنفی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الکامل (130/ 8)، کشف‌الظنون (562)، معجم‌المؤلفین (20/ 7)، المنتظم (570/ 9)، هدیةالعارفین (692/ 1).

یشکری، ابوالعباس احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 370 ق)، محدث. اصل وی از دینور، از توابع کرمانشاه بود. در بغداد ساکن گشت و در آنجا از ابوبکر بن ابوداوود سجستانی و سلیمان بن عیسی جوهری و ابوبکر بن درید و ابراهیم بن محمد بن عرفه نفطویه و ابوبکر بن انباری و محمد بن یحیی صولی حدیث شنید. امیر ابومحمد حسن بن عیسی بن مقتدر باللّه بود. از آثارش جزوه‌هایی است که به «یشکریات» معروف است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ بغداد (155 -154/ 5)، شذرات‌الذهب (71/ 3)، معجم‌المؤلفین (183/ 2).

پزشکی

ابراهیمی دهکردی، بیژن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابراهیمی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1336، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1340، و فوق تخصص جراحی دستگاه گوارش از دانشگاه وین اتریش در سال 1352.
مرتبه علمی:
دستیار در دانشگاه تهران از سال 1336، تا سال 1340، استادیار دانشگاه تهران از سال 1340 تا سال 1347، دانشیار دانشگاه تهران از سال 1347 تا سال 1364 و استاد دانشگاه تهران از سال 1364 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس جراحی در دانشگاههای تهران، کرمان و همدان، مطالعه و پژوهش در زمینه‌های مختلف پزشکی و جراحی عمومی و استاد راهنمای پایان‌نامه‌های متعدد دکترای پزشکی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مراقبت بیماران عمل شده.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 16، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، فاسیوهپاتیکا، کیست هیداتیک، خونریزیهای گوارش در کودکان، تغذیه از راه عروق مرکزی و چند مقاله دیگر به زبان انگلیسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حاج سید مرتضی بزرگ خاندان موحد ابطحی فرزند مرحوم سید علی بن سید محمدعلی ابن سید محمدحسین ابن میر محمدتقی معروف به (له له) از اجله بیوت سادات موسوی در اصفهان که نسبت آنان به حضرت موسی بن جعفر علیهاالسلام مورد گواهی علماء بزرگ و مشاهیر سادات موسوی مانند پدر صاحب روضات می‌باشند. معظم له از علماء بنام و ائمه جماعت معاصر اصفهانند که در حدود سال 1319 قمری برابر 1278 شمسی در اصفهان دیده به جهان گشوده و در بیت مجد و سیادت پرورش یافته و پس ار رشد و بلوغ و خواندن مقدمات و ادبیات و متون فقه و اصول در خدمت مدرسین بزرگ اصفهان به افتخار دامادی مرحوم علامه متقی آیت‌اللّٰه حاج سید محمدتقی فقیه احمدآبادی صاحب (مکیال المکارم) نائل شده و از محضر و درس استاد محقق جامع المنقول و المعقول آیت‌اللّٰه حاج سید علی نجف‌آبادی و آیت‌اللّٰه حاج سید محمد نجف‌آبادی صاحب حاشیه کفایه و مرحوم آیت‌اللّٰه حاج شیخ محمدرضا نجفی صاحب (وقایةالاذهان) و سایر اساتید حاضر گردید.
و در علم طب از مبرزین و مشاهیر مدرسین بشمار می‌رود و در جدیت در تحصیل و تدریس شهرتی دارد و در حوزه علمیه اصفهان فضلاء از تدریس ادبیات و سطوح اصول و فقه او بهره کامل داشته و در علوم اسلامی مورد استفاده عموم طبقات مردم اصفهان می‌باشند.
فرزندان برومند ایشان همه از فضلاء و مبرزین حوزه‌های علمیه قم و نجف و اصفهان بشمار می‌روند بدین ترتیب.
1- آیت‌اللّٰه محقق حاج سید محمدباقر که از اساتید حوزه علمیه قم می‌باشند.
2- آیت‌اللّٰه محقق آقای حاج سید محمدعلی که از اساتید حوزه علمیه نجف و اصفهان می‌باشند.
3- حجةالاسلام- حاج سید علی که از افاضل حوزه علمیه قم می‌باشند.
4- حجةالاسلام حاج سید محمدرضا (داماد معظم آیت‌اللّٰه العظمی آقای گلپایگانی) 5- حجةالاسلام حاج آقای حجت از افاضل حوزه اصفهان.
6- حجةالاسلام حسن آقا از فضلاء حوزه علمیه قم.
7- حجةالاسلام حسین آقا از فضلاء حوزه علمیه قم.
عالم علوم دینی.

تولد: 1323 ق.، اصفهان.
درگذشت: 13 آذر 1371 (نهم جمادی‌الثانی 1413).
آیت‌الله سید مرتضی موحد ابطحی در سن نوجوانی در محضر آقایان استاد جلال‌الدین همایی، میرزا احمد شهیدی، میرزا محمد تقی موسوی، احمدآبادی، (صاحب مکیال المکارم و پدر همسر خویش) و آقا سید محمد درچه‌ای به آموختن دروس سطح مشغول شد. پس از اتمام سطح به درس خارج حضرات آیات سید محمد و سید علی نجف‌آبادی، شیخ محمدرضا مسجدشاهی شتافت و مبانی فقهی و اصولی خویش را تکمیل نمود و همزمان از محضر آقا شیخ محمود مفید (حکمت و کلام)، شیخ محمدباقر قزوینی (هیئت) و میرزا ابوالقاسم طبیب (طب سنتی) فراگرفت.
آیت‌الله موحد ابطحی پس از تحصیلات، رو به تدریس آورد و در مدرسه صدر به تدریس دوره سطح پرداخت و دهها شاگرد تربیت نمود. وی از حضرات آیات شیخ آقا بزرگ تهرانی، محدث قمی، سید محمدتقی موسوی احمدآبادی و مرعشی نجفی اجازه روایت و از آیات عظام سید ابوالحسن اصفهانی، بروجردی و ملا محمد حسین فشارکی اجازه‌ی امور حسبیه را دریافت نمود.
از آثار ایشان می‌توان دیوان اشعار، رساله‌های گوناگون در حدیث، تاریخ کلام، ادعیه و احراز، طب و زیارت را نام برد.
آیت‌الله موحد ابطحی در نود سالگی، در سیزدهم آذر 1371 دار فانی را وداع گفت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ابطحی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابن ابی‌اَشْعَث فارسی، ابوجعفر احمد

قرن:4

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 360 ق)، پزشک و محقق. از مردم فارس بود. به موصل رفت و تا پایان عمر در آنجا ماندگار شد. ابوجعفر بر برخی از کتابهای جالینوس شرح نوشته و شاگردان بسیاری تربیت کرده است، از جمله: ابوفلاح و محمد، پسرش. از آثار وی: «الادویة المفردة»؛ «الحیوان»؛ «العلم الالهی»؛ «کتاب الجدری والحصبة والحمیقاء»؛ «کتاب السرسام والبرسام و مداواتهما»؛ «کتاب القولنج و انواعه و مداواته»؛ «کتاب البرض والبهق»؛ «کتاب الصرح»؛ «کتاب الاستسقاء»؛ «ظهور الدم»؛ «کتاب مالیخولیا»؛ «ترکیب الادویة»؛ «امراض المعدة و مداواتها»؛ شرح «کتاب الحمیاة» جالینوس؛ «کتاب الغادی والمغتدی»؛ شرح «کتاب الفرق» جالینوس؛ «المقاله فی النوم والیقظه».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (1/ 201)، تاریخ طب (666 -664 /2)، کشف الظنون (1783، 1455، 1451، 1446، 1444، 1432، 1424، 1413، 1408، 1402، 1389، 401، 51)، معجم المؤلفین (148 /2)، هدیة العارفین (1/ 65).

ابن ابی‌صادق، ابوالقاسم، عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 470 ق)، پزشک و دانشمند. مشهور به بقراط ثانی. از مردم نیشابور بود. وی شاگرد ابن‌سینا و استاد سید اسماعیل جرجانی بود. عمیدالملک کُندری، وزیر مشهور طغرل بیک سلجوقی برای درمان قولنج خود وی را طلبید. عبداللّٰه بن عبدالعزیز بن موسی السیواسی در مقدمه‌ی تلخیص شرح «فصول بقراط» ابن ابی‌صادق می‌گوید: از آنجایی که فصول بقراط از مشکل‌ترین کتب طبی است و با اینکه بسیاری بر آن شرح نوشته‌اند، اما هیچ یک در حل مشکلات به پای امام ابن ابی‌صاد نرسیده‌اند، زیرا او بسیار دقیق بود و تعمق در مسائل می‌نمود». از کلمات خردپرور اوست: طبیب حقیقی آن است که معالجت کند نفس خود را به فضایل انسانی، و امراض رذایل هیولائی را از هیکل نفس خویش بزداید». از آثارش: شرح «مسائل حُنین بن اسحاق»، در طب؛ شرح «فصول بقراط»؛ شرح «تَقْدِمَة المعرفة» بقراط؛ شرح «منافع الاعضاء» جالینوس؛ «کتاب التاریخ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (89 /4)، ایضاح المکنون (279 /2)، تاریخ ادبیات در ایران (314 /2)، تاریخ طب (693 -692 /2)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمة (69 -68)، کشف الظنون (1835 -1834، 1668، 1268 -1267)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن ابی‌صادق)، معجم المؤلفین (154 /5)، هدیة العارفین (517 /1).

ابن چهاربخت، عیسی

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، پزشک سریانی. وی از شاگردان جرجیس بن بختیشوع بود که در بیمارستان جندیشاپور به کار پزشکی مشغول بود. هنگامی که منصور عباسی بیمار شد و کسی در پی ابن‌بختیشوع فرستاد، وی نیز بیمار بود و از ابن چهاربخت خواست که به نزد خلیفه رود، اما او از رفتن سر باز زد و ابن‌بختیشوع شاگرد دیگر خود ابراهیم را نزد خلیفه فرستاد. از آثارش: «فی قوی ادویة المفردة».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (65 -64 /2)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (529).

ابن ربّن طبری، ابوالحسن، علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم و سوم ق)، طبیب. در مرو متولد شد و در سال 254 ق همراه پدرش به خدمت مازیار بن قارن، امیر طبرستان رسید و پس از گرفتاری و قتل مازیار در 224 ق به ری گریخت و در زمان الواثق باللّٰه در سامراء مقیم بود و در دوران این خلیفه اسلام آورد و کتاب معروف خود «کتاب الدین والدوله»، را در اثبات حقانیت دین اسلام و علیه دین نصاری نوشت. عده‌ای وی را استاد زکریای رازی نوشته‌اند که درست نیست. از آثار وی: «فردوس الحکمة»؛ «کناش الحضرة»؛ «منافع الادویه والاشربه والعقاقیر»؛ «کتاب تحفة الملوک»؛ «کتاب عرفان المیاه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (5/ 99)، تاریخ ادبیات در ایران (1/ 118- 119)، تاریخ الحکماء قفطی (320- 321)، تاریخ طب (2/ 316- 324)، هدیة العارفین (1/ 669).

ابن ربن، ابوالحسن علی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوالحسن علی بن سهل ربن طبری. وی تا 224 ه.ق. دبیر مازیار بن قارن بود و سپس به خدمت معتصم بالله خلیفه عباسی درآمد و بعد از او در خدمت واثق و متوکل نیز بوده است. از تألیفات او فردوس الحکمه (ه.م.) در طب، کتاب‌الدین والدوله و کتاب حفظالصحه در دست است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابن‌تفاح، ابوالحسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 380 ق)، طبیب و جراح. در زمان عضدالدوله‌ی دیلمی به عمل جراحی در بیمارستان عضدالدوله اشتغال داشت. گویا در یکی از جنگها بخشی از شمشیر در ران یکی از فرماندهان عضدالدوله باقی ماند و او تنها جراحی بود، که توانست آن را خارج کند. تاریخ تولد و وفاتش به دست نیامده و از وی تألیفی دیده نشده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (2/ 667).

ابن‌حمّویه جوینی سرخسی، تاج‌الدین، ابومحمد عبداللّٰه

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(642 -573 /572 -566 ق)، مورخ، ریاضیدان، پزشک، محدث و فقیه شافعی. اصل وی از خراسان بود و در دمشق به دنیا آمد. در 593 ق به مغرب رفت و به منصور یعقوب بن یوسف، سومین فرمانروای موحدی پیوست. و تا 600 ق در آنجا ماند آنگاه از راه مصر به دمشق بازگشت. از ابومحمد بن عبداللّٰه بن سلیمان بن حوط اللّٰه انصاری و ابوالقاسم بن عساکر حدیث شنید منذری و زین‌الدین فارقی از وی روایت کردند. وی در دمشق فوت کرد. از آثار: «المسالک والممالک»؛ «السیاسة الملوکیه»؛ «المونس فی اصول الاشیاء»، در هشت مجلد؛ «الامالی»؛ «رحلة المغربیة» یا «رحلة الی المغرب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (248 /4)، ایضاح المکنون (473 ،102 ،32 /2 ،55 /1)، دائرةالمعارف البستانی (449 -448 /1)، سیر النبلاء (97 -96 /23)، معجم المؤلفین (96 /6)، هدیة العارفین (461 /1).

ابن‌خمّار، ابوالخیر حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(331- ح 421 ق)، طبیب، فیلسوف و مترجم. از نصرانیان ایرانی و یکی از مترجمان بزرگ، از زبان سریانی به عربی بود. وی کتب زیادی را از آن زبان به عربی ترجمه کرد. در فلسفه شاگرد یحیی بن عَدی بود. ابن‌ندیم او را ملاقات کرده و از او به عنوان منطقی بزرگی یاد می‌کند. ابوالفرج بن طیّب مسیحی و ابوالفرج بن هندوی مسلمان احتمالاً در زمان اقامت او در بغداد از شاگردان وی بوده‌اند. او را در طب ثالث بقراط و جالینوس می‌دانستند. از جراحان بیمارستان بزرگ عضدالدوله در بغداد بود. ابن‌سینا او را تحسین کرده، ولی با تمام اشتیاقی که به دیدار وی داشت، به این امر نائل نشد. مدتی در زمان مجدالدوله‌ی دیلمی در ری، چندی در دستگاه ابوالعباس مأمون خوارزمشاه در خوارزم بود. پس از فتح خوارزم به دست سلطان محمود غزنوی وی را به همراه ابوریحان بیرونی و چند تن از دانشمندان به غزنه بردند. در اواخر عمر به سبب شنیدن آیه‌ای از قرآن و دیدن پیامبر اسلام (ص) در خواب، مسلمان شد. در زمان سلطان محمود، در راه رفتن به دربار او از اسب بر زمین افتاد و کشته شد. از جمله آثار باقی مانده از وی: «کتاب الوفاق بین آراء الفلاسفة والنصاری»؛ «مقالة فی التوحید والتثلیث»؛ «مقالة فی الصدیق والصداقة»؛ «مقاله فی السعادة»؛ «مقالة فی الاخلاق»؛ «مقالة فی الصرع»؛ «کتاب دیابطا» یعنی تقطیر؛ «الآثار المخیلة فی الجو الحادثه عن البخار المائی و هی الهالة والقوس والضباب»؛ «کتاب الهیولی»؛ «مقالة فی امتحان الاطباء»؛ که آن را به خوارزمشاه اهدا کرد؛ «کتاب الآثار العلویه»؛ «کتاب اللبس فی الکتب الاربعة فی المنطق» که این از ترجمه‌های او از سریانی به عربی است؛ «کتاب تفسیر ایساغوجی»، هم به صورت مشروح و هم به صورت مختصر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (282 -281 /1)، تاریخ الحکماء قفطی (226)، تاریخ طب (701 -699 /2)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (16 -14)، چهار مقاله (119 ،118)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (956 -955 /7)، ریحانه (509 -508 /7)، عیون الانباء (323 -322 /1)، فهرست ابن‌ندیم، ترجمه (477 -476 ،447)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌خمار)، معجم المؤلفین (229 /3)، الملل والنحل (369)، نامه‌ی دانشوران (88 -85 /1)، الوافی بالوفیات (42 -41 /12)، هدیة العارفین (277 /1).

ابن‌ساعاتی، فخرالدین رضوان، رمضان

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 627 -617 ق)، پزشک و ادیب. در دمشق متولد شد. وی با اینکه پزشک بود، در ادب و منطق و سایر موضوعات فلسفی و نیز در ساعت‌سازی مهارت داشت. در ابتدا وزیر محمد بن ایوب، برادرزاده‌ی صلاح‌الدین بود، سپس وزیر و طبیب خاص برادر وی شد. در دمشق درگذشت. از آثار وی: «رسالة فی عمل الساعات و استعمالها»، درباره‌ی ساختن ساعت؛ «حاشیه‌ی قانون ابن‌سینا»؛ «المختارات فی الاشعار»؛ «تکمیل کتاب القولنج ابن‌سینا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (3/ 53)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (4/ 619)، ریحانه (7/ 557- 558)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌ساعاتی)، معجم الادباء (143 141، /11)، هدیة العارفین (1/ 369).

ابن‌سدیر، ابوالحسن علی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 606 ق)، پزشک و شاعر. در مداین متولد شد. در بغداد پزشکی خواند. با ناصرالدین اللّٰه عباسی معاصر و در مداین به معالجت عامه مشغول بود. شعرهایی از وی برجای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (2/ 714)، نامه‌ی دانشوران (5/ 366- 367).

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 350 ق)، پزشک، حکیم، فیلسوف، شاعر. ولادت او در شیراز بود و در همان جا نشو و نما یافت و به تحصیل پرداخت. وی در فنون طب و حکمت مشهور بود. ابوعلی مندویه و احمد بن محمد طبری و علی بن عباس مجوسی اهوازی و اغلب بزرگان طب وقت به شاگردی وی مباهات می‌کردند. در علم منطق از استادان بود. پس از راه یافتن به دربار بویهان، عضدالدوله جوان را که به بیماری چشم مبتلا بود درمان کرد و همین امر موجب شهرت بیشتر او شد. او بر عقاید جالینوس اعتراضاتی وارد کرد. از جمله آثارش: «مقاله‌ای در فصد»؛ «اضافاتی بر «کناش» اسحاق بن حنین؛ رساله‌ای در «آلات جراحی»؛ «امراض العین و منافع خرافات»؛ کتاب «چهل باب»، در جزء نظری و عملی؛ «تعلیقات بر کتاب اغلوتن جالینوس»؛ «فی الستة الضروریة»؛ شرح بر کتابهای یوحنا بن سرابیون؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (485 /1)، تاریخ ادبیات در ایران (346 /1)، تاریخ طب (669 -668 ،446 ،445 ،296 /2)، ریحانه (103 -102 /3)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌سیار و موسی)، معجم المؤلفین (50 /13)، هدیة العارفین (478 /2).

ابن‌سینا، ابوعلی حسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(427 /428 -370 ق)، پزشک، فیلسوف، منطقی و دانشمند. مشهور به ابن‌سینا یا ابوعلی سینا، در مغرب زمین آویسن یا آویسنا و ملقب به حجةالحق، شیخ‌الرییس، شرف‌الملک و امام الحکما. ابن‌سینا در افشنه‌ی بخارا، زادگاه مادرش، متولد شد. پدر وی از دیوانیان دستگاه سامانیان بود و در تربیت فرزندان خود سخت کوشا. پدر ابن‌سینا، عبداللّه، شیفته‌ی تعلیمات اسماعیلیان بود. ابن‌سینا، علی‌رغم اشراف به نظر و عقاید این گروه، گرایشی به این فرقه نداشت. در چهارده سالگی در علم بر استاد خود ابوعبداللّه ناتلی پیشی گرفت، چندان که مشکلات منطق را بر استاد خود می‌گشود. در شانزده سالگی جمعی از پزشکان فاضل زیردست او کار می‌کردند. ابوعلی با مداوای بیماری نوح بن منصور سامانی امیر خراسان اجازه یافت که از کتابخانه‌ی عالی امیر استفاده کند. در هجده سالگی جامع‌العلوم شد و از این پس ترقیات وی نتیجه‌ی اجتهاد شخصی خود وی بود. در بیست و یک سالگی نخستین اثر فلسفی خود را تحت عنوان «العروضیه» به درخواست ابوالخیر عروضی نوشت. پس از درگذشت پدر، به خدمات دیوانی روی آورد. به زودی فکر و تدبیر او مورد قدردانی واقع شد. امیران علاوه بر نصایح پزشکی او در سیاست نیز خواستار رأی او شدند. چندین بار به وزارت رسید، و در معرض رشک دیگران قرار گرفت. چندین بار فرار کرد. مدتی زندانی شد. ولی از زندان گریخت. چهارده سال در آرامش در دربار علاءالدوله دیلمی در اصفهان می‌زیست. بر اثر مسافرتها و شب زنده‌داریها و بی‌توجهی به خود به قولنج مبتلا شد و در ضمن لشکرکشی علاءالدوله در همدان درگذشت و در همین شهر به خاک سپرده شد. در جشن یادبود هزاره‌ی او بر مزارش بنایی ساختند. شهرت ابن‌سینا چندان است که از مرزهای سرزمینهای اسلامی گذشته و به سراسر جهان رسیده است. آثار او به زبانهای مختلفی ترجمه و منتشر شده‌اند. ابن‌سینا، علاوه بر پزشکی و فلسفه، در نجوم، فیزیک، علوم طبیعی نیز آثاری دارد از آن جمله، در اواخر عمر به دستور علاءالدوله آلتی شبیه ورنیه‌ی کنونی برای به دست آوردن نتایج دقیق در رصد اختراع کرد. از هوش و حافظه‌ی وی سخنها گفته‌اند و او را سرآمد فلاسفه اسلامی دانسته‌اند. وی با ابوریحان بیرونی و ابوسهل مسیحی، معاشرت و مباحثه داشت و از معاصرینش می‌توان ابن‌خمار و ابوالفرج بن طیّب را نام برد و

از جمله شاگردان او ابوالحسن بهمنیار بن مرزبان، ابن‌زیله، ابوعبداللّه معصومی، ابوعبید جوزجانی را با ابوسعید ابوالخیر نیز مباحثه‌ای داشت که بسیار مشهور است. ابن‌سینا در زمینه‌ی ادبیات نیز کتابهایی نوشت و اشعاری نیز به وی منسوب است. از آثار او: «النجاة»؛ «الاشارات والتنبیهات»، در منطق و حکمت؛ «الشفا» در حکمت علمی نظری؛ «دانشنامه‌ی علائی»، به فارسی؛ «اسرار الصلاة»؛ «مبدأ و معاد»؛ «قانون»، در طب. این کتاب با وجود ناقص بودن، سبب اشتهار ابن‌سینا در اروپا شد. «اسباب حدوث الحروف و مخارجها»، در زبان‌شناسی؛ «الموجز الکبیر»؛ «الموجز الصغیر»، هر دو در منطق؛ «رساله حی بن یقظان»؛ «المدخل الی صناعة الموسیقی»، در موسیقی که از آثار فارابی کامل‌تر و جامع‌تر است؛ «مقالة فی آلة رصدیه». در کل 276 عنوان کتاب به او نسبت می‌دهند که 131 اثر را با انتساب صحیح و مابقی را با انتساب مشکوک از او دانسته‌اند.[1]
شیخ‌الرئیس حجةالحق شرف‌الملک امام‌الحکماء ابوعلی حسین بن عبداللّٰه بن حسن بن علی معروف به ابن‌سینا (و. افشنه یا خرمیثن 370- ف. همدان 428 ه.ق.) پدر او از مردم بلخ و مادر وی ستاره از اهل افشنه (نزدیک بخارا) بود. ابن‌سینا در بخارا کسب علم کرد و در ده سالگی قرآن را از بر نمود و نزد ابو عبداللّٰه ناتلی منطق و هندسه و نجوم آموخت. و پایه وی از استاد در گذشت. از آن پس به تعقیب علوم طبیعی و ما بعدالطبیعه و طب پرداخت. آثار فارابی فکر ابن سینا را به خود جلب کرد و مشوق او در مطالعه آثار فلسفی گردید. وی در عنفوان شباب نوح بن منصور پادشاه سامانی را معالجه کرد و از کتابخانه گرانبهای او بهره‌ها برد. ابن سینا بخارا را ترک گفت و به گرگانج شتافت، و از آنجا به حکم ضرورت به خراسان و سپس به گرگان و ری و همدان و اصفهان شد و آثار ذی‌قیمت خویش را در این سفرها تحریر کرد. شیخ در همدان به وزارت شمس‌الدوله رسید. و سالهای اخیر عمر را در اصفهان در حمایت علاءالدوله کاکویه گذرانید و در سفری که همراه امیر مزبور به همدان می‌شد، در راه مریض گردید و در همدان درگذشت. آرامگاه او را بدانجا برپا داشته‌اند. به مناسبت هزارمین سال تولد وی، جشنی در سال 1331، ه. ش. در ایران منعقد گردید. مؤلفات ابن سینا همواره مورد توجه بوده و شروح متعدد بر آنها نوشته‌اند و بسیاری از آنها نیز به زبانهای غربی ترجمه شده است. آثار مهم ابن سینا- کتاب‌الشفاء کتاب القانون فی الطب، کتاب اشارات، کتاب‌النجاة، دانشنامه علائی (به فارسی) و غیره است. آرامگاه ابن سینا.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)
منابع زندگینامه :[1] آثار الباقیه (395)، از فردوسی تا سعدی (157

-152)، استادان موسيقى (33 -32)، الاعلام (262 -261 /2)، اعيان الشيعه (80 -69 /6)، ايضاح المكنون (672 ،555 /2)، بزرگان و سخن سرايان همدان (149 -148 /1)، تاريخ ادبيات در ايران (347 -346 ،343 -342 ،319 -303 /1)، تاريخ الحكماء قفطى (570 -555)، تاريخ طب (633 -477 /2)، تاريخ فلسفه در اسلام (721 -683 /1)، تاريخ گزيده (689 -688)، تاريخ موسيقى (153 -148 /1)، تاريخ نجوم اسلامى (321 -320 ،313 ،45 ،38 ،35 -34)، ترجمه‌ى تتمه‌ى صوان الحكمه (43 -29)، حبيب السير (449 /2)، دائرةالمعارف البستانى (539 -535 /1)، الذريعه (232 ،223- 222 ،220 ،218- 217 ،215 ،154 ،145 ،144 ،140 ،139 ،129، 122، 121، 94، 93، 92، 65، 51، 48، 26، 25 -24 /17 ،381 /15، 201 /14 ،240 ،239 /10 ،47 /8 ،184 ،130 ،128 /7 ،286 ،43 /5، 484، 407، 371 /1)، روضات الجنات (173 -159 /3)، زندگينامه‌ى رياضيدانان (34 -29)، سرگذشت ابن‌سينا (19 -1)، سير النبلاء (537 -531 /17)، فوائد الرضويه (459 -458 /2)، كشف الظنون (2031 ،1900، 1793، 1783، 1621، 1550، 1533، 1520، 1466، 1455 ،1454، 1440، 1430، 1408، 1389، 1341، 1327، 1311، 1186 ،1055، 953، 900، 897، 896، 894، 891، 889، 880 -879 ،876 ،870، 862، 861، 852، 846، 843، 841، 766، 757، 736، 685، 624 ،463، 451، 449، 380، 377، 238، 201، 183، 94، 63، 51، 37 -36 ،12)، الكنى والالقاب (323 -320 /1)، لسان الميزان (541 -538 /2)، لغت‌نامه (ذيل/ ابوعلى سينا)، مجالس المؤمنين (189 -181 /2)، معجم المؤلفين (23 -20 /4)، مقدمه بر تاريخ علم (818 -816 /1)، مؤلفين كتب چاپى (800 -779 /2)، نامه‌ى دانشوران (146 -89 /1)، وفيات الاعيان (162 -157 /2)، الوافى بالوفيات (412 -391 /12)، هدية الاحباب (67 -66)، هدية العارفين (309 -308 /1).

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 548 /540 ق)، پزشک، ریاضیدان و فیلسوف. گرچه همگان موطن ابن‌صلاح را همدان می‌دانند امّا مشخص نیست به چه دلیلی صاحب «تاریخ الحکماء» اصل وی را از سمیساط دانسته است. به بغداد رفت و علم منطق و ریاضیات و طب را در آنجا فراگرفت. سپس به موصل به قصد خدمت نورالدین محمود بن عمادالدین زنگی رفت و در آنجا بسیار وی را معزز داشتند. از موصل به دمشق رفت و تا پایان عمر در آنجا رحل اقامت افکند. در موصل در محضر ابوالحکم مغربی که هم طبیب و هم شاعر بود، کسب علم کرد و او را شیخ خود می‌نامید، ولی ابوالحکم معتقد بود که ابن‌صلاح در تحصیل علم بر وی نیز پیشی گرفته است. وی با زمخشری، اوحدالدین انوری و ناصح‌الدین ارجانی معاصر بود. خاندان ابن‌صلاح همگی اهل علم بودند. از وی آثار و رساله‌های بسیاری در ریاضیات و طب به جا مانده است که از آن جمله‌اند: «شرح کتاب شفاء ابن‌سینا»؛ کتاب «الفوز الاصغر»؛ «جواب عن برهان مسئلة مضافة الی المقالة السابعة من کتاب اقلیدس فی الاصول و سائر ماجره الکلام فیه»؛ «قول فی بیان ما وهم فیه ابوعلی بن الهیثم فی کتابه فی الشکوک علی اقلیدس»؛ «قول فی ایضاح غلط ابی‌علی بن الهیثم فی الشکل الاول من المقالة العاشرة من کتاب اقلیدس فی الاصول»؛ «مقالة فی کشف الشبهة التی عرضت لجماعة ممن ینسب نفسه الی علوم التعالیم علی اقلیدس فی الشکل الرابع عشر»؛ «کتاب فی کیفیة تسطیح البسیط الکری»؛ «مقالة فی تزییف مقدمات مقالة ابی‌سهل القوهی فی ان نسبة القطر الی المحیط نسبة الواحد الی ثلثة و سبع»، درباره‌ی عدد پی؛ «حاشیه بر کتاب ایضاح البرهان علی حساب الخطأین»، تألیف جابر بن ابراهیم.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (320 /2)، تاریخ الحکماء قفطی (574)، تاریخ طب (704 -703 /2)، ریحانه (68 /8)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (37 -35)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌صلاح)، معجم المؤلفین (105 /2)، نامه‌ی دانشوران (260 -251 /1)، هدیة العارفین (84 /1).

ابن‌طحان بیهقی نیشابوری، ابوسعید

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 536 ق)، طبیب. در نیشابور متولد شد و در بیهق نشو و نما یافت. وی علاوه بر طبابت شعر نیز می‌سروده و به گفته‌ی معاصر وی، بیهقی، کتابهای بسیاری نوشته است. پدرش به حکیم علی صحان معروف بود. ابوسعید در بلخ درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (7/ 164)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (99 -98).

ابن‌عُجیم فارسی، ابوالحسین

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 420 ق)، طبیب، ادیب و منجم. در فارسی متولد شد و همان جا نشو و نما یافت و تحصیلات طبی را نزد پزشکان زمان آموخت و در همان سرزمین سالیان دراز به طبابت اشتغال ورزید. ابن‌عجیم در خدمت بهاءالدوله دیلمی مقامی بس ارجمند داشت و ابتدا در زمره‌ی اطباء مخصوص وی بود. او علاوه بر طب در ادب و کتابت نیز دستی بسزا داشت تا آنجا که امر کتابت بصره ب وی تفویض شد. از تاریخ تولد و وفات وی اطلاع دقیقی در دست نیست. زمان وفاتش در حدود زمان درگذشت ابن‌سینا است و از خلال بعضی کتب چنین برمی‌آید که تا حدود 430 ق زنده بوده است. فیلسوف‌الدوله در «مطرح الانظار» می‌نویسد که وی کتابی در کلیات طب داشته که ظاهراً به اتمام آن توفیق نیافته است. از آثارش: «نقل اقوال حکمای قبل از اسلام در حرکت و کروی بودن زمین»؛ «جواب سؤالهای ابوریحان بیرونی درباره‌ی افلاک و ثوابت و سیارات».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان نامی پارس (206 -205 /1)، تاریخ الحکماء قفطی (589)، تاریخ طب (688 -687 /2)، دانشمندان و سخن سرایان فارسی (57 /1)، ریحانه (107 /8)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالحسین فارسی)، نامه‌ی دانشوران (385 -384 /4).

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 243 ق)، طبیب مسیحی. اهل جندی‌شاپور بود. پدرش از راه یافتن به دربار خلیفه او را به بغداد برد. نزد جبرئیل بن بختیشوع پزشکی خواند. هارون پس از فتح آنکارا به او فرمان داد تا بر نسخه برداری و ترجمه‌ی کتب نظارت و خود نیز کتب پزشکی را ترجمه کند. یوحنا از یونانی و سریانی ترجمه می‌کرد و کتابهای خود را به عربی می‌نوشت. پس از هارون، در عهد مأمون سرپرست بیت‌الحکمه شد. در روزگار فرمانروایی معتصم شهرتی فراوان به دست آورد و به کارهای پژوهشی مشغول شد و خلیفه به خاطر تحقیقاتش در کالبد شکافی فرمان داد تا برایش میمون بیاورند. خلفا به حذاقت او چندان باور داشتند که بی‌حضور او هیچ نمی‌خوردند. وی در ادب و فلسفه نیز دست داشت. از آثارش: «نوادر الطیبه»، مجموعه‌ی دستورهای کوتاه پزشکی؛ «کتاب الازمنه»، توصیف فصلهای گوناگون بر پایه‌ی فرضیه‌ی اخلاط طبایع؛ «کتاب الباه»؛ «کتاب البرهان»؛ «دغل العین»، کهن‌ترین کتاب در علم چشم پزشکی؛ «کتاب فی الاشربه»؛ «المنحج فی الصفات و الحلاجات»؛ «کتاب فی الفصد والحجامه»؛ «کتاب فی الجذام» که ظاهراً نخستین کتاب در این زمینه است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (9/ 279)، تاریخ ادبیات در ایران (1/ 109، 118)، تاریخ الحکماء قفطی (513- 528)، تاریخ طب (2/ 230- 235)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (6/ 823- 824)، ریحانه (8/ 184- 185)، الفهرست لابن‌الندیم (526)، الکنی والالقاب (1/ 398- 399)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌ماسویه)، معجم المؤلفین (13/ 263- 264)، مقدمه بر تاریخ علم (1/ 664)، نامه‌ی دانشوران (4/ 61- 98)، هدیة العارفین (2/ 515- 516).

ابن‌ماسویه، عیسی

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم و سوم ق)، پزشک. نزد پدرش که داروساز و درمانگر بود پزشکی آموخت. وی برادر بزرگ جرجیس، میخائیل و یوحنا بن ماسویه بود. در پی پژوهش و کارهای توان‌فرسا به مالیخولیا گرفتار شد. از آثارش: «قوی الاغذیه»؛ «من لا یحضره الطبیب»؛ کتاب «فی الفصد والحجامه»؛ کتاب «جامع الطب»؛ کتاب «فی الصداع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (340)، تاریخ طب (372 ،269-230 /2)، ریحانه (184 /8)، نامه‌ی دانشوران (107 -105 /4).

ابن‌ماسویه، میخائیل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 330 ق)، پزشک. وی نخست نزد پدرش و سپس در بیمارستان بغداد پزشکی آموخت. از پزشکان مسیحی دربار مأمون عباسی بود. و برادر کوچکتر عیسی بن ماسویه بود. شیوه‌ی او بر پایه‌ی تجربه‌ی یونانیان بود و تنها از داروهایی سود می‌جست که 200 سال پیش از وی آنها را آزموده باشند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (2/ 177- 178، 227، 230، 235)، لغت‌نامه (ذیل/ ابن‌ماسویه)، نامه‌ی دانشوران (4/ 99- 104).

ابن‌مرزبان اصفهانی، ابواحمد عبدالرحیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 396 ق)، پزشک، فقیه و قاضی. از مردم اصفهان بود و در روزگار آل‌بویه در بغداد به کار پزشکی می‌پرداخت. چندی نیز قاضی شوشتر و خوزستان بود. در شوشتر درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (121 -120 /4)، الکامل (229 /7).

ابن‌مندویه‌ی اصفهانی، ابوعلی احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 410 /407 ق)، پزشک و فیلسوف. اهل اصفهان و از پزشکان مشهور عهد دیلمیان بود. عضدالدوله به هنگام گشایش بیمارستان عضدی او را به بغداد احضار کرد. وی یکی از بیست و چهار پزشکی بود که برای مداوای بیماران در بیمارستان انتخاب شد. ابن‌مندویه با ابن‌سیار و اهوازی همعصر بود. شاگردان بسیاری تربیت کرد، و از پرکارترین محققین زمان خود بود. از آثار او: «کافی»، مهم‌ترین اثر ابن‌مندویه، معروف به «قانون صغیر»؛ «الجامع الکبیر»؛ «الجامع المختصر فی طب»؛ «المدخل الی الطب»؛ «الاغذیه»؛ «المغیث»؛ «نهایة الاختصار»، دو کتاب اخیر هر دو در پزشکی است؛ «الطبیخ»؛ و رسایل متعدد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (2/ 259)، تاریخ الحکماء قفطی (587)، تاریخ طب (2/ 670- 672)، ریحانه (8/ 233)، کشف الظنون (900 ،896 ،895، 891، 888، 884، 880، 861، 856، 853، 849، 573)، معجم المؤلفین (1/ 269)، الوافی بالوفیات (7/ 53- 55).

ابن‌هندو، ابوالفرج علی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 420 /410 ق)، ادیب، شاعر، طبیب و منجم. از مردم ری بود. در نیشابور تحصیل کرد و هم در آنجا با دانش یونانی آشنا شد. از شاگردان ابوالحسن دائلی بود. پزشکی را نزد ابن‌خمار آموخت. مدتی در گرگان در خدمت قابوس وشمگیر بود. در اشعارش قابوس و فرزند وی، منوچهر، را ستود. پس از آن به خدمت عضدالدوله‌ی دیلمی درآمد و تا پایان زندگی دبیر وی بود. از آثارش: «مفتاح الطب»؛ «الکلم الروحانية من الحکم اليونانيه»؛ «کتاب النفس»؛ «المقالة المشوقة فی المدخل الی العلم الفلسفه»؛ «الرسالة المشرقيه»؛ «انموذج الحکمة»؛ «ديوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرينان (جلد اول-ششم)
منابع زندگينامه :الاعلام (89 -88 /5)، ايضاح المکنون (704 -379 /2)، تاريخ ادبيات در ايران (302 /1)، تاريخ طب (678 /2)، تاريخ طبرستان (125 -138)، دانشنامه‌ی ايران و اسلام (920 /7)، دائرةالمعارف البستانی (732 /1)، الذريعه (36 /9)، ريحانه (280 -279 /8)، روضات الجنات (216 -215 /5)، کشف الظنون (1762)، لغت‌نامه (ذيل / ابن‌هندو)، معجم الادباء (146 -136 /13)، معجم المؤلفين (83 -82 /7)، نامه‌ی دانشوران (134 -127 /3).

ابوالفتحی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی زیست‌شناسی از دانشگاه تهران در سال 1353، دکترای بیوشیمی بالینی از دانشگاه ساری انگلستان در سال 1358.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی نقص ایمنی در بیماران مبتلا به سوءتغذیه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 43 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی عمومی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
هموگلوبین گلیکوزیله، دیابت، تالاسمی، انکوژنها، اهمیت آهن در پاتوژنسیته نئوپلاسم و 17 سخنرانی در کنگره‌های مختلف با ارائه مقاله.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ابوالقاسم حکیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طبیب و شاعر. وی برادرزاده‌ی درویش علی، پزشک امیر علیشیر نوایی، و مردی دانشمند و پزشکی حاذق بود و در فنون دیگر نیز دست داشت. ظاهرا، خاندان وی از مردم هرات بودند ولی، او در بخارا می‌زیست. هفتاد سال عمر کرد؛ در حوالی نمازگاه بخارا دفن شد. ابوالقاسم غزل نیز خوب می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (622).

ابوحرب

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 445 /444 ق)، طبیب. طب را نزد اطباء خراسان آموخت. طبیب سلطان مسعود غزنوی شد. وی در دربار سلطان محمود و پس از او نزد مسعود و فرخ‌زاد طبیب دربار بود و با کمال عزت زندگانی می‌کرد و به درمان و حفظ صحت آنان مشغول بود. همین نزدیکی سبب رشک بعضی از وزرای پادشاه شد و او را به دوستی طغرل که قاتل عبدالرشید بن محمد بود، متهم کردند، لذا، فرخ‌زاد امر به قتل ابوحرب داد. وی را تألیفی در «حفظ صحت» است که آن را به نام سلطان مسعود غزنوی نوشته.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (544)، تاریخ طب (691 /2)، نامه‌ی دانشوران (168- 166 /5).

ابوعبید

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عبدالواحد بن محمد جوزجانی، از سال 403 ه.ق.- هنگامی که ابن سینا (ه.ق.) از دهستان به گرگان میرفت به خدمت او پیوست و تا پایان حیات وی در خدمتش به سر برد، و از خواص او و محرک وی در تصنیف کتب و گردآورنده تألیفات شیخ پس از وفات او بود. اختصاص ابوعبید بیشتر در ریاضیات بوده است و از جمله کارهای او تکمیل قسمت ریاضیات از کتاب نجات ابوعلی است که آن را از کتب ریاضی شیخ تلخیص کرد و علاوه بر آن قسمت ریاضی و موسیقی از کتاب دانشنامه علائی را به همین سیاق بر آن کتاب افزود. دیگر از آثار او تتمه سرگذشت ابن سیناست که قسمت نخستین آن به قلم خود شیخ است و ابوعبید حوادث حیات شیخ را بعد از 403 بر آن افزود.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

ابونصر مقبلی، محمد

قرن:5

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهارم و پنجم ق)، طبیب. از اطباء تمدن اسلامی بود. وی دارای دو تألیف طبی است: «تلخیص مسائل» حنین فرزند اسحاق؛ «رساله‌ای در شراب».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ طب (2/ 681).

ابونصر منجّم قمی، حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 357 ق)، ریاضیدان و منجم. وی کتاب «البارع المدخل فی احکام النجوم و الطوالع» را که مشتمل بر 5 مقاله و 64 فصل است به زبان عربی نوشت و بعدا خود مؤلف آن را به زبان فارسی ترجمه کرد. این کتاب در علوم احکام نجوم شهرت داشته است و مورد استفاده‌ی بسیاری از علما نجوم قدیم بوده است و آنان در نوشته‌های خود از آن یاد کرده و بدان استفاده جسته‌ند. شهاب الدین احمد بن تمرتغا آن را تحت عنوان «البرق الساطع» تلخیص کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ قم (145)، تاریخ گزیده (691)، ریحانه (284 /7)، الذریعه (8 /3)، کشف الظنون (1642، 217)، معجم المؤلفین (263 /3)، هدیة العارفین (270 /1).

اتابکیان الکساندر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، پزشک. از معاریف پزشکان ارمنی مقیم رشت بود که در محله‌ی سبزه میدان منزل و درمانگاه داشت. خانه‌ی او پایگاهی بود برای بیماران متشخص و دولتمندی که ازتهران برای معالجه و مداوای خود عازم اروپا می‌شدند. دکتر الکساندر اتابکیان در خلال فعالیتهای پزشکی به کارهای ادبی و سیاسی هم می‌پرداخت و به سال 1259 ش به چاپ و انتشار مجله‌ای به زبان ارمنی به نام «هامایِنک Hamayenk» موفق شد که شاید اولین مجله‌ای بود که به زبان ارمنی در ایران انتشار یافت. در اواخر عمر، رشت را ترک گفت و دیگر بدان شهر بازنگشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :نامها و نامدارهای گیلان (25 -24).

اجتهادی، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احتشام دفتری، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1305 مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1329 و فوق تخصصی جراحی سینه از دانشگاههای پاریس و لندن در سال‌های 1339 و 1384.
مرتبه علمی:
استاد جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1351 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای ریوی، کیست هیداتیک، روش‌های جراحی مدرن سینه و استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال از سال 1348 تاکنون.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ریه و طرق جراحی مدرن، قلب و ریه مصنوعی و جراحی قلب باز.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پیوند کولون در تنگیهای ساده و بدخیم مری، گاستروکتومی، انروناژکتومی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احتشامی افشار، امین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احراری، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مدرس، پزشک.
تولد: 1313، رشت.
درگذشت: 2 مهر 1372، تهران.
دکتر هوشنگ احراری پس از گذراندن تحصیلات متوسطه در رشت، برای ادامه‌ی تحصیلات در سال 1330 در رشته‌ی پزشکی وارد دانشگاه علوم پزشکی تهران شد. در سال 1336 موفق به دریافت دکترای پزشکی عمومی گردید. وی سپس در بخش جراحی بیمارستان هزار تخت‌خوابی به عنوان رزیدنت مشغول به کار شد و پس از اخذ تخصص جراحی عمومی، در سال 1344 با استفاده از بورس تحصیلی جهت گذراندن دوره‌ی فوق تخصق قلب و عروق عازم کشور سوئد گردید و در سال 1346 موفق به دریافت فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه استکهلم شد.
پس از بازگشت به ایران، توانست بخش جراحی عروق را در بیمارستان هزار تخت‌خوابی تأسیس کند و در سال 1347 موفق به انجام پیوند مصنوعی آئورت در ایران شد.
دکتر احراری عضو آکادمی جراحان بزرگ آمریکا بود و بارها برای شرکت در کنگره‌های علمی در سراسر دنیا به کشورهای مختلف سفر کرد. از وی چند کتاب در زمینه‌ی جراحی به یادگار مانده است که به عنوان نمونه می‌توان از کتاب جراحی عروق و سی‌ناکسین جراحی نام برد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

احسانی طباطبائی، محمد علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1282 ق)، نویسنده و پزشک. تحصیلات ابتدایی را در اصفهان گذرانید، سپس به تهران آمد و دوره‌ی متوسط را در شعبه‌ی علمی دارالفنون سپری کرد. دانشکده‌ی پزشکی را در سال 1310 ش به اتمام رسانید و پس از دریافت گواهی دکترای طب و تخصص در بیماریهای عفونی، به مدت سی سال در طب ارتش از درجه‌ی سرگردی تا سرتیپی خدمت کرد.
اثر به جای مانده از وی: «چنته‌ی درویش» در دو جلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (1/ 84)، مؤلفین کتب چاپی (4/ 105- 106).

احسانی، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدی گیلاکجائی، فائزه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1349، دکترای تخصصی بیماریهای پوست در سال 1352.
مرتبه علمی:
استادیار در سال 1352، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1364 و استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح بیماریهای قارچی و درمان آن با Terlinofin، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترا و 15 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای پوستی و آمیزشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای قارچی، سالک و بیماریهای پوستی و آمیزشی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1328، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1353، دکترای تخصصی کودکان در سال 1358.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی کرمان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی، دیابت، اختلالات رشد و نمو کودکان، بیماریهای غدد کودکان، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر 17 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی، دیابت در کودکان، هیپوگلیسمی در نوزادان و کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدیان، عطاءاللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: باکتری‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد پاتوبیولوژی در سال 1354، دکترای باکتری‌شناسی از ایران.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1357 و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1371.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
باکتریال و عفونت‌های باکتریائی، بررسی اسهال‌های تابستانی و بزرگسالان، بررسی عفونت‌های التهاب کیسه صفرا، بررسی عفونت‌های کمپیلوباکتر، بررسی عفونت‌های بعد از اعمال جراحی، تعیین حساسیت در مقابل آنتی‌بیوتیک‌ها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 12 پایان‌نامه کارنشاسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تحقیقی و آماری در مورد عفونت‌های باکتریال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احمدیه، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1361، طی دوره فلوشیپ ویتره‌ورتین در مرکز پزشکی شهید لبافی‌نژاد از سال 1363 تا سال 1365.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بهشتی از سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی عوامل مؤثر در دید نهایی چشم‌های آسیب دیده بعد از انجام ویترکتومی عمیق، راهنمایی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2 تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
چشم پزشکی و عمدتا ویتره‌ورتین.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

احیاءالملک، محمدخان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1317 -1243 ق)، چشم پزشک. در تهران متولد شد و تحصیلات مقدماتی و علوم قدیم را نزد استادان وقت فراگرفت. سپس در دارالفنون به تحصیل طب پرداخت، آنگاه برای تکمیل تحصیلات به پاریس رفت. در سال 1307 ق به ایران بازگشت و به عنوان پزشک مخصوص وارد دربار ناصرالدین شاه شد و تا پایان عمر او در همین سمت باقی ماند. پس از مرگ ناصرالدین شاه، در خدمت علی اصغرخان اتابک بود. در بحبوحه‌ی انقلاب مشروطه توسط عین‌الدوله مدتی به اروپا تبعید شد. پس از مراجعت چند سالی با سمت استاد کالبدشناسی در دارالفنون تدریس کرد. سرانجام در تهران درگذشت و پیکرش در امامزاده عبداللّه در مقبره‌ی سعدالدوله به خاک سپرده شد. اثر وی:«طب الناظرین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ انقلاب مشروطیت (316 /1)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (98 /1)، شرح حال رجال (262 /3).

اختری یزدی، مولانا

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، طبیب، منجم و شاعر. بعد از تحصیل طب و نجوم و دیگر علوم و فنون به سرزمین هندوستان سفر کرد و بعد از سی و هفت سال اقامت در آن سرزمین به یزد بازگشت و تشکیل خانواده داد.
مجددا به هندوستان رفت و در آن دیار درگذشت. از اوست:
شکفته غنچه‌ی عیشم ز شاخ یاسمنی
که آرزوی نسیمی ازو به از چمنی
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (9 -7)، تذکره‌ی نصرآبادی (285)، جامع مفیدی (451 -450 /3)، الذریعه (62 -61 /9)، فرهنگ سخنوران (48)، کاروان هند (30 -27 /1).

اخوان ذاکری، اسکندر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اخوان نیاکان، اسفندیار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و گذراندن یک سال دوره اندرگراجوئت در دانشگاه مونترال کانادا، اخذ درجه تخصصی ارتدنسی از دانشگاه مونترال کانادا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دندانپزشکی و ارتدنسی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 14 پایان‌نامه دکترا و 3 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کراس بایتها عوارض و درمان آنها، شناخت بیومکانیک و کاربرد آن در ارتدنسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2 تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
کاربرد وسایل ارتدنسی و تمایل تجمع میکروبی روی آنها، بررسی تخریب انساج داخل دهان در اثر کاربرد نیروهای نامناسب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اخوینی بخارائی، ابوبکر ربیع

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 373 ق)، طبیب و نویسنده. اهل بخارا بود و شاگرد ابوالقاسم طاهربن محمد بن ابراهیم مقانعی رازی و ابوالقاسم مقانعی شاگرد فیلسوف و پزشک معروف، زکریای رازی بود. آگاهی ما درباره‌ی حوادث زندگانی اخوینی محدود است. در همه‌ی عمر به کار طباب اشتغال داشت و در عصر خود پزشکی مشهور بود و به علت توفیق در درمان بیماران مالیخولیایی او را بجشک دیوانگان می‌نامیده‌اند. علت شهر اخوینی چیزی جز این نبود که وی در آن روزگار از مرز تقلید به مرحله‌ی اجتهاد رسید. وی برای درمان بعضی از بیماریها نسخه‌های ابتکاری پیشنهاد کرد. از آثار اخوینی به جز کتاب مفصل «هدایة المتعلمین فی الطب» که به نامهای «هدایه» و «کناش» نیز خوانده شده، اثر دیگری در دست نیست. گرچه، خود او در همان کتاب از دیگر آثار خود: «قرابادین»؛ «کتاب نبض»؛ «کتاب تشریح» اسم می‌برد. کتاب «هدایه» دارای یک فهرست مطالب و سه قسمت اساسی در دویست باب است. با آنکه این کتاب براساس طب رازی نوشته شده، پس از کتاب «قانون» ابن‌سینا همچنان از مشهورترین کتاب طب است. چنانکه در اواسط قرن ششم قمری، نظامی عروضی آن را از جمله «کتب وسط» طبی خواند. اهمیت کتاب «هدایه» به دو جهت است، نخست اینکه از قدیمترین آثار پزشکی است و دو دیگر از آن جهت که از شمار کهنه‌ترین آثار منثور زبان فارسی است. مؤلف بر خلاف شیوه معمول نویسندگان که کتاب خود را به سلاطین و امرا تقدیم می‌کرده‌اند، مقدمه کتاب را به نام فرزند خود نوشته.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (621 /1)، تاریخ طب (640 /2)، چهار مقاله (110)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (109 -1008 /8)، الذریعه (189 /25)، گنج و گنجینه (29 -25)، لغت‌نامه (ذیل/ ربیع بن احمد)، یادگار (ش 55 /7 -6)، یغما (س 3، ش 12، ص 519 -497).

ادریسیان، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی در سال 1336، تخصص علوم آزمایشگاهی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1344، دوره تخصصی ماسترانگل‌شناسی پزشکی از دانشگاه لندن در سال 1348، گذراندن دوره مالاریولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1326، طی دوره ریشه‌کنی مالاریا در جامائیکا در سال 1343 و دوره تکنیک‌های سرولوژی IFA.IHA، ELISA در انگلستان و هلند در سالهای 1351 و 1354، گذراندن دوره کشت انگل مالاریا در پاناما در سال 1358.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مالاریای ناشی از انتقال خون، بررسی سرواپیدمیولوژی مالاریا، کالاآزار و توکسوپلاسموز در بعضی از مناطق تهران، ارتباط پادتن دی مالاریا و کمبود G_6_PD، تعیین میزان خونخوری پشه آنوفل در انسان بررسی عفونت‌های تک یاخته‌ای در پستانداران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 17 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
استفاده از روش ELISA در تعیین خونخواری پشه و تشخیص لکه خون انسان برای اولین بار در دنیا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
همکاری در تدوین و ترجمه راهمنای میکروسکوپی مالاریا، همکاری در تهی نشریه آموزشی تک یاخته‌شناسی پزشکی.
مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: 17 تعداد مقالات به زبان خارجی: 37
زمینه علمی مقالات:
روشهای تشخیص پرابیولوژی و سرولوژی بررسی سرواپیدمیولوژی، تعیین میزان بروز و شیوع بیماری مالاریا.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ادیب حبیب‌آبادی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1330، تخصص در فارماکولوژی از فرانسه.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی فارماکولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فارماکولوژی داخلی، سابقه تدریس 41 ساله در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و ترجمه بیش از 2000 صفحه کتب پزشکی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 54 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 14
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
طب داخلی (تشخیص و درمان بیماریها)، بیماریهای کودکان، بیماریهای زنان و مامائی، مقدمات جراحی شوارتز، پزشکی سیسیل، روشنگری درپزشکی کهنه و نو، داروهای مؤثر بر سلسله اعصاب نباتی، فارماکولوژی پایه و بالینی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی و داروسازی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اديب، محمدحسين

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد.
تولد: 1278، تهران.
درگذشت: 1363.
محمدحسین ادیب، فرزند خانبابا دکتر ادیب‌الدوله (ناظم مدرسه دارالفنون)، تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در تهران به پایان رسانید. پس از آن از مدرسه‌ی عالی حقوق به دریافت گواهی‌نامه دیپلم و لیسانس نایل آمد و در رشته‌ی پزشکی به تحصیل پرداخت و به سال 1305 به دریافت دانشنامه‌ی دکتری توفیق یافت.
در همان سال برای ادامه‌ی تحصیلات به اروپا عزیمت نمود و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به تحصیل مشغول شد.
پس از فراغت از تحصیل به اخذ دانشنامه‌ی دکتری نایل آمد و علاوه بر این در رشته‌ی مالاریاشناسی ایتالیا و پزشکی مستعمراتی و بیماری‌های مجاری ادرار و جراحی عمومی و خصوصی و دوره‌ی میکروب‌شناسی بنگاه پاستور پاریس و دوره‌ی تکمیلی مامائی و در باب آئین‌نامه‌های بهداشتی و قرانتینتی در طب مستعمراتی و اندوسکوپی گواهی‌نامه دریافت نمود.
در مراجعت به ایران عهده‌دار مشاغل ذیل گردید: دبیر دبیرستان دارالفنون، کارمند بنگاه بیماری‌های زنان در بیمارستان گوهر شاد حسابی، پزشکی قانونی وزارت دادگستری، معاون دانشکده‌ی پزشکی، کارمند کمیسیون پزشکی فرهنگستان، بازرس فنی بیمارستان‌های دانشکده‌ی پزشکی، کارشناس وزارت دادگستری، در سال 1319 به استادی کرسی پزشکی قانونی منصب و پس از فوت دکتر حبیبی، استاد کرسی آسیب‌شناسی، تصدی کرسی مذکور نیز به عهده‌ی وی محول گردید. دکتر ادیب بعدها به وزارت بهداری نیز رسید.
دکتر محمدحسین ادیب همچنین در مباحث اجتماعی و ادبی نیز فعال بود و سخنرانی‌های وی در کانون ایران جوان در مجموعه‌ی سخنرانی‌های آن کانون چاپ شده است.
از آثار اوست: پزشکی قانونی (1329)؛ گروه‌های خون و توارث (1338).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

ادیبی‌فر، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1336، تخصص میکروب‌شناسی از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران، تخصص علوم آزمایشگاهی بالینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق تخصص باکتری‌شناسی از دانشگاه ویکتوریا انگلستان.
مرتبه علمی:
پس از طی استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
میکروب‌شناسی، بررسی کامپیلوباکترژزونی، کاملترین باکتیهای بی‌هوازی در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
میکروب‌شناسی پزشکی (کتاب برگزیده پزشکی دانشگاهها).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
میکروب‌شناسی پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ارباب‌زاده، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اربابی، عظیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترا و فوق دکترای فیزیک پزشکی از دانشگاه لیدز انگلستان، مدرک Diploma در رادیوبیولوژی از دانشگاه پزشکی گرانادای اسپانیا و انجمن رادیوتراپیست‌های اروپا.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت عملی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی 10 سال پرتوگیری بانوان باردار ایرانی، مطالعه در زمینه تومورهای سرطانی، عضویت در کمیسیون تشخیص قانون سازمان انرژی اتمی ایران، عضویت در بورد تخصصی رشته رادیوتراپی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، عضویت در بورد تخصصی فیزیک پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تدریس در دانشکده‌های پزشکی و دندانپزشکی در دوره‌های کارشناسی ارشد و تدریس به رزیدنت‌های رادیوتراپی دانشگاههای علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران و اصفهان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 6 پایان‌نامه ارشد و 1 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیک‌شناسی، رادیوبیولوژی، رادیولوژی، سونوگرافی و پزشکی هسته‌ای.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
رادیوبیولوژی، دزیمتری، حفاظت در برابر اشعه، روش‌های درمان سرطان، اثرات آناتومیکی اشعه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ارجانی، ابوسهل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 416 ق)، طبیب. وی از مردم ارّجان فارس بود و طبابت خاص ابوکالیجار مرزبان بن سلطان‌الدوله بن بهاءالدوله دیلمی را داشت در شیراز بود و به خدمت، ابوکالیجار، عمادالدوله روزگار می‌گذراند. گویند مقام و مرتبت رفیعی نزد سلطان داشت، اما بر اثر سعایت همسر ابوکالیجار متهم به مسموم کردن یکی از پردگیان حرم پادشاه شد و به زندان افتاد و همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (681 /2)، ریحانه (142 /7)،لغت‌نامه (ذیل/ ابوسهل)، نامه‌ی دانشوران (371 -368 /2).

اردکانی، محمدصادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
جراح و متخصص بیماریهای زنان و مامائی از آلمان، فوق‌تخصص در سرطان‌شناسی زنان از انگلستان، فوق تخصص در اولتراسونوگرافی زنان و مامائی از آلمان و دو دوره کوتاه مدت برای L.V.F در اطریش (وین).
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح زود شناختن مرض تالاسمی در اوایل حاملگی (قبل از 12 هفتگی)، استاد راهنمای 7 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:- تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
زنان و مامائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اردلانی، غفار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کالبدشناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: ارومیه.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی کالبدشناسی دامپزشکی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی دستگاه ادراری و تناسلی گاو نر و گوارش نشخوار کنندگان، کالبدشناسی جفت گاومیش آذربایجانی، استاد راهنمای 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و 3 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کالبدشناسی دستگاه گوارش گاو نر.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
کالبدشناسی دامپزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اردهالی، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تهران در سال 1344 و گذراندن دوره فوق تخصصی پوست در دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران در سال 1344، دانشیار در سال 1353 و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1356.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه‌های بیماریهای پوستی و آمیزشی و استاد راهنمای پایان‌نامه‌های متعدد دکترای پزشکی عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای پوستی بومی ایران، بیماریهای آمیزشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای پوستی و آمیزشی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ازهر، حشمت‌اللَّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و زایمان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه هایدبرگ آلمان در سال 1338 و گذرانیدن دوره تخصصی بیماریهای زنان و زایمان دانشگاه برلین غربی‌آلمان در سال 1345.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه پزشکی دانشگاه تبریز تا سال 1349 و دانشیار در رشته زنان و زایمان در بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای زنان و زایمان واستاد راهنمای بیش از 50 پایان‌نامه دکترا و تخصصی
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
زنان، زایمان و مامائی هورمون در بیماریهای زنان و زایمان و متد مختلف جلوگیری از حاملگی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
زنان، زایمان و مامائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

استقامت تهرانی، اسفندیار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1355، بورد تخصصی کودکان در سال 1341 و فوق تخصص هماتولوژی کودکان در سال 1342 از نیویورک آمریکا.
مرتبه علمی:
تدریس دانشجویان رزیدنت دانشکده پزشکی جندی شاپور سابق از 1347 تا 1358، تدریس دانشجویان رزیدنت مجمتع پزشکی آیت‌اللّٰه طالقانی و دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال 1359، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای کودکان، هماتولوژی، نظارت بر 10 پایان‌نامه تخصصی کودکان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسدزاده، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1344 و تخصص در پروتز از دانشگاه لندن در سال 1351.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت و استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1347 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
کاربرد پروتز همراه با رادیوتراپی سرطان‌های سر و گردن، پروتز کامل Record Base، تدریس پروتز کامل در دانشگاه شهید بهشتی، استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
پروتز، چگونگی عامل سن در پیش آگهی پروتز کامل، نگاهدارنده سنگولوم برای پروتز،
ATecnigue for making Temporarg Bases for complete Deuture
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسدیان، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسرائیل

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سوم ق)، پزشک. از اطبای بسیار خوش قریحه و هوشمند و صاحب‌نظر بود که در ترکیب داروها و اثرات آن دستی توانا داشت. اثر وی «تریاق» بوده که امروزه در دست است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (181/ 2).

اسکویی، محمدکاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1307، مشهد.
درگذشت: 11 تیر 1371.
محمدکاظم اسکویی درسن 11 سالگی به همراه والدین از مشهد به تهران آمد و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان شرف به پایان رسانید. در سال 1326 در دانشکده‌ی پزشکی تهران نام‌نویسی کرد و در سال 1332 فارغ‌التحصیل این دانشکده شد. وی برای گذرانیدن دوره‌ی تخصصی راهی آمریکا شد. دکتر اسکویی دوری انترنی را به مدت یک سال در بیمارستان «انگل روده» در نیوجرسی به پایان برد و دوره‌ی رزیدنسی و چیف رزیدنسی جراحی عمومی را به مدت چهار سال در بیمارستان مرسی در ایالت اوهایو گذراند. برای کسب درجه‌ی فوق تخصص در جراحی سرطان عازم نیویورک شد و مدت یک سال در بیمارستان مموریال به کار پرداخت. پس از بازگشت به ایران در بخش جراحی سرطان بیمارستان هزار تختخوابی مشغول به کار شد. دکتر اسکویی درجات استادیاری و دانشیاری را پشت سر گذاشت و به مقام استادی دانشگاه تهران رسید. چند سال رییس گروه جراحی بیمارستان هزار تختخوابی بود. در سال 1364 برای درمان بیماری که به آن گرفتار آمده بود راهی خارج از کشور شد و همانجا درگذشت.
دکتر اسکویی بیش از بیست و پنج سال در بخش جراحی سرطان بیمارستان هزار تختخوابی کار کرده بود. وی چندی به عنوان سرپرست گروه بیهوشی و چندی نیز معاون آموزشی این مرکز بود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

اسلامی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آشیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسلامیان، لاله

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
دکتر لاله اسلامیان در سال1340 در شهرستان شیراز متولد شد.وی در سال 1369 موفق به اخذ درجة تخصصی در رشتة جراحی زنان و مامایی از دانشکدة پزشکی دانشگاه تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتة طب مادر و جنین دانشگاه امپریال کالج لندن انگلستان در سال 1380 به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی را در بیمارستان میرزاکوچک‌خان دانشگاه تهران گذراند.ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی بیمارستان دکتر شریعتی (وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران)مشغول به کار می‌باشند.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : سونوگرافیتحصیلات رسمی و حرفه ای : لاله اسلامیان تحصیلات ابتدایی را در دبستان انستیتومریم در سال 1346 و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان انستیتومریم آغاز نمود و در سال 1356 موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال 1356 در رشته پزشکی دانشکدة پزشکی دانشگاه تهران آغاز کرد و در سال 1364 فارغ‌التحصیل شد. وی در سال 1369 موفق به اخذ درجة تخصصی در رشتة جراحی زنان و مامایی از دانشکدة پزشکی دانشگاه تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتة طب مادر و جنین دانشگاه امپریال کالج لندن انگلستان در سال 1380 به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی را در بیمارستان میرزاکوچک‌خان دانشگاه تهران گذراند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی بیمارستان دکتر شریعتی مشغول به کار می‌باشند. سمت های اجرائی (گذشته تاکنون) 1- مسئول آموزش دانشجویان از سال 1377 تاکنون 2- مسئول آموزش دستیاران از سال 77-1371 3- عضو گروه پژوهشی گروه زنان از آذر ماه 1379 تاکنون 4- عضو کمیته اجرایی گروه زنان (79-1378)

اسلامیان، لاله

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران

زهرا الشمیر به لاله اسلامیان سال 1340 در شیراز متولد شد. دوران کودکی و تحصیلات را در تهران گذراند.در سال 1356 وارد دانشگاه پزشکی دانشگاه تهران شد و در سال 1369 در رشته تخصصی جراحی زنان و مامایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران فارغ التحصیل گردید. وی هم اکنون عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران است و در بیمارستان دکتر شریعتی مشغول به خدمت میباشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : جراحی زنان و ماماییوالدین و انساب : پدر زهرا الشمیر به لاله اسلامیان ، احمد اسلامیان سرهنگ بازنشسته ژاندارمری و دارای مدرک فوق لیسانس حقوق و مادر محترمشان مهرماه کجوری بازنشسته آموزش و پرورش و لیسانس رشته زبان انگلیسی است. وی دارای دو خواهر با نامهای لادن اسلامیان (دوقلوی ایشان)که دانشیار ارتودنسی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دکتر مهرناز اسلامیان دندانپزشک میباشند.خاطرات کودکی : از خاطران آن دوران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان اینچنین یاد می‌کند: پس از اتمام کلاس چهارم ابتدایی سال 1350 بهمراه خواهر دوقلویم لادن کلاس پنج و ششم را در تابستان بصورت جهشی خواندیم و مهرماه همان سال سرکلاس هفتم نشستیم. همکلاسیهایمان که دو سال بزرگتر بودند مارا از ضعف پایه و تجدید شدن میترساندن که خوشبختانه به یاری خداوند و همت همیشگی که داشتیم ثلث اول تاسوم من و خواهرم همیشه شاگرد اول و دوم کلاس بودیم که موجب تعجب هم شاگردی ها و نیز اولیای مدرسه بود.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : کمک بسیار والدین و همراهی همسرم موجب موفقیت و پیشرفت هایم میباشد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : کسب دیپلم تجربی از موسسه مریم تهران 1356 دیپلم دکترای عمومی از دانشگاه تهران 1364 دکترای تخصصی جراحی زنان و مامایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران 1369 فلوشیب پرناتالوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران 1381خاطرات و وقایع تحصیل : از آن دوران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان خاطرات جالبی دارند : " دراولین هفته ورود به دانشگاه پزشکی آقای دکتر ملک نیا استاد رشته بیوشیمی عده ای از دانشجویان را برای یک طرح تحقیقاتی خواست و وقتی سن و سال ورود مرا پرسید گفت اینجا به جای University (دانشگاه) تبدیل به Baby city (مهد کودک) شده

است." و یا " وقتی برای خدمت در جبهه به اندیمشک اعزاام شدیم رئیس شبکه وقت حاج آقا یعقوبی با نگرانی گفت من زن و بچه ام را برای سلامت ماندن به روستا های دور افتاده فرستاده ام حالا برای من سرپزشک زن فرستاده اند،چگونه امنیت شما را تضمین کنم. حالا بعد نگرانی ما را حساب کنید.فعالیتهای ضمن تحصیل : زهرا الشمیر به لاله اسلامیان خدمت در خط پشت جبهه سالی یک ماه در شهرهای اندیمشک سال 1365،دزفول سال 1366 و اهواز سال 1367 علیرغم مواجه با خطرات فراوان را در کارنامه خود دارد.استادان و مربیان : از استادان زهرا الشمیر به لاله اسلامیان میتوان به دکتر انوشیروان مهرایت استاد رشته جراحی بیمارستان شریعتی، دکتر وهاب متوره چی استاد غدد بیمارستان دکتر شریعتی) و دکتر محمد باستان حق استاد غدد بیمارستان دکتر شریعتی ، و دکتر وهاب معصومی استاد جراحی زنان و زایمان بیمارستان دکتر شریعتی و مرحوم دکتر شفیع زاده استاد روماتولوژی نیز اشاره کرد.هم دوره ای ها و همکاران : خانم دکتر شیرین قاضی زاده ،دکتر بتول رشیدی که هم اکنون از هیئت علمی های دانشگاه علوم پزشکی تهران د رگروه زنان و مامایی هستند . دکتر شیوا بقایی متخصص پوست و مو مقیم استرالیا و دکتر علیرضا استقاقی که از هیئت علمی های دانشگاه علوم پزشکی تهران در رشته فوق تخصص غدد از همدوره ایها و همکاران زهرا الشمیر به لاله اسلامیان میباشند.همسر و فرزندان : همسر زهرا الشمیر به لاله اسلامیان ،دکتر حسین بوستانی جراح و متخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی هستند وی دارای دو فرزند به نامهای علی 15 ساله دانش آموز سال اول دبیرستان و پریا 9 ساله دانش آموز سال چهارم ابتدایی استمشاغل و سمتهای مورد تصدی : مسئولیت آموزش رزیدنت ها (دستیاران) زنان و مامایی 74-1370 مسئولیت آموزش دانشجویان پزشکی زنان و مامایی از سال 1374 تا کنون عضو هیئت مدیره انجمن تشخیص و درمان جنین از سال 1383 دبیر انجمن تشخیص و درمان جنین از سال 1385فعالیتهای آموزشی : آموزش دانشجویان،کارورزان، دستیارات رشته زنان و مامایی در بیمارستان دکتر شریعتی، آموزش دانشجویان لیسانس فوق لیسانس مامایی در دانشکده پرستاری و مامایی و هدایت پایان نامه های طب عمومی و تخصصی از فعالیتهای زهرا الشمیر به لاله اسلامیان در آموزش میباشد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : راه اندازی واحد سونوگرافی زنان و مامایی در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریعتی راهاندازی واحد پرناتالوژی در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریفی و دانشگاه علوم پزشکی تهران راه اندازی واحد کولپوسکوپی در درمانگاه بمارستان دکتر شریعتی راه اندازی موسسه نسل امید FMF ایرانیان در تهرانسایر

فعالیتها و برنامه های روزمره : تهیه پروتکل های مامایی و زایمان در همکاری با وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی شرکت در جلسات مختلف دانشگاه برای آموزش دانشجوییهمفکران فرد : خانم دکتر اشرف جمال و دکتر صدیقه برنا در گروه پری تاتالوژی ،دکتر اشرف آلیاسین، دکتر رضیه آقا حسینی و خانم دکتر لیلی صفدریان در بخش زنان و مامایی بیمارستان دکتر شریعتی را زهرا الشمیر به لاله اسلامیان اشاره دارد.چگونگی عرضه آثار : آثار زهرا الشمیر یه لاله اسلامیان بصورت تالیف 7 جلد کتاب و 16 مقاله در نشریه های داخلی و خارجی میباشد.

آثار : 10 مقاله به زبان فارسی 6 مقاله به زبان انگلیسی اورژانسهای مامایی و نوزادان ویژگی اثر : تالیف، انتشارات ارجمند 13764 تازه های طب مادر و جنین ویژگی اثر : تالیف ، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران فروردین 13785 درس نامه (بیمارستان زنان و مامایی) ویژگی اثر : تالیف، انتشارات فرهنگی راستان 13776 راهکارهای درمانی در حاملگی های پر خطر و عارضه دار ویژگی اثر : تالیف ، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران 13797 زایمانهای زودرس ویژگی اثر : تالیف ، معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی تهران فروردین 13818 مروری برآندوکرینولوژی اسپیروف ویژگی اثر : تالیف، انتشارات پژوهنده 13769 نازایی و آندوکرینولوژی اسپیروف ویژگی اثر : ترجمه، انتشارات دانشگاه تهران 1372

اسماعیل زاده، صدیقه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
صدیقه اسماعیل زاده در سال 1343 در شهر بابل به دنیا آمد، وی دارای دکترای پزشکی رشته زنان و زایمان از دانشگاه شهید بهشتی در سال 1369 میباشد . وی دوره دستیاری را در شهر مقدس مشهد گذراند و هم اکنون دانشیار هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی بابل ازسال 1373 است.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : نازاییخاطرات کودکی : صدیقه اسماعیل زاده از آشنایی خود با کتاب خواندن اینچنین میگوید:« در دوران راهنمایی بودم که خواهر بزرگم که دانشجوی دانشگاه صنعتی شریف بود وارد جریانات سیاسی مذهبی شد وبرایم کتابهای زیادی می آورد که از همان زمان به کتاب خوادن علاقه مند شدم.»اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : صدیقه اسماعیل زاده در یک خانواده در سطح متوسط از نظر اقتصادی جائیکه پدر وابستگی و محبت بسیار نسبت به خانواده و بچه هایش داشت و دارد پرورش یافت وی دارای سه خواهر است که وی آخرین فرزند خانواده است.تحصیلات رسمی و حرفه ای : صدیقه اسماعیل زاده تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش گذراند در سال 1362 دبیرستان را به پایان برد و بعد از انقلاب فرهنگی و قبولی در کنکور وارد دانشگاه شهید بهشتی گردید و در رشته پزشکی شروع به تحصیل کرد و در سال 1368 فارغ التحصیل گردید و از سال 1369 پس از موفقیت در آزمون ورودی، دوره دستیاری زنان زایمان را در شهر مقدی مشهد شروع کرد و در سال 1373 بعنوان استادیار در دانشگاه علوم پزشکی بابل مشغول به خدمت شد. در سال 1375 دوره مونوگرافی و سال 1376 و 1377 دوره نازایی را در پژوهشکده رویان طی کرد و در سال 1382 دوره تکمیلی نازایی را در بیرمنگام انگلیس گذراند .خاطرات و وقایع تحصیل : وقوع انقلاب فرهنگی و قبولی در رشته پزشکی را میتوان از وقایع دوره تحصیل صدیقه اسماعیل زاده نام برد.فعالیتهای ضمن تحصیل : حضور در انجمن اسلامی دانشگاه و فعالیتهای مخصوص به آن زمان از فعالیتهای دوران تحصیلات دانشگاهی صدیقه اسماعیل زاده است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : صدیقه اسماعیل زاده از سال 1377 بعنوان رئیس بخش و شورای نابروری دانشگاه علوم پزشکی بابل انجام وظیفه میکند. و چندین سال به عنوان معاون آموزشی گروه زنان و زایمان فعالیت کرده و هم اکنون مدیر دستیاری این گروه میباشد.فعالیتهای

آموزشی : تدریس در دانشگاه علوم پزشکی بابل از سال 1373 بعنوان استادیار و راهنمای بیش از 20 پایاننامه رشته زنان و زایمان از فعالیتهای آموزشی صدیقه اسماعیل زاده میباشد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : صدیقه اسماعیل زاده از سال 1382 مرکز ناباروری مهرگان را در بیمارستان خصوصی شهر راه اندازی نموه و هم اکنون در تلاش جهت راه اندازی مرکز تحقیقات باروری ، ناباروری در دانشگاه علوم پزشکی بابل میباشد .جوائز و نشانها : کسب عنوان پزشک نمونه در سال 1383، عنوان پژوهشگر نمونه در دانشگاه در سال 1385 و در سال 1386 بعنوان دستیار نمونه و دریافت گواهی از وزیر محترم وقت ا زجوائز صدیقه اسماعیل زاده است.چگونگی عرضه آثار : چاپ بیش از 15 مقاله علمی فارسی و 5 مقاله خارجی و چاپ چند جلد کتاب از آثار صدیقه اسماعیل زاده است.

آثار : پاسخ به سوالات شما در مورد نازایی ویژگی اثر : ترجمه و تالیف

اسماعیل‌زاده، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی پزشکی از آموزشگاه عالی بهداری مشهد در سال 1338، کارشناسی ارشد پزشکی از دانشکده پزشکی مشهد در سال 1348، دکترای رادیولوژی فردوسی مشهد در سال 1352 و فوق تخصص سی‌تی‌اسکن از دانشگاه پاریس در سال 1365.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1352، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1346.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرح تحقیقاتی نمای رادیولوژی درفکین، تدریس دروس رادیولوژی عمومی، تفسیر رادیولوژی، تکنیک و تفسیر رادیولوژی در دانشکده پزشکی مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
تکنیکهای رادیولوژی اندامها، کیست‌های کلیوی، آفیبروژنمی، اولسرهای دومگرنال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
رادیولوژی، هموبیلی ضربه‌ای، لارنگوگرافی در تومورهای لارنکس، هموبیلی ترموماتیک، لنفانژکتازی استخوانی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اسماعیلی، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1339، دستیار بیهوشی در دانشگاه هاروارد آمریکا تا سال 1348.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیهوشی، داخلی، فیزیولوژی و فارماکولوژی، استاد راهنمای 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جنگ افزارهای شیمیایی و بیولوژیک.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
فیزیولوژی، بیهوشی و فارماکولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اشتری‌نسب، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اشکانی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اصطهباناتی، اسدالله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1311 -1238 ش)، عالم و پزشک. معروف به حکیم‌باشی. از ابتدای جوانی در شیراز علوم معقول و منقول و طب قدیم را آموخت. پس از آن، با مطالعه‌ی کتب طبی چاپ بیروت و مصر، با طب جدید نیز آشنا شد. حدود چهل سال به طبابت به سبک قدیم و جدید پرداخت. در مجامع طبی و انجمنهای بهداشتی نیز شرکت می‌کرد. مدت دو سال پزشک مخصوص رکن‌الدوله والی فارس بود. آثار وی: «رساله در طب مخصوصا امراض زنان»؛ «رساله متضمن بعض نسخه‌ها و داروهای مجرب»؛ «رساله سفینه النجاه در طب و ادویه مرکبه»؛ «مقدمه و شرح و حواشی بر کتب قدیمه و جدیده‌ی طبی»؛ «منتخب نظم و نثر و کلمات قصار و پاره‌ای یادداشتهای علمی و تاریخی»؛ «تاریخچه‌ای شامل شرح حال خودش و بعضی از وقایع کشور».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (265 -263 /1)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (190 -189 /1).

اصطهباناتی، عبدالمولی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ عبدالمولی بن محمد باقر بن محمد علی اصطهباناتی اخباری فاضلی جلیل دارای تألیفاتی بنام: (زاد المسافرین) در طب بوده و بعد 1240 ق بدرود حیات گفته است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

اصفهانی‌زاده، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1339، دکترای تخصصی در بیماریهای داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1346، دکترای تخصصی بیماریهای ریوی سل از دانشگاه ولز انگلستان.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی، بیماریهای داخلی، استاد راهنمای 7 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سل ریوی، بیماریهای تنفسی کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای تنفسی، بیماری سل ریوی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اصیلیان، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای پوستی و آمیزشی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1367.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پژوهش در زمینه سالک با پماد پارومومامسین با همکاری سازمان بهداشت جهانی، انجام طرح تحقیقاتی بررسی ضایعات پوستی دیابت و درمان قارچ‌های سطحی با استیرکونازول و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 23 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای پوستی کودکان و نوزادان، بیماری سالک (لیشمانیوز جلدی)، بیماریهای شغلی پوست، درمان‌شناسی بیماریهای پوست.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای پوستی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اطمینانی آملی، عباسعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی دام بزرگ، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی در سال 1341، گذراندن دوره دو ساله تبریز در علوم دامپزشکی در سال‌های 1348 تا 1350.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری در سال 1347 و دانشیاری در سال 1352، ارتقاء به استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1367.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دامپزشکی، راهنمائی و داوری 18 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای دستگاه تنفس در دامپزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
دامپزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتصام یزدانی، سیروس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آسیب‌شناسی دندانپزشکی، تدریس دروس هیستوپاتولوژی دهان و دندان، استاد راهنمای حدود 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جنین‌شناسی، حفره دهان و دندان و بافت دندان انسان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
دندان‌پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتصام، فریده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتضاد الاطباء، عبدالباقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1277 ش)، پزشک. او پدر دکتر خلیل‌خان ثقفی اعلم‌الدوله شاگرد حاج میرزا سید اسدالله طبیب و شاگرد حاج میرزا بابا معروف به حکیم‌باشی عباس میرزا، نایب‌السلطنه و محمدشاه، از اطباء و اساتید عصر قاجار بود. وی علاوه بر طب، در علوم ادبی و حکمت نیز مهارت داشت و چندین کتاب طبی و ادبی به چاپ رسانده و بر اغلب آنها مقدمه و حواشی و تعلیقات نوشته است، از آن جمله: مقدمه و حواشی و تعلیقات بر کتاب «کلیات قانون ابوعلی سینا»، «گنجینه‌ی معتمدی»، یعنی رسائل و اشعار میرزا عبدالوهاب معتمدالدوله نشاط اصفهانی، «دیوان یغما» که در سال 1273 ق در تهران به طبع رسیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (236 -235 /2)، مولفین کتب چاپی (706 -705 /3)، یادگار (س 3، ش 5، ص 45).

اعتضاد مظفر، اسداللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتمادی، محمدمهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای تخصصی مغز و اعصاب از دانشگاه پیروماری کوری پاریس، 3 دیپلم در رشته‌های الکتروآنسفالوگرافی، آناتومی، فیزیولوژی از دانشگاه پاریس.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای عروقی، بررسی گاماگلبولین و سیستم HLA در 110 بیمار مبتلا به MS، بررسی HTLV1، استاد راهنمای 15 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای گوناگون مغز و اعصاب، بیماریهای عروقی مغزی C.V.A صرع، بیماریهای عضلانی، بیماریهای اعصاب محیطی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای عروقی مغزی، صرع، بیماریهای اعصاب محیطی، عوارض داروهای صد صرع.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعتمادی، هرمزدیار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعرابی، بیژن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده:پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1352، دکترای تخصصی در جراحی مغز از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1358، بورد تخصصی جراحی مغز از آمریکا در سال 1360، بورد تخصصی جراحی مغز از کانادا در سال 1362، فوق تخصص جراحی قاعده جمجمه از نبراسکا در سال 1369، فوق تخصص استرپوتاکسی از نبراسکا در سال 1369، فلوشیپ جراحی مغز- هیپوفیز از کانادا در سال 1359، جراحی مغز جنرال نروسرجری کانادا در سال 1360، فلوشیپ استرپوتاکسی و جراحی قاعده جمجمعه از دانشگاه آمریکا در سال 1369.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح در زمینه صدمات نخاعی مجروحین جنگی، غده‌های قاعده جمجمعه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مقدمه‌ای بر درمان مجروحین جنگی ایران و عراق
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 27
زمینه علمی مقالات:
فارنژیوم، کالسیفیکاسیون مغز، عفونت‌های مغزی حاصل از جنگ ایران و عراق، مرگ و میر مجروحان مغزی در جنگ ایران و عراق، آسیب ساقه مغز در مجروحین جنگی، ادم مغزی، تومورهای قاعده جمجمعه، جراحات پوست سر در مجروحین جنگی، تالاسمی، متاستاز به ستون فقرات.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعلمی هرندی، بهادر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه اصفهان در سال 1343 و دکترای تخصصی جراحی ارتوپدی از آمریکا در سال 1351.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ارتوپدی، تدریس ارتوپدی در دانشگاه تهران، دریافت نشان بهترین انترن سال و استاد راهنما در 25 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول ارتوپدی و شکسته بندی، معاینه فیزیکی اندامها و ستون فقرات، طب اطفال و کمردرد.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، ارتوپدی و شکسته بندی به زبان فارسی و انگلیسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اعلمی هرندی، زهرا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1358.
مرتبه علمی:
استادیار در سال 1362، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تخصص در بیماریهای پرده شبکیه، جراحی‌های پرده شبکیه، آنژیوگرافی پرده شبکیه، لیزر درمانی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 9 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جزوات درسی برای رشته تخصصی چشم پزشکی در زمینه آناتومی رتین، جداشدگی پرده شبکیه، اولتراسونوگرافی در چشم.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 19، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای پرده شبکیه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افتخار الحکما، عیسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا موسی خان ناظم الاطباء، ادیب کامل، و شاعر فاضل، و طبیب حاذق، از خاندان علم و حکمت، در 20 ماه صفر سال 1320 در طهران وفات یافته، در ایوان مقبره‌ی ناصرالدین شاه مدفون گردید.
ماده تاریخ وفاتش این است:
پوشید سیه چه شارق اندر تاریخ
سوسن ز عزای میرزا عیسی خان
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

افتخار الحکماء، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1348/1345 ق)، عالم و پزشک. در طالقان متولد شد. بعد از فراگیری علوم ادبی، ریاضی و طب مدتی در تهران و بار فروش طبابت کرد. سپس همراه یکی از شاهزادگان به عنوان طبیب سفر به پطرزبورگ رفت. در سال 1285 ق حکمت اشراق را از حاج ملاهادی سبزواری آموخت. بعد از فوت او، دو سال نیز در حوزه‌ی درس آخوند ملا محمدکاظم فرزند اسرار درس خواند. وی در سبزوار صبحها به کار طبابت و عصرها به تدریس حکمت اشراق، طب قدیم، ریاضی، بلاغت، اصول و موسیقی و دیگر علوم می‌پرداخت. وی علاوه بر آشنایی با طب جدید، شعر هم می‌سرود و زبان فرانسه نیز می‌دانست. سرانجام در صدوچند سالگی در همان شهر درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (224 -223 /1).

افتخار الحکماء، جعفر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1318 ق)، پزشک، وی از پزشکان نامدار تبریز بود. آثار وی: «رساله‌ای در امراض حصبه و مطبقه و محرقه و علامات و منشاء بروز آنها»؛ «رساله‌ای در جدری»؛ «رساله‌ای در حرقت بول»؛ «تقویم الشریعه»؛ «الاطباء الاسلامیون فی تراجمهم و وفیاتهم و تالیفاتهم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (157 -156 /1)، معجم المولفین (379/13).

افتخاری، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افسر اصفهانی، عبدالرزاق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. مدتی در کلکته ساکن بود، با همت و قناعت و از حق‌العلاج طبابت گذران زندگی می‌کرد. از اغلب علوم با بهره بود، گاهی شعر هم می‌سرود و در این فن توانا بود. اما از جمع‌آوری و سپردن اشعار خود به دیگران مضایقه داشت از اوست:

لب و چشمم ز اشک گرم و آه سرد پنداری
فروزان آذرستی، آن فسرده آبدانستی
نه هیچ از دست رفتم، به مویی گشته پابستم
ز مو کمتر میان او را، ز هیچش کم دهانستی

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (142 -141 /1)، فرهنگ سخنوران (72)، مصطبه‌ی خراب (17 -16).

افسر یزدی، عبدالوهاب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، پزشک و شاعر، متخلص به افسر. اصل وی از اصفهان و در یزد ساکن بود. میرزا عبدالوهاب همانند پدر طبابت می‌کرد و گاه شعر می‌گفت. از اوست:
هر کس زبرم رفت که آرد خبر از وی
باز آمد و از خویش چو من بی‌خبر افتاد
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (148/1)، فرهنگ سخنوران (73).

افشار، جلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دانشکده:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی، C.E.S فیتوفارسی، مدرک D.E.A شیمی مواد طبیعی و دکترای ETAT در شیمی مواد طبیعی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی شیمیائی ترکیبات گیاهان به منظور تهیه فرآورده‌های داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
شیمی مواد طبیعی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افشار، حاجی بابای

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1252 ق)، طبیب. میرزابابا یکی از افسران شاهزاده عباس میرزا، و اولین محصلی است که به اتفاق محصل دیگری به نام محمدکاظم، از طرف عباس میرزا برای تحصیل به اروپا فرستاده شدند. میرزابابا پس از آموختن مقدمات، تا شش سال بعد در لندن ماندگار شد و تحصیلات خود را در رشته‌ی پزشکی ادامه داد. میرزابابا اولین طبیب ایرانی است که در اروپا به اتمام تحصیل خود موفق شد. جمیز موریه، نویسنده‌ی کتاب «حاجی بابا اصفهانی»، نام کتاب خود را از نام وی اقتباس کرده و حاجی بابا را موضوع داستان خود قرار داده است. این امر موجب رنجش حاجی بابا شد و وی پس از مدتی، کلمه‌ی حاجی را از نام خود حذف کرد.[1]
از نخستین ایرانیانی است که برای تحصیل به اروپا رفتند. حاجی بابا در سال 1226 ه.ق. به همراهی سرهرفرد جونز وزیر مختار انگلیس برای تحصیل علم طب و شیمی به انگلستان رفت و به تحصیل پرداخت. در 1234 ه.ق. که میرزا صالح و سه تن دیگر از محصلان ایرانی عازم بازگشت به ایران بودند حاجی بابا نیز که تحصیل خود را به پایان رسانده بود با آنان شرکت کرد و سمت حکیمباشی را در دستگاه عباس میرزا یافت. وی تا اواخر سال 1254 ه.ق. هنوز طبیب محمد شاه بود. تاریخ فوت او معلوم نیست ضح.- نویسنده کتاب «حاجی بابا» به انگلیسی ظ. نام وی را برای عنوان کتاب خود برگزیده بود و او از این معنی دلتنگ بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] شرح حال رجال (193 -191 /4).

افشاربیات، مهشید

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: سم‌شناسی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی، گذراندن چهار سال دستیاری سم‌شناسی و اخذ تخصص سم‌شناسی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
علوم آزمایشگاهی، جرم یابی، تشخیص انواع جوهرها و خودکارهای مختلف از نظر کشف جعل دستبردگی و الحاق در اسناد و مدارک، تدریس رشته سم‌شناسی در دانشکده‌های پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی، مامائی و حقوق، استاد راهنمای 15 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مسمومیتهای داروئی و درمان آن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
توکسیکولوژی، جرم یابی و تشخیص هویت.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افشاری‌پور، سلیمان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی فارماکوگنوزی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فیتوشیمی گیاهان داروئی موجود در کشور، اثرات فارماکولوژیک برخی از گیاهان داروئی موجود در کشور، فرمولاسیون داروهای گیاهی استاندارد و تهیه فرآورده‌های مناسب، بررسی استانداردهای داروهای گیاهی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 48 پایان‌نامه دکترای داروسازی و فارکوگنوزی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روش‌های نوین تجزیه دستگاهی، کشت بافت گیاهی، مبانی فارماکوگنوزی (مفردات پزشکی)، شمیمی گیاهی (فیتوشیمی).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
شیمی گیاهی (فیتوشیمی)، تجزیه‌های دستگاهی نوین، کشت بافت گیاهی، آثار فارماکولوژیکی داروهای گیاهی در حیوانات و انسان، طرح الگوی نوین برای ارائه خدمات داروئی علمی توسط داروسازان در داروخانه‌ها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افضل کرمانی، افضل‌الدین، ابوحامد، احمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 613 ق)، مورخ، طبیب و شاعر. از تاریخ‌نویسان بزرگ زبان فارسی که به ظاهر از بردسیر کرمان بود. وی در اواخر عهد قاوردیان و انقلابات کرمان و عهد تسلط غزان بر آن سرزمین به سر می‌برد و در آن جا به تدریس و طبابت مشغول بود. و با ملک دینار از ملوک غزکه در اول رجب سال 583 ق بر کرمان استیلا یافته بود معاصر بوده است. بعد از آن نیز شاهد کشاکشهای عمال اتابک فارس، سعد بن زنگی و قطب‌الدین مبارز، امیر شبانکاره و سلطان محمد خوارزمشاه برای تسلط بر کرمان بوده و آثار خود را در این کشاکشها تالیف نموده است. ظاهرا در شروع بحران کرمان و اختلاف میان پسران طغرل شاه یعنی بهرام شاه و ارسلان شاه و ترکان شاه، نظر به آشنایی که با امرا و وزراء و اشراف داشت چند سالی عمل انشاء آن امیران و وزیران به او تفویض شد، لیکن بر اثر دوام بحران ناگزیر جلای وطن و قصد خراسان و دربار ملک طغان شاه بن موید آی ابه را کرد و راه خراسان پیش گرفت و در کوه بنان متوقف شد و پنج سال آنجا بود، بعد به یزد رفت و چندی متعهد امور بیمارستان آن شهر شد و بعد از سر و سامان یافتن اوضاع در کرمان طبابت و انشاء دیوان اتابک یزد به او پیشنهاد شد، اما نپذیرفت. در سال 584 ق عزم کرمان نمود و در همان اوان به خدمت ملک دینار رسید و کتاب معروف خود را به نام او نوشت. آثار وی: «عقدالعلی للموقف الاعلی» در تاریخ ملک دینار که در سال 584 ق به پایان رسیده است؛ «بدایع الازمان فی وقایع کرمان» معروف به «تاریخ افضل» که حوادث کرمان را تا سال 601 ق در آن ضبط کرده است و شخصی به نام محمد بن ابراهیم در قرن یازدهم قمری تحریر نوی از آن کتاب با زبان ساده‌تر به نام «تاریخ سلاجقه کرمان» انجام داده است؛ «المضاف الی بدایع‌الازمان فی وقایع کرمان» که شامل حوادث از سال 602 تا 612 ق است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :از سنایی تا سعدی (262 -261)، تاریخ ادبیات در ایران (1026 -1023 /2)، تاریخ در ایران (26 -25)، تاریخ نظم و نثر (118)، ستارگان کرمان (57)، سرآمدان فرهنگ (169 -168 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ افضل‌الدین).

افضلی بهبهانی، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

افکاری، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: خون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اقتصادی، شهریار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی در علوم تغذیه و شیمی مواد غذایی از دانشکده علوم تغذیه و انستیتوی تحقیقات تغذیه و صنایع غذایی ایران در سال 1353، پایان‌نامه در زمینه اثر شیمیایی در بهبود کیفیت آردهای ایران، کارشناسی ارشد علوم بهداشتی در تغذیه از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1355، موضوع پایان‌نامه در زمینه بررسی لیپید در زنان حامله، دکترا در رشته تغذیه از دانشگاه دیویس کالیفرنیا در سال 1364 موضوع پایان‌نامه در زمینه اثر کمبود و متابولیکی کربوئیدرات بر روی سرعت گلوکونئوژنز در موشهای در حال رشد.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ویتامین‌ها، تغذیه کلینیکی، تداخل غذا و دارو و کنترل متابولیسم، تغذیه کودکان و شیر مادر، طرح بررسی کمی و کیفی اسیدهای چرب تشکیل دهند چربی شیر مادر در رابطه با وضعیت تغذیه‌ای آنان در مراکز بهداشتی تبریز، راهنمائی، مشاوره بر 11 پایان‌نامه دکترای داروسازی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
دیدگاههای بیوشیمی در تغذیه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 25، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
تغذیه، بیوشیمی، متابولیسم، سموم غذایی، صنایع غذایی، تداخل غذا و دارو، رژیم درمانی، تغذیه وریدی و کم خونی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اقداشی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبری حامد، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبری، فیروزه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
خانم دکتر فیروزه اکبری اسبق در سال 1333در شهرستان مرند متولد شد.تحصیلات عالی خود را در سال 1353 در رشته پزشکی دانشکدة پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران آغاز کرد و به سال 1360 فارغ‌التحصیل شد. وی در سال 1366 موفق به اخذ درجة تخصصی در رشتة زنان و زایمان از دانشکدة پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتة نازایی و IVF دانشگاه لندن به پایان رساند. ایشان اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان و در بخش نازایی و IVF بیمارستان میرزاکوچک‌خان مشغول به کار می‌باشند. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : نازایی و IVFتحصیلات رسمی و حرفه ای : فیروزه اکبری اسبق تحصیلات ابتدایی را در سال 1340 در مرند آغاز کرد و در سال 1353 موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال 1353 در رشته پزشکی دانشکدة پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران آغاز کرد و به سال 1360 فارغ‌التحصیل شد. وی در سال 1366 موفق به اخذ درجة تخصصی در رشتة زنان و زایمان از دانشکدة پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتة نازایی و IVF دانشگاه لندن به پایان رساند.فعالیتهای ضمن تحصیل : فیروزه اکبری اسبق درحین تحصیل دردوره تخصصی زنانو زایمان به مداوا وکارآموزی دربیمارستانهای تهران ومطالعه وتالیف دراین زمینه مشغول بوده است.وقایع میانسالی : فیروزه اکبری اسبق پیس ازفراغت ازتحصیل وبازگشت ازانگلستان به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران دربیمارستان میرزا کوچک خان (بخش نازایی و IVF) مشغول به فعالیت شد. وی هم اکنون درآن بخش سمت استادی دارد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سمت های اجرائی و مدیریتی فیروزه اکبری اسبق (از گذشته تاکنون) به ترتیب زیر است - عضو گروه تحقیقات جراحی اداره کل امور پژوهش در رشته زنان سال 1372 - عضو شورای پژوهش و پایان‌نامه گروه آموزش زنان و مامایی از سال 1374 تاکنون - عضو هیئت ممتحنه و ارزشیابی رشته زنان و مامایی بورد از سال 76-1374 - عضو کمیته زنان شورایعالی پزشکی از سال 77-1373 - عضو هیئت تحریریه مجله فارسی از سال 1375 تاکنون - کارشناس نظام پزشکی از سال 1377 تاکنون - ریاست بخش IVF

بیمارستان میرزاکوچک‌خان از سال 1374 تاکنون - ریاست بیمارستان آرش از سال 71-1369 - کارشناس پزشکی قانونی از سال 1376 تاکنون - ریاست بیمارستان میرزاکوچک خان از سال 1386 - عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان و در بخش نازایی و IVF بیمارستان میرزاکوچک‌خانمراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : دکتر فیروزه اکبری اسبق بخش IVF بیمارستان میرزاکوچک خان (وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران) را راه اندازی کرده است.آرا و گرایشهای خاص : فیروزه اکبری اسبق ازجمله متخصصین زنانو زایمان است که به مباحث نازایی وIVF توجه تخصصی دارد وی توان گفت ازکسانی است که علم IVF را وارد ایران کرده است.

آثار : چکیده بیماریهای زنان و مامایی دنفورث 1999 ویژگی اثر : پدیدآورنده: امیرابراهیم صفرزاده، افسانه علی مدد تفرشی، الهام پورمطرود، فیروزه اکبری اسبق ناشر: نسل فردا - 1382

اکبریان، عبدالرسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و زایمان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکبریان، عبدالرسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر عبدالرسول اکبریان متولد 1318ه.ش در شهر بروجن از توابع چهار محال بختیاری است.ایشان دارای برد تخصص زنان و زایمان از کشور امریکا می باشد وی عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی ایران بود که در 15 بهمن سال 1386 بنا به درخواست خود پس از 33 سال خدمت بازنشسته گردید.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانوالدین و انساب : پدر عبدالرسول اکبریان در شهر های اصفهان و چهار و محال بختیاری به کار تجارت پارچه مشغول بود و مادرش هم خانه دار بود. او نیز سه برادر و چهار خواهر دارد.خاطرات کودکی : دوران کودکی عبدالرسول اکبریان با ورشکستگی پدرش همزمان بود بطوری که آنها به ناچار جهت کار برای تهران آمدند.دکتر اکبریان فرزند ارشد خانواده بود و با وجود سن کم کارهای مختلف منزل و سرپرستی برادران و خواهران را برعهده داشت. اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : عبدالرسول اکبریان در خانواده ای مذهبی بدنیا آمد.دوران کودکی او با ورشکستگی پدرش همزمان بود .او مجبور بود در کنار تحصیل به کارهایی همچون تدریس خصوصی و کار شبانه در بیمارستانها بپردازد تا خانواده هفت نفری را سرپرستی کند.تحصیلات رسمی و حرفه ای : عبدالرسول اکبریان تحصیلات ابتدایی را در شهر بروجن گذراندو تصدیق ششم ابتدایی را با نمره بالایی اخذ کرد.تحصیلات متوسطه را در تهران همزمان با کار ادامه داد و موفق شد پس از قبولی در کنکور در رشته پزشکی دانشگاه تهران به تحصیل بپردازد.او تنوانست پزشکی عمومی را از دانشگاه تهران اخذ کند.دکتر اکبریان تخصص رشته زنان و زایمان را از آمریکا دریافت کرده است.خاطرات و وقایع تحصیل : عبدالرسول اکبریان از آن دوران چنین بیاد دارد: "شروع اعتصا بها و ناراضی گری ها از سال 1338 شروع شد. من بخاطر دارم که در یکی از روزهای سخت زمستان که برف سنگینی هم می بارید.تمام دانشگاه یکپارچه شروع به شعار دادن علیه حکومت وقت (شاهنشاهی) کردند.کلیه درهای دانشگاه رابستند و ما تا شب هنگام در دانشگاه ماندیم بطوری که با دخالت پلیس این اعتصابات تمام شد." فعالیتهای ضمن تحصیل : عبدالرسول اکبریان در کنار تحصیل به تدریس خصوصی و کشیک شبانه در بیمارستانها می پرداخت.استادان و مربیان : مرحوم دکتر محمد قریب ،دکتر پژوهی ،دکتر متین و غیره از اساتید

عبدالرسول اکبریان بودند.همسر و فرزندان : عبدالرسول اکبریان متاهل و دارای همسر (دارای مدرک کارشناسی علوم زیست شناسی و دبیر بازنشسته آموزش و پرورش) و دو فرزند دختر می باشد. دختر ارشد دارای دکتری دندانپزشکی و در امریکا مشغول بکار می باشد و دختر کوچکش دارای مدرک کارشناسی ارشد الکترونیک از دانشگاه USC امریکا است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : عبدالرسول اکبریان پس از طی دوره پزشکی عمومی و در زمان خدمت سربازی بعنوان دستیار بهداشت در منطقه ییلاقی ایل قشقایی و همچنین در استانهای اصفهان ،شیراز و چهار و محال بختیاری خدمت کرده است.او همچنین بمدت 5 سال در طی سالهای 1348-1352 مسئول بهداشت و درمان اداره بهداشت استان سیستان و بلوچستان بود. ازدیگر سمت های وی می توان به چند مورد زیر اشاره کرد: - رئیس بخش زنان و زایمان و تربیت متخصص زنان و زایمان - مدیر گروه رشته زنان و زایمان دانشگاه علوم پزشکی ایران بمدت 16 سال - عضو بورد تخصصی زنان و زایمان بمدت 14 سال - مسئول برگزاری هفت کنگره بین المللی زنان و زایمان مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : عبدالرسول اکبریان درمانگاهی (بنام مرحوم پدرش) در استان سیستان و بلچستان در شهرستان ایرانشهر به همراه برادرش تاسیس کرده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : از برنامه های روزمره عبدالرسول اکبریان می توان به موارد زیر اشاره کرد: - شرکت در برنامه های انجمن زنان و زایمان (بعنوان عضو این انجمن) - شرکت در جلسات کارشناسی نظام پزشکی بعنوان کارشناس - شرکت در جلسات کارشناسی وزارت بهداشت بعنوان کارشناسآرا و گرایشهای خاص : عبدالرسول اکبریان از جمله پزشکانی است که پژوهشها و تلاشهای علمی وسیعی درباره زنان و زایمان عمل سزاریان انجام داده است.جوائز و نشانها : - استاد نمونه در سه دوره - دریاف لوح تقدیر از ئیس جمهور وقت جناب آیه الله هاشمی رفسنجانی بعنوان استاد ممتاز - پژوهشگر نمونه سازمان نظام پزشکی ایرانچگونگی عرضه آثار : عبدالرسول اکبریان دارای چندین ترجمه و تالیف در زمینه رشته تخصصی خود می باشد .وی همچنین چندین مقاله در مجلات معتبر علمی به چاپ رسانیده است.

آثار : احیاء نوزادان ویژگی اثر : همکاری در ترجمه-این کتاب بیشتر برای آموزش و آشنایی با فنون احیاء نوزادان است.2 زنان و زایمان ویژگی اثر : ترجمه- این کتاب از کتابهای پایه و مهم رشته زنان و زایمان برای دانشجویان رشته های زنان و زایمان است3 شیر مادر ویژگی اثر : ترجمه4 لوپاکسیلن زنان و زایمان ویژگی اثر : با همکاری گروه زنان و

زایمان - آشنایی با اصول و طرز کار و استفاده از سونوگرافی برای همکارانی که علاقمند به روش جراحی درون بین می باشد.

اکبریان، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی پزشکی داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1362، فوق تخصص در روماتولوژی در سال 1369.
مرتبه علمی:
استادیار در رشته روماتولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشیار مرکز روماتولوژی دانشگاه تهران در سال 1370.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اپیدمیولوژی بیماری بهجت در ایران، اپیدمیولوژی بیماری لوپوس در ایران، پوکی استخوان در بیماران ایرانی و درمان آن، روشهای مختلف درمانی در بیماران مبتلا به SLE، فاکتورهای مختلف تشدید کننده بیماری لوپوس، تعیین شیوع علائم بیماری لوپوس در ایران و مقایسه آنها با آمارهای خارجی، تعیین شیوع پوکی استخوان در بیماران ایرانی و مقایسه آن با آمارهای خارجی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 50
زمینه علمی مقالات:
استئوپوروز در ایران، بیماری بهجت در ایران، لوپوس اریتماتوسیستمیک درایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکرامی، یزدگرد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اکفانی سنجاری، شمس‌الدین، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 749 ق)، ریاضیدان، طبیب و منجم. معروف به اکفانی. در سنجار بخارا متولد شد. در قاهره مقیم بود و همان جا درگذشت. او علم هیئت را برشمرده و آنها را پنج دانسته است: علم زیجات و تقاویم، علم مواقیت، علم کیفیت رصدها، علم تسطیح کره و آلات شعاعی که از آن حادث می‌شود و علم آلات ظلّی. تألیفات بسیاری در ریاضی و فنون و حکمت دارد. تحریر اقلیدس را بدون اندیشه حل می‌کرد. در شناخت طب و جواهر و نباتات بر تمامی اهل عصر خود برتری داشت و پزشکان نامی از حسن معالجات و تشخیص وی در حیرت بودند. در تاریخ و اخبار نیز مهارتی به سزا داشت. آثار وی: «ارشاد القاصد الی اسنی المقاصد» در انواع علوم که در سال 1904 م در بیروت چاپ شده است؛ «اللباب فی الحساب»؛ «غنیة اللبیب عند غیبة الطبیب؛ «نخب الذخائر فی احوال الجواهر» که در مجله‌ی المشرق سال یازدهم منتشر شده است؛ «کشف الرین فی احوال العین»، «الدرالنظیم فی احوال العلوم والتعلیم»؛ «نهایة القصد فی صناعة الفصد»؛ «النظرو التحقیق فی تقلیب الرقیق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام(189 /6)، ایضاح المکنون(692 /2)، تاریخ نجوم اسلام(33 -32)، ریحانه(166 /1)، کشف الظنون(1990، 1935، 1542، 1490، 66)، الکنی والالقاب (50 /2)، لغت‌نامه(ذیل/ محمد بن ابراهیم)، معجم المؤلفین(100 /8)، الوافی بالوفیات(27 -25 /2)، هدیة العارفین(155 /2).

البرزی، عبدالوهاب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الکسانیان، استپان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الهی، بهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الهی، سیدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: دانشیار رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی پزشکی از آموزشگاه عالی بهداشت مشهد درسال 1338، دکترای پزشکی از دانشگاه مشهد در سال 1351 و دکترای تخصصی انگل‌شناسی و قارچ‌شناسی از دانشگاه فردوسی مشهد در سال 1360.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انگلهای روده‌ای شایع اطفال در مشهد و حومه، بررسی بیماریهای انگلی و درمان آنان در یک پرورشگاه، مطالعه و بررسی آنوفلهای استان خراسان، بررسی آلودگیهای قارچی جلدی در بین دانشجویان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
انگل‌شناسی، بالانتیدیازیس و گزارش اولین مورد در استان خراسان، Analysis of results of panasitology
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الیاسی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی گوارشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1356، دکترای تخصصی داخلی در سال 1362 و فوق تخصص گوارش در سال 1368.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده عمومی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
در زمینه جنگ، طب داخلی و بررسی گوارش مجروحان شیمیائی بستری، اثرات خردل گوگردی روی سیستم ادراری و روی دستگاه گوارش، بیماری تاکایاسو، عقرب گزیدگی، اثر داروها بر کبد، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
طب داخلی، تشخیص بالینی، آسیب بدنی در جنگ خردل گوگردی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
طب داخلی اثر خردل گوگردی بر غلظت هورمونها در مصدومین شیمیائی جنگ، مقایسه ژیاردیوز در 126 مجروح، هلیکوباکترپیلوری در بیماران مبتلا به گاستریت.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

الیاسی، هدایت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امام زاده، هما

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
دختر میرزا سیّد حسن [میربد] قمشه‌ای (1305-1383) از احفاد میرزا محمّد خلیل بن میر عبدالواسع امام جمعه قمیشه، (متوفّی به سال 1314 قمری) است.
صاحب عنوان زنی فاضله و دانشمند است که در 17 شوّال 1325 در اصفهان متولّد شده، و در اصفهان و طهران و پاریس تحصیلات خود را در رشته پزشکی به پایان رسانیده، و پس از مراجعت از اروپا، سالها در طهران ساکن شده، و در این اواخر به مناسبت انقلاب روحی و فکری که از سرچشمه دیانت و تقوای او سرزد به عراق رفته، و در کربلا مجاور گردید، و در آنجا به معالجه بیماران، و دلجویی از مستمندان پرداخت، و در این چند سال اخیر (حدود 1385) در کربلا وفات یافته و همانجا به خاک رفت.
مشارالیها علاوه بر زبان عربی و فرانسه و آلمانی، به زبانهای انگلیسی و ایتالیایی و اسپانیایی نیز آشنایی کامل داشت.
کتب زیر از آثار اوست:
1- جذام و سیفلیس (رساله دکترای اوست) 2- زن در لباس مرد 3- زنبور عاشق (نمایشنامه) 4- گمراهان 5- مقالات متعدّده در امور سیاسی و اجتماعی که در روزنامه‌های طهران منتشر می‌شد و اگر جمع آوری گردد خود کتاب بزرگی می‌شود.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

امامی، عبدالرحیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1337، دیپلم تغذیه از دانشگاه لندن در سال 1346.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی اپیدمیولوژیک در مورد گواتر آندمیک در ایران برای اولین بار در سالهای 1346 -42، تغذبه پزشکی، طرح به کارگیری فرمهای قد و وزن اطفال زیر پنج سال در مرکز آموزشی و پژوهشی روستائی گرگ‌تپه ورامین، کم خونیهای تغذیه‌ای، دیابت، راشیتیسم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 24 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تعذیه و دیابت.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 26، تعداد مقالات به زبان خارجی: 21
زمینه علمی مقالات:
تغذیه و دیابت.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امامی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی و تخصص انگل‌شناسی از دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و تخصص قارچ‌شناسی (دیپلم قارچ‌شناسی پزشکی) از انستیتو پاستور پاریس و C.D.C آمریکا.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی داشنگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
قارچها و عوامل بیماریهای قارچی، اپیدمیولوژی، نظارت بر 53 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
قارچها و بیماریهای قارچی، تشخیص آزمایشگاهی قارچ‌شناسی پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 29، تعداد مقالات به زبان خارجی: 21
زمینه علمی مقالات:
قارچ‌شناسی پزشکی، قارچها، عوامل بیماریهای قارچی و بیماریهای قارچی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امامیه، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
فارغ‌التحصیل از دانشگاه بوستون آمریکا در رشته پروتزهای دندانی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دندانپزشکی، پروتزهای ثابت دندانی، استاد راهنمای 4 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
راهنمای مورفولوژی سطح جونده دندانها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
بررسی مقدار حلالیت، بررسی اکلوژن فیزیولوژیک، محل انتخاب Margin سرپوش‌ها و اثرات احتمالی آنها کاربرد نیازهای ارتدنسی قبل از معالجات پروتز ثابت، آماده‌سازی دهان قبل از معالجات پروتزهای دندانی، چگونگی Management دندانهای گرفتار Furcation از طریقه سرپوشها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیدی اشرفی، عباسعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی:-، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و طی دوره رزیدنتی پاتولوژی در دانشگاه شیراز در سال 1357، متخصص در رشته‌های آناتومیکال و کلینیکال پاتولوژی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سیستولوژی ادرار، اسپربماتوژنز و ناباروری، بررسی کلینیکی تست کازونی در تشخیص کیتس هیداتیک، ضایعات پوستی تریکوتسن‌ها پیشگیری و درمان آن، پیشگیری از عوارض پوستی عصاره قارچ فوزاریوم، بررسی شیوع پروپانولول در موش شیوع عفونت سیتومگالوویروس در اهدا کنندگان خون مرد و زن و بررسی سیتولوژی اسمیر سرویکس و ادرار، شیوع عفونت سیتومگالو ویروس در مادران ایرانی و عفونت کونزنیتال نوزادی و سیلهای ناشی از آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 11 پایان‌نامه و دکترا.
ابداع:
3 مورد در زمینه‌های کمک حیاتی به درمان گیلن باره به روش پلاسمافرزیس در مشهد، کمک حیاتی به درمان درماتومیوزیت به روش پلاسمافرزیس، درمان موفقیت‌آمیز ناسازگاری RH در سه مادر حامله حساس به آنتی ژن RH به روش پلاسمافرزیس.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی، تکنیک‌های هیستوپاتولوژی،
research on 4000 spermogram in jahad central labratory
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، هماتولوژی، اسفروسیتوز ارثی، نازائی، هیرزوسپرمی،

آسیب‌شناسی تشریحی، ناباروری، بررسی سیتومگالو ویروس در مادران و نوزادان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیدی تهرانی، ارجاسب

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 925 ق)، پزشک، شاعر، متخلص به امیدی. پدرانش رییس و کدخدای تهران بوده‌اند که در آن زمان قصبه‌ای از توابع ری بود. در جوانی به شیراز رفت و در زمره‌ی شاگردان مولانا جلال‌الدین دوانی درآمد و علوم زمانه را فراگرفت و خصوصاً در طب مهارت یافت. استادش نام او را مسعود و تخلصش را امیدی قرار داد. بیشتر با ارکان دولت شاه اسماعیل صفوی مربوط بود و اشعاری در مدح آنان می‌گفت در اواخر زندگی در تهران ساکن شد و در آنجا باغی به نام باغ امید ساخت و بر سر همین باغ با شاه قوام‌الدین نوربخش پیشوای نوربخشیان اختلاف و نزاع پیدا کرد و در اثر نزاع زخم برداشته و جان داد و در طرشت تهران دفن شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1075 -1067 /3)، تاریخ ادبیات ایران، براون (155 -154 /4)، تاریخ ادبیات در ایران (430 -425 /4)، تاریخ نظم و نثر (315)، تحفه‌ی سامی(176 -173)، تذکره‌ی میخانه (150 -141)، تذکره‌ی نصرآبادی (526)، الذریعه (98 -97 /9)، ریحانه (177 -176 /1)، فرهنگ سخنوران (91)، لغت‌نامه (ذیل/ امیدی)، مجالس النفائس (143 -141)، مجمع الفصحا (11 -10 /4)، هفت اقلیم (67 -63 /3).

امیر رسولی، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیر همایون

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طبیب، ادیب، منجم و شاعر. ظاهراً وی غیر از همایون اسفراینی شاعر معروف قرن نهم و همایون عراقی است. در ماوراءالنهر می‌زیست و در زمان خود بسیار معروف بود. علاوه بر فنون مذکور در ادبیات عرب و عروض نیز دست داشت و غزل و معما بسیار خوب می‌گفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (625).

امیرانی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرحکمتی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی شیراز، رزیدنتی کودکان در دانشگاه علوم پزشکی شیراز و دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا، بورد تخصصی کودکان از آمریکا، فلوشیپ در بیماریهای غدد داخلی و متابولیسم کودکان از دانشگاه راچستر آمریکا، تخصص بهداشت M.P.H از دانشکده بهداشت دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
رشد کودکان، بیماریهای غدد داخلی و متابولیسمی کودکان، دیابت و بیماریهای تیدوئید، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 20
زمینه علمی مقالات:
رشد کودکان، بیماریهای غدد داخلی کودکان، سوءتغذیه، راشیتیسم، دیابت، نقصان روی بیماریهای متابولیسمی کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرشیبانی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1345 و فوق تخصص جراحی اعصاب از دانشگاه تهران و دانشگاه پاریس در سالهای 1349 و 1351.
مرتبه علمی:
استادیار در دانشکده پزشکی مشهد از سال 1345 تا سال 1347 و دانشیار جراحی اعصاب در دانشکده پزشکی مشهد از سال 1351 تا سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
همانژیوماتو، منژیوما
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
جراحی عمومی و اعصاب، کیست هیداتیک مغز، ترمیم اسکلت‌های جمجمعه، عوامل فشار به نخاع.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرشیبانی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرفیض، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه کارل‌ابرهاد آلمان، تخصص در جراحی عمومی از دانشگاه کارل‌ابرهاد در سال 1349 و فوق تخصص در جراحی کودکان از دانشگاه کارل‌ابرهارد در سال 1352.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگتاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی، جراحی کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 35 پایان‌نامه دکترا و فوق تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات: جراحی نوازادان، بیماریهای تنفسی کودکان و مسائل طب اطفال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 18 تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
مباحث مختلف پزشکی، جراحی کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیرلو، رحمت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی و متخصص پروتز ثابت.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در رشته پروتزهای ثابت شاخه‌ای از دندانپزشکی است که با جایگزینی دندانهای از دست رفته بیماران به وسیله مواد مصنوعی مانند چینی Porcelain و پلاستیک همراه با طلا به طور ساده در باز گردانیدن توان بخشی دهان مؤثر است و بازسازی ارتفاع عمودی، حفظ و نگهداری فواصل بین دندانها و سلامت بیماران را تأمین می‌کند، نظارت بر 12 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول پروتز ثابت، مقایسه و تشخیص در پروتز، سیمانها و انواع آنها و طریقه به کار بردن آنها در پروتز، لحیم و لحیم کاری در پروتز ثابت، پروتز ثابت آزمایشگاهی، علل نواقص در پروتزهای ریختگی، فلزات قیمتی و غیر قیمتی در پروتز ثابت.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
ارزیابی دندانهای پایه در پروتز ثابت، انواع Pontic و مشخصات آن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیری قره‌گزلو، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امیریان، محمدهادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی اطفال از آمریکتا در سال 1358.
مرتبه علمی:
استادیار از سال 1358 تا سال 1364 و دانشیار از سال 1365 در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
علل هماتوری در اطفال، مننژیت در کودکان و نوزادان، بیماریهای عفونی شایع دهان اطفال، گاستروآنژیتهای شیرخواران و اطفال، سندرم کاهش ایمنی، تدریس بیماریهای کودکان در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای اطفال، گاستروآنژیتها در اطفال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای اطفال، تب در اطفال، بررسی علل مسومیت در اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین رشتی، احمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. اصل وی از رشت است. مدتها در عتبات مقدسه‌ی عراق معالجه‌ی بیماران می‌کرده، سپس به تهران آمده و در دستگاه میرزا علی‌اصغر خان امین‌سلطان به خدمت مشغول بوده است. وی در طبابت شیوه‌ی سنتی را برگزیده بوده، گاهی شعر هم می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فرهنگ سخنوران (95)، المآثر والآثار (211 -210).

امین، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین‌الشریعه، محمداسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیهد بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امین‌فر، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه تهران در سال 1349.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تومورها، فلاپ‌های لوکابل و دیستال، گوش و حلق و بینی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مبانی بیماریهای گوش و حلق و بینی و کاربرد بالینی شنوائی‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
تخصص گوش و حلق و بینی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، حیدر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آمار زیستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

امینی، صفرعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر صفرعلی امینی در سال 1320 در شهر میانه بدنیا آمد. ایشان فوق تخصص رشته زنان و زایمان از انگلستان است و هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد بازنشسته دانشگاه علوم پزشکی می‌باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : پره ناتولوژیوالدین و انساب : پدر صفرعلی امینی کشاورز بود. پدر و مادر وی هر دو دار فانی را وداع گفتند.خاطرات کودکی : صفرعلی امینی در دوران کودکی از سن 5 الی 7 سالگی معلم خصوصی داشت بطوری که معلم بعد از دو ساعت درس یک ساعت تار می‌نواخت. وی از اینکه در طول این همه سال نواختن تار را فرا نگرفته است افسوس می‌خورد.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : صفرعلی امینی در خانواده‌ای کشاورز بدنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : صفرعلی امینی دوران دبستان و سیکل اول دبیرستان را در شهرستان میانه و سیکل دوم متوسطه را در شهرستان تبریز گذراند و بلافاصله در کنکور دانشگاه تبریز شرکت کرد و در رشته طب و کشاورزی جزء نفرات اول کنکور شد و در رشته طب به تحصیل پرداخت و طب عمومی و تخصصی را در دانشگاه تبریز به پایان رساند.ایشان یک دوره سه ماهه را در بیمارستان جانز هاپکینز امریکا و یک دوره تخصصی را در دانشگاه منچستر تعلیم دید.خاطرات و وقایع تحصیل : صفرعلی امینی نیمی از عمر خود را به تحصیل گذراند و سپس به شغل معلمی و تدریس و تعلیم مشغول شد که این دوران از زندگی‌اش همواره برای او خاطرات خوبی به همراه داشته است.فعالیتهای ضمن تحصیل : صفرعلی امینی در کنار تحصیل به تعلیم و تدریس می‌پرداخت.استادان و مربیان : مرحوم آقای لکدیزچی از مربیان مدرسه و دکتر حمیدیه و دکتر مولوی از استادان دکتر امینی در دانشگاه می‌باشند.هم دوره ای ها و همکاران : طهماسب اسدی، دکتر داود اصبح از هم‌دوره‌ای‌های دکتر امینی هستند.همسر و فرزندان : همسر صفرعلی امینی سر کار خانم ژیلا کلانتری، متخصص اطفال است. ایشان دارای چهار فرزند به ترتیب: فرزند پسر دارای مدرک کارشناسی ارشد مخابرات و مقیم منچستر و فرزندان دختر با مدرک مهندسی پزشکی و مقیم لندن، مدرک دکترای مهندسی ژنتیک و کارشناسی ارشد انفورماتیک با گرایش ژنتیک هستند.وقایع میانسالی : از مهمترین خاطرات صفرعلی امینی وقوع انقلاب اسلامی می‌باشد.مشاغل و

سمتهای مورد تصدی : صفرعلی امینی بمدت 25 سال در بیمارستان شهید اکبر آبادی به تدریس و تحقیق و معالجه بیماران پراخته است. ایشان در این سالها در بیمارستان بعنوان رئیس بخش و رئیس آموزش و رئیس بیمارستان مشغول به خدمت بوده است. سالهای آخر خدمت در بیمارستان فیروزگر رئیس بخش و مدیر گروه زنان و مامایی دانشگاه علوم پزشکی ایران بوده است. دکتر امینی مدت 30 سال عضو اعضای مرکزی انجمن متخصصین مامائی و زنان ایران، چند سال بعنوان کارشناس نظام پزشکی و چند سالی در بنیاد شهید خدمت کرده است.فعالیتهای آموزشی : صفرعلی امینی بمدت 30 سال مشغول به تعلیم و تربیت دانشجویان پزشکی و رزیدنت بوده است.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : صفرعلی امینی در مرکز آموزشی درمانی شهید اکبرآبادی بنیانگذار کتابخانه، درمانگاه بهداشت مادر و کودک، بنیان‌گذار پاویون پزشکان، سالن کنفرانس و بخش سونوگرافی بوده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : صفرعلی امینی در کنار تدریس به فعالیت‌های تحقیقی و پژوهشی می‌پردازد.جوائز و نشانها : صفرعلی امینی نشانها، لوح‌ها و جوایز و تشویق‌نامه‌های متعددی را از محافل مختلف علمی و پژوهشی دریافت کرده است.

آثار : بررسی ضربان قلب و ارزیابی سلامت جنین ویژگی اثر : تألیف2 ترجمه کامل دنفورث زنان و زایمان ویژگی اثر : پدیدآورنده: دیوید دنفورث، تکتم رشید کردستانی، علی امینی (مترجم) ناشر: برای فردا - 13823 سونوگرافی پایه مامائی زنان ویژگی اثر : تألیف4 طب قبل از تولد ویژگی اثر : پدیدآورنده: علی امینی، فتانه زنوزی ناشر: طبیب - 1382 - ویژگی این اثر از این لحاظ مهم است که این رشته چند سالی است در ایران مورد توجه قرار گرفته است و دکتر امینی اولین نفری است که در این زمینه به تحصیل پرداخت. وی در این زمینه تألیفاتی دارد که شاید اولین کتابی است که در این زمینه نگاشته شده است.5 علوم پایه درمامائی و زنان ویژگی اثر : علوم پایه نیز جزء رشته‌هایی است که در چند سال اخیر در ایران مورد توجه و اهمیت قرار گرفته است و کتاب فوق الذکر به قول خود دکتر امینی ممکن است اولین اثر در زمینه مامائی و زنان باشد.

امینیان، ناهید

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اندامی، آذر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
دکتر آذَر اَندامی (به انگلیسی: Azar Andami) (زاده ۱۳۰۵ - درگذشته ۱۳۶۳) از پژوهشگران انستیتو پاستور ایران بود. بخاطر خدمات علمی و انسانی او یکی از حفره‌های برخوردی روی سیاره ناهید، به نام وی «اندامی» نامگذاری شده است. آذر اندامی در سال ۱۳۰۵ در محله ساغریسازان رشت متولد شد. او فرزند چهارم و تنها دختر خانواده بود. مقطع ابتدایی را در دبستان بانوان رشت با یک سال جهش تحصیلی به پایان برد. بعد از اخذ مدرک پایان سال نهم تحصیلات عمومی از دبیرستان فروغ رشت، پدرش با اینکه فردی روشنفکر بود از ادامه تحصیل او ممانعت کرد و وی را به دانشسرای مقدماتی رشت فرستاد. در سال ۱۳۲۴ از دانشسرا فارغ التحصیل شد. و در سال ۱۳۲۵ به استخدام وزارت فرهنگ درآمد و معلم شد. درسال ۱۳۲۹ و در حین کار دیپلم طبیعی را با امتحان متفرقه دریافت کرد. در سال ۱۳۳۱ با شرکت در کنکور دانشگاه تهران در رشته پزشکی این دانشگاه پذیرفته شد. در سال ۱۳۳۷ موفق به دریافت گواهینامه دکترای پزشکی گردید و بلافاصله به گذراندن دوره تخصصی زنان و زایمان مشغول شد. پس از پایان دوره تخصصی به وزارت بهداری آن زمان منتقل شد و در نهایت به کار در انستیتو پاستور پرداخت. او پس از مدتی با استفاده از بورس تحصیلی انستیتو پاستور به پاریس رفت و در سال ۱۳۴۶ موفق به اخذ گواهینامه باکتریولوژی گردید. در سال ۱۳۵۳ موفق به دریافت دانشنامه تخصصی علوم آزمایشگاهی بالینی شد. او در سال ۱۳۵۷ بازنشسته شد. چندین بار به کشورهای فرانسه و بلژیک سفر کرد و حاصل این سفرها مقالات علمی بود که در مجلات معتبر به چاپ رسید. پس از بازنشستگی چون خانه‌نشینی را نمی پسندید به بیمارستان باهر رفت و ریاست آزمایشگاه تشخیص طبی آنجا را بر عهده گرفت. پس از مدتی در مطب همسرش، دکتر خلعتبری، در خیابان حسام‌السلطنه به کار مداوای بیماریهای زنان و زایمان مشغول شد. در همین سالها بود که به تومور مغزی مبتلا شد. یک روز در مطب در حین معاینه بیمار، تعادل خود را از دست داد و بر روی او سقوط کرد. در ۲۸ مرداد سال ۱۳۶۳ به علت آمبولی ریه که از عواقب بیماری سختش بود درگذشت. در سال ۱۹۹۲، اتحادیه بین‌المللی ستاره‌شناسی (IAU) حفره‌ای به قطر ۳۰ کیلومتر در طول جغرافیای ۲۶ درجه و ۵۵ دقیقه و عرض

جغرافیایی ۱۷ درجه و ۴۵ دقیقه با قله‌ای مرکزی را در جنوب سیاره زهره به نام اندامی نامگذاری کرد. آذر اندامی تنها زن ایرانی بود که نامش به این شورا فرستاده شد و بانی این کار دخترش بود.

انزابی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

انصاریان، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1345، درجه Ph.Dداروسازی و فارماکوگنوزی از دانشکده داروسازی دانشگاه لستر انگلستان.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1361، ارتقاء به دانشیاری در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شیمی گیاهی، فارماکوگنوزی، بررسی ترکیبات شیمیائی سداب ایران جهت تولید صنعتی روتوزید، نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
فارماکوگنوزی و شیمی گیاهی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اورمزدی، هرمزد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اویس اردبیلی، اویس

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم و دهم ق)، طبیب، شاعر و قاضی. وی طبیب و قاضی اردبیلی بود، پنجاه سال در آن شهر به قضاوت روزگار گذراند. تدریس در آن دیار هم به عهده‌ی وی بود. اویس شاعری ماهر با طبعی روان بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (23 -22 /1)، دانشمندان آذربایجان (57 -56)، الذریعه (112/9)، سخنوران آذربایجان (8 -7)، فرهنگ سخنوران (110)، مجالس النفائس (396).

اهرابی‌نژاد، یوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1306، مرتبه علمی: استاد رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1337، گذراندن دوره تخصصی ارتوپدی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1342، دریافت نشان جراحی عمومی در سال 1342، گذراندن دوره دو ساله ارتوپدی در دانشگاه پاریس.
مرتبه علمی:
استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1354 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح اسپلنوپورتوگرافی در زمینه جراحی کبد و عروق وریدی کبد و بیماریهای مربوط به هیپرتانسیون پورتال راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
تکنیک اختصاصی برای آمپوتاسیون استئومیوتراپی در زمینه ارتوپدی و تروماتولوژی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی عمومی، جراحی ارتوپدی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
ارتوپدی تروماتولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

اهوازی ارجانی، ابوالحسن علی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(338/318- ح 384 ق)، پزشک. ملقب به رییس، و معروف ابن المجوسی. در اهواز یا ارجان (بهبهان) متولد شد. پدرش زرتشی بود. وی از جمله اطباء بزرگ اسلامی ایرانی و بنا به قول جورج سارتن یکی از سه پزشک بزرگ خلافت شرقی بود که خدمت به سزایی به طب اسلامی و دنیای طب کرده است. طب را نزد ابوماهر موسی بن سیار آموخت و با پزشکان بیمارستان عضدی بغداد مانند ابوالحسن علی بن ابراهیم بن بکس و ابوالحسن بن کشکرایا معروف به تلمیذستان و ابویعقوب الاهوازی و ابوعیسی بقیه و نظیف القس رومی، بنو حسنون و ابوالنصرالدحنی چشم‌پزشک و ابوالخیر و ابوالحسن بن تفاح جراح معاصر بود. اثر وی: «کامل الصناعة الطبیة الملکی» یا «کتاب ملکی» است که از جمله کتب جامع طبی عربی و بنا به قول سارتن یک دایرةالمعارف طبی بود. این کتاب مشتمل بر بیست باب بود که نیمی از آن به طب نظری و نیمی دیگر به طب عملی اختصاص داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (111/5)، تاریخ الحکماء قفطی (321)، تاریخ طب (477 -443 /2)، ریحانه (221/5)، دایرةالمعارف فارسی (317/1)، کشف الظنون (1380)، مقدمه بر تاریخ علم (780 -779 /1)، هدیة العارفین (683/1).

اهوازی، ابویعقوب

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، طبیب. از مردم اهواز و از بیست و چهار طبیبی بود که عضدالدوله دیلمی برای بیمارستان عضدی بغداد انتخاب کرد. رویه‌ی وی در درمان بسیار نیکو بود. از تاریخ تولد و وفات و اطلاعی در دست نیست. تألیفی دارد موسوم به «رسالة فی اثبات ان السومالی المطیب احرّ من التریاق.».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (584)، تاریخ طب (670 -669 /2)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (1129 /9).

اپیکچی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : دکتر مهدی اپیکچی سال 1306ه.ش دارای مدرک دکترای در رشته ی بیوشیمی ازدانشگاه پاریس درسال1345 و عضو هئیت علمی دانشکده ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد با مرتبه ی علمی استادی می باشد.
گروه : علوم پایه
رشته : بیوشیمی
تحصیلات رسمی و حرفه ای : مهدی اپیکچی دارای مدرک کارشناسی شیمی و کارشناسی ارشد شیمی از دانشگاه تهران و دکترای در رشته ی بیوشیمی از دانشگاه پاریس درسال1345 می باشد.
خاطرات و وقایع تحصیل : اخذ مدرک دکترای شیمی ازدانشگاه پاریس در سال1345 ه.ش از مهمترین مقاطع علمی زندگی مهدی اپیکچی می باشد.
فعالیتهای ضمن تحصیل : مهدی اپیکچی ضمن تحصیل به مطالعه و تحقیق پیرامون موضوعاتی چون اثرهورمونهای استروئیدی درسلوهای سترولی موش و انسان، مکانیسم کاهش دهندگی گلوکز، تری کلیسیریدهای عصاره میوه نوعی درخت سرو پرداخته است.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی: بررسی اثر هورمونهای استروئیدی در سلولهای سرتولی موش و انسان، مکانیسم کاهش دهندگی گلوکز، کلسترول، تری کلیسیریدهای عصاره میوه نوعی درخت سرو، تهیه اسیدسیتریک و تخلیص آن از ملاس به روش میکروبیولوژی، مکانیسم داروهای لاغرکننده بر روی موش، اثر بیولوژیکی ویتامین در بدن، نقش پروستاگلاندین‌ها و مشخصات آنها، روشهای اندازه‌گیری کلسترول در سرم خون، استاد راهنمای 4 پایان‌نامه دکترا. تألیفات تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 2 تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: 5 زمینه علمی تألیفات: بیوشیمی، شیمی صنعتی، شیمی مواد غذائی و اصول صنایع شیمی. مقالات تعداد مقالات بزبان فارسی: 2، تعداد مقالات بزبان خارجی: 5 زمینه علمی مقالات: بیوشیمی و تغذیه.
وقایع میانسالی : مهدی اپیکچی پس از اخذ مدرک دکترای بیوشیمی ازدانشگاه پاریس در سال1345 ه.ش به ایران بازگشت و به عنوان عضو هئیت علعی دانشکده ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد استخدام شدو و

مرتبه ی علمی استادی را کسب نمود.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مهدی اپیکچی عضو هئیت علمی دانشکده ی علوم دانشگاه فردوسی مشهد پس از طی مرحله استادیاری و سپس دانشیاری به مرحله ی علمی استادی تمام وقت پایه ی 16گروه شیمی و زیست شناسی این دانشکده رسید.
فعالیتهای آموزشی : مهدی اپیکچی در گروه علوم دانشگاههای فردوسی مشهدی به تدریس دروس رشته ی بیوشیمی پرداخته و استاد راهنمای 4پایان نامه دکترا و چندین پایان نامه کارشناسی ارشد بوده است.
سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مهدی اپیکچی در کنار تدریس به مطالعه و تحقیق پیرامون موضوعاتی چون تهیه اسیدسیتریک در تلخیص آن از ملاس به روشهای میکروبیولوژی، مکانیسم داروهای لاغر کننده برروی موش پرداخته است.
آرا و گرایشهای خاص : مهدی اپیکچی ازجمله متخصصان رشته ی بیوشیمی می باشد که دراموری چون بیوشیمی، شیمی صنعتی، شیمی مواد مواد غذایی و اصول صنایع شیمی و بیوشیمی تغذیه دارای تخصص می باشد.
آثار :
1 بیوشیمی صنعتی
2 بیوشیمی و تغذیه
3 شیمی مواد غذایی و اصول صنایع شیمی

ایروانی، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1237 -1151 ش)، پزشک، عالم و شاعر. در ایروان متولّد شد و نزد حسین علیشاه تربیت یافت. از اطبای عهد عباس میرزای نایب‌السلطنه بود و از علوم عقلیه و نقلیه و حکمت الهی و عرفان اطلاع کامل داشت. از آقا سید علی صاحب «شرح کبیر» اجازه‌ی روایت داشت. در تبریز درگذشت و در مقبره‌ی سید حمزه دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1051/2)، دانشمندان آذربایجان (29)، مکارم الآثار (1041/4).

ایزدی یزدی، سیروس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دیپلم تخصصی روانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و کالج سلطنتی روانپزشکان انگلستان در سالهای 1347 و 1352.
مرتبه علمی:
استادیار گروه روانپزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1347، ارتقاء به مراتب علمی دانشیاری و استادی در سالهای 1354 و 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اپیدمیولوژی در روانپزشکی، سردمزاجی، شهرنشینی، نوروز جنگ، ارزشیابی استرس، علل فرار نوجوانان، علل گرایش به مواد مخدر، هذیان حسادت، لکنت زبان، افسردگی مقاوم به درمان، استاد راهنمای 46 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 10
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
شخصیت از دیدگاه مکاتب، جنبه‌های مختلف روان‌شناسی زن، مبانی بیولوژیک رفتار انسان تعامل عوامل زیستی روانی، اجتماعی، زبان و نقش اسطوره و تاریخ در تکوین شخصیت و شناخت روان پزشکی در رابطه با بیماریهای زنان و مامایی، مسائل نوجوانان، مبانی روان شناختی کهن سالی، اصول گروه درمانی، خواب و اختلالات آن، الکتورآنسفالوگرافی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 33، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
جنبه‌های مختلف روانپزشکی با تأکید بر اهمیت تعامل عملکرد و ساختار سیستم عصبی مرکزی و تکوین رفتار عادی و غیر عادی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ایلاقی، شرف‌الدین، شرف‌الزمان ابوعبداللّٰه محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 536 ق)، طبیب. اصل وی از ایلاق نیشابور بود و در باخزر و بلخ اقامت داشت. وی از شاگردان مشهور ابوالعباس لوکری بود که در مسائل نظری و علمی حکمت توانا و در طب نیز ماهر بود. او در جنگ قطوان نزدیک سمرقند کشته شد. در برخی آثار او را شاگرد ابن‌سینا نوشته‌اند که با توجه به سال مرگ وی احتمالا درست نیست. تصنیفات بسیار پدید آورد مانند: «الفصول الایلاقیه»، در کلیات طب که به نامهای «اختصار القانون» یا «مختصر القانون» ابوعلی سینا و یا «شرح ایلاقی» نیز آمده است. آثار دیگری نیز به وی نسبت داده‌اند از جمله: «اللواحق»؛ «دوست نامه»؛ «سلطان نامه» و «اعداد الوفق».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (22/8)، اعیان الشیعه (101/10)، تاریخ ادبیات در ایران (294/2)، تاریخ طب (695/2)، تاریخ نظم و نثر (728)، الذریعه (509/2)، ریحانه (211/1)، سرآمدان فرهنگ (210 -209 /1)، کشف الظنون (1266 ،77)، لغت‌نامه (ذیل/ ایلاقی)، معجم المؤلفین (123/12 ،82/9).

ایلخانی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده:-، دانشگاه: آزاد اسلامی کرج.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دارای تحصیلات عالی و دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
استاد دامپزشکی دانشگاه آزاد اسلامی کرج.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریها و جراحی‌های مختلف در سگ، تدریس در بخش جراحی دانشکده دامپزشکی TROPETSREDNO واقع در پرتوریا کشور آفریقای جنوبی به مدت 3 ماه، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه دکترا در رشته دامپزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی عمومی و اختصاصا دام‌های کوچک.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 14، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
علوم دامپزشکی، بیماریهای درونی، جراحی دامهای کوچک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ایماندل، کرامت‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت محیط، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی، متخصص در رشته بهداشت محیط، متخصص در رشته کلینیکال پاتولوژی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشت محیط زیست، کیفیت آب، آلودگی آب، ارزشیابی گندزداها، آلودگی هوا، عفونت بیمارستانی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 35 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بهداشت مواد غذایی، شیمی و میکروبیولوژی آب و فاضلاب، گندزداها، ضد عفونی کننده‌ها و پاک کننده‌ها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 35، تعداد مقالات به زبان خارجی: 11
زمینه علمی مقالات:
بهداشت محیط زیست، آب، هوا، فاضلاب، گندزداها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آدرنگی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی صنعتی، دانشکده داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و داروسازی در سال 1350، درجه S.E.C در داروسازی صنعتی از دانشگاه لیون فرانسه در سال 1352، دیپلم تخصصی D.E.R.S در رشته درموفارماسی از دانشگاه پاریس در سال 1356، دکترای تخصصی ETAT در داروسازی صنعتی در سال 1361.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی، داروسازی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حدود 100 پایان‌نامه و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
داروسازی، فیزیولوژی پوست و داروهای پوستی، اصول فارماکوسینتیک بالینی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 55، تعداد مقالات به زبان خارجی 12
زمینه علمی مقالات:
داروسازی صنعتی و فرآورده‌های بهداشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آذر، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1281 ش)، پزشک. دکتر آذر در مشهد متولد شد و در همان جا تحصیلات مقدماتی خود را به پایان رسانید و سپس به تهران آمد و ابتدا در دارالفنون و سپس در مدرسه‌ی طب ادامه‌ی تحصیل داد و در 1307 ش گواهینامه‌ی دکترای پزشکی را دریافت کرد و جزو اولین گروه دانشجویان برای تکمیل تحصیلات عازم فرانسه شد و پس از گذراندن امتحانات تشریح و بافت‌شناسی در دانشگاه لیدن دوره‌های انگل‌شناسی و میکروب‌شناسی را نیز به پایان رسانید. درس تکمیلی بیماریهای گوارشی را نیز خواند و پایان‌نامه خود را درباره «ناراحتیهای ناشی از اشکال جریان و جذب و دفع هوا و بخارات دیگر معده و امعاء» تهیه و سرانجام در 1313 ش به دریافت دانشنامه دکترای پزشکی از دانشگاه پاریس، و مدال برنز، نائل گردید و سپس به ایران آمد و ریاست بیمارستانهای رازی و وزیری را بر عهده گرفت، در ضمن استاد کرسی پزشکی بالینی شد. دکتر آذر مدتی نیز وزیر معارف شد. اثر او عبارت است از: «بیماریهای عفونی».[1]
متولد 1280 در مشهد. پدرش میرزا علی آقا تبریزی مجتهدی بلندپایه بود و در دوره‌ی اول از طرف روحانیون و طلاب مشهد به نمایندگی مجلس انتخاب شد. مهدی آذر پس از انجام تحصیلات مقدماتی و متوسطه وارد مدرسه‌ی عالی طب شد و درجه‌ی دکترا دریافت نمود. سپس از طرف دولت برای ادامه‌ی تحصیل عازم اروپا شد و از دانشگاه پاریس در رشته‌ی طب عمومی و امراض داخلی تخصص گرفت. پس از مراجعت به ایران وارد دانشگاه تهران شد و به مقام دانشیاری و استادی دانشکده‌ی پزشکی رسید. در وزارت بهداری هم شاغل مقامات مختلف شد و مدتها ریاست بیمارستان رازی با او بود. در 1329 سپهبد رزم‌آرا که در آن وقت نخست‌وزیر بود سرزده از بیمارستان رازی بازدید کرد. وضع آشفته‌ی بیمارستان و شکایت مراجعین رئیس دولت را عصبانی نمود. از دکتر آذر توضیحاتی خواست و او نیز با پاسخ درشت و تند خود نخست‌وزیر را عصبانی‌تر کرد. رزم‌آرا در جواب جسارت رئیس بیمارستان بر صورت او سیلی نواخت و دستور داد مأموران دژبان توقیفش کنند. خبر سیلی خوردن استاد دانشگاه و رئیس بیمارستان رازی موج اعتراض شدید اطباء و استادان دانشگاه را به دنبال داشت و دانشکده‌ی پزشکی به حال تعطیل درآمد. دکتر جهانشاه صالح وزیر وقت بهداری سخت به تلاش افتاد تا قضیه

را فیصله دهد. سرانجام رزم‌آرا حاضر شد در جمع استادان دانشگاه حضور یافته و از عمل خود اظهار ندامت نماید و بدین ترتیب ماجرا خاتمه یافت. دکتر مهدی آذر در این جریان معروفیت بیشتری یافت، از طرف مخالفین رزم‌آرا مورد حمایت قرار گرفت و به همکاری دعوت شد. در 1331 دکتر مصدق در کابینه‌ی خود سمت وزارت فرهنگ را به او سپرد. مادام که مصدق در مقام نخست‌وزیری بود او هم وزارت فرهنگ را اداره می‌کرد. در مرداد 1332 بدنبال سقوط مصدق او نیز دستگیر و زندانی گردید. چند ماهی در حبس ماند تا اینکه مورد عفو قرار گرفت و آزاد شد، ولی کار دانشگاهیش را به او ندادند و او بدون سر و صدا به طبابت پرداخت و دور از غوغای سیاسی به زندگی خود ادامه داد تا اینکه بار دیگر فعالیت سیاسی را آغاز کرد و از افراد فعال در جبهه‌ی ملی گردید. چند بار با تعرض روبرو و بازداشت شد، ولی از مبارزه دست برنداشت. آذر طبیبی حاذق، استادی دانشمند و انساندوست بود. در پیشه‌ی طبابت هیچگاه طمع و حرص و ولعی از او دیده نشده است. وی در سال 1373 درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی معاصر (111 -101)، مؤلفین کتب چاپی (356 -355 /6).

آذربال، آفاق

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آذرخش، حسنعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1298 ش)، پزشک، نویسنده و شاعر، متخلص به شکیبا. در دارالفنون و دبیرستان ادب به تحصیل پرداخت و سپس به رشته‌ی پزشکی روی آورد و برای تکمیل این رشته به فرانسه رفت. وی علاوه بر پزشکی با شعر و شاعری نیز انس و الفت داشت. دوبار به سفر حج رفت. وی در وزارت بهداری سرپرست امور مبارزه با تریاک شد. از آثار او است: «آفت زندگی، مبارزه‌ی با تریاک و الکل و سیفلیس و فحشا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فرهنگ سخنوران (510)، مؤلفین کتب چاپی (679 -678 /2).

آذری تاکامی، قباد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی آبزیان، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آرام، شهناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
دکتر شهناز آرام در سال 1335 در شهر یزد بدنیا آمد. در سال 1353 دیپلم تجربی خود را از شهر یزد اخذ کرد در همان سال در رشته پزشکی دانشگاه اصفهان پذیرفته شد و در سال 1360 در رشته پزشکی فارغ التحصیل شد و در سال 1365 تخصص زنان و مامایی را از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دریافت داشت. نامبرده هم اکنون عضو هیئت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان است. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : زنان و مامائیوالدین و انساب : پدر شهناز آرام، مرحوم علی آرام و دارای شغل آزاد بود و مادرش نیز خانه‌دار بوده است. "برادر اول دبیر ریاضی و بازنشسته آموزش و پرورش یزد است. برادر دوم مهندس برق و در اصفهان مشغول به کار است. خواهرم نیز لیسانس ادبیات فارسی می باشد."خاطرات کودکی : " دوران کودکی در یزد بودم و در دبستان و دبیرستان اشرف (سابق) تحصیل کرده ام. از دانش آموزان درس خوان و فعال بودم."تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رسمی دکتر شهناز آرام به قرار زیر است: • دیپلم تجربی در سال 1353 • پزشکی عمومی پزشکی عمومی. 1360 • زنان و مامایی تخصص. 1365خاطرات و وقایع تحصیل : "مهمترین وقایع دوران تحصیل پزشکی عمومی من زلزله طبس بود که تقریبا همزمان با شروع انقلاب اسلامی بود. من در آن زمان به عنوان دانشجوی پزشکی در خدمت زلزله زدگان بودم."همسر و فرزندان : همسر دکتر شهنازآرام، آقای جعفرگلشاهی (؟) دارای بورد تخصصی قلب و عروق و هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان می باشد. ماحصل این ازدواج سه فرزند می باشد. فرزند اول دختر، پزشک عمومی فرزند دوم رزیدنت سال دوم رشته زنان و مامایی در دانشگاه علوم پزشکی تهران فرزند سوم پسر و دانشجو رشته دندانپزشکی دانشگاه اصفهان است.وقایع میانسالی : دکتر شهناز آرام از مهمترین واقعه دوران میانسالی خود وقوع انقلاب اسلامی ایران را متذکر می‌شود.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : • عضو هیئت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، • اجرای کمیته تحقیقات تنظیم خانواده، • پزشک معتمد بیمارستان شریعتی، • پزشک معتمد بیمارستان شهید بهشتی، • عضو کمیسیون پزشکی قانونی، • داوری پایان نامه های کارشناسی ارشد، • رابط پژوهشی گروه زنان، • رئیس بخش زنان

بیمارستان الزهرا، • ریئس بخش زنان بیمارستان امین، • عضو کمیسیون شورای عالی پزشکی، • عضو کمیته علمی بررسی مقالات ششمین کنگره بیهوشی و مراقبتهای ویژه، • عضو کمیته کانسر زنان استان، • عضو کمیته کاهش سزارین، • عضو کمیته مرگ و میر بیمارستان شهید بهشتی، • عضو کمیته مشورتی دانشکده پزشکی، • عضو هسته آموزش گروه زنان، • عضو هیئت تحریریه مجله زنان مامایی و نازایی، • عضو هیئت مدیره سازمان نظام پزشکی، • عضو هیئت ممتحنه دانشنامه تخصصی رشته زنان و زایمان، • عضوکمیته تحقیقات تنظیمات خانواده، • مسئول آموزش دستیاران گروه زنان و مامایی، • هیئت ممتحنه تخصصی بالینی ارتقاء گواهینامه تخصصی، • کارشناسی مقاله جهت فصلنامه علمی پژوهشی باروری و ناباروری و برگ ضمیمه دانشگاه علوم پزشکی تهران، 1384-1385، • برگ ماموریت اداری جهت کارهای وزارتخانه و 21 برگ ضمیمه آن تهران، 1379- 1385، • پزشک معتمد دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، 1379- 1385، • کارشناس سازمان نظام پزشکی و عضو هیات بدوی انتظامی سازمان نظام پزشکی، 1379-1385، • مدیر گروه زنان و مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، 1380- 1384، • عضو کمیته علمی سمینار تازه های باروری و ناباروری از منظر ایمونولوژی اصفهان، 1382- 1382، • عضو کمیته علمی سومین همایش مراقبتهای ویژه پزشکی ایران اصفهان، 1382-1382. • رئیس بخش زنان و مامایی بیمارستان الزهرا (س) بیمارستان الزهرا، 1379- 1380.فعالیتهای آموزشی : ارتقاء مهارت‌ها: • participation in national workshop on training family planning conunseling metods • اولین سمینار رزمی و اورژانس • اولین همایش سالانه سونوگرافی در زنان و مامایی • روش تدریس و ارزیابی دانشجو • سمینار انکولوژی زنان • سمینار انکولوژی زنان • سمینار تغذیه در پزشکی • سمینار روشهای ختم حاملگی • سمینار کاربرد لیزر در بیماریهای زنان • سومین کنگره سراسری بازآموزی زنان و مامایی • شرکت در کارگاه آموزش روش تحقیق • شرکت در کارگاه آموزش کلینیکال فارماکولوژی • شرکت در کارگاه ارزشیابی پیشرفت تحصیلی • شرکت در کارگاه باز آموزی ترویج تغذیه با شیر مادر • کارگاه آموزشی روش تدریس و ارزیابی دانشجو • کارگاه آی.یو.دی و پاپ اسمیر • کارگاه تغذیه با شیر مادر • کارگاه مقاله نویسی در زمینه بهداشت باروری • کنفرانس علمی متخصصین زنان • کنفرانسهای علمی متخصصین زنان و مامایی • کنگره رایج طبی و جراحی کودکان • مشاوره تنظیم خانواده • مقاله نویسی در زمینه بهداشت باروری • هجدهمین کنگره علمی جراحان ایران مراکزی که فرد از بانیان

آن به شمار می آید : دکتر شهناز آرام در سال 1365 با همکاری یکی دیگر از اعضاء گروه بخش زنان و مامایی بیمارستان بهشتی را راه‌اندازی کرد.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : • شرکت در جلسات کمیسیون پزشکی قانون پزشکی قانون، 1382 - 1385 • شرکت فعال در جلسات کمیته ترویج زایمان طبیعی در معاونت درمان معاونت درمان، 1379 - 1385 • شرکت فعال در جلسات کمیته تخصصی بررسی مرگ مادران در معاونت درمان معاونت درمان، 1379 - 1385 • شرکت فعال در جلسات کمیته تخصصی سزارین در معاونت درمان معاونت درمان، 1379 - 1385 شاگردان : شهناز آرام از سال 1365 تاکنون شاگردان و دانشجویان زیادی را تحت تعلیم خود داشته است.آرا و گرایشهای خاص : دکتر شهناز آرام، متخصص زنان و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، درخصوص جدیدترین روش‌های جلوگیری از بارداری که در دنیا ارائه شده است، می‌گوید: «قرص ضد بارداری به نام یاسمین با سطح هورمونی پایین یکی از جدیدترین قرص‌های پیشگیری از بارداری است که به خصوص در زنان حساس به قرص‌های ضدبارداری کاملاً موفق و تأثیرگذار بوده است.» جوائز و نشانها : برتری‌ها، جوایز و نشان‌ها: • تشکر و قدردانی به خاطر برگزاری سمینار بزرگداشت روزهای جهانی شیر مادر و تنظیم خانواده، • تشکر و قدردانی به خاطر تلاش و تدبیر ارجمند و تجارب مفید در برنامه تامین سلامت خانواده، • تشکر و قدردانی به خاطر زحمات بی دریغ وی در بیمارستان الزهرا، • تشکر و قدردانی به خاطر مشاوره با پزشکی قانونی پزشکی قانونی استان، • تشکر و قدردانی به خاطر همکاری با دفتر آموزش مداوم، • تشکر و قدردانی به خاطر امور آموزشی و اجرایی در بخش زنان بیمارستان الزهرا، • تشکر و قدردانی به خاطر برگزاری انتخابات نظام پزشکی ریاست دانشگاه علوم پزشکی، • تقدیر نامه به خاطر سخنرانی در سمینار دی. آی. سی و درمانهای آن، • تقدیر نامه ویژه مدرسین و اعضاء هیئت علمی، • تقدیر و تشکر به خاطر سخنرانی در واحد مامایی در کارگاه مادر و نوزاد در معرض خطر، • تقدیرنامه برای برگزاری کارگاه باروری و ناباروری، • صحیفه سپاس برای طراحی و برگزاری امتحانات بورد فوق تخصصی.چگونگی عرضه آثار : دکتر آرام مقالات متعددی را در مجلات علمی داخلی و خارجی به چاپ رسانیده است. (حدود 30 مقاله)

آرمین، کمال الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1294 ش)، پزشک و نویسنده. وی پس از پایان تحصیلات مقدماتی، در دبیرستان ثروت در تهران تحصیلات متوسطه را گذراند و پس از آن تحصیلات عالی خود را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به پایان رساند. پایان‌نامه‌ی تحصیلی او در زمینه‌ی «روند چسبندگی سخت‌شامه در کاسه‌ی سر کودکان و اهمیت جراحی آن» بود. پس از پایان تحصیلات عهده‌دار مشاغل مختلف گردید، مانند: دستیار آسیب‌شناسی، رییس درمانگاه آسیب‌شناسی، دانشیار کرسی آسیب‌شناسی، استاد بی‌کرسی. او مردی وارسته بود و تا جایی که می‌توانست مشکلات مادی دانشجویان خویش را به طرق گوناگون رفع می‌نمود. از آثار وی: «آسیب‌شناسی لنفوگرانولوماتوز بدخیم در ایران»؛ «آسیب‌شناسی آزردگی گانگلیون استلر»؛ «سرطان‌شناسی»؛ «آسیب‌شناسی آزردگیهای سیستم رتیکولوآندوتلیال»؛ «بیماریهای دهان و دندان»؛ «آسیب‌شناسی آزردگی سورنال غده فوق کلیوی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (28 -27 /1)، زندگینامه مشاهیر رجال پزشکی معاصر (382 ،14 ،13 /1)، مؤلفین کتب چاپی (89 -88 /5).

آزاد، حسین‌خان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1355 ق). پزشک، نویسنده و شاعر. وی فرزند میرزا یوسف‌خان مستشارالدوله بود. تحصیلات خود را در رشته‌ی پزشکی در دانشگاه لندن به پایان رساند. پس از بازگشت به ایران جزو پزشکان دربار ناصری درآمد و از ظلّ‌السلطان پسر ناصرالدین شاه لقب حکیم‌باشی گرفت. اما چون استبداد قاجار و وضع نامطلوب سیاسی و اجتماعی ایران را تاب تحمل نداشت، به فرانسه رفت و تا پایان عمر در پاریس به سر برد. وی مجموعه‌ی نفیسی از نسخ خطی فارسی گردآوری کرده بود که پس از مرگ او توسط انتشاراتی «کواریچ» در لندن حراج شد. اثر وی: ترجمه‌ی «مثنوی» مولوی است از فارسی به فرانسه. دو مجموعه منتخب از اشعار آزاد به نامهای «گلزار معرفت» و «صبح امید» جداگانه به فرانسه ترجمه و در 1906 و 1907 م در لیدن منتشر شده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (29 /1)، شرح حال رجال (378 /1)، مؤلفین کتب چاپی (686 -685 /2)، یادگار (س 3، ش 4، ص 21 -19).

آزردگان، فیروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه عملی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343، درجه MPH آمار حیاتی از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1348، درجه آمار حیاتی (جمیعت‌شناسی) از کارولینای شمالی آمریکا در سال 1350.
مرتبه عملی:
استادیار گروه اپیدمیولوژی و آمار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1351، دانشیار در سال 1356، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1369 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرحهای بهداشتی در زمینه کودکان، طرحهای مختلف آمار حیاتی و داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارات بر تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه عملی تألیفات:
بهداشتی، اپیدمیولوژی، نمونه‌برداری آماری.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 16، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
آمار حیاتی، K.A.P نوزادان، اپیدمیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آزرم، طالب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: هماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1354، دکترای تخصصی داخلی در سال 1316، فوق تخصص هماتولوژی از ایران در سال 1363، دوره‌های آموزشی در زمینه پیوند مغز استخوان در ایتالیا و آمریکا.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم اصفهان در سال 1360، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1370.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پیوند مغز استخوان، لیزوزیم در تشخیص و درمان لوسمی‌های حاد، بررسی ضایعات مفصلی در بیماران هموفیلی، مطالعه اثرات فرآورده‌های گیاهی ضد سرطان، بررسی انواع و شیوع فوریتهای بیماران انکولوژی، بررسی زونا در افراد مبتلا به بیماری هوچکین، بررسی 76 مورد PTr مزمن و تازه‌های درمان آن، بررسی 54 مورد سرطان معده در اصفهان، مطالعه 50 مورد بیماری CLL در اصفهان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 22 پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و 8 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول هماتولوژی در روش‌های آزمایشگاهی، هماتولوژی بالینی، معاینه فیزیکی، پیوند مغز استخوان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 60، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای خون، سرطان، طب داخلی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آزموده، عذرا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
عذرا آزموده متولد 1336ه.ش تهران، پس از اخذ دیپلم در 1354دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه ملی ایران (شهید بهشتی)، تخصصی زنان و زایمان از دانشگاه تهران و نیز تحصیلات فلوشیپ در رشته نازایی و ivfاز دانشگاه تهران در 1375 و گذراندن مدت کوتاهی در مینی لاپاراتومی tlدرفیلیپین به عنوان دانشیار در بیمارستان میرزا کوچک خان تهران مشغول به کار است.گروه: علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانتحصیلات رسمی و حرفه ای : عذرا آزموده تحصیلات ابتدایی را در دبستان نجفی قدسی درسال1343 و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان صیانت و امامیه گذراند. و پس از اخذ دیپلم در 1354، وارد دانشگاه شهید بهشتی شد وی دارای دکتری پزشکی عمومی از آنجا، تخصص زنان و زایمان و فلوشیپ در رشته نازایی و ivf از دانشگاه تهارن (1375) می‌باشد. وی دوره کوتاه مدت آموزش در مینی لاپارتومیTL را در فیلیپین گذرانده است.خاطرات و وقایع تحصیل : اخذ تخصصی در زمینه زنان و زایمان موجب شد که دکتر عذرا آزموده از آن پس در این رشته به تحقیق و مطالعه و ادامه تحصیل بپردازد.فعالیتهای ضمن تحصیل : عذرا آزموده در کنار مداوا و تدریس به تحقیق، و مطالعه و تالیف آثاری در زمینه زنان و زایمان، و نازایی و IVF نیز پرداخته می پردازد.وقایع میانسالی : عذرا آزموده پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان به عنوان عضو هئیت علمی بیمارستان میرزا کوچک خان استخدام شد. وی هم اکنون در آنجا سمت دانشیاری دارد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : - دانشیار گروه زنان و زایمان بیمارسنان میرزا کوچک خان - نماینده معاونت درمان وزارت بهداشت در مسائل اورژانش بیمارستانها - معاونت آموزشی بیمارستان میرزا کوچک خان از سال1372در IPPF در زمان معاونت دکتر زالی - تدریس در دانشکده مامایی و پرستاری دانشگاه تهران - عضو کمیته کشوری شروع تغدیه با شیر مادر در سال 1378فعالیتهای آموزشی : عذرا آزموده پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان به عضویت هئیت علمی بیمارستان میرزا کوچک خان در آمده وی هم اکنون در آنجا دانشیار است. و نیز مدتی را در دانشکد مامایی و پرستاری دانشگاه تهران مشغول به تدریس بوده است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : عذرا آزموده در کنار مداوا و رسیدگی به امور مربوط به مسئولیت های خود به مطالعه و تحقیق و

تالیف نیز می پردازد.چگونگی عرضه آثار : عذرا آزموده مقالات خود را در مجلات معتبر داخلی و بین المللی به چاپ رسانیده است. ایشان دارای تحقیقات و تالیفاتی در زمینه ناباروری، IVF و بیماریهای مربوط به زنان و زایمان می باشد که مجلات معتبر داخلی و بین المللی به چاپ رسیده است.

آشتیانی‌پور، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی دانشیار، رشته: آشیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آقاخاوری، امیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آقالر آذربایجانی، ولی‌اللَّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1275 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به ولی. میرزا ولی‌اللَّه آذربایجانی اصلش از هشترود تبریز است. از جانب اولیای دولت لقب حکیم‌باشی نظام داشت و اطبای زمان به دانش و تبحر او در طب معترف بودند. بیمارستان دولت با لوازم آن به او سپرده شد بود و از طرف ناصرالدین شاه به جمع شیوه درمان فرنگی و ایرانی و تألیف کتابی در یک جلد در این زمینه مأمور شد. در میان مردم به میرزا آقالر مشهور بود. در مجموعه‌ی «قلندر شاه» بعضی از اشعار عربی و فارسی او موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (2042 -2041 /3)، فرهنگ سخنوران (988)، گنج شایگان (481 -478).

آقسرایی، جمال‌الدین محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 770 ق)، طبیب، عارف و محقق. وی در شهر آقسرای قونیه در مدرسه معروف به سلسله یا مسلسله مدرّس بود. او معاصر با میر سید شریف جرجانی بود. شاگردان او سه طبقه بوده‌اند که یکی در حین رفتن به مدرسه و دیگری در داخل مدرسه و سومی در خارج آن، کلمات استاد را استماع می‌نمودند و از روی تقلید حکمای یونان یکی را مشائیّون نام داده و دیگری را هم رواقیّون می‌نامیدند. از آثارش: «حاشیه کشاف»؛ «ایضاح الایضاح» یا «شرح الایضاح»، در معانی و بیان؛ «حل الموجز» یا شرح «موجز القانون» ابن‌نفیس، در طب؛ «شرح اللباب»، در نحو، به نام «کشف الاعراب» که در 740 ق در شیراز از تألیف آن فراغت یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ایضاح المکنون (2/ 433)، ریحانه (1/ 58)، لغت‌نامه (ذیل/ آقسرایی)، کشف الظنون (1900، 1544، 1478، 1192، 687، 210، 36)، معجم المؤلفین (11/ 192، 273) هدیة العارفی (2/ 166).

آل محمد، محمدجعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1341، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه تهران در سال 1362، کارشناسی ارشد (M.P.H) در انستیتو سلطنتی هلند در سال 1352 و کارشناسی ارشد C.T.M در دانشگاه لندن در سال 1356.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شوک، برونشیت مزمن و آمفیزم، سل استخوان، مننژیت سلی، مننژیت باکتریال، تدریس دروس مختلف بهداشتی شامل، بهداشت عمومی، اپیدمیولوژی آمار، بیماریهای عفونی، بهداشت حرفه‌ای استاد راهنمای 5 پایان‌نامه دکترای پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تدوین جزوات درسی در علوم مختلف بهداشتی و بیماریهای عفونی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی مقایسه‌ای تست جلدی مانتو، هیف.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آل یاسین، اشرف

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
اشرف آل یاسین درسال1336 در اراک متولد شد. وی پس از اخذ دیپلم در 1354 اززادگاه خود، وارد دانشگاه تهران شد. وی دارای دکتری پزشکی عمومی 1360، تخصص زنان و زایمان 1365 و فلوشیپ نازایی از دانشگاه علوم پزشکی تهران(1374)است. وی هم اکنون عضو هئیت علمی و دانشیار رشته نازایی دانشگاه علوم پزشکی تهران است.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : نازایی

آثار : آیا هیبوپرولاکتینمی یک عامل اصلی در ایجاد نازایی است. ویژگی اثر : دکتراشرف آل یاسین مقاله مذکور را در مجله دانشکده پزشکی تهران در شماره یکم و درسال 1378 منتشرکرده است.2 بررسی اثر سن زن به عنوان یک فاکتور موثر در موقعیت روش تزریق داخل سیتوپلاسمی اسپرم در بخش نازایی بیمارستان شریعتی ویژگی اثر : مقاله مذکور توسط دکتر اشرف آل یاسین در مجله زنان و مامایی ایران مربوط به دانشگاه پزشکی مشهد درسال 1379 به چاپ رسید3 بررسی عوامل خطر سازه در بروز سندرم تحریک بیش از حد تخمدان در بیماران نازایی مراجعه کننده به مرکز ناباروری بیمارستان شریعتی تهران ویژگی اثر : دکتر اشرف آل یاسین مقاله حاضر را در مجله دانشگه علوم پزشکی کرمان در دوره هشتم، شماره دوم به چاپ رسانیده است.4 بیماریهای التهابی لگن ویژگی اثر : کتاب بیماریهای التهابی لگن از جمله تالیفات دکتر اشرف آل یاسین است که به طور مشترک با دکتر آقا حسینی درسال 1375 انجام داده است.

آل‌طیب شوشتری، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1350 -1275 ق)، فقیه اصولی، منجم، ریاضیدان و طبیب. مشهور به آقا سید بزرگ. از فرزندزادگان سید نعمت‌اللّه جزایری است. در شوشتر متولد شد و در محضر آقا سید محمدعلی شیخ‌الاسلام و آقا سید محمدعلی معلم ادبیات و در نزد آقا سید عبدالصمد جزایری و شیخ عبدالرحیم شوشتری، از شاگردان شیخ مرتضی انصاری، فقه و اصول را آموخت و در نزد سید جعفر سید الاطباء همدانی طب را فراگرفت. وی در نجوم و ریاضی و خوشنویسی مهارت کامل داشت. او عمر خویش را در ریاضت و عبادت و تدریس بسر برد. از آثار وی تقویمی است که خودش استخراج کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :گنجینه‌ی دانشمندان (412 -410 /5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 465 -463 /14).

آملی، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

آنی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد بیوشیمی از ایران در سال 1354، دکترای بیوشیمی بالینی از دانشگاه لندن کالج چلسی در سال 1358.
مرتبه علمی:
عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال 1358، دانشیار دانشکده داروسازی داشنگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تداخل هورمونها و سیستم‌های آنزیمی مغز در طی دوران تکامل مغز، متابولیسم مواد شیمیائی، بررسی مقایسه‌ای تداخل آلومینیم و کروم در متابولیسم آهن، ارزشیابی مواد مغذی غذاهای کودکان در داروخانه‌های ایرانی، بررسی شیوع کم خونی تغذیه‌ای در کودکان دبستانی، بررسی میزان مس، روی و فعالیت سرولوپلاسمین در انواع مختلف سرطان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 46 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی: 22
زمینه علمی مقالات:
زمینه‌های مختلف بیوشیمی، متابولیسم عناصر شیمیائی، رابطه بین غلظت ویتامین H و فراکسیونهای مختلف چربی سرم، اثر داروهای ضد چاقی بر میزان گلوکز خون و متابولیسم بافت چربی، اثر آلومینیم بر پارامترهای مرتبط با متابولیسم بافت استخوانی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باجغلی، مرتضی

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باستان، نصرت الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1356 -1282 ش)، چشم‌پزشک. در تهران و در خانواده‌ای ظاهرا از اهالی آذربایجان متولد شد. تحصیلات مقدماتی را ابتدا در مکتب‌خانه و سپس در مدرسه‌ی صفائیه و تربیت فراگرفت، پس از آن دارالفنون را به پایان رسانید. نصرت الله دوره‌ی پزشکی را در مدرسه‌ی طب تهران و در سال 1307 ش گذراند. و در سال 1307 ش جزء اولین گروه محصلین اعزامی به اروپا، به فرانسه رفت و در دانشگاههای بردو و پاریس دوره‌ی پزشکی عمومی را خواند و در رشته‌ی چشم‌پزشکی متخصص شد. در سال 1315 ش به ایران بازگشت و به تدریس در رشته‌ی پزشکی پرداخت و مشاغلی را عهده‌دار شد. وی غیر از تألیفاتی که در رشته‌ی تخصصی خود داشت اهل ذوق و قلم بود. از دیده‌ها و شنیده‌های خود داستانهای کوتاه طنزآمیزی نوشت و از آن نوشته‌ها دو مجموعه به نامهای: «افسانه زندگی» و «چهل تیکه» منتشر ساخت. از آثار وی در پزشکی: «اورام ملتحمه»؛ «بیماریهای چشم و درمان آن»؛ «بیماریهای گوش و حلق و بینی و حنجره»؛ «تراخم»؛ «چشم و بیماریهای آن»؛ «کیمیا پزشکی».[1]
مدرس، پزشک، ادیب.
تولد: 1282.
درگذشت: آذر 1361.
نصرت‌الله باستان تحصیلات مقدماتی خود را در مکتب و نزد میرزا علی‌اکبر و با خواندن عم جزء آغاز کرد. پس از مدتی مکتب را ترک گفت و به مدرسه‌ی صفائیه و سپس به مدرسه تربیت رفت. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی وارد دارالفنون شد (شرح این بخش در کتاب افسانه زندگی آمده است) سپس وارد خدمات دولتی شد و در نقلیه‌ی قشون مشغول به کار شد. در سال 1307 در میان اولین گروه محصلین اعزامی به اروپا رفت. در شهر بردو فرانسه مشغول به تحصیل شد و بالاخره پس از هفت سال اقامت در کشور فرانسه، و گذراندن دوره‌ی دکترای دانشگاه پاریس در سال 1315 به تهران مراجعت کرد. در همان موقع در بیمارستان‌های سینا و شهرداری مشغول به چشم‌پزشکی شد. کتابی در ششصد صفحه تحت عنوان بیماری‌های چشم و درمان آن نوشت. وزارت فرهنگ این کتاب را به چاپ رسانید. سپس به ریاست بخش چشم‌پزشکی بیمارستان وزیری منصوب شد و در سال 1328 به مقام استادی کرسی

بالینی نایل آمد و در این سمت بعدها به بخشی از بیمارستان هزار تختخوابی (این بیمارستان به نام امام خمینی تغییر نام داده است) منتقل شد و از شرکای بیمارستان مهر در تهران شد. اثر دیگر دکتر باستان در زمینه‌ی پزشکی نازایی و فرزند زیادی (1348) است.
دکتر باستان بخشی از کتاب افسانه‌ی زندگی یا خواب پریشان (1344) را به شرح گذشته و حکایت دوران مدرسه اختصاص داد و در بخش دیگر به خیال پردازی درباره‌ی آینده و مرگ پرداخت (اقتباسی از کمدی الهی دانته، نویسنده ایتالیایی). کتاب دیگر او چهل تیکه (1351)؛ حاوی 45 قطعه‌ی طنزآلود از ماجراهای زندگی خود اوست. از آثار دیگر اوست: اورام ملتحمه (1315)؛ بیماری‌های گوش و حلق و بینی و حنجره (با همکاری دکتر مصطفی بهشتی شیرازی، جلد اول، تهران، 1327)؛ تراخم (با همکاری دکتر حمید محسنین و دکتر سهراب داروگر، جلد اول، تهران، 1341)؛ چشم و بیماریهای آن (تهران، 1335)؛ کیمیا پزشکی. دکتر باستان در سال 1323 نیز نشریه‌ی «باستان» را منتشر می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (10/2)، زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی (321 -219 /1)، مؤلفین کتب چاپی (563 -562 /6).

باستان‌حق، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باستی، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1340، دیپلم تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343، گذراندن دوره تخصصی بیماریهای گرمسیری و انگلی از دانشگاه لیورپول انگلستان در سال 1350، کارشناسی روزنامه نگاری از دانشگاه تهران و کارشناسی ارشد اداری از دانشگاه شهید بهشتی.
مرتبه علمی:
استادیار رسمی در سال 1343، دانشیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1352 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
علت یابی ایجاد کم‌خونی پلاکتی در بیماران مالاریائی و تحقیق در زمینه میکروبهای مولد اسهال‌های عفونی راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 26 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای عفونی و موارد پرستاری و مراقبت.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای عفونی، عفونت و بیماریها، بررسی و تحقیق در تعدادی از بیماران انتخابی بستری در بیمارستان بخش‌های عفونی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

باغچه بان، جبار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مبدع روش آموزش ناشنوایان در ایران و پایه‌گذار آموزش و پرورش پیش از دبستان و از پیشگامان فرهنگ و ادبیات کودکان. او در 1264ش در ایروان، از ایالات قفقاز، به دنیا آمد. پدر و جد وی از اهالی تبریز بودند. پدرش قناد، معمار و مجسمه‌ساز بود و در نقل داستانهای کهن و اشعار شاهنامه تبحر داشت. مادربزرگش، بنفشه، زنی باکفایت، طبیب محل و شاعر بود. این دو نقش مهمی در پرورش استعدادهای هنری و خلاقیت جبار داشتند. تحصیلات جبار به شیوهٔ سنتی و مکتبخانه‌ای بود. او در پانزده سالگی مجبور به ترک تحصیل شد و به حرفه‌های پدرش روی آورد. در 1284ش، به دلیل درگیریهای مذهبی، به زندان افتاد. در آنجا، هفته‌نامهٔ ملانهیب و سپس ملاباشی را می‌نوشت و مصور می‌کرد و به کمک همزنجیر و همبندش برای فروش به خارج از زندان می‌فرستاد. زندان در افکار و معتقدات او تغییرات بنیادی پدید آورد و از آن پس، با عشق به آرمان صلح و انساندوستی، فعالانه وارد زندگی فرهنگی و اجتماعی شد. باغچه‌بان تعلیم و تربیت زنان و کودکان را مهم می‌شمرد و به رغم مخاطرات موجود، پنهانی به تدریس سرِخانهٔ دختران می‌پرداخت. از اولین آثار او برای کودکان داستانهای منظوم « قیزیللی یاپراق» (برگ زراندود) و «بایرامچیلیق» (مژده‌رسانی عید) است. این آثار، با نام جبار عسکرزاده، متخلص به عاجز، در 1290ش در ایروان چاپ شد. وی، در همین اوان، با نوشتن مقالات و سرودن اشعار، همکاری خود را با روزنامهٔ فکاهی ملانصرالدین آغار کرد و در 1291ش به نشر هفته‌نامهٔ فکاهی لک‌لک در ایروان پرداخت. با آغاز جنگ بین‌الملل اول و کشمکشهای خونین میان مسلمانان و ارامنه، ناگزیر به ترکیه مهاجرت کرد. در آنجا، ابتدا تحویلدار و سپس فرماندار شهر ایگدیر شد؛ ولی چندی بعد ناگزیر به قفقاز بازگشت. وی در 1297ش، در شهر نوراشین، از توابع ایالت ایروان، مدرسه‌ای تأسیس کرد که به علت آشفتگی اوضاع دیر نپایید. در 1298ش، بر اثر شدت گرفتن خونریزیها در قفقاز، با خانوادهٔ خود به ایران آمد. باغچه‌بان خدمات فرهنگی خود را، به عنوان معلم کلاس اول، در مدرسهٔ احمدیهٔ مرند آغاز کرد و دیری نگذشت که نحوهٔ کار وی و پیشرفت شاگردانش جلب توجه نمود. اولین اثر او در ایران نمایشنامهٔ «خرخر» است که برای شاگردانش نوشت و در مدرسه اجرا کرد. در ایران زمان، امتیاز تأسیس

یک دبستان دخترانه را گرفت؛ ولی، به سبب مخالفتهای متعصبان، موفق به افتتاح آن نشد. در 1299ش، به جهت حسن شهرتش، بنا به دعوت رئیس فرهنگ آذربایجان، به تبریز رفت و در آنجا به کار خود ادامه داد. در این زمان، با روش تازهٔ خویش نوشتن کتاب اول را برای کودکان آغاز نهاد. باغچه‌بان برای تدریس مواد گوناگون درسی، وسایل سمعی و بصری ساخت و کتاب الفبای آسان را برای تدریس فارسی به ترک‌زبانان بزرگسال نوشت. وی، با همکاری همسر و همکارش، صفیه میربابایی، به تدریس دختران در کلاسهای مخصوص نیز موفق شد. وی، در این زمان، «جمعیت حمایت معلمین» و «جمعیت تئاتر» را تأسیس کرد و نمایشنامه‌های انتقادی، از جمله حیات معلمین و اِرکَک خالاقیزی(خاله‌قزیِ‌نَر)، را نوشت. باغچه‌بان در 1303ش، بنا به پیشنهاد رئیس فرهنگ آذربایجان، کودکستانی به نام «باغچهٔ اطفال» در تبریز تأسیس کرد و نام خانوادگی خود را از عسکرزاده به باغچه‌بان تغییر داد. وی، برای کودکان، بازیها و کاردستیهای جدید و تزئینات و صورتکهای گوناگون ساخت و شعر، سرود و نمایشنامه نوشت، و به یاری همسرش، که با موسیقی آشنا بود، در کودکستان نمایشهای آهنگین اجرا کرد. در1305، با توجه به حالات یک کودک ناشنوا در «باغچهٔ اطفال» به فکر تدریس به ناشنوایان افتاد و کار تدریس به کر و لالها را با سه پسر ناشنوا آغاز کرد. باغچه‌بان در آموزش ناشنوایان هیچگونه تجربه قبلی یا دسترسی به کتاب و مقالاتی در این باره نداشت. او، در پرتو تجربهٔ شخصی، به نقش مهم حس باصره و لامسه در آموزش زبان به ناشنوایان پی برد. صداهای زبان فارسی را به دو دستهٔ حنجره‌ای(آوایی) و تنفسی(بی‌آوا) و هر یک از این دو گروه را به ممتد و غیر ممتد تقسیم کرد. وی «الفبای دستی گویا» را، که در نوع خود در جهان بی‌نظیر است، بر پایه ویژگی صداها و شکل حرفها ابداع کرد. در این الفبا، بر خلاف بعضی الفباهای دستی دیگر، از یک دست استفاده می‌شود. این نشانهای دستی، ضمن اینکه کمک به لبخوانی است، وسیله‌ای برای تعلیم و اصلاح تلفظ نیز هست. باغچه‌بان، به‌رغم خدمات فرهنگیش، مجبور به ترک تبریز شد و در1306 به دعوت رئیس فرهنگ فارس به شیراز رفت. در همان سال، «کودکستان شیراز» را تأسیس کرد و به نوشتن شعر، چیستان و نمایشنامه‌های گوناگون پرداخت که، از آن میان، مجموعه شعر زندگی کودکان و نمایشنامهٔ گرگ و چوپان را در1308و نمایشنامهٔ پیروترب و خانم‌خزوک را در 1311خود مصور و چاپ کرد و وسایل و بازیهای گوناگونی برای پرورش حافظه، حواس و اندامهای تکلم ساخت. برنامهٔ کودکستانش شامل ورزش، گردش در کوه و صحرا، تمرین رختشویی، تعلیم بنایی و خشت‌زنی و مجسمه سازی و کار بافتنی و آداب معاشرت و غیره بود. در همین زمان، کار تئاتر را نیز ادامه

داد و با همکاری نصرالله شادروان، چندین نمایشنامهٔ انتقادی به صحنه آورد. از این رو می‌توان گفت که در دههٔ اول قرن چهاردهم در کشور ما از نظر آغاز آموزش و پرورش ابتدایی و آموزش کودکان استثنائی و ایجاد فرهنگ و ادبیات کودکان برجستگی چشمگیری داشته‌است. در پایان 1311، باغچه‌بان به تهران آمد. او قصد داشت مؤسسه‌ای برای پژوهشهای روانشناسی و تربیتی تأسیس کند که به دلیل نداشتن پشتیبانی مادی و معنوی از آن منصرف شد. در این ایام، ناگزیر مدت کوتاهی در یک کارخانهٔ سیگارپیچی مشغول کار شد. در آذر 1312، باغچه‌بان، با چاپ اعلانی در روزنامهٔ اطلاعات دربارهٔ آموزش ناشنوایان، اولین کلاس ناشنوایان را، در مطب دوستش، با یک شاگرد، دایر کرد. تعداد شاگردان به تدریج به پنج نفر افزایش یافت. در پایان سال تحصیلی، وزارت فرهنگ، با احساس رضایت از نتیجهٔ آموزش ناشنوایان، ماهانه‌ای به مبلغ چهل تومان برای دبستان مقرر داشت و «دبستان کر و لالها» رسماً آغاز به کار کرد. در همان سال، باغچه‌بان تلفن گنگ یا سمعک استخوانی را اختراع کرد و به ثبت رسانید. این سمعک وسیلهٔ انتقال صوت از طریق دندان به مرکز شنوایی است. در 1314، وزارت فرهنگ «دستور تعلیم الفبای» او را منتشر کرد که امروز نیز از روش پیشنهادی در آن («روش باغچه‌بان») در کلاسهای دبستانی و بزرگسالان استفاده می‌شود. در 1322، با کمک افراد خیّر، «جمعیت حمایت کودکان کر و لال کور» را در تهران تأسیس کرد که در تیر 1323 به ثبت رسید و بعدها کلمهٔ کور از عنوان آن حذف‌شد. در بهمن همین سال، ماهنامهٔ زبان را منتشر کرد و در آن روش تازهٔ خویش را در اختیار آموزگاران کلاس اول گذاشت. کتابهای اول دبستان و کتاب سرباز را، با روش تازه، در همین سال منتشر کرد. در اسفند 1328، اساسنامه و برنامهٔ کامل و دقیق تحصیلات پنجسالهٔ ناشنوایان برای آموزش زبان و حرفه، روش شفاهی توأم با الفبای دستی گویا، به کوشش باغچه‌بان، تهیه و به تصویب رسید. او، در1330، «کانون کر و لالها» را پایه‌گذاری کرد. در 1332، نخستین کلاس تربیت معلم ناشنوایان را، با همکاری دانشسرای مقدماتی، در آموزشگاه خود تأسیس کرد و بدین ترتیب، اولین گام در تربیت رسمی معلمان کودکان استثنائی برداشته‌شد. در 1343، کتاب حساب را برای کودکان ناشنوا و روش آموزش کر و لالها را برای آموزگاران نوشت. در کتاب اخیر، ضمن توضیح صداهای زبان فارسی و روش آموزش تلفظ و لبخوانی، اصول «زبان مصور» را به تفصیل شرح داده است. زبان مصور مجموعهٔ علایم بصری است که با استفاده از آن می‌توان ساختار زبان را به ناشنوایان آموخت. در همین زمان، «گاهنامه»، وسیله‌ای بصری برای آموختن چگونگی بلند و کوتاه شدن روزها، را ساخت. آموزشگاه باغچه‌بان، در زمان حیات وی، از هر نظر گسترده و مجهز شد. با

اجرای برنامۀ تربیت معلم ناشنوایان، مدارس و کلاسهای ویژه و هنرستانها و کلاسهای بزرگسالان(اکابر) و باشگاهها و مراکز پژوهشی و خدمات ویژه، از جمله دوره‌های تربیت رابط ناشنوایان در تهران و شهرستانها تأسیس شد و ناشنوایان به مراکز آموزش عالی راه‌یافتند. باغچه‌بان در اواخر عمر، «جمعیت سلام» یا «گرامیداشت» را با نیت تشویق مردم به تجلیل از نیکوکاران در زمان حیاتشان، تأسیس کرد و جزوۀ «آدمی اصیل» را در این باره منتشر ساخت. از کتابهای شعر و نمایشنامه و داستانهای کودکانۀ باغچه‌بان به زبان فارسی نُه اثر به چاپ رسیده‌است. از جمله آثار چاپ نشدۀ او در این حوزه نمایشنامۀ آهنگین مجادلۀ دو پری است. همچنین در روشهای تدریس خواندن و نوشتن و آموزش ناشنوایان، سیزده اثر از وی منتشر شده‌است. آثار او به زبان ترکی بالغ بر دوازده کتاب است که از آن میان، ترجمۀ رباعیات خیام، به نام رباعیات آذری خیام، ارزش خاصی دارد. رباعیات باغچه‌بان، که در 1337 به چاپ رسید، آیینۀ افکار و فلسفۀ زندگی اوست. باغچه‌بان در 4 آذر 1345 درگذشت.
منابع زندگینامه :پایگاه یاد یار

بخت‌آور، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1306، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترا در رشته داروسازی در سال 1334 از دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
مرتبه علمی:
طی مراتب آسیستانی، استادیاری، دانشیاری از سال 1334 تا 1348 در دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، ارتقاء به درجه استادی رشته فارماکوگنوزی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1348.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گیاهان داروئی، بررسی ترکیبات محرک در گیاهان خانواده اوفوربیاها، بررسی شیرین‌بیان ایران در مقایسه آن با نوع اوفیسنیال از نظر گیاهی و شیمیائی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 34 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:- 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مفردات پزشکی و گیاهان داروئی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
گیاهان داروئی، ترکیبات مؤثر گیاهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بدری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بدیع اسطرلابی، بدیع‌الزمان، ابوالقاسم هبة الله

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 534 ق)، فیلسوف، طبیب، اخترشناس، نقاش و شاعر شیعی. نیاکانش احتمالا ایرانی و از مردم اصفهان بودند. وی در بغداد زاده و در اصفهان بزرگ شد. او با ابزارهایی که خود ساخته بود سیر نور و اندازه‌ی آن را معلوم کرد و در اثبات درستی کارهای خود از براهین هندسی استفاده می‌کرد. بدیع در کره‌ی سماوی چیزی افزود و کار آن را که سالهای دراز ناقص مانده بود، کامل کرد. خط کشها و قرقره‌هایی که ساخته بود، کاربرد عمومی یافتند و از راه تجربه، سودمندی آنها به اثبات رسید. وی در کاخهای سلجوقی به ساختن جدولهای فلکی سرگرم بود و زیجی به نام «المعرب المحمودی» نوشت و به محمود سلجوقی هدیه کرد. بدیع به شعر حسین بن حجاج علاقه می‌ورزید و آنها را گردآوری کرد و آن را «درة التاج من شعر ابن‌حجاج» نامید. از او «دیوان» شعری بر جای مانده که درونمایه‌ی بیشتر آنها هجو و لطیفه است. وی در بغداد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار نقاشان (1419/3)، الاعلام (58/9)، تاریخ بغداد (374/15)، دایرةالمعارف فارسی (396/1)، الذریعه (130/9)، لغت‌نامه (ذیل/ هبة الله)، معجم الادباء (275 -273 /19)، وفیات الاعیان (53 -50 /6).

بدیعی تبریزی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 980 ق)، دانشمند، طبیب، ادیب و شاعر. از دوستان مظفر علی نقاش و مردی خوش‌طبع و خوش‌مشرب بود، به ترکی و فارسی شعر می‌گفت. وی در سرودن غزل مهارت داشت و این امر از «دیوان» غزلیات بازمانده از وی تأیید می‌شود. برخی «مثلثات منظوم» در لغت را از او دانسته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (111/1)، تاریخ نظم و نثر (526 -525)، تذکره‌ی شعرای آذربایجان (87 -86 /2)، دانشمندان آذربایجان (66 -65)، الذریعه (131/9، 80/19)، سخنوران آذربایجان (234 -233)، هفت اقلیم (229/3)، فرهنگ سخنوران (130 -129)، مؤلفین کتب چاپی (100/2)، مجمع الخواص (260).

برادران آجیلیان، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1328، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال 1353، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه مشهد در سال 1363 و فوق تخصص فلوی ایمونولوژی از دانشگاه لندن در سال 1366.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه مشهد از سال 1356 تا سال 1367 دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1367 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی مایع مفصل مبتلایان به RA، بررسی میزان سیکلوسپورین درسرم، بررسی AIDS در کودکان، بررسی مقاومت امی پنسم و بررسی میزان ایمونوگلوبین‌ها در کودکان، تدریس دروس میکروبیولوژی و ایمونولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، استاد راهنمای 4 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی، باکتری‌شناسی، ایمن‌شناسی و ایمن‌شناسی کاربردی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، بررسی HLA در هزار فرد خراسانی، راههای تشخیص بیمای AIDS، روش‌های تشخیص بیماری سل، سیستم کمپلکس سازگاری سنجی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برادران، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برادران، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برازجانی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برال، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1299، مرتبه علمی: استاد، رشته: علوم آزمایشگاهی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی علوم آزمایشگاهی از دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
دستیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1328، استاد آزمایشگاه بالینی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1354، مدرس دانشجویان دانشکده پزشکی در دوره‌های مختلف تخصصی آزمایشگاه بالینی، تک رشته‌های مختلف آزمایشگاهی و پوست به مدت چهل سال.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آزمایشگاه بالینی، علوم آزمایشگاهی، استفاده از متد الیزا (Eisa) در آزمایشات ایمونولوژی و هورمونولوژی، تهیه آنزیم پراکسید از منابع مختلف، رنگ‌آمیزی پراکیسداز، محیط مخصوص برای کشت مایکوپلاسما، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
علوم آزمایشگاهی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
انجام آزمایشات پزشکی، آزمایشگاه بالینی، موارد لیتیوم تراپی در تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برجیان، رحمت‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برخورداری، قدسیه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار رشته: اندودنتیکس، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بردبار، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1309 مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رتشه بیهوشی از دانشگاه تهران در سال 1338 و فوق تخصص.D.AR.C.S از دانشکده بیهوشی انگلستان در سال 1344، دریافت چندین لوح تقدیر.
مرتبه علمی:
استادیار بیهوشی دانشکده پزشکی اصفهان از سال 1338 تا سال 1345، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه اصفهان از سال 1345 تا سال 1364 و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی دانشگاه اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شوک‌های خونریزی، مسائل مختلف بیهوشی و تدریس دروس بیهوشی-جراحی و اجرای رانیماسیون در دانشکده پزشکی اصفهان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
شوک، اختلالات آب و الکترولیت و اسید و باز.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
مسومیت با تریاک مطالعه روی 200 مورد، مراقبت در انسدادهای روده و تب بدخیم در بیهوشی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برزگر جلالی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1324، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه تهران در سال 1347، دکترای تخصصی فارماسیوتیکس از پلی‌تکنیک لستر انگلستان در سال 1358.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1359 تا سال 1364، دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1364 و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی امکان فرمولاسیون مقرون به صرفه از آنتی‌اسیدها، بررسی برخی صفات فیزیکوشیمیائی محلول‌های تزریقی و چشمی، طرح ژنریک و بررسی تداخل فیزیکوشیمیائی داروهای ضد صرع، طرح ژنریک و پلیمرهای مصرفی در فرمولاسیون فرآورده‌های آنها، تدریس دروس اشکال داروئی عملی، فیزیکال فارماسی، بیوفارماسی و فارماکوکینتیک در دانشکده داروسازی تبریز و استاد راهنمای 30 پایان‌نامه دکترای داروسازی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
داروسازی (دیباچه‌ای بر فارماکوکنیتیکس).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:- تعداد مقالات به زبان خارجی: 25
زمینه علمی مقالات:
داروسازی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برزویه طبیب

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 532 م)، طبیب و مترجم. از پزشکان معاصر انوشیروان، و زرتشتی مسلک بود. به دستور انوشیروان کتاب «پنجه تنتره» (کلیله و دمنه) را از هند به ایران آورد و از زبان هندی به پهلوی ترجمه کرد. پدرش از لشکریان و مادرش از خانواده‌ی یکی از علمای زرتشتی بود. گویند بازی شطرنج را او از هند به ایران آورد. وی با جبرییل طبیب، بیادق، صاحب کتاب «الماکول المشروب»، و سرجیوس رأس العینی، طبیب و فیلسوف مشهور، معاصر بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (108/1)، تاریخ طب (70 -66 /2)، تمدن ساسانی (117 -115 /1)، جستجو در تصوف (27 -17)، دایرةالمعارف فارسی (405/1)، لغت‌نامه (ذیل/ برزویه)، رای و برهمن (مقدمه).

برقعی، حبیب‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برقی، ابوالقاسم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، طبیب. از پزشکان و منجمان معاصر عضدالدوله‌ی دیلمی بود و طبیبی متوسط، در بغداد می‌زیست و شهرتی نداشت. رساله‌ای به نام «حفظ صحت» در کتب تاریخ به او نسبت داده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تارخ طب (675/2).

برنجانی بریمانی، جلال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی و اعصاب دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

برهان قزوینی، قربانعلی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1209 ق)، طبیب و شاعر. مشهور به آقالر بیگ. وی از زادگاهش قزوین به اصفهان رفت و در آنجا به تحصیل مشغول شد و از پزشکان مسلم آن دیار گردید. چندی طبیب‌باشی شاهزاده محمد علی میرزا بود و چندی نیز در درگاه نواب علینقی میرزا خدمت کرد. وی با هدایت الله خان گیلانی، والی رشت، معاصر بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سفینة المحمود (185 -184 /1)، مصطبه‌ی خراب (32).

بزرگمهری فرد، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای طیور، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بزمی همدانی، عقیل

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و طبیب. معاصر شاه عباس بود و در ابتدا بزمی تخلص می‌کرد و سپس آن را به کوثری تغییر داد. شاعری پاک‌نیت و درویش مسلک بود و به خاندان امیرالمؤمنین اخلاص و اعتقادی کامل داشت. آثار او: «دیوان» شعر و مثنوی «فرهاد و شیرین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (301 -298 /1)، تاریخ نظم و نثر (503)، تذکره‌ی نصرآبادی (279 -278)، الذریعه (188 /16 ،924، 135 /9)، صبح گلشن (62)، فرهنگ سخنوران (772)، لغت‌نامه (ذیل/ بزمی همدانی)، هفت اقلیم (571 -570 /2)، مجمع الخواص (87).

بشیری، محمدحسین

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بشیری‌بد، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1331، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی در رشته بیولوژی از دانشگاه کارل فرانتس گراتس اتریش در سال 1352، دکترای تخصصی در رشته انگل‌شناسی از دانشگاه کارل فرانتس گراتس اتریش در سال 1355.
مرتبه علمی:
از سال 1355 تا 1367 استادیار رسمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و از سال 1367 دانشیار رسمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
قارچ‌شناسی، انگل‌شناسی، اپیدمیولوژی، بررسی اثر ترکیبات داروئی روی برخی بیماریهای انگلی و غیرانگلی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
انگل‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 15
زمینه علمی مقالات:
اپیدمیولوژی، موارد آلودگی به بیماریهای انگلی و برخی دیگر از بیماریهای مشترک انسان و حیوان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بصیری، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بغدادچی، جلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد مهندسی کشاورزی دانشگاه تبریز در سال 1346، مدرک CES در کشاورزی از انسیتوی کشاورزی پاریس، دیپلم DEA در تغذیه از فرانسه و دکترای از دانشگاه پاریس در سال 1352.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تغذیه، بیوشیمی، رژیمهای درمانی، بررسی وضع تغذیه‌ای شیرخوارگان، بررسی وضع تغذیه‌ای بیمارستانهای تابعه دانشگاه تبریز، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی تغذیه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تغذیه و فیزیولوژی تغذیه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بکوس، ابواسحاق ابراهیم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، طبیب و مترجم. پزشکی ماهر و ترجمی زبردست بوده و زبانهای سریانی و عبری را خوب می‌دانسته است. در دولت عباسیان کتب زیادی از یونانی به عربی نقل کرده و در بیمارستان عضدی طبابت و تدریس می‌کرده است. در اواخر عمر نابینا شد، با این وصف همچنان به طبابت اشتغال داشت. آثار وی عبارت‌اند از: «کناش کبیر در طب»، «کناش صغیر در طب»، «مقاله‌ای در باب آبله»، «رساله‌ای در تشریح و درمان چشم»، «رساله‌ای در بیماری پوست»، «کتابی در رویا»، «رساله‌ای در آبهای معدنی»، «رساله‌ای در درمان سموم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (664 -663 ،270 -269 /2)، کشف الظنون (1511)، هدیة العارفین (7/1).

بلالی مود، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: استاد، رشته: مسمومیت‌ها، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناس شیمی از دانشگاه تربیت معلم در سال 1343، دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1349، دکترای تخصصی درمان‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه ادینبورگ بریتانیا در سال 1360 و فوق تخصص مسمومیت‌ها از بیمارستان سلطنتی ادینبورگ در سال 1360.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال تا سال 1358، استادیار دانشگاه ادینبورگ از سال 1359 تا سال 1360، استادیار دانشگاه مشهد از سال 1360 تا سال 1364 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1346 تا سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی آزمایشگاهی و بالینی قرصهای ایران و مقایسه آن با نمونه‌های خارجی، مقایسه میزان ماده مؤثر فرآورده‌های استامینوفن موجود در بازار، بررسی یافته‌های بالینی و آزمایشگاهی مسمومیت با گاز خردل بررسی اثرات دیررس مسمومیت با گاز جنگی خردل گوگرددار و مقایسه روشهای اندازه‌گیری غلظت خونی تئوفیلین و کاربرد آن، تدریس دروس درمان‌شناسی، کنترل مسمومیت‌ها، پزشکی قانونی و مسمومیت‌ها، فارماکولوژی بالینی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترای داروسازی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کاربرد شیمی در زندگی و مسومیت‌های کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 75

زمینه علمی مقالات:
شیمی، سم‌شناسی، مسمومیت‌ها و فارماکولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلورچیان، بیوک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلورچیان، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1305، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی. دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1330، گذراندن دوره تخصصی بیوشیمی از دانشگاه پاریس در سال 1343.
مرتبه علمی:
دستیاری بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز درسال 1333، استادیاری بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی در دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تبریز، پس از طی مرحله دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
علوم آزمایشگاهی، بیوشیمی در جنبه‌ها و رشته‌های اختصاصی (نظری و کاربردی) تهیه محلولهای دیالیز برای بیماران کلیوی و به راه انداختن دستگاههای دیالیز کلیه، پیشنهاد الگوهای لازم برای تهیه بیست نوع کیت‌های آزمایشگاهی تشخیص طبی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 100 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه- کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی و فیزیوپاتولوژی انعقاد خون، استفاده از بیوشیمی آنزیمها در تشخیص بیماریها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی و علوم آزمایشگاهی (نظری و کاربردی).
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بلوریان، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1337، طی دوره‌های رزیدنتی داخلی، فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
مرتبه علمی:
استادیار داخلی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1342، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال 1349.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی اثرات داروهای گیاهی روی فشار خون، بیماری قند، قلب و عروق، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 36 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای قلب، دریچه‌ای اریتمی‌ها و بیماریهای جنب.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
روماتیسم بیماریهای قلبی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1362، فوق تخصص در رشته جراحی کودکان از دانشگاههای علوم پزشکی شیراز و علوم پزشکی تهران و بریستول انگلستان از سال 13456 تا سال 1369.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پارامترهای ایمونولوژیک در کودکان مبتلا به تالاسمی ماژور قبل و بعد از عمل اسپلنکتومی بارسیل، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه تعداد) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مراقبت بیمار در جراحی کودکان، بزرگی طحال در تالاسمی، سنگ کیسه صفرا در تالاسمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 11
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنائی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1350، دوره تخصص ستون فقرات در فرانسه.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح بررسی اسکولیوز ستون فقرات در دانش‌آموزان نمونه، طرح عمل جراحی مهره‌ها و آزاد کردن نخاع.
راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 47 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
3 ابداع در مورد دستگاه بالا بر بیماران، ساخت دستگاه کشش دینامیک ستون فقرات و ساخت دستگاه اکسترنال در زمان جنگ تحمیلی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
زانو و تکنیک جراحی، دردهای کمر و پشت، دیسک و سیاتیک، شکسته‌بندی و عوارض آن، آرتروز.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
آماری، تکنیک‌های جدید ارتوپدی، اوتوداکسن و عفونت‌ها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنکداریان، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بنی‌احمد، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بوستانی، ایرانپور

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بوشهری، محمد شفیع

قرن:13

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(1329 -1270 ق)، عالم دینی، فقیه و طبیب. در کازرون به دنیا آمد و در محضر پدر تربیت یافت. آنگاه با پدرش در سال 1291 ق به بوشهر منتقل شد و از آنجا به عراق رفت و به همراه آیت‌اللّٰه میرزای شیرازی به سامرا مهاجرت کرد و ده سال از محضر وی حداکثر استفاده را نمود تا در فقه و اصول به پایه‌ی بلندی رسید. وی همزمان به تحصیل طب پرداخت تا آنجا که معالجات غریبه‌ای می‌کرد. در سال 1310 ق به بوشهر مراجعت کرد و عهده‌دار مقام مرجعیت و تدریس شد. در سال آخر عمر سفری به عتبات کرد و در نجف پس از کسالتی از دنیا رفت و همان جا دفن شد. وی تألیفاتی در فقه و اصول دارد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :گنجینه‌ی دانشمندان (238/3).

بهادری، مسلم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1305، مرتبه علمی: استاد رشته: آسیب‌شناسی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1332، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1337، فوق تخصص دپارتمان پاتولوژی و باکتریولوژی دانشگاه ولز انگلستان در سال 1339.
مرتبه علمی:
دستیار کرسی آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال 1334، دستیار گروه آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال 1342، دانشیار تمام وقت دانشگاه تهران در سال 1343، استاد تمام وقت گروه آسیب‌شناسی دانشگاه تهران در سال 1347، استاد مدعو دانشگاه کالیفرنیا سان‌دیگو در سالهای 1349 و 1352.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرح‌های تحقیقی در زمینه پاتولوژی، جایزه بهترین کتاب سال در رشته پزشکی در سال 1346، جایزه بهترین تحقیق پزشکی در سال 1351، جایزه بهترین پژوهش در رشته پزشکی در سال 1353، جایزه بهترین کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال 1370، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 16
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پاتولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 56، تعداد مقالات به زبان خارجی: 18
زمینه علمی مقالات:
آسیب‌شناسی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهجت شیرازی، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1258 ش)، طبیب و شاعر، متخلص به بهجت. وی در شیراز اقامت داشت و در همان جا پس از تحصیل علوم ادبی فارسی به تحصیل علم طب مشغول شد. بهجت شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (490 -488 /1)، فرهنگ سخنوران (147).

بهجت نیا، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر یحیی بهجت نیا در دهم اردیبهشت ماه سال 1308 هجری شمسی در شیراز بدنیا آمد. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی و متوسطه در شیراز وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد و در رشته پزشکی به تحصیل پرداخت. او پس از اتمام تحصیلات پزشکی اش به مدت 4 سال در مناطق محروم به خدمت پرداخت. دکتر بهجت نیا دوره تخصصی 4 ساله زنان و زایمان را گذراندو در سال 1348 به عنوان استاد یار دانشگاه تهران استخدام شد. وی در سال 1366 به رتبه علمی استادی زنان و مامائی دانشگاه علوم پزشکی تهران نائل آمد . نامبرده پس از چندین دهه آموزش و پژوهش در سال 1374 بازنشسته شد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانوالدین و انساب : پدرحیی بهجت نیا مرحوم دکتر میرزا محمد خان شیرازی ملقب به بهجت الملک که اولین پزشک تحصیل کرده منطقه فارس بود و تحصیلات پزشکی خود را در دانشگاه بمبئی هندوستان گذرانده بود در تاریخ آبانماه 1309 بدرود حیات گفت. مادرش مرحوم اختر الملوک که از خانواده مرفه ای بود سواد چندانی نداشت و فقط قادر بخواندن قرآن و کتب دعا بود .مادری متدین و مهربان و فداکار که درسال 1345 دار فانی را وداع گفت و هم اکنون در صحن مطهر حضرت سید میراحمد که نزدیک بحرم مطهر حضرت شاه چراغ است مدفون میباشد . خواهر بزرگ وی هم در فاصله کمی از مرقد مطهر امامزاده فوق الذکر مدفون است .اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : یحیی بهجت نیا در تاریخ دهم اردیبهشت ماه 1308 هجری شمسی در شیراز در محله ای که نزدیک به آستانه سید علاء الدین حسین میباشد در یک خانواده بالنسبه مرفه به دنیا آمد.تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات رسمی یحیی بهجت نیا به ترتیب زیر است: 26-1316:تحصیلات ابتدئی به ترتیب در دبستان وصال و صدرای شیراز 29-1323:تحصیلات متوسطه دردبیرستان شاهپور شیراز و روزبهان فسا 35-1329: تحصیل در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران 45-1341: تخصص مامائی و زنان در دانشگاه تهران یحیی بهجت نیا در آبان 1335 دوره شش ساله دانشکده پزشکی را با گذراندن رساله ای تحت عنوان تورم های بیضه و نسبت بدخیمی وخوش خیمی آنها با نظارت دکتر کمال الدین آرمین به پایان رساند. دکتر بهجت نیا تحصیلات خارج از کشور نداشت ولی او برای گذراندن بوردهای منقطع به انتالیا و آمریکا سفرهایی

داشته است .خاطرات و وقایع تحصیل : یحیی بهجت نیا پس از اتمام دوره پزشکی عمومی بدلیل ضعف مالی نتوانست دوره تخصصی را در تهران سپری کند وی از آن دوران از زندگی خود چنین یاد می کند:"بعد از اتمام دانشکده پزشکی چون استطاعت مالی کافی نداشتم نتوانستم برای گذراندن دوره تخصصی در تهران بمانم چون در آن زمان برای دستیاران حقوقی در نظر گرفته نشده بود . لذا اجباراً مدت چهار سال از 1336 تا 1340 در نقاط محروم و دور افتاده کشور به ترتیب در گرمی از توابع اردبیل ، نور آباد ممستی و اوز لارستان فارس به شغل طبابت مشغول شدم . البته گرمی 18 فرسخ از اردبیل فاصله داشت . البته من به سازمان شاهنشاهی رفتم و آنها گفتند اگر نقاط دور افتاده بروی از سربازی معاف هستی به این ترتیب من به گرمی رفتم و از سربازی معاف شدم. یادم میآید موقعی که به اردبیل رفتم . از همان اول راننده اتوبوس و .. به من احترام میگذاشتند و با یک سری ماشین های قدیمی آمریکایی که در زمان جنگ برای بیابانها به کار میرفت آمدند و مرا بردند و آن موقع اصلاً جاده ای وجود نداشت و آب گرمی هم شیرین نبود . من شب به گرمی وارد شدم و از همان فردا صبح مریض را ویزیت کردم . یک مدت آنجا بودم ، مادرم از دوری من ناراحت بود موقعی که خواستم از آنجا بیرون بیایم باور کنید سه چهارم ساکنین آنجا آمدند و مرا بدرقه کردند . یک سرهنگ مرزبانی بود که یک گروهبان را فرستاد که مرا برساند . البته آنجا زندگی خیلی مشکل بود و وضعیت خان بازی شدیدی وجود داشت . من در آنجا به وضعیت نانوایی ها و درمانگاه سروصورتی دادم . ازآنجا هم به اوز لارستان رفتم . یک خاطره ای که در این جا لازم است بگویم این است که گروهی از کارگران فقیر که به بیماری مالاریا مبتلا بودند در اطراف بیناب و بندر عباس برای کار آمده بودند و در نزدیکی درمانگاه و محل اقامت من در چادر زندگی میکردند و نتیجه این شد که من هم مالاریا گرفتم که بعدا در تهران تحت مداوا قرار گرفتم و خوب شدم. "فعالیتهای ضمن تحصیل : یحیح بهجت نیا در دوران رزیدنتی در آموزشگاه دختران ،رشته زنان و مامایی را تدریس می کرد. دکتر بهجت نیا همچنین در مورد فعالیت های ضمن تحصیل خود چنین می گوید: "من فعالیت فوق برنامه ای نداشتم و با سیاست هم کاری نداشتم ولی کاملاً موافقم که دانشجو در این فعالیتها باشد و این چیزی است که در سراسر دنیا وجود دارد البته دانشجویان نباید وظیفه اصلی خودشان یعنی پزشک شدن را فراموش کنند "استادان و مربیان : استاد جهانشاه صالح ،دکتر امیر موحدی ،مرحوم دکتر سیمین کامیاب ،کمال الدین آرمین و دکتر آذر از اساتید یحیی بهجت نیا بودند. وی از کلاس درس دکتر آذر چنین یاد می کند :"من از مرحوم دکتر آذر که خیلی سخت گیر بود 18 گرفتم و در کل دانشجوی خوبی بودم و همیشه جلوی

کلاس مینشستم و بلافاصله از استاد سئوال میپرسیدم و همه میگفتند سئوالات بهجت نیا تمام نمی‌شود و از من شاکی بودند. "هم دوره ای ها و همکاران : مرحوم دکتر سیمین کامیاب ، خانم دکتر پور رضا ،دکتر رسول اکبریان ،دکتر اشرافی و خانم دکتر چایچیان ، استاد یار دانشگاه اسلامی از همکاران یحیی بهجت نیا بوده اند.همسر و فرزندان : یحیی بهجت نیا با خانم آذری از اهالی تبریز -که همکلاسی خواهر زاده اش بود- ازدواج کرد. ایشان دارای دکترای شیمی از کشور فرانسه می باشد. ثمره این ازدواج یک دختر است که فعلاً درآمریکا مشغول تحصیل می باشد. وقایع میانسالی : یحیی بهجت نیا پس از بازگشت در سال 1341 در سن سی و دو سالگی به عنوان دستیار سال اول رشته زنان و مامایی در بیمارستان زنان سابق به ریاست مرحوم دکتر جهانشاه صالح با کلی مشقت مشغول کار شد .دکتر بهجت نیا از آن دوران چنین یاد می کند: "دکتر جهانشاه صالح در آن تاریخ ریاست دانشگاه تهران و دانشکده پزشکی را نیز برعهده داشتند و افرادی را که بعد از فارغ التحصیل شدن برای گذراندن خدمت خارج از مرکز رشته تخصصی خود را آغاز نکرده بودند بعد از بازگشت برای شروع دوره تخصصی به سختی میپذیرفتند. بعد از گذراندن دوره چهار ساله تخصصی زنان از آنجایی که علاقه زیادی داشتم که در دانشگاه تدریس نمایم وشغل علمی را دوست داشتم ولی چون متاسفانه برای رسیدن به این هدف احتیاج به توصیه و سفارش بود و برای من مقدور نبود لذا مدت دوسال به عنوان محقق در درمانگاه نازایی و تنظیم خانواده بیمارستان زنان مشغول کار شدم و بالاخره در سال 1347 در مسابقه ورودی انتخاب هیات علمی شرکت کردم که سال بعد (1348) به عنوان استاد یار غیر رسمی به استخدام دانشگاه تهران درآمدم "مشاغل و سمتهای مورد تصدی : از کارهای مهم یحیی بهجت نیا بعد از انقلاب اسلامی به سال 1362 بر می گردد .او با کمک دکتر شیبانی ، بیمارستان زنان سابق واقع در پیچ شمیران که مدتی به نام جهانشاه صالح بود به محل فعلی آن ، بیمارستان میرزا کوچک خان (شوروی سابق) منتقل داد که در مدت ششماه با پیگیری و مذاکرات فراوان انجام شد . وی درایران در انجمن ناباروری و در خارج هم در انجمن ناباروری امریکا عضو می باشد و اکنون هم جز هیئت تحریریه فصلنامه جهاد دانشگاهی دانشگاه شهید بهشتی می باشد. دکتر بهجت نیا در سال 1354 رتبه علمی دانشیاری و در سال 1366 درجه علمی استادی در رشته زنان و مامائی دانشگاه علوم پزشکی تهران را کسب کرد. وی در سال 1374 پس از عمری تلاش در عرصه علمی و پژوهشی به افتخار بازنشستگی نائل آمد. مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : یحیی بهجت نیا بخش آندوسکوپی بیمارستان میرزا کوچک خان را راه اندازی کرده است.سایر فعالیتها و برنامه های

روزمره : یحیی بهجت نیا از برنامه های روزمره فعلی خود چنین می گوید: با اینکه الان یکسال است که من بازنشسته شده ام ، اما دوست دارم کار کنم . من در شوراهای مختلفی کار میکنم . الان برای کارشناسی به نظام پزشکی میروم .قبلا به دادگستری هم میرفتم و سه روز هم درهفته درمنزل مطالعه میکنم .گهگاهی هم باید به پارک بروم ولی همیشه دوست دارم کارکنم تا در موقع کار کردن بمیرم . آرا و گرایشهای خاص : توصیه یحیی بهجت نیا به دانشجویان :" اگر هدفتان خدمت باشد در هر رشته ای که هستید وقت را تلف نکنید . سعی کنید به جای رفتار در حیطه روابط بر طبق ضوابط و مقررات و نظم عمل کنید. با عشق و علاقه کار و فعالیت کنید . "چگونگی عرضه آثار : دکتر یحیی بهجت نیا کارهای تحقیقاتی زیادی روی سل دستگاه تناسلی انجام داده است. دکتر ولایتی یک کتابی نوشته است که فصل سل دستگاه تناسلی توسط دکتر بهجت نیا به رشته تحریر در آمده است.وی همچنین در مورد نازایی تحقیاتی دارد و در این زمینه مقالاتی را ارائه کرده است.

بهجت‌نیا، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
اخذ تخصص در رشته زنان و مامایی در سال 1345.
مرتبه علمی:
استادیار در سال 1348، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال 1358 و استاد پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1366 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
زنان و مامائی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 11
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
زنان و مامائی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 13، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، زنان و مامائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرامی، فریدون

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و دکترای تخصصی قلب از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس در سال 1349.

مرتبه علمی:

دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.

زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:

پزشکی و بیماریهای قلب.

تألیفات

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-

مقالات

تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3

زمینه علمی مقالات:

پزشکی، بیماریهای قلب و عروق.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرامی، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای اطفال از دانشگاه تهران در سال 1351، طی دوره‌های کوتاه مدت تخصصی در دانشگاههای جانزهاپکینز آمریکا، انستیتو تغذیه حیدرآباد هندوستان، دانشگاه آمریکائی بیروت و حاجت تپه آنکارا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای اطفال و تغذیه و بهداشت اطفال، عضویت در کمیته‌های گوناگون تخصصی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
همکاری در نگارش 3 فصل از 3 کتاب تخصصی در مورد بیماریهای کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 25، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بهداشت و بیماریهای اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهرمان، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی از دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1340 با رتبه اول، دوره‌های دندانپزشکی اطفال در سال 1343 و ارتودنسی در سال 1345 از مرکز دندانپزشکی استیمن نیویورک و دوره Graduate برای اخذ درجه M.S از دانشگاه روچستر نیویورک در سال 1346.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی تکنیک‌های رنگ‌آمیزی حیاتی در Rat، بررسی شیوع عدم تشکیل جوانه‌های دندان در تهران، بررسی دندانهای انکیلوز شیری، بررسی‌های رشدی سر و صورت در میمون، بررسی‌های رشدی استخوان در میمون با رنگ‌آمیزی حیاتی به وسیله خاص برشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 2 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
ارائه تکنیک خاصی در درمان شلوغی دندانهای قدامی پائین، تغییر خاصی در دستگاه Hamley به منظورهای ارتودنسی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
دندانپزشکی، رشد و نمو فک و صورت، مسائل درمانهای ارتودنسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهروز، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوفیزیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته بیوفیزیک.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام چندین طرح در رابطه با فیزیک پزشکی (فیزیک رادیولوژی و رادیوتراپی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 3 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیک پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهروزاقدم، عطاءاللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1345، دکترای تخصصی در رشته نفرولوژی در بیمارستانهای Necker و Pitie پاریس در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار گروه داخلی دانشکده پزشکی (عج) داشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1355، دانشیار بیماریهای کلیه دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پیوند کلیه، دیالیز، عفونت‌های ادراری، استفاده از فرصت مطالعاتی پانزده ماهه و گذراندن یک دوره تخصصی پیوند کلیه در بیمارستان سنت‌لوئیس پاریس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 14 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
نفرولوژی و اصول و مبانی کلیه مصنوعی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای کلیه، نفرولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهشتی تبریزی، رحیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1351 ق)، طبیب و شاعر. وی از پزشکان معروف تبریز بود که از حوزه‌ی درس لعلی استفاده می‌کرد. وی دارای اخلاق پسندیده بود و بیشتر اوقات فراغت خود را صرف پیشرفت فرهنگ می‌کرد. بهشتی طبع شعر نیز داشت در تبریز درگذشت و در قبرستان طوبابیه آن شهر دفن شد. از آثار وی «رساله‌ی مدینه در اخلاق» است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای آذربایجان (99 -98 /2)، سخنوران آذربایجان (246 -245)، فرهنگ سخنوران (150)، مؤلفین کتب چاپی (122/3)،

بهشتی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از ایران، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه سین‌سیناتی آمریکا در سال 1343، طی دوره فوق تخصصی جراحی قلب و عروق در انستیتوی جراحی قلب و عروق در شهر مونترال کانادا در سال 1344.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استداری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه‌های پزشکی و جراحی عمومی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 44 پایان‌نامه دکترای تخصصی
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
جراحی عمومی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهشتی‌زواره، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهنیا، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1339، طی دوره تخصصی بیهوشی با احراز شاگرد اولی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1346.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درمانهای جدید بیماری کزاز، طرح تهیه خون بیمار کاندید جراحی و تزریق به او حین عمل جراحی (هموگلوسی ترانسفیوژن) جهت جلوگیری از بیماریهای هپاتیت و ایدز و صرفه‌جوئی در تهیه خون از افراد داوطلب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 35 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فارماکولوژی، داروهای هوشبری، جراحی و بیماریهای کبد.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
تحقیقات بالینی در داروهای بیهوشی، مصرف فارکوتیک‌ها به صورت اپیدوران در داخل نخاع برای کنترل دردهای بعد از عمل، معرفی ضد درد متادون برای اولین بار.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بهواد، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیات، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: باتریولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیژن، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دارای تحصیلات عالی در دکترا در رشته انگل‌شناسی پزشکی.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی در سال 1340.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انگل‌شناسی پزشکی، بیماریهای گرمسیری، اپیدمیولوژی، مبارزه، تدریس در رشته انگل‌شناسی پزشکی در دانشگاه شهید بهشتی به مدت 20 سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
انگل‌های بیماری‌زای انسان، روش‌های تشخیص اپیدمیولوژی، اکولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 20
زمینه علمی مقالات:
اپیدمیولوژی و اکولوژی بیماریها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیگدلی، مصطفی قلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی، از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران، متخصص علوم آزمایشگاه بالینی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دیپلم علوم آزمایشگاهی از انجمن کلینیکال پاتولوژیستهای آمریکا، کارشناسی ارشد و دکترا از دانشگاه شیکاگو در بیوشیمی بالینی، فوق دکترای بیوشیمی آزمایشگاه بالینی از دانشگاه لویولا آمریکا گذراندن یک سال فرصت مطالعاتی در بیوشیمی سلولی در کلینیک اسکریپس-کالیفرنیا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
علوم آزمایشگاهی، ساخت معرفهای آزمایشگاهی، اندازه‌گیری کاتکولامینهای مایعات بیولوژیکی، پاسخ بیماران اشتن لونتال به تحریک.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 12
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی بالینی و تغذیه، توکسیکولوژی و تعیین سطح خونی داروها، متدولوژی و کنترل کیفی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

بیگی، ابوطالب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابوطالب بیگی علمدشت در 1331 در کاشان متولدشد. پس از اخذ دیابوپلم درآنجا (1349) به دانشگاه تهران آمد. وی درسال 1356 دکترای پزشکی عمومی و درسال 1362 تخصص زنان و زایمان گرفت. و از آن پس در گروه زنان و زایمان در بیمارستان آرش مشغول به کار شد. وی هم اکنون با درجه دانشیار مشغول به کار می باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانتحصیلات رسمی و حرفه ای : ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ دیپلم از زادگاه خود کاشان، به دانشگاه تهران آمد1349. وی در سال 1356ه.ش دکترای پزشکی دانشگاه تهران و در 1362 موفق به اخذ تخصص در رشته جراحی زنان و مامایی از همان دانشگاه شد. وی هم اکنون به عنوان دانشیار در بیمارستان آرش مشغول به کار است.خاطرات و وقایع تحصیل : اخذ تخصصی در رشته جراحی زنان و زایمان از وقایع مهم زندگی علمی ابوطالب بیگی علمدشت بوده و مسیر تحقیقات ابوطالب بیگی علمدشت را مشخص کرده است.فعالیتهای ضمن تحصیل : ابوطالب بیگی علمدشت علاوه بر تحصیل در رشته جراحی زنان و زایمان، به پژوهش و کار آموزیی در همین باب در دانشگاه تهران و بیمارستان آرش مشغول بوده است.وقایع میانسالی : ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ تخصص در رشته جراحی زنان و مامایی از دانشگاه تهران درسال 1362 به عنوان عضو هئیت علمی دانشگاه تهران در بیمارستان آرش مشغول به کار شد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : -دانشیار گروه زنان و زایمان دانشگاه تهرن و بیمارستان ولیعصر از سال 1362 تا کنون -مسئول امتحانات دانشجویان پزشکی در گروه زنان -مسئول راه اندازی در واحد کولپوسکوپی و سونوگرافی بیمارستان آرش -مسئول بخش اورژانس از سال 1374 تا کنون - مسئول بخش جراحی زنان و زایمان درمانگاههای آموزشی بیمارستان آرشفعالیتهای آموزشی : ابوطالب بیگی علمدشت پس از اخذ تخصص در رشته زنان و زایمان ازدانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران، درسال1362، به عنوان عضو هیئت علمی در همان جا مشغول به تدریس و تحقیق شد. وی هم اکنون سمت دانشیار دارد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : ابوطالب بیگی علمدشت در راه اندازی واحدهای کولپوسکوپی و سونوگرافی بیمارستان آرش در تهران نقش اساس داشته است.سایر

فعالیتها و برنامه های روزمره : ابوطالب بیگی علمدشت در کنار تدریس و مشغولیت های اجرائی، به مطالعه و تحقیق در زمینه بیماریهای داخلی زنان و زایمان مشغول است .آرا و گرایشهای خاص : ابوطالب بیگی علمدشت از جمله متخصصین زنان و زایمان است که به تجهیزات جدید و کاربرد آنها دراین رشته توجه خاصی دارد.

بیماری شیرازی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب، جراح و شاعر. وی اهل شیراز بود و به تصریح بیشتر مآخذ به پیشه‌ی جراحی مشغول بود و گویند جراحی بسیار ماهر و حاذق بود. بیماری گاهی شعر نیز می‌سرود. از اوست:
رشکم کشد هر جا که او در محفلی ساغر زند
مست است و ترسم از جفا بر دیگری خنجر زند
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (520 -519 /1)، سفینة المحمود (511 -510 /2)، فارسنامه‌ی ناصری (1160/2)، فرهنگ سخنوران (160)، مجمع الفصحا (181/4)، مرآت الفصاحه (104 -103)، مصطبه‌ی خراب (23).

بینا، فتح الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1340 -1284 ش)، پزشک. در تهران متولد شد. وی دوران ابتدایی را در مدرسه‌ی سابق فرانسویان در تهران به پایان رسانید، سپس وارد دارالفنون شد. در شانزده سالگی گواهی‌نامه‌ی دوره‌ی کامل متوسطه را دریافت کرد. بینا بعد از آن در دانشکده‌ی پزشکی تهران به تحصیل پرداخت، و در سال 1306 ش در بیست و دو سالگی دیپلم عالی دکترا را اخذ کرد و سپس تا سال 1319 ش در اداره‌ی کل بهداشت و درمان تهران به کار پرداخت. از آثار او: «دفتر الفبای بینا»؛ «طب 36 ساله» یا دکتر فرهنگ، دکتر خوشرنگ، دکتر نیرنگ.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (152/2)، مؤلفین کتب چاپی (767 -766 /4).

بینا، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 565 -490 ق)، مورخ، ادیب، محدث، فقیه، متکلم، ریاضیدان و حکیم. مشهور به ابن‌فندق و فرید خراسان. در سبزوار به دنیا آمد، اما آنچنان که خود بیان می‌کند اصلش به خزیمة بن ثابت که از مشاهیر اصحاب پیامبر (ص) بوده، می‌رسد. ابوالحسن ابتدا فقه و ادب آموخت و سپس به فراگیری علوم حکمت و حساب و نجوم پرداخت. بسیاری از استادان بزرگ عهد خود را در بیهق و نیشابور و مرو و سرخس و دیگر بلاد خراسان دیده و از محضر آنان استفاده کرده است، از آن جمله حکیم عمر بن ابراهیم خیام که وی شرحی از ملاقات خود را با وی در کتاب «تتمة صوان الحکمة» آورده است. او از مشایخ ابن شهرآشوب بود. وی کتب بسیاری تألیف کرده و نخستین کسی است که کتاب «نهج‌البلاغه» را شرح کرده است. یاقوت در «معجم الادباء» در ترجمه‌ی حال او از هفتاد و چهار تألیف وی با اسم و رسم نام می‌برد ولی متأسفانه از آثار فارسی او جز «تاریخ بیهق» و کتابی مختصر در احکام نجومی موسوم به «جوامع الاحکام» و از آثار عربی او: شرحی بر «نهج‌البلاغه» موسوم به «معارج النهج»؛ جلد اول از «لباب الانساب» و «تتمة صوان الحکمة»، در تاریخ حکما که ذیلی است بر «صوان الحکمة» سجستانی. مهمترین کتاب فارسی بیهقی «تاریخ بیهق» است؛ این کتاب در تاریخ و جغرافیای ناحیه‌ی بیهق و ذکر رجال علم و ادب، کتاب، سادات و خاندانهای مشهور آن ولایت است و مشحون به فواید تاریخی است.[1]
ابوالحسن علی ابن زید مشهور به ابن فندق و فرید خراسان (ف. 565 ه.ق.)، حکیم و ادیب و ریاضی‌دان معروف قرن ششم از جمله آثار اوست: تاریخ بیهق (ه.م.)، لباب الانساب، تفسیر نهج‌البلاغه، جوامع احکام النجوم (ه.م.)، معرفةالکرة و ذات الحلق و الاصطرلاب، قواعد علوم الطب، مناهج الدرجات فی شرح کتاب النجات، تنبیه العلماء علی تمویه المتشبهین بالحکماء، عرائس النفایس فی اصناف العلوم، امثلة الاعمال النجومیة.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1]الاعلام (101/5)، ایضاح المکنون (714 ،563 ،552
503، 486، 469، 450، 430، 398، 303، 234، 222، 184، 144، 115
98، 83، 60 /2 ،599 ،566 ،548 ،466 ،462 ،406 ،373 ،363 ،326
300، 250، 232، 192، 180، 154، 130، 125، 123، 107، 97، 92

83، 74، 66، 65، 53، 36، 3 /1)، تاریخ ادبیات در ایران (996 -993 312، -311 /2)، تاریخ بیهق (مقدمه)، تاریخ در ایران (17 -16)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمة (مقدمه و 72 -71)، دائرةالمعارف الاسلامیة (431/4)، الذریعه (184 /21 ،114 -113 /7 ،149 /4)، ریاض العلماء (38/7)، ریحانه (335 -334 /4)، سبک‌شناسی (366 -364 /2)، سرآمدان فرهنگ (62 -61 /1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 190 -189 /6)، کارنامه‌ی بزرگان (119 -118)، کشف الظنون (2050 ،2011 ،2007 ،1895، 1686، 1514، 1438، 1361، 1200، 1101، 1100، 821، 747 634، 609، 289)، لغت‌نامه (ذیل/ علی بیهقی)، مؤلفین کتب چاپی (258 -257 /4)، معجم الادباء (240 -219 /13)، معجم المؤلفین (97 -96/7)، هدیة العارفین (700 -699).

پارسی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1347، بورد تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1355، فوق تخصص سرطان‌های داخلی از دانشگاه آمریکایی بیروت در سال 1368.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
نارسایی ایمنی اکتسابی AIDS بیماری ایمونوپرولیفراتیو روده کوچک DISPI، کم‌خونی و حاملگی، عفونت در بیماران مبتلا به کمبود ایمنی، کم خونی تالاسمی و فراوانی آن در خوزستان، تدریس درس پاتوفیزیولوژی خون و سرطان در دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
سرطان، سرطان پستان، بررسی عفونت در امراض نئوپلاستیک، بررسی مقدماتی در مورد انتشار توکسوپلاسموز انسانی در خوزستان، گزارش و بررسی یک مورد لنفوم بورکیت فک تحتانی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاکدامن، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاکروان، روح‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: زیست‌شناسی، دانشکده: علوم، دانشگاه: تهران
سال تولد: 1301، مرتبه علمی: استاد، رشته: زیست‌شناسی، دانشکده: علوم، دانشگاه: تهران
زندگینامه
شادروان دکتر سید روح‌اللّه پاکروان در سال 1301 شمسی در شهرستان خوی چشم به جهان گشود وی تحصیلات مقدماتی خود را تا کلاس دوم دبیرستان در زادگاه خود بانجام رساند و برای ادامه تحصیل به تهران عزیمت نمود و موفق به اخذ دیپلم علمی گردید.
ایشان در سال 1329 به دریافت مدرک لیسانس در رشته فیتو پاتولوژی از انستیتوی آکرونومیک فرانسه گردید و در سال 1338 موفق به اخذ درجه دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه سوربن فرانسه شد، و دوره‌ی تخصصی خود را در رشته‌ی ایزوتوپها و اثرات آن بر میکروبها در مرکز اتمی فرانسه در سال 1340 به پایان رساند.
وی از نخستین کسانی بود که محیطهای کشت میکروبی را در ایران با استفاده از امکانات محدود آنزمان تهیه نمود و شاگردان زیادی را نیز در این زمینه تربیت کرد. شادروان دکتر پاکروان همه‌ی عمر خود را به دانش‌اندوزی و مهمتر از آن انتقال سخاوتمندانه دانش به عاشقان عمل سپری نمود و سرانجام در روز اول شهریور ماه سال 1372 دار فانی را وداع گفت.
مدرس.
تولد: 1301، خوی.
درگذشت: 1 شهریور 1372، تهران.
سید روح‌الله پاکروان تحصیلات مقدماتی خود را تا کلاس دوم دبیرستان در زادگاه خود به انجام رساند و برای ادامه‌ی تحصیلات به تهران عزیمت نموده و موفق به اخذ دیپلم عملی گردید.
وی در سال 1329 به دریافت مدرک لیسانس در رشته‌ی فیتوپاتولوژی از انستیتوی آکرونومیک فرانسه گردید و در سال 1338 موفق به اخذ درجه‌ی دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه سربن فرانسه شد، و دوره‌ی تخصصی خود را در رشته‌ی ایزوتوپ‌ها و اثرات آن بر میکروب‌ها در مرکز اتمی

فرانسه در سال 1340 به پایان رساند.
دکتر سید روح‌الله پاکروان از نخستین کسانی بود که محیطهای کشت میکروبی را در ایران با استفاده از امکانات محدود آن زمان تهیه نمود و شاگردان زیادی را نیز در این زمینه تربیت کرد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پاکزاد، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1324، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی علوم آزمایشگاهی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی اهواز در سال 1350، کارشناسی ارشد میکروب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1352، دکترای ایمونولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه مانی‌توبا در کشور کانادا در سال 1359.
مرتبه علمی:
استادیار داشنکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1360، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1363، استاد در دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آزمایشات ایمونولوژی و سرولوژی و باکتریولوژی، ایمنی نسبت به سرخچه در زنان، جایگزینی میکروبی در نوزادان در 24 ساعت اول تولد، شیوع آنتی‌ژن استرالیائی در استان خوزستان، میزان شدت و کلاس گاماپاتی مونوکلونال در افراد مسن، رابطه تغییرات ایمونوگلبولین‌های Siga وIge در ترشحات ریه مجروحین شیمیائی، تدریس در رشته ایمونولوژی به مدت 20 سال، راهنمائی 6 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
واکسیناسیون و سروتراپی، اصول و تفسیر آزمایشهای سرولوژی بالینی، ایمونولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پیشرفت‌های تازه در تهیه واکسن‌های ریبوزوم، مکانیسم‌های بروز آلرژی فوری، بررسی وضعیت ایمنی نسبت به سرخچه در زنان، دختران در سنین

باروری و زنان باردار ساکن اهواز، فاکتورهای حفاظتی در شیر مادر و نقش Ige ترشحی، ایمونولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پاک‌نژاد، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
پزشک، مؤلف.
تولد: 1303، یزد.
درگذشت: 7 تیر 1360، تهران.
سید رضا پاک‌نژاد، فرزند ابوالقاسم، پس از اخذ دیپلم در رشته‌ی طبیعی، زمانی را به تجارت و روزگاری را به دبیری دبیرستان ایران شهر یزد گذراند. از آن پس چون به علم پزشکی علاقه داشت تحصیلات خود را تا درجه‌ی دکترای طب به پایان رسانید. وی پیش از انقلاب اسلامی، علاوه بر آموزگاری، ریاست بهداری و ریاست هیئت مدیره‌ی یک بیمارستان در یزد را بر عهده داشت. پس از انقلاب مدتی استاد دانشسرای عالی بود. مشاغل دیگر او عبارت بودند از: ریاست بهداری سازمان بیمه‌های اجتماعی، ریاست هیئت مدیره‌ی گروه فرهنگی علوی در یزد و ریاست مرکز پزشکی شماره یک یزد.
دکتر پاک‌نژاد ذوق ادبی داشت و گاهی به سرودن اشعار می‌پرداخت. از تألیفاتش می توان به قهقهرایی دو هزار سال اشاره نمود. وی همچنین مقاله‌های متعددی برای روزنامه‌ها و مجله‌ها به رشته‌ی تحریر درآورده است.
دکتر پاک‌نژاد در اولین دوره‌ی مجلس شورای اسلامی به عنوان نماینده‌ی مردم یزد فعالیت داشت. وی در هفتم تیرماه 1360 در حادثه‌ی بمب‌گذاری حزب جمهوری اسلامی به شهادت رسید. مدفن وی در یزد قرار دارد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پایدار، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی بیماریهای زنان و مامایی از بیمارستان شهر بالیتمور آمریکا در سال 1347، فوق تخصص پرنیتالوژی از نیویورک آمریکا در سال 1354.
مرتبه علمی:
استادیار رشته زنان و مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال 1347 تا سال 1353، دانشیار رشته زنان و مامایی پایه II دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال 1353.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تغذیه در حاملگی و اثر آن بر نوزاد، عوارض ناشی از حاملگی‌های چندقلویی، تدریس بیماریهای زنان و مامایی در دانشکده پزشکی شیراز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
زنان و مامایی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پدرام، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی کودکان و فوق تخصص خون و سرطان از دانشگاه منچستر انگلستان.
مرتبه علمی:
دانشیار رشته کودکان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
خون و سرطان، بیماریهای کودکان، بررسی بیماریهای تالاسمی در استان خوزستان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 7 پایان‌نامه دکترا و 3 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای خون و سرطان کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای خون و سرطان کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پرتونیا، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: استاد، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1336، دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1343، گذراندن دوره کوتاه 4 ماهه در بیمارستان کوشن کشور فرانسه در سال 1351.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مننژیت‌های سلی در کودکان، عوارض چشمی ناشی از ضایعات گوش، حلق و بینی، کرایوتراپی در چشم‌پزشکی، سردردهای ناشی از چشم و درمان آنها، تدریس دروس نظری و عملی چشم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد راهنمای 4 پایان نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
چشم پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
چشم‌پزشکی، مشاهده جالبی از بیماری سندرم فوکس، بحثی مختصر از کریوافتالمولوژی، مشاهده یک مورد جالب از رتینوبلاستوم، بررسی و مطالعه معاینه و تشخیص با اولتراسون، مشاهده جالبی از کیست هیداتیک اربیت، گزارش یک مورد اگزوفتالمی ناشی از کیست هیداتیک کاسه چشمی، مطالعه و بررسی گلوکوم انفانیتل، مطالعه کاربرد اکرگرافی در چشم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پرتوی، سیمین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1356، دکترای تخصصی در رشته کودکان در سال 1359.
مرتبه علمی:
استادیار بخش کودکان دانشگاه مشهد در سال 1361، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام آندوسکوپی فوقانی و تحتانی در کودکان مبتلا به استفراغ، خونریزی گوارش، یبوست و دل درد، بررسی تست دگریلوز، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کبد.
تألیفات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 18، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای گوارشی و کبدی در کودکان و بیماریهای انگلی در کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پزشک، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا آقا طبیب فرزند میرزا عبدالوهاب بن میرزا کوچک طبیب. از اطباء معروف اصفهان که به حذاقت و استادی مشهور، و به حسن خلق و شرح صدر و لطف معاشرت مشهور بود.
در 20 ذی‌حجه‌ی سال 1384 به سن متجاوز از نود سال وفات یافت.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

پژند بیرجندی، هایده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی از دانشکده دندانپزشکی علوم پزشکی مشهد در سال 1352، گذراندن دوره اطفال و ارتدنسی در دانشگاه جرج تاون آمریکا در سال 1355، گذراندن دوره تخصصی دندانپزشکی کودکان دانشگاه ویکتوریا در سال 1365، اخذ درجه S.M دندانپزشکی کودکان از انگلستان، گذراندن دوره یکساله فلوشیپ در بخش اطفال و ارتدنسی بیمارستان دانشگاهی منچستر انگلسان در سال 1365.
مرتبه علمی:
دانشیار گروه ارتدنسی اطفال دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرحهای تحقیقاتی در زمینه‌های بهداشت دهان و دندان کودکان، بهداشت دهان و دندان فک کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 35 پایان‌نامه دکترای دندانپزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مطالب ضروری پزشکی برای دندانپزشکی، اطلس دندانپزشکی کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
دندانپزشکی کودکان، بهداشت دهان و دندان و پیشگیری.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پژوهی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پسیان حقیقی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1337، دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
عضویت در کادر علمی دانشگاههای شهید چمران اهواز و علوم پزشکی ایران از سال 1347، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی نوع بیماری بیماران جراحی شده، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حداقل پایان‌نامه دکترا در هر سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
در زمینه جراحی و نوع تکنیک و درمان بیماران جراحی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پناهی، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه فرایبورگ آلمان غربی در سال 1343، دکترای تخصصی جراحی اعصاب از اتاق پزشکان وست فالن آلمان غربی.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه در زمینه مغز و اعصاب، تدریس اعصاب و ترومانولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز و عضویت در انجمن جراحان مغز ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ضربه‌های ستون فقرات ترجمه از زبان آلمانی به فارسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
کیست هیداتیک نخاع، کیست هیداتیک مغز، هماتوم اکسترادورال اشکوب خلفی جمجمه، کیست هیداتیک اشکوب خلفی جمجمه، بررسی 2500 دیسک عمل شده در تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پناهی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1342، دکترای تخصصی در رشته بیماریهای عفونی از دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
پس از مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی مقایسه‌ای کشت مغز استخوان با کشت خون، مدفوع و ادرار در بیماران سالمونلائی، طرح واکسسیناسیون فریمان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترا و 10 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 40، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، تحقیقی، آماری.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورافکاری، نصرت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: داشنیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پوررضاقزل اياق، مريم

قرن:14
جنسيت:زن
مليت:ايران
مريم پور رضا قزل اياق ، متولد(1313) متخصص زنان و زايمان و فوق تخصص نازايی و فيستول های اداری- تناسلی می باشد. او تنها استاد زن در رشته خود است. وی دبير بورد تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده، و چندين سال است که در کنگره جراحان، دبير شاخه زنان می باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زايمانگرايش : نازاييتحصيلات رسمی و حرفه ای : مريم پور رضا قزل اياق تحصيلات ابتدايی خود را در مدرسه فرانسوی ژاندارک سپری نمود و در همان مدرسه نيز ديپلم (که معادل با ديپلم يازدهم آن زمان بود) گرفت. در مدرسه ژاندارک زبان فارسی تدريس نمی شدو مريم زبان فارسی را همزمان درمنزل آموزشی می ديد. او برای تکميل تحصيلات دبيرستانی خود، سال آخر يا ششم متوسطه را در دبيرستان نور بخش که به دبيرستان رضا شاه معروف بود ، به طور متفرقه و يا شرکت در آزمون ورودی آن گذراند. امتحان ورودی بسيار سخت برگزار شد و تنها 10 درصد از کسانی که متفرقه امتحان دادند، پذيرفته شدند. مريم پوررضا، پس از اخذ ديپلم درکنکور شرکت کرد، و در بين خانم های داوطلب رشته پزشکی رتبه اول را کسب نمود. او بعد از اينکه دوره پزشکی عمومی را در مدت 6 سال در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران با موفقيت سپری نمود. دوره تخصص زنان را نيز با پشت کاری عجيب در بيمارستان زنان سابق به اتمام رسانيد. دکتر پوررضا چون به زبان فرانسه مسلط بود، برای گذراندن دوره های تکميلی پزشکی، عازم بلژيک و فرانسه شد. با وجود مشغله کاری و تدريس در دانشگاه خود را بی نياز از تحصيل علوم جديد نديد، در سال هايی که در بيمارستان ميرزا کوچک خان به طبابت و آموزش دانشجويان می پرداخت، دوره بورد سونوگرافی را طی نمود و دوره نازايی را 3و4 ماهه درخارج از کشور با موفقيت گذراند و موفق به اخذ فوق تخصص نازايی نائل گشت[قانون،ص 43] او درآن مورد اذعان می دارد که مدارکم همه از اينجاست و افتخار می کنم که دست پرورده اين جامعه و دانشکده پزشکی هستم. يکی ديگر از فوق تخصص های ايشان فيستول ادراری- تناسلی است. [همان،ص 35]خاطرات و وقايع تحصيل : مريم پور رضا قزل اياق ، پزشکی عمومی را با حساسيتها و مراقبتهای پدر گذراند. سال اول دانشکده پزشکی، همراه با راننده در کلاس درس می نشست و

پس از بازگشت به منزل، راننده از آنچه که در آن روز گذشته است پدر خانواده را مطلع می ساخت. آنچه که پدر خانواده بسختی می توانست بپذیرد ، کلاس درسی با حضور 14 دختر و 250 پسر بود.در کشیکهای شب سال پنجم پزشکی نیز پدر خانواده مستخدم را همراه او می ساخت. تا آن که حضور یک شب خارج از منزل دخترش پذیرا شد. در مصاحبه ای که برای پذیرش در دوره تخصص شرکت نمود، با بی میلی مرحوم دکتر مهانشان صالح رئیس بیمارستان زنان برای پذیرش خانمها در رشته تخصص زنان مواجه شد. علت آن نیز بچه داری و شیردهی خانمها عنوان می شد که باعث افت تحصیل آنها می گردد. دکتر پور رضا سعی داشت خلاف آن را نیز ثابت نماید. او سال دوم دوره تخصص را در حالی گذراند که فرزند اولش را باردار بود و سعی می کرد با انجام به موقع وظایفش این مساله را از همکاران خود پنهان دارد. در این خصوص آن قدر حساسیت دات که شب قبل از زایمان خود 3 عمل سزارین را در بیمارستان انجام داد و صبح روز بعد خود عازم بیمارستان شد و پس از 20 روز مجدداًکار را آغاز نمود.استادان و مربیان : مریم پوررضا قزل اياق در دوره پزشکی عمومی و دوره تخصص خود را از محضر مرحوم دکتر جهانشاه صالح و استاد امیر موحدی کسب علم نموده است.همسر و فرزندان : مریم پور رضا قزل اياق در سال ششم دوره پزشکی با یکی از همدوره ای های خود ازدواج نمود. حاصل این پیوند دو دختر بود. که دختر اول در دانشگاه لندن جراح قلب می باشد، و دختر دوم نیز دندانپزشک بوده و مقیم آمریکا است. خانم دکتر قزل اياق زحمات و حمایتهای همسرش را پیشرفت تحصیلی خود بسیار موثر می داند. او همسرش را در تحصیل فرزندانشان نیز موثر دانسته و نقل می کند :... اگر شوهری نداشتم که اینقدر به من کمک کند، ممکن بود کار من و تحصیل فرزندانم بسیار افت پیدا کند ...وقایع میانسالی : اواخر دوره پهلوی زمانی که حکومت نظامی و اعلام شد، 8 شب ساعت منع تردد بود، مریم پور رضا قزل اياق به علت محدودیتی که در ساعات رفت و آمد پیش آمده بود 6 ماه تا صبح در بیمارستان می ماند و پذیرای مریضان بود و 6 ماه دیگر را همکارش مرحوم خانم دکتر سیمین کامیاب در بیمارستان به معالجه مراجعه کنندگان می پرداخت. مریم پوررضا قزل اياق در سال 1378 در حالی که 30 سال خدمت آموزشی و پزشکی را در دانشگاه تهران را با 65 سال سن پشت سر گذاشته بود بازنشسته شد. روزی که حکم بازنشستگی خود را دریافت نمود، بیمارستان میرزا کوچک خان را با گریه ترک نمود. شبانه به بیمارستان بازگشت و تمام تزهایش را به کتابخانه دانشگاه بخشید. پس از آن به وزارتخانه رفت و استعفای خود را تحویل داد. زمانی که علت استعفا را جویا شدند، دلیل استعفا را چنین تشریح نمود: من فکر

می کنم کسی باید عضو و دبیر بورد باشد که سمت آموزشی داشته باشد، من از این ساعت سمت آموزشی ندارم. با این استعفا موافقت نشد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مریم پور رضا قزل ایاق دو سال ، پس از اخذ تخصص در رشته زنان به سمت استاد یار دانشگاه منصوب شد و در بیمارستان زنان مشغول به کار گشت. و به تربیت و آموزش دانشجویان ورزیدنت های پزشکی پرداخت. بعد از6یا 8 سال دوره استاد یاری، دانشیار و بعد از 4 سال مقام استادی داشنگاه علوم پزشکی تهران نائل آمد. دکتر پور رضا از سال 1367 دبیر بورد تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. دکتر قزل ایاق مطب خود را در آذر ماه 1343 به روی بیماران گشود و همچنان روزی 8 ساعت به معالجه و مداوای مراجعه کنندگان می پردازد. وی در سال 1378 درحالی که سئوالات خدمتش دانشگاه تهران به 30 سال رسیده بود و بیش از 65 سال داشت، بازنشسته شد و محل خدمت خود را در بیمارستان میرزا کوچک خان ترک نمود.فعالیتهای آموزشی : مریم پور رضا قزل ایاق فعالیتهای آموزشی خود را پس از پایان رساندن دوره تخصص زنان به طور رسمی در دانشگاه تهران آغاز نمود. علاوه بر آموزش دانشجویان دوره عمومی و دانشجویان دوره تخصصی(وزیدنت) در کنگره های و گردهمایی های باز آموزی و علمی نیز به ارائه دستاوردهای علمی رشته خود می پرداخت از آن جمله است: آموزش دوره لاپاروسکوپی در بیمارستان میرزا کوچک خان ، اموزش سرطمان تخمدان در کنگره باز آموزی در شیراز، آموزش دوران نازایی و ناباروری در تالار بیمارستان امام خمینی(ره)، سخنرانی در کنگره کپنهاکمراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : مریم پور رضا قزل ایاق در افتتاح بخش نازایی بیمارستان میرزا کوچک خان نقش مهمی داشت.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : مریم پور رضا قزل ایاق علاوه بر مطالعات تخصصی رشته خود ، علاقه زیادی نیز به ادبیات اشعار شاعرانی چون حافظ، سعدی و شاهنامه دارد و آثاری نیز از بر دارد. علیرغم تمایل که به یادگیری موسیقی داشت، زمانی را صرف آن نکرد و از زمان مطالعات تخصصی خود و به روز نمودن ان نکاست.آرا و گرایشهای خاص : مریم پور رضا قزل ایاق ، معتقد است در مقام معلم نباید از تحصیل علوم جدید باز ایستاد وی معتقد است که به عنوان مثال استادی که در بیمارستان میرزا کوچک خان است و دوره رادیولوژی را دیده است باید کارگاه MRI و CT را در رشته خودش بگذراند تا بتواند مدارک را تفسیر نماید. وی همچنین در خصوص محدودیت پذیرش در رشته تخصص زنان برای خانمهای معتقد است که با وجود تراکم متخصص زنان در کشور همچنان با کمبود پزشک متخصص در مناطق محروم مواجه هستیم، در حالی که شاید حضور آقایان در این رشته بتواند معضل اعزام پزشک به

جاهای دور افتاده را حل نماید. دکتر پور رضا آرا و عقاید مخصوصی دارد. او می گوید که علاقه ای به پست و مقام نداشته و ندارد. وی اعتقاد زیادی به آموزش داشته و معتقد است که یک معلم باید همه علوم رشته خویش را آموخته و به داشته های خود اکتفا نکند. وی به سیاست اظهار بی علاقه ای می کند و اظهار می دارد که بدان جهت پیشنهاد 0نمایندگی مجلس را رد نموده است . او اذعان داشته که ((...سیاست من؛ مطب من، مریض من، دانشجوی من و دانشگاه من است...))جوائز و نشانها : در سال 1379 در کنگره ناباروری و نازایی که در بیمارستان امام خمینی(ره) برپا شد، از دکتر مریم پوررضا قزل ایاق به عنوان استاد نمونه تجلیل به عمل آمد و لوح تقدیر و یک کتاب شاهنامه نفیس به وی اهداشد.

آثار : بیماریهای زنان فوریتهای زنان و زایمان مقالات متعدد، در همایش ها و کنگره های داخلی و خارجی

پوررنجبر، کوکب

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
مدرس قرآن.
تولد: 1282 شیراز.
درگذشت: 12 اسفند 1370.

کوکب پوررنجبر، فرزند محمداسماعیل که پزشکی مشهور بوده است، پس از اتمام تحصیلات خود به شغل معلمی تعلیمات دینی در وزارت فرهنگ سابق روی آورد.

از سن شانزده سالگی به جمع‌آوری مستندات در روش‌های تدریس علوم اسلامی پرداخت. در اثنای آموزش تعلیمات دینی در مدارس بود که ایشان اعراب گذاری و تصحیح نسخ قرآن چاپ کشورهای پاکستان، هندوستان و دیگر کشورهای اسلامی را آغاز کرد.

کوکب پوررنجبر با تغییر روش‌های تدریس قرآن و زیباسازی صفحات این کتاب آسمانی از سویی و ویراستاری و صفحه‌آرایی متن آموزشی و درک بصری راحت لغات از سویی دیگر تلاش نمود تا آموزش قرآن را به نونهالان و نوآموزان علوم دینی ساده و آسانتر سازد.

فعالیت دیگر استاد پوررنجبر بازنویسی مفاتیح‌الجنان بود. ویژگی این نسخه اعراب گذاری کامل کلمات در زیر و بالای حروف بود و روال سنتی حاشیه‌نویسی در متن که دشواری زیادی برای خوانندگان را به همراه دارد، کنار گذاشت و حاشیه در متن صفحات قرار داده شد و از فنون زیبانگاری و هنر خطاطی نیز استفاده نمود.

استاد پوررنجبر در سن بیست و هفت سالگی نابینا شد ولی با دیدن حضرت فاطمه (س) در خواب شفا یافت، و عمر خود را وقف قرآن و علوم دینی کرد. ره‌آورد چهل و شش سال خدمت در مراکز دولتی و ملی ایشان، تأسیس مرکز آموزش ابتدایی (کوکبیه) در شهر مشهد است.

استاد از سالهای 1338 تا 1363 به منظور تدریس قرآن مجید، ساده‌ترین روش ممکن خودآموزی در شش جلد تحت عنوان خودآموز و روش تدریس قرائت مجید را تألیف نمود. این خودآموز توسط انتشارات اسلامیه به چاپ رسیده است. از آثار دیگر او تصحیح خودآموز گفتگوی حسین و حسن است.

استاد کوکب پوررنجبر سرانجام در سن هشتاد و دو سالگی روز دوازدهم

اسفند 1370 دار فانی را وداع گفت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

پورزند، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1323، مرتبه علمی: دانشیار رشته جراحی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی و عروق از دانشگاه جرج واشنگتن آمریکا در سال 1356.
مرتبه علمی:
استادیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1360 تا سال 1369، دانشیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1370 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
هیپرپاراتیروئیدیسم اولیه، ترومای شکمی، ترومای نافذ شکمی، ترومای شریانی، توده‌های آدرنال، تدریس جراحی عمومی و عروق (پزشکی عمومی و تخصصی) در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دریافت تقدیرنامه به عنوان بهترین رزیدنت جراحی از مرکز بیمارستانی واشنگتن در سال 1355.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
درماتومیوزیت حاد و بررسی ده مورد آن، گزارش 70 تروماتیسم رگهای محیطی، لاپاراتومی تشخیصی مجدد در مجرومین جنگ ایران و عراق، سندرم PEUTZJEGHRS، جراحی تیروئیدهای بسیار بزرگ، جراحی هیپرپاراتیروئیدیسم اولیه، سرطان رکتوم در سنین قبل از 40 سالگی، گزارش تظاهرات بالینی گوناگون فئوکروموسیتوما، ضایعات عروقی همراه با شکستگی‌ها واعمال جراحی اورتوپدی، بررسی 143 موردانسداد مجاری صفراوی خارج کبدی، ضایعات کیستیک پانکراس، PRMARY ADENOID CYSTIC CARCINOMA OF ESOPHAGUS

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورعجم، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورفرهاد، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1334، دکترای تخصصی در رشته آناتومی در سال 1339 دکترای تخصصی در رشته رادیولوژی از دانشگاه تهران در سال 1348.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی در رشته آناتومی دانشگاه تبریز در سال 1350.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه‌های آناتومی و مسائل به پزشکی و رادیولوژی، مأموریت عملی به مدت یک سال در رشته تشریح در دانشکده پزشکی پاریس در سال 1340، مأموریت علمی در رشته تشریح به مدت یک سال در لندن در سال 1352.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کالبدشناسی انسانی کلیاتی در مورد ساختمان تشریحی بدن انسان، کالبدشناسی لگن، ساختمان تشریحی دیواره لگنی و احشاء محتوی لگنی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:- تعداد مقالات به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پورمند، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1325، دانشکده: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی‌ارولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1357، فوق تخصص پیوند کلیه از دانشگاه SYUG انگلستان در سال 1363. مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران حال تخصصی از سال 1357، تا سال 1366، دانشیار علوم پزشکی تهران از سال 1366 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درمان با B.C.G درمان سنگهای دستگاه ادراری با موج ضربه‌ای (LWSE) تدریس درس اورلوژی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
هسته استخوانی سنگ‌های ادراری، دیورتیکول مادرزادی مجرا، گزارش ترکیبات سنگ‌های ادراری ایران، دریچه مادرزادی حالبی، فئوکروموستیوم مثانه، عوارض ارولوژی پیوند کلیه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پوستی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341.
مرتبه علمی:
دستیار گروه فارماکولوژی در سالهای 1341 -1343، استادیار رشته فارماکولوژی در سال 1344، دانشیار در سال 1348 و استاد فارماکولوژی در سال 1353.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
استفاده از دو بورس دانشگاهی دولت بلژیک و آمریکا و تحقیق در زمینه‌های داروهای قلبی و عروقی، مسومیت قلبی برخی داروها مثل ترکیبات دیژیتال و تئوفیلین و جلوگیری از مسمومیت توسط برخی داروها مثل کاربامازپین، پیدا کردن اثر جدیدی از اسید اتاکرینیک در روی قلب مجزای خوکچه هندی در زمینه اثرات مستقیم قلبی برخی دیورتیکها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان نامه دکترای پزشکی و داروسازی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فارماکولوژی، دندانپزشکی و پرستاری.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 46، تعداد مقالات به زبان خارجی: 27
زمینه علمی مقالات:
قلبی عروقی بخصوص برخی اثرات مستقیم داروهای مدرن بر روی قلب جدا شده حیوانات آزمایشگاهی مانند اثر مستقیم اسید اتاکرینیک روی دهلیز مجزای خوکچه هندی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

پویا، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1273 ش)، پزشک. از اهالی تهران بود، پس از طی دوره‌های ابتدایی و متوسطه در زادگاهش تحصیلات پزشکی خود را در مدرسه‌ی طب به پایان رساند و پس از آن به مدت دو سال در انستیتو پاستور تهران به کار پرداخت، سپس به فرانسه رفت و موفق به دریافت دانشنامه‌ی بیماری کشورهای گرمسیری، سرم‌شناسی، بیماریهای پوست و آمیزشی شد. پویا همچنین دوره‌ی انستیتو پاستور مدرسه‌ی مالاریالژی را طی کرد و گواهینامه گرفت. وی در سال 1310 ش به ایران بازگشت و عهده‌دار مشاغلی چون: رئیس بهداری و شهرداری، رئیس آموزشگاه و رئیس بخش بیمارستان رازی شد. وی در سال 1338 ش دوباره به پاریس رفت و دیپلم خون‌شناسی گرفت و علاوه بر آن در زمینه‌ی گروه‌بندی خون افراد و فن انتقال خون، گواهینامه‌ی تخصصی دریافت کرد. از آثارش: «بیماریهای خون»؛ «رساله‌ی دفاع از امراض تناسلی»؛ «گروه‌بندی و انتقال خون»؛ «مراسم اولین درس دکتر پویا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (179/2)، مولفین کتب چاپی (6/ 822- 823).

پهلوان‌زاده، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1348، فوق تخصص بیماریهای عفونی و گرمسیری از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال 1357.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی جانبی HBSAG در کارکنان بیمارستانی، بررسی عفونتهای ادراری در بیماران مراجعه کنندن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه دکترای عمومی و فوق تخصصی رشته بیماریهای عفونی، تدریس دروس بیماریهای عفونی و بیماریهای گرمسیری در دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای عفونی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای عفونی، مقایسه اثرات آزمایشگاهی آزلد میلن آمپی‌سیلینی، کنترل عفونی در مناطق جنگ، ویژگیهای مننژیت سلی، گزارش 88 مورد مننژیت سلی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر سید ضیاء الدین تابعی درسال 1324 در استهبان فارس متولدشد. وی پس از گذراندن تحصیلات ابتدایی و دبیرستان در استهبان -شیراز و اخذ دیپلم طبیعی با رتبه اول در استان در سال 1343، وارد دانشگاه تهران شد و تا دریافت دکتری پزشکی عمومی به تحصیل پرداخت.وی دوره فلوشیب را در دانشگاه آتلانتای آمریکا و بورد تخصصی پاتولوژی از دانشگاه میامی آمریکا در سال 1361 ،فوق تخصص هماپاتولوژی از دانشگاه الوری در سال 1362 دریافت کرد.نامبرده هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز است.وی درنخستین همایش چهره های ماندگار درسال 1380 برگزیده ومعرفی شد.گروه : علوم پزشکیرشته : پزشکی عمومیگرایش : آسیب شناسیوالدین و انساب : سید ضیاء الدین تابعی از سادات حسینی است و نسب خانوادگی او به امامزاده سید میر حسین می رسد که در ناحیه پستکوه فسا مدفون است و ایشان از نوادگان حضرت امام محمد باقر (ع) می باشند.خاطرات کودکی : سید ضیاء الدین تابعی از دوران کودکی خود چنین می گوید: "از دوران کودکی خاطره خاصی ندارم جز همان غم و شادی های دوران کودکی در شهری نسبتا محروم از مزایای اقتصادی،اما مملو از محبت و عاطفه خانوادگی و همشهریان."اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : سید ضیاء الدین تابعی در خانوده ای مذهبی و فرهنگی بدنیا آمد. پدرش آموزگار و مادرش خانه دار بود.تحصیلات رسمی و حرفه ای : سید ضیاء الدین تابعی تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در دبیرستانهای محقق - مغربی - استهبان و دبیرستان ابوذر شیرازگذراند و پس از اخذ دیپلم طبیعی با رتبه اول استان در سال 1343 وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد. او پس از اخذ دکتری عمومی به آمریکا عزیمت کرد و دوره فلوشیب را در دانشگاه آتلانتای آمریکا و بورد تخصصی پاتولوژی را از دانشگاه میامی آمریکا در سال 1361 و در آخر سر فوق تخصص هماتولوژی را از دانشگاه الوری در سال 1362 دریافت کرد.خاطرات و وقایع تحصیل : سفر سید ضیاءالدین تابعی به آمریکا و تحصیل و دریافت مدارک گوناگون تخصصی و فوق تخصصی از وقایع مهم روزگار تحصیل استاد بوده است.وی همچنین از سفر به کشور های انگلستان و کانادا نیز خاطرات خوشی را به یاد دارد.ایشان از دوران تحصیل در دبیرستان چنین بیاد دارد: "در دوران تحصیلات دبیرستان اغلب

دبیران ما نیز دیپلم بودند و تنها سه نفر لیسانسیه در استهبان بود که خوشبختانه دارای معلومات خوب و همگی در آموزش و پرورش اینجانب سهم عمده ای داشته اند."فعالیتهای ضمن تحصیل : سید ضیاء الدین تابعی در حین تحصیل به مطالعه وسیع در زمینه رشته تخصصی اش پیرامون آسیب شناسی و هماتولوژی و همچنین به یادگیری زبان انگلیسی پرداخت.او عضو انجمن اسلامی دانشکده پزشکی تهران بود که در آنجا اقدام به برگزاری جلساتی با حضور اقایان دکتر شریعتی ،استاد شهید مطهری و استاد علامه جعفری می کرد.استادان و مربیان : دکتر آذرم ،دکتر گل گلاب،دکتر محتاط،روشن ،شهبازی، دکتر فریدونیان ،عزیزی ،دکتر بامشاد و دکتر بوذر جمهرمهر ،دکتر کیهانی،حکیم ،گنج بخش ،طباطبائی ،حکمت ،نجم آبادی ، دکتر پزشکان ، غروی،نعمت اللهی،بهزاد،دکتر شفا، دکتر وثوق ،دکتر میر ،دکتر آذر ،دکتر پیرنیا، دکتر آرمین ،شمسا،بهادری،سجادی ،رئیس بهرامی ،دکتر قریب، دکتر اهری ، دکتر جهانشاه صالح، دکتر غفوری ،دکتر لشکری ،دکتر مرشد و دکتر باقری از اساتید سید ضیاء الدین تابعی می باشند.هم دوره ای ها و همکاران : از همکاران سید ضیاء الدین تابعی می توان به دکتر دانشبد،دکتر رجایی ،دکتر حقیقی ،دکتر محلاتی ، دکتر آزاده ،دکتر کومار و اساتید بخش پاتولوژی دانشگاه علوم پزشکی شیراز اشاره کرد.همسر و فرزندان : سید ضیاء الدین تابعی متاهل و دارای همسر بنام سرکار خانم زهرا بیگم معزی می باشد. ایشان قبلا آموزگار بودند که سپس برای تعلیم فرزندان به خانه داری پرداختند. وی نیز سه فرزند دارد: - سید محی الدین علی تابعی ،دانشجوی PHD فیزیک در دانشگاه واترلو کانادا - الهام سادات تابعی MS شیمی معدنی از دانشگاه شیراز - فاطمه سادات تابعی دانشجوی سال سوم رشته برقوقایع میانسالی : از خاطرات میانسالی سید ضیاء الدین تابعی می توان به وقوع انقلاب اسلامی و همچنین جنگ تحمیلی اشاره کرد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل و سمتهای سید ضیاء الدین تابعی به قرار زیر است: - رئیس دانشکده پزشکی شیراز - معاون پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز - ریاست دانشگاه علوم پزشکی شیراز - دبیرکنگره بین المللی پزشکی جغرافیای دانشگاه شیراز - عضو هیئت امنا دانشگاه - عضو هیئت ممیزه دانشگاه - عضو شورای عالی برنامه ریزی وزارت بهداشت - عضو شورای عالی انتقال خون - رئیس انجمن حمایت از بیماران سرطانی استان فارس - مسئول کمیته ثبت سرطان در بیمارستان نمازی - مدیر گروه پاتولوژی - مدیر گروه اخلاق پزشکی - عضو و دبیر هیئت ممتحنه رشته آسیب شناسی - دبیر کمیته راهبردی رشته آسیب شناسی - عضو وابسته فرهنگستان علوم پزشکی - عضویت در کمیسیونها و شوراهای پزشکی معتبر کشورفعالیتهای آموزشی

: سیدضیاء الدین تابعی پس از فراغت از تحصیل از آمریکا به ایران بازگشت و در دانشگاه علوم پزشکی شیراز به تدریس دروس ،هماپاتولوژی، آسیب شناسی، فیزیولوژی خون، و ایمونولوژی بالینی ، بانک خون پرداخت. او همچنین به تحقیق در طرح جامع بیماری تالاسمی در استان فارس ، طرح بررسی اورژانس در استان فارس ، طرح مطالعه محدوده طبیعی پارامترهای آزمایشگاهی و طرح بررسی اختلالات کروموزومی در لوکیما مبادرت می ورزد.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : مراکزی که سید ضیاء الدین تابعی یکی از بانیان آن بشمار می رود به قرار زیر است: - انجمن حمایت از بیماران سرطانی استان فارس - جامعه اندیشمندان و اندیشه سازان وابسته به فرهنگستان علوم پزشکیسایر فعالیتها و برنامه های روزمره : سید ضیاءالدین تابعی علاوه بر تدریس به تحقیق و تالیف کتب و مقالاتی در زمینه های : طبقه بندی لیفوما در جنوب ایران ، مارکرهای ایمونولوژیک در 50 لوسمی اطفال ،میلوانسیلاستیک می پردازد.شاگردان : دکتر لنکرانی (وزیر محترم بهداشت) ،دکتر واسعی (معاون محترم پژوهشی وزارت بهداشت)،دکتر ایمانیه(رئیس محترم دانشگاه علوم پزشکی شیراز) و غیره از دانش آموختگان و دانشجویان سید ضیاء الدین تابعی بوده اند.همفکران فرد : سید ضیاء الدین تابعی از همفکری نزدیکی با دکتر ملک زاده ،دکتر فاضل ،دکتر ولایتی ،دکتر لاریجانی ،دکتر صدر و دکتر مرندی برخوردار است.آرا و گرایشهای خاص : ضیاء الدین تابعی گرایش فلسفی دارد.جوائز و نشانها : - دریافت لوح تقدیر از طرف وزارت بهداشت بخاطر کسب مقام استادی ممتازی - معرفی به عنوان چهره ماندگار سال 1380- صدا و سیما - استاد نمونه آموزشی جشنواره ابن سینا دانشگاه علوم پزشکی تهرانچگونگی عرضه آثار : - تعداد مقالات منتشر شده در مجلات علمی :62 مقاله

آثار : 1 تغییر آزمایشگاهی خون ویژگی اثر : 40 تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی ،13682 تغییر تستهای آزمایشگاهی ایمنی ویژگی اثر : 40 تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی ،13693 تغییر تستهای آزمایشگاهی شیمی ویژگی اثر : 40 تست جهاد دانشگاهی شیراز-انگلیسی ،13674 سلسله کتبی درباب آزمایشات هماتولوژی ، شیمی و ایمونولوژی بالینی ویژگی اثر : اساتدکتر سید ضیاء الدین تابعی سلسله کتابهایی پیرامون آزمایشهای مربوط به هماتولوژی (خون شناسی) ، شیمی، ایمونولوژی بالینی تالیف نموده است که از نظر تخصصی مولف و نو بودن مباحث آنها اهمیت بودند.5 طبیبانه ای برای طبیبان ویژگی اثر : استاد تابعی درکتاب طبیبانه ای برای طبیبان اندرزها و توصیه های اخلاقی رابه همکاران خود تحریر کرده و در مورد مسایل عام مربوط به حرفه خود به

سخن نشسته است.6 فیزیولوژی خود برای دانشجویان ویژگی اثر : استاددکتر سید ضیاء الدین تابعی کتاب فیزیولوژی خون را به عنوان کتابی درسی جهت دانشجویان رشته پزشکی تالیف نموده اند برگرفته از کتاب شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم):

تاج‌الحکماء، حسنعلی، حسینعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1254 -1204 ش)، طیب و شاعر. وی در آغاز شاعری تاج‌الحکما و طبیب تخلص می‌کرد، سپس تخلص خود را فلسفی قرار داد. سید در نایین متولد شد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش به انجام رساند، سپس برای تکمیل تحصیلات به اصفهان رفت و یک دوره طب قدیم را در محضر درس میرزا باقر حکیم‌باشی آموخت. مدتی مامور خدمت در بهداری نایین شد. در اواخر دوره‌ی مظفری به تهران آمد و به تحصیل زبان فرانسه و طب جدید پرداخت تا آنکه در جراحی چشم مهارت یافت. او در نقاشی و موسیقی و تاریخ و جغرافی نیز دست داشت. کتاب چاپ شده‌ی وی: «هفت مقاله‌ی فلسفی در لزوم دیانت».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (483 -481)، الذریعه (237/25)، سخنوران نامی معاصر (2737 -2734 /4)، فرهنگ سخنوران (177)، مولفین کتب چاپی (683 -682 /2).

تاج‌بخش، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشکده دانشگاه تهران در سال 1340، دکترای تخصصی میکروبیولوژی، ایمنولوژی و بیماریهای گرمسیری از انستیتو پاریس و انستیتوی بین‌المللی بیماریهای گرمسیری در سال 1345.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، استاد ممتاز دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ایمونولوژی تیموس، طرح بقای سالمونلا آبورتوس اوویس در طبیعت، خود ایمنی، ساختار آنتی‌ژن‌های سالمونلائی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
واکسن‌های ضد سالمونلا آبورتوس اوویس.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 10
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 42
زمینه علمی تألیفات:
میکروبیولوژی، ایمونولوژی بیماریهای واگیردام، بیماریهای مشترک انسان و دام، تاریخ پزشکی ایران، تاریخ علوم، تاریخ دامپزشکی ایران.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 40، تعداد مقالات به زبان خارجی: 42
زمینه علمی مقالات:
ایمنی بنیادی، ایمنی بافتی، واکسن‌های ضد سالمونلا، اکوبیولوژی، بروسلوز، تاریخ دامپزشکی ایران، تاریخ بیماریهای واگیر و مسیر تحول علم در اسلام و ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تبریزچی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تبریزی، علاءالدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طبیب. وی از خاندان پزشکان معروف تبریز بوده که در آن شهر ولادت یافت. وی مؤلف کتاب «کامل علایی» است که آن را برای شاه‌اسماعیل صفوی (930 -905 ق) تألیف کرده است. این کتاب به فارسی و شامل واژه‌ها و اصطلاح‌های پزشکی بر اساس حروف الفبا می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (358 / 5)، تاریخ نظم و نثر (814)، الذریعه (256 / 17).

ترشیزی، محمدحسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
شیخ محمدحسین ترشیزی (کاشمری) عالمی جلیل و فاضلی کامل از شاگردان مجدد شیرازی در سامرا و ملازمین علامه آقا شیخ اسماعیل کاشمری بوده و مضافاً بر تبحر در فقه و اصول ید طولائی در علم طب داشته است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

تریاکیان، هارتیون

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ش)، پزشک، محقق، دانشمند و مترجم. از پزشکان ارمنی و از محققین پرکار که علاوه بر طبابت در زمینه‌ی ارتباط گویش گیلکی و زبان پهلوی و روسی و فرانسه و همچنین گویش محلی گیلان آشنا بود. او ظاهرا نخستین فردی از ارامنه است که «گلستان» سعدی را به زبان ارمنی ترجمه کرد و این ترجمه در سال 1918 م به چاپ رسید که نسخه‌ای از آن در کتابخانه‌ی ایروان موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :نامها و نامدارهای گیلان (94 -93).

تشید، محمداسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1306، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای عمومی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران در سال 1330، دکترای تخصصی بیهوشی از آمریکا در سال 1334، سفر به کشورهای آمریکا، انگلستان، لبنان، و سوئیس در تازه کردن اطلاعات تخصصی.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
روش اندازه‌گیری عمق بیهوشی در بیهوشی مدرن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترای تخصصی بیهوشی.
ابداع:
لوله‌های ویژه انتوباسیون از راه بینی به شکل S مشهور به لوله دانشگاه تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فارماکولوژی داروهای بیهوشی، انتخاب روش بیهوشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 33، تعداد مقالات به زبان خارجی: 12
زمینه علمی مقالات:
انستزیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تفرشی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1320 -1261 ق)، طبیب. در خواران تفرش متولد شد و تا سن هجده سالگی در همان جا فارسی و عربی و حسن خط را آموخت. در سال 1279 ق به تهران آمد، سال بعد وارد مدرسه دارالفنون شد و در سال 1291 ق به گرفتن دیپلم طب نایل گردید. در این سال به سمت حافظ الصحه (رییس بهداری) اراک منصوب شد، پس از یکسال طبابت و اقامت در اراک، به تهران بازگشت. تفرشی سمتهای مختلفی را مانند: دانشیار طب در مدرسه‌ی دارالفنون، طبیب گارد مخصوص، طبیب و معالج محمدرحیم خان علاءالدوله امیرنظام، رییس مریضخانه دولتی کرمانشاه، رییس بیمارستان دولتی (سینای کنونی) عهده‌دار بود. در سال 1302 ق برای مدت کوتاهی به اروپا مسافرت کرد و در پاریس با وضع تشریحات و عملیات آن آشنا شد. وی در تهران درگذشت و در امامزاده حسن مدفون گردید. نامبرده دارای تألیفات و ترجمه‌هایی می‌باشد از جمله: «پاتولوژی»؛ «تراپولیک و دواسازی»؛ «تشریح»؛ «فیزیولوژی»؛ «مسایل عمده‌ی حفظ الصحه»؛ «مطلع الطب ناصری».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (8 /6)، مؤلفین کتب چاپی (145 -144 /1)، المآثر والآثار (218)، مکارم الآثار (1652 -1651 /5).

تقی‌اسکوئی، موسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1325، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکوگنوزی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1349، دکترای فارماکوگنوزی از چلسی کالج دانشگاه لندن در سال 1358.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1358، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فرآورده‌های طبیعی، داروهای گیاهی، بررسی اثرات شیمیائی و فیتوشیمیائی داورها، عضویت در کنگره‌های داروسازی ایران، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
فرآورده‌های طبیعی و فیتوشیمی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تقی‌نیا، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تکشیان، محمدیوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای گوش و حلق و بینی از نیوجرسی آمریکا در سال 1343، فوق تخصص گوش داخلی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1344.
مرتبه علمی:
آسیستان پروفسور دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1344، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه و تحقیق بسیار در زمینه گوش و حلق و بینی و استاد راهنمای رزیدنت‌های متعدد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
گوش و حلق و بینی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
جراحی و گزارش یک مورد گلالوس ژوگولاریس دو طرفه در گوش.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تمدن، خدیجه

قرن:14

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تنکابنی، حکیم مؤمن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
میرزا محمد مؤمن بن محمد زمان حسینی تنکابنی. سید حکیم فاضل ادیب. معاصر شاه سلیمان صفوی بوده، و کتاب خود را در طب به نام «تحفة المؤمنین» و بر حسب آنچه مشهور است «تحفه‌ی حکیم مؤمن» را در زمان این پادشاه تألیف نموده که مکرر به طبع رسیده. اولاد او در اصفهان و نجف آباد ساکن می‌باشند.
در صحن مقبره‌ی خواجه، قبر کوچکی است که بر روی او: میرزا محمد مؤمن (حکیم و ادیب و شاعر) متوفی به سال 923 مرقوم است، و اتحاد نام، برخی را به اشتباه انداخته، وی را حکیم مؤمن تنکابنی سابق الذکر دانسته‌اند، و حال آن که تاریخ قبر، حکایت از اختلاف آن دو می‌نماید، و او دانشمند دیگری است غیر از حکیم تنکابنی.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

تنکابنی، سلیمان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1250 ق)، فقیه، ادیب، متکلم و پزشک ایرانی. مقدمات علوم را در زادگاهش فراگرفت. در جوانی به همراه برادرش، ملا عبدالمطلب، رهسپار عتبات عراق گردید و چندی در شهرهای مقدس آن سرزمین به تکمیل تحصیلات خود پرداخت. سپس راهی اصفهان شد و بیست و دو سال در خدمت آخوند ملاعلی نوری مازندرانی شاگردی کرد و کتب ملاصدرا را نزد وی فراگرفت. «شرح لمعه» را نزد ملا محمدعلی نوری آموخت. پس از آن خود به تدریس روی آورد و در اصفهان «تجرید الکلام»؛ «شوارق»؛ «شرح لمعه» و «تفسیر قاضی بیضاوی» را درس می‌گفت. میرزا سلیمان به آموختن دانش پزشکی پرداخت و در رشته‌ی پزشکی شاگرد میرزا اسماعیل اعرج اصفهانی بود. میرزا اسماعیل به تنکابنی طب آموخت و خود نیز نزد او شرح «تجرید الکلام» فرا می‌گرفت. میرزا سلیمان در اصفهان به ملامحراب، عارف گیلانی، دست ارادت داد. میرزا سلیمان تنکابنی پدر میرزا محمد تنکابنی، مولف «قصص العلماء»، است. از جمله آثار وی: حاشیه بر «مطول» تفتازانی؛ حاشیه بر «مفاتیح الشرائع» ملامحسن فیض کاشانی؛ حاشیه بر «الفوائد الضیائیه» جامی، حاشیه بر «شرح الاسباب»، در پزشکی؛ حاشیه بر «حکمه العین»؛ حاشیه بر «حیوه القلوب»؛ حاشیه بر «تذکره الائمه»؛ رساله‌ای در وبا و طرز معالجه‌ی آن.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :قصص العلماء (73 -71)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 609/13).

توحیدی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1358، فوق تخصص بیماریهای ریه.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام 8 طرح تحقیقاتی در زمینه‌های بررسی تستهای تشخیصی سرولوژیک در کیست هیداتیک، بررسی انواع سل و استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
کیست هیداتیک، ادم ریوی، سل غدد لنفاوی، پلورزی‌ها، سل پلور، سرطان در افراد جوان، سرطان ریه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توسلی‌فرید، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
پزشک جراح.
تولد: 1315.
درگذشت: 12 مهر 1372، آمریکا.
مهدی توسلی‌فرید در سال 1340 از دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران فارغ‌التحصیل شد و در سال 1341 ایران را به قصد ادامه‌ی تحصیل در آمریکا ترک کرد. ابتدا در دانشگاه کمریج ماسوچوست و سپس در کلرادو و شیکاگو در رشته‌ی طب داخلی و پاتولوژی دوره‌هایی را گذراند. در سال 1343 به ماسوچوست بازگشت و در بوستون در بیمارستان کارنی دوره‌ی رزیدنتی را طی کرد. در سال 1345 کارش را در زمینه‌ی تحقیقاتی هماتولوژی در مرکز پزشکی تافت در نیوانگلند پایه گذارد و مدتی هم در MIT در بخش بیولوژی کارآموزی و مطالعه کرد. در سال 1351 از تافت به کلینیک و مرکز تحقیقاتی اسکرپیس در لاهویا- کلیفرنیا منتقل شد و تا سال 1360 در این مرکز فعالیت می‌کرد. سال 1356 مدتی به عنوان استاد میهمان در بیمارستان بیستر پاریس مشغول بود. در سال 1360 از سوی مرکز پزشکی V.A به جکسون میسی سی پی برای کار دعوت شد و تا پایان عمر در آنجا فعال بود.
او از پیشگامان پیوند مغز استخوان است و کشفیات علمی وی راهگشای بسیاری از محققان کنونی خون‌شناسی در دنیاست. بیش از 400 مقاله و سخنرانی علمی و تحقیقی نوشت که در نشریات علمی منتشر شد. در شش کتاب در زمینه‌ی کار تخصصی خود نوشت و در تصنیف چندین اثر علمی بیش از بیست فصل سهیم بود. دکتر توسلی‌فرید در نه نشریه علمی در شورای سردبیری عضو بود. از وی کتاب فارسی فقر علوم در سال 1366 در ایران منتشر شد.
یکی از آخرین کارهای او مقاله‌ای بود که هفته‌ی قبل از درگذشتش در مجله‌ی پزشکی «Bood» انتشار یافت. وی به عنوان محقق میهمان و سخنران در بسیاری از کنفرانس‌های پزشکی در کشورهای مختلف حضور داشت. در سال 1371 از طرف دانشگاه شهید بهشتی برای شرکت و سخنرانی در کنفرانس خون‌شناسی دعوت شد که در آن حضور یافت.
پیکر دکتر مهدی توسلی‌فرید بنا به وصیتش در ایران به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

توفیقی، حیدرقلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توکلی، داوود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

توکلی‌زاده، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تحصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1349، فوق تخصص جراحی دستگاه گوارش از دانشگاه پاریس درسال 1351.
مرتبه علمی:
استادیار جراحی دانشگاه مشهد از سال 1348، دانشیار جراحی دانشگاه مشهد از سال 1353 تا سال 1360، استاد جراحی دانشگاه مشهد از سال 1360 تا سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه و تحقیق در جراحی عمومی و استاد راهنمای 16 پایان‌نامه دکترا و 6 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:_
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
گزارش 466 مورد ولولوس سیگموئید، مواردی از پنوماتوزکتیک روده، بررسی 462 مرود کیست هیداتیک، هیپرپاراتیروئیدیسم، هیپرپاراتیروئید اولیه حاملگی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تولمی اصل، سیاوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تهرانی صادق، محمد صادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1288 ق)، شاعر و طبیب. وی طبیب ناصرالدین شاه قاجار و پدر میرزا علی‌خان اعلم الممالک بود. در رودخانه‌ی جاجرود هنگام طغیان آب غرق شد. از آثار وی «الفیه الفنون»، در بیست فن که در 1265 ق به نظم درآورده و حاج ملا علی کنی بر آن تقریظ نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (579 ،298 / 2)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (321 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (496 / 3).

تهرانی نجفی، خلیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1280 ق)، طبیب و دانشمند. از پزشکان نام‌آور عصر خود در تهران و عتبات بود. پس از مدتی اقامت در کربلا به نجف اشرف منتقل شد. از وی پنج پسر ماند که سه نفر آنها یعنی میرزا محمد و میرزا حسن و میرزا باقر به پیروی شغل پدر، به طبابت پرداختند پسر پنجم وی حاج ملاعلی فقیه. حاج میرزا خلیل در نجف درگذشت و در خانه‌ی شخصی خود دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (489/1).

تیرگری، سیاوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: حشره‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی دفع آفات از دانشکده کشاورزی کرج دانشگاه تهران در سال 1338، کارشناسی ارشد حشره‌شناسی از دانشگاه ایالتی یوتا آمریکا در سال 1341، دکترای علوم دولتی در رشته حشره‌شناسی از دانشگاه پوآتیه فرانسه در سال 1347.
مرتبه علمی:
تدریس در دانشگاه شهید چمران اهواز به مدت 5 سال، دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبزی ناقل بیماری با مگس‌های حلزونخوار، مطالعه مگس خونخوار سیل، مطالعه عقرب‌های ایران، مطالعه پارازیتوئیدهای (زنبور) شفره مگس خانگی و تولید انبوه آن، مبارزه بیولوژیک با آفات با استفاده از زنبورهای تریکوگراما و تولید انبوه آن، کاربرد زنبورهای گرده افشان یونجه در تولید بذر، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 19 پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبزی، اصول مبارزه بیولوژیک، مرفولوژی حشرات پیشرفته، اصول طبقه‌بندی حشرات.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
حشرات مهم پزشکی نظیر خرمگس‌ها، مگس‌های تولید کننده ضایعه میاز انسان و دام، عقرب‌ها، مبارزه بیولوژیک با حلزونهای آبزی، حشرات آبزی، سنجاقک‌ها حشرات گردافشان، زنبورهای گرده افشان و درباره زنبورهای

عسل ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

تیره‌گری، فرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در پاتولوژی پزشکی از دانشکده پزشکی ژنو- لوازان سوئیس در سال 1349، فوق تخصص در پاتولوژی اعصاب از دانشکده پزشکی ژنو سوئیس در سال 1355.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1358.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سارکوم دسترومائی پستان، تومورهای مغزی در اطفال، تدریس دروس علوم پاتولوژی پزشکی در دانشگاههای علوم پزشکی تهران و ارومیه و کرمانشاه و همدان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
تومورهای پستان، تومورهای استخوان به زبان‌های فارسی و فرانسه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثابتی، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343، دوره M.s.c در رشته پریودنتولوژی از دانشگاه لندن در سال 1350.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پریودنتولوژی، دندانپزشکی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان نامه دکترا و 3 پایان‌نامه دکترا تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
دندانپزشکی پیشگیری، پریودنتولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پریودنتولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثاقب کرمانی، زین‌العابدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1272/1271 ق)، طبیب و شاعر. پدرش از حکما و اطبای معروف عصر خود بود که اواخر عمر به مشهد رفت، و زین‌العابدین در آنجا متولد گردید. بعد از آنکه از مشهد به کرمان بازگشتند، ثاقب نزدیک سی سال در کرمان به تحصیل علوم پرداخت سپس به یزد رفت و در آنجا مشغول تحصیل انواع علوم، به ویژه طب شد، و مدت چهل و پنج سال در آن دیار بود. وی در سرودن انواع شعر مهارت داشت. در اواخر عمر به اصرار دوستان، به تدوین «دیوان» اشعارش پرداخت، و قریب چهارهزار بیت از قصاید و غزلیات و مثنویات را جمع‌آوری کرد، که اکثر آنها مشتمل بر معارف و توحید و مدایح ائمه‌اطهار (ع) است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (357 -352 /1)، فرهنگ سخنوران (199).

ثقةالاسلامی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ثقفی، خلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1323 -1239 ش)، پزشک، نویسنده و مترجم. ملقب به اعلم‌الدوله. وی به شیوه‌ی پدر، که از اطبای مشهور ناصرالدین شاه بود، ابتدا طب را در دارالفنون فراگرفت، سپس برای تکمیل تحصیلات به پاریس رفت و در اوایل سلطنت مظفرالدین شاه به تهران بازگشت و در دستگاه شاهی، مقامی عالی یافت و از سوی شاه به اعلم‌الدوله ملقب شد. پس از فوت مظفرالدین شاه، طبیب مخصوص ملک منصور میرزا شعاع‌السلطنه شد. اعلم‌الدوله در زمان محمدعلی شاه، به اجبار به فرانسه رفت و در پاریس، به کمک برادرش، دکتر جلیل‌خان ندیم‌السلطان، انجمنی به نام ایران جوان دوم تاسیس کرد و به فعالیت بر ضد محمدعلی شاه پرداخت. پس از فتح تهران، دکتر اعلم‌الدوله به ایران بازگشت و رئیس اولین بلدیه‌ی قانونی تهران شد. سپس با سمت ژنرال کنسول به سویس رفت. در این ماموریت سی تن از جوانان بختیاری را به منظور ادامه‌ی تحصیل به اروپا برد. ثقفی در زمان رضاشاه مدتی مدیر کل و سپس وزارت معارف و اوقاف بود. وی در اواخر عمر از کارهای دولتی کناره گرفت و انجمنی به نام انجمنی معرفه‌الروح تجربتی ایران تاسیس کرد. خلیل‌خان طبیبی حاذق و نویسنده‌ای توانا بود. او به زبان فرانسوی تسلط داشت و مقالات و رسایلی به آن زبان نوشته است. سرانجام در تهران وفات یافت و در امامزاده عبدالله در آرامگاه سعدالدوله دفن شد. تالیفات به جای مانده از وی: «باغ سرور»؛ ترجمه‌ی داستانهایی از ادبیات فارسی به فرانسه؛ «کنت مونت کریستو»، جلد دوم ترجمه از فرانسه به فارسی؛ «فرائد اللغه»؛ «خردنامه جاودان»؛ «هزار و یک حکایت»؛ «کلید زندگی»؛ «کلید شناسایی در علم غیرمرئی هفتاد و یک مقاله‌ی معرفه‌الروح»؛ «مقالات گوناگون»، شامل حوادث و وقایع تاریخی عهد قاجاریه، به ویژه در دوران سلطنت ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه، که در اغلب آنها خود وی شاهد عینی و حاضر و ناظر بوده است.[1]
معروف به اعلم‌الدوله، فرزند میرزا عبدالباقی حکیم‌باشی، متولد 1236. پس از انجام تحصیلات مقدماتی در تهران، به پاریس رفت و در رشته‌ی پزشکی درجه‌ی دکترا گرفت. بعد از مراجعت به ایران به استادی رشته‌ی طب دارالفنون برگزیده شد. مدت‌ها در آن سمت به تعلیم پزشکان ایرانی مشغول بود. در دوران سلطنت مظفرالدین شاه، به جای میرزا محمودخان

حکیم‌الملک که ابتدا وزیر دربار و بعد والی گیلان شد، به سمت پزشک مخصوص شاه انتخاب گردید و تدریجاً شاه را عمیقاً زیر نفوذ خود قرار داد و از طرفی چون به حکومت قانون و مشروطه علاقه‌مند بود، در هر فرصت شاه را تشویق به صدور فرمان مشروطیت می‌کرد. مساعی او در تسریع صدور فرمان مشروطیت به گواهی تاریخ بر اهل تحقیق مکتوم نیست. بعد از صدور فرمان مشروطیت، همچنان به کار طبابت و استادی دارالفنون اشتغال داشت. مدتی رئیس انجمن بلدی تهران (انجمن شهر) و زمانی نیز کنسول ایران در سوئیس شد. در 1323 ش در سن 87 سالگی درگذشت. او از مشاهیر و پزشکان دوره‌ی قاجاریه و مشروطیت ایران به شمار می‌رود. مردی بود بسیار فاضل، اهل تحقیق و تتبع، نویسنده‌ای توانا با سبکی روان و شیرین و جذاب. در عمر طولانی خود آثار گرانبهائی از خود به یادگار گذارد که مهمترین آنها عبارتند از: 1- هزار و یک حکایت؛ 2- صد و پنجاه مقاله یادگار عصر جدید؛ 3- خردنامه‌ی جاویدان؛ 4- مقالات گوناگون؛ 5- فوائدالنصایح؛ 6- تحفه‌ی نوروزی؛ 7- هزار و یک نصیحت و چند اثر دیگر.
اعلم‌الدوله یکی از معتقدان جدی احضار ارواح بود. در تهران، انجمنی به نام انجمن معرفةالروح تشکیل داد. از لحاظ اخلاقی و انسانی از افراد کم‌نظیری بود که سال‌ها می‌گذرد و نظیرشان پیدا نمی‌شود. فرزندش حسین اعزاز ثقفی در حفظ و نگهداری و ازدیاد کتب و آثار عتیقه‌ی او جدیتی به تمام معمول داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] دایره المعارف فارسی (713/1)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (223 -215 /1)، سرآمدان فرهنگ (249/1)، شرح حال رجال (489 -487 /1)، لغت‌نامه (ذیل/ خلیل ثقفی)، مولفین کتب چاپی (28 -24 /3)، یادگار (س 3، ش 5، ص 48 ،45)، یادداشتهای قزوینی (178 -176 /8).

ثمر، گیتی

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1349، کارشناسی ارشد بهداشت عمومی از دانشگاه تهران در سال 1352، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی و گرمسیری از دانشگاه تهران در سال 1353.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1353، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1370.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
استفاده از فاضلاب خانگی تهران با استفاده از تصفیه فیزیکی- شیمیایی و میکروبی، بررسی تحقیقی سل غدد لنفاوی گردن، کاربرد انترفرون در هپاتیب مزمن B و C در بیماران دیالیزی و هموفیلی و تالاسمی، بیماریهای عفونی، کلاژن، تارماکرلوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر 100 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیوپاتولوژی بیماران عفونی، بهداشت همگانی، بیماریهای عفونی، داروها و خطرات ناشی از آن در حاملگی و شیردادن، SIDA و ایدز.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای عفونی، فارماکولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
فارغ‌التحصیل از دانشگاه تبریز با درجه .D.Phorm در سال 1349، دکترا در رشته فارماکولوژی از دانشگاه لندن در سال 1358.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
داروشناسی و داروسازی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فارماکولوژی، فارماکولوژی داروهای آنتی‌هیپرناتیو، دارو و درمانی بیماریهای پوستی، شیمی درمانی، فارماکولوژی داروهای دیورتیک، تست‌های فارماکولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 60
زمینه علمی مقالات:
زمینه‌های مختلف فارماکولوژی، فارماکولوژی عضلات، فارماکولوژی گیرنده‌ها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1302، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت حرفه‌ای، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داورسازی و گذراندن دوره‌های آموزشی در کشورهای انگلستان، ژاپن، یوگسلاوی و آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و داشنیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه‌های مختلف بهداشتی همچون بهداشت محیط، بهداشت حرفه‌ای، مبارزه با ناقلین مالاریا، تدریس در رشته بهداشت حرفه‌ای و خصوصا سم‌شناسی صنعتی و سایر عوامل زیان‌آور محیط کار، طرحهائی شامل مسمومیت در کارگران صنعت چاپ، مسمومیت با سرب در کاشی سازان، تماس رانندگان تاکسی با سرب در هوای تهران، مسائل بهداشتی در صنایع لاستیک و سایر مسائل مربوط به مسمومیت کارگران در صنایع شیمیائی و سموم صنعتی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 100 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 9
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
شیمی تجزیه‌ای حشره‌کش‌ها و آفت‌کش‌ها و کاربرد آنها، سم‌شناسی صنعتی، روشهای شیمیائی مبارزه با بندپایان در ارتباط بهداشت و بهداشت حرفه‌ای.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 25، تعداد مقالات به زبان خارجی: 22
زمینه علمی مقالات:
بهداشت حرفه‌ای سموم حشره‌کش، سموم صنعتی، گازهای جنگی، مبارزه با مالاریا، مسومیت با فلزات و مواد آلی در صنایع مختلف مثل باطری

سازی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جانقربانی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد اپیدمیولوژی از دانشگاه شیراز در سال 1357، دکترای اپیدمیولوژی از دانشگاه گلاسکو انگلستان در سال 1364.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه داشنیاری رشته اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال 1352.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
افشاء تشخیص و پیش آگهی به مبتلایان سرطان، سکته مغزی، سرطان‌های پوست در مصدومین شیمیایی جنگ، اثر سیگار بر روی قند خون، تصادفات رانندگی، دیسمنوره، اعتبار روشهای تشخیص شستشو و برس کشیدن ناژه‌ای، زخم معده، علل مرگ و میر در بخش مغز و اعصاب، WART، impetigo استرس، راهنمایی مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
اپیدمیولوژی، اصطلاحات پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 14
زمینه علمی مقالات:
اپیدمیولوژی دیابت، بیماریهای قلب و عروق سرخک، سل، تصادفات رانندگی، فشار خون، سکته مغزی، اختلاف جنسی در مرگ و میر recrd linkage.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جاویانی، کاوس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران در سال 1349، تکمیل رشته بیهوشی از طرف دانشگاه تهران در کشور انگلستان در سال 1354 به مدت یک سال.
مرتبه علمی:
استادیار پیمانی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1350، استادیار رسمی آزمایشی در سال 1352، استادیار رسمی قطعی در سال 1357، ارتقاء به درجه دانشیاری علوم پزشکی تهران در سال 1365.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انواع بیهوشی در اعمال مختلف جراحی، طرح بیهوشی توام آلترین و کتالار مجرای اعمال جراحی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیهوشی، بیهوشی و جراحیهای پستان (تومورها و سایر بیماریها).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بررسی تازه روی یک نوع فسفوگلبیریت در گلبول قرمز، بیهوشی و خطر مرگ‌های زایمانی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جاویدان نژاد، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : صادق جاویدان نژاد دارای دکترای رشته بیوشیمی و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران با درجه دانشیار می باشد.
گروه : علوم پایه
رشته : بیوشیمی
گرایش : دارو سازی
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : صادق جاویدان نژاد عضو هیئت علمی و دانشیار گروه بیوشیمی در دانشکده پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تهران است.

جاویدان‌نژاد، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: داشنیار، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جبرییل دوم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(397/396 -311 ق)، طبیب. پدرش طبیب عضدالدوله دیلمی بود. طب را نزد پدر آموخت و در بغداد ماند و مانند اجدادش شهرت بسزایی پیدا کرد و در بیمارستان عضدی و دربار به خدمت مشغول شد. جبرییل در طول خدمت صاحب بن عباد را مداوا و نزد او مقام والایی پیدا کرد. او در میافارقین دفن شد. از آثار او: کتاب «المطابقه بین قول الانبیاء و الفلاسفه»؛ دو رساله «الکافی»، درباره‌ی خون، در پنج مجلد؛ «رساله‌ی فی الم الدماغ بمشارکه المعده و الحجاب».[1]
جبرائیل پزشک عضدالدوله. (ف. 397 ه.ق./ 7 -1006 م.)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ طب (61 -60 /2)، تاریخ الحکماء قفطی (210 -202)، معجم المولفین (115/3).

جبل‌عاملی، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جدبابائی مقدم، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1320، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی اهواز در سال 1345، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه شهید بهشتی در سال 1356 و فوق تخصص بیماریهای قلب و عروق از دانشگاه شهید بهشتی در سال 1367.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
متابولیسم اسیداوریک، بررسی 200 مورد بیماریهای انفارکتوس و بستری در CCU اهواز، سرپرستی تعداد زیادی پایان‌نامه، تدریس بیماریهای داخلی و قلب در دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تغییرات آنزیمی در انفارکتوس.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جرجانی، زین‌الدین، ابوابراهیم، اسماعیل

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(521 -434 ق)، طبیب. در جرجان متولد شد. مدتی از عمر خود را در خراسان و چندی نیز در خوارزم، در خدمت قطب‌الدین محمد و اتسز خوارزمشاه گذراند و ریاست بیمارستان خوارزم را به عهده گرفت. وی در علوم مختلف استاد بود. جرجانی علم حدیث را از ابوالقاسم قشیری و طب را از ابن ابی‌صادق آموخت. او بعد از ابن‌سینا، نخستین کسی است که در آثار خود همه مباحث علم طب را چنانکه قدما می‌اندیشیده‌اند با تحقیقات مورد مطالعه قرار داده و همه مباحث پزشکی را در کتابهای خود گردآوری کرده است. از آثار او: «خفی علائی»؛ «الطب الملوکی»؛ «زبده الطب»؛ «ذخیره‌ی خوارزمشاهی»؛ «یادگار»؛ «اغراض الطبیه و المباحث العلائیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (308/1)، اعیان الشیعه (319 -318 /3)، ایضاح المکنون (611/1)، تاریخ ادبیات ایران (947 ،944 ،316 -314 /2)، تاریخ گزیده (686)، تاریخ نظم و نثر (125 -124)، تاریخ طب (762 -716 /2)، ترجمه‌ی تتمه‌ی صوان الحکمه (102 -100)، الذریعه (10/10 ،251/2)، ریحانه (191 -190 /3)، فرهنگ ادبیات فارسی (161)، کشف الظنون (825 -824)، لغت‌نامه (ذیل/ اسماعیل)، معجم البلدان (142/2)، معجم المولفین (264/2).

جرجیس

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم ق)، طبیب. وی در جندی شاپور می‌زیست، و ریاست دانشگاه پزشکی دانشکده‌ی جندی شاپور را داشت. منصور، خلیفه‌ی وقت، او را برای معالجه و درمان خودش احضار کرد، او گرچه از رفتن امتناع کرد، اما مجبور شد و به بغداد رفت و بعد از درمان منصور، چهار سال در آنجا ماند. منصور از او خواست مسلمان شود، ولی وی امتناع کرد و به کیش اجداد خود باقی ماند. جرجیس پس از برگشتن به جندی شاپور، یکی از شاگردان خود را به نام عیسی بن شهلافا را به بغداد فرستاد تا جانشین وی در آنجا باشد. از آثار وی چند کتاب طبی است که به دستور منصور از یونانی به عربی ترجمه شد، از جمله: کتاب «الکناش المعروف».[1]
(پزشک منصور، ف. 152 ه.ق./ 769 م.)
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ طب (54 -52 /2)، دایره‌المعارف فارسی (393/1)، الفهرست ابن‌ندیم، ترجمه (527).

جزایری، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جعفرزاده اصفهانی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جعفری قدس، احد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی نفرولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1346، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی و دکترای فوق تخصصی بیماریهای کلیه از آمریکا از سال 1351 تا سال 1356، دریافت مدارک بورد تخصصی بیماریهای داخلی و بورد فوق تخصصی نفرولوژی از آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دیالیز، بیماریهای کلیه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 9 پایان‌نامه دکترا و 2 پایان‌نامه تخصصی و فوق تخصصی.
ابداع:
روش دیالیز CAPD در آمریکا در سال 1356.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 52
زمینه علمی مقالات:
دیالیز صفاقی، پیوند کلیه، اریتروپوئیتین، کلیه و حاملگی، دیالیز و پیوند در ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلالی طباطبائی، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلالی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1341، فوق تخصص در رشته جراحی عمومی از دانشگاه تمپل شهر فیلادلفیای آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیقی در زمینه جراحی، طرح در زمینه گاستروآنترولوژی، شناسائی 4 بیماری نسبتا نادر در جهان برای اولین بار در ایران، شناسائی یک گیاه داروئی برای اولین بار در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه فوق دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
فرهنگی، علمی و سیاسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
کلیه مقالات در زمینه پزشکی، اکثرا در مورد جراحی است.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلایر، طهمورث

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جلیلی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
بورد تخصصی روانپزشکی از مرکز روانپزشکی رازی در سال 1352، گذراندن دوره آموزشی یک ساله الکتروآنسفالوگرافی در کشور آمریکا.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه آزاد ایران در سال 1355، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اپیدمیولوژی بیماریهای روانی، خلاقیت و بیماریهای روانی، اعتیاد، افسردگی، بیماریهای روانی ناشی از جنگ، استاد راهنمای 4 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روانپزشکی عمومی، افسردگی، پسیکوپاتولوژی، الکتروآنسفالوگرافی و دستگاه عصبی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 97، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
روانپزشکی عمومی، اپیدمیولوژی، الکتروآنسفالوگرافی، بیماریهای حلقی، بیماریهای روانی ناشی از جنگ، صرع و داروهای روانگرا.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جمال، اشرف السادات

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
دکتر اشرف‌السادات جمال در سال 1333 در شهرستان کاشان متولد شد.وی تحصیلات عالی خود را در سال 1349 در رشته پزشکی دانشکدة پزشکی دانشگاه اصفهان آغاز کرد و در سال 1356 فارغ‌التحصیل شد. وی در سال 1366 موفق به اخذ درجة تخصصی در رشتة زنان و زایمان از دانشکدة پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتة پریناتولوژی دانشگاه کینگ- کالج (لندن- انگلستان) در سال 1374 به پایان رساند. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی در بیمارستان شریعتی(وابسته به دانشکده پزشکی دانشگاه تهران) مشغول به کار می‌باشند. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : پریناتولوژیتحصیلات رسمی و حرفه ای : اشرف السادات جمال تحصیلات ابتدایی را در دبستان فاطمه زهرا و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان فاطمه‌الزهرا طی نمود و در سال 1349 موفق به اخذ مدرک دیپلم گردید. تحصیلات عالی خود را در سال 1349 در رشته پزشکی دانشکدة پزشکی دانشگاه اصفهان آغاز کرد و در سال 1356 فارغ‌التحصیل شد. وی در سال 1366 موفق به اخذ درجة تخصصی در رشتة زنان و زایمان از دانشکدة پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران گردید. سپس تحصیلات فلوشیپ خود را در رشتة پریناتولوژی دانشگاه کینگ- کالج (لندن- انگلستان) در سال 1374 به پایان رساند. وی دوره‌های تکمیلی سونوگرافی زنان و مامایی و فلوشیپ پریناتولوژی کوتاه مدت را در بخش رادیولوژی بیمارستان میرزاکوچک خان داشنگاه علوم پزشکی تهران و کالج لندن (کشور ایران و انگلستان)گذراند.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : سمت های اجرائی و مدیریت اشرف السادات جمال (از گذشته تاکنون) به قرار زیر است: 1- مسئول گروه پریناتولوژی رشته زنان و زایمان از سال 1377 تاکنون 2- کارشناس نظام پزشکی از سال 1375 تاکنون 3- همکار صدا و سیما جهت فعالیت فرهنگی ارتقا سلامتی زن از سال 1379 تاکنون 4- عضو شورای پژوهشی گروه زنان از سال 1374 5- مدرس بهداشت خانواده و تنظیم خانواده از سال 75-1371 6- مسئول کارورزان در آموزش از سال 1370 تاکنون فعالیتهای آموزشی : دکتر جمال عضو هیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در بخش پره ناتالوژی در بیمارستان شریعتی(وابسته به

دانشکده پزشکی دانشگاه تهران) است.

آثار : بهداشت بلوغ، ویژه دختران ویژگی اثر : پدیدآورنده: فروزنده داورپناه، اشرف السادات جمال، معصومه علی محمدیان (مترجم) ناشر: جوانه رشد - 1383

جمالی‌زواره، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی.، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه اصفهان در سال 1350، دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه اصفهان در سال 1359.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پاتولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 12 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بافت‌شناسی، پاتولوژی دستگاه گوارش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
پاتولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جمشیدی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال 1342، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه میشیگان آمریکا در سال 1347.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران در سال 1352، ارتقاء به درجه دانشیاری پزشکی علوم پزشکی تهران در سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اجرای طرح تشکیل بانک استخوان در دانشگاه علوم پزشکی تهران و طرح‌هایی چند در مورد ارتوپدی و استخوان با همکاری دانشگاه تهران راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اورژانس‌های ارتوپدی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
دررفتگی استخوان و مچ دست، کاربرد گرافت‌های استخوان در مجروحین جنگی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جنابدی، ابوالفتح

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 932 ق)، طبیب و شاعر. وی از پزشکان عهد شاه‌اسماعیل بود و در غزلسرایی نیز استاد بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (666).

جوادیان، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جوادیان، عزت‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جواهرتراش، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جوزجانی، ابوعبید عبدالواحد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 438 ق)، طبیب و ریاضیدان. از مردم جوزجان بود، و در فنون حکمت و فقه بیشتر از طب تبحر داشت. ابوعبید در سال 403 ق هنگامی که ابوعلی سینا از دهستان به جرجان می‌رفت به خدمت او پیوست و تا پایان حیات آن استاد در خدمتش به سر برد. جوزجانی شاگرد ابن‌سینا و محرض وی در تصنیف کتب و گرد آورنده‌ی تألیفات شیخ بعد از وفات او بود. شهرت ابوعبید بیشتر در ریاضیات است. از جمله کارهای او یکی «تکمیل قسمت ریاضیات از کتاب نجات ابوعلی» است و علاوه بر آن، قسمت ریاضی و موسیقی از کتاب «دانشنامه علائی» را به همین سیاق بر آن کتاب افزود. از دیگر آثار او: «تتمه‌ی سرگذشت ابن سینا»، که قسمت نخستین آن به قلم خود شیخ است و ابوعبید حوادث حیات شیخ را بعد از سال 403 ق بر آن افزود و «شرح رساله‌ی حی بن یقظان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات ایران (318/1)، تاریخ طب (694 -693 /2)، تاریخ الحکماء قفطی (563 -562 ،560)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (214)، دایرةالمعارف فارسی (32/1)، ریحانه (436/1)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 327/5)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوعبیداللّٰه)، فرهنگ ادبیات فارسی (166 -165)، معجم المؤلفین (207/6).

جهانبخش، بیژن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جهانگیری دهقان، بهمن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی آنستزیولوژی و رانیماسیون.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آنستزیولوژی، رانیماسیون راهنمایی، مشاوره و نظارت بر 16 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آنستزیولوژی در اعمال جراحی مغز و پی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
آنستزیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

جهانگیری، بیژن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1314، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی تهران در سال 1338، دکترای تخصصی فارماکولوژی پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1342، فوق تخصصی فارماکولوژی از دانشگاه‌های لیژ بلژیک در سال 1344 و YALE آمریکا در سال 1354.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال 1343، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال 1348 تا 1352 و استاد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران از سال 1352 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درمان داروئی افزایش فشار خون شریانی، داروهای متضاد کلسیم، روش قوم به قوم در درمان هیپرتاسیون اصلی، آسپرین و تراکم پلاکتی، فارماکوتراپوتیک زوال عقل پیری، کاربرد آنتی‌بیوتیک‌ها در بیماریهای غیر عفونی، هورمون رشد عصبی، فارماکوتراپوتیک میکروبهای مزاحم در بارداری، فارماکوتراپوتیک کتانسرین، تنظیم عصبی و غددی اشتها و اثر هورمونهای گوارشی، واکسن ضد حاملگی، اثرات بیولوژیک مواد نادر، گزارش‌های نوین در تحقیقات مربوط به داروهای ضد صرع، تدریس دروس فارماکولوژی در دانشگاه تهران، برنده جایزه بهترین تحقیق علوم پزشکی پایه از دانشگاه تهران و البرز در سال 1351.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 3
زمینه علمی تألیفات:
حیوانات آزمایشگاهی (روش‌های کار با حیوانات)، بحث زخم‌معده تجربی، صفرا و فارماکولوژی دندانپزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 33، تعداد مقالات به زبان خارجی: 24

زمینه علمی مقالات:
فارماکولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

چغمینی، محمود

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 745 ق)، منجم، ریاضیدان و طبیب. از مردم چغمین خوارزم بود. آثار وی: «المخلص فی الهیئة»، مشتمل بر یک مقدمه و دو مقاله که بر آن شروح زیادی نوشته‌اند از جمله: «شرح میر سید شریف جرجانی»؛ «شرح قاضی‌زاده رومی»؛ «شرح طرق الحساب فی مسائل الوصایا»؛ «قانونچه»، در طب.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (59/8)، تاریخ ادبیات ایران (274/3)، تاریخ نجوم اسلامی (326 ،52)، تاریخ نظم و نثر (163 ،78)، دایرةالمعارف فارسی (803/1)، ریحانه (449/1)، زندگینامه‌ی ریاضیدانان (220 -219)، سرآمدان فرهنگ (267/1)، کشف الظنون (1820 -1819)، مؤلفین کتب چاپی (86 -85 /6)، معجم المؤلفین (198/12)، هدیة الاحباب (119).

حاتم شیرازی، محمدمهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. وی با صاحب «مرآت الفصحا» معاصر بود. حاتم شغل طبابت داشت و گاهی شعر می‌سرود از اوست:

ابرویش همچو هلالی است که سلخ رمضان
شایق دیدن او پادشه و درویش است

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (397/1)، مرآت الفصاحه (146 -145).

حاجی‌آقا محمدی، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیک تشعشعات، دانشکده: پزشکی، دانشگاه:-، علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حاذق جهرمی، شکراللّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1337 ق)، طبیب و شاعر. در آغاز جوانی برای تکمیل تحصیلات طبی به شیراز مسافرت کرد و با محمدعلی دانشور نزد حیدرمیرزا به کار و تحصیل پرداخت و در مریضخانه خیریه‌ی حیدریه‌ی فارس به کارآموزی اشتغال یافت. حاذق علاوه بر طبابت، در ادبیات عربی و فارسی و علوم متداول زمان دست داشته و قریحه سرشاری در سرودن انواع شعر از غزل و قصیده و قطعه و مثنوی داشته است. وی در بقعه‌ی امامزاده اسماعیل واقع در محله صحرا دفن شد. از آثار وی: «تجوید قرآن با ذکر موارد اختلاف قراء سبعه»؛ «دیوان» اشعار؛ «رساله در علوم فیزیک و شیمی»؛ «رساله در فن عروض و بدیع».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان جهرم (127 -123)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (190 -189 /2).

حاذق، نوراللَّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1351 -1274 ش)، جراح و چشم‌پزشک. در دولت‌آباد اصفهان متولد شد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در مدارس شرافت، ایمانیه و علیه سپری کرد و وارد مدرسه‌ی عالی طب شد. پس از فراغت از تحصیل به خدمت در ژاندارمری پرداخت. حاذق بعد از کسب رتبه‌ی اول در مسابقه انتخاب جراح ممتاز برای تهران، به آمریکا رفت و در آنجا به تکمیل دانش پزشکی پرداخت. وی علاوه بر تخصص در جراحی چشم‌پزشکی به زبانهای فرانسه، انگلیسی و روسی تسلط کامل داشت. نوراللّٰه چهار سال آخر عمر به بیماری سرطلان مبتلا بود. سرانجام در تهران درگذشت و در بهشت زهرا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (52 -51 /3).

حاذقی، کامبیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1339، دکترای تخصصی در رشته میکروبیولوژی و بهداشت در سال 1343، دوره فوق تخصصی میکروبیولوژی از سال انستیتو پاستور به مدت یک سال.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی آنتی‌ژنهای ساده، آنتی‌ژنهای سلولهای هسته‌دار خونی انسان، عفونت به وسیله H.pylrn و زخمهای پپتیک معده، عفونتهای قسمت فوقانی دستگاه ادراری، یک سال تحقیق در انستیتو چستربیتی لندن بر روی آنتی‌ژنها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
میکروبیولوژی پزشکی.
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای عفونی و میکروبیولوژی پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حافظ الصحة، مسیح

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا موسی خان ناظم الأطباء.
طبیب حاذق، و پزشک ماهر، و فاضل محبوب، از فارع التحصیلان دارالفنون بوده، و جمع کرد بین طب جدید و قدیم، و در تداوی بیماران و تفقد و دلجویی از حال ایشان الحق بی‌نظیر بود.
در 27 ربیع الثانی سال 1361 به سن متجاوز از هفتاد سال وفات یافته، در تخت فولاد جنب پدر مدفون شده.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

حافظ الصحه، حسام‌الدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1313 ق)، پزشک و دانشمند. معروف به مسیح‌الملک و مشارالدوله. در شیراز به دنیا آمد. در نزد پدر علوم و تهذیب اخلاق را فراگرفت و سپس به تهران آمد و پس از تحصیل طب جدید به شیراز بازگشت و پس از چندی دوباره به تهران بازگشت و جزو اطبای دربار سلطنتی شد و پس از چندی، مشارالدوله لقب گرفت. وی که به زبان فرانسه مسلط بود همواره به مطالعه‌ی کتب طب قدیم و جدید اشتغال داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن سرایان فارس (240/2)، شرح حال رجال (315/1).

حامدبرقی، غلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حامدی، عبداللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1322 -1281 ش)، پزشک. در تهران متولد شد. پس از پایان تحصیلات مقدماتی، تحصیلات متوسطه را در دبیرستان تدین و دارالفنون به پایان رساند، سپس به آموختن پزشکی در مدرسه‌ی طب پرداخت. در سال 1304 ش در مدرسه‌ی دفع آفات حیوانی، به کار پرداخت و برای اولین بار به تهیه‌ی سرم سرطان ضد طاعون در ایران مبادرت کرد و بعد از آن برای ادامه‌ی تحصیل به فرانسه رفت و در رشته‌ی دامپزشکی به تحصیل پرداخت. در ضمن زیر نظر پرفسور رامن به مطالعه در فن سرم‌سازی پرداخت و به ایران بازگشت و به کار در اداره‌ی دامپزشکی مشغول شد. دکتر حامدي در سال 1316 ش اقدام به انتشار مجله‌ی «دامپزشکی» کرد و پس از آن به تدریس در دانشکده‌ی دامپزشکی مشغول شد. وی در تهران جهان فانی را وداع گفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ جراید (265 -264 /2)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (58 -57 /3).

حائری، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروشناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای فیزیولوژی و فارماکولوژی از دانشگاه استراسکلاید گلاسکو.
مرتبه علمی:
استادیار گروه فارماکولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفنان در سال 1362 و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تأثیر داروی گیاهی بر وضعیت اندوکرینی ماده، وضعیت عدم ترک در رابطه با هورمون‌های جنسی، تدریس در دانشگاههای مختلف کشور، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فرهنگ فارماکولوژی (ترجمه از انگلیسی به فارسی).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
مقالات متعدد انگلیسی و فارسی ارائه شده در مجامع کشوری و بین‌المللی در زمینه‌های اندوکرینولوژی، نوروفارماکولوژی، فارماکولوژی دارو- درمان، فیزیولوژی و فارماکولوژی دستگاههای مختلف بدن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حائریان اردکانی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و طی دوره رزیدنتی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دوره الکتروانسفالوگرافی در بیمارستان امام خمینی تهران به مدت 6 ماه، دوره الکتروانسفالوگرافی در دانشگاه اسلو به مدت یک سال.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه مغز و اعصاب راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 4 پایان‌نامه دکترا در هر سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای مغز و اعصاب و الکتروانسفالوگرافی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حبیبی، حشمت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حبیش تفلیسی، شرف الدین، ابوالفضل

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 629 ق)، دانشمند و طبیب. وی از بزرگان علم و حکمت بود و در معالجات صاحب رای. چند اثر از او به فارسی و تازی باقی مانده، از آن جمله: «کامل التعبیر» به فارسی که برای قلج ارسلان رومی تالیف کرده است؛ «بیان الطب»، به فارسی؛ کتاب «القوافی»، به فارسی؛ «کفایه الطب»، به عربی؛ «بیان التصریف»، به عربی؛ «بیان الصناعات»؛ «قانون الادب»، در لغت از عربی به پارسی؛ «بیان النجوم»، در هیات و نجوم به پارسی؛ «جوامع البیان»؛ «وجوه القرآن» و «حجه الابدان»، در طب.[1]
تفلیسی، ابوالفضل ابراهیم بن محمد مکنی به ابوالفضل و ملقب به کمال‌الدین، در حکمت، هیئت و نجوم، هندسه، لغت، تفسیر و طب و غیره نامبردار و صاحب تصانیف است (ف. حدود 625 ه.ق.) آثار عمده وی از این قرار است: تقویم الادویه، تلخیص علل القرآن، بیان النجوم، قانون الادب فی ضبط کلمات العرب (به فارسی)، کامل التعبیر (به فارسی). جوامع البیان (به فارسی).ترجمان قوافی (به فارسی)،
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ ادبیات در ایران (999 -998 /2)، تاریخ نظم و نثر (128)، لغت نامه (ذیل/ حبش ابن ابراهیم، حبش ابن محمد، حبیش تفلیسی)، الذریعه (254 ،253 ،196 ،18/17)، سبک شناسی (395 -393 /2)، کشف الظنون (1380 -1379 ،262 ،261)، معجم المولفین (189/3)، هدیه العارفین (263/1).

حجازی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترا از دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق دکترا با تخصص در رشته آناتومی از دانشگاه LOMD LINDA آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حجازی، نصرت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1335، فوق تخصص آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1340.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در آسیب‌شناسی و مسائل گوناگون پزشکی، دریافت جایزه و تشویق به خاطر نوشتن مقالات پزشکی و تخصصی از آمریکا در سال 1352.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
پزشکی (پوست)، آسیب‌شناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حجتی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حدادیان، کریم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیهد بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی اعصاب از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1353، گذراندن دوره‌های انجمن جراحی اعصاب اروپا در شهر مونپلیه فرانسه در سال 1356 و در شهر منچستر انگستان در سال 1357 و در شهعر لوین فرانسه در سال 1357. دریافت دیپلم ناسیونال الکتروآنسفالوگرافی فرانسه در سال 1358.
مرتبه علمی:
پس از طی دوره استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی اعصاب به خصوص درمان اسپاسم و بارکینون، جراحی اعصاب اطفال و ستون فقرات، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 13 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی اعصاب.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
جراحی اعصاب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حریری، علی‌اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1284 ش)، شاعر، نویسنده، روزنامه‌نگار و پزشک. در شهر تبریز به دنیا آمد و علوم ابتدایی و متوسطه را در همان شهر فراگرفت. وی از همدرسان شهریار و غلامحسین رعدی و حسنیعلی پسیان بود. از آنجا به تهران آمد و در رشته‌ی حقوق به تحصیل مشغول شد. پس از اخذ لیسانس به تبریز بازگشت و در آنجا به انتشار روزنامه‌ی مستعجل «اردیبهشت» پرداخت. حریری پس از چندی به تهران آمد و با استاد ملک‌الشعرا بهار وهاشم افسر مصاحبت کرد و با رموز شعر و شاعری آشنا شد. وی به اروپا سفر کرد و در رشته‌ی طب و داروسازی به تحصیل پرداخت و به درجه‌ی دکتری نایل آمد. سپس به تهران آمد و چندی با سمت دانشیاری در دانشکده‌ی پزشکی مشغول کار شد. سپس به اروپا مراجعت کرد و در پاریس اقامت گزید. و برای برخی از مجلات پایتخت از جمله «یغما» و «وحید» مقاله می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ جراید (113/1)، سخنوران نامی معاصر (1113 -1111 /2)، فرهنگ سخنوران (250).

حسابی، عبداللَّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1337، فوق تخصص (M.P.H) در رشته مدیریت بهداشتی در سال 1356.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1343 تا 1351 و دانشیار تهران از سال 1351.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشت دهان و دندان، کلیات پزشکی، بیماریهای دندان، تدریس دروس بیماریهای دندان، تشخیص و بهداشت دهان در دانشگاه تهران، اصول بهداشت عمومی و کلیات پزشکی در دانشگاه ابوریحان و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 7
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بهداشت دهان، مقدمه‌ای بر تشخیص عمومی برای دندانها، کلیات پزشکی، کتاب بیماریهای دندان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 56، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
ضعف عضلانی وخیم، اثرات اضافه کردن فلوراید به آبهای شیرین.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن زاده آملی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
حجه‌الاسلام والعلم الاعلام آقا شیخ حسن حسن زاده آملی متولد 1307 شمسی از افاضل ممتاز حوزه علمیه صاحب تقویم رسمی و تألیفات ارزنده است. تولدش در آمل واقع شده و در مهد علم و تقوا تربیت یافته و دروس مقدماتی را تا متوسطه خوانده و بدروس علمیه عربی پرداخته و سپس بتهران عزیمت نموده و از اساتید بزرگ تهران چون مرحوم آیه‌الله آملی و آیه‌الله شعرانی و آیه‌الله حاج میرزا احمد آشتیانی و آیه‌الله حاج سید ابوالحسن رفیعی قزوینی و دیگران در رشته‌های علوم عقلی و نقلی استفاده نموده آنگاه بقم مهاجرت و رحل اقامت افکنده و از محضر آیات عظام حوزه علمیه چون آیه‌الله آملی حاج میرزا هاشم و دیگران بهره‌مند گردیده و در مدرسه علمیه سعادت بتدریس فقه و اصول اشتغال دارد.
دارای تألیفات عدیده‌ای مانند تقویم حسن زاده و 5 جلد شرح نهج‌البلاغه مرحوم میرزا حبیب‌الله هاشمی خوئی از جلد 15 تا جلد 19 میباشد. و کتابی در ولایت و غیره دارند که 15 مجلد آن بطبع رسیده و بقیه آماده برای طبع میباشد.
مرحوم آیه‌الله حاج میرزا ابوالحسن شعرانی تقریظ مفصلی برای شرح ایشان مرقوم که در اول جلد 15 شرح نهج‌البلاغه خوئی مذکور میباشد و در آخر جلد 14 شرح مزبور درباره‌ی معظم له چنین نوشته‌اند:
(ثم ان حضره الفاضل الادیب العالم الاریب الجامع بین العلوم العقلیه والنقلیه والحائز للملکه العلمیه والعملیه الشیخ المؤتمن الشیخ حسن الاملی ضاعف‌الله قدره و اجزل اجر له تصدی لشرح باقی کتاب نهج‌البلاغه و هوالحری به والمتوقع منه و هو کما قال بعض الانصار کما قیل عذیقها المرجب و جذیلها المحکل فقد جربته سنوات عند قرائه مختلف العلوم علی حاز الرتبه القصوی و فاز بالقدح المعلی و نرجو من‌الله له التوفیق و لنا.
العبد ابوالحسن الشعرانی
تألیفات و تصحیحات
آثار عرفانی و اخلاقی
لقاء الله
وحدت از دیدگاه عارف و حکیم
انه الحق
ولایت تکوینی

عرفان و حکمت متعالیه
الهی نامه متن الهی نامه
انسان در عرف عرفان
کلمه علیا در توقیفیت اسماء
اصول و امّهات حکمی و عرفانی
تصحیح رساله مکاتبات
تصحیح و تعلیق تمهید القواعد
تصحیح . تعلیق شرح فصوص قیصری
تصحیح و تحشیه رساله تحفة الملوک فی السیر و السلوک
مفاتیح المخازن
شرح فصوص الحکم
مشکاة القدس علی مصباح الأنس
شرح طایفه ای از اشعار و غزلیات حافظ
نور علی نور در ذکر و ذاکر و مذکور
باب رحمت
نامه ها برنامه ها
قرآن و عرفان و برهان از هم جدایی ندارند
آثار فلسفی و منطقی
اتحاد عاقل به معقول
نصوص الحکم بر فصوص الحکم
رساله جعل
صد کلمه
تصحیح اسفار اربعه
تصحیح و تعلیق کتاب نفس شفاء
رساله ای در تضاد
رساله ای در اثبات عالم مثال
رساله ای در حرکت جوهری
ممدّ الهِمَم فی شرح فصوص الحِکَم
رساله نَفس الأمر
نهج الولایه
درر القلائد علی غررِ الفَرائد
النور المتَجَلّی فی الظّهورِ الظِّلّی
مفاتیح الاَسرار لسلّاک الأسفار
سرح العیون فی شرح العیون
گشتی در حرکت
الحجج البالغة علی تجرد النفس الناطقة

گنجینه گوهر روان
رساله ای در اثبات عالم مثال
رساله مُثُل
تصحیح و تعلیق شرح اشارات
ترجمه و شرح سه نمط آخر اشارات
تصحیح و تعلیق شفا
ترجمه و تعلیقِ الجمع بین الرَّأیَین
رساله اعتقادات
الأصول الحکمیّة
رساله رؤیا
من کیستم
رسالة فی التضاد
دروس معرفت نفس
نثر الدراری علی نظم اللئالی
آثار فقهی
رساله ای در مسائل متفرقه فقهی
تعلیقات علی العروة الوثقی فی الفقه
وجیزه ای در مناسک حج
آثار تفسیری
تصحیح خلاصة المنهج
انسان و قرآن
آثار کلامی
خیر الأثر در رد جبر و قدر
تقدیم و تصحیح و تعلیق رساله قضا و قدر محمد دهدار
لیلةالقدر و فاطمه علیها السلام
رسالة فی الإمامة
رساله ای در کسب کلامی
فصل الخطاب فی عدم تحریف کتاب ربّ الأرباب
رسالة حول الرؤیا
آثار روایی
تصحیح نهج البلاغه
تصحیح سه کتاب (ابی الجعد ، نثر اللئالی ، طب الأئمّة)
تکملة منهاج البراعة
مصادر و مآخذ نهج البلاغه
انسان کامل از دیدگاه نهج البلاغه
شرح چهل حدیث در معرفت نفس

رساله ای در اربعین
آثار ریاضی و هیوی
دروس معرفة الوقت و القبلة
رساله کلّ فی فلک یسبحون
رساله ای در تناهی ابعاد
تصحیح کتاب الإستیعاب فی صنعة الأصطرلاب للبیرونی
تعیین سمت قبله مدینه
الصحیفة العسجدیّة فی آلاتٍ رصدیّة
الکوکب الدرّی فی مطلع التّاریخ الهجری
رساله سی فصل
تعلیق تحفة الأجِلّة فی معرفة القبلة
رساله قطب نما و قبله نما
تعلیقه بر رساله مولا مظفر
رساله میل کلّی
رساله ظِلّ
رساله تکسیر دایره
تصحیح کتاب المناظر فی کیفیّة الابصار
رساله ای در اختلاف منظر و انکسار نور
رسالة فی تعیین البُعد بین المرکزین و الأوج
رسالة فی الصّبح و الشّفق
رساله ای پیرامون فنون ریاضی
رساله ای در مطالب ریاضی
دروس هیأت و دیگر رشته های ریاضی
تصحیح و تعلیق شرح جغمینی
تصحیح و تعلیق تحریر اصول اقلیدس
تصحیح و تعلیق اُکَرِ مانالاؤس
تصحیح و تعلیق تحریر اُکَرِ ثاوذوسیوس
شرح زیج بهادری
تصحیح و تعلیق شرح بیرجندی بر زیج الغ بیک
تصحیح و تعلیق شرح بیرجندی بربیست باب
تصحیح و تعلیق تحریر مجسطی
استخراج جداول تقویم
تصحیح و تعلیق الدّرّ المَکنون و الجوهر المَصون
دروس معرفت اوفاق
شرح قصیده کُنوز الأسماء آثار ادبی
تقدیم و تصحیح و تعلیق نصاب الصِّبیان

تصحیح کلیله و دمنه
تصحیح و اعراب اصول کافی
دیوان اشعار
قصیده یَنبوع الحیاة
مصادر اشعار دیوان منصوب به امیر المؤمنین
تعلیقه بر باب توحید حدیقة الحقیقة
تصحیح گلستان سعدی
تعلیقه بر قسمت معانی مطوَّل
امثال طبری
آثار متفرقه
تقدیم و تصحیح و تعلیق خزائن
هزار و یک نکته
هزار و یک کلمه
مجموعه مقالات
ده رساله فارسی
کشیکل
مصاحبات مناجات علامه حسن زاده
- الهی، تا تو لبیک نگویی من کجا الهی گویم؟
- الهی، همه گویند: بده و حسن گوید: بگیر
- الهی، همه از تو دوا خواهند و حسن از تو درد
- الهی، همه، حیوانات را در کوه و جنگل می بینند و حسن در شهر و ده
- الهی، عمری آه در بساط نداشتم و اینک جز آه در بساط ندارم
- الهی، شکرت که دنیایم آخرتم شد
- الهی، من در ذات خود متحیرم چه رسد به ذات تو
- الهی، شیدایی جانان را با حور و غلامان چه کار
- الهی، روزم را چون شبم روحانی بگردان و شبم را چون روز نورانی
- الهی، در جوانی شکستم که پیری، خود شکستگی است
- الهی، آن که تو را دوست دارد، چگونه با خلق ات مهربان نیست؟
- الهی، اگر من بنده تو نیستم، تو که مولای من هستی!
- الهی، گرگ و پلنگ را می توان رام کرد با نفس سرکش چه کنم؟
- الهی، اگر ستارالعیوب نبودی، ما از رسوایی چه می کردیم؟!
- الهی، قربان لب و دهانم بروم که به ذکر تو گویایند

توصیه‌هایی از علامه حسن‌زاده آملی
دهان روح و تن
انسان دو دهان دارد: یکی گوش که دهان روح او است و دیگر دهان که

دهان تن او است. این دو دهان خیلی محترم‌اند. انسان باید خیلی مواظب آن‌ها باشد. یعنی باید صادرات و واردات این دهنها را خیلی مراقب باشد. آن‌هایی‌که هرزه خوراک می‌شوند، هرزه کار می‌گردند. کسانی که هرزه شنو می‌شوند، هرزه گو می‌گردند. وقتی واردات انسان هرزه شد، صادرات او هم هرزه و پلید و کثیف می‌شود. یعنی قلم او هرزه و نوشته‌هایش زهرآگین خواهد داشت. حضرت وصی، امیرالمؤمنین، علیه السلام فرمود: عمل نبات است و هیچ نبات از آب بی‌نیاز نیست و آب‌ها گوناگون‌اند. هر آبی که پاک است، آن نبات هم پاک و میوه‌اش شیرین خواهد بود; و هر آبی که پلید است، آن نبات هم پلید و میوه او تلخ است.*
خود عمل، حاکی است که از چه آبی روییده شده است. وقت اندک و کار بسیار
بدان که باید تخم و ریشه سعادت را در این نشأ، در مزرعه دلت‌بکاری و غرس کنی. این‌جا را دریاب، این‌جا جای تجارت و کسب و کار است; و وقت هم خیلی کم است. وقت‌خیلی کم است و ابد در پیش داریم. این جمله را از امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کنم، فرمود: «ردوهم ورود الهیم العطاش» ; یعنی شتران تشنه را می‌بینید که وقتی چشمشان به نهر آب افتاد چگونه می‌کوشند و می‌شتابند و از یکدیگر سبقت می‌گیرند که خودشان را به نهر آب برسانند، شما هم با قرآن و عترت پیغمبر و جوامع روایی که گنج‌های رحمان‌اند این چنین باشید. بیایید به سوی این منبع آب حیات که قرآن و عترت است. وقت‌خیلی کم است و ما خیلی کار داریم. امروز و فردا نکنید. امام صادق علیه السلام فرمود: «اگر پرده برداشته شود و شما آن سوی را ببینید، خواهید دید اکثر مردم به علت تسویف، به کیفر اعمال بد این‌جای خودشان مبتلا شده‌اند .» تسویف یعنی سوف سوف کردن، یعنی امروز و فردا کردن، بهار و تابستان کردن، امسال و سال دیگر کردن. وقت نیست، و باید به جد بکوشیم تا خودمان را درست‌بسازیم.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

حسن عطار

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در محلّه امام زاده اسماعیل عطّاری می‌کرده، در دواشناسی استاد بوده، مثنوی به نام «خروسیّه» دارد. مردی لطیفه گو و حاضر جواب بوده، قبل از 1083 فوت شده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

حسن نوری اسفندیاری، حسینعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1280 ش)، پزشک و نویسنده. در تهران متولد شد. تحصیلات مقدماتی و متوسطه را در همین شهر گذراند و برای ادامه تحصیل به اروپا رفت. از دانشکده‌ی طب شهر ساربوک آلمان اجازه نامه‌ی طبابت گرفت، و تا سال 1933 م در بیمارستانهای لیپزیک در سلان و برلن مشغول کار شد، سپس به ایران بازگشت و در سال 1312 ش به خدمت وزارت جنگ درآمد. در ضمن به تدریس در دانشکده‌ی طب نیز مشغول شد. بعدها به درجه سرتیپی رسید و مدتی نیز برای مطالعه به امریکا رفت. آثار وی: «دوره‌ی بهداشت نظامی»؛ «طرز جلوگیری از بیماریهای مقاربتی»؛ «کمکهای نخستین قبل از رسیدن پزشک».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (95/3)، مولفین کتب چاپی (2/ 925- 926).

حسنتاش، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن‌زاده، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از کشور انگلستان.
مرتبه علمی:
استادیار گروه گوش و حلق و بینی بیمارستان قائم مشهد در سال 1360، ارتقاء به درجه دانشیاری در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی ضایعات عصبی در مجروحین جنگی، بررسی دوزاژ جنتامایسین به عنوان داروی اتوتوکسیک و یافتن اندازه مناسب برای عدم صدمه گوش داخلی بیماران، استاد راهنمای 12 پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای بینی از دیگاه نشانه‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای گوش، حلق و بینی، بررسی تاریخی اولین جراحان هر بخش از گوش و حلق و بینی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسن‌زاده‌راد، عبدالرسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی آسیب‌شناسی پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1340 و فوق تخصص (D.P.H) از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال 1345.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی وضع تغذیه در مدارس شهر مشهد، بررسی وضع بهداشتی روستاهای خراسان، تدریس دروس بهداشت مادر و کودک، بهداشت و تنظیم خانواده، اپیدمیولوژی و جمعیت‌شناسی و آسیب‌شناسی در دانشکده‌های پزشکی و علوم تربیتی و مامائی دانشگاه مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بهداشت مادر و کودک، مراقبت‌های بهداشتی مدارس، اصول اپیدمیولوژی، آسیب‌شناسی اجتماعی و بهداشت و تنظیم خانواده، جامعه‌شناسی پزشکی و بهداشتی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی حوادث شهر مشهد، پزشکی اجتماعی چیست و چه می‌گوید؟ و اهمیت شیر مادر و نقش آن در بهداشت عمومی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسنی طباطبائی، عبدالمحمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1352، دکترای تخصصی در رشته پیشگیری بیماریهای دام و طیور از دانشگاه دیویس کالیفرنای آمریکا در سال 1355.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اپیدمیولوژی، باکتری‌شناسی، تدریس بیماریهای باکتریائی دام و اپیدمیولوژی در دوره‌های دکترا و تخصصی دامپزشکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 18 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای باکتریائی دام، اپیدمیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسین خان‌ناظر، عبداللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی و بهداشت، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته میکروبیولوژی از دانشگاه بریستول انگلستان در سال 1353.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی میکروبیولوژی و بیماریهای عفونی دام، بهداشت، میکروبیولوژی مواد غذایی، تحقیق در زمینه مقاومت‌های آنتی‌بیوتیکی قابل انتقال بر روی باکتریهای E.coli و Salmonella جدا شده از حیوانات اهلی، طیور و مواد غذائی، راهنمایی و مشاوره و نظارت بر 56 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 9
زمینه علمی مقالات:
میکروبیولوژی، بیماریهای عفونی و بهداشت مواد غذایی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای روان پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1347.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1350 تا سال 1364 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
افسردگی و تست وقفه دگزامتازون، اپیدمیولوژی هیستری تبدیلی و تجسس یک طرفه بودن علائم آن و روش تعیین مقدار لیتیوم در سرم بیماران مصرف کننده لیتیوم، رویا از نظر فیزیولوژی، روان‌شناسی معاصر و معارف اسلامی، ترک اعتیاد با کلونیدین، بررسی همه‌گیرشناسی و شایعترین علائم در بیماران مبتلا به اسکیزوفرنی، بررسی نقش مادر در اسکیزوفرنی، بررسی نقش حوادث استرس‌زای زندگی در بروز افزایش فشار خونن شریانی بر روی صد بیمار و نقش آرام‌سازی در کنترل علائم، جنبه‌های روان‌پزشکی دیابت قندی، بررسی مشکلات و امکانات پیگیری بیماران روانی، و میزان بهبودی در یک بخش روان پزشکی دانشگاهی و بررسی نقش استرس در بروز سرطان از طریق تحقیق بر روی 83 بیمار مبتلا به سرطان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 8
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روان‌پزشکی بالینی، اصول بهداشتی روانی در دو جلد، اصول روان‌شناسی آکادمی، روش‌های پیشگیری از اختلالات روانی، تغیرات آب و الکترولیت و هورمونها در پسیکوزهای عاطفی و اثر لیتیوم در بیماریها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 21، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:

تغییرات آب و الکترولیت و هورمونها در پسیکوزهای عاطفی و اثر درمان کربنات لیتیوم درمانی، تشخیص‌های الکتروفیزیولوژیک روانی در بیماری صرع، پیشرفت‌های نوین در طبقه‌بندی اسکیزوفرنی، نقش امید در تکامل نوجوانان، کاردرمانی، تغییرات الکترولیتی در پسیکوزهای عاطفی، مشاوره روان پزشکی در جراحی، مشاوره روان پزشکی در بیماریهای داخلی، جنبه‌های روان پزشکی و بهداشت روانی سل، روشهای پیشگیری اعتیاد، معیارهای بیماری و سلامت روانی، فوریت‌های روان پزشکی در طب عمومی، بررسی انگیزه و عوارض اعتیار و شیوع، تظاهرات روانی در معتادین خراسان، بررسی شیوع و اشکالات در افسردگی‌های عضوی، تظاهرات عضوی ناشی از عوامل روانی و شیوع آن در یک درمانگاه عمومی، بررسی جهان‌بینی توحیدی و اصل پاداش و مجازات در ایجاد آمادگی برای جنگ‌های عقیدتی و اثرات روش‌های آرام‌سازی، نقش عوامل عضوی و تنوع علائم بالینی در مجروحین جنگی بستری شده در یک مرکز روان‌پزشکی دانشگاهی، لزوم پیگیری نظم علائم روان‌پزشکی ناشی از جنگ.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حسینی‌الهاشمی، قمر

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی،
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی کودکان از دانشکده علوم پزشکی شیراز در سال 1337، بورد تخصی کلیه کودکان از آمریکا در سال 1344 و فوق تخصص نفرولوژیست (کلیه) از بیمارستان‌های بستون و فیلادلفیای آمریکا در سال 1369.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1344 تا سال 1359 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1359 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
VTI، AGN ،BP در کودکان، تدریس دروس مربوط به بلوک‌های کودکان در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماری‌های کلیوی کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
نارسائی حاد کلیه، عفونت‌های ادراری، کاربرد آنتی‌بیوتیک‌ها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حشمت الاطباء، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر ابراهیم حشمت الاطباء، یکی از مردان آزاده، خدمتگزار و نیک نامی بود که در جنبش مشروطیت از مجاهدین صدیق و در قیام جنگل از سران فداکار و نزدیک به میرزا کوچک خان جنگلی بود. وی در جریان نهضت جنگل، به واسطه خدمات پزشکی‌اش، محبوبیت زیادی در لاهیجان کسب کرده بود و در آنجا یک گروه چند صد نفری به نام نظام ملی گرد آورده بود. وی پس از مدت‌ها که به همراه نهضت جنگل مشغول مبارزه بود، از جانب مقامات نظامی دولت، به تسلیم دعوت شد. مقامات نظامی برای دکتر امان نامه‌ای در پشت جلد قرآن نوشتند و برای او ارسال کردند. دکتر حشمت نیز که به مبانی دینی ایمان داشت، سوگند مقامات نظامی را باور کرد و به همراه 270 نفر از مجاهدین تحت فرمانش، خود را به قزاقان تسلیم نمود اما بدرفتاری فرماندهان نظامی، در همان لحظات اولیه، دکتر را متوجه اشتباهش نمود. پس از مدت کوتاهی جلسه محاکمه نظامی ترتیب داده شد و بدون اینکه حق دفاعی برای دکتر حشمت قائل شوند، حکمی را که از پیش انشا نموده، قرائت و دکتر را به اعدام محکوم ساختند. سرانجام دکتر حشمت در روز 21 اردیبهشت 1298 ش برابر با یازدهم شعبان 1337 ق در رشت به دار آویخته شد و در همان شهر مدفون گردید.

حفیظی محمدآبادی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حفیظی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مدرس.
درگذشت: 3 آبان 1370.
محمدعلی حفیظی پس از تشکیل سازمان نظام پزشکی ایران، به همراهی عده‌ای از استادان و طاحب‌نظران در تنظیم قانون نظام پزشکی شرکت کرد. در اولین دوره انتخابات نظام پزشکی به عنوان نماینده تهران در سازمان مرکزی برگزیده شد و در همان دوره به عنوان سردبیر سازمان نظام پزشکی ایران از طرف منتخبین انتخاب گردید. دکتر حفیظی در همه‌ی انتخابات سازمان پزشکی شرکت می‌کرد. دکتر حفیظی مدت هفده سال به عنوان سردبیر کل سازمان نظام پزشکی (از سال 1348 تا 1365) بود. از آثار اوست: راه‌های دانشکده‌ی پزشکی. وی همچنین مدتی سردبیر «نامه‌ی دانشکده‌ی پزشکی» بود.
دکتر حفیظی در سال 1342 به معاونت دانشکده‌ی پزشکی رسید و در سال 1345 به ریاست دانشکده‌ی پزشکی رسید.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

حفیظی، محمدمهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1338 و دکترای تخصصی جراحی عمومی در سال 1342.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1366.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه در زمینه جراحی، جراحی دستگاه صفراوی و کیسه صفرا، کلانژیوگرافی از راه پوست جهت تشخیص بیماریهای دستگاه صفراوی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 21، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
جراحی عمومی و جراحی دستگاه گوارش.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق‌بین، مهوش

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق‌شناس، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: نوزادان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حق‌شناس، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه شیراز و دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1345 و فوق تخصص بیماریهای خون و سرطان‌شناسی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1347.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی بخش داخلی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای خون و سرطان‌شناسی، تدریس بیماریهای داخلی، سرطان و آموزش پزشکی در دانشگاههای شیراز و جانزهاپکینز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 21
زمینه علمی مقالات:
کم خونی و فقر آهن در ایران، کمبود اسید فولیک در سرم، نوتروپنی سیکلیک، بیماری سیکل سل در ایران، بیماری الفاحین در ایران و مقالاتی چند در زمینه رشته تخصصی به زبان خارجی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حقی، ضیاءاللَّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1324، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه فردوسی مشهد در سال 1357 و فوق تخصص جراحی قفسه سینه از دانشگاه فردوسی مشهد در سال 1358.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی فقسه سینه، استاد راهنمای 17 پایان‌نامه دکترای پزشکی و 1 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
کله سیستیتهای حاد به علت ترومانیسم، آندوسکوپی دستگاه تنفس، تومورها و کیست‌های اولیه در خراسان، بررسی ضایعات ریوی مجروحین جنگ تحمیلی، کارسنیوم آلوئلارسل و گزارش 3 مورد، آشالازی و گزارسش نتایج 20 مورد عمل هیلر.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حقیقی، بهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: داروسازی علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی در رشته بیوشیمی از دانشگاه اصفهان در سال 1350، کارشناسی ارشد در رشته بیوشیمی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1355، دکترا در رشته آنزیمولوژی و بیوشیمی از دانشگاه سیراکسیوس نیویورک در سال 1361.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی تغییرات روی DNA انسان توسط مواد سرطان‌زا با تهیه منوکلونال آنتی‌بادیهای مناسب و استفاده از روشهای ELISA و بیوشیمیائی، مطالعه آنزیمولوژیکی روی آنزیم G6pd انسان و L.mesenteroids، مطالعه تنظیم آنزیمی روی آنزیم فسفاتیدات فسفوهیدرولاز و ارتباط آن با بیماری کبد چرب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 23 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 24
زمینه علمی مقالات:
رابطه بین ساختمان آنزیم G6pd و مکانیسم عمل آن در انسان و در L.mesenteroids، تنظیم هورمونی آنزیم G6PD، تنظیم هورمونی آنزیم فسفاتیدات فسفوهیدرولاز، بیماری کبد چرب و مکانیسم تراکم چربیها در کبد، آنزیم‌های درگیر در ایجاد بیماری کبد چرب، ارائه متدهای حساس HPLC برای اندازه گیری میکوتوکسین‌ها در مواد غذایی و برای کورتیزول سرم انسان، تعیین مقدار و ارزیابی اثر آفلاتوکسی B1 بر DNA انسان و

رابطه آن با هپاتیت B.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکمت بوشهری، علی‌محمد

قرن:13

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(تو 1279 ق)، طبیب، شاعر و روزنامه‌نگار. در بوشهر متولد شد و در زادگاه خود و شیراز تحصیل کرد. حکمت در علم طب دست داشت. وی مدیر روزنامه‌ی «آشتی» و صاحب کتابخانه نفیسی بوده است. از اوست:

مطربا بفرست رحمت، عاشقان عود را

وز درود رود آگه کن دل داوود را

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (967 -965 /5 ،291 -289 /2).

حکمت، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1300، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی و آناتومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی آناتومی و جراح دانشگاههای تبریز و تهران از سال 1330 تا سال 1350، استاد دانشگاه شهید بهشتی و تهران از سال 1336 و استاد ممتاز در سالهای 1366 و 1367.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آناتومی فیزیولوژی و فارماکولوژی سیستم اعصاب خودکار، آناتومی فیزیولوژی سیستم تعادلی شنوائی، فلج عضلات چشم در رابطه با لوچی، تدریس آناتومی در دانشگاههای تبریز، تهران، شهید بهشتی و قزوین.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
تشریح قند، عکسبرداری از داخل ستون فقرات با ماده قابل جذب، تشریح دستگاه ادراری و تناسلی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
جراحی قلب باز، عوارض پرتوهای عکسبرداری داخل ستون فقرات، تاریخ تشریح در جهان و ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکمت‌نژاد، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته:جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حکیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1030 ق)، خطاط و طبیب. اجدادش از پزشکان دربار صفوی بودند و خود وی نیز طبیب بود و نستعلیق را خوش می‌نوشت. شاه عباس از وی رنجیده‌خاطر شد و او را از اصفهان راند. حکیم مدت دو سال در کاشان در تبعید به سر برد و از آنجا به مشهد و از مشهد به هندوستان رفت و همان جا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (170/1).

حکیم الممالک، علینقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1293 ق)، طبیب، شاعر، مترجم و روزنامه‌نگار. ملقب به حکیم الممالک. پدرش از پیشخدمتان فتحعلی‌شاه و ناصرالدین‌شاه بود. پس از مرگ پدرش، شغل او به میرزا علینقی رسید و او با حفظ این سمت، پس از افتتاح مدرسه دارالفنون در آنجا علم طب را آموخت. در سال 1272 ق ضمن این که نایب دوم سفارت ایران در فرانسه بود، به تکمیل علم طب پرداخت. پس از مراجعت، از ندیمان و نزدیکان شاه شد و در سال 1284 ق به لقب حکیم الممالکی نایل گردید و همواره با شاه در سفر و حضر همراه بود. حکیم الممالک مدتی به حکومت بروجرد و بختیاری منصوب شد، در سفر دوم ناصرالدین‌شاه به فرنگ، همراه وی بود و بعدها به حکومت اراک و سپس به ریاست کل اداره‌ی معادن منصوب شد. وی شعر را نیکو می‌سرود و در سفر ناصرالدین‌شاه از تهران به خراسان، مسئول نوشتن سفرنامه‌ای شد که به «روزنامه‌ی حکیم الممالک» معروف شد. از دیگر آثار وی: «ترجمه‌ی زبده الحکمه» دکتر پولاک.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ جراید (329 -327 /2)، شرح حال رجال (509 -505 /2)، فرهنگ سخنوران (276)، مولفین کتب چاپی (603 -602 /4) المآثر و الآثار (194).

حکیم شاه قزوینی، محمد

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، حکیم، متکلم، طبیب، نحوی و شاعر. مشهور به حکیم شاه محمد. نخست در شیراز می‌زیست. اجدادش پزشک بودند و خود نیز در پزشکی دست داشت. وی مدتی نیز در مکه زندگی کرد و بنا به تعریف و تحسین مولی ابن الموید که از علمای بنام دربار بایزید دوم، پادشاه عثمانی بود، توسط پادشاه مذکور به استانبول دعوت شد و پزشک دربار گشت و تذکره‌ی «مجالس النفائس» امیرعلیشیر نوایی در سالهای 929 -927 ق به نام سلطان سلیم بن بایزید عثمانی ترجمه کرد. او از شاگردان علامه‌ی دوانی بود و در اکثر علوم زمان خود دست داشت. حکیم مولفات خود را به دو زبان فارسی و تازی تالیف می‌کرد. برخی از آثار وی عبارت‌اند از: «تفسیر سوره‌ی النحل تا آخر قرآن»؛ «ربط السور و الآیات»؛ حواشی بر «تهافت» مولی خواجه‌زاده مصطفی بن یونس، حواشی بر «شرح العقاید نسفی» تفتازانی؛ ترجمه‌ی فارسی و ترکی «حیوه الحیوان» دمیری، به نام «حیوه الانسان» که برای سلطان سلیمان نگاشته؛ ترجمه‌ی «مجالس النفائس» امیرعلیشیر نوایی یا «ذیل تذکره الشعراء»؛ «شرح عقاید ملاجلال دوانی»؛ شرح «ایساغوجی»، در منطق؛ شرح «کافیه‌ی» ابن‌حاجب؛ «نصیحت نامه»، به فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (115/4)، تاریخ تذکره‌های فارسی (123 -120 /2)، تاریخ نظم و نثر (277 -276)، الذریعه (102/9)، ریحانه (455 -454 /4)، فرهنگ ادبیات فارسی (445)، کشف الظنون (1958 ،1893، 1371، 1146، 1144، 832 -208)، لغت نامه (ذیل/ حکیم شاه)، مجالس النفائس (مقدمه، لا- مج)، معجم المولفین (170/11)، هدیه العارفین (229/2).

حکیم طبسی، محبوب علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 881 ق)، طبیب، عارف و شاعر. اهل طبس و از مریدان سید نسیمی، عارف و شاعر قرن نهم، بود که غزل را نیکو می‌سرود. وی از وطن برید و به سبزوار رفت، و شاگردی امیرشاهی سبزواری را اختیار کرد. بعد از تحصیل در علم طب، در زمره اطباء ملازم سلطان حسین میرزا درآمد. در تذکره «صبح گلشن» از او به نام حکیمی استرآبادی، و در تذکره‌های دیگر، به نام سید حکیمی و محبوب علی یاد شده است. از او «دیوان» شعری به جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (321)، تذکره‌ی روز روشن (220)، الذریعه (264/9)، ریاض العارفین (187)، صبح گلشن (142)، فرهنگ سخنوران (276)، مخزن الغرائب (735/1).

حکیم فانوس، استپان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، پزشک. دکرت استپان هاراتونیان که در گیلان معروف به حکیم فانوس بود، از پزشکان ارمنی مقیم رشت بود. وی علاوه بر پزشکی به کار فلاحت توتون نیز مشغول بود، اول کسی بود که بذر توتون سیگار را در سال 1253 ش از ترکیه به گیلان آورد و در ملک شخصی خویش کاشت. او بود که بذر توتون سیگار را به تنابکوکاران فومن داد تا بکارند و بر اثر مساعی او کشت توتون جانشین تنباکو شد و کارخانه سیگارسازی در رشت بوجود آمد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :نامها و نامدارهای گیلان (39 -38).

حکیم قبلی خویی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، پزشک و شاعر. وی اهل خوی و مقیم تبریز بود. میرزا محمد از معاصران عباس میرزا ولیعهد و از پزشکان مخصوص محمدشاه و ناصرالدین‌شاه قاجار بود. علم طب را در اصفهان آموخت. از آثار وی: «انوار الناصریه» یا «مرآه الحکمه الناصریه»؛ «رساله در تعلیم آبله زدن»، ترجمه؛ «مجمع الحکمتین و جامع الطبین»؛ «دیوان» اشعار؛ «خلاصه عباسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (123 -122)، الذریعه (875/9 229/7،)، فرهنگ سخنوران (275)، مولفین کتب چاپی (567 -566 /5)، یادگار (س 2، ش 1، ص 61).

حکیم قمی، سعید

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. در شاعری نخست تنها و بعد حکیم و گاهی سعید تخلص می‌کرد. وی طبیبی حاذق بود و در حکمت نظری نیز مهارتی وافر داشت و شعر هم خوب می‌گفت. حکیم قمی با برادرش، میرزا محمد حسین، از پزشکان ویژه شاه عباس اول به شمار می‌آمدند و مورد قبول عام بودند. حکیم سعید پس از جلوس شاه سلیمان به سعایت بدگویان مؤاخذه شد و به حبس در قلعه‌ی الموت محکوم شد، لیکن پادشاه از وی درگذشت، از آن پس در قم سکونت اختیار کرد و به طاعت و عبادت و طلب علم پرداخت. می‌گویند «دیوانش» متداول و قریب ده هزار بیت بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1246 -1242 /3)، تذکره‌ی روز روشن (358 -357)، تذکره‌ی نصرآبادی (168 -167)، الذریعه (451 ،179 /9)، صبح گلشن (95)، فرهنگ سخنوران (276).

حکیم مشهدی، فیض علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به حکیم. اصل وی از مشهد مقدس بود، از زادگاهش رهسپار هندوستان شد و در آن سامان نزد حاکمان تقرب یافت. فیض علی علاوه بر اینکه در میانه‌ی موزونان از مشاهیر بود، در علم طب نیز آگاهی و وقوف تمام داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (853/9)، کاروان هند (330 -329 /1)، مآثر رحیمی (1252 -1243 /4)، مرآت الخیال (260 -258).

حکیم مومن، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر، پزشک و داروشناس. مشهور به حکیم مومن. پدر و نیای او از طبیبان دربار صفوی و خود پزشک ویژه‌ی شاه سلیمان بود. از آثارش: «تحفه المومنین»، به زبان فارسی در معرفت داروهای مفرد و مرکب. این کتاب چند مرتبه در ایران چاپ سنگی شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (5/ 362- 363)، الذریعه (473/3)، ریحانه (60/2)، لغت نامه (ذیل/ حکیم مومن).

حکیم، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1289 ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. پس از پایان تحصیلات ابتدایی، وارد مدرسه‌ی ثروت شد و دوره‌ی تحصیلات متوسطه را در آن مدرسه گذراند. سپس به اروپا رفت و پس از تلاش بسیار از دانشگاه پاریس با درجه‌ی عالی، دانشنامه‌ی دکتری پزشکی در رشته‌ی کالبدشناسی گرفت. سپس به ایران بازگشت و به تدریس در دانشگاه پرداخت. از آثار او: «کالبدشناسی انسانی»؛ «کالبدشناسی بالینی»؛ «کالبدشناسی دستگاه گوارش»؛ «کالبدشناسی موضعی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (121/3)، مولفین کتب چاپی (307/6- 308).

حمیدیان، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

حیاوی، عبدالکریم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال 1357، فوق تخصص غدد مترشحه داخلی در سال 1366، فوق تخصص در رشته آندوکرینولوژی و متابولیسم در سال 1366.
مرتبه علمی:
تدریس علوم پایه فیزیولوژی و پرستاری در دانشگاه لندن، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق و تدریس در رشته غدد مترشحه داخلی و متابولیسم دیابت، هیپوفیز، پراتیروئید، متابولیسم پروتئین، طرح علل و همه‌گیری ساده در خوزستان، بررسی گره‌های سرد غده تیروئید با نمونه برداری سوزنی از نظر شیوع سرطان در منطقه خوزستان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 16 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تاکی کاردی بطنی V.Tac، درمان هیرسوتیسم (پرموئی) با آندروکور، سرطان غده تیروئید، کم کاری غده هیپوفیز، بررسی گره‌های سرد غده تیروئید با نمونه برداری سوزنی در بیماران خوزستان، پرکاری غدد پاراتیروئید به علت آدنوم بزرگ و قابل لمس.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1355، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1361.
مرتبه علمی:
استادیار بخش داخلی علوم پزشکی تبریز از سال 1362، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی بیماریهای ریوی، عوارض ریوی مجروحین، دخانیات و بررسی آن در جامعه پزشکی تبریز، اپیدمیولوژی کانسرهای ریه، بررسی سل لب تحتانی در افراد بزرگسال، مسمومیت‌های شایع، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از 10 پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای ریه و سل، فیزیوپاتولوژی ریه، ترجمه سل در کودکان، ترجمه استراتژی درمان آسم و ترجمه سئوال و پاسخ در سل (دارو درمانی و بیماریابی)
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
مجروحین شیمیائی (عوارض ریوی)، سل، بیماری‌های ریه و مسمومیتها.
زمینه علمی تألیفات:
فوریت‌های گوش و حلق و بینی و حنجره، بیماریهای گوش و حلق و بینی و حنجره.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 13، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1

زمینه علمی مقالات:
بیماریهای گوش و حلق و بینی و تنفسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خاتون آبادی، محمد شریف

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن‌محمد صادق. از اطبای معروف قرن دوازدهم هجری در اصفهان است که به حذاقت و استادی معروف بوده، و کتب چندی تألیف نموده، از آن جمله است:
1- حافظ الابدان، که در 1121 تألیف نموده، و نسخه‌ی آن نزد نگارنده موجود است 2- شرح طب النبی صلی الله علیه و آله و سلم 3- شرح طب الائمة 4- شرح طب الرضا علیه‌السلام 5- اربعون حدیثا، در طب، با شرح و بیان؛ و غیره.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

خادمی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1325، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1350، دوره M.P.H (مدیریت بهداشت و بیماریهای واگیر) از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران، تخصص بیماریهای عفونی از وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی ایران.
مرتبه علمی:
دستیار بیماریهای داخلی در کلینیک اسکریپس وابسته به دانشگاه کالیفرنیای جنوبی آمریکا، استادیار گروه داخلی دانشگاه آزاد ایران در سال 1354، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انگل‌شناسی، بیماریهای عفونی و گرمسیری، هپاتیت و تعداد موارد HBSAG مثبت، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 27 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اپیدمیولوژی بیماریهای واگیر و غیر واگیر، بیماریهای عفونی و گرمسیری.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بهداشت و بیماریهای عفونی و گرمسیری.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خالصی، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی بیماریهای گوش و حلق و بینی از دانشگاه پزشکی بردو و پاریس، دوره فلوشیپ بیماریهای گوش در انستیتو بیماریهای گوش وابسته به دانشگاه کالیفرنیای جنوبی آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درباره شنوائی، بیماریهای گوش، طرح پیوند الکترونیکی عصب شنوائی، اولین مورد پیوند الکترونیکی عصب شنوائی در ایران در مورد بیماریهای گوش و اختلالات شنوائی، استاد راهنمای 30 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
فصلی از کتاب Acoustic Tumors در مورد بیماریهای گوش و اعصاب گوش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بیمارهای گوش و اختلالات شنوائی و بیماریهای حلق.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خاور کردشتی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1320 ق)، طبیب و شاعر. ملقب به معلم کل. وی در لغت عربی و دانستن معانی و الفاظ مشکل بصیرت کامل داشت و مانند پدر، او نیز طبیب بود. از آثار وی: کتاب «در افشان»، در تقلید گلستان؛ «دیوان» اشعار، مشتمل بر قصاید و غزلیات.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (134 -133)، الذریعه (287/9)، فرهنگ سخنوران (300).

خدادوست، علی‌اکبر

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیک‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خدیوی، بهروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرازی، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی:- رشته بیوشیمی، دانشکده:-، دانشگاه:-،
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای بیوشیمی از دانشگاه کارل فرانسیس شهر گراتس اتریش، دکترای تخصصی کلینیکال شیمیست.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شاخص‌های بهداشتی و سلامت، شیوع گواتر و اپیدمیولوژی آن، غدد مترشحه، بیوشیمی، همکاری با مؤسسه پزشکی هسته‌ای تحقیقات غدد مترشحه داخلی به مدت یک سال، گذراندن دوره یکساله بورسیه تحقیقاتی در انستیتو بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه گراتس اتریش.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
رابطه بین پروتئین‌های گوگرددار و زمان رشد تومورهای مختلف هپاتوم در موش، میزان شیوع گواتر در منطقه غرب، مشکلات ناشی از کمبود ید.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خردپیر، خدیجه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی ترمیمی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندان پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1343، دکترای تخصصی دندان پزشکی از دانشگاه کارولینکای سوئد در سال 1346 و گواهینامه پزشکی در رشته اندو از دانشگاه ایلینویز آمریکا.
مرتبه علمی:
استاد دانشگاه شهید بهشتی از 1346 تا سال 1356، استاد ممتاز سال به خاطر تدریس صحیح.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درد و کنترل آن در درمانهای اندونتیک، اثرات اژنل روی پالپ دندان، مواد پر کننده کانال ریشه، علل شکست در درمانهای اندو، اندودنتیک تراپی، تدریس دروس ترمیمی، کانال تراپی R.C.T و بهداشت دهان و دندان در دانشگاه شهید بهشتی و استاد راهنمای 9 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روت کانال تراپی R.C.T
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی بالینی علل شکست معالجات ریشه داندان‌ها، ماهیت ضایعات پوسیدگی، ترکیبات فسفر و اثر آنها در جلوگیری از پیشرفت پوسیدگی دندان، کنترل دردهای ایجاد شده در ضمن درمانهای اندودنتیک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خردپیر، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرسند، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1337، گواهی تخصصی بیولوژی در سال 1352.
مرتبه علمی:
استادیار بیولوژی در سال 1443، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1352.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
چشم‌پزشکی، آستیگماتیسم.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیولوژی کارهای عملی میکروسکوپ، بررسی سلول، هسته و میتوز، تولید مثل.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
طرز محافظت و نگاهداری نمونه‌های تشریحی حیوانی گیاهی، بیومیکروسکوپ ساختمان و طرز کار و موارد استفاده آن در چشم‌پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خرم قراچه‌داغی، خرم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1241 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به خرم. وی در زمان فترت، بین سلسله‌ی صفویه و نادرشاه افشار، در کردشت ساکن و جزو غلام‌زادگان کاظم‌خان قرچه‌داغی بود. میرزا خرم در فن طبابت مهارت تمام داشت. وقتی یکی از دشمنان مخدوم او مریض شد و میرزا خرم را برای معالجه خواست، کاظم‌خان خرم را برای کشن مریض روانه کرد ولی او به مقتضای وظیفه طبابت به معالجه‌ی مریض پرداخت و بعد از بهبودی وی برگشت. در نتیجه وی به قصبه‌ی اهر تبعید و همان جا درگذشت. وی دارای «دیوان» حسینی، محمدحسن، فرزند فیروزبخت. (س دهم ق)، خطاط. از کاتبان زبردست گمنام بود. به خط او نسخه‌ای از «دیوان» حافظ به قلم کتابت خوش و به شیوه‌ی میرعلی هروی، در کتابخانه‌ی دانشگاه استانبول است، با رقم: «کاتبها الفقیر الحقیر محمدحسن بن فیروزبخت الحسینی غفر ذنوبهما و ستر عیوبهما. تحریرا فی اواسط رمضان المبارک سنه‌ی احدی و سبعین و تسعمائه فی قریه‌ی رزه من قراء باخرز».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (676/3).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیهوشی از بیمارستان امام خمینی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار گروه بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1355، ارتقاء به درجه دانشیاری و مدیر گروه بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی علل مسمومیت‌ها، زایمان بدون درد، بررسی پیوند کلیه، اختلال آب و الکترولیت بعد از اعمال جراحی، احیاء قلبی ریوی نوزادان، بررسی اختلال اسید و باز در بیهوشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه دکترا .
ابداع:
طرح ساخت ماسک بیهوشی بینی برای بیهوشی در دندان پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی کلیه برای دستیاران بیهوشی، اختلال آب و الکترولیت برای دستیاران بیهوشی تعادل، اسید و باز در بیهوشی، بیهوشی اطفال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بی‌حسی شبکه بازوئی توسط بوپیواکائین و گزیلوکائین، گزارش موارد پیوند کلیه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خسروشاهی، حبیب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بافت‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز، گذراندن تحصیلات تکمیلی درفرانسه به مدت یک سال در سال 1342.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1349 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس پزشکی در رشته‌های مختلف در دانشگاه تبریز، سرپرست آزمایشگاه بافت‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد راهنمای 2 پایان نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بافت‌شناسی انسانی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای پوستی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خشابی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1325، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طب کودکان، بهداشت، تغذیه بیماریهای ریوی و آلرژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 18، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
طب کودکان، تغذیه، بیماریهای ریوی، آسم.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خضری، عبدالعزیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1313، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1344، دکترای تخصصی ارولوژی از دانشگاه بریستول انگلستان در سال 1357، درجه M.sc درباره ایمونولوژی و سرطان از آکادمی علوم جراحی دانشگاه بریستول.
مرتبه علمی:
دستیار تمام وقت بخش جراحی عمومی دانشگاه شیراز از سال 1344 تا 1348، استاد دانشکده، پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پژوهش در زمینه بیماریهای کلیه، طراحی و ساخت ابزارهای رشته ارولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 21 پایان‌نامه تخصصی و دکترای حرفه‌ای.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ارولوژی و بحث تومورهای کلیه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 15
زمینه علمی مقالات:
تحقیقات محض و بالینی در ارتباط با جنگ تحمیلی در رابطه با رشته ارولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خطابی، حسین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم)، منجم و طبیب. وی علاوه بر دانش نجوم و طب از علم حساب نیز آگاه بود. خطابی کتاب «تحفه الحساب فی الحساب» را در سال 895 ق به نام بایزید بن سلطان محمد فاتح به پایان رساند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (271)، کشف الظنون (365).

خلج، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلوت، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیقی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال 1342، دکترای تخصصی فارماکولوژی از داشنگاه مشهد در سال 1354 و فوق تخصص نوروفارماکولوژی از دانشگاه جورج تاون در سال 1358.
مرتبه علمی:
استادیار فارماکولوژی در دانشگاه مشهد از سال 1357 تا سال 1365 و دانشیار فارکومالوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1365.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی الکترولیت‌های سرم در ماه مبارک رمضان در افراد روزه‌دار، بررسی حساسیت‌ها و عوارض داروئی در دندان پزشکی، کاهش ترشح بزاق در مصرف داروها، آنتی‌بیوتیک‌های بتالاکتام و مقایسه اثرات فارماکولوژیکی و عوارض آنها در دندان پزشکی و تدریس دورس فارماکولوژی و نورفاماکولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فارماکولوژی عمومی و تخصصی و نوروفارماکولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
فارماکولوژی تخصصی و بالینی و پژوهش در نوروفارماکولوژی، مقایسه اثرات ضد تشنجی مشتقات بنزودیازپین با فنوباربیتال در روی موش آزمایشگاهی، داروهای سیستم عصبی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیلی یزدی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه مشهد در سال 1338، دکترای تخصی پوست از دانشگاه مشهد در سال 1351، فوق تخصص پاتولوژی از دانشگاه پاریس در سال 1359.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1343 تا سال 1346، دانشیار داشنگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1346 تا سال 1345 و استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شیوع بیماری سالک در مشهد، شیوع بیماری گال در بین جنگ زده‌گان ساکن مشهد، تدریس دروس بیماریهای پوستی و آمیزشی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
شیمی فیزیولوژی پوست.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
پزشکی (پوست).
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خلیلی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خواجوی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
انترن بیمارستان‌های دانشگاه تهران، انترن بیمارستان برگن‌پاین آمریکا، رزیدنت رادیولوژی دانشگاه پیتسبورگ آمریکا، فلوی سی تی و سونوگرافی دانشگاه بالتیمور آمریکا، گذراندن دوران سی‌تی‌اسکن، سونوگرافی و ام. آر. آی در ژاپن.
مرتبه علمی:
عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال 1357، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
رادیولوژی سونوگرافی و سی‌تی‌اسکن، بررسی کیست هیداتیک به وسیله سی‌تی‌اسکن، سونوگرافی، ضایعات تراشه در مجروحین جنگ شیمیایی و استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
رادیولوژی عمومی، سونوگرافی و سی‌تی‌اسکن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
وفور سنگ‌های صفراوی در ایران، نحوه بررسی کبد به وسیله سونوگرافی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خواجه‌کرم‌الدینی، مهرانگیز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1351، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1354.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تفسیر تست توبرکولین قبل و بعد از تزریق واکسن G.C.B در نوزادان و جوانان، ارزیابی میکروبی عفونت‌های ادراری جهت انتخاب داروی مؤثر به روش کشت آنتی‌بیوگرام و MIC و نحوه پیشگیری از عوارض ثانویه در جانبازان انقلاب اسلامی و بیماران تحت درمان، بررسی باکتریهای بی‌هوازی اختیاری پلاک دندانی قبل و بعد از مصرف قرص سدیم فلوراید، بررسی فلور میکروبی حلق در کودکان خراسان، بررسی تب روماتیسمی و بیماری‌های قلبی روماتیسمی اطفال و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 23 پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ترجمه و تلخیص قسمتی از کتاب مارتین دل، ترجمه قسمت باکتری‌شناسی کتاب مدیکال میکروبیولوژی، ویرایش کتاب باکتری‌شناسی پزشکی استاد دکتر محمد ناظم، شش جزوه مختلف باکتری‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 21، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
مطالعه اپیدمیولوژی پسودوموناس آئروژنیوزا، بررسی 6 مورد بیماریزائی

و یبریوفتوس، گزارش 383 مورد کشت مثبت برای شیگلا و مقالاتی دیگر به زبان‌های فارسی و انگلیسی در زمینه‌های میکروبیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوارزمی، عبدالعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بمیاریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوانساری، نعمت‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1332، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد قارچ‌شناسی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال 1357، دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال 1349، دکترای ایمن شناسی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال 1360، فوق تخصص ایمنی‌شناسی بالینی از دانشگاه کرولینای جنوبی آمریکا در سال 1363، فوق تخصص علوم آزمایشگاهی تشخیص طبی از ASCP در آمریکا در سال 1370.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تولین در ایالت لوئیزیانا، دانشیار دانشگاه ایالتی داکوتای شمالی در آمریکا در سال 1369، استاد دانشگاه داکوتای شمالی آمریکا در سال 1370، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1371 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تیه مواد بیولوژیک برای ایمونوتراپی، افزایش متوسط عمر و جلوگیری از پیری، مکانیسم اثر استرس روی سیستم دفاع بدن، تولید فاکتورهای رشد، تهیه واکسن ایدیوتیپیک برای بروسلا، تخلیص فاکتور سرکوبگر سیستم ایمنی از سرم، مکانیسم تولید سایتوکاین، ایمنی سازی در خارج بدن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 12 پایان‌نامه ارشد و دکترا.
ابداع:
2 مورد در زمینه روش ایمنی انسان در خارج از بدن، استفاده از هورمون رشد در افزایش متوسط عمر.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کشت سلول‌های جانوری، روش‌های عملی مهندس ژنتیکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی: 38

زمینه علمی مقالات:
ایمونولوژی، ایمونوبیولوژی، ایمونوتراپی، مکانیسم پیری، اثر استرس روی سیستم ایمنی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوردی‌مور، مریم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندان پزشکی از دانشگاه مشهد در سال 4531، M.S.C در رشته دندان پزشکی پیشگیری و کودکان از دانشگاه ادینبورگ کشور انگلستان.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرحهای متعدد تحقیقاتی در زمینه‌های اپیدمیولوژی، دندانپزشکی پیشگیری و دندانپزشکی کودکان، مشاور علمی کتابخانه، عضویت در هسته پژوهشی دانشکده، ممتحن امتحانات ورودی و بورد دندانپزشکی کودکان و مدیر گروه ارتدنسی و اطفال، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 43 پایان‌نامه دکترای دندان پزشکی و تخصصی دندان پزشکی کودکان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
دندان پزشکی پیشگیری، دندان پزشکی اجتماعی و اپیدمیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خوشنویس راد، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خیاط، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اندودنتیکس، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

خیری، یارعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، حکیم، طبیب و شاعر. در تهران متولد شد. میرزا یارعلی طبیب مخصوص شاه طهماسب صفوی بود. چون اداره‌ی امور اوقاف و خیرات به او محول شده بود به حکیم خیری شهرت یافت. وی در کربلا وفات یافت. از آثار او «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تحفه سامی (247)، الذریعه (1305/9)، ریاض العلماء (332/5) ریحانه (57/2).

خیریه، عبداللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دارابی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیوگرافی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دارمی، عبدالرحمان

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، طبی و ریاضی‌دان. وی نزد ابن البغونش کسسب علم نمود و اکثر کتب جالینوس را نزد وی خواند. او را از بزرگان طب و هندسه می‌دانند که در بعضی صناعات دقیقه و اعمال لطیفه نیز مهارتی داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (206/2)، لغت نامه (ذیل/ دارمی).

داعی‌پاریزی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1324، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی کودکان از مرکز طبی کودکان دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1356.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال 1367.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گرارش علامت جدیدی در سندرم داون Hypertrophy Of hyponicim کشف داروی جدیدی بنام Thio - Ben برای درمان سالک، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 23 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
پزشکی رشته کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشبد، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه کالیفرنیای آمریکا در سال 1344، و فوق تخصص سرجیکال پاتولوژی از داشنگاه واشنگتن آمریکا.
مرتبه علمی:
استادیار، دانشیار و استاد در داشنگاه شیراز در سالهای 1345، 1347 و 1358.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اپاندیوم بافت نرم، پاتولوژی لوزه و آدنوئید، آدامانیو م استخوان ساق پا، کیست هیداتیک استخوان، بررسی پاتولوژی بیماری آبله، تدریس پاتولوژی عمومی و اختصاصی در دانشگاه شیراز، برنده جایزه وزارت علوم در زمینه پاتولوژی در سال 1353.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی: 50
زمینه علمی مقالات:
بررسی بیماریهای مزمن غیر سلی ریوی در فارس، عفونت، علت مرگ و میر مادران استان فارس، اثر وضع اجتماعی و اقتصادی مادر در رشد جنین، بیوپسی کلیه برای تشخیص آمیلوئیدوز عمومی، ضایعات عروقی و مواد شبه آمیلوئید طحال مبتلایان به منونوکلئوز عفونی، آمیلوئیوز ثانوی، بررسی پانزده اتوپسی در جنوب ایران و تومورهای آمیلوئیدی مجاری فوقانی تنفس.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشگر، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1298 ش)، محقق و پزشک. در اصفهان متولد شد. تحصیلات متوسطه را در آن شهر و پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به پایان رساند. در سال 1326 به سمت دانشیار بیماریهای چشم در آموزشگاه بهداری اصفهان منصوب شد. اثر وی: «بهداشت چشم».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (309/6).

دانشگر، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه آرلانگن آلمان غربی در سال 1348، دوره دستیاری پزشکی از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال 1350، دکترای زیست‌شناسی با گرایش ژنیتک انسانی (انسان‌شناسی) از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال 1351، کارشناسی روان‌شناسی از دانشگاه مانیس آلمان غربی در سال 1352، فوق تخصص ژنتیک پزشکی از سازمان مرکزی نظام پزشکی کلن آلمان غربی، تقدیرنامه از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در زمینه کشف و تعریف ترانسفرین جدید.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس ژنتیک انسانی، ژنیتک پزشکی، انسان‌شناسی، رشد و نمو، ژنتیک اکولوژیک، کشف و تعریف یک گونه ترانسفرین (در زمینه ژنتیک انسانی و ژنتیک جمعیت، استاد راهنمای بیش از 80 پایان‌نامه دکترا، دکترای تخصصی و کارشناسی ارشد.)
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
خطوط پوستی، انگشت نگاری، واژه‌نامه زیست‌شناسی (16 هزار واژه از انگلیسی به فارسی)، ژنیتک جمعیت‌های انسانی، کودک مونگول و انسان‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 80
زمینه علمی مقالات:
ژنتیک انسانی، ژنتیک پزشکی، انسان‌شناسی، رشد و نمو و پزشکی

قانونی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانشور، عباسعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عرق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دانیال‌زاده، آلبرد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترا در رشته بیوشیمی در سال 1342.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343، دانشیار بخش بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی رابطه ویتامین A با سنگهای مجاور ادراری، بررسی لیپوپروتئینهای HDL، LDL، VLDL کلسترول و تری‌گلیسرول‌ها در افراد سالم و بیمار عضویت در فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 6 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
اصول بیوشیمی، بیوشیمی قندها، چربیها، پروتئینها، اسیدهای نوکلئیک آنزیمها و نحوه عمل آنزیمها، انرژی بیولوژیکی، متابولیسم قندها، فتوستنز، متابولیسم چربیها، آمینو اسیدها، نوکلئیک اسیدها و همانند سازی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
بررسی رابطه ویتامین A با سنگهای مجاری ادراری و غلظت موکوپروتئینها در ادرار، تهیه مشتقات نوکلئوتیدهای مونو- دی و تری فسفات و اثر آنها در شناسائی مکانیزم عمل آنزیمها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

داودی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عموی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1344، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1349، تخصص رادیولوژی از رویال کالج انگلستان در سال 1352، فوق تخصص رادیولوژی در قلب و عروق از لندن در سال 1353، و فوق تخصص در اولتراسوند از انگلستان (لندن) در سال 1356.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1349 تا سال 1352، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1345 تا سال 1363، دانشیار در دانشگاه لندن از سال 1352 تا سال 1353، استاد دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1363 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای عفونی غیرقارچی ریه، تومورهای خوش خیم استخوان، ضایعات قارچی ریه، متدهای بررسی سرطان ریه، افزایش فشار خون ریوی، سونوگرافی در بررسی ضایعات شکم، سونوگرافی در زنان و مامائی، تدریس دروس رادیولوژی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد و استاد راهنمای بیش از 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
رادیولوژی و اطلس دستگاه گوارش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
رادیولوژی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

داویدیان، هاراطون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دبیراشرافی، هرمز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1325، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصی بیماریهای زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1358، فوق تخصص در اندوسکوپی از دانشگاه آتلانتای آمریکا در سال 1367، فوق تخصص سونوگرافی از دانشگاه باری اتریش در سال 1366 و فوق تخصص IVF از دانشگاه وین اتریش درسال 1366.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1358 تا سال 1366 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1366.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی مادران منفی در ایران، خونریزیهای سه ماه سوم حاملگی، درمان پرولاکتینوما در حاملگی، مقایسه تأثیر پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم از راه ورید با شستشوی موضعی، تغییر در تکنیک لاپاراسکوپی، تدریس درس زنان و مامائی، استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 11
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
مشکلات ناشی از فشار خون حاد حاملگی، بیماران RH منفی حساس شده، تازه‌های پزشکی در حاملگی خارج از رحم، تازه‌های بیماریهای زنان و مامائی، سقط عادتی، فوریتها در بیماریهای زنان، هیسترکتومی واژینال و آبدومینال، تیروئید حاملگی، IUD و اثرات آن، شوک عفونی در بیماریهای زنان و چگونگی بررسی علل تب‌های عفونی پس از سزارین.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
آبسه راجع کلیتوریس، مقایسه تأثیر تجویز پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم،

کاربرد بتاسمپاتومیمتیک‌ها در زایمان زودرس، گزارش یک مورد رحم واژگون شده و پروستا گلاندین‌ها و فشار خون حاد حاملگی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دبیراشرافی، هرمز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
هرمز دبیر اشرافی در سال 1325 در شهرتهران متولد شد. وی دارای فوق تخصص در ivf از دانشگاه وین اتریش در سال 1366 است. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی 2 زنان بیمارستان میرزاکوچکخان مشغول به خدمت است.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانتحصیلات رسمی و حرفه ای : هرمز دبیر اشرافی تحصیلات ابتدایی را در دبستان دارالفنون آغاز و تحصیلات متوسطه را در دبیرستان نظامی به پایان رساند. تحصیلات عالی خود را در رشته پزشکی دانشکدة پزشکی دانشگاه تهران آغاز کرد . وی دارای دکتری عمومی تخصصی بیماریهای زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1358 ،فوق تخصصی در اندوسکوپی از دانشگاه آتلانتای آمریکا در سال 1367 ،فوق تخصص سونوگرافی از دانشگاه باری اتریش در سال 1366 و فوق تخصص در ivf از دانشگاه وین اتریش در سال 13366 است.وقایع میانسالی : هرمز دبیر اشرافی پس از احراز مدرک دکتری در رشته زنان و زایمان به عضویت هیئت علمی گروه زنان و زایمان در دانشکده علوم پزشکی دردانشگاه تهران در آمد. ایشان هم اکنون به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی 2 زنان بیمارستان میرزاکوچکخان مشغول به خدمت است.وی دارای تحقیقاتی در زمینه بررسی مادران منفی در ایران ،خونریزیهای سه ماهه سوم حاملگی ،درمان پرولاکتیوز ما در حاملگی و غیره است.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : هرمز دبیر اشرافی به عنوان عضو هیئت علمی و استاد گروه زنان و زایمان در بخش جراحی 2 زنان بیمارستان میرزاکوچک خان مشغول به خدمت است.فعالیتهای آموزشی : هرمز دبیر اشرافی با رتبه علمی استادی به تدریس درس زنان و مامائی می پردازد وی همچنین بیش از 6 پایان نامه دکتری و کارشناسی ارشد را راهنمایی و مشاوره و نظارت کرده است.ایشان همچنین مقالاتی در زمینه های علمی آبسه راجعه کلیتوریس ،مقایسه تاثیر تجویز پروفیلاکتیک سفالوتین سدیم ،کاربرد بتاسمپاتومیمتیک ها در زایمان زود رس و غیره دارد.چگونگی عرضه آثار : هرمز دبیر اشرافی در کنار تدریس به مطالعه تحقیق و تالیف آثاری پیرامون اثر ایمونولژیائی هپارین در بیماریهای کلیه و مایع ریه جنین اف - پی - اف و غیره می پردازد.

آثار : اثر ایمونولژیائی هپارین در بیماریهای کلیه ویژگی اثر : پایان نامه (دکترا) -- دانشگاه علوم پزشکی تهران، 13512 مایع ریه جنین اف - پی - اف ویژگی اثر : پایان نامه (دکترا) -- دانشگاه علوم پزشکی تهران، 1358

درویش، شماع، علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، پزشک و شاعر، متخلص به درویش. وی از پزشکان ماهر و مسلم روزگار خود بود که علاوه بر طبابت شعر نیز می‌سرود و بیشتر در فن معما هنرنمایی می‌کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (323/9)، مجالس النفایس (258 -257 ،83).

دکتر، رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1294 ق)، طبیب و مترجم. پس از بازگشت از اروپا به میرزا رضای دکتر معروف شد. وی هنگامی که در دارالفنون در رشته‌ی طب تحصیل می‌کرد، از شاگردان دکتر پولاک اطریشی بود و چهار سال و نیم نزد وی مشغول به آموختن این علم بود. او همچنین مدت چهار سال در اروپا به تحصیل طب پرداخت. پس از بازگشت به ایران طبیب مخصوص و معلم زبان فرانسه سلطان مسعود، پسر بزرگ ناصرالدین شاه شد. سپس همراه علاءالدوله به عثمانی رفت و پس از بازگشت با سمت حکیم باشی‌گری با علاءالدوله، که به عنوان حاکم زنجان انتخاب شده بود، به زنجان رفت و بعد به تهران مراجعت نمود و به جای دکتر شلیمر هلندی معلم طب دارالفنون گردید. از شاگردان وی: میرزا علی‌اکبر خان نفیسی ناظم الاطباء، ابوالحسن خان و سید احمد نصرالاطباء می‌باشند. از آثار وی: ترجمه‌ی کتاب «پاتولوژی»، تألیف گویزل.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران (285/ 1)، شرح حال رجال (98 -97/ 5).

دلیل‌التجاری، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341، دانشیار رشته بیهوشی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1362.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی کاربرد انواع داروهای بیهوشی در موارد خاص بیهوشی در اعمال جراحی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
رشته‌های مختلف پزشکی و بیهوشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 18، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
رشته‌های مختلف پزشکی، بیهوشی، مقایسه بین تکنیک‌های مختلف برای اعمال جراحی در رشته‌های جراحی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دماوندی، محمدباقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1307 ق)، عالم دینی، فقیه، حکیم، ریاضی‌دان و زاهد. او در نجف در محضر شیخ انصاری و سید حسین کوهکمری به مقامات عالیه‌ی علمی رسید، تا جایی که علامه‌ی کوهکمری وی را بر میرزای بزرگ شیرازی برتری می‌داده است. گذشته از فقه و اصول، دماوندی در علم طب و حکمت و ریاضیات ماهر بود و بر تاریخ و سیر احاطه‌ی بسیاری داشت، و از حافظه‌ی قوی و عجیبی نیز برخوردار بود به طوری که بیشتر متون ادبی و فقهی را در حافظه داشت. در عصر علامه کوهکمری به دماوند بازگشت و در آن نواحی مرجع امور دینی مردم شد. او از مکارم والای اخلاقی برخوردار بود.[1]
محمدباقر بن حسن سارانی عالمی بزرگ و دانشمندی متقی و پارسا بوده است وی از دماوند هجرت به نجف اشرف نموده و از محضر علامتین شیخ مرتضی انصاری و سید حسین کوه‌کمری استفاده نموده و در عصر علامه کوه‌کمری به دماوند برگشته و به وظائف دینی پرداخته است دارای کمالات و مقامات عالیه علم و عمل بوده تا جائی که علامه کوه‌کمری وی را بر میرزاء بزرگ مجدد شیرازی تفضیل می‌داده است مخصوص در علم طب و حکمت و ریاضیات ید طولائی داشته و به تواریخ و حکایات اطلاع زیاد و حافظه‌اش نیز عجیب و بیشتر متون ادبیه و فقهیه را محفوظ بوده و در دماوند و حومه آن ریاست تامه داشته و حتی در بعضی از قضایا علامه کنی ره با وی معارضه می‌نموده است و آن مرحوم عالمی ثروتمند و میهمان‌دوست و کریم‌النفس و منیع‌الطبع و بخشنده بوده است در سال 1307 قمری وفات نموده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] طبقات اعلام الشیعه (قرن 14/ 205- 206)، گنجینه‌ی دانشمندان (5/ 156- 157).

دواچی، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی روماتولوژی.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی روماتولوژی گروه داخلی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح‌های اپیدمیولوژی بمیاری بهجت، علائم بالینی بیماری بهجت، معیار تشخیص به روش (درخت تشخیصی) بررسی کارآئی معیارهای مختلف تشخیصی بیماری بهجت، بررسی آینده‌نگر علائم عصبی، بیماری بهجت، بررسی آینده‌نگر دستگاه گوارش در بیماری بهجت، بررسی ایمونولوژی بیماری بهجت، بررسی تست جلدی در بیماران بهجت و گروه کنترل، پروژه درمان ضایعات چشمی بیماری بهجت، علائم بالینی بیماری لوپوس، پروژه درمان در لوپوس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 13 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
درمان بیماری بهجت، تشخیص بیماری بهجت، تعیین فعالیت بیماری بهجت با معیارهای ابدائی ایران، سینووکتومی شیمیائی در درمان سل مفصلی، سینوولتومی شیمیایی در درمان آرتریتهای عفونی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 92، تعداد مقالات به زبان خارجی: 92
زمینه علمی مقالات:
مباحث مختلف فوق تخصصی روماتولوژی مخصوصا بیماری بهجت و بیماری لوپوس.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دوایی شیرازی گیلانی، شمس‌الدین علی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1004/1003 ق)، حکیم، پزشک، کحال و شاعر، متخلص به دوایی. معروف به عین‌الملک. ظاهرا مولد وی شیراز بود؛ ولی در گیلان نشو و نما یافت. دوایی با جلال‌الدین اکبرشاه و بیرم خان سپهسالار معاصر بود. در عصر اکبرشاه به هندوستان رفت و با معرفی خان اعظم، کوکلتاش به دربار راه یافت. وی سفری نیز به کاشان داشت و مدتی از عمر خود را در مکه به سر برد. مدتی حکومت دهلی و چندی صدارت صوبه‌ی بنگاله را بر عهده داشت. از مقربان اکبرشاه و از ملازمان اعظم خان کوکلتاش بود. از آثار وی: «دیوان» اشعار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (460/5)، تاریخ نظم و نثر (676)، تذکره‌ی روز روشن (263)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (551 -549 /2)، الذریعه (329/9)، ریاض العارفین (194)، فرهنگ سخنوران (345 -344)، کاروان هند (417 -414 /1)، هفت اقلیم (149/3).

دوائی، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عموئمی از دانشگاه تهران در سال 1340، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه راچسترآمریکا در سال 1345، فوق تخصص جراحی کودکان از دانشگاه مانی‌توبا کانادا در سال 1346 و فوق تخصص جراحی کودکان از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1355.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و دریافت لوح تقدیر استاد نمونه از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی شیوع بیماریهای جراحی در تهران، نقش فاسیاتومی در ترومای اندامها، ترومای گردن، تدریس جراحی عمومی و جراحی کودکان و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 36 پایان‌نامه دکترا و تخصصی جراحی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
تروماتولوژی، فوریت‌های درمانی در مجروحین و مصدومین، بخش ترومای نوزادان در حین تولد، جراحی اطفال و طب اطفال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
تروماتولوژی، جراحی عروق، جراحی کودکان، جراحی عمومی و آموزش پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای بیوشیمی (بالینی) از فرانسه در سال 1365.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جداسازی لیپیدها و لیپوپروتئین‌های خون در افراد طبیعی و بیماران مبتلا به ضایعات قلبی و عروقی و رابطه آنها با یکدیگر، تدریس در دوره‌های کارشناسی ارشد و دکترا، مشاوره و نظارت بر 4 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی عمومی، بیوشیمی بالینی، بیوشیمی عملی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی لیپیدها، لیپوپروتئین‌ها و پروتئین‌های سیستم عصبی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهپور، احمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1327، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی فارماکولوژی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1357.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی رفتارهای بیوفیزیکی و بیوشیمیائی سلولهای خونی، بررسی وضعیت مرفولوژیکی پلاکتها و گلبولهای قرمز خون و Transmembrane Signaling System، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
راه‌اندازی و ارزیابی سیستم حاد داروها با استفاده از میکروسکوپ الکترونی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-
زمینه علمی تألیفات:
فارماکولوژی، دارودرمانی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 35
زمینه علمی مقالات:
سیستم‌های پیام رسانی سلول، کلسیم، عضله صاف و عضله اسکلتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهدشتی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهدشتی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دکتر جواد دهد شتی دارای دکترای رشته زنان و زایمان عضویت هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با درجه دانشیاری می باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانمشاغل و سمتهای مورد تصدی : دکتر جواد دهد شتی عضوهیئت علمی و دانشیار گروه زنان و زایمان در دانشکده علوم پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی بهشتی است.

دهش جزنی، سیمین‌دخت

قرن:14

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهشیری، کمال‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیوتراپی انکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران،
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1335، کارشناسی ارشد رادیولوژی از دانشگاه لندن در سال 1345، فوق تخصص DMRT از کالج سلطنتی پزشکان انگلستان در سال 1346 و فوق تخصص رادیوتراپی آنکولوژی از کالج سلطنتی رادیولوژی انگلستان در سال 1349.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1339 تا سال 1345، دانشیار دانشگاه تهران از سال 1345 تا سال 1346 و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1365.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
لنف الکتروگرافی، رادیولوژی و تدریس دروس فیزیکی پزشکی و رادیوتراپی آنکولوژی و استاد راهنمای 3 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی :-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
رادیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دهقان، غلامعباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دیالمه، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

دیبازر، هدایت

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی رادیولوژی دیاگنوستیک در سال 1353، طی دوره تکمیلی توموگرافی کامپیوتری و سونوگرافی و M.R.i به مدت یک سال در استرالیا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
رادیولوژی، سی‌تی‌اسکن و سونوگرافی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
رادیولوژی و سونوگرافی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی :-
زمینه علمی مقالات:
سی‌تی‌اسکن در رابطه با کلسیفیکاسیون و سایر یافته‌های رتینوبلاستوما، سونوگرافی کبد و کیسه صفرا و طحال و پانکراس با بیماریهای غیر معمولی کیسه صفرا و ارزش توموگرافی کامپیوتری در تشخیص آنها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ذوالنون خیارجی قزوینی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، پزشک و شاعر. شیخ ذوالنون خیارجی از مردم خیارج از توابع قزوین بود. وی برادرزاده مولانا ادهم منشی و در طب از شاگردان مولانا علاءالدین احمد بود. ذوالنون پزشک حاذقی به شمار می‌رفت و در اقسام شعر نیز توانا بود. وی مدت ده سال از ملازمان سام میرزا صفوی بود. او در منازعات طوایف قزلباش و سرکوب شدن طایفه تکلو که به «آفت تکلو» تاریخ یافت، ناپدید شد و کسی خبری از او نیافت. نامبرده صاحب سه رساله است: «حفظ صحه»؛ «بحران»؛ «معما» که به نام سام میرزا است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (651)، الذریعه (342/9)، ریحانه (272/2)، فرهنگ سخنوران (357)، لغت نامه (ذیل/ ذوالنون شاعر)، مینودر (452 -451 /2).

راد، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1309، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1336، دکترای تخصصی در رشته رادیولوژی تشخیص در سال 1340.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و داشنیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
عوارض گوارشی، عوارض بزاقی، سرطان مری، رادیولوژی دستگاه گوارشی، تربیت متخصصین زیادی در رشته رادیولوژی، استاد راهنمای 25 پایان‌نامه دکترا و 5 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 10
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
رادیولوژی تشخیص و بیماریهای دستگاه گوارش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
رادیولوژی تشخیصی با گرایش به رادیولوژی دستگاه گوارش.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

راد، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی دام کوچک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترا در رشته دامپزشکی از داشنگاه تهران در سال 1347، درجه M.S.C در رشته علوم درمانگاهی دامپزشکی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال 1357.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال 1352، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه سرواپیدمیولوژیک لیتوسپیروز در دامهای کوچک در ایران، مطالعه اثر ایمونوساپرسیوهای ذاتی چون گاو و انسان (LSF) در شرایط آزمایشگاهی روی لمفوسیتهای موش نژاد BALB/C، استاد راهنمای 8 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای درونی دامهای کوچک، بیماریهای مشترک میان انسان و دام، رادیولوژی در دامپزشکی، بیماریهای دستگاه تناسلی دامهای کوچک، دو قرن وحشت (گزارشی از جنگهای صلیبی).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
علوم دامپزشکی (علوم درمانگاهی دامهای کوچک) و بیماریهای پرندگان زینتی، بیماریهای چشم در دامپزشکی، بیماریهای دستگاه گوارش در دامهای کوچک، بیماریهای مشترک انسان و دام.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادپور، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه مشهد در سال 1340، دکترای تخصصی قلب از دانشگاه پاریس در سال 1345 و فوق تخصص فلوشیپی قلب از دانشگاه لیدز انگلستان در سال 1353.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تب روماتیسمی حاد، بررسی اپیدیولوژی عوارض قلبی مزمن، تدریس دروس بیماریهای قلب، فیزیوپاتولوژی قلب، آکوکاردیوگرافی و استاد راهنما در 5 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
قلب و عروق.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادفر یزدی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1300 ش)، پزشک و شاعر، متخلص به رادفر. وی در یزد به دنیا آمد.
از اوست:
تو جفا می‌کنی و مهر تمنا داری
این روش درخور اندیشه‌ی نیکوی تو نیست
نقد جان را به بها داده‌ام ای دوست ولی
یک گرم سنگ محبت به ترازوی تو نیست
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی سخنوران یزد (538 -537)، فرهنگ سخنوران (361 -360).

رادمهر، بیژن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آناتومی دام، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران در سال 1346، دکترای آناتومی حیوانی از دانشگاه بریستول انگلستان در سال 1358.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری در دانشکده دامپزشکی تهران در سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آناتومی بدن حیوانات اهلی، آناتومی شتر یک کوهانه و گوسفند، راهنمائی و مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
آناتومی حیوانات اهلی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
آناتومی دستگاههای مختلف حیوانات اهلی به ویژه شتر.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رادمهر، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی تهرانی، خلیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1280 -1180 ق)، طبیب و ادیب. از آثار وی: «ارجوزه فی نصیحه الاطباء».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (124/4).

رازی، ابوغانم

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، طبیب. وی در دو حوزه‌ی طب و فلسفه از شاگردان محمد بن زکریای رازی بود که از تاریخ تولد و وفات و آثار او اطلاعی در دست نیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (2/ 660).

رازی، احد

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی قانونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی، تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رازی، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1294- 1356 ق)، طبیب، ادیب و شاعر. در نجف متولد شد و در همان جا متولد شد و در همان جا نشو و نما یافت و به تحصیل پرداخت و در حله درگذشت. از آثارش: «تعالیق علی شرح ابن نفیس»، در طب؛ «ارجوزه فی النبض»؛ «حواش علی القانون»؛ و اشعار زیادی از او باقیست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (5/ 88- 89).

راشد، طاهره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1351، مدرک تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1360.
مرتبه علمی:
دستیار پزشکی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1351، مربی در سال 1354، استادیاری در سال 1355 و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
میکروب‌شناسی، علل باکتریال گاستروآنتریتها، بررسی شیوع کامپیلوباکتر، اپیدمیولوژی، راهنمائی، و مشاوره و نظارت بر 26 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
میکروب‌شناسی و ویروس‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی :-
زمینه علمی مقالات:
میکروبیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ربانی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ربن

قرن:2
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(عبر. ربان) طبری از تربیت یافتگان حوزه علمی مرو، و بردین نصرانی- و به قولی بردین یهودی- بوده است (قر. 2 و اوایل قر 3 ه.) وی در طب و نجوم و ریاضیات ماهر و از مترجمان معروف عهد خود به شمار می‌رود. از جمله منقولات او نسخه‌ای از «المجسطی» بود از یونانی به عربی که کاملتر از نسخ منقول دیگر بود. وی پدر علی ابن ربن طبری (ه.م.) است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

رجائی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روماتولوژی، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیماریهای داخلی، فوق تخصص روماتولوژی از ایران.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای داخلی و روماتیسم، عضویت در هیأت علمی بورد ایران بیماریهای داخلی، عضو جامعه علمی روماتولوژی ایران عضو جامعه علمی روماتولوژی آسیا (AR.APL) راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی :-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای داخلی و روماتیسم.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رجبیان، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد با رتبه اول در سال 1351، دکترای تخصصی در رشته بیماریهای داخلی از آمریکا، فوق تخصص غدد مترشحه درون‌ریز از دانشگاه تونتو کانادا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی و مسائل ناشی از کمبود در چند شهر خراسان، تعیین معیارهای رشد در چند شهر خراسان و مقایسه با استانداردهای جهانی، بررسی مسلول‌شناسی در شناخت سرطان‌های تیروئید، استاد راهنمای 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
رشته بیماریهای غدد مترشحه درون‌ریز.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
رشته غدد مترشحه داخلی و متابولیسم.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رجحان، محمدصادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: استاد، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی با درجه ممتاز از دانشکده علوم پزشکی تهران در سال 1339، دکترای تخصصی بافت‌شناسی و آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1346، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1353 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرحی در بخش کانسر بیمارستان امام خمینی درباره اثر پماد Best در کارسینوماهای پوست و مخاط، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 35 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
ابداع:
ارائه فرمول گاسترالژین با منشاء گیاهی برای درمان زخم معده، زخم‌اثنی‌عشر و ناراحتیهای دیگر گوارشی. فرمول پماد شفا با منشاء گیاهی برای درمان تمام بیماریهای پوستی ویروسی، قارچی، میکروبی تحریکی و به ویژه سوختگیهای درجه 1 تا 3، قطره Epistaxis ضد خونریزی با منشاء گیاهی، Kidny Syrup شربت ضد سنگها و آماسهای کلیوی با منشاء گیاهی، پودر ضد خونریزی برای تمام انواع خونریزیهای خارجی که به سرعت خونریزی را بند می‌آورد، تهیه و ابداع یک پودر با اثرات ضد عفونت، ضد گریپ و ضد درد. پودر شفا با منشاء گیاهی برای درمان تمام ناراحتیهای گوارشی، ناراحتیهای عصبی، ناراحتیهای ادراری، تناسلی، پودر آنتی‌سپتیک برای تمام ناراحتیهای میکروبی، ویروسی، قارچی، پودر ضد چربی و ضد دیابت، محلول شستشوی دستگاه ژنیتال زنان برای انوع ترشحات به ویژه کاندیدا آلبیکانس، داروی خوراکی مصرف خارجی برای خونریزیهای خارجی و داخلی، دارو برای دردهای آنژین قلبی، خواب رفتگی دستها، میوکاردیت و تمام انواع قولنج‌ها، داروی خواب‌آور و

آرامبخش.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 13
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
بافت‌شناسی انسانی پایه، اطلس دهان و دندان و بافت‌شناسی، جنین‌شناسی، آسیب شناسی، ضروریات بافت‌شناسی، دعای منتخب از قرآن مجید با ترجمه فارسی، فهرست الفبائی کتاب مفاتیح الجنان، کتاب شفا، غذا و شفا، گیاه درمانی، میوه درمانی، خوراک درمانی، اطلس بافت‌شناسی و بافت‌شناسی عملی (رنگی)، اطلس رنگی آسیب‌شناسی و ضروریات آسیب‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
رماتیسم و رماتیسم قلبی در کودکان کمتر از پنج سال، شرح یک مورد استثنایی کار سینومالی معده، بررسی روشهای جدید تهیه مقطع‌های بافت‌شناسی و آسیب‌شناسی، نظریات جدید درباره هیستوپاتولوژی سلولهای اکسی فیل در غده پاراتیروئید، لیزوزمها، فیستول‌های مثانه‌ای روده‌ای، نظریات جدید درباره سلول.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحمت شیرازی، عبداللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1344 -1272/1270 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به رحمت. وی نوه وصال شیرازی بود که در شیراز متولد شد. ریاضیات و ادبیات را از عمویش میرزا وقار، علم طب را از پدرش و حاج میرزا حسن فسایی و دبیری و شاعری را از میرزا داوری فراگرفت. نسخ و خفی‌نویس را از دیگر عمویش میرزا توحید آموخت. وی در سال 1325 ق به هندوستان رفت و پس از یک سال اقامت در بمبئی به شیراز بازگشت و به طبابت مشغول شد. او نخست ریاست انجمن حفظ الحصه و بعد ریاست اداره‌ی معارف فارس را عهده‌دار بود. رحمت به حسن خلق و مدارا با خلق و مراعات حال تهیدستان معروف بود. در شیراز وفات یافت و او را در نزدیکی بقعه‌ی شیخ ابوالوفا، که از عرفای متقدم است دفن کردند. از آثار وی: «زینه المساجد، ادعیه‌ی المنتخب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (362)، حدیقه الشعراء (661 -659 /1)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (578 -572 /2)، الذریعه (356/9)، ریحانه (305 -304 /2)، طرائق الحقائق (376 -375 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1022 -1021 /2)، فرهنگ سخنوران (370)، مرآت الفصاحه (231 -230)، مکارم الآثار (2024 -2023 /6)، مؤلفین کتب چاپی (994 -993 /3).

رحمت، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحمتیان، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1291 ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. وی فارغ‌التحصیل دانشکده‌ی پزشکی تهران در سال 1318 ش بود. پس از خدمت نظام وظیفه به سمت دستیاری رسمی آسیب شناسی انتخاب شد در مسابقه دانشیاری کرسی آسیب شناسی، توفیق یافت و در سال 1327 ش برای مطالعه مدت یکسال به فرانسه و انگلستان مسافرت نمود؛ ولی در اواسط اقامت به علت قطع اعتبارات ارزی مطالعات را ناتمام گذاشت و به ایران مراجعت نمود. و دانشیار آسیب شناسی دانشکده‌ی پزشکی تهران و به استادی کرسی سرطان دانشکده انتخاب شد. از آثار وی: «آسیب شناسی علمی»؛ «بیماریهای خون و لنف»؛ «سرطان را بشناسید»؛ «معمای سرطان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (742 -741 /2).

رحیمی وریشتی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده :پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیهوشی و احیاء از طرف سازمان بهداشت جهانی W.H.O در دانشگاه کپنهاک دانمارک، دوره بیهوشی قلب باز در رویال کالج اف سرجن لندن، بیمارستان بورسی پاریس و دانشگاه اپندرف هامبورگ آلمان.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1345.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیهوشی، مطالعه روی اثرات قلبی اپانتول و سوکسینیل کلین در هنگام لوله‌گزاری تراشه، مطالعه روی مقایسه عوارض انستزی پری دورال با انواع دیگر بیهوشی عمومی، مطالعه روی استفاده از تزریق خون بیمار مورد بیحسی در فضای پری‌دورال برای جلوگیری از سردرد بعد از بیحسی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 24 پایان نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
بیهوشی استنشاقی، خارج کردن گاز کربنیک و از دست دان حرارت، مباحثی از فیزیک بیهوشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 11
زمینه علمی مقالات:
پری‌دورال در اشخاص پیر بین 70 تا 80 سال، ساکرال پری دورال انستزی در جراحی روی رکتوم، خطرات ناشی از شغل، بررسی آماری اثرات بیهوشی و بیحسی نخاعی 300 مورد سزارین در مدت 2 سال، بررسی عوامل مختلف در بیماران مسموم بستری در بخش مسومین بیمارستان خورشید، بررسی تأثیر روشهای بیحسی بر میزان سدیم خون، مسمومیت

با داروهای ضد صرع و معرفی 54 مورد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامایی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی زنان و مامائی در سال 1355، گذراندن فلوشیپ فوق تخصص نازائی، IVF و اولتراسوند در مامائی و زنان از دانشگاه ملبورن استرالیا از سال 1368 به مدت یک و سال و نیم.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1355، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی بیماریهای زنان و زایمان، نازائی و کونتراسپیتو، بستن لوله‌های رحم از طریق لاپاراسکوپ با وسیله فلشی کلیپس و بررسی نتایج و عوارض آن، بررسی و ارزیابی یکصد عمل ماکروسرجری روی لوله‌ها و تخمدانها در جهت درمان ناباروری، ارزیابی نتایج حاصل از درمان یک هزار مورد ضایعات و لوواژن و سرویکس با کمک کولپوسکوپ و لیزر سرجری، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای زنان و مامائی و نشانه‌شناسی در بیماریهای زنان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 19، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای زنان، زایمان و نازائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی، فرزانه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رحیمی‌پور، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد بیوشیمی از فرانسه در سال 1358، دکترای سیکل سوم و دکترای دولتی بیوشیمی از فرانسه در سالهای 1360 و 1364.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی آزمایشگاهی متغیرهای خونی انسان، متابولیسم دارو در انسان، تکمیل تجارب علمی در دانشگاه توکیو، تدریس و تحقیق در دانشگاه dIichigan (Annarbor) میشیگان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی بالینی در تشخیص و درمان بیماریها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 13
زمینه علمی مقالات:
بررسی آزمایشگاهی متغییرهای خونی انسان، متابولیسم دارو در انسان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رخشان، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح تخصصی.
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشکده دانشگاه تبریز در سال‌های 1345، دکترای تخصصی پاتولوژی از دانشگاه پیتسبورگ پنسیلوانیای آمریکا در سال 1354.
مرتبه علمی:
مربی و استادیار پاتولوژی دانشگاه پیتسبورگ آمریکا، استادیار پاتولوژی دانشگاه شهید بهشتی در سال 1355، دانشیار دانشکده پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
کشت میوبلاست و بررسی امکان انتقال میوبلاست، بررسی تغییرات CRP در بیماریهای روماتیسمی، بررسی نقش HV-II و HPV در سرطان گردن زهدان، بررسی پارامترهای طبیعی خونی در ایران و شیوع کم‌خونی‌ها، خون‌شناسی، ایمنی‌شناسی، پاتولوژی تشریحی و بالینی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 32 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
آسیب‌شناسی تشریحی (پاتولوژی گوش و حلق و بینی) آسیب‌شناسی بالینی، بافت شناسی پایه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 16، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
پاتولوژی جراحی و اتوپسی و گزارش موارد بیماری، بیماری کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رزاقی آذر، مریم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1353، دکترای تخصصی اطفال از مرکز طبی کودکان وابسته به دانشگاه تهران در سال 1358، فوق تخصص غدد اطفال در سال 1369.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دیابت، بیماریهای غدد مترشحه داخلی، بیماری کلاژن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه دکترا، تخصصی و فوق تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
دیابت و عوارض آن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای غدد اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رزمجو، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1327، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال 1355، دکترای تخصصی چشم پزشکی از دانشگاه شیراز در سال 1358، اخذ مدرک فلوشیپ در رشته ویتره‌ورتین.
مرتبه علمی:
استادیار در سال 1385 و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سخنرانی در سمینارهای متعدد با ارائه مقاله، انجام بالیزر و آموزش جراحی‌های نادر چشم پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی :-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 14، تعداد مقالات به زبان خارجی :-
زمینه علمی مقالات:
مسائل گوناگون پزشکی و چشم پزشکی، علل خونریزی ویتره، ضایعات چشم در اثر استعمال دخانیات، اثر گازهای شیمیائی بر روی چشم، عوارض عروقی رتین در دیابت، عینکهای دو کانونه، علل نابینائی، استفاده از اشعه یاک لیزر در عمل آب مروارید.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رسا، قاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1356 -1290/1288 ش)، پزشک و شاعر، متخلص به رسا. وی در مشهد متولد شد. تحصیلات خود را تا اخذ دکترای طب در دانشگاه تهران ادامه داد و در این رشته به دریافت نشان درجه اول علمی نایل گشت. او پزشکی حاذق و شاعری با استعداد بود و طبعی رسا داشت و ملک‌الشعرای آستان قدس رضوی و رییس بیمارستانی در مشهد بود. «دیوان» شعرش حدود شش هزار بیت، به چاپ رسیده است و اثر دیگر او: «مرآثی و مناقب اباعبداللّٰه الحسین»، به نظم، چاپ مشهد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :صد سال شعر خراسان (266 -263)، فرهنگ سخنوران (373)، مؤلفین کتب چاپی (895 -894 /4).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد :-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1351، دکترای تخصصی فیزیولوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا با احراز رتبه اول در سال 1355.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماری کالاآزار و بررسی چند مورد در کودکان، ATP و DPG2.3 در گلبولهای قرمز انسان، میزان فشار خون، پراکندگی بیماریهای قلبی و ازدیار فشار خون و اندازه ضخامت چربی پوست کودکان، بررسی تأثیر NET بر درد و مدت زایمان، بررسی اثر طب سوزنی در درمان آسم، بررسی انواع سرگیجه و نتایج درمانی آن، بررسی تأثیر حرکت با شتاب زاویه‌ای در درمان بیماران مبتلا به سرگیجه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترای پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی کلیه در سلامتی و بیماری فیزیولوژی سلول، کلیات فیزیولوژی اعصاب.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیماری کالاآزار در ایران، ATP و DPG2.3 در گلبولهای قرمز انسان، اهمیت آب و نقش‌های مختلف آن در بدن، عوامل فیزیکی تحریک کننده گیرنده‌های دستگاه و ستیبولر، تأثیر فنوفورزیس ویتامین c بر میزان الیاف کلاژن.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رستمی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی در سال 1348، تخصص در رشته فیزیولوژی در سال 1352، فوق تخصص فیزیولوژی قلب و عرق و تنفس از دانشگاه کلرادو آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرحهائی در زمینه‌های تشخیص دردهای قفسه صدری، قلب، گردش خون، تنفس، هورمون، کلیه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
ارائه ساخت یک مدل گردش خون برای آموزش دینامیک در دوره‌های آزمایشگاهی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
قلب، گردش خون، تنفس، الکتروکاردیوگرافی، فیزیولوژی عمومی پزشکی و فیزیولوژی غدد، متابولیسم، کلیه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 22، تعداد مقالات به زبان خارجی: 17
زمینه علمی مقالات:
پزشکی و فیزیولوژی در زمینه‌های انفارکتوس میوکارد تجربی در سگ و خرگوش، انفارکتوس میوکارد در انسان با در نظر گرفتن ریسک فاکتورهای مختلف.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رسولی، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1341.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشت دهان و دندان و روش‌های جلوگیری از پوسیدگی دندان‌ها.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تأمین و کنترل بهداشت دهان و دندان‌ها و اهمیت فلوراید در پیشگیری از پوسیدگی دندان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رشیدالدین، فضل‌اللّه

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(718 -645 ق)، مورخ و طبیب. ولادتش در همدان بود. پدرش عمادالدوله ابوالخیر پزشک بود، و رشیدالدین جوانی را در تحصیل فنون مختلف، به ویژه علم طب گذرانید. و از عهد ایلخانی شد. در عهد دولت ارغون‌خان و گیخاتوخان مورد توجه و اکرام تمام قرار گرفت. غازان‌خان، بعد از قتل صدر جهان زنجانی، وی را با شرکت خواجه سعدالدین محمد آوجی به وزارت برگزید و الجاتیو (سلطان محمد خدابنده)، بعد از قتل سعدالدین، با وجود نهایت اعتمادی که به کفایت رشیدالدین فضل‌اللّه داشت؛ خواجه علی‌شاه یلانی را با وی در وزارت شریک کرد. در دوره‌ی سلطنت ابوسعید بهادرخان، به سبب نقاری که بین رشیدالدین و خواجه علی شاه در میان بود، خواجه علی‌شاه و همدستان او نزد آن پادشاه در میان بود، خواجه علی‌شاه و همدستان او نزد آن پادشاه جوان و کم‌تجربه چنین فرانمودند که خواجه رشیدالدین و پسرش خواجه ابراهیم، الجایتو را زهر داده‌اند. به همین جهت در جمادی‌الاول سال 718 ق سلطان ابوسعید دستور داد تا اول پسر را پیش چشم پدر گردن زدند، و سپس خواجه رشیدالدین را هلاک کردند، و خاندان و خواسته‌ی او را به یغما بردند. علاوه بر آن که درگاهش ملجا و مآب اهل هنر و علم بود. و در بسیاری از ناحی ایران و ممالک ایلخانی مدارس و مساجد و کتابخانه‌ها و موقوفات احداث کرد، خود نیز قسمتی بزرگ از عمر خود را در جمع و تدوین و تالیف گذرانید. مجموعه‌ی مصنفات و مولفات رشیدالدین فضل‌اللّه، «جامع التصانیف رشیدی» یا «المجموعه الرشیدیه» نامیده می‌شد و اینک از مجموعه‌ی آن آثار مختلف، برخی در مسائل مختلفی از قبیل مباحث دینی و تفسیر و کلام و طب و فلاحت و تاریخ و داروشناسی، بر جای مانده که عبارتند از: «توضیحات رشیدیه»، (شامل 19 رساله درباره مسایل کلامی و دینی و عرفانی)؛ «مفتاح التفاسیر»؛ «الاخبار و آثار»؛ «رساله‌ی سلطانیه»؛ «بیان الحقایق»؛ «جامع التواریخ»؛ «مکاتیب یا مکاتبات رشیدی»؛ دو کتاب «جامع التواریخ رشیدی» و «مکاتبات رشیدی»، که اولی کتاب مفصلی در تاریخ مغول و تاریخ عمومی است. دومی که منشآت و مناشیر و رسایل اوست و مجموعه‌ی فرمانها و نامه‌هایی است که وی به صفرزندان و عمال و علماء و مشایخ عهد نوشته است. صاحب «الذریعه» به وی «دیوانی» نسبت داده که نشان می‌دهد شعر هم می‌سروده است.[1]

فضل‌اللّه وزیر مدبر (و. همدان حدود 645 ه.ق.- مقت. 718 ه.ق./ 1318 م.). در ایام اباقاخان وی طبیب خاص پادشاه بود و احترامی داشت، در زمان غازان لیاقت وی آشکار شد و سه سال پس از عزل وزیر اعظم صدرالدین زنجانی، غازان او و خواجه سعدالدین ساوجی را متفقا به صدارت انتخاب کرد.
در عهد سلطنت اولجایتو، رشیدالدین مانند سابق حیثیت داشت و در همان اوقات در سلطانیه- پایخت جدید- ناحیه‌ای را آباد ساخت که نام او «رشیدیه نامیده شد. دو سال بعد محلتی دیگر در نزدیکی شهر غازانیه بنا نهاد و با صرف هزینه هنگفت رودخانه سرارود را بدانجا آورد. بعد از قتل سعدالدین، خواجه علی شاه گیلانی، که مردی مزدور و فرومایه بود- جایگزین او شد و او پس از اندکی دسیسه‌ای خطرناک ضد رشیدالدین ایجاد کرد ولی مؤثر نگردید. در سال 1315 ه.ق. نزاعی شدید بین دو وزیر به ظهور پیوست والجایتو ناگزیر شد که ترتیب و انتظام ممالک مختلف را بین آن دو تقسیم کند تا اختلافی روی ندهد، مع ذلک علیشاه تهمت و خصومت را ضد او ادامه داد به طوری که خواجه رشید به زحمت توانست خود را برهاند. این رقابت پس از مرگ الجایتو و در اوان سلطنت ابوسعید هم وجود داشت تا عاقبت خواجه تاب مقاومت نیاورد و از شغل خود کناره گرفت و در سن متجاوز از 70 او و پسر 16 ساله‌اش ابراهیم را به تهمت مسموم کردن سلطان سابق (الجایتو) به قتل رساندند. تاریخ مشروح و معتبر «جامع‌التواریخ» به همت او تألیف و تدوین شده».
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)
منابع زندگینامه :[1] ارمغان (س 6، ش 253 -241 ،4 -3)، از سعدی تا جامی (125 -95)، الاعلام (359/5)، اعیان الشیعه (401/8)، تاریخ ادبیات در ایران (1252 -1247 /3)، تاریخ برگزیدگان (172 -171)، تاریخ نظم و نثر (143 -142)، تاریخ برگزیده (604)، تذکره‌ی روز روشن (293)، حبیب السیر (201 -199 ،191 /3)، دایرةالمعارف فارسی (1086/1)، دستور الوزراء (321 -315)، الذریعه (60/14 ،362/9 ،271 -269 /3)، ریحانه (340 -337 /7)، سبک شناسی (179 -170 /3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 160/8)، فرهنگ سخنوران (377)، کارنامه بزرگان (322 -320)، لغت نامه (ذیل/ ابن ابی‌الخیر)، مجمع الفصحا (680/2)، معجم المؤلفین (74/8).

رضاخانی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی دام‌بزرگ، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران، رزیدنت بخش جراحی در دانشکده دامپزشکی دانشگاه پنسیلوانیا آمریکا، در رشته کاردیولوژی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه بریستول انگلستان.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای قلبی دام از جنبه مختلف، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان نامه دکترای عمومی و 3 پایان‌نامه رزدنسی دامپزشکی.
تألیفا.ت
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماری اندامهای حرکتی و بیماریهای قلبی دام.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 31، تعداد مقالات به زبان خارجی: 32
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای قلبی در دامها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضاعی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1283 ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. پس از تحصیلات متوسطه در دارالفنون و تحصیلات عالی در مدرسه‌ی طب در سال 1308 ش با دانشجویان اعزامی به اروپا رهسپار و در دانشکده‌ی تولوز به تحصیل اشتغال ورزید. در سال 1312 ش به عنوان کارورز افتخاری در بیمارستانهای براکویل به کارآموزی مشغول شد و رساله‌ی خود را در باب ضعف نیروی حیاتی و افکار هذیانی تهیه کرد و از تصویب هیات قضاوت گذراند. بعد در کلاسهای روانشناسی بخش بیماریهای اعصاب کارآموزی کرد. و کلاس مالاریا را دیده به ایران بازگشت. و مشاغل مختلفی را عهده‌دار بود؛ از جمله پزشک تیمارستان، معاون فنی تیمارستان و استاد کرسی بیماریهای روانی. از آثار وی: «بیماریهای مغز و روان»؛ «خط معمول و میزان تکامل خط فارسی»؛ «سر نوشتهای جنون‌زا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (747 -746 /2).

رضاقلی نظری، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته:انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی علوم آزمایشگاهی، کارشناسی ارشد پاتوبیولوژی، دکترای انگل‌شناسی و قارچ‌شناسی.
مرتبه علمی:
استادیار در سال 1361 و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، در سال 1365.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی انگل‌شناسی روره‌ای در اردبیل، تنیااکینوکک در سگهای ولگرد تهران، میزان ایمونوگلبولین‌های سرم در رابطه با بیماریهای انگی، آلودگی به ژیاردیا شمال تهران، بررسی میزان روی و آهن در کودکان مبتلا به ژیاردیا، بررسی انگلهای روده‌ای از طریق روشهای انگل‌شناسی و سرولوژی و تعیین ریسک فاکتورهایی در روستاهای کرج، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 7 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای کرمی شایع کشور.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
کرم‌شناسی، تک یاخته‌شناسی، حشره‌شناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی، حمیدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال 1388، کارشناسی ارشد میکروب‌شناسی- ایمنی‌شناسی از دانشگاه بیلر آمریکا در سال 1342، دکترای میکروب‌شناسی- ایمنی‌شناسی از دانشگاه بیلر آمریکا در سال 1365، فوق دکترای ایمنی‌شناسی از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال 1355، طی چندین دوره کوتاه مدت در مورد آموزش پزشکی دانشگاه ایلینویز آمریکا.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه شیراز از سال 1345 تا سال 1356، دانشیار دانشگاه شیراز از سال 1349 تا سال 1351، استاد دانشگاه شیراز از سال 1351، استاد مدعو دانشگاه پنسیلوانیا از سال 1356 تا سال 1357، محقق و استاد دانشگاه کالیفرنیا به مدت 3 سال.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ایمنوپاتولوژی لیشمانیوز، اثر کورتیکوستیروئید در بیماری لیشمانیوز، مقایسه انواع آزمایشهای تشخیص در لیشمانیوز، اسیدهای چرب در لیشمانیوز، اثر لوامیزول در لیشمانیوز، تدریس دروس میکروب‌شناسی، ایمنولوژی، آموزش پزشکی، ایدز و امراض مقاربتی میکروب‌شناسی عمومی در دانشگاههای شیراز و سانتاکلرا آمریکا ابداع یک روش تشخیص برای بیماری کالاآزار بوسیله کانترکارنت الکتروفورز و عضویت در اولین گروه کشف کننده مکانیزم ایمنی در لیشمانیوز (انتقال سلول حفاظت‌کننده در کالاآزار).
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 16
زمینه علمی تألیفات:
مقدمه ایمنولوژی، بیماری لیشمانیوز و انگل لیشمانیا، اصول و تفسیر آزمایش‌های ایمنولوژی، امراض مقاربتی، ارزیابی، روش و شبیه‌سازی.

مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 35
زمینه علمی مقالات:
داروسازی، ایمنی‌شناسی و میکروب‌شناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دهان و دندان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دارای تحصیلات عالی و دکترای انگل‌شناسی از دانشگاه کارلز فرانس اتریش در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار در سال 1354، دانشیار در سال 1366 و ارتقاء درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1372.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشتی تشخیصی، درمان، مشاوره، راهنمائی و نظارت بر 29 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ترجمه کتاب Amobea Living free (آسیب‌آزادزی)
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 11
زمینه علمی مقالات:
انگل‌شناسی، آرشیو بیماریهای دوران کودکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضائی‌پور کاردوست، ربابه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمنولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، کارشناسی ارشد میکروبیولوژی از دانشکده علوم پزشکی تهران کارشناسی ارشد ایمونوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا و دکترای ایمنولوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا.
مرتبه علمی:
تدریس در دانشگاه‌های خارج از کشور، تدریس در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با مرتبه استادیاری و دانشیاری به مدت 10 سال.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ایموژنیسیته گازهای شیمیائی، طرح تولید کیست اختصاصی تشخیص لوپوس در ایران، طرح راه‌اندازی روش جدید فلوئور و ایمونواسی، طرح بررسی تغییرات CIC در سرطان‌ها، طرح ارزش تشخیص کمپلکس‌های ایمنی در سیر بیماری لوپوس، تولید واکسن ضد بارداری، بررسی میزان نرمال Ige در کودکان تهران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 16 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
ابداع:
اختراع روش جدید ایمونوفلوئورواسی و تولید آنتی بادیهای اختصاصی گازهای شیمیائی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ایمونولوژی بالینی بلانتی، سرولوژی، ایمونولوژی و ایمونوشیمی آزمایشگاهی، اصول ایمونولوژی پزشکی، ایمونولوژی، بخش اینونولوژی کتاب اسمیت و تایر.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10

زمینه علمی مقالات:
ایمونولوژی پزشکی، سرولوژی و ایمونوشیمی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوانی کاخکی، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1320، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی استخوان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی ارتوپدی و تروماتولوژی، فوق تخصص در رشته طب ورزش و تروماتولوژی ورزش، پروفسوری آگرژه در رشته جراحی‌های ارتوپدی، تروماتولوژی و جراحی‌های ترمیمی و پلاستیک از دانشکده پزشکی پاریس (فرانسه) در سال 1352.
مرتبه علمی:
استادیار تمام وقت ارتوپدی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1352، ارتقاء به درجه دانشیاری ارتوپدی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1366.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آماری، تروماتولوژی و ارتوپدی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 42 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
مقالات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ارتوپدی، تروماتولوژی، کمک‌های اولیه، فیزیوپاتولوژی ارتوپدی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 22، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
ارتوپدی، تروماتولوژی، جراحی‌های ترمیمی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوانی، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته ساخت و کاربرد دارو از دانشگاه تهران در سال 1362.
مرتبه علمی:
تدریس در دانشگاه تهران به مدت 28 سال، دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه ساخت و کاربرد دارو، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حدود 10 پایان‌نامه (در هر سال) کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
به نام سازگاریها (شیمیائی، فیزیکی و درمانی).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
داروسازی، و کاربرد و عوارض داروئی
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رضوی سمرقندی، ابوعبداللّٰه محمدصالح

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1263 ق)، رضوی، مسند، محدث، و طبیب. وی در سمرقند به دنیا آمد و در مدینه از دنیا رفت. او تالیفاتی در تصوف و علوم اسرار و اسناد و مسلسلات دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :معجم المؤلفین (83/10).

رفیع بخاری

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، خطاط، موسیقیدان، پزشک و شاعر. وی در بیشتر علوم دست داشت و پزشک حاذقی بود. در خط نستعلیق شاگرد سلطانعلی مشهدی و از خوشنویسان معروف زمان خود بود. رفیع قانون را خوب می‌نواخت و در فن موسیقی مهارت داشت. وی را در این فن پس از خواجه عبداللّٰه مروارید از همه برتر می‌دانستند. او در سن هفتاد سالگی درگذشت و در جوار پدرش، در بخارا، دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (624)، تاریخ هنرهای ملی (870/2).

رفیع‌زاده، بهمن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1319، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1341، دکترای تخصصی ایمونولوژی از دانشگاه تبریز در سال 1345 و فوق تخصص ایمونولوژی و آلرژی از دانشگاه کالیفرنیای آمریکا در سال 1355.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی سل‌ها در جذام، تدریس دروس سرم‌شناسی، میکروب‌شناسی، ایمونولوژی و آلرژی در دانشگاه تبریز و استاد راهنمای 2 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ایمونولوژی بالینی، روش‌های ایمونویاگنوستیک و ایمونولوژی در طب بالینی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
آلرژی، ایمونولوژی، آنتی‌ژنهای B سل‌ها، آنتی ژنهای مشترک بالنفومها، بررسی لنفوسیتهای B در جذام.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیع‌زاده، محمود

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1299 ش)، پزشک. وی در سال 1324 از دانشکده‌ی داروسازی تهران فارغ‌التحصیل شد و در سال 1328 ش سمت ریاست آزمایشگاه داروهای جالینوسی دانشکده‌ی داروسازی را بر عهده گرفت. وی مدت دو سال نیز دستیار بخش داروسازی مرکزی بوده است. از آثار وی: «داروهای جالینوسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (36/6).

رفیعی تبریزی، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1346، دیپلم تخصصی جراحی قلب و عروق از دانشکده پزشکی پاریس در سال 1450، فوق تخصص جراحی قلب و عروق از دانشکده پزشکی پاریس در سال 1369، دیپلم درجه پروفسوری در رشته جراحی قلب و عروق از وزارت بهداشت و درمان و علوم پزشکی فرانسه در سال 1369، دیپلم فوق تخصصی جراحی قلب و عروق از وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی ایران.
مرتبه علمی:
استادیار جراحی قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1350، ارتقاء به درجه دانشیاری جراحی قلب و عروق دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
قلب و عروق، بیماریهای محیطی، مرگ ناگهانی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 11 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
درمان جراحی بیماریهای مادرزادی در بچه‌های زیر 2 سال، درمان جراحی تترالوژی فالوت، تومورهای ریه، جراحی شکم.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی تهرانی، شهناز

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1320، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اینونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1346 و دکترای تخصی ایمونولوژی از دانشگاه تهران در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار در دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1350 تا سال 1356 و دانشیار در دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1364 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی ایمونولوژی دیابت، بررسی اجزاء محلول هسته در بیماران کارتاژنز، بررسی ایمونولوژی SLE، واکسن اوریون در ایجاد دیابت، بررسی فاگوسیتوز در بیماران توکسوپلاسموز، تدریس ایمونولوژی در دانشگاه تهران و استاد راهنمای 7 پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دکترا و تخصصی ایمونوژی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه‌کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
ایمونولوژی و ENGLLISH FOR MEDICAL STUDENT (انگلیسی برای دانشجویان پزشکی.)
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
ایمونولوژی و استفاده از ایمونوفلوئورسانس در سیر تشخیص بروسلوز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی تهرانی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی، عزیز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1286 ش)، نویسنده. وی در تبریز متولد شد و در سال 1307 ش به فرانسه رفت و در طی مدت اقامت به اخذ رتبه دکتری در دامپزشکی از دانشگاه تولوز و گواهی میکروب‌شناسی از انستیو پاستور پاریس و دیپلم انستیتوی بیماریهای مناطق گرمسیری مدرسه‌ی آلفرنایل شد و در انستیتو پاستور الجزائر و مراکش مدتی کارآموزی نمود. و در سال 1314 ش به ایران مراجعت کرد. از بدو ورود به ایران در موسسه رازی سمت دستیار، رییس آموزشگاه، معاون و رییس موسسه، مشغول خدمت شد و از همان زمان در مدرسه کشاورزی کرج و سپس در مدرسه عالی دامپزشکی بتدریس مواد مربوطه بدفع آفات حیوانی به بیماریهای درونی، انگل‌شناسی پرداخت. در خرداد 1328 ش بسمت استاد کرسی انگل‌شناسی و بیماریهای انگلی و پوستی و قارچی در دانشکده دامپزشکی انتخاب گردید. و از سال 1324 تا 1327 ش ریاست دانشکده دامپزشکی را به عهده داشت. از آثار وی: «انگل شناسی بندپایان»؛ «انگل‌شناسی کرم‌شناسی»؛ «تک یافته شناسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (57 -56 /4).

رفیعی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی بالینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رفیعیان، کیوان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از مونیخ آلمان، دکترای تخصصی جراحی عمومی از آلمان و دکترای فوق تخصصی جراحی اطفال از آلمان.
مرتبه علمی:
استادیار کلینیک جراحی اطفال آکادمی مونستر آلمان، عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1357.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی روش‌های مختلف در درمان جراحی بیماریهای مادرزادی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 7 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
جراحی اطفال و نوزادان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رکن شیرازی، رکن‌الدین مسعود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 946 ق)، شاعر و پزشک. از پزشکان و ادبیان بزرگ شیرازی است وی از جمله‌ی شاگردان مولانا صدرالدین علی طبیب بود و از شیراز به کاشان رفت و در آنجا متوطن شد. از اوست:

گل نورسته‌ی من آن چنان نازک بود خویش
که می‌ترسم شود آزرده چون چشم افکنم سویش

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (82)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (635/2).

رکن، محسن

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان ومامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رکن، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محسن رکن دارای دکترای رشته زنان و زایمان عضویت هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد با درجه دانشیار باشد.گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانمشاغل و سمتهای مورد تصدی : محسن رکن عضوهیئت علمی و دانشیار گروه بیماریهای داخلی در دانشکده پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد است.

رمضان زاده، فاطمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
دکتر فاطمه رمضان زاده ،متخصص زنان و مامایی- فلوشیپ IVF لاپاراسکوپی ،در سال 1336 در یزد بدنیا آمد. ایشان دوره تخصصی زنان – مامایی را ازدانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مجتمع بیمارستانی امام خمینی اخذ کرده است. وی هم اکنون عضو هیئت علمی و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران می باشد. گروه : علوم پزشکیرشته : زنان و زایمانگرایش : IVF لاپاراسکوپیوالدین و انساب : نام پدر فاطمه رمضان زاده ،محمد علی است.تحصیلات رسمی و حرفه ای : تحصیلات دکتر فاطمه رمضان زاده به قرار زیر است: 1354 - 1348 تحصیلات متوسطه رشته تجربی 1361 - 1354 دوره پزشکی عمومی در دانشگاه علوم پزشکی تهران 1365 - 1361 دوره تخصصی زنان – مامایی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، مجتمع بیمارستانی امام خمینی 1368 دوره آموزشی کوتاه مدت نازایی IVF در بیمارستان زنان ملبورن استرالیا 1372 دوره آموزشی کوتاه مدت سونوگرافی در بیمارستان s'Guy لندن 1382-1381 فلوشیپ IVF لاپاراسکوپیمشاغل و سمتهای مورد تصدی : مشاغل و سمتهای اجرایی فاطمه رمضان زاده به ترتیب زیر است: 1365 - تاکنون: عضو هیئت علمی گروه زنان، مامایی و نازایی دانشگاه علوم تهران. 1370- 1382: عضو هیئت ممتحنه و ارزشیابی دانشنامه تخصصی (بورد) زنان، مامایی و نازایی 1371 - تاکنون: عضویت شورایعالی تخصصی پزشکی 1379 تا کنون:رییس بخش نازایی و1375 IVF تا 1379: نماینده مجلس و عضویت در کمیسیون بهداری - بهزیستی 1374 -1380: عضویت در شورای عالی بازآموزی 1373 - 1374: سرپرستی واحد تحقیقات تنظیم خانواده در معاونت پژوهشی وزارت بهداشت 1375 - 1374: بعنوان مدیرکل بهداشت خانواده در معاونت بهداشتی وزارت بهداشت 1378- تاکنون: عضو شورای عالی پژوهشی دانشگاه 1380 – 1381: قائم مقام وزیر بهداشت در امور مجلس 1378 تا کنون : رئیس مرکز تحقیقات بهداشت باروری ولی عصر 1381تا کنون: عضو شورای بررسی و تدوین داروها ی وزارت بهداشت 1379 - 1382 :عضو هیأت نظارت بر انتخابات اعضای هیأت های ممتحنه ارزشیابی پره بورد و بورد. عضو شورای مرکزی جمعیت زنان جمهوری اسلامی ایران و عضویت در انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران. عضو

هیئت مدیره جمعیت مبارزه با اعتیاد، انجمن تنظیم خانواده، انجمن باروری - ناباروری ایران. 1379- 1375 بعنوان یکی از اعضای هیأت بدوی انتظامی نظام پزشکی. سال 1380 در هیأت عالی انتظامی نظام پزشکی فعالیت داشته ام. عضو هیئت موسس انجمن متخصصین زنان-مامایی ایران وانجمن باروری ناباروری ایران یکی از داوران دومین جشنواره بین المللی رویان و بررسی طرحهای ارسالی Focal point گروه بهداشت باروری در برنامه های مشترک وزارت بهداشت و مؤسسه کارولینسکای سوئد. داور مجلات فارسی و انگلیسی داخلی جشنواره یزد عضو گروه بررسی نیازهای بهداشت بلوغ در برنامه مشترک وزارت بهداشت و UNFPA. عضویت در ASRM ((American Society Reproductive Medicine عضویت در MEFS ((Middle East Fertility Society فعالیتهای آموزشی : 1365 استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران 1379 دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران 1386 استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : تکمیل آزمایشگاه IVF طرح PGD / طرح IVM 1383 -مرکز مشاوره بهداشت باروری 1384 -راه اندازی طرح تحقیقاتی آی-یو-دی mirena در DUB وregisteration آی-یو-دی mirena در ایران همفکران فرد : 1- دکتر محمد فرهادی، وزیر سابق وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران 2-دکتر حسین ملک افضلی، معاون تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی -استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران آرا و گرایشهای خاص : علایق پژوهشی فاطمه رمضان زاده : 1- تلاش در جهت تأسیس انجمن متخصصین زنان - مامایی 2- ترغیب و تشویق هیأت علمی و کادر پیراپزشکی در جهت انجام تحقیقات کاربردی همراه با آموزش، درمان و پژوهش محور نمودن فعالیت زنان. 3- جلب مشارکت کادر پزشکی و پیراپزشکی در آموزشهای عمومی و فردی. 4- تأمین حقوق زنان در جهت برخورداری از سلامت فردی و اجتماعی 5-پژوهش در زمینه مسائل روانی-اجتماعی زنان 6- پژوهش در زمینه مسائل نازایی 7-پژوهش در زمینه بهداشت باروری جوائز و نشانها : جوایز : پزشک نمونه سال 1372 برگزیده علمی در جشنواره زنان نام آور در سال 77 داوطلب نمونه سازمان هلال احمر در سال 1380 چگونگی عرضه آثار : - تعداد کنفرانسها و سمینارها:بیش از 48 مورد - تعداد مقالات ارائه شده :بیش از 27 مورد

آثار : اضطراب و افسردگی در ناباروری ویژگی اثر : تالیف- ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران 13832 اهمیت بهداشت باروری (در کتاب بهداشت عمومی ویژگی اثر : ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران 13833

بررسی قانون اهدائ جنین،چالشها و راهکارها ویژگی اثر : ناشر دانشگاه علوم پزشکی تهران4 بلوغ، باروری و یائسگی ویژگی اثر : تالیف، ناشر: تیمورزاده13765 پرسش و پاسخهای اساسی در مامایی ویژگی اثر : ترجمه- ناشر: بشری13816 تاثیر سن در ناباروری (در کتاب ناباروری) ویژگی اثر : ناشر: دانشگاه علوم پزشکی تهران 13827 سونوگرافی در مامایی ویژگی اثر : ترجمه -ناشر: تیمورزاده 13828 کابرد سونوگرافی درمامایی،چرا،کی ،چگونه ویژگی اثر : پدیدآورنده: مینا جعفرآبادی، فاطمه رمضان زاده (مترجم) ناشر: طبیب - 13839 کاربرد لیزردر ژنیکولوژی ویژگی اثر : تالیف -ناشر: تیمورزاده138210 نورپلانت ویژگی اثر : ترجمه- ناشر: طبیب 138011 یائسگی،استئوپوروز و ورزش در کتاب "پزشکی ورزشی در بانوان ویژگی اثر : ناشر دانشگاه علوم پزشکی تهران1384

رنجبر عمرانی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1332، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال 1353، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه پنسیلوانیای آمریکا در سال 1356 و فوق تخصص غدد مترشحه از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال 1358.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1358 تا سال 1365 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1365 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مقاوم شدن تخمدانها، اثرات پائین آوردن PH معده و تزریق HPT به داخل سنتیرن مغزی، تأثیر اسید در بیماران مبتلا به کم کاری پاراتیروئید، تأثیر مصرف تیروکسین بر روی گره‌های سر و تیروئید، بررسی شیوع گواتر در منطقه کوار استان فارس، بررسی شیوع گواتر در شهر شیراز، چگونگی قطع داروهای استروئیدی پس از مصرف طولانی، انسولینوما، استاد راهنمای 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
غدد، متابولسیم، قلب، اثرات تریاک بر روی قند خون.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روح‌الامین، رسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای دام‌کوچک، دانشکده: دام‌پزشکی، دانشگاه:تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روحانی رهبر، محمود

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روحی طبیب بخارایی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و پزشک. مردی دانشمند و از پزشکان حاذق قرن دهم هجری بوده و غزل را نیکو می‌سروده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (609).

رودپیما، شهلا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1328، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1354، دکترای تخصصی اطفال از بیمارستان کودکان مفید در سال 1359، فوق تخصص در قلب اطفال از بیمارستان قلب شهید رجائی در سال 1356.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1372 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی عفونت‌های شایع در بیماریهای قلبی کودکان، الکتروکاردیوگرافیک در بیماریهای مادرزادی قلبی کودکان، مقایسه تشخیصی بالینی فارنژیت استرپتوکوکی با کشت گلو، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 14 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
نگارش مبحث بیماریهای قلب و عروق در کودکان در کتاب بیماریهای کودکان که توسط جهاد دانشگاهی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در دست چاپ است.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 24، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
زمینه‌های گوناگون پزشکی و تخصصی اطفال، پیوند قلب در کودکان، مشکلات تشخیص و پیگیری تب روماتیسمی در کودکان، عوارض بیماریهای قلبی در مادران باردار و نوزادان آنها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روزی‌طلب، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم‌پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

روستا خراسانی، بیژن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه لوزان سوئیس در سال 1346 و دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه لوزان سوئیس در سال 1351.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه شهید بهشتی از سال 1351 تا سال 1356 و دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال 1356 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس آسیب‌شناسی در دانشگاه‌های شهید بهشتی و علوم پزشکی ایران و استاد راهنما در 5 پایان‌نامه دکترای پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مقدمات میکروبیولوژی و پاتولوژی اختصاصی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، آسیب‌شناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبان اصفهانی، محمدعلی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. از اهالی اصفهان بود. در خدمت برادر خود، محمد نصیرالدین، طبابت را آموخت. گاهی شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (321)، الذریعه (394/9)، سفینه المحمود (474/2)، فرهنگ سخنوران (396).

رهبانی‌نوبر، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1323، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال 1346، کارشناسی ارشد بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال 1354، و دکترای بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال 1357.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبر، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران و فوق تخصص جراحی قلب و عروق از دانشگاه پزشکی علوم پزشکی تهران.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی‌های قلب، بیماریهای ریه.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای ریه و برنش و قفسه سینه، بیماریها و جراحی‌های قلب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

رهبر، نصراللَّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ریاحی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
رئیس سابق و استاد دانشکده‌ی پزشکی، در طب و جراحی استاد، و به حذاقت معروف بود. در حسن معاشرت و اخلاق بی‌نظیر، و در دیانت و تقوی کم‌نظیر بود. در بین تمام طبقات مردم محبوب القلوب و مورد ستایش بود. بیماران و مستمندان را با کمال جوانمردی معالجت نموده و از آنان تفقد و دلجویی می‌نمود.
در شب 2 شنبه 18 سال 1389 وفات یافته، در تخت فولاد مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ریاضی‌فرزاد، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1290.
درگذشت: 1360.
از آثار اوست: ترجمه بهداشت زن در دوره بارداری و بعد از زایمان به ضمیمه علل ازدواج عقیم و نازائی و مضرات سقط جنین و جلوگیری از حاملگی (اثر آ. ق. پاپ، ب. ای. شکولینک، ی. ب. سولسکی؛ تهران، 1361).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

رییس الاطباء همدانی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، طبیب و نویسنده. در همدان متولد شد. از کودکی به تشویق پدر به تحصیل مشغول شد، زبان عربی و مقدمات را نزد عموی خویش فراگرفت پس از آن به تحصیل علوم ریاضی مشغول شد و چون به طب علاقه‌ی وافری داشت به تحصیل و پس از آن به طبابت پرداخت پس از تاسیس دارالفنون از همدان به تهران آمد و به تصحیل علم طب جدید پرداخت و پس از اندک زمانی معلم طب جدید و قدیم این مدرسه شد پس از چندی طبیب نایب‌السلطنه کامران میرزا شد در ضمن تحصیل زبان فرانسه را آموخت و از طرف دولت برای تکمیل تحصیلات خویش عازم فرانسه شد و پس از اخذ درجه‌ی دکتری به تهران بازآمد و معلم طب فرنگی دارالفنون شد. از آثار وی: «احیاء الاطفال ناصری»؛ «امراض عصبانی»؛ «تشریح البشر»؛ «جواهر التشریح»؛ «جواهر الحکمه»؛ «ضیاء العیون»، در کحالی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :المآثر و الآثار (195 -194)، مؤلفین کتب چاپی (260 -258 /4).

رئیسی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1319، مرتبه علمی: استاد، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از ایران در سال 1344، دکترای تخصصی شیمی داروئی از دانشگاه لندن درسال 1356، فوق دکترا از دانشگاه لندن در سال 1362.
مرتبه علمی:
عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1346، استاد پایه 16 دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سنتز کلروبوتانول به روش جدید، مطالعه پایداری داروها، مطالعه اثر تداخل داروها، مطالعه TDM و فراهمی زیستی داروها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 48 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی :-
زمینه علمی تألیفات:
آنتی‌بیوتیکهای ساختگی و نیمه ساختگی، داروهای ضد عفونت، استروئیدها و ترکیبات داروئی وابسته به آنها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 17، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
فراهمی زیست داروها، سنتز داروها، TDM، پایداری داروها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمود رئیسی از علماء مبرز و به نام معاصر شهرستان قزوین است تولدش در سال 1300 قمری واقع شده و اکنون نود و پنج سال از عمر مبارکش می‌گذرد و در دارالمؤمنین قزوین به خدمات دینی و امامت در مسجد جامع آنجا اشتغال دارد و روزهای جمعه برای دعای سمات به مزار کثیر البرکات جناب شاهزاده حسین قزوین آمده و با صدها نفر مردم متدین آن شهرستان پس از دعای مزبور اقامه جماعت می‌نمایند.
معظم له پس از خواندن اولیات شرح لمعه و قوانین را در خدمت مرحوم آیت‌اللّٰه آقا محمد تحصیل کرده و رسائل و مکاسب را از مرحوم آیت‌اللّٰه حاج ملا علی طارمی خوانده و خارج فقه و اصول را از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه حاج ملا علی‌اکبر قزوینی که از مجتهدین بزرگ این شهرستان بودند استفاده نموده و فنون مختلف دیگر مانند خلاصة الحساب شیخ‌بهائی و بیست باب ملا مظفر و هیئة فارسی را نزد مرحوم حاج ملا علی و مارگوولیک تور فرانسه فیزیک و شیمی را نزد دکتر ابوالقاسم خان و قانونچه و شرح نفیس و شرح اسباب را نزد مرحوم حاج میرزا احمد احسن الحکماء خوانده و ضمناً تدریس مطول و شرح لمعه و قوانین را نموده و در مسجد خویش بعد از اداء فرائض برای مردم مسائل اعتقادی و احکام شرعی و موعظه می‌نماید.
مرحوم میرزا فضل‌اللّٰه جد معظم له رئیس جامع معقول و منقول بوده و اهل صنعت در حق او عقیده بزرگی داشتند و می‌گفتند که وی دارای علم کیمیا بوده و خودش در یکی از دو بیت اشعارش به این موضوع اشاره کرده و گفته:
چه فاضل از غم ایام می‌سوخت
خداوندش ز صنعت بهرور کرد
و در بیت دیگر گفته:
تو فاضلا نرسیدی به این مقام بلند
مگر بحب علی و مگر بلعن ع م ر
جناب آقای رئیسی در علم طب نیز زحماتی کشیده و اطلاعاتی در این فن بدست آورده و درباره چشم و اجزاء آن سروده است.
کرد آفریدگار تعالی بلطف خویش
چشمت به هفت پرده و سه آب منقسم

فلس مشیمه شبکه زجاجی و پس جلیه
پس عنکبوت بیض عنبسه قرن ملتئم
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

زرتشت بهرام پژدو

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هفتم ق)، دانشمند، پزشک، نویسنده و شاعر. اهل خواف خراسان و به قولی اهل ری بوده است. در دوران حکومت ایلخانان زندگی می‌کرد. در جوانی بین دبیری و علوم شرعی زرتشتی و نجوم و هیات و حساب را فراگرفت و بعد از آن به شاعری پرداخت. آنچه که از آثار وی باقی است، چند منظومه‌ی فارسی است که به جهت اشتمال بر مقدار زیادی لغات پهلوی و روایات دینی زرتشتی اهمیت خاص دارد. این منظومه‌ها عبارتند از: «ارداویرافنامه»؛ «منظومه‌ای در باب زرتشت و هزاره‌های زرتشتی»؛ «داستان چنگر نگهاجه»؛ «داستان شاهزاده‌ی ایران زمین و عمر خطاب»؛ بعضی اثری بنام «زرتشت نامه» به وی نسبت می‌دهند و این بخاطر افزودن اشعاری توسط همین بهرام است حال آن که این اثر از آن کیکاووس رازی، پسر کیخسرو، از شاعران گمنام زرتشتی است.[1]
زردشت بهرام پژدو (زردشت پسر بهرام پسر پژدو) شاعر زردشتی (قر. 7 ه.)، نخستین گوینده مسلم زردشتی که از او آثار مهمی به ما رسیده. نوشته‌های وی- که موضوع آنها بخشهایی از ادبیات مزدیسنا و مخصوصا داستان زردشت پیامبر است بر همه آثار زردشتیان ایران و هند برتری دارد. احتمالا خاندان او از خواف و خود وی ساکن ری بود. از آثارش «زراتشت‌نامه» (ه.م.)، «ارداویر افنامه» (2 اردوایر افنامه) داستان چنگرنگهاجه، داستان شاهزاده ایران زمین با عمر بن خطاب، خمسه زردشت است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ ادبیات در ایران (517 -506 ،435 ،338 -337 3/)، تذکره شاعران کرمان (272 -265)، دایرةالمعارف فارسی (1171/1)، ستارگان کرمان (220 -212).

زعیم، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: حشره‌شناسی، دانشکده: بهداشت عمومی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی در رشته حفاظت گیاهان از دانشگاه شیراز در سال 1351، کارشناسی ارشد در رشته حشره‌شناسی پزشکی از دانشگاه ایالتی اوهایو آمریکا در سال 1354، دکترا در رشته حشره‌شناسی پزشکی او دانشگاه ایالتی میشیگان آمریکا در سال 1357.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اکولوژی و بیولوژی ناقلین مالاریا، رده‌بندی و تشخیص کولیسیده‌های ایران، مبارزه بیولوژیک با ناقلین مالاریا، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان نامه ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کلیات حشره‌شناسی پزشکی، تحقیق در سیستم‌های بهداشتی، پشه‌های کاشان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 13، تعداد مقالات به زبان خارجی: 20
زمینه علمی مقالات:
رده‌بندی و تشخیص کولیسیده‌های ایران، اکولوژی و بیولوژی ناقلین مالاریا، اپیدمیولوژی بیماری مالاریا در ایران، مبارزه بیولوژیک با ناقلین مالاریا در جنوب ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زمانیانپور، محمد

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنجانی، نصر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، دانشمند، طبیب و حکیم. از آثار وی: «المقامات الطبیه»؛ «المقامات الحکمیه»؛ «الرساله السعدیه»؛ «الجواهر» فی النحو.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فوائد الرضویه (692)، معجم المؤلفین (93/13).

زندمقدم، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1325، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم غذایی، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی کشاورزی از دانشکده کشاورزی دانشگاه شهید چمراه اهواز در سال 1347، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته علوم غذائی از دانشگاه ردینگ انگلستان در سال 1357 ظرف مدت 5 سال.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1357، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1363.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اندازه‌گیری ترکیبات مختلف مواد غذایی با استفاده از تکنیک‌های پیشرفته، اندازه‌گیری اولیگو ساکاریدهای خانواده رافنیوز در حبوبات، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 2 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنده‌روح کرمانی، رسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
تحصیلات عالی و دکترای فیزیولوژی.
مرتبه علمی: دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پژوهش در زمنیه نقش هورمونهای کوله سستوکینین، پنتاکاسترین و سکرتین روی الکترومیوگرافی شکمه گوسفند در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، رفتار تغذیه‌ای و پپتیدها و مونوآمین‌های مغزی- گوارش، راهنمایی مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ارائه 15 جزوه درسی در زمینه فیزیولوژی دامپزشکی و پزشکی و متابولیسم عناصر کمیاب بدن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 12
زمینه علمی مقالات:
خون‌شناسی، نور و فیزیولوژی، آندوکرینولوژی، الکتروفیزیولوژی، هورمونهای مغزی- گوارشی، رفتار تغذیه‌ای.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زندی، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم غذایی، دانشکده: تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی و کارشناسی ارشد شیمی از دانشکده علوم پزشکی تهران، دکترای علوم غذایی از دانشگاه لیدز انگلستان.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده تغذیه دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جنبه‌های شیمیائی و آنالیز چربیها و روغن‌های خوراکی و نیز آنالیز مواد افزودنی در مواد غذائی، تدریس شیمی مواد غذائی و بیوشیمی و صنایع غذائی و تغذیه، دریافت لوح تقدیر از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی به خاطر ترجمه کتاب علوم غذائی از دیدگاه شیمیائی، عضویت در انجمن متخصصین علوم و صنایع غذائی آمریکا و انگلستان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 9 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
علوم غذائی از دیدگاه شیمیائی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
تغذیه و صنایع غذائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زندیان، خدامراد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1349، دکترای تخصصی کودکان از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1352، فوق تخصص خون و سرطان کودکان از دانشگاه کالیفرنیای جنوبی آمریکا در سال 1356.
مرتبه علمی:
پس از مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرح‌های تحقیقی در زمینه بیماریهای کودکان و اطلاعات کلی در مورد انتقال خون و سرطان، دریافت لوح زرین از رئیس جمهور به عنوان استاد نمونه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 32 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کاربرد بالینی فرآورده‌های بانک خون شامل گروههای خونی ABO و نقش قانون مندل در انتقال ارثی آنها، تست کومبس، مراسمچ و اطلاعات کلی در مورد انتقال خون و کتاب دوم در مورد کاربرد بالینی و عوارض داروهای ضد سرطان شامل اصول تقسیم سلول سرطان و چرخه آن، اثرات داروهای مختلف روی این چرخه، چگونگی تولدی مقاومت به درمان، عود سلولهای سرطانی، سنگرهای- مقاومت سلولهای سرطانی در بدن انسان و تقسیم‌بندی داروهای ضد سرطانی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 21، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:

توضیح و تفسیر روابط و گزارش موارد مختلف بیماریها در علوم پایه و بالینی پزشکی به خصوص در ارتباط با بیماریهای خون و سرطان کودکان و انواع مختلف عفونتهای کودکان در سطوح مسائل موجود محلی و منطقه‌ای در طبابت اطفال در خوزستان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زنوزی تبریزی، محمدحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1310 ق)، فقیه، اصولی، متکلم، ادیب و طبیب. وی در نجف از شاگردان شیخ مهدی نجفی و شیخ انصاری و فضال ایروانی بود. به تبریز بازگشت و به انجام وظایف دینی پرداخت. وی پدر میرزا عبدالحسین، فیلسوف‌الدوله، و میرزا رضی و میرزا ابوالحسن بود. پس از مرگ پیکرش را به نجف بردند و در وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثارش: «کتاب الحج»؛ «مباحث الالفاظ»؛ «اصل البراءه»؛ «استصحاب»؛ «المتین فی الامامه علی نمط الالفین»، در امامت؛ شرح مبسوطی بر «تائیه» دعبل خزاعی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (141/9)، ریحانه (392/2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 408/14)، معجم المؤلفین (196/9).

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1341، دکترای تخصصی بیوشیمی از دانشگاه تهران در سال 1345 و گذراندن دوره یک ساله بیوشیمی در لیون فرانسه در سال 1350.
مرتبه علمی:
دستیار گروه بیوشیمی در سال 1341، استادیار در سال 1345، دانشیار در سال 1351 و ارتقاء به درجه استادی در سال 1367.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیوشیمی بالینی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مباحث مختلف بیوشیمی عمومی و بالینی به صورت 6 جزوه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی عمومی و بالینی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

زینی، فریده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قارچ‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای قارچ‌شناسی پزشکی و فوق دکترا در ایمونولوژی بیماریهای قارچی از دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جستجوی بیماریهای قارچی در افراد مشکوک به بیماری لسشمانیوز جلدی، جستجوی بیماریهای قارچی ریوی در افراد مشکوک به بیماری سل، مطالعه الگوی پروتئینی میکروسپوروم آتی‌پیک و مقایسه آن با الگوی پروتئینی نوع تی‌پیک، مطالعه بیماریهای قارچی جلدی غیر درماتوفیتی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 18 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و 2 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
قارچ‌شناسی پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی: 13
زمینه علمی مقالات:
اولین مورد از بیماریهای قارچی در ایران، اپیدمیولوژی بعضی از بیماریهای قارچی، فعالیت آنزیمی در درماتوفیتهای گوناگون، بررسی الگوهای پروتئینی عوامل قارچ ماسیوفا.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سادات گوشه، جمال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی ترمیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سازگار اردبیلی، طاهره

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ساغری، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی هسته‌ای، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ساغری، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341، گذراندن دوره تخصصی در رشته بیماریهای عفونی تا سال 1344، طی دوره‌های اپیدمیولوژی و باکتریولوژی عفونتهای روده‌ای (فوق دکترا) دوره بین‌المللی باکتریولوژی در سالهای 1342 و 1344 و پاتولوژی بیماریهای عفونی در دانشگاه پاریس.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1346، گذراندن دوره دانشیاری و ارتقاء به استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1356.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی بیماریهای اسهالی، جنبه‌های مختلف وبا، تبهای تیفوئیدی، یرقان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 150 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای عفونی داخلی، تشخیص افتراقی یرقانها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 28، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای عفونی داخلی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سامی‌راد، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مدرس.
تولد: 1284، بجنورد.
درگذشت: 1365، مشهد.
حسین سامی‌راد، فرزند اسماعیل‌خان، تحصیلات ابتدایی را در زادگاه خود به پایان برد و دوره‌ی دبیرستان را در دارالفنون گذراند. در سال 1305 در میان نخستین گروه دانشجویان اعزامی به خارج از ایران، برای طی‌ی دوره پزشکی و گرفتن تخصص به پاریس رهسپار گردید و پس از اخذ تخصص در رشته‌ی بیماری‌های کودکان و گذراندن دوره‌ی «مالاریاشناسی» از ایتالیا به ایران بازگشت. در سال 1316 پس از پایان خدمت نظام، مأمور تأسیس بهداری خراسان گردید و همزمان با آغاز جنگ دوم جهانی، ریاست بیمارستان امام رضای مشهد را به عهده گرفت. و برای جبران کمبود پزشک در خراسان و تأسیس آموزشگاه عالی بهداری که هسته‌ی اولیه‌ی دانشگاه فردوسی را تشکیل می‌داد، اقدام نمود. پس از تأسیس دانشکده‌ی پزشکی مشهد و دانشگاه فردوسی به مدت 28 سال ضمن تدریس، ریاست مؤسسات علمی را نیز به عهده داشت. در سال 1342 به نمایندگی مردم مشهد به مجلس شورای ملی رفت و چون عنوان استادی دانشگاه تهران را یافته بود، در آن دانشگاه به تدریس پرداخت و در سال 1350 بازنشسته شد. از جمله مشاغل اجتماعی او می‌توان به این موارد اشاره نمود: ریاست جمعیت شیر و خورشید سرخ مشهد (1339 -1327)؛ تأسیس درمانگاه خیریه‌ی رازی در مشهد (در زمان جنگ جهانی دوم)؛ ریاست جمعیت حمایت از جذامی‌های مشهد (تا پیش از آمدن به تهران)؛ عضویت در هیئت مدیره‌ی انجمن مبارزه با سل در مشهد؛ عضویت در هیئت مدیره انجمن تعاون بهداشتی در مشهد.
دکتر سامی‌راد تألیفاتی در زمینه‌ی علوم پزشکی و تربیتی دارد و مقالاتی از وی در نشریات علمی کشورهای مختلف منتشر شده است. از جمله آثارش می‌توان از کتاب‌های زیر نام برد: راه پرورش کودکان (1322)؛ سلامتی بیماری‌های کودکان (1334)؛ تشخیص برنکو پنومونی سلی و غیر سلی (به زبان فرانسوی، پایان‌نامه‌ی تحصیلی).
(تو 1284 ش)، نویسنده و استاد دانشگاه. در بجنورد متولد شد. پس از تحصیل دوره ابتدایی و متوسطه، رهسپار پاریس شد و در دانشکده‌ی

پزشکی پاریس به تصحیل مشغول گردید. پس از اخذ مدرک دکتری به ایران بازگشت و در سال 1319 ش به سمت دانشیار فیزیولوژی و رییس آموزشگاه عالی بهداری مشهد انتخاب شد. از آثار وی: «راه پرورش کودکان»؛ «سلامتی و بیماری کودکان».[1]
در 1284 ش تولد یافت. پدرش دکتر اسمعیل‌خان طبیب و جراح معروف تهران بود. سامی راد پس از انجام تحصیلات ابتدائی و متوسطه به اروپا رفت و تحصیلات عالی خود را در رشته‌ی طب دنبال نمود و از دانشگاه سوربن پاریس درجه‌ی دکترا دریافت کرد. بعد از مراجعه به ایران، وارد وزارت بهداری و دانشگاه تهران شد. مدتها در دانشکده‌ی تهران به تدریس اشتغال داشت تا به ریاست دانشکده‌ی پزشکی و دانشگاه فردوسی خراسان منصوب شد و در این سمت نسبت به توسعه‌ی دانشگاه و تجهیز بیمارستان‌ها جدیت کامل کرد. وی یک دوره نیز نماینده‌ی مجلس شورای ملی شد که گویا دوره‌ی بیست‌ویکم بوده است. در 1366 درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر
منابع زندگینامه :[1] مؤلفین کتب چاپی (288 -287/ 3).

ساوجی، ابوالفضل مجدالدین محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1312 -1248 ق)، طبیب، خطاط و شاعر. از خاندان شاملو و از بازماندگان حیدرقلی خان و حسن خان شاملو، از امرای دوران پادشاهی صفویان، بود. ابتدا در ساوه موطن داشتند سپس، میرزا ابوالفضل و پدرش به تهران آمدند و در این شهر ساکن شدند. وی در تهران به کسب علوم و کمالات پرداخت و با اکثر علوم متداول از جمله طب و حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی آشنا شد. مقام فضل و دانش او بود که وی را یکی از چهارتن دانشمند طراز اول قرار داد تا به امر مهم فرهنگی، یعنی تألیف «نامه‌ی دانشوران ناصری» پردازد. ساوجی شعر می‌گفت و صاحب «دیوان» بود و در خط نستعلیق و شکسته نستعلیق و شکسته تعلیق از استادان مسلم به شمار می‌رفت. نستعلیق را هم خفی و هم جلی، خوش می‌نوشت و بسیاری از کتیبه‌های عمارات سلطنتی و دولتی که در زمان وی با شد، به خط اوست، از جمله: «کتیبه‌ی طلایی روی کاشی سر در باب همایون»؛ «کتیبه‌ی بنای مزار حضرت عبدالعظیم» در شهر ری؛ «وقف‌نامه‌ی قنات ناصری» در قم. از دیگر آثار خطی وی: یک نسخه «دیوان» اشعار، خود او که به قلم نستعلیق کتابت جلی و شکسته تعلیق غبار عالی به سال 1274 ق نوشته است، با رقم: «ابن فضل الله الساوجی ابوالفضل مجدالدین محمد الطبیب»؛ یک نسخه «تهذیب المنطق»، به قلم نستعلیق دودانگ خوش، با تاریخ سال 1286 ق؛ یک نسخه «آداب المشق»، به قلم نستعلیق کتابت خوش، با رقم: «کتبه الحقیر المذنب ابوالفضل مجدالدین محمد بن فضل‌اللّٰه 1261»؛ یک نسخه «کلام الملوک»، به قلم نیم دودانگ خوش، با رقم: «تمت الرساله... محمد بن فضل‌اللّٰه الملقب بمجدالدین ساوجی 1261» و دیگر قطعات و مرقعات مختلف.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (32 -29 /1)، اطلس خط (590 -589)، پیدایش خط و خطاطان (107 -105)، حدیقه الشعراء (1513 -1508 /3)، الذریعه (961 -960 /9)، ریحانه (418 -417 /2)، سرآمدان فرهنگ (295 -294 /1)، شرح حال رجال (54 /1)، طرائق الحقائق (584 -583 /3)، گنج شایگان (518 -509)، المآثر و الآثار (202)، مجمع الفصحا (907 -901 /5).

ساوجی، فضل الله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1275 ق)، ادیب، طبیب و خطاط. وی پدر ابوالفضل ساوجی و از خاندان شاملو و از اعقاب حسن‌خان شاملوی معروف، والی هرات است. میرزا فضل‌الله، خود از مشاهیر اطبای ساکن تهران بود و فتحعلی‌شاه او را به سمت معلمی علی‌خان ظل‌السلطان، دهمین فرزند خود، منصوب داشت. از خطوط، علاوه بر نستعلیق، ثلث و نسخ را نیز خوش می‌نوشت. او را به داشتن سجایای اخلاقی و مراتب فضل و کمال یاد کرده‌اند و بعضی شاعران عصر، مانند شباهنگ، در اشعار خود وی را ستوده‌اند.او در تهران درگذشت و جنازه‌اش را به نجف اشرف منتقل کردند و در وادی‌السلام به خاک سپردند. از آثارش، قطعه‌ی سیاه‌مشقی است که به قلم چهار دانگ خوش نوشته شده و رقم «ذلک فضل‌الله» دارد؛ قطعه‌ای به قلم شش دانگ و نیم دو دانگ خوش، با رقم: «یا هو، در نهایت افسردگی و بیدماغی نوشته شد، کتبه الحقیر لله، فضل‌الله 1257».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (573 -572 / 2)، شرح حال رجال (178 / 6)، حدیقه الشعراء (1513 -1512 ،1508 / 3)، طرائق الحقائق (584 -583 / 3)، مجمع الفصحا (901 / 5)، گنج شایگان (509).

سپهری، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1304، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از ژنو سوئیس، گذراندن دوره تخصصی جراحی در بیمارستانهای آمریکا و دوره جراحی اطفال در پاریس فرانسه.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه در زمینه جراحی عمومی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:
زمینه علمی تألیفات:
سینووکتومی رانو، شرح 70 مورد سینووکتومی انجام شده و تکنیک عمل.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
Spina bifiela Biliary Fistula
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ستاره، عادله

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1325، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندان پزشکی شش ساله از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1350، گذراندن دوره Basicsience در مرکز Royal College Of surgeon یک ساله در بیماریهای دهان و پاتولوژی از دانشکده دندان پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان ، طی دوره تخصصی با اخذ S.M در رشته تخصصی پاتولوژی دهان از دانشگاه لندن و دوره 4 ماه در بخش بیماریهای دهان و پاتولوژی از دانشکده دندان پزشکی دانشگاه منچستر انگلستان.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گرانولوم با سلول ژانت در دهان و تشخیص افتراقی از پرکاری پاراتیروئید، تشکیل کلاسهای سمعی و بصری پاتولوژی دهان و بافت‌شناسی دهان و دندان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کیست‌های دهان و فک، ضایعات رشد و نمو دهان و اعضاء وابسته، بافت‌شناسی دندان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
فیبروماتوزیس لثه، هرپس دهانی (تب خال دهان)، گلوسیت میانی لوزی شکل، شیمی درمانی سرطانهای سر و گردن، نورالژی تری‌ژیمو.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ستی‌النساء

قرن:11
جنسیت:زن
ملیت:ایران
27 ذوالحجه 1056 ق، از زنان فاضل، پزشک، ادیب و سخنور. وی از اهالی آمل و خواهر طالب آملی (1036 ق)- ملک‌الشعرای دربار جهانگیر (1037 -1014 ق) پادشاه بابری هند- بود. همسرش حکیم نصیرالدین کاشی نام داشت که از وی فرزندی نیاورد. در سال 1034 ق به قصد دیدار برادر عازم هند شد اما دو سال بعد برادرش درگذشت و او پس از این واقعه سرپرستی دو دختر کوچک او را برعهده گرفت. هنگامی که این دو دختر بزرگ شدند و به سن ازدواج رسیدند خواهر بزرگ را به ازدواج عنایت‌اللّه شیرازی ملقب به عاقل خان و خواهر کوچک را به ازدواج حکیم ضیاءالدین ملقب به رحمت خان درآورد. به نوشته پادشاه نامه ستی‌النساء خانم به دلیل «کاردانی و شیوا زبانی و شناسایی آداب بندگی و رسوم خانه‌داری و آشنایی به فن طب و طرق معالجات» منظور نظر ارجمند بانو بیگم، همسر شاه جهان (1068 -1037 ق) واقع شد و به درجه‌ی مهرداری رسید، و چون با تجوید و قرائت قرآن مجید آشنا بود و از ادبیات فارسی نیز بهره داشت او را معلم دخترش جهان آرابیگم کرد. هنگامی که ارجمند بانو بیگم درگذشت. شاه جهان ستی خانم را مسئول اداره‌ی حرمسرایش نمود و او تا پایان عمر این وظیفه را انجام داد.
در روز 13 ذوالحجه 1056 ق، برادرزاده‌ی کوچک ستی خانم در اثنای وضع حمل درگذشت. ستی خانم به دلیل اندوه فراوان به مدت یازده روز در خانه‌ای بیرون از ارگ درالسلطنه لاهور سوگواری نمود. چند روز بعد شاه جهان به همراه دخترش چهان آرابیگم برای عرض تسلیت به خانه وی رفتند و به او تسلی دادند و وی را به ارگ آوردند ولی چند روز بعد به دلیل تالمات وارده درگذشت. شاه جهان از مرگ او بسیار اندوهگین گردید و برای تدارک کفن و دفن او ده هزار روپیه داد و موقتا او را در لاهور دفن کردند. یکسال و اندی بعد جنازه‌اش را به اکبرآباد برده و در ضلع غربی مقبره همسرش (تاج محل) دفن کردند. به دستور شاه جهان مرقدی برایش ساختند که سی هزار روپیه هزینه داشت و برای مخارج مقبره، دهی وقف کرد که سالانه سه هزار روپیه درآمد داشت. مولف شاه جهان نامه از او به «رابعه‌ی دوم» نام برده و برخی تذکره‌ها اسم او را نیز ستی خانم نوشته‌اند.[1]
(وف 1056)، پزشک و ادیب. وی از اهالی آمل و خواهر طالب آملی

ملک‌الشعرای دربار جهانگیر پادشاه بابری هند بود. در سال 1034 ق به قصد دیدار برادر عازم هند شد. وی به دلیل کاردانی و شیوا زبانی و شناسایی آداب بندگی و رسوم خانه‌داری و آشنایی به فن طب و طرق معالجات منظور نظر ارجمند بانو بیگم، همسر شاه جهان واقع شد و به درجه‌ی مهرداری رسید، و چون با تجوید و قرائت قرآن مجید آشنا بود و از ادبیات فارسی نیز بهره داشت او را معلم دخترش جهان آراء بیگم کرد. هنگامی که ارجمند بانو بیگم درگذشت شاه جهان ستی خانم را مسئول اداره‌ی حرمسرایش کرد. ستی خانم بعد از درگذشت برادرزاده‌ی کوچک که در اثنای وضع حمل درگذشت بر اثر اندوه زیاد خود نیز دار فانی را وداع گفت وی به دستور شاه جهان در ضلع غربی مقبره‌ی همسرش دفن شده است و بعدها به دستور شاه جهان مقبره‌ای برایش ساختند.[2]
خواهر طالب آملی (ف. 1036 ه.ق./ 1626 م.). وی پس از مرگ برادر سرپرستی فرزندان او را بر عهده داشت. منظومه «طالبا» (ه.م.) را که به لهجه طبری است بدو نسبت داده‌اند.
برگرفته از کتاب :مشاهیر زنان ایرانی و پارسی گوی
منابع زندگینامه :[1] منابع: پادشاهنامه، 630 / 628 / 3؛ شاه جهان‌نامه، 77 / 2؛ کاروان هند، 772 -770 / 1؛ میخانه، 509؛ نزهةالخواطر، 161 / 5.
[2] تذکره‌ی میخانه (509)، کاروان هند (772 -770/ 1)، مشاهیر زنان (122 -121).

سجادی جزی، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند سیدرضا متولد 1321 ه. ش متخصص علوم داروئی و فارماکوگنوزی و دانشیار و مدیر گروه فارماکوگنوزی دانشکده داروسازی و علوم داروئی اصفهان و مولف کتاب علمی آموزشی تشخیصی مبانی و روش‌های کروماتوگرافی لایه‌های نازک و کاشف و معرفی کننده دو نوع فلاونوئید جدید گیاهان دارویی در ایران در دانشکده علوم داروئی اصفهان و انتشار مقالات متعدد تحقیقاتی و علمی در مجلات و کتب علمی دانشگاههای کشورهای آسیایی- اروپائی و آمریکائی و شرکت در کنفرانس‌های علمی و سخنرانی‌های علمی متعدد در ارتباط با معرفی روشهای مربوطه در تحقیقات فوق.
برگرفته از کتاب :فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی جزی، جمال‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند سیدرضا متولد 1319 ه . ش متخصص در بیماریهای داخلی و گرمسیری از دانشگاههای اصفهان و مریلند آمریکا و رئیس سابق دانشگاه علوم پزشکی ایران در تهران و استاد و مدیر گروه داخلی همان دانشگاه و بیمارستان حضرت محمد رسول‌الله (ص) تهران و عضویت در هیئت برد (Board) تخصصی بیماریهای داخلی و معاون پژوهشی سابق وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی بوده‌اند.
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی جزی، سعیدالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند سیدرضا متولد 1317 ه . ش عضو هیئت علمی و بازنشسته گروه جراحی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و مدرس سابق علوم تشریحی دانشکده و مولف رساله علمیه تومورها و بیماریهای سرپانکراس در سال 1352 ه . ش و مولف همین کتاب تحقیقی درباره فرهنگ و تاریخ گز برخوار که فعلاً به علت بیماری دوران استراحت و نقاهت خویش را طی می‌نمایند.
برگرفته از کتاب :فرهنگ تاریخ گز و برخوار

سجادی، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای چشم، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سجادی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیوتراپی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سجزی طبیب، ابوالحسین طاهر

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم ق)، طبیب. وی یکی از اطبای مشهور فارس بود. از آثارش: «ایضاح منهاج محجه العلاج»، در طب، که آن را برای قاضی ابوالفضل محمد بن حمویه تألیف کرد؛«کتاب فی شرح البول و النبض»؛ تقسیم کتاب «الفصول» بقراط.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کشف الظنون (209)، لغت‌نامه (ذیل/ طاهر)، معجم المؤلفین (32 / 5)، الوافی بالوفیات (390 / 16)، هدیه العارفین (430 / 1).

سدید قمی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، شاعر و طبیب. وی همانند پدرش در دو دانش طب و شاعری سررشته داشت پدر او نیز طبیب مشهوری بود و کتابی در این فن به نام «نجم اللئالی» تالیف کرده است. سدید در سرودن شعر توانا بود و به شیوه‌ی عرفی شیرازی شعر می‌سرود. در مشهد درگذشت و همان جا دفن شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (350)، تذکره‌ی نصرآبادی (50)، الذریعه (262 -261 /9).

سدیفی، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1348، گذراندن دوره تخصصی داخلی در رشته بیماریهای پوست، دریافت دیپلم دکترا از دانشگاه لندن ولیورپول انگلستان، طی دوره آسیب‌شناسی پوست از دانشگاه میشیگان آمریکا و دوره بیماری جذام در شهر کارویل آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، تربیت بیش از 20 پزشک متخصص پوست در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی ارتباط HIA با بیماری‌لیکن پلان فامیلی، بیماریهای قارچی و اثرات Nizoral Itriconazol KetoKonazol و Sporanex، تحقیق در مورد بیماری Melagenina، بررسی مصرف DNCB در درمان بیماریهای ویروسی و اتوایمون، بررسی سالک و درمانهای مختلف، طرح ریشه‌کنی سالک، استاد راهنمای 16 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای قارچی، سالک، بیماریهای اتوایمیون، آسیب‌شناسی سالک و سالک چشمی، ارتباط HLA با بیماری لیکن‌پلان، مصرف مترونیدارول در سالک و عوارض جلدی در طی جنگ در ارتباط با بمب‌های شیمیائی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: متعدد.
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای قارچی، ارتباط HLA و بیماریهای اتوایمیون، تحقیق درباره اثر Nizoral و بیماری قارچی، سالک، درمان زگیل با DNCB، عوارض گازهای شیمیائی و ضایعات جلدی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سرلتی، ریحان‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته بیماریهای داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1336، متخصص در بیماریهای دستگاه گوارش و آندوسکوپی دستگاه گوارش.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای کبد، راه اندازی لاپاروسکوپی و گاستروسکوپی در ایران، بررسی درباره سل پرده صفاق و تشخیص زودرس با لاپاروسکوپی، ضایعات کبدی بیماران دیابتی، بررسی درباره HBSAg، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر ساله.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای داخلی، دستگاته گوارش، آندوسکوپی دستگاه گوارش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 25، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای کبد، آندوسکوپی، ضایعات خونی در بیماران کبدی، تغییرات خونی در بیماران خاک‌خور.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سرور شیرازی، محمد

قرن:13

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 1315 ق)، طبیب، ادیب و شاعر، متخلص به سرور. در شیراز متولد شد. پزشکی حاذق بود و در فنون عربی و ادبی استاد. «قانون» شیخ‌الرئیس را درس می‌گفت و شعر را نیکو می‌سرود. کتاب «رشحات الفنون» در ادبیات تالیف او است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (116)، الذریعه (443 -442 /9)، ریحانه (19 -18 /3).

سعادت نیاکی، اسداللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1362، گذراندن دوره تخصصی بیهوشی با رتبه اول از دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه در رشته بیهوشی و مراقبت ویژه، استاد راهنمای 5 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
علم بیهوشی و مراقبت ویژه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعدالدوله

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ع. (موجب) نیکبختی دولت) ابن صفی‌الدوله طبیب از مردم ابهر زنجان (مقت. 690 ه.ق.). وی در عهد ارغون ایلخان مغول در عداد اطبای ایلخانی درآمد و در بغداد میزیست و در آنجا با مردم آمیزش داشت و چند زبان آموخته بود و در ضمن به کیفیت حال عمال و متصرفان اموال بغداد و عراق اطلاع کامل یافت. اطبای دیگر یهودی که در دربار بودند وسیله احضار او را از بغداد فراهم آوردند.اتفاقا در این ایام ارغون را مختصر مرضی رسید که به معالجه سعدالدوله بهبود یافت و او مقرب شد و اطلاعاتی که در باب اسراف و تبذیر عمال داشت به عرض رساند. ارغون سعدالدوله را با دو تن دیگر از امرای مغول مأمور خطه بغداد و تحصیل بقایای مالیاتی و اصلاح حال رعیت کرد. سعدالدوله در اواخر 686 ه.ق. به بغداد رفت و در اندک مدتی اموال فراوان از بقایای سالهای گذشته و حاصل سال جاری جمع‌آورد و به خدمت شتافت. این خدمت در چشم ارغون سخت جلوه نمود، و سعدالدوله را مسئول جمع و خرج بغداد کرد و او سال بعد بیشتر از دفعه اول از آن سرزمین جمع مال کرد و در نتیجه ارغون وی را وزیر و در حل و عقد مملکت مختار کرد و فرمان داد که اگر مهمی پیش آید آزادانه به عرض او برساند.
استقلال سعدالدوله یهود از یک طرف علامت سرشکستگی و عقب‌افتادن عمال و کفات مسلمان و از طرف دیگر نشانه زوال آفتاب اقبال امیر بوقا و برادر او آروق بود. در این زمان توطئه بوقاضد ارغون کشف شد و به امر ایلخان او و برادرش آروق کشته شدند. پس از قتل امیربوقا کوکب سعادت سعدالدوله اوج گرفت و این مرد جاه‌طلب و ارغون که هر دو از مسلمانان بدگمان بودند شروع به قطع ایادی آنان از کارها کردند و قرار شد که در امور جمع و خرج ممالک ایلخانی فقط عیسویان و یهود را به کار گمارند. سعدالدوله عموم اقوام یهودی خود را در کارهای مهم ملکی داخل کرد و عراق عرب و الجزیره و آذربایجان را بین ایشان تقسیم نمود. سعدالدوله مردی زیرک و کافی بود و در ابتدا برای جلب قلوب امر داد که امرا و حکام دعاوی را بر طبق شریعت اسلام فیصل دهند و در استحقاق حق مظلومان و اعانت فروماندگان جد بیلغ نمایند و ایلخان را واداشت که حکام و ملوک تابع را مأمور وصول و ایصال وجوه خزانه سازد. بسیاری از اجحافات سابق از میان رفت و صدقات جاری شد و شعرای عرب و عجم

و فضلا به نظم و نثر او را ستودند و مجموعه‌ای به نام او ساختند. یهود در سایه او ارتقا یافتند. کار سعدالدوله به استقلال مطلق و و استبداد کشید و این مسئله موجب تحریک غضب امرای ارغون و حسد ایشان نسبت بدو شد تا آنجا که غالب آن جماعت به دستیاری طوغان به قتل او تصمیم گرفتند. سعدالدوله در آخر چون دید که بسیاری از امرا و علما و متنفذان مسلمان کمر به قتل او و یاران یهودش بسته‌اند و بر آن شد که از استیلای خود بر نفس ارغون استفاده کند و با اجرای طرحی که ریخته بود بینان عمر ایشان را از بیخ برکند. طرح وی این بود که روزی به ارغون گفت نبوت از چنگیزخان به طریق ارث به ایلخان عادل رسیده و ارغون از جانب خداوند رسول است و چون قیام دین هر رسولی به جهاد و قلع مخالفان متعلق است باید ایلخان امر دهد تا هر کس سر از قبول دیانت او بپیچد و در زمره ملت جدید درنیاید سرش از تن جدا کنند و چون ارغون از مسلمانان نفرت داشت امر داد که مسلمانان را در کارها دخالت و باردو راه ندهند. سعدالدوله برای رسیدن به نیت زشت خود محضری تهیه کرد و جمعی از علمای مسلمان هم پای آن را امضا و نقشه او را تصدیق کردند. سعدالدوله با تصویب اغون مصمم شد که خانه کعبه را به بتخانه مبدل سازد. اما در این اثنا ارغون در تبریز مریض شد و برای اصلاح مزاج به موقان رفت و مرضشش شدت یافت و اطبا از معالجه او عاجز آمدند. سعدالدوله دانست که ارغون یعنی آلت اجرای مقاصد او در حال رفتن است و با رفتن او دولت خود وی نیز رو به زوال، به همین جهت به جلب قلوب مردم و جبران شکستیگها- که بر دست او رفته بود- مشغول شد و به اطراف نامه‌ها نوشت دردفع ظلم و فساد، ولی هیچیک مفید نیفتاد و امرا در خانه طغاجار ترتیب جشنی دادند و تصمیماتی گرفتند و سعدالدوله را دستگیر کردند و در سلخ صفر 690 به خانه طغاجار آوردند و به قتل رساندند. خبر قتل او و در بلاد اسلام موجب مسرت و شفای قلوب مسلمانان گردید و بازار یهودکشی رواج گرفت.

(اقبال. تاریخ مغول).

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد پنجم)

سعدی، ضیاءالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: شیمی داروئی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای عمومی داروسازی در سال 1354، کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی شیمی داروئی از دانشگاه استراتکلاید اسکاتلند در سالهای 1356 و 1360.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده علوم پزشکی مشهد در سال 1363، دانشیار گروه شیمی داروئی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1371 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی اثرات درمانی سم زنبور عسل، بررسی فیتوشیمیائی گیاهان داروئی، آنالیز و فرمولاسیون در یک فرآورده جدید داروئی، تهیه ژلاتین از منابع داخلی حلال، بررسی اثرات ضد میکروبی برخی عصاره‌های گیاهان داروئی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 21 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ترجمه و ویرایش کتاب در ارتباط با فارماکولوژی و ویرایش کتاب صحیفه سجادیه به زبان انگلیسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی: 12
زمینه علمی مقالات:
شیمی داروئی، توکسیکولوژی، فارماکولوژی، آنالیز فرآورده‌های داروی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعید، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1275 ش)، پزشک و نویسنده. وی در همدان متولد شد از نژاد کرد بود. تحصیلات مقدماتی را در مدارس کالج و آمریکایی و تحصیلات طبی را تحت نظر معلمهای آمریکایی آموخت. از آثار وی: «خیر المال فی حفظ صحه الاطفال»؛ «طریق رهایی از امراض وبایی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (67 -66 /1).

سعیدی، فرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی‌شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سعیدی‌نژاد، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی با درجه خوب از دانشگاه گوتمبرگ آلمان، دوره انترنی دو ساله در رشته‌های جراحی عمومی، داخلی، زنان و زایمان از آلمان، دوره تخصصی اورولوژی در شهرهای باخ و فرانکوفرت.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1350، به درجه دانشیاری در سال 1355.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه در مورد کلیه و بیماریهای آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماری سنگ‌های ادراری در مورد امکانات مختلف درمانی و راههای پیشگیری از آن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
کانسراولیه و زیکوسمینال، پیشنهاد درمانی در خارج کردن کاتنز ادراری در کانسر پروستات، فشار خون بدخیم کلیوی، تری اورشیسم، بررسی 30 مورد تومور بیضه در بیمارستان دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، بررسی 50 مورد تومور مثانه، علت عدم موفقیت در درمان کانسرپروستات، کانسرآلت، تکامل دستگاه سنگ شکن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلطان الاطباء، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا محمّد ملک الاطباء [احمد آبادی].
از اطبای معروف است، خود و پدرش در این شهر ساکن، و به مداوای بیماران اشتغال داشته‌اند، و در 5 شنبه 5 رجب 1269 در اصفهان وفات یافته، و قبرش در تکیه مادر شاهزاده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

سلطان‌الحکما، ابوالقاسم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1322 -1223 ق)، طبیب و نویسنده. وی از طلاب مدرسه‌ی نیم‌آور اصفهان بود، بعدا برای تکمیل معلومات به یزد رفت و ده سال در آن شهر به کسب علم مشغول بود. در سال 1294 ق به سمت مدرسی طب ایرانی در مدرسه‌ی دارالفنون انتخاب شد و در این هنگام به تالیف دو جلد کتاب در علم طب پرداخت. وی در دربار ناصرالدین‌شاه از احترام بسیار برخوردار و از اطبای حضور وی بود و به لقب سلطان‌الحکما ملقب گردید. اغلب اطبای اواخر قارجاریه از شاگردان او بوده‌اند. در قریه‌ی کلاک، نیم فرسنگی کرج، وفات یافت و در امامزاده‌ی همان جا دفن شد. از آثار او است: «تحفه‌ی ناصری»، به عربی؛ «ناصر الملوک»، در طب به فارسی. [1]
(ع. پادشاه حکیمان) (حاجی میرزا) ابوالقاسم، طبیب مشهور قرن 13 و 14 ه. به سبک قدیم (ف. 1322 ه.ق.) بسیاری از اطبای اواخر قاجاریه از شاگردان او بودند. وی در دربار ناصرالدین شاه احترام بسیار داشت و از اطبای حضور وی بود. مدتی در مدرسه دارالفنون به تدریس طب ایرانی اشتغال داشته و کتابی در این رشته به نام «ناصرالملوک» تألیف کرده. وی در سن 99 سالگی به مرض وبا درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الذریعه (16/24)، ریحانه (54/3)، شرح حال رجال (58 -57 /1)، لغت نامه (ذیل/ سلطان‌الحکما)، المآثر و الآثار (187 -186)، مؤلفین کتب چاپی (260 -259 /1)، مکارم الآثار (1249 -1242 /4)، یادگار (س 3، ش 3، ص 31 -30).

سلطان‌زاده، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلطان‌زاده، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1344، بورد تخصصی اطفال از وزارت فرهنگ و آموزش عالی.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در بیمارستان امام حسین (ع) در سال 1366 و ارتقاء به درجه دانشیاری در سال 1372.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مقایسه اثر دسموپرسین و آنورزی آلارم در کودکان مبتلا به آنورزی، تأثیر دگزمتازون در کمتر شدن عارضه کاهش شنوائی در مننژیت باکتریال، اثر داروی گیاهی در افزایش شیر مادر، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا و تخصصی اطفال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای عفونی کودکان، بیماریهای تنفسی کودکان، پیشگیری از عفونت در پیوند اعضاء و 15 جلد کتاب دیگر در زمینه مسائل رایج طب اطفال با همکاری 11 نفر دیگر.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 59، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
اطفال و بیشتر عفونی اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سلیمی خلیق، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی تبریز در سال 1336، طی دوره‌های یک ساله مطالعات تکمیلی فیزیولوژی در دانشگاه بیرمنگام انگلستان و نوروفیزیولوی دانشگاه اسلو نروژ.
مرتبه علمی:
استادیار بخش فیزیولوژی دانشکده پزشکی تبریز در سال 1342، دانشیار بخش فیزیولوژی دانشکده پزشکی تبریز از سال 1347 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فیزیولوژی، نوروفیزیولوژی، تدریس در رشته‌های پزشکی و داروسازی و پرستاری و مامائی و علوم آزمایشگاهی به مدت 30 سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی انسانی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
فیزیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سماعی، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سمرقندی، نجم‌الدین

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد بن علی سمرقندی ملقب به نجیب‌الدین و مکنی به ابوحامد (مقت. 619 ه.ق) از دانشمندان عهد خوارزمشاهی و از معاصرین رازی است. وی کتاب الاسباب والعلامات را در علم طب و فن معالجه با استفاده از معالجات بقراط و قانون ابن‌سینا و کتابهای دیگر تألیف کرد. در شهر هرات اقامت داشت و در همین شهر به دست لکشریان تولی پسر چنگیز کشته شد. از تصنیفات اوست: ابدال‌الادویه، ادویه‌ی مفرده، الاسباب والعلامات، اصول الترکیب، الاطعمة للاصحاء، الاطعمة للمرضی، و غیره.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

سمرقندی، نجیب‌الدین، ابوحامد محمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(مقتول 619 ق)، طبیب. وی طبیبی دانشمند بود و در این زمینه کتابهای ارزشمند و مشهوری داشت. او معاصر امام فخر رازی بود. در واقعه قتل عام هرات توسط سپاه مغول به شهادت رسید. از آثار وی کتاب «النجیبیات» در طب و دارو می‌باشد که با استفاده از «الذریعه» و «طبقات اعلام‌الشیعة» می‌توان گفت این کتاب مشتمل است بر: الف: «الخمسة النجیبیة السمرقندیة» یا «الخمسة الطیبة» شامل: 1- «الاسباب والعلامات» 2- «اصول التراکیب» یا «اصول ترکیب الادویة» 3- «الاطعمة للاصحاء» 4- «الاطعمة للمرضی» 5- «القرابادین» یا «الاقرابادین» که در «عیون الانباء» این کتاب تحت دو عنوان «القرابادین الکبیر» و «القرابادین الصغیر» آمده است، ب: «الادویة المفردة»، در دارو. از دیگر آثارش: «الاغذیة والاشربة للاصحاء»؛ «ابدال الادویة»؛ «مداواة وجع المفاصل»؛ «قوانین ترکیب الادویة القلبیة»؛ «مقالة فی کیفیة ترکیب طبقات العین».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :الاعلام (169/ 7)، الذریعه (83/ 24 ،241/ 20 ،200/ 17 ،250، 217، 179، 12/ 2 ،4 ،64/ 1)، طبقات اعلام‌الشیعه (قرن 163/ 7)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (434)، کشف‌الظنون (113 ،77)، لغت‌نامه (ذیل/ سمرقندی)، معجم‌المؤلفین (31/ 11)، الوافی بالوفیات (184/ 4)، هدیةالعارفین (110/ 2).

سموریان، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سمیعی، مجید

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

پروفسور مجید سمیعی در مرداد ماه سال 1316در شهرستان رشت در خانواده ای فرهنگی چشم به جهان گشود وی پس از اتمام دوران متوسطه در کشور در سال 1335برای ادامه تحصیل به خارج از کشور سفر کرد ودر آلمان غربی ساکن شد وتوانست در رشته بیولوژی وپزشکی در دانشگاه به تحصیل مشغول شود وادامه تحصیل وتخصصش را در رشته جراحی مغز و اعصاب تحت نظر پروفسور کورت شورمن تکمیل واعتلاء بخشد وسرانجام در سال 1349دراین رشته حائزشد . اودر سال 1351به درجه پروفسوری جراحی مغز واعصاب نایل شد واز آن جا که جراحی مغز به دلیل فوق العاده پیچیده بودن آن وارتباط با اعصاب حسی و حرکتی در سایر اندام ها به خصوص صورت تاثیرداشت و انجام عمل جراحی نیز با عوارضی همراه بوده همین عامل موجب شده تا او برای رفع این نقیصه و بخشیدن زندگی سالم و کاهش آلام ورنج همنوعانش دست به مطالعات گسترده ای در خصوص ساختار پیچیده مغز بزند تا بلکه روشی بیابد تا هم عوارض عمل جراحی پس از مغز کاهش یابد وبه صفر برسد وهم این که انسان ها به زندگی توام با سلامت باز گردند .

داستان چنین رقم خورد که توانست در پی سلسله مطالعات و تحقیقات علمی ، نخستین جراحی میکروسکوپی مغز را در سال 1356در دنیا ابداع و به سرانجام برساند و پشت بند آن هم وی اولین پزشکی بود که توانست عمل جراحی قاعده جمجمه را در دنیا ابداع کند ، که مورد توجه جراحان تراز اول دنیا قرار گیرد . پرفسور مجید سمیعی چهره ماندگارسال 1385 که روز 22آبان ماه معرفی شد از استادان برجسته جهانی است که شرح حال ایشان در پی می آید :

پروفسور مجید سمیعی در مرداد ماه سال 1316در شهرستان رشت در خانواده ای فرهنگی چشم به جهان گشود وی پس از اتمام دوران متوسطه در کشور در سال 1335برای ادامه تحصیل به خارج از کشور سفر کرد ودر آلمان غربی ساکن شد وتوانست در رشته بیولوژی وپزشکی در دانشگاه به تحصیل مشغول شود وادامه تحصیل وتخصصش را در رشته جراحی مغز و اعصاب تحت نظر پروفسور کورت شورمن تکمیل واعتلاء بخشد وسرانجام در سال 1349دراین رشته حائزشد . اودر سال 1351به درجه پروفسوری جراحی مغز واعصاب نایل شد واز آن جا که جراحی مغز

به دلیل فوق العاده پیچیده بودن آن وارتباط با اعصاب حسی و حرکتی در سایر اندام ها به خصوص صورت تاثیرداشت و انجام عمل جراحی نیز با عوارضی همراه بوده همین عامل موجب شده تا او برای رفع این نقیصه و بخشیدن زندگی سالم و کاهش آلام ورنج همنوعانش دست به مطالعات گسترده ای در خصوص ساختار پیچیده مغز بزند تا بلکه روشی بیابد تا هم عوارض عمل جراحی پس از مغز کاهش یابد وبه صفر برسد وهم این که انسان ها به زندگی توام با سلامت باز گردند .
داستان چنین رقم خورد که توانست در پی سلسله مطالعات و تحقیقات علمی ، نخستین جراحی میکروسکوپی مغز را در سال 1356در دنیا ابداع و به سرانجام برساند و پشت بند آن هم وی اولین پزشکی بود که توانست عمل جراحی قاعده جمجمه را در دنیا ابداع کند ، که مورد توجه جراحان تراز اول دنیا قرار گیرد .
عطش پروفسور به خدمت وصفتی هم چون خورشید واقیانوس داشتن موجب شد تا در وگهر های دانش و تجربه خویش را درقالب برگزاری ها ی دوره های آموزشی به دیگر جراحان دنیا انتقال دهد . برای ایرانیان دنیا وجمهوری اسلامی ایران همین بس که با همت پروفسور سمیعی امروزه در تمام کشور های جهان انجمنی تحت عنوان جراحان قاعده جمجمه با 1200جراح حاذق تشکیل شده که هر سال در قالب کنگره علمی ، جراحی قاعده جمجمه مغز از طریق ویدئو پروژکشن به شاهد آخرین دستاوردهای علمی جراحی پروفسورهستند و با استفاده از دوربین های مدار بسته به صورت مستقیم عمل جراحی وی را مشاهده و باتکنیک های جدید پزشکی و آموزشی می بینند .
پروفسور سمیعی که دردهه 1350تصمیم گرفت تخصصی ترین بیمارستان جراحی مغز را در شهر هانوفر آلمان که معماری آن شبیه مغز انسان است را تامین کند و خوشبختانه در این کار هم موفق شد .پروفسور سمیعی در سال 1367کرسی جراحی مغز واعصاب هانوفر آلمان را پذیرفت وهمزمان با عنوان ریاست فدراسیون جهانی انجمن های قاعده جمجمه برگزیده شده در این سال صدراعظم آلمان به پاس خدمات وی د ر جراحی مغز واعصاب نشان درجه یک دولت آلمان غربی را به وی اعطا نمود .
پروفسور سمیعی مجموعه ادبیات علمی خودرا تاکنون د رقالب 13 کتاب و بیش از 200مقاله علمی منتشر کرده که مهم ترین مرجع برای جراحان مغز واعصاب دنیا به شمار می آید .
پروفسور سمیعی ، در خصوص این که مهم ترین اهدافش از آموزش متخصصان ایرانی چیست گفت :« می خواهم تازه های پزشکی در زمینه مغز واعصاب هر چه سریع تر به کشور عزیزم ایران منتقل شود .» شده

که هر سال در قالب کنگره علمی ، جراحی قاعده جمجمه مغز از طریق ویدئو پروژکشن به شاهد آخرین دستاوردهای علمی جراحی پروفسورهستند و با استفاده از دوربین های مدار بسته به صورت مستقیم عمل جراحی وی را مشاهده و باتکنیک های جدید پزشکی و آموزشی می بینند .
پروفسور سمیعی که دردهه 1350تصمیم گرفت تخصصی ترین بیمارستان جراحی مغز را در شهر هانوفر آلمان که معماری آن شبیه مغز انسان است را تامین کند و خوشبختانه در این کار هم موفق شد .پروفسور سمیعی در سال 1367کرسی جراحی مغز واعصاب هانوفر آلمان را پذیرفت وهمزمان با عنوان ریاست فدراسیون جهانی انجمن های قاعده جمجمه برگزیده شده در این سال صدراعظم آلمان به پاس خدمات وی د رجراحی مغز واعصاب نشان درجه یک دولت آلمان غربی را به وی اعطا نمود .
پروفسور سمیعی مجموعه ادبیات علمی خودرا تاکنون د رقالب 13 کتاب و بیش از 200مقاله علمی منتشر کرده که مهم ترین مرجع برای جراحان مغز واعصاب دنیا به شمار می آید .
پروفسور سمیعی ، در خصوص این که مهم ترین اهدافش از آموزش متخصصان ایرانی چیست گفت :« می خواهم تازه های پزشکی در زمینه مغز واعصاب هر چه سریع تر به کشور عزیزم ایران منتقل شود .»

سندگل، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
استاد، مؤلف.
تولد: 1320، روستای ادیره در زابل.
درگذشت: 16 شهریور 1372.

حسین سندگل تحصیلات ابتدایی را در روستا و دوره‌ی متوسطه را در دبیرستان کشاورزی زابل و دانشسرای کشاورزی بمپور به پایان رساند. چند سال معلم روستا بود، تا اینکه موفق به اخذ دیپلم در رشته‌های طبیعی و ادبی شد. سپس به تهران آمد و از دانشسرای عالی این شهر مدرک لیسانس تربیت بدنی دریافت داشت. در سال 1350 به عنوان داور بین‌المللی دو میدانی در مسابقات المپیک مونیخ شرکت کرد. در سال 1351 جهت ادامه‌ی تحصیل به آمریکا عزیمت کرد و طی نه سال موفق به اتمام دوره‌های فوق لیسانس تربیت بدنی، دکترای فیزیولوژی پزشکی و دکترای فیزیولوژی ورزش شد. مدت چهار سال، کرسی تدریس در دانشگاه اوهایو آمریکا را داشت و در سال 1359 به ایران بازگشت.

پس از ورود به ایران، مدتی به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و سپس به عنوان استاد و رییس گروه فیزیولوژی-فارماکولوژی و مدرس دوره‌ی کارشناسی ارشد در دانشگاه علوم پزشکی کرمان مشغول به خدمت شد.

در سال 1370 به تهران منتقل شد. مشغول تدریس در دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، قزوین، همدان، خرم‌آباد، ساری و زاهدان شد. در حالی که عضو مؤثر در کمیته‌ی ملی المپیک جمهوری اسلامی نیز بوده است.

از آثار اوست: فیزیولوژی انسانی (در سه مجلد، کتاب برگزیده‌ی یازدهمین دوره کتاب سال جمهوری اسلامی ایران در سال 1372)؛ فیزیولوژی ورزش (در چهار مجلد)؛ فیزیولوژی پزشکی (در پنج مجلد)؛ او علاوه بر کتب فوق، چند کتاب نیز در زمینه‌ی فیزیولوژی پیشرفته، با همکاری اعضای دیگر هیئت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور، در دست تألیف داشت که مرگ مهلت این کار به وی نداد.

دکتر حسین سندگل در 16 شهریور 1372 بر اثر سکته‌ی قلبی و سکته‌ی مغزی درگذشت و در زاهدان به خاک سپرده شد.

برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

سوزنگر، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی داروسازی از دانشگاه اصفهان در سال 1342، دکترای داروسازی از دانشگاه اصفهان درسال 1353، کارشناسی ارشد بیوشیمی کلینکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال 1368، دکترای بیوشیمی کلینیکی و سرطان از دانشکده پزشکی دانشگاه نیوکاسل و فوق تخصص در بیوشیمی سرطان داروهای سیتوتوکسیک Medical Research Cauncil (MRC) Ayears از انگلستان در سالهای 1356 تا 1367.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1344 و پس از طی مرحله دانشیاری ، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی سیتوتوکسیستی عصاره منتخبی از گیاهان سنتی ایران، بررسی مکانیسم اثر کاتکل آمینها بر تغییرات فعالیت آنزیمهای کبدی، اثر آدرنالکتومی و منتخبی از هورمونها بر فعالیت آنزیم G6PD، تدریس دروس بیوشیمی پایه، پزشکی و پیشرفته، استاد راهنمای 48 پایان‌نامه دکترا و 20 پایان‌نامه تخصصی بیوشیمی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
داروسازی بیوشیمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 13
زمینه علمی مقالات:
داروسازی و بیوشیمی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهراب، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1338 -1281 ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. وی در اصفهان متولد شد. تحصیلات دبیرستانی را در دارالفنون به پایان رسانید. در سال 1304 ش وارد مدرسه طب تهران شد و بعد از چهار سال تحصیل برای ادامه‌ی تحصیلات جزو دانشجویان اعزامی به اروپا رفت. بعد از طی دوره‌ی تحصیلات پزشکی در لیون و پاریس در سال 1316 ش به دریافت دانشنامه‌ی دکتری دوره‌ی عالی میکروب شناسی نایل شد و به ایران بازگشت و به سمت دانشیاری میکروب شناسی دانشکده‌ی پزشکی تهران منصوب شد. پس از آن به استادی کرسی میکروب شناسی و ریاست آزمایشگاه ارتقاء یافت. و در سال 1327 ش به سمت معاونت دانشکده تعیین گردید. از آثار وی: «امکان آلوده کردن آبهای مشروب بوسیله‌ی میکروب»، با مشارکت دکتر میمندی‌نژاد، «میکرب شناسی»؛ با شمارکت دکتر حسن میردامادی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (758 -757 /2).

سهراب‌پور، حمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهرابی حقدوست، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهرابی شیرازی، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1347، دکترای تخصصی بیماریهای عفونی از دانشگاههای اصفهان، تهران و ناتینگهام انگلستان.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1350 و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1371.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی کمی و کیفی شیر و فرآورده‌های آن، پیشگیری بیماریهای عفونی، ایمونوفلورسانس غیر مستقیم در تشخیص ژیاردیا، استاد راهنمای 4 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
عفونتهای ناشی از مایکوباکتریومها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
ارزشیابی روشهای درمانی بروسلوز، بررسی اپیدمیولوژی بروسلوز، مقایسه بیماری کزاز در بیماران روستائی و شهری.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سهل کوسج

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 255 ق)، پزشک. معروف به کوسج. وی در اهواز به دنیا آمد. سهل از پزشکان روزگار مامون عباسی بود. از آثار وی: کتاب «قرابادین/ اقرابادین» در طب.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (274 -272)، تاریخ طب (180/2)، ریحانه (103/5)، لغت نامه (ذیل/ کوسج)، معجم المؤلفین (284/4).

سیاح، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1278 ش)، پزشک، مدرس، نویسنده و مترجم. در تهران متولد شد در سال 1328 ش به سویس رفت و تا مدت نه سال در مدرسه‌ی ابتدایی و متوسطه لوزان مشغول به تصحیل شد. تحصیلات عالی را در دانشکده‌ی پزشکی پاریس و فرانکفورت به پایان رسانید و پایان نامه‌ی خود را در باب کانونهای عفونی دو ریشه‌ای از تصویب گذرانید و در سال 1337 ش به ایران بازگشت، و عهده‌دار مشاغل مختلفی از قبیل استاد کرسی بیمایهای دندان، جراح دندانسازی بیمارستانها، استاد مدرسه‌ی عالی دندانسازی، ریاست دندانسازی بیمارستانهای دولتی گردید. از آثار وی: «امراض دهان و دندان»؛ «بیماریهای دندان»؛ «بیماریهای دهان»؛ «ژوزف فرشه»، ترجمه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (226 -225 /5).

سیار، نصراللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1304، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای خون، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته داخلی از ایران، متخصصی بیماریهای خون از انگلستان و آمریکا، گذراندن کلاس هماتولوژی در بیمارستان هامراسمیت دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای خون، انجام کارهای تشخیص، درمانی و تحقیقاتی در دانشگاه پنسیلوانیا، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 24، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
بیماری خون تعدادی درباره بیماران بررسی شده.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیاسی، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیاوش، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سید اخوان چرندابی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1312، مرتبه علمی: استاد رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال 1337، و دکترای تخصصی بیوشیمی و ژنتیک مولکولی از دانشگاه میشیگان آمریکا در سال 1351.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه تبریز از سال 1346 تا سال 1353، استاد دانشگاه تبریز از سال 1353 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیوشیمی اسیدهای نوکلئیک و ژنها، ژنتیک مولکولی، اعمال بیولوژیکی اعضاء بدن، روشهای مدرن در آزمایشگاههای تشخیص طبی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ژنتیک مولولی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
ژنتیک پزشکی، ژنتیک بیوشیمی، ژنتیک مولکولی، بررسی بیوشیمیائی هموگلوبین، بررسی مسائل آزمایشگاهی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سید امامی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1281 ش)، پزشک، روزنامه‌نگار و نویسنده. در برلن تحصیل طب نمود و عملیات طبی را در بیمارستان دولتی شارتیه انجام داد. در سال 1310 ش به تهران مراجعت کرد. سه دوره به نمایندگی مجلس از تبریز انتخاب شد. مدت ده سال مجله‌ی پزشکی و بهداشتی «تندرست» را منتشر می‌کرد. از آثار وی: «سالک»؛ «مالاریا».[1]
فرزند سید کاظم امام جمعه و متولد 1280 در تبریز است. تحصیلات عالی خود را در رشته‌ی پزشکی در فرانسه به اتمام رسانید و وارد دانشگاه تهران شد و مقام استادی دانشکده‌ی پزشکی گرفت و مدتی نیز در وزارت بهداری معاونت کل آن وزارتخانه را بر عهده داشت.
در دوره‌ی شانزدهم از طرف مردم تبریز به مجلس رفت و در ادوار هیجدهم و نوزدهم دارای همان سمت بود. دو دوره هم از تبریز برای سناتوری انتخاب شد. وی مدتی به انتشار مجله‌ی پزشکی تندرست مبادرت کرد. در سن 68 سالگی فوت نمود. وی داماد امیراسعد ذوالفقاری بود. در اواخر عمر به حرفه‌ی طبابت اعتنائی نداشت و غالبا وقت او صرف اداره‌ی مستغلات و املاکش می‌شد. مردی بود که برای خود زندگی می‌کرد و از ثروت خود حداکثر بهره‌برداری مالی را می‌نمود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] مؤلفین کتب چاپی (408 -407 /1).

سیدالحکمای تبریزی، شرف‌الدین، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(1316 -1202 ق)، فقیه، طبیب، فیلسوف، مورخ و ریاضیدان.در تبریز متولد شد و پس از تحصیلات ادبی در زادگاهش، رهسپار نجف اشرف شد و در آنجا علوم منقول را نزد صاحب «جواهر» و صاحب «ضوابط» و شیخ مرتضی انصاری فراگرفت و به کسب اجازه اجتهاد نایل شد. پس از بازگشت به زادگاهش به دلایلی از تدریس و ترویج علوم دینی روی برتافت و به اصفهان رفت و در آنجا مدت پانزده سال به فراگیری طب نزد میرزا حسن شروانی پرداخت، علوم معقول را نیز نزد ملا علی نوری و حاج ملاهادی سبزواری در سبزوار فراگرفت. پس از آن به تبریز بازگشت و به امر طبابت مشغول بود تا دار فانی را در همان جا وداع گفت. پیکر وی را به نجف اشرف منتقل کردند و در وادی‌السلام دفن نمودند. از آثار وی: «تاریخ تبریز»؛ «تعیین قبله»؛ حاشیه «جواهر الکلام»، در فقه؛ حاشیه «شرح منظومه» سبزواری، حاشیه «کلیات قانون» شیخ الرئیس؛ حاشیه‌ی «مکاسب شیخ انصاری؛ شرح «طب الائمه»؛ شرح در «طب النبی»؛ «قانون العلاج»؛ حاشیه «شرح نفیسی»، در طب؛ «طلسمات و مثلثات و مربعات»؛ «کیفیت پر کردن صد اندر صد عددی»؛ شرح «تشریح الافلاک» شیخ بهایی؛ «رساله‌ی تعلیم خط کوفی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (10)، الذریعه (23 /17 ،45/12، 19/8، 63/5، 73/4)، ریحانه (117 -115 /3)، لغت نامه (ذیل/ علی)، معجم المؤلفین (203/7)، مکارم الآثار (134 -133 /1).

سیدحسین‌زاده اردبیلی، منصور

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیدفرشی، جلال‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1335، تخصص جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1338، فوق تخصص تروماتولوژی از دانشگاه پاریس در سال 1343.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1340 تا سال 1346، دانشیار تهران از سال 1347 تا سال 1362، استاد دانشگاه تهران از سال 1363 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
کیست هیداتیک، خون‌ریزیهای شدید گوارشی، تروماتیسم‌های طحال، خونریزهای شدید قسمت فوقانی گوارشی، تومور خوش‌خیم معده، انسدادای روده باریک، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاه تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سیولوژی جراحی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
جراحی عمومی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیدین، مجتبی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1324، مرتبه علمی: استاد، رشته: پریودنتولوژی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندان پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1350، گذراندن دوره تخصصی پریودنتیکس با درجه MDS از دانشگاه تیزبورگ آمریکا در سال 1356.
مرتبه علمی:
استادیار بخش پریودنتیکس دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1356، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال 1364 و استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1370.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح فلورایدزنی و فلورایدزدائی در کل کشور، استاد راهنمای 13 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تخصص دندان پزشکی و پریودنتولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
دندان پزشکی در ارتباط با جراحی‌های پریودنتیال، میکروبیولوژی، بهداشت دهان و دندان و ناراحتیهای مفصل گیجگاهی فکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

سیم‌فروش، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1351 و دکترای تخصصی اورولوژی (جراحی کلیه و مجاری ادرار) از بیمارستان شیکاگو آمریکا.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دریچه مجرای خلفی گزارش 40 مورد، بررسی اندیکاسیون روشهای مختلف جراحی ترمیمی، شیوع و اتیولوژی سرطان مثانه، فیستول‌های ادراری تناسلی، اوروگرافی آزمایشی غیر ضروری در HPB در 100 مورد، تدریس دروس اورولوژی، (جراحی کلیه) در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی کلیه اورولوژی و سل دستگاه ادراری تناسلی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
اورولوژی، تازه‌های تشخیص و درمان در ناتوانی جنسی، گزارش اولین مورد پروتز تناسلی در ایران، اعمال جراحی پروستات از طریق مجرای ادرار، گزارش 4177 مورد جراحی به روش سرپائی و فوائد آن، مقالاتی چند در زمینه اورولوژی به زبان خارجی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شادان، فرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شادچهر، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مرتبه علمی:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاملو فرهمند، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانشناسی درمانی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی روانشناسی از دانشگاه Dubugue آمریکا در سال 1334، کارشناسی ارشد و روانشناسی بالینی از دانشگاه جورج واشنگتن آمریکا در سال 1336، دکترای روانشناسی بالینی از دانشگاه واشنگتن آمریکا در سال 1339 و فوق تخصص روان درمانی از دانشگاه شیکاگو در سال 1340.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه شهید بهشتی از سال 1340 تا سال 1342، استادیار دانشگاه تهران از سال 1342 تا سال 1346، دانشیار دانشگاه تهران از سال 1346 تا سال 1352 و استاد دانشگاه تهران از سال 1352 تاکنون
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
عوارض روانی جنگ در رزمندگان ایران، بررسی بالینی شخصیت قبل از بیماری بیماران روانی، استفاده از رفتار درمانی و شناخت درمانی در بیماران جنگی در ایران و تدریس دروس روان‌درمانی، آسیب‌شناسی روانی، بهداشت روانی، روان‌شناسی بالینی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 9
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماری‌های روانی، پیش‌گیری بیماریهای روانی، روشهای تشخیص و درمان، درمان بیماریهای روانی به وسیله روان درمانی، دیدگاههای قدیم و جدید در روانشناسی شخصیت، بررسی مفاهیم و پژوهشها و نظریه‌ها در شخصیت، تکنیک‌های جدید در روانکاوی، تاریخ تکامل روانشناسی در صد سال اخیر و جدیدترین روشهای تشخیص با مصاحبه بالینی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 100، تعداد مقالات به زبان خارجی:-

زمینه علمی مقالات:
مسائل گوناگون روانشناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاملو، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-. مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاه بهاءالدوله رازی، حسن

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طبیب. از احفاد سید محمد نوربخش، پیشوای طریقه‌ی معروف نوربخشیه و خود از مشایخ این سلسله بوده و در شهر ری می‌زیست و در طب دست داشت. از تالیفات وی: «خلاصه التجارب» به فارسی که مجلدی بزرگ بود که در دارالکتب سلطان بایزید عثمانی موجود است. وی به سال 908/907 ق از تالیف آن فراغ یافت؛ «هذیه الخیر» شرحی در اربعین حدیث. در «هدیه العارفین» و به تبع آن در «ری باستان»، «خلاصه التجارب» به شاه قاسم نوربخش، پدر صاحب ترجمه که خلیفه و جانشین پدرش بود به اشتباه نسبت داده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (400)، الذریعه (207/25، 218 -217 /7)، ری باستان (341/2)، هدیه العارفین (832/1).

شاهچراغی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاهگلی، شاهپور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1316، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیهوشی ورانیماسیون از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1351، اخذ سرتی فیکیت به عنوان اتمام دوره‌های علمی و عملی مربوط به بیهوشی از بافالو آمریکا در سال 1356.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1351 تا سال 1364، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
احیاء نوزادان، بررسی عوامل مؤثر در بروز ورم حنجره بعد از لوله‌گذاری، زایمان بی‌درد با تکنیک اپیدورال، مانی‌تورنیگ دستگاه قلب و عروق و تنفس در بیهوشی، بررسی خواص و اثرات داروهای بیحسی موضعی، بیهوشی و پرسنل اطاق عمل، بیهوشی در سالمندان و تدریس دروس مربط به بیهوشی در دانشکده پزشکی تبریز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیهوشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
اثرات و عوارض متوقف کننده‌های NAO، ایزوپروترانول و برونکواسپاسم، سدیم نیتروپروساید و اثرات آن، سقوط حاد فشار خون توام با هیپوکاسمر، اثرات هیدریشن و دهیدریشن روی کلیه‌ها، پلاسما گلوکز به عنوان ماتی تورینگ.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شاهمرادی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 1374.
از آثار اوست: طبقه‌بندی، بیولوژی و مبارزه با تک‌یاخته‌های انگلی (مؤلف جی. پی. کرایر، جی. ر. بیکر؛ تهران 1375)؛ کلیات انگل‌شناسی پزشکی (تهران، 1373)؛ مقدمات انگل‌شناسی پزشکی (تهران، 1368).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شاهین‌فر، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1303، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی،دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران و آمریکا در سال 1336، دوره آناتومی از دانشگاه مشهد در سال 1352.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آناتومی، گوش و حلق و بینی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 12 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آناتومی و نوروآناتومی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
گوش و حلق و بینی، آناتومی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شجاعی دماوندی، سیف‌الملوک

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شجاعی. وی از پزشکان حاذق زمان خود بود که از ایران به هند رفت و در آنجا می‌زیست. بیرام خان، خان خانان، وی را گرامی می‌داشت. آن را سیف‌الحکماء نیز نامیده‌اند، به جهت این که به عیادت هر بیماری می‌رفت آن بیمار می‌مرد. وی پس از چندی به ایران بازگشت. شجاعی شاعری توانا بود و بخصوص در هجو دست توانایی داشت که مهاجاتی معروف از وی به جاست.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ تذکره‌های فارسی (378/2)، تاریخ نظم و نثر (541)، الذریعه (508/9)، صبح گلشن (222)، فرهنگ سخنوران (496)، کاروان هند (615/1)، هفت اقلیم (91 -89 /3).

شربیانلو، جلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شرر شیرازی، محمدهادی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1107 ق)، طبیب و شاعر. از افاضل حکمای شیراز بود. در فن طب آگاهی داشت و مردی قلندر مشب و معاصر میرطاهر وحید نجیبای کاشی و شفیعای اثر بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (416 -415)، الذریعه (510/9)، فرهنگ سخنوران (497)، کلمات الشعراء (60)، مرآت الفصاحه (296 -295).

شرکت، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
فوق تخصص جراحی پلاستیک ترمیمی از دانشگاه یونیون نیویورک و بورد تخصصی در سال 1346.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه ژنتیکی شکافهای لب و کام در ایران، ناهنجاریهای آرواره‌ها، شکاف میانی لب، اصول و کلیات استفاده از اتساع سنجی و ترمیم موقت استفاده بالینین از آن، تدریس درس جراحی پلاستیک ترمیمی در دانشگاه علوم پزشکی ایران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی پلاستیک ناهنجاری‌های مادرزادی صورت، دست و پستان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
جراحی پلاستیک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شروانی دلشاد، محمود

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نویسنده و طبیب. وی در اصل از مردم آذربایجان بود که به خاک عثمانی (ترکیه کنونی) رفته و در آنجا ساکن شد. شروانی در طب و معدنیات دست داشته است. از آثار وی: «مختصری در طب»؛ «کمال نامه»؛ «تحفه مرادی» در جواهر که به ترکی و برای سلطان مراد آل عثمان نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (274 -273).

شریعت تربقان، شمس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1305، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی پاتولوژی آناتومیک (آسیب‌شناسی) به خصوص در رشته سرطان‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، اخذ گواهینامه Assistant Etraget از مرکز سرطان‌شناسی لیون فرانسه.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پیوند سرطان انسان به موش‌ها، طرح اثرات روغن ذرت و روغن ماهی بر ساختمان تخمدان خرگوش‌های ماده، استاد راهنمای 2 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سرفصل در کتاب درسی آسیب‌شناسی در زمینه آناتومی پاتولوژی و سرطان‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 35، تعداد مقالات به زبان خارجی: 15
زمینه علمی مقالات:
آسیب‌شناسی و به خصوص پاتولوژی سرطانها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعت‌پناهی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: استاد، رشته: آلودگی محیط، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1347، کارشناسی ارشد بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال 1349، دکترای علوم بهداشت محیط از دانشگاه تولن آمریکا در سال 1359.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه در زمینه‌های داروئی و بهداشتی، تدریس دروس آب‌شناسی و آب درمانی، اصول خدمات بهداشتی و بهداشت صنعتی برای داروسازان، طرح در زمینه تعیین کیفیت فیزیکی شیمیائی و میکروبی آب‌های ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 48 پایان‌نامه دکترای داروسازی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آلودگی محیط زیست، مبانی بهداشت محیط، اصول کیفیت و تصفیه آب و فاضلاب.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 20
زمینه علمی مقالات:
آلودگی محیط زیست.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتمداری طالقانی، تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی:استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتی دلوئی، داوود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1328، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده:پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای داخلی، طی دوره اندوسکوپی گوارش در دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی مشهد در سال 1360، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1367.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی شاخص‌های ایدز در پرسنل پزشکی، بررسی بیماریهای کبد، بررسی بیماریهای مجاری صفرا با ERCP استاد راهنمای 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
بررسی تحقیقاتی در مورد بیماریهای کبد، بیماریهای مجاری صفرا، بیماریهای مری، بیماریهای معده، بیماریهای روده باریک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریعتی، منوچهر

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریف الاسلام، اسماعیل

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(وف 1354 ق)، عالم دینی و طبیب و شیمیدان. عموی بزرگ آیت‌اللَّه نجفی مرعشی است. وی از علمای بزرگ تهران و از شاگردان حاج میرزا حسن آشتیانی و حاج شیخ فضل‌اللّٰه نوری بود. در طب و شیمی و علم الحروف بسیار مهارت داشت. از آثارش: «اسرار الحروف»؛ «اصلاح المزاج»، در طب؛ «وقایه الجسد»، در طب؛ «حاشیه الفرائد».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (219 -218 /3)، معجم المؤلفین (372/13).

شریفی تکیه، جلال‌الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1342.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آب و الکترولیت‌ها و درمان استفراغ شدید و اسهال شدید و دزهیدراتاسیون شدید ناشی از اسهال و استفراغ شیرخواران و درمان شوک حاصله برای اولین مرتبه در جهان با روش خوراکی، درمان هیپوکالمی در اسهال‌ها با روش خوراکی، درمان دزهیدراتاسیون هیپرناترمیک با سرم خوراکی، مقایسه الکترولیتهای خوراکی با تزریقی در اسهال شیرخواران، تازه‌های سرم درمانی خوراکی، مناسب‌ترین سرم خوراکی برای درمان اسهال و استفراغ حاد شیرخواران، استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
طرز تهیه سرمهای خوراکی بجای تزریقی، ابداع مشتقات سرمهای خوراکی (روش سرم درمانی SH)
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
آب و الکترولیت‌ها، بیماریهای کودکان، در سنامه آکسفورد.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 18، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بررسی انواع اختلالات آب و الکترولیت‌ها در شیرخواران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفی میلانی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفی، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شریفیان، حسینعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شعله اصفهانی، محمد

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1160 ق)، شاعر، طبیب، حاکم. وی از شاعران دوره‌ی اول بازگشت ادبی بود که به همراهی رفیق اصفهانی، مشتاق، عاشق، آذر، صباحی و هاتف از تتبع سبک هندی چشم پوشیده و از شیوه‌ی قدما پیروی نموده. در شعر بیشتر به قصیده‌گویی متمایل بود وی به طبابت اشتغال داشت. از آثارش: «دیوان» شعر. بعضی تذکره‌ها به اشتباه احوال او را با شعله گلپایگاتی درهم آمیخته‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات ایران، براون (186/4)، تاریخ ادبیات ایران در دوره‌ی بازگشت (369 ،320 /2)، الذریعه (528 -527 /9)، ریحانه (225/3)، سفینه المحمود (483 -481 /2)، لغت نامه (ذیل/ شعله)، نگارستان دارا (213 -211 /1).

شعله‌ور، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفا، فرج‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1293 ش)، مدرس، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در اصفهان و تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به سال 1317 ش به پایان رسانید پایان‌نامه‌ی خود را درباره‌ی اهمیت ویتامین ث در ارتش نوشت بعدها عهده‌دار مشاغلی از قبیل دستیار آزمایشگاه میکروبشناسی، دانشیار کرسی میکربشناسی، شد. در سال 1327 ش به انگلستان مسافرت نمود و پس از مدت دو سال توقف موفق به اخذ دیپلم تخصصی در میکروبشناسی و گواهی‌نامه در بیماریهای کودکان گردید. از آثار وی: «باکتریها»؛ «میکروبشناسی عملی»؛ «ویروسها».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (805 -804 /4).

شفایی اصفهانی، شرف‌الدین، حسن

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1037 -966 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شفایی. از عالمان و پزشکان مشهور زمان خود در اصفهان بود و نزد خاص و عام و نیز در دستگاه سلطنت و حکومت حرمت بسیار داشت. وی پزشکی را از پدر خویش برادرش حکیم نصیرا فراگرفت و بر مسجد جامع اصفهان پزشک خانه داشت. در شعر نیز طبعش در کمال استغنا بود و در هیچ زمانی شاعری به آن اعتبار و غنای طبع نبود. وی به جز پزشکی حکمت نظری را هم فراگرفت. معاصر محمدباقر داماد و تقی‌الدین اوحدی بود. توانانیش در هجو زبانزد همه‌ی معاصرانش است. «کلیات» آثار شفایی در حدود پانزده هزار بیت است شامل: قصیده، غزل، ترکیب، ترجیع، قطعه، رباعی، شعر آشوب و چهار مثنوی شامل: «دیده‌ی بیدار»، «مهر و محبت»، «نمکدان حقیقت»، «مجمع البحرین» دارد. «دیوان» غزلهای او را در حدود پنج هزار و پانصد بیت می‌دانند.[1]
(حکیم) شرف‌الدین حسن طبیب و شاعر (ف. 1038 ه.ق./ 1627 م.). وی طبیب خاص و ندیم شاه عباس اول بود. علاوه بر غزلیات و هجویات یک مثنوی از او باقی است موسوم به «نمکدان حقیقت» به تقلید حدیقةالحقیقه سنائی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] آتشکده‌ی آذر (954 -950 /3)، ایضاح المکنون (511/1)، تاریخ ادبیات براون (171/4)، تاریخ ادبیات در ایران (1082 -1075 /5)، تاریخ نظم و نثر (515 -514)، تذکره القبور (276 -275)، تذکره‌ی میخانه (534 -523)، تذکره‌ی نصرآبادی (214 -211)، الذریعه (313/24، 215/14، 530 -529 /9)، ریاض العارفین (218 -213)، ریاض العلماء (162 -161 /1)، ریحانه (228 -226 /3)، سرآمدان فرهنگ (316 -314 /1)، عالم‌آرای عباسی (1083 -1082 /2)، فرهنگ سخنوران (507 -506)، مجمع الخواص (205 -204)، مجمع الفصحا (43 -40 /4)، منظومه‌های فارسی (345، 340، 17)، نتایج الافکار (375، 373)، هفت اقلیم (430 -429 /2).

شفایی اصفهانی، مظفر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 963 ق)، پزشک و شاعر. اصلا از مردم کاشان بود و در اصفهان می‌زیست، او چند کتاب در پزشکی و داروشناسی داشت، از آن جمله: «بیست باب»؛ «قرابادین».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (5/ 361- 362)، تاریخ نظم و نثر (399)، الذریعه (3/ 188- 189- 17/ 61- 62).

شفایی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1329 ش)، طبیب. تحصیلات متوسطه و کلاس پ. ث. ان را در تهران به پایان رساند و جزء محصلین اعزامی به فرانسه بود. تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی پزشکی لیل و پاریس به پایان رسانید در سال 1316 ش با گذراندن پایان‌نامه‌ی خود به دریافت دکتری نایل آمد. در ضمن دانشنامه‌ی طب قانونی و امراض روحی و بهداشت عمومی و طب مناطق گرمسیری را از دانشکده‌ی پزشکی پاریس تحصیل کرد. پس از بازگشت به ایران دانشیار رشته بافت شناسی شد. از آثار وی: «بررسی مقاطع بافت شناسی»؛ «جنین شناسی (رویان شناسی)».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (412 -411 /1).

شفیع بوشهری، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
وی فرزند سید محمد تقی موسوی کازرونی بوشهری عالمی جامع و فاضلی جلیل بوده، در کازرون در سال 1270 ق متولد شده و نزد والدش که از صلحاء بود تربیت یافته. آنگاه با پدرش در سال 1291 ق ببوشهر منتقل شده و از آنجا مهاجرت بعراق و پس از تشرف بزیارت مشاهد مشرفه در هنگام مهاجرت آیه‌الله العظمی میرزای شیرازی بسامرا وی هجرت بآنجا نموده و ده سال تمام ملازم درس آن بزرگوار گشته و حداکثر استفاده را نموده تا در فقه و اصول بمقام بلند و رتبه اعلی رسیده و در اثناء آن نیز بعلم طب و ادب و غیره هم پرداخته تا از اقران تفوق جسته و مخصوصا در طب که بسیار مهارت و حذاقت یافته و معالجات غریبه‌ای نموده است.
در سال 1310 مراجعت ببوشهر کرده و مرجع موجه امور شرعی مردم گردیده و بتدریس و امامت و نشر احکام پرداخته و در سال 1329 ق مشرف بعتبات با تمام اهل بیتش گردید و در نجف مریض شده و در هفتم ربیع الاول سال مزبور وفات و در وادی‌السلام مدفون گردید.
تألیفاتی در فقه و اصول دارد، دارای دو فرزند 1- آقای آقا سید محمد مهدی که نه ماه بعد از وی در سامرا وفات نموده و در رواق شریف دفن گردید. 2- آقا سید محمد تقی که از شاگردان آیه‌الله میرزا محمد تقی شیرازی و علامه حاج محمد حسن کیه و غیر آنها بوده است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد سوم)

شفیع شیرازی، محمد

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(؟)، شاعر و طبیب. از اطباء حاذق بود. علم حکمت و دیگر علوم را در شیراز فراگرفت. از اشعار اوست:

ز افغان آن دل بی‌رحم را بی‌رحم‌تر کردم
نپنداری ز غم شبهای هجران را سحر کردم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (427 -426)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (290/3)، مرآت الفصاحه (310).

شفیع‌زاده، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی روماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشکده پزشکی ژنو (سوئیس) در سال 1342، فوق تخصص بیماریهای روماتیسم از دانشکده پزشکی ژنو (سوئیس) در سال 1343.
مرتبه علمی:
استاد دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1344 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آرتریت روماتوئید، اصول دارو درمانی در بیماریهای آرتروپاتی و تدریس درس بیماریهای روماتیسمی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و استاد راهنمای 4 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
سندرم گودپاسیور good pasurd، بیماری تاکایاسو و آلکاپتونوری.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعی خویی، سعید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، مرتبه علمی: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی با رتبه اول از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341، دوره تخصصصی M.S Ph.D از دانشگاه کلمبیا در شهر نیویورک آمریکا در سال 1347، طی دوره فوق دکترا از دانشگاه شیکاگو آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه تهران، کسب جوائز متعددی مانند جایزه اول طرح‌های تحقیقاتی از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در چند سال متوالی، مدال درجه دوم تحقیق، نشان درجه دوم فرهنگ، جایزه اول تحقیقات (جشنواره خوارزمی)، داروساز برجسته و نمونه، استاد ممتاز دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شیمی، شیمی مواد طبیعی و داروسازی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
ابداع:
در علم شیمی در زمینه سنتز استیروئیدهای طولانی اثر ضد بارداری به نام W.H.O
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
شیمی هتروسیکلیک و طیف سنجی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 106
زمینه علمی مقالات:
شیمی، شیمی مواد طبیعی، استرونید، شیمی هتروسیکلیک.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعی، فروغ

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد، 1301، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جامعه‌شناسی پزشکی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
تحصیلات علی جامعه‌شناسی، دکترای تخصصی جامعه‌شناسی پزشکی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جامعه‌شناسی پزشکی- بهداشتی درباره مسائل و جنبه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در رابطه با سلامتی و بیماری، بهداشت و درمان از دیدگاه مردم و جامعه، سیاستهای بهداشتی- درمانی و نحوه ارائه خدمات در جامعه، طرح توسعه خدمات بهداشتی- درمانی اولیه و پیشگیری از بیماریهای غیر واگیر، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
جامعه‌شناسی پزشکی و بهداشت.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
مسائل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی در رابطه با سلامتی و بیماری، آموزش بهداشت و بهداشت عمومی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شفیعیان راد، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1297 ش)، پزشک و نویسنده. دارای گواهی‌نامه‌ی تخصصی در بیماریهای درونی اطفال و اعصاب می‌باشد. ریاست بخش طبی بیمارستان راه‌آهن را بر عهده داشته است. از آثار وی: «سخنرانیهای پزشکی»؛ «نشانه شناسی و دستگاه عصبی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (634 -633 /2).

شقایق اصفهانی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شایق. وی همانند پدرش میرزا جعفر، طبی و شاعر بود. شقایق در اوایل عمر از اصفهان به یزد رفت و در آنجا ساکن و به طبابت مشغول شد. از آثار وی: «دیوان» اشعار، حاوی قصایدی مشتمل بر مدح امیرالمومنین و امام رضا (ع) و مراثی امام حسین (ع) است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (826 -825 /2)، الذریعه (504/9)، فرهنگ سخنوران (493).

شکوهی‌نژاد، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شکیبی گیلانی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شماع، محمود

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه دام، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس الحکماء، علی خان

قرن:13

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(1325 -1261/1252 ق)، پزشک و شاعر، متخلص به لعلی. در ایروان متولد شد و در همان شهر نشو و نما یافت و به تحصیل طب پرداخت و در ضمن آن به تجارت نیز مشغول بود. اما پس از چندی از تجارت دست کشید و به تحصیل طب پرداخت و بعد از آن به طبابت پرداخت و طبیب مخصوص مظفرالدین‌شاه قاجار شد. در اواخر عمر به سیاحت روی آورد و سرزمین‌های قفقار و مصر و عثمانی را سیاحت کرد و سرانجام در تفلیس درگذشت. از آثار وی: «دیوان» اشعار به فارسی و ترکی.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :دانشمندان آذربایجان (322 -321)، الذریعه (947 -946 /9)، ریحانه (136 -134 /5)، شرح حال رجال (352/2)، مؤلفین کتب چاپی (362 -361 /4)، مکارم الآثار (1415 -1413 /4).

شمس المعالی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1327 ق)، ادیب و طبیب. او اغلب در دستگاه دوستعلی خان معیرالممالک که بعدها ملقب به نظام‌الدوله شد، به سر می‌برد. وی مردی فاضل و طبیبی حاذق بود. در تهران درگذشت. میرزا صادق خان ادیب الممالک قطعه‌ای در رثا و تاریخ وفات وی ساخته است که در «دیوانش» درج است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (157/6).

شمس دواچی، شیدا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی پاریس در سال 1349، فوق تخصص درماتولوژی پرولوژی از دانشگاه پاریس در سال 1352، تدریس در رشته درماتولوژی در دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای پوستی و آمیزشی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: متعدد.
زمینه علمی مقالات:
درماتولوژی و پورولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1349.
مرتبه علمی:
دانشیار گروه جراحی عمومی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1354.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی شیمیائی سنگ‌های صفراوی، عوارض کلیوی سوختگی‌ها، لنفوم روده باریک، علل انسداد روده و تدریس درس جراحی عمومی در دانشگاه تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کبد، مجاری صفراوی، عفونت‌ها، سوختگی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
جراحی عمومی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمس، محمد قلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1283 ش)، پزشک و مدرس. تحصیلات دبیرستانی پ. ث. ان و سه سال اول پزشکی و سه ساله‌ی چشم پزشکی را در تهران به پایان رسانده سپس برای ادامه‌ی تصحیلات به فرانسه رفته و دانشکده‌ی پزشکی یون را در سال 1302 ش به پایان رسانده و به دریافت دانشنامه‌ی دکتری پزشکی نایل شده و به ایران مراجعت کرده است. وی استاد کرسی چشم پزشکی و ریاست بخش چشم‌پزشکی بیمارستان فارابی بوده است. اثر وی «درمان تراخم با الکتروگو آگولاسیون» می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (929/4).

شمس، هرمز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی چشم پزشکی ازدانشگاه پاریس، فلوشیپ در بیمارستان Vingts پاریس.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای شبکیه، جذام در ایران، بیماری بهجت، استاد راهنمای 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای چشم، بیماریهای رتین و ویتره، گلوکوم، بیماریهای عفونی چشم بیماریهای عدسی، چشم و تروما.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 100، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بهجت، دکولمان رتین، اثرات الکل متیلیک روی چشم، جذام و تراخم.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسا، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی با معدل 75/ 18 از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1350، دکترای تخصصی اورولوژی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1360.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرح بررسی بیماریهای مقاربتی در زندان منکرات مشهد، پیوند کلیه و اورولوژی، استاد راهنمای بیش از 10 پایان‌نامه دکترا.
ابداع:
یافتن اثرات واریکوسل بر عروق اطراف پروستات در Trans Rectal Sonogerphy، استفاده از معده برای ساختن مثانه و مجرا بعد از سیستکتومی رادیکال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی کلیه و مجاری ادراری تناسلی (اورولوژی)، سفرنامه ژاپن و چین.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 50، تعداد مقالات به زبان خارجی: 11
زمینه علمی مقالات:
بررسی اثرات سوءداروهای ضد حاملگی، تازه‌هائی درباره آسپرین ختنه، پیوند کلیه U.D.P همرا با سنگ، آسیب‌های کلیه در جنگ تحمیلی و سنگ شکن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسا، فاضل

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمسی شهرآبادی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکرب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شمیمی، کورش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شوشتریان، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای کودکان و فوق تخصص عفونی کودکان.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی اسهال در شیرخواران، توبوکولین تست در شیرخواران واکسینه شده با ب. ث. ژ، بررسی مننژیت در اطفال، بررسی عفونت در کودکان مبتلا به بیماریهای بدخیم، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بررسی اسهال در شیرخواران .
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
در زمینه بیماریهای کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهبازفر، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم آزمایشگاهی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهبد، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شهرت شیرازی، حکیم‌الممالک حسن، حسین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1149 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به شهرت. ملقب به حکیم‌الممالک. از اعراب بود در شیراز نشو و نما یافت در علم طب استاد بود به هندوستان رفت، در آنجا به منصب عظیم سرافراز شد و در همان جا نیز درگذشت. از اشعار اوست:
مرا زلفت ز دام آزاد خواهد کرد می‌دانم
ولی بعد از رهایی یاد خواهد کرد می‌دانم
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای کشمیر (608 ،185 -182 /5)، حدیقه الشعراء (915/2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (372 -369 /3)، الذریعه (558/9)، سرو آزاد (203 -201)، سفینه المحمود (556/2)، فرهنگ سخنوران (521)، کاروان هند (661 -660 /1)، مجمع الفصحا (540/5)، مخزن الغرائب (1038 -1034 /2)، مرآت الفصاحه (331 -330)، مصطبه‌ی خراب (106)، نتایج الافکار (394 -393)، نشتر عشق (829 -828 /3).

شهردار، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1289 ش)، پزشک و نویسنده. در تهران متولد شد. تحصیلات ابتدایی را در تبریز و متوسطه را در تهران به پایان رساند. سپس به اروپا رفت و تحصیلات عالی را در رشته‌ی طب در لوزان و پاریس رساند و متخصص امراض داخلی در جهاز هاضمه شد. اثر وی: «ازدواج اجباری، اندرزهای طبی و صحی عملی» می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (840 -839 /6).

شهریاری، حشمت‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
درگذشت: 1367.
از آثار اوست: تدوین علم الابدان، مسائل پزشکی و بهداشتی- به زبان ساده، برای همه (ترجمه اسدالله شهریاری).
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

شهید شیرازی، عبداللّٰه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف بعد از 1270 ق)، شاعر و طبیب و خطاط، متخلص به شهید. از بزرگزادگان شیراز بود و در نوشتن اقسام خطوط بویژه نسخ و نستعلیق مهارت داشت. وی به طبابت اشتغال داشت. در شاعری از تربیت یافتگان و شاگردان وصال بود و در سرودن غزل توانا. وی در صحن سید علاءالدین حسین مدفون است. از آثار وی «دیوان» اشعار در حدود پنج هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (560)، حدیقه الشعراء (925 -924 /2)، الذریعه (561/9)، مرآت الفصاحه (334 -333).

شهیدی، حسن

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای چشم، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیبان، زهرا

قرن:14

جنسیت:زن

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1279 ش)، پزشک و مدرس. در تهران متولد شده. پس از تحصیلات دوره‌ی متوسطه در دارالفنون و گذرانیدن مدرسه‌ی طب در سال 1305 ش برای ادامه‌ی تحصیلات به فرانسه عزیمت کرد و دوره‌ی (مالاریالوژی) را طی نمود. پس از آن دوره‌ی بهداشت را پیموده و پایان‌نامه‌ی خود را پیرامون، لیشمانیموز در تهران، در پاریس نگاشت پس از آن به تهران مراجعت کرد و عهده‌دار مشاغلی از قبیل پزشک وزارت فرهنگ، رییس بخش پزشکی بیمارستان گوهرشاد، تعلیم دروس بالینی دانشجویان پزشکی در بیمارستان مذکور، استاد کرسی بیماریهای عمومی و پزشکی آزمایشی. از آثار وی: «تاریخ طبیعی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :مؤلفین کتب چاپی (705 -704 /4).

شیخ‌الاسلام‌زاده، محیط

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تبریز و فرانسه در سالهای 1342 و 1355، فوق تخصص پاتولوژی از دانشگاه ایلینویز آمریکا در سال 1357.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای وزیکولوبولوز، بیماریهای قارچی، بیماریهای پسوریازیس و استاد راهنمای 15 پایان‌نامه دکترا در زمینه بیماریهای پوست.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای پوست عملی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بحث درباره ملانوم و نتایج تجربی، آکنه ولگاریس، گزارشی در مورد سرطان کاپوزی، جذام در ایران، اسکلرودرمیا و بررسی موارد خاص، آکسیدان کورتیکوتراپی، بررسی بیماریهای قارچی در آذربایجان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران در سال 1348.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1348 تا سال 1362، دانشیار دانشگاه تهران از سال 1362 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اثر PH و سرما و گرما در عمل شل کننده عضلانی، تزریق مورفین داخل نخاع (انتراتکال) و ایجاد بیدردی در زایمان و دردهای سرطانی، تدریس درس بیهوشی در دانشگاه تهران و ابداع شل کننده عضلانی جدید 6368، استاد راهنمای 2 پایان نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیهوشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
بیهوشی برونکوسکوپی در 170 مورد، داروی جدید شل کننده عضلانی غیر دپلاریزان استیروئیدی و مقایسه آن با پانکورانیوم، مقایسه روشهای بیهوشی در جراحی شکاف کام، داروی شل کننده عضلانی در بیماران بدون کلیه، گزارش متد کاتتریزاسیون پرکوتانه دریچه‌ها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیخ‌الاطباء، حسینعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1322 ق)، طبیب. ملقب به شیخ‌الاطباء. وی در طب قدیم مهارت داشت و طب جدید را هم در دارالفنون آموخت و در سال 1286 ق حکیم‌باشی مهد علیا، مادر ناصرالدین‌شاه بود و پس از مرگ وی طبیب ناصرالدین شاه شد. و پس از آن جزو اطبای دربار سلطنتی قرار گرفت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :چهل سال تاریخ ایران (284/1)، شرح حال رجال (80/5).

شیرازی عمادالدین، محمود

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 954 ق)، حکیم و طبیب. وی از کودکی زیردست پدرش که طبیب حاذقی بود، پرورش یافت و مدتی طبیب امیر عبدالله‌خان استاجلو حاکم شروان بود. سپس به دربار شاه‌طهماسب رفت و مدت بیست سال در هند زندگی کرد. در اواخر عمر مجاور مشهد رضوی شد و طبابت بیمارستان رضوی را بر عهده گرفت. از آثار وی: «رساله‌ی چوب چینی»، در خواص و طبایع و منافع و طریق خوردن آن؛ «رساله‌ی بیخ چینی»، که در 954 ق تألیف شده؛ «رساله»ای در بیماری آتشک؛ «رساله‌ی افیونیه» یا «الافیونیه»؛ «سته‌ی ضروریه طبیه»، به نام شاه قلی‌خان بن حمزه سلطان استاجلو؛ «مفرح یاقوتی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (399)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (713 -712 / 3)، الذریعه (363 / 21 ،28 / 13 ،168 ،100 / 11 ،271 / 7 ،310 / 5 ،262 / 2)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 241 -240 / 10)، عالم‌آرای عباسی (168 ،156 / 1)، فرهنگ سخنوران (653).

شیرازی، اسداللَّه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طبیب حاذق المیرزا اسداللَّه برادر آیت‌اللَّه العظمی مجدد شیرازی و داماد علامه مهذب شیخ محمدصادق تهرانی و متوفی 1314 قمری و این بزرگوار افلاطون زمان خود بود.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد پنجم)

شیرازی، جلال‌الدین احمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به جلال و طبیب. اصل وی از خواف و مولد وی شیراز است. از بزرگان، پزشکان و شاعران معروف دربار شاه شجاع مظفری است و برادرزاده‌ی نجم‌الدین محمود طبیب و دانشمند معروف است. او در سال 754 ق سفری به مصر داشت. وی علاوه بر طبابت، شاعری زبردست بود و غزل را نیکو می‌سرود و در شعر تازی نیز دست داشت. دولتشاه به اشتباه منظومه‌ی «گل و نوروز» را به وی نسبت می‌دهد و همین خطا به آثار بعد از وی نیز راه می‌یابد. از او «دیوان» غزلیاتی حدود سه هزار بیت به یادگار مانده است
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (1037 -1032 /3)، تاریخ نظم و نثر (213)، تذکرة الشعراء (338 -332)، دانشمنداو سخن سرایان فارس (97 -95 /2)، الذریعه (233/18، 200 -199 /9)، ریحانه (415/1)، سرآمدان فرهنگ (257 -256 /1)، فارسنامه‌ی ناصری (1138/2)، لغت‌نامه (ذیل/ جلال شیروانی)، مرآت الفصاحه (134)، هفت اقلیم (265/2)، یغما (س 14، ش 4، ص 282 -178).

شیرزادی، مصطفی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیروان نیا، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1304، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم طبیعی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
ریاضیات کاربردی، حل عددی انتگرال‌ها، کاربرد ریاضیات در مهند.
مرتبه علمی: دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درماتومیوزیت حاد و بررسی ده مورد آن، گزارش 70 مورد تروماتیسم رگهای محیطی، لاپاراتومی تشخیص مجدد در مجروحین جنگ ایران و عراق، سندرم- PEUTZJEGHERS، جراحی تیروئیدهای بسیار بزرگ جراحی هیپرپاراتیروئیدیسم اولیه، سرطان رکتوم در سنین قبل از 40 سالگی، گزارش تظاهرات بالینی گوناگون فئوکروموسیتوما، ضایعات عروقی همراه با شکستگی‌ها و اعمال جراحی اورتوپدی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی پایه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 16، تعداد مقالات به زبان خارجی: 34
زمینه علمی مقالات:
فیزیولوژی پایه و فیزیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیعه‌زاده، صمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی تغذیه و تکنولوژی مواد غذائی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال 1343، کارشناسی ارشد بیوشیمی از دانشگاه ایالتی کانزانس آمریکا در سال 1349، و دکترای بیوشیمی از دانشگاه ایالتی کانزانس آمریکا در سال 1351.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه شیراز از سال 1351 تا 1355، دانشیار دانشگاه آزاد ایران از سال 1355 تا سال 1365 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1365.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
در ارتباط با متابولیسم آمینواسیدها و پروتئینها، اثر FISCULIS Alkokenfi بر روی حاملگی، اثر کمبود روی برمتابولیسم گلوکز، تدریس بیوشیمی در دانشگاه‌های لگان آمریکا، شیراز، آزاد ایران، علوم پزشکی شیراز، استاد راهنمای یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی، کربوهیدرولیپید، پروتئین و اسید هسته‌ای، آنزیم، ویتامینها و املاح و بیولوژی مقدماتی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
ژنیتک، متابولیسم، بیوشیمی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

شیمی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1333 -1246 ش)، معلم و پزشک. وی در تهران به دنیا آمد. تحصیلات خود را در دارالفنون به پایان رسانید و در سال 1307 ق در رشته‌ی پزشکی فارغ‌التحصیل شد و به طبابت و تدریس و در دارالفنون، دارالمعلمات و دیگر مدارس اشتغال ورزید و پس از چهل سال خمدت در وزارت فرهنگ بازنشسته شد و از آن پس در مطب خود به طبابت پرداخت. وی در تهران درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :شرح حال رجال (259/ 6).

صابری، مظفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای ثابت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی حسن‌آبادی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی اجتماعی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دریافت مدارک M.P.H در بهداشت بین‌الملل در سال 1356، گواهی طب پیشگیری از دانشکده بهداشت دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1357 و دانشنامه تخصصی (بورد) پزشکی اجتماعی از ایران در سال 1357.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اپیدمیولوژی بیماریها (سل، پولیومیلیت، کزاز نوزادان، سالک)، طرح بهداشتی >سلامت و بیماری< در سه استان، استاد راهنمای 10 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 8
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روش تحقیق، بهداشت عمومی، طب کار، اپیدمیولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
اپیدمیولوژی بیماریها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی شجاع، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1320، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1347، و دکترای تخصصی فیزیولوژی از کالج سلطنتی جراحان لندن در سال 1356.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی داشنگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دستگاه عصبی خودمختار، فتوشیمیائی، و تدریس دروس فیزیولوژی انسانی در دانشگاههای تبریز و لندن.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 9
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تشخیص فیزیکی بیماریهای کودکان، فیزیولوژی انسان، فیزیولوژی خون و لنف فیزیولوژی غدد و گوارش و تحقیق در سیستم‌های بهداشتی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
اثر بار الکتریکی گلبول قرمز در ویسکوزیته خون، اثر ارتعاش در ویسکوزیته خون، اثر فشار منفی قسمت تحتانی بدن در سیستم قلب و عروق، تحقیقات در نظام بهداشتی، پژوهش و رابطه آن با خودکفائی جنبه‌های اجتماعی برنامه‌های پیشگیری و کنترل Aids و اثر پتانسیل سطح گلبول قرمز روی تیکسوتروپی خون انسان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صادقی لوید، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، مرتبه علمی: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی فیزیولوژی گوارش از دانشگاه لیون فرانسه و دکترای دولتی در رشته بیوشیمی از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
متابولیسم و آندوکرین، هورمون انسولین و تغییرات آن، هورمونهای جنسی و تغییرات آنها، استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی بالینی، فیزیولژی گوارش و متابولیسم و آندوکرین.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
متابولیسم و آندوکرین.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صارمی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دستگاه گوارش، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صالح، جهانشاه

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1283 ش)، پزشگ، استاد دانشگاه و نویسنده. تحصیلات ابتدایی و زبان فرانسه و انگلیسی ردر زادگاه خود کاشان و تحصیلات متوسطه را در کالج آمریکایی تهران به پایان رساند. او تحصیلات عالی را در آمریکا دنبال کرد و موفق به اخذ درجه‌ی دکتری در پزشکی شد و پس از آن به ایران آمد و عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله. تدریس تشریح، ریاست بیمارستان وزیری، ریاست آموزشگاه مامایی، استاد کرسی بیماریهای زنان ریاست دانشگاه تهران و وزارت بهداری شد. از جمله خدماتی که وی در زمان ریاست دانشگاه انجام داد تأسیس کتابخانه‌ی مرکزی دانشگاه و تغییر سیستم آموزشی دانشگاه از فرانسوی به آمریکایی بود. از آثار وی: «بیماریهایی زنان»؛ «سخنرانیهای هئیت اعزامی سازمان بهداشت در دانشکده‌ی پزشکی»، ترجمه؛ «گزارش سه ساله‌ی سوم ریاست دانشکده‌ی پزشکی»؛ «بیماریهای زنان و پیشرفتهای علمی نوین».[1]
فرزند سید حسن مبصرالممالک، متولد 1283 ش در کاشان است. تحصیلات ابتدائی را در کاشان و تحصیلات متوسطه را در کالج آمریکائی انجام داد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل عازم آمریکا شد و ابتدا درجه‌ی لیسانس علوم از دانشگاه سیراکیوز گرفت و وارد دانشکده پزشکی گردید و درجه‌ی دکترا نیز از همان دانشگاه با تخصص امراض زنان دریافت کرد و چندین سال در آمریکا به طبابت مشغول بود.
پس از ورود به ایران، به دانشیاری و استادی دانشکده‌ی پزشکی منصوب شد و سرانجام به استادی کرسی بیماریهای زنان رسید. مدتی هم ریاست بیمارستان وزیری و ریاست بخش جراحی بیمارستان زنان و ریاست آموزشگاه مامائی با او بود .
در 1326 با رای استادان به ریاست دانشکده‌ی پزشکی منصوب گردید. در 1329 در کابینه‌ی سپهبد رزم‌آرا به سمت وزیر بهداری تعیین شد، و تا پایان حکومت رزم‌آرا تا اسفند 1329 وزیر بهداری بود. در 1332 در کابینه‌ی سپهبد زاهدی برای بار دوم به وزارت بهداری معرفی شد و تا سقوط کابینه در آن سمت باقی ماند.
در 1334 که علاء مامور تشکیل کابینه گردید، دکتر جهانشاه صالح را در سمت وزارت بهداری تثبیت نمود. در شهریور 1339 مهندس جعفر شریف‌امامی رئیس دولت وقت، وزارت بهداری را به عهده‌ی دکتر

جهانشاه صالح قرار داد و در ترمیم همان کابینه، صالح وزیر فرهنگ شد.
در 1344 به ریاست دانشگاه تهران و رئیس دانشکده‌ی پزشکی انتخاب گردید ولی در این سمت دوام زیادی نکرد و از کار کناره‌گیری نمود و به مقام سناتوری رسید.
صاحب تالیفات متعددی در رشته‌ی تخصصی خود می‌باشد که غالب آنها در دانشگاه تدریس می‌شود. وی در زمان وزارت بهداری، قانون منع کشت خشخاش را به تصویب رسانید. ولی نسبت به ترک اعتیاد معتادان فکری نکرد. بازار قاچاق تریاک رواج یافت و سیل این سم مهلک از کشورهای مجاور در مقابل طلا و فرش سرازیر گردید و در نتیجه عده‌ای قاچاقچی به ثروتهای کلان دست یافتند. برخلاف برادر اکبر و ارشد خود اللهیار صالح، نسبت به پهلوی سرسپردگی داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] چهره‌های آشنا (354 -352)، روزشمار تاریخ ایران (214 ،210 ،155 ،119 ،113 ،68 ،51 ،35 ،11 / 2)، زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی معاصر (216 -151)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2722 ،1947 / 2 ،567 / 1)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (224)، مؤلفین کتب چاپی (441 -440 / 2).

صالحی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی رادیوتراپی اونکولوژی از ایران، دوره تخصصی رادیوتراپی از لندن، متخصص رادیوتراپی از کالج سلطنتی انگلستان در سال 1357، دوره رادیولوژی در مشهد.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تومورهای سر و گردن بررسی اثرات اشعه روی کیست هیداتیک در مشهد، استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترای عمومی و 2 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 13، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
گلیوم‌های سیستم عصبی مرکزی، تومورکروکنبرگ، هیستوسیتوز، متاستاز گرانولوزاسل تومور تخمدان، نئوپلاسمای اولیه متعدد، تحقیق آینده‌نگر روی عوارض گوشی سزپلاتین، ملانوم بدخیم اطفال، بررسی 1515 مورد سرطان مری در خراسان، بررسی 211 مورد سرطان حنجره به مدت 8 سال در مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبا خراسانی، صادق

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1290 ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در 1312 ش و دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی را در 1318 ش به پایان رسانید. وی مشاغل زیر را عهده‌دار بود:کارمند موسسه‌ی سرم‌سازی حصارک، ریاست بهداری دانشکده‌ی کشاورزی کرج، پزشک بهداری آموزشگاهها، مأمور درمانگاه بیماریهای مغزوپی یکی از بیمارستانهای تهران. از آثار وی: «بیماریهای اعصاب».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (3270، 1638 / 2 ،563 / 1)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (225)، مؤلفین کتب چاپی (495-494 / 3).

صبا خراسانی، فتحعلی مسیح السلطنه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1296 ق)، پزشک و نویسنده. در مشهد مقدس به دنیا آمد. بعد از تحصیلات مقدماتی در 1313 ق برای ادامه تحصیل به تهران آمد و در مدرسه‌ی دارالفنون مشغول تحصیل شد و در رشته‌ی طب موفق به اخذ گواهی‌نامه گردید. پس از آن به فعالیت‌های پزشکی در نقاط مختلف ایران پرداخت، اما بیشتر در مشهد اشتغال داشت. از آثار وی: «اندرز پزشکی»؛ «بهداشت کودکان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (541 -540 ،353 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (763 / 4).

صباغیان، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبوری دیلمی، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولویژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1336، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه لیز بلژیک در سال 1346، فوق تخصصی نورورادیولوژی از دانشگاههای لیژ بلژیک در سال 1348 و پاریس فرانسه در سال 1349 و فوق تخصص نورآناتومی از دانشگاه پاریس فرانسه در سال 1349.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آنژیوگرافی مجروحین جنگی، تروماتیسم عروقی، تدریس دروس سیمیموژی- رادیولوژی، رادیولوژی، پاتولوژی، نورورادیولوژی و رادیولوژی عمومی در دانشگاههای تبریز و علوم پزشکی شهید بهشتی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 4 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 20
زمینه علمی مقالات:
اصول تئوریک در تکنیک رادیوگرافی‌های رنگی، پزشکی، رادیولوژی، نورورادیولوژی و رادیولوژی عروق.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صبوری رشتی، باقر

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1313 -1265 ق)، پزشک و شاعر، متخلص به صبوری، ملقب به مدیرالاطباء در رشت به دنیا آمد. مقدمات ادبی و عربی را در زادگاهش فرا گرفت. پس از آن برای تکمیل تحصیلات به تهران آمد و مدتی به تحصیل حکمت و کلام در محضر میرزا ابوالحسن جلوه، و طب در نزد دکتر محمدخان کرمانشاهی پرداخت و سپس به منظور تکمیل تحصیلات به مصر و لبنان و فرانسه رفت و مدت چهارده سال در آنجا اقامت کرد. و سرانجام به ایران بازگشت و عهده‌دار ریاست اداره‌ی حفظ الصحه‌ی گیلان شد و اولین داروخانه به سبک جدید مجهز به دستگاه قرص و کپسول‌سازی را در رشت دایر کرد. صبوری در فن موسیقی نیز صاحب نظر بود و در شعر از سعدی پیروی می‌کرد. او بر اثر سقوط از درشکه درگذشت و در وادی السلام نجف دفن شد. از آثار وی: «دیوان» شعر، به اهتمام هادی جلوه و مقدمه‌ی پورداود و دکتر محمد معین.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (598 / 9)، کتاب گیلان (654 / 2)، مؤلفین کتب چاپی (72 -71 / 2)، نامها و نامداران گیلان (303 -302)، یغما (س 4، ش 2، ص 94 -92).

صحافیان، عباسعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1320، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتودنس اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندان پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1350، درجه S.M در رشته ارتودنس اطفال از دانشگاه منچستر انگلستان در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار بخش ارتودنسی و اطفال دانشگاه علوم پزشکی مشهد تا سال 1366، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
رادیوگرافی لاترال سفالوتریک، پروتز، مباحث دندان پزشکی، استاد راهنمای 3 پایان‌نامه تخصصی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مفصل فکی و دندان پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
دندان پزشکی، ارتودنسی، شکاف کام و سفالوتریک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صحبت اصفهانی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. وی از شاعران و طبیبان اصفهان است که در روزگار حکومت عالمگیر پادشاه به هندوستان مهاجرت کرد و در آن جا منصب یافت. صحبت به روزگار محمد شاه گورکانی (1131- 1161 ق) در هندوستان وفات یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (472)، الذریعه (598- 599 / 9)، فرهنگ سخنوران (551)، کاروان هند (716 / 1).

صحت، سیاوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی قفسه صدری، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر الاطباء شاملو، غلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1302 -1218 / 1212 ش)، طبیب. وی از کودکی مشغول به تحصیل شد و در نزد استادان عصر خود به فرا گرفتن فنون ادب و علوم منقول و معقول پرداخت و در هنر خطنویسی نیز کار کرد و چون علاقه‌ی زیادی به رشته‌ی پزشکی داشت برای تحصیل فن مزبور رهسپار تهران گردید و چند سالی در نزد چند نفر از اطباء معروف آن زمان از قبیل حاج آقا بابا رشتی ملک الاطباء، میرزا سید رضی سمنانی حکیم باشی نظام و میرزا ابوالقاسم اصفهانی سلطان الحکماء به تحصیل و تکمیل طب قدیم پرداخت و پس از این که اجازه‌نامه‌هایی از هر یک از آنان گرفت و ملقب به صدر الاطباء شد و به همراه امیر حسین‌خان شجاع‌الدوله حاکم قوچان که در تهران بود به قوچان رفت و پزشک مخصوص او گردید. پس از هفت سال اقامت در قوچان و معالجه بیماران به مشهد رفت و مقیم گردید و مدت پنجاه سال در آن شهر به طبابت اشتغال داشت و در این رشته در خراسان شهرتی تمام یافت. وی در مشهد درگذشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر ایران (190 / 4)، شرح حال رجال (173 -171 / 5 ،20 / 3).

صدر نبوی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اعصاب و روان، دانشکده: پزشکی ، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی اعصاب و روان از دانشگاه هایدلبرک آلمان غربی در سال 1352، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی اعصاب از دانشگاه فرانکفورت در سال 1356 و فوق تخصص الکتروآنسفالوگرافی و الکتروبیوگرافی از جامعه الکتروآنسفالوگرافی مونیخ آلمان غربی.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه مشهد از سال 1355 تا سال 1365، دانشیار دانشگاه مشهد از سال 1364 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تغییرات نوروموسکولر در بیماری جذام، بیماری اشتانرت، بیماری میوکلوبیندری، میگرن و درمان آن تدریس دروس اعصاب، آسیب‌شناسی اعصاب، الکتروآنسفالوگرافی در دانشگاه مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
الکتروآنسفالوگرافی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
اعصاب و آسیب‌شناسی اعصاب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدر، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده دانشگاه تهران در سالهای 1341 و 1347 و فوق تخصص آسیب‌شناسی از کالیفرنیای آمریکا.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1342 تا سال 1357، دانشیار دانشگاه تهران از سال 1347.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آسیب‌شناسی و مسائل گوناگون.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آسیب‌شناسی عمومی برای آموزشگاه عالی بهداشت دهان، اثرات رادیاسیون ضایعات ناشی از مواد شیمیائی، اختلالات ناشی از کمبود مواد غذایی و آزارهای فیزیکی، دانستنیهای لازم در مورد سرطان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
کولیت ناشی از آنتی‌بیوتیک‌ها، گزارش یک مورد بیماری آندرسون تایری، سارکوم مری، کارسینوئیدریه، ملانوم بدخیم آنورکتال، گرانولارسل میولاستوما، میکزوم دهلیز چپ در کودکان، اثرات رادیاسیون، ضایعات ناشی از مواد شیمیائی، اختلالات ناشی از کمبود مواد غذایی و آزارهای فیزیکی به زبان‌های فارسی، انگلیسی و فرانسه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدرخانلو، رجبعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1342، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بافت‌شناسی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: ارومیه.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1350، کارشناسی ارشد جنین‌شناسی از اسکاتلند در سال 1359 و دکترای تخصصی بافت‌شناسی مقایسه‌ای از دانشگاه تهران در سال 1366.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه ارومیه.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی میکروسکوپی روده باریک شتر، انتقال جنین و تدریس بافت‌شناسی، جنین شناسی هیستوتکنیک و بافت‌شناسی پیشرفته در دانشگاههای علوم پزشکی اهواز و ارومیه، استاد راهنمای 5 پایان‌نامه دکترای پزشکی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
Evidence for Wide atresia in the hypoa rat تأثیر GNRH در ایجاد اترزی نوکلیدهای تخمدان و مقالات تخصصی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدرقیصر، جلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای دندان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدری، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدقی شبستری، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1334 و فوق تخصص طب گرمسیری و انگل‌شناسی از دانشگاه پاریس در سال 1342.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه تبریز از سال 1343 تا سال 1351، استاد دانشگاه تبریز از سال 1351 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی توکسوپلاسموزیس در بیماران خونی، استاد راهنمای 1 پایان‌نامه دکترای علوم آزمایشگاهی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
انگل‌شناسی پزشکی، کرمها و عفونتهای کرمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدقیان، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه تبریز در سال 1339.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تبریز از سال 1343، تا سال 1348، دانشیار دانشگاه تبریز از سال 1347 تا سال 1368، استاد دانشگاه تبریز از سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سرطانهای مری، پاتولوژی دهانه رحم و تدریس پاتولوژی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پاتولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پاتولوژی، یک مورد سرطان روده باریک در دختربچه 11 ساله، یک مورد کیست هیداتیک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صدیق الاطباء لقمانی، محمد صادق

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند سید محمدباقربن محمد صادق موسوی.
در ربیع الاول 1296 متولد، و در پنجم جمادی الاولی سال 1374 وفات یافته، در اطاق تکیه‌ی کازرونی مدفون گردید.
طب جدید و قدیم را نزد اساتید فن آموخته، طبیبی حاذق به شمار می‌رفت. سال‌ها به معالجه‌ی بیماران پرداخته، در رشته‌ی عرفان وارد شده، از سلسله‌ی نعمت اللهیه‌ی گنابادی به شمار می‌رفت. صوفی صافی ضمیر و متعصب بود. از آثارش رساله‌ای در وبا به طبع رسیده است.
ماده تاریخ وفاتش را ادیب گرانمایه میرزا حسن بهنیا گوید:
به جمع آورد سر جبریل و گفت از بهر تاریخش
بجنت کرد مأوی صادق صدیق لقمانی
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

صدیق الحکماء، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، پزشک، مترجم و نویسنده. از آثار وی: «اصول طب جدید»؛ «حفظ الصحه»؛ «هدایه التلقیح»؛ «معرفه السل»، ترجمه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی (1178، 259 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (174 -173 / 3).

صراف شیرازی، محمدتقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی با رتبه اول از دانشگاه علوم پزشکی مشهد، دکترای فوق تخصصی بیماریهای عفونی کودکان از پاریس.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شیوع بیماریها در استان خراسان، بیماریهای مختلف کودکان، استاد نمونه بیماریهای عفونی کودکان از سوی دانشگاه علوم پزشکی مشهد، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای متبولیک.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 47، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای کودکان و درمان و پیشگیری.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صفایی قاینی، علیرضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1308 ق)، خطاط، نقاش، طبیب و شاعر، متخلص به صفایی. از سادات حسینی قاین بود که در اصفهان سکونت داشت. وی شعر می‌گفت و نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت. صفایی در نقاشی نیز دست داشت و در شیوه‌های ایرانی و فرنگی نقش می‌آفرید. از آثار وی: «دیوان» شعر؛ یک نسخه غزلیات و، به قلم نستعلیق و شکسته نستعلیق خوش، با رقم: «بجهه تقدیم... علی‌رضا الحسنی القایینی الطبیب المتخلص به صفائی... سنه‌ی 1308»؛ جلد روغنی مثنوی زیبایی که خط آنرا برادرش،محمد علی قاینی به این رقم نوشته است: «رقم کمترین اقل السادات علیرضا بن محمد اسمعیل الحسنی القاینی». مولف «احوال و آثار نقاشان» قلمدانی از وی دیده است که در روی آن، تصویر کالسکه‌ای است، با رقم: «کمترین علیرضا الحسینی القاینی سنه 1205»، که احتمالا صحیح این تاریخ 1305 ق است. در «الذریعه» و «بزرگان قائن» تخلص صاحب عنوان، صفا ذکره شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (463 / 2)، احوال و آثار نقاشان (384 / 1)، بزرگان قائن (279 -277)، الذریعه (609 / 9).

صفدری قندهاری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی دانشگاه لوزان سوئیس در سال 1353 و دکترای تخصصی جراحی مغز و اعصاب از انجمن جراحان مغز اروپا در سال 1358.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گلیومهای بدخیم مغزی، بیولوژی رشد، کمر درد و سیاتیک به علت فتق، دیسک کمر، تشخیص و درمان ضایعات مغزی در تروما، تدریس دروس جراحی مغز و اعصاب و پاتولوژی مغز و اعصاب در دانشگاههای لوزان سوئیس، هاروارد آمریکا و مونپلیه فرانسه، استاد راهنمای 12 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 18
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، مغز و اعصاب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صفوی نائینی، امان‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش وحلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1339، دکترای تخصصی در رشته گوش و حلق و بینی در سال 1342، دوره مطالعاتی در بخش جراحی سر و گردن دانشگاه تگزاس آمریکا در سال 1352.
مرتبه علمی:
استاد پایه 18 دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ترومای حنجره، بررسی علل تنگی‌های حنجره، بررسی توده‌های غده بزاقی پاروتید، بررسی اجسام خارجی مجاری تنفسی، استاد راهنمای 12 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آندوسکوپی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
سقف دهان، تومورهای غده پاروتید، کیست مادرزادی غده بزاقی پاروتید، بررسی 14 ساله در مورد اجسام خارجی مجاری تنفسی، فلج Bell در مورد عصب فاسیال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صمدی حسین‌آبادی، حیدرعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صمصام شریعت، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، رشته: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صنع کاشانی، ملا صنع‌الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 944 ق)، طبیب و شاعر. از شاعران و طبیان کاشان است که مدتها در تبریز به امر طبابت مشغول بود. ملا صنع‌الله نه تنها در طبابت حاذق بود بلکه در سرودن شعر، بویژه ماده تاریخ مهارت داشت. او را قصیده‌ای است درباره‌ی «فتح شیروان»، در 944 ق، که هر مصراع آن در بردارنده ماده‌ی تاریخ فتح شیروان است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تحفه سامی (87 -86)، الذریعه (619 / 9).

صنعتی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

صوفی شیرازی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. معروف به حکیم صوفی. از طبیبان حاذق و بازرگانان بنام شیراز بود که در سرودن شعر نیز مهارت داشت. از اوست:

ز زخم تیغ تو آگه شدند مدعیان
فغان که بخیه‌ام آخر به روی کار افتاد

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (483)، تذکره‌ی نصرآبادی (134)، الذریعه (621 ،263 / 9)، فرهنگ سخنوران (567)، مرآت الفصاحه (363 -362).

صهبا، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ضبی اصفهانی، ابومضر محمود

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 508 / 507 ق)، ادیب، لغوی، نحوی و طبیب. ملقب به فریدالعصر. وی نخستین کسی بود که مذهب کلامی معتزل را در خوارزم رواج داد. چون ضبی در صرف و نحو و لغت عرب استاد زمان خود و در انواع علوم ضرب‌المثل بود. افراد بسیاری بر گردش جمع شدند و مذهب او را پذیرا گشتند. او مدتی در خوارزم اقامت نمود و مردان بزرگی چون زمخشری و جمعی دیگر از بزرگان را در محضر خود تربیت کرد و آنها از علوم و معارف و مکارم اخلاق وی استفاده کامل کردند. ضبی در مرو درگذشت. زمخشری در سوگ او مرثیه گفت. از آثارش: «زاد الراکب»، مجموعه‌ای در شعر، ادب و اخبار.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (42 / 8)، ریحانه (335 / 4)، کشف الظنون (945)، لغت‌نامه (ذیل/ محمود)،معجم الادباء (124 -123 / 19)، معجم المؤلفین (157 -156 / 12).

ضرابی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1292 ش)، چشم‌پزشک و نویسنده. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در تهران به پایان رساند و بعد از موفقیت در آزمون دانشجویان اعزامی به اروپا در 1311 ش رهسپار فرانسه شد و در شهر بردو و پس از آن در پاریس در دانشکده‌ی طب به تحصیل پرداخت و در 1317 ش در رشته‌ی چشم پزشکی موفق به اخذ درجه‌ی دکتری شد. پس از آن به ایران بازگشت و از 1320 ش به سمت دانشیار بخش چشم دانشکده پزشکی منصوب شد.اثر وی: «چشم پزشکی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (1103 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (180 -179 / 6).

ضیایی شیرازی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف قبل از 1328 ش). حکیم، فقیه، طبیب و شاعر، متخلص به ضیایی. از سادات حسینی بهبهان بود که در شیراز سکونت داشت. به آورده‌ی تذکره‌ی «شعاعیه» وی از جوانی در تحصیل حکمت الهی کوشید و در فقه شاگرد آیت‌الله آقا سید کاظم یزدی بود و اجازه‌ی اجتهاد از ایشان داشت. بعدها قاضی دادگستری شد و سپس به سمت ریاست دادگستری مازندران ارتقاء یافت. اثر وی: «دیوان» شعر که نسخه‌ای از آن در کتابخانه ملی ملک موجود است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (562 -561). حدیقه الشعراء (1084 -1083 / 2). دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (497 -494 / 3). الذریعه (633 / 9). فرهنگ سخنوران (574). مرآت الفصاحه (366 -365).

ضیغمی، بهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آمار حیاتی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طالب‌زاده، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1335، دکترای تخصصی زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1346.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
زنان و مامائی، مسئله RH و روش نوین درمان آن.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
خلاصه‌ای از مامائی طبیعی، خلاصه‌ای از مامائی غیر طبیعی، مسئله RH و روش نوین درمان آن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
زنان و مامائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طالع کازرونی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1303 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به طالع. پدرش در کارزون ساکن بود و پس از چندی در شیراز منزل گزید و مشغول طبابت شد. میرزا محمد به قدر امکان علم صرف و نحو و معانی و بیان و منطق و کلام تحصیل کرد. خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و به شیوه‌ی شعرای قدیم شعر می‌سرود و همانند پدر در شیراز طبابت می‌کرد. وی در جوانی از دنیا رفت و پیکرش را به عتبات حمل نمودند. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (562)، حدیقه الشعراء (1095 -1090 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (515 -514 / 3)، الذریعه (639 / 9)، مرآت الفصاحه (369 -368).

طاهر مروزی

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س پنجم و ششم ق)، طبیب. ملقب به شرف الزمان. وی طبیب دربار ملک شاه سلجوقی (510 -500 ق) بود. از آثار وی: کتاب «طبایع الحیوان»، در علوم طبیعی؛ کتابی در «جغرافیای عالم»، که اخبار چین و ترک و هند را در آن آورده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :لغت‌نامه (ذیل/ طاهر).

طاهری، ضیاء

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک پزشکی، دانشکده: پیراپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طباطبائی اصفهانی، محمد علی

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن عبدالکریم طبیب حاذق، مولف کتاب «راحة الانسان» در طب به زبان فارسی، در ادویه‌ی مفرده و مرکبه.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طباطبائی یزدی، محمد

قرن:16
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقا سید محمد طباطبائی یزدی از دانشمندان صاحب اثر یزد و از تألیفات او است رساله‌المحسنیه که به زبان فارسی در معالجه طیور نوشته است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد هفتم)

طباطبائی‌فر، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهیدبهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1353 و دکترای تخصصی جراحی اعصاب از مرکز پزشکی شهداء تجریش.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه عمومی پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام 4 طرح پژوهشی در زمینه جراحی اعصاب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و تخصصی جراحی اعصاب.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول جراحی اعصاب ترجمه از انگلیسی به فارسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
مسایل جراحی اعصاب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبرستانی، مجتبی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: استاد، رشته: خون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه تهران، گذراندن دوره تخصصی علوم آزمایشگاهی بالینی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1350 با ارائه پایان‌نامه‌ای تحت عنوان آنتی‌ژن استرالیا در دهندگان خون و هپاتیت ویرال.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پژوهش در زمینه‌های ویروس هپاتیت B و انتقال خون، کشت کروموزوم، تالاسمی‌ها و HTIV-I راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 11 پایان‌نامه دکترای پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
خون‌شناسی، ایمونوهماتولوژی و بانک خون هموستاز.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 32، تعداد مقالات به زبان خارجی: 12
زمینه علمی مقالات:
خون‌شناسی، ایمونوهماتولوژی و بانک خون، ویروسها، انتقال خون.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبری، ابوالحسن احمد

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 366/359 ق)، طبیب. اهل طبرستان و طبیب رکن‌الدوله دیلمی بود. از تألیفات وی «المعالجات البقراطیه» است که کتابی بسیار نافع و مفید است، مؤلف در این کتاب بیماریها را به طور عموم و داروها را بسیار کامل در چندین مقاله آورده است. ظاهراً این کتاب ابتدا به زبان فارسی تألیف شده و بعد از آن به عربی گزارش گردیده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (118/3)، تاریخ ادبیات در ایران (345 610، -609 /1)، تاریخ طب (656/2)، الذریعه (196/21)، ریحانه (59/7)، سرآمدان فرهنگ (59/1)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (113 -112 /2).

طبعی اصفهانی، عنایت‌الله

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 944 ق)، شاعر و طبیب. معروف به حکیم خباز. وی از پزشکان نام‌آورد روزگار خود بود که علاوه بر مهارت در پزشکی، در سرودن غزل نیز توانا بود. از اوست:

شمع ما را تاب پرافشانی پروانه نیست
جانفشانی از برون انجمن خواهیم کرد

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (685)، تحفه سامی(86)، تذکره‌ی روز روشن (498)، الذریعه (644 / 9)، فرهنگ سخنوران (586).

طبی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1295، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه تهران، فوق تخصص در تکنیک داروسازی صنعتی از دانشگاه رنه‌دکارت پاریس، گواهی کنترل دارو و داروسازی به ترتیب از لابراتورهای کنترل داروئی پاریس و روابط علمی و فرهنگی وزارت خارجه فرانسه، تقدیرنامه از رئیس لابراتور کنترل فیزیک و شیمی فارماسی سانترال پاریس.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح تحقیقی آنتوسیانین که فاکتور ویتامین P محسوب می شود و عروق موئی را محکم و قابل ارتجاع می‌نماید در نتیجه از سکته‌های مغزی و قلبی جلوگیری می‌کند، استخراج آنتوسیانین از قره‌قات ایران و استخراج آنتوسیانین موجود در قرص دیفرال ساخت فرانسه و مقایسه آنها با RF و ترسیم منحنی‌ها در اسپکتر نتیجه آنکه آنتوسیانین موجود در قرص دیفرال معادل یک گرم در قره‌قات ایران است، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 44 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
ابداع:
فورمولاسیون محصول گیاهی به اسم Cressun Compose که مورد استفاده ضد عفونی، ضد التهاب پروستات، سوزش مجرا، بی‌اختیاری ادرار، تکرار ادرار شبانه، دافع سنگ کلیه (سنگریزه را دفع و سنگ درشت را با تسکین درد به تدریج ذوب می کند) همچنین محلولی برای تسکین درد دندان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
تجزیه کمی و کیفی سریع کاتیونها و آنیونها، داروهای شیمیائی.

مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 45، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
استخراج آنتوسیانین، بررسی اکسی پیانها برای ساخت مستقیم قرصها با ماشین دوار.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طبیب احمد آبادی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مشهور به «ناصر حکمت» فرزند میرزا محمّد علی بن حاج محمّد.
عالم فاضل، و حکیم جامع، و طبیب حاذق، عابد زاهد ورع متقّی، از اطبّای مشهور، و مدّرسین طبّ قدیم در اصفهان به شمار می‌رفت. در تداوی امراض، مهارت و حذاقتی داشت و معالجات غریبه‌ای از او نقل می‌شود.
در نزد میرزا عبدالعلی هرندی، و میرزا ابوالقاسم مدّرس رشتی، و حاج میرزا محمد باقر حکیم باشی، و میرزا ابوالحسن پاقلعه‌ای، و مدّت زمانی نزد آخوند کاشی و جهانگیر خان قشقائی تلمّذ نموده، و در دوشنبه دوّم ربیع الثانی سال 1371 بسنّ نود و سه سالگی در اصفهان وفات یافته، در تکیه مادر شاهزاده مدفون گردید.
رساله «افیونیّه» از تألیفات او است که به فارسی تألیف نموده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طبیب اصفهانی، زین‌العابدین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و طبیب. صاحب تذکره‌ی «اختر» درباره‌ی او نوشته است: 3 «سیدی است عزیز و طبیبی مشفق و مسیحادم. از سادات دارالسلطنه‌ی اصفهان از حمله رفقای قدیم فقیر رو در حسن اخلاق بی‌نظیر. بسیار شکسته‌حال و درست آشنا. با نهایت وارستگی و کمال استغناء». وی از معاصران هدایت صاحب «مجمع الفصحا» می‌باشد که علاوه بر دانش پزشکی در شاعری نیز دست داشته است. اثر وی «دیوان» شعر می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره القبور (399)، حدیقه الشعراء (1105 / 2)، الذریعه (645 / 9)، مجمع الفصحا (721 / 5).

طبیب اصفهانی، عبدالباقی موسوی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1171 / 1168 ق)، شاعر و طبیب. از سادات موسوی اصفهان بود. نیاکان وی در روزگار شاه عباس اول صفوی از فارس به اصفهان کوچیدند و در آن شهر مسکن گزیدند. پدرش حکیم‌باشی شاه سلطان حسین صفوی بود و خود او نیز طبیب و ندیم نادرشاه افشار. بعد از نادرشاه، کلانتر اصفهان شد و پس از چندی این کار را به برادرش میرزا عبدالوهاب واگذاشت و خود با شاعران و ادیبان اصفهان، هاتف، عاشق، آذر، مشتاق و صهبا به معاشرت پرداخت. طبیب در سرون غزل توانا بود. از آثار وی: «دیوان» شعر، مشتمل بر قصاید و غزلیات و قطعات و رباعیات؛ مثنوی «محمود و ایاز»، در حدود 3000 بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ارمغان (س 7، ش 2 و 3، ص 101)، تاریخ ادبیات ایران، براون (186 / 4)، تذکره‌ی روز روشن (499)، تذکره القبور (399 -397)، دایره‌المعارف فارسی (1618 / 2)، دویست سخنور (215 -214)، الذریعه (645 -644 / 9)، سفینه المحمود (254 -252 / 1)، فرهنگ سخنوران (586)، لغت‌نامه (ذیل/ طبیب اصفهانی)، مجمع الفصحا (721 -719 / 5)، منظومه‌های فارسی (380 -379)، مواد التواریخ (388)، نگارستان دارا (227)، یغما (س 18، ش 4، ص 212).

طبیب اصفهانی، نصیرالدین

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 1191 ق)، اشعر و طبیب. وی در جهرم به دنیا آمد و در اصفهان به تحصیل پرداخت و به سبب اقامت طولانی در آن شهر به اصفهان مشهور شد. به علت جامع الاطراف بودن در علم، به نصیرالدین ثانی یا نصیرالدین محمد ثانی شهرت یافت. وی جد بزرگ فرصت شیرازی و طبیب و ندیم خاص کریم‌خان زند بود. نصیرالدین طراح مسجد وکیل و تعیین‌کننده‌ی قبله آن بود. از جمله آثارش: «اساس الصحه»، در طب، به عربی؛ «جام گیتی‌نما»، در حکمت، به فارسی؛ «حل التقویم»، در نجوم، به فارسی؛ «دیوان» شعر. مشهورترین اثر وی مثنوی «پیر و جوان» است که نام اصلی آن «بهار و خزان» بوده و به نام «بهاریه» نیز مشهور است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (107 -105)، بزرگان جهرم (372 -354)، تذکره القبور (524 -523)، دویست سخنور (217 -216)، الذریعه (1200 1197، / 9 ،67 / 7 ،26 / 5)، ریحانه (188 -186 /6)، سفینه المحمود (330 -327 / 1)، صبح گلشن (7/ 524) فرهنگ سخنوران (936)، لغت‌نامه (ذیل/ نصیر)، مجمع الفصحا (1037 -1036 / 6)، منظومه‌های فارسی (379 -378)، نگارستان دارا (266 -264).

طبیب بخاری، عبدالحکیم

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، پزشک و شاعر. وی از پزشکان نام‌آور روزگار خود بود که دانش پزشکی را نزد پدرش آموخت. او علاوه بر مهارت در پزشکی، درس سرودن غزل نیز توانا بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (634 -633).

طبیب بروجردی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر، طبیب. از اهالی بروجرد بود. برای تحصیل به کردستان رفت و مدتی در آن دیار حکیم‌باشی امان الله‌خان والی آنجا بود و بعد از مدتی به بروجرد مراجعت کرده و مشغول خدمت محمد تقی میرزا شد و در همان شهر درگذشت. از اوست:
ز باده دوش چنان مست کرد باده فروشم
که تا به صبح قیامت خراب باده‌ی دوشم
چمن اگر همه باغ بهشت بی تو نخواهم
شراب اگر همه آب حیات بی تو ننوشم
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1106 -1105 / 2)، سفینه المحمود (263 -262 / 1)، فرهنگ سخنوران (587)، مصطبه‌ی خراب (125 -124)، نگارستان دارا (226).

طبیب تهرانی، محمد

قرن:13

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س سیزدهم ق)، پزشک و مترجم. پدرش در اوایل سلطنت ناصرالدین شاه طبابت می‌کرد. میرزا محمد کتاب «وبائیه در طب» را که مربوط به یکی از اطبای اروپایی بود ترجمه و تهذیب کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (7 /3349 / 2) مؤلفین کتب چاپی (462 -461 / 5).

طبیب خراسانی، هاشم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طبیب ماهر، و فاضل کامل، در شهر نساء ابیورد متولد شده، و در اصفهان ساکن گردید، و در این شهر به سال 1154 وفات یافته، در بقعه‌ی تکیه‌ی آقا حسین خوانساری مدفون گردید.
ماده تاریخ وفاتش این است:
به تاریخش رقم زد کلک خادم
وطن بادش بهشت جاودانی
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب رازی، بهاءالدوله حسن

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 907 ق)، طبیب. مولد و منشأ وی شهر ری بود. کتاب «خلاصه التجارب»، که از کتابهای معتبر پزشکی به شمار می‌رفته و تألیف آن در 907 ق به پایان رسیده، از آثار علمی اوست. از دیگر آثارش کتاب «هدیه الخیر»، در شرح چهل حدیث، در عرفان است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (207 / 25 ،218- 217 / 7)، ریحانه (289 / 1)، ری باستان (341 / 2)، کشف الظنون (718)، هدیه العارفین (832 / 1).

طبیب شرابی، رضا

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از اعیان اصفهان و طبیب مسیحا نفس، از شاگردان میرزا نصیر [اصفهانی و آقا محمد بیدآبادی] بوده، در سال 1238 وفات یافته، شاعر و ادیب بوده، و در شعر «منصور» تخلص می‌نموده، دارای دیوان اشعار است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طبیب شیرازی، تقی‌الدین

قرن:10

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س دهم ق)، طبیب. از پزشکان عهد سلطان سلیمان‌خان (974 -926 ق) و از شاگردان غیاث‌الدین منصور حکیم دشتکی مشهور بود. از آثار وی: «انیس الاطباء»، در طب، که کتابی است متمشل بر مجربات.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :ریحانه (344 / 1)، کشف الظنون (197).

طبیب شیرازی، عبدالله

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب، شاعر، متخلص به طبیب. در شیراز به دنیا آمد و علوم عقلی را نزد ملا احمد یزدی و حکمت طبیعی را از حاج میراز سید رضی فراگرفت. او با عارفان معاشرت داشت. وی از معاصران رضا قلی‌خان هدایت بود، ولی چند سال پیش از تألیف کتاب «مجمع الفصحا» درگذشت. برخی از تذکره‌ها در سال مرگ وی اختلاف دارند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقه الشعراء (1107 -1106 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (521 -519 / 3)، الذریعه (645 / 9)، ریاض العارفین (268 -267)، طرائق الحقائق (337 -336 / 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1174 -1173 / 2)، فرهنگ سخنوران (587)، مجمع الفصحا (721 / 5)، مرآت الفصاحه (376 -375)، مصطبه‌ی خراب (121).

طبیب شیرازی، منصور

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 798 ق)، طبیب. وی از خاندان معروفی از پزشکان شیراز و نواده‌ی برادر نجم‌الدین محمود الیاس طبیب شیرازی است که در بیمارستان مظفری به امر طبابت اشتغال داشت. از آثار مهم او و در این رشته کتاب «تشریح البدن» یا «تشریح منصوری» یا «تشریح الابدان» است که در 798 ق آن را در پنج بخش به نام امیرزاده پیر محمد بهادرخان گورکانی به رشته‌ی تحریر درآورد. این کتاب تأثیر بسزایی در پیشرفت علم تشریح داشته است. اثر دیگر وی «کفایه مجاهدیه» یا «کفایت منصوری» است که آن را به نام سلطان زین‌العابدین مظفری تألیف کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان شیراز (227 -226)، تاریخ علوم و فلسفه‌ی ایرانی (708 -707)، الذریعه (99 -98 / 18 ،185 -184 / 4).

طبیب شیرازی، نجم‌الدین محمود

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 690 ق)، طبیب، نویسنده و شاعر. وی از خاندان معروفی از پزشکان شیراز بود که مورد توجه خاص رشیدالدین فضل الله همدانی قرار داشت و در طب و فقه صاحب نظر بود. وی ریاست بیمارستان دروازه درب سلم شیراز را بر عهده داشت. در شیراز درگذشت و در محله‌ی باغ نو دفن شد. طبیب شعر فارسی را نیک می‌سرود و آثار به دو زبان فارسی و عربی تألیف کرده است که برخی عبارتند از: «الحاوی فی علام التداوی»؛ «غیاثیه»، در طب به فارسی؛ «مختصر»، در طب؛ «لطایف الرشیدیه»؛ «تحفه الحکماء»؛ «اسرار النکاح».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (697)، الذریعه (73 / 16، 236 / 6)، فارسنامه‌ی ناصری (1152 -1151 / 2)، کشف الظنون (628).

طبیب کرمانی، عبدالرزاق

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، نویسنده و طبیب. وی از پزشکان معاصر سلطان حسین بایقرا و امیر علیشیر نوایی (م 906 ق) بوده و کتاب «شفاءالاسقام» را در طب به نام امیر علیشیر نوایی تألیف کرد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (273)، الذریعه (203 -202 / 14).

طبیب هروی، محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، طبیب. در هرات می‌زیست. در پایان عمر همرا ظهیرالدین بابر (937 -899 ق) به هندوستان رفت و رساله‌ی «غرایب و عجایب هندوستان» را در آنجا تألیف کرد. طبیب کتابی نیز در لغات و اصطلاحات طبی به نام «جواهر اللغه» یا «بحر الجواهر» دارد که نخست آنرا به نام جلال‌الدین ملک دینار، از امرای زمان خود، تألیف کرد و سپس روایت دیگری از آن انتشار داد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (716 -715).

طبیب، عبدالباقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن‌میرزا محمد علی طبیب، از اطباء معروف بوده، و مدتها نزد جمعی کثیر طب و فلسفه و ادب آموخته که از آن جمله مرحوم همای شیرازی را باید نام برد. متجاوز از یکصد سال عمر نموده، در 18 ذی‌حجه سال 1346 وفات یافته، در صحن تکیه‌ی آغاباشی، جنب تکیه‌ی خاتون آبادی مدفون گردید.
از فرزندانش سه تن جزو طبیبان معروف اصفهان در محله‌ی پاقلعه بوده‌اند:
1- میرزا ابراهیم وثیق الحکماء.
2- میرزا اسماعیل مشیر الحکماء.
3- میرزا مرتضی اعتماد الحکماء.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طبیب حاذق، و حکیم ماهر، و فقیه جامع [!] متوفی در 1269، مدفون در تکیه‌ی مادر شاهزاده.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب، محمد مسیح

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، طبیب و دانشمند. از پزشکان نامی عهد صفویه بود. او طب را نزد حکیم محمد مؤمن فراگرفت و همانند استاد خود در داروشناسی مهارت داشت. به روزگار شاه سلیمان (1105 -1078 / 1077 ق) و شاه سلطان حسین به طبابت مشغول بود. از آثار وی: نسخه‌ی «معجون مسیحی»؛ نسخه‌ی «مفرح مسیحی»؛ کتاب «دستور مسیحی»، در فن پزشکی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (799).

طبیب، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
عالم فاضل ادیب شاعر، و طبیب کامل، در اصفهان ساکن، و در سال 1318 وفات یافته، نزدیک بقعه‌ی آقا محمد بیدآبادی مدفون گردید.
ماده تاریخ وفاتش این است:
گفت دانش برای تاریخش
از جهان شد ارسطوی ثانی
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

طبیب، هادی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند حاج میرزا کوچک. پدرش در شب 4 شنبه 14 ربیع الثانی سال 1181 وفات یافته، خود از اطبّای اصفهان، و به حذاقت و مهارت معروف بوده، پس از فوت در مقبره سر قبر آقا مدفون شده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

طبیب، یوسف

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم ق)، طبیب. از پزشکان نام‌آور زمان خود و از شاگردان محمد بن زکریای رازی (م 320/ 313 ق) بود. رازی رساله‌ی «فی الادویة العین و علاجها و مداواتها و ترکیب الادویه لما یحتاج الیه من ذلک» خود را برای یوسف نوشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (2 /387، 431، 658- 659)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (392).

طبیبی کاشانی، مظفر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 930 ق)، شاعر و طبیب. وی از طبیبان حاذق بوده و غزل را نیکو می‌سروده است. از اوست:

آمد رقیب و طره‌ی جانان من گرفت
گویا اجل رسید و رگ جان من گرفت

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (685)، تذکره‌ی روز روشن (499)، فرهنگ سخنوران (587).

طرفه، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1292 ش)، پزشک و نویسنده. در کاشان به دنیا آمد. دوره‌ی ابتدایی و متوسطه را در دارالفنون گذراند پس از آنبه دانشکده‌ی پزشکی راه یافت و در 1317 ش فارغ‌التحصیل گردید. در 1320 ش در ورزارت بهداری به سمت چشم‌پزشک استخدام شد و در 1331 ش برای گذراندن دوره‌ی تخصصی تراخم‌شناسی به فرانسه، مراکش و الجزایر مسافرت کرد و پس از اخذ دیپلم عالی تراخم‌شناسی از دانشگاه الجزیره برای مطالعه در تراخم به اسپانیا و ایتالیا مسافرت کرد. در 1333 ش به ایران مراجعت کرد و در بیمارستان فیروزآبادی مشغول کار شد. در 1336 ش برای ایراد سخنرانی راجع به درمان تراخم از طرف کنگره‌ی بین‌المللی چشم‌پزشکی به پاریس دعوت شد و متن سخنرانی وی در مجله‌ی رسمی بین‌المللی تراخم‌شناسی پاریس به چاپ رسید. اثر وی: «تراخم‌شناسی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (841 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (773 -772 / 2).

طریقتی، شکراللَّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: استاد، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه شیراز در سال 1343، دکترای تخصصی روان پزشکی از لندن در سال 1347.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
روان پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 12
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی: 6
زمینه علمی تألیفات:
روان پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
روان پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طوسی، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1323، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1351، گذراندن دوره تخصصی در رشته بیماریهای پوست و آمیزشی با رتبه عالی، فوق تخصص فتودرماتولوژی از انستیتوی درماتولوژی لندن.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1358، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی در سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی اثرات داروی ضد قارچ جدید روی بیماریهای قارچی سطحی پوست، بررسی اثرات داروی سکیلوسپورین روی بعضی از بیماریهای پوستی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 26 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای پوستی و آمیزشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 19، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای پوستی و آمیزشی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

طوطی تبریزی، عبدالحمید ملک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1334 -1264 ش)، طبیب و شاعر، متخلص به طوطی. وی در تبریز به دنیا آمد و پس از تحصیلات مقدماتی به تحصیل طب پرداخت و برای تکمیل آن به تهران آمد و بعد از پنج سال تحصیل به تبریز بازگشت و در آنجا به مداوای بیماران پرداخت، باز به تهران آمد و تا زمان رحلتش در این شهر بود. مجموعه‌ی اشعار وی شامل دو هزار بیت می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سخنوران نامی معاصر (2432 -2428 / 4).

طوطی ترشیزی، شهاب‌الدین علی

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 867 / 866 ق)، شاعر و طبیب، متخلص به طوطی. وی از شاعران خراسان در عهد ابوالقاسم بابر تیموری و از نزدیکان امیر علیشیر نوایی به شمار می‌رفت. شهاب‌الدین علاوه بر مهارت در سخنوری از پزشکان معروف زمان خود به حساب می‌آمد. طوطی بیشتر ایام عمر خود را در هرات سپری کرد و در جوانی در همان سامان درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (295)، تذکره الشعراء (527 -526 492، 23،)، حبیب السیر (61 / 4)، الذریعه (652 / 9)، ریحانه (64 / 4)، صبح گلشن (263)، فرهنگ سخنوران (592)، لغت‌نامه (ذیل/ طوطی)، مجالس النفائس (31)، هفت اقلیم (310 -309 / 2).

طهماسبی یزدآبادی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: غدد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی اصفهان در سال 1344، متخصص داخلی و فوق تخصص غدد مترشحه و داخلی از دانشکده پزشکی دانشگاه منچستر انگلستان در سال 1365.
مرتبه علمی:
مربی دانشکده پزشکی اصفهان از سال 1353 تا سال 1355، استادیار دانشکده پزشکی اصفهان از سال 1356، دانشیار دانشکده پزشکی اصفهان از سال 1371 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طب عوام (فولکوریک) و ریشه‌های طب سنتی، قرص‌های ضد باروری، هیپوگلیسمی و یک مورد انسولینما بر پایه تزریق سریع، دیابت در ضربه مغزی، هیپوگلیسمی، و صرع، نارسائیهای قلبی، سندروم‌ها، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تازه‌های دیابت قندی بر پایه فیزیولوژی، تولید مثل و مسائل درمانی آن، تیروئید بر پایه فیزیولوژی، غدد پاراتیروئید و بیماریهای متابولیک استخوان از نظر پاتوفیزیولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
مسائل گوناگون پزشکی، داخلی و غدد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ظفر کرمانی، کاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا محمد تقی مظفر علیشاه کرمانی.
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. ملقب به ظفر علیشاه. وی در جوانی به مطالعه علوم متداوله پرداخت و در حکمت طبیعی که فن موروثی او بود ماهر و قادر گردید. وی از آغاز جوانی طالب مطالب عرفانی شد و با ارباب کمال از جمله میرزا محمد حسین رونق کرمانی معاشرت داشت. میرزا کاظم همصعر قاآنی شیرازی و شاهزاده حسنعلی میرزای شجاع السلطنه بود.از وی «دیوان» شعری به جای مانده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :چهارصد شاعر برگزیده‌ی پارسی‌گوی (619)، حدیقه الشعراء (1136 -1135 / 2)، الذریعه (655 / 9)، ریاض العارفین (268)، ستارگان کرمان (272 -270)، طرائق الحقائق (209 -208 / 3)، مجمع الفصحا (730 -729 / 5)، مصطبه‌ی خراب (126)، لغت‌نامه (ذیل/ ظفر).

عابدی‌پور، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی پلاستیک و ترمیمی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، گذراندن فوق تخصص از آمریکا در سال 1350.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی پلاستیک و ترمیمی، آماری و درمانی، استاد راهنمای 20 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سوختگی و سرمازدگی، درمان شوک سوختگی، درمان سرمازدگی و اشکال بالینی آن، اصول جراحی پلاستیک و ترمیمی و نحوه برخورد با بیمار و مواظبت‌های قبل و بعد از عمل جراحی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
تکنیک جدید برای جراحی سرطان، سرطانهای پوستی در ایران، تکنیک جدید برای درمان همانژیوم پورت.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عارفی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1345 و فوق تخصص اطفال، داخلی و قلب و عروق از نیویورک آمریکا.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1354 تا سال 1366، دانشیار دانشگاه تهران از سال 1366.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اخلاق پزشکی، نقص دیواره بین دو بطن، تدریس قلب و عروق در دانشگاه علوم پزشکی تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مکانیسم ایجاد گرما و گرمازدگی، خودکشی و دیگرکشی تدریجی با سیگار و محسنات شیر مادر.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عالی شیرازی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1121 ق)، نویسنده، طبیب و شاعر، متخلص به عالی. ملقب به نعمت‌خان و بعد مقرب‌خان و سرانجام دانشمندخان. وی در هندوستان به دنیا آمد و در کودکی به همراه پدر خویش به شیراز رفت و در آن جا به تحصیل پرداخت. پس از چندی به هندوستان بازگشت و در خدمت ملا شفیعای یزدی به تلمذ پرداخت. عالی که از طب و دیگر دانشهای زمان سررشته داشت، در بدو امر، خکیم تخلص می‌کرد ولی به اشاره استاد خود، ملا شفیعا، عالی تخلص نمود. وی در نظم و نثر نیز توانا بود و به سفارش بهادرشاه، فرزند اورنگ زیب، به تحریر «شاهنامه» مشغول شد، ولی اجل مهلتش نداد که آن را به اتمام برساند. از آثارش: «مثنوی من و سلوی»،به فارسی، در اخلاق؛ مثنوی «سخن عالی»، در 4200 بیت؛ تفسیر «نعمت عظمی»؛ به فارسی؛ «روزنامه محاصره‌ی حیدرآباد»؛ «جنگ‌نامه‌ی» اعظم‌شاه و بهادرشاه، دو فرزند اورنگ زیب؛ منشآت «حسن و عشق»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی شعرای پنجاب (232 -231)، تذکره‌ی شعرای کشمیر (255 -252 / 5)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (573 -564 / 3)، الذریعه (233 / 24 ،153 / 23 ،203 ،92 / 19 ،270 / 11 ،677-676 / 9 ،17 / 7 ،169 / 5)، فرهنگ سخنوران (612 -611)، لغت‌نامه (ذیل/ عالی شیرازی)، منظومه‌های فارسی (393 -392)، نتایج الافکار (490 -485).

عامریون، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1345، رزیدنت جراحی عمومی در بیمارستان امام رضا (ع) مشهد، تخصص در رشته جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1349، فوق تخصص جراحی پلاستیک و ترمیمی از لندن درسال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1350، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
متد واکسن در درمان عفونتهای پیوسیانیکی در بیماران سوخته، استفاده از عسل در درمان سوختگیهای تازه، استاد راهنمای 8 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سوختگی‌ها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی 80 مورد بیماران مبتلا به راکی تانسکی، بررسی آماری بیماران مبتلا به سرطانهای پوستی، بررسی آماری بیماران مبتلا به ملانوم بدخیم، تکنیکهای نوین جراحی در درمان Pressure Sore.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عاملی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عراقی‌زاده، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عریان، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتوبیولوژی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز در سال 1358، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان در سال 1368.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دامپزشکی دانشگاه شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ترمیم زخم‌های بافت‌های پیوندی زردپی، وتر، پوست و استخوان با استفاده از میکروسکوپ نوری، میکروسکوپ الکترونی، بیومکانیک، تعیین میزان و نوع کلاژن بافتی و تعیین میزان DNA بافتی، ضایعات حاصل از انگها، آسیب‌شناسی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آسیب‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 13
زمینه علمی مقالات:
آسیب‌شناسی دامپزشکی و مقایسه‌ای.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عزیزی، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: قارچ‌شناسی پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی با رتبه ممتاز از دانشکده پزشکی تهران در سال 1335، دوره عالی مالاریالوژی، دستیاری کرسی انگل‌شناسی، دوره عالی اپیدمیولوژی از دانشگاه تهران در سال 1339، گذراندن دوره فوق تخصصی بیماریهای قارچی در آمریکا از سال 1341 به مدت دو سال.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی تهران در سال 1341، دانشیار پاتوبیولوژی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1344، استاد قارچ‌شناسی و انگل‌شناسی دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال 1352، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق درباره بیماری‌های مالاریا، بیماریهای انگلی، تب راجعه انگلهای روده‌ای بیلارزیوزیس، توکسوپلاسموزیس، لیشمانیوزیس، تراخم، اپیدمیولوژی بیماری شاربن و نمایش آنتاگونیست داروئی در آن، بررسی حساسیت جلدی مردم نواحی مختلف کشور به آنتی‌ژنهای قارچهای احشائی، بهترین نحوه درمان کچلی سر، بررسی علل قارچی عوامل اسهال‌ها در کودکان، بررسی فلوردرماتوفیتی پادگان‌های جنوب، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
ابداع:
طراحی دستگاه تصفیه هوا به هنگام بمباران شیمیائی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 7
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
قارچ‌شناسی پزشکی، انگل‌شناسی، حشره‌شناسی پزشکی بیماریهای قارچی و تشخیص آزمایشگاهی آن، بیماری شاربن، اپیدمیولوژی بیماریهای شایع در ایران.

مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
اولین گزارشات درباره وجود، علل، شیوع و طرز درمان بیماریهای قارچی موجود در ایران و جدا کردن اولیه آنها از محیط و بیماران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عسگری‌شیرازی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فیزیک پزشکی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی در رشته فیزیک، کارشناسی در رشته ریاضی، کارشناسی در رشته علوم تربیتی از دانشگاه تهران و دانشگاه تربیت معلم کارشناسی ارشد در رشته هواشناسی از دانشگاه نیویورک آمریکا، دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، گواهینامه دوره‌های تخصصی پزشکی هسته‌ای و فیزیک بهداشت از انگلستان.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فیزیک پزشکی، هواشناسی، پزشکی هسته‌ای، حفاظت در برابر پرتوهای یون‌ساز جریانهای تلاطمی هوا، بیماریهای روماتیسمی، آلودگی هوا، استاد راهنمای 10 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی و هواشناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
فیزیک پزشکی، پزشکی هسته‌ای و هواشناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عشایری، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روانپزشکی، دانشکده: علوم توانبخشی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عشایری، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه شیراز و گذراندن رشته تخصصی جراحی ترمیمی و پلاستیک در دانشگاه علوم پزشکی ایران.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فعالیت در رشته جراحی دست و اعصاب محیطی و جراحی میکروسکوپی، در این رابطه درمان هفت هزار بیمار جنگی، جراحی شبکه بازوئی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترای پزشکی و جراحی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی، جراحی ترمیمی و میکروسکوپی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، جراحی ترمیمی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عطار، زین‌الدین علی

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 770 ق)، طبیب. در شیراز به دنیا آمد. پس از کسب علوم بویژه طب در بیمارستان مظفری شیراز به مداوای بیماران پرداخت. از آثار معروف وی در این رشته کتاب «اختیارات بدیعی»، در مفردات طب است که به 767 هجری به نام عصمت‌الدین بدیع الجمال، همسر امیر مبارزالدین محمد و مادر سلطان بایزید مظفری، تألیف کرده و در 770 ق روایت دومی از آن نوشته است. در «الذریعه» نام وی علی بن حسین انصاری، معروف به حاج زین‌العابدین عطار، ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (706)، الذریعه (368 / 1).

عطارزاده، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عظمایی، محمدحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عقیقی، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی با رتبه اول در سال 1340، دکترای تخصصی در رشته کودکان از لندن درسال 1342، تخصص مجدد در رشته کودکان از ایران در سال 1349، تخصص عفونی کودکان از ایران.
مرتبه علمی:
استاد پایه 16 گروه کودکان دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی کودکان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 10
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای عفونی کودکان، بیماریهای متابولیک به خصوص ویلسون در ایران.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 50، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی و بیماریهای کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عقیلی، نظام الدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا موسی خان، معروف به مصباح الاطباء، طبیب حاذق و ادیب ماهر، در سال 1324 وفات یافته، در تخت فولاد اصفهان مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علاءالدین خطیر، حسام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علمی‌آخویی، اسماعیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1320، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی علوم آزمایشگاهی، کارشناسی ارشد در پاتوبیولوژی با گرایش بیوشیمی، تخصص و دکترا در بیوشیمی از دانشکده چلسی دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه‌های بیوشیمی عمومی و بیوشیمی تخصصی مخصوصا در جدا کردن و تخلیص آنزیم استیل‌کولین استراز، بررسی میزان آهن و ظرفیت آهن در خانم‌ها در سنین بلوغ و بعد آمنوره، بررسی انسولین در مایعات بیولوژیک پس از G.T.T کروماتوگرافی دو بعدی اسیدهای آمینه در مایعات بیولوژیک بعد از فیلتراسیون.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی مقدماتی، تخصصی و بالینی، آزمایشهای تشخیص طبی متابولیک در شیمی پاتولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی تخصصی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی شیرازی، محمدهاشم

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1162 / 1160 -1081 ق)، طبیب و شاعر. ملقب به معتمدالملوک و حکیم علوی‌خان. جدش سید مظفرالدین حسین خراسانی از اطبای خراسان بود که به شیراز رفت و در آنجا ساکن شد. میرزا محمدهاشم در شیراز به دنیا آمد و پس از کسب علوم و تحصیل علم پزشکی به هندوستان رفت و در دربار اورنگ زیب عالمگیر تقرب یافت. در هنگام یورش نادر به آنجا به همراه او به ایران آمد و به قولی از میان راه گریخت و به هندوستان بازگشت. علوی در آن جا درگذشت و در جوار مزار خواجه نظام‌الدین اولیاء دفن شد. او در سرودن شعر نیز دست داشت. از آثار وی: «مطب»؛ «جمع الجوامع» یا «جامع الجوامع»؛ «تحفه العلویه»؛ شرح موجز بر «قانون» و «مجسطی» و «عشره‌ی کامله».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی روز روشن (559 -558)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (664 -663 / 3)، الذریعه (738 -737 / 9 ،48 / 5)، فرهنگ سخنوران (645)، کاروان هندن (907 -906 / 2)، مرآت الفصاحه (426 -425).

علوی فاضل، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
جراح، چشم‌پزشک و استاد دانشگاه، فرزند سیدباشی علوی از تجار بوشهر و بندرعباس، در 1288 متولد شد. بعد از انجام تحصیلات خود در تهران و اخذ درجه‌ی دکترا در علم طب، به انگلستان رفت و دوره‌ی تخصصی چشم‌پزشکی را در آنجا گذرانید و چندی در بیمارستان‌های آنجا استاژ داد. وقتی به ایران آمد، وارد ارتش شد. در بهداری بانک ملی ایران ریاست بخش چشم‌پزشکی به او تفویض گردید. در ارتش درجات نظامی گرفت و سرتیپ شد. مطبی هم در میدان فردوسی دائر کرد و همه روزه بیماران از شهرهای مختلف به او مراجعه می‌کردند. مانند سایر پزشکان حاذق و استادان دانشگاه، او هم مشغول ثروت‌اندوزی و جاه و جلال گردید. در دوره‌ی شانزدهم کاندیدای وکالت مجلس گردید. از شهرستان بوشهر انتخاب شد و به مجلس رفت. در مجلس از در مخالفت با رزم‌آرا درآمد و او را استیضاح کرد. پس از شنیدن پاسخ استیضاح، به وی رای اعتماد داد. علوی در همان مجلس یکی از طرفداران طرح ملی کردن صنعت نفت بود. غیر از فراکسیون جبهه ملی که کارگردان نفت بود، چند نفری هم در کار ملی کردن نفت دخالت کردند که یکی از آنها همین دکتر علوی چشم‌پزشک معروف بود. بعد از انقضای مجلس شانزدهم، دیگر کاندیدا نشد و به شغل وزارت هم نرسید و در دانشگاه تدریس می‌کرد.
برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

علوی، خلیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دانشکده:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علوی، مصطفی بن سید عقیل

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
[وی] نیز طبیب ماهری بوده، مؤلف: 1- بدایع الحکمة، ترجمه از کتاب حکیم طولوزان، مطبوع 2- زبدة الحکمه ناصری را به فارسی ترجمه در خواص گنه گنه تألیف نموده، و در سال 1280 به طبع رسیده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

علوی،کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علویان قوانینی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: توانبخشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در پزشکی فیزیکی و توانبخشی، فوق تخصص بیماریهای عضله و الکتروفیزیولوژی، رزیدنسی در آمریکا به مدت چهار سال، مطالعه در بیماریهای عصب و عضله در آمریکا به مدت 6 ماه، گذراندن دوره بازآموزی الکتروفیزیولوژی در اکسفورد انگلستان.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
الکتروفیزیولوژی شامل، الکترومیوگرافی و مطالعه سرعت سیر عصبی در بیماریهای آرتروز، روماتیسم مفصلی، سندرم C.T.S سندروم T.T.S آرتروز زانو، استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
4 جزوه درسی در رشته فیزیکی و توانبخشی در مباحث الکتروتراپی، حرارت درمانی، مبانی فیزیوتراپی و اصول پزشکی فیزیکی و توانبخشی.
مقالات
تعداد مقالات بزبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
فلج‌اطفال، آسیب‌های نخاعی و توانبخشی آن، آرتروز زانو.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علی‌پور اصفهانی، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، رشته: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علی‌پور، اسکندر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه:علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علیزاده آستاری، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آب‌شناسی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشگاه تبریز در سال 1351، دیپلم در رشته هیدروکلیماتولوژی از کشور فرانسه، دکترای دولتی آب‌شناسی از کشور فرانسه در سال 1360.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی کیفیت آبهای آشامیدنی شهرستان تبریز و حومه، بررسی آبهای معدنی آذربایجان شرقی، بررسی اثرات آب معدنی کندوان در حل و دفع سنگ‌های ادراری، استاد راهنمای 30 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آب‌شناسی، آبهای معدنی، فرآیندهای تصفیه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
آب‌شناسی، آبهای معدنی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

علیم مروستی، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1291 ش)، پزشک، استاد دانشگاه. تحصیلات متوسطه را در کرمان و پزشکی را در 1318 ش در دانشکده پزشکی تهران به باپان رساند و پایان‌نامه‌ی خود را در باب «درمان ذات الجنب چرکی» نگاشت و پس از فراغت از تحصیل وارد خدمت شد و مشاغل ذیل را عهده‌دار گردید. دانشیاری کرسی بیماریهای گوش و حلق و بینی، ریاست بخش بیماریهای گوش و حلق و بینی در بیمارستان امیر اعلم. از آثار وی: «امراض حلق و بینی و حنجره»؛ «اندازه‌گیری شنوایی و فواید آن». وی بیمارستانی در تهران تأسیس کرد که به نام خو او شهرت یافت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (252)، مؤلفین کتب چاپی (684 -683 / 4).

علیمحمدی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عمادی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دامپزشکی، دانشکده:دامپزشکی، دانشگاه: شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دارای تحصیلات عالی و دکترا در رشته دامپزشکی از دانشکده دامپزشکی دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
روش‌های تشخیص آبستنی در میش، گاو، مادیان، سگ، بررسی‌های هورمونی، زایمان زودرس در میش، مکانیزم زایمان، بیوشیمی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
مامائی و بیماریهای تولید مثل دام.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 9
زمینه علمی مقالات:
تولید مثل در دامهای مختلف، فیزیولوژی، اندوکرینولوژی، پاتولوژی، کلینیکی، بیوشیمیائی، نازائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

عمرانی، قاسمعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غزالی بلخی، امیر اسلام

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س نهم ق)، طبیب و شاعر. از نوادگان امام محمد غزالی بوده و در علم طب و حکمت مهارت کامل داشته است. امیر اسلام در سرودن قصیده توانا بوده و در آن از انوری اقتفا می‌نموده است. وی در دوره‌ی هزار اسبیان در بلخ بوده و در زمان سلطان ابوسعید گورکانی (873 -854 ق) در بلخ درگذشته و در همان شهر دفن شده است.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (330)، حبیب السیر (62 -61 / 4)، الذریعه (73 / 9)، فرهنگ سخنوران (667)، لغت‌نامه (ذیل/ اسلام)، مجالس النفائس (189 ،14).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته زنان و مامائی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1353، انکولوژی و بیماریهای تروفوبلاستیک دوره یک ساله در بیمارستان جارینگ‌کراس لندن.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1353، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
زنان و مامائی، خونریزیهای غیر طبیعی رحم، بیماریهای کلیوی در حاملگی، روشهای جلوگیری از حاملگی، اختلالات سیکل قاعدگی وابسته به پرولاکتین، تأثیرات تغییرات وزن بدن بر روی فونکسیون دستگاه تولید مثل، ناباروری در مرد، لقاح خارج رحمی، زایمان زودرس، بیماریهای پوستی در حاملگی، تکنیک‌های جدید درمان در سرطان دهانه رحم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 70 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ترجمه کتاب طب زنان (گلاسکو) ترجمه کتاب هورمون‌شناسی (اسپیرف)، ترجمه کتاب مادران RH منفی حساس شده، ترجمه شوک عفونی در بیماریهای زنان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 16، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
زنان و مامائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفاریان، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، رشته: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفرانی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی، دکترای تخصصی و فوق‌تخصصی کودکان از آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درمان صرع مقاوم با I.V.L.G و رژیم کتوژنیک و مقایسه آنها، طب اعصاب اطفال، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
طب اعصاب اطفال و تشنج اطفال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
طب اعصاب اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غفوری، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

غنی، قاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میرزا سید عبدالغنی‌خان کشاورز و مالک، در سال 1272 ش در سبزوار متولد شد. تحصیلات ابتدائی و مقدماتی را طبق روش آن زمان در مکتب‌خانه آموخت. در سن دوازده‌سالگی پدرش به بیماری وبا درگذشت و از آن تاریخ حضانت وی را دائیش بر عهده گرفت و او را به مدرسه دارالفنون تهران فرستاد. مدت تحصیل غنی در دارالفنون پنج سال به طول انجامید و پس از اخذ دیپلم، زبان فرانسه را به خوبی فراگرفت و برای ادامه تحصیل رهسپار لبنان شد و در مدرسه سن‌ژوزف بیروت به فراگرفتن فن طب پرداخت. در همان ایام زبان انگلیسی و عربی را فراگرفت و وارد کالج آمریکائی شد و دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی را به پایان رسانید و در 1299 در سن 27 سالگی به ایران بازگشت و در سبزوار مطبی دایر نموده و به مداوای بیماران پرداخت و بیمارستانی نیز در آن شهر بنام حشمتیه با سرمایه سالار حشمت دایر نمود.
غنی در سال 1302 برای تکمیل تحصیلات به فرانسه عزیمت نمود و قریب پنج سال به تکمیل تحصیلات پرداخت و در 1307 به ایران بازگشت. وی در آن مدت علاوه بر تکمیل فن پزشکی، دوره مخصوص شناخت نقاشی را نیز گذرانید و علاوه بر آن به مقام والای آناتول فرانس نویسنده و متفکر فرانسوی وقوف یافت و به ترجمه‌ی یکی از آثار او به نام تائیس پرداخت و در 1308 آن را در تهران انتشار داد. در سال 1309 محیط سبزوار را برای فعالیتهای خود کوچک دید و لاجرم به مشهد نقل مکان نمود. مطبی در آنجا دائر نمود و در اندک مدتی بنام پزشک مسیحادم معرف گردید و طبعا با بزرگان و مقامات عالی‌رتبه مشهد دوستی پیدا کرد و سرانجام کاندیدای نمایندگی مجلس شد و در دوره‌ی دهم به نمایندگی مردم مشهد در مجلس شورای ملی انتخاب گردید. در همین ایام به استادی دانشکده‌ی پزشکی انتخاب شد و تاریخ فن پزشکی را تدریس می‌نمود و ضمنا در دانشکده‌ی معقول و منقول به تدریس روانشناسی پرداخت و کتابی در این زمینه به نام معرفه‌النفس نوشته و انتشار داد.
دکتر غنی در 1314 پس از تاسیس فرهنگستان به عضویت آنجا برگزیده شد و از عوامل موثر و متنفذ آن موسسه فرهنگی گردید و شما در ادوار یازدهم، دوازدهم و سیزدهم مجلس شورای ملی عضویت یافت و مجموعا به مدت 8 سال نماینده‌ی مجلس بود.

در سال 1317 هیئتی تحت ریاست محمود جم نخست‌وزیر وقت برای خواستگاری فوزیه دختر ملک فواد پادشاه متوفای مصر به قاهره رفت. دکتر غنی نماینده مجلس و استاد دانشگاه از اعضای برجسته‌ی این هیئت بود و با تکلم به زبانهای فرانسه، انگلیسی و عربی در بین رجال مصری موقعیت پیدا کرد.
در اسفندماه 1318 محمدرضا پهلوی ولیعهد ایران برای ازدواج با فوزیه مصری عازم قاهره شد. همراهان وی عبارت بودند از: حسن اسفندیاری رئیس مجلس، احمد متین دفتری وزیر دادگستری، مظفر اعلم وزیر امور خارجه، محمدعلی مقدم مدیرکل وزارت امور خارجه، دکتر قاسم غنی و عباس مسعودی نمایندگان مجلس نیز همراه ولیعهد به مصر عزیمت نمودند.
دکتر غنی در آذرماه 1322 در ترمیم کابینه‌ی علی سهیلی به جای امان‌الله اردلان به وزارت بهداری تعیین گردید. در فروردین ماه 1323 که محمد ساعد به نخست‌وزیری منصوب شد، دکتر غنی را کماکان در وزارت بهداری تثبیت نمود ولی این کابینه مورد موافقت مجلس قرار نگرفت و ساعد ناگزیر تغییراتی در آن به عمل آورد از جمله دکتر قاسم غنی به وزارت فرهنگ معرفی گردید و تا شهریورماه 1323 وزیر فرهنگ بود.
در مهرماه 1326 دکتر قاسم غنی با سمت سفیرکبیر در مصر عازم قاهره شد. وی در این سفر ماموریت داشت به اختلاف محمدرضا و فوزیه خاتمه دهد. مدت مسافرت غنی در سفارت مصر یکسال بیشتر طول نکشید و در بهمن‌ماه 1327 با سمت سفیرکبیری عازم ترکیه گردید. این ماموریت نیز کمتر از یکسال بود. دکتر غنی در همان ایام دچار بیماری شد و برای درمان عازم آمریکا گردید. تلاش پزشکان برای بهبودی او به جائی نرسید و سرانجام در فروردین‌ماه 1331 به بیماری سرطان درگذشت.
مقام علمی و ادبی دکتر غنی درخور توجه و امعان‌نظر می‌باشد. از جمله از ترجمه‌های وی باید عصیان فرشتگان تائیس و بریان‌پزی ملک‌سیا اثر آناتول فرانس را نام برد. تنقیح و تصحیح و چاپ دیوان حافظ یکی از کارهای دکتر غنی است که با همکاری علامه محمد قزوینی آن را انجام داد. دیوان حافظ غنی یکی از منابع معتبر و مستند اشعار این غزلسرای نامدار به شمار می‌رود.
یکی از کارهای برجسته و ماندگار صاحب ترجمه، یادداشتهای وی می‌باشد که تاکنون دوازده مجلد انتشار یافته است و حاوی نکاتی جالب و باارزش می‌باشد. در این مجموعه غیر از خاطرات دکتر غنی، از بعضی از رجال هم نوشته‌هائی وجود دارد.
آخرین اثر وی کتاب بحثی در تصوف است که در حقیقت دنباله‌ی حافظنامه اوست.

(بخش 1) قاسم (دکتر) ابن (سید) عبدالغنی پزشک و دانشمند و ادیب ایرانی (و. سبزوار 1316 ه.ق- ف. کالیفرنیا (آمریکا) 1370 ه.ق/ 1331 ه.ش). پس از طی تحصیلات مقدماتی در سبزوار به تهران آمد و در مدرسه‌ی دارالفنون (قدیم) وارد شد و سپس برای ادامه‌ی تحصیل در رشته‌ی پزشکی به بیروت رفت و در آنجا دانشکده‌ی طب را به پایان رسانید. و به اخذ درجه‌ی دکتری نایل آمد و در زبان و ادبیات عرب احاطه یافت. دکتر غنی در اواخر سال 1299 ه.ش به ایران بازگشت و به سبزوار رفت و سه سال در آنجا به طبابت اشتغال داشت. سپس برای تکمیل تحصیلات خود به پاریس رفت و با مرحوم محمد قزوینی آشنایی یافت. در سال 1307 ه.ش. به ایران بازگشت و مدت یک سال در سبزوار و چند سال در مشهد به طبابت پرداخت. در دوره‌ای 13 ،12 ،11 ،10 به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد. در اسفند 1314 به عنوان استاد دانشکده‌ی پزشکی به تدریس دروس بیماریهای عصبی و تاریخ طب و علم اخلاق پزشکی مشغول گردید، و مدت دو سال در دانشکده‌ی معقول و منقول به تدریس روانشناسی اشتغال ورزید. در این اثنا به عضویت کمیسیون پزشکی فرهنگستان برگزیده شد. پس از شهریور 1320 در دولت سهیلی به سمت وزیر بهداری و در فروردین 1323 در کابینه‌ی ساعد مجدداً وزیر بهداری و بعد وزیر فرهنگ شد، ولی در اردیبهشت همان سال به سبب کسالت مزاج استعفا داد. در سال 1945 م. به نمایندگی از طرف دولت ایران در کنفرانس سانفرانسیسکو شرکت کرد و پس از آن نیز چند بار در کنفرانسهای مختلف جهان به نمایندگی ایران شرکت جست، و سه سال در ایالات متحده‌ی آمریکا به مسافرت و مطالعه و تحقیق مشغول بود و بر اثر حادثه‌ی اتومبیل در سر حد کشور مکزیک استخوان پایش شکست و چهار ماه و نیم بستری بود. پس از رفع بیماری از طرف دولت ایران به سفارت کبرای مصر منصوب شد. در شهریور 1326 ه.ش. به ایران بازگشت و در آبان 1327 به سمت سفیر کبیر ایران در ترکیه منصوب گردید. مدتی پس از آن برای معالجه به آمریکا رفت ولی مداوا مؤثر نگشت و درگذشت. وی از خدمتگزاران ادب فارسی است. به زبانهای فرانسوی و انگلیسی و عربی احاطه داشت و به افکار بزرگان باختر آشنا بود، به آثار آناتول فرانس علاقه داشت و سه کتاب او را به فارسی روان ترجمه کرد: داستان طائیس، عصیان فرشتگان، بریان‌پزی ملکه‌ی سبا. دکتر غنی علاقه‌ی شدیدی به حافظ داشت و درباره‌ی او تحقیق بسیار به عمل آورد و طرح یک دوره بنام «بحث در آثار و افکار و احوال حافظ» را ریخت که جلد اول آن راجع به تاریخ عصر حافظ یا تاریخ مفصل فارس و مضافات و ایالات مجاور آن در قرن هشتم و جلد دوم آن که راجع به تاریخ تصوف در اسلام و تطورات و تحولات مختلف آن از صدر

اسلام تا عصر حافظ است به چاپ رسیده. از آثار دیگر اوست: رساله در شرح احوال و آثار ابن سینا، معرفةالنفس، شرکت در تصحیح رباعیات عمر خیام با مرحوم فروغی، شرکت در تصحیح تاریخ بیهقی با دکتر فیاض، شرکت در تصحیح دیوان حافظ با محمد قزوینی (مجله‌ی دانش 1331 شماره‌ی 10 و 11، لغ.).

(ح 1331 -1272 ش)، پزشک، نویسنده و مترجمم. در سبزوار به دنیا آمد و تحصیلات مقدماتی را در آن شهر گذراند. پس از فوت پدر همراه دایی‌اش به تهران آمد و تحصیلات متوسطه را در مدرسه‌ی دارالفنون به پایان رساند. وی برای ادامه‌ی تحصیلات در رشته‌ی طب به بیروت اعزام و در 1297 ش دوره‌ی دانشکده‌ی پزشکی آنجا را به پایان رسانید. بعد به ایران آمد و پس از سه سال اقامت در سبزوار به فرانسه سفر کرد. پس از یک سال و اندی به وطن مراجعت نمود و پس از چندی دوباره به فرانسه رفت و در 1307 ش مجددا به ایران بازگشت و در سبزوار و مشهد به طبابت پرداخت. پس از مدتی طبابت را کنار گذاشت و به کارهای سیاسی روی آورد. وی در دروه‌های دهم تا سیزدهم از جانب مردم مشهد به نمایندگی مجلس منصوب گردید و در ضمن در دانشکده‌ی طب و علوم معقول و منقول و روانشناسی تدریس می‌کرد. مدتی نیز سفیر ایران در کشورهای ترکیه و مصر بود. سرانجام در ایالات متحده از دنیا رفت. دکتر غنی در طول حیات خود کتبی چند تألیف و ترجمه کرده است. از آثار وی: «ابن‌سینا»؛ «بحث در آثار و افکار و احوال حافظ»، شامل دو قسمت، قسمت اول «تاریخ عصر حافظ یا تاریخ فارسی و مضافات و ایالات مجاوره در قرن هشتم» و قسمت دوم «تاریخ تصوف در اسلام و تطورات و تحولات مختلفه‌ی آن از صدر اسلام تا عصر حافظ»؛ «بحثی در تصوف»؛ «بحث در سیاست»؛ «معرفه النفس»؛ «عصیان فرشتگان»، ترجمه؛ «تائیس»، ترجمه؛ «بریان‌پزی ملکه‌ی سبا»، ترجمه.[1]

برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد دوم)

منابع زندگینامه :[1] آینده (س 7، ش 7، ص 503 -502، س 8، ش 1، ص 62 -59)، بحث در آثار و افکار و احوال حافظ، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (29 -25 / 5)، شرح حال رجال (179 / 5)، مؤلفین کتب چاپی (899 -897 / 4)، یغما (س 24، ش 10، ص 606 -599).

غیاث طبیب، غیاث‌الدین محمد

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س نهم ق)، طبیب. وی مؤلف «قوانین العلاج» در طب است که آن را در سال 871 ق به پایان رسانید و سپس خلاصه‌ای از آن را به نام «زبده قوانین العلاج» پرداخت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (274).

فاتحی بروجنی، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: عولم پزشکی تهران
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فارسانی مالکی، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:1312، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوارش، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از سنت‌لوئیس تگزاس آمریکا در سال 1361، فوق تخصص بیماریهای گوارش از تگرازس آمریکا در سال 1364.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اصفهان از سال 1349.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی کانسرمری در اصفهان، تدریس دروس گوارش و بیماریهای داخلی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تشخیص و درمان بیماریها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
گوارش، بررسی سرطان مری در اصفهان و حومه اطراف، اثر مسمومیت حاد تریاک بر روی کبد، خونریزی دستگاه گوارش و نقش اندوسکوپی در درمان آن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فارسی ابوالخیر، تقی‌الدین محمد، محمدتقی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف بعد از 940 ق)، ریاضیدان، منّجم، ادیب، پزشک و شاعر شیعی، متخلص به فهمی. در شیراز می‌زیست و نزد میر صدرالدین محمد دشتکی شیرازی و فرزند وی میر غیاث‌الدین منصور دشتکی به فراگیری دانش پرداخت. از آثار چاپی او: «آداب السلطنة»، به فارسی؛ «حل التقویم»، به فارسی در نجوم و هیئت. آثار خطی او: «الاحکام الاحکام»، در نجوم به فارسی؛ «اسامی العلوم و اصطلاحاتها» به فارسی در فضیلت علم، حکمت، آداب تعلیم و تعلم، اخلاق و صفات؛ «آغاز و انجام»؛ «طلیعة العلوم»؛ به عربی؛ «بستان الادب»؛ «خلاصه‌ی طلیعة العلوم»، به عربی در علوم ادبی، تفسیر، تصوف و طریقت، حکمت، اخلاق و ریاضیات؛ «انتخاب حل التقویم»؛ «انیس الاطباء»؛ «رساله در هیئت»، به فارسی؛ «رسالة فی حساب القمر»؛ «زبدة الصرف»؛ «شرح رساله‌ی هیئت»؛ «طالع‌نامه»؛ «معرفة سمت القبلة».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (406/9)، تاریخ نظم و نثر (386)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (96/1)، الذریعه (180 ،135 /15 ،67/7 ،359 -358 ،10 -9 /2 ،292 -291 ،36 -35 /1)، ریحانه (94/7)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 81/10)، کشف الظنون (115)، معجم المؤلفین (258/11).

فارسی، ابوالعلاء

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 380 ق)، طبیب. وی در دوران سلاطین آل‌بویه می‌زیست و با علی بن عباس مجوسی اهوازی، ابوماهر، موسی بن یوسف شیرازی و ابن مندویه اصفهانی معاصر بود. در زمان سلطان‌الدوله در شیراز مشغول طبابت بود و پس از انقراض دولت آل‌بویه به خدمت سلاطین غزنوی، خاصه مسعود پرداخت. وی به حذاقت و حسن درمان معروف بود. تألیف طبی از وی دیده نشده، اما، در باب معالجات و درمانهایی که کرده، در بعضی از تواریخ حکایاتی آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان نامی پارس (159 -157)، تاریخ الحکماء قفطی (553)، تاریخ طب (668 -667 /2)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوالعلاء)، نامه‌ی دانشوران (18 -12 /3).

فاضل، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فخرایی، سید حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: نوزادان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شیراز در سال 1353، رزیدنت در کلینیک‌های مایو و اسکات اندوایت آمریکا از سال 1356 تا سال 1357، تخصصی نوزادان از بیمارستان سنت‌لوئیس دانشگاه واشنگتن آمریکا از سال 1357 تا سال 1359.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1369، تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
هیپوگلسمی دیررس نوزادان و کمبود موقت PTH، اندازه‌گیری بیلروبین آزاد خون در نوزادان مبتلا به زردی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 40 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی کودکان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای تنفسی نوزادان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
کودکان و نوزادان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فخرطباطبائی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فربود، عبدالرسول

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرخ‌نیا، فهیمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1324، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی بیهوشی با رتبه اول از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1356، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق بر روی داروی جدید میدازولام از گروه بنزودیازپین‌ها برای بیهوشی در بیماران مبتلا به سرطان در مورد 100 بیمار، استاد راهنمای 7 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بی حسی، بیهوشی در جراحی چشم، درمان درد در بیماران سرطانی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
تحقیق در زمینه بیهوشی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزاد، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی در سال 1358 (بورد تخصص ناسیونال)، فلوی جراحی از بیمارستان دانشگاهی اوپالای سوئد به مدت 4 ماه در سال 1370.
مرتبه علمی:
استادیار گروه جراحی مرکز پزشکی قائم دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1358، دانشیار گروه جراحی در سال 1366.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی، طرحهای کیست هیداتیک و لاپاراسکپی، استاد راهنمای 12 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
جراحی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزامی، بیژن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1340، تخصص در رشته فیزیکوشیمی و آنزیم‌شناسی از دانشگاههای آمریکا در سال 1347، فوق دکترا از دانشگاههای کالیفرنیا و نورت وستون آمریکا به مدت دو سال، تدریس در دانشگاه موریس ایالت نیجرسی به مدت دو سال.
مرتبه علمی:
استادیار در داشنکده پزشکی تهران گروه بیوشیمی از سال 1356 تا سال 1366، دانشیار از سال 1366 تا سال 1372، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1372.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اثر و مکانیسم آنتی‌پروتئازها در سرم خون ویروسی این ترکیبات در سرم خون مصدومین جنگی، مطالعه در ساختمان و مکانیسم مولکولی کالمودولین و بررسی آن در سرطان خون، اثر یونهای فلزی بر ساختمان آنزیمی و نحوه تشکیل لیگاند فلزی در آنزیم، ارائه روشی که توسط آن می‌توان عامل فعال ترکیب شونده با یون فلزی را در روی آنزیمها و پروتئین‌ها مشخص نمود، شناسائی کنفورماسیون کوآنزیمها و مولکولهای کوچک توسط روش ابدائی با بکارگیری یون فلزی در محلولها به توسط روش اسپکتروسکپی، شناسائی و معرفی دو آنزیم آلوستریک، شناسائی هفت ایزوآنزیم در سرم خون و شش ایزوآنزیم در بزاق شناسائی آمکه آنزیمهای گوارشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 35 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول شیمیائی فرآیندهای بیوشیمیائی، آنزیم‌ها، ساختمان مکانیسم و کاربرد آنزیمها، بیوشیمی فیزیک، اصول فیزیکی فرآیندهای شیمیائی.

مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 41، تعداد مقالات به زبان خارجی: 25
زمینه علمی مقالات:
مکانیسم واکنشهای آنزیمی، مکانیسم اثر کوآنزیمها مطالعه در پیوند یون‌های فلزی با آنزیمها، آنزیم و تغییرات مولکولی آنزیمها در بیماریهای گوارشی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرزانه، هادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرسام، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرشچیان، فضل‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ترمیمی دهان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرقانی‌زداه، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی دوماتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرمند، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروتن، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزانی، مینودخت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا در رشته غذا و تغذیه و رژیم غذائی از دانشگاههای ایالتی یونا و پنسیلوانیا در آمریکا، دریافت گواهی تغذیه بالینی از دانشگاه ایالتی پنیسلوانیا، دریافت گواهی آموزش در شیردهی از دانشگاه ایالتی کالیفرنیا در لوس‌آنجلس.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی وضع تغذیه در مادران و کودکان زیر 5 سال در برخی از نقاط ایران، بررسی وضع شیردهی در مادران مراجعه کننده به مراکز بهداشتی درمانی، بررسی وضع مواد مغذی در خون مادر و نوزاد، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تغذیه در دوران بارداری، مبانی تغذیه، تغذیه و رژیم غذائی در دوران‌های طبیعی، فیزیولوژی و اضطراری.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 11
زمینه علمی مقالات:
تغذیه، سوء تغذیه، ارزیابی وضع تغذیه کودکان و مادران، شیر مادر.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزنده، اقدس

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی فک و دهان، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران، فوق دکترا در رشته پاتولوژی فک و دهان از دانشگاه لومالیزا در کالیفرنیای آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پاتولوژی فک و دهان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پاتولوژی فک و دهان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
ضایعات و خصوصا تومورهای حفره دهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزنده، بهرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی.، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فروزین، طهمورث

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهاد، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهاد، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی علوم پزشکی اصفهان، گذراندن دوره فلوشیپ قلب و عروق در انستیتو کارایولوژی لندن در سال 1345.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بخش داخلی در سال 1343، دانشیار بخش قلب و عروق دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1351، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیمایهای قلب و عروق، استاد راهنمای 23 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
قلب و عروق، صداها و سوفل‌های قلبی، نبض شریانی، نبض وریدی، فشار وریدی و مضرات آن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
پلولیپوز روده‌ای و کیست هیداتیک قلب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهادی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1328، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی و سر و گردن.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1359، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گوش و حلق و بینی و جراحی سر و گردن، مسئول پروژه کاشت حلزون شنوائی در ایران، بررسی عوامل میکروبی هوازی و بی‌هوازی عفونت‌های گوش میانی، بررسی اثر اولتراسوند در درمان سینوزیت‌های مزمن، تحقیق در مورد اختلالات تکلمی و اصلاح گفتار با اعمال جراحی حلق، بررسی F.N.A توده‌های گردنی، گفتار درمانی و بررسی عوامل میکروبی در سینوزیتها، استاد راهنمای 8 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سنیوزیتهای عفونی، کاربرد بالینی روش ABR و الکتروکوکلئوگرافی در تشخیص بیماریهای سیستم شنوائی و تشریح (آناتومیک) جراحی استخوان تمپان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
پزشکی و بخصوص در مورد گوش و حلق و بینی و جراحی گردن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهودی، ابوالحسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1303، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1332، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از بخش مرحوم دکتر محمد قریب در سال 1346.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آلرژی به شیر گاو و مقایسه با شیر مادر، تاگومیتوز و آلرژی به شیر گاو، اندازه‌گیری ایمونوگلبولین اطفال ایرانی، مقایسه NBT و Killing در بیماران CCD، آلرژی به پنیسیلین در کودکان، اندازه‌گیری ارقام طبیعی فونکسیون تنفسی از 6 ساله تا 20 ساله، مطالعه بیماران مبتلا به عیب اولیه مژکها (PCD)، مطالعه آلرژیهای هوائی کرج و تهران، راه اندازی آزمایشگاه ایمونولوژی و آلرژی توام با بخش ایمونولوژی و آلرژی بالینی کودکان، روشهای ایمونوفلورسانسی در ایمونولوژی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 11
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهایی کودکان، ایمونولوژی کودکان، بیماریهای شایع آلرژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
اکثرا در رابطه با پژوهش در زمینه ایمونولوژی و آلرژی می‌باشند.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهودی، محمود

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرهی، فرج‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده:داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریب اصفهانی، عبدالغفار

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به فریب. پدرش از افاضل اصفهان بود.وی تصحیلات خود را در اصفهان و سپس در تهران به پایان رسانید و در هیجده سالگی جامع علوم ادبی بود. او از علوم معقول و منقول نیز بهره داشت و در علم طب ماهر بود. صاحب «مجمع الفصحا» آورده که: «... از فرط کیاست طرز معالجه جدید اطبای فرهنگ را مزید طب قدیم کرده...». وی قصیده را نیکو می‌سرود و در خط نستعلیق سرآمد اقران خود بود. او ابتدا خطاط و سپس فریب تخلص می‌کرد. از آثار وی: رساله‌ی درباره‌ی «بیماری وبا»، به عربی؛ منظومه‌ای در «تشریح»، به فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (405 -404 / 2)، حدیقه الشعراء (1374 -1372 / 2)، الذریعه (96 / 23 ،829 / 9)، فرهنگ سخنوران (707 -706)، مجمع الفصحا (828 -820 / 5).

فرید حسینی، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آلرژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرید معیر، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتوبیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی در سال 1343، دکترای تخصصی در رشته انگل‌شناسی پزشکی و دریافت مدرک M.P.H رشته پاتوبیولوژی.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انگل‌شناسی پزشکی و کاربرد آن، استاد راهنمای 25 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
انگل‌شناسی پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فرید، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی با رتبه ممتازی از دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1341، دیپلم تخصصی داروسازی صنعتی از دانشگاه مونپلیه فرانسه در سال 1349.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد نمونه در سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
داروهای صنعتی، داروسازی و داروشناسی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 62 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
داروسازی و داروسازی صنعتی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 60، تعداد مقالات به زبان خارجی: 11
زمینه علمی مقالات:
داروسازی صنعتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریدن اصفهانی، رحمت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی داخلی از ایران و گذراندن فرصت مطالعاتی و تحصیلات تکمیلی در انگلستان.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز در سال 1361، و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز از سال 1371 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش، بیماریهای کبد و مجاری صفراوی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر یک پایان‌نامه کارشناسی و بیش از 10 پایان‌نامه دکترای عمومی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش، سیستم آندوکرینی مؤثر بر دستگاه گوارش، دهان و دندان و بررسی‌های آماری آندوسکوپی با مقایسه با کشورهای دیگر و ارزیابی علمی آنها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فریدونی، هورچیترا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فسایی فارسی، ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1290 ق)، طبیب و شاعر. مشهور به میرزا آقای طبیب. اهل فسا و از اطبای معروف زمان خود بود. که در کنار شغل طبابت شعر نیز می‌سرود از اوست:

ز هشیاری نبستم هیچ طرفی
بکن ساقی ز جام باده مستم

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فرهنگ سخنوران (17)، مرآت الفصاحه (32).

فسایی، حسن حسینی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1316 -1237 ق)، مقحق، مفسر، ادیب، صوفی، شاعر و طبیب. از سادات دشتکی شیراز بود. در فسا به دنیا آمد. در کودکی پدر و مادر خویش را از دست داد و تحت سرپرستی مادربزرگ و برادر به کسب علم و ادب پرداخت. در خدمت میرزا ابوالحسن مجتهد فسایی ابتدا علوم را و بعدها «شرح هدایه»، «شرح تجرید» و «معالم الاصول» و «مطول» را فرا گرفت. سپس نزد میرزا محمد علی واحدالعین «مفاتیح الشرایع» فیض کاشانی را، در فقه، خواند. بعد از آن سفری به اصفهان داشت. پس از بازگشت به شیراز مدتی نزد شیخ مهدی کجوری مازندرانی شاگردی کرد و کتب ریاضی را فراگرفت. میرزا حسن علم طب را نیز در خدمت میرزا سید علی نیاز و حاجی میرزا بابا حکیم‌باشی اصفهانی آموخت. وی در 1279 ق سفری به تهران و یزد کرد و پس از بازگشت به شیراز به معالجه‌ی بیماران پرداخت و شهرتی کسب کرد. چنان که پزشک مخصوص سلطان اویس میرزا احتشام‌الدوله پسر فرهاد میرزا معتمدالدوله شد. از آثار وی: «فارسنامه ناصری»؛ «تفسیر حسن»؛ «تحفه احتشامی»، دراندرز و نصایح، به نظم؛ «نقشه مملکت فارس».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (257 -251 / 2)، سبک‌شناسی (365 / 3)، سرآمدان فرهنگ و تاریخ (289 / 1)، شرح حال رجال (342 / 1)، فارسنامه ناصری (42 -13 / 1)، فرهنگ سخنوران (258)، المآثر و الآثار (204)، مؤلفین کتب چاپی (541 -540 / 2)، یادگار (س 3، ش 4، ص 71 -68).

فشارکی، رحیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فضلی‌بزاز، صدیقه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1327، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی شیمی از دانشگاه فردوس مشهد در سال 1349، کارشناسی ارشد شیمی داروئی از دانشگاه لاف‌برا انگلستان در سال 1358 و دکترای میکروب‌شناسی داروئی از دانشگاه لاف‌برا انگلستان در سال 1360.
مرتبه علمی:
استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1361.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی تولدی سایدگلوتامیک به روش تخمیری، بررسی تهیه دیسک آنتی‌بیوتیک، بررسی اثر ضد میکروبی کلماستین، بررسی اثر ضد میکروبی دیکلوفناک، بررسی اثر ضد میکروبی داروهای بیحسی موضعی، بررسی اثر ضد میکروبی عصاره‌های گیاهان خراسان، تدریس دروس شیمی و ریاضی، میکروب‌شناسی عمومی، کنترل میکروبی دارو، فرآورده‌های دارویی بیولوژیک، شیمی داروئی، روشهای نوین تجزیه دستگاهی، زبان تخصصی در دانشگاه مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
میکروب‌شناسی داروئی، جزوات درسی در زمینه میکروبی‌شناسی عمومی، کنترل میکروبی دارو و فرآورده‌های دارویی بیولوژیک.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
میکروب‌شناسی داروئی، ارزیابی اثر ضد میکروبی آمیکاسین و مقایسه آن با سه آمینوگلیکوزدیدیگر، بررسی اثر ضد میکروبی داروهای بیحس کننده موضعی، تحقیق در مورد اثر آنتی بیوتیک‌های مختلف برپنوموکوک و پیدایش انواع مقاوم به پنی‌سیلین، مواد ضد میکروبی در خمیر دندان و

بررسی آلودگی میکروبی در آسایشگاه جانبازان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فغفور لاهیجی، محمد حسین

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1030 / 1029 ق)، دانشمند، طبیب، موسیقیدان و شاعر، متخلص به فغفور. در ابتدا رسمی تخلص می‌کرد و زمانی که به هند رفت تخلص فغفور را برگزید. وی گاهی میر نیز تخلص می‌کرد. محمد حسین از سادات لاهیجان گیلان بود. دوران جوانی را در همان ولایت به فراگیری دانش و ادب به ویژه دانش پزشکی گذراند.علم طب را نزد دایی خود، حکیم تاج‌الدین حسین، آموخت و بیشتر کتابهای مربوط به علم طب را مطالعه کرد و به همین جهت او را حکیم نیز گفته‌اند. وی در زمینه‌ی ادبیات فارسی و عربی، خط، شطرنج، علم ادوار و موسیقی نیز تبحر داشت. در اوایل عمر به خدمت خان‌احمد گیلانی که خود شاعر و مشوق شاعران و عالمان بود رسید و منظومه «شهر آشوب» را در آن زمان به نظم درآورد. سپس به گرجستان،آذربایجان و اصفهان مسافرت کرد. در اصفهان با حکیم شفایی آشنا شد. در زمان شاه‌عباس مورد توجه علی قلی خان شاملو که دیوان بیگی و ایشیک آقاسی پادشاه بود قرار گفت. وی مسافرتی هم به هند داشت و در اگره مدتی در خدمت حکیم علی گیلانی از پزشکان معروف ایرانی در هند بود. در هند با خان‌خانان عبدالرحیم‌خان ملاقات کرد و تحت ملازمت وی قرار گرفت و به وساطت وی از مقربان شاهزاده پرویز شد و در مدح او اشعار زیادی سرود. فغفور در الله‌آباد بر سر راه آگره درگذشت. از آثار وی: رسالاتی در «موسیقی»؛ رساله در «حساب اصابع»؛ «دیوان» شعر، در چهار هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (845 -843 / 2)، احوال و آثار خوشنویسان (705 / 3 ،576 -575 / 2)، ایضاح المکنون (522 / 1)، تاریخ ادبیات در ایران (1031 -1024 / 5)، تاریخ نظم و نثر (414)، تذکره‌ی نصرآبادی (244 -243)، تذکره‌ی میخانه (471 -543)، الذریعه (841 -840 ،358 / 9)، سرو آزاد (38 -37)، فرهنگ سخنوران (715)، کاروان هند (1044 -1028 / 2)، لغت‌نامه (ذیل/ فغفور گیلانی)، مآثر رحیمی (927 -901 / 4)، مجمع الخواص (234 -233)، نامها و نامدارهای گیلان (375).

فقیهی حکم‌آبادی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1305، مرتبه علمی: استاد، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دکترای تخصصی چشم پزشکی از مرکز پزشکی فارابی در سال 1332.
مرتبه علمی:
دانشیار در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1334، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
عوارض چشمی، درمان تراخم با الکتروکواگوسیون، ضایعات قرنیه در تراخم، گلوکوم حاد و درمان آن راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
جدیدترین طرق معالجه تب خال قرنیه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فلامرزیان، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فلسفی کازرونی، محمد

قرن:8
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمد بن عبداللّٰه بن محمد مظفرالدین حمیدالدین بن سعدالدین امامی فلسفی کازرونی از علماء امامی مذهب فلسفی مشرب و اطباء قرن نهم هجریست وی در 870 از دنیا رفته است.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

فلسفی نایینی حسینی، حسنعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، پزشک و نویسنده. از ابتدای جوانی به تحصیل علوم معمول زمان خود پرداخت. پس از آن به اصفهان سفر کرد و در مضحر میرزا باقر حکیم‌باشی یک دوره طب قدیم را گذراند و سپس در اواخر دوره‌ی مظفری به تهران آمد و به فراگیری زبان فرانسه و طب جدید پرداخت. او در فراگیری چشم پزشکی و علم تاریخ و جغرافیا تلاش بسیار کرد. اثر وی: «هفت مقاله‌ی فلسفی»، در لزوم دیانت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (3408 / 2)، مؤلفین کتب چاپی (683 -682 / 2).

فولادوند، بهزاد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

فیلسوف‌الدوله، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1243- ح 1322 ش)، طبیب. نخست لقب رکن الحکما داشت و بعدا به فیلسوف‌الدوله شهرت یافت. وی در خدمت سید علی سید الحکما و چند تن از اطبای نامی وقت هر دو قسمت علمی و عملی طب را تکمیل نمود و طب جدید را نزد دکتر طولوزان فرانسوی فراگرفت. سالها در تبریز به وظائف مداوا و معالجه اشتغال داشت. در اواخر عمر از تبریز به قم رفت و ریاست بیمارستانی را بر عهده گرفت. عاقبت به مشهد مقدس رضوی مهاجرت نمود و در آنجا وفات یافت وی طبیب مخصوص محمدعلی میرزای ولیعهد نیز بود.از تألیفات وی: «تاریخ تبریز»؛ «الجدریه»؛ «الجذامیه»؛ «حاشیه‌ی تحریر اقلیدس»؛ «مطرح الانظار فی تراجم اطباء الاعصار»؛ «معرفه السموم ناصری»؛ «مفتاح الادویه»؛ «گریپ»، رساله در مرض آنفولوآنزا.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (385 -384 / 4)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (154 / 5)، مؤلفین کتب چاپی (750 -749 / 3).

قاسم‌زاده، حبیب‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی روانشناسی از دانشگاه تهران در سال 1347، دکترای روانشناسی رشد از آمریکا در سال 1355.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق درباره ثبات آزمون ترستون، پسیکو پاتولوژی کودکان، پرخاشگری در کودکان، تحلیل چند متغیری افسردگی در کودکان، آزمون Gestalt-Bender در تشخیص عقب ماندگی ذهنی و رشد طبیعی کودکان، تکنیک افتراق معنایی درباره ساختار روانشناسی کلمه، رشد اخلاق در کودک، ارتباط شیوه‌های کودک پروری با اختلالهای رفتاری کودکان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روان‌شناسی زبان، شناخت، تفکر، رفتار درمانی، شناخت درمانی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 32، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
رفتار درمانی، شناخت درمانی، روان درمانی، مفاهیم عمده روان‌شناسی، نوروپسیکولوژی، روان‌شناسی زبان، متدولوژی، اعتیاد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی سعیدی، کبری

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1320، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه Dowstate Med.center نیویورک آمریکا به مدت سه سال.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیهوشی، مراقبت‌های ویژه، تحقیق در مورد Pine Mechanism، استاد راهنمای 6 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
طب، بیهوشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
بیهوشی، مراقبت‌های ویژه، تحقیق در مورد مکانیسم ایجاد درد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی سعیدی، کیومرث

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته پاتوبیولوژی (میکروبیولوژی) و ماستر بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1361.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1361، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
میکروباکتریومها (سل، جذام و میکروباکتریومهای محیطی) عفونتهای روده‌ای، عفونتهای تنفسی، پیشگیری بیماری جذام در آذربایجان شرقی، گیلان و خراسان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 22 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
میکروباکتیومهای محیطی در ایران، بیماری زائی میکروباکتریومهای محیطی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
میکروباکتریومها (سل، جذام و میکروباکتریومهای محیطی)، عفونت‌های روده‌ای، عفونت‌های تنفسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاضی نوری، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
گذراندن دوره یک ساله دکترای دندان پزشکی و اندودانتیکس در دانشگاه ایلینویز در شیکاگو آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار گروه اندودانتیکس دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای پالپ و پری‌اپیکال، میکروبیولوژی در اندودانتیکس، آناتومی داخلی دندانها، مقایسه آماری درمان اندودانتیکس، استاد راهنمای 22 پایان‌نامه دکترا و 5 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آناتومی داخلی دندانها و طرز تهیه حفره‌های اندودانتیک.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
اندودانتیکس.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قاینی، سبحانعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1265 / 1260 ق)، فقیه، متکلم، فیلسوف، ریاضیدان، طبیب، محقق، نویسنده و شاعر. معروف به فاضل سبحانعلی‌خان. وی در شهر لکنهو ساکن و از امیران و مراجع علمی، سیاسی و اجتماعی این شهر بود. او علاوه بر امر تدریس به امور سیاسی نیز می‌پرداخت. مدتی وزیر و مشاور حیدر پادشاه بود و سایر حکام هند، همچون یمین‌الدوله سعادت علی‌خان به او ارادت می‌ورزیدند. میرزا محمدعلی کشمیری (م 1309 ق) وی را از شاگردان شریف‌العلماء محمد شریف ابن ملا حسنعلی مازندرانی (م 1246 ق) ذکر کرده است. وی در هند درگذشت و طبق وصیتش پیکرش به کربلا منتقل و در آنجا دفن شد. از آثارش: «شرح حدیث الاثره»؛ «شرح حدیث الثقلین»؛ «شرح حدیث الحوض»؛ «الوجیزه»، در علم کلام و اصول دین به فارسی؛ «لطافه المقال»، که در رد اعتراضات فاضل رشید نگاشت و فاضل رشید این کتاب را در تحت نام «ایضاح لطافه المقال» پاسخ گفت و فاضل سبحانعلی‌خان کتاب «فذلکه الکلام» را در جواب «ایضاح» نوشت. جواب رساله‌ی «مکاتیب» حیدرعلی فیض‌آبادی؛ «فیوضات سحبانی»؛ «فضائح البخاری فی صحیحه»، در مورد نویسنده و متن کتاب «صحیح» بخاری و روایات جعلی آن، که به فارسی است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان قائن (209 -207)، الذریعه (50 -49 / 25 ،323 / 18 ،249 ،130 / 16 ،198 ،195 ،187 -186 / 13 ،211 / 10)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 597 -596 / 13).

قائم‌مقامی هزاوه،محمدامین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: مغز و اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قائم‌مقامی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1323، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان، پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندان پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1346.
مرتبه علمی:
استادیار رشته بیماریهای دهان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1353، دانشیار در سال 1364، و استاد رشته بیماریهای دهان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1370.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
دندان پزشکی عمومی، بیماریها و ضایعات مخاط دهان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 38 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای مخاط دهان، تشخیص مخاطی،کاربرد داروها و آنتی‌بیوتیک‌ها در درمان بیماریهای مخاط دهان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 14، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای دهان و دندان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قائمی، ابوالقاسم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1290 ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان شرف به پایان رساند و از دانشکده‌ی پزشکی فارغ‌التحصیل شد. بعد از فراغت از تحصیل عهده‌دار مشاغلی چند از جمله: ریاست درمانگاه، ریاست بخش وابسته‌ی سرم‌شناسی بود. اثر وی: «کیمیا پزشکی»، درباره‌ی پنی‌سیلین و موارد استعمال آن.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (2702 / 2)، مؤلفین کتب چاپی (277 -276 / 1).

قدسی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1279 ش)، پزشک و نویسنده. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه و پزشکی را در زادگاهش گذراند. چندی در سمت ریاست قرنطینه‌ی خوزستان به کار مشغول شد. در 1314 ش به پاریس عزیمت نمود. در انستیتو پاستور تحصیلات خود را تکمیل کرد. پس از بازگشت به ایران در انستیتو پاستور ایران به درمان بیماران مبتلا به هاری پرداخت و حاصل تحقیقات خود را در مجلات بین‌المللی منتشر کرد و به واسطه همان مقالات از طرف سازمان بهداشت جهانی به عنوان کارشناس بین‌المللی برگزیده شد. وی به کشورهای اروپا و آمریکا سفر کرد و در مراکز بهداشتی آن کشورها به تحقیق و مطالعه پرداخت و در بازگشت به ایران روش جدید مایه‌سازی ضد سل را در ایران مورد استفاده قرار داد. از جمله مشاغل وی: معاونت وزارت بهداری، نیابت ریاست انستیتو پاستور و ریاست بخش ب. ث. ژ بود. از آثار وی: «بیماری هاری و اقسام مختلف آن»؛ «درمان ضد هاری»؛ «سخنرانیهای پرفسور آندره لمی‌یر»، در دانشکده‌ی پزشکی تهران؛ «مایه‌کوبی بر ضد سل بوسیله ب. ث. ژ».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (2866 / 2 ،1397 ،572 / 1)، مؤلفین کتب چاپی (424 -422 / 6).

قربانی ثمین، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1309، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای حرفه‌ای داروسازی از دانشکده داروسازی دانشگاه تهران در سال 1337، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشگاه لیوپول انگلستان در سال 1353، و دکترای تخصصی انگل‌شناسی از دانشگاه تهران در سال 1354.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده داروسازی و دانشکده بهداشت از سال 1346، تا سال 1354، دانشیار دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران از سال 1354 تا سال 1364 و استاد دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی دانشگاه تهران از سال 1364 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس انگل‌شناسی پزشکی در دانشگاه تهران و مجتمع پزشکی طالقانی، کوکسیدهای بیماری‌زا توکسوپلاسموز در ایران، سرواپیدمیولوژی توکسوپلاسموز در ایران، بررسی سرولوژی توکسوپلاسموز در حیوانات، مطالعه روش‌های تشخیص آزمایشگاهی پنموسیستوزیس ریوی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 14 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 8
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
متون درسی پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 20
زمینه علمی مقالات:
توکسوپلاسموز، لیشمانیوز و مالاریا.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قربانیان، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرقره‌چی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1346، فوق تخصص از دانشگاه لوئی‌پاستور فرانسه در سال 1353.
مرتبه علمی:
استادیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1348 تا سال 1353، دانشیار جراحی دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1353 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی و جراحی عمومی، جراحی معده و دوازده.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
درمان جراحی زخم دوازده، ضربه‌های دست و انگشتان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تعداد متعددی مقاله به زبان فراسی در رشته جراحی، تعدادی مقاله در رشته جراحی به زبان فرانسه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قره‌باغیان، مهین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه تهران، دیپلم بیهوشی از کالج سلطنتی انگلستان.
مرتبه علمی:
دانشیار رشته بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
کاربرد داروهای مخلتف که در ضمن بیهوشی مصرف می‌شوند، مراقبت‌های مهم قبل از عمل و بعد از عمل، طب سوزنی، کاربرد درمانی داروها در ضمن عوارض بیهوشی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 14
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روش‌های بیهوشی عمومی و بیحسی موضعی، ICU و بخش مراقبت‌های ویژه تنفسی، سندروم نارسائی تنفسی، بیهوشی در بیماریهای غدد داخلی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
اثرات داروهای سراتید و آنالژزیک و کاربرد آنها در بیهوشی عمومی و بیحسی‌های موضعی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قره‌بیگلو، فیروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341، طی دوره‌های تخصصی در دانشکده پرشکی بردو فرانسه و طی دوره جراحی اطفال در انگلستان از سال 1348 تا سال 1351 و دریافت گواهی فوق تخصص جراحی اطفال از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در سال 1361، طی دوره کوتاه مدت جراحی کودکان و نوزادان در آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی‌های کودکان و نوزادان، استاد راهنمای 9 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی کودکان و نوزادان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
ضربه‌های قفسه صدری و پانکراس و جراحی‌های اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قریب ، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مرحوم دکتر محمد قریب در سال 1288 در یک خانواده مذهبی در تهران متولد شد. پدرش مرحوم علی اصغر از مردم گرکان از توابع آشتیان بود . دوران ابتدایی را در دبستان سیروس و متوسطه را در دارالفنون گذرانید. وی در سال 1306 شمسی در زمره اولین گروه دانشجویان ایرانی بودند که بری ادامه تحصیل در رشته پزشکی به فرانسه رفتند. وی در پایان سال اول در شهر رن فرانسه موفق به دریافت جایزه لابراتور تشریح دانشکده پزشکی شد. وی در سال 1314 نخستین ایرانی بود که توانست در کنکور انترنی بیمارستان پاریس موفق شود. رساله دکترای خودرا تحت عنوان ((وقفه تنفسی شیرخواران)) با درجه بسیار خوب گذرانید و در سال 1315 با دوشیزه زهرا قریب , دختر مرحوم آقا میرزا عبدالعظیم خان قریب ازدواج کرد و نتیجه این پیوند مبارک دو پسر ودو دختر می باشد. پسران ایشان به پزشکی اشتغال دارند. ازدواج نموده ودر سال 1317 به ایران بازگشت نمود. پس از طی نمودن دوره سربازی در سال 1319 به عنوان دانشیار طب اطفال در دانشگاه به فعالیت علمی مشغول گردید. وی ابتدا در بیمارستان رازی به اداره بخش اطفال مشغول شد و بعد از آن به بیمارستان هزار تختخوابی آمد و در آن بخش اطفال دایر نمود. وی در سال 1319 کتاب بیماریهای کودکان را به چاپ رساند و در سال 1335 با همکاری آقای دکتر اهری آن را با اطلاحات جدید تجدید چاپ نمود. دکتر قریب در سال 1321 به دریافت نشان عالی دولت فرانسه شد و در سال 1350 به عضویت هیئت مدیره انجمن بین المللی بیماریهای کودکان در آمد. همچنین در آخرین سالهای عمر وی موفق به نشان درجه اول فرهنگ از وزارت آموزش و پرورش شد.
وی در طول سالهای فعالیت علمی خود در کنگره های مختلف بین المللی در کشورهای مختلف از جمله فرانسه، آمریکا، کانادا، ژاپن، ترکیه و اتریش شد و عضویت چندین مجمع علمی بین المللی را برعهده داشت. ایشان اولین تعویض خون را در ایران انجام دادند و از بنیانگذاران انتقال خون در ایران بودند.
از مهمترین اقدامات ایشان بنیانگذاری و تأسیس اولین بیمارستان تخصصی کودکان یعنی بیمارستان مرکز طبی کودکان به همراه دکتر اهری بود که ایشان این اقدام را در زمان بازنشستگی خود انجام دادند. آنچه

دکترمحمد قریب را شاخص می نمود هوش سرشار, علاقه به فراگیری , قدرت کار واستقامت در مقابل مشکلات بود.
کلاس درس استاد که تقریبا همیشه بر بالین بیمار بود , درنوع خود مکتبی از پیشرفته ترین روشهای علمی کنونی به شمارمی رفت . استاد شاگرد را در برابر بیمار ومسایل وی قرار می داد , وی را به تفکر وتعقل وسخن گفتن وا می داشت وسپس راهنمایی می نمود.
مرحوم دکتر قریب در حین فعالیت علمی فعالیت سیاسی و اجتماعی نیز داشت به گونه ای که بارها در کلاس درس به اقدامات رژیم انتقاد نموده و پس از واقعه 28 مرداد 32 نیز بدنبال امضاء یک بیانیه به همراه 10 تن دیگر از اعضاء هیئت علمی دانشگاه مانند مهندس بازرگان، دکتر سحابی و دکتر نعمت الهی به دستور شاه از دانشگاه اخراج شدند که این موضوع باعث افزایش محبوبیت ایشان در بین دانشجویان و جامعه دانشگاهی شد.
مرحوم دکتر قریب در سال 1351 به هماچوری (دفع خون از دستگاه ادراری) مبتلا شدند که بعدها تشخیص کانسر مثانه داده شد و اقدامات درمانی انجام شده درایران و آمریکا تأثیر چندانی بر بیماری ایشان نداشته و سرانجام در روز سه شنبه اول بهمن ماه 1353 در بیمارستان مرکز طبی کودکان محل خدمت خود دار فانی را وداع کردند و طبق وصیت خودشان در قبرستان شیخان قم به خاک سپرده شدند. برای مراسم تدفین دکتر محمد قریب، آیت الله العظمی گلپایگانی نماز ایشان را قرات فرمودند. از جمله شاگردان ایشان می توان به دکتر ولایتی وزیر امر خارجه سابق اشاره کرد. روزگار قریب نام مجموعه تلویزیونی است که کیانوش عیاری درباره زندگی دکتر محمد قریب ساخته‌است.
برگرفته از کتاب :پایگاه راسخون
منابع زندگینامه :مرکز طبی کودکان
سایت پروفسور سلطان زاده
پایگاه عصر ایران

قریب، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1332، دکترای تخصصی کودکان و قلب کودکان از آمریکا در سال 1339.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1341، دانشیار در سال 1354، استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1350.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای کودکان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای کودکان و طب کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 23
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای کودکان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قزل اياغ، حسينقلی

قرن:14
جنسيت:مرد
مليت:ايران
(وف 1336 ش)، پزشک و نويسنده. تحصيلات پزشکی خود را در فرانسه به پايان رساند. چند دوره از طرف مردم سمنان و دامغان و جندق وکالت مجلس را به عهده داشت. از رجال علم و ادب و از پزشکان بنام بود و در مجله «يغما» مقالات از او به چاپ رسيده است. در اواخر عمر کتابهای خود را به کتابخانه‌ی دانشکده‌ی پزشکی و کتابخانه‌ی ملی اهدا کرد. آثار وی: «پزشکی قانونی»؛ «حفظ الصحه‌ی عملی يا کليد صحت»؛ «دستور مادران جوان»؛ «سوزاک».[1]
فرزند قربان‌خان، در 1254 ش متولد شد. پس از اتمام تحصيلات مقدماتی وارد مدرسه‌ی دارالفنون شد و به تحصيل فن پزشکی پرداخت و درجه‌ی دکترا گرفت و به طبابت مشغول شد. به هنگام نهضت مشروطيت، مشروطه‌خواهان را ياری می‌داد و با آنها حشر و نشر داشت و تدريجا در محافل اجتماعی و سياسی تهران اسم و رسمی پيدا کرد و با بزرگان و سياستمداران محشور و نزديک شد. در انتخابات دوره‌ی سوم مجلس شورای ملی، از سمنان به وکالت انتخاب شد و در مجلس به فرقه‌ی اعتدالی‌ها ملحق شد و در انتخابات هيئت رئيسه جزء هيئت مباشرت مجلس گرديد. در 1306 بنا به دعوت علی‌اکبر داور، به عدليه رفت و رئيس پزشکی قانونی شد. سالياني دراز در آن سمت بود و در دوره‌ی نهم مجددا از سمنان به وکالت رسيد. در ادوار دهم، يازدهم و دوازدهم نيز سمت خود را حفظ کرد. قزل‌اياغ مردی دانشمند و اديب بود. چندی نيز در فرانسه به تحصيل و تمرين پرداخت. در اواخر عمر از طبابت اعراض نموده و ايام خود را به مطالعه و معالجه می‌گذرانيد. در 1334 قريب پانصد جلد از کتابهای طبی خود را به کتابخانه‌ی مجلس اهدا نمود. وفات او در سال 1336 ش اتفاق افتاد. تاليفاتی نيز در رشته‌ی پزشکی از خود باقی گذاشت.
برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سياسی و نظامی معاصر ايران (جلد دوم)
منابع زندگينامه :[1] فهرست کتابهای چاپی فارسی (1429، 1179-1178، 606 / 1)، مؤلفين کتب چاپی (940 -939 / 2)، يغما (س 7، ش 10، ص 478).

قضائی، صمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1304، مرتبه علمی: استاد، رشته: پزشکی قانونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
تحصیلات عالی و تخصصی در رشته‌های پزشکی، پزشکی قانونی و اجتماعی.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی قانونی، طب کار و بهداشت حرفه‌ای، استاد راهنمای 20 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 8
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی قانونی، تروماتولوژی پزشکی قانونی، تعیین هویت و جرم یابی، معلولیت‌ها، بیماریهای ناشی از کار، مسمومیتهای عمده ناشی از کار، بیماریهای ناشی از عوامل فیزیکی و سرطانهای ناشی از کار.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 7
زمینه علمی مقالات:
طب کار و پزشکی قانونی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قطان مروزی، عین الزمان، ابوعلی حسن

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(548 -465 ق)، حکیم، ریاضیدان و ادیب. اصل وی از بخارا بود. در مرو به دنیا آمد. در طب، ریاضیات، ادبیات و علوم دینی سرآمد ولی اشتغال وی بیشتر در علم طب بود. او از شاگردان ابوالعباس لوکری بود. وی در فتنه‌ی غزان کشته شد. قطان در عروض، انساب، طب، هیئت و ریاضی تألیفات متعدد دارد. مهمترین اثر ریاضی او کتاب «گیهان شناخت» یا «کیهان شناخت» و «اختر شناخت» است. از دیگر آثارش: «الدوحه»، در انساب؛ «رسائل»، در طب.[1]

مروزی، عین‌الزمان ابوعلی حسن بن علی؛ ریاضی‌دان و طبیب و فیلسوف قرنهای پنجم و ششم. اصل وی از بخارا بود و او خود به سال 465 در مرو ولادت یافت. تحصیلات علمی وی نزد لوکری (ه.م) صورت گرفت و او در مرو می‌زیست تا در 548 در فتنه‌ی غزان به دست آنان کشته شد. قطان در طب و علوم اوایل و ریاضیات و ادبیات و علوم دینی سرآمد زمان خود بود، ولی بیشتر به طب علاقه داشت و در مرو دکانی داشت که در آن به طبابت مشغول بود. مهمترین اثر ریاضی او «گیهان شناخت» (ه.م) است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] الاعلام (220 -219 / 2)، تاریخ ادبیات در ایران (967 -965، 313 -312، 294 / 2)، تاریخ علوم و فلسفه ایرانی (587)، تاریخ نظم و نثر (127)، تتمه‌ی صوان الحکمه (91)، الذریعه (255 -254 / 18 272، -271 / 8)، کارنامه‌ی بزرگان (265)، معجم المؤلفین (260 / 3).

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(710 -634 ق)، طبیب، ریاضیدان، منجم، فیزیک‌دان، فیلسوف، عالم اشعری شافعی و مفسر. معروف به قطب شیرازی و ملقب به علامه. در شیراز به دنیا آمد. پدرش ضیاءالدین مسعود پزشک و مدرس طب در بیمارستان مظفری شیراز و در همان حال از بزرگان فرقه سهروردیه بود. قطب‌الدین محمود علم طب را نزد پدر و عموی خود فراگرفت. خرقه‌ی تصوف را در ده سالگی از دست پدر خود پوشید و از نجیب‌الدین علی بن بزغش شیرازی نیز خرقه گرفت. در چهارده سالگی پدرش فوت کرد و او به جای پدر به عنوان چشم‌پزشک در بیمارستان شروع به کار نمود. وی قرائت و شروح «قانون» را نزد استادان شیراز فراگرفت. چندی نیز شاگرد نجم‌الدین کاتبی قزوینی بود. سپس به مراغه رفت و در آنجا علم هئیت و «اشارات» ابن‌سینا را در خدمت خواجه نصیرالدین‌طوسی آموخت و نزد آن استاد و به یاری او به حل مشکلات «قانون» توفیق یافت. او همچنین سفرهایی به خراسان، عراق عجم، بغداد و روم داشت. در قونیه به خدمت صدرالدین قونیوی رسید و علم شریعت و طریقت را نزد او فراگرفت. قطب‌الدین شیرازی از دانشمندان جامع و بزرگ، و در معقول یگانه زمان خود بود. او در طب و ریاضیات و نجوم و حکمت و موسیقی دست داشت و در نظم و نثر پارسی و عربی دارای مهارت کامل بود. عده‌ای از رجال علم و دانش در محضر او شاگردی کرده‌اند. از جمله شاگردان وی: قطب‌الدین رازی، کمال‌الدین فارسی و نظام‌الدین اعرج بودند. قطب‌الدین در اواخر عمر در تبریز سکنی گزید و در همان جا درگذشت و در مقبره‌ی چرنداب تبریز در کنار قاضی بیضاوی دفن شد. از آثارش: «دره التاج لغره الدیباج/ الدباج»، معروف به «انموذج العلوم»، به فارسی؛ که به خواهش امیر دباج، پادشاه اسحاق‌وند گیلان، تألیف کرد؛ «تحفه‌ی شاهی»، در علم هئیت، به فارسی؛ «نهایه الادراک فی درایه الافلاک»، در علم هئیت، به فارسی؛ «اختیارات مظفری»، در هیئت و نجوم؛ «شرح حکمه الاشراق»؛ «شرح مفتاح العلوم» سکاکی، قسمت سوم؛ شرح «مختصر الاصول» حاجبی؛ «فتح المنان فی تفسیر القرآن»، در حدود 40 مجلد؛ «مشکلات التفاسیر».[1]
شیرازی، محمود بن مسعود بن مصلح فارسی کازرونی اشعری شافعی مکنی به ابوالثناء، دانشمند معروف (ف. تبریز 710 یا 716 ه.ق). وی نزد

نصیرالدین طوسی علم آموخت و سپس به روم (آسیای صغیر) رفت و نزد صدرالدین قونوی تلمذ کرد و قاضی سیواس، ملطیه و زارالشام گردید و سپس در تبریز ساکن شد و در امر رصدخانه با خواجه نصیر همکاری داشت. وی در اغلب علوم عصر مانند طب و نجوم و حکمت و موسیقی تبحر و نیز ذوق ادبی و قریحه‌ی شعری داشت. او راست: شرح قانون ابن‌سینا، شرح حکمةالاشراق، درةالتاج شامل علوم حکمی به فارسی، التحفةالشاهیة، ترجمه‌ی تحریر اقلیدس، شرح مفتاح العلوم سکاکی، نهایةالادراک فی درایةالافلاک.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1] آثار عجم (328)، الاعلام (66 -65 / 8)، تاریخ ادبیات در ایران (1230 -1227 / 3)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (476 -460)، تاریخ گزیده (702 -701)، تاریخ نجوم اسلامی (53 -52)، تاریخ مغول (507 -506)، تاریخ نظم و نثر (148 -147)، تذکره‌ی روز روشن (662 -661)، حبیب السیر (117 -116 / 3)، دائره‌المعارف فارسی (2059 / 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (214 -205 / 4)، الذریعه (884 / 9)، روضات الجنات (129 / 8)، ریحانه (472 -470 / 4)، زندگینامه‌ی ریاضی‌دانان (354 -351)، شخصیت‌های نامی (395 -394)، شرح و بررسی زندگانی و معرفی آثار علامه قطب‌الدین رازی ورامینی (96 -94)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 214 -212 / 8)، العبر (25 / 4)، فرهنگ سخنوران (472)، کشف الظنون (1695،1985، 1235، 738، 367، 35)، الکنی و الالقاب (73 / 3)، لغت‌نامه (ذیل/ قطب‌الدین شیرازی)، مجمل فصیحی (ذیل/ سال 710)، مرآت الفصاحه (504 -501)، معجم المؤلفین (203 -202 / 12)، مؤلفین کتب چاپی (91 -89 / 6)، هدیه الاحباب (219)، هدیه العارفین (407 -406 / 2)، هفت اقلیم (209 -208 / 1).

قفقازی، تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قلمبر، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی بیولوژی و کارشناسی آموزش از دانشگاه تهران، کارشناسی و کارشناسی ارشد در میکروبیولوژی، دکترا در رشته میکروبیولوژی و بیوشیمی، فوق تخصص در متابولیسم میکروبی از دانشگاه میشیگان در سال 1342، فوق تخصص در آنزیم شناسی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1346، فوق تخصصی بیولوژی مولکولی از دانشگاه کلرادو در سال 1367.
مرتبه علمی:
استاد مدعو در بیوشیمی در دانشگاههای جانزهاپکینز، تنسی، کلرادو، کالیفرنیا، بنیاد اسکریپز و هاروارد استاد بیوشیمی میشیگان در سالهای 1364 -57، استاد بیولوژی مولکولی دانشگاه تمپل، استاد بیوشیمی دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
متابولیسم میکروبی، بیوسنتز پوسته خارجی میکروبها، آنزیم‌های باکتریوفاژها، بیولوژی مولکولی بیماری دیابت کودکان، ایمونوشیمی بیماری دیابت، ژنهای مربوط به کلروپلاتس و میتوکندری‌ها، جداسازی و تخلیص آنتی‌بیوتیک‌ها، جداسازی و تخلیص چهار آنزیم در مسیر متابولیسم L- fucose استاد راهنمای 2 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 4
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی تجربی عمومی، بیوشیمی تجربی بالینی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 89
زمینه علمی مقالات:
آنزیم‌شناسی، بیولوژی مولکولی بیماری دیابت، ایمونوشیمی، ژنتیک

مولکولی، بیوسنتز و ساختمان شیمیائی پوسته خارجی میکروبها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قمری بخاری، ابومنصور حسن

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 380 ق)، طبیب. در قسمت علمی و عملی طّب مهارتی بسزا داشت و در زمان سامانیان می‌زیست. شیخ ابوعلی سینا نزد وی درس خواند. برخی نوشته‌اند که او نزد ابن‌سینا شاگردی کرد که درست نیست.
از جمله تألیفات وی: «علل العلل»؛ «غنی و منی»؛ «مجموعه‌ی کبیر»؛ «معالجات منصوری»؛ «رسالة ف امراض الصدر»؛ «رسالة فی الحمیات»؛ «فی مرض الاستسقا».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (345 /1)، تاریخ طب (653 /2)، ریحانه (278 -276 /7)، کشف الظنون (1750)، لغت‌نامه (ذیل/ حسن قمری)، معجم المؤلفین (299/3)، نامه‌ی دانشوران (230 /2)، هدیة العارفین (272 /1).

قمی، تقی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، شاعر و طبیب. از نام‌آوران عراق بود و در فضل و کمال شهره‌ی آفاق. این سخن از اوست: «عادل‌ترین دردها حسد است که حاسد را در آتش حقد چنان مبتلا دارد که داد محسود از او بستاند.» وی در کنار طبابت و معالجت بیماران شعر نیز می‌سرود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (1258/3)، تذکره‌ی روز روشن (155)، الذریعه (174/9)، فرهنگ سخنوران (190)، هفت اقلیم (502 -501 /2).

قناعت باجگیران، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروبیولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
گذراندن دوره دستیاری میکروبیولوژی پزشکی در سال 1352، دکترای تخصصی میکروبیولوژی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1353، درجه M.S.C از دانشگاه جرج‌تاون آمریکا در سال 1359.
مرتبه علمی:
طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
میکروبیولوژی بالینی، استاد راهنمای 20 پایان‌نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
میکروبیولوژی پزشکی، ویروس‌شناسی پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 18، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
میکروبیولوژی بالینی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قنبرپور، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
تولد: 1319.
درگذشت: 15 شهریور 1371.
دکتر علیرضا قنبرپور دارای درجه‌ی دکترای علوم دارویی از دانشگاه کلمبیا بود و در دانشگاه تهران تدریس می‌نمود.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

قنبرپورقوچانی، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی داروسازی از دانشگاه تهران در سال 1342، کارشناسی ارشد داروسازی از دانشگاه تهران در سال 1343، کارشناسی ارشد علوم دارویی از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال 1349، دکترای علوم دارویی از دانشگاه کلمبیای آمریکا در سال 1352.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1352، تا سال 1357، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1357 تا سال 1366، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1366 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تهیه دی‌سیکلومین، نیریدازول و متیل فنیدیت، تیه مترونیدازول، آمپی‌سیلین و آموکسی سیلین، تهیه کلوکساسیلین و آمینوپنی سیلانیک اسید، تهیه نیفیدیپین، بوکلوزامید، متوکلوپرامید و آنتازولین، تیه نالوکسان، تهیه نالترکسون، تهیه کدئین، تهیه کلر هیدرات سیکلیزین، تهیه تیابندازول، سنتزپنی سیلین‌های جدید.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سنتتیک ساده واکنش‌های مبادی آنتی‌بیوتیک، شرح ریاضی سنتتیک‌های شیمیائی در محلول و شیمی داروئی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
N- متیل برداری از تبائین، N- بنزیل‌نورتبائین، سنتز مشتقات جدیدی از تبائین، الکالوئیدهای گلوسیوم فلاوم نوع لئوکاریوم رحمت‌آباد رودبار و غیره.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قندی، شهریار

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قندیها، احد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای فارماکولوژی از دانشگاه استرس کلاید انگلستان.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فارماکولوژی بنیادی و نوروماسکولار، تحقیق در زمینه محل تلاقی عصبی و عضلانی مخطط شامل عصب حرکتی و فیبر عضلانی مخطط، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه دکترای فارماکولوژی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 50، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
فارماکولوژی بنیادی، نوروماسکولار.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوام، فرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
تحصیلات تخصصی و اخذ مدرک کلینیکال پاتولوژی و آناتومیکال پاتولوژی در بیمارستان هامراسمیت دانشگاه لندن و دارای بورد تخصصی پاتولوژی بالینی و تشریحی از دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
نقش منزیم در انفارکتوس میوکارد، بررسی سلنیوم و انفارکتوس میوکارد، سل در زنان نازا، ارزش تومور مارکر، CA125 درتومورهای تخمدان، هیستوپاتولوژیک لنفوم غیر هوچکینی و طبقه بندی جدید آن، آمار مواد آپاندکتومی در بیمارستانهای ارومیه، بررسی هیستوپاتولوژیک تیروئیدهای بزرگ شده در استان آذربایجان غربی، بررسی تومورهای بدخیم استان آذربایجان غربی، طبقه بندی هیپرپلازی آندومتر، میزان CA125 درتومورهای تخمدان در شهرستان ارومیه، نازائی و توکسوپلاسموزیی، نازائی و لیستریوزیس، پاتولوژی بالینی و تشریحی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 14 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پاتولوژی، ایمونوهیستو شیمیائی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 11، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
کندرودیسپلازی منقوط، پنوماتوزکیستیک روده، روش رنگ‌آمیزی پراکسید از- آنتی‌پراکسیداز، شیوع سرطان مثانه در آذربایجان غربی، لیومیوم با فعالیت میتوزی زیاد، سیالوزیس، تومور مارکرها در سرطان پستان، سندرم

زلینجرالیون، آنزیم‌های پروتئولیتیک در تشخیص قارچ ها، تومور مارکرها در تشخیص و درمان بیماریها، پدیده کاتاستروف.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوام‌زاده، اردشیر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از وین (اتریش)، دکتراتی تخصصی بیماریهای داخلی از زرویخ (سوئیس)، دوره فوق تخصص هماتولوژی- انکولوژی از زوریخ (سوئیس)، دوره تخصصی پیوند مغز استخوان از زوریخ سوئیس.
مرتبه علمی:
پس از طی مرحله استادیاری، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پیوند مغز استخوان، کم خونی، درمان سرطان پستان، سرطان پستان از نظر کروموزم، پیوند در تالاسمی‌ها، انجام پیوند مغز استخوان در ایران برای اولین بار در سال 1369، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 21 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول هماتولوژی بالینین، بیماریهای خون و سرطان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 21، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
درمان سرطان پستان، درمان چکین، درمان لنفون، پیوند مغز استخوان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوامی، فرخالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قوجقی، امان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1347، گذراندن دوره سه ساله رزیدنتی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1349، گذراندن فلوشیپ اتولوژی و اتونورولوژی در انگلستان و آمریکا به مدت دو سال.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه گوش، حلق و بینی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 48 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 7
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تکنیک جراحی در بازسازی و باز شنوائی گوش، آموزش بیماریهای گوش و حلق و بینی، سر وگردن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 43، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
گوش و حلق و بینی و اتونورولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قهرمانی، ساسان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاخکی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاخی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه پاریس در سال 1344، دکترای تخصصی در جراحی عمومی از دانشگاه مونترال کانادا در سال 1349 و فوق تخصص جراحی کبد ومری از دانشگاه هنگ کنگ در سال 1357.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی اهواز از سال 1349 تا سال 1355، دانشیار تمام وقت دانشکده پزشکی اهواز از سال 1355 تا سال 1358، دانشیار تمام وقت دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1358 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
عوارض عصبی روانی بعد از عمل جراحی، کیست‌های مادرزادی، تومورهای کبد و مری، تدریس در رشته جراحی عمومی در دانشگاههای علوم پزشکی اهواز و مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
پارگی خود بخودی تومورهای دو لبه کبد، آپاندیست حاد در اطفال، تومورهای مری، وضع سرطان در ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کار، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1285 ش)، پزشک، استاد دانشگاه و نویسنده. پس از اتمام تحصیلات ابتدایی دو سال به مدرسه‌ی آلیانس رفت و سپس وارد دارالفنون گشت. دوره مدرسه‌ی طب را در تهران گذراند و در 1314 ش، بعد از دو سال طبابت، برای تکمیل تحصیلات به اروپا عزیمت نمود و یک سال در برلن و سه سال در پاریس تحصیل نمود و موفق به اخذ دیپلم از دانشگاه پاریس گردید. پس از آن به ایران بازگشت و در دانشگاه تهران به سمت دانشیار بافت‌شناسی و سپس آسیب‌شناسی به تدریس پرداخت. در 1331 ش بار دیگر برای مطالعه به آلمان سفر کرد و مدت سه سال در قسمت آسیب شناسی و امراض داخلی در دانشگاه توینگن مشغول کار شد. وی در 1334 ش به ایران بازگشت و پس از چند ماه مأمور تأسیس دانشکده‌ی پزشکی جندی شاپور در اهواز گشت. از آثار وی: «فن کالبدگشایی و آسیب شناسی ماکروسکپیک».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (317/ 16)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2470/ 2)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (284)، مؤلفین کتب چاپی (687- 689/ 5).

کاسمی ساروی تهرانی، نصرت‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(توح 1287 ش)، استاد دانشگاه، پزشک، روزنامه‌نگار، نویسنده، مترجم و شاعر، متخلص به نصرت. اصلش از مازندران بود و در تهران به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در دارالفنون به پایان رساند. وی بنابر ذوق و قریحه‌ی ادبی که داشت، همزمان با تحصیل علوم ادبی، به تاریخ و فلسفه پرداخت و از محضر استادانی چون شیخ خندق آبادی و شیخ یداللّٰه پاک‌نظر و شیخ مهدی نوری بهره‌مند شد و در همان زمان به عضویت انجمن ادبی ایران و انجمن ادبی فرهنگستان درآمد. کاسمی در 1314 ش از دانشکده پزشکی فارغ‌التحصیل شد و پایان‌نامه‌ی دکترای خود را در زمینه‌ی «قطع عصب سیاتیک حوصلی زنان» نوشت. پس از فراغت از تحصیل عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: تدریس بیماری‌های عمومی در دانشکده‌ی دندان‌پزشکی، نمایندگی دوره‌ی سوم مجلس مؤسسان، نمایندگی مردم ساری در دوره‌ی شانزدهم مجلس شورای ملی، وزیر مشاور در دولت دکتر اقبال، دبیر کل بنیاد نیکوکاری نوریانی، سرپرست مجله «گوهر» و انجمن ادبی گوهر و صاحب امتیاز و مدیر ماهنامه‌ی «دانشکده‌ی پزشکی» بود. دکتر کاسمی در سرودن شعر توانایی خاصی داشت و قصایدش را به سبک خراسانی می‌سرود. از دیگر آثار وی: «غدد مترشحه داخلی و بیماریهای آن»؛ «راه خوشبختی»، در اخلاق و بهداشت، ترجمه؛ «آنچه باید یک پسر جوان بداند»، ترجمه؛ «آنچه باید یک دختر جوان بداند»، ترجمه؛ «مهر مادر»، شعر؛ «امواج»، شعر؛ «سه نامه»، حاوی سه نامه ادبی و فلسفی؛ «چهار صد سال بعد از فردوسی»، در نظم بعضی از وقایع عصر امیر تیمور گورکانی؛ «داستان یوسف»، مثنوی به سبک «حدیقه» سنایی؛ «دائرة المعارف پزشکی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نوین (147)، الذریعه (265 /12 ،63 -62/ 10 ،313/ 5)، روزشمار تاریخ (111 ،84/ 2 ،311/ 1)، زندگینامه مشاهیر رجال پزشکی (83 -31/ 1)، سخنوران نامی معاصر (2919 -2914/ 5)، شرح حال رجال معاصر مازندران (134 -130/ 2)، صدف (552 -543)، فرهنگ سخنوران (754)، فرهنگ شاعران زبان پارسی (468 -466)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (3194 ،2044 ،1627/ 2 ،1126 -1125

338، 65/ 1)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (286)، مؤلفین کتب چاپی (570 -568/ 6)، نخبگان سیاسی ایران (513/ 4).

کاشانی، عبدالمطلب

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم و چهاردهم ق)، ادیب، مفسر، طبیب، مورخ و شاعر. مشهور به ادیب کاشانی. سلسله نسب وی به طایفه غفاری و بنا به قول صاحب «گنج شایگان» به ابوذر غفاری می‌رسد. وی در عصر ناصرالدین شاه (1313 -1264 ق) می‌زیست. میرزا عبدالمطلب، خواهرزاده‌ی میرزا ابوالحسن خان نقاش باشی صنیع الملک بود. وی در قواعد عربی، علوم ادبی، تفسیر و علم طب بی‌نظیر بود و همگان او را در فنون مزبور به استادی قبول داشتند. ادیب کاشانی تاریخی نیز تألیف کرده که گویا از بین رفته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1180 -1179/ 2)، شرح حال رجال (150/ 6)، گنج شایگان (348 -345).

كاظمی بجستانی، رضا

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاظمی، بهروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: توانبخشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترا در پزشکی فیزیکی و توابخشی از دانشگاه نیویوک در سال 1345.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
فیزیوتراپی، بمیاریهای عصبی، فلج کودکان و تدریس دروس پزشکی فیزیکی و توانبخشی، حرکت‌شناسی، ماساژ، تمرین درمانی، فیزتراپی در بیماریهای عصبی، فیزیوتراپی در ارتوپدی، فیزیوتراپی در بیماریهای داخلی، وسایل کمکی و اندامهای مصنوعی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی پولیومیلیت قبل و بعد از واکسیناسیون همگانی در جنوب ایران، بررسی سرعت سیر عصبی در دیفتری، بررسی فلج Bolls اطفال در جنوب ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاظمی‌فرد، غلامعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ارشد داروسازی از دانشگاه ورسبورگ آلمان در سال 1346، دکترای تخصصی داروسازی از دانشگاه ارلانگن آلمان در سال 1349.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سنتز ترکیبات جدید از گروه سوفونامیدها، سنتز و آنالیز داروها، تحقیق در زمنیه داروسازی در دانشگاههای مونستر آلمان، بامبرگ آلمان، پوردو آمریکا، ملبورن استرالیا، سیدنی استرالیا، فردوسی مشهد، اصفهان و علوم پزشکی تهران راهنمائی مشاوره و نظارت بر 39 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
شیمی داروئی و روشهای آنالیز و کنترل داروها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 27
زمینه علمی مقالات:
ارائه روشهای جدید برای آنالیز مواد داروئی و شیمائی، سنتز یک سری از مواد آلی، سنجش داروها در مایعات بیولوژیکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

كامكار، محمد

قرن:14
جنسيت:مرد
مليت:ايران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: استاد، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی میامی آمریکا در سال 1345، فوق تخصص قلب هسته‌ای از دانشگاه علوم پزشکی فیلادلفیا در سال 1346 و فوق تخصص قلب هسته‌ای از دانشگاه جرج واشنگتن در سال 1358.
مرتبه علمی:
دانشیار پایه 11 پزشکی هسته‌ای دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1366 تا سال 1371، استاد دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی علل اورمی براساس تشخیص میکروسکوپی در بیمارستانهای دانشکده پزشکی، بررسی علل 100 مورد تب در مرکز پزشکی گلستان اهواز در سالهای 1353 و 1354، سرطان مری، تشخیص افتراقی آسیت‌ها، تومورهای بدخیم روده کوچک، تغییرات الکتروکاردیوگرافیک بیماریهای کرومز، تدریس دروس تشخیص فیزیکی بیماریها، قلب و عفونی، بالینی، پزکشی هسته‌ای و قلب در داشنکده‌های پزشکی اهواز و شیراز.
تأليفات
تعداد تأليفات (نگارش يا ترجمه كتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تأليفات (نگارش يا ترجمه كتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمينه علمی مقالات:
اندازه‌گیری کاتکولامین و تغییرات شبانه روزی آن و رابطه آن با ریتم قلب، سندرم پارانئوپلاستیک، شوک عفونی، مطالعه کلینیکی 100 بیمار مبتلا به انفارکتوس میوکارد، استفاده از مواد رادیو اکتیو در ورزش دست و رابطه آن با بازدهی قلب، وجود و تأثیر استروئید روی میوزیت.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامیاب تهرانی، ثریا

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: شیمی پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای شیمی پاتولوژی Royal Postgraduate School از بیمارستان Hammersmith دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام 15 طرح تحقیقاتی در زمینه اندوکرینولوژی و شیمی پاتولوژی، همکاری با دانشگاه علوم پزشکی تهران به مدت 25 سال، دارای 30 سال تجربه و تحقیق در زمینه اندوکرینولوژی آزمایشگاهی در انگلستان و ایران، عضویت در انجمن اندوکرینولوژی انگلستان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه شخصی دکترا و 10 پایان‌نامه مشترک.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اندوکرینولوژی، کارهای علمی آزمایشگاهی، بیوشیمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 17
زمینه علمی مقالات:
اندوکرینولوژی و شیمی پاتولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کامیاب تهرانی، سیمین‌دخت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کاویانی، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1359.
مرتبه علمی:
استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1359 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه آینده‌نگر درمان بیماریهای گوش با سولفات روی، مطالعه آینده‌نگر درمان وزوز گوش با تزریق وریدی گزیلوکائین و کاربامازپین، مطالعه آینده‌نگر عوارض گوش و حلق و بنین تالاسمی بتا، مطالعه آینده‌نگر هیپوتیروئیدی و سیستم شنوائی، مطالعه آینده‌نگر ترسیم پارگی پرده گوش با کوتیزاسیون اسید، تدریس دروس گوش و حلق و بینی و سر و گردن در دانشگاه خلاصه علوم پزشکی شیراز، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 11 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
الفبای گوش و حلق و بینی برای استفاده بهیاران، پرستاران و دانشجویان پزشکی، عوارض گوش وحلق و بینی تالاسمی بتا، تروماهای گوش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
عوارض گوش و حلق و بینی تالاسمی بتا، درمان وزوز گوش مقاوم به درمان در اثر موج انفجار در مجروحین جنگ تحمیلی، مطالعه اتواسکلروز در جنوب ایران، مننژیت عود کننده در اثر فیستول پری‌لنف، تومورهای خوش خیم غده بزاقی، و گفروپری و گفر، بازتاب کمبود روی در بیماریهای گوش و حلق و بینی، بیماری ایدز و گوش و حلق و بینی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کبیری هندی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کبیری، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی کودکان از دانشگاه مانیس و فرانکفورت آلمان غربی در سال 1348، فوق تخصص متابولیک از دانشگاه فرانکفورت در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1350 تا سال 1356، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1356 تا سال 1363، و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1363، تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی شیوع بیماری فنیل کتونوری در ایران به مدت 6 سال، تدریس بیماریهای کودکان، بیماریهای متابولیک و سیتوژنتیک در دانشگاههای علوم پزشکی تهران و علوم پزشکی شیراز، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 28 پایان‌نامه دکترا و 6 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
درمان عقب‌افتادگی رشد ذهنی در اختلالات مادرزادی متابولیسم ارثی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 24، تعداد مقالات به زبان خارجی: 13
زمینه علمی مقالات:
مطالعه پنوموتوراکس در کودکان، مطالعه پتاسیم سرم در کودکان مبتلا به کم‌آبی اتاکس در کودکان، تظاهرات دیررس توکسوپلاسموز مادرزادی، فنیل کتونوری، تریزومی- E گزارش 6 مورد هموگلوبین O اندونزی، تشخیص فنیل کتونوری در هتروزیگوتها، تغذیه در بیماران فنیل کتونوری و دارو درمانی سل کودکان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کتابچی، ابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
جراح و متخصص مغز و اعصاب.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
Percutancous discectpomy، تربیت رزیدنت جراحی مغز و اعصاب، عضویت در انجمن بین‌المللی جراحان مغز و اعصاب، مطالعه و تحقیق در رابطه با کیست هیداتیک ستون فقرات، بررسی ضایعات تومرال مغزی در ایران، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول جراحی مغز و اعصاب، سیستم اعصاب مرکزی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
جراحی مغز و اعصاب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کثیب فسائی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مرحوم حاج میرزا سید حسن رئیس‌الاطباء فسائی متخلص به (کثیب) از اطباء و حکماء و شعراء معاصر بوده است.
میرزا فرصت در آثار عجم گوید: وی طبیبی است حذاقت نصیب و در حکمت الهی نیز دانا و لبیب رأیی صائب دارد و فکری ثاقب. گاهی بر سبیل تفنن شعری می‌فرماید و سخنی می‌سراید.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد ششم)

کدخدایان، امین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1314، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کلیه، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی کلیه از دانشگاه تهران در سال 1349.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گذراندن کورس‌های آندوسکوپی در لندن سال 1982، استفاده از فرصت‌های مطالعاتی برای جراحی‌های پیوند کلیه در لندن، اسکاتلند و آمریکا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه دکترا و 4 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
جراحی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کرمانی، ابراهیم، حسام‌الدین

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س هشتم و نهم ق)، طبیب. از پزشکان حاذق و از ملازمان دربار تیمور گورکانی بود که در شطرنج و نرد نیز مهارت داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حبیب السیر (3/ 551)، رجال حبیب السیر (77).

کرمی، حسین

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
آقای حسین کرمی روز اول فروردین سال 1342 در شهر اردبیل در خانواده ای مذهبی و متوسط دیده به جهان گشود. جدّ مذهبی خانواده از همان آغاز، بر عشق و اشتیاق به قرآن را در ژرفای وجود او نشاند و ایشان را در جرگه عاشقان و دوستداران این کتاب انسان ساز قرار داد. و به این ترتیب او که خانه دلش از شنیدن تلاوت قرآن از رادیوی قاهره در 8 سالگی به قرائت قرآن علاقه مند شد و به جلسات قرآن شهر اردبیل رفت. دکتر حسین کرمی از همان سن 8 سالگی با شرکت در جلسات قرآن شهر اردبیل و همزمان با تحصیل و تجوید به فراگیری مقدمات تلاوت قرآن هم پرداخت و با گوش دادن به نوارهای تلاوت اساتید مشهور مصری توانایی خودش را در مسیر تلاوت بیشتر کرد. او با تقلید از تلاوت های استاد منشاوی در آغاز کار و بقیه اساتید در ادامه کار، اولین گامها را در مسیر تلاوت برداشت و توانست به موفقیتهای چشمگیری در مسیر تلاوت دست پیدا کند.
دکتر کرمی از جمله قاریانی است که علاوه بر فعالیت در زمینه های قرآنی و تلاوت به فراگیری علم و دانش نیز اهتمامی وافر دارد. به همین دلیل هم تحصیلات خود را تا مقطع فوق تخصص جراحی کلیه ادامه داده و د حال حاضر دارای مدرک دکترای فوق تخصص جراحی کلیه است. دکتر حسین کرمی به موسیقی عرفانی وهم چنین از میان رشته های ورزشی به فوتبال علاقه دارد. وی علاوه بر مدارای بیماران کلیوی در بیمارستان شهدای تجریش عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی نیز می باشد.
رتبه هایی که تا کنون آقای حسین کرمی در مسابقات مختلف بدست آورده است عبارتند از:
1ـ رتبه نخست در مسابقات کشوری که در شهر مقدس قم برگزار شد.
2ـ رتبه نخست در سال 1378 در شانزدهمین دوره مسابقات بین المللی قرآن کریم در تهران.
3ـ رتبه دوم در سال 1372 در مسابقات جهانی قرآن کریم در کشور مالزی.
4ـ رتبه نخست در سال 1377 در کشور سوریه و در مسابقات قرآنی.
آقای حسین کرمی در سال 1378 ازدواج کرد و یک فرزند بنام امیر علی دارد و همسرشان دارای مدرک دکترا در رشته زنان و زایمان است و

ایشان هم به مسائل مختلف قرآنی علاقه وافر دارند. دکتر حسین کرمی نیز مثل بسیاری از قاریان برجسته در ابتدای کار از سبک قاریان مصری مثل استاد منشاوی تقلید کرده است امّا اعتقاد دارد که هر قاری قرآنی در ابتدای کار تلاوت باید از قاریانی مثل منشاوی، عبدالباسط، مصطفی اسماعیل، شحات محمد انور و متولی عبد العالی تقلید نماید و بعد از طی مراحل ابتدایی باید از تقلید محض خارج شود و با تسلط بر الحان و موسیقی عربی و قرآن به تلاوت بپردازد و میان معنا و الفاظ آیات در تلاوتهایش پیوند برقرار نماید. ایشان تا کنون به کشورهای زیادی همچون مالزی، سنگاپور، هند، بنگلادش، سوریه و ترکیه برای تلاوت قرآن سفر کرده و بیش از ده ها بار برای انجام مناسک سیاسی عبادی حج به عنوان قاری اعزام شده است. آقای دکتر حسین کرمی از اساتیدی مثل مصطفی اسماعیل، عبد الباسط و منشاوی به عنوان بهترین و برترین قاریان عصر طلائی تلاوت در مصر یاد می کند و همچنین از اساتیدی مثل شعیشع، شحات محمد انور و احمد نعینع به عنوان قاریان برتر کنونی در مصر نام می برد. دکتر کرمی که خود از قاریان برجسته کشور است و بارها در محضر مقام معظم رهبری به تلاوت پرداخته است به قاریان ایرانی سفارش می کند که برای موفقیت در امر تلاوت ابتدا به فراگیری تجوید و اصول صحیح آن از اساتید برجسته فن تجوید بپردازند و بعد از آنکه تجوید را تکمیل کردند به مسائل دیگر روی بیاورند و برای فراگیری لحن خوش و مطابق با آیات، بسیار به نوارهای مختلف اساتید قرآن گوش جان بسپارند و نکات لازمه آن را از تلاوتهای مختلف فرا بگیرند.ایشان همچنین تقلید را در ابتدای امر تلاوت لازم و ضروری می دانند آنرا باعث خلاقیت در انسان می شمارد زیرا هنگامی که انسان به طور کامل تقلید از یک قاری را انجام داد باید تقلید را کنار بگذارد و تمام آنچه را که از تقلید آموخته و بدست آورده در تلاوتهای خود به نحو بدیع بکار برد و او آخر سفارش می کند که قاریان قرآنی اخلاق و رفتار قرآنی را رعایت کنند و به آن ملزم باشند و به پیش کسوتان در امر تلاوت احترام بگذارند و به آیات قرآن عمل کنند.

منابع زندگینامه: http://www.ommolketab.net

کشاورز دهنو، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: علوم تغذیه، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی علوم زیستی، کارسشناسی ارشد تغذیه، دکترای تغذیه و بیوشیمی کاربردی.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام دو پروژه بزرگ تحقیقاتی پنج ساله و دو ساله در زمینه بهداشت و تغذیه، متخصص در توکسپولوژی مواد غذایی (تحقیقات تز کارشناسی ارشد)، بررسی نقش میکرواورگانیسمی در سنتزئیزوز آمینها در مواد غذایی (تز دکترا)، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 17 پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ترجمه کتاب تغذیه و بهداشت عمومی از دیدگاه اپیدمیولوژی و سیاست‌های پیشگیری.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
سرطان زدائی مواد غذائی، تغییرات مواد مغذی در مجروحان شیمیائی (ویتامین ث وروی)، بررسی‌های بهداشتی و تغذیه‌ای، تغذیه مادارن حامله و شیرده.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کشاورز، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1286 ش)، پزشک، استاد دانشگاه، روزنامه نگار و نویسنده. در انزلی به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در رشت و دوره‌ی متوسطه را در دارالفنون به پایان برد. سپس برای تکمیل تحصیلات خود به فرانسه عزیمت نمود و از دانشکده‌ی پزشکی پاریس موفق به اخذ درجه‌ی دکترا، در طب کودکان شد و پس از چندی معاونت بیمارستان اطفال را در پاریس بر عهده گرفت. سپس به ایران آمد و به سمت دانشیاری دانشکده‌ی پزشکی تهران منصوب شد و بعد از پنج سال به استادی دانشکده‌ی پزشکی رسید. وی در دوره‌ی چهاردهم مجلس، از طرف مردم بندر انزلی، نماینده مجلس و عضو فراکسیون حزب توده بود. در 1324 ش برای شرکت در جشن بیست ساله‌ی تأسیس دانشگاه آسیای میانه به تاشکند مسافرت کرد. وی مدیر روزنامه‌ی «رزم» بود و همچنین در 1325 ش به وزارت فرهنگ منصوب شد. از آثارش: «آداب پرورش کودکان»؛ «دانستنیهای کودکان»، راهنمای پدران و مادران برای تربیت اخلاقی کودکان.[1]
در 1286 ش در گیلان تولد یافت. پدرش وکیل‌التجار گیلانی حرفه‌ی تجارت داشت و دو دوره هم به وکالت مجلس رسیده بود. کشاورز پس از اخذ دیپلم به اروپا رفت و در رشته‌ی پزشکی در پاریس ادامه تحصیل داد و تخصص خود را در زمینه‌ی کودکان دریافت نمود. پس از مراجعت به ایران به دانشکده پزشکی دعوت شد و مقام دانشیاری گرفت و در چند بیمارستان نیز ریاست بخش اطفال با او بود. وی به علت علاقه‌ی شدید به فن خود و مطالعات زیاد، در تهران فوق‌العاده مورد توجه واقع شد و همه روزه مطب وی پر از بیمار بود. واقعا در علم پزشکی اعجاز می‌کرد و پزشک دربار هم بود. در نیمه دوم 1320 که حزب توده بنیاد گرفت، دکتر فریدون کشاورز به آن حزب پیوست و یکی از فعالین درجه اول حزب مزبور گردید. امتیاز روزنامه‌ای به نام رزم گرفت که گاهی یومیه و زمانی به صورت هفتگی انتشار می‌یافت که افکار و عقاید و فعالیت‌های حزب توده در آن منعکس می‌شد. در دوره‌ی چهاردهم از طرف حزب توده کاندیدای نمایندگی مجلس شد و از بندر انزلی به وکالت مجلس رسید. در سال 1325 در کابینه‌ی ائتلافی قوام‌السلطنه به وزارت فرهنگ معرفی گردید و چند ماهی که در رأس آن وزارتخانه قرار داشت، تمام مشاغل

وزارتخانه را به افراد حزب توده واگذار نمود. پس از 1327 که حزب توده غیرقانونی اعلام گردید، وی توقیف و به زندان رفت و محکومیت یافت و سرانجام در 1329 از زندان فرار کرد. کشاورز چند سال پس از فرار خود از حزب توده کناره گرفت و حتی در مقام منازعه با آنها درآمد و افشاگری کرد.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :[1]ادبیات نوین (287 -286)، الذریعه (44/ 8)، روز شمار تاریخ (193/ 2 ،302 ،280 ،279 ،271/ 1)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (1347 ،23/ 1)، کتاب گیلان (597/ 3 ،674/ 1)، من متهم می‌کنم (مقدمه)، مؤلفین کتب چاپی (837 -836/ 4)، وزیران علوم و معارف و فرهنگ (402 -401).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1334، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی زیست‌شناسی از دانشگاه رازی در سال 1356، کارشناسی ارشد علوم بیولوژی از دانشگاه ایلینویز غربی آمریکا در سال 1358 و دکترای تخصصی انگل شناسی از دانشگاه ایلیونیز آمریکا در سال 1362.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان از سال 1362 تا سال 1367 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال 1367 و استاد نمونه سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس انگل‌شناسی و ایمنی‌شناسی در دانشگاههای ایلینویز آمریکا و علوم پزشکی کرمان، تحقیق در زمینه‌های انگل روده‌ای، پلاسمودیوم و توکسوپلاسما، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترای علوم آزمایشگاهی و 3 پایان‌نامه دکترای داروسازی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اشاراتی به ایمنی‌شناسی عمومی، ایمونولوژی پزشکی و ایمونولوژی عملی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3 تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
انگل‌شناسی، ایمونولوژی و تغذیه، ایمونولوژی پلاسمودیوم، فیزیولوژی تریماتودها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کشکرایا، ابوالحسین

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 370 ق)، طبیب. از شاگردان ممتاز سنان بن ثابت بن فره بود. ابتدا در خدمت امیر سیف‌الدوله بن حمدان خدمت می‌کرد، و طبیب مخصوص او بود. زمانی که عضدالدوله دیلمی بیمارستان عضدی را در بغداد ساخت، وی را به طبابت بیمارستان برگزید. تاریخ تولد او معلوم نیست. وی بسیار زبان‌آور بوده و پیوسته با القاء سؤالات در مقام تخجیل اطباء برمی‌آمده است. ابوالحسین ماده‌ی تنقیه‌ای را از ساقه بعضی گیاهها و مواد تند و گرم ساخت. که به نام خودش معروف شد. از آثار وی: کناش معروف به «حاوی»؛ «معرفت نبض»؛ کناشی دیگری نیز دارد که به نام امیر سیف‌الدوله است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ الحکماء قفطی (543)، تاریخ طب (673 -672 /2)، معجم المؤلفین (42/4).

کلانتر معتمدی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کلانتری، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کلانی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کمال، فاطمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروساز، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کمالیان، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی آناتوموپاتولوژی از دانشگاه ویسکانسین آمریکا در سال 1352، و فوق تخصص نوروپاتولوژی از دانشگاه ویسکانسین آمریکا در سال 1352.
مرتبه علمی:
استادیار، دانشیار و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
لنفوم مخ، آدنومهای هیپوفیزکوردوم، تومورهای پراتیروئید، تدریس دروس آسیب شناسی ماکروسکوپی، آسیب‌شناسی میکروسکوپی، آسیب‌شناسی بیماریهای پوست و چشم، جراحی و اسیب‌شناسی عملی و تئوری.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 9
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آسیب‌شناسی جراحی معده، آسیب‌شناسی دستگاه دتیکولوآندوتلیال، آسیب‌شناسی بیماریهای پوست، آسیب‌شناسی بیماریهی عفونی، آسیب‌شناسی دستگاه عصبی مرکزی، آسیب‌شناسی تومورهای شایع دوره کودکی، جنین‌شناسی لازتگمن و پاتولوژیک بیسیس.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کنگری، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای بیهوشی و متخصص آنستزیولوژی و مراقبت‌های ویژه.
مرتبه علمی:
مربی، استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شناساندن رشته بیهوشی و هوشبری به مردم با ارائه تألیفاتی چند درباره این رشته، تحقیقات بسیار در مورد اثرات داروهای مختلف، تأمین انرژی لازم برای بیماران بیهوشی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 4 پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
هوشبری از راه ورید.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
رتشه آنستزیولوژی (هوشبری).
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوثریان، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آناتومی، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوچک، محمدهادی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کورانلو، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1324، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه شهید بهشتی، دکترای تخصصی جراحی عمومی از انگلستان و دکترای فوق تخصصی در جراحی کودکان و نوزادان از دانشگاه شهید بهشتی.
مرتبه علمی:
طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه شهید بهشتی در سال 1372.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه و تحقیق در زمینه جراحی کودکان و نوزادان، شرکت در کنگره‌های خارجی با ارائه مقالات متعدد و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 11 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 13، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای اطفال، ضربه‌های شکمی در اطفال، کیست مادرزادی پانکراس، آپاندیسیت حاد در اطفال، یبوست در اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوشانفر، اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوکب شیرازی، محمد صادق

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به کوکب. از اهالی شیراز بود. وی در دوران نوجوانی با علوم عقلی و نقلی به ویژه علم طب و ریاضی آشنایی کامل یافت. شعر را نیکو می‌سرود و خط نستعلیق و شکسته را خوب می‌نوشت و در دولت زندیه خدمات دیوانی می‌کرد. پس از انقضای دولت زندیه (1208 ق) برای تجارت به هندوستان عزیمت نمود و در شهر مدرس آن دیار از دنیا رفت. از وی «دیوان» شعری بر وزن «هفت پیکر» نظامی به جای مانده که با همت فرزندانش گردآوری شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1470 -1468/ 2)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (254 -252/ 4)، الذریعه (925/ 9)، سفینة المحمود (536 -535/ 2)، فرهنگ سخنوران (773)، لغت‌نامه (ذیل/ کوکب شیرازی)، مجمع الفصحا (894 -893/ 5)، مرآت الفصاحه (526 -524)، مصطبه‌ی خراب (153).

کومار، ویجندا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کوهلی، راگونات

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: شهید چمران اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کهنوئی، صمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در جراحی عمومی و سرطان از آمریکا در سال 1346.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1346، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز، استاد دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی و جداسازی میکروبهای مولد عفونت دراتاق‌های عمل مرکز پزشکی امام خمینی تبریز، عضویت در کالج بین‌المللی جراحان، شرکت در کنگره‌های ملی و بین‌المللی در کراچی، استانبول و تهران به منظور شناساندن دانشگاه علوم پزشکی تبریز، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 24 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
ابداع:
تکنیک تیروئید کتومی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تحقیق و بررسی در جراحی و بیماریهای تیروئید در منطقه آذربایجان و کردستان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
تحقیق در جراحی و بیماریهای تیروئید در منطقه آذربایجان و کردستان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیا، امیر

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

(س چهاردهم ق)، پزشک و نویسنده. تحصیلات متوسطه را در دارالفنون به پایان رساند و جهت ادامه‌ی تحصیل به فرانسه عزیمت نمود و در 1315 ش از دانشکده‌ی پزشکی پاریس در رشته‌ی ارتوپدی فارغ‌التحصیل شد و به ایران بازگشت. بعد از بازگشت به وطن عهده‌دار مشاغلی از جمله: ریاست درمانگاه جراحی و ریاست بخش وابسته جراحی بیمارستان ابن‌سینا شد. آثار وی: «بررسی و تجربیات علمی در رفع نقائص پا»، پاهای کج و دردناک؛ «شکسته بندی».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (2158/ 2 ،482/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (682 -681/ 1).

کیمیاگر، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: تغذیه، دانشکده: تغذیه و بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی تغذیه از دانشکده علوم تغذیه دانشگاه تهران در سال 1346، کارشناسی ارشد علوم بهداشتی در تغذیه از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران در سال 1350، کارشناسی ارشد علوم غذائی و تغذیه از دانشگاه ایالتی ردآیلند آمریکا در سال 1353، دکترای علوم زیستی در تغذیه از دانشگاه ایلتی ردآیلند آمریکا در سال 1357.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1368 و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1368 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی وضع تغذیه استانها، مدارس، کودکان آواره عراقی، پیشگیری از اختلالات ناشی از کمبود ید، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 9 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اقتصاد تغذیه، زبان تخصصی (ویرایش).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 17، تعداد مقالات به زبان خارجی: 18
زمینه علمی مقالات:
کم‌خونی، کمبود ید، وضعیت ویتامین A، وضعیت تغذیه، گواتر آندمیک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، عزت‌اللَّه

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: پزشکی، دانشکده: مرکز تحقیقات بیوشیمی، دانشگاه: تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده:پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1344، دکترای تخصصی داخلی از نیویورک آمریکا در سال 1352، فوق تخصص خون از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال 1354.
مرتبه علمی:
استادیار گروه داخلی دانشگاه تهران از سال 1354 تا سال 1364، دانشیار گروه داخلی دانشگاه تهران از سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
کمکهای لاپاروسکوپی، بررسی لوسمی حاد در بیماستان خصوصی و دولتی، ضد انعقادهای اکتسابی، مواد شیمیائی سرطان‌زا در انسان و حیوان، بررسی و مقایسشه میزان افسردگی در کودک و روشهای شیمی درمانی در سرطان، تدریس دروس خون در دانشگاه علوم پزشکی تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 9
زمینه علمی مقالات:
درمان PTT در ایران و سایر بیماریهای داخلی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

کیهانی، نعمت‌اللّٰه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1287 ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در مدرسه‌ی ادب و تحصیلات متوسطه را در دارالفنون و تحصیلات عالی را در دانشکده‌ی پزشکی تهران به اتمام رساند و در 1309 ش موفق به دریافت دانشنامه‌ی دکترا شد. سپس به فرانسه رفت و تحصیلات پزشکی را در دانشکده‌ی مون پلیه آغاز کرد و در دانشکده‌ی پزشکی پاریس به پایان رساند و پایان‌نامه‌ی خود را در باب «تجزیه خواص دفاعی بدن در مقابل میکروبهای عفونی» ارائه داد و موفق به اخذ مدرک دکترا از دانشکده پزشکی گردید. سپس به ایران مراجعت کرد و عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: دانشیاری کرسی کالبد شناسی، استادی بدون کرسی در دانشکده‌ی پزشکی، تدریس کالبد شناسی و فیزیولوژی در آموزشگاه پرستاری دانشکده‌ی پزشکی و استادی کرسی کالبد شناسی گردید. از آثار وی: «استخوان شناسی»؛ «فیزیولوژی هنری»، حالات و حرکات؛ «عضله و زیبایی پلاستیک»؛ «کالبد شکافی»، در سه زمینه‌ی تشریح عملی دست و پا، تشریح عملی سر و گردن و سلسله اعصاب مرکزی، تشریح عملی قفسه‌ی سینه و قلب و ریه؛ «کالبد شناسی هنری با راهنمای هنرمندان و نقاشان و پیکرسازان»؛ «تشریح عملی لگن».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی مشاهیر رجال پزشکی (376/ 1)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2596 ،2595 -2593 ،2591 ،2318/ 2 ،902 ،190/ 1)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (302)، مؤلفین کتب چاپی (636 -634/ 6).

گرانسر، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1348 و فوق تخصص پاتولوژی و هماتولوژی از دانشگاه کالیفرنیا آمریکا در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار مؤسسه اهاترنوترن اهایو از سال 1358 تا سال 1363 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1363.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه مسائل گوناگون پزشکی و آسیب‌شناسی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روشهای نوین آزمایشگاهی، ایمونولوژی و سرولوژی، بیماریهای خون، هماتولوژی و بانک خون.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
هماتوپاتولوژی، میکروب مقاوم در زخم‌های عفونی، AIDS و هموفیلی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گلپایگانی، محمد تقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1298/ 1292 -1218 ق)، عالم دینی، فقیه، حکیم، طبیب، فیلسوف، مجتهد، عارف و زاهد. در 1258 ق به نجف رفت و در محضر شیخ محمد حسن نجفی، صاحب «جواهر»، و شیخ علی کاشف الغطاء و سید ابراهیم قزوینی و شیخ مرتضی انصاری و حجت‌الاسلام بروجردی تلمذ نمود. در زمان خودش، در نجف، کسی در حکمت و رشته‌های متنوع آن، برتر از او نبود. وی استاد صاحب «التکمله» در علم الهی است. در نجف درگذشت و همان جا به خاک سپرده شد. او کتاب‌های بسیاری در حکمت، طب و فقه تصنیف کرد. از آثارش: شرح «اصول الکافی»؛ شرح «الرسالة الذهبیة»؛ منتخب «احیاء العلوم»؛ منتخب «امل الآمل»؛ منتخب «جامع السعادات»؛ منتخب «شرح الهدایة»؛ منتخب کتاب «السماء و العالم»؛ منتخب «الکشکول»؛ منتخب «الملل و النحل»؛ مختصر «مسکن الشجون»؛ رساله‌ای در علم کلام؛ رساله در علم کیمیا؛ «حاشیه»، در طب.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (193/ 9)، الذریعه (369/ 22 ،209 ،107 -106 ،96/ 20 ،271 -270/ 7)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 205/ 13)، فوائد الرضویه (438 -437)، گنجینه‌ی دانشمندان (499/ 7)، معجم رجال الفکر و الادب فی النجف (1112/ 3)، معجم المؤلفین (133 -132/ 9).

گلچین گیلانی، مجدالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1353/ 1351 -1290/ 1289 ش)، پزشک و شاعر، متخلص به گلچین. معروف به گلچین گیلانی. در رشت به دنیا آمد. تحصیلات مقدماتی را در زادگاهش و متوسطه را در تهران به پایان رساند و در رشته‌ی فلسفه و علوم تربیتی موفق به اخذ لیسانس شد. سپس به انگلستان رفت و در رشته‌ی طب به دریافت درجه دکترا نایل گردید. پس از آن در لندن اقامت گزید و دیگر به ایران نیامد. گلچین از نوجوانی به شاعری پرداخت و کم کم اشعارش مورد توجه قرار گرفت و برای اولین بار در 1307 ش در مجله «ارمغان» و بعدها در مجله‌های «روزگار نو»، «فروغ» و «سخن» انتشار یافت. شعر باران او یکی از معروفترین شعرهایی است که قسمتی از آن در کتاب‌های ابتدایی کوکان به چاپ رسید. در واقع او اولین شاعر نوپردازی است که شعرش به کتاب‌های ابتدایی راه یافت. از آثارش: سه مجموعه‌ی شعری: «گلی برای تو»، «مهر و کین» و «نهفته» یا «نهضت»، که در 1948 م در لندن به چاپ رسید؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ادبیات نوین (355 ،169 ،81)، از بهار تا شهریار (383 -372/ 2)، چشمه‌ی روشن (545 -534)، چون سبوی تشنه (162 ،109 ،102 ،103)، الذریعه (430/ 24 ،931/ 9)، سخنوران نامی معاصر (3052 -3049/ 5)، فرهنگ سخنوران (779)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (3333 ،3195/ 2)، کتاب گیلان (716 -715 ،609 -607/ 2)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (359)، مؤلفین کتب چاپی (187 -186/ 5)، نامها و نامدارهای گیلان (435 -431).

گلژی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1293 ش)، پزشک و نویسنده. او در 1320 ش از دانشکده‌ی پزشکی تهران فارغ‌التحصیل شد و سپس ریاست درمانگاه بیماری‌های میزه‌راه بیمارستان ابن‌سینا را بر عهده گرفت. از آثار وی: «بیماریهای میزه‌راه»، در دو جلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (571 /1)، مؤلفین کتب چاپی (853 /2).

گلسرخی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1318 ش)، پزشک، روزنامه‌نگار و نویسنده. وی فارغ‌التحصیل در رشته‌ی طب و دامپزشکی و از اعضای عالی‌رتبه‌ی وزارت کشاورزی بود. در 1297 ش مجله‌ی «بیطاری» را منتشر کرد و در 1310 ش شروع به انتشار مجله‌ی «فلاحت» تحت نظارت اداره کل فلاحت در تهران نمود. نشر این مجله تا آخر 1317 ش ادامه یافت و در 1318 ش گلسرخی به شغل دیگری روی آورد. از دیگر آثارش: «امتحان گوشت»؛ «حفظ الصحه‌ی زنان و دختران»؛ «علاج الخیل» یا «فرس نامه»؛ «کتاب فلاحت»، در دو مجلد؛ «علاج الطیر».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ جراید (88 -87/ 4 ،46 -43/ 2)، الذریعه (302 /171، 16)، زندگینامه‌ی رجال و مشاهیر (332 -331/ 5)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2329/ 2 ،1178 ،330/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (146/ 6).

گل‌گلاب، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مترجم، محقق.
تولد: 1314، تهران.
درگذشت: 26 شهریور 1367، تهران.
داریوش گل‌گلاب فرزند حسین گل‌گلاب، متخصص رادیولوژی و دانشیار دانشکده‌ی علوم پزشکی بود و علاوه بر این به عکاسی هم می‌پرداخت. وی سه کتاب در زمینه‌ی عکاسی تألیف و منتشر کرد. کتاب‌های او عبارتند از: بررسی فنی عکاسی (دو جلد، رنگی، سیاه و سفید) ترجمه تاریخ عکاسی (تألیف جین کیم)؛ نظارت بر ترجمه‌ی رادیوگرافی دستگاه ادرار توسط مهدی غفوری و محمود بنی یعقوب، ترجمه و تألیف اطلس سونوگرافی.
داریوش گل‌گلاب به دلیل نارسایی قلبی در بیمارستان توس درگذشت و در بهشت زهرا قطعه‌ی هشت به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

گنابادی خراسانی، سلطانعلی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طبیب و نویسنده. در دوره‌ی صفویه می‌زیست. مدت چهل سال، یعنی تا 933 ق، در خراسان و ماوراء النهر و به ویژه در سمرقند به فراگیری دانش پزشکی پرداخت و مدتی در دربار ابوالمنصور کوچکونجی خان ازبک، پسر ابوالخیر خان، معروف به کوچوم خان (936 -916 ق) به سر می‌برد و تحت ملازمت وی بود. از آثارش: کتاب «دستور العلاج»، به فارسی، که در 933 ق در دو مقاله نوشته شده، در مورد بیماری‌های موضعی، در بیست و پنج فصل و بیماری‌های عمومی، در هشت فصل، وی این کتاب را به درخواست ابوالمظفر محمود سلطان، پدر عبید اللّٰه خان ازبک، تألیف نمود؛ «مقدمه‌ی دستور العلاج»، در یک مقدمه و دو مقاله، در بیان حفظ صحت و بیان حد طب و احوال تندرستی و بیماری و احوال نبض و غیره که به دستور ابوالغازی سلطان ابوسعید خان ازبک، پسر کوچوم خان (939 -936 ق) نوشت؛ «رساله‌ی علاجیه».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (356 -355/ 5)، تاریخ نظم و نثر (398)، الذریعه (162/ 8).

گنابادی، ابوالفتح

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 932 ق)، شاعر و پزشک. از پزشکان عهد شاه اسماعیل صفوی بود و طبعی موزون داشت. از اوست:

ابروان تو طبیبان افگارانند
هر دو پیوسته از آن بر سر بیمارانند

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :تحفه‌ی سامی (57)، تذکره‌ی روز روشن (23)، فرهنگ سخنوران (31).

گنج بخش، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1290 ش)، نویسنده، پزشک و استاد دانشگاه. پس از به پایان رساندن تحصیلات متوسطه، از دانشکده‌ی طب، در 1317 ش فارغ‌التحصیل شد و بعدها عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: پزشک بخش بیماری‌های زنان در بیمارستان شهرداری، دانشیار کرسی کالبد شناسی و استاد بی کرسی دانشکده‌ی پزشکی گردید. از آثارش: «کالبد شناسی انسانی»، در دو مجلد: جلد اول «کالبد شناسی سر و گردن»، توصیفی، موضعی، طرز تشریح و جلد دوم «کالبد شناسی تنه». لازم به ذکر است که در هر دو اثر نامبرده دکتر منوچهر حکیم با وی همکاری داشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (2592، 2595 /2)، مؤلفین کتب چاپی (854/ 2).

گنجرودی نیشابوری، ابوسعید محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(بعد از 453 -360 ق)، فقیه، مسند، نحوی، ادیب، طبیب و شاعر. اهل نیشابور و مسند خراسان بود. در بغداد بزرگان علم نحو را درک کرد. او از ابوعمرو محمد بن احمد بن حمدان و ابوسعید عبداللّٰه بن محمد رازی و حسینک بن علی تمیمی و شافع بن محمد اسفراینی و ابوبکر بن مهران مقری و حافظ ابواحمد حاکم نیشابوری و ابوحسین بن دهثم و محمد بن بشر بصری و ابوبکر محمد بن محمد طرازی و احمد بن محمد بالوی و احمد بن حسین مروانی و همطبقه‌ی آنها حدیث شنید. او گذشته از علوم اسلامی در طب و سوارکاری و به کار بردن سلاح مهارت داشت و به نیکویی شعر می‌سرود. اسماعیل بن عبدالغافر و ابوعبداللّٰه محمد بن فضل فراوی و هبة اللّٰه بن سهل سیدی و تمیم بن ابوسعید جرجانی و زاهر بن طاهر حامی و عبدالمنعم بن ابوالقاسم قشیری و ابوسعد بن ابوصادق متطیب و ابوبکر احمد بن حسین بیهقی در نیشابور، مرو و اصفهان از وی حدیث شنیدند.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :انساب سمعانی (101 -100/ 5)، سیر النبلاء (102 -101/ 18)، شذرات الذهب (292 -291/ 3)، العبر (301/ 2)، معجم البلدان (394/ 5)، الوافی بالوفیات (231/ 3).

گنجویان، محمدصالح

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1314، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای حرفه‌ای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1350، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال 1356 و فوق تخصص در جراحی ستون فقرات از دانشگاههای مینه‌سوتای آمریکا در سال 1358، و سنت لوئیس آمریکا در سال 1368.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
کنتراکچر عضلانی پس از تزریق داخل عضله، ضایعات ستون فقرات ناشی از جنگ، دررفتگی چرخشی مهره‌های 26 -21 درمان جراحی سل ستون فقرات، تومرهای ستون فقرات و تدریس ارتوپدی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترا و 5 پایان‌نامه اختصاصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
معاینه فیزیکی ستون فقرات و اندام‌ها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
ساتئومیلیت حاد هماتوژن، کله سیستیت حاد به دنبال عمل جراحی در ستون فقرات، جراحی ارتوپدی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گنجی، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1343، دکترای تخصصی کودکان از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1346 و گذراندن دوره بیماریهای کلیه اطفال در پاریس.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1364.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای کودکان، بیاریهای غددی شایع در اطفال، طب کودکان، بیماریهای کلیوی کودکان، استاد راهنمای تعداد زیادی پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
معرفی بیماران کمیاب، راههای تشخیص، درمان و در نتیجه بهبود و ارتقاء به سطح دانش پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گوران سوادکوهی، داریوش

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه شهید بهشتی در سال 1351، دکترای تخصصی ارتوپدی از دانشگاه تهران در سال 1357.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران در سال 1357، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سازماندهی مرکز بانک استخوان در بخش ارتوپدی بیمارستان سینا، مطالعه و ساخت مفصل مصنوعی زانو، ترجمه کتب پزشکی، گذراندن دوره‌های کوتاه مدت ارتوپدی در لندن و کانادا، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا و تخصصی ارتوپدی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ترجمه کتاب معاینات بالینی در ارتوپدی، ترجمه کتاب ارتوپدی آدامز، تألیف کتاب گرافت یا پیوندهای استخوان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
کاربرد گرافت‌های استخوانی در ضایعات استخوانی مجروحین جنگ، دررفتگی استخوان اسکافوئید مچ دست، اوستئوتومی کیاری و کاربرد آن در ضایعات ارتوپدی، کیست هیداتیک استخوان، اوستئوتومی کاپیتیت در درمان ضایعه کین بوک مچ دست.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

گیتی، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1293 ش)، استاد دانشگاه، پزشک و نویسنده. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در دبیرستان ثروت و تحصیلات عالیه را در دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران در 1319 ش به پایان رساند. سپس پایان نامه‌ی خود را درباره‌ی « پروتئیوتراپی در دیابت» با درجه‌ی ممتاز گذراند و بعد عهده‌دار مشاغل مختلفی از جمله: دستیاری آزمایشگاه فیزیولوژی، دانشیاری کرسی فیزیولوژی، استادی بی‌کرسی کالبد شناسی بود. در 1329 ش برای مطالعات علمی به آمریکا رفت. از دیگر آثار وی: «تکنیک فیزیولوژی»؛ «طب تجربی»؛ «طب تجربی و فیزیولوژی تجربی»؛ «فیزیولوژی بالینی»؛ «فیزیولوژی طبیعی و فیزیوتولوژی دستگاه بینایی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (509 -508)، الذریعه (404 ،403/ 16)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2499 ،2385 ،2249/ 2 ،944/ 1)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (310)، مؤلفین کتب چاپی (514 -513/ 6).

گیلانی دوانی، ابوالفتح مسیح الدین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 997 ق)، طبیب، شاعر و خطاط. پدرش در دانش پزشکی و روانشناسی و حکمت معروف زمان خود بود. حکیم ابوالفتح چنان که از قول تذکره‌نویسان برمی‌آید، در شعر دست داشته و در نوشتن خط نستعلیق نیز استاد بوده است. وی پس از مرگ پدرش به سال 983 ق در زندان پادشاه صفوی، همراه دو برادر خود حکیم همان گیلانی و نورالدین قراری، شاعر زمان، به هندوستان مهاجرت کرد و به دربار جلال‌الدین اکبر پادشاه گورکانی راه یافت. بر اثر حذاقت در مداوای بیماران و دقت در روانشناسی که با تواضع و پاک نظری همراه بود، منزلتی عظیم یافت و محسود همگنان گردید. با این همه، از یاری رساندن به اهل دانش دریغ نداشت. از تألیفات وی: «افادات حکیم ابوالفتح»؛ «رقعات حکیم ابوالفتح یا چهارباغ» مشتمل بر نامه‌های او؛ «قیاسیه»، در حکمت؛ دو مثنوی به نامهای «مظهر الاسرار» و «ضیاء النیرین»؛ مجموعه‌ی اشعار خطی و اشعاری در جنگ «کنوز الشعرا».

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (1/ 29)، تاریخ ادبیات در ایران (5/ 466- 469)، تاریخ نظم و نثر (833، 542- 541)، تذکره‌ی میخانه (218)، تذکره‌ی نصرآبادی (376)، دانشمندان و سخن سرایان فارس (1/ 107- 108)، الذریعه (9/ 46، 15/ 131 ، 19/ 238، 300)، صبح گلشن (12- 13)، لغت نامه (ذیل/ ابوالفتح)، کاروان هند (1/ 13- 15)، نامها و نامدارهای گیلان (12- 14).

گیلانی هندی، صدرالدین علی

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، عالم دینی، حکیم و طبیب. اهل گیلان بود. نزد علمای ایران تلمذ کرد. سپس به هند سفر نمود و ساکن آنجا شد. میر ابوالقاسم فندرسکی که معاصر وی بود او را در هند، زمانی که مشغول تألیف شرح «قانون» ابن‌سینا بود، ملاقات کرد. مشهور است که گیلانی بر اندیشه‌ی میرفندرسکی تأثیرگذار بوده است. وی همان جا درگذشت. از آثارش: شرح «القاون» ابن‌سینا، که شرح جامع و بزرگی است؛ رساله‌ی «السؤال و الجواب»، در طب؛ «الشفاء العاجل»، که آن را در مقابل «برء الساعة» محمد بن زکریای رازی نگاشته است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (205 /14 ،389 /13 ،246 /12)، ریاض العلماء (384 /3)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 413 /11).

گیلانی، ابونصر

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دهم ق)، طبیب. وی از اطباء دربار شاه طهماسب اول بود و مورد عنایت خاندان سلطنتی سرانجام به اتهام قصور در مداوای شاه طهماسب دستگیر شد، و در دولت خانه‌ی همایون به دست قورچیان به قتل رسید.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :عالم آرای عباسی (1/ 168)، نامها و نامدارهای گیلان (23).

لاهیجی، محمد امین

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 1025 ق)، طبیب و خطاط. وی مدتی در محضر اطبای گیلان تحصیل علم کرد. بعد به تبریز رفت و نزد حکیم ابوطالب و حکیم باقر و حکیم جبرئیل به امر طبابت پرداخت. در دوران تصرف تبریز به وسیله‌ی امپراطور عثمانی، سرداران ترک به وی اعتقاد زیادی داشتند. بعد از آن به عثمانی مسافرت کرد و با بزرگان آن دیار آشنا شد و دوباره به تبریز بازگشت و این زمانی بود که شاه عباس (1038 -996 ق) آذربایجان را از وجود ترکان خالی کرده بود و حکیم توانست به دربار شاه راه یابد. او پس از مدتی به گیلان بازگشت و از آنجا به هندوستان رفت و به گفته‌ی صاحب «مآثر رحیمی» به خدمت عبدالرحیم خان، خان خانان رسید و از جمله‌ی خاصان و محرمان وی گردید و تا 1025 ق در دربار خان به طبابت مشغول بود. لاهیجی گذشته از مراتب علمی، در خوشنویسی نیز دست داشت و خط نستعلیق و شکسته را خوش می‌نوشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (650 -649 /3)، مآثر رحیمی (51 -50/ 3).

لسانی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لسانی، مرتضی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لشکری، محمد حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1300 ش)، پزشک و نویسنده. تحصیلات خود را در دبستان فرهنگ و دبیرستان علمیه و دانشکده پزشکی تهران به پایان رساند و در بیماری‌های چشم و آسیب‌شناسی از دانشگاه شیکاگو و والترريد واشنگتن تخصص گرفت. او مبتکر روش جدید معالجه‌ی جراحی دکولمان رتین بود و گزارش آن را در 1962 م به انجمن چشم پزشکان پاریس ارائه داد. وی به زبان‌های فرانسه و انگلیسی آشنایی داشت. او جهت مطالعه به کشورهای مختلفی از جمله انگلستان، فرانسه، اسپانیا و ایتالیا سفر کرد. دکتر لشکری با همکاری عده‌ای از پزشکان دیگر بیمارستان البرز را تأسیس نمود. از مشاغل وی: دستیاری کرسی بیماری‌های چشم بیمارستان فارابی، ریاست بخش چشم پزشکی بیمارستان فارابی. از آثارش: «دکولمان رتین و عمل جراحی در درمان آن»، با همکاری دکتر شمسا؛ «کراتیت داندریتیک»؛ «استرابیسم»؛ (انحراف چشم).
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (512 -511)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (1446/ 1).

لطفی، بانونصرت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1354، فوق تخصص ژنتیک از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1350، فوق تخصص نوزادان نارس از Hamersmith لندن در سال 1352.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مسائل گوناگون بیماریهای کودکان و تدریس دروس بیماریهای کودکان (ژنتیک)، رشد و تکامل در دانشگاه علوم پزشکی مشهد، استاد راهنمای بیش از 20 پایان نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
واکسیناسیون و پیشگیری در کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تأخیر در بلوغ، اعتیاد در حاملگی و اثرات آن بر جنین.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی، عطاءاللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1302، مرتبه علمی: استاد رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1327، دکترای بیهوشی از دانشگاه پاریس در سال 1331، دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه بستون آمریکا در سال 1335.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه شیراز از سال 1340 تا سال 1346، استاد دانشگاه شیراز از سال 1346 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیهوشی در پیوند کلیه، دریافت لوح تقدیر و سپاس وزارت درمان و آموزش عالی، دریافت نشان همایون از دانشگاه پهلوی (سابق) به خاطر عضویت در اولین تیم پیوند کلیه در خاورمیانه و تقدیرنامه و جایزه دفتر نماینده ولی فقیه در استان فارس به خاطر خدمات زمان جنگ تحمیلی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
آماده کردن بیمار برای اتاق عمل، بخش بیهوشی دانشگاه پهلوی شیراز، بیهوشی در پیوند کلیه، بیهوی با کتالار، موارد استعمال کتالار در سیکتامری، معرفی 2100 مورد بیهوشی باکتالار، بیهوشی با کتالار در جراحی رکتال، اثر مستقیم کتالار در A.V.N.S.A.N و دسته His، روش قطره‌ای باهالوتان واتر.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: اورلوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لطفی‌زاده، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پریودنتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لکستانی، بتول

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1300، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی داروسازی، دکترای داروسازی از دانشگاه تهران در سال 1328.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اثرات چند آنتی‌بیوتیک در عفونت ادراری، اثرات چند دارو در درمان بروسلوز، داروهای ضد عفونی کننده و موارد استعمال آنها در بیمارستان، روش‌های توزیع دارو در بیمارستان‌ها، مسکن‌ها و عوارض و موارد استفاده آنها، تدریس دروس داروسازی در دانشگاه تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
شناخت مواد اولیه داروهای شیمیائی، داروسازی بیمارستانی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
اثرات آنتی هیستامینیک‌ها، ناسازگاری شیمیائی داروها، مسمومیت با سرب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لواسانی، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

لوی، حبیب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1275 ش)، دندانپزشک و نویسنده. اجدادش اهل شیراز بودند و گویند از یهودیانی بودند که در زمان کوروش هخامنشی از بابل به فارس مهاجرت کردند. لوی در تهران به دنیا آمد. تحصیلات خود را در رشته‌ی دندان پزشکی در فرانسه به پایان رساند و در جراحی دندان پزشکی دیپلم گرفت وی به زبان‌های فرانسه و عبری مسلط بود. دکتر لوی برای مطالعه به کشورهای اروپا و آمریکا و آفریقا سفر کرد. او مدتی هم ریاست سرویس دندان پزشکی لشکر مرکز را به عهده داشت وی مبتکر تأسیس دبیرستان کوروش کبیر بود. از آثارش: «تاریخ یهود ایران»، در سه مجلد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (515 -514)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (770/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (474/ 3).

ماردوسپور، هاسمیک

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای ثابت، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مازیار، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی جندی شاپور سابق اهواز در سال 1346، متخصص جراحی عمومی از دانشگاه جندی شاپور سابقه اهواز در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه شهید چمران اهواز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس به دانشجویان پزشکی، کارورزان و دستیاران جراحی به مدت 17 سال، انجام پروژه‌های تحقیقاتی در زمینه‌های کانسر در گواترهای ندولر در خوزستان، انسداد روده در مرکز پزشکی گلستان اهواز، بررسی آسیب‌های نافذ و غیر نافذ شکم در جنگ تحمیلی، بررسی ترومای عروق در مجروحین جنگ، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 27 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اندیکاسیونهای اسپلنکتومی در هماتولوژی به منظور ارائه روشهای جراحی طحال در بیماریهای خونی و بهترین شیوه درمان آنها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
کیست هیداتیک فقرات کمر و عوارض و راههای پیشگیری آن.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ماسویه

قرن:3
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س دوم و سوم ق)، طبیب. مکنی به ابوزکریا. وی از اطبای سریانی و از تربیت‌یافتگان بیمارستان جندی شاپور بود که حدود سی سال به خدمت اشتغال داشت. وی به آورده‌ی «ریحانة الادب» با اینکه علم طب نیاموخته بود، ولی بر اثر تجربه و کثرت مواظبت عملی بصیرتی بسزا در معالجه داشت و عاقبت در سلک اطبای دربار هارون الرشید (193 -149 ق) درآمد. فرزندانش، یوحنا (یحیی) و میکائیل، نیز در دربار خلفای وقت دارای مقامی عالی بودند. ماسویه معاصر جبرئیل بن بختیشوع (م 212 ق) و دستیار وی بود. او علاوه بر تخصص در داروسازی در چشم پزشکی نیز تبحر داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (279/ 9)، تاریخ طب (63/ 2)، تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی (61)، دانشنامه‌ی ایران و اسلام (823/ 6)، دایرة المعارف فارسی (22/ 1)، ریحانه (184/ 8)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (220 -219)، لغت نامه (ذیل / ماسویه).

مالک، هایده

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(ز 1345 ش)، نویسنده، مترجم و طبیب. پس از اتمام تحصیلات متوسطه و نیز اخذ لیسانس در رشته‌ی مامایی، وارد وزارت بهداری شد. وی در ضمن خدمت، به تحصیل ادامه داد و در دانشکده‌ی پزشکی پس از اتمام دوره، موفق به اخذ درجه‌ی دکترای طب شد. در 1345 ش به مقام استادی نایل گردید و پس از آن به فرانسه رفت. از آثارش: «تست‌های کلیوی»؛ «اختلال متابلیسم گلوسیدها»؛ «پاستور و میکروب‌شناسی»، ترجمه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :فهرست کتابهای چاپی فارسی (582 /1)، کارنامه‌ی زنان (236 -235).

مالک‌نژاد، پرویز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دارای تحصیلات عالی و دکترای تخصصی در رشته میکروب‌شناسی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1375، تخصص در علوم آزمایشگاهی از دانشگاه علوم پزشکی ایران در سال 1370.
مرتبه علمی:
استادیار گروه آموزشی میکروب‌شناسی دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی، داروسازی، انفلوانزا، و تشخیص اپیدمی آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 35 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
میکروب‌شناسی، ویروس‌شناسی بالینی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، بالینی، و تشخیص.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مالی شیرازی، ابوحیان

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف قبل از 1083 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به مالی. معاصر نصرآبادی بود و در علم طب و سایر علوم تبحر داشت و شعر نیز می‌سرود. مالی همراه ملا محمد صوفی مازندرانی (م 1035 ق) و ملا حسنعلی یزدی به هند رفت و پس از چندی به ایران بازگشت. او در 1030 ق در شیراز بر «دیوان» نظام دستغیب شیرازی (م 1029 ق) دیباچه نوشت و قبل از تحریر «تذکره‌ی نصرآبادی» (تألیف شده در 1083 ق) درگذشت. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست:
بعد وصف آن میان ذکر دهانش مشکل است
در قلم چون مو بگیرد نقطه ای نتوان نهاد
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ تذکره‌های فارسی (174 -172/ 1)، تذکره‌ی نصرآبادی (383)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (301 -297/ 4)، الذریعه (952/ 9)، صبح گلشن (358)، فرهنگ سخنوران (794 ،793)، کاروان هند (1211 -1210/ 2)، مجمع الفصحا (77/ 4).

متین، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی پزشکی زنان و مامایی از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال 1340.
مرتبه علمی:
تدریس در دانشگاه شهید بهشتی از سال 1355، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی از سال 1360 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشت و تنظیم خانواده، طرح بستن لوله‌های رحم به طریقه لاپاراسکوپی، مینی‌لاپاراتومی، مواد کاشتی و غیره، تدریس دروس زنان و مامائی در دانشکده پزشکی شهید بهشتی، ریاست انجمن زنان و مامائی ایران، دبیر شورای تخصصی زنان وزارت علوم و وزارت بهداشت و درمان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 40 پایان نامه دکترا، تخصصی زنان و بهداشت خانواده.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روشهای پیشگیری از بارداری و زنان و مامائی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
زنان و مامایی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مجد سرخکتی، مجدالدین محمد

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س ششم ق)، طبیب و شاعر. اصل وی از سرخکت، نزدیک سمرقند، می‌باشد. محمد عوفی خواهرزاده‌ی او بود. مجدالدین از 597 ق به دربار قلج طمغاج‌خان ابراهیم بن حسین، حاکم سمرقند، راه یافت و از اطبای خاص او و ملک‌الاطباء دربار شد. از آثار وی: «تاریخ ترکستان»، در تاریخ ملوک خانیه؛ کتابی در «خواص اشیاء»، که قسمتی از آن در «جوامع الحکایات» عوفی آمده است. در «صبح گلشن» صاحب عنوان تحت نام مجدالدین سرخسی آورده شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (1027/ 2)، الذریعه (961/ 9)، صبح گلشن (362)، فرهنگ سخنوران (799)، لباب الالباب (338 -337 ،301، 181- 179/ 1).

مجد، سهیل

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1303، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1334، فوق تخصص جراحی سرطان از دانشگاه لندن انگلستان در سال 1338، فوق تخصص جراحی سرطان از دانشگاه نیویورک آمریکا در سال 1351.
مرتبه علمی:
دانشیار مؤسسه سرطان ایران از سال 1346، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس عوارض جراحی، جراحی دستگاه گوارش و جراحی سرطان اعضاء مختلف در دانشگاه علوم پزشکی تهران، تحقیق در زمینه روشهای بهبود سرطان لب، استاد راهنمای 4 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تقسیم بندی سرطان پستان برای اولین بار و جراحی تومورهای سرطانی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مجوسی اهوازی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
علی بن عباس مجوسی اهوازی بزرگترین طبیب عالم اسلامی بعد از رازی است. وی طبیب عضدالدوله‌ی دیلمی و شاگرد پزشک بزرگ ایرانی ابوماهر موسی بن سیار قمی بوده است. چون دین زرتشتی داشت وی را مجوسی گفته‌اند. کتاب مشهور او کامل الصناعة فی الطب معروف به الطب الملکی و کناش عضدی است که چند بار به چاپ رسیده است. این کتاب پیش از قانون ابوعلی سینا کاملترین کتاب در فن طب شمرده می‌شد.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

مجیدی‌آهی، هرمز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه فریدریک ویلهلم آلمان غربی (بن) در سال 1337، دکترای تخصصی امراض داخلی از دانشگاه برلن غربی در سال 1344، فوق تخصص آنزیم‌شناسی بیماریهای خون از دانشگاه وین اتریش در سال 1354.
مرتبه علمی:
استادیار بیمارستان دانشگاهی برلن غربی از سال 1334 تا سال 1345، استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1346 تا سال 1350، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1350 تا سال 1355، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1355 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشت زنان و کودکان قالی باف در استان خراسان، اثر قلب و عروقی داروهای روانگرا، ایزوآنزیم HDL در بیماریهای خونی و سرطانی، بلوغ در دختران ایرانی، شیوع کانسر ریه در زنان ایرانی، بررسی آمیلوئیدوز، استئومالاسی، در خانم‌های ایرانی، شیوع سل در مبتلایان به دیابت و درمان آن، ITP و جنس، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 22 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
استفاه از آنزیم‌ها در تشخیص بیماریها، بررسی سه هزار بیمار بیمارستانی در مجتمع بیمارستانی امام خمینی، ITP و جنس به صورت دفترچه به زبان فارسی و انگلیسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 14، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:

آنزیم‌شناسی در بیماریهای خونی و سرطانی، کیست هیداتیک، فسفولپیدها در انفارکتوس میوکارد، اثر قلب و عروق داروهای ضد افسردگی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبوب، سلطانعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: تغذیه، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی شیمی از دانشگاه تبریز در سال 1344، اخذ مدرک CES DEA و دکترای بیوشیمی از دانشگاه سوربن فرانسه در سال 1348.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1352، استاد دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 1363.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اثرات سوء تغذیه پروتئینی مادر در دوران حاملگی، اثرات متقابل سوء تغذیه پروتئینی مادر در دوران حاملگی بر روی فعالیت آنزیمهای گوارشی و رشد و تکامل روده کوچک نوزاد، طرح‌های ارزیابی نسبت روی بر مس در اتیولوژی و شیوع بیماریهای قلبی- عروقی، بررسی وضع تغذیه کودکان زیر 5 سال در بیمارستان کودکان تبریز، متابولیسم ترکیبات آلیسکلیک توسط نوکاردیا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 47 پایان‌نامه دکترای داروسازی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 7
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی ساختمانی: گلوسیدها، اسیدهای نوکلئیک، ویتامین‌ها، کوآنزیمها، لیپیدها و مشتقات ایزوپرنی، پروتئین‌ها، متابولیسم مواد بیولوژیکی، مروری بر بیوشیمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 27، تعداد مقالات به زبان خارجی: 14
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی تغذیه، آنزیمهای گوارشی، ویتامین‌ها و املاح.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محبیان، محمدابراهیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محتشم نوری، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محتشمی، بهمن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1340، دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه بستون آمریکا در سال 1346.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1351 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس رادیولوژی و تکنیک رادیولوژی در دانشگاههای تبریز و علوم پزشکی شهید بهشتی، تحقیق در زمینه‌های پزشکی و رادیولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه رادیولوژی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول رادیوبیولوژی و دستور زبان فارسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
ارائه یک نوموگرام برای محاسبات درمانی با کبالت 60، رادیولوژی در سل استخوانی و مفصلی، تشخیص مقدار کم هوای داخلی صفاتی و مسائل مربوط به تابش پرتویونساز به جنین.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محرابی، ولی‌اللَّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محرری، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: استاد، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه‌علوم پزشکی شیراز در سال 1335، دکترای تخصصی روان پزشکی.
مرتبه علمی:
مربی بالینی بخش اعصاب و روان دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1341 تا سال 1343، آسیستان بالینی روان پزشکی دانشگاه ادینبورگ اسکاتلند از سال 1343 تا سال 1346، استاد علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
روان پزشکی، تاریخ و بیوگرافی تحلیل شخصیت‌ها، مکانیسم دفاعی، روان پزشکی قانون، علم‌الاخلاق پزشکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 112 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
روان‌پزشکی، تحقیق در متون پزشکی اسلامی، علم‌الاخلاق، فرهنگ در روان‌شناسی و روان‌پزشکی، برگزیده متون فارسی برای درس فارسی دانشجویان پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 40، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
روان پزشکی، اعتیاد، بررسی متون پزشکی ایران، علم‌الاخلاق پزشکی، عوارض روان پزشکی جنگ.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسن‌زاده، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: چشم پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی میکروبیولوژی (B.S) از داشنگاه ایالتی شهر سان‌دیگو کالیفرنیا در سال 1344، گذراندن دوره تکنولوژی پزشکی در بیمارستان Mercy و اخذ گواهینامه تکنولوژی پزشکی ایالت کالیفرنیا در سال 1345، کارشناسی ارشد میکروبیولوژی (S.M) از بخش میکروب‌شناسی دانشگاه شیراز در سال 1350، دکترای میکروبیولوژی و ایمونولوژی از مدرسه بهداشت و طب گرمسیری لندن در سال 1353.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده شیراز در سال 1353، دانشیار میکروب‌شناسی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال 1370.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی وضعیت سیستم ایمنی در بیماران مبتلا به لیشمانیوز جلدی و احشائی، سعی در شناسائی انگل لیشمانیا در ایران، شناسائی انگلهای لیشمانیائی که دارای علائم غیر معمول کلینیکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
انگل لیشمانیا و لیشمانیوزها، آشنائی با ایمن‌شناسی برای دانشجویان پزشکی تفسیر آزمایشات سرولوژیکی در بیماریهای عفونی و انگل.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 28
زمینه علمی مقالات:
عفونتهای انگلی از نظر ایمنی‌شناسی و ایمنی تشخیص در انسان و همین طور به صورت تجربی در حیوانات آزمایشگاهی، ایمنی‌شناسی در ارتباط با

بیماری خود ایمنی Lu pu s در حیوانات آزمایشگاهی مستعد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محسنی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: داروسازی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محلاتی، کاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1313 ق)، شیمیدان، داروساز، استاد، مترجم و شاعر، متخلص به شیوا. معروف به شیمی. برادر نصیر الاطباء و پدر دکتر محمود شیمی و جد خاندان شیمی است. میرزا کاظم از شاگردان دوره‌ی اول دارالفنون و از نخستین گروه محصلین اعزامی به اروپا در زمان ناصرالدین‌شاه بود. وی در رشته‌ی طبیعی و داروسازی تحصیل کرد و از محصلین خوب بود به طوری که در گزارش سال اول مدرسه نام او و باقرخان بن هادی خان شیرازی در روزنامه‌ی «وقایع اتفاقیه» درج شد. پس از بازگشت از اروپا به سمت معلم شیمی در دارالفنون انتخاب شد و حدود چهل سال در آن مدرسه به جای معلم خود تدریس کرد. وی کتاب «چرا به این جهت»، در صحبت ساده‌ی طبیعی و هیئت، نوشته‌ی یکی از زنان دانشمند فرانسوی را ترجمه کرده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ مؤسسات تمدنی جدید در ایران (286 -285/ 1)، شرح حال رجال (141/ 3)، فرهنگ سخنوران (532)، مؤلفین کتب چاپی (44 -43/ 5).

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی پزشکی اطفال از دانشگاه تهران در سال 1355، و فوق تخصص عفونی اطفال.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی همدان از سال 1357، استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز از سال 1362 تا سال 1366، و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ایران از سال 1366 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
عفونتهای ادراری در اطفال، علل یرقان در نوزادان و بررسی 60 مورد، بررسی موارد بستری شدن گاستروآنتریت، بررسی موارد بستری شده تیفوئید، سندرم کاوازاکی و گزارش موارد، مننژیت سلی و گزارش 23 مورد، مننژیت و گزارش موارد، بروسلوزیس، بررسی سطح HDL در مایع نخاع در مننژیت، گزارش موارد ماقوم شیگلوزیس و معرفی درمان جدید، گزارش موادر آتیپیک سالمونلازیس، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای عفونی اطفال، تغذیه و بهداشت کودکان، بیماریهای گاستورآنتریت حاد، سالمونلازیس شامل تب تیفوئیدی و بیماریهای سل کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 7، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
گزارش یک مورد تومور نادر تخمدان، گاستروآنتریت و بررسی 300 مورد، تومور کولرزکونژنتیال، پنومونی کلامید یا پنومونیه پنومونی ویسرال

لاروامیگرنس و پنومونی سالمونلائی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمد، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: استاد، رشته: آمار حیاتی، مرتبه علمی: بهداشت، دانشگاه: خلاصه شرح حال تخصصی
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی در رشته مهندسی شیمی و نفت از دانشگاه پلی‌تکنیک تهران در سال 1341، کارشناسی ارشد در رشته آمار زیستی از دانشگاه کالیفرنیای لوس‌آنجلس در سال 1349 و دکترا در رشته آمار زیستی از دانشگاه کالیفرنیای لوس‌آنجلس در سال 1352.
مرتبه علمی:
طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آمار حیاتی، طرح بررسی سلامت و بیماری در ایران در زمینهاهای بهداشتی، اجتماعی و ژنتیک، استاد راهنمای بیش از 20 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و 1 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آمار حیاتی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 14
زمینه علمی مقالات:
بهداشت، جمعیت، آمار، زنان و زایمان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدزاده‌لاری، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشکده پزشکی مشهد در سال 1344، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از آمریکا در سال 1350، فلوی بیماریهای خون و انکولوژی از M.D.Anderson هوستون آمریکا در سال 1352.
مرتبه علمی:
طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی و تحقیق در مورد شیوع بیماری تالاسمی در استان خراسان، نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 24، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
بررسی موارد جالب، بررسی بیماریهای خونی محلی، بررسی بیماریهای انگلی شایع در استان خراسان، بررسی داروهای شیمیوتراپی، بررسی تومورها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدی گورگانی، یوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آناتومی بالینی حنجره و مکانیسم تولید صوت، عوارض آپاندیست، سرطان پستان، تشخیص و درمان ضایعات تروماتیک طحال، تشخیص و درمان تومورهای تیروئید، درمان سرطان‌های مری، سابقه تدریس به مدت 20 سال، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 8 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
آناتوی سینه، اطلس روش‌های تشخیص ساده بر بالین بیمار، آناتومی بالینی، استخوان‌های سر و صورت، تشریح سر و گردن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 25، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
آناتومی، جراحی عمومی، موارد نادر و غیر عادی آناتومی اعضاء تشریح عناصر عصبی و احساسی بدن انسان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمدیان شورچه، قربان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
گواهینامه تخصصی رادیولوژی دهان از دانشگاه دندان پزشکی اورگان آمریکا در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1353، دانشیار رادیولوژی دندان، فک و صورت دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1365.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مدرس رشته تخصصی رادیولوژی دندان، فک و صورت دانشکده‌های دندان پزشکی تهران، مشهد، اصفهان، عضویت در هیات ممتحنه رشته تخصصی رادیولوژی دندان، فک و صورت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 55 پایان نامه دندان پزشکی و رادیولوژی دهان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تفسیر رادیولوژی ضایعات دهان، کرانیوگرافی، مبانی پرتونگاری دندان پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
دندانپزشکی، رادیولوژی دهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودی مجدآبادی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جمعیت‌شناسی پزشکی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی ریاضی از دانشسرای عالی تهران، کارشناسی ارشد آمار حیاتی از دانشگاه تهران، فوق لیسانس جمعیت‌شناسی پزشکی از دانشگاه لندن، دکترا در رشته جمعیت‌شناسی (آمار پزشکی) از دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
باروری، مرگ و میر، مدل سازی، سرطان، اپیدمیولوژی، رشد و نمو، نیروی انسانی پزشکی، ویروس (سرخچه، سرخک، هپاتیت) جمعیت، بهداشت حرفه‌ای، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 22 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جمعیت‌شناسی، آمار و روش تحقیق.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 16
زمینه علمی مقالات:
جمعیت‌شناسی، ویروس هپاتیت، انگل، بهداشت حرفه‌ای، سرطان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان نجم‌آبادی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان، ژاله

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتدنسی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محمودیان، مسعود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

محیط، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مخبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دامپزشکی آبزیان، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مختاری امیرمجدی، نعمت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1322، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1348، متخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاههای امریکا، فوق تخصص جراحی سر و گردن از آمریکا در سال 1356.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1356، استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بنیانگذار، راه‌اندازی و اداره >مجله گوش و حلق و بینی و حنجره ایران< از انتشارات دانشگاه مشهد، عضویت در جامعه جراحان گوش و گلو بینی آمریکا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه دکترای عمومی، دندان پزشکی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای گوش، سر و گردن و جراحی آنها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدرس خراسانی، عبدالجواد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از علما و حکما و مدرّسین حکمت در اصفهان، و از شاگردان آخوند ملا علی نوری بوده، و در شب غرّه ماه صفر سال 1281 وفات یافته است. تدریس کتب حکمت در عصر او بدو منتهی می‌شده است
در مآثر و الآثار (183:) درباره گوید: از علمای مشهور اصفهان بود، در فقه و اصول و طبّ و ریاضیّات و ادبیّات جمله مهارت کلّی، و تدرّبی عظیم داشت.
صاحب عنوان: طبیبی فقیه، و فقیهی حکیم، و عالمی ادیب بود. در نزد پدر، و میرسید محمّد شهشهانی، و ملاّ حسین علی تویسرکانی، و میر محمّد صادق کتابفروش، و حاج سید اسداللَّه بیدآبادی و دیگران در طبّ و حکمت تحصیل نموده است.
در مداوای بیماران و علاج امراض، نفسی عیسوی داشته، و تدریس طبّ قدیم در زمان او بدون منحصر بوده است.
در 6 جمادی الاولی سال 1327 قمری وفات یافته، در یکی از اطاقهای غربی تکیه مزبور مدفون شد.
از آثارش کتابی مختصر در وبا به طبع رسیده است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

مدرس نراقی، منوچهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدرسی، علینقی

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مدنی همدانی، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ح 1340 -1258 ش)، طبیب، خطاط، نقاش، موسیقیدان و شاعر، متخلص به صفاءالحق. وی گاهی در شعر صفا نیز تخلص می‌کرد. نسبش از جانب پدر به امام زین‌العابدین (ع) می‌رسد و از طرف مادر منسوب به علاءالدوله سمنانی است. در کردستان به دنیا آمد و در پنج سالگی همراه خانواده‌اش به همدان منتقل شد و مقدمات علوم فنون را نزد استادان آنجا آموخت. وی طبیعیات و الهیات و فلکیات را نزد مشکاة الملک، محمدعلی میرزا پسر خسرو میرزا قاجار، و طب قدیم را نزد حاج میرزا حسین، نواده‌ی کوثر علیشاه، و نقاشی و تذهیب را نزد صنیع‌الملک و میرزا حسین، پسر سمیعای نقاش، و طب جدید را نزد میرزا محمد صحت بخش و دکتر نجفقلی خان عراقی و موسیقی را نزد میرزا حسینقلی و سید احمد خان ساوجی و عرفان را نزد حاج عبدالوهاب شوشتری فراگرفت. صفاءالحق در فاصله‌ی سالهای 1284 -1275 ش به ایرانگردی و سپس جهانگردی پرداخت و از مصر و سودان و عراق دیدن کرد و چند سال در بمبئی سکنی گزید و معلومات و تجربیات طبی خود را تکمیل کرد و در آنجا به سبک هندی شعر سرود و بعد از 150 سال، که پیروی از این سبک در ایران منسوخ شده بود، آن شیوه را به این کشور بازگرداند. در واقع صفا مجدد غزل سبک هندی در ایران است. وی در هندوستان از محضر بزرگان اهل عرفان نیز بهره‌ها برد. پس از بازگشت از هند، با معلوماتی که از طب قدیم داشت و تجاربی که در معالجات جدید آموخته بود مطبی در همدان گشود. در ح 1293 ق وزارت معارف به وی گواهینامه‌ی طبیب مجاز اعطا کرد و او را به عنوان نماینده‌ی دولت جهت آبله‌کوبی منطقه‌ی اسدآباد و سپس ریاست بهداری آن منطقه اعزام نمود. او در موسیقی نیز دست داشت و سه تار را نیکو می‌نواخت. وی همچنین خط خوبی داشت و به فن نقاشی و سوزن‌دوزی آشنا بود. او «سفرنامه»ای به خط خود نوشته و آن را به نقاشی‌هایی از هنر خود مزین ساخته است. وی را در کنار مرقد باباطاهر، در همدان، به خاک سپردند. از دیگر آثارش: «رساله پدگجی» یا «پداگوژی»، در تربیت؛ رساله‌ی «نمکدان»، آمیزه‌ای از نظم و نثر و جد و هزل؛ مثنوی «پهلوی نامه»، در انتقاد بر حکومت رضاخان و مخالفت با کشف حجاب؛ رساله «بزبزگان»، در دامپزشکی؛ «کلیه» در پاسخ به سؤالات ادبی و کلام و مذهبی، که ناتمام است؛ قصاید و مثنویات و

قطعات، که از جهت مواد تاریخ و فولکلور همدان دارای فواید است؛ «دیوان» غزلیات، که در آن بیشتر به صائب و سبک هندی نظر دارد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :بزرگان و سخن‌سرایان همدان (318 -315/ 2)، کیهان فرهنگی (س 5، ش 10، ص 40 -39).

مرآت، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناس علوم طبیعی از دانشگاه تهران در سال 1338، کارشناسی ارشد تغذیه و بیوشیمی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال 1344، دکترای تخصصی بیوشیمی از دانشگاه ساری انگلستان در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار بیوشیمی دانشگاه مشهد از سال 1350 تا سال 1354، استادیار بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال 1355 تا سال 1358 و دانشیار بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال 1358 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گانگلیوزیدهای مغز خرگوش در دوران رشد، آنزیم آریل آمیداز در مغز موش، جداسازی زنجیرهای آلفا و بتا در هموگلوبین بیماران تالاسمی، بررسی برخی هموگلوبینهای غیر طبیعی در استان، تشخیص نسبی دو هموگلوبین غیر عادی در شیراز، بتاتالاسمی هتروزیگوت انترمدیت در شیراز، تدریس در دانشگاههای مختلف کشور، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 7 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: متعدد
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 13
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی اصفهانی، محمدکاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
السید محمدکاظم الموسوی الاصفهانی نورالله مرقده در سنه‌ی 1288 هجری قمری در قریه اسفید واجان یکی از قراء بلوک کرون که فاصله این قریه با شهرستان اصفهان قریب به 9 فرسنگ است متولد شده و در سن 14 سالگی به علت اشتغال به تحصیل و تعلیم علوم دینیه با موافقت والد ماجدش مرحوم حجه‌الاسلام حاج سید حسین که از بزرگترین علماء آن قریه به شمار می‌آمده به اصفهان که در آن تاریخ از بزرگترین حوزه‌های علمیه جهان تشیع محسوب می‌شده رفته و در مدرسه‌ی جده‌ی کوچک به تحصیل و فراگرفتن علوم مشغول گردید.
اساتید آن مرحوم: مقدمات و ادبیات عالیه را در نزد استاد الادباء مرحوم آقا سید محمود دهکردی (شهر کردفعلی) که در تدریس مغنی و مطول کم‌نظیر بوده است آموخته و در سطوح یکی از اساتید معظم‌له مرحوم العلامه الفهامه الفقیه المدقق آقا میر محمدتقی مدرس ابن مرحوم حجه‌الاسلام والمسلمین علم الاعلام المیرسید حسن مدرس بوده، دیگر شیخ الفقهاء و العماء مرحوم آقا شیخ عبدالکریم جزی (معروف به آخوند گزی) اعلی الله مقامه و اما درس خارج فقه و اصول، و قسمتی از این دو را از محضر مرحوم آسید محمدتقی مدرس فوق‌الذکر فراگرفته، ولی عمده‌ی درس خارج را از محضر سید العلماء العاملین و استاد الفقهاء و المجتهدین مرجع الخاص و العام آیت‌الله السید محمدباقر درچه‌ای که از اعاظم علماء العصر بوده است استفاده نموده و در فلسفه و حکمت اساتید ایشان مرحوم جهانگیرخان قشقائی اعلی الله مقامه و عارف ربانی مرحوم آقا ملا محمد کاشی (معروف به آخوند کاشی) بوده‌اند که هر دو از مفاخر عصر به شمار می‌آمدند و مرحوم ایشان معتقد به معنویت فوق‌العاده‌ای برای مرحوم آخوند کاشی بودند و مکرر می‌فرمودند که بسیاری از لطائف عرفانی و رقائق اخلاقی را از محضر آخوند فراگرفتم.
معظم‌له پس از طی مراحل تحصیلی و نیل به مدارج عالیه علمی به تدریس و تعلیم پرداختند و در اصفهان صدها نفر از طلاب علوم دینیه که بعضی آنها هم اکنون از شخصیتهای علمی محسوب می‌شوند در مدرسه جده کوچک و مسجد دارالشفاء و مسجد سرخی و مدرسه چهارباغ و مراکز دیگر از محضر درس ایشان استفاده می‌کردند و پس از هجرت به تهران در سالهای اخیر در مسجد مرحوم حاج سید عزیزالله واقع در بازار نیز

تدریس می‌کردند.
علاوه بر تدریس نسبت به بیان معارف اسلام و حقائق دین و تفسیر قرآن مبین و امر به معروف و نهی از منکر اهتمام زیادی داشتند و در این راه مجاهدتها نموده و رنجهای فراوان متحمل شدند و در زمان سابق و روزهائی در گوشه زندان و پس از آن ماهها به اجبار دو زاویه خانه به سر می‌بردند و پس از آن در سنوات اخیر تنها به تفسیر قرآن در محافل و مجالس صالحه می‌پرداختند و عده‌ای از خواص از لطائف و دقائق تفسیری وی استفاده می‌نمودند که هنوز برخی از آنان در قید حیاتند و به عقیده کثیری از دانشمندان در عصر خود نسبت به تفسیر آیات و تحقیق در معانی آنها کم‌نظیر بوده است.
ضمنا یادآور می‌شود مرحوم معظم‌له غیر از ادبیات و فقه و اصول و حکمت و فلسفه و تحقیقات در آیات قرآن و روایات صعبه کثیری از علوم غریبه و صنعت شیمی و طب قدیم و خواص ادویه مفرده و مرکبه و کیفیت ترکیب آنها نیز اطلاعاتی وسیع داشتند به طوری که گاهی بعضی امراض صعب‌العلاج را با داروهای یونانی درمان می‌نمودند چنانکه معالجات ایشان زبانزد عده‌ای از اهالی تهران و اصفهان می‌باشد.
اولاد معظم‌له شش نفرند، پنج پسر و یک دختر که دو نفر از فرزندان ذکور ایشان در لباس روحانیت و در تهران به انجام وظائف علمی و روحانی اشتغال دارند. 1-حجه‌الاسلام آقای حاج سید ابوالحسن مرتضوی 2-حجه‌الاسلام آقای حاج سید کمال مرتضوی. (نگارنده).
وفات مرحوم مغفور پس از تقریبا سی و پنج سال اقامت در تهران در ماه ذی‌القعده الحرام سنه 1366 ه. در تهران اتفاق افتاد و جنازه معظم‌له پس از تشییع کم‌نظیر از طبقات مختلف به شهرستان قم حمل و در جوار حضرت معصومه سلام‌الله علیها در قسمت جنوبی مقبره بیات مدفون گردید. و همان شب از طرف مرحوم آیت‌الله العظمی آقای بروجردی در مدرسه فیضیه مجلس ترحیم باشکوهی منعقد گردید.
علاوه بر مجالس ترحیم متعدده که تا مدتها در تهران و حومه ادامه داشت در نجف اشرف و اصفهان هم مجالس فاتحه برپا گردید.
دو نفر از فرزندان ارجمند و دانشمند آن مرحوم که ذیلا می‌نگارم:
از علماء معاصر ما می‌باشند و آنها عبارتند از...
حجتی الاسلام والمسلمین و عمادی المله والدین آقای حاج سید ابوالحسن و حاج آقا کمال مرتضوی اصفهانی که هر دو در بیت فضل و دانش متولد و پرورش یافته و پس از خواندن درس جدید به مقدمات و ادبیات پرداخته و پس از تکمیل آن دروس نهائی فقه و اصول را از علماء بزرگ و آیات عظام قم و تهران و غیره فراگرفته و پس از نیل و وصول به مقام علم و دانش از طریق گفتن تفسیر و منبر و اقامه جماعت به وظائف دینی و

روحی پرداخته بالاخص جناب آقای حاج آقا کمال مرتضوی در مسجد فاطمیه واقع در خیابان ناصری شهباز به امامت و خدمات دینی و تبلیغ احکام و نشر معارف اسلام اشتغال دارند.
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد دوم)

مرتضوی خسروشاهی، مجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه کلن آلمان و دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه بوخم آلمان.
مرتبه علمی:
مدرس و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز از سال 1355 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی بیماران مبتلا به گلومر لونفریت اولیه، بررسی رنین- آنژیوتانسین در بیماران مبتلا به هیپرتانسیون ثانویه، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 23 پایان نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
گلومرلونفریت بعد از عفونت شنت هیدروسفال با استافیلوکوک کوآگولانز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1313، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1338، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341، فوق تخصص گوش و حلق و بینی از دانشگاه لندن در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران و دانشیار دانشگاه تهران جمعا به مدت 29 سال، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تومورهای خوش خیم حنجره، بیماریهای تیروئید، آنومالیهای باقی ماندن قوسها، خونریزیهای بینی، گوش داخلی تدریس دروس رشته گوش و حلق و بینی در دانشگاههای تهران و شهرستانها.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: متعدد، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی سرطان حنجره در ایران، گوش و حلق و بینی، بررسی جراحی گوش و دردهای صورتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرتضوی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از انگلستان در سال 1345 و دکترای تخصصی رادیولوژی از دانشگاه لندن در سال 1348.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شیراز از سال 1348 تا 1350، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
سرطان پستان، اثرات رادیولوژی تشعشعات، عوارض رادیولوژی روی قلب، عوارض رادیولوژی روی تیروئید، تدریس دروس رادیولوژی و انکولوژی در پزشکی هسته‌ای در دانگکاه شهید بهشتی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
رادیولوژی، انکولوژی، مسائل مربوطه به درمان سرطان پستان در مراحل ابتدائی، سرطان مری و درمان آن در ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرشد، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1309، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی اعصاب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی جراحی اعصاب از دانشگاه تهران در سال 1335، فوق تخصص جراحی اعصاب از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1339.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران، مطالعه در زمینه جراحی اعصاب، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
خونریزهای داخل جمجمه و چندین فصل مسائل عصبی یا جراحی در کتاب‌های فارسی دیگر.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
پارگی آنوریسم داخلی مخچه، اعصاب و جراحی اعصاب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرشد، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1302، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1326، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه سانفرانسیسکو آمریکا در سال 1330.
مرتبه علمی:
استاد دانشگاه لندن در بخش‌های گوناگون، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1344، و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی و تحقیق درباره هموگولین C در بیماران دیابتی و پیشرفت و بهبودی نسبی آن، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
قسمتی از طب داخلی در سه جلد.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 24، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
آزمایش بالینی دو داروی باز کننده عروق، بهبودی نسبی بیماری قند، بیماری خود ایمنی تیروئید، نوروپاتی در آرتروروماتوئید، بررسی کاردیومیوپاتی قلبی، خیز به علت هیپوپروئینمی اصلی، پیشرفت‌های جدید در بیماری نقرس، روشهای جدید در درمان بیماری روماتیسم.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرعشی‌نژاد، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1328، مرتبه علمی: دانشیار رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
متخصص زنان و مامائی.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس در دانشگاه علوم پزشکی مشهد به مدت 18 سال آموزش رشته تخصصی بیماریهای زنان و زایمان در آموزشگاههای وابسته به بهداری استان خراسان به مدت 8 سال، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 60 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تحقیقات آماری و بررسی مسائل در زمینه بیماریهای زنان و زایمان و تنظیم خانواده.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندی، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دانشکده: 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343، دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه ویرجینیای آمریکا در سال 1350 و فوق تخصص نوزادان از دانشگاه اوهایو آمریکا در سال 1356.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1359 و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس بیماریهای کودکان و نوزادان در دیتون آمریکا و دانشگاه شهید بهشتی، انجام طرح‌های تحقیقاتی در زمینه بیماریهای کودکان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مرندیان، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مستشفی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
در سال 1317 در قریه‌ی حبیب‌آباد برخوار اصفهان متولد گردید، در اصفهان و طهران تحصیل نمود، از اطبای حاذق به شمار می‌رفت. در شب 11 جمادی الاول سال 1373 در طهران وفات یافته.
کتب زیر از اوست:
1 - ازدواج و حفظ الصحة 2 - وبائیه، که آن را به اتفاق دکتر رضا بصیر فرزند حاج میرزا ابوالحسن طبیب اصفهان نوشته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

مستوفی، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماری‌های پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای پوست از دانشگاه تهران، گذراندن دوره تکمیلی بیماریهای پوست در کشور انگلستان و اخذ مدرک کلینیکال آسیستان.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
استفاده از قطره Sabin در درمان بیماریها، کابرد لوامیزول در ازدیاد ایمنی بدن، درمان بیماری سالک، بررسی تزریق گلوکانتیم در درمان بیماری سالک، بررسی تست توبرکولین در بیماران مبتلا به پورنابین، بررسی آنتی‌کورها در درمان بیماریها، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بررسی فعالیت NBT در بیماریها، گزارش بیماری بلوم. گزارش سالک در سر، بررسی آماری B.C.C در مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسجدی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای ریوی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1356، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی از دانشگاه تهران در سال 1362، فوق تخصص بیماریهای ریوی دستگاه تنفس از دانشگاه تهران و هاروارد آمریکا در سال 1367، دیپلم بیماریهای سل از انستیتوسل ژاپن در سال 1368.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت علمی و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1362.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی سلامت و بیماری در ایران، آلودگی هوای شهر تهران، درمان سل، تشخیص سل، بیماریهای انترستیسیل ریوی، سرطان ریه و راهنمائی مشاوره و نظارت بر 2 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و 4 پایان‌نامه دکترای آزمایشگاهی و داروسازی و 9 پایان‌نامه پزشکی عمومی و 3 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی عروق محیطی و بیماریهای عروق کورونر (ترجمه)، مبانی سل‌شناسی،سل شناسی بالینی و کلیات پزشکی برای تکنسین‌های مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده (تألیف).
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 15
زمینه علمی مقالات:
دارو و درمان، نبض، خلاصه مقالات کنگره‌های داخلی و مقالاتی چند در زمینه سل و بیماریهای ریوی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسعود، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: استاد، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی میکروب‌شناسی و ایمونولوژی از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه در سال 1352.
مرتبه علمی:
استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1352 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ارزش RAST در Ige تأثیر هورمون در تکامل معمولی، بررسی ایمونولوژیک توکسوپلاسموز در مادران حامله، بررسی ایمنی سلولی در توکسوپلاسما، تدریس درس ایمونولوژی در دانشگاه تهران، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ایمونولوژی و مبانی ایمونولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
مقالات بسیار متعدد است از جمله: ارزش تشخیص سرولوژیک در لوپوس، روشهای تشخیص Ige در آلرژی، پذیرنده‌های ایمونوکلولینی در Diagnositic de PR,CLL.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1312، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1340، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشکده بهداشت و بیماریهای گرمسیری دانشگاه لندن در سال 1348، دکترای انگل شناسی از دانشکده بهداشت و بیماریهای گرمسیری در سال 1354، اتمام دوره تکمیلی علوم آزمایشگاهی در دانشگاه علوم پزشکی ایران.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1349تا 1353، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1353 تا سال 1363، و استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1363.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح‌های کنترل و مبارزه با بیماریهای انگلی، کم‌خونی و عوارض ناشی از آلودگیهای کرمی، تهیه آنتی‌ژن خالص از کرمها جهت تشخیص، بررسی بیولوژی انگل‌های منتقله به وسیله حلزونها، تعیین خون حلزونهای آبزی ایران، نظارت بر 70 پایان‌نامه دکترا و کارشناسی ارشد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کرم‌شناسی و انگل‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 50
زمینه علمی مقالات:
انگل‌شناسی (کرم‌شناسی) اکولوژی، بیولوژی، اپیدمیولوژی، پاتولوژی، حلزون شناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مسیح کاشانی، رکن‌الدین مسعود

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1066/ 1057 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به مسیح. معروف به حکیم رکنای کاشانی. وی مسیحا و مسیحی نیز تخلص می‌کرد. اصلش از شیراز بود و در کاشان به دنیا آمد. از مشاهیر شعرای عصر خود و در طب و فلسفه و حکمت ماهر بود. خاندانش از دیرباز پیشه‌ی پزشکی داشتند و پدرش در عهد شاه طهماسب سه سال طبیب دیوان بود و مدتی نیز در دربار سلطان محمد خدابنده طبابت می‌کرد. مسیح کاشانی نیز از آغاز جوانی در طبابت و شاعری مشهور شد. وی از ملازمان و مقربان شاه عباس اول بود و در همین زمان به استقبال «خسرو و شیرین» حکیم نظامی، به نام شاه، منظومه‌ای سرود و نام آن را «مجموعه‌ی خیال» نهاد و در عین حال قصیده‌هایی نیز در مدح پیامبر و ائمه‌ی اطهار (ع) سرود. در «تذکره‌ی میخانه» آمده که شاه عباس سه روز در کاشان مهمان وی بوده و او در این ایام به امر شاه «دیوان» بابافغانی را غزل به غزل جواب گفته است. وی در هنر خوشنویسی نیز دست داشته و نستعلیق را خوش می‌نوشته است. رکن‌الدین مسعود پس از مدتی به هندوستان رفت و ملازم اکبرشاه گشت و سپس به اللّه‌آباد سفر کرد و ملازم و مداح جهانگیر پادشاه شد. بعد از آن به چند شهر دیگر هند سفر نمود و در نهایت دوباره به دربار جهانگیر پادشاه بازگشت و در زمان جلوس شاه جهان در خدمت وی به سر برد. در 1041 ق از دربار شاه جهان به زیارت خانه خدا رفت و ضمنا به مشهد مقدس مشرف شد. بعد از مدتی اقامت در مشهد به کاشان و اصفهان رفت و چون شاه صفی به او توجه ننمود به شیراز سفر کرد و آخرالامر به کاشان بازگشت و تا هنگام فوت در آنجا به سر برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. از شاگردان او می‌توان صائب تبریزی، شاعر معروف، را نام برد. ملکشاه حسین سیستانی شاگرد دیگر مسیح است که بعد از ستایش استاد خود می‌گوید که وی در قصیده از خاقانی پیروی می‌کرده است. بطور کلی تذکره‌ها سروده‌های او را تا صد هزار بیت نوشته‌اند. از دیگر آثارش: مثنوی «قضا و قدر»؛ «ساقی نامه»؛ منظومه‌ای در برابر «مخزن الاسرار»؛ سه «دیوان» شعر، یکی در ایران و دو تا در هند، شامل قصیده و غزل و رباعی و قطعه. تقی‌الدین کاشی کتابی به نام «ضابطة العلاج» را در طب، که به زبان عربی است، به او نسبت می‌دهد. تعدادی از تذکره‌ها او را مسیح ثانی

نامیده‌اند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (902 -901/ 3)، ارمغان (س 5، ش 7 و 8، ص 438 -437)، ایضاح المکنون (530/ 1)، تاریخ ادبیات در ایران (1203 -1193/ 5)، تذکره‌ی میخانه (522 -493)، تذکره‌ی نصرآبادی (217 -214)، الذریعه (284 ،264/ 19 ،146/ 17 ،115/ 21 1043، -1041 ،383 ،382/ 9)، ریاض العارفین (232 -231)، ریحانه (313 -312/ 5)، سرو آزاد (90 -89)، صبح گلشن (410 -408)، فرهنگ سخنوران (843 -842)، فهرست نسخه‌های خطی فارسی (2528 -2527/ 3)، کاروان هند (1305 ،1293/ 2 ،90 -89/ 1)، مجمع الخواص (56 -53)، منظومه‌های فارسی (533 -532)، نتایج الافکار (643 -640)، هفت اقلیم (466 -464/ 2).

مسیحی جرجانی، ابوسهل عیسی

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 401 ق)، پزشک، فیلسوف و ریاضیدانان. در گرگان متولد شد و سالهای نخست زندگی خود را در بغداد گذراند، در همان جا به فراگیری دانشهای زمان خود پرداخت، سپس به گرگانج رفت و به دربار ابوعلی مأمون بن محمد خوارزمشاه راه یافت و به زودی به مقامی بلند رسید. برخی از تاریخ نگاران که پزشکانی به نام نیز بودند ابوسهل را استاد ابن‌سینا در پزشکی می‌دانند، اما ابن‌سینا درباره‌ی فراگیری پزشکی از کسی نام نبرده و گفته است چون این دانش چندان دشوار نیست، من در اندک مدتی بر همه‌ی آن آگاه شدم. ابوسهل در پزشکی از پیروان جالینوس بود، و در فلسفه نیز جایگاهی ویژه داشت. برخی آثار وی عبارت است از: «المائة فی الطب»؛ «کتاب فی العلم الطبیعی»؛ «طب کلی»؛ «مقاله فی الجدی یا آبله»؛ «اختصار کتاب المجسطی»؛ «کتاب فی الوباء»؛ «تعبیر الرویا»؛ «منافع الاعضاء»؛ «فی اظهار کلمة الله تعالی فی خلق الانسان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (298 -297 /5)، تاریخ ادبیات در ایران (346 /1)، تاریخ الحکماء قفطی (549)، تاریخ طب (676 /2)، تاریخ فلاسفه‌ی ایرانی (250 -249)، چهارمقاله (110)، دایرة المعارف فارسی (32/1)، ریحانه (148 /7)، لغت‌نامه (ذیل/ ابوسهل)، کشف الظنون (1576 ،1498 ،416)، معجم المؤلفین (35 /8)، الملل و النحل (369)، نامه‌ی دانشوران (61 -57 /1)، هدیة العارفین (806 /1).

مسیحی، ابوالحسن سعید

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(495 -436 ق)، طبیب و حکیم. وی از اطبای بیمارستان عضدی و طبیب مخصوص رکن‌الدوله و معاصر المقتدی بامراللّٰه و پسرش، المستظهر بالله، از خلفای عباسی، و حکیم‌باشی آنان بود. او از شاگردان ابوالعلاء بن تلمیذ، ابوالفضل کتیفات و عبداللّٰه کاتب بود. در «عیون الانباء فی طبقات الاطباء» از «الشامل فی الطب» ابوالخطاب نقل شده که علم طب در آن عصر به ابوالحسن سعید بن هبة اللّٰه منتهی می‌شده است. وی در بیمارستان عضدی مسئول مداوای بیماران و بویژه بیماران صفراوی بود.
از آثارش: «المغنی فی الطب»، که برای المقتدی بامراللّٰه نگاشت؛ «مقاله‌ای در توصیف و کیفیت ترکیب داروها»؛ «کتاب خلق الانسان»؛ کتابی درباره‌ی «یرقان»؛ «مقاله‌ای در تحدید مبادی الفاظ در گفتارها و شماره‌ی آنها و جوابهایی که در مسائل طبی از او پرسیده‌اند»؛ «کتاب الاقناع»، در طب؛ «التلخیص النظامی»؛ «مقاله در بیان حدود و فروق»؛ «مقاله در ترکیب داروها».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (702 -701/ 2)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (315 -314)، کشف الظنون (1750 -140).

مشتاقی، علی‌اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی کلینیکی، دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی در رشته بیوشیمی کلینیکی از دانشگاه نیوکاسل انگلستان.
مرتبه علمی:
دانشیار و مدیر گروه بیوشیمی بالینی دانشکده داروسازی و علوم مخصوصا در بیماران دیالیزی، تحقیق بر روی ایزوآنزیمهای جدید الکالن فسفاتاز، اثرات هورمونهای استروئید بر روی آنزیمهای جدید الکالن فسفاتاز، اثرات حاد و مزمن مس بر متابولیسم کربوهیدرات، اثرات منتخبی از داروهای مؤثر بر غلظت الکترولیتهای سرم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 42 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: ز
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی خون و ادرار، بیوشیمی آزمایشگاهی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 33
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی کلینیکی، متابولیسم عناصر، تداخل آلومینیم در برداشت آهن از روده، اثرات مس روی متابولیسم قندها در رات (Rat)، مطالعه مسمومیت با کادمیوم و پروتئینوری، مطالعه اثرات آهن و نیکل روی رشد باکتری با سیلوس، بررسی تغییرات بعضی از پارامترهای شیمیائی در ارتباط با بیماریهای کلیوی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مشتاقی، محمد

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مشفق شیرازی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1252 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به مشفق. معروف به شفعنطوس. اصلش از شیراز است و در آن شهر علوم و طب را فراگرفت. سپس مدتی در خدمت شاهزاده محمدتقی میرزا، حسام‌السلطنه پسر فتحعلی‌شاه، حکمران بروجرد، به طبابت مشغول بود. در اوخر دولت فتحعلی‌شاه به شیراز بازگشت و ملازم نواب فیروز میرزا، که از جانب محمدشاه حاکم شیراز بود، شد و شهرت یافت. وی در سرون غزل و قصیده با استعداد بود. از آثارش «دیوان» شعری بالغ بر سه هزار بیت می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1656 -1655/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (440 -439/ 4)، الذریعه (1050/ 9)، سفینة المحمود (541 -538/ 2)، فارسنامه‌ی ناصری (1179/ 2)، فرهنگ سخنوران (847)، مجمع الفصحا (950/ 5)، مرآت الفصاحه (590 -588)، مصطبه‌ی خراب (175)، مکارم الآثار (1415/ 4).

مشیر، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پوست، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و دکترای تخصصی در رشته پوست از دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
درمان بیماریهای پوستی، درماتولوژی، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 36 پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
درمان بیماریهای پوستی، درماتولوژی، راهنمایی مشاوره و نظارت بر 36 پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای پوست، بیماریهای پا.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
یافته‌های ایمونولوژیک در درماتولوژی طب اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصداقی‌نیا، علیرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصدق، غلامحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 1369 ش)، نویسنده، استاد دانشگاه و پزشک. در تهران به دنیا آمد. در سه سالگی، همراه پدرش دکتر محمد مصدق که برای ادامه‌ی تحصیلات به اروپا می‌رفت، عازم سوئیس شد و تا آغاز جنگ جهانی اول در آنجا ماند. پس از شروع جنگ به تهران آمد و در مدرسه‌ی سن‌لوئی مشغول تحصیل شد. در 1300 ش به همراه برادرش احمد به مدرسه‌ی علوم سیاسی، به ریاست علی‌اکبر دهخدا، رفت و سپس در 1301 ش به اتفاق برادرش و رضازاده شفق به اروپا رفت و دوره‌ی متوسطه را در پاریس به اتمام رساند. او بعد به سوییس رفت و در 1310 ش موفق به اتمام دوره‌ی دانشکده پزشکی لوزان شد و در 1313 ش به اخذ دیپلم تخصصی جراحی زنان و مامایی از همان دانشکده نایل گردید. او در سوئیس با محمدرضا پهلوی، شاه سابق ایران، در زمان ولیعهدی، دوستی داشت که این آشنایی تا زمان پادشاهی او نیز ادامه داشت. وی در تهران با سمت استاد کرسی امراض زنان، در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به تدریس پرداخت. در 1319 ش با یاری و کمک ابوالقاسم نفیسی و خانم صدیقه دولت‌آبادی و منصوره متین دفتری و دیگر دوستان اقدام به تأسیس سازمانی به نام انجمن حمایت مادران و نوزادان نمود. وی مدت چهارده سال عضو کمیته اجرایی فدراسیون بین‌المللی زنان و مامایی، که مرکز آن در ژنو است، بود و همچنین هشت سال عضویت در هیئت مؤسس انجمن باروری و نازایی بین‌المللی را به عهده داشت. از آثارش: «امراض زنان»، به فارسی؛ «علل نازایی زن»، به فرانسه؛ «در کنار پدرم، مصدق»، خاطرات دکتر غلامحسین مصدق.[1]

استاد دانشگاه و پزشک حاذق و پرکار، فرزند دکتر محمد مصدق است. وی در 1284 در تهران تولد یافت. وقتی که دکتر مصدق برای ادامه تحصیلات عازم سویس شد فرزند خردسال خود غلامحسین را با خود برد. وی کلیه تحصیلات خود را اعم از ابتدایی و متوسطه و عالی در سویس گذرانید و درجه دکترای پزشکی در رشته زنان گرفت. در 1316 به ایران آمد به تدریس در دانشگاه پرداخت و سالها کرسی مامائی نظری در دانشکده پزشکی با او بود. علاوه بر آن جراح چندین بیمارستان شد و مدتها ریاست بیمارستان نجمیه موقوفه مادر مصدق‌السلطنه با او بود. دکتر غلامحسین مصدق سالها در تهران اشتهار زیادی داشت و در فن خود کم‌نظیر شد.

بارها او را برای مقامات مختلف دعوت به کار کردند ولی مصدق‌السلطنه زیربار نمی‌رفت و ورود فرزندان خود را به سیاست منع می‌کرد. وی مردی دانشمند، درستکار، جدی و ملایم بود و به کار خود عشق می‌ورزید. در 1369 در تهران درگذشت.
مدرس.
تولد: 1284، تهران.
درگذشت: مهر 1369.
غلامحسین مصدق، فرزند محمد مصدق نخست وزیر سابق بود. تحصیلات خود را در مدرسه‌ی سن‌لویی تهران و دورس متوسطه را در کشورهای فرانسه و سوییس و دوره‌ی عالی را در دانشکده‌ی پزشکی لوزان و دوره‌ی تخصصی را در همین دانشکده به پایان رسانیده است. از سال 1313 وارد دانشگاه تهران شد و به مقام استادی کرسی نایل آمد. مدتی در شیر و خورشید سرخ و بنگاه حمایت مادران خدمت کرد و مدتی نیز رییس بخش جراحی زنان بیمارستان پلهوی بود. در دوران حکومت دو ساله‌ی پدرش، دائما مراقب احوال او بود و تمام خاطرات آن سال‌ها را تحت نام در کنار پدرم، مصدق تحریر کرد که به چاپ رسید. از وی مقاله‌هایی نیز در مجله‌ی «آینده» به چاپ رسیده است.
از تألیفات دیگر غلامحسین مصدق امراض زنان به فارسی و کتابی در علل نازایی زن به زبان فرانسوی است.
برگرفته از کتاب :شرح حال رجال سیاسی و نظامی معاصر ایران (جلد سوم)
منابع زندگینامه :[1] چهره‌های آشنا (544)، در کنار پدرم، مصدق (44-13).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تبریز در سال 1335، دکترای تخصصی انستزی از دانشگاه تهران در سال 1338، فوق تخصص انستزی در قلب باز از بیمارستان سن توماس انگلستان در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1337 تا سال 1339، دانشیار دانشگاه تهران از سال 1339 تا سال 1354، استاد دانشگاه تهران از سال 1354 تا سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
استاد راهنمای بیش از صدها مورد پایان‌نامه تخصصی بیهوشی و دکترای پزشکی، تدریس درس انستزی و رانیماسیون در دانشگاه تهران، دریافت لوح تقدیر و سپاس رسمی از وزیر محترم بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خاطر تربیت بهترین متخصصین انستزی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
انستزی در فوریتهای جراحی، انستزی در جراحی توراکس، فشار وریدی مرکزی، روشهای بیهوشیس براساس قواعد جدید.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 8، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
نکات برجسته در انستزی جراحی قلب باز در ایران، انستزی در جراحی قلب باز، اثرات نامطلوب در هیپروانتیلاسیون مادری بر روی جنین، بیهوشی همراه با قلب و ریه مصنوعی، آخرین پیشرفتها در بیهوشی برای جراحی قلب باز، انوع هیپوکسی‌ها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مصری‌پور، منوچهر

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیوشیمی دانشکده: داروسازی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مظفر، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1215 ق)، حکیم، طبیب، صوفی و شاعر، متخلص به مظفر. ملقب به مظفر علیشاه. برخی از تذکره‌ها تخلص وی را طریقتی ذکر کرده‌اند. در کرمان به دنیا آمد. در ابتدای جوانی تحصیل علوم عقلی و نقلی کرد. در کربلا نزد شریف العلماء فقه و اصول خواند. در حکمت الهی و طبیعی و علوم ادبی و عربی مرتبه‌ای عالی یافت. در نظم و نثر تحقیقات جامعی کرد. وی از مریدان و شیفتگان مشتاق علیشاه بود که پس از کشته شدن مراد، «دیوان» شعری به نام وی سرود، به همین دلیل مظفرعلیشاه را مولوی ثانی یا مولوی کرمانی خوانده‌اند، چرا که همچون ملای رومی در فراق مراد خود دیوانی سروده است. به قول صاحب «عرفای کرمان» وی پس از مشتاق علیشاه به خدمت نورعلیشاه و رونق علیشاه رسید و به دستور نور علیشاه از رونق علیشاه ارشاد و تلقین گرفت تا اجازه‌ی ارشاد یافت و از خلفای او شد. وی سرانجام در کرمانشاه درگذشت. در چگونگی مرگ او نیز اقوال متفاوتی وجود دارد. از آثار وی: «بحر الاسرار»، شعر؛ « مجمع البحار» یا «جامع البحار»، تفسیر «سوره‌ی فاتحه»، در شرح «بحر الاسرار»؛ «دیوان مشتاقیه»، شعر؛ «کبریت احمر»؛ «خلاصة العلوم».[1]
محمدتقی بن محمدکاظم از عارفان بنام سلسله نعمةاللهیه (ف. کرمانشاه 1315 ه.ق). وی در علوم طبیعی، ریاضی و علوم نقلی از اصول و فروع بهره کافی داشت و گروهی از محضر درس او استفاده می‌کردند. در آغاز مجذوب مشتاق علیشاه کرمانی شد و به خدمت نور علیشاه رسید و از نور علیشاه تلقین ذکر یافت. پس از قتل مشتاق‌علی شاه، مظفرعلی به انشاء غزلیات و قصاید و قطعات و ترجیعات و رباعیات دیوان مشتاقیه پرداخت. فتحعلی‌شاه به اصرار آقا محمدعلی کرمانشاهی او را به تهران احضار کرد و به صوابدید حاجی ابراهیم‌خان او را به کرمانشاه فرستاد و در همان شهر درگذشت. از اوست تفسیر منظوم به نام بحرالاسرار، تفسیر منثور بنام مجمع‌البحار، رساله کبریت احمر (مشتمل بر اوراد و اذکار طریقت نعمت‌اللهیه)، دیوان مشتاقیه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] تاریخ عرفان و عارفان ایرانی (233)، تذکره‌ی مشاعران کرمان (477 -471)، حدیقة الشعراء (1681 -1671/ 3)، دنباله‌ی جستجو در تصوف (322)، الذریعه (21/ 20 ،260/ 17 ،1061/ 9

230،/ 7 ،29/ 3)، رياض العارفين (302 -281)، ستارگان كرمان (361 -353)، طبقات اعلام الشيعه (قرن 225/ 13)، طرائق الحقائق (208 -207/ 3)، عرفاى كرمان (108 -107)، فرهنگ سخنوران (854)، لغت نامه (ذيل/ مظفر كرمانى)، مجمع الفصحا (943 -934/ 5)، معجم المؤلفين (81/ 12)، مكارم الآثار (560 -556/ 2)، مؤلفين كتب چاپى (239 -238/ 2)، يادگار (س 3، ش 4، ص 54).

معاضدی، عبدالمجید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران و جندی شاپور سابق اهواز در سال 1348، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه تهران در سال 1356، فوق تخصص هماتولوژی از دانشگاه تهران در سال 1368.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی ایران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای داخلی، بررسی تومورهای ریه، بررسی ITP در حاملگی، نظارت بر 7 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی بیماریهای خون، رابطه با عوامل شیمیائی که در جنگ تحمیلی توسط دولت بعثی آمریکا به کار برده شده با بیماریهای خونی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای داخلی و خون.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معاون سعیدی نوقانی، کوکب

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1334، فوق تخصص انگل شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1352 و از دانشگاه لندن در سال 1357.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه تهران از سال 1324 تا سال 1352، استاد دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1352 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از 15 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا، تدریس دروس اپیدمیولوژی بیماریهای، اصول اپیدمیولوژی، انگل‌شناسی و حشره شناسی در اکثر دانشگاهها، دریافت جایزه خوارزمی از سازمان پژوهشهای علمی و صنعتی کشور.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بیش از 80 مقاله به زبانهای انگلیسی و فارسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدالملک، یحیی

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابی‌الفرج یحیی بن صاعد بن یحیی. حکیم طبیب نصرانی نسطوری، معروف به ابن‌التلمیذ، طبیب و حکیم حاذق در عصر دولت عباسیان بوده، و در اصفهان می‌زیسته، در 556 وفات یافته است.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

معتمدی، فرشته

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای فیزیولوژی از دانشگاه کلمبیا- میسوری آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
نوروترانسمیترها و درد، مکانیسم‌های یادگیری و حافظه، پتانسیل‌های کورتکس مغز و هیپوکامپ در رابطه با خوب و بیداری، اثرات داروها بر بافت‌های ایزوله (روده نای قلب) فیزیولوژی حرکات، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 50 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی کلیه، اعصاب، غدد، سلول، قلب و گردش خون، تنفس، گوارش، خون.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 40، تعداد مقالات به زبان خارجی: 29
زمینه علمی مقالات:
اثر عقده‌های قاعده‌ای مغز بر اعمال حرکتی، نروترانسمیترها و درد، مکانیسم های یادگیری و حافظه، مکانیسم اثر داروها بر بافت‌های ایزوله (روده ونای)، اثر نوروترانسمیترها بر خورانش و اشتها در حیوانات و فیزیولوژی حرکات (رفلکس‌های کششی عضلانی) در انسان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدی، محمدرضا

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدی، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
متخصص ارتوپد از دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران در سال 1362، دانشیار دانشگاه تهران در سال 1368.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
استفاده کردن از پماد نیتروگلیسرین در بیماری Bed Sore راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه دکترای پزشکی عمومی و 10 پایان‌نامه تخصصی ارتوپدی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
درمان جراحی سل ستون مهره‌ها، ترمیم دیسک بجای برداشتن آن.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 6، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
درمان جراحی سل ستون فقرات، درمان سیتوسنورلی‌های ناحیه ساعد، درمان ترمیم دیسک بجای برداشتن آن، درد زانو در ورزشکاران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معتمدی، ملوک

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1301، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمنی‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی بیولوژی از کالج وسترن اوهایوی آمریکا در سال 1321، کارشناسی ارشد Zoology از کالج Mt.Holyke آمریکا در سال 1323، دکترای میکروبیولوژی از دانشگاه جانزهاپکینز آمریکا در سال 1372، فوق تخصص ایمونولوژی از لندن در سال 1358.
مرتبه علمی:
مربی دانشگاه شیراز از سال 1341 تا سال 1348، استادیار دانشگاه شیراز از سال 1348 تا سال 1364، دانشیار دانشگاه شیراز از سال 1346 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس میکروبیولوژی و باکتریولوژی، ویروس و انگل و قارچ، ایمونولوژی و سرولوژی در دانشگاه شیراز دریافت سه سکه طلا از وزارت فرهنگ و آموزش عالی در سال 1356 به خاطر تحقیقات روی سالک.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ایمنی‌شناسی، قارچ‌شناسی، اصول و تفسیر آزمایش‌های سرولوژی و ایمونولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 19
زمینه علمی مقالات:
در زمینه‌های مختلف میکروبیولوژی، باکتریولوژی و ایمونولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

معصومی اصفهانی، ابوعبداللّٰه محمد

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 450 ق)، فقیه، طبیب، فیلسوف و حکیم. وی در اصفهان به دنیا آمد. از شاگردان برجسته‌ی ابن‌سینا و در حکمت و فلسفه مشهور بود. ابن‌سینا وی را به تمامی شاگردانش ترجیح می‌داد و درباره‌ی او می‌گفت: نسبت معصومی به من به منزله‌ی نسبت ارسطو است به افلاطون، و رساله‌ی «العشق» خود را به نام معصومی و به خواهش او تألیف کرد و در آغاز کتاب او را ابوعبداللّٰه الفقیه معصومی نامید. وی پس از درگذشت ابن‌سینا سالها به تدریس پرداخت. سال وفات وی را در حدود 460 ق نیز ذکر کرده‌اند. از آثارش: کتاب «المفارقات و اعداد العقول و الافلاک و ترتیب المبدعات» یا «رسالة فی اثبات المفارقات» که گفته‌اند این کتاب معشوق حکما بوده است؛ «حفظ الصحة»، در طب؛ شرح «کلمات متقدمین».[1]
ابوعبداللّٰه محمد بن احمد المعصومی یکی از شاگردان ابن‌سینا است. ابوعلی سینا رسالةالعشق خود را به اسم این شاگرد و به خواهش او نوشت. وفات او را بعضی در ری دانسته‌اند و گفته‌اند به حکم محمود کشته شد. از تألیفات مهم او یکی «کتاب المفارقات و اعداد العقول والافلاک و ترتیب المبدعات» یا رساله‌ی «فی اثبات المفارقات» که در قرون پنجم و ششم هجری شهرت بسیار داشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] الاعلام (103/ 7)، تاریخ ادبیات در ایران (319/ 1)، تاریخ طب (692 -691/ 2)، ریحانه (345 -344/ 5)، لغت نامه (ذیل/ ابوعبداللّٰه)، نامه‌ی دانشوران (226 -165/ 6).

معین الاطباء اردستانی، عبدالوهاب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
از پزشکان معروف، و به حذاقت مشهور بود. در 1356 وفات یافته، نزدیک فاضلان در تخت فولاد مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ملک الاطباء اصفهانی، محمد

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، طبیب و شاعر. از اعیان اصفهان بود و به دلیل اینکه منزلش در محله‌ی احمدآباد اصفهان بوده، به احمدآبادی مشهور شده است. او مردی فاضل و عالم بود و در علم طب به درجه کمال رسید. وی به علت معالجات خوبی که انجام داد مشهور شد و به همین دلیل فتحعلی‌شاه (1250 -1212 ق) به او لقب ملک‌الاطباء داد. وی گاهی شعر نیز می‌گفت. از اوست:
شیرین نشد از شهد وصال تو مرا جام
ای نخل برومند کجا شد ثمر تو
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقة الشعراء (1558 -1557/ 3)، فرهنگ سخنوران (812)، مصطبه‌ی خراب (165).

ملک الاطباء رشتی، کاظم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1286 -1166 ش)، طبیب. از اطباء معروف عهد محمدشاه و حکیم باشی ناصرالدین‌شاه (1313 -1264 ق) بود. بعد از درگذشت حاج آقا باب ملک الاطباء رشتی، حکیم باشی و طبیب مخصوص ناصرالدین شاه، او به این لقب ملقب شد. با این حال یکی دو بار لقب خود را تغییر داد و از ناصرالدین‌شاه خواست که لقب فیلسوف زمان را به او بدهد ولی این لقب چندان شهرتی پیدا نکرد و کم‌کم تبدیل به فیلسوف‌الدوله شد و او تا آخر عمر به فیلسوف‌الدوله معروف بود. از آثار خیریه‌ی میرزا کاظم بنای مدرسه‌ای است برای طلاب علوم قدیمه به نام مدرسه‌ی فیلسوف، در سید اسماعیل در محله چاله میدان تهران، که قسمتی از املاک خود را برای مخارج طلاب وقف مدرسه‌ی مزبور کرد. از آثار علمی وی: «حفظ الصحه ناصری»، به نام ناصرالدین شاه.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الذریعه (27/ 7)، شرح حال رجال (140 -138/ 3)، کتاب گیلان (586/ 3)، المآثر و الآثار (195).

ملک، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1332، متخصص بیماریهای کودکان از دانشگاه تهران در سال 1341.
مرتبه علمی:
تدریس در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران به مدت 33 سال، استاد گروه کودکان دانشکده پزشکی دانشگاه تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مدیر آموزشی گروه کودکان دانشکده پزشکی بیمارستان بهرامی به مدت 20 سال، تحقیقات علمی و پژوهشی در زمینه بیماریهای کودکان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 75 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
طب کودکان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 28، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای کودکان، گزارش موارد حساسیت.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌افشار، عزت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ارومیه.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی اهواز در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید چمران اهواز از سال 1350 تا سال 1363 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی ارومیه از سال 1363.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تومورهای پستان، بیماریهای جراحی کبد و مجاری صفراوی، ضربه‌های شکمی، جراحتهای ناشی از جنگ، سرطان مری، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاههای علوم پزشکی اهواز و علوم پزشکی ارومیه.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
جراحی پانکراس.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
تومورهای مثانه، کیست هیداتیک ریه، کیست هیداتیک در ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌افضلی اردکانی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: استاد، رشته: آمار حیاتی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1344، گذراندن یک دوره سه ساله رزیدنسی آمار حیاتی، (دوره یک ساله MPH، دوره یکساله رزیدنسی بهداشت و دوره یکساله رزیدنسی دانشگاه Usla)، متخصص آمار حیاتی از دانشگاه UCLA.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
گسترش شبکه‌های بهداشتی درمانی کشور، بررسی میزان مرگ و میر و تولد در جمهوری اسلامی ایران، بررسی دستاوردهای بسیج سلامت کودکان، بررسی وضعیت تنظیم خانواده در ایران، بررسی نظام نوین آمارهای بهداشتی و درمانی کشور، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
اصول و کلیات خدمات بهداشتی، روشهای آماری و شاخصهای بهداشتی، عیارگیری زیستی، اصول اپیدمیولوژی، حداقل نیازهای اساسی در مراقبتهای بهداشتی، تحقیق در نظام بهداشتی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 50، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
آمارهای حیاتی، تنظیم خانواده، تغذیه شیر مادر، مدیریت خدمات بهداشتی درمانی، اندازه‌های بیوشیمیائی و فیزیکی بدن انسان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌الاطباء شیرازی، محمدتقی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 1290 ق)، دانشمند، پزشک، حکیم و ریاضیدان. ملقب به ملک‌الاطباء شیرازی. اصلاً شیرازی و در تهران سکونت داشت. از طبیبان دوره‌ی فتحعلی‌شاه، محمدشاه و ناصرالدین شاه بود. در طبابت زبردست و با بکارگیری داروها و روشهای درمان فرنگی مخالف بود. مهارت او در تشخیص امراض را به بقراط تشبیه می‌کردند. وی از علوم دیگر بهره‌ور از حکمت و ریاضی باخبر بود. میرزامحمود، فرزند جالینوس الزمان، معروف به میرزاجان، شاگرد او است. در اواخر عمر به قصد مجاورت به عتبات رفت و در کربلا درگذشت. از آثار وی: «البحرانیه»، مباحث بحران امراض، شامل معارضات بین او و میرزا محمد طبیب تنکابنی؛ «تسهیل العلاج»؛ «الجوهریة»؛ در منع استفاده از داروها و روشهای درمان فرنگی؛ «حافظ الصحة» و «حفظ الصحة»؛ «مسکن الفؤاد»، فارسی، در علاج طاعون؛ «الرسالة الوبائیة» صغیر و کبیر؛ «شرح لغزالقانون» که آن را به درخواست شاگردش نوشته؛ «کلیات طب»، منظومه‌ی فارسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :اعیان الشیعه (191 /9)، الذریعه (20 /21 ،46 /14 ،229 /11 ،26 /7 ،233 /6 ،294 /5 ،182 /4 ،50 -49 /3)، ریحانه (390 /5)، طبقات اعلام الشیعه (قرن 204 /13)، مؤلفین کتب چاپی (223 /2)، معجم المؤلفین (130 /9).

ملک‌زاده، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1330، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوارش و کبد، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه شیراز در سال 1357، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه شیراز در سال 1361، فوق تخصص گوارش و کبد از دانشگاه لندن انگلستان در سال 1363.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز از سال 1364، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال 1370، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شیراز در سال 1371.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیماریهای گوارشی و کبد، نظارت بر 10 پایان‌نامه دکترای حرفه‌ای و 5 پایان نامه کارشناسی ارشد و 8 پایان‌نامه تخصصی پزشکی و 3 پایان‌نامه فوق تخصصی پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
گزارش موارد آموزنده در بیماریهای گوارشی و کبد، فیزیوپاتولوژی گوارشی و کبد و یک هزار پرسش و پاسخ در بیماریهای گوارش و کبد.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 9
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای گوارشی و کبد و مقالات متعدد پزشکی به زبان انگلیسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ملک‌نیا، ناصر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منادی‌زاده، داوود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منتظم الحکماء، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، موسیقیدان و پزشک. وی از شاگردان میرزا عبداللّٰه بود و در نواختن سه تار مهارتی بسزا داشت و شاگردان میرزا عبداللّٰه بعد از فوت استادشان، او را جانشین استاد خود می‌دانستند. منتظم الحکماء مدتی هم شاگرد محمدصادق خان سرورالملک بود و به همین جهت در ردیف نوازی او، آثاری از آن استاد دیده می‌شود. مهدی قلی خان هدایت، مخبر السلطنه (م 1334 ق)، سالها معاصر و معاشر وی بود. مخبرالسلطنه تمام دستگاهها را طبق روایت او به خط موسیقی نگاشته و این کار در حدود هفت سال به طول انجامیده است و اکنون یکی از بهترین منابع موسیقی ایرانی و ردیف میرزا عبداللّٰه می‌باشد. منتظم الحکماء در زمینه پزشکی نیز استاد بود و در مطب خود بیماران را معالجه می‌کرد و به دلیل علاقه به موسیقی، عصرها نیز کلاس موسیقی دایر کرده بود. حاجی آقا محمد ایرانی مجرد، اسماعیل قهرمانی، سید مهدی دبیری نخست و قوام السلطان از شاگردان وی بودند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :استادان موسیقی (57 -56)، تاریخ موسیقی (712 ،578، 518، 508، 504/ 2)، سرگذشت موسیقی (121 -120/ 1)، مردان موسقی (182/ 3).

منصف، مهدی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1316، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دندان پزشکی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دندان پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1343، اخذ مدرک SM در رشته اندودنتیکس از دانشگاه لندن در سال 1349.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده دندان پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام 6 پروژه تحقیقاتی در زمینه معالجه ریشه دندان چند بر روی دندان‌های حیوانات به صورت آزمایشی که نتیجه آن به صورت یک گزارش در سال 1993 در آمریکا مطرح گردید، عضویت در جامعه دندان پزشکان ایران (F.D.I) و عضو اندودنتیستهای آمریکا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 17، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
تحقیقات دندان پزشکی به صورت مقاله که در کنگره‌های بین‌المللی ارائه گردید.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منصوری، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منوچهری نائینی، عبدالوهاب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1306، مرتبه علمی: استاد، رشته: انگل‌شناسی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای دامپزشکی از دانشگاه تهران در سال 1334، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی از دانشگاه لیوپول انگلستان در سال 1351، دکترای تخصصی مالاریالوژی از دانشگاه تهران در سال 1352، فوق تخصص حشره‌شناسی مالاریا از مرکز آموزشی سازمان بهداشت جهانی مانیل فیلیپین در سال 1355.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه تهران از سال 1348 تا سال 1354، استاد دانشکده بهداشت دانشگاه تهران از سال 1354 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام 30 طرح تحقیقاتی در زمینه‌های ارزشیابی حشره‌کش‌ها، لاروکش‌ها، پراکندگی آنوفل‌های ایران، بررسی بیولوژی و اکولوژی ناقلین مالاریا در جنوب ایران، شناسائی گونه آنوفل ماکولی پنیز در ایران ارزشیابی برنامه‌های مبارزه با مالاریا در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
درمان شیمیائی مالاریا، برنامه ریزی و مبارزه با مالاریا.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 20، تعداد مقالات به زبان خارجی: 65
زمینه علمی مقالات:
اپیدمیولوژی مالاریا، حشره‌شناسی مالاریا، درمان مالاریا، کابرد داروهای ضد مالاریائی، مقاومت حشرات در برابر سموم، مقاومت انگلهای مالاریا نسبت به دارو، بیولوژی و اکولوژی ناقلین مالاریا، شناسایی ناقلین مالاریا در ایران.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

منوچهری، حسینعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
متخصص جراحی عمومی و شکسته بندی در سال 1335.
مرتبه علمی:
استاد دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام مطالعات روی غده تیروئید و چگونگی کار این غده درون ریز و جراحی آن در شهر وین (اتریش)، مسافرت علمی به کشور فرانسه با هزینه شخصی به منظور اطلاع از آخرین رخدادهای علمی و انجام عمل جراحی احشاء بدون شکافتن شکم و یا قفسه صدری در کشور فرانسه و در ایران با همکاری پروفسور MELMS آلمانی، آشنائی کامل با پیوند کبد و چگونگی انجام آن با اطلاعات وسیع و نوآوریهای جدید.
ابداع:
بستن فیستولهای سرطان مری که برای اولین بار در دنیا انجام گرفت، ابداع نوعی عمل جراحی مخصوص در واریس بیضه‌ها.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 4
زمینه علمی تألیفات:
پزشکی، جراحی و تحقیقات پزشکی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
علوم پزشکی و تحقیقات پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موالی تونی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 949 ق)، شاعر و طبیب. اهل تون است. وی طبیبی حاذق بود و در شعر گویی طبع خوبی داشت. در ابتدا به تحصیل کمالات پرداخت. در یزد مدتی با شاه نعمت‌اللّٰه ولی مصاحبت داشت. «فرهنگ سخنوران» او را استاد شاه نعمت‌اللّٰه می‌داند. «لغت نامه» تاریخ فوت وی در 1257 ق نوشته است. از آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آتشکده‌ی آذر (265 -264/ 1)، تحفه سامی(221)، الذریعه (1116/ 9)، فرهنگ سخنوران (892)، لغت نامه (ذیل/ موالی)، نتایج الافکار (618)، هفت اقلیم (319/ 2).

موتمنی، احمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: هورمون‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
گذراندن یک دوره هورمون‌شناسی بالینی در دانشگاه میلان ایتالیا، طی یک دوره پیشرفته هورمون‌شناسی استورئید در بخش پاتولوژی دانشگاه لیدز انگلستان، کارشناسی ارشد تخصصی هورمون‌شناسی از دانشگاه لیدز انگلستان.
مرتبه علمی:
استاد هورمون‌شناسی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی هورمونی و تغییرات هورمون‌ها و تعیین منشاء آنها در بیماری هیرسوتیسم، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 2 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیوشیمی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
بیوشیمی و متابولیسم هورمون‌های استروئیدی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موزه، محمدباقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1327، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پریودنتولوژی، دانشکده: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1362 تا سال 1368 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1368 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی و مقایسه تأثیر خوف ناهنجاریهای دندان بر روی لثه دندان، بررسی مقدماتی اپیدمیولوژی بیماریهای پریودنتال در شهر تهران، تکنیک درمان ژنژیوکتون، قلبهای پریودنتال، کنترل مردمک میکروبی، تغییرات لثه در زمان بلوغ، حاملگی و یائسگی، رابط پریودنتیکی و پرگودنتیکی، قواعد و اصول کلی در جراحیهای پریودنتال، درمان ضایعات محل ریشه دندان، تدریس مربوطه به دانشجویان و رزیدنت‌های تخصصی دانشکده دندان پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
انساج پریودنشیوم در سلامت و بیماری، تشخیص و درمان بیاریهای پریودنتال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
مروری بر ضایعات مشترک پریودنتال و اندودنتیکی، تغذیه و بیماریهای پریودنتابل، ژنژیوزیس، علل پیدایش تحلیل لثه، پیوندهای آلوپلاست، اثرات سوء عادات دهانی، ازدیاد حجم لثه به علت مصرف دیلانس، بررسی عوامل حرکت موضعی بر روی انساج پریودتیوم و علل از دست رفتن دندانها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسوی اصفهانی، فهیمه

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: دهان و دندان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

موسوی‌زاده، تقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
پروفسور توفیق موسیوند،متولد سال 1315در روستای ورکانه همدان،فارغ التحصیل رشته مهندسی کشاورزی از دانشگاه تهران و فوق لیسانس مهندسی مکانیک از کانادا و دکترای پزشکی و فوق تخصص جراحی قلب از کانادا می‌باشد.او صاحب اختراعاتی چون قلب مصنوعی،امکان تشخیص پزشکی از راه دور و تنظیم و معالجه قلب،تعیین DNA انسان توسط اثر انگشت و 14 اختراع پزشکی دیگر،عالی‌ترین مقام علمی جهان از انجمن سلطنتی کانادا و انگلستان و نیز عضو انجمن دانشمندان نیویورک، بنیانگذار درمان پزشکی از راه دور،رئیس بخش قلب و عروق انستیو تحقیقات قلب دانشگاه اوتاوا (پایتخت کانادا) است.او بعد از 37 سال،در سال 1381 و در همایش بین المللی بوعلی سینا به زادگاهش (همدان) بازگشت.کسی که آمادگی خود را برای تأسیس دانشگاه و بیمارستانی بزرگ در کیش اعلام کرده است؛بیمارستانی که با بزرگترین دانشگاه و بیمارستان جهان قابل رقابت باشد،و کمترین و کوچک‌ترین هزینه‌ای برای دولت ایران در برنداشته باشد و تمام منابع آن از اعتبارات شخصی او تأمین شود.او درباره زندگی خود می‌گوید: «خانواده شلوغی بودیم،ساده زندگی کردن را دوست دارم،گله چرانی و دعوا و آشتی و عید نوروز و... من خیلی خوشبخت بودم که پدرم گذاشت درس بخوانم،فرصتی که نصیب خواهرانم نشد.بعد،از چوپانی‌هایش می‌گوید و شب‌هایی که نتوانسته بود بخوابد و اینکه چرا پیامبران بیشتر چوپان و یا نجار بودند.او می‌گوید:«به یاد کودکی آرامش پیدا می‌کنم،آنجا (کانادا) هم،همیشه دنبال خاطراتی بوده‌ام که در دنیای مدرن و پیچیده به من آرامش بدهد.آنها را در چوپانی و همان شب‌های مهتابی می‌یافتم.یک چوپان به خدا نزدیکتر از دیگران است و همیشه به خلقت فکر می‌کند.آن وقت‌ها،من خدای گوسفندانم بودم.چوپانی،انسان را به اصل خود،خدا و طبیعت نزدیک می‌کند و به همین خاطر خدا دوستی و ذهن من مترادف با چوپانی است،وقتی برای کارهایم جوابی نمی‌یابم،به خدا بیشتر التماس می‌کنم.این حالت اغلب،وقتی پیش می‌اید که جواب مسأله‌ای را نمی‌دانم و از پس حل آن بر نمی‌ایم.من خیلی سجده شکر به جای می‌آورم و در جراحی‌هایم که انگار دخالت در کار خدا است. فکر می‌کنم که خداوند به همه آدم‌ها مغز داده که از آن استفاده کنند و برای کمک به خود و دیگران

از آن بهره ببرند.با این حال عده‌ای قدرت وعده‌ای شهرت،وعدّه‌ای ثروت را دوست دارند.عدّه‌ای هم دلشان می‌خواهد به مردم خدمت کنند،حتی بیشتر از آنچه که مردم انتظار دارند،احساس وظیفه می‌کنند و بس.[چیزی شبیه سکوت میان خالق و مخلوق!]
قلب مصنوعی و دیگر اختراعات پروفسور موسیوند جان هزارها تن را نجات داده است.او به کسانی که می‌خواهند از وی قدردانی کنند می‌گوید:اگر راستی می‌خواهید به من هدیه بدهید،آن موقع که به خدا نزدیک می‌شوید،برای من دعا کنید که چاقی‌ام کم شود و عمرم زیاد!(با اشاره طنزآمیز) زندگی پروفسور فراز و فرودهای زیادی داشته است که مجال کوتاهی را از زبان خود ایشان می‌آوریم:«من اول برای تحصیل به دانش‌سرای معلمی همدان رفتم .همه انتظار داشتند،من معلم بشوم و خودم دوست داشتم نفر اول بشوم که نشدم و با خدا دعوا کردم که چرا اینطور نشد.بعد رفتم سراغ مهندسی مکانیک و بعد از آن،سراغ رشته کشاورزی و دست آخر از ایران خارج شدم و 30 سال بعد بود که به حکمت خدا پی بردم و دیدم اگر در دانش‌سرای تربیت معلم نفر اول می‌شدم،این فرصت را نمی‌یافتم که این همه یاد بگیرم و به مردم خدمت کنم. بعدها فهمیدم که ما،چه عامی و چه دانشمند،حکمت خدا را نمی‌دانیم و نمی‌فهمیم و این یک واقعیت است.من فکر می‌کنم مذهب و علم با هم اختلاف ندارند.اینها دست به دست هم، پیش می‌روند.علم ابزاری است که خدا ایجاد کرده و مذهب دستوری است که باید انجامش بدهیم.سپس در پایان گفته‌هایش،رباعی معروف بوعلی سینا را می‌خواند که:
دل گرچه در این بادیه بسیار شتافت یک موی ندانست ولی موی شکافت
انـدر دل من هـزار خـورشید بتافت آخـر بـه کـمـال ذره‌ای راه نیـافـت

مویدی اصفهانی، بهجت‌السادات

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهاجر، مرتضی

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهدوی، اصغر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
او فرزند حسین امین الضرب مهدوی بود. امین الضرب از بازرگانان متنفذ و از مروجین اصول مشروطیت بود. پدر امین الضرب‌موسوم به حاج محمد حسن و ملقب به امین دارالضرب در دو سوم از عصر ناصرالدین شاه تاجری معتبر و خیّری به نام و یکی از رجال‌مهم مردم‌شناس در شمار بود. او مدتها مسؤول امور ضرابخانه و از یاران نزدیک اتابک امین السلطان بود.
دکتر اصغر مهدوی پس از گذراندن دوران تحصیل در خانه و در دبستان وارد به دبیرستان دارالفنون شد و پس از آن تحصیلات خود رادر دانشسرای عالی آغاز کرد. تا اینکه برای ادامه تحصیلات دانشگاهی به فرانسه رفت و در رشته اقتصاد درجه دکتری گرفت. موضوع‌رساله دکتریش دیوان محاسبات ایران بود. ایامی که در فرانسه درس می‌خواند مصادف با دوران جنگ جهانی دوم بود. ناچار چندی بعداز آن در فرانسه ماند تا راهها باز شد و توانست به ایران باز گردد (حدود سال 1327). جمعاً در روزگار جنگ سختی بسیار دیده بود.
پس از مدّتی اقامت در وطن ناگزیر از سفر دیگری به فرانسه شد که منجر به سالی ماندن در آن کشور شد. در بازگشت چون دانشکده‌حقوق و علوم سیاسی و اقتصاد در جستجوی دانشیاران جدید برآمد او یکی از برگزیدگان برای برای رشته اقتصاد بود. پس به عضویت‌در هیأت علمی آنجا در آمد و چون شعبه اقتصاد به دانشکده اقتصاد تبدیل وضع پیدا کرد اصغر مهدوی در دانشکده جدید سمت استادی‌یافت و چندی گروه اقتصاد سیاسی آنجا را تصدی می‌کرد. البته به مؤسسه تحقیقات اقتصادی - که وابسته به آن دانشکده بود - هم‌پیوستگی علمی داشت. مهدوی هیچ گاه در پی دست یافتن به مقام و منصب سیاسی و دولتی نبود. او به مناسبت آنکه شخصیت متین وموقری داشت خود به‌خود ترتیب و آدابی را پیش گرفته بود که اصحاب منصب و قدرت نمی‌توانستند تصدی مقامی را به او پیشنهادکنند. در دانشکده اقتصاد هم قبول تصدی گروه اقتصاد سیاسی، برای آن نبود که از «حق ریاست» بهره‌ور شود. او در طول مدت خدمت‌حقوق دانشگاهی خود را از زمان عضویت در دانشگاه به پیروی از برادر نامدارش (دکتر یحیی مهدوی) صرف چاپ مجموعه کتابهایی‌کرد از قبیل ترجمه قدیم فارسی از النهایه شیخ طوسی (شماره سوم در سه

مجلد) به کوشش محمدتقی دانش‌پژوه و رجال برقی به‌کوشش جلال الدین محدث و تحقیق عباس اقبال در سرگذشت میرزا تقی خان امیرکبیر و «مجموعه اسناد و مدارک چاپ نشده درباره‌سیدجمال مشهور به افغانی» (شماره 2) که او و من با هم گردآوری کردیم.

به هر اندازه که از ورود در کارهای اداری و رسمی دوری می‌جست در مواردی که مربوط به‌قلمرو نشر کتابهای جدّی و خرید نسخه‌های خطی بود و او می‌توانست همکاری داشته باشد ازقبول خدمت خودداری نداشت. سالهای دراز عضو شورای کتابخانه مجلس بود و جز آن در گروه‌تشخیص و تقویم نسخه‌های خطی آن کتابخانه شرکت مؤثر داشت. همزمان، کتابخانه‌های‌مجلس سنا و مرکزی دانشگاه تهران در همین زمینه از اطلاعات بسیط و دانش تخصصی او بهره‌یاب می‌بودند. کتابخانه‌های ملی و ملک هم در موارد خاص نظر او را خواستار می‌شدند. او بهای نسخه را باعنایت و نگرش علمی و رعایت جوانب دیگر مشخص می‌کرد. گاهی که صورت مجلس برای‌امضا حاضر شده بود می‌گفت حق این است که فلان قدر بر مبلغی که نوشته شده است افزوده‌شود. مبادا صاحب کتاب آن را نفروشد و کتاب از دست برود. یا اینکه ناراضی باشد و به اضطرارمجبور بشود که به تقویم ما تن بدهد. ضمناً باید بگویم که هیچ گاه از بابت ساعاتی که مصروف‌این خدمت می‌کرد دیناری نپذیرفت، یعنی به رایگانی خدمتگزار بود.

در رشته شناخت نسخه‌های خطی از تیزبینان و نادره‌شناسان بود. خودش از دوره بازگشت به‌ایران به خریداری نسخه‌های خطی علاقه‌مندی پیدا کرده بود. چون درین زمینه ذوقی پخته‌داشت بسیار کارآمد در کهنه‌جویی عاشقانه در پی یافتن خطوط خوشنویسان بود و به تدریج برزیر و بم نسخه‌شناسی و ضوابط و قواعد خاص و پیچیده آن وقوف پیدا کرد و در همنشینی بانسخه‌شناسانی چون جعفر سلطان‌القرایی و دکتر مهدی بیانی توانست در آن رشته به خبرویّت‌مسلّم برسد. نسخه را که باز می‌کرد به یک نگاه حکمی کارشناسانه درباره آن می‌کرد. اغلب‌درست و قاطع بود. در تقویم کردن نسخه‌ها مآل اندیش و دلسوز بود. قدر نسخه خطی رامی‌شناخت و همیشه نیّتش بر آن بود که نسخه خریداری شود تا در کتابخانه‌های کشور بماند.ضمناً می‌گفت فروشنده نسخه خطی حتماً باید به حق خودش برسد زیرا خودش یا اسلافش آن‌را نگاه داری کرده‌اند و می‌گفت شک نداشته باشید اگر امروز فروشنده شده است اغلب به‌مناسبت آن است که نیازمند شده است.

فهرست نسخه‌های خطی از مجموعه گرانبهای او تا سال 1340 به کوشش دوست فقیدمان‌محمدتقی دانش پژوه تهیه و در نشریه نسخه‌های خطی (دفتر دوم - 1341) چاپ شد. پس ازآن مهدوی باز نسخه‌هایی چند

خریداری کرد و تعداد آنها از هزار در گذشت. درین چند سال اخیربا همکاری فاضل گرامی اشک شیرین به فهرست‌نویسی تازه‌ای از مجموعه خود پرداخته بود که‌به تدریج آماده چاپ می‌شد.
برای نشان دادن میزان علاقه‌مندی او به نسخه خطی می‌توانم یاد کنم از روزهای بسیاری راکه شخصاً صرف وصّالی اوراق پریشیده قرآن کهنه اوراق شده‌ای کرد. می‌گفت اگر به دست‌وصال بدهم با این دقت و دلسوزی نمی‌تواند نسخه را چنانکه شایسته است آماده تجلید کند.چون آماده شد آن را به دوستمان مهندس محمدحسین اسلام پناه مقیم کرمان سپرد تا جلدی‌مناسب برای آن فراهم سازد.
بُخل وضنّتی نداشت که از نسخه‌های پر ارزش او عکس‌برداری بشود. به همین ملاحظه‌اجازه داده بود تا عکاس کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران از نسخه‌هایی که کتابخانه علاقه‌مند به‌آنها می‌بود عکس تهیه کند. اخیراً هم دیدیم که دو مجموعه کهنه از کتابخانه او به نامهای «جنگ‌مهدوی» (مورخ 753) و دیگری به نام «مجموعه فلسفی مراغه» (مورخ 596) توسط مرکز نشردانشگاهی به همّت دکتر نصرالله پورجوادی و فهرست‌نگاری مهدی قمی‌نژاد به چاپ عکسی‌رسید و فایدت مندرجات آنها عام شد. این دو مجموعه در برگیرنده رساله‌های فلسفی و حکمی‌و عرفانی و از شمار نوادر مخطوطات است. اگر مهدوی به مانند اکثر مجموعه‌داران طمعکار یابخیل کردار، جسم نسخه را از آن خود می‌دانست هرگز رضایت نمی‌داد که چاپ نسخه برگردان ازآنها به دسترس دانشی مردان برسد، به تصور موهوم آنکه ممکن است از بهای پولی آن کاسته‌شود.
او خود را نگاهبان نسخه می‌دانست ولی بمانند کتابداری رفتار می‌کرد که مسؤولیتش به‌اصطلاح امروز اطلاع‌رسانی و دست‌یاب کردن مراجع و منابع پژوهشی است. او عاشقانه ولی بااین خصیصه به نسخه نگاه می‌کرد. البته به حق در حفاظت و ماندگاری آنها پای‌بندی داشت.
مهدوی از دوستان نزدیک مجتبی مینوی بود و مینوی او را یکی از چهار عضو هیئت امنای‌کتابخانه اهدایی خود بر بنیاد شاهنامه فردوسی قرار داده بود.
درین سی سال که از درگذشت مینوی گذشته است هماره با شور و شوق در جلسات هیأت‌امنا شرکت می‌کرد و چون کلید صندوق نسخه‌های خطی و اسناد و مدارک نوشته‌ای و عکسی‌آن کتابخانه به تقاضای دیگر اعضا به مهدوی سپرده شده بود ایشان، به دلخواهی و بی‌کراهتی این زحمت را پذیرفته بود که هر بار برای آنها که می‌خواستند نسخه خطی ببینند از خانه دورافتاده خود به دلپذیری به کتابخانه می‌رفت و نسخه را برای دیدن مراجعه کننده در اختیار کتابدارمی‌گذارد. ایشان آقای دکتر مصطفی محقق داماد را به جای خود برگزیده است.

ایشان در شورای تولیت موقوفات دکتر محمود اشار هم عضویت داشت و قضیه چنین بودکه چون استاد دانشمند آقای دکتر منوچهر مرتضوی (جانشین منصوص از جانب دکتر یحیی‌مهدوی) خود را از اجرای وظیفه تولیت معاف داشتند شورا دکتر اصغر مهدوی را برگزید تاهمسانی مرتبت که مورد نظر واقف بود رعایت شده و از نکته‌بینی و دقت نظر و امانت‌داری دکتراصغر برخوردار باشد. باید دانست که ایشان دکتر محمدرضا شفیعی کدکنی را به جانشینی‌منصوص خود انتخاب کرد. امانتداری و کردار دلسوزانه‌ای که ایشان در کارها بر خود واجب‌می‌دانست موجب شد که حسینعلی سودآور بنیادگذار مؤسسه فرهنگی غیرانتفاعی «دانش گستر»هم دکتر اصغر مهدوی را یکی از اعضای شورای امور خود قرار داده بود.

برای آنکه از علاقه‌ورزی مهدوی به گسترش کتابخانه مجتبی مینوی آگاهی بیشتری به دست‌افتد ناچارم قضیه‌ای را که در اولین سال درگذشت دکتر یحیی مهدوی پیش آمد بنویسم. دکتراصغر و همسر بزرگوارشان شهین خانم مقدمات برگزاری مراسم سال را فراهم کرده و در صددبودند که به دعوت دوستان بپردازند و در محلی شایسته و به شیوه مرسوم مجلسی آراسته را به‌یاد دکتر یحیی مهدوی ترتیب بدهند. من در سفر کوهستانها بودم. روزی که بازگشتم فرزند فقیدم‌بابک گفت غروبی اصغر آقا و سرکار خانم و مژده و جناب دکتر حسین صدیقی برای صحبت‌درباره نحوه برگزاری آن مجلس پیش ما خواهند آمد. تشریف آوردند و صحبت به آنجا کشید که‌سخنانی هم باید درباره دکتر یحیی خان گفته شود. نظر دکتر مهدوی و شهین خانم آن بود که من‌سخنگو باشم. طبعاً برای من وظیفه دوستی و افتخاری بایسته می‌بود ولی در یک لحظه به یادم‌آمد که دکتر یحیی خان مطلقاً به این گونه تشریفات پای بندی نداشت و کلیه درآمدهایی که ازحق التألیف کتابهایش عاید می‌شد همه را صرف خرید کتاب برای اهدا کردن به کتابخانه مجتبی‌مینوی می‌کرد. بی‌ملاحظه‌ای گفتم تصور نمی‌کنم دکتر یحیی خان راضی باشد که به جای اجرای‌کاری فرهنگی مراسمی از آن گونه ترتیب یابد که پیش‌بینی شده است. پیشنهادم این است که‌مخارج برگزاری آن مجلس برای خریدن کتاب در اختیار هیأت امنای کتابخانه گذاشته شود. اصغرآقا فوراً و بی‌چون و چرا پذیرفت و گفت همین کار اصلح و موجب شادمانی برادرم خواهد بود.پس معادل دو میلیون تومان چک نوشت و با نامه‌ای به پژوهشگاه علوم انسانی فرستاد که‌کتابخانه مینوی بدان جا وابسته است. اگر اصغر مهدوی کتابدوست و دلبسته به کتابخانه مینوی‌نبود آن پیشنهاد را نمی‌پذیرفت و تن به مجلس آرایی و پذیرایی دو سه ساعته می‌داد.

دکتر اصغر مهدوی به مراکز فرهنگی دیگر هم کمک می‌کرد. از جمله کمک

مالی برای‌ساختن مدرسه در محله‌ای از اصفهان کرد که نیایش ایام جوانی خود در آنجا زیسته بود. یا اهداکردن قالی قدیمی به موزه فرش و دستگاههای عکاسی عصر ناصری به «عکاسخانه شهر»وابسته به شهرداری.

بازگردیم به نسخه‌های خطی و علاقه‌های مهدوی بدین رشته. موقعی که در بهار 1357پیش‌بینی شده بود که نمایشگاهی از هنر جلدسازی و صحافی سنتی در کتابخانه مرکزی و مرکزاسناد دانشگاه تهران در مهر ماه ترتیب داده شود دکتر اصغر مهدوی با شور و حال خاصی به‌انتخاب جلدها و بازشناسی آنها یاری مؤثر کرد. در جلسه‌های مشورتی که از متخصصان مانندجعفر سلطان القرایی، محمدتقی دانش پژوه یحیی ذکاء و دیگران تشکیل می‌شد شرکت می‌کرد.همان طور که در این چهار سال اخیر از ارشاد و حمایت و دلسوزی در مورد «نامه بهارستان»(مجله مطالعات و تحقیقات نسخه‌های خطی) از انتشارات کتابخانه مجلس کوتاهی نداشت ویکی از مشاوران علمی آن نشریه بود و می‌دانم که آقای نادر مطلبی کاشانی (سردبیر مجله) گاه به‌گاه برای شور با ایشان به خدمتشان می‌رفت و مهدوی با حوصله و از سر دلسوزی آنچه بایدگفت می‌گفت.

به شرکت در کنگره‌های تخصصی نسخه‌شناسی علاقه داشت. من سعادت داشتم که با هم به‌مجمع علمی مربوط به ضوابط و قواعد نسخه‌شناسی یک بار به بولونیا (ایتالیا) و بار دیگر به استانبول (برگزار شده توسط مرکز باستانشناسی آلمان در ترکیه و لبنان) رفتیم و او در هر دومجمع فیض‌رسان بود و متخصصان از و استفاده می‌کردند و از نفایس مجموعه‌اش پرسان‌می‌شدند. نیز دعوت شده بود که در مجمع علمی مربوط به «سفینه تبریز» که در اواسط ماه خردادامسال در لیدن (هلند) تشکیل می‌شود شرکت نماید ولی فرا رسیدن مرگ، شرکت کنندگان را ازدریافت آگاهیهایی که او می‌توانست در آن مجمع ابراز کند محروم ساخت.

در زمینه معرفی نسخه‌های خطی، یکی از کارهای ارجمند او فهرست‌نگاری مندرجات‌جنگ اسکندر میرزای تیموری است که نسخه‌اش در کتابخانه بریتانیا نگاه داری می‌شود. این‌معرفی نامه در جلد بیست و ششم فرهنگ ایران زمین (1365) چاپ شده است. دیگر تنظیم‌جدول تطبیقی است از اختلاف ضبط در نسخه‌های خطی مهم دیوان حافظ (هجده نسخه) که درناموارہ دکتر محمود افشار جلد نهم (1375) چاپ شده است. جدولهایی که برای نمایاندن‌تفاوتها ترتیب داده است حکایت می‌کند ازین که با چه دقت و حوصله‌ای هر کلمه‌ای را در هجده‌نسخه دیده بود و یکی را با دیگری به مقایسه کشانیده است.

بخشی از دوران زندگی پژوهشی مهدوی به بازبینی و ترتیب اسناد و

مدارک تجاری و مالی‌گذشت که از دستگاه حاج محمدحسن امین دارالضرب و حاج حسین آقا امین الضرب بر جای‌مانده است و صندوقهای مخزون بدانها سالهای دراز در زیرزمینهای خانه پدری گرد و خاک‌می‌خورد.
دکتر اصغر پس از اینکه از اروپا بازگشت و متوطن در خانه پدری شد یک یک‌صندوقها (یخدان) را باز می‌کرد و اسناد اوراق گذشته را به دقت از یکدیگر جدا می‌ساخت و نوع‌به نوع در پاکتها و جزوه‌دانها قرار می‌داد و برای آنها فهرست و راهنما تهیه می‌کرد. درین کارمدتی دکتر حسین محبوبی اردکانی و مهدی قمی نژاد او را یاری می‌دادند. مخصوصاً قمی‌نژاد بامداومت این کار را به علاقه‌مندی پیش می‌برد.
همین جا به یادم افتاد که باید از همکاری مفید دکتر مهدوی با دکتر حسین محبوبی اردکانی‌در کار دیگری یاد کنم و آن تهیه فهرست و شناساندن اشخاص در عکسهای قدیمی بود که‌کتابخانه مرکزی توانسته بود اصل آنها را ازین گوشه و آن گوشه خریداری کند. آن قدر که یاد دارم‌مدت دو سالی این کار دوام داشت و هفته‌ای یک روز آن دو دانشمند تهیه آن فهرست را دنبال‌می‌کردند.
مجموعه آرشیوی پدری مهدوی اهمیت بیش بهایی دارد، ازین روی که دستگاه تجاری‌امین‌الضربها به مدّت بیش از هفتاد سال بر جای بود و طرف مراجعه مملکتی بودند و اغلب‌رجال کشور مانند والیان، حاکمان با آن دستگاه خصوصی مطالبات و مراودات و معاملات ومکاتبات داشته‌اند. مهدوی مقاله‌ای مهم و اساسی در معرفی این مجموعه به دو زبان فارسی وفرانسه نوشته و از روی متن فرانسه ترجمه به انگلیسی شده و انتشار یافته است.
جمعی از دوستان و همکاران گرامی مهدوی مانند دکتر هوشنگ ساعدلو، دکتر منوچهر آگاه،دکتر ناصر پاکدامن، پرویز خزیمه علم در سالهای دهه پنجاه در صدد آن برآمدند تا مقداری از این‌اسناد را که برای روشن شدن تاریخ تجاری، مالی و وضع پولی و اقتصادی مملکت تا عصرپهلوی مفید است به صورت کتابهایی سندی منتشر کنند. از جمله مکتوب‌های مربوط به‌تجارت در سال قحطی 1288 مورد نظرشان قرار گرفت. ولی با پیش آمدن حوادث سال 1357آن نیّت بلند متوقف ماند. ولی بعدها دکتر اصغر مهدوی همّت کرد و اجازت فرمود که آن‌مجموعه به نام «اسناد تجارت ایران در سال 1288« به چاپ برسد و رسید.
یکی دیگر از کارهای برجسته و نمونه که براساس اسناد موجود نزد خود انجام داد استخراج‌و جداسازی نامه‌های مربوط به تجارت یزد و ملک داری حاج محمدحسن در این شهر بود.مهدوی نخست گزارشی از این اسناد را به صورت مقاله نوشت و افتخار نشرش را به ناموارە دکترمحمود افشار داد. سپس به استدعای من به استخراج مواد مهم مندرج در نامه‌ها

پرداخت و چون‌آن کار پایان گرفت توانستیم مطالب را موضوع‌بندی کنیم. حاصل آن همکاری کتابی است که بانام «یزد در اسناد امین الضرب» نشر شده است و قطعاً یکی از اهم منابع برای آشنا شدن باخصائص تجارت یزد و منضمّات بدان است. تردید نیست که نمونه خوبی است از آنچه می‌توان‌درباره شهرهای دیگر، از جمله کرمان، مشهد، اصفهان و تبریز براساس آن مجموعه بیش بها انجام داد. مرحوم اصغر آقا درین سه چهار سال اخیر گاه به گاه به خواندن نامه‌های کرمانیان‌می‌پرداخت و یادداشت برداری از آنها را با کمک خانم نرگس نفر - با مجموعه اسناد آشنایی پیداکرده است - آغاز کرده بود.
آن قدر که به یاد دارم در یکی از دوره‌های کنگره تحقیقات ایرانی هم توصیف شایسته‌ای ازاین مجموعه بی‌نظیر ارائه کرد. مهدوی به شرکت در این کنگره دلبستگی داشت و در اغلب‌مجامع آن حضور می‌یافت مگر آن مواقعی که در ایران نمی‌بود. ایرانشناسی از علاقه‌های دلپسنداو بود و می‌کوشید که از دریافت اطلاعات مربوط بدان دور نماند.
یک بار هم که به کنفرانس اوضاع اقتصادی ایران در عصر قاجار برگزار شده در مؤسسه‌خاورمیانه دانشگاه آکسفورد رفته بودیم، به خواهش شرکت کنندگان درباره این مجموعه گزارش‌موشکافانه دیگری ارائه کرد.
دیگر از کنگره‌هایی که حضور او ارزشمند افتاد در مجمعی بود که مؤسسه «ایلکس» وابسته‌به دانشگاه هاروارد در همان دانشگاه برقرار کرد و من می‌دیدم فضلای شرکت کننده با او چه‌گونه‌مباحثاتی و مفاوضائی را دنبال می‌کنند. از آنجا خود را به لوس آنجلس کشیدیم و به خواستاری‌او سر زدیم به موزه هنرهای آن شهر که نمایشگاهی راجع به آثار هنری عصر تیمور به نمایش‌گذاشته شده بود و موزه داران جوان از اطلاعات مهدوی نسبت به نسخه‌های خطی کسب نظرمی‌کردند. ایشان در کنگره کتاب‌آرایی در تمدن اسلامی (مشهد) هم شرکت کرد و چون روزی‌گذشت گفت وقت آن است که سری به کلات و سرخس بزنیم تا در کرانگی خاوران، شهرهای‌تاریخی را دیده باشیم.
سخن از مجموعه اسناد در میان بود. پس باید بنویسم که صندوقهایی حاوی کتابها و اسناد ومدارک سید جمال‌الدین اسدآبادی مشهور به افغانی در خانه امین دارالضرب بر جای مانده بود(در سال 1308 قمری که سید را از ایران باز گردانیدند.)
مهدوی چون دریافت که کتابها و اسناد از آن سیدجمال بوده است قاصد بر آن شد که آنها رابه یکی از کتابخانه‌های مملکت بدهد و جزو کتابخانه خود نگاه‌داری نکند. امّا پیش از این که‌چنان نیتی را عملی سازد به من پیشنهاد کرد که مشترکاً فهرستی از اسناد تهیه کنیم. این کاروقت‌گیر در مدّت دو سالی انجام شد و به صورت کتابی از محل حقوق دانشیاری او در

سلسله‌انتشارات دانشگاه تهران در سال 1342 به چاپ رسید با نام «مجموعه اسناد و مدارک چاپ‌نشده درباره سیدجمال‌الدین مشهور به افغانی.»
مهدوی تاریخ قاجاری را - مخصوصاً در عصر ناصری و مظفری به بعد - از حیث اجتماعی‌و رجالی و اقتصادی - خوب می‌شناخت. قسمتی از این آگاهی را از مطاوی اوراق و اسنادتجاری خاندان خود حاصل کرده بود. قسمتی هم دانستنی‌هایی بود که از پدرش و اقران او - چه‌در ایران و چه اروپا - شنیده بود. مقاله «روزگار یک اهل قلم در دوره قاجار» مندرج در راهنمای‌کتاب (1354) 18 راجع به بدایع نگار طهرانی که با همکاری دکتر هما ناطق به رشته نگارش درآمده و نیز «چند نامه مربوط به ایران» که در کتاب «هفتاد مقاله» جشن نامه دکتر غلامحسین‌صدیقی نشر شده (1371) یادگاری است از دلبستگی او به شناساندن منابع آن دوره و سرگذشت‌ایرانیان. تاریخ آن دوران در ذهن اصغر مهدوی مجسم و بی‌سایه بود. به خوبی می‌دانست که‌دوام و قوام جامعه در آن روزگاران متکی به چه نوع عوامل اقتصادی و مالی بوده و طبقات‌مختلف چگونه و با چه مؤونه‌ای روز خود را به شام می‌رسانیده‌اند. نیک می‌دانست که میزان فقرو مسکنت و بی‌درآمدی ناشی از چه بوده است. این نکته امتیازی است برای دانای علم اقتصادسیاسی و همیشه بر من روشن بود که اقتصاد خوانها و اقتصاددانهای دیگر ایران از آن گونه‌سرچشمه بهره وافی نداشته‌اند.
حال که سخن از اقتصاد در میان است ضرورت دارد که نام سه تألیف او را بیاورم. نام یکی«تشکیل و تقویم محصول ملی» است (تهران، 1339). پیش آن کتابی به نام «قیمت» نوشت که‌در سلسله انتشارات اهدایی خود او به چاپ رسید (تهران، 1337) و تجدید چاپ هم شد.سومین کتابش «اقتصاد - کلیات» نام داشت (تهران، 1341).
یکی از پژوهشهای برجسته مهدوی تصحیح و چاپ انتقادی و نمونه‌وار ترجمه فارسی
سیرت رسول اللّه از عصر سعدی است. او آن را از روی پنج نسخه اساسی‌تر و سه نسخه دیگر باروش علمی و دقت اعجاب‌انگیز به انجام رسانیده است. سیره تنها کتاب جامع و مدوّنی است ازقرن دوم اثر محمدبن اسحق که به دست رفیع‌الدین اسحق بن محمد همدانی قاضی ابرقوه ازروی روایت عبدالملک ابن هشام در نیمه دوم قرن هفتم به فارسی نقل شده است. مهدوی‌مقدمه‌ای متقن و محققانه در دویست و بیست صفحه دارد و آنچه را که در معرفی متن و نسخه‌هاو سوابق مربوط به سیره در بایست بوده به قلم استوار و گیرا منضم کرده است. پس از اینکه متن‌را در دو مجلد در سلسله انتشارات بنیاد فرهنگ ایران منتشر

کرد (1360) تصحیح و انتشار«خلاصه سیرت رسول الله» را که تلخیص و انشای شرف‌الدین محمدبن عبدالله بن عمر ازعلمای قرن هفتم هجری است با همکاری مهدی قمی‌نژاد به سرانجام رسانید (1368). بر این‌متن هم مقدمه‌ای گویا و مبسوط در یکصد و بیست و هفت نوشت.
مهدوی دارای صفات ممتاز انسانی بود. نیکوکار بود و نسبت به کسانی که حسّ می‌کردنیازمند به نوعی توجهند کمک و مساعدت می‌کرد و به گونه‌ای که پنهان و پوشیده می‌ماند.
مهدوی ضنّت و بخل نداشت از این که دیگران از منابع و مدارکی که او به دشواری گردآوری‌کرده است بهره‌وری یابند. هر دانش‌پژوهی را به خوش‌رویی پذیرا می‌شد و آنچه را که مطلوب‌شخص بود بر می‌آورد.
مهدوی زندگی در باغ و خانه پدری را بر هر جای دیگر برتر می‌دانست و از آنجا دل برنمی‌کند. در نگاهبانی آن میراث که برای او جنبه‌ای معنوی و تاریخی داشت کوشا بود. تصرفاتی‌که در آن ساختمان شد، از قبیل تبدیل کردن انبارها و آشپزخانه گنبدی شکل قدیم به سالن‌پذیرایی، بر زیبایی مجموعه بسیار افزود. مهندس پرویز کیهان - پسر دایی مهدوی - که مجری‌طرح بود نه تنها صدمه‌ای به آن بنای یادگار نزده است بلکه مهارتهایی را به کار برده است که هربیننده‌ای را به اعجاب و تحسین وامی‌دارد. مهدوی ازین حال و شور لذت می‌برد و بیشتر مصرّبر ماندن در آن خانه محله قدیمی می‌شد.
مهدوی نسبت به برادر بزرگتر خود - دکتر یحیی مهدوی - حسّ احترام زائد الوصف داشت‌و یحیی نیز نسبت به او. هر دو در همین باغ مورد سخن زندگی می‌کردند.
مهدوی نکته سنج و بدیعه‌پرداز ولی آرام و خوش برخورد بود. در مباحثات و مجادلات ازکوره در نمی‌رفت. به تندی گرایش نداشت. در جمع بیشتر نیوشنده بود تا گوینده. سخنان‌مخالف را می‌شنید و اگر با گفته‌ای هماوازی نداشت و خوشایندش نبود و نمی‌خواست که به‌صورت لفظ ابراز خلاف گویی کند دو کف دستش را با حرکتی ملایم به دو سو می‌کشانید تابدین تمهید اظهار ابهام و اشکال نسبت به گفته معارض کرده باشد. یا این که می‌گفت چیزی دراین مورد نمی‌دانم.
مهدوی سفر دوست بود. از سال 1340 به این سو چند ده هزار کیلومتر با هم در اکناف خاک‌وطن گردش و از گوشه و کنارهای پرت و خرده پا دیدار کردیم. نخستین سفرمان به یزد بود.غروبی از تهران حرکت کردیم و نیمه شب مجبور شدیم در بیابانی نزدیک به ارجنان (عقدا) اتراق‌کنیم. راه خاکی و پر شن بود و من خسته از رانندگی. بهرام و کوشیار که کوچک بودند همراهان‌بودند. جل و پلاسی را که به همراه داشتم بر صحرا گستردم و به خواب خوشی رفتیم. مهدوی دربیابان قفر بی‌رفت و آمد و سکوت محض

ناآرامی نشان نداد. می‌گفت به یاد ایامی افتاده است که‌با پدرش در سفر خراسان چنین شبی را گذرانیده بوده است. مرادم آن است که از رنج سفرنمی‌هراسید. پس از آن بارها در سفرها دشواریها می‌دید ولی خم به ابرو نمی‌آورد. در سفر به‌همه چیز می‌نگریست و درباره دیده‌ها می‌اندیشید و نکته‌ای را اگر فرایاد می‌آورد می‌گفت.خرابه‌ها، قناتها، کشت‌کاریها هر یک به نحوی و مناسبتی جلب نظرش را می‌کرد. چون به‌غریبه‌ای می‌رسیدیم می‌گفت از این مرد پرسشی بکنیم و از وضع و حال محل اطلاعی به دست‌بیاوریم. مردمان قدیمی و بومی برایش معنی خاص داشتند و برایش محترم بودند. گویی ازگفتار با آنها به روزگاری نزدیک می‌شد که جدّش در آن عصر می‌زیست. به روزگارهایی‌برمی‌گشت که هر روز ازین گونه مردم به خانه نیا یا پدرش سر می‌زدند و حوائج خود را رفع‌می‌کردند. گفتنی در این باره زیاد دارم. افسوس می‌خورم که خود هیچ گاه رو به آن نکرد که‌خاطرات و مشاهداتش را ازین سفرها بر صفحه کاغذ بنگارد.

منابع زندگینامه :http://www.yadeyar.ir/

مهدویان، جلال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پروتزهای ثابت، رشته: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهذب لیقوانی، علی‌نقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال 4331، DPH در رشته مدیریت بهداشت عمومی از دانشگاه آمریکائی بیروت AUB در سال 1340، طی یک دوره MSC بهداشت حرفه‌ای در دانشکده بهداشت دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت و تغذیه دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1362، تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشت عمومی و حرفه‌ای، بهداشت محیط، استاد راهنمای 2 پایان‌نامه دکترا
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
بهداشت علمی تألیفات:
بهداشت عمومی و حرفه‌ای، بهداشت محیط.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
بهداشت عمومی، بهداشت حرفه‌ای، مبارزه با بیماریهای عفونی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهذب، جعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت و تغذیه، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهر، بوذرجمهر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: دندانپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهران‌پور، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهربان، داراب

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1328، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کلیه، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی جراحی کلیه از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1360 و فوق تخصص پیوند کلیه از دانشگاه لندن در سال 1369.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1362 تا سال 1368 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1686.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تنگی مجرای خلفی پیچیده، درمان فیستول‌های پیچیده تناسلی ادراری، ترومای کلیه، تدریس جراحی کلیه و میز راه در دانشگاه علوم پزشکی تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
تکنیک جدید و درمان مثانه عصبی، بدرفتاری مثانه، ارزیابی ناباروری مرد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهربد، مسیح

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهرداد، کاظم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: دندان پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهزاد، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پاتولوژی، متخصص پاتولوژی از رویال کالج پاولوژزیست‌های انگستان.
مرتبه علمی:
دستیار پاتولوژی دانشکده پزشکی اصفهان در سال 1349، استادیار پاتولوژی در سال 1353، دانشیار پاتولوژی دانشگاه اصفهان در سال 1357، استاد پاتولوژی دانشگاه اصفهان از سال 1369 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پاتولوژی عمومی و اختصاصی، سیتوپاتولوژی، شرکت در کنگره‌های متعدد بین‌المللی، عضویت در آکادمی بین‌المللی سیتولوژی و هیأت ممتحنه و ارزشیابی رشته تخصصی پاتولوژی در ایران، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و 9 پایان‌نامه تخصصی پاتولوژی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
پاتولوژی، سیتوپاتولوژی دستگاه تناسلی زنان، مغز استخوان و تفسیر آن در بیماریها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
پاتولوژی، سیتوپاتولوژی، زنان مامائی، اتوپسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مهلبی نیشابوری، ابویعلی، حمزة

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 406 ق)، محدث و طبیب. شیخ‌الاطباء و مسند نیشابور بود. نسبش به امیر خراسان، مهلب بن ابی‌صفره ازدی، می‌رسد. از محمد بن احمد بن دلویه و محمد بن حسین قطان نیشابوری و ابوحامد بن بلال و ابوجعفر محمد بن حسن اصفهانی و جماعتی دیگر حدیث شنید. به گفته‌ی حاکم نیشابوری، او پس از فراگیری حدیث در طلب علم طب کوشید. ابوعبداللّٰه حاکم و ابونصر عبیداللّٰه بن سعید سجزی و ابوالقاسم عبداللّٰه بن علی طوسی و ابوبکر بیهقی و محمد بن اسماعیل تفلیسی و ابوبکر بن خلف و دیگران از وی روایت کردند.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکرة الحفاظ (1064/ 3)، سیر النبلاء (264/ 17)، شذرات الذهب (181/ 3)، العبر (212/ 2).

مؤمن‌زاده خولنجانی، عباس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد 1313، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماری‌های کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی و گذراندن دوره تخصصی در رشته اطفال با درجه ممتاز از پاریس فرانسه در سال 1346، تأیید فوق تخصص عفونی اطفال فرانسه از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران در سال 1371.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1351 تا سال 1354، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1355، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی در سال 1356.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تحقیق در زمینه بیماریهای کودکان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای رایج اطفال، آموزش دانشجویان پزشکی و رزیدنتهای رشته اطفال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 24، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای رایج اطفال، طب اطفال و موارد نادر بیماری اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مؤمن‌زاده، هوشنگ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

مؤید، محمدجعفر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوستی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1345، دکترای تخصصی در بیماریهای پوست و آمیزشی از دانشگاه تهران در سال 1351، فوق تخصص ایمونولوژی پوست از دانشگاه کلودبرنارد فرانسه در سال 1363.
مرتبه علمی:
استادیار و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی از سال 1356.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مطالعه و تحقیق درباره بیماریهای پوستی و آمیزشی و تدریس دروس بیماریهای پوست و پاتولوژی بیماری‌های پوست در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی و راهنمائی بیش از 10 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای پوستی و آمیزشی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میر سپاسی، عبدالحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1355 -1286 ش)، روان پزشک، استاد دانشگاه، نویسنده و مترجم. در تفرش به دنیا آمد. تحصیلات متوسطه را در مشهد و دارالفنون گذراند و در 1315 ش تحصیلات پزشکی خود را در دانشکده پزشکی لیون فرانسه به پایان رساند. اما به علت علاقه شخصی، به تحصیل در رشته‌ی روان پزشکی و پزشکی قانونی و همکاری با پروفسور باروک پرداخت. پس از بازگشت به ایران در بیمارستان روزبه تحت عنوان پزشک بیماری‌های روانی مشغول خدمت شد. او همچنین بیمارستان میمنت را تأسیس کرد و تا پایان عمر به مداوای بیماران پرداخت. از آثارش: «تاریخ تکامل مراکز دماغی»؛ «تاریخ تکامل هیستری یا بیماری حمله‌ی از دیرگاهان تا امروز»؛ «جنون جوانی»؛ «روانشناسی پزشکی»؛ «قانون و جنون»؛ «روانپزشکی اجتماعی»، ترجمه‌ی حواشی؛ «خلاصه روانپزشکی»، با همکاری حسن بطحائی و مسعود میربهاء.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :سالنامه‌ی تفرش (50 -49 ،1377)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2520 ،1906 ،1758 ،1754/ 2 ،1068 ،685 ،478/ 1)، کتابنامه‌ی نخستین دهه‌ی انقلاب (358)، مؤلفین کتب چاپی (757 -756/ 3).

میراحمدی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق وبینی، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1339، گذراندن دوره تکمیلی از داشنگاه پاریس در سال 1345.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1337 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 35 تز تخصصی دکترا در زمینه گوش و حلق و بینی، تدریس دروس رشته گوش و حلق و بینی در دانشگاه تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
درمان جراحی کریهای گوشی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
گوش و حلق و بینی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1344، دکترای تخصصی علوم عالی آزمایشگاهای بالینی از دانشگاه تهران در سال 1349، متخصص ایمونولوژی عمومی از دانشگاه پزشکی دانشگاه تهران در سال 1351، فوق تخصص ایمونولوژی از دانشکده پزشکی وست میستر دانشگاه لندن در سال 1357.
مرتبه علمی:
طی مرحله استادیاری و ارتقاء به درجه دانشیاری دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
لنفوم مدیترانه در ایران، سیستم ایمنی در بیماران تالاسمی، پروتئین‌های میلومی در ایران، تعیین میزان‌های آلفافتو پروتئین سرمی مادر جهت تشخیص نقائص جنینی، هموگلوبینوپاتیها در ایران، اندازه‌گیری تباد و میکروگلوبین در تشخیص رد پیوند، تأثیر روزه ماه رمضان بر سیستم ایمنی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 15 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
ایمونولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 12، تعداد مقالات به زبان خارجی: 10
زمینه علمی مقالات:
گاموپاتیها، نقص ایمنی، لنفوم مدیترانه، تشخیص زودرس رد پیوند با اندازه‌گیری تباد و میکروگلوبین، آلفافتوپروتئین در تشخیص زودرس هپاتوم.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میربد، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: سرطان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1341، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1347، فوق تخصص سیتولوژی از دانشگاه تهران در سال 1348.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1346 تا سال 1353، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1353 ت 1369، استاد دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1369 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آسیب‌شناسی، سلول‌شناسی و سرطان، تدریس درس آسیب‌شناسی در دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تکنیک پاتولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 10، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
پاتولوژی بالینی، رادیولوژی، بیماریهای پاژه استخوان، رابدومیوسارکوم، گزارش یک مورد سندرم سزارین، لوسمی مزمن، گزارش دو مورد سارکوم اولیه قلب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میردهقان، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی اهواز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه مدرس هندوستان در سال 1345، طی دوره طب بهداشت اطفال در دانشگاه بمبئی، طی دوره دستیاری اطفال در دانشگاه پونا هندوستان، تکمیل دوره تخصصی اطفال در هندوستان در سال 1350، طی دوره طب بهداشت اطفال در دانشگاه لندن.
مرتبه علمی:
استادیار طب اطفال و درمان کودکان دانشگاه علوم پزشکی اهواز از سال 1351، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی اهواز به مدت 12 سال.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
شیر مادر و فواید آن، مطالعه و پژوهش در زمینیه بیماریهای کودکان، بنیانگذاری مرکز طب کودکان در اهواز، تأسیس بخشهای ماتولوژی و آنکولوژی نوزادان، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 4 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 5
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کمبود آنزیم گلوکز فسفات دهیدروژناز، نگارش و تصحیح نهج‌البلاغه ترجمه عسگری، راهنمائی، بیماران دیابتیک، آب و الکترولیتها.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
راشیتیسم، نوردرمانی، سرخچه.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرزا حسابی، عبدالحمید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1309، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1335، و دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1338.
مرتبه علمی:
استادیار رشته جراحی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1340، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1347 و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1363.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی عمومی و شکسته بندی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 200 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
شکستگی‌های استخوان‌های کوچک، سمیولوژی جراحی، شکستگی اطفال در زمینه جراحی و ارتوپدی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 100، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
جراحی عمومی و اخلاق پزشکی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرسپاسی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: روان پزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرصالحی، مرتضی

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرصدرایی، سعادت

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1342، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی آسیب‌شناسی از دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1355.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
ایمونولوژی، هیستوپاتولوژی، آسیب‌شناسی، نظارت بر 6 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
دو قلوهای چسبیده به هم، سرطان پستان، پارگی خود بخود سرطان کبد، تومورهای تیروئید، سرطانهای معده.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرفخرائی، علی‌محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی پلاستیک، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میرکازرونی، محمدتقی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1294/ 1292 ش)، طبیب، نویسنده و شاعر، متخلص به میر. در کازرون به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در زادگاهش به پایان برد و جهت ادامه‌ی تحصیل به تهران آمد و در رشته‌ی طب به تحصیل پرداخت. در 1317 ش موفق به اخذ درجه‌ی دکترا و در 1324 ش موفق به گرفتن تخصص در قسمت جراحی از دانشگاه تهران شد. سپس برای تکمیل فنون جراحی به اروپا و آمریکا رفت. پس از بازگشت به ایران سمت استادی کرسی جراحی دانشگاه شیراز را گرفت. از آثار وی: «پزشکی عملی»؛ «جراحی عمومی»؛ «قدیمترین یادداشت پزشکی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (590 -588/ 5)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (1020 ،605/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (260 -259/ 2).

میرلوحی، مسیح‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: بهداشت، دانشکده: علوم پزشکی اصفهان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی بهداشت (بیماریهای عفونی) از دانشگاه تهران در سال 1346، اخذ درجه ماستر در اپیدمیولوژی (MPH) از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران درسال 1350، متخصص بهداشت از دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال 1351، متخصص طب کار (MSC) از دانشگاه لندن در سال 1352، دپیلم طب صنعتی (CIH) از کالج سلطنتی 6 انگلستان در سال 1353، سم‌شناسی صنعتی از دانشگاه بلگراد در سال 1354، کنترل بیماری سل (T.L.R) از دانشگاه کیدسه ژاپن در سال 1363.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده علوم پزشکی اصفهان.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
انجام طرح‌های مصوب شواری پژوهش دانشگاه اصفهان، شامل: بررسی حوادث، بررسی گواترآندمیک، بررسی مصونیت نسبت به سرخچه.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کلیات پزشکی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته‌های بهداشت، اصول خدماتی بهداشتی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته‌های پزشکی، بهداشت کار و بیماریهای شغلی، کتاب درسی برای دانشجویان رشته بهداشت حرفه‌ای.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی بیماری سل در شاغلین بیمارستها، بهداشت و اپیدمیولوژی بیماریهای عفونی، بررسی گواتراندمیک در اصفهان.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میکائیلیان، ماسیس

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
دانشکده: 1311، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیهوشی از دانشگاه مونترال کانادا در سال 1347.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد از سال 1349 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
راهنمائی، مشاوره و نظارت بر حدود 15 پایان‌نامه پزشکی بیهوشی، تدریس درس بیهوشی رانیماسیون در دانشگاه علوم پزشکی مشهد.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

میلانیان، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فارماکولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادری کازرونی، محمد ابراهیم

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1260/ 1258 -1175 ق)، طبیب، عالم، صوفی و شاعر، متخلص به نادری. معروف به حاجی میرزا ابراهیم حکیمی. در کازرون به دنیا آمد. در جوانی برای ادامه تحصیل به شیراز رفت. حکمت طبیعی را نزد عمویش که در دوران زندیه حکیم باشی مشهوری بود، فراگرفت. وی بارها به همراه پدر خود برای تحصیل علوم متداوله به عتبات عالیات مسافرت کرد. در 1218 ق همراه محمدنبی خان شیرازی، نماینده‌ی سیاسی ایران در هندوستان، به آن کشور رفت و پس از چندی به ایران بازگشت. عاقبت در شیراز متوطن شد و به خدمت میرزا ابراهیم در علوم عقلی و نقلی، فنون طب، هیئت و حساب و هندسه مهارت و در زمینه شعر نیز طبعی خوش داشت و قصاید و غزلیات و ترجیعات بسیاری سرود. به آورده‌ی بعضی از تذکره‌ها وی با رضاقلی خان هدایت معاصر و معاشر بوده است. نادری در شیراز درگذشت. در سال مرگ وی اختلافاتی وجود دارد. از آثارش: مثنویات: «گلستان خلیل»، «مشرق‌الاشراق»، «انفس و آفاق»، «منهج‌العشاق»، «شایق و مشتاق» و «چهل صباح». در «حدیقةالشعراء» دو مثنوی اول تحت نامهای «گلستان خیال» و «شرق‌الاشراق» ذکر شده است. از دیگر آثارش: «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (329 -328)، حدیقةالشعراء (1785 -1783/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (610 -607/ 5)، الذریعه (295/ 19 /220، 18 /230، 13 /1149/ 9)، ریاض‌العارفین (327 -320)، ریحانه (92/ 6)، شرح حال رجال (3/ 6)، فارسنامه‌ی ناصری (1447/ 2)، فرهنگ سخنوران (907)، گلزار جاویدان (1582/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ نادری کازرونی)، مجمع‌الفصحا (1034 -1033/ 6)، مرآت‌الفصاحه (632 -631)، مصطبه‌ی خراب (193)، مکارم‌الآثار (1622/ 5)، هدیةالعارفین (44/ 1).

نادری نرمیقی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
مرتبه علمی:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دارای تحصیلات عالی و دکترای پزشکی و درجه M.P.H در زمینه مدیریت بهداشت عمومی از دانشکده بهداشت دانشگاه تهران و درجه ماستر در زمینه مشکلات بهداشتی از دانشگاه لئوپولد بلژیک.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بهداشت، تغذیه، اجتماع و فرهنگ در جوامع شهری و روستائی، آمار بیماریهای عفونی، بهداشت محیط، راهنمائی تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
اپیدمیولوژی عملی، بهداشت عمومی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
اپیدمیولوژی، طب پیشگیری، تغذیه کودکان و زنان باردار، واکسیناسیون، تنظیم خانواده و کنترل جمعیت بهداشت محیط، بهداشت مادران و کودکان، کنترل بیماریهای شایع در ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادری، شاهرخ

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: زنان و مامائی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نادعلیان، محمدقلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای دام کوچک، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناسی‌زاده، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی شیراز در سال 1342، فوق تخصص جراحی عمومی از دانشگاه دترویت آمریکا در سال 1346، و فوق تخصص جراحی قلب از دانشگاه دترویت امریکا در سال 1348.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
آبسه ریه، یرقان بعد از اعمال جراحی قلب باز، درمانهای عمده و اصلی در مصدومین شدید، معاینه عروق خونی و لنفاوی، علائم و درمان زخمهای ناشی از گاز گرفتگی حیوانات و نیش حشرات، سوء تغذیه در مجروحین، سرطان و تکامل بیولوژیک انسان، تومورهای قلب، تومورهای مری، ناهنجاریهای مادرزادی مری، واریسهای اندام تحتانی و علل آن.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
تاریخچه جراحی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناصری، کیومرث

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناصری، مجتبی

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران پروفسور ناصری اولین پزشک ایرانی است ، که پیوند دست انسان را در اروپا انجام داده اند.
بیوگرافی پرفسور ناصری و اعمال جراحی ویژه در برلین
پرفسور دکتر مجتبی ناصری در تار یخ ۷ ۱۳۰ (۱۳۲۸) در زنجان، متولد شده است ۱۳۱۳ـ ۱۳۱۹ آموزش در دبستان سعادت زنجان. ۱۳۲۰ استخدام در شرکت پخش دخانیات ایران د رزنجان وتهران برای تامین زندگی . ۱۳۲۶ـ ۱۳۳۰ آموزش در کلاسهای متفرقه وگرفتن دیپلم نهایی درتهران . ۱۳۳۰ شرکت درکنکور هنر سرای عالی دانشگاه تهرا ن وشروع تحصیلات شیمی عالی در دانشگاه تهران . ۱۹۵۱ پس از غلبه به مشگلات خروج از کشوردر دسامبر همان سال، ایران را ترک کرده ودر شهر ْگوتینگن آلما ن تحصیلات پزشکی را شروع کرد. ۱۹۵۷پس از ۱۰ ترم (زیمستر)امتحانات نهایی را داده با ارایه تزی در باره تغیرات خون پس از بکاربردن دستگاه قلب و ریه درجه دکترای خودرا به دست آورد. ۱۹۵۷ شروع کارهای تحقیقاتی در انستیتوی ماگس پلانک گوتینگن با موضوعات اندازه گیری جریان گردش خون درعروق کرونر قلبی ومتابولیسم قلب. ۱۹۵۸ اولین کرونروگرافی بادرست کردن کاتتر مخصوص برای سرخرگهای قلبی، اندازه گیری جریان خون کرونر باکمک کاردیوگرین به متد همیلتون . ۱۹۵۹ درست کردن الکترودهای مخصوص برای اندازه گیری پی اچ خون، همراه با پرفسور بارتل و شواب . ۱۹۶۰ ورود به تیم جراحی قلب در دانشگاه برلین تحت نظر پرفسور لیندر. ۱۹۶۰ شروع تجربیات آزمایشی بوسیله پیوند ریه درحیوانات، به همراه پرفسور بوشرل. ۱۹۶۱ شروع تجربیات آزمایشی با پیوند قلب که نتایج آن در کنگره های ملی و بین المللی به اطلاع عموم رسانده شد. ۱۹۶۱ جراحی قلب و آزمایشات با دستگاه قلب و ریه . ۱۹۶۴ پس از اقامت کوتاه در شهر کور / سویس در نزد پرفسور آلگوور متد استیو سینتز آموخته و در بیمارستان نوی کلن برلین بنیان گذاری شد. ۱۹۶۴ انتخاب به معاونت بیمارستان نوی کلن. ۱۹۶۷ نوشتن تز مخصوص راجع به هیپر اوکسیژناسیون در انواع حیوات و گرفتن درجه استادی دانشگاه آزاد برلین. ۱۹۶۷/۶۸ به دست آوردن تخصصی جراحی عمومی(۱)،تخصصی جراحی قلب ـ ریه وعروق(۲) و تخصصی جراحی عروق محیطی (۳) ۱۹۶۸ پیوند اندام پایین برای اولین بار در آلمان فدرال دربیمارستان نوی کلن . ۱۹۶۸ اولین پیوند ریه روی جوانی که در اثر تصادف به هر دو ریه وی

صدمه شدید خورده بود به همراه پرفسور بوشرل . ۱۹۶۹ برگشت به بیمارستان دانشگاهی وست اند و انتخاب به معاونت و کارمند رسمی دولت . ۱۹۶۹ اولین پیوند بازوی قطع شده در آلمان فدرال . ۱۹۷۰ مسافرت به دانشگاه های مختلف آمریکا برای کار آموزی جراحی کرونر (کلولند، نیویورک، سانفرانسیسکو، یوستن تکزاس) . ۱۹۷۱ شروع وبنیانگذاری جراحی کرونر در برلین . ۱۹۷۱ به دست آوردن رتبه پرفسوری دانشگاه آزاد برلین. ۱۹۷۲ برای اولین بار پیوند آزمایشی قلب ثانوی به عنوان باپپاس قلب چپ و گزارش آن درکنگره بین المللی بارسلون (اسپانیا) . ۱۹۷۵ انتساب به ریاست بیمارستان آموزشی دانشگاهی شلوس پارک کلینیک برلین شروع جراحی عمومی، قفسه سینه و عروق دراین بیمارستان وتدریس در دانشگاه. ۱۹۹۰ اهدای مدال شایستگی آلمان فدرال برای کارهای تحقیقاتی. ۱۹۹۳ بازنشستگی و ترک بیمارستان شلوس پارک کلینیک. ۱۹۹۵-۹۹ریاست کانون پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان ایرانی در برلین. ۱۹۹۹ دریافت مدال نور تدریس پس از بیست سال تدریس جراحی در دانشگاههای آلمان. تاحال بیش از ۳۰۰ سخنرانی، انتشارات در مجلات علمی ملی و بین المللی و مقالات در کتابهای مختلف و آخرین انتشار کتابی بنام دانشنامه جراحی به زبان فارسی که در تهران در نشریه علمی بچاپ رسیده است. از دو ازدواج دارای دو پسر ویک دختر است . از ۱۹۹۰ کمک به بیمارستان ولی العصر زنجان وسخنرانی برای پزشکان جوان .اهدای میکروسکوپ اطاق عمل برای اعمال جراحی چشم در زنجان

ناظری، ایرج

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1318، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1344، دکترای تخصصی قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1355، فوق تخصص قلب و عروق از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1367.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1358 تا سال 1366، و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1366 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
داروهای آنتی‌آریتمیک جدید، تومورهای قلب، تدریس دروس تخصصی قلب در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای مادرزادی قلب و عروق.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
پزشکی، کیست هیداتیک قلب.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناظم الاطباء، موسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
فرزند میر سید عقیل حسینی، از اطبای معروف اصفهان است که علاوه بر اطلاعات وسیع علمی، دارای نفسی قدسی بوده، و در 1304 وفات یافته، جنب تکیه‌ی ملک مدفون گردید.
ماده تاریخ وفاتش این است:
بهر تاریخ وفاتش خرد این مصرع گفت
بود عیسی نفس و معجزه موسی داشت
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

ناظم شیرازی، مهدی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(س سیزدهم و چهاردهم ق)، طبیب و شاعر، متخلص به ناظم. ملقب به نقیب‌الممالک و ناظم‌الشعراء. میرزا مهدی معلومات اولیه را از پدرش آموخت و در حکمت و طبابت مهارت داشت. معتمدالدوله فرهاد میرزا لقب ناظم‌الشعرایی به وی داد. داور (م 1325 ق)، صاحب «مرآت‌الفصاحه»، با وی ملاقات داشت. ناظم بعد از فوت پدرش به اصفهان رفت. از آثارش: «دیوان» شعر.

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)

منابع زندگینامه :آثار عجم (263)، حدیقةالشعراء (1828 -1826/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (632 -629/ 5)، الذریعه (1162/ 9)، طرائق‌الحقائق (463/ 3)، فارسنامه‌ی ناصری (1180، 957/ 2)، مرآت‌الفصاحه (640 -638).

ناظم، حبیب الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
خلاصه : دکتر حبیب اله ناظم در سال 1331 در شهر رضا به دنیا آمد بعد از گذراندن دوره متوسطه وارد دانشگاه شد وی دارای مدرک دکترای تخصصی بیوشیمی بالین از دانشگاه تهران است و هم اکنون عضو هیئت علمی در دانشگاه علامه طباطبایی است.
گروه : علوم پایه
رشته : بیوشیمی
گرایش : بیوشیمی بالینی
والدین و انساب : پدر وی حاج میرزا حسن ناظم و مادر محترمشان سرکار خانم فاطمه الی قی است و برادران وی دکتر سعید ناظم و دکتر احمد ناظم و دکتر ناصر ناظم همگی دارای فوق تخصص جراحی قلب ، دکتر فضل اله ناظم و دکتر منصور ناظم است.
خاطرات کودکی : دکتر ناظم از آن دوران عدم وجود وسائل تفریحی و سرگرمیهای وقت گیر در شهر رضا را عنوان میکند که همین امر باعث شده بود که او و دیگر فرزندان توانستند دروس خود را بنحو احسن فرا بگیرند و جزء شاگردان ممتاز شوند . و در حین و ادامه تحصیل تشویق برادران بزرگتر که در رشته پزشکی تحصیل میکردند بی تاثیر نبود.
اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : دکتر ناظم در یک خانواده مذهبی که از درآمد مالی برخوردار نبودند پرورش یافت، پدر متدین و مادر مقید به اجرای مراسم ذهبی بودند و بطور مجموع محیط خوبی برای فراگیری علم فراهم می آمد . او می گوید:« مادرم سواد نداشت ولی علاقه زیادی به قرآن داشت و من هم مشغول خواندن آن در یکی دو روز از ایام هفته بودم وقتی گوش فرامیداد و با اینکه مفهوم آن را درک نمی کرد بسیار مشوق میشد »
تحصیلات رسمی و حرفه ای : مدرک دکترای تخصصی بیوشیمی (بیوشیمی پاتولوژِی) از دانشگاه علوم پزشکی تهران
فعالیتهای ضمن تحصیل : دکتر ناظم در دوران تحصیل به امور دارویی و داروشناسی مشغو بود و همواره مصر به آن که شیمی حیاتی را بنحو احسن یاد بگیرد.
استادان و مربیان : دکتر ناظم از محضر اساتید بزرگی مانند دکتر ناصر ملک ، استاد ممتاز دانشگاه در تهران در رشته بیوشیمی استفاده کرده

است
همسر و فرزندان : همسر دکتر ناظم سرکار خانم نوشین حقیقی دیپلم علوم تجربی و خانه دار میباشند و تنها فرزند وی مانیا ناظم است.
مشاغل و سمتهای مورد تصدی : - مشاور ریاست دانشگاه پیام نور کشور و رئیس منطقه 3 دانشگاه پیام نور - ریاست دانشگاه پیام نور زرین شهر 1377 - ریاست دانشگاه پیام نور شاهین شهر - راه اندازی دانشگاه پیام نور دولت آباد - معاون آموزش دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد - مدیر گروه زیست شناسی دانشگاه پیام نور - سردبیر مجله علمی پژوهشی پیک ارز علوم - عضو کمیته برنامه ریزی شورای گسترش وزارت علوم - عضو هیئت تحریریه مجله پژوهشی پزشک آزمایشگاه
فعالیتهای آموزشی : دکتر ناظم عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی است وی تدریس در دانشکده پزشکی و پرستاری دانشگاه تهران، تدریس در دانشکده های پزشکی و داروسازی دانشگا آزاد اسلامی ، تدریس در دوره فوق لیسانس دانشکده علوم تغذیه دانشگاه شهید بهشتی ،تدریس در دانشکده بهداشت دانشگاه اصفهان و دوره فوق لیسانس در دانشگاه تربیت مدرس در کارنامه دارد.
مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : - ساخت مرکز پیام نور شهر رضا که قبلا بنام دانشگاه آزاد واحود شهر رضا نامیده میشد به همت و کوشش دکتر ناظم و برادرانشان و مردم آن منطقه. - ساخت دانشگاه زرین در دوران جمهوری اسلامی که به همت ایشان و و فرد نیکوکار ایجاد شد و هم اکنون فعال میباشد. - همچنین دانشگاه پیام نور شاهین شهر و دولت آباد.
جوائز و نشانها : مرد سال 1998 مرکز بین المللی کمریج انگلستان

آثار :
1 بهداشت و کمکهای اولیه
2 بیماریهای دهان و دندان
3 پیش گیری درمان فشار خون
4 تشخیص سرطان سینه
5 فارموکولوژی پزشکی
ویژگی اثر : 1988 و 1984

ناظم، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
گذراندن دوره تکمیلی میکروبیولوژی، باکتریولوژی، سروایمونولوژی و ویرولوژی در انستیتو پاستور پاریس در سال 1350، گواهی تخصص میکروب‌شناسی در سال 1360.
مرتبه علمی:
دستیار دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1344، استادیار در سال 1348، دانشیار در سال 1356، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد در سال 1366.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
میکولوژی، آنتی‌بیوتیکها، باکترویولژی، سابقه تدریس در دانشگاه، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 11 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
باکتری‌شناسی، ایمنی‌شناسی، ویروس‌شناسی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 32، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
باکتریولوژی، سرولوژی، ویرولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ناهید شیرازی، مریم

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
(س چهاردهم ق)، دندان‌پزشک، روزنامه‌نگار، نویسنده و شاعر، متخلص به ناهید. در شیراز به دنیا آمد. وی علوم ابتدایی و متوسطه را در تهران به انجام رساند و در 1310 ش برای تحصیل زبان و ادبیات فرانسه رهسپار پاریس گردید و در دانشگاه سوربن به تحصیل پرداخت و از آنجا فارغ‌التحصیل شد. پس از بازگشت به ایران در 1313 ش وارد دانشکده‌ی طب شد و تحصیلات خود را در آن دانشکده به پایان رساند و در 1320 ش رساله‌ی دکترای خود را درباره‌ی «سیفیلیس دهان» نوشت و با درجه‌ی عالی قبول شد. دکتر ناهید به زبانهای انگلیسی، فرانسه، عربی و ترکی تسلط داشت. وی از 1315 ش وارد خدمات فرهنگی- اجتماعی گردید و به نشر آثار نظمی و نثری خود در جراید و مجلات پرداخت و پس از چندی امتیاز روزنامه‌ای به نام «ندای زنان» را گرفت و مدتی آن را منتشر کرد. او همچنین انجمن ادبی ناهید را تأسیس نمود. در 1331 ش از طرف سندیکای دندان پزشکان ایران در یازدهمین کنگره جهانی دندان پزشکان در لندن شرکت کرد. در 1334 ش از طرف وزارت فرهنگ به دانشگاه پاریس اعزام شد و ضمناً در رشته‌ی بیماری‌های دهان و دندان از این دانشگاه و در رشته‌ی امراض کودکان از دانشگاه لندن تخصص گرفت. سپس به عضویت کنگره‌ی انجمن سلطنتی بهداشت لندن پذیرفته شد. از دیگر آثار وی: «تاریخ نویسندگان پاریس»؛ «خاطرات لندن» یا «مشاهدات ناهید»؛ «زندگانی من»؛ «سرطان فک»؛ «آماس گوشت دندان» یا «التهاب لثه»؛ «دیوان» شعر.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (648 -645/ 5)، الذریعه (1167/ 9)، زنان روزنامه‌نگار و اندیشمند (189)، سخنوران نامی معاصر (3617 -3613/ 6)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2002 ،1850/ 2 ،1237 ،763 ،55/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (164/ 6).

نایبی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: پاتولوژی پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی، شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای داروسازی دانشگاه تبریز در سال 1339، طی مدارج علمی، SM در میکروبیولوژی، S.M در اپیدمیولوژی و MPH در مدیریت بیمارستان، دکترای میکروبیولوژی از دانشگا میشیگان آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
اپیدمیولوژی بیماری ایدز در کشورهای جهان سوم و تکنیکهای جدید جهت تشخیص آمیب هیستولیکا، در همین رابطه گزارشی در مورد نوع جدی آمیب هیستولکیا (باسم نوع شیرازی) از منطقه اطراف شیراز ارائه نموده‌اند، نظارت بر 4 پایان نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 8
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
میکروبیولوژی، ویرولوژی، میکرولوژی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 17، تعداد مقالات به زبان خارجی: 5
زمینه علمی مقالات:
تشخیص عوامل عفونی، سالمونلاها، ویروسهای انفلوآنزا، آمیب‌های بیماری‌زا.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نجاتی بافقی، محمدعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س سیزدهم ق)، شاعر و طبیب. در اوایل عمر از بافق که وطنش بود، به یزد آمد و مشغول تحصیل علم ابدان (علم پزشکی) و علم ادیان شد. چندی به مسافرت پرداخت تا به درجه‌ی طبابت رسید و دوباره به یزد بازگشت و در آنجا سکنی گزید. وامق یزدی بعضی از اشعارش را در تذکره‌ی خود آورده است. او در حیات وامق (م 1262 ق) از دنیا رفت. ضمناً قابل ذکر است که صاحب «تذکره‌ی نصرآبادی» سخنی از یک نجاتی بافقی به میان آورده که بسیار معمر بوده و با این حال «شاهنامه» را به طرز خوش می‌خوانده شاید این نجاتی، پسر یا نوه‌ی آن نجاتی معمر باشد.
از آثار وی: «نجاةالابدان».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی (307)، حدیقةالشعراء (1861 -1860/ 3).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1282 ش)، طبیب، نویسنده، مترجم و روزنامه‌نگار. نسبش از طرف مادر به شیخ هادی نجم‌آبادی و از طرف پدر به حاج محمد نجم‌آبادی، اولین متولی مدرسه‌ی عالی شهید مطهری می‌رسد. در تهران به دنیا آمد. تحصیلاتش را در مدرسه‌ی شرکت گلستان و مدرسه‌ی قدیم ایران و آلمان و سپس در دارالفنون و دارالمعلمین به اتمام رساند و از آنجا به مدرسه‌ی طب رفت و تحصیلات خود را در آنجا تکمیل نمود. در 1309 ش در قوچان و در 1312 ش در سبزوار طبابت کرد و پس از آن به تهران آمد و در انستیتو پاستور مشغول کار شد. وی ریاست بیمارستان‌های نجات و لقمان‌الدوله (لقمان حکیم) را به عهده داشت. دکتر نجم‌آبادی در اکثر کنگره‌ها درباره ابن‌سینا و رازی سخنرانی داشت و سالها نایب رئیس انجمن بین‌المللی تاریخ طب در پاریس بود. وی به زبان‌های آلمانی، فرانسوی و عربی تسلط داشت و تحقیقاتی در زمینه‌ی تاریخ طب و طب سنتی انجام داد و آثاری در این زمینه نوشت. او همچنین ماهنامه‌ی «جهان پزشکی» را تأسیس و منتشر نمود. او دیگر آثار وی: «محمد زکریای رازی»؛ «اصول بهداشت»؛ «بلای عظیم نسل بشر، سیفیلیس و سوزاک»؛ «تاریخ طب ایران»؛ «تعالیم پزشکی صد ساله‌ی فرانسویان در ایران»؛ «راهنمای پزشکان»؛ «مختصری از طب اسلامی بخصوص خدمات ایرانیان»؛ «فهرست کتابهای چاپی فارسی طبی»؛ «آبله و سرخک»، ترجمه؛ «آیین پزشکی یا پندنامه‌ی اهوازی»، ترجمه؛ تصحیح «رساله‌ی جودیه»؛ مقدمه بر «طب اسلامی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :زندگینامه‌ی دکتر محمود نجم‌آبادی، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2959، 2486، 2116، 1691، 1639، 910، 811، 720، 625، 513، 408، 248، 78، 4 -3 / 1)، کیهان فرهنگی (س 2، ش 4، ص 14 -3)، مؤلفین کتب چاپی (102 -99/ 6).

نحوی، محمد حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
طبیب فاضل متطبّب، از شاگردان حاج میرزا محمّد باقر حکیم باشی است.
در 1282 متولّد، و در 1340 وفات یافته، جنب آباء خویش مدفون گردید.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد اول)

نخجوانی، نجم‌الدین احمد

قرن:7
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 651 ق)، طبیب. وی اهل نخجوان آذربایجان بود. از آثارش: شرح «اشارات» ابن‌سینا؛ «حل شکول القانون»، در شرح «قانون» ابن‌سینا، که در 651 ق آن را نگاشت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :ریحانه (137/ 6)، لغت‌نامه (ذیل/ احمد)، معجم المؤلفین (178/ 1).

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1307، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت عمومی، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1332، دکترای حرفه‌ای بهداشت و بیماریهای گرمسیری از دانشگاه لندن در سال 1339، کارشناسی ارشد انگل‌شناسی پزشکی و حشره‌شناسی از دانشگاه لندن در سال 1340، دکترای تخصصی بهداشت عمومی از دانشگاه کارولینای شمالی آمریکا در سال 1349 و دکترای اپیدیولوژی از دانشگاه کارولینای شمالی آمریکا در سال 1355.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1341 تا سال 1343، دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1343، تا سال 1348 و استاد دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران از سال 1348 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
لیشمانیوز احشانی، لیشمانیوز، جلدی شهری و طریقه کنترل آن به وسیله پشه‌بند و تور آغشته به حشره‌کش، اپیدمیولوژی بیماریهای قلب و عروق، اپیدمیولوژی تصادفات در آذربایجان شرقی و راهنمائی، مشاوره و نظارت بر تعداد زیادی پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
لیشمانیا و لیشمانیوزها و بهسازی محیط در بلادهای طبیعی و درسنامه پزکشی آکسفورد، واکسیناسیون و بیماریهای اسهالی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 70، مقاله تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
فارسی و خارجی در زمینه‌های مختلف بهداشت به خصوص مسائل

اپیدمیولوژی و بیماریهای گرمسیری و قلب و عروق، بهداشت عمومی، لیشمانیوزها.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصر المظفر، نصر

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 534 ق)، طبیب و شاعر. معروف به مظفر. مشهور به بلمظفر. از پزشکان معروف روزگار خود و از مشایخ حکمای اسلام بود که در طب و نجوم و کیمیا مهارت داشت. از آثار وی: «مختارات»، در طب؛ کتابی در «نجوم»؛ متفرقاتی در «کیمیا». ابن ابی‌اصیبعه در «عیون الانباء فی طبقات الاطباء» آورده که: خط بلمظفر طبیب را در آخر تفسیر اسکندر افرودیسی در باب کتاب «کون و فساد» ارسطو دیدم که نوشته بود که نزد علی بن العین رزبی درس خوانده‌ام و تاریخ آن کتاب در 534 ق بود.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ طب (703/ 2)، ریحانه 281/ 1)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (527)، معجم‌المؤلفین (92/ 13)، هدیةالعارفین (491/ 2).

نصر، ولی‌الله

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
یکی از دانشمندان و اساتید مسلم قرن اخیر است. وی فرزند نصرالاطباء کاشی و متولد 1257 ش در کاشان است در 12 سالگی پس از آموختن زبان فارسی و مقدمات عربی برای ادامه تحصیل به تهران آمد و وارد مدرسه دارالفنون شد رشته پزشکی را انتخاب نمود و پس از سالها تحصیل به درجه پزشکی رسید، ضمنا برای تکمیل معلومات خود علم حقوق و فلسفه و حکمت و ادبیات عربی و معارف اسلامی را نیز فرا گرفت، بطوری که در دوران جوانی گذشته از اینکه طبیب حاذقی بود دانشمندی والامقام نیز بود. وی خدمات خود را از معلمی دارالفنون آغاز کرد و همچنین به خدمت دادگستری وارد شد. پس از صدور فرمان مشروطیت و تشکیل مجلس شورای ملی از طرف اصناف تهران به وکالت مجلس اول برگزیده شد. بعد از اتمام مجلس خدمات خود را در دادگستری ادامه داد. مدتی ریاست کل محاکمات وزارت دارایی با او بود تا سرانجام به معاونت وزارت دادگستری منصوب گردید. علاقه وی به تدریس و کار علمی موجب شد مدتی ریاست مدرسه عالی علوم سیاسی را برعهده بگیرد و زمانی نیز ریاست مدرسه طب با او بود. از 1300 به وزارت معارف رفت و یکی از ارکان اساسی و درجه اول آن وزارتخانه گردید و در بنیانگذاری فرهنگ جدید ایران زحمات زیادی متحمل شد. ظاهرا شغل وی مدیر کل وزارت معارف و بعدا فرهنگ بود ولی عملا تمام کارهای آن وزارتخانه با صلاحدید او انجام می‌گرفت و در تعمیم فرهنگ در سطح کشور و تألیف کتب مفیده تلاش زیادی کرد. چندی نیز کفالت آن وزارتخانه را برعهده داشت.
در 1313 که دانشگاه تهران بنیاد گرفت و وزیر فرهنگ بر آن ریاست داشت دکتر نصر معاونت دانشگاه را تصدی می‌نمود و سالها در مسند معاونت دانشگاه منشاء خدماتی گردید. پس از تشکیل فرهنگستان به عضویت آنجا انتخاب شد و در وضع لغات جدید، نظریات مفید و سودمند او مورد استفاده قرار گرفت.
دکتر ولی‌الله خان نصر در تمام مدت زندگی خود دقیقه‌ای از تدریس غافل نبود. او سالها استادی مدرسه طب دارالفنون و مدرسه علوم سیاسی و دانشکده‌های طب و حقوق و معقول و منقول را برعهده داشت. وفات او در 1324 ش اتفاق افتاد و با مرگ وی یکی از دانشمندان بزرگ ایران که در رشته‌های مختلف سرآمد دوران بود از دست رفت. شادروان نصر به

تلفظ صحیح کلمات علاقه خاصی نشان می‌داد و اگر ارباب رجوعی در مطلبی با وی سخن می‌گفت وی ابتدا سخن او را از نظر دستوری اصلاح می‌کرد و سپس به کار او رسیدگی می‌نمود. دکتر سید حسین نصر استاد دانشگاه که تحصیلات خود را در دانشگاه هاروارد در رشته فلسفه پایان داده و مدتی رئیس دانشکده ادبیات و زمانی معاون دانشگاه تهران و چندی رئیس دانشگاه صنعتی بود فرزند شادروان دکتر ولی‌الله نصر می‌باشد.

دکتر ولی‌الله خان نصر به زبانهای عربی و فرانسه تسلط داشت و تألیفات زیادی دارد که از جمله می‌توان جغرافیای اقتصادی عالم، جغرافیای طبیعی و سیاسی کامل ایران، حیوان‌شناسی، و مجموعه مقالات دانش و اخلاق را نام برد. او مدتی هم ریاست دانشکده ادبیات و علوم دانشگاه تهران را تصدی می‌کرد و در تنظیم قانون اساسی و متمم آن نیز دست داشت.

دکتر سید ولی‌اللّٰه، فرزند سید احمد، نصرالاطباء (و. 29 رجب 1293 ه.ق- ف. 29 بهمن 1324 ه.ش) مولد وی شهر کاشان است. دوازده سالگی به تهران آمد و به تحصیل علم طبابت و علوم اسلامی پرداخت. از دارالفنون درجه‌ی دکتری در پزشکی یافت و به طبابت پرداخت. در دوره‌ی اول مجلس از تهران انتخاب شد. مدتی ریاست مدرسه‌ی علوم سیاسی و دانشکده‌ی پزشکی و دانشکده‌ی ادبیات و محاکمات مالیه و ثبت اسناد را عهده‌دار بود و به کفالت وزارت دادگستری نایل گردید. در دانشکده‌های حقوق، طب، معقول و منقول به تدریس پرداخت. به مدیریت کل وزارت فرهنگ منصوب شد و تا پایان عمر این سمت را عهده‌دار بود. وی علاوه بر طب در علوم اسلامی و مقدمات آن تبحر کامل داشت. از آثار او که به چاپ رسیده است: رساله‌ی دانش و اخلاق می‌باشد.

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نصیر تنکابنی، محمد

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س یازدهم ق)، طبیب و شاعر. اهل تنکابن و داماد علامه شیخ حسین تنکابنی بود. در زمان تألیف «تذکره‌ی نصرآبادی» (1083 ق) به اصفهان رفت و در مسجد لنبان با میرزا طاهر نصرآبادی ملاقات کرد. اشعاری از وی در تذکره‌ها آمده است. از اوست:

دل منبع حصول جمیع مطالب است
ای راهرو چرا نفتادی به پای دل

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تذکره‌ی نصرآبادی 202 -201)، الذریعه (1198/ 9)، فرهنگ سخنوران (936)، گلزار جاویدان (1634/ 3).

نصیرپور، باقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصیرزاده، محمدحسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای عفونی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نصیری سمنانی، نصرت‌اللّه

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1336 -1283 ش)، پزشک و نویسنده. در سمنان به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در زادگاهش و تحصیلات متوسطه را در تهران و در مدرسه‌ی علمیه و دارالفنون به پایان رساند و وارد دانشکده پزشکی شد. وی علاوه بر شغل طبابت در طی دوران خدمت خود مشاغل دیگری از جمله: ریاست کارگزینی و ریاست بازرسی و معاونت وزارت فرهنگ و همچنین رایزنی فرهنگی و سرپرستی محصلین در سوئیس را بر عهده داشت. وی بر اثر سکته قلبی در سوئیس درگذشت. از آثارش: «دوره‌ی الکتریسته»؛ «بهداشت دبیرستانها»، با مشارکت دکتر عباس مودب نفیسی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ قومس (443)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (1466، 538/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (571/ 6).

نصیری، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: داشنیار، رشته: فیزیک مواد، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نظیف

قرن:4
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
القس، نظیف بن یمین. از پزشکان معاصر عضدالدوله‌ی دیلمی و از جمله‌ی بیست و چهار طبیبی بود که آن پادشاه آنان را در بیمارستان خود در بغداد به کار معالجه‌ی مریضان گماشته بود. کتابهای اقلیدسی را به عربی ترجمه کرد.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نفیس کرمانی، برهان‌الدین نفیس

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(ز 853 ق)، طبیب. معروف به طبیب نفیس. وی در کرمان می‌زیست و از اطبای مشهور عهد خود بود که به سبب همین شهرت، میرزا الغ بیگ بن شاهرخ تیموری او را به سمرقند احضار نمود. نفیس مدتی در این دیار در خدمت الغ بیگ به سر برد و شرح عربی کتاب «الاسباب والعلامات» نجیب‌الدین محمد بن علی سمرقندی را که از مهم‌ترین کتابهای طبی بود، به نام الغ بیگ در 827 ق به پایان رسانید. پس از کشته شدن الغ بیگ (853 ق)، وی به کرمان بازگشت و تا پایان عمر در آنجا ماند. از دیگر آثارش: رساله‌ای در «سمومات»، شرح «موجز القانون» علی بن ابی‌الحزم قرشی، که از بهترین شروح این کتاب است و برهان‌الدین آن را در 841 ق در سمرقند به پایان رسانده است. این کتاب به «شرح نفیسی» نیز مشهور می‌باشد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (16/ 9)، اعیان‌الشیعه (227/ 10)، تاریخ ادبیات در ایران (109/ 4)، حبیب‌السیر (35/ 4) الذریعه (110 ،96 -95/ 14 ،82/ 13)، ریحانه (127 -122/ 6)، سرآمدان فرهنگ (222/ 1)، کشف‌الظنون (1900 ،77)، لغت‌نامه (ذیل/ نفیس)، معجم‌المؤلفین (114/ 13).

نفیسی، علی اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ناظم‌الاطباء میرزا علی‌اکبرخان (و. کرمان 1263 ه.ق- ف. 1342 ه.ق) فرزند محمدحسن بن علی‌اکبر بن محمد بن محمدکاظم بن ابی‌القاسم بن محمدکاظم بن سعید شریف نفیسی. پزشک، ادیب و لغوی، تحصیلات مقدماتی را در کرمان فراگرفت، سپس به سال 1282 ه.ق به تهران آمد و به مدرسه‌ی دارالفنون رفت و در سال 1289 ه.ق فارغ‌التحصیل شد. سپس به ریاست مریضخانه‌ی دولتی منصوب شد و تا سال 1298 در این سمت باقی بود. در سال 1303 ه.ق به دعوت ظل‌السلطان به اصفهان رفت و دو سال بدانجا بود. در سال 1310 جزو اطبای حضور ناصرالدین شاه درآمد. او را تألیفات متعددی در طب و تشریح و لغت است. اثر معروف او فرنودسار (فرهنگ نفیسی) است.
لقب میرزا علی‌اکبرخان نفیسی (1263 ه.ق- 1342)، از اطبای معروف و دانشمند قرن چهاردهم و مؤلف فرهنگ نفیسی یا «فرنودسار». در کرمان تولد یافت. تحصیلات مقدماتی را در همان شهر به پایان رساند سپس به فراگرفتن حکمت الهی و فلسفه پرداخت و در دارالفنون تهران که تازه تأسیس شده بود به تحصیل طب پرداخت. در سال 1289 از آن مدرسه فارغ‌التحصیل شد و به تأسیس بیمارستان دولتی به سبک بیمارستانهای اروپا از طرف ناصرالدین شاه مأمور شد. تألیفات وی در طب شامل یک سلسله کتابهای سودمند است که یا خود مستقیماً نوشته و یا از کتب فرانسه ترجمه کرده است بدین قرار: 1- کتابی در پاتولوژی و کلینیک جراحی. 2- رساله‌ای در فیزیک. 3- رساله‌ای در جراحی، 4- رساله‌ای در تراپوتیک. 5- دو رساله در سوء هضم. 6- کتابی بنام مذاکرات. علی‌اکبر نفیسی در نهضتهای فرهنگی نیز پیشقدم بود. به «عضویت انجمن معارف» درآمد و مدرسه‌ی شرف را به روش مدارس اروپائی تأسیس کرد. مهمترین تألیف او کتاب فرهنگ نفیسی یا فرنودسار می‌باشد که بیست و پنج سال عمر خود را صرف آن کرد. نسخه‌ی اصلی این کتاب شامل چهار مجلد بزرگ است در 3317 صفحه و شامل 99552 لغت تازی و 58879 لغت فارسی است.
(1343/ 1342 -1263 ق)، پزشک، نویسنده و مؤسس. ملقب به ناظم‌الاطباء. در کرمان به دنیا آمد. پس از تحصیلات مقدماتی در زادگاهش با مساعدت وکیل‌الملک، حاکم کرمان، جهت ادامه‌ی تحصیل به تهران آمد و

در دارالفنون به تحصیل طب پرداخت. در 1285 ق قبل از اتمام دوره‌ی طب، طبابت هنگ مهندسی در تهران به او سپرده شد. وی بعد از فراغت از تحصیل به پیشنهاد میرزا حسین خان مشیرالدوله، نخستین بیمارستان جدید را به روش اروپایی در ایران که همان مریضخانه‌ی دولتی (بیمارستان سینا) است، تأسیس کرد و خود ریاست آن را به عهده گرفت. وی رد مجلس حفظ الصحه (متشکل از پزشکان نامی شهر) که نخستین بار در تهران تشکیل شد، حضور داشت. او پس از کناره‌گیری از ریاست بیمارستان دولتی در 1298 ق با میرزا حسین خان مشیرالدوله به مشهد رفت و در آنجا بیمارستان رضوی را، از موقوفات آستان قدس رضوی، بنیان نهاد و آن دومین بیمارستان به روش اروپایی در ایران بود. از 1310 ق جزو اطبای ناصراالدین شاه و مظفرالدین شاه شد و به طبابت در دربار اشتغال ورزید. وی کتاب‌هایی در «پاتولوژی و کلینیک جراحی»، «فیزیک»، «جراحی»، «تراپوتیک»، «تشریح» و دو رساله در «سوء هضم» تألیف کرده است. از دیگر آثارش: «پزشکی‌نامه»، نامه داروهای طب قدیم در برابر نامهای اروپایی؛ «تعلیمات ابتدایی»؛ «فرهنگ نفیسی»، در لغت، «نامه‌ی زبان آموز».[1]

برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

منابع زندگینامه :[1] تاریخ بیداری ایرانیان (مقدمه/ 219 -215)، دایرةالمعارف فارسی (2994/ 2)، روز شمار تاریخ (133/ 1)، ریحانه (123 -121/ 6)، شرح حال رجال (435/ 2)، فرهنگ نفیسی (1/ مقدمه)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2442/ 2)، لغت‌نامه (ذیل/ ناظم الاطباء)، مکارم‌الآثار (1702 -1701/ 5) مؤلفین کتب چاپی (549 -547/ 4)، یادگار (س 3، ش 4، ص 65 -52).

نفیسی، محسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نقشینه، رضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دامپزشکی، دانشکده: دامپزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نمازی شاهرودی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

علی نمازی شاهرودی فرزند عالم ربانی و زاهد سبحانی حاج شیخ محمد نمازی شاهرودی از علماء مبرز و متقی و دانشمندان متتبع و نویسندگان متبحر حوزه علمیه مشهد مقدس بوده‌اند.

در سال 1332 قمری در شهرستان شاهرود متولد شده و در بیت علم و تقوا پرورش یافته و مقدمات و سطوح را در زادگاه خود نزد والدشان و سایر اساتید فراگرفته و آنگاه برای تکمیل مبانی فقه و اصول مهاجرت به مشهد مقدس نموده و و از محضر آیات عظام و فقهاء کرام آن سامان به ویژه مرحوم آیت‌اللّٰه حاج میرزا مهدی غروی اصفهانی که در معارف اهل‌بیت عصمت و طهارت نادره زمان واغلوطه اوان بوده و شاگردان مکتبش چون حاج شیخ مجتبی و حاج شیخ هاشم قزوینی و حاج شیخ کاظم دامغانی و میرزا جواد آقای تهرانی و صدها نفر دیگر امثالهم از آیات بزرگ و دانشمندان بنام معاصر بودند استفاده فقه و معارف الهی نموده و به نجف اشرف مشرف و چندی هم در آنجا اقامت و از مبانی مدرسین و مجتهدین حوزه نجف مطلع و استفاده نموده و به مشهد مراجعت و به تألیف کتب مفیده و تدریس پرداخته و مهارتی عجیب در مناظره با پیروان ادیان دیگر و مذاهب باطله داشت و نیز در احتجاج و مباحثه با اهل سنت و جماعتی و در سفرهای عدیده‌اش به حجاز و کشور سعودی مباحثاتی با حضرات داشته که موجب استبصار عده‌ای از مردم پاکستان و هندوستان شده است.

آن مرحوم در علوم غریبه و علم طلب قدیم و گیاه‌شناسی و ریاضی هم اطلاع عمیق داشته و با زبان فرانسه هم آشنائی داشته حدود سه دوره بحارالانوار را از اول تا آخر مطالعه و در اثر این مطالعات موفق به تألیف مستدرک البحار در ده مجلد شده که پنج جلد آن در زمان حیات خودش به طبع رسیده و پنج مجلد آن پس از رحلتش فرزند یاد شده‌اش اقدام به طبع و نشر آن نموده و حافظ تمام قرآن و یا اکثر آن بوده زیرا از هر آیه که می‌پرسیدند فورا آدرس درس آن را می‌داد و به گفته برخی از مرحوم آیت‌اللّٰه مرعشی نجفی قدس‌اللّٰه سره از ایشان پرسیده بودند فرموده بود که آقای نمازی مجلسی زمان ما بوده است.

نگارنده این کتاب چون مدتی در مدرسه نواب مشهد با ایشان همسایه و مرواده داشتم ایشان را از جهاتی کم‌نظیر یافتم. تألیفات بسیاری دارد که

از دیدگان عزیزان می‌گذرانم.
1- اثبات ولایت که 6 مرتبه به چاپ رسیده.
2- ابواب رحمت 2 مرتبه چاپ شده.
3- تاریخ فلسفه و تصوف 2 مرتبه چاپ شده.
4- مقام قرآن و عترت 3 مرتبه چاپ شده.
5- ارکان دین 2 مرتبه چاپ شده در خداشناسی و پیغمبر و امام‌شناسی و فروع دین و نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت. و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری و رجعت و قیامت کبری تدوین شده است.
6- الهدی الی صراط مستقیم.
7- دوره مستدرک سفینه‌البحار در ده جلد به طبع رسیده.
8- رساله تفویض
9- تاریخ مجالس روضه‌خوانی
10- زندگانی حبیب بن مظاهر
11- اصول دین
12- الاسلام الهادیه فی الاعتبار الکتب الاربعه
13- رساله نور الابصار
14- مناسک حج- مشتمل بر وجوب حج و مذمت تارک آن و خلقت کعبه و حجرالاسود و حرم و قضایای آن.
تألیفات طبع نشده علامه نمازی
1- روضات النظرات، دوره فقه استدلالی ده جلد.
2- مستدرکات علم رجال، ده جلد.
3- مستطرفات المعالی در احوال راویان احادیث.
4- دوره معارف القرآن مشتمل بر چهل و سه جزو.
5- رساله‌ای در طب.
6- معرفه‌الاشیاء- گیاه‌ها- درختها حیوانات و جمادات.
7- مباحث اصول.
متاسفانه این دانشمند متتبع و محدث متبحر و مؤلف مکثر در شب دوشنبه دوم ماه ذیحجه سال 1405 هجری قمری برابر 28 مرداد ماه 1364 شمسی از دنیا رفته و در جوار سلطان سریر ارتضا حضرت علی بن موسی‌الرضا علیه الصلوه والسلام مدفون گردید عاش سعیدا و مات سعیدا حشره اللّه مع الشهداء والسعداء آمین یااللَّه.
محقق، عالم دینی.
تولد: 1294 ق.، شاهرود.
درگذشت: 28 مرداد 1364، (دوم ذیحجه سال 1405 ق.).
آیت‌الله علی نمازی شاهرودی، فرزند آیت‌الله محمد نمازی شاهرودی، مقدمات و سطوح عالی را در شاهرود نزد پدر و دیگر اساتید فراگرفت.

سپس رهپسار مشهد شد . در آنجا مدارج عالیه فقه و اصول را یکی پس از دیگری پشت سر گذاشت به گونه‌ای که در بیست و دو سالگی شروع به تقریر فقه استدلالی نمود.
مدتی نیز به حوزه‌ی نجف اشرف رفت و در آنجا به تحصیل فقه و مبانی اصول پرداخت. سپس به ایران بازگشت و در مشهد مقیم شد. ایشان همچنین به علم ریاضی و تاریخ و نیز خطاطی آشنایی داشت و به ویژه کتاب‌هایش را به خط خودش می‌نوشت. آیت‌الله نمازی به زبان عربی مسلط بود و با زبان فرانسوی هم آشنایی داشت. وی طب سنتی و گیاه‌شناسی و علوم غریبه را خوب می‌دانست، ضمنا به روش‌های مباحثه و مناظره نیز مسلط بود. فعالیت عمده و اساسی ایشان پیرامون احادیث و رجال حدیث بحارالانوار اختصاص داشت.
آثار ایشان عبارتند از: مستدرک سفینه البحار (در ده جلد)؛ الاحتجاج بالتاج علی اصحاب اللجاج (الهادی)؛ الاعلام الهادیه فی اعتبار الکتب الاربعه؛ ابواب رحمت (جلد اول، مشهد، 1337، ق.، قم، 1362)؛ تاریخ فلسفه و تصوف (یا مناظره دکتر با سیاح پیاده، جلد اول، 1377 ق.)؛ مناسک حج؛ رساله تفویض؛ رساله علم غیب (ع)؛ اصول دین؛ رساله نورالانوار؛ ارکان دین؛ زندگانی حبیب بن مظاهر اسدی؛ تاریخچه‌ی مجالس روضه‌خوانی و عزاداری سید مظلومان (ع) قرآن و عترت در اسلام.
آثار علمی خطی چاپ نشده وی به این شرح هستند: مستطرفات المعالی؛ مستدرکات علم رجال (پانزده جلد)؛ روضات النظرات؛ مجموعه نفیسه در طب؛ معرفة الاشیاء (گیاه‌شناسی)؛ مطرف الهیه؛ حواشی بر بعضی کتب مانند: حاشیه بر تفسیر برهان، حاشیه بر رجال ممقانی، حاشیه بر رجال آیت‌الله خویی؛ حاشیه بر رجال شیخ طوسی و تصحیح آن، حاشیه بر کتاب جواهر در فقه تألیف محمدحسن نجفی، حاشیه بر کتاب وقایع المشهور، حاشیه بر کتاب بحارالانوار آیت‌الله غروری، حاشیه بر رساله‌ی شریف رجبیه محدث بیرجندی و حواشی دیگر.
(تو ح 1332 ق)، عالم دینی، فقیه، محدث و متکلم. در شاهرود به دنیا آمد. پس از فراگیری مقدمات و استفاده از محضر پدرش، به مشهد مهاجرت نمود و سطوح را نزد مدرسین بزرگ حوزه‌ی مشهد به پایان رسانید. آنگاه از بحثهای معارف و اخلاق آیت‌اللّه آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی بهره‌مند گشت. او علاوه بر امامت جماعت یکی از مساجد مشهد به کار تألیف و تصنیف کتب دینی و تحقیقات در این زمینه اشتغال داشت و تألیفات بسیاری از خود باقی گذاشت. از آثارش: «مستدرک سفینةالبحار»؛ «ابواب رحمت»؛ «تاریخ فلسفه و تصوف»؛ «ارکان دین»؛ «مقام قرآن و عترت در اسلام»؛ فهرست «منتقی الجمان»؛ کتاب «اثبات ولایت»؛ تذییلات کتاب «مجموعة الاخبار»؛ «شرح زندگانی حبیب بن مظاهر»؛ «تاریخچه‌ی مجالس

روضه‌خوانی»؛ «مناسک حج و وجوب و فضیلت آن»؛ «نورالانوار»، به فارسی و عربی؛ رساله‌ای در «علم غیب امام (ع)».[1]
علی ابن العالم الکامل و العابد الزاهد آیت‌اللّٰه حاج شیخ محمد معروف به (نمازی) شاهرودی از علماء و ائمه جماعت معاصر مشهد مقدسند.
وی در حدود سال 1332 قمری متولد شده و در بیت علم و ورع و تحت تربیت پدر دانشمند و زاهدش پرورش یافته و پس از خواندن مقدمات و قسمتی از سطوح را از مدرسین بزرگ حوزه مشهدبه پایان رسانیده سپس از محضر مرحوم عالم ربانی و آیت‌اللّٰه سبحانی مربی نفوس و مهذب اخلاق آیت‌اللّٰه الملک العلام آقا میرزا مهدی غروی اصفهانی سالهای متمادی استفاده نموده و با هم از محضر آیات دیگر مشهد بهره‌مند گردیده و در مسجدی از مساجد بالا خیابان به اقامه جماعت و تبلیغ احکام تا حال تحریر اشتغال دارند
نگارنده گوید از سال 1364 ق که در مشهد اقامت داشتم و در مدرسه نواب از محضر مرحوم آیت‌اللّٰه میرزا مهدی اصفهانی خارج مبحث حج را استفاده مینمودم با معظم‌له آشنا شده و بعد از درس مذاکره بحث را می نمودیم وی را دانشمندی متقی و پارسا و مشغول به مطالعه و تألیف شناخته‌ام خداوند امثال ایشان را همواره موفق بدارد.
تألیفات مطبوع ایشان از اینقرار است.
1- ابواب رحمت دو مرتبه به طبع رسیده 2- تاریخ فلسفه تصوف 3- متدرسک سفینه البحار ج 1 و 2 بطبع رسیده 4- کتاب ارکان دین در آن شرح اصول دین (خداشناسی و فروع دین نماز و زکوه و روزه و حج و ولایت و زیارت پیغمبر و ائمه هدی و شرح قیامت صغری (رجعت) و قیامت کبری) 5- مقام قرآن و عترت در اسلام 6- فهرست منتقی‌الجمان 7- تذییلات کتاب مجموعه الاخیار 8- شرح زندگانی حبیب ابن مظاهر 9- تاریخچه مجالس روضه‌خوانی 10- مناسک حج و وجوب و فضیلت آن 11- کتاب اثبات ولایت 13 -12- نورالانوار فارسی و عربی 14- رساله‌ای در علم غیب امام (ع)
تألیفات مخلوط ایشان
1- تتمه مستدرک سفینه‌البحار ده جلد 11- مستدرکات علم رجال شیخ 5 جلد 16- کتاب اصول دین 17- کتاب مستطرفات المعالی در احوال رجال و راویان اخبار 18- روضات النضرات در فقه استدلالی ده مجلد 19- معارف الهیه 20- مجموعه نفیسه در طب 21- معرفه الاشیاء و غیره
برگرفته از کتاب :گنجینه دانشمندان (جلد نهم)
منابع زندگینامه :[1] گنجینه‌ی دانشمندان (184 -183/ 7 ،374/ 5)، مؤلفین کتب چاپی (437/ 4).

نواب سید محمد واجد علی خان

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ابن‌حکم سید جعفر علی خان بن غلام حسین خان بن قاسم علی خان اصفهانی. طبیب حاذق و حکیم، مؤلف مجموعه‌ای در پزشکی به زبان فارسی، از فضلای قرن سیزدهم و اوایل قرن چهاردهم هجری است. تاریخ نسخه 1316 هجری می‌باشد.
برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

نواب شیخ‌الاسلامی، عیسی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه پاریس در سال 1342، دکترای تخصصی جراحی عمومی از دانشگاه پاریس در سال 1348، و فوق تخصص ارتوپدی از دانشگاه پاریس در سال 1350.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1352 تا سال 1360 و دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1360 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
تدریس دروس جراحی و ارتوپدی در دانشگاههای پاریس و علوم پزشکی تهران، نظارت بر چندین پایان‌نامه تخصصی جراحی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
ارتوپدی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوازی، محمدعلی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی عمومی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوبخت حقیقی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: داخلی نفرولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال 1361 و فوق تخصصی نفرولوژی در سال 1367.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پژوهش‌های متعدد در زمینه نفرولوژی و دستگاه ادراری، استاد راهنمای 2 پایان نامه دکترای پزشکی و داخلی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
نفرولوژی، دستگاه ادراری و تناسلی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
نفرولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوحی، فریدون

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای قلب، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوربخش

قرن:9
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محمدحسین نوربخش فرزند میر قوام‌الدین معروف به «بهاءالدوله» از پزشکان مهم قرن نهم هجری است. بهاءالدوله طب را نخست در ری و سپس در هرات نزد استادان هندی بیاموخت و مدتی در خدمت سلطان حسین میرزا بود و عاقبت به ری بازگشت و در همانجا درگذشت. تنها کتابی که از او باقی است «خلاصة‌التجارب» است که در حقیقت خلاصه‌ی تجربه‌های خود او است.
برگرفته از کتاب :فرهنگ فارسی معین (جلد ششم)

نوربخش، خسرو

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال 1347، دکترای تخصصی بیماریهای داخلی در سال 1354، طی یک دوره یک ساله بیماریهای گوارش در بیمارستان‌های جرج تاون و جرج واشنگتن آمریکا، طی یک دور دو ساله گاستروآنترولوژی در دانشگاه منچستر انگلستان و اخذ مدرک فوق تخصص بیماریهای گوارشی.
مرتبه علمی:
عضویت در هیأت علمی دانشگاه مشهد، ارتقاء به درجه دانشیاری دانشگاه مشهد در سال 1366.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پژوهش در زمینه بیماریهای گوارشی و روشهای درمان آنها، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه تخصصی دستگاه گوارش.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 6
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیوپاتولوژی کبد و مجاری صفراوی، داخلی و دندان پزشکی، بیماریهای داخلی برای دانشجویان داروسازی، بخشی از بیماریهای کبدی، فیزیوپاتولوژی بیماریهای معده و اثنی عشر، داروهای گوارشی، فیزیولوژی لوله گوارش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 9 تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
درمان طبی سنگهای صفراوی، درمان طبی سندرم سوء جذب، عوارض گوارشی بیماریهای دیابت، عوارض درمانی داروهای خوارکی، استفاه از همودیالیز در سندرم هپاتورنال، تغییرات SEL در بیماریهای مری، شناسائی ناقلین و بیماران با سابقه هپاتیت ویرال در مطب.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوروزبیگی، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1315، مرتبه علمی: استاد، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی در سال 1345، دکترای تخصصی گوش و حلق و بینی و طی دوره‌های تخصصی در لندن.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال 1349، دانشیار دانشده پزشکی دانشگاه مشهد در سال 1356 و ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه مشهد در سال 1363.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی ضایعات گوش و حلق و بینی و حنجره در 412 مجذوم آسایشگاه محراب خان مشهد در سال 1351، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 12 پایان‌نامه دکترای پزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 23، تعداد مقالات به زبان خارجی: 2
زمینه علمی مقالات:
گوش و حلق و بینی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نوروزی، ضیاءالدین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1317، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، کارشناسی ارشد زیست‌شناسی از دانشکده علوم پزشکی تهران، دکترای پزشکی از دانشگاه تهران در سال 1346، دکترای تخصصی کودکان در بیمارستان بهرامی وابسته به دانشکده پزشکی تهران.
مرتبه علمی:
استادیار دانشکده پزشکی تهران از سال 1353، ارتقاء به درجه دانشیاری در سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
طرح روشهای نوین درمان خوراکی اسهال و استفراغ و مقایسه روشهای تزریقی و خوراکی و نتیجه‌گیری، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 30 پایان‌نامه تخصصی و دکترای عمومی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 15، تعداد مقالات به زبان خارجی: 3
زمینه علمی مقالات:
بیماریهای اسهال و استفراغ، انواع ذرهیدراتاسیون با اختلالات الکترولیتی، مقایسه سرم‌های تزریقی و خوراکی و سایر بیماریهای اطفال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نهائی، محمدرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1330، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: میکروب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی علوم آزمایشگاهی از دانشگاه تبریز در سال 1356 و دکترای تخصصی میکروب‌شناسی پزشکی از دانشکده پزشکی دانشگاه نیوکاسل انگلستان در سال 1362.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1362 تا سال 1369 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تبریز از سال 1369.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی نقش آنزیم بتالاکتاماز در باکتریهای گروه انتر و باکتریاسه مقاوم در مقابل آمپی سیلین، کنترل میکروبی چند فرآورده داروئی، بررسی میکروبی برخی از فرآورده‌های داورئی، مطالعه باکتری‌های بیماری‌زای روده‌ای در نوزادان و تهیه دیسک آنتی‌بیوتیک‌ها و بررسی ارزش کاربردی آن در میکروب‌شناسی بالینی، مطالعه تولد بتاکتاماز در باکتری‌های شایع ایزوله شده از نمونه‌های بالینی و رابطه آن با MIC، بررسی اثرات باکتریسیدی و باکتریواستاتیکی تری سایکلین B بر روی تعدادی از باکتری‌ها و بررسی ظهور مقاومت احتمالی، مطالعه عفونت‌های شایع در بیماران مبتلا به لوسمی حاد، مطالعه عفونت‌های ادراری ناشی از دستکاری و سوند گذاری در بیماران بستری در بخش جراحی مرکز پزشکی امام خمینی تبریز، مطالعه سودوموناهای جدا شده از نمونه‌های بالینی و الگوی مقاومت آنها در برابر آنتی‌بیوتیک‌ها، مطالعه عفونت‌های روده‌ای، مطالعه الگوی حساسیت باکتریهای ایزوله شده از عفونتهای ادراری، بررسی کمپلوباکترپیلوری در بیوپسی‌های معده، مقایسه کشت ادرار مثانه با کشت.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:

روشهای آزمایشگاهی میکروب‌شناسی پزشکی و اصول بیولوژیک و بالینی بیماری‌های عفونی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 15
زمینه علمی مقالات:
علوم آزمایشگاهی، میکروب‌شناسی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیاز شیرازی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1263 -1197 ق)، خطاط، طبیب و شاعر، متخلص به نیاز. مشهور به خوشنویس. از سادات شیراز بود. طب و حکمت و سایر علوم را در محضر پدر آموخت و نزد دایی خود، حاج میرزا ابراهیم مجتهد، فقه و اصول را فراگرفت. وی در خط شکسته نیز ماهر بود و این فن را نزد خواجه ابوالحسن خوشنویس فسایی، شاگرد بلا واسطه‌ی درویش عبدالمجید طالقانی آموخت. او به سه شیوه می‌نوشت. یکی به شیوه‌ی خواجه ابوالحسن، دیگر به شیوه‌ی درویش عبدالمجید و سوم به شیوه‌ی خاصی که از ترکیب این دو به دست آمده بود. وی برای سیاحت به هندوستان رفت و دو سال در آنجا ماند. سپس به شیراز بازگشت و به علت اختلال در امرار معاش، مدتی خانه‌نشین شد و بعد به فسا رفت. پس از مدتی به شیراز مراجعت نمود و در آن شهر انزوا گزید. نیاز در زمان حیات خویش به شاعری معروف نبود، ولی بعد از فوت، اشعارش به دست آمد. از آثارش: حاشیه بر شرح قطب‌الدین شیرازی بر «کلیات قانون»؛ حاشیه بر شرح قرشی بر «تشریح قانون»؛ مثنوی «فیروز و نسرین»، مشتمل بر نکات حکمی، موعظه و نصیحت که در «مکارم‌الآثار» نام این مثنوی، «راز و نیاز» بر وزن «گلشن راز» ذکر شده است؛ «دیوان» شعر، در حدود پنج هزار بیت به همراه «ساقی‌نامه». از آثار خطی وی کتابت چند نسخه «دیوان» حافظ و «خسرو و شیرین» وحشی و «خمسه» نظامی و «شاهنامه» فردوسی را می‌توان نام برد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :آثار عجم (545)، حدیقةالشعراء (1947 -1943 /3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (756 -752 /5)، الذریعه (1240 -1239 /9)، ریحانه (273 /6)، طرائق‌الحقائق (333 -322 /3)، فارسنامه‌ی ناصری (1108 -1104 /2)، فرهنگ سخنوران (961)، مرآت‌الفصاحه (675 -673)، مصطبه‌ی خراب (194)، مکارم‌الآثار (1722/ 5 ،60 -57/ 1).

نیاکی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: ارتوپدی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیتی، جمال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی بهداشت از دانشگاه تهران، کارشناسی ارشد بهداشت از دانشگاه الکساندریا آمریکا و دکترای تخصصی بهداشت از دانشگاه پیتسبورگ آمریکا.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
توسعه بهداشت و آموزش پزشکی، بهداشت عمومی، طب پیشگیری، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 10 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 10
زمینه علمی تألیفات:
بهداشت عمومی، اپیدمیولوژی، آموزش بهداشت، طب پیشگیری، بهداشت محیط.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 30، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
بهداشت عمومی، توسعه آموزش پزشکی و بهداشت.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیری کمان، گیتی‌دخت

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1326، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: فیزیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی فیزیولوژی از دانشکده پزشکی دانشگاه بریستول انگلستان در سال 1353.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
lesions on the food behaviour of diabettes by aiioxan in young dogs EffectsRat of hypothalamic ventromfast and slow twith muscle Blood chare cterstic of the donkey Induction the plasma and cardiovascular state in hypo and hyperthyroid rats
تدریس دروس فیزیولوژی پیشرفته و پزشکی و دامپزشکی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
فیزیولوژی دستگاه گوارش.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 6
زمینه علمی مقالات:
Communication between nerves and Structure Features of muscle fibers
froma a fast and a slow twitch in the kitten during posnatal development ارتباط بین رگها و ماهیچه‌ها.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌بین، بهروز

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: ایمونولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌پور، بهمن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1322، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بهداشت، دانشکده: بهداشت، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشکده اصفهان در سال 9431، M.P.H در رشته بهداشت از دانشگاه تهران در سال 1353، تخصص مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی از دانشگاه تهران در سال 1355.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده بهداشت دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی طولی مسائل بهداشتی درمانی در استان چهارمحال و بختیاری، بررسی تست سل دریچه‌های کمتر از یک سال در استان چهارمحال و بختیاری، بررسی طول مسائل جمعیتی در روستاهای مبارکه اصفهان و بررسی نحوه تغییر نظام آموزش پزشکی براساس نیازمندیهای جامعه، استفاده از فرصت مطالعاتی در کشور هندوستان، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
مدیریت و برنامه‌ریزی خدمات بهداشتی درمانی، سیمای بهداشت و درمان در ایران، بهداشت و درمان در روستاهای چهارمحال و بختیاری، بررسی نحوه تغییرات نظام آموزشی و ارائه خدمات بهداشتی درمان براساس نیازمندیهای جامعه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 4، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی کم‌خونی در روستاهای مبارکه اصفهان، وضعیت بیماردهی در استان اصفهان، نقش بستری در منزل در خدمات بهداشتی درمانی، پزشکی اجتماعی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیک‌نفس، پدرام

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1325، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی کرمان.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای کودکان از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1356.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال 1358 تا سال 1368 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی کرمان از سال 1369 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی علل زردی در نوزادان، بررسی نوزادان مادران دیابتی، مایع درمانی خوراکی با پودر پیشنهادی سازمان بهداشت جهانی، بررسی تأثیر پیشگیری گاماگلوبین عضلانی در اطرافیان بیمار مبتلا به هپاتیت عفونی، تدریس دروس بیماریهای کودکان و نوزادان در دانشگاه علوم پزشکی کرمان.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) بزبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
دارو در دوران بارداری و شیردهی.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی:-
زمینه علمی مقالات:
بررسی نوزادان مادران دیابتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

نیلی نیشابوری، ابوسهل سعید

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(420 -353 ق)، فقیه، طبیب، ادیب، نحوی و شاعر. اهل نیشابور بود. او در علم طب استاد بود و از مشاهیر اطبا به شمار می‌آمد و تصانیفی در این زمینه دارد. وی همچنین در فقه و فنون شعر و ادب نیز متبحر بود. از آثار او: اختصار کتاب «المسائل» حنین بن اسحاق؛ تلخیص «شرح فصول بقراط» جالینوس همراه با نکاتی از «شرح ابوبکر رازی».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الاعلام (150/ 3)، تاریخ طب (679 -678/ 2)، عیون الانباء فی طبقات الاطباء (314)، کشف‌الظنون (1668)، معجم‌الادباء (218/ 11)، معجم‌المؤلفین (225/ 4)، الوافی بالوفیات (240/ 15).

واعظ شیرازی، علی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

فرزند حاج علی اکبر بن حاج قاسم. عالم فاضل زاهد عابد، ادیب کامل، و طبیب ماهر، از نوادر زمان، و مفاخر علمی و عملی اصفهان به شمار می‌رفت. در زد و تقوا وحید و یگانه بود.

در شعبان 1294 متولد، و در نزد جمعی کثیر از فضلاء تحصیل نمود که از آن جمله است: شیخ عبدالحسین محلاتی، و حاج آقا حسین بروجردی (در موقع تحصیل در اصفهان) و آقا سید محمد باقر درچه‌ای، و آخوند کاشی، و حاج میرزا محمدباقر حکیم‌باشی؛ و در نجف از محضر: شیخ الشریعه‌ی اصفهانی، و آقا سید محمدکاظم یزدی، و آخوند خراسانی و غیره استفاده برده، پس از مراجعت به اصفهان سال‌ها به شغل تجارت مشغول بوده، سپس مدتی طبابت می‌فرموده، پس از آن ترک تجارت و طب گفته، جهت ارشاد و هدایت مردم منبر رفته، به مداوای روحی مردم پرداخته.

واعظی بود شیرین بیان، و متکلمی فصیح اللسان، منابرش شام مواعظ شافیه، و نصایح کافیه، از حدیث و اخبار و تفسیر و تاریخ بود.

در مدرسه‌ی صدر ادبیات و نهج‌البلاغه و تفسیر می‌فرمود، و عده‌ای از طلاب از محضرش مستفید می‌شدند.

در شب 24 جمادی‌الاولی سال 1357 وفات یافته، جنازه با احترامات لازم به قم منتقل گردیده، و در مقبره‌ی شیخان مدفون گردید.

از آثارش تصحیح و مقابله‌ی قسمتی از تفسیر «تبیان» شیخ طوسی است که به طبع رسیده است.

پدرش از تجار و فضلا بوده، و در نجف نزد مولی محمد حسین کاظمینی تحصیل نموده، و کتابی در شرح چهل حدیث در فضیلت صلوات بر پیغمبر و آل او علیهم‌السلام نوشته، و در سال 135 در آنجا وفات یافته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

وحدت رشتی، حسین

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1260 -1250 ق)، طبیب و شاعر. اصلش از رشت است. وی غیر از تحصیلات متداول زمان، در علم طب مهارت داشت و در اطراف رشت و گیلان به طبابت مشغول بود. ظاهراً وی در هنگام مرگ بیش از سی و پنج سال نداشته است. از اوست:

خونین جگر نمود خطت مشک تاب را
خالت ستاره سوخته کرد آفتاب را

برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقةالشعراء (1983 -1982/ 3)، فرهنگ سخنوران (977)، مصطبه‌ی خراب (213 -212).

وصال، عبدالکریم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: رادیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
تحصیل پزشکی در دانشگاه مونیخ، برلین غربی و لندن، گذراندن دوران رزیدنسی، جراحی رزیدنسی رادیولوژی در بیمارستانهای راندولف ویرشو ونیوکلن در برلین غربی و دکترای تخصصی رادیولوژی از برلین غربی.
مرتبه علمی:
طی مراحل استادیاری، دانشیاری و ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
رادیولوژی، نظارت و راهنمائی 10 پایان‌نامه تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
اصول پزشکی هسته‌ای.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 1، تعداد مقالات به زبان خارجی: 34
زمینه علمی مقالات:
پزشکی رادیولوژی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وصال، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیوشیمی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی کشاورزی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال 1343، کارشناسی ارشد بیوشیمی و تغذیه و صنایع غذائی از دانشگاه آمریکائی بیروت در سال 1345، دکترای تخصصی بیوشیمی و تغذیه از دانشگاه ایالتی و انستیتو پلی‌تکنیک ویرجینا آمریکا در سال 1348، فوق تخصص بیوشیمی از دانشگاههای برکلی آمریکا، سانفرانسیسکو، ویرجینیا و استرالیا.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه شیراز از سال 1346 تا سال 1349، استاد مدعو و محقق دانشگاه سانفرانسیسکو از سال 1356 تا سال 1357، استاد مدعو و محقق دانشگاه ایالتی و انستیتو پلی‌تکنیک ویرجینای آمریکا از سال 1369 تا سال 1370، استاد مدعو و محقق در دانشگاه گونیرلند استرالیا در سال 1367، استاد بیوشیمی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بیوشیمی کیست هیداتیک، لیشمانیا، و داروهای گیاهی حاوی مواد ضد استروژنی و ضد بارداری، استفاده از 4 فرصت مطالعاتی در دانشگاه‌های برکلی، سانفرانسیسکو، ویرجینیا، و استرالیا، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 11 پایان‌نامه کارشناسی ارشد و بیوشیمی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
تغذیه و سوء تغذیه.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 15
زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی اکینوکوکوس، لیشمانیا و اثرات ضد استروژنی گیاه physalis alkebeugi تأثیر کمبود روی بر رسپتورهای هورمونهای استروئیدی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وطن‌خواه، حسن

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1311، مرتبه علمی: استاد، رشته: روانپزشکی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
کارشناسی روانشناسی از دانشگاه آلبرت لوردویگ آلمان در سال 1334، کارشناسی ارشد پیوسته انترنی پزشکی از دانشگاه آلبرت لوردویگ آلمان در سال 1337، کارشناسی ارشد روانشناسی از دانشگاه آلبرت لوردوگ آلمان در سال 1338، دکترای روان پزشکی از دانشگاه ویلهلم وستفالن آلمان در سال 1345، دکترای بیماریهای اعصاب از دانشگاه ویلهلم وستفالن آلمان در سال 1345 و فوق تخصص روشهای جدید روان درمانی یومانیستیک پیسکولوژی از دانشگاه نورتس ایستون ایلینویز (فورست هوسپیتال) آمریکا در سالهای 1352و 1353.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی اختلالات روانی در مصدومین جنگی، عوامل آشکارکننده حالات عصبی در طبقه خاصی از مردم ایران، برداشت‌های تازه درباره پاراپسیکوپاتولوژی، عامل آشکارکننده بیماریها و اختلالات روانی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر بیش از 5 پایان‌نامه دکترا و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 7
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
کاربرد روان درمانی با نگرش اسلامی در کودکان و نوجوانان، کارآیی روان درمانی با نگرش اسلامی در اختلالات عصبی پوست، تشخیص و درمان افسردگی در سنین بالا، روانشناسی- روان پزشکی، روان پزشکی عملی و روان پزشکی برای سال ششم پزشکی و رزیدنت‌ها، نگرش روان درمانی، روان پزشکی و روانشناسی در زمینه جراحی ترمیمی پستان و روان درمانی چند بعدی گسترده.

مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 22، تعداد مقالات به زبان خارجی: 8
زمینه علمی مقالات:
استفاده از روشهای متفاوت روان درمانی در اختلالات مختلف روانی، روان درمانی و خودکشی، روان درمانی معتادان، علل ایجاد اختلافات زناشوئی، پیشگیری و درمان اختلافات زناشوئی.
struktur psychische stoemingen bei frauen in bezug
Nervoese stoerungen und soziale
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وفای شیرازی، حسنعلی

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1276 -1224 ق)، طبیب، خطاط و شاعر، متخلص به وفا. مشهور به میرزا بزرگ طبیب. در شیراز به دنیا آمد. در خدمت پدر کسب کمال کرد و در علم طب مهارت یافت. وی خط نستعلیق را خوب می‌نوشت و در زمینه‌ی شاعری نیز تبحر داشت. در 1254 ق به هندوستان مسافرت کرد و از آنجا به سفر حج رفت. وفا در مدح محمد علی پاشا، خدیو مصر، که در مکه او را ملاقات کرد، قصیده‌ای سرود. از طریق مصر و اسکندریه برای تکمیل علم طب به اروپا رفت و مدتی در شهرهای پاریس و لندن مشغول تحصیل بود، سپس به هندوستان برگشت و چند سال در کلکته به تدریس طب اشتغال داشت. وی در راه بازگشت به ایران به منظور زیارت مشهد رضوی، از کلکته به بمبئی رفت و در آنجا درگذشت. از آثار وی: «دیوان» شعر، شامل کلیات، قصاید، غزلیات، قطعات و رباعیات، قریب پانزده هزار بیت.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :احوال و آثار خوشنویسان (100 -99/ 1)، حدیقةالشعراء (2009 -2007/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (820 -815/ 5)، الذریعه (1272/ 9)، صبح گلشن (595)، فارسنامه‌ی ناصری (1112 -1108/ 2)، فرهنگ سخنوران (984)، مرآت‌الفصاحه (694 -693)، مصطبه‌ی خراب (208 -207).

وکیلی طالقانی، ارسلان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: پزشکی هسته‌ای، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1343، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1349، دکترای تخصصی پزشکی هسته‌ای در آفریقای جنوبی در سالهای 1349 تا سال 1351، دکترای تخصصی پزشکی هسته‌ای در آمریکا از سال 1357 تا سال 1359.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
پزشکی هسته‌ای، غدد داخلی، انکولوژی، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 7 پایان نامه دکترا و دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
پزشکی هسته‌ای و غدد داخلی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولایتی، علی‌اکبر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1324، مرتبه علمی: استاد، رشته: عفونی اطفال، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1350، دوره تخصصی طب اطفال از مرکز طبی کودکان دانشکده پزشکی تهران در سال 1353، فوق تخصص بیماریهای عفونی اطفال از دانشگاه جان‌هاپکینز آمریکا در سال 1355، دکترای افتخاری از دانشگاه دولتی الفارابی قزاقستان در سال 1371، دکترای افتخاری از دانشگاه علوم پزشکی تفلیس گرجستان در سال 1372.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری، ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی مایکوباکتریومهای ماهیان پرورشی شمال ایران، شیوع آنمی در نوزادان ایرانی و ارتباط آن با هموگلوبین مادران، اثر واکسیناسیون BCG در پیشگیری از بیماریهای سل در کودکان، بررسی حوادث در کودکان، لیشمانیوز و تلاش برای یافتن واکسن مؤثر، آموزش بیماریهای عفونی و گرمسیری، آموزش استئومیلیت، آموزش سپتی سمی و مننژیت نوزادان، آموزش سل، آموزش بالینی عفونی اطفال بیماریهای ریوی وسل، آموزش مننژیتهای باکتریال، مقایسه هیدراتهای کربن سرم خون افراد مسلول، مشکوک و سالم با استفاده از گاز لیوکئد کروماتوگرافی گامی در جهت تشخیص سریع سل، بررسی علائم تکنیکی و پاراکلینیکی در 50 بیمار مبتلا به هپاتیت B، عفونت‌های ادراری در بالغین، مطالعه کلینیکی و ایمونولوژیکی کودکان شیر مادرخوار و شیر گاوخوار در ایران، شوک سپتیک، عضویت در مجامع بین‌المللی و ارائه مقالات بسیار در کنفرانس‌های پزشکی، راهنمایی و مشاوره و نظارت بر 25 پایان‌نامه دکترای عمومی و تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 15

تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 1
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای سل (بهترین کتاب سال 13767)، بیماریهای تنفسی کودکان، طب کودکان، نظری اجمالی به بیماری جذام، مجموعه مقالات صاحب نظران اخلاق پزشکی، تاریخچه پزشکی در ایران و اسلام، بیماریهای عفونی کودکان، مقدمه فکری نهضت‌های مشروطیت، آشنائی با مجلس شورای اسلامی، تاریخ روابط خارجی ایران.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 78، تعداد مقالات به زبان خارجی: 24
زمینه علمی مقالات:
مقدمه‌ای بر تاریخ پزشکی اسلام و ایران، سل کودکان، واکسیناسیون، عفونت ادراری در کودکان، عفونت مایکوباکتریومهای غیر سلی، مننژیت باکتریائی در کودکان، پیشگیری از مننژیت هموفیلوس انفلونزا نوع B در کودکان، تغذیه و سرطان، ایمنی در سل، جذام، نظری به طب رازی، اپیدمیولوژی بروسلوز، اثر ختنه در کودکان و اثر آن در پیشگیری عفونت و بدخیمی، درمان آنتی‌بیوتیکی عفونتهای مهلک گرم منفی، پیشگیری به وسیله عوامل ضد میکروبی، نقش طحال در سیستم ایمنی، ایمونولوژی و واکنش مالاریا، ایدز در کودکان مننژیت سلی، تهیه واکسن سل و جذام در ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولیخانی، مهین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد: 1321، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای پوست و آمیزشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی بیماریهای پوست و آمیزشی از دانشگاه تهران در سال 1351.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولی‌زاده باکوچی، غلامرضا

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای کودکان، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

ولی‌زاده، یوسف

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

وهاب‌زاده، عظیم

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
محقق، مؤلف.
تولد: 1309، اردبیل.
درگذشت: 23 مرداد 1365.
عظیم وهاب‌زاده دوره‌ی تحصیلات ابتدایی و دبیرستان را در زادگاه خویش به پایان رساند. وی در سال 1330 به دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران راه یافت و در سال 1342 موفق به دریافت دانشنامه‌ی دکتری از دانشگاه مذکور گردید. وهاب‌زاده ابتدا در بیمارستان ازگل و سپس در بیمارستان روزبه به آموختن علم روان‌پزشکی پرداخت و با اندوخته‌های علمی خود، طی سال‌ها کار مداوم در بیمارستان ونک در بخش‌های روان پزشکی و اعتیاد به مداوای بیماران روانی شتافت. همزمان در دانشگاه آزاد اسلامی ویراستاری کتاب‌های پزشکی را به عهده گرفت. وی در سال‌های قبل از انقلاب اسلامی به کار علمی اشتغال داشت و نام او با چند پژوهش بین‌المللی در زمینه‌ی اعتیاد همراه است. وی پس از انقلاب به کار تدریس و تحقیق در انستیتو روان‌پزشکی تهران پرداخت و همزمان در مرکز نشر دانشگاهی به ویراستاری کتاب‌های پزشکی اهتمام ورزید که ویراستاری ترجمه‌ی کتاب مختصر روان‌پزشکی (برگزیده‌ی چهارمین دوره‌ی کتاب سال جمهوری اسلامی ایران) که با تلاش گروهی از مترجمان فراهم گردید، یکی از یادگارهای اوست. از فعالیت‌های علمی و پژوهشی دیگر نامبرده عبارت است از: درج مقالاتی در زمینه‌های علوم رفتاری در مجله «بازتاب»، برنامه‌ریزی در طرح و تنظیم و انتشار ویژه‌نامه‌ی «اعتیاد» بنیانگذار نخستین کنگره‌ی نوروپسیکولوژی در ایران در اردیبهشت 1365.
دکتر وهاب‌زاده در تاریخ 23 مرداد سال 1365 بر اثر ابتلاء به بیماری سرطان درگذشت.
برگرفته از کتاب :گلزار مشاهیر

هاتف اصفهانی

قرن:12
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

(وف 1198 ق)، طبیب و شاعر. اصل وی از اردوباد آذربایجان بود و اجدادش در زمان سلاطین صفویه به اصفهان مهاجرت کردند و در آن شهر سکنی گزیدند. هاتف در اصفهان به دنیا آمد و در همان جا به کسب دانش پرداخت و ریاضی، حکمت، طب و علوم عربی را آموخت. او در طب و حکمت از محضر میرزا محمد نصیر طبیب اصفهانی، صاحب «مرآت الحقیقه»، بهره برد و به کمک و ارشاد و اشراف او، در این علوم تبحر یافت و از اطبای نامدار عهد کریم خان زند شد. در شاعری نیز مشتاق را به عنوان استاد خود اختیار نمود. وی با انجمن مشتاق، که محل تجمع طالبان تجدد در شعر بود، ارتباط پیدا کرد و در حلقه‌ی درس و بحث میرزا نصیر و مشتاق، با لطفعلی بیگ آذر و سلیمان صباحی بیدگلی کاشی، دوستی و رفاقت یافت. او مدتی ملازم و مورد توجه میر عبدالوهاب موسوی، حاکم اصفهان بود که پس از عزل حاکم، در آنجا نماند و به همراه لطفعلی بیگ آذر به قم و پس از مدتی به کاشان رفتند و از مصاحبان صباحی شدند. بعضی از تذکره‌ها می‌گویند که این سه شاعر چندین بار به شهرهای کاشان، اصفهان و قم سفر کرده‌اند. هاتف سرانجام در قم درگذشت و در همان جا به خاک سپرده شد. بعضی از تذکره‌ها فوتش را در کاشان و مدفنش را در قم می‌دانند. هاتف در نظم عربی و فارسی ماهر بود و اشعار بسیاری در مدح ائمه اطهار (ع) و خصوصا حضرت علی (ع) سروده است. وی در غزل شیوه‌ی سعدی و خواجوی کرمانی را، که در آن عصر متروک بود، احیا کرد و در قصیده شیوه‌ی انوری و کمال‌الدین اصفهانی را دنبال می‌کرد. ترجیع بند او که ظاهراً بلندترین شعر دوره‌ی بازگشت است، به ترجیعات شیخ فخرالدین عراقی شبیه می‌باشد. این ترجیع بند دارای پنج بند و در موضوع وحدت وجود است که هاتف به واسطه‌ی آن مشهور و معتبر گردید. از آثارش: «دیوان» شعر، مشتمل بر قصاید، غزلیات، مقطعات، ترجیعات و رباعیات.[1]

سید احمد هاتف اصفهانی شاعر معروف قرن دوازدهم هجری (ف. 1198- ه.ق 1783- م.) که به خاطر منظومه‌ی عرفانیش با مطلع زیر:

«ای فدای تو هم دل و هم جان
وی نثار رهت هم این و هم آن»

و با ترجیع‌بند:

«که یکی هست و هیچ نیست جز او
وحده لااله الا هو»
شهرتی فراوان دارد. وی شاعر دوره‌ی افشاریان و زندیان است. خاندان او از قصبه‌ی اردوباد آذربایجان بودند ولی هاتف در اصفهان متولد شد و در آنجا و در قم و کاشان زندگی کرد. هاتف در عربیت توانا بود و به عربی شعر می‌سرود. دیوان او مرکب از قصاید و غزلیات و مقطعات و رباعیات است. در غزل از سعدی و حافظ پیروی نمود. وفاتش در قم مقارن تشکیل دولت قاجاریه است و پسرش سید محمد سخاب (ه.م) است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] با کاروان حله (327 -315)، تاریخ ادبیات ایران، براون (191 -187/ 4)، تاریخ ادبیات ایران، در دوره‌ی بازگشت (313 -310/ 2)، تذکره‌ی روز روشن (917 -915)، دانشمندان آذربایجان (396)، دایرةالمعارف فارسی (3226/ 2)، دیوان هاتف اصفهانی (14 -7)، الذریعه (232/ 19 ،1283/ 9)، ریحانه (345 -344/ 6)، سفینةالمحمود (209 -200/ 1)، صبح گلشن (603 -602)، طرائق‌الحقائق (220/ 3)، فرهنگ سخنوران (991)، کارنامه‌ی بزرگان (301)، الکنی والالقاب (289/ 3)، گنج سخن (160 -150/ 3)، لغت‌نامه (ذیل/ هاتف)، مجمع‌الفصحا (1184 -1175/ 6)، مکارم‌الآثار (75 -74/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (496 -494/ 1)، نتایج‌الافکار (786)، نگارستان دارا (278 -277).

هاشمی راد، منصور

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمی طرقی، حسین

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1319، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشکده پزشکی دانشگاه تهران در سال 1345، دکترای تخصصی دستگاه گوارش، کبد، آندوسکوپی و بیماریهای داخلی از کشور فرانسه در سال 1356.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1357 تا سال 1367 و دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1367 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
لاپاروسکوپی در بیماریهای دستگاه گوارش، درمان داروئی هیپرتانیسون پورت، بررسی‌های تازه در مورد کانسرپانکرانس، بررسی درمان‌های نوین زخم پپتیک، بررسی هیپرتانیسون پرتال ایدیوپاتیک، راهنمائی مشاوره و نظارت بر 20 پایان‌نامه فوق تخصصی گوارش و 5 پایان‌نامه تخصصی داخلی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 3
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
سرطانهای دستگاه گوارش در ایران، اسهال‌های حاد عفونی و خلاصه بیماریهای دستگاه گوارش و کبد.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 3، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
معرفی 3 مورد بیماری کرون در ایران، معرفی اولسر منفرد رکتوم، عوارض گوارشی بیماران کلیوی و تحقیق و بررسی بیماریها در ایران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمی معتمدی، علی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هاشمیان، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: گوش و حلق و بینی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هبةالله اصفهانی، ابوالقاسم

قرن:6
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

حسین بن علی. ادیب ماهر، و حکیم حاذق، و طبیب متبحر، از محاسن روزگار، و افاضل زمان خود بوده، و در جمیع فضایل بی‌نظیر می‌نموده است.

در 534 به عارضه‌ی سکته وفات یافته، در سرداب منزل خود دفن گردیده، و پس از چند ماه از فوت و دفنش درب سرداب را که باز کردند مرده‌ی او را نشسته در پای پله‌ها یافتند.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هدایت، انوشیروان

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1310، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1335، دکترای تخصصی جراحی از دانشگاه تهران در سال 1339.
مرتبه علمی:
استادیار دانشگاه تهران از سال 1343 تا سال 1348، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی تهران از سال 1348 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
بررسی پاتولوژی 2072 مورد بیماران تیروئید در بخش جراحی بیمارستان دکتر شریعتی، کیفیت انعکاس ترشح کورتیزول در بیمارستان قبل و بعد از عمل جراحی، پرکاری قسمت مرکزی فوق کلیه و درمان جراحی آن، صدمات مجاری صفراوی، تدریس دروس جراحی عمومی در دانشگاه تهران، نظارت بر 5 پایان‌نامه دکترای تخصصی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 1
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
بیماریهای طحال در زمینه آناتومی جراحی طحال و مواظبتهای قبل و بعد از عمل جراحی طحال.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
پانکراتیت حاد در اطفال، زخمهای قلب، آناتومی جراحی طحال، مواظبت‌های قبل و بعد از عمل جراحی طحال.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هدایتی، جمال

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هدایتی، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(تو 1296 ش)، پزشک، نویسنده و استاد دانشگاه. در تهران به دنیا آمد. تحصیلات ابتدایی را در دبستان اسلام و دوره‌ی متوسطه را در دارالفنون گذراند و سپس دانشکده‌ی پزشکی دانشگاه تهران و نیویورک را به اتمام رساند. پس از مدتی دوره رزیدنتی و تخصصی را در رشته بیماری‌های گوش و حلق و بینی بیمارستان حلق و بینی نیویورک، وابسته به دانشگاه نیویورک و دوره رزیدنتی برونکوازو فاگولوژی و جراحی حنجره را در بیمارستان دانشگاه تمپل فیلادلفیا گذراند. هدایتی در 1333 ش پس از مدتی طبابت در نیویورک به تهران بازگشت. از مشاغل مهم وی استادی بیماری‌های گوش و حلق و بینی و ریاست دانشکده پزشکی دانشگاه ملی ایران بود. دکتر هدایتی عضو ممتاز و صاحب درجه بورد تخصصی از جامعه متخصصین آمریکا، عضو آکادمی و صاحب نشان از آکادمی چشم و گوش و حلق و بینی آمریکا و عضو ممتاز کالج بین‌المللی جراحان از ژنو و شیکاگو و عضو انجمن بین‌المللی برونکوازو فاگولوژی و عضو جراحان سر و گردن آمریکا بود. از آثار وی: «آثار چشم پزشکی تومورهای هیپوفیز»؛ «تغییرات آناتومیک حلزون در گوش داخلی»؛ «نقش عضله کریکو تیروئید در فلج‌های حنجره».
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :چهره‌های آشنا (660).

هرندیان، باقر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1309، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: جراحی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی از دانشگاه تهران، متخصصی جراحی عمومی از آمریکا، فوق تخصص در جراحی پلاستیک از آمریکا.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشکده پزشکی علوم پزشکی تهران.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
جراحی عمومی، سوختگی، ترمیم لب شکری و جراحی پلاستیک، بررسی 50 مورد سرطان پوست، شکستگی فک و درمان آن، نظات بر 2 پایان‌نامه دکترا.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی:-
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 5، تعداد مقالات به زبان خارجی: 4
زمینه علمی مقالات:
جراحی عمومی و پلاستیک.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هروی، ابومنصور موفق

قرن:5
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(س چهارم و پنجم ق)، طبیب. از شرح حال و زندگی وی اطلاع دقیقی در دست نیست، فقط معلوم است که مسافرتهایی در داخل ایران داشته و سفری به هند کرده است. اما در مورد اثر وی، «الابنیة عن حقایق الادویة» یا «روضة الانس و منفعة النفس»، باید گفت که قدیم‌ترین کتاب طبی پارسی است که در دست است. او در این کتاب پانصد و هشتاد و پنج دارو را بر حسب تأثیرشان طبقه‌بندی کرده است. عده‌ای از مستشرقین از مقدمه وی چنین فهمیده‌اند که او در زمان منصور بن نوح سامانی (366 -350 ق) می‌زیسته، اما این ادعا مورد قبول بسیاری از محققین ایرانی نمی‌باشد. اسدی طوسی این کتاب را در 447 ق کتابت نموده و در پایان برای سلامت مؤلف دعا کرده است. گرچه این احتمال هم داده شده که ممکن است اسدی تمام عبارت دعا را عینا از روی نسخه اصلی، که در حیات مؤلف نوشته شده، استنساخ کرده باشد. نام صاحب عنوان در برخی از منابع به صورت موفق‌الدین ابومنصور علی هروی ذکر شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :الابنیه عن حقایق الادویه (مقدمه/ 13 -3)، تاریخ ادبیات در ایران (625، 348/ 1)، تاریخ طب (640 -634/ 2)، دایرةالمعارف فارسی (35/ 1)، فرهنگ ادبیات فارسی (18)، گنج و گنجینه (46 -44)، لغت نامه (ذیل/ ابومنصور، موفق)، مؤلفین کتب چاپی (351 -349/ 6).

همایون‌پور، جواد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی مشهد.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

همتی بریوانلو، یحیی

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1308، مرتبه علمی: استاد، رشته: باکتریولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای تخصصی میکروب‌شناسی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و انستیتوی پاستور پاریس، فوق تخصص بیماریهای عفونی از دانشکده پزشکی دانشگاه پاریس و دانشگاه تهران.
مرتبه علمی:
پس از طی مراحل استادیاری و دانشیاری ارتقاء به درجه استادی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
نقش کلامیدیا در نزد زنان، بررسی لژیونلاها در ایران، تدریس دروس میکروب شناسی، ایمنی‌شناسی، بیماریهای عفونی در دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 2
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی:-
زمینه علمی تألیفات:
باکتریولوژی، باکتریهای بیماری‌زا برای انسان.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی: 2، تعداد مقالات به زبان خارجی: 1
زمینه علمی مقالات:
درمان کزاز و اپیدمیولوژی آن، بررسی روی هزار مورد کزاز، باکتریولوژی و عفونتها، بیماری وبا.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد: 1304، دانشکده: مرتبه علمی: استاد، رشته: قلب و عروق، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شیراز.
خلاصه شرح حال تخصصی
سوابق تحصیلی:
دکترای پزشکی عمومی از دانشگاه تهران در سال 1330، دکترای تخصصی داخلی از دانشگاه نیبراسکای آمریکا در سال 1339، و فوق تخصص قلب از دانشگاه پاریس فرانسه در سال 1335.
مرتبه علمی:
دانشیار دانشگاه شیراز از سال 1339 تا سال 1351، استاد دانشگاه شیراز از سال 1351 تاکنون.
زمینه‌های علمی و تحقیقاتی:
مسومیت دیژیتال، آندوکاردیت عفونی، روشهای جدید درمان انفارکتوس قلبی حاد، اثر داروهای ترمبولیتیک در سکته قلبی، کاردیومیوپاتی حاملگی، آنوریسم بطنی، تأثیر آدرنالین و نورآدرنالین در قلب، آنفارکتوس قلبی در نی ریز، تدریس قلب، نشانه‌شناسی عملی، قلب و داخلی در دانشگاههای نیبراسکای آمریکا و شیراز، راهنمائی، مشاوره و نظارت بر 9 پایان‌نامه دکترا و تخصصی در هر سال.
تألیفات
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان فارسی: 4
تعداد تألیفات (نگارش یا ترجمه کتاب) به زبان خارجی: 2
زمینه علمی تألیفات:
تفسیر الکتروکاردیو گرافی، نشانه‌شناسی قلبی، فوریت‌های قلب، شناخت محیط طبیعت قلب انسان، نقش اغذیه در سلامتی و قسمتی از کتاب آکسفورد.
مقالات
تعداد مقالات به زبان فارسی:-، تعداد مقالات به زبان خارجی: 15
زمینه علمی مقالات:
کیست هیداتیک قلب، حاملگی مکرر و روماتیسم قلبی، اهمیت T برجسته در تشخیص کم‌خونی قلبی، Zinc خون در سکته حاد قلب، آهن خون در سکته حاد قلب و مقایسه آهن خون SGOT و CPK در سکته حاد قلب و

چند مقاله دیگر.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

هندی اصفهانی، محمد داود

قرن:11
جنسیت:مرد
ملیت:ایران

معروف و ملقب به تقرب خان. از اطبای معروف اصفهان است که به هند رفته و در آنجا شهرت یافته، ثروتی بی‌کران اندوخته، در اصفهان سال 1055 مسجد جامع جور جیر یا جؤجؤ را تجدید ساختمان کرده که به نام مسجد حکیم شهرت دارد.

یکی از فرزندانش: میرزا محمد تقی طبیب است که ساکن بوده، و ظاهرا به میرزا کوچک شهرت داشته است.

برگرفته از کتاب :دانشمندان و بزرگان اصفهان (جلد دوم)

هنر جهرمی فارسی، ابوالحسن

قرن:13
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 1267 ق)، طیب و شاعر، متخلص به هنر. وی سالها در جهرم و شیراز به تدریس علوم و طبابت مشغول بود و در طب شهرتی پیدا کرد. او قصیده‌ای در مدح و منقبت حضرت رسول (ص) به نام «جام جم» دارد. برخی از اشعار وی در تذکره‌ها آمده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :حدیقةالشعراء (2109 -2105/ 3)، دانشمندان و سخن‌سرایان فارس (872 -871/ 5)، الذریعه (1303/ 9)، فارسنامه‌ی ناصری (1285 -1282/ 2)، فرهنگ سخنوران (1006)، مرآت‌الفصاحه (718 -717)، مصطبه‌ی خراب (214 -213).

یاسمی، نادر

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیهوشی، دانشکده: پزشکی.، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یاوری، پروین

قرن:14
جنسیت:زن
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: اپیدمیولوژی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی شهید بهشتی.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

يزدجردی، هادی

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف 950 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به هادی. گفته‌اند که اصل وی از یزدجرد است و در کاشان نشو و نما یافت، به همین دلیل به او کاشی هم می‌گویند. به آورده‌ی «تاریخ نظم و نثر» او بروجردی است و به خطا به وی هادی یزدجردی گفته‌اند. وی در عهد شاه طهماسب صفوی می‌زیست و در علم طب ماهر بود. شاه طهماسب او را به احتساب ممالک ایران گماشت. هادی در اواخر عمر توبه کرد و به تولیت آستان قدس رضوی مفتخر گردید و به طاعت و عبادت پرداخت. او طبع شعر خوبی داشت و اشعاری از وی در تذکره‌ها نقل شده است. در «تحفه سامی» صاحب عنوان تحت نام هادی موسوی آورده شده است. شیخ آقا بزرگ تهرانی در «الذریعه» از هادی اصفهانی (م 950 ق)، فرزند شاه تقی شیخ‌الاسلام، نام می‌برد و او را با هادی یزدجردی و هادی موسوی یکی می‌داند. همچنین محمدطاهر نصرآبادی در «تذکره‌ی» خویش، (تألیف شده در 1083 ق) از معاصر خود میر محمد هادی، عموزاده‌ی میر عبدالرزاق کاشی، که شغل طبابت داشته و شعر هم می‌گفته ذکری به میان آورده است. بر این اساس در «فرهنگ سخنوران» هادی کاشی تنظیم یافته و این شخصیت با صاحی عنوان خلط شده است.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ نظم و نثر (665)، تحفه سامی (38 -37)، تذکره‌ی روز روشن (920)، تذکره‌ی نصرآبادی (115)، الذریعه (1286 ،1285/ 9)، صبح گلشن (604)، فرهنگ سخنوران (994 ،993).

یزدچی مرندی، محمد

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تبریز.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یزدی، اسماعیل

قرن:14

جنسیت:مرد

ملیت:ایران

سال تولد: 1310، مرتبه علمی: استاد، رشته: آسیب‌شناسی دهان و دندان، دانشکده: پزشکی دانشگاه: علوم پزشکی تهران.

خلاصه شرح حال تخصصی

سوابق تحصیلی:

دکترای دندانپزشکی از دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال 1332، دکترای تخصصی آسیب‌شناسی.

زمینه علمی مقالات:

بیوشیمی، بیوشیمی ملکولی.

برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

قرن:15
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
ضیاءالدین یزدیان درسال 1328 دریزد زاده شد. پس ازاخذ دیپلم در1346دریزد، وارد دانشگاه شد ودکتری پرشکی عمومی ازدانشگاه تهران در1353و سپس تخصصی چشم پزشکی ازهمان دانشگاه در1357 اخذ کرد و بعد از گذارندن دوره فلوشیپ دررشته چشم پزشکی اطفال (واسترابیسم) در سال1365 ، به امریکا رفت دربیمارستان کودکان تگزاس دوره های تکمیلی استرابیسم رادردانشگاه هوستون گذراندوی اکنون استاددانشگاه تهران وعضوهئیت علمی گروه چشم پزشکی بخش استرابیسم بیمارستان فارابی است.گروه : علوم پزشکیرشته : چشم پزشکیگرایش : استرابیسم و چشم پزشکی اطفالوالدین و انساب : ضیاءالدین یزدیان پدر خود را در سن 11 ماهگی از دست داده است و مادر او پس از دست دادن همسر ازدواج نکرده و تک فرزند خود را بزرگ نموده است.خاطرات کودکی : نداشتن پدر در دوران کودکی او موثر بود و لی باعث شد که او اعتماد به نفس خود را پیدا نموده و بتنواند در دوران تحصسل شاگرد ممتاز و در بعضی از سال ها شاگرد اول باشد از دوران کودکی علاقه زیادی به موسیقی سنتی ایران داشت و بخصوص در بین سازها ویلن را، ولی هیچگاه موفق به یادگیری آن نشد. . ولی علاقه زیاد باعث شد که با کثرت گوش دادن، بعضی از دستگاههای موسیقی ایران را یاد بگیرد و تا کنون این اشتیاق همراه وی بوده است.اوضاع اجتماعی و شرایط زندگی : اپس از فوت پدر در منزل پدر بزرگ مادری بزرگ شد و پس از اخذ ذیپلم و ورود به دانشگاه از سال سوم دانشکده مجبور به کارکردن همراه به تحصیل شد و از سال ششم پزشکی مادر خد را بهمراه مادر بزرگ به تهران آورد و مخارج آنها را ضمن تحصیل تامین نمود پس از اخذ تخصص چشم پزشکی در سال 1357 سال بعد از ازدواج نموده و مخارج ازدواج خود را خود تامین نمود بطور کلی از کودکی سعی میکرد روی پای خود بایستد و مخارج خود را همیشه خود تامین نماید.تحصیلات رسمی و حرفه ای : - دیپلم متوسطه با رتبه ممتاز از استان یزد در سال 1346 - دیپلم پزشکی عمومی از دانشگاه علوم پزشکی تهران سال 1353 - دیپلم تخصصی چشم پزشکی ازدانشگاه علوم پزشکی دانشگاه تهران سال 1357 - اخذ مدرک فلوشیب چشم پزشکی اطفال و استرابیسم سال 1381 خاطرات و وقایع تحصیل : ضیاءالدین یزدیان از

خاطرات آن دوران این چنین میگوید: در دوران متوسطه موضوع انشائی توسط معلم مربوط مطرح شد تحت این عنوان " دانشمندان فرمانروایانی هستند که هیچگاه طعم شکست را نمی چشند" این موضوع انشاء تاثیر زیادی در پیشرفت تحصیلی اینجانب داشت و همیشه سعی کردم از آن حداکثر استفاده را بکنمفعالیتهای ضمن تحصیل : در ضمن تحصیل با توجه به همزمانی آن با سلطنت پهلوی دانشجویان علاقه زیادی به مذهب نداشتند ولی یزدیان همیشه سعی میکرد که حافظ دین و دیانت خود بوده و احکام عملی مذهب را بخوبی به جا بیاورد و با دانشجویان گروه انجمن اسلامی ارتباط داشته است.استادان و مربیان : با توجه به فوت بعضی از اساتید دوران پزشکی عمومی ولی ضیاءالدین یزدیان از آنان دکتر یوسف بهرامی مؤید، دکتر حسن شهیدی، دکتر محمد شکری، دکتر محمدصادق پیروز، و از اساتید خارجی پروفسور گانتر وان نوردن را به نیکی یاد میکند.هم دوره ای ها و همکاران : دکتر احود جوادیان، دکتر هرمز شمرف دکتر عادل رزاقی، دکتر زهرا اعلمی هرندی، دکتر مرتضی مواسات، دکتر ناصر مشهودی، در رشته چشم پزشکی و دکتر محمد اباذری و دکتر حسین آذر نیک متخصص قلب و خانم دکتر ایزدیار متخصص اطفال و آقار دکتر اصفهانی فوق تخصص نفرولوژی از همدوره ایها و همکاران ضیاءالدین یزدیان هستند.همسر و فرزندان : همسر وی کارشناس پرستاری است و در سال 1358 با وی ازدواج کرد و حاصل این ازدواج سه فرزند است که همگی دانشجو هستندوقایع میانسالی : ضیاءالدین یزدیان از وقایع این دوران بعد از فوت پدر در 11 ماهگی درگذشت پدر بزرگش در سال چهارم پزشکی که مسئولیت وی را داشت ذکر میکند. و مجبور میشود ضمن تحصیل به کار کردن نیز بپردازد و مسئولیت خود و مادر را بعهده داشته باشد.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : 1- رئیس بخش استرابیسم بین سالهای 1378-1365 2- رئیس کمیته تدوین آئین نامه دستیاری چشم پزشکی ازسال 1379 3- عضو هیئت بورد تخصصی چشم پزشکی بین سالهای 79-1367 4- عضو انجنم علمی چشم پزشکی ایران از سال 1378 5- دبیر علمی کنگره سراسری چشم پزشکی در سال 1385 6- دبیر علمی سمیار لچی های چشم در سال 1367فعالیتهای آموزشی : ضیاءالدین یزدیان در سال 1381 به درجه استادی نائل آمد و هم اکنون استاد دانشگاه تهران و عضو هیئت علمی گروه چشم پزشکی بخش استرابیسم بیمارستان فارابی است وی همچنین تدریس به دانشجویان پزشکی و دستیاران چشم پزشکی و همچنین کسانی که در دوره های فلوشیب چشم پزشکی اطفال و استرابیسم از بدو استخدام تا کنون را بر عهده دارد و استاد راهنمای بسیاری از پایان نامه های چشم پزشکی بود ه است.مراکزی که فرد از بانیان آن به شمار می آید : ضیا الدین یزدیان

امجری و موسس بخش استرابیسم بیمارستان فارابی در سال 1365 است که برای اولین بار بود که این کار انجام میشد و منحصر به فرد است و در هیچ جا چنین بخشی به گفته خودشان دایر نشده است. و نیز تزریق سم بوتولینم A در بیماران استرابیسمی و آموزش آن به همکاران برای اولین بار در ایران در سال 1372 از دیگر فعالیت های وی است.سایر فعالیتها و برنامه های روزمره : عضو انجمن استرابیسمو لوژیست های بین المللی از سال 1987 عضو چشم پزشکان اطفال و استرابیسم آمریکا از سال 1995 عضو آکادمی چشم پزشکی آمریکا از سال 1983 عضو گروه تحریریه مجله چشم پزشکی بینا از سال 1374 از دیگر فعالیت های دکتر یزدیان است که علاوه بر تدریس و آموزش و طبابت به آنها میپردازد.شاگردان : دکتر ایرج احدزادگان، دکتر علیرضا کشتکار جعفری، دکتر فرامرز انوریف دکتر احمد عمری، در رشته استرابیسم و از مراکز دیگر دکتر عباس باقری ، دکتر سلطان سنجری، دکتر رضا اسدی از شاگردان وی هستند.همفکران فرد : از همکاران وی دکتر حسن هاشمی، دکتر علی صادقی تاوی، دکتر محمد رضا منصوری، دکتر احمد جوادیان، از مراکز دیگر دکتر عباس باقری ، دکتر سلطان سنجری، دکتر رضا اسدی میتوان اشاره کرد.آرا و گرایشهای خاص : موسیقی اصیل ایرانی، ورزش تنیس،درمان بیماران استرابیسمی، تدریس، تحقیق و نوشتن مقالات در زمینه استرابیسم از گرایشات خاص دکتر یزدانیان است.جوائز و نشانها : شاگرد اول دیپلم از استاد یزد لوح تقدیر به مناسبت دبیری علمی کنگره سراسری چشم پزشکی در سال 1385

آثار : 1 Re-recession of lateral rectus muscles in patients with recurrent exotropia ویژگی اثر : این مقاله در مجله خارجی ژورنال AAPOS جلد 10 شماره 2 ماه آوریل شال 2006 میلادی به چاپ رسیده است.2 اصلاح تورتیکولی چشمی یا جابجایی افقی عضلات رکتوس عمودی ویژگی اثر : اینن مقاله در مجله بینا سال اول شماره 2 سا 1374 چاپ شده است3 ایجاد فیوژن و استرئوپسین بعد از عمل جراحی استرابیسم در افراد بالای 10 سال ویژگی اثر : این مقاله در مجله بینا سال اول، شماره چهارم سال 1375به چاپ رسیده است.4 بررسی اثر لودوپا-کاربی دوپا در درمان آمیلیو پسی بزرگسالان ویژگی اثر : این مقاله اثر دکتر یزدیان در مجله بینا سال دوم ، شماره 2در زمستان 1375ه.ش به چاپ رسیده است.5 مبانی چشم پزشکی (مبحث استرابیسم و آمبلیوپی) ویژگی اثر : استاد دکترضیاءالدین یزدیان مبحث استرابیسم و آمپلیوپی را در کتاب مبانی چشم پزشکی اثر دکتر محمد علی جوادی تهیه کرده است.6 مقایسه نتایج جراحی جابجایی افقی عضلات رکتوس عمودی به محل اتصال رکتوس

خارجی توام با موتور تقویت کننده ویژگی اثر : این مقاله در مجله چشم پزشکی ایران شکاره 3 جلد 12 سال 1379 به چاپ رسیده است.

یزدی‌زاده، محمود

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(1372 -1294 ش)، نویسنده و استاد دانشگاه. تحصیلات خود را در 1307 ش در دارالفنون به پایان رساند و در همان سال از طرف دولت جهت گذراندن دوره‌ی دانشکده‌ی دامپزشکی به پاریس رفت و سپس با درجه‌ی دکترا به ایران آمد و مأمور تشکیلات دامپزشکی خراسان شد. وی همچنین در دانشکده‌ی دامپزشکی، بهداشت اندام‌شناسی و دامپروری تدریس می‌کرد. از آثار وی: «اندام‌شناسی اسب»؛ «اصلاح گاو به وسیله‌ی انتخاب و تلقیح مصنوعی»؛ «پرورش گوسفند یا دامپروری»؛ «پرورش گاوهای شیری».[1]
مدرس.
تولد: 1294، تهران.
درگذشت: بهمن 1372، تهران.
محمود یزدی‌زاده تحصیلات خود را در دارالفنون در سال 1307 به پایان رسانید و در همان سال از طرف دولت به فرانسه روانه شد و دوره‌ی دانشکده‌ی دامپزشکی پاریس را در دانشگاه آلفر به پایان رسانید و پس از گذرانیدن درجه‌ی دکتری در سال 1314 به ایران بازگشت و در بدو ورود مأمور تشکیلات دامپزشکی خراسان شد. در سال 1319 به ریاست بنگاه دامپروری حیدرآباد مشغول شد و سپس استاد بهداشت و اندام‌شناسی و دامپروری دانشکده‌ی دامپرشکی شد. وی تا سال 1328 مؤسسه‌ی دامپروری حیدرآباد را اداره می‌کرد. دکتر یزدی‌زاده در سال 1344 بازنشسته شد. وی همچنین در تأسیس کارخانه‌ی شیر پاستوریزه تهران نیز مشارکت داشت.
از آثار اوست: اندام‌شناسی اسب (1337، نشریه‌ی 493 دانشگاه)؛ اصلاح گاو به وسیله‌ی انتخاب؛ پرورش گاوهای شیری؛ پرورش گوسفند.
محمود یزدی‌زاده در بهمن 1372 در تهران درگذشت و پیکر وی در ابن‌بابویه به خاک سپرده شد.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :[1] فهرست کتابهای چاپی فارسی (600 ،353 ،244/ 1)، مؤلفین کتب چاپی (112 -111/ 6).

یگانی، جمشید

قرن:14
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
سال تولد:-، مرتبه علمی: دانشیار، رشته: بیماریهای داخلی، دانشکده: پزشکی، دانشگاه: علوم پزشکی تهران.
برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

يلدا، عليرضا

قرن:14
جنسيت:مرد
مليت:ايران
عليرضا يلدا درسال 1309 ه.ش، تهران به دنيا آمد. وی پس از گذراندن تحصيلات مقدماتی، وارد دانشگاه تهران شد و پس از اخذ مدرک پزشکی عمومی و دوره تحصيلی بيماريهای عفونی را طی نمود. او مدتی در بيمارستان امام خمينی، به کار طبابت اشتغال داشته و ضمن آن عضو هئيت علمی دانشگاه تهران شد و مدتها بعد به درجه استادی نايل آمد. وی در نخستين همايش چهره های ماندگار به عنوان چهره ماندگار در رشته پزشکی (بيماريهای عفونی) معرفی شد. (1381)گروه : علوم پزشکیرشته : بيماريهای عفونيتحصيلات رسمی و حرفه ای : عليرضا يلدا پس از گذراندن تحصيلات مقدماتی در زادگاه خود تهران، وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد. وی پس از فارغ التحصيلی در سال1336 و گذراندن يک دوره تخصصی بيماريهای عفونی، عضو هئيت علمی دانشگاه تهران شد و پس از سالها تدريس به مرتبه استادی نائل گشت.خاطرات و وقايع تحصيل : عليرضا يلدا در سال 1336 ه.ش به احراز مدرک دکتری عموی نايل آمد و پس از آن به تحصيل در دوره تخصصی بيماريهای عفونی پرداخت.فعاليتهای ضمن تحصيل : عليرضا يلدا در هنگام تحصيل در دوره تخصصی بيماريهای عفونی (پس از دريافت مدرک دکتری خود)، به طور همزمان به کار طبابت در بيمارستان امام خمينی تهران مشغول بوده است.وقايع ميانسالی : عليرضا يلدا در سال 1336 به دريافت دکتری پزشکی از دانشگاه تهران نايل آمد سپس به گذراندن دوره تخصصی بيماريهای عفونی مشغول شد مدتی بعد به عضويت هئيت علمی دانشگاه تهران در آمد و از آن پس به امر تدريس مشغول شد و تا مرتبه استادی پيش رفت.مشاغل و سمتهای مورد تصدی : عليرضا يلدا عضو هئيت علمی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران از سال 1336 تا کنون، عضو هئيت تحريريه نشريه های معتبر علمی و عضو پيوسته فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ايران می باشد.فعاليتهای آموزشی : عليرضا يلدا از سال 1336 به عنوان عضو هئيت علمی دانشکده علوم پزشکی دانشگاه تهران به تدريس درسهايی چون درمان بيماريهای عفونی مشغول بوده است.ساير فعاليتها و برنامه های روزمره : تدريس، مطالعه، تحقيق و تاليف آثاری در زمينه بيماريهای عفونی از اموری است که زمان و انرژی عليرضا يلدا را به خود مصروف داشته است.آرا و گرايشهای خاص :

علیرضا یلدا درزمینه پزشکی به بیماریهای عفونی و روشهای درمان آنها توجه ویژه ای دارد و تالیفاتی نیز درزمینه اخلاق پزشکی نیز دارد.

آثار : درمان بیماریهای عفونی ویژگی اثر : استاد دکتر علیرضا یلدا شش جلد کتاب در زمینه پزشکی و درمان بیماریهای عفونی تالیف کرده است.2 مقالات متعدد پزشکی 3 نکته ها در زمینه اخلاق پزشکی ویژگی اثر : دکتر علیرضا یلدا کتاب نکته ها در زمینه اخلاق پزشکی را به شکل اندرزهایی اخلاقی و حرفه ای به پزشکان و همکاران خود نگاشته است برگرفته از کتاب :شرح حال تخصصی استادان و دانشیاران کشور (جلد دوم)

یوسفی خوافی، یوسف

قرن:10
جنسیت:مرد
ملیت:ایران
(وف ح 950 ق)، طبیب و شاعر، متخلص به یوسفی. اصل او از خواف بود و در ماوراءالنهر دانش آموخت. او سالهای زیادی از عمر خود را در هرات گذراند. در اواخر عمر به هندوستان رفت و به دربار بابر شاه و همایون شاه راه یافت و ملازم آنان گردید و به نام آن دو، چند کتاب تألیف نمود. وی عاقبت در همان دیار از دنیا رفت. در «هدیةالعارفین» سال مرگ وی 966 ق ذکر شده است. اهمیت یوسفی بویژه در آن است که برای آسان کردن دانش پزشکی چند منظومه در این فن سرود. از آثار وی: منظومه «علاج الامراض»، درباره‌ی نشانه‌های بیماری‌ها و مداوای آنها، مشتمل بر دویست و هشتاد و نه رباعی، و شرح آن به نام «جامع الفوائد» یا «طب یوسفی»؛ قصیده‌ای در «حفظ الصحه»، به نام بابر شاه، که در آن شرایط حفظ صحت را در خوردن، آشامیدن و خواب و بیداری، در فصلها و هواهای مختلف بیان کرده است؛ «ریاض الادویه»، به نام همایون شاه در 946 ق؛ مثنوی «مأکول و مشروب»، در 946 ق، در مورد تدبیرهای پزشکی برای خوردنی‌ها و آشامیدنی‌ها؛ منظومه‌ی «فوائد یوسفیه» یا «فوائد الاخیار»، در طب و رویا، در 912 ق، که در هر دو یا سه بیت آن یکی از مسئله‌های پزشکی توضیح داده شده است؛ «بدایع الانشاء» یا «انشای یوسفی»، در 940 ق برای پسرش رفیع‌الدین حسین؛ «جواهر اللغه» یا «بحرالجواهر»، در بیان واژه‌ها و اصطلاحات پزشکی.
برگرفته از کتاب :اثرآفرینان (جلد اول-ششم)
منابع زندگینامه :تاریخ ادبیات در ایران (1595، 1486، 358 -356/ 5)، تاریخ نظم و نثر (808، 399 -398، 282)، تحفه سامی (290)، الذریعه (364، 322/ 16، 1321/ 9)، ریحانه (403/ 6)، صبح گلشن (619)، فرهنگ سخنوران (1020)، فهرست کتابهای چاپی فارسی (2476، 2329، 2254/ 2، 1448، 1447، 999، 373/ 1)، کاروان هند (1560 -1558/ 2)، کشف‌الظنون (567)، لغت‌نامه (ذیل/ یوسفی)، مجالس‌النفائس (156)، معجم‌المؤلفین (334/ 13)، منظومه‌های فارسی (631 -630)، مؤلفین کتب چاپی (904 -903/ 6)، هدیةالعارفین (564/ 2).

بسم الله الرحمن الرحیم
جاهِدُوا بِأَمْوالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ في سَبيلِ اللَّهِ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
(سوره توبه آیه 41)
با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السّلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیافزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند
بنادر البحار-ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص 159
بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در دلدادگی به اهلبیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال 1340 هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.
مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال 1385 هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.
اهداف :دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السّلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز :

الف)چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب)تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن سهمراه

ج)تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما ، انیمیشن ، بازيهاي رايانه اي و ... اماکن مذهبی، گردشگری و...

د)ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار هاي تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه)تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و)راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط 2350524)

ز)طراحی سیستم هاي حسابداري ، رسانه ساز ، موبایل ساز ، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک ، SMS و...

ح)همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط)برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی)برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضوری و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگي مذهبي قائميه اصفهان
تاریخ تأسیس: 1385 شماره ثبت : 2373 شناسه ملی : 10860152026
وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com
فروشگاه اینترنتی: www.eslamshop.com
تلفن 25-2357023- (0311) فکس 2357022 (0311) دفتر تهران 88318722 (021) بازرگانی و فروش 09132000109 امور کاربران 2333045(0311)

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی ، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی جوابگوی حجم رو به رشد و وسیع فعالیت مذهبی و علمی حاضر و طرح های توسعه ای فرهنگی نیست، از اینرو این مرکز به فضل و کرم صاحب اصلی این خانه (قائمیه) امید داشته و امیدواریم حضرت بقیه الله الاعظم عجل الله تعالی فرجه الشریف توفیق روزافزونی را شامل همگان بنماید تا در صورت

امکان در این امر مهم ما را یاری نمایندانشاالله.
شماره حساب 621060953 ، شماره کارت :6273-5331-3045-1973و شماره حساب شبا : -IR90-0180-0000-0000-0621-0609 53به نام مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان نزد بانک تجارت شعبه اصفهان – خیابان مسجد سید

ارزش کار فکری و عقیدتی

الاحتجاج - به سندش، از امام حسین علیه السلام -: هر کس عهده دار یتیمی از ما شود که محنتِ غیبت ما، او را از ما جدا کرده است و از علوم ما که به دستش رسیده، به او سهمی دهد تا ارشاد و هدایتش کند، خداوند به او می‌فرماید: «ای بنده بزرگوار شریک کننده برادرش! من در کَرَم کردن، از تو سزاوارترم. فرشتگان من! برای او در بهشت، به عدد هر حرفی که یاد داده است، هزار هزار، کاخ قرار دهید و از دیگر نعمت‌ها، آنچه را که لایق اوست، به آنها ضمیمه کنید».

التفسیر المنسوب إلی الإمام العسکری علیه السلام: امام حسین علیه السلام به مردی فرمود: «کدام یک را دوست‌تر می‌داری: مردی اراده کشتن بینوایی ضعیف را دارد و تو او را از دستش می‌رَهانی، یا مردی ناصبی اراده گمراه کردن مؤمنی بینوا و ضعیف از پیروان ما را دارد، امّا تو دریچه‌ای [از علم] را بر او می‌گشایی که آن بینوا، خود را بِدان، نگاه می‌دارد و با حجّت‌های خدای متعال، خصم خویش را ساکت می‌سازد و او را می‌شکند؟».

[سپس] فرمود: «حتماً رهاندن این مؤمن بینوا از دست آن ناصبی. بی‌گمان، خدای متعال می‌فرماید: «و هر که او را زنده کند، گویی همه مردم را زنده کرده است»؛ یعنی هر که او را زنده کند و از کفر به ایمان، ارشاد کند، گویی همه مردم را زنده کرده است، پیش از آن که آنان را با شمشیرهای تیز بکشد».

مسند زید: امام حسین علیه السلام فرمود: «هر کس انسانی را از گمراهی به معرفت حق، فرا بخواند و او اجابت کند، اجری مانند آزاد کردن بنده دارد».